Bible. f Armen. (1805)

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ
ՄԱՏԵԱՆ
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

Ըստ ճշգրիտ Թարգմանութեան Նախնեաց մե-
րոց՝ 'ի հելլենականն հաւատարմագոյն բնա-
գրէ 'ի հայկականս բարբառ։

Նորոգապէս 'ի լոյս ընծայեալ յընտրելագոյն գրչագիր գա-
ղափարէ, համեմատութեամբ այլեւ այլ օրինակաց, հանդերձ հա-
րեւոր ծանօթութեամբք բնաբանին։

Յաշխատասիրութեան Տն̃ Հ. Յովհաննու Զօհրապեան
Վրդպ̃ի, 'ի միաբանութենէ Մեծին Մխիթարայ Ռաբու-
նապետի և առաջին Աբբայի։

Տպագրեալ հրամանաւ Տ. Տ. Ստեփաննոսի Ագոնց Ամենապատի-
Արհիեպ̃ոսի, և Առաջնորդի Ուխտին Սբ̃յն Ղազարու։

Բաժանեալ 'ի Չորս Հատորս։

ՀԱՏՈՐ ՉՈՐՐՈՐԴ

Յորում բովանդակի Նոր կտակարան, սկսեալ 'ի
Մատթէոսէ աւետարանչէն մինչեւ ցՅայտնութիւն։

1805 'Ի ՎԵՆԵՏԻԿ. ՌՄԾԴ
'Ի Գործարանի Սբ̃յն Ղազարու։

43

Digitized by Google

~~III 9693~~
~~OL 41.2 277.5~~
OL 44900.1
OCT 16 [illegible]
LIBRARY.
Pierce fund.

Digitized by Google

ՑՈՒՑԱԿ ԳՐՈՑ

Բովանդակելոց յայս Չորրորդ Հատոր։

ա. Աւետարան ըստ Մատթէոսի . . . . . . 5։
բ. Աւետարան ըստ Մարկոսի . . . . . . 70։
գ. Աւետարան ըստ Ղուկասու . . . . 114։
դ. Աւետարան ըստ Յովհաննու . . . . 183։
ե. Գործք Առաքելոց . . . . 242։
զ. Թուղթ Յակոբայ. կաթուղիկէ . . . . . 320։
է. Թուղթ Պետրոսի. առաջին . . . . . 329։
ը. Թուղթ Պետրոսի. երկդ . . . . 339։
թ. Թուղթ Յովհաննու. առաջին . . . . . 346։
ժ. Թուղթ Յովհաննու. երկդ . . . . 355։
ժա. Թուղթ Յովհաննու. երրդ . . . . . . 357։
ժբ. Թուղթ Յուդայի. կաթուղ՛՛. . . . . . 359։
ժգ. Պաւղոսի առաքելոյ առ Հռովմայ՛՛. Թուղթ. 371։
ժդ. Առ Կորնթացիս. առաջին . . . . 402։
ժե. Առ Կորնթացիս. երկդ . . . . 433։
ժզ. Առ Գաղատացիս . . . . 454։
ժէ. Առ Եփեսացիս . . . . 465։
ժը. Առ Փիլիպեցիս . . . . 476։
ժթ. Առ Կողոսացիս . . . . 484։
ի. Առ Թեսաղոնիկեցիս. առաջին . . . . . 492։
իա. Առ Թեսաղոնիկեցիս. երկդ . . . . . . 499։
իբ. Առ Եբրայեցիս . . . . 505։
իգ. Առ Տիմոթէոս. առաջին . . . . 528։
իդ. Առ Տիմոթէոս. երկդ . . . . 537։
իե. Առ Տիտոս . . . . 544։
իզ. Առ Փիլիմոն . . . . 548։
իէ. Յայտնութիւն սրբոյն Յովհաննու առաքելոյ. 553։

Յաւելուած . . . . 1։

Digitized by Google

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Մատթէոսի։

	մատթ	մարկ	ղուկ	յովհ
Վասն մոգուցն · · · · · · ·	ա ·	· ·	· ·	· ·
Վասն կոտորածի մանկանցն · ·	բ ·	· ·	· ·	· ·
Վասն յառաջընթաց քարոզութեան Յովհաննու Մկրտչին · · · · · · · ·	գ ·	· ·	ե ·	· ·
Վասն վարդապետութեան փրկչին · · ·	դ ·	· ·	· ·	· ·
Վասն երանութեանն · · · · · ·	ե ·	· ·	ժէ	· ·
Վասն բորոտին · · · · · · · ·	զ ·	դ ·	ժբ	· ·
Վասն հարիւրապետին · · · · ·	է ·	· ·	ժը	զ ·
Վասն ջերմանելին սկեսրոջ · · · ·	ը ·	բ ·	թ ·	· ·
Վասն բժշկութեան ամ ցաւոց · · · ·	թ ·	դ ·	ժ ·	· ·
Վասն՝ որ ոչ էր հրաման երթալ զկնի ·	ժ ·	· ·	լգ	· ·
Վասն սաստելոյն 'ի վերայ ջրոցն · ·	ժա	ժ ·	իդ	· ·
Վասն դիւահարացն · · · · · · ·	ժբ	ժա	իե	· ·
Վասն անդամալուծին · · · · ·	ժգ	է ·	ժգ	ժգ
Վասն Մատթէի · · · · · · · ·	ժդ	զ ·	ժդ	· ·
Վասն դստեր ժողովրդապետին · ·	ժե	ժբ	իե	· ·
Վասն փեսաւորին · · · · · · ·	ժզ	ժդ	իզ	· ·
Վասն երկուց կուրացն · · · · ·	ժէ	· ·	· ·	· ·
Վասն խլին և համր դիւահարին · ·	ժը	· ·	· ·	· ·
Վասն առաքելոցն իշխանութէ · · ·	ժթ	ժգ	իէ	· ·
Վասն առաքելոցն 'ի յովհաննէ · · ·	ի ·	· ·	ի ·	· ·
Վասն՝ որոյ՞ ձեռն գօսացեալ էր · · ·	իա	է ·	ժէ	· ·
Վասն կուրի և խուլ դիւահարին · · ·	իբ	· ·	լթ	· ·
Վասն՝ որ խնդրէին նշան · · · · ·	իգ	· ·	խա	· ·
Վասն առակացն · · · · · · · ·	իդ	թ	խթ	· ·
Վասն յովհաննու, և հերովդէի · · ·	իե	ժե	· ·	· ·
Վասն հինգ հացիցն · · · · · ·	իզ	ժզ	իը	ժե
Վասն երթալոյն 'ի վերայ ծովուն · ·	իէ	ժէ	· ·	ժզ
Վասն անցանելոյն զպատուիրանաւն ած̄յ ·	իը	ժը	· ·	· ·
Վասն կնոջն քանանացւոյ · · · ·	իթ	ժթ	· ·	· ·
Վասն բժշկելոյ զժողովուրդն · · · ·	լ ·	· ·	· ·	· ·
Վասն եւթն հացիցն · · · · · ·	լա	իա	· ·	· ·
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն · · · ·	լբ	իբ	խգ	· ·
Վասն՝ որ 'ի կեսարիա հարցմանն · ·	լգ	իգ	իթ	· ·
Վասն այլակերպութեանն տն̄ · · · ·	լդ	իե	լ ·	· ·
Վասն լուսնահարին · · · · · ·	լե	իզ	լա	· ·
Վասն խնդրելոյ զերկդրամեանն · · ·	լզ	· ·	· ·	· ·
Վասն հարցանելոյ՝ թէ ո՞ է 'ի ձէնջ մեծ ·	լէ	իէ	կէ	· ·

	Մատթ	Մարկ	Ղուկ	Յոհն
Վասն առակին հարեւր ոչխարին	ԼԸ		ԾԶ	
Վասն թողլոյն զբեւր քանքարին	ԼԹ			
Վասն հարցանելոյն թէ արժան է արձա-կել առն զկին	Խ	ԻԸ		
Վասն հարցանելոյ մեծատանն զ…	ԽԱ	ԻԹ	ԿԳ	
Վասն վարձկանութեան մշակացն	ԽԲ			
Վասն որդւոցն Զեբեդեայ	ԽԳ	Լ		
Վասն երկուց կուրացն	ԽԴ	ԼԱ	ԿԴ	
Վասն իշուն, եւ յաւանակին	ԽԵ	ԼԲ	ԿԵ	ԻԶ
Վասն կուրացն, եւ կաղացն	ԽԶ			
Վասն չորանալոյ թզենւոյն	ԽԷ	ԼԳ		
Վասն հարցանելոյ զՔրն քահանայապե-տացն, եւ ծերոց	ԽԸ	ԼԴ	ԿԹ	
Վասն երկուց որդւոցն՝ առակաց	ԽԹ			
Վասն այգւոյն առակին	Ծ	ԼԶ	Կ	
Վասն կոչելոյ 'ի հարսանիսն	ԾԱ		ԾԴ	
Վասն դահեկանին, որով փորձեցին զՔրն	ԾԲ	ԼԷ	ՀԱ	
Վասն սադուկեցւոցն	ԾԳ	ԼԸ	ՀԲ	
Վասն օրինականացն	ԾԴ	ԼԹ		
Վասն Քն հարցանելոյն զփարիսեցիսն	ԾԵ	Խ	ՀԳ	
Վասն վայ տալոյ դպրացն, եւ փարիսե-ցւոցն	ԾԶ		ԽԴ	
Վասն կատարածի	ԾԷ	ԽԲ	ՀԵ	
Վասն աւուրն եւ ժամուն	ԾԸ	ԽԳ	ԽԶ	
Վասն տասն կուսանացն	ԾԹ			
Վասն զքանքարն տալոյ	Կ		ԿԵ	
Վասն գալստեանն Քն	ԿԱ			
Վասն օծանելոյ զՔրն իւղով	ԿԲ	ԽԴ	ԻԱ	ԻԴ
Վասն պատրաստելոյ զպասեքն	ԿԳ	ԽԵ	ՀԶ	
Վասն օրինաւոր խորհրդոյն	ԿԴ			
Վասն մատնութեան Քն	ԿԵ	ԽԶ		
Վասն ուրացութեան պետրոսի	ԿԶ	ԽԷ		
Վասն յուդայի զղջմանն	ԿԷ			
Վասն խնդրելոյ զտէրունական մարմինն	ԿԸ	ԽԸ	ՃԲ	ԼԵ

Համաձայնութիւն նախասացելոց գլխոցս ։

'Ի Հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի հինգ տեղւոջ՝ չորս աւետարանիչքն համաձայնին միմեանց ։
'Ի Մատթէոս՝ ԻԶ տեղի երեքին համաձայնին ։
'Ի Մարկոս՝ ԻԸ տեղի երեքին համաձայնին ։
Ղուկաս՝ ԻԷ տեղի երեքին համաձայնին ։
Յոհաննէս՝ Բ տեղի երեքին համաձայնին ։
Մատթէոս՝ Ե տեղի երկուքին համաձայնին ։

Մտ.

Digitized by Google

Մարկոս՝ ժբ̅ դէպք երկուքն համաձայնին։
Ղուկաս՝ ժբ̅ դէպս երկուքն համաձայնին։
Յովհաննէս ըստ ունի։
Մատթէոս 'ի ժե̅ դէպս՝ միայն։
Մարկոս է̅ դէպս՝ միայն։
Ղուկաս լթ̅ դէպս՝ միայն։
Յովհաննէս լէ̅ դէպս՝ միայն։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Աւետարանս որ ըստ Մատթէոսի գրեալ է. զի ինքն Մատթէոս աշակերտ Քն̅ գրեաց զաւետարանս զայս։ Եւ պատմէ մեզ խոնարհմանն զըստ մարմնոյ ծննդեան Քրիստոսի 'ի զաւակէ Դաւթի. Հօրն և զազգահամարն ծնողացն մինչև 'ի Քս̅՝ ազգս քառասուն և երկու։ Բերէ ըստ կարգի և զմկրտութիւն յովհաննու, և 'ի լերինն 'ի դիւաց զփորձութին. և նշանս և արուեստս մեծամեծս 'ի Քրիստոսէ եղեալ. և զընտրութիւն աշակերտացն. և զԴ̅ խորհրդոց մատնութեան. և զխաչապարծն, զի մատնեցաւ զի- զորոսի, և խաչեցաւ մարմնով, և մարմինն եդաւ 'ի գերեզմանի, և զինուորքն քահանայիցն զհանդերձս նորա. նոյն և զերկնս առնուլ յարութին. և զառաքեր աշակերտացն՝ աշակերտել զամ̅ հեթանոսս և մկրտել զնոսա. պատուիրեաց լինել ընդ նոսա զամ̅ աւուրս մինչև 'ի կատարած աշխարհի։

Մատթէոս՝ գրեաց զաւետարանս իւր յերուսաղէմ քաղաքի 'ի լե- զու եբրայեցի, զկնի ութ ամի համբառնալոյ Քրիստոսի, 'ի խնդրոյ եկեղեցւոյն երուսաղէմի։ Ունի գլուխս ՅԾԵ։ Վկայութիւնս ԼԲ̅։ Տունս. ՁՌ։

Մատթէոս թարգմանի՝ Երգ կենաց։

---

* Յօրինակին՝ Վերնագիրք գլխոց աւետարանացս ըստ ենթման իմն անհամաձայն էին գրեալ. զի 'ի Մատթէոսին եդեալ էր. Սկիզբն գլխոց մատթէոսի աւետարանին։ և յովհաննու. Գլուխք ԺԹ յովհաննու աւետարանին։ Իսկ Մարկոսի և Ղուկասու՝ Սկիզբն գլխոց աւետարանին որ ըստ մարկոսի, կամ ղուկայ։ յորս մեք հաւանեցեալ յայլ ևս ուղղագոյն օրինակս՝ միադէս եդաք ըստ պատշաճին։

* 'Ի գումարութիս համաձայնութեցն՝ ... և 'ի սկզբունս գլխոց, և 'ի թուագիրս նոցին՝ գտանէին բազում պարբերութիք օրինակաց 'ի միմեանց. զորս առնլորդ համարեալ մի ըստ միոջէ նշանակել առանոր, զայսպիսի Հրնդակս մերում օրինակի ըստ կարի ուղղագրեցաք 'ի նոյանէ։

Digitized by Google

Digitized by Google

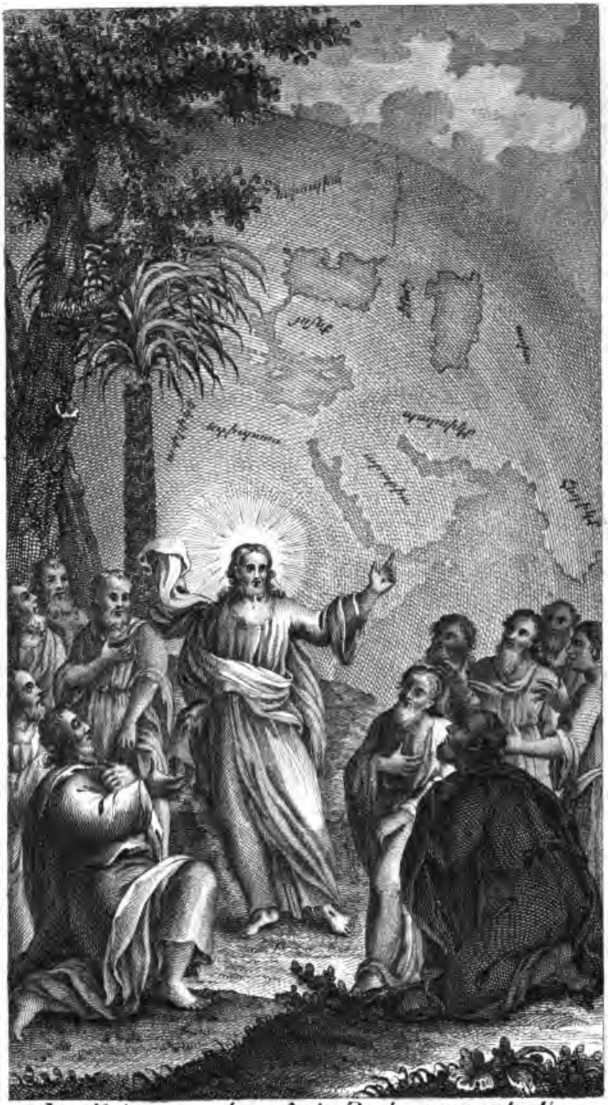

Երթա՛յք յաշխարհ ամ՟, և քարոզեցէք
զաւետարանն ամ՟ արարածոց :

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ.

ԳԼ. Ա.

1 ԻՐՔ ԾՆՆԴԵԱՆ ՅԻ-
սուսի ք͞ի որդւոյ դաւթի որդւոյ
2 աբրահամու ։ * Աբրահամ ծնաւ զի-
սահակ ։ Իսահակ ծնաւ զյակոբ ։
Յակոբ ծնաւ զյուդա, և զեղբարս
3 նր͞ ։ * Յուդա ծնաւ զփարէս և զզարա ՚ի Թամարայ ։
4 Փարէս ծնաւ զեզրոմն ։ Եզրոմն ծնաւ զարամ ։ * Ա-
րամ ծնաւ զամինադաբ ։ Ամինադաբ ծնաւ զնաասոն ։
5 Նաասոն ծնաւ զսաղմոն ։ * Սաղմոն ծնաւ զբոոս ՚ի
հռաքաբայ ։ Բոոս ծնաւ զովբէդ ՚ի հռութայ ։ Ովբէդ
6 ծնաւ զյեսսէ ։ Յեսսէ ծնաւ զդաւիթ արքայ ։ * Դա-
7 ւիթ ծնաւ զսողոմոն ՚ի կնոջէն ուրիայ ։ * Սողոմոն
ծնաւ

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

* Յօրինակին Վեր. ամ՝ ... և յայլս ոմանս պակասէր վերնագիր աւետարանիս մատթէոսի. զոր մեր առեալ յայլոց բազմաց՝ ըստ ո-ցաք համեմատ վերնագրաց յաջորդ աւետարանացն ։ Յորս ոմանս չիք լափինականին դնէ. Մեր աւետարանիս յս͞ի ք͞ի ըստ մատթէի, կամ, ըստ մարկոսի. և ն͞ ։

Գլ. ա. (2) Ոմանք. Եւ զեղբարսն նր͞ ։ (3) Ոմանք. Եւ զարա ՚ի Թամարայ ։ (5) Ոմանք. ՚Ի հռաքեբայ. կամ. ՚ի հռաքաբայ ։ Բոոս ծնաւ զովբէթ ՚ի հռ՞ ։ (6) Ոմանք յաւելուն. Դաւիթ արքայ ծնաւ զսո՞ ։ (7) Բազ. Զրոբո-

Digitized by Google

ծնաւ զՌոբովամ։ Ռոբովամ ծնաւ զԱբիա։ Աբիա՝
ծնաւ զԱսափ։ * Ասափ ծնաւ զՅովսափաթ։ Յովսա- 8
փաթ ծնաւ զՅովրամ։ Յովրամ ծնաւ զՈզիա։ * Ոզիա 9
ծնաւ զՅովաթամ։ Յովաթամ ծնաւ զԱքազ։ Աքազ
ծնաւ զԵզեկիա։ * Եզեկիա ծնաւ զՄանասէ։ Մանա- 10
սէ ծնաւ զԱմովն։ Ամովն ծնաւ զՅովսիա։ * Յովսիա 11
ծնաւ զՅեքոնիա, և զեղբարս նր̄ առ գերութ̄ն բաբե-
լացւոց։ * Յետ գերութեն բաբելացւոց ծնաւ յեքոնիա 12
զսաղաթիէլ։ Սաղաթիէլ ծնաւ զզօրաբաբէլ։ * Զօ- 13
րաբաբէլ ծնաւ զաբիուդ։ Աբիուդ ծնաւ զեղիակիմ։
Եղիակիմ ծնաւ զազովր։ * Ազովր ծնաւ զսադովկ։ 14
Սադովկ ծնաւ զաքին։ Աքին ծնաւ զեղիուդ։ * Ե- 15
ղիուդ ծնաւ զեղէազար։ Եղէազար ծնաւ զմատթան։
Մատթան ծնաւ զյակովբ։ * Յակովբ ծնաւ զյովսէփ 16
զայրն մարեմայ՝ յորում խօսեցեալ զմարիամ կոյս. յոր-
մէ ծնաւն Յս̄, որ անուանեցաւ Քս̄։ * Արդ՝ ամ 17
ազգքն յաբրահամէ մինչև 'ի դաւիթ՝ ազգք չորեքտա-
սանք։ Եւ 'ի դաւթէ մինչև 'ի գերութեն բաբելացւոց՝
ազգք չորեքտասանք։ Եւ 'ի գերութէն բաբելացւոց
մինչև 'ի քս̄՝ ազգք չորեքտասանք։
* Եւ յս̄ի քս̄ի ծնունդն՝ էր այսպէս։ Խօսեալ զմայր 18
նր̄ մարիամ յովսեփու, մինչև եկեալ առ միմեանս՝ գը-
տաւ յղացեալ 'ի հոգւոյն սր̄յ։ * Եւ յովսէփ այրն նր̄, 19
քանզի արդար էր՝ և ոչ կամէր առակել զնա, խորհե-
ցաւ լռելեայն արձակել զնա։ * Եւ մինչ դեռ նա զայս 20
ածէր զմտաւ, ահա հրեշտակ տն̄ 'ի տեսլեան՝ երևե-
ցաւ նմա՝ և ասէ. յովսէփ որդի դաւթի, մի երկնչիր
առնուլ առ քեզ զմարիամ կին քո. քանզի որ 'ի նմայն
ծնեալ է՝ 'ի հոգւոյն սր̄յ է։ * Ծնցի որդի. և կոչես- 21
ցես զանուն նր̄ յս̄. զի նա փրկեսցէ զժողովուրդ իւր
'ի մեղաց իւրեանց։ * Այլ այս ամ եղև, զի լցցի որ 22
ասա-

վամ. կամ, զռոբովամ։ ռոբովամ ծնաւ։ (8) Ոմանք. Զյովսափատ. յովսափատ ծն"։ (8) Յօրինակին. Ծնաւ զովրամ։ (10) Ոմանք. Զմանասսէ. մանասսէ ծն"։ (10) Ոսկան. Զամօն. ամօն ծնաւ։ (12) Ոմանք. Զզաւրոբաբէլ։ (15) Ոմանք. Զեղիազար. եղիա"։ (16) Ոմանք. Զայրն մարիամու.. ծնաւ յս̄, որ անուանեցաւն։ (17) Ոսկան. Ամ ազգք յաբ"։ (17) Ոմանք երիցս եւս. Ազգ չորեքտասանք։ (18) Ոմանք. Խօսեցեալ զմայրն նր̄... 'ի հոգւոյ սր̄յ։ (19) Ոմանք. Այր նր̄։ (19) Ոսկան. Եւ ոչ կամեցաւ ա" (20) Ոմանք. Նա զայն ածէր.. 'ի տեսլեանն երև".. որ 'ի նմա ծնեալ է՝ 'ի հոգւոյ սր̄յ։ (21) Ոմանք. Կոչեսցեն զանուն նր̄։ Ուր օրինակ մի. Կոչեսցէ զնա"։ (22) Ոմանք. Ասացաւ 'ի տն̄է.. եսայեայ մար"։

Digitized by Google

ասացաւն 'ի Տնէ 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի: * Ահա
23 կոյսն յղասցի՝ և ծնցի որդի, և կոչեսցեն զանուն նր
Էմմանուէլ. որ թարգմանի՝ ընդ մեզ ած: * Եւ զար_
24 թուցեալ յովսէփ 'ի քնոյ անտի, արար որպէս հրամայեաց
25 նմա հրեշտակն տն, և առ յինքն զկինն իւր: * Եւ ոչ
գիտէր զնա, մինչև ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ. և
կոչեաց զանուն նր յս:

ԳԼ. Բ.

1 Իբրև 'ի ծնանելն յսի 'ի բեթղեհեմ հրէաստանի յաւ_ Ա
ւուրս հերովդէի արքայի: Ահա մոգք յարևելից
2 եկին յերուսաղէմ, * և ասեն. ո՞ւր է որ ծնաւ ար_
քայն հրէից. զի տեսաք զաստղն նր յարևելս, և ե_
3 կաք երկիր պագանել նմա: * Եւ իբրև լուաւ արքայ
հերովդէս՝ խռովեցաւ, և ամ երուսաղէմ ընդ նմա:
4 * Եւ ժողովեալ զամ զքահանայապետս և զդպիրս ժո_
ղովրդեանն, հարցանէր 'ի նոցանէ՝ թէ ուր ծնանիցի
5 քս: * Եւ նոքա ասեն ցնա, 'ի բեթղեհեմ հրէաստա_
6 նի: Զի այսպէս գրեալ է 'ի ձեռն մարգարէին: * Եւ
դու բեթղեհեմ երկիր յուդայ՝ ոչինչ կրսեր ես յիշ_
խանս յուդայ. 'ի քէն ելցէ ինձ իշխան, որ հովուես_
7 ցէ զժողովուրդ իմ զիսրայէլ: * Յայնժամ հերովդէս
գաղտ կոչեաց զմոգսն, և ստուգեաց 'ի նոցանէ զժ_
8 ժամանակն աստեղն երևելոյ: * Եւ արձակեաց զնոսա 'ի
բեթղեհեմ, ասէ. գնացէք ստուգեցէք վս մանկանն,
և յորժամ գտանիցէք՝ ազդ արասջիք ինձ, զի և ես ե_
9 կեալ երկիր պագից նմա: * Եւ նոքա իբրև լուան 'ի
թագաւորէն՝ գնացին. և ահա աստղն զոր տեսին յա_
րևելս՝ առաջնորդէր նց, մինչև եկեալ եկաց 'ի վերայ
10 ուր էր մանուկն: * Իբրև տեսին զաստղն, խնդացին
11 յոյժ ուրախութի մեծ: * Եւ իբրև մտին 'ի տունն, տե_
սին զմանուկն հանդերձ մարեմաւ մարբն իւրով, և
անկեալ երկիր պագանէին նմա. և բացեալ զգանձս
իւրեանց՝ մատուցին նմա պատարագս՝ ոսկի, և կնդ_
րուկ,

---

(23) Բժշ. Ահա կոյս յղասցի . . . Էմմանուէլ: Ն օրինակ Գ. Եմմանուէլ: Ն այլ օրինակ Դ. Էմմանուէլ: (24) Ոմանք. Յինքն զկին իւր: (25) Օրինակ Դ. Զորդին զանդրան": Գլ. Բ. (1)(5) Ոմանք. 'Ի բեթղեհեմ հրէաստան": (2) Ոմանք. Զաստղ նր . . . երկիրպագանել": (4) Ոմանք. Զամ քահանայապետս և զդպ": (5) Օրինակ Դ. 'Ի ձեռն մարգարէին: (6) Ոմանք. Ոչինչ կրսեր ես: (7) Ոմանք. Զժամանակ աստեղն: (8) Ոմանք. Եւ արձակեաց զնս 'ի բեթ": (10) Ոմանք. Եւ իբրև տեսին: (11) Ոմանք. Մտին 'ի տունն . . . մատուցանէին նմ. . և զմուռս:

Digitized by Google

րուկ, և զմուռս։ * Եւ հրաման առեալ ՚ի տեսլեան, 12
չդառնալ անդրէն առ Հերովդէս, ըն այլ ճանապարհ
գնացին յաշխարհն իւրեանց։ * Եւ իբրև գնացին նք 13
անտի, ահա հրեշտակ Տն երևէր ՚ի տեսլեան Յովսե-
փու, և ասէր. արի առ զմանուկդ՝ և զմայր իւր՝ և փա-
խիր յԵգիպտոս, և անդ լինիջիր՝ ցորժամ ասացից քեզ.
քանզի ՚ի խնդիր է Հերովդէս կորուսանել զմանուկդ։
* Եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն և զմայր իւր գիշե- 14
րի և գնաց յԵգիպտոս, և անդ էր մինչև ցվախճան Հե-
րովդի։ * Զի լցցի ասացեալն ՚ի Տնէ ՚ի ձեռն մարգա- 15
րէին որ ասէ. յԵգիպտոսէ կոչեցից զորդի իմ։
Բ * Յայնժամ իբրև ետես Հերովդէս թէ խաբեցաւ ՚ի մո- 16
գուց անտի, բարկացաւ յոյժ. և առաքեալ կոտորեաց
զամ մանկունս որ էին ՚ի Բեթղահէմ և յամ սահմանս
նր՝ յերկեմենից և ՚ի խոնարհ, ըստ ժամանակին զոր ստու-
գեաց ՚ի մոգուցն։ * Յայնժամ կատարեցաւ ասացեալն 17
՚ի ձեռն Երեմիայ մարգարէի՝ որ ասէ. * Ձայն գու- 18
ժեաց ՚ի Հռամայ, ողբումն և լալումն և աշխարումն
յոյժ. Հռաքէլ լայր զորդիս իւր, և ոչ կամէր մխիթա-
րել՝ զի ոչ էին։ * Եւ ՚ի վախճանել Հերովդի, ահա 19
հրեշտակ Տն ՚ի տեսլեան երևէր Յովսեփայ յԵգիպտոս,
* և ասէր. արի առ զմանուկդ և զմայր իւր, և գնա 20
յերկիրն Իսրայէլի. զի մեռան որ խնդրէին զանձն ման-
կանդ։ * Եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն և զմայր նր, 21
և եկն յերկիրն Իէլի։ * Եւ իբրև լուաւ եթէ Արքե- 22
ղայոս թագաւորեաց Հրէաստանի փոխանակ Հերովդի
հօրն իւրոյ, երկեաւ երթալ անդր. և հրաման առեալ
՚ի տեսլեան, գնաց ՚ի կողմանս Գալիլեացւոց։ * Եւ ե- 23
կեալ բնակեցաւ ՚ի քաղաքին՝ որ կոչէր Նազարեթ. զի
լցցի բան մարգարէին, թէ Նազովրեցի կոչեսցի։

ԳԼ. Գ.

Գ. Յաւուրսն յայնոսիկ գայ Յովհաննէս Մկրտիչ՝ քարո- 1
զել յանապատին Հրէաստանի, * և ասէ. Ապաշ- 2
խարեցէք՝ զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից։ * Զի սա 3
է՝

(12) Ոմնք. Յաշխարհ իւրեանց։ (13) Ոմնք. ՚ի տեսլ-
եան երևէր յովսեփու, և ասէ. արի ... քզի խնդիր է
հէր"։ (14) Ոմնք. իւր ՚ի գիշերի.. և անդ լինէր մինչև
ցվախճանն։ (15) Յոմանս պկսի. Ասացեալն ՚ի Տնէ ՚ի ձեռն։
(17) Ոմնք. Երեմիայի մրգրէի։ (18) Ոմնք. Հռաքէլ լայր։
(19) Ոմնք. ՚ի տեսլեանն երևէր։ (21) Ոմնք. Եւ ըզ-
մայր իւր, և ե"։ (22) Ոմնք. Թէ արքեղայոս.. հօր իւ-
րոյ... ՚ի տեսլեանն, գնացին ՚ի կողմանս։ (23) Բզմք.
Բան մարգարէիցն, թէ Նազովրեցի։

Digitized by Google

է՝ վն որոյ ասացաւ 'ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի, որ ա-
սէ. Ձայն բարբառոյ յանապատի, պատրաստ արարէք
4 զճանապարհ Տն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս նր. * Եւ
ինքն Յովհաննէս ունէր հանդերձ 'ի ստեւոյ ուղտու, և
գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր. և կերակուր նորա էր
5 մարախ և մեղր վայրենի։ * Յայնժամ ելանէին առ նա
ամ Երուսաղէմացիքն՝ և ամ Հրէաստան՝ և ամ կողմն յոր-
6 դանանու, * մկրտէին 'ի նմանէ 'ի յորդանան գետ, և
7 խոստովան լինէին զմեղս իւրեանց։ * Եւ տեսեալ զբա-
զումս 'ի սադուկեցւոց և 'ի փարիսեցւոց եկեալս 'ի
մկրտութիւն նր, ասէ ցնս. ծնունդք իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ
8 փախչել 'ի բարկութենէ որ գալոցն է։ * Արարէք այ-
9 սուհետև պտուղ արժանի ապաշխարութեան։ * և մի հա-
մարիցիք ասել յանձինս՝ թէ ունիմք մեք հայր զաբրա-
համ. ասեմ ձեզ, զի կարօղ է ած 'ի քարանցս յայսցա-
10 նէ յարուցանել որդիս աբրահամու։ * Զի աստուստիկ
տապար՝ առ արմին ծառոց դնի. ամենայն ծառ որ ոչ
առնիցէ պտուղ բարի, հատանի և 'ի հուր արկանի.
11 * Ես մկրտեմ զձեզ ջրով յապաշխարութիւն. բայց որ զկ-
նի իմ գայ՝ հզօրագոյն է քան զիս, և ես չեմ բա-
ւական բառնալ զկօշիկս նորա. նա մկրտեսցէ զձեզ 'ի
12 հոգին սբ՝ և 'ի հուր։ * Որոյ հեծանոցն 'ի ձեռին իւ-
րում. և սրբեսցէ զկալ իւր, և ժողովեսցէ զցորեանն
'ի շտեմարանս իւր, և զյարդն այրեսցէ անշէջ հրով։
13 * Յայնժամ գայ յս 'ի գալիլեէ 'ի յորդանան առ յով-
14 հաննէս՝ մկրտել 'ի նմանէ։ * Եւ յովհաննէս արգելոյր
զնա՝ և ասէ. ինձ պիտոյ է 'ի քէն մկրտել՝ և դու՝ առ
15 իս գաս։ * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա. թո՛յլ
տուր այժմ, զի այսպէս վայել է մեզ լնուլ զամ ար-
16 դարութիւնս. և ապա թոյլ ետ նմա։ * Եւ իբրև մկր-
տեցաւ յս, ել վաղվաղակի 'ի ջրոյ անտի. և ահա բա-
ցան նմ երկինք. և ետես զհոգին այ՝ զի իջանէր իբրև
17 զաղաւնի և գայր 'ի վերայ նորա։ * Եւ ահա ձայն
յերկնից՝ որ ասէր. դա է որդի իմ սիրելի, ընդ որ
հաճեցայ։

Գ.Ը.

Գլ. Գ. (3) Յօրինակս գիր. Մարգարէի, որ ասէ. ձայն։ (3) Ոմանք. Զճանապարհս տն։ (4) Ոմանք. Հանդերձ ստև ուղտու։ (6) Ոմանք. Եւ մկրտէին 'ի նմէ։ (6) 'Ի բազումս գիրս. 'Ի յորդանան գետ, և։ (7) Ոսկան. Ո՞ եցոյց ձեզ։ (8) Ոմանք. Արժանիս ապաշ՛՛։ (9) Ոմանք. Եւ մի համարիք։ (10) Ոմանք. Զի աստուստիկ տա՛՛.. առնիցէ պտուղ։ (11) Բազմ. Զկնի իմ գայ։ (12) Ոմանք. Իւրում, սրբեսցէ։ (14) Օրինակ մի. Արգելոյր զնա՝ և ասէր։ (15) Բազմ. Զամ արդարութիւն, և։ (17) Ոմանք. Որ ասէ. դա է։

Digitized by Google

ԳԼ. Դ.

Յայնժամ վարեցաւ Յս յանապատն 'ի Հոգւոյն՝ փոր- 1
ձել 'ի սատանայէ ։ * Եւ պահեալ զքառասուն տիւ 2
և զքառասուն գիշեր՝ ապա քաղցեաւ ։ * Եւ մատուս- 3
ցեալ փորձիչն՝ ասէ ցնա ․ եթէ որդի ես Այ՝ ասա զի
քարինքս այսոքիկ հաց լինիցին ։ * Նա պատասխանի 4
ետ և ասէ ․ գրեալ է՝ թէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ ․
այլ ամ բանիւ որ ելանէ 'ի բերանոյ Այ ։ * Յայնժամ 5
առեալ ածէ զնա սատանայ 'ի քաղաքն սուրբ, և կա-
ցուցանէ զնա 'ի վր աշտարակի տաճարին, * և ասէ 6
ցնա ․ եթէ որդի ես Այ՝ արկ զքեզ աստի 'ի վայր ․ զի
գրեալ է՝ թէ հրեշտակաց իւրոց պատուիրեսցէ վս
քո՝ և 'ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ ․ զի մի երբեք
հարցես զքարի զոտն քո ։ * Ասէ ցնա դարձեալ Յս ․ 7
գրեալ է՝ թէ ոչ փորձեսցես զՏր Այ քո ։ * Դարձեալ 8
առնու ածէ զնա սատանայ 'ի լեառն մի բարձր յոյժ
և ցուցանէ նմա զամ թագաւորութիւնս աշխարհի, և զփ-
փառս նոցա, * և ասէ ցնա ․ զայս ամ քեզ տաց՝ եթէ 9
անկեալ երկիրպագանիցես ինձ ։ * Յայնժամ ասէ ցնա 10
Յս ․ երթ յետս իմ սատանայ ․ զի գրեալ է՝ Տն Այ քում
երկիր պագցես, և զնա միայն պաշտեսցես ։ * Ապա 11
եթող զնա սատանայ ․ և ահա՝ հրեշտակք մատեան և
բ բ պաշտէին զնա ։ * Եւ իբրև լուաւ Յս՝ եթէ յովհաննէս 12
մատնեցաւ, մեկնեցաւ գնաց 'ի գալիլեա ․ * և թողեալ 13
զնազարեթ, եկն բնակեցաւ 'ի կափառնաում 'ի ծովեզ-
րին, 'ի սահմանս զաբուղոնի և նեփթաղիմայ ․ * Զի 14
լցցի բանն՝ որ ասացաւ 'ի ձեռն եսայայ մարգարէի ․
* երկիր զաբուղոնի և երկիր նեփթաղիմայ՝ ճանա- 15
պարհ ծովու՝ յայնկոյս յորդանանու, գալիլեա հեթա-
նոսաց ։ * Ժողովուրդ որ նստէր 'ի խաւարի՝ ետես լոյս 16
մեծ ․ և որոց նստէին յաշխարհին և 'ի ստուերս մահու՝
լոյս ծագեաց նոցա ։ * Յայնմ հետէ սկսաւ քարոզել 17
Յս՝ և ասել ․ ապաշխարեցէք՝ զի մերձեալ է արքայութի
երկնից ։ * Մինչ դեռ գնայր Յս զեզր ծովուն գալի- 18
լեացւոց, ետես երկուս եղբարս զսիմոն զկոչեցեալն
պետ-

ԳԼ. Դ. (1) Օրինակ մի ․ 'Ի հոգւոյն յանապատ" ։ (1) 'Ի լուսն. փորձեալ 'ի սատանայէ ․ համաձայն ոմանց 'ի բնագ" ։ (3) Ոմանք ․ Հաց լիցին ։ (6) Ոմանք ․ Եթէ հրեշտակաց ։ (8) Ոմանք ․ Դարձեալ առեալ ածէ զնա ։ (8) Ոմանք ․ Թագաւորութիւնս աշխարհիս ։ (9) Օրինակ մի ․ Եւ ասէ ․ զայս ամ քեզ տաց ․ (12) Ոմանք ․ Մեկնեցաւ և գնաց 'ի գալիլեա ։ (15) Ոմանք ․ Ճանապարհ ծովուն ։ (16) Ոմանք ․ Եւ որ նստէին յաշխարհին ։ (18) Ոմանք ․ Յս յեզր ծովուն ։

Digitized by Google

Պետրոս, և զԱնդրէաս եղբայր նորա՝ արկեալ ուռկան ՚ի
19 ծով. քանզի ձկնորսք էին: *Եւ ասէ ցնոսա. Եկայք զկնի
20 իմ, և արարից զձեզ որսորդս մարդկան: *Եւ նոքա թո-
21 ղեալ վաղվաղակի զգործիսն՝ գնացին զհետ նորա: *Եւ
մատուցեալ անտի յառաջ՝ ետես այլ երկուս եղբարս,
զՅակովբոս զԶեբեդեայ և զՅովհաննէս զեղբայր նորա ՚ի
նաւի՝ զԶեբեդեաւ հանդերձ հարբն իւրեանց, մինչդեռ
22 կազմէին զուռկանս իւրեանց. և կոչեաց զնոսա: *Նոքա
թողեալ վաղվաղակի զնաւն և զհայր իւրեանց, գնա-
ցին զհետ նորա:
23 *Եւ շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն կողմն Գալիլեացւոց. ուսուցա- Դ
նէր ՚ի ժողովուրդս նոցա՝ և քարոզէր զաւետարանն ար-
քայութեան, և բժշկէր զամենայն հիւանդութիւն՝ և զամենայն ախտս
24 ՚ի ժողովրդեանն: *Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն
Ասորւոց, և մատուցին առ նա զամենայն հիւանդս՝ որ նե-
ղեալ էին ՚ի պէսպէս ցաւս և ՚ի տանջանս, և զդիւա-
հարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս. և բժշկեաց զնոսա.
25 *Եւ երթային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք ՚ի Գա-
լիլեէ, և ՚ի Դեկապոլեայ, և յԵրուսաղեմէ, և ՚ի Հրէաստանէ,
և յայնկոյս Յորդանանու, և բժշկեաց զնոսա:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ ել ՚ի լեառն. և իբրև Ե
նստաւ անդ՝ մատեան առ նա աշակերտքն նորա. ԲԳ
2 *Եւ բացեալ զբերան իւր ուսուցանէր զնոսա, և ասէր:
3 *Երանի աղքատաց հոգւով, զի նոցա է արքայութիւն երկ-
4 նից: *Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխիթարեսցին:
5 *Երանի հեզոց, զի նոքա ժառանգեսցեն զերկիր: *Ե-
6 րանի որ քաղցեալ և ծարաւի իցեն արդարութեան, զի նոքա
7 յագեսցին: *Երանի ողորմածաց, զի նոքա ողորմութիւն
8 գտցեն: *Երանի այնոցիկ՝ որ սուրբ են սրտիւք, զի նոքա
9 զԱստուած տեսցեն: *Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որ-
10 դիք Աստուծոյ կոչեսցին: *Երանի որ հալածեալ իցեն վասն ար-
11 դարութեան, զի նոցա է արքայութիւն երկնից: *Երանի է
ձեզ՝ յորժամ նախատիցեն զձեզ և հալածեսցեն, և ա-
սե-

---

(21) Ոմանք. Եղբայր նորա ՚ի նաւին ... մինչ կազմէին: (22) Ոմանք. Եւ նոքա թողեալ վաղ՛՛: (22) ՚Ի լուսանց՛՛. Եւ զհայրն իւրեանց՛՛. համաձայն ոմանց ՚ի բնաբ՛՛: (23) Օրինակ մի. Ուսուցանէր զնոսա՝ և քարոզէր: (24) Ոմանք. Եւ ել լուրն նորա ... և զանդամալուծս:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ել ՚ի լեառնն .. աշակերտքն նորա: (3) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից: (8) Ոմանք. Որ սուրբքն են սրտիւք: (10) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից: (11) Ոմանք. Նախատեսցեն զձեզ, և հալածիցեն և ասասցեն.

Digitized by Google

ասիցեն զամենայն բան չար զձէնջ սուտ՝ վասն իմ ։ * Ցնծացէք 12
և ուրախ լերուք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս ․
զի այսպէս հալածեցին զմարգարէսն որ յառաջ քան
զձեզ էին ։ * Դուք էք աղ երկրի ․ եթէ աղն անհա- 13
մի՝ ի՞ւ յաղեսցի ․ ոչ ինչ ազդիցէ այնուհետև, բայց ե-
թէ ընկենուլ արտաքս՝ և կոխան լինել ՚ի մարդկանէ ։
* Դուք էք լոյս աշխարհի ․ ոչ կարէ քաղաք թաքչել՝ 14
որ ՚ի վերայ լերին կայցէ ։ * և ոչ լուցանեն ճրագ՝ և 15
դնեն ընդ գրուանաւ, այլ ՚ի վերայ աշտանակի ․ և լոյս տայ
ամենեցուն՝ որ ՚ի տանն իցեն ։ * այնպէս լուսաւորես- 16
ցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան, որպէս զի տեսցեն զգործս
ձեր բարիս, և փառաւորեսցեն զՀայր ձեր որ յերկինս
բ գ. է ։ * Մի՛ համարիք եթէ եկի լուծանել զօրէնս կամ 17
զմարգարէս ․ ոչ եկի լուծանել՝ այլ լնուլ ։ * Ամէն ա- 18
սեմ ձեզ՝ մինչև անցցեն երկինք և երկիր, յովտ մի՝ որ
նշանախեց մի է, ոչ անցցէ յօրինացն և ՚ի մարգարէից՝
մինչև ամենայն եղիցի ։ * Որ ոք լուծցէ մի ինչ ՚ի պատուի- 19
րանացս յայսցանէ ՚ի փոքունց, և ուսուսցէ այնպէս
զմարդիկ, փոքր կոչեսցի յարքայութեան երկնից ։ Իսկ որ
արասցէ՝ և ուսուսցէ, նա՝ մեծ կոչեսցի յարքայութեան
երկնից ։ * Բայց ասեմ ձեզ ․ զի եթէ ոչ առաւելուս- 20
ցու արդարութիւն ձեր առաւել քան զդպրացն և զփա-
րիսեցւոց, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից ։ * Լուա- 21
րուք զի ասացաւ առաջնոցն, թէ մի սպանաներ ․ զի որ
սպանանիցէ՝ պարտական լիցի դատաստանի ։ * Այլ 22
ես ասեմ ձեզ ․ եթէ ամենայն որ բարկանայ եղբօր իւրում
տարապարտուց, պարտաւոր լիցի դատաստանի ։ Եւ
որ ասիցէ ցեղբայր իւր յիմար, պարտաւոր լիցի ատե-
նի ։ Եւ որ ասիցէ ցեղբայր իւր մորոս, պարտաւոր
լիցի ՚ի գեհեն հրոյն ։ * Եթէ մատուցանիցես զպատա- 23
րագ քո ՚ի վերայ սեղանոյ, և անդ յիշեսցես՝ եթէ եղբայր
քո ունիցի ինչ խէթ զքէն, * թող զպատարագն քո ա- 24
ռաջի սեղանոյն ․ և երթ նախ հաշտեաց ընդ եղբօր
քում, և ապա եկեալ մատուսջիր զպատարագն քո ։
* Լեր

---

(12) Ոմանք ․ Քան զձեզն էին ։ (13) Այլք ․ Երկրի ․ ապա թէ
աղն անի՟ ։ (13) Ոմանք ․ Ի՞ւ յաղեսցի ։ (16) Օրինակ մի ․
Եւ փառաւոր արասցեն զՀայր ձեր ։ (18) Օրինակ մի ․ Ա-
մէն ամէն ասեմ ձեզ ։ (18) Ոմանք ․ Մինչև ամենայն եղիցի ։
(20) Ոմանք ․ Ձեզ ․ եթէ ոչ առաւելուցու ։ (20) Այլք ․
Ձեր աւելի քան զդպրացն ։ (21) Ոմանք ․ Զի որ սպանա-
նէ ․ ․ լինիցի ։ (22) Ոմանք ․ պարտական լիցի դա՟ ․ ․ լիցի
գեհեն հրոյն ։ Եւ ոմանք ․ գեհենի հրոյն ։ (23) Բազումք ․ Եւ
անդ յիշեսցես՝ եթէ եղ՟ ։ (23) Ոմանք ․ Ունի ինչ խէթ ։
(24) Ոմանք ․ Սեղանոյն ․ երթ նախ ։

Digitized by Google

25 * Եր իրաւախոհ ընդ ոսոխի քում վաղվաղակի, մինչդեռ
իցես ընդ նմա ՚ի ճանապարհի. գուցէ մատնիցէ զքեզ
ոսոխն դատաւորի, և դատաւորն դահճի. և արկանի-
26 ցես ՚ի բանտ ։ * Ամէն ասեմ քեզ. ոչ ելանիցես անտի,
27 մինչև հատուցանիցես զյետին նաքարակիտն ։ * Լուա-
28 րուք զի ասացաւ՝ մի շնար ։ * Բայց ես՝ ասեմ ձեզ. թէ
ամ որ հայի ՚ի կին մարդ առ ՚ի ցանկանալոյ նմա, ան-
29 դէն շնացաւ ընդ նմա ՚ի սրտի իւրում ։ * Եթէ ակն
քո աջ գայթագղեցուցանէ զքեզ, խլեա զնա՝ և ըն-
կեա ՚ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կո-
30 րիցէ, և մի ամ մարմինդ քո անկանիցի ՚ի գեհեն ։ * Եւ
եթէ աջ ձեռն քո գայթագղեցուցանէ զքեզ, հատ ըզ-
նա՝ և ընկեա ՚ի քէն. զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդա-
մոց քոց կորիցէ, և մի ամ մարմինդ քո արկանիցի ՚ի
31 գեհեն ։ * Ասացաւ, թէ որ արձակիցէ զկին
32 իւր՝ տացէ նմա զարձակմանն ։ * Բայց ես ասեմ ձեզ,
եթէ ամ որ արձակէ զկին իւր առանց բանի պոռն-
կութե, նա տայ նմա շնալ. և որ զարձակեալն առնէ՝
33 շնայ ։ * Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն.
մի երդնուցուս սուտ, բայց հատուսցես տն զերդ-
34 մունս քո ։ * Այլ ես ասեմ ձեզ՝ ամենևին մի երդ-
35 նուլ. մի յերկինս՝ զի աթոռ է այ. * և մի յերկիր՝ զի
պատուանդան է ոտից նորա. և մի յեմ՝ զի քաղաք
36 է մեծի արքայի ։ * և մի ՚ի գլուխ քո երդնուցուս, զի
37 ոչ կարես մազ մի սպիտակ առնել՝ կմ թուխ ։ * Այլ
եղիցի ձեր բանդ, այոն՝ այո, և ոչն՝ ոչ. զի աւելին քան
38 զայն ՚ի չարէն է ։ * Լուարուք զի ասացաւ. ակն ընդ
39 ական, և ատամն ընդ ատաման ։ * Այլ ես ասեմ ձեզ.
մի կալ հակառակ չարին ։ Այլ եթէ ոք ածիցէ ապ-
40 տակ յաջ ծնօտ քո՝ դարձո նմա և զմիւսն ։ * Եւ որ
կամիցի ոք դատել և առնուլ զշապիկս քո, թող ՚ի նմա
41 և զբաճկոն քո ։ * Եւ որ տարապարհակ վարիցէ ըզ-
42 քեզ մղոն մի, երթ ընդ նմա և երկուս ։ * Որում խնդրէ
՚ի քէն՝ տուր. և որ կամի փոխ առնուլ ՚ի քէն՝ մի դար-
43 ձուցաներ զերեսս ։ * Լուարուք ապաքէն զի ասացաւ.
սիրեսցես զընկեր քո, և ատեսցես զթշնամին քո ։

* Այլ

---

(25) Ոմանք. Եր իրաւախորհ․․ դատաւորին ։ (30) Յօրի-
նակին ջնջեր. Ամ մարմինդ քո ։ (30) Ոմանք. Անկանիցի ՚ի
գեհեն ։ (31) Ոմանք. Եթէ որ արձակէ զկին ։ (32) Ոմանք.
Զարձակեալն առնու ։ (34) Ոմանք. Ամենևին մի երդ-
նուր ։ (37) Ոմանք. Ձեր բանն․․ զի աւելի ։ (39) Բազ.
Հակառակ չարի ։ (39) Ոմանք. Ածիցէ ոք ։ (40) Ոմանք.
Թող ՚ի նմա և զբաճկոն ։ (41) Ոմանք. Տարապարհակ վա՛՛
(42) Ոմանք. Որ ոք խնդրէ ՚ի քէն ։

Digitized by Google

* Այլ ես ասեմ ձեզ. սիրեցէք զթշնամիս ձեր. օրհ_ 44
նեցէք զանիծիչս ձեր. բարի արարէք ատելեաց ձե_
րոց. եւ աղօթս 'ի վերայ այնոցիկ՝ որ լլկենն զձեզ եւ
հալածեն: * զի եղիջիք որդիք Հօր ձերոյ որ յերկինսն 45
է. զի զարեգակն իւր ծագէ 'ի վ[երայ] չարաց եւ բարեաց,
եւ ածէ անձրեւ 'ի վերայ արդարոց եւ մեղաւորաց: * Զի 46
եթէ սիրիցէք զայնոսիկ որ սիրենն զձեզ՝ զի՞նչ վարձք
իցեն, ո՞չ ապաքէն եւ մաքսաւորք զնոյն գործեն: * Եւ 47
եթէ տայցէք միայն ողջոյն բարեկամաց ձերոց՝ զի՞նչ
աւելի առնէք. ո՞չ ապաքէն մաքսաւորք եւ մեղաւորք
զնոյն գործեն: * Արդ՝ եղերո՛ւք դուք կատարեալք, 48
որպէս եւ Հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է:

ԳԼ. Զ.

բե Զգոյշ լերուք ողորմութեան ձերում՝ մի՛ առնել առա_ 1
ջի մարդկան, որպէս թէ 'ի ցոյց ինչ նոցա. դուցէ՛
եւ վարձս ոչ ընդունիցիք 'ի Հօրէն ձերմէ՝ որ յերկինսն
է: * Այլ յորժամ առնիցես ողորմութիւն, մի՛ հարկա_ 2
նել փող առաջի քո, որպէս կեղծաւորքն առնեն 'ի ժո_
ղովուրդս եւ 'ի հրապարակս, որպէս զի փառաւորեսցին
'ի մարդկանէ: Ամէն ասեմ ձեզ՝ այն իսկ են վարձք
նց: * Այլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես, մի՛ գի_ 3
տասցէ ձախ քո զինչ գործէ աջ քո. * որպէս զի եղիցի ո_ 4
ղորմութիւն քո 'ի ծածուկ. եւ Հայրն քո՝ որ տեսանէ 'ի
ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնապէս: * Եւ յորժամ 5
յաղօթս կայցես, մի՛ լինիցիս որպէս կեղծաւորքն. զի սի_
րեն 'ի ժողովուրդս եւ յանկիւնս հրապարակաց կալ յա_
ղօթս. որպէս զի երեւեսցին մարդկան: Ամէն ասեմ ձեզ՝
այն իսկ են վարձք նց: * Այլ դու յորժամ կայցես 6
յաղօթս, մուտ 'ի սենեակ քո՝ եւ փակեա՛ զդուրս քո,
եւ կա՛ց յաղօթս առ Հայր քո 'ի ծածուկ. եւ Հայրն քո
որ տեսանէ 'ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ յայտնապէս:
* Եւ յորժամ կայցէք յաղօթս, մի՛ շատախօսք լինիք իբ_ 7
րեւ զհեթանոսն. զի համարին թէ 'ի բազում խօսից
իւրեանց լսելի լինիցին: * Արդ՝ մի՛ նմանիցէք նոցա. 8
զի գիտէ Հայրն ձեր զինչ պիտոյ է ձեզ, մինչչեւ ձեր
խնդ_

(44) Այս ոսկանայ չիք. Զթշնամիս ձեր. օրհնեցէք զանիծիչս ձեր: (44) Ոմանք յաւելուն. Եւ աղօթս արարէք 'ի վերայ այնոցիկ որ լլկեն: (46) Ոմանք. Սիրեն զձեզ:

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. 'Ի Հօրէ ձերմէ որ յերկինս է: (4) Ոմանք. Ողորմութիւն քո: (5) Ոմանք. Յաղօթս կայցես: Եւ ոմանք. Կայցէք, մի լինիցիք: (6) Ոմանք. Կայցես յաղօթս.. զդուրսս քո... առ Հայրն քո: (7) Բնգ. Մի՛ շատախօսք լի: (7) Ոմանք. Շատախօս լինիցիք.. եթէ 'ի բազմ:

Digitized by Google

զխնդրելն ինչ իցէ 'ի նմանէ։ * Եւ արդ՝ այսպէս կա-
ցէք դուք յաղօթս. Հայր մեր որ յերկինս։ Սուրբ եղիցի
10 անուն քո։ * Եկեսցէ արքայութիւն քո։ Եղիցին կամք քո
11 որպէս յերկինս և յերկրի։ * զՀաց մեր հանապազորդ՝
12 տուր մեզ այսօր։ * Եւ թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս
13 և մեք թողումք մերոց պարտապանաց։ * Եւ մի տանիր
զմեզ 'ի փորձութիւն։ այլ փրկեա զմեզ 'ի չարէն։ զի քո
է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս ամէն։
14 * Զի եթէ թողուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, թող-
15 ցէ և ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր։ * Ապա թէ ոչ թո-
ղուցուք մարդկան զյանցանս նոցա, և ոչ Հայրն ձեր
16 թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր։ * Եւ յորժամ պահիցէք՝
մի լինիք իբրև զկեղծաւորսն տրտմեալք. որ տպա-
կանեն զերեսս իւրեանց, որպէս զի երևեսցին մարդկան
թէ պահէցեն։ Ամէն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք
17 նոցա։ * Այլ դու՝ յորժամ պահիցես, օծ զգլուխ քո՝ և
18 զերեսս լուա քո, * զի մի երևեսցիս մարդկան իբրև
զպահօղ. այլ Հօր քում 'ի ծածուկ. և Հայրն քո որ
19 տեսանէ 'ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ։ * Մի գանձէք
ձեզ գանձս յերկրի. ուր ցեց և ուտիճ ապականեն,
20 և ուր գողք ականեն հատանեն և գողանան։ * Այլ
գանձեցէք ձեզ գանձս յերկինս, ուր ոչ ցեց և ոչ ու-
տիճ ապականեն, և ոչ գողք ականեն հատանեն և գո-
21 ղանան։ * Զի ուր գանձք ձեր են, անդ և սիրտք ձեր
22 լիցին։ * Ճրագ մարմնոյ ակն է. եթէ ակն քո առատ բզ
23 է, ամ մարմինդ լուսաւոր եղիցի։ * Ապա թէ ակն քո
չար է՝ ամ մարմինդ խաւարին եղիցի։ Իսկ արդ՝ եթէ
լոյսդ որ 'ի քեզ է՝ խաւար է, խաւարն՝ որչափ ևս։
24 * Ոչ ոք կարէ երկուց տերանց ծառայել. կամ զմին
ատիցէ՝ և զմիւսն սիրիցէ. կամ զմին մեծարիցէ՝ և ըզ-
միւսն արհամարհիցէ. ոչ կարէք այ ծառայել և մա-
25 մոնայի։ * Վն այսորիկ ասեմ ձեզ. մի հոգայք վասն
անձանց ձերոց՝ զինչ ուտիցէք՝ կամ զինչ ըմպիցէք. և
մի վն մարմնոց ձերոց՝ թէ զինչ ագանիցիք. ոչ ապա-
քէն

---

(9) Օրինակ մ. կայցէք դուք։ (9) Ոսկան յաւելու. Որ յեր-
կինս ես։ (13) Օրինակ մ. Եւ մի տար զմեզ։ (13) Ոմանք.
Այլ փրկեա 'ի չարէ։ (13) Ա. ոսկանայ պակասի. Յաւի-
տեանս ամէն։ (14) Ոսկան յաւելու. Երկնաւոր զյանցանս
ձեր։ (15) Ոսկան յաւելու. Հայրն ձեր երկնաւոր թողց"։ (16)
Ոմանք. Իբրև զկեղծաւորքն տրտմ"։ (18) Ոմանք յաւելուն.
Հօրն քում... հատուսցէ քեզ յայտնապէս։ (19) Ոմանք.
Եւ գողք ականեն հա"։ (21) Բազմք. Եւ սիրտք ձեր եղիցին։
(23) Ոմանք. Ապա թէ ակնդ չար է։ (25) Ա. ոսկանայ
պակասի. Ուտիցէք, կամ զինչ ըմպիցէք, և։

Digitized by Google

քէն ոգի առաւել է քան զկերակուր՝ և մարմին քան
զհանդերձ ։ * Հայեցարո՛ւք 'ի թռչունս երկնից՝ զի ոչ 26
վարեն և ոչ հնձեն, և ոչ ժողովեն 'ի շտեմարանս ։ և
Հայրն ձեր երկնաւոր կերակրէ զնոսա ։ ո՞չ ապաքէն դուք
առաւել էք քան զնոսա ։ * Իսկ արդ՝ ո՞ 'ի ձէնջ առ հո- 27
գալ իւրում՝ յաւելուլ կարիցէ 'ի հասակ իւր կանգուն
մի ։ * Եւ վա՞ն հանդերձի զի՞ հոգայք ։ հայեցարո՛ւք 'ի 28
շուշանն վայրենի՝ ո՛րպէս աճէ ։ ոչ ջանայ, և ոչ նիւթէ ։
* ասեմ ձեզ՝ զի և ոչ սողոմոն յամենայն 'ի փառսն իւ- 29
րում զգեցաւ իբրև զմի 'ի նոցանէ ։ * Իսկ եթէ զխոտն 30
'ի վայրի, որ այսօր է և վաղիւ 'ի հնոց արկանի, Աստուած
այնպէս զգեցուցանէ ։ ո՛րչափ ևս առաւել զձեզ թե-
րահաւատք ։ * Մի այսուհետև հոգայցէք՝ և ասիցէք ։ 31
զի՞նչ կերիցո՛ւք՝ կամ զի՞նչ արբցուք՝ կամ զի՞նչ զգեցցուք ։
* զի զայդ ամենայն հեթանոսք խնդրեն ։ քանզի գիտէ Հայրն 32
ձեր երկնաւոր՝ թէ պիտոյ է ձեզ այդ ամենայն ։ * Խնդրե- 33
ցէ՛ք նախ զարքայութիւն Աստուծոյ և զարդարութիւն նորա, և այդ
ամենայն յաւելցի ձեզ ։ * Մի այսուհետև հոգայցէք վասն 34
վաղուի՝ զի վաղիւն վասն իւր հոգասցի ։ շա՛տ է աւուրն
չա՛ր իւր ։

ԳԼ. Է.

Բ Է Մի՛ դատիք՝ զի մի դատիցիք ։ * զի որով դատաստա- 1
նաւ դատիք՝ դատելո՛ց էք ։ և որով չափով չափիք՝ 2
չափեսցի ձեզ ։ * Զի՞ տեսանես զշիւղ յական եղբօր քոյ, 3
և 'ի քում ական զգերանդ ոչ նշմարես ։ * կամ զիա՞րդ 4
ասես ցեղբայր քո, թող հանից զշիւղ յականէ քումմէ ։
և ահաւասիկ 'ի քո՛ւմ ականդ գերան կայ ։ * Կեղ- 5
ծաւոր՝ հա՛ն նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ապա
հայեսցես հանել զշիւղն յականէ եղբօր քոյ ։ * Մի՛ տայք 6
զսրբութիւն շանց ։ և մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր ա-
ռաջի խոզաց, զի մի՛ առ ոտն կոխիցեն զնոսա, և դար-
ձեալ երգիծուցանիցեն զձեզ ։ * Խնդրեցէ՛ք՝ և տացի 7
ձեզ, հայցեցէ՛ք՝ և գտջի՛ք, բախեցէ՛ք՝ և բացցի ձեզ ։
* զի ամենայն որ խնդրէ՝ առնու, և որ հայցէ՝ գտանէ, և 8
որ բախէ՝ բացցի նմա ։ * Ո՞ իցէ 'ի ձէնջ մարդ՝ ցոր 9
խնդ-

---

(26) Ոմանք ։ Հայեցարուք Ը թռչունս ։ (28) Ոմանք ։ 'ի
շուշանս վայրի" ։ ։ որպէս աճեն ։ ոչ ջանան, և ոչ նիւթեն ։
(29) Ոմանք ։ Յամենայն փառսն ։ (30) Ոմանք ։ Եւ վաղիւն 'ի
հնոց ։ (34) Ոմանք ։ Վասն վաղուին ։
ԳԼ. Է. (3) Ոմանք ։ Զշիւղ յական ։ ։ 'ի քում ականդ ։
(3) Այլք ։ Զգերանդ ոչ տեսանես ։ (4) Ոմանք ։ Զշիւղդ ։ ։
'ի քում ական ։ (6) Ոմանք ։ Զմարգարիտս ձեր ։ ։ ։ խո-
զից ։ ։ կոխեսցեն զնոսա ։ (9) Ոմանք ։ Ո՞վ է 'ի ձէնջ մարդ ։

Digitized by Google

10 խնդրեսցէ որդի իւր հաց, միթէ քա՞ր տացէ նմա. * և
11 կամ խնդրիցէ ձուկն, միթէ օձ տայցէ նմա: * Արդ՝
եթէ դուք որ չարքդ էք՝ գիտէք պարգևս բարիս տալ
որդւոց ձերոց, որչափ ևս առաւել հայրն ձեր որ
յերկինս է տացէ բարիս այնոցիկ որ խնդրեն զնա.
12 * Զամ՟ զոր միանգամ կամիցիք՝ թէ արասցեն ձեզ մար-
դիկ՝ այնպէս և դուք արարէք նոցա. զի այս իսկ են
13 օրէնքն և մարգարէք: * Մտէք ընդ նեղ դուռն. քանզի
ընդարձակ է դուռն՝ և համարձակ ճանապարհն՝ որ
տանի ՚ի կորուստ, և բազումք են որ մտանեն ընդ նա:
14 * քանզի անձուկ է դուռնն՝ և նեղ ճանապարհն՝ որ տանի
15 ՚ի կեանս, և սակաւք են որ գտանեն զնա: * Զգոյշ
լերուք ՚ի սուտ մարգարէիցն՝ որ գան առ ձեզ հան-
դերձիւք ոչխարաց, և ՚ի ներքոյ են գայլք յափշտա-
16 կողք: * ՚ի պտղոյ նց՟ ծանիջիք զն՟: Միթէ քաղիցեն
17 ՚ի փշոց խաղող՝ կամ ՚ի տատասկէ թուզ: * Այսպէս
ամ՟ ծառ բարի՝ պտուղ բարի առնէ, և ծառ չար՝ պտ-
18 ուղ չար առնէ: * Ոչ կարէ ծառ բարի պտուղ չար
19 առնել, և ոչ ծառ չար՝ պտուղ բարի առնել: * Ամե-
նայն ծառ՝ որ ոչ առնէ պտուղ բարի, հատանի և ՚ի
20 հուր արկանի: * Ապա ՚ի պտղոյ նոցա ծանիջիք զն՟:
21 * Ոչ ամ՟ որ ասէ ցիս՝ Տ՟ր Տ՟ր, մտցէ յարքայութի՟ երկ-
նից. այլ որ առնէ զկամս հօր իմոյ որ յերկինսն է:
22 * Բազումք ասասցեն ցիս յաւուրն յայնմիկ. Տ՟ր Տ՟ր՝
ոչ յանուն քո մարգարէացաք, և յանուն քո դևս հա-
23 նաք, և յանուն քո զօրութիւնս բազումս արարաք: * և
յայնժամ ասացից ցն՟՝ եթէ ոչ երբեք գիտէի զձեզ.
՚ի բաց կացէք յինէն ամենեքեան՝ որք գործէիք զանօ-
24 րէնութիւն: * Ամենայն որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և
առնէ զսոսա, նմանեսցէ առն իմաստնոյ, որ շինեաց
25 զտունն իւր ՚ի վերայ վիմի: * Իջին անձրևք՝ և խաղացին
գետք, շնչեցին հողմք՝ և բախեցին զտունն, և ոչ կոր-
26 ծանեցաւ, քանզի ՚ի վ՟ր վիմի հաստատեալ էր: * Եւ
ամ՟

(11) Ոմանք. Որ չարքդ էք. կամ, չարք էք. . տայցէ բարիս:
(12) Ոմանք. Զամ՟ որ միանգամ. . . զի այն իսկ են օրէնք
և: (13)(14) ՚Ի յերեսուն հին և նոր Գրչագիր օրինակաց մերոց՝
երեքն ևեթ ոչ այնչափ հնագիրք՝ ունէին. Քանզի ընդարձակ
է. քանզի անձուկ է: Եւ երկուք՝ միայն յառաջինում փոխանակ
քանզի: Իսկ այլ ծանօթք առհասարակ՝ համաձայն մերումս տպին
քանզի. այսու և էր զանազանութիւն, զի ոմանք ՚ի սոցանէ ունին ՚ի
վ՟ր պատմութեան ուղղակի. և կէսք վերագրականս. իսկ այլ և
ոմանք զանազանս. ամ՟ մերս: (16) Ոսկան. ՚Ի փշոյ խաղող:
(21) Ոմանք. Այլ որ արասցէ զկամս: (22) Ոմանք. Յա-
ւուր յայնմիկ: (23) Ոսկան. Որք գործէք զանօ՟:

Բ B

նայն որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ եւ ոչ առնէ զնոսա,
նմանեսցէ առն յիմարի, որ շինեաց զտուն իւր 'ի վե-
րայ աւազոյ։ * Իջին անձրեւք՝ յարեան գետք, շնչեցին հողմք՝ 27
հարին զտունն, եւ անկաւ. եւ էր կործանումն նորա մեծ
յոյժ։ * Եւ եղեւ իբրեւ կատարեաց Յս զամենայն զբանս զայսո- 28
սիկ, զարմանային ժողովուրդքն ընդ վարդապետութիւն նորա։
* զի իբրեւ իշխանութեամբ ուսուցանէր՝ եւ ոչ որպէս դպիրքն նոցա։ 29

ԳԼ. Ը.

Ձ ԵՒ իբրեւ էջ 'ի լեռնէ անտի, գնացին զհետ նորա ժո- 1
ղովուրդք բազումք։ * Եւ ահա մատուցեալ բորոտ 2
մի, երկիր պագանէր նմա, եւ ասէր. Տէր՝ եթէ կամիս
կարող ես զիս սրբել։ * Ձգեաց զձեռն իւր եւ հասոյց 3
'ի նա Յս՝ եւ ասէ. կամիմ՝ սրբեաց։ Եւ վաղվաղակի
սրբեցաւ 'ի նմանէ բորոտութիւնն։ * Եւ ասէ ցնա Յս, 4
զգոյշ լեր՝ մի ումեք ասիցես. այլ երթ ցոյց զանձն քո
քահանային. եւ մատո զպատարագն, զոր հրամայեաց
Մովսէս 'ի վկայութիւն նոցա։

Ե * Եւ մտեալ 'ի Կափառնաում, մատուցաւ առ նա հա- 5
րիւրապետ մի, աղաչէր զնա, * եւ ասէր. Տէր՝ մանուկ 6
իմ անկեալ կայ 'ի տան անդամալոյծ՝ չարաչար տան-
ջեալ։ * Ասէ ցնա Յս. ես եկից՝ եւ բժշկեցից զնա։ 7
* Պատասխանի ետ հարիւրապետն՝ եւ ասէ. Տէր՝ չեմ 8
բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես. այլ ասա
բանիւ, եւ բժշկեսցի մանուկն իմ։ * Քանզի եւ ես այր մի 9
եմ ընդ իշխանութեամբ, ունիմ ընդ ինեւ զինուորս. ասեմ սմա
երթ՝ եւ երթայ, եւ այլում թէ եկ՝ եւ գայ, եւ ծառայի
իմում թէ արա զայս՝ եւ առնէ։ * Իբրեւ լուաւ Յս՝ զար- 10
մացաւ, եւ ասէ ցայնոսիկ՝ որ զհետ նորա երթային. ամէն
ասեմ ձեզ եւ ոչ յԻսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի երբեք։
* Բայց ասեմ ձեզ, զի բազումք յարեւելից եւ յարեւմ- 11
տից եկեսցեն՝ եւ բազմեսցին ընդ Աբրահամու՝ եւ ընդ Իսա-
հակայ՝ եւ ընդ Յակոբայ յարքայութեան երկնից։ * Եւ որ- 12
դիքն արքայութեան ելցեն 'ի խաւարն արտաքին. անդ ե-
ղիցի լալ եւ կրճել ատամանց։ * Եւ ասէ Յս ցհարիւ- 13
րապետն. երթ՝ եւ որպէս հաւատացերդ եղիցի քեզ։ Եւ
բժշկեցաւ մանուկն նորա յաւուր յայնմիկ։

* Եւ

(28) Ալլք. Զբանս զայսոսիկ։ (29) 'Ի բազումս գիրս. Որպէս
դպիրքն նոցա։ Որք ունին յաւելուած. դպիրքն և փարիսեցիք։
Գլ. Ը. (1) Ոմանք. Ժողովուրդ բազում։ (4) Օրինակ մի. Քո
քահանային. և մատո զնուէրն քո զպատարագն զոր։ (5) Յո-
մանս գիրս. Մատուցաւ առ նա հարիւր։ (10) Ոմանք. Իբրեւ
լուաւ զայս Յս։ (10) 'Ի լուսանցս. 'Ի հնումն Եւ ոչ յԻսրայէլի, նշանա-
կի, Ալլ ունին։ (11) Ոմանք. Եւ բազմեսցեն ընդ։

14 * Եւ եկեալ յս̅ ՚ի տուն պետրոսի, ետես զի զզոքանչն Ը
15 նր̅ անկեալ դնէր տապացեալ: * կալաւ զձեռանէ նր̅՝
և եթող զնա ջերմն. յոտն եկաց՝ և պաշտէր զնա:
16 * Իբրև եղև երեկոյ՝ մատուցին առ նա դիւահարս բա- Թ
զումս, և եհան զայսսն բանիւ. և զամ̅ հիւանդսն
17 բժշկեաց: * Զի լցցի բանն՝ որ ասացաւ.՚ի ձեռն ե-
սայեայ մարգարէի. նա՝ զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց,
և զցաւս մեր եբարձ:
18 * Տեսեալ յս̅ ժողովուրդս բազումս զիւրև, հրամա- Ժ / դկ
19 յեաց երթալ յայնկոյս: * Եւ մատուցեալ դպիր մի ա-
սէ ցնա. վարդապետ՝ եկից և ես զկնի քո յոր վայր և-
20 րթիցես: * Ասէ ցնա յս̅. աղուեսուց որջք գոն, և
թռչնոց երկնից բոյնք. այլ որդւոյ մարդոյ ո՛չ գոյ՝ ուր
21 դիցէ զգլուխ իւր: * Եւ մի ոմն յաշակերտաց նր̅ ա-
սէ ցնա. տ̅ր՝ տուր ինձ հրաման՝ զի երթայց նախ թա-
22 ղեցից զհայր իմ: * Ասէ ցնա յս̅. եկ՝ զկնի իմ, և թո՛յլ
տուր մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց:
23 * Եւ իբրև եմուտ ՚ի նաւն, գնացին զկնի նորա աշա- ԺԱ
24 կերտքն նր̅: * և ահա շարժումն մեծ եղև ՚ի ծովուն՝
մինչ նաւին ծածկել յալեաց անտի. և ինքն ննջէր:
25 * Եւ մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա և ասեն.
26 տ̅ր՝ փրկեա զմեզ՝ զի կորնչիմք: * Եւ ասէ ցն̅ս. ընդէ՞ր
վատասիրտք էք թերահաւատք: Յայնժամ յարու-
ցեալ սաստեաց հողմոցն և ծովուն, և եղև խաղաղութ̅ի
27 մեծ: * Եւ մարդիկն զարմացան՝ և ասէին. որպիսի ոք
իցէ սա, զի և հողմք և ծով հնազանդին սմա:
28 * Եւ իբրև անցին յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց, ԺԲ
պատահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ՚ի գե-
րեզմանացն, չարաչարք յոյժ. ոչ̅ զի չէր հնար անցա-
29 նել ընդ այն ճանապարհ: * և ահա՝ աղաղակեցին
և ասեն. զի՞ կայ մեր և քո՝ յս̅ որդի ա̅յ, եկիր տարա-
30 ժամ տանջել զմեզ: * Եւ էր հեռագոյն ՚ի նոցանէ ե-
31 րամակ մի խոզից արօտական: * Եւ դեւքն աղաչէին զնա
և ասէին. եթէ հանես զմեզ աստի, հրաման տուր մեզ
32 երթալ յերամակ խոզիցն: * Եւ ասէ ցն̅ս. երթայք:
Եւ.

---

(14) Ոմանք. Զոքանչ նր̅: (15) Բազումք. Եւ պաշտէր զն̅ս:
(18) Ոմանք. Ժողովուրդ բզմ̅ զիւրեաւ: (20) Ոմանք. Ոչ գոյ
տեղի ուր դի": (22) Ոմանք. Զմեռեալն իւրեանց: (23)
Օրինակ մի. Զկնի նր̅ ժողովուրդք բզմ̅: Եւ ահա: (24) Ոմանք.
Մինչև նաւն ծած": (25) Ոմանք. Աշակերտքն զարթու-
ցին և ասեն: (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցն̅ս յս̅.. հողմոյն և
ծովուն: (27) Ոմանք. Զարմացան և ասեն: (28) Ոմանք.
Եւ իբրև անց յայնկոյս... ելեալ ՚ի գերեզ".. ոչ̅ զի
ոչ էր հնար: (32) Ոմանք. Յերամակ խոզիցն.. անտի

Digitized by Google

Եւ նոքա ելեալ գնացին յերամակն խոզից: և դիմեաց ամ
երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծով, և մեռան 'ի ջուրսն:
* Եւ խոզարածքն փախեան, և երթեալ 'ի քաղաքն 33
պատմեցին զամ, և զիրս դիւահարացն: * Եւ ահա 34
ամ քաղաքն ել ը̅ առաջ յի̅ի: իբրև տեսին զնա՝ աղա-
չեցին զի գնասցէ 'ի սահմանաց նց:

ԳԼ. Թ.

ԺԳ. Իւ մտեալ 'ի նաւ անց յայնկոյս, և եկն 'ի քաղաք 1
իւր: * Եւ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ 2
մի որ դնէր 'ի մահիճս: Եւ տեսեալ յի̅ի զհաւատս նց՝
ասէ ցանդամալոյծն. Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո:
* Եւ ահա՝ ոմանք 'ի դպրացն ասեն ը̅ միտս. հայհոյէ 3
դա: * Եւ ծանուցեալ յի̅ի զխորհուրդս նց՝ ասէ ցն̅ս. 4
ը̅էր խորհիք դուք չարիս 'ի սիրտս ձեր: * զի՞նչ դիւ- 5
րին է. ասել՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, թէ ասել՝
արի և շրջեա՛ց: * Այլ զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանու- 6
թի̅ ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս: յայնժամ
ասէ ցանդամալոյծն. արի՛ ա՛ռ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի
տուն քո: * Եւ յարուցեալ գնաց 'ի տուն իւր: * Իբ- 7
րև տեսին ժողովուրդքն, զարմացան. և փառաւոր առ- 8
նէին զա̅ծ զտուողն այնպիսի իշխանութեան՝ մարդկան:
ԺԴ. * Եւ անցեալ ընդ այն յի̅ի՝ ետես այր մի՝ զի նստէր 'ի 9
մաքսաւորութե̅, մատթէոս անուն. և ասէ ցնա՝ եկ զկնի
գբ իմ: Եւ յարուցեալ գնաց զկնի նր̅: * Եւ եղև իբրև 10
բազմեալ էր նա 'ի տանն, և ահա մաքսաւորք և մեղա-
ւորք եկեալ և բազմեալ էին ընդ յի̅ի՝ և ը̅ աշակերտս
նորա: * Իբրև տեսին փարիսեցիքն՝ ասեն ցաշակերտս 11
նր̅. ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուտէ
վարդապետն ձեր: * Իսկ յի̅ իբրև լուաւ՝ ասէ ցն̅ս. ոչ 12
պիտոյ է բժիշկ կարողաց՝ այլ հիւանդաց: * Երթայք 13
ուսարո՛ւք, զի՛նչ է՝ զողորմութի̅ կամիմ, և ոչ զպոհ: զի
ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւո՛րս: * Յայնժամ 14
մատեան առ նա աշակերտքն յովհաննու՝ և ասեն. ընդ-
է՞ր մեք և փարիսեցիքն պահեմք յաճախ, և քո աշա-
կերտքդ ոչ պահեն: * Ասէ ցն̅ս յի̅. մի՛ եթէ մարթ ինչ 15
իցէ մանկանց առագաստի սուգ առնուլ՝ մինչ փեսայն
է

'ի ծովն: (34) Ոսկան. Աղաչէին զի գնասցէ:
Գլ. Թ. (4) Ոմանք. Չար 'ի սիրտս: (5) Ոմանք. Եթէ ասել՝ արի: (8) Ոմանք. Զտուիչ այնպիսի: (9) Յօրինակին գրէր. Եւ ասէ ցնա՝ եկ: (10) Ոմանք յաւելուն. 'ի տանն. և ահա բազում մաքսաւորք: (12) Ոմանք. Ոչ է պիտոյ բժ': (15) Բղն. Մի թէ մարթ ինչ..'ի նոցանէն: (15) Յօրինակին. Մանկաց առագաստի:

Digitized by Google

ը̅ նոսա՛ իցէ · այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի
16 ՚ի նցնէ փեսայն, եւ ապա պահեսցեն ։ * Ոչ ոք արկա_
նէ կարկատ անթափ ՚ի վերայ հնացեալ ձորձոյ. զի առ_
նու ելանէ զլրումն նր ՚ի հանդերձէն, եւ եւս չար պա_
17 տառումն լինի ։ * Եւ ոչ արկանեն գինի նոր ՚ի տիկս
հինս · ապա թէ ոչ՝ տիկքն պատառին, եւ գինին հե_
ղու, եւ տիկքն կորնչին · այլ արկանեն գինի նոր ՚ի
տիկս նորս, եւ երկոքին պահին ։
18 * Մինչդեռ նա զայս խօսէր ը̅ նս, ահա իշխան մի ԺԵ
մատուցեալ երկիր պագանէր նմա՛ եւ ասէր, դուստր Գ Գ
իմ արդեւս վախճանեցաւ · այլ՝ եկեալ դիցես զձեռն
19 քո ՚ի վերայ նր՝ եւ կեցցէ ։ * Յարեաւ յս՝ եւ գնայր զկնի
նորա աշակերտօքն հանդերձ ։
20 * Եւ ահա կին մի՝ տեռատեսս երկոտասանամեայ, մա_ ԺԶ
տուցեալ յետոյ մերձեցաւ ՚ի գրօշակ հանդերձի նր ։
21 * քանզի ասէր ՚ի միտս իւրում, թէ միայն մերձենամ.
22 ՚ի հանդերձս նր՝ փրկիմ ։ * Իսկ յս իբրեւ դարձաւ եւ
ետես զնա, ասէ՝ քաջալերեաց դուստր՝ հաւատքն քո
կեցուցին զքեզ ։ Եւ փրկեցաւ կինն ՚ի ժամէն յայնմ_
23 մանէ ։ * Իբրեւ եկն յս ՚ի տուն իշխանին, եւ ետես
զփողհարսն՝ եւ ամբոխ յոյժ, ասէ ցնս · ՚ի բաց գնացէք ·
24 * զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ ննջէ ։ * Եւ ծաղր
25 առնէին զնա ։ Եւ իբրեւ ել ամբոխն ՚ի բաց, եմուտ՝
26 կալաւ զձեռանէ նորա, եւ յարեաւ աղջիկն ։ * Եւ ել
համբաւս այս ընդ ամ երկիրն ընդ այն ։
27 * Եւ մինչդեռ անցանէր ը̅ այն յս, զհետ եղեն նորա ԺԷ
կոյրք երկու, աղաղակէին եւ ասէին, ողորմեա մեզ Գ Գ
28 որդի դաւթի ։ * Եւ իբրեւ եկն ՚ի տուն, մատեան առ_
նա կոյրքն ։ Եւ ասէ ցնս յս · հաւատա՞յք եթէ կարող
29 եմ առնել ձեզ զայդ ։ Ասեն ցնա՝ այո տէր ։ * յայնմ_
ժամ մերձեցաւ յաչս նց՝ եւ ասէ · ըստ հաւատոց ձե_
30 րոց եղիցի ձեզ ։ * Եւ բացան աչք նց ։ Եւ սաստեաց
31 նոցա յս՝ եւ ասէ · զգո՛յշ կացէք՝ մի ոք գիտասցէ ։ * Եւ
նք ելեալ՝ համբաւեցին զնա ը̅ ամ երկիրն ը̅ այն ։
32 * Եւ յելանելն նց արտաքս, ահա մատուցին առ նա ԺԸ
33 այր մի համր դիւահար ։ * Եւ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ
համրն ։ Եւ զարմացան ժողովուրդքն՝ եւ ասեն, թէ եւ
ոչ

---

(17) Օրինակ մի ընդ սոկանոյ. Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր ։
(18) Ոմանք. Մինչդեռ նա զայսն խօ" ։ (19) Ոմանք. Յարուցեալ յս եւ գնայ ։ (20) Ոմանք. ՚Ի գրօշակս, հանդ" ։ (21) Ոմանք. Ասէր ՚ի սրտի իւրում, թէ միայն մերձանամ ՚ի ։ (23) Ոմանք. Զփողահարսն ։ (24) Ոմանք. Զի ոչ թէ մեռեալ է ։ (29) Ոմանք. ՚Ի յաչս նոցա ։ (33) Ոմանք. Թէ ոչ յերբէք երեւեցաւ ։

Digitized by Google

ոչ երբէք երևեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլ։ * Իսկ փարի- 34
սեցիքն ասէին, թէ իշխանաւ դիւաց հանէ դա զդևս։
դ ե * Եւ շրջէր Յիսուս ընդ ամ քաղաքս և ընդ գեղս, ուսու- 35
ցանէր 'ի ժողովուրդս նց, և քարոզէր զաւետարանն
արքայութեան. և բժշկէր զամ ախտս և զամ հիւանդու-
թիւն 'ի ժողովրդեանն։ * Եւ տեսեալ զժողովուրդսն' 36
գթացաւ 'ի նոսա. զի էին աշխատեալք և ցրուեալք
իբրև ոչխարս' որոց ոչ իցէ հովիւ։ * Յայնժամ ասէ 37
ցաշակերտս իւր, հունձք բազում են' և մշակք սակաւ։
* արդ' աղաչեցէք զտէր հնձոց' զի հանցէ մշակս 'ի 38
հունձս իւր։

ԳԼ. Ժ.

Ժ Թ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն 1
իւր, ետ նց իշխանութիւն այսոց պղծոց հանել զնս,
և բժշկել զամ ցաւս և զամ հիւանդութիւն։ * Եւ ա- 2
ռաքելոցն երկոտասանից' էին անուանք այսոքիկ։ ա-
ռաջին, սիմովն' անուանեալն պետրոս, և անդրէաս
եղբայր նր։ * յակոբոս զեբեդեայ, և յովհաննէս եղ- 3
բայր նր. փիլիպպոս, և բարթողոմէոս. թովմաս, և
մատթէոս մաքսաւոր. յակոբոս ալփեայ, և ղեբէոս'
որ անուանեցաւ թադէոս։ * սիմովն կանանացի, և 4
յուդա սկարիովտացի' որ և մատնեացն զնա։ * Զնս 5
երկոտասանեսին առաքեաց յս, պատուիրեաց նց և ա-
սէ, 'ի ճանապարհ հեթանոսաց մի երթայցէք, և 'ի
քաղաք սամարացւոց մի մտանիցէք։ * այլ երթայք ա- 6
ռաւել առ ոչխարսն կորուսեալս տան իէլ։ * Եւ իբ- 7
րև երթայցէք' քարոզեցէք և ասացէք, թէ մերձեալ
է արքայութիւն երկնից։ * Զհիւանդս բժշկեցէք, զբո- 8
րոտս սրբեցէք, զդևս հանէք. ձրի առէք' և ձրի տուք։
* Մի ստանայք ոսկի, և մի արծաթ, և մի պղինձ 'ի 9
գօտիս ձեր։ * մի պարկ 'ի ճանապարհ. և մի երկուս 10
հան-

---

(34) Ոմանք. Ասէին թէ իշխանաւն դի''։ (35) Ոմանք. Ընդ գեւղս. կամ, գեաւղս (36) Այս ոմանց չիք. Աշխատեալք և ցրուեալք իբրև։ (37) Ոմանք. Յաշակերտսն.. բազում են' և մշակք սակաւք։

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եւ կոչեալ առ ինքն զերկոտասան աշա''.. և բժշկել զամ ախտս և զամ հի''։ Որք յոմանս չիք. Եւ բժշկել զամ ցաւս և զամ հիւ''։ (2) Ոմանք. Առաջինն սիմոն։ (3) Ոմանք. Բարդուղոմէոս։ (3) Ոմանք. Եւ ղաբէոս, կամ, ղեբէոս, որ անուանեցաւ։ (4) Ոմանք. Կանանացի։ (5) Ոմանք. 'ի ճնպհս հեթա''։ (6) 'ի տուն''. Տանն իէլի. համաձայնյն ամանց 'ի բնաբ''։ (10) Ոմանք. Պարկ 'ի ճանապարհի... մի կոշիկ... կերակրոյ իւ-

Digitized by Google

հանդերձս. մի կօշիկս. մի ցուպ : զի արժանի է մշակն
11 կերակրոյ իւրում : * Յոր քաղաք մտանիցէք կամ 'ի
գեղ, հարցանիցէք թէ ո՛ է 'ի նմա արժանի. և անդ
12 լինիջիք մինչև ելանիցէք անտի : * Եւ իբրև մտանիցէք
'ի տունն, ողջոյն տայջիք նմա՝ և ասասջիք. ողջոյն տանդ
13 այդմիկ : * Եթէ իցէ տունն արժանի, եկեսցէ ողջոյնն
ձեր 'ի վերայ նորա. ապա թէ ոչ իցէ արժանի, ողջոյնն ձեր
14 առ ձեզ դարձցի : * Եւ որ ոչ ընկալցի զձեզ՝ և ոչ լուա-
իցէ բանից ձերոց, իբրև ելանիցէք 'ի քաղաքէն յայն-
15 մանէ, թօթափեսջիք զփոշին յոտից ձերոց : * Ամէն ա-
սեմ ձեզ՝ դիւրագոյն լիցի երկրին սոդոմացւոց և գո-
մորացւոց յաւուրն դատաստանի, քան քաղաքին այն-
16 միկ : * Ահաւասիկ ես առաքեմ զձեզ իբրև զոչխարս
'ի մէջ գայլոց. եղերուք այսուհետև խորագէտք իբ-
17 րև զօձս, և միամիտք իբրև զաղաւնիս : * Զգոյշ լինի-
ջիք 'ի մարդկանէ. զի մատնեսցեն զձեզ յատեանս, և
18 'ի ժողովուրդս իւրեանց տանջեսցեն զձեզ : * և առա-
ջի դատաւորաց և թագաւորաց տանիցին զձեզ վասն իմ,
19 'ի վկայութիւն նոցա և հեթանոսաց : * Այլ յորժամ մատ-
նիցեն զձեզ, մի հոգայցէք՝ թէ ո՞րպէս կամ զինչ խօսիցէք.
20 զի տացի ձեզ 'ի ժամուն յայնմիկ զինչ խօսիցիք : * զի
ոչ եթէ դուք իցէք որ խօսիցիքն, այլ հոգին հօր ձե-
21 րոյ որ խօսիցի 'ի ձեզ : * Մատնեսցէ եղբայր զեղբայր
'ի մահ, և հայր՝ զորդի : և յառնիցեն որդիք 'ի վերայ
22 հարց՝ և սպանանիցեն զնոսա : * և եղիջիք ատեցեալք
յամենեցունց վասն անուան իմոյ. իսկ որ համբերեսցէ
23 'ի սպառ, նա կեցցէ : * Եւ յորժամ հալածիցեն զձեզ
'ի քաղաքիս յայսմիկ՝ փախիջիք յայլ. և եթէ յայնմանէ
հալածիցեն զձեզ՝ փախիջիք 'ի միւսն : Ամէն ասեմ ձեզ,
ոչ սպառեսջիք զքաղաքս Իսրայէլի՝ մինչև եկեսցէ որդի մար-
24 դոյ : * Ո՛չ է աշակերտ առաւել քան զվարդապետ, և
25 ոչ ծառայ քան զտէր իւր : * Շատ իցէ աշակերտին՝ ե-
թէ եղիցի իբրև զվարդապետ իւր, և ծառային՝ իբրև
զտէր իւր : Եթէ զտանուտէրն բէեղզեբուղ կոչեցին,
որ-

րոյ : (11) Ոմանք. Անդ լինիջիք : (13) Ոմանք. Ողջոյն
ձեր 'ի ձեզ դարձցի : (14) Ոմանք յաւելուն. Ելանիցէք
'ի տանէն կամ 'ի քաղաքէն : (16) Ոմանք. Որպէս զոչխարս 'ի
մէջ : (17) Ոմանք. Զգոյշ լերուք 'ի մարդ" : (18) 'Ի լռու" .
Տանիցեն զձեզ. համաձայն ոմանց Դ բնաբ" : (19) Ոմանք.
Մատնեսցեն զձեզ : (20) Ոմանք. Հոգին հօր ձերոյ խօ-
սեսցի 'ի : (21) Ոմանք. Եւ յարիցեն որդիք : (23) Ոմանք.
Հալածեսցեն զձեզ.. եսցեն զձեզ՝ փախիջիք 'ի միւս :
(24) Ոմանք յաւելուն. Քան զվարդապետ իւր, և ոչ ծառայ քան զ-
տէր : (25) Ոմանք. Շատ է աշակերտին եթէ լինիցի իբ"

Digitized by Google

որչափ եւս առաւել զընտանիս նր̃։ * Մի այսուհետեւ 26
երկնչիցիք 'ի նոցանէ։ զի ոչ ինչ է 'ի ծածուկ՝ որ ոչ
յայտնեսցի, եւ գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի։ * Զոր ասեմ 27
ձեզ 'ի խաւարի՝ ասացէք 'ի լոյս. եւ զոր լսիցէք յուն-
կանէ՝ քարոզեցէք 'ի վերայ տանեաց։ * Եւ մի երկն- 28
չիք յայնցանէ՝ որ սպանանեն զմարմին, եւ զոգի ոչ կա-
րեն սպանանել։ Այլ երկերուք դուք առաւել յայն-
մանէ՝ որ կարօղն է զոգի եւ զմարմին կորուսանել 'ի
գեհենի։ * Ոչ ապաքէն երկու ճնճղուկք դանգի միոջ 29
վաճառին, եւ մի 'ի նոցանէ յերկիր ոչ անկցի առանց
հօր ձերոյ։ * Այլ ձեր եւ ամ̃ իսկ հեր գլխոյ թուեալ 30
է։ * Եւ արդ՝ մի երկնչիցիք՝ զի լաւ էք քան զբազում 31
ճնճղուկս։ * Ամենայն որ խոստովանեսցի յիս առա- 32
ջի մարդկան, խոստովանեցայց եւ ես զնմանէ առաջի
հօր իմոյ որ յերկինսն է։ * Եւ որ ուրասցի զիս առա- 33
ջի՝ մարդկան, ուրացայց եւ ես զնա առաջի հօր իմոյ՝
որ յերկինս է։ * Մի համարիք եթէ եկի արկանել 34
խաղաղութիւն յերկիր. ոչ եկի արկանել խաղաղութիւն, այլ
սուր։ * քանզի եկի քակել զայր՝ 'ի հօրէ իւրմէ, եւ 35
զդուստր 'ի մօրէ, եւ զհարսն 'ի սկեսրէ իւրմէ։ * Եւ 36
թշնամիք առն՝ ընտանիք իւր։ * Որ սիրէ զհայր կամ 37
զմայր առաւել քան զիս, ոչ է ինձ արժանի։ Եւ որ
սիրէ զուստր կամ զդուստր առաւել քան զիս, չէ ինձ
արժանի։ * Եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր՝ եւ գայ զկնի 38
իմ, չէ ինձ արժանի։ * Որ գտանէ զանձն իւր՝ կո- 39
րուսցէ զնա, եւ որ կորոյս զանձն իւր վն̃ իմ, գտցէ
զնա։ * Որ ընդունի զձեզ՝ զիս ընդունի, եւ որ զիս ըն- 40
դունի՝ ընդունի զառաքիչն իմ։ * Որ ընդունի զմար- 41
գարէ յանուն մարգարէի, զվարձս մարգարէի առցէ։
Եւ որ ընդունի զարդար յանուն արդարոյ՝ զվարձս ար-
դարոյ առցէ։ * Եւ որ արբուսցէ միում 'ի փոքրկանցս 42
յայսցանէ բաժակ մի ջուր ցուրտ միայն յանուն աշա-
կերտի, ամէն ասեմ ձեզ, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր։

Գլ. ԺԱ.

գէ Եւ եղեւ իբրեւ կատարեաց յս̃ զպատուէր երկոտա- 1
սանից աշակերտացն իւրոց, գնաց անտի քարոզել
եւ ուսուցանել 'ի քաղաքս նց̃։

* Իսկ

---

(26) Ոմանք. Ոչինչ է ծածուկ։ (27) Ոմանք. Լսէք յուն-
կանէ։ Որ յօրինակին. լսիցէք յունկանէ։ (28) Ոմանք. Եւ մի
երկնչիցիք 'ի նոցանէ որ սպանանիցեն։ (29) Ոմանք. Ոչ ան-
կանիցի։ (31) Ոմանք. Մի երկնչիք։ (33) Յոմանս պակաս. Որ
յերկինսն է։ (35) Ոմանք յաւելուն. 'ի մօրէ իւրմէ։ (37) Ո-
մանք. Չէ ինձ արժ՛։ (39) Ոմանք. Եւ որ կորուսցէ զան՛։

Digitized by Google

2 * Իսկ յովհաննէս իբրեւ լուաւ 'ի բանտին զգործսն Ի
3 քի՛ի, առաքեաց 'ի ձեռն աշակերտաց իւրոց, * եւ ասէ
ցնա. դու ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն կալ֊
4 ցուք: * Պատասխանի ետ յս՟ եւ ասէ ցնս՟. գնացէք
5 պատմեցէք յովհաննու, զոր լուայք եւ տեսէք: * կոյրք՝
տեսանեն կաղք՝ գնան, բորոտք՝ սրբին, եւ խուլք լը֊
սեն, եւ մեռեալք յառնեն, եւ աղքատք աւետարանին:
6 * եւ երանեալ է՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս: * Եւ իբրեւ
7 նք՟ գնացին, սկսաւ յս՟ ասել ցժողովուրդսն զյովհան֊
նէ: Զի՞նչ ելէք տեսանել յանապատին, եղէ՞գն շար֊
8 ժուն 'ի հողմոյ: * այլ զի՞նչ ելէք տեսանել, մա՞րդ 'ի
հանդերձս փափկութե՟ զարդարեալ: Ահաւասիկ որ
զփափուկսն զգեցեալ են՝ 'ի տունս թագաւորաց են:
9 * Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել. մարգարէ՞. այո՛ ասեմ
10 ձեզ, եւ աւելի եւս քան զմարգարէ: * Զի նա է՝ վս՟
որոյ գրեալն է. ահա ես առաքեցից զհրեշտակ իմ ա֊
ռաջի երեսաց քոց, որ պատրաստեսցէ զճանապարհս
11 քո առաջի քո: * Ամէն ասեմ ձեզ, չէ յարուցեալ 'ի
ծնունդս կանանց մեծ քան զյովհաննէս մկրտիչ: Բայց
12 փոքրիկն յարքայութե՟ երկնից մեծ է քան զնա: * Բայց
յաւուրցն յովհաննու մկրտչի մինչեւ ցայժմ՝ արքայու֊
թե՟ երկնից բռնադատի, եւ բռունք յափշտակեն զնա:
13 * Քանզի ամ՟ օրէնք եւ մարգարէք մինչեւ ցյովհան մար֊
14 գարէացան: * Եւ եթէ կամիք ընդունել՝ նա է եղիա՝
15 որ գալոցն է: * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ:
16 * Ո՞ւմ նմանեցուցից զազգս զայս. նման է մանկտւոյ՝
որ նստիցին 'ի հրապարակս, կարդայցեն զընկերս իւ֊
17 րեանց, * եւ ասիցեն. փողս հարաք ձեզ՝ եւ ո՛չ կաքաւե֊
18 ցէք, ողբացաք ձեզ՝ եւ ո՛չ կոծեցարուք: * Եկն յովհան֊
նէս, ո՛չ ուտէր եւ ո՛չ ըմպէր. եւ ասեն՝ դեւ՛ գոյ 'ի նմ՟:
19 Եկն որդի մարդոյ՝ ուտէ՛ եւ ըմպէ. եւ ասեն, ահա այր
կերող եւ արբեցող, բարեկամ մաքսաւորաց եւ մեղաւո֊
րաց: եւ արդարացաւ իմաստութի՟ յորդւոց իւրոց:
20 * Յայնժամ սկսաւ նախատել զքաղաքսն՝ յորս եղեն
21 բազում զօրութիւնք նր՟, եւ ոչ ապաշխարեցին: * Վա՜յ

քեզ

Գրչ. ժա. (4) Ոսկան. Գնացէք եւ պատմեցէք: (6) Ո֊
մանք. Եւ երանի է որ ոչ գայթ՟: (7) Ոմանք. Զեղէ՞գն:
(10) Ոսկան. Զի սա է, վո՟յ գրեալ: (10) Ոմանք. Ահաւա֊
սիկ ես առաքեմ.. զճնպհ՟ քո: (12) Ոմանք. Արքայու֊
թեն երկ՟: (13) Ոմանք. Մինչեւ ցյովհաննէս մարգա՟: Ուր
օրինակ մի Եղիշէայ համաձայն միւսոց, 'ի լուսն՟ նշանակէ՝ առոյգն
այս է: (14) Ոմանք. Եւ թէ կամիք: (19) 'Ի լուսն՟: 'Ի ձե֊
րաց՝ Որդւոց իւրոց. նշանակի՝ 'ի գործոց. համաձայն ոմանց:
(21) Յօրինակին. Եւ 'ի սիդոնէ:

Digitized by Google

քեզ քորազին, վայ քեզ բեթսայիդա. զի եթէ 'ի տիւ_
րոս և 'ի սիդովն եղեալ էին զօրութիւնքն' որ 'ի ձեզ ե_
ղեն, վաղու և ապաշխարեալ խորգով և մոխրով ապաշխար_
եալ էր *. Բայց ասեմ ձեզ. դիւրագոյն լիցի երկ_ 22
րին տիւրոսի և սիդովնի յաւուրն դատաստանի' քան
ձեզ: * Եւ դու կափառնայում, մի մինչև յերկինս բարձ_ 23
րացիս. այլ մինչև 'ի դժոխս իջցես: Զի եթէ 'ի սո_
դոմ եղեալ էին զօրութիւնքն' որ եղեն 'ի քեզ, ապաքէն
կային ևս մինչև ցայսօր: * Բայց ասեմ ձեզ' եթէ երկ_ 24
րին սոդոմացւոց դիւրագոյն լիցի յաւուրն դատաս_
դ. կ տանի' քան քեզ: * Յայնժամ ժամանակի պատասխանի ետ 25
յս' և ասէ. Գոհանամ զքէն հայր' տէր երկնից և երկ_
րի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և 'ի գիտնոց, և
յայտնեցեր տղայոց: * Այո հայր. զի այսպէս հաճոյ 26
եղև առաջի քո: * Ամենայն ինչ տուաւ ինձ 'ի հօրէ 27
իմմէ: Եւ ոչ ոք ճանաչէ զորդի' եթէ ոչ հայր. և 28
ոչ զհայր ոք ճանաչէ' եթէ ոչ որդի, և ում որդին կա_
միցի յայտնել: * Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք 29
և բեռնաւորք, և ես հանգուցից զձեզ: * առէք զլուծ
իմ 'ի ձեզ, և ուսարուք յինէն' զի հեզ եմ և խոնարհ
սրտիւ. և գտջիք հանգիստ անձանց ձերոց: * զի լուծ 30
իմ քաղցր է. և բեռն իմ փոքրոգի:

ԳԼ. ԺԲ.

դ. բ Յայնժամ գնաց յս՟ արտորայսն ընդ 'ի շաբաթու. 1
և աշակերտքն նորա քաղցեան, և սկսան հասկ կո_
ղել և ուտել: * փարիսեցիքն իբրև տեսին' ասեն ցնա. 2
ահաւասիկ աշակերտքն քո գործեն, զոր ոչ է արժան
գործել 'ի շաբաթու: * Եւ նա ասէ ցնս. ոչ իցէ ըն_ 3
թերցեալ ձեր' զոր արար դաւիթ, յորժամ քաղցեաւն,
և որ ընդ նմայն էին: * զիարդ եմուտ 'ի տունն այ' և 4
եկեր զհաց զառաջաւորութեն. զոր ոչ էր օրէն նմա
ուտել, և ոչ' որոց ընդ նմայն էին, բայց միայն քա_
հանայից: * Կամ թէ չիցէ՞ ընթերցեալ յօրէնսն' զի 'ի 5
շաբաթս քահանայքն' 'ի տաճարին' պղծեն զշաբաթն,
և անմեղք են: * բայց ասեմ ձեզ' զի մեծ քան զտա_ 6
ճարն է աստ: * Եւ եթէ գիտէիք զինչ է' զողորմութի 7
կամիմ' և ոչ զզոհ. ապա ոչ դատապարտէիք դուք
զան_

(23) Ոմանք. Որ 'ի քեզ եղեն: (24) Ոմանք. Քան ձեզ:
(29) Ոմանք. Խոնարհ սրտիւք:
ԳԼ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Ահաւասիկ աշա՛՛.. զոր չէ արժան
գոր՛՛: (3) Ոմանք. Չիցէ ընթերցեալ: (4) Ոսկան. Զհացն
առաջաւո՛՛: (5) Ոմանք. Ընթերցեալ ձեր յօրէնս.. պղծեն
զշաբաթն: (7) Ոմանք. Զողորմութիւն կամիմ, և ոչ զզոհս:

Digitized by Google

8 պիտանացուն։ * Զի տէր է շաբաթու՝ որդին մարդոյ։
9 * Եւ գնացեալ անտի, եկն 'ի ժողովուրդն նց։
10 * Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. ԻԱ
հարցին զնա՝ եւ ասեն, եթէ արժան իցէ 'ի շաբաթու
11 բժշկել. զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ * Եւ նա՝ ասէ
ցնս. ով իցէ 'ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, եւ ան-
կանիցի այն 'ի խորխորատ 'ի շաբաթու. միթէ ոչ ու-
12 նիցի եւ յարուցանիցէ զնա։ * Իսկ արդ՝ որչափ եւս ա-
ռաւել է մարդ քան զոչխար. ապա ուրեմն արժան է
13 'ի շաբաթու բարիս գործել։ * Յայնժամ ասէ ցայրն.
ձգեա զձեռն քո, եւ նա ձգեաց՝ եւ եղեւ ողջ իբրեւ զմի-
14 ւսն։ * Իսկ փարիսեցիքն ելեալ արտաքս խորհուրդ
15 առնէին զնմանէ՝ թէ ո՞րպէս կորուսցեն զնա։ * Եւ յս իբ-
րեւ գիտաց, մեկնեցաւ անտի։ Եւ գնացին զհետ նր
16 ժողովուրդք բազումք, եւ բժշկեաց զամենեսեան։ * Եւ
17 սաստեաց նց՝ զի մի յայտնեսցեն զնմանէ ուրուք։ * զի
18 լցցի որ ասացաւն 'ի ձեռն եսայեայ մարգարէի։ * Ահա
մանուկ իմ՝ զոր ընտրեցի, եւ սիրելի իմ՝ ընդ որ հաճե-
ցաւ անձն իմ. եդից զհոգի իմ 'ի վերայ նր, եւ իրա-
19 ւունս հեթանոսաց պատմեսցէ։ * ոչ հակառակեսցի
եւ ոչ աղաղակեսցէ, եւ ո՛չ ոք լուիցէ 'ի հրապարակս զբար-
20 բառ նր։ * Զեղէգն ջախջախեալ ոչ փշրեսցէ, եւ
զպատրոյգն առկայծեալ ոչ շիջուսցէ. մինչեւ հանցէ 'ի
21 յաղթութի զդատաստանն։ * Եւ յանուն նր հեթանոսք
յուսասցին։
22 * Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր եւ ԻԲ
համր, եւ բժշկեաց զնա. մինչ զի համրն եւ կոյրն խօսէ- գ գ
23 ցի եւ տեսանիցէ։ * Զարմանային ամ ժողովուրդքն՝ եւ
24 ասէին. միթէ՝ սա իցէ քն որդի դաւթի։ * Բայց փա-
րիսեցիքն իբրեւ լուան՝ ասեն. ոչ հանէ դա զդեւս՝
25 եթէ ոչ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց։ * Իբրեւ գի-
տաց յս զխորհուրդս նց՝ ասէ ցնս. ամ թագաւորութի
բաժանեալ յանձն իւր՝ աւերի. եւ ամ քաղաք կամ տուն
26 բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ։ * Եւ եթէ սատանայ
զսատանայ հանէ, յանձն իւր բաժանեցաւ. արդ՝ զիա-
27 րդ կացցէ թագաւորութին նր։ * Եւ եթէ ես բէեղ-
զեբուղաւ հանեմ զդեւս՝ որդիքն ձեր իւ հանիցեն. վա-
սն այնո-

(9) Ոմանք. 'Ի ժողովուրդսն նց։ (11) Ոմանք. Ո՞վ է 'ի ձէնջ մարդ։ (12) Ոմանք. Առաւել արդար է 'ի շա"։ (14) Այլք. խորհուրդ առնին զնմանէ։ (15) Ոմանք. Զհետ նր ժողովուրդքն, եւ բժ"։ (15) Ոմանք. Եւ բժշկեաց զնս։ (20) Ոմանք. Զեղէգն ջախջախեալ... զդատաստանն։ (23) Ոմանք. Եւ ասեն, միթէ սա։ (26) Բազ. Թագաւորութին նր։ (27) Ոմանք. Վասն այդորիկ նոքա են"։

Digitized by Google

այնորիկ նոքա եղիցին ձեր դատաւորք: * Ապա եթէ 28
հոգւովն Այ՟ հանեմ ես զդևս, ուրեմն հասեալ է՛ի վե-
րայ ձեր արքայութիւն Այ՟: * Կամ զիա՞րդ կարէ ոք մտա- 29
նել՛ի տուն հզօրի՝ և զգործիս նր՟ յափշտակել. եթէ
ոչ նախ կապիցէ զհզօրն, և ապա զտունն նր՟ յափշտա-
կիցէ: * Որ ոչն ընդ իս է՝ հակառակ իմ է. և որ ոչ ժո- 30
ղովէ ընդ իս՝ ցրուէ: * Վն՟ այդորիկ ասեմ ձեզ. ամ՟ 31
մեղք և հայհոյութիւնք թողցին մարդկան, բայց զհոգւոյն
հայհոյութիւն մի՛ թողցի: * Եւ որ ոք ասիցէ բան զորդ- 32
ւոյ մարդոյ՝ թողցի նմա. բայց որ զհոգւոյն սրբոյ ասի-
ցէ՝ մի՛ թողցի նմա, մի՛ յայսմ աշխարհի, և մի՛ ՛ի հան-
դերձելումն: * Կամ արարէք զծառն բարի՝ և զպտուղ 33
նր՟ բարի, կմ՟ արարէք զծառն չար՝ և զպտուղ նր՟ չար.
քանզի՛ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի: * Ծնունդք ի- 34
ժից, զիա՞րդ կարիցէք բարիս խօսել՝ որ չարքդ էք.
քանզի՛ի յաւելուածոյ սրտի խօսի՛ բերան: * Մարդ 35
բարի՝ ՛ի բարի՛ գանձուց սրտի իւրոյ հանէ՛ զբարիս.
և մարդ չար՝ ՛ի չար գանձուց սրտի իւրոյ հանէ՛ զչա-
րիս: * Բայց ասեմ ձեզ. թէ ընդ ամ՟ դատարկ բանի 36
զոր խօսեսցին մարդիկ, տացեն համար յաւուրն դա-
տաստանի: * Զի ՛ի բանից քոց՝ արդարասցիս, և ՛ի 37
բանից քոց՝ պարտաւորեսցիս:

ԻԳ. * Յայնժամ պատասխանի ետուն նմա ոմանք ՛ի դպրա- 38
Դ Գ ցն և ՛ի փարիսեցւոց՝ և ասեն. վարդապետ՝ կամիմք
նշան ինչ տեսանել՛ի քէն: * Նա պատասխանի ետ՝ և 39
ասէ ցնս՟. ազգ չար և շնացող նշան խնդրէ. և նշան՝ մի՛
տացի նմա, բայց նշանն յովնանու մարգարէի: * Զի 40
որպէս էր յովնան ՛ի փոր կիտին զերիս տիւս և զերիս գի-
շերս, նոյնպէս եղիցի և որդի մարդոյ՛ի սիրտ երկրի
զերիս տիւս և զերիս գիշերս: * Արք նինուէացիք յա- 41
րիցեն ՛ի դատաստանի ը՟ ազգիս ը՟ այսմիկ՝ և դատա-
պարտեսցեն զսա, զի զղջացան ՛ի քարոզութիւն յովնա-
նու: Եւ արդ աւասիկ մեծ քան զյովնան՝ է աստ:
* Դշխոյն հարաւոյ յարիցէ ՛ի դատաստանի ը՟ ազգիս 42
ընդ այսմիկ՝ և դատապարտեսցէ զսա. զի եկն ՛ի ծա-
գաց երկրի լսել զիմաստութիւն սողոմոնի: Եւ ահա
մեծ քան զսողոմոնիւ՝ է աստ: * Այլ յորժամ այսն 43
պիղծ

(29) Ոմանք. Զտունն նր՟: (31) Ոմանք. Զի ամենայն մեղք և: (31) Ոսկան. Բայց հոգւոյն հայ'': (34) Ոմանք. Քանզի յաւելուածոյ սրտին խօսի բերան: (38) Ոմանք. Ետուն ոմանք . . . և ասեն ցնա, վար'': (39) Ոմանք. Յովնանու մարգարէին: (40) Ոմանք. ՛Ի փոր կէտին զե'': (41) Ոմանք. ՛Ի քարոզութիւն յովնանու: (42) Ոմանք. Եւ դատապարտեսցէ զսոսա: (43) Ոմանք. Ելանէ ՛ի մարդոյ:

Digitized by Google

պիղծ ելանիցէ 'ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդին տեղիս .
44 խնդրէ հանգիստ՝ և ոչ գտանէ : * յայնժամ ասէ . դար-
ձայց 'ի տուն իմ՝ ուստի ելին : և եկեալ գտանէ պա-
45 րապորդ մաքրեալ և յարդարեալ : * Յայնժամ երթայ
և առնու ընդ իւր՝ եւթն այլ այսս չարագոյնս քան
զինքն, և մտեալ բնակէ անդ . և լինի յետին մարդոյն
այնորիկ չար քան զառաջինն : Այնպէս եղիցի և ազ-
46 գիս այսմիկ չարի : * Մինչդեռ նա ընդ ժողովուրդսն
խօսէր, ահա մայր նր̅ և եղբարք նր̅ կային արտաքոյ՝
47 և խնդրէին խօսել ը̅ նմա : * Եւ ասէ ոմն ցնա, ահա
մայր քո՝ և եղբարք քո՝ կան արտաքոյ, և խնդրեն խօ-
48 սել ը̅ քեզ : * Նա պատասխանի ետ այնմիկ՝ որ ասացն
ցնա, և ասէ . ո՞վ է իմ մայր, կամ ո՞վ են իմ եղբարք :
49 * Եւ ձգեալ զձեռն իւր յաշակերտսն՝ ասէ . ահաւա-
50 սիկ մայր իմ և եղբարք իմ : * զի որ առնիցէ զկամս
հօր իմոյ որ յերկինսն է, նա է իմ եղբայր՝ և քոյր՝ և
մայր :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Յաւուր յայնմիկ ելեալ յս̅ 'ի տանէն՝ նստէր առ ծո- ԻԴ
2 վեզերն : * և ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բա- Ե
զումք, մինչև մտանել նմա 'ի նաւն՝ և նստել . և ամ-
3 ժողովուրդն կայր առ ծովեզերբն : * Եւ խօսէր ընդ
4 նոսա բազում առակօք, և ասէր : * Ահա՝ ել սերմա-
նահան սերմանել . և 'ի սերմանելն իւրում, էր որ ան-
կաւ առ ճանապարհաւ, և եկն թռչուն երկնից՝ և ե-
5 կեր զնա : * Եւ այլն անկաւ յապառաժի, ուր ոչ գոյր
հող բազում, և վաղվաղակի բուսաւ : առ 'ի չգոյէ հիւ-
6 թոյ երկրին՝ * 'ի ծագել արեւուն տապացաւ, և զի ոչ
7 գոյին արմատք՝ չորացաւ : * Եւ այլն անկաւ 'ի մէջ
8 փշոց, և ելին փուշքն և հեղձուցին զնա : * Եւ այլն
անկաւ յերկիր բարի, և տայր պտուղ . էր՝ որ հարիւ-
րաւոր, և էր՝ որ վաթսնաւոր, և էր՝ որ երեսնաւոր :
9 * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ : * Եւ մատու-
10 ցեալ աշակերտքն ասեն ցնա . ընդէ՞ր առակօք խօսիս
11 ընդ նս̅ : * Նա պատասխանի ետ և ասէ ցնս̅ . քանզի
ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեն երկ-
12 նից, և նց̅ չէ տուեալ : * Զի ոյր գոյցէ՝ տացի նմա
և յա-

---

(44) Ոմանք . Ուստի ելի . . գտանէ զնա պարապորդ :
(45) Բզ̅մք. Յետինն մարդոյն : (45) Ոմանք . Այսպէս, ե-
ղիցի ազգիս (48) Ոմանք . Կամ ո՞վ իմ եղբարք : (49) Ո-
մանք. Ահա մայր իմ :
ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք . Նստաւ առ ծովեզերբն : (2) Ո-
մանք. Կայր առ ծովեզերն : (5) Ոմանք . 'Ի ծագել արևու :

Digitized by Google

եւ յաւելցի. եւ որ ոչն գուցէ՝ եւ զոր ունիցին բարձ-
ցի 'ի նմանէ ։ * Վն այնորիկ առակօք խօսիմ ընդ նս. 13
զի տեսանեն՝ եւ ոչ տեսանեն, եւ լսեն՝ եւ ոչ լսեն, եւ
ոչ ածեն 'ի միտ ։ * Եւ կատարի առ նս մարգարէու- 14
թիւն Եսայեայ՝ որ ասէ. լսելով լուիջիք՝ եւ մի իմասջիք.
եւ տեսանելով տեսջիք՝ եւ մի տեսջիք ։ * զի թանձրացաւ 15
սիրտ ժողովրդեանս այսորիկ, եւ ականջօք իւրեանց
ծանրանս լուան. եւ զաչս իւրեանց կափուցին, զի մի
երբեք տեսցեն աչօք՝ եւ ականջօքն լուիցեն՝ եւ սրտիւքն
իմասցին, եւ դարձցին՝ եւ բժշկեցից զնս ։ * Բայց ձեր 16
երանի է աչացդ՝ զի տեսանեն, եւ ականջաց ձերոց՝ զի
լսեն ։ * Ամէն ասեմ ձեզ. զի բազում մարգարէք եւ 17
արդարք ցանկացան տեսանել զոր տեսանէքդ՝ եւ ոչ տե-
սին, եւ լսել զոր լսէքդ՝ եւ ոչ լուան ։ * Եւ արդ՝ լուա- 18
րուք դուք զառակ սերմանացանին ։ * յամենայնէ՝ որ 19
լսէ զբանն արքայութե՝ եւ ոչ ածանէ 'ի միտ, գայ չարն՝
եւ յափշտակէ զսերմանեալն 'ի սիրտ նր. այն է՝ որ առ
ճանապարհաւն սերմանեցաւ ։ * Եւ որ յապառաժին 20
սերմանեցաւ՝ այն է, որ իբրեւ լսէ զբանն, եւ վաղվա-
ղակի խնդութբ ընդունի զնա ։ * բայց քանզի ոչ ունի 21
արմատս յինքեան, այլ առ ժամանակ մի է. 'ի լինել
նեղութե եւ հալածանաց վն բանին՝ վաղվաղակի գայ-
թագղի ։ * Իսկ որ 'ի մէջ փշոցն սերմանեցաւ, այն է՝ 22
որ իբրեւ լսէ զբանն, եւ հոգք աշխարհիս եւ պատրանք
մեծութե հեղձուցանեն զբանն, եւ լինի անպտուղ. * Իսկ 23
որ յերկիրն բարի սերմանեցաւ, այն է՝ որ իբրեւ լսէ
զբանն՝ եւ 'ի միտ առնու, եւ տայ զպտուղ, է՝ որ հա-
րեւր, եւ է՝ որ վաթսուն. եւ է՝ որ երեսուն ։ Որ ու-
գ ղ նիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ * Այլ առակ արկ առ 24
նս՝ եւ ասէ ։ Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից՝ առն որ
սերմանիցէ սերմն բարի յագարակի իւրում ։ * եւ 'ի 25
քուն լինել մարդկան, եկն թշնամի նր. եւ ցանեաց 'ի
վր որոմն 'ի մէջ ցորենոյն՝ եւ գնաց ։ * եւ իբրեւ բու- 26
սաւ խոտն՝ եւ արդիւնս պտուղ, ապա երեւեցաւ եւ որոմն ։
* Մատուցեալ ծառայք տանուտեառն ասեն ցնա. 27
տէր՝ ոչ սերմն բարի սերմանեցեր յագարակին քում,

արդ՝

---

(13) Ոսկան. Վն այդորիկ առաս"։ (13) Ոմանք. Զի տե-
սանեն, եւ ոչ տեսցեն ։ (15) Բերլ. Եւ ականջօք լուի-
ցեն, եւ սրտիւք իմաս"։ (18) Ոմանք. Սերմնացանին ։ (19)
Ոսկան. Ամենայն որ լսէ ։ (20) Յոհաննու ձեռ. Ընդունի
զնա ։ (21) Ոմանք. Վաղվաղակի գայթագղի ։ (23) Յոհաննու ձեռ.
Եւ է որ երեսուն ։ Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ Այլ ։
(24) Ոմանք. Արքայութի երկնից ։ (25) Ոմանք. Եւ եկն
թշնամին նր ։ (26)(27) Բերլ. Եւ որոմն... զորոմնն ։

Digitized by Google

28 ագարակ՝ ուստի՞ ունիցի զորոմն։ * Եւ նա ասէ ցնոսա. այր
թշնամի արար զայն։ ասեն ցնա ծառայքն. կամի՞ս՝ զի
29 երթիցուք քաղեսցուք զայն ՚ի բաց։ * Եւ նա ասէ ցնա.
ոչ. գուցէ մինչ քաղիցէք զորոմնն, և զցորեանն ընդ
30 նմին ՚ի բաց խլիցէք։ * Թո՛յլ տուք երկոցունց աճել ՚ի
միասին մինչև ՚ի հունձս, և ՚ի ժամանակի հնձոց աս-
ացից ցհնձօղսն. քաղեցէ՛ք նախ զորոմնդ, և կապեցէ՛ք
զայդ խրձունս առ ՚ի յայրել. և զցորեանն ժողովեցէ՛ք
31 ՚ի շտեմարանս իմ։ * Այլ առակ արկ առ նո՛ւ և ասէ.
Նմա՛ն է արքայութիւն երկնից հատոյ մանանխոյ. զոր ա-
32 ռեալ մարդոյ՝ սերմանեաց յագարակի իւրում։ * որ
փո՛քր է քան զամ սերմանիս. և յորժամ աճիցէ, մեծ
է քան զամ բանջարս. և լինի ծառ՝ մինչև գալ թռչնոց
33 երկնից և հանգչել յոստս նր։ * Այլ առակ խօսեցաւ
ընդ նո՛ւ և ասէ. Նմա՛ն է արքայութիւն երկնից խմորոյ,
զոր առեալ կնոջ թաքոյց ՚ի գրիւս երիս ալեր՝ մինչև
34 ամ խմորեցաւ։ * Զայս ամ խօսեցաւ յս առակօք ը̃ ժո-
ղովուրդսն. և առանց առակի ոչինչ խօսէր ը̃ նոսա։
35 * զի լցցի ասացեալն ՚ի մարգարէէ. բացից առակօք
զբերան իմ, բղխեցից զծածկեալսն իսկզբանէ աշխար-
36 հի։ * Յայնժամ թողեալ յս զժողովուրդսն՝ եկն ՚ի գէ
տուն. մատեան առ նա աշակերտքն և ասեն, մեկնեա
37 մեզ զառակ որոմանցն ագարակին։ * Նա պատասխանի
ետ և ասէ ցնոսա. որ սերմանէ սերմն բարի՝ է որդի
38 մարդոյ։ * և ագարակն աշխարհս է։ սերմն բարի՝ նք
են, որ որդիքն արքայութեան են. իսկ որոմն որդիք չա-
39 րին են։ * և թշնամին որ սերմանեաց զայն՝ սատանայ է։
և հունձքն կատարած աշխարհիս է, և հնձօղքն՝ հր-
40 եշտակք են։ * Որպէս ժողովի որոմն՝ և ՚ի հուր այ-
41 րի, այնպէս եղիցի ՚ի կատարածի աշխարհիս։ * առա-
քեսցէ որդի մարդոյ զհրեշտակս իւր, և ժողովեսցեն
յարքայութենէ նր զամ գայթագղութիւնս՝ և զայնոսիկ որք
42 գործեն զանօրէնութիւն։ * և արկցեն զնս ՚ի հնոց հրոյ.
43 անդ եղիցի լալ՝ և կրճտել ատամանց։ * Յայնժամ ար-
դարքն ծագեսցեն իբրև զարեգակն յարքայութեան եր-
44 կնից։ որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ։ * Դարձեալ
նմա՛ն

---

(30) Ոմանք. Զայդ ՚ի խրձունս։ (32) Ոմանք. Քան զամ բան-
ջար։ (33) Ոմանք. Նմանեցաւ արքայութիւն եր"։ (34) Ոմանք.
Ընդ ժողովրդեանն։ (35) Ոմանք. ՚ի մարգարէէն։ (36)
Ոմանք յաւելուն. ՚ի տուն իւր... աշակերտքն նր։ Եւ ոմանք.
Աշակերտքն իւր և ասեն։ (37) Ոմանք. Զսերմն բարի։
(38) Ոմանք. Իսկ որոմն։ (41) Ոմանք. Որ գործեն զանօ"։
(43) Բազմք. Ծագեսցեն իբրև։ (44) Ոմանք. Երթեալ վա-
ճառէ զամ ինչ զոր ունէր։

Digitized by Google

Նման է արքայութիւն երկնից գանձի ծածկելոյ յագա-
րակի, զոր գտեալ մարդոյ՝ թաքոյց. եւ ՚ի խնդութենէ ան-
տի երթայ վաճառէ զամ ինչ զոր ունի, եւ գնէ զա-
գարակն զայն: * Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկ- 45
նից առն վաճառականի, որ խնդրիցէ մարգարիտս գե-
ղեցիկս: * Եւ գտեալ մի պատուական մարգարիտ՝ եր- 46
թեալ վաճառեաց զամ ինչ զոր ունէր՝ եւ գնեաց զայն
մարգարիտ: * Դարձեալ՝ նման է արքայութիւն երկնից 47
ուռկանի արկելոյ ՚ի ծով՝ եւ յամ ազգաց ժողովելոյ:
* զոր՝ իբրեւ լցաւ, հանեալ ՚ի ցամաք՝ եւ նստեալ ժո- 48
ղովեցին զբարի բարին յամանս, եւ զխոտանն ՚ի բաց ըն-
կեցին: * Այնպէս եղիցի ՚ի կատարածի աշխարհիս. 49
ելցեն հրեշտակք՝ եւ մեկնեսցեն զչարս ՚ի միջոյ արդա-
րոց, * եւ արկցեն զնս ՚ի հնոց հրոյն. անդ եղիցի լալ 50
եւ կրճել ատամանց: * Ասէ ցնս յս. իմացարուք զայս 51
ամ: ասեն ցնա. այո տր: * Եւ նա ասէ ցնոսա. վն 52
այսորիկ ամ դպիր աշակերտեալ արքայութե երկնից,
նման է առն տանուտեառն՝ որ հանէ ՚ի գանձէ իւրմէ
Ե Կ զնոր եւ զհին: * Եւ եղեւ իբրեւ կատարեաց յս զառակս 53
զայսոսիկ՝ փոխեցաւ անտի: * Եւ եկեալ ՚ի գաւառ իւր՝ 54
ուսուցանէր զնս ՚ի ժողովրդեանն նց: մինչեւ զարմա-
նալ նց՝ եւ ասել. սմա՝ ուստի իցէ այս իմաստութիւն եւ
զօրութիւնք: * Ոչ սա է հիւսանն որդի. ոչ մայր սորա 55
կոչի մարիամ. եւ եղբարք սորա յակովբոս՝ եւ յովսէփ՝
եւ սիմոն՝ եւ յուդա: * Եւ քորք սորա ո՛չ ամենեքեան 56
առ մեզ են. եւ արդ՝ ուստի է սմա այս ամ: * Եւ գայ- 57
թագղէին ՚ի նա: Եւ յս ասէ ցնոսա. չէք մարգարէ
անարգ՝ եթէ ոչ յիւրում գաւառի՝ եւ յիւրում տան:
* Եւ ո՛չ արար անդ զօրութիւնս բազումս վասն անհա- 58
ւատութե նոցա:

ԳԼ. ԺԴ.

ԻԵ / ԵԲ Յայնմ ժամանակի լուաւ հերովդէս չորրորդապետ 1
զլուր յսի: * Եւ ասէ ցծառայս իւր. նա է յովհան- 2
նէս մկրտիչ, նա յարեաւ ՚ի մեռելոց, եւ վն այնորիկ
զօրութիւնք լինին նովաւ: * Քանզի հերովդէս կալաւ 3
զյով-.

---

(46) Բաղդ. Զամ զոր ինչ ունէր: (47) Օրինակ մ. Ազ-
գաց ժողովելոց: (48) Ոմանք. Որ իբրեւ լցաւ: (54) Ո-
մանք. Եւ զօրութի: (55) Օրինակ մ. Յակովբոս եւ յովսէփ:
(56) Ա[illegible] Մր ո՛չ ամենեքեան: (56) Ոմանք. Արդ
ուստի: (58) Ոմանք. Վն անհաւատութեան նց:
ԳԼ. ԺԴ. (2) ՚Ի լուս՞. Նա է.. նա յարեաւ. հարցական
[illegible]: (3)(6) Յօրինակին ՚ի Բնաբանի չէր [illegible]
հերովդիայ, [illegible]

Digitized by Google

դյովհաննէս՝ կապեաց զնա՝ և եդ ՚ի բանտի՝ վս Հերովդ-
4 դեայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր նր : * զի ասէր ցնա յով-
5 հաննէս . չէ՛ արժան քեզ ունել զդա : * և կամէր զնա
սպանանել , բայց երկնչէր ՚ի ժողովրդենէ անտի . քան-
6 զի իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա : * Եւ իբրեւ եղեն
ծնունդք Հերովդի , կաքաւեաց դուստրն Հերովդիայ
՚ի մէջ բազմականին . և հաճոյ թուեցաւ Հերովդի .
7 * ուստի և երդմամբ խոստացաւ տա՛լ նմ զինչ և խնդ-
8 րեսցէ : * Եւ նա յառաջագոյն խրատեա՛լ ՚ի մօրէ իւր-
մէ , տո՛ւր ինձ ասէ այսր՝ ՚ի վր սկտեղ զգլուխն յով-
9 հաննու մկրտչի : * և տրտմեցաւ թագաւորն . բայց վս
երդմանցն , և բազմականացն՝ հրամայեաց տա՛լ նմա :
10 * Եւ առաքեաց գլխատեաց զյովհաննէս ՚ի բանտի :
11 * և բերաւ գլուխն նր սկտեղբ՝ և տուաւ աղջկանն , և
12 տարաւ առ մայր իւր : * Եւ մատուցեալ աշակերտքն
նր՝ բարձին զմարմինն և թաղեցին . և եկեալ պատմե- Եգ
13 ցին յսի : * Եւ իբրեւ լուաւ յս , գնաց անտի նաւու
յանապատ տեղի առանձինն : Իբրեւ լուան ժողովուրդքն՝
14 գնացին զհետ նորա հետի ՚ի քաղաքաց անտի : * Եւ
իբրեւ ել , ետես ժողովուրդ բազում , գթացաւ ՚ի նս ,
և բժշկեաց զհիւանդս նց :
15 * Իբրեւ ը երեկս եղեւ , մատեան առ նա աշակերտքն՝ ԻՁ
և ասեն . տեղիս անապատ է , և օրս՝ տարաժամեալ .
արձակեա՛ զժողովուրդդ՝ զի երթիցեն շուրջ ՚ի շէնս ,
16 գնեսցեն իւրեանց կերակուրս : * Եւ ասէ յս . ոչինչ
17 պիտոյ է դոցա երթալ . դուք տուք դոցա ուտել : * Եւ
նք ասեն ցնա . ոչինչ ունիմք աստ , բայց հինգ նկանակ
18 և երկուս ձկունս : * Եւ ասէ ցնս . բերէք այսր զայն :
19 * Եւ հրամայեաց բազմեցուցանել զժողովուրդն ՚ի վե-
րայ խոտոյ : և առեալ զհինգ նկանակսն և զերկուս ձը-
կունսն՝ հայեցաւ յերկինս , օրհնեաց . և եբեկ՝ և ետ ցա-
շակերտսն զնկանակսն , և աշակերտքն ժողովրդոցն :
20 * կերան ամենեքեան՝ և յագեցան , և բարձին զնշխարս
21 կոտորոցն երկոտասան սակառի լի : * Եւ որք կերանն՝
էին արք իբրեւ հինգ հազար . թող զկանայս և զմանկ-
22 տի : * Եւ առժամայն ստիպեաց զաշակերտսն մտանել Եգ
՚ի

Բեբրիս ասնորէի տանել՝ Հերովդիադայ , ըստ ոսկանայ ամանց :
(5) Յօրինակին Պլոտր . Եւ կամէր զնա սպանանել : (6) Ոսկան . Ի
մէջ բազմականացն : (9) Ոմանք . Եւ տրտմեցաւ յոյժ թա-
գաւորն : (11) Բազմք . Գլուխ նր : (14) Ոսկան . Եւ գթա-
ցաւ : (16) Ոմանք . Ո՛չ է պիտոյ դոցա երթալ : (19) Ո-
մանք . Զժողովրդսն ՚ի վր : (19) Ոսկան . Զհինգ նկանակսն :
(20) Ոմանք . Զնշխար կոտորոցն : (21) Ոմանք . Էին իբրեւ
արք : (22) Ոմանք . Զժողովուրդ արձակեսցէ :

Digitized by Google

'ի նաւ, եւ յառաջել յայնկոյս, մինչ ինքն զժողովուրդսն
արձակիցէ: * Եւ իբրեւ արձակեաց զժողովուրդսն՝ ել
'ի լեառն առանձինն կալ յաղօթս: Եւ իբրեւ ընդ ե- 23
րեկս եղեւ, անդ էր միայն:
ԻԷ * Եւ նաւն մեկնեալ էր 'ի ցամաքէն բազում ասպա- 24
րիսօք՝ ծփեալ յալեացն. քանզի ընդդէմ էր հողմն:
* Եւ 'ի չորրորդում պահու գիշերոյն եկն առ նս յս 25
գնալով 'ի վերայ ծովուն: * Իբրեւ տեսին զնա աշա- 26
կերտքն զի գնայր 'ի վերայ ծովուն՝ խռովեցան, եւ ա-
սեն թէ առաչք ինչ իցէ. եւ առ ահին՝ աղաղակեցին:
* Եւ վաղվաղակի խօսեցաւ ը̅ նս յս՝ եւ ասէ. քաջա- 27
լերեցարուք, ես եմ մի երկնչիք: * Պատասխանի ետ 28
նմա պետրոս՝ եւ ասէ. տէր՝ եթէ դու ես, հրամայեա
ինձ գալ առ քեզ 'ի վերայ ջրոյս: * Եւ նա ասէ, եկ: 29
Եւ իջեալ 'ի նաւէն պետրոս՝ գնայր 'ի վերայ ջուրցն, եւ
եկն առ յս: * Եւ տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ. 30
եւ իբրեւ սկսաւ ընկղմել՝ աղաղակեաց՝ եւ ասէ. տէր՝
փրկեա զիս: * Եւ վաղվաղակի յս ձգեաց զձեռն իւր 31
կալաւ զնա եւ ասէ. թերահաւատ՝ ընդէ՞ր երկմտեցեր:
* Եւ իբրեւ ելին 'ի նաւն՝ հանդարտեաց հողմն: * Եւ 32
որ 'ի նաւին էին՝ մատեան երկիրպագին նմա՝ եւ ասեն. 33
արդարեւ որդի այ ես դու: * Եւ անցեալ եկին 'ի ցա- 34
մաք 'ի գեննեսարեթ: * Եւ իբրեւ ծանեան զնա արք 35
տեղւոյն այնորիկ, առաքեցին ը̅ ամ գաւառն՝ եւ ածին
առ նա զամ հիւանդս: * Եւ աղաչէին զնա, զի գոնէ՝ 36
միայն 'ի քղանցս հանդերձի նր մերձեսցին. եւ որ միան-
գամ մերձեցանն՝ փրկեցան:

ԳԼ. ԺԵ.

ԻԸ Յայնժամ մատեան առ յս՝ որ յէմէ փարիսեցիքն եւ 1
դպիրք՝ եւ ասեն: * ընդէ՞ր աշակերտքն քո անցա- 2
նեն զաւանդութը ծերոցն. զի ոչ լուանան զձեռս յոր-
ժամ հաց ուտեն: * Նա պատասխանի ետ՝ եւ ասէ ցնս. 3
իսկ դուք՝ ընդէ՞ր անցանէք զպատուիրանաւն այ՝ վս
ձերոյ աւանդութեն: * Զի ած ասաց. պատուեա զհայր 4
քո եւ զմայր: * Եւ որ բամբասէ զհայր կմ զմայր՝ մահու 5
վախճանեսցի: * Եւ դուք ասէք. որ ասիցէ ցհայր իւր 6
կամ

---

(24) Ոմանք. Ընդդէմ էր հողմն: (25) Ոմանք. Եւ 'ի չոր-
րորդ պահու: (28) Ոմանք. Նմա պետրոս. տր եթէ:
(28) Բազ. Առ քեզ 'ի վր ջրոցս: (29) Ոմանք. 'Ի վերայ
ջրոցն: (32) Ոսկան. Եւ իբրեւ ել 'ի նաւն՝ հանդարտեցաւ
հողմն: (34) Ոսկան. Եւ անցեալ 'ի ցամաք եկին 'ի գեն-
նեսարէթ: (36) Ոմանք. Մերձեցան՝ փրկին":
Գլ. ԺԵ. (6) Ոմանք. Զոր յինէնն օգտիր". . Եւ խոտէք

Digitized by Google

կամ զմայր իւր ; Թէ պատարագ է՝ զոր յինէն օգտե-
ցիս, և ոչ պատուեսցէ զհայր իւր և զմայր իւր ․ և խա-
7 ռէք զբանն այ վն ձերոյ աւանդութեանն ։ * Կեղծա-
ւորք՝ բարւոք մարգարէացաւ ՚ի վերայ ձեր Եսայի՝ և
8 ասէ ։ * Ժողովուրդս այս շրթամբք պատուէ զիս, և
9 սիրտք իւրեանց հեռացեալ մեկուսի է յինէն ։ * զուր
պաշտեն զիս ․ ուսուցանեն վարդապետութիւն՝ զմարդ-
10 կան պատուիրեալս ։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողո-
11 վուրդսն՝ ասէ ցնս ․ լուարուք՝ և ՚ի միտ առէք ։ * ոչ
որ ինչ մտանէ ընդ բերան՝ պղծէ զմարդ, այլ որ ինչ
12 ելանէ ՚ի բերանոյ՝ այն պղծէ զմարդ ։ * Յայնժամ մա-
տուցեալ աշակերտացն նր՝ ասեն ցնա ․ գիտես՝ զի փա-
13 րիսեցիքն իբրև լուան զբանն՝ գայթագղեցին ։ * Նա
պատասխանի ետ նց՝ և ասէ ․ ամ տունկ՝ զոր ոչ տըն-
14 կեաց հայր իմ երկնաւոր, խլեսցի ։ * Թոյլ տուք զնո-
սա ․ կոյրք են՝ կուրաց առաջնորդք ։ կոյր կուրի յոր-
ժամ առաջնորդէ՝ սխալէ, և երկոքեին ՚ի խորխորատ
15 անկանին ։ * Պատասխանի ետ Պետրոս և ասէ ․
16 մեկնեա մեզ զառակս զայս ։ * Ասէ յս ․ տակաւին՝ և
17 դուք անմիտք էք , * և ոչ իմանայք ․ եթէ ամ որ մտա-
նէ ՚ի բերան, յորովայն երթայ՝ և արտաքս ելանէ ։
18 * Իսկ որ ելանէ ՚ի բերանոյ՝ ՚ի սրտէ անտի գայ ․ և
19 այն պղծէ զմարդ ։ * Զի ՚ի սրտէ ելանեն խորհուրդք
չարք , սպանութիւնք , շնութիւնք , պոռնկութիւնք , գողութիւնք ,
20 սուտ վկայութիւնք , հայհոյութիւնք ։ * այս ամ է՝ որ պղծէ
զմարդ , այլ անլուայ ձեռօք ուտել՝ ոչ պղծէ զմարդ ։
21 * Եւ ելեալ անտի յս գնաց ՚ի կողմանս տիւրոսի և
սիդոնի ։
22 * Եւ ահա՝ կին մի քանանացի ՚ի սահմանացն անտի նց՝ ԻԹ
ելեալ, աղաղակէր և ասէր ․ ողորմեա ինձ տր որդի
23 դաւթի, դուստր իմ չարաչար դիւահարի ։ * Եւ նա
ոչ ետ նմա պատասխանի ։ Եւ մատուցեալ աշակերտքն
նր՝ աղաչէին զնա և ասէին ․ արձակեա զնա՝ զի աղաղա-
24 կէ զհետ մեր ։ * Նա պատասխանի ետ և ասէ ․ ոչ ու-
րեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն
25 իղի ։ * Եւ նա մատուցեալ, երկիր պագանէր նմա և
26 ասէր ․ տր՝ օգնեա ինձ ։ * Պատասխանի ետ նմա և ա-
սէ ․ ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց՝ և արկանել
շանց ։

զպատուիրանն այ ։ (8) Օրինակ ․ Եւ սիրտ իւրեանց ։ կամ,
և սրտիւք իւրեանց հե՛՛ ։ (12) Օրին ․ Մատուցեալ ո-
մանք յաշակերտացն նր, ասեն ․ գիտես ։ (17) Օրինակ ․ Որ
մտանէ ՚ի բերան ։ (18) Օրինակ ․ Եւ այն պղծէ զմարդն ։
(19) Օրինակ ․ խորհուրդ չարք ։ (24) Օրինակ ․ Տան իղի ։
(26) Օրինակ ․ Ոչ է բարիոք ։

Digitized by Google

շանց։ * Եւ նա ասէ. այո՛ Տէր, քանզի և շունք կերակ- 27
րին ՚ի փշրանաց անկելոց ՚ի սեղանոյ տեառն իւրեանց։
* Յայնժամ պատասխանի ետ նմա Յս, և ասէ. ո՛վ կին 28
դու՝ մեծ են հաւատք քո, եղիցի քեզ՝ որպէս և կամիս։
Եւ բժշկեցաւ դուստր նորա ՚ի նմին ժամու։
Լ * Եւ գնացեալ անտի Յս, եկն ՚ի ծովեզրն Գալիլեաց- 29
Ե Է ւոց։ և ելեալ ՚ի լեառն նստէր անդ։ * Մատեան առ նա 30
ժողովուրդք բազումք, որ ունէին ընդ իւրեանս՝ կաղս,
կոյրս, համերս, միակողմանիս, և այլս բազումս. և ըն-
կեցին զնս առ ոտս նր՝ և բժշկեաց զնս։ * Մինչև զար- 31
մանալ ժողովրդոցն՝ որ տեսանէին, զի համերքն խօ-
սէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք
տեսանէին, և փառաւո՛ր առնէին զԱծ Իղի։
ԼԱ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն Յս զաշակերտսն՝ ասէ. գը- 32
թամ ՚ի ժողովուրդդ, զի արդ՝ երեք աւուրք են՝ զի
կան առ իս, և ո՛չ ունին զինչ ուտիցեն. և արձակել
զդոսա նօթիս՝ չկամիմ, գուցէ նքթիցեն զճանապար-
հայն։ * Ասեն ցնա աշակերտքն. ուստի արդ՝ մեզ յանա- 33
պատի աստ՝ ուստի՞ իցէ այնչափ հաց՝ մինչ յագեցու-
ցանել զայսչափ ժողովուրդ։ * Եւ ասէ ցնոսա Յս. քա- 34
նի՞ նկանակ ունիք։ և նոքա ասեն. եւթն, և սակաւ
ձկունս։ * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմե՛լ ՚ի 35
վերայ գետնոյ։ * և առեալ զեւթն նկանակն և զձ- 36
ձկունսն՝ գոհացաւ և եբեկ, և ետ աշակերտացն, և
նք ժողովրդեանն։ * Կերան ամենեքեան և յագեցան. 37
և բարձին զնշխարս կոտորոցն՝ եւթն զամբիղ լի։ * Եւ 38
որք կերանն՝ էին իբրև արք չորք հազարք. թող զկա-
նայս և զմանկտի։ * Իբրև արձակեաց զժողովուրդսն՝ 39
ել ՚ի նաւ՝ և եկն ՚ի սահմանս Մագդաղեայ։

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ մատուցեալ փարիսեցիքն և սադուկեցիք փոր- 1
ձելով խնդրէին ՚ի նմանէ՝ նշան յերկնից ցուցանել
նց։ * Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս. * ազգ չար 2
և շնացող՝ նշան խնդրէ, և նշան մի՛ տացի նմա, բայց 4
նշ-

---

(32) Ոսկան. Եւ կոչեաց առ ինքն։ (33) Ոսկան. Արդ մեզ յանապատի։ (33) Ոմանք. Մինչև յագեցուցանել։ (36) Ոսկան. Զեօթն նկանակսն։ (37) Ոմանք. Եւթն զամբիղ լի։ (39) Ոմանք. Եւ գնաց ՚ի սահմանս Մա։

Գլ. ԺԶ. (2) Ոսկան առաջաւոր ՚ի լատինականէն առեալ յաւելու. Եւ ասէ ցնս. յորժամ երեկոյ լինի՝ ասէք, պարզ լինիցի. զի կարմրացեալ է երկին։ (3) * Եւ առաւօտուն՝ այսօր ձմեռն. զի շառագունի տրտմեալ երկին. արդ զերեսս երկնի գիտէք քննել. իսկ զնշան ժամանակաց ոչ կարէք գիտել։ ազգ չար

նշանն յովնանու մարգարէի: Եւ եթող զնոսա եւ գնաց:
5 * Գնացին եւ աշակերտքն յայնկոյս, եւ մոռացան առ- ԼԲ
6 նուլ հաց: * Ասէ ցնոսա յս. տեսէք եւ զգոյշ լերուք ՚ի
7 խմորոյ սադուկեցւոցն եւ փարիսեցւոց: * Նոքա խոր-
8 հէին ընդ միմեանս եւ ասէին՝ թէ հաց ոչ բարձաք: * Գի-
տացեալ յս՝ եւ ասէ. զի՞ խորհիք ՚ի միտս ձեր թերահաւատք՝
9 եթէ հաց ոչ ունիք: * տակաւին չիմանայք՝ եւ ոչ յիշէք
զհինգ նկանակն ՚ի հինգ հազարսն, եւ քանի սակառի
10 բարձէք: * եւ ոչ զեւթն նկանակն ՚ի չորս հազարսն,
11 եւ քանի զամբիւղս բարձէք: * արդ՝ զիա՞րդ ոչ իմանայք՝
եթէ ոչ վս հացի ասացի ձեզ՝ զգոյշ լինել ՚ի խմորոյ
12 փարիսեցւոցն եւ սադուկեցւոց: * Յայնժամ ՚ի միտ ա-
ռին, եթէ ոչ ասաց զգուշանալ ՚ի խմորոյ, այլ յաղան-
դոյ փարիսեցւոցն եւ սադուկեցւոց:
13 * Եւ եկեալ յս ՚ի կողմանս Փիլիպպեայ Կեսարեայն, ԼԳ
հարցանէր ցաշակերտսն՝ եւ ասէր. զո՞ ոք ասեն զինէն զկ
14 մարդիկն՝ թէ իցէ որդի մարդոյ: * Եւ նք ասեն. ոմն՝
զՅովհաննէս մկրտիչ, եւ այլք՝ զԵղիա, եւ կէսք՝ զԵրե-
15 միա, կամ զմի ոք ՚ի մարգարէիցն: * Ասէ ցնս յս. իսկ
16 դուք զո՞ ոք ասէք զինէն թէ իցեմ: * Պատասխանի
ետ նմա Սիմոն Պետրոս՝ եւ ասէ. դու ես քս որդի
17 այ կենդանւոյ: * Պատասխանի ետ յս՝ եւ ասէ ցնա.
երանի՛ քեզ Սիմոն որդի յովնանու, զի՝ մարմին եւ ա-
րիւն ոչ յայտնեաց քեզ՝ այլ հայր իմ որ յերկինս է:
18 * Եւ ես՝ քեզ ասեմ. զի դու ես վէմ, եւ ՚ի վերայ այդր
վիմի շինեցից զեկեղեցի իմ, եւ դրունք դժոխոց զնա
19 մի յաղթահարեսցեն: * Եւ տաց քեզ զփականս արքայու-
թեան երկնից. եւ զոր միանգամ կապեսցես յերկրի,
եղիցի կապեալ յերկինս. եւ զոր արձակեսցես յերկրի,
20 եղիցի արձակեալ յերկինս: * Յայնժամ սաստեաց ա-
շակերտացն, զի մի ումեք ասասցեն՝ թէ նա է քս:
21 * Յայնմ հետէ սկսաւ յս ցուցանել աշակերտացն, թէ
պա՛րտ

եւ չետ": Ըստ որում ունին եւ ոմանք ՚ի յունականն օրինակաց: Սակայն ՚ի յերեւունն հայկականն գրչագիրս մեր ՚ի մին միայն է գտե-անել զբանս զայս՝ այսպէս ճշգրտաբանեալս. *Յայնժամ եկեալ են [illegible] նի, ասէ թէ չէր լինելոց. եւ [illegible] խոստովանեցան եկ-եղեն: [illegible] ոչ [illegible]: [illegible]: (8) Ոմանք. Խորհիք ՚ի սիրտս ձեր: (9)(10) Ոմանք. Նկանակսն: (11) Ոմանք. Զգուշանալ ՚ի խմորոյ սադուկ": (12) Ոմանք. Զգոյշ լինել ՚ի խմորոյ: (15) Յոմանս պակաս. Ցնոսա յս. զո՞ ոք ասէք: (16) ՚Ի բազում գրչ. Պատասխանի ետ Սիմոն: (16) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա: (17) Ոմանք. Երանի է քեզ: (19) Ոմանք. Քեզ փականս արքայութեան: (20) Ոմանք. Ասասցեն՝ թէ նա: (21) Ոմանք յաւելուն. Ա[illegible]

Digitized by Google

պարտ է նմա երթալ յեմ, և բազում չարչարանս չար-
չարել և անարգել ՚ի քահանայապետից և ՚ի դպրաց և
՚ի ծերոց ժողովրդեանն, և սպանանել, և յերրորդ ա-
ւուր յառնել: * Եւ առեալ զնա մեկուսի՝ պետրոս, 22
սկսաւ կշտամբել ընդ նմա՝ և ասել. քաւ լիցի քեզ տր.
մի եղիցի քեզ այդ: * Եւ նա դարձեալ ՚ի պետրոս՝ ա- 23
սէ. երթ յետս իմ սատանայ, գայթագղութիւն իմ ես.
զի ոչ խորհիս դու զայն, այլ զմարդկան. * Յայն- 24
ժամ յս ասէ ցաշակերտսն իւր. եթէ ոք կամիցի զկնի
իմ գալ՝ ուրասցի զանձն, և առցէ զխաչ իւր՝ և եկես-
ցէ զկնի իմ: * Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցա- 25
նել՝ կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն իւր վն իմ՝
գտցէ զնա: * Զինչ օգտիցի մարդ՝ եթէ զաշխարհս 26
ամ շահեսցի, և զանձն իւր տուժեսցի: կամ զինչ տա-
ցէ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրում: * Զի գալոց է 27
որդի մարդոյ փառօք հօր իւրոյ՝ հանդերձ հրեշտակօք
իւրովք, և յայնժամ հատուսցէ իւրաքանչիւր ըստ գործս
իւր: * Ամէն ասեմ ձեզ. զի կցեն ոմանք ՚ի սոցանէ՝ 28
որ աստ կան. որք ոչ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսա-
նիցեն զորդի մարդոյ. եկեալ արքայութբ իւրով:

ԳԼ. ԺԷ.

ԼԴ. Եւ յետ վեց աւուրց՝ առնու ընդ իւր յս զպետրոս և 1
զյակովբոս և զյովհաննէս զեղբայր նր, և հանէ
զնս ՚ի լեառն մի բարձր առանձինն: * Եւ այլակերպե- 2
ցաւ առաջի նց. և լուսաւորեցան երեսք նր իբրև զա-
րեգակն, և հանդերձք նր եղեն սպիտակ իբրև զլոյս:
* Եւ ահա՝ երևեցան նց մովսէս և եղիա՝ որ խօսէին 3
ըն նմա: * Պատասխանի ետ պետրոս և ասէ ցյս. տր՝ 4
բարւոք է մեզ աստ լինել. եթէ կամիս՝ արասցուք
երիս տաղաւարս. մի՝ քեզ, և մի՝ մովսէսի, և մի՝ ե-
ղիայի: * Եւ մինչդեռ նա խօսէր, ահա ամպ լուսա- 5
ւոր՝ հովանի եղև ՚ի վր նց: Ձայն եղև յամպոյն՝ և ա-
սէ. դա է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ, դմա

լուա

կերտացն իւրոց: (21) Ոմանք. Եւ թէ բզմ.. չարչարել ՚ի քահան'': (21) ՚Ի չասս''. Եւ անարգել: (23) Յոմանս պկսի. Ոչ խորհիս դու: (24) Ոմանք. Կամի գալ զկնի իմ: (24) ՚Ի չասս''. ՚Ի բաց ուրասցի: (26) Ոմանք. Թէ զաշխարհս ամ.. տուժեսցէ... ըն անձին իւրոյ: (27) Ոմանք. Հատուցանէ իւրաքանչիւր զգործս իւր: (28) Ոսկան. Ոմանք ՚ի դոցանէ: (28) Ոմանք. Մինչև տեսցեն:

ԳԼ. ԺԷ. (1) Յոմանս պկսի. Առնու ընդ իւր յս: (2) Ոմանք. Սպիտակ իբրև զձիւն: (4) Բզմ. Լինել. եթէ կամիս: (5) Ոմանք. Հովանի լինէր ՚ի վր նց:

Digitized by Google

6 լուարուք: * Իբրև լուան աշակերտքն, անկան ՚ի վերայ
7 երեսաց իւրեանց՝ և երկեան յոյժ: * Եւ մատուցեալ
յս բուռն եհար զնոցանէ՝ և ասէ. յարի՛ք՝ և մի
8 երկնչիք: * Ամբարձին զաչս իւրեանց, և ոչ զոք տե-
9 սին՝ բայց միայն զյս: * Եւ մինչդեռ իջանէին ՚ի լեռ-
նէ անտի, պատուիրեաց նց յս՝ և ասէ. մի՛ ումեք աս-
ասիցէք զտեսիլդ զայդ, մինչև որդի մարդոյ ՚ի մեռելոց
10 յարիցէ: * Հարցին ցնա աշակերտքն և ասեն. զիմ՞րդ
11 դպիրքն ասեն, եթէ Եղիայի նախ պարտ է գալ: * Պա-
տասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնս. Եղիա՝ գայ, և հաստա-
12 տեսցէ զամ: * այլ ասեմ ձեզ՝ զի և Եղիա եկեալ իսկ
է. և ոչ ծանեան զնա, այլ արարին ընդ նմա՝ զորինչ կա-
մեցան. նոյնպէս և որդի մարդոյ չարչարելոց է ՚ի նո-
13 ցանէ: * Յայնժամ ՚ի միտ առին աշակերտքն, թէ վս
յովհաննու մկրտչէ՝ ասաց ցնս:
14 * Եւ իբրև եկին ՚ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի ՚ի ԼԵ
ծունր իջանէր և ասէր. Տէր՝ ողորմեա՛ որդւոյ իմում, ՂԲ
զի լուսնոտի է և չարաչար հիւանդանայ. բազում ան-
15 գամ անկանի ՚ի հուր, և երբեմն ՚ի ջուր: * և մատուցի
16 զնա աշակերտացն քոց, և ոչ կարացին բժշկել: * Պա-
տասխանի ետ յս՝ և ասէ. ո՛վ ազգ՝ անհաւատ և թիւր,
մինչև ցե՞րբ իցեմ ընդ ձեզ. մինչև յե՞րբ անսայցեմ ձեզ:
17 ածէք զնա առ իս: * Եւ սաստեաց ՚ի նա յս՝ և ել ՚ի
նմանէ դևն, և բժշկեցաւ մանուկն ՚ի ժամէն յայնմա-
18 նէ: * Յայնժամ մատեան աշակերտքն առանձինն՝ և
19 ասեն ցյս. մեք՝ ընդէ՞ր ոչ կարացաք հանել զնա: * Եւ
նա՝ ասէ ցնս. վս թերահաւատութեան ձերոյ: ամէն ա-
սեմ ձեզ, եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատ մանան-
խոյ, ասասջիք լերինդ այդմիկ՝ փոխեա՛ց աստի անդր, և
20 փոխեսցի. և ոչինչ անհնարին լիցի ձեզ: * Բայց այս
ազգ ոչ ելանէ, եթէ ոչ՝ աղօթիւք և պահօք:
21 * Եւ մինչ գնա շրջէին նք ՚ի Գալիլեա, ասէ ցնս յս. ԼԶ
22 մատնելոց է որդի մարդոյ ՚ի ձեռս մարդկան, * և սպա- ՂԳ
նանեն զնա, և յերիր աւուր յարիցէ: և տրտմեցան
յոյժ:

---

(6) Օրինակ մի. ՚ի վ[երայ] երեսաց իւրեանց յերկիր: Եւ մա՛:
(9) Օրինակ մի. Եւ մինչ իջանէին նք ՚ի լեռնէն, պատ՛:
(9) ՚Ի բազմ[ում] գիրս. Զտեսիլդ զայդ: (12) ՚Ի բազմ[ում] գիրս. Զի և Եղիա եկեալ: (12) Ոմանք. Արարին ընդ նմա: Ոմանք. Ընդ նա զոր կամեցան: (14) Ոմանք. Եւ իբրև եկին ՚ի ժո՛:
(14) Ոմանք. Մատեաւ առ նա այր մի . . . որդւոյ իմոյ:
(16) Ոմանք յաւելուն. Առ իս. և ածին զնա առ յս: (19) Օրինակ մի. Վս անհաւատութե ձերոյ: (19) Ոմանք. Քան զհատն մանանխոյ՛: (19) Բազմ[ում]ք. Անհնարին լինիցի: (20) Յոլովս գիրս. Ոչ ելանէ:

Digitized by Google

յոյժ: * Իբրեւ եկին նոքա ՚ի Կափառնաում, մատեան՝ 23
որք զերկդրամեանն պահանջէին՝ առ Պետրոս, եւ ա-
սեն. Վարդապետն ձեր ոչ տայ զերկդրամեանն, եւ նա
ասէ՝ այո: * Եւ իբրեւ եմուտ ՚ի տուն՝ յառաջեաց քան 24
զնա Յիսուս եւ ասէ. զինչ թուի քեզ Սիմովն. Թագաւորք
ազգաց՝ յումմէ՞ առնուն զհարկս կամ զհաս, յորդւոց
իւրեանց՝ թէ յօտարաց: * Եւ իբրեւ ասաց թէ յօտա- 25
րաց, ասէ ցնա Յիսուս՝ ապա ուրեմն ազատ են որդիքն:
* Բայց զի մի գայթագղեցուցուք զնոսա, երթ ՚ի ծով՝ 26
եւ ընկեա կարթ, եւ զառաջին ձուկն որ ելանէ՝ առ.
եւ բաց զբերան նորա, եւ գտանիցես սատեր. եւ զայն ա-
ռեալ՝ տացես նոցա ընդ իմ եւ ընդ քո:

ԳԼ. ԺԸ.

ԼԸ Յայնմ աւուր մատեան աշակերտքն առ Յիսուս՝ եւ ասեն. 1
ո՞վ իցէ ՚ի մէնջ մեծ յարքայութեան երկնից: * Եւ կո- 2
չեաց առ ինքն Յիսուս մանուկ մի, կացոյց զնա ՚ի մէջ նոցա,
* եւ ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ դարձջիք, եւ լի- 3
նիջիք իբրեւ զմանկունս, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկ-
նից: * Արդ՝ որ խոնարհեցուսցէ զանձն իբրեւ զմա- 4
նուկս զայս, նա է մեծ յարքայութեան երկնից: * Եւ որ ոք 5
ընկալցի մանուկ մի՝ այսպիսի յանուն իմ, զիս ընդունի.
* Եւ որ ոք գայթագղեցուսցէ զմի ՚ի փոքրկանցս յայս- 6
ցանէ յիս հաւատացելոց, լաւ է նմա՝ եթէ կախիցի
երկան իշոյ ընդ պարանոց նորա՝ եւ ընկղմիցի ՚ի խորս ծո-
վու: * Վայ աշխարհի գայթագղութեանց. հարկ է գալ 7
գայթագղութեանց. բայց վայ մարդոյն այնմիկ յոյր ձեռն
գայցէ գայթագղութիւն: * Եթէ ձեռն քո կամ ոտն գայ- 8
թագղեցուցանէ զքեզ, հատ զնա՝ եւ ընկեա՝ ՚ի քէն. լաւ
իցէ քեզ միաձեռանի կամ կաղ մտանել՝ ՚ի կեանս, քան
թէ երկուս ձեռս եւ երկուս ոտս ունիցիս, եւ անկանել
՚ի հուրն յաւիտենից: * Եւ եթէ ակն քո գայթագղե- 9
ցուցանէ զքեզ, խլեա զնա եւ ընկեա՝ ՚ի քէն. լաւ իցէ
քեզ

---

(23) ՚Ի բզմս ոչ կայ. Եւ նա ասէ՝ այո: (24) Ոսկան. Թագաւորք երկրի յումմէ՞: ընդ որոց ոմանք նշանակէին ՚ի լուսանցս: (26) Ոսկան. Զձուկն որ ելանիցէ: (26) Ոսկան. Տացես ընդ իմ եւ:
ԳԼ. ԺԸ. (1) Ոսկան. Յայնժամ մատեան ... յարքայութեան: (2) Ոսկան. Եւ կոչեցեալ առ ինքն Յիսուս: (3) Ոսկան. Եւ եղիջիք իբրեւ զմանուկ": (4) Ոսկան. Որ խոնարհեցուսցէ զանձն իւր որպէս զմա: (6) Ոսկան. Եթէ կախիցէ.. եւ ընկղմեսցի: (7) Բազմ. Աշխարհի ՚ի գայթագղութեանց: (8) Ոսկան. Միաձեռն, կամ, միաձեռանի կամ կաղ... քան երկուս ձե".. ոտս ունել եւ անկանիցիս ՚ի հուրն յաւիտենական: Յօրինակին. Երկու ձեռս, եւ երկու ո":

Digitized by Google

քեզ միականի մտանել ՚ի կեանս, քան երկուս աչս ու-
10 նել՝ և անկանել ՚ի գեհեն հրոյն։ * Զգոյշ լերուք՝ մի՛ զդ-
արհամարհիցէք զմի ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ. ասեմ
ձեզ, զի հրեշտակք նց յերկինս՝ հանապազ տեսանեն
11 զերեսս Հօր իմոյ՝ որ յերկինս է։ * Զի եկն Որդի մար-
դոյ կեցուցանել զկորուսեալն։
12 * Զիա՞րդ թուի ձեզ՝ եթէ լինիցի մարդոյ հարեւր ոչ- ԼԸ
խար, և մոլորիցի մի ՚ի նոցանէ, ոչ թողուցու զինն-
նսունն և զինն աչխարհն ՚ի լերինս, և երթայցէ խնդրե-
13 ցէ զմոլորեալն։ * և եթէ լինիցի գտանել զնա. ամէն
ասեմ ձեզ՝ զի ուրախ լինի ՚ի վերայ նր, առաւել քան
՚ի վերայ իննսուն և յիննուցն որ չիցեն մոլորեալ։
14 * Այսպէս՝ ոչ է կամք առաջի Հօր իմոյ որ յերկինս
15 է, եթէ կորիցէ մի ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ։ * Եթէ մե-
ղիցէ քեզ եղբայր քո, երթ յանդիմանեա զնա՝ յորժամ
դու և նա միայն իցէք. եթէ լուիցէ քեզ, շահեցար
16 զեղբայրն քո։ * Ապա թէ ոչ լուիցէ քեզ, առ ը̅ քեզ
մի ևս՝ կամ երկուս. զի ՚ի բերանոյ երկուց և յերից
17 վկայից հաստատեսցի ամ̅ բան։ * Իսկ և թէ նոցա ոչ
լուիցէ, ասասջի՛ր յեկեղեցւոջ։ Ապա թէ և եկեղեց-
ւոյն ոչ լուիցէ, եղիցի քեզ իբրև զհեթանոսն և զմաք-
18 սաւոր։ * Ամէն ասեմ ձեզ. զի զոր կապիցէք յերկրի՝
եղիցի կապեալ յերկինս, և զոր արձակիցէք յերկրի՝
19 եղիցի արձակեալ յերկինս։ * Դարձեալ ասեմ ձեզ.
եթէ երկու ՚ի ձէնջ միաբանիցեն յերկրի վս̅ ամ̅ իրաց,
զինչ և խնդրեսցեն՝ եղիցի նոցա ՚ի Հօրէ իմմէ որ յեր-
20 կինսն է։ * Զի ուր իցեն երկու կամ երեք ժողովեալ
21 յանուն իմ, անդ եմ ես ՚ի մէջ նց̅։ * Յայնժամ մա-
տեաւ առ նա Պետրոս՝ և ասէ. Տր̅՝ քանիցս անգամ
թէ մեղիցէ ինձ եղբայր իմ, և թողից նմա. մինչև
22 ցեւթն անգամ։ * Ասէ ցնա Յս̅. ոչ ասեմ քեզ՝ թէ մին-
չև յեւթն անգամ, այլ՝ մինչև յեւթանասնեկին եւթն։
23 * Վս̅ այսորիկ նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն թա- ԼԹ
գաւորի, որ կամեցաւ համար առնել ՚ի մէջ ծառայից
24 իւրոց։ * Եւ իբրև սկսաւ առնուլ, մատուցաւ առ
նա

---

(11) Ոսկան. Զկորուսեալսն։ (12) Ոսկան. Ոչխարսն ՚ի լե-
րինս։ (12) Ոմանք. Թուիցի ձեզ.. զիննսունն.. և երթի-
ցէ խնդրիցէ։ (13) Ոմանք. Եւ իննուցն որք։ (16) Ոմանք.
Թէ ոչ լուիցէ քեզ... մի ևս կամ երկուս.. երկուց
և երից։ (17) Ոմանք. Իսկ եթէ և նոցա ոչ լու"... Ա-
պա եթէ եկեղեցւոյն.. զհեթանոսս և զմաքսաւորս։
(18) ՚Ի Բզմն Հին. Ձեզ. ... զոր կա"։ (19) Ոմանք. Զինչ
և խնդրիցեն։ (22) Ոսկան. Մինչև ցեօթն անգամ.. ցեօ-
թանասնեկին։ (23) Ոմանք. Համար առնուլ ՚ի մէջ։

Digitized by Google

նա պարտապան մի բեւր քանքարոյ։ * Իբրեւ ոչ ունէր 25
հատուցանել, հրամայեաց զնա վաճառել տէրն նր, և
զկին նր, և զորդիս, և զամ որ ինչ և ունիցի՝ և հա-
տուցանել։ * Եւ անկեալ ծառայն երկիր պագանէր 26
նմա՝ և ասէր. երկայնամիտ լեր առ իս, և զամ հա-
տուցից քեզ։ * Գթացեալ տէր ծառային այնորիկ՝ ար- 27
ձակեաց զնա, և զփոխն եթող նմա։ * Եւ ելեալ ծա- 28
ռայն՝ եգիտ զմի 'ի ծառայակցաց իւրոց, որ պարտէր
նմա հարիւր դահեկան. և կալեալ զնա՝ խեղդէր և ա-
սէր. հատո ինձ զոր պարտիս։ * Անկ՝ անկեալ ծա- 29
ռայակցին՝ առ ոտս նր, աղաչէր զնա՝ և ասէր. երկայ-
նամիտ լեր առ իս՝ և հատուցից քեզ։ * Եւ նա ոչ կա- 30
մէր. այլ չոգաւ արկ զնա 'ի բանտ՝ մինչև հատուսցէ
զպարտսն։ * Իբրեւ տեսին ծառայակիցքն նր որ ինչ 31
եղեն՝ տրտմեցան յոյժ, և եկեալ ցուցին տեառն իւ-
րեանց զամ որ ինչ եղեն։ * Յայնժամ կոչեաց զնա տէրն 32
իւր՝ և ասէ. ծառայ չար, զամ զպարտսն թողի քեզ՝
մի զի աղաչեցեր զիս։ * Իսկ արդ՝ ոչ էր պարտ և քեզ 33
ողորմել ծառայակցին քում, որպէս և ես քեզ ողորմեցայ։
* Եւ բարկացեալ տէրն նր՝ մատնեաց զնա դահճաց 34
մինչև հատուսցէ զամ զպարտսն։ * Նոյնպէս և հայր 35
իմ որ յերկինս է՝ արասցէ ձեզ, եթէ ոչ թողուցուք
իւրաքանչիւր եղբօր իւրում 'ի սրտից ձերոց զյան-
ցանս նոցա։

Գլ. ԺԹ.

Խ / ղէ — Եւ եղեւ՝ իբրեւ կատարեաց յս զբանս զայսոսիկ, փո- 1
խեցաւ 'ի գալիլեէ՝ և եկն 'ի սահմանս հրէաստա-
նի յայնկոյս յորդանանու։ * Եւ գնացին զհետ նր ժո- 2
ղովուրդք բազումք, և բժշկեաց զնս անդ։ * Եւ մատու- 3
ցեալ առ նա փարիսեցիքն, փորձէին զնա՝ և ասէին.
եթէ արժա՞ն իցէ ուրուք արձակել զկին իւր, ըստ ամ
վնասու։ * Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. չիցէ՞ ըն- 4
թերցեալ ձեր՝ թէ որ հաստատեացն ի սկզբանէ՝ արու
և էգ արար զնս՝ և ասէ. * Վս այնորիկ թողցէ այր՝ 5
զհայր և զմայր՝ և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եղի-
ցին երկոքեան 'ի մարմին մի։ * Ապա ուրեմն ոչ են եր- 6
կու՝

---

(25) Ոմանք. Եւ զամ զոր ինչ և։ (28) Բ. Ձեռ. յաւելուն. Ծա-
ռայն այն եգիտ զմի։ (28) Ոմանք. Զոր պարտիսդ։ (29)
Ոմանք. Անկեալ ծառայակիցն առ։ (31) Ոմանք. Տեառնն
իւրեանց զամ ինչ որ եղեն։ (32) Ոմանք. Զամ պարտսն։
(35) Յօրինակին գրեալ էր. Եթէ ու թողուցուք։
Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. 'Ի գալիլեէ՝ եկն։ (5) Ոմանք. Վս
այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր և։

Digitized by Google

կին՝ այլ մի մարմին ։ Արդ՝ զոր Այ զուգեաց, մարդ՝
7 մի մեկնեսցէ ։ * Ասեն ցնա ․ իսկ Մովսէս ընդէ՞ր պա֊
տուիրեաց մեզ տալ թուղթ մեկնելոյ՝ և արձակել ։
8 * Ասէ ցնոս ․ Մովսէս՝ վասն խստասրտութեան ձերոյ հրամայեաց
ձեզ արձակել զկանայս ձեր ․ այլ ի սկզբանէ՝ ոչ եղև
9 այնպէս ։ * Բայց ասեմ ձեզ ․ զի ամ՛ որ արձակէ զկին
իւր՝ և ոչ վասն պոռնկութեան, և առնիցէ այլ՝ շնայ, և որ
10 զարձակեալն առնէ՝ շնայ ։ * Ասեն ցնա աշակերտքն
իւր ․ եթէ այդպէս ինչ վնաս իցէ ընդ այր և ընդ կին, լաւ
11 է՝ չամուսնանալ ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնոս ․ ոչ ամենեքեան
12 բաւական են այդմ բանի, այլ որոց տուեալ է ։ * Զի
են ներքինիք՝ որ յորովայնէ մօր իւրեանց ծնան այն֊
պէս ։ և են ներքինիք՝ որ ՚ի մարդկանէ եղեն ներքի֊
նիք ։ և են ներքինիք՝ որ զանձինս իւրեանց արարին
ներքինիս վասն արքայութեան երկնից ․ որ կարողն է առ֊
13 նել՝ առցէ ։ * Յայնժամ մատուցան առ նա մանկունս ․
զի ձեռն դիցէ ՚ի վր նց՝ և աղօթս արասցէ ․ և աշա֊
14 կերտքն նզ՝ սաստէին նց ։ * Ասէ յս, թոյլ տուք մանկ֊
տւոյդ՝ և մի արգելուք զդոսա գալ առ իս, զի այդպի֊
15 սեացդ է արքայութիւն երկնից ։ * Եւ եդեալ ձեռս ՚ի
վերայ նց՝ գնաց անտի ։

16 * Եւ ահա, մատուցեալ ոմն առ նա՝ ասէ ․ վարդապետ ԽԱ
բարի՝ զի՞նչ բարի գործեցից՝ զի ընդունեցայց զկեանսն ՂԿ
17 յաւիտենականս ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա ․ զի՞ հարցանես
զինէ զբարւոյ, մի է բարի ․ եթէ կամիս ՚ի կեանսն յա֊
18 ւիտենականս մտանել, պահեա՛ զպատուիրանսն ։ * Ա֊
սէ ցնա, զորս ։ Ասէ ցնա յս ․ զմի՛ սպանաներ, և մի
19 շնար, և մի՛ գողանար, և մի՛ սուտ վկայեր, * պատ֊
ուեա՛ զհայր քո և զմայր ․ և սիրեսցես զընկեր քո իբրև
20 զանձն քո ։ * Ասէ ցնա պատանին ․ զայդ ամ՛ պա֊
հեցի ՚ի մանկութենէ իմմէ ․ արդ՝ ի՞նչ ևս պակաս է֊
21 ցէ իմ ։ * Ասէ ցնա յս ․ եթէ կամիս կատարեալ լինել, ե֊
րթ՝ վաճառեա զինչս քո՝ և տուր աղքատաց, և ու֊
22 նիցիս գանձս յերկինս, և եկ զկնի իմ ։ * Իբրև լուաւ
պա֊

(7) Յօրինակին պարզես գրեալ՝ Մեկնելոյ և արձակել ․ այլ ․ բազմապատիկ օրինակին եդանաւ զկանայս ոչ ․ համաձայնն այլոց թարգ֊մանաց ։ (9) Ոմանք ․ Որ արձակեսցէ զկին իւր . . . առնիցէ՝ շնայ ։ (11) Ոմանք ․ Ոչ ամենեքին . . . այդմ բանի ․ այլ որոց տուեալ իցէ ։ (12) Ոմանք ․ Որ կարող է առ" ։ (13) Ոմանք ․ Մատուցին առ նա ։ (13) Ոմանք ․ Սաստեցին նց ։ (15) Ոմանք ․ Եւ եդեալ ձեռն ՚ի վր ։ (16) Այս ոմանց օրինակի ․ Ոմն առ նա ասէ ։ (17) Ոմանք ․ Պահեա զպատուիրա֊նսն ։ (18) Այս ոմանց օրինակի ․ Եւ մի շնար, և մի գողանար ։ (20) Ոմանք ․ Իսկ իմ պակասեցեալ ։

պատանին զբանն, գնաց տրտմեալ. զի ունէր ստաց-
ուածս բազումս: * Ասէ յս ցաշակերտսն. ամէն ասեմ 23
ձեզ. զի դժուարաւ մտցէ մեծատունն յարքայութիւն երկ-
նից: * Դարձեալ ասեմ ձեզ. դիւրին է մալխոյ մտա- 24
նել ընդ ծակ ասղան, քան մեծատան յարքայութիւն այ
մտանել: * Իբրեւ լուան աշակերտքն՝ զարմացան յոյժ, 25
եւ ասեն. իսկ՝ ո՞ կարիցէ ապրել: * Հայեցաւ ՚ի նս յս՝ 26
եւ ասէ. առ ՚ի մարդկանէ այդ անհնար է, այլ առ այ
ամենայն ինչ զօրաւոր: * Յայնժամ պատասխանի ետ 27
պետրոս եւ ասէ ցնա. ահաւասիկ մեք՝ թողաք զամ, եւ ե-
կաք զհետ քո. արդ՝ զի՞նչ լինիցի մեզ: * Ասէ ցնս յս. 28
ամէն ասեմ ձեզ. զի դուք որ եկիք զհետ իմ, ՚ի միւս-
անգամ գալստեանն՝ յորժամ նստցի որդի մարդոյ յա-
թոռ փառաց իւրոց. նստջիք եւ դուք յերկոտասան ա-
թոռ՝ դատել զերկոտասան ազգ իէլի: * Եւ ամենայն 29
որ ոք թողցէ զտուն, կամ զեղբարս, կամ զքորս, կմ
զհայր, կմ զմայր, կմ զկին, կմ զորդիս, կմ զագարակս
վս անուան իմոյ, հարիւրապատիկ առցէ՝ եւ զկեանսն
յաւիտենականս ժառանգեսցէ: * Բազումք եղիցին 30
առաջինք յետինք, եւ յետինք առաջինք:

ԳԼ. Ի.

ԽԲ Նման է արքայութիւն երկնից առն տանու- 1
տեառն, որ ել ընդ առաւօտս ՚ի վարձու առնուլ
մշակս յայգի իւր: * Եւ արկ վարձս մշակացն առ օրն դա- 2
հեկան, եւ առաքեաց զնս յայգի իւր: * Եւ ելեալ զեր- 3
րորդ ժամու՝ ետես այլս զի կային դատարկք ՚ի հրա-
պարակս. * ասէ եւ ցնս. երթայք եւ դուք յայգի իմ, 4
եւ որ ինչ արժան իցէ՝ տաց ձեզ: * Գնացին եւ նոքա: 5
Եւ դարձեալ՝ ելեալ զվեց ժամու, եւ զիններ ժամու՝ ա-
րար այնպէս: * Եւ զմետասաներորդ ժամու ելեալ, 6
եգիտ այլս՝ զի կային դատարկք, ասէ ցնս. զիե՞ր կայք
աստ զօրս ցերեկ դատարկք: * Ասեն ցնա. զի ոչ ոք 7
կալաւ զմեզ ՚ի վարձու: Ասէ ցնս. երթայք եւ դուք
յայգին, եւ որ ինչ արժան է՝ առնուցուք: * Եւ՝ իբրեւ 8
երեկոյ եղեւ՝ ասէ տէր այգւոյն ցհազարապետ իւր.
կոչեա զմշակսն՝ եւ տուր նց վարձս, սկսեալ ՚ի յետնոցն
մինչեւ ցառաջինսն: * Իբրեւ եկին որք զմետասաներորդ 9
ժամ

(23) Ոմանք. Մտցէ մեծատունն յարք": (26) Ոմանք. Այլ
յայ ամ: (27) Ոմանք. Ահաւասիկ մեք: (28) Ոմանք. Ազգն
իէլի: (29) Ոմանք. Եւ ամ ոք որ ե":
Գլ. Ի. (3) Ոմանք. Դատարկ ՚ի հրապարակս": (5) [illegible] Արար
նոյնպէս: (6) Ոմանք. Դատարկ. եւ ասէ ցնս. զօրս ցե-
րեկ: (7) Ոմանք. Արժան իցէ առ": (9) ՚Ի [illegible]. Եւ

Digitized by Google

10 ժամուն, և առին մէն մի դահեկան ։ * Եկեալ և առա-
ջինքն՝ համարէին թէ աւելի առնուցուն ․ և առին մէն
11 մի դահեկան և նոքա ։ * Իբրև առին՝ տրտնջէին զտա-
12 նուտերանէն՝ և ասէին ․ * Թէ դոքա՝ յետինքդ՝ մի ժամ
գործեցին, և հաւասարակիցս արարեր զդոսա, որ
13 զծանրութիւն աւուրն բարձաք և զտօթ ։ * Նա պատաս-
խանի ետ միում 'ի նոցանէ՝ և ասէ ․ ընկեր՝ չզրկեմ
14 զքեզ ․ ո՞չ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս ։ * Առ
15 զքոյդ՝ և երթ ․ եթէ կամիմ յետնոցս տալ որպէս քեզ ։ * և
թէ չիցէ՞ ինձ իշխանութիւն յիմս, առնել զինչ և կամիմ ․
16 կա՞մ թէ ակն քո չա՞ր է, զի ես առատ եմ ։ * Այսպէս
եղիցին յետինքն առաջինք, և առաջինքն՝ յետինք ։ զի բա-
17 զում են կոչեցեալք՝ և սակաւք են ընտրեալք ։ * Իբ- զէ
րև ելանէր յս յէմ, առ զերկոտասանեանն առանձինն,
18 և 'ի ճանապարհին՝ ասէ ցնս ։ * Ահաւասիկ ելանեմք
յէմ, և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայապետից՝
19 և դպրաց ․ և դատապարտեսցեն զնա 'ի մահ ․ * և մատ-
նեսցեն զնա հեթանոսաց՝ այպանել, և հարկանել, և
'ի խաչ հանել, և յերիր աւուր յարիցէ ։
20 * Յայնժամ մատեաւ առ նա մայր որդւոցն զեբեդեայ՝ ԽԳ
որդւովքն իւրովք հանդերձ, երկիր պագանէր՝ և խնդ-
21 րէր ինչ 'ի նմանէ ։ * Եւ նա՝ ասէ ցնա ․ զի՞նչ կամիս ։
ասէ ցնա ․ ասա՛ զի նստցին սոքա երկու որդիքս իմ,
մի ը աջմէ քումմէ՝ և մի ը ահեկէ յարքայութեան քում ։
22 * Պատասխանի ետ յս և ասէ ․ ոչ գիտէք զինչ խնդրէք ․
կարէ՞ք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոց եմ, կամ
զմկրտութիւն զոր ես մկրտելոց եմ մկրտել ։ ասեն ցնա,
23 կարո՛ղ եմք ։ * Ասէ ցնս յս ․ զբաժակն՝ իմ ըմպիցէք,
և զմկրտութիւն զոր ես մկրտիմ՝ մկրտիցիք, բայց նստու-
ցանել ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իմմէ՝ ոչ է իմ տալ, այլ
24 որոց պատրաստեալ է 'ի հօրէ իմմէ ։ * Եւ լուեալ տասանցն,
25 բարկացան 'ի վերայ երկուցն եղբարց ։ * Յս կոչեաց
զնս առ ինքն, և ասէ՝ գիտէք՝ զի իշխանք ազգաց տէ-
26 րեն նց, և մեծամեծքն իշխեն նց ։ * Ո՛չ այնպէս իցէ
և 'ի ձերում միջի ․ այլ որ կամիցի 'ի ձէնջ մեծ լինել՝
27 եղիցի ձեր պաշտօնեայ ։ * և որ կամիցի 'ի ձէնջ առաջին
28 լինել՝ եղիցի ձեր ծառայ ։ * Որպէս որդի մարդոյ ոչ
եկն

առին մէն մի ։ (11) Ոմանք 'ի նոր օրինակաց գրչէն ․ Զտանու-
տերանէն ։ (14) Ոմանք ․ Եւ թէ կամիցիմ յետնոցս ։ (14) Բ․
Տալ որպէս և քեզ ։ (15) Ոմանք ․ Չիցէ իշխանութիւն յիմս առ-
նել ։ (16) Ոմանք ․ Այնպէս եղիցին ։ (16) Բ․ Զի բազմք
են կոչե՛ ։ (21) Ոմանք ․ Եւ մի յահեկէ 'ի յարքայութեան ։
(23) Ոմանք ․ Եւ զմկրտութիւն իմ մկրտեսցիք ։ և ոմանք ․
Զոր ես մկրտելոց եմ՝ մկրտեսցիք ։

Digitized by Google

եկն սպասաւորս առնուլ, այլ սպասաւորել. եւ տալ զանձն իւր
փրկանս փոխանակ բազմաց:
ԽԴ. Եւ յելանելն նց յԵրիքովէ, գնացին զհետ նր ժողո- 29
է կ վուրդք բազումք: * Եւ ահա կոյրք երկու նստէին առ ճա- 30
նապարհաւն: իբրեւ լուան թէ յս անցանէ՝ աղաղակե-
ցին եւ ասեն. ողորմեա՛ց մեզ տր որդի Դաւթի: * Եւ 31
ամբոխն սաստէին նց՝ զի լռեսցեն: եւ նոքա ե՛ւս առա-
ւել աղաղակէին եւ ասէին, Տէր՝ ողորմեա՛ց մեզ որդի
Դաւթի: * Զուեալ առ յս, կոչեաց զնս եւ ասէ. զի՞նչ 32
կամիք՝ զի արարից ձեզ: * Ասեն ցնա. Տր՝ զի բացցին 33
աչք մեր: * Եւ գթացեալ յս մերձեցաւ յաչս նց, եւ 34
վաղվաղակի տեսին՝ եւ գնացին զհետ նր:

ԳԼ. ԻԱ.

ԽԵ. Իբրեւ մօտ եղեն յԵմ, եւ եկին 'ի Բեթփագէ մերձ 'ի 1
լեառն Ձիթենեաց. յայնժամ յս առաքեաց երկուս
յաշակերտացն իւրոց: * եւ ասէ ցնս. երթա՛յք 'ի գեւղդ՝ 2
որ առաջի ձեր է, եւ անդէն գտանիցէք էշ կապեալ,
եւ յաւանակ ընդ նմին, լուծէ՛ք՝ ածէք ինձ: * Եւ եթէ 3
ոք ասիցէ ինչ ձեզ, ասասջի՛ք, եթէ տեառն իւրեանց
պիտոյ են. եւ վաղվաղակի առաքէ զնս: * Բայց այս 4
ամ եղեւ, զի լցցի բան մարգարէին՝ որ ասէ: * ասա- 5
ցէք դստեր Սիոնի. ահա՛ թագաւոր քո գայ քեզ հեզ՝
եւ հեծեալ յէշ եւ 'ի յաւանակի իշոյ: * Գնացին աշա- 6
կերտքն, եւ արարին ոպ հրամայեաց նց յս: * Եւ ածին 7
զէշն եւ զյաւանակն: եւ արկին զնոքօք ձորձս, եւ նըս-
տաւ 'ի վերայ նց: * Եւ բազում ժողովուրդք տարա- 8
ծեցին զհանդերձս իւրեանց 'ի ճանապարհին: եւ այլք
հատանէին ոստս 'ի ծառոց՝ եւ տարածանէին 'ի ճանա-
պարհին: * Եւ ժողովուրդն՝ որ առաջին եւ զկնի եր- 9
թային՝ աղաղակէին եւ ասէին. օրհնութի որդւոյ Դաւ-
թի, օրհնեա՛լ որ գայ յանուն տն. օրհնութի 'ի բար-
ձունս: * Եւ 'ի մտանելն նր յԵմ՝ դղրդեցաւ քաղաքն 10
ամ, եւ ասէ՝ ով իցէ սա: * Եւ ժողովուրդքն ասէին. 11
սա է մարգարէն յս՝ որ 'ի Նազարեթէ Գալիլեացւոց:
* Եւ եմուտ յս 'ի տաճարն, եւ եհան արտաքս զամե- 12
նե-

(29) Ոմանք. Եւ յելանել նորա յԵրիքովէ:
ԳԼ. ԻԱ. (2) Ոմանք. 'ի գեւղդ.. գտանէք էշ կապեալ.
եւ յովանակ: (3) Բազումք. Եւ վաղվաղակի առաքեսցէ զնոսա:
(5) Ոմանք. Յէշ եւ յաւանակի ի": (7) 'Ի լուսն". Զնոքօք
ձորձս իւրեանց. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ": (8) Ոմանք. Տա-
րածանէին. կամ, տարածէին զհանդ": (9) Ոմանք. Եւ
ժողովուրդքն որ առաջին եւ: (10) Ոմանք. Դղորդեցաւ քա":
(12) Ոմանք. Ամենայն 'ի տաճարին.. աղաւնավաճառացն:

Digitized by Google

նեալս, որ վաճառէինն և գնէին 'ի տաճարին անդ. և
զսեղանս հատավաճառացն կործանեաց՝ և զաթոռս
13 աղաւնեվաճառացն։ * Եւ ասէ ցնո. գրեալ է՝ տուն իմ
տուն աղօթից կոչեսցի. և դուք արարէք զդա՝ այրս
աւազակաց։
14 * Եւ մատեան առ նա կոյրք և կաղք 'ի տաճարին, և ԽԶ
15 բժշկեաց զնոսա։ * Իբրև տեսին քահանայապետքն և
դպիրք՝ զսքանչելիսն զոր արար, և զմանկունսն որ աղա-
ղակէին 'ի տաճարին և ասէին, Ովսաննա որդւոյ Դաւ-
16 թի, բարկացան. * և ասեն ցնա. լսե՞ս զինչ ասեն դո-
քա։ ասէ ցնո Յս, այո. չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ եթէ
'ի բերանոյ տղայոց և ստնդիեցաց կատարեցեր զօրհ-
17 նութիւն։ * Եւ թողեալ զնս, ել արտաքոյ քաղաքին 'ի
բեթանիա, և անդ ագաւ։
18 * Եւ այգուցն իբրև դարձաւ անդրէն 'ի քաղաքն՝ քաղ- ԽԷ
19 ցեաւ։ * և տեսեալ թզենի մի 'ի վերայ ճանապարհին, ԷԲ
եկն 'ի նա, և ոչինչ եգիտ 'ի նմա՝ բայց միայն տերև՝։
Եւ ասէ ցնա. մի այսուհետև 'ի քէն պտուղ եղիցի յա-
20 ւիտեան։ և առժամայն չորացաւ թզենին։ * Իբրև
տեսին աշակերտքն՝ զարմացան և ասեն, Թէ զիա՞րդ
21 վաղվաղակի ցամաքեցաւ թզենին։ * Պատասխանի ետ
Յս՝ և ասէ ցնս. ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ունիցիք հա-
ւատս՝ և ոչ երկմտիցէք՝ ոչ միայն զթզենւոյդ առնիցէք,
այլ թէպէտ և լերինդ ասիցէք՝ բարձիր և անկիր 'ի
22 ծով, եղիցի։ * Եւ զամ ինչ զոր և խնդրիցէք յաղօթս
հաւատովք՝ առնուցուք։
23 * Եւ իբրև եկն 'ի տաճարն, մատեան առ նա՝ մինչդեռ ԽԸ
ուսուցանէր, քահանայապետքն և ծերք ժողովրդեանն՝
և ասեն. որո՞վ իշխանութեամբ առնես զայդ. և ո՞վ ետ քեզ
24 զիշխանութիւնդ զայդ։ * Պատասխանի ետ Յս և ասէ ցնս.
հարցից և ես զձեզ բան մի. զոր թէ ասիցէք ինձ, և
25 ես 'ձեզ ասացից՝ որով իշխանութեամբ առնեմ զայս։ * Մկր-
տութիւն յովհաննու ուստի՞ էր՝ յերկնի՞ց՝ թէ 'ի մարդ-
26 կանէ։ Եւ նոքա խորհէին ընդ միմեանս և ասէին։ * Ե-
թէ ասեմք յերկնից, ասէ ցմեզ. իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւա-
տացէք նմա։ և եթէ ասեմք 'ի մարդկանէ, երկնչիմք
'ի

(16) Յօրինուածին դիւեր. Ասէ ցնս Յս։ (16) Ոմանք. Ստնդ-
դիացաց. կՏ. ստնդիեցւոց հաստատեցեր զօրհ"։ (19) Ո-
մանք. Եւ տեսեալ թզենի"։ (19) Ոսկան. Եւ ոչ եգիտ 'ի նմա։
(19) Ոմանք. Եւ չէ յաւիտեան։ (21) Բ. Ոչ միայն թզեն-
ւոյդ առ"։ (23) Ոսկան. Եւ իբրև եկին 'ի տա"։ (23) Ոմանք.
Եւ ո՞ ետ քեզ։ (24) Ոմանք. Եւ ես ձեզ ասեմ, որով։ (25) 'Ի
քա". Խորհէին ընդ միմեանս, և։ հանդերձեալ ասաց 'ի բնոբ"։
(26) Բ. Իբրև զմարգարէ ունէին։

Digitized by Google

'ի ժողովրդենէն. զի ամենեքին զյովհաննէս իբրեւ ըզ-
մարգարէ ունէին: * Պատասխանի ետուն յիսի եւ ասեն. 27
ոչ գիտեմք: ասէ ցնս եւ նա. եւ ոչ ես ասեմ ձեզ որով
իշխանութեամբ առնեմ զայս:
ԽԺԹ * Բայց զիմ՞րդ թուի ձեզ. առն միոյ էին երկու որ- 28
դիք, եւ մատուցեալ առ առաջինն՝ ասէ. որդեակ՝ երթ
այսօր գործեա յայգւոջ: * Նա՝ պատասխանի ետ՝ եւ ա- 29
սէ. երթամ տր՝ եւ ոչ չոգաւ: * Մատուցեալ առ միւսն, 30
եւ ասէ նոյնպէս: Նա՝ պատասխանի ետ՝ եւ ասէ. ոչ կա-
միմ: բայց յետոյ զղջացաւ՝ եւ չոգաւ յայգին: * Արդ՝ 31
ո՛ յերկոցունց արար զկամս հօրն. ասեն՝ յետինն: Ասէ
ցնս յս. ամէն ասեմ ձեզ, զի մաքսաւորք եւ պոռնիկք՝
յառաջեսցեն քան զձեզ յարքայութիւն երկնից: * Զի եկն 32
յովհաննէս ճանապարհաւ արդարութեան՝ եւ ոչ հաւատա-
ցէք նմ. եւ մաքսաւորք եւ պոռնիկք հաւատացին նմա,
եւ դուք տեսէք՝ եւ ոչ զղջացարուք յետոյ հաւատալ նմ:
Ծ * Այլ առակ լուարուք. այր մի էր տանուտէր՝ որ 33
Է Գ տնկեաց այգի, եւ ցանկով պատեաց զնա, եւ փորեաց
'ի նմա հնձան, եւ շինեաց աշտարակ. եւ ետ զնա ցմշակս,
եւ գնաց 'ի տար աշխարհ: * Իբրեւ մերձեցաւ ժամանակ 34
պտղոյ, առաքեաց զծառայս իւր առ մշակսն՝ առնուլ
զպտուղս նր: * Եւ կալեալ մշակացն զծառայս նր, զոմն 35
տանջեցին, զոմն սպանին, զոմն քարկոծեցին: * Միւսան- 36
գամ առաքեաց այլ ծառայս բազումս քան զառաջինսն.
եւ արարին նց՝ նոյնպէս: * Յետոյ առաքեաց առ նոսա 37
զորդի իւր, եւ ասէ, թերեւս՝ ամաչեսցեն յորդւոյ ա-
ստի իմմէ: * Իսկ մշակքն իբրեւ տեսին զորդին, ասեն 38
ընդ միմեանս. սա է ժառանգն եկայք սպանցուք զսա, եւ
կալցուք զժառանգութիւն սորա: * Եւ առեալ՝ հանին 39
զնա արտաքոյ քան զայգին, եւ սպանին: * Արդ՝ յոր- 40
ժամ եկեսցէ տէր այգւոյն, զի՞նչ արասցէ մշակացն
այնոցիկ: * Ասեն ցնա. զչարսն չարաչար կորուսցէ. եւ 41
զայգին տացէ այլոց մշակաց, որք տացեն նմա զպը-
տուղս 'ի ժամանակի իւրեանց: * Ասէ ցնս յս. չիցէ՞ եր- 42
բէք ընթերցեալ ձեր 'ի գիրս. զվէմն՝ զոր անարգեցին
շինողք, նա եղեւ գլուխ անկեան. 'ի տեառնէ եղեւ այս, եւ
է սքանչելի յաչս մեր: * Վն այսորիկ ասեմ ձեզ, զի 43
բարձցի 'ի ձէնջ արքայութիւն այ, եւ տացի ազգի որ առ-
նէ

(27) Յօրինակին դնէր. Ասէ ցնս ն նա եւ ոչ: (31) Օրինակ մի. Յարքայութեն այ: (32) Ոմանք յաւելուն. Զի եկն առ ձեզ յովհ՞: (33) Ոմանք. 'ի նմ հնձան... եւ ինքն գնաց 'ի տարաշխարհ: (34) Ոմանք. Զպտուղ նր: (37) Ոմանք. Զորդին իւր: (41) Ոմանք. Զչարսն չարաչար կո՞.. տայցէ.. տացեն: (43) Օրինակ մի. Որ առնիցէ զկամս նր:

Digitized by Google

44 նիցէ զպտուղս նր։ * Եւ որ անկցի ՚ի վերայ վիմիս այ-
սորիկ՝ փշրեսցի, եւ յոյր վերայ անկցի՝ հոսեսցէ զնա։
45 * Իբրեւ լուան քահանայապետքն եւ դպիրքն եւ փարիսե-
46 ցիք զառակս նր, գիտացին թէ վն նց ասաց։ * Եւ
խնդրէին զնա ունել, բայց երկեան ՚ի ժողովրդոցն.
քանզի իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Դարձեալ պատասխանի ետ յս, եւ ասէ ցնս առա- ԾԱ
2 կօք։ * Նմանեցաւ արքայութիւն երկնից՝ առն թա- է գ
3 գաւորի, որ արար հարսանիս որդւոյ իւրում։ * Եւ
առաքեաց զծառայս իւր կոչել զհրաւիրեալսն ՚ի հար-
4 սանիսն. եւ ոչ կամէին գալ։ * Դարձեալ՝ առաքեաց
այլ ծառայս՝ եւ ասէ. ասացէք հրաւիրելոցն. ահաւա-
սիկ զճաշ իմ պատրաստեցի. զուարակք իմ եւ պարար-
տակք զենեալ են, եւ ամ ինչ պատրաստ է. եկայք ՚ի
5 հարսանիսս։ * Եւ նոքա յուլացեալ՝ գնացին ոմն յա-
6 գարակ իւր, եւ ոմն ՚ի վաճառ իւր։ * Եւ այլք՝ կալեալ
7 զծառայս նր, թշնամանեցին, եւ սպանին։ * Իսկ թա-
գաւորն իբրեւ լուաւ՝ բարկացաւ, եւ առաքեաց զզօրս
իւր եւ սատակեաց զսպանողսն զայնոսիկ, եւ զքաղաքն
8 նց այրեաց։ * Յայնժամ ասէ ցծառայս իւր. հարսա-
նիքս պատրաստ են, եւ հրաւիրեալքն չէին արժանի։
9 * Արդ՝ երթայք յելս ճանապարհաց, եւ զորս միան-
10 գամ գտանիցէք՝ կոչեցէք ՚ի հարսանիսս։ * Եւ ելեալ
ծառայքն ՚ի ճանապարհս ժողովեցին զամենեսեան զոր
եւ գտին՝ զչարս եւ զբարիս. եւ լցան հարսանիքն բազ-
11 մականօք։ * Եւ մտեալ թագաւորն հայել զբազմակա-
նօքն, ետես անդ այր մի՝ որ ոչ էր զգեցեալ հանդերձ
12 հարսանեաց։ * Եւ ասէ ցնա. ընկեր՝ զիարդ մտեր այսր,
զի ոչ ունէիր հանդերձ հարսանեաց։ Եւ նա պապանձ-
13 եցաւ։ * Յայնժամ ասէ թագաւորն ցպաշտօնեայսն.
կապեցէք զդա ոտս եւ ձեռս՝ եւ հանէք զդա ՚ի խա-
ւարն արտաքին, անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց։
14 * Զի բազումք են կոչեցեալք՝ եւ սակաւք ընտրեալք։
15 * Յայնժամ գնացեալ փարիսեցիքն, առին խորհուրդ ԾԲ
զնմա- է ե

(45) Օրինակ մի ընդ ... Զառակս զայս, գիտացին։
(46) Ոմանք. Եւ խնդրեցին զնա ու՛։
Գլ. ԻԲ. (2) Ոմանք. Արքայութիւն երկնից։ (4) Ոմանք. Զուարակք եւ պարարակք իմ զեն՛։ (5) Ոմանք. Եւ նք յուլացեալ գնա՛։ (7) Ոմանք. Եւ զզօրս նց այրեաց։ (9) Ոմանք. Երթայք ՚ի յանցս.. եւ զոր միանգամ։ (10) Ոմանք. Եւ ժողովեցին զամենեսին զոր գտին։ (14) Ոմանք. Եւ սակաւք են ընտրեալք։

Digitized by Google

զնմանէ, թէ ո՞րպէս գտցեն նմա որոգայթ բանիւք: * Եւ 16
առաքեն առ նա զաշակերտսն իւրեանց հերովդիանո-
սօքն հանդերձ՝ և ասեն. վարդապետ՝ գիտեմք զի ճշ-
մարիտ ես, և զճանապարհն այ ճշմարտութբ ուսու-
ցանես, և ո՛չ է քեզ փոյթ զումեքէ, և ո՛չ հայիս յերեսս
մարդոյ: * Արդ՝ ասա՛ մեզ, զինչ թուի քեզ, պա՞րտ 17
է հարկս տալ կայսեր՝ թէ ոչ: * Գիտաց յս զչարա- 18
մանութիւն նց, և ասէ. զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք.
* ցուցէք ինձ զդահեկան հարկին: և նք մատուցին 19
նմա դահեկան մի: * Եւ ասէ ցնս. ո՞յր է պատկերս այս՝ 20
կամ գիր: * ասեն՝ կայսեր: Յայնժամ ասէ ցնս. եր- 21
թա՛յք՝ տո՛ւք զկայսեր՝ կայսեր, և զայ՝ այ: * Իբրև 22
լուան՝ զարմացան. և թողին զնա և գնացին:
ԾԳ * Յայնմ աւուր մատեան առ նա սադուկեցիքն, որ աս- 23
ցեն՝ թէ չի՛ք յարութի. հարցին զնա՝ * և ասեն. վա՛րդա- 24
պետ՝ մովսէս ասաց. եթէ ոք մեռցի անորդի, արասցէ
զկին նր եղբայր իւր, և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւ-
րում: * Էին առ մեզ եղբարք եւթն. առաջինն՝ առա՛ր 25
կին՝ և մեռա՛ւ. և զի ո՛չ ունէր զաւակ, եթող զկինն
իւր՝ եղբօր իւրում: * Նոյնպէս և երկրո՛րդն՝ և եր- 26
րո՛րդն, մինչև ցեւթներորդն: * յետ ամենեցուն՝ մե- 27
ռա՛ւ և կինն: * Արդ՝ ՚ի յարութեն ո՞յր յեւթանցն ե- 28
ղիցի՝ նա՛ կին. զի ամենեքին կալան զնա կին: * Պա- 29
տասխանի ետ նց յս՝ և ասէ. մոլորեալք՝ ո՛չ գիտէք ըզ-
գիրս և ո՛չ զզօրութի այ: * զի ՚ի յարութեն ո՛չ կանայս 30
առնեն՝ և ո՛չ արանց լինին, այլ են իբրև զհրեշտակս
յերկինս: * Բայց վասն յարութե մեռելոց չի՞ցէ՞ ըն- 31
թերցեալ զասացեալն ձեզ յայ. * Ես եմ ած աբրահա- 32
մու, ած իսահակայ և ած յակոբայ. և չէ՛ ած՝ ած մե-
ռելոց՝ այլ կենդանեաց: * Իբրև լուան՝ ժողովուրդքն, 33
զարմանային ընդ վարդապետութե նր:
ԾԴ * Իսկ փարիսեցիքն իբրև լուան՝ եթէ պապանձեցոյց 34
զսադուկեցիսն, ժողովեցան ՚ի միասին: * Եւ եհա՛րց 35
մի ոմն ՚ի նոցանէ զնա՝ փորձելով, և ասէ: * վա՛րդապետ՝ 36
ո՞ր պատուիրան մեծ է յօրէնս: * Եւ յս ասէ ցնա. սի- 37
րես-

(16) Ոմանք. Յերեսս մարդոյն. կամ, մարդկան: (18) Ո-
մանք. Զխորամանկութիւն նց: (20) Ոմանք յաւելուն. Եւ ասէ
ցնս յս. ո՞յր: (21) Ոմանք. Զկայսերն կայսեր, և զայն
այ: (23) Ոմանք. Որ ասեն, թէ չիք յա՟: (25) Ոմանք. Էին
առ մեզ: (25) Ոմանք. Զկին իւր: (26) Ոմանք. Եւ եր-
րորդ: (28) Ոմանք. ՚Ի յարութե ո՞յր ՚ի յեւթանցն: (29) Ո-
մանք. Զզօրութիւն: (31) Ոմանք յաւելուն. Ընթերցեալ չէք
զասացեալսն ձեզ: (32) Ոմանք. Եւ ոչ է ած, ած մե՟:
(34) Բղծ. Պապանձեցոյց: (36) Ոմանք. Է մեծ յօրէնս:

Digitized by Google

րեսցես զՏր Ած քո յամ սրտէ քումմէ, և յամ անձնէ
38 քումմէ, և յամ մտաց քոց: * Այս է մեծն և առաջին
39 պատուիրան: * Եւ երկրորդն՝ նման սմին. սիրեսցես զըն-
40 կեր քո՝ իբրև զանձն քո: * Յայս երկուս պատուիրանս
ամ օրէնք և մարգարէք՝ կախեալ կան.
41 * Եւ 'ի ժողովել փարիսեցւոցն, եհարց ցնս յս՝ և ա- ԾԵ
42 սէ: * զիա՞րդ թուի ձեզ վն քսի, ո՞յր որդի է: Ասեն
43 ցնա, Դաւթի: * Ասէ ցնոսա յս. իսկ զիա՞րդ Դաւիթ
44 հոգւովն՝ կոչէ զնա Տր, և ասէ: * ասաց Տր ցՏր իմ.
նիստ ընդ աջմէ իմմէ, մինչև եդից զթշնամիս քո պա-
45 տուանդան ոտից քոց: * իսկ եթէ Դաւիթ՝ զնա Տր կո-
46 չէ, զիա՞րդ որդի նր իցէ: * Եւ ոչ ոք կարէր տալ նմա
պատասխանի բան մի. և ոչ իշխէր ոք յայնմ օրէ հար-
ցանել զնա և ոչ ինչ:

ԳԼ. ԻԳ.

1 Յայնժամ խօսեցաւ յս ընդ ժողովուրդսն և ընդ ա- ԷԶ
2 շակերտսն իւր՝ և ասէ: * յաթոռն մովսիսի նստան
3 դպիրքն և փարիսեցիք: * զամ ինչ՝ որ ասիցեն ձեզ՝ ա-
րարէք և պահեցէք. բայց ըստ գործոցն նց՝ մի առնէք,
4 զի ասեն՝ և ոչ առնեն: * Կապեն բեռինս ծանունս և
դժուարակիրս, և դնեն 'ի վր ուսոց մարդկան. և մա-
5 տամբ իւրեանց ոչ կամին շարժել զնս: * Եւ զամ գործս
իւրեանց առնեն 'ի ցոյցս մարդկան: լայնեն զգրապա-
նակս իւրեանց, և երկայնեն զքղանցս հանդերձից իւ-
6 րեանց: * սիրեն զնախաթոռս յընթրիս, և զնախա-
7 թոռս 'ի ժողովուրդս՝ և զողջոյնս 'ի հրապարակս: * և
8 կոչել 'ի մարդկանէ՝ ռաբբի ռաբբի: * Բայց դուք՝ մի
զոք կոչէք վարդապետ, զի մի է ձեր ուսուցիչ, և ա-
9 մենեքին դուք՝ եղբարք էք: * Եւ հայր՝ մի կոչէք ձեզ
10 յերկրի. զի ձեր՝ մի է հայր՝ որ յերկինսն է: * Եւ մի
11 կոչեցիք ուսուցիչք. զի ուսուցիչ ձեր՝ քս է: * Եւ մեծն
12 'ի ձէնջ եղիցի ձեր սպասաւոր: * Որ բարձրացուցանէ
զանձն՝ խոնարհեսցի, և որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝
բարձրասցի:
13 * Վայ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի ԾԶ
փակէք զարքայութն երկնից առաջի մարդկան. դուք
ոչ

---

(39) Օմանք. Երկրորդն նման: (40) Օմանք. Յայս երկու-
պատ": (44) Օմանք. Ասաց Տրն ցՏրն իմ:
Գլ. ԻԳ. (3) Օմանք. Զամ ինչ զոր ասի": (4) Ոսկան յա-
ւելու. Կապեն ծանրական բեռինս: (4) Օմանք. Շարժել
զնա: (5) Օմանք. Եւ զամ զգործս իւր". 'ի ցոյց մարդ-
կան, լայնեն զգրապանս: (8) Օմանք. Մի զոք կոչիցէք:
(13) Օմանք. Եւ որ մտանենն: Աւգոստ. ընդ համեմատութե

Digitized by Google

ոչ մտանէք, և որոց մտանենն՝ չտա՛յք թողուլ մտանել ։
* Վա՛յ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի 15
յածի՛ք զծով և զցամաք՝ առնել եկամուտ մի. և
յորժամ լինիցի, առնէք զնա որդի գեհենի՝ կրկին ևս
քան զձեզ ։ * Վա՛յ ձեզ՝ առաջնորդք կոյրք. զի ասէք՝ 16
որ երդնու 'ի տաճարն՝ չէ՛ ինչ, բայց որ երդնու յոս-
կին որ 'ի տաճարին է՝ արժան է ։ * Մորո՛սք և կոյրք՝ 17
զի՞նչ մեծ՝ է, ոսկի՞ն՝ եթէ տաճարն որ սրբէ՛ զոսկին ։
* Եւ որ երդնու 'ի սեղանն՝ չէ՛ ինչ, բայց որ երդնու 18
'ի պատարագն, որ 'ի վերայ նր է՝ արժան է ։ * Յիմա՛րք 19
և կոյրք՝ զի՞նչ մեծ է. պատարագն, եթէ սեղանն՝ որ
սրբէ զպատարագն ։ * Իսկ արդ՝ որ երդուեալ 'ի սե- 20
ղանն, երդուեալ 'ի նա՛ և յամ որ 'ի վ՟ն նր է ։ * և որ 21
երդուեալ 'ի տաճարն, երդուեալ 'ի նա՛ և 'ի բնակիչն նր ։
* և որ երդուեալ յերկինս, երդնու յաթոռն այ՝ և 22
յայն որ նստի 'ի վ՟ն նր ։ * Վա՛յ ձեզ դպրաց և փա- 23
րիսեցւոց կեղծաւորաց. զի տասանորդէ՛ք զանանուխ
և զսամիթ և զչաման, և թողէք զծանր ծանր օրինացն՝
զդատաստան, և զողորմութի, և զհաւատս. զայս ար-
ժա՛ն էր առնել՝ և զայն՝ չթողուլ ։ * Առաջնո՛րդք կոյրք, 24
որ զմժղուկս քամէք, և զուղտս կլանէք ։ * Վա՛յ ձեզ 25
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի սրբէք զար-
տաքին զբաժակին և զսկաւառակի, և 'ի ներքոյ լի են
յափշտակութե՟ և անխառնութե՟ ։ * Փարիսեցի կոյր՝ 26
սրբեա՛ նախ զներքինն բաժակին և զսկաւառակին, զի
լինիցի և արտաքինն նց սուրբ ։ * Վա՛յ ձեզ դպրաց և 27
փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի նմա՛ն էք գերեզմանաց
բռելոց, որ արտաքոյ երևին գեղեցիկք, և 'ի ներքոյ
լի են ոսկերօք մեռելոց, և ամ պղծութե՟ ։ * Նո՛յնպէս 28
և դուք՝ արտաքոյ երևիք մարդկան արդարք, և 'ի ներ-
քոյ լի՛ էք կեղծաւորութե՟ և անօրէնութե՟ ։ * Վա՛յ ձեզ 29
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի շինէք զշի-
րիմս մարգարէից, և զարդարէ՛ք զգերեզմանս արդա-
րոց ։ * և ասէք՝ եթէ էա՛ք յաւուրս հարցն մերոց՝ ո՛չ 30
հաղորդէաք արեան մարգարէիցն ։ * ապա ուրեմն վը- 31
կայք-

լատինական օրինակաց՝ ուխան յաւելու համար, 14. * Վա՛յ ձեզ
դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի ուտէք զտունս այրեաց.
պատճառանօք երկայնէք զաղօթս. վ՟ն զի առնելի դատաստան ընդու-
նիցիք ։ Այլ զայսու զանց առնեն առհասարակ ամ գրչագիրք մեր. հա-
մաձայն հնագոյն և հաւաստարժանագոյն յունական օրինակաց ։ (20) Ո-
մանք. Երդնու 'ի նա . . 'ի վ՟ն նր ։ (21) Ոմանք. Երդնու
'ի նա և ։ (22) Ոմանք. Եւ որ երդնու յերկին ։ (25) Ոմանք.
Եւ սկաւառակին ։ (27) Ոմանք. Զի նմանէք . . . երևին գե-
ղեցիկ, և ներքոյ ։ (31) Ոմանք. Որ կոտորեցին զմարգա ։

Digitized by Google

կայէք զանձանց՝ եթէ որդիք էք այնոցիկ՝ որ կոտորէին
32 զմարգարէսն։ * և դուք՝ լցէք զչափ հարցն ձերոց։
33 * Օ՛ձք՝ ծնունդք իժից, զիարդ փախնուցուք 'ի դա-
34 տաստանէ գեհենին։ * Վասն այդորիկ՝ ահաւասիկ ես
առաքեմ առ ձեզ մարգարէս, և իմաստունս, և դպ-
իրս. 'ի նոցանէ սպանանիցէք, և 'ի խաչ հանիցէք, և
'ի նոցանէ տանջիցէք 'ի ժողովուրդս ձեր, և հալածի-
35 ցէք 'ի քաղաքէ 'ի քաղաք։ * Որպէս զի եկեսցէ 'ի վ̅ր ձեր
ամ արիւն արդար հեղեալ յերկրի. յարենէն աբելի
արդարոյ մինչև յարիւնն զաքարիայ որդւոյ բարաքեայ՝
36 զոր սպանէք ընդ մէջ տաճարին և սեղանոյ։ * Ամէն
ասեմ ձեզ. եկեսցէ այն ամ 'ի վերայ ազգիս այսորիկ։
37 * Եէ՛մ, Եէ՛մ. որ կոտորէր զմարգարէս՝ և քարկոծ
առնէր զառաքեալսն առ նա։ քանի՛ցս անգամ կամե-
ցայ ժողովել զմանկունս քո՝ զորօրինակ ժողովէ հաւ
38 զձագս իւր ը̅ թևովք, և ո՛չ կամեցարուք։ * Ահա թո-
39 ղեալ լիցի ձեզ տունդ ձեր աւերակ։ * Բայց ասեմ
ձեզ, թէ ո՛չ ևս տեսանիցէք զիս յայսմ հետէ, մինչև ա-
սիցէք՝ օրհնեալ եկեալն յանուն տն։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եւ ելեալ արտաքս յս 'ի տաճարէն՝ գնայր. և մա- տէն
տեան աշակերտքն ցուցանել նմա զշինուածս տա-
2 ճարին։ * Եւ նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս. տե-
սանիցէ՞ք զայդ ամ, ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ո՛չ մնասցէ
այդր քար՝ 'ի քարի վերայ որ ոչ քակտեսցի։
3 * Եւ մինչ դեռ նստէր 'ի լերինն ձիթենեաց, մատեանն
առ նա աշակերտքն առանձինն՝ և ասեն. ասա՛ մեզ՝ երբ
լինիցի այդ, և կամ զի՞նչ նշան իցէ քոյոյ գալստեանն,
4 և վախճանի աշխարհիս։ * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնս.
5 զգո՛յշ լերուք՝ գուցէ ոք զձեզ խաբիցէ։ * Զի բազումք գալ-
ոց են յանուն իմ, և ասիցեն՝ թէ ես եմ քս, և զբա-
6 զումս մոլորեցուցանիցեն։ * Լսելոց էք պատերազ-
մունս՝

(34) Ոմանք. Վն այսորիկ ահաւասիկ՝... և դպիրս. և 'ի նոցանէ։ (35) Ոմանք. Որդւոյ բարաքեայ։ (37) 'Ի յերե- ոմանն գրչագրաց մերոց՝ ի... օրինակք ընդ հին և ընդ նոր՝ ունին. Որ կոտորէիր զմարգարէս և քարկոծ առնէիր զառաքեալսն առ նա։ և 'ի նոցանէ երեք միայն՝ զառաքեալսն առ քեզ։ Իսկ Յունականն ... հնագոյնք և ընտրելագոյնք՝ նոյն համաձայնին մերումս։ (39) Ոմանք. Եկեալ յանուն տն։ Գլ. ԻԴ. (1) Ոմանք. Զշինուած տաճարին։ (2) Այս. Տեսանէք զայդ ամ։ (2) Բազ. միանգամ ունին. Ամէն ասեմ ձեզ։ (4) Ոմանք. Զձեզ խաբեսցէ։ (5) Բազ. Եւ մոլորեցուսցեն թէ.. և զբազումս մոլորեցուցանեն։ (6) Ոմանք.

Digitized by Google

մունս՝ եւ զհամբաւս պատերազմաց․ զգոյշ լերուք՝ մի՛
խռովեսջիք, զի պարտ է լինել այնմ ամի, այլ չեւ է կա-
տարած։ * Յարիցէ ազգ յազգի վերայ, եւ թագաւո- 7
րութիւն 'ի թագաւորութեան․ եւ եղիցին սովք եւ սրածութիւնք,
եւ սասանութիւնք 'ի տեղիս տեղիս։ * սակայն եւ այն ամե- 8
նայն՝ սկիզբն է երկանց։ * Յայնժամ մատնեսցեն ըզ- 9
ձեզ 'ի նեղութիւն, եւ սպանանիցեն զձեզ․ եւ եղիջիք ա-
տեցեալք յամ ազգաց վս անուան իմոյ։ * Եւ յայն- 10
ժամ գայթագղեսցին բզմք, եւ զմիմեանս մատնեսցեն՝
եւ ատեսցեն զմիմեանս։ * եւ բազում սուտ մարգարէք 11
յարիցեն, եւ զբազումս մոլորեցուսցեն։ * Եւ վս բազ- 12
մանալոյ անօրէնութեան, ցամաքեսցէ սէր բազմաց։ * բայց 13
որ համբերեսցէ 'ի սպառ, նա կեցցէ։ * Եւ քարոզե- 14
սցի աւետարանս արքայութեան ընդ ամ տիեզերս՝ 'ի վկայ-
ութիւն ամ հեթանոսաց․ եւ ապա եկեսցէ կատարած։
* Արդ՝ յորժամ տեսանիցէք զպղծութիւն աւերածոյն, որ 15
ասացեալն է 'ի ձեռն դանիէլի մարգարէի․ զի կայցէ
'ի տեղւոջն սրբութեան․ որ ընթեռնուն՝ 'ի միտ առցէ։
* Յայնժամ որ 'ի հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն 'ի լե- 16
րինս․ * եւ որ 'ի տանիս կայցէ, մի՛ իջցէ առնուլ ինչ 17
'ի տանէ իւրմէ․ * եւ որ յանդի իցէ, մի՛ դարձցի յետս 18
առնուլ զձորձս իւր։ * Բայց վա՜յ իցէ յղեաց եւ ստըն- 19
տուաց յաւուրսն յայնոսիկ։ * Յաղօթս կացէք՝ զի մի՛ 20
լինիցի փախուստն ձեր ձմերայնի, եւ մի՛ 'ի շաբաթու։
* Զի եղիցի յայնժամ նեղութիւն մեծ, որպիսի ո՛չ ե- 21
ղեւ 'ի սկզբանէ արարածոց աշխարհի մինչեւ ցայժմ, եւ ո՛չ
այլ լիցի։ * Եւ եթէ ո՛չ կարճեսցին աւուրքն այնոքիկ, 22
ո՛չ ապրէր ամ մարմին․ բայց վս ընտրելոցն՝ կարճես-
ցին աւուրքն այնոքիկ։ * Յայնժամ՝ թէ ոք ասիցէ 23
ձեզ՝ ահաւասիկ աստ է քն կմ անդ, մի՛ հաւատայ-
ցէք։ * Զի յարիցեն սուտ քրիստոսք եւ սուտ մարգա- 24
րէք․ եւ տայցեն նշանս մեծամեծս եւ արուեստս, մինչ
մոլորեցուցանել՝ թէ հնար ինչ իցէ՝ եւ զընտրեալսն։
* ահա յառաջագոյն ասացի ձեզ։ * Ապա թէ ասի- 25
ցեն ձեզ․ ահաւանիկ յանապատի է, մի՛ ելանիցէք․ եւ 26
թէ ահա՝ յշտեմարանս է, մի՛ հաւատայցէք։ * Զի 27
որպէս փայլակն՝ որ ելանէ յարեւելից՝ եւ երեւի մինչեւ յա-
րեւ-

Եւ համբաւս պա"․ զգոյշ կացէք, մի խռո"։ (7) Ոմանք յա-
ւելուն․ 'ի թշքրութե վերայ։ (9) Ոմանք․ Զձեզ 'ի նեղութիւն։
(13) Ոմանք․ Որ համբերեսցէ, կամ, համբերէ իսպառ։
(15) Ոմանք․ Զպղծութիւն աւերածին․․ 'ի դանիէլէ մար-
գարէէ, զի կայցէ 'ի տեղ"։ (22) Ոմանք․ Այլ վս ընտ-
րելոցն։ (24) Ոմանք․ Եւ տացեն նշանս ․․․ մինչեւ մո-
լորեցու"․․ հնար իցէ։ (25) Ոմանք․ Ապա եթէ ասիցեն։

Digitized by Google

բեւեռաց, այնպէս եղիցի գալուստ որդւոյ մարդոյ:
28 * Զի ուր դիակն իցէ, անդր ժողովեսցին արծուիք:
29 * Վաղվաղակի յետ նեղութեան աւուրցն այնոցիկ՝ արե-
գակն խաւարեսցի եւ լուսին՝ ոչ տացէ զլոյս իւր. եւ աս-
տեղք՝ անկցին յերկնից եւ զօրութիւնք երկնից՝ շարժեսցին:
30 * Եւ ապա երեւեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս.
եւ յայնժամ կոծեսցին ամ ազգք երկրի: եւ տեսցեն զոր-
դի մարդոյ եկեալ 'ի վր ամպոց երկնից զօրութբ եւ փա-
31 ռօք բազմօք: * Եւ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողով
մեծաւ, եւ ժողովեսցեն զընտրեալս նր 'ի չորից հողմոց՝
32 'ի ծագաց երկնից մինչեւ 'ի ծագս նց: * 'Ի թզենւոյ ան-
տի ուսարո՛ւք զառակն՝ զի յորժամ նր ոստքն կակղա-
ցին, եւ տերեւն ցցուեսցի, գիտէք թէ մերձ է ամառն:
33 * Նոյնպէս եւ դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամ, գի-
34 տասջիք թէ մերձ է 'ի դուրս: * Ամէն ասեմ ձեզ՝ ե-
35 թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչեւ այս ամ եղիցի: * Եր-
կինք եւ երկիր անցցեն, եւ բանք իմ մի անցցեն:
36 * Բայց վն աւուրն այնորիկ եւ ժամու, ոչ ոք գիտէ. ծ:Ը
ոչ հրեշտակք երկնից, եւ ոչ որդի՝ բայց միայն հայր:
37 * Այլ որպ աւուրքն Նոյի, նոյնպէս եղիցի գալուստն
38 որդւոյ մարդոյ: * Զի որպ էին յաւուրսն որ յառաջ
քան զջրհեղեղն, ուտէին եւ ըմպէին, կանայս առնէին
եւ արանց լինէին, մինչեւ յօրն՝ յորում եմուտ Նոյ 'ի տա-
39 պանն, * եւ ոչ գիտացին՝ մինչեւ եկն ջրհեղեղն եւ եբարձ
զամենեսին, այնպէս եղիցի եւ գալուստ որդւոյ մար-
40 դոյ: * Յայնժամ թէ իցեն երկու յագարակի, մին
41 առնուցու եւ միւսն թողուցու: * Եւ եթէ երկու ա-
ղայցեն 'ի մի երկանս, մին առնուցու եւ միւսն թողու-
42 ցու: * Արթուն կացէք՝ զի ոչ գիտէք յորում ժամու
43 տրն ձեր գայ: * Զայն գիտասջի՛ք, եթէ գիտէր տա-
նուտէր՝ յորո՛ւմ պահու գող գայ, սկէր՝ եւ ոչ տայր
44 ակումն հատանել զտանն իւրոյ: * Վն այսորիկ եւ դուք՝
եղերո՛ւք պատրաստք, զի յորում ժամու ոչ ակնունի-
45 ցիք՝ գայ որդի մարդոյ: * Իսկ ո՞վ իցէ հաւատարիմ
ծառայ եւ իմաստուն, զոր կացոյց տէր իւր 'ի վր ծա-
46 ռայից իւրոց՝ տալ նց կերակուր 'ի ժամու: * Երա-
նի

(28) Ոմանք. Անդր եւ արծուիք ժողովեսցին: (32) Ո-
մանք. Ոստքն նր կակ՛՛.. ցցուեսցի: (33) Ոմանք. Զայս
ամ եղեալ, գիտասջիք թէ մերձ է առ դուրս: (37) Բնմք.
Այնպէս եղիցի գալ՛՛: (40) Ոմանք. Յայնժամ եթէ:
(41) Օրինակ մի. Երկու աղալ իցեն 'ի: (42) Ոմանք նշանա-
կեն 'ի լուսն՛՛: Յորում աւուր տրն ձեր: (43) Ոմանք. Զայս
գիտասջիք... տանուտէրն... զտան իւրոյ: (43) Օրի-
նակ մի. Յայն գիտասջիք: (46) Բնմք. Երանի է ծա՛՛:

Digitized by Google

նի իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ տէրն գտանիցէ ա-
րարեալ այնպէս: * Ամէն ասեմ ձեզ, զի ՚ի վերայ ամե- 47
նայն ինչից իւրոց կացուսցէ զնա: * Ապա թէ ասասցէ ծա- 48
ռայն չար՝ ՚ի սրտի իւրում, անէ իմ յամէ գալ. * և 49
սկսանիցի հարկանել զծառայակիցս իւր, ուտիցէ և ըմ-
պիցէ ընդ արբեցողս. * գայցէ տէր ծառային այնորիկ՝ 50
յաւուր յորում ոչ ակն ունիցի, և ՚ի ժամու յորում
ոչ գիտիցէ. * և կտրեսցէ զնա ընդ մէջ, և զբաժին 51
նր ընդ կեղծաւորս դիցէ. անդ եղիցի լալ և կրճել
ատամանց:

ԳԼ. ԻԵ.

ԾԹ: Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից տասն կու- 1
սանաց, որոց առեալ զլապտերս իւրեանց՝ ելին
ընդ առաջ փեսային և հարսին: * Հինգն ՚ի նոցանէ յի- 2
մարք էին՝ և հինգն իմաստունք: * Յիմարքն առին 3
զլապտերսն, և ձէթ ընդ իւրեանս ոչ բարձին: * Իսկ 4
իմաստունքն առին և ձէթ ամանովք ընդ լապտերս իւ-
րեանց: * Եւ ՚ի յամել փեսային, նիրհեցին ամենե- 5
քեան և ՚ի քուն մտին: * Եւ ՚ի մէջ գիշերի եղև բար- 6
բառ, ահա փեսայ գայ ելէք ընդ առաջ նմա: * Յայն- 7
ժամ յարեան ամ կուսանքն, և կազմեցին զլապտերս
իւրեանց: * Ասեն յիմարքն ցիմաստունսն, տուք մեզ 8
յիւղոյդ ձերմէ, զի ահա՝ շիջանին լապտերքս մեր:
* Պատասխանի ետուն իմաստունքն՝ և ասեն. գու- 9
ցէ ոչ իցէ մեզ և ձեզ բաւական, այլ երթայք ՚ի վա-
ճառականս՝ և գնեսջիք ձեզ: * Իբրև նոքա գնայցեն գը- 10
նել՝ և եկն փեսայն և պատրաստականն մտին ը նմա ՚ի հար-
սանիսն՝ և փակեցաւ դուռն: * Յետոյ՝ գան և այլ 11
կուսանքն՝ և ասեն. տէր տէր՝ բաց մեզ: * Նա պա- 12
տասխանի ետ և ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ ոչ գի-
տեմ զձեզ: * Արթուն կացէք՝ զի ոչ գիտէք զօրն և 13
ոչ զժամ:

Կ * Որպէս այր մի գնայցեալ ՚ի տար աշխարհ, կոչեաց զծա- 14
ռայս իւր՝ և ետ նոցա զինչս իւր: * Ումեմն ետ հինգ 15
քանքար, և ումեմն երկուս, և ումեմն մի. իւրաքանչ-
չիւր ըստ իւրում կարի, և գնաց: * Չոգաւ վաղվաղա- 16
կի

(48) Ոմանք. Ապա եթէ ասիցէ: (50) Ոմանք. Յորում ակն ոչ ունիցին: (51) Ոմանք. Ընդ կեղծաւորսն:
ԳԼ. ԻԵ. (1) Ոմանք. փեսային և հարս": (4) Ոմանք. Առին ձէթ ամանովք: (6) Ոմանք. Ահա գայ փեսայ: (10) Ոմանք. Իբրև գնացին նոքա գնել, եկն փե": (12) Ոմանք. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ երբէք գի": (13) Ոմանք. Եւ ոչ զժամն: (15) Ի բազում գիրս. Ետ ումեմն մի:

Digitized by Google

ղակի՝ որ զհինգն, գործեաց նոքօք՝, և շահեցաւ
17 այլ ևս հինգ: * Նոյնպէս և որ զերկուսն շահեցաւ
18 այլ ևս երկուս: * Իսկ որ զմին առ՝ գնաց փորեաց զեր-
19 կիր, և թաքոյց զարծաթ տեառն իւրոյ: * Յետ բազում
ժամանակի, գայ տէր ծառայիցն այնոցիկ, և առնէ
20 համարս 'ի մէջ նց: * Եւ մատուցեալ որ զհինգ քան-
քարն առ, մատոյց այլ ևս հինգ քանքար՝ և ասէ. Տէր՝
հինգ քանքար ետուր ցիս, ահա ասաւասիկ՝ հինգ այլ
21 ևս քանքար 'ի վր շահեցայ: * Ասէ ցնա տէրն իւր. ազ-
նիւ ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև 'ի սա-
կաւուդ հաւատարիմ ես, 'ի վերայ բազմաց կացուցից
22 զքեզ. մուտ յուրախութիւն տեառն քոյ: * Մատուցեալ և
որոյ զերկուսն քանքարսն առեալ էր, և ասէ. Տէր՝ եր-
կուս քանքարս ետուր ցիս, ահաւասիկ երկուս ևս այլ
23 քանքարս՝ զոր 'ի վերայ շահեցայ: * Ասէ ցնա տէրն
իւր. ազնիւ ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև
'ի սակաւուդ հաւատարիմ ես, 'ի վերայ բազմաց կա-
24 ցուցից զքեզ. մուտ յուրախութիւն տն քոյ: * Մատու-
ցեալ և որոյ զմին քանքարն առեալ էր, և ասէ. Տէր՝
գիտէի զի այր մի խիստ ես, հնձես՝ զոր ոչ սերմանե-
25 ցեր, և ժողովես՝ ուստի ոչ սփռեցեր. * Երկեայ՝ գնա-
ցի և թաքուցի զքանքարս քո յերկրի. ահա՝ աւասիկ
26 քոյդ՝ քեզ: * Պատասխանի ետ տէրն՝ և ասէ ցնա.
ծառայ չար և ծոյլ՝ գիտէիր թէ հնձեմ՝ ուստի ոչ
27 սերմանեցի, և ժողովեմ՝ ուստի ոչ սփռեցի. * պարտ
էր քեզ արկանել զարծաթս իմ 'ի սեղանաւորս, և ե-
28 կեալ ես՝ տոկոսեօք պահանջէի զիմս: * Առդ՝ առէք
'ի դմանէ զքանքարդ՝ և տուք այնմ որ ունիցի զտասն
29 քանքարն: * Զի ամենայն որ ունիցի՝ տացի և յաւելցի. և
որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցին՝ բարձցի 'ի նմանէ:
30 * Եւ զծառայդ անպիտան հանէք 'ի խաւարն արտա-
քին. անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց:
31 * Եւ յորժամ եկեսցէ որդի մարդոյ փառօք իւրովք՝ ԿԱ
և ամ հրեշտակք ընդ նմա, յայնժամ նստցի յաթոռ փա-
32 ռաց իւրոց: * և ժողովեսցին առաջի նր ամ ազգք, և
մեկնեսցէ զնս 'ի միմեանց, որպ հովիւ զի մեկնէ զօչխա
33 յայծեաց: * և կացուսցէ զոչխարսն ընդ աջմէ իւրմէ
և

(20) Ոմանք. Առդ աւասիկ: (21) Բ.Հին. Կացուսցից զքեզ:
(24) Ոմանք. Մատուցեալ և որ զմին քանն": (25) Ոմանք.
Զքանքարն քո յերկրի. ահաւասիկ քոյդ: (26) Ոմանք.
Եթէ հնձեմ: (29) Ոմանք. Զի ամ որ ունիցի: (32) Ոմանք. Որպ հովիւ մի զի: (32) 'Ի չատ". Զի մեկնեսցէ զօչխարս յայծ" համաձայնութ ամենից 'ի բնաւ": (32) Յօրինակին. Յայծեաց: (33) Ոմանք յաւելուն. 'Ի ձախմէ իւրմէ:

Digitized by Google

և զայծեանս 'ի ձախմէ : * Յայնժամ ասասցէ Թագաւորն 34
զայնոսիկ՝ որ ընդ աջմէ իցեն. եկայք օրհնեալք Հօր
իմոյ, ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ արքայութիւն
ի սկզբանէ աշխարհի : * Զի քաղցեայ՝ և ետուք ինձ ու- 35
տել. ծարաւեցի՝ և արբուցէք ինձ. օտար էի՝ և ժո-
ղովեցէք զիս. * Մերկ՝ և զգեցուցէք զիս. հիւանդ էի՝ 36
և տեսէք զիս. 'ի բանտի էի՝ և եկիք առ իս : * Յայն- 37
ժամ պատասխանի տացեն նմա արդարքն և ասասցեն. Տէր՝
Ե՞րբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ և կերակրեցաք, կամ ծա-
րաւի՝ և արբուցաք : * Ե՞րբ տեսաք զքեզ օտար՝ և ժո- 38
ղովեցաք, կամ մերկ՝ և զգեցուցաք. * Ե՞րբ տեսաք զք- 39
եզ հիւանդ՝ կամ 'ի բանտի, և եկաք առ քեզ : * Պա- 40
տասխանի տացէ Թագաւորն՝ և ասասցէ ցնա. ամէն
ասեմ ձեզ, որովհետև արարէք միում յեղբարցս այս-
ցիկ փոքրկանց՝ ինձ արարէք : * Յայնժամ ասասցէ 41
և զայնոսիկ՝ որ ընդ ահեկէն իցեն. երթայք յինէն՝
անիծեալք՝ 'ի հուրն յաւիտենական, որ պատրաստեալ
է սատանայի և հրեշտակաց նորա : * Զի քաղցեայ՝ և ոչ 42
ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցի՝ և ոչ արբուցէք զիս.
* օտար էի՝ և ոչ ժողովեցէք զիս, մերկ էի՝ և ոչ զգե- 43
ցուցէք զիս, հիւանդ՝ և 'ի բանտի՝ և ոչ տեսէք զիս :
* Յայնժամ պատասխանի տացեն և նոքա՝ և ասաս- 44
ցեն. Տէր՝ Ե՞րբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ կամ ծարաւի, կամ
օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ 'ի բանտի, և ոչ պաշ-
տեցաք զքեզ : * Յայնժամ պատասխանի տացէ նոցա՝ 45
և ասասցէ. ամէն ասեմ ձեզ, որովհետև ոչ արարէք
միում 'ի փոքրկանցս յայսցանէ, և ոչ ինձ արարէք :
* Եւ երթիցեն նոքա 'ի տանջանս յաւիտենականս, 46
և արդարքն 'ի կեանս յաւիտենականս :

ԳԼ. ԻԶ.

Եւ եղև իբրև կատարեաց յս զամ զբանս զայսոսիկ, 1
ասէ ցաշակերտսն իւր : * Գիտէք, զի յետ երկուց 2
աւուրց զատիկ լինի. և որդի մարդոյ մատնի 'ի խաչ
ժջ ելանել. * Յայնժամ ժողովեցան քահանայապետքն և 3
դպիրք և ծերք ժողովրդեանն 'ի սրահ քահանայապե-
տին՝ որում անուն էր Կայիափա. * և արարին խոր- 4
հուրդ՝ զի նենգութ կալցեն զյս՝ և սպանցեն : * Բայց 5
աս-

(34) Ոմանք. Ձեզ զարքայութիւն : (36) Յօրինակին գրեալ էր. Զիս. հիւանդ էի՝ և փնտռեցէք զիս : (37) Ոմանք. Պատասխանի տասցեն նմա : (40) Յօրինակին. Թագաւորն՝ և ասէ ցնոսա : (40) Ոմանք. Յեղբարցս յայսոցիկ : (43) Ոմանք. Հիւանդ էի և 'ի բանտի : Գլ. ԻԶ. (1) Ոմանք. Զբանս զայսոսիկ : (4) Ոմանք. Կալցեն զյս : (5) Ոմանք. Լինիցի ժողովրդեանն :

Digitized by Google

ասէին, Թէ մի՛ 'ի տօնի աստ՝ զի մի՛ խռովութիւն լինի-
ցի 'ի ժողովրդեանն։
6 * Իբրև եկին յս 'ի բեթանիա 'ի տուն սիմոնի բորոտի, ԿԲ
7 * մատեաւ առ նա կին մի, որ ունէր շիշ իւղոյ ծան-
րագնի, և թափէր 'ի գլուխ նորա 'ի բազմականին.
8 * Իբրև տեսին աշակերտքն՝ բարկացան՝ և ասեն. ընդ-
9 է՞ր է կորուստդ այդ իւղոյդ։ * զի մարթ էր վաճառել
10 զդա մեծագնի՝ և տալ աղքատաց։ * Գիտացյս՝ և ա-
սէ ցնս. զի՞ աշխատ առնէք զկինդ, գործ մի բարւոք գոր-
11 ծեաց դա յիս։ * յամ ժամ զաղքատս ընդ ձեզ ունիք,
12 բայց զիս ոչ հանապազ ընդ ձեզ ունիք։ * Արկանել
զորս զիւղդ 'ի մարմին իմ, առ 'ի թաղելոյ զիս նշանա-
13 կեաց։ * Բայց ամէն ասեմ ձեզ, զի ուր և քարոզես-
ցի աւետարանս այս ընդ ամ աշխարհ՝ խօսեսցի և զոր
14 արար դա՝ 'ի յիշատակ դորա։ * Յայնժամ գնաց մի
յերկոտասանիցն անուանեալն յուդա սկարիովտացի՝
15 առ քահանայապետսն, և ասէ. * զի՞նչ կամիք տալ
ինձ, և ես մատնեցից զնա ձեզ։ և նոքա կշռեցին նմ
16 երեսուն արծաթի. * Եւ յայնմ հետէ խնդրէր պա-
րապ՝ զի մատնեսցէ զնա նոցա։
17 * Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն մատեան ա- ԿԳ
շակերտքն առ յս և ասեն. ուր կամիս՝ զի պատրաս-
18 տեսցուք քեզ ուտել զպասեքն. * Եւ նա՝ ասէ ցնոսա.
երթայք 'ի քաղաքն առ այս անուն, և ասասջիք ցնա.
վարդապետն ասէ՝ ժամանակ իմ մերձեալ է, առ քեզ
19 առնեմ զպասեքն աշակերտօքս հանդերձ։ * Եւ արարին
աշակերտքն որպէս հրամայեաց նոցա յս, և պատրաստե-
20 ցին զպասեքն։ * Եւ իբրև երեկոյ եղև՝ կայր բազ-
21 մեալ ընդ երկոտասան աշակերտսն։ * Եւ մինչ դեռ
ուտէին նոքա, ասէ. ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն 'ի ձէնջ
22 մատնելոց է զիս։ * Եւ տրտմեցան յոյժ. և սկսան ա-
սել ցնա՝ իւրաքանչիւր ոք 'ի նոցանէ. միթէ ես իցեմ
23 տր։ * Նա՝ պատասխանի ետ և ասէ. որ մխեաց ընդ
իս

(6) Յօրինակին. 'ի տուն սիմոնի բորոտի։ (7) Ոմանք. 'ի գլ-
լուխն նր 'ի բազմ"։ (8) Ոմանք. Կորուստ այդ իւ"։ (9) Ո-
մանք. Զդա մեծագնելոյ։ (13) Ոմանք. Բայց ամէն ամէն
ասեմ ձեզ, զի ուր քարո"։ (13) Ոսկան. 'Ի յիշատակի
դորա։ (14) Ոմանք. Անուանեալ յուդա սկարիովտացի։
(15) Օրինակ մի. Նշանակէ 'ի լուսն"։ Եւ նք ուսուցին նմա
երեսուն։ (16) Ոմանք. Խնդրէր պարապով, զի։ (17) Օ-
րինակ մի յաւելու. Զի Երեխցուք պատրաստեսցուք․․ զպա-
սեքն։ (18) Ոսկան. Վարդապետն ասէ։ (18) Ոմանք.
Անձամբ զպասեքս։ (22) 'Ի բազմս օրին. Եւ սկսան։ (23) Ո-
մանք. Զձեռն իւր ընդ իս 'ի սկաւառակս։

իս զձեռն իւր 'ի սկաւառակին՝ նա մատնեսցէ զիս ։
* Որդի մարդոյ երթայ՝ որպ̃ գրեալ է վասն նորա. բայց 24
վայ մարդոյն այնմիկ՝ յորոյ ձեռն որդին մարդոյ մատ-
նեսցի ։ լաւ էր նմ̃ թէ չէր ծնեալ մարդն այն ։ * Պա- 25
տասխանի ետ յուդա՝ որ մատնելոցն էր զնա՝ եւ ասէ.
միթէ ես իցեմ վարդապետ ։ ասէ ցնա՝ դու ասացեր ։
ԿԴ * Եւ մինչդեռ ուտէին նոքա, առ Յս̃ հաց՝ օրհնեաց եւ 26
եբեկ, եւ ետ աշակերտացն՝ եւ ասէ. առէք կերայք՝ այս
է մարմին իմ ։ * Եւ առեալ բաժակ գոհացաւ՝ ետ նց̃ 27
եւ ասէ. արբէք 'ի դմանէ ամենեքին ։ * Զի այդ է ար- 28
իւն իմ նորոյ ուխտի, որ 'ի վերայ բազմաց հեղու 'ի
թողութիւն մեղաց ։ * Բայց ասեմ ձեզ. ոչ եւս արբից 29
յայսմ հետէ 'ի բերոյ որթոյ մինչեւ ցօրն ցայն՝ յորժամ
արբից զդա ընդ ձեզ նոր յարքայութեան հօր իմոյ ։ * Եւ 30
օրհնեցին, եւ ելին 'ի լեառն ձիթենեաց ։
* Յայնժամ ասէ ցնս̃ Յս̃. ամենեքին դուք՝ գայթագ- 31
ղեսջիք յինէն յայսմ գիշերի. զի գրեալ է՝ թէ հարից
զհովիւն՝ եւ ցրուեսցին ոչխարք հօտին ։ * Եւ յետ յա- 32
ռնելոյն իմոյ, յառաջեցից քան զձեզ 'ի Գալիլեա ։ * Պա- 33
տասխանի ետ Պետրոս՝ եւ ասէ ցնա. Թէպէտ եւ ամե-
նեքեան գայթագղեսցին 'ի քէն, սակայն ես ոչ գայթագ-
ղեցայց ։ * Ասէ ցնա Յս̃. ամէն ասեմ քեզ. զի յայսմ 34
գիշերի՝ մինչչեւ հաւու խօսեալ իցէ, երիցս ուրասցիս
զիս ։ * Ասէ ցնա Պետրոս. թէ եւ մեռանել հասանի- 35
ցէ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց ։ Նոյնպէս եւ ամ̃ ա-
շակերտքն ասէին ։ * Յայնժամ գայ Յս̃ ընդ նս̃ 'ի գեղ 36
մի՝ որում անուն էր գեթսեմանի, եւ ասէ ցնս̃, Նստա-
րուք այդր՝ մինչեւ երթայց կացից յաղօթս ։ * Եւ ա- 37
ռեալ ը̃ իւր զպետրոս՝ եւ զերկոսին որդիսն զեբեդեայ,
սկսաւ տրտմել եւ հոգալ ։ * Յայնժամ ասէ ցնս̃. տըր- 38
տում է ոգի իմ մինչեւ 'ի մահ, կացէք աստ՝ եւ սկեցէք
ընդ իս ։ * Եւ մատուցեալ յառաջ սակաւիկ մի՝ ան- 39
կաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց. կաց յաղօթս՝ եւ ասէ.
Հայր իմ, եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս յինէն.
բայց ոչ ոպ̃ ես կամիմ, այլ ոպ̃ դու ։ * Գայ առ աշա- 40
կերտսն, եւ գտանէ զնս̃ 'ի քուն, եւ ասէ ցպետրոս. այդ-
պէս

---

(24) Ոմանք. Ոպ̃ եւ գրեալ է.. բայց վայ իցէ.. յորոյ ձեռն որդի մարդ''։ (26) Ոմանք. Օրհնեաց եբեկ, եւ ետ ցաշակերտսն ։ (27) Ոմանք. Եւ առ բաժակ ։ (29) Յօրինակին ոչ էր. Զդա ընդ ձեզ նոր յար''։ (31) Յոմանս ոչ էր. Ոչխարքն հօտին ։ (33) Ոմանք. Եւ ամենեքին՝ գայթագղեսցին ։ (36) 'Ի լուս''. Գեթսեմանի. համաձայն Եբրա՛յ 'ի Ենով''։ (38) Օրինակ մի. Տրտում է անձն իմ ։ (39) Ոմանք. Եկաց յաղօթս ։ (40) Ոմանք. Ոչ կարացէք մի ժամ ։

Digitized by Google

41 այդէս ոչ կարացէք մի ժամ արթուն կալ ընդ իս։ * Ար-
թուն կացէք և աղօթս արարէք՝ զի մի անկանիցիք 'ի
փորձութիւն. հոգիս յօժար է՝ բայց մարմինս տկար։
42 * Դարձեալ երկրորդ անգամ չոգաւ եկաց յաղօթս՝
և ասէ. Հայր իմ՛ եթէ հնար իցէ անցանել յինէն բա-
ժակիս այսմիկ, առանց թէ ոչ՝ արբից զդա, եղիցին կամք
43 քո։ * Եւ եկեալ միւսանգամ եգիտ զնոսա 'ի քուն, զի
44 էին աչք իւրեանց ծանրացեալք։ * Եթող զնա՝ և գնաց
կաց յաղօթս երրորդ անգամ, և դարձեալ զնոյն բան
45 ասաց։ * Յայնժամ գայ առ աշակերտսն՝ և ասէ ցնոսա.
Ննջեցէք այսուհետև՝ և հանգերուք. զի ահա՝ հասեալ
է ժամ, և որդի մարդոյ մատնի 'ի ձեռս մեղաւորաց։
46 * Արիք երթիցուք աստի, զի ահաւասիկ եհաս որ
մատնելոց է զիս։
47 * Եւ մինչդեռ նա զայն խօսէր, ահա յուդա՝ մի յեր- ԿԵ
կոտասանիցն եկն, և ընդ նմա ամբոխ բազում սրովք և
բրօք՝ 'ի քահանայապետից՝ և 'ի ծերոց ժողովրդեանն։
48 * Եւ որ մատնելոցն էր զնա՝ ետ նոցա նշան՝ և ասէ.
49 Ընդ որում ես համբուրեցից՝ նա է, զնա ունիցիք։ * Եւ
վաղվաղակի մատուցեալ առ յիս ասէ. ողջ եր վարդա-
50 պետ. և համբուրեաց զնա։ * Եւ յիս ասէ ցնա.
ընկեր՝ վասն որոյ եկիր դ. յայնժամ մատուցեալ արկին
51 [illegible]ս 'ի յիս և կալան զնա։ * Եւ ահա՝ մի 'ի յայնցանէ՝
որ էին ընդ յիս, ձգեաց զձեռն և եհան զսուր իւր՝ և ե-
հար զծառայ քահանայապետին, և 'ի բաց եհան զունկն
52 նր։ * Յայնժամ ասէ ցնա յիս. դարձո զսուր քո 'ի տե-
ղի իւր, զի ամենեքեան որ առնուն սուսեր՝ սրով անկա-
53 ցին։ * Թէ համարիցիս՝ թէ ոչ կարիցեմ աղաչել ըզ-
Հայր իմ. և հասուցանիցէ ինձ այժմ աւելի քան
54 զերկոտասան գունդս հրեշտակաց։ * Արդ զիարդ լը-
55 նուցուն գիրք եթէ այսպէս պարտ է լինել։ * Յայն-
ժամ ասաց յիս զամբոխն. իբրև 'ի վերայ աւազակի ե-
լէք սուսերօք և բրօք՝ ունել զիս. հանապազ առ ձեզ
'ի տաճարին նստէի և ուսուցանէի, և ոչ կալայք զիս։
56 * Այլ այս ամ եղև՝ զի լցցին գիրք մարգարէիցն։ Յայն-
ժամ

(41) Ոմանք. Զի մի մտանիցէք 'ի փորձութիւն։ (42) Ոմանք.
Կաց յաղօթս... եթէ հնար իցէ։ (44) Ոմանք. Եկաց
յաղօթս։ (45) Օրինակ մի նշանակէ "ի լուս". Մատնի 'ի
ձեռս մարդկան։ (47) Ոմանք. Սրօք և բրովք։ (49) Ոմանք.
Ողջ լեր։ (51) Ոմանք. Որ էյն էին... զունկն նորա։
(52) Այլք. Սրով անկանիցին։ (53) Ոմանք. Թէ համա-
րեցիս թէ ոչ կարեմ աղաչել"։ (53) Յօրինակին գրեալ. Հա-
սուցանիցէ ինձ այժմ. Ոմանք. Ինձ աւելի քան։ (55) Ո-
մանք. Ցն զամբոխն... առ ձեզ էի 'ի տաճարն"։

Digitized by Google

ժամ աշակերտքն ամենեքին թողին զնա եւ փախեան։
* Իսկ նոքա կալեալ զՅս՝ ածին առ Կայիափա քահա_ 57
նայապետ՝ ուր դպիրքն եւ ծերքն ժողովեալ էին։ * Եւ 58
պետրոս զհետ նր երթայր բացագոյն մինչեւ 'ի սրահ քա_
հանայապետին. եւ մտեալ 'ի ներքս նստէր ընդ սպա_
սաւորսն տեսանել զկատարածն ։ * Իսկ քահանայապե_ 59
տքն եւ ամ ատեանն խնդրէին սուտ վկայութիւն ըզ_
յնէ. զի սպանանիցեն զնա. * եւ ոչ գտանէին 'ի բազ_ 60
մաց սուտ վկայից մատուցելոց։ Յետոյ մատուցեալ
երկու սուտ վկայք, * ասէին՝ թէ սա ասէր՝՝ կարօղ 61
եմ քակել զտաճարն այ, եւ զերիս աւուրս շինել։ * Եւ 62
յարուցեալ քահանայապետին ասէ ցնա. ոչինչ պա_
տասխանի, զինչ դոքա ամբաստանեն զքէն։ * Եւ յս 63
լռեալ կայր։ Պատասխանի եւ քահանայապետն եւ ա_
սէ ցնա. երդմնեցուցանեմ զքեզ յած կենդանի, զի
ասասցես մեզ՝ թէ դու ես քս որդի այ։ * Ասէ ցնա 64
յս. դու ասացեր։ բայց ասեմ ձեզ, յայսմ հետէ տե_
սանիցէք զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութեն՝
եւ եկեալ ընդ ամպս երկնից։ * Յայնժամ քահանայա_ 65
պետն պատառեաց զհանդերձս իւր, եւ ասէ. հայհ
հոյեաց։ զի՞ եւս պիտոյ են մեզ վկայք, ահա արդ՝ լու_
այք զհայհոյութիւն դորա. * զի՞նչ համարիք է ձեզ։ Նոքա 66
պատասխանի ետուն եւ ասեն. մահապարտ է։ * Յայն_ 67
ժամ թքին ընդ երեսս նր, եւ կռփեցին զնա. եւ ոմանք
ապտակեցին, եւ ասեն. * մարգարէացիր մեզ քս, ով 68
է՝ որ եհարն զքեզ։

ԿԶ * Իսկ պետրոս նստէր արտաքոյ 'ի գաւթին։ մատեաւ 69
առ նա աղախին մի՝ եւ ասէ. եւ դու ընդ յի գալիլեացւոյ
էիր։ * Նա ուրացաւ առաջի ամենեցուն՝ եւ ասէ, թէ 70
ոչ գիտեմ զինչ խօսիս։ * Եւ իբրեւ ել նա արտաքս 71
'ի դրունսն՝ ետես զնա այլ կին մի, եւ ասէ. ցայնո_
սիկ՝ որ անդն կային. եւ սա ընդ յի նազովրեցւոյ էր։
* Եւ դարձեալ ուրացաւ երդմամբ, թէ ոչ գիտեմ 72
զայրն։ * Եւ յետ՝ սակաւ միոյ մատուցեալ որք կային 73
անդ՝ եւ ասեն ցպետրոս. արդարեւ եւ դու 'ի նոցանէ
ես, քանզի եւ խօսք քո յայտ առնեն զքեզ։ * Յայն_ 74
ժամ սկսաւ նզովել եւ երդնուլ, թէ ոչ գիտեմ զայրն։
եւ 'ի նոյն՝ հաւ խօսեցաւ։ * Եւ յիշեաց պետրոս ըզ_ 75
բանն

(59) Ոմանք. Զի սպանցեն զնա։ (62) Ոմանք. Ամբաստա_
նենդ զքէն։ (64) Ոմանք. Ասեմ ձեզ. զի յայսմ հետէ։
(65) Յօրինակին. Պիտոյ է մեզ վկայք։ (65) Ոմանք. Լուայք։
և ոմանք. Լուարուք զհայհոյութիւն նր։ (71) Բ.Հ.Ք. Նա,
զովրացւոյ էր։ (73) Ոմանք. Եւ յետ սակաւուկ միոյ...
քէի խօս քո յայտ։ (73) Այլ. Անդ. ասեն ցպետրոս։

զբանն Յիսուսի զոր ասաց, թէ մինչչեւ հաւու խօսեալ իցէ՝
երիցս ուրասցիս զիս։ Եւ ելեալ արտաքս՝ ելաց դառ-
նապէս։

ԳԼ. ԻԷ։

1 Իբրեւ այգ եղեւ, խորհուրդ արարին ամենայն քահանայա-
պետքն եւ ծերք ժողովրդեանն վասն Յիսուսի՝ սպանանել
2 զնա։ * Կապեցին զնա, եւ տարին գնացին։ Եւ ետուն ՚ի
ձեռս պոնտացւոյ պիղատոսի դատաւորի։
3 * Յայնժամ տեսեալ յուդայի՝ որ մատնեացն զնա, թէ կէ-
տապարտեցաւ, զղջացաւ. եւ դարձոյց զարծաթն առ
4 քահանայապետսն եւ ծերս ժողովրդեանն՝ * եւ ասէ,
մեղայ զի մատնեցի զարիւն արդար։ Եւ նոքա ասեն, մեզ
5 չէ փոյթ, դու գիտես։ * Եւ ընկէց զարծաթն ՚ի տա-
6 ճարին՝ եւ գնաց, եւ չոգաւ խեղդեցաւ։ * Իսկ քահա-
նայապետացն առեալ զարծաթն՝ ասեն. ոչ է արժան
ընդունել զայդ ՚ի կորբանն, քանզի գինք արեան են։
7 * Խորհուրդ արարեալ, գնեցին այնու զագարակն
8 բրուտի ՚ի գերեզման օտարաց։ * Վասն այնորիկ կոչեցաւ
9 ագարակն այն, ագարակ արեան՝ մինչեւ ցայսօր։ * Յայն-
ժամ լցաւ՝ որ ասացաւն ՚ի ձեռն երեմիայի մարգարէի.
եւ առին զերեսուն արծաթին զգինս վաճառելոյն, զոր
10 ագին յորդւոցն Իսրայէլի։ * եւ ետուն զնա յագարակն բրուտի
11 որպէս հրամայեաց ինձ Տէր։ * Եւ Յիսուս եկաց առաջի դատա-
ւորին։ եհարց զնա դատաւորն՝ եւ ասէ. դու ես թա-
12 գաւորն հրէից։ եւ Յիսուս ասէ. դու ասես։ * Եւ ՚ի չարա-
խօսելն նոցա ՚ի քահանայապետացն եւ ՚ի ծերոց, ոչ ինչ ետ
13 պատասխանի։ * Յայնժամ ասէ ցնա պիղատոս. ոչ
14 լսես՝ որչափ դոքա հակառակ քո վկայեն։ * Եւ ոչ ետ
նմա պատասխանի՝ եւ ոչ բան մի, մինչեւ զարմանալ դատաւո-
15 րին յոյժ։ * Բայց ըստ տօնի սովոր էր դատաւորն ար-
16 ձակել ժողովրդեանն կապեալ մի՝ զոր կամէին։ * Ու-
նէին յայնժամ կապեալ մի նշանաւոր, որում անուն էր
17 յեսու բարաբբայ։ * Իբրեւ ժողովեցան, ասէ ցնոսա պի-
ղատ

Գլ. ԻԷ. (2) Ոմանք. Զնա, եւ տարեալ գնացին։ (2) Յօ-
րինակին՝ անուանս պիղատոս, այլ այլ նշանակաւ գրի, ըստ ո-
րում և մեք համաձայնեցաք։ (3) Ոմանք. Որ մատնեաց զնա...
և առ ծերս. կամ, ցծերս ժո''։ (5) Ոմանք. Զարծաթն ՚ի
տաճարն։ (6) Ոմանք. Ոչ է արժան արկանել զայդ։ (7) Ո-
մանք. Խորհուրդ առեալ՝ զն''. . ՚ի գերեզմանս օտարաց։
(9) Ոմանք. ՚ի ձեռն երեմիայ մար''. . զերեսուն արծա-
թի. կամ, արծաթն. ոսկ։ (9) Ոսկան. Զոր առին յորդւոցն
Իսրայէլի։ (13) Ոմանք. Ասէ ցնա պիղատոս։ (15) Ոմանք. Ըստ
տօնին։ (16) Ոմանք. Եւ ունէին յայնժամ. . անուանն էր։

Digitized by Google

ղատոս. զո՞ր կամիք յերկուց աստի՝ զի արձակեցից ձեզ,
զՅիսուս Բարաբբա՞ն՝ եթէ զՅս զանուանեալն Քս։ * Քան- 18
զի գիտէր՝ թէ առ նախանձու մատնեցին զնա։ * Եւ 19
մինչ նստէր յատենին, առաքեաց առ նա կինն իւր՝ և
ասէ. չկայ ինչ՝ քո և արդարոյն այնորիկ, զի բ՛զմ անցք
անցին ընդ իս այսօր յանուրջս վն նր։ * Իսկ քահա- 20
նայապետքն և ծերք հաւանեցուցին զժողովուրդսն, զի
խնդրեսցեն զԲարաբբայն՝ և զՅս կորուսցեն։ * Պա- 21
տասխանի ետ դատաւորն՝ և ասէ ցնս. զո՞ր կամիք զի
արձակեցից ձեզ յերկուց աստի։ Եւ նոքա ասեն, զԲա-
րաբբա։ * Ասէ ցնոսա պիղատոս. իսկ զի՞նչ արարից զՅս 22
զանուանեալն Քս։ * Ասեն ամենեքեան՝ խաչեսցի։ Եւ 23
նա՝ ասէ. զի՞նչ չար արար։ Եւ նոքա առաւել ևս աղա-
ղակէին և ասէին, խաչեսցի։ * Եւ տեսեալ պիղատո- 24
սի թէ ոչ ինչ օգնէ, այլ առաւել խռովութիւն լինի.
առեալ ջուր՝ լուաց զձեռս առաջի ժողովրդեանն՝ և
ասէ. քաւեալ եմ ես յարենէ արդարոյդ այդորիկ.
դուք գիտասջիք։ * Պատասխանի ետ ամ ժողովուրդն՝ և 25
ասէ. արիւն դորա՝ 'ի վերայ մեր և 'ի վերայ որդւոց
մերոց։ * Յայնժամ արձակեաց նց զԲարաբբայն. և 26
զՅս գան հարեալ ետ 'ի ձեռս՝ զի խաչեսցի։ * Յայն- 27
ժամ զինուորք դատաւորին առին զՅս յապարանս. և
ժողովեցին 'ի վերայ նր զամ զգունդն. * Մերկացին 28
զնա, և արկին զնովաւ քղամիդ կարմիր։ * Եւ բոլորեալ 29
պսակ 'ի փշոց՝ եդին 'ի գլուխ նր, և եղեգն յաջոյ ձե-
ռին նր։ 'Ի ծունր կեալ առաջի նր՝ կատակէին և ա-
սէին. ողջ եր՝ Թագաւոր հրէից։ * Եւ թքեալ 'ի նա՝ 30
առնուին զեղեգնն և ծեծէին զգլուխ նր։ * Եւ յոր- 31
ժամ ձաղեցին զնա, մերկացուցին 'ի նմանէ զքղամիդն
կարմիր՝ և ագուցին նմա զիւր հանդերձն, և տարան
զնա 'ի խաչ հանել։ * Եւ ելեալ արտաքս՝ գտին այր մի 32
կիւրենացի՝ անուն սիմոն, զնա կալան պահակ՝ զի
բարձցէ զխաչն նր։ * Եւ եկեալ 'ի տեղին անուանեալ 33
գողգոթա, որ է տեղի կառափելոյ, * Ետուն նմա 34
ըմպել գինի ընդ լեղի խառնեալ. և իբրև ճաշակեաց,
ոչ կամէր ըմպել։ * Եւ հանեալ զնա 'ի խաչ, բաժա- 35
նեցին զհանդերձսն նր վիճակաւ. զի լցցի բանն՝ որ ա-
սաց,

---

(19) Ոսկան. Եւ մինչ զեռ նստէր։ (19) Ոմանք. Յանուրջս վն նր։ (20) Ոմանք. Զժողովուրդսն, զի։ (21) Ոմանք. Յերկուց աստի։ (24) Ոմանք. Արդարոյն այնորիկ։ (28) Ոմանք. Մերկացուցին. կամ, մերկեցին. . . և արկին զնովաք։ (29) Ոմանք. Յաջոյ ձեռին նր . . . ողջ լեր թագ"։ (31) 'Ի բզմս ոչ կայ. Զքղամիդն կարմիր՝ և։ (33) Ոմանք. Անուանեալն գողգոթայ։ (34) Յոմանս ոչ կայ. Նմ ըմպել գինի։

Digitized by Google

ասացեալ 'ի մարգարէէն. բաժանեցին զհանդերձս իմ
յինքեանս, և 'ի վր̅ պատմուճանի իմոյ վիճակս ար-
36 կանէին ։ * Եւ նստեալ՝ պահէին զնա ։ * Եւ եդին 'ի
37 վերայ գլխոյ նր̅ գրեալ՝ զվնաս նր̅, թէ՝ այս է յս̅ թա-
38 գաւորն հրէից ։ * Յայնժամ հանեն ընդ նմ̅ 'ի խաչ եր-
39 կուս աւազակս, մի՝ յաջմէ նր̅, և մի յահեկէ ։ * Եւ որ
անցանէինն՝ հայհոյէին զնա. շարժէին զգլուխս իւ-
40 րեանց, * և ասէին. վահ. որ քակէիր զտաճարն, և զե-
րիս աւուրս շինէիր զնա. ապրեցո՛ զքեզ, թէ որդի
41 ես այ̅՝ իջ 'ի խաչէդ ։ * Նոյնպէս և քահանայապետքն
42 ծաղր առնէին հանդերձ դպրօքն՝ և ասէին. * զայլս ապրե-
ցոյց, զինքն ոչ կարէ ապրեցուցանել. եթէ թագա-
ւոր է իէլ̅՝ իջցէ այժմ 'ի խաչէդ՝ և հաւատասցուք դ-
43 մա. * եթէ յուսացաւ յած̅, փրկեսցէ այժմ զդա՝ ե-
44 թէ կամի զդա. զի ասաց՝ եթէ այ̅ որդի եմ ։ * Զնոյն
և աւազակքն՝ որ խաչեալ էին ը̅ նմ̅, նախատէին զնա ։
45 * Եւ 'ի վեց ժամէ աւուրն՝ խաւար եղև 'ի վերայ ամ̅
46 երկրի մինչև ցինն ժամ ։ * Եւ զինն ժամաւն գոչեաց
յս̅ 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ. էղի, էղի, ղամա սաբաքթա-
նի. այս ինքն է. ած̅ իմ, ած̅ իմ, ընդէր թողեր զիս ։
47 * Ոմանք յայնցանէ որ անդն կային, իբրև լուան՝ ա-
48 սէին. զեղիա կարդայ դա ։ * Եւ վաղվաղակի ընթա-
ցաւ մի ոմն 'ի նոցանէ, ա՛ռ սպունգ լի քացախով, հա-
49 րեալ յեղեգան՝ ետ ըմպել նմ̅ ։ * Եւ կէսքն ասէին.
50 թո՛ղ տեսցուք եթէ գայ եղիա փրկել զդա ։ * Եւ յս̅
դարձեալ աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ, և արձակեաց զո-
51 գին ։ * Եւ ահա՝ վարագոյր տաճարին ցելաւ յերկուս,
'ի վերուստ մինչև 'ի վայր։ Եւ երկիր շարժեցաւ, և վէմք
52 պատառեցան ։ * Եւ գերեզմանք՝ բացան, և բազում մար-
53 մինք ննջեցելոց սրբոց յարեան ։ * Եւ ելեալ 'ի գերեզ-
մանաց յետ յարութեան նր̅, մտին 'ի քաղաքն սուրբ, և ե-
54 րևեցան բազմաց ։ * Իսկ հարիւրապետն՝ և որ ը̅ նմա
պահէին զյս̅, իբրև տեսին զշարժումն և զեղեալսն, եր-
55 կեան յոյժ՝ և ասեն. արդարև՝ այ̅ որդի էր սա ։ * Էին
անդ կանայք բազումք, կային 'ի հեռաստանէ՝ և հայէին,
56 որք եկին զհետ յս̅ի 'ի գալիլեէ պաշտել զնա. * Յորս

էր

(37) Ոմանք. Թէ սա է յս̅ թա՛՛։ (40) Ոմանք. Եթէ որդի ես։ (41) Ոմանք յաւելուն. Դպրօքն և ծերովք՝ և ասէին։ (45) Ոմանք. Ցինն ժամն։ (46) Յօրինակին. Ղամասա՝ բաքթանի։ (46) Ոմանք փոխանակ ածին՝ Ա̅Ճ̅ իմ։ (47) Յոմանս պակասի. Կարդայ դա։ (48) Ոմանք. Ընթացեալ մի ոմն . . . և ետ ըմպել։ (49) Ոմանք. Տեսցուք, գայ եղիա։ (54) Բզմ̅. Զշարժումն։ (54) Ոմանք. Որդի այ̅ էր։ (55) Ոմանք. Որք եկեալ էին զհետ յս̅ի 'ի գալիլեայ։

Digitized by Google

էր Մարիամ Մագդաղենացի, և Մարիամ Յակովբայ և
Յովսեայ մայր, և մայր որդւոցն Զեբեդեայ։ * Եւ իբրև 57
երեկոյ եղև, եկն այր մի մեծատուն յԱրիմաթեայ, ո-
րում անուն էր՝ Յովսէփ. որ աշակերտեցաւ իսկ Յի։
* սա մատուցեալ առ Պիղատոս խնդրեաց զմարմինն Յի. 58
յայնժամ Պիղատոս հրամայեաց տալ զմարմինն։ * Եւ 59
առեալ զմարմինն Յովսէփ՝ պատեաց սուրբ կտաւով,
* և եդ 'ի նոր գերեզմանի՝ զոր փորեաց 'ի վիմի. և թա- 60
ւալեցուցեալ կափարիչ դրանն գերեզմանին վէմ մի
մեծ՝ գնաց։ * Անդ էր Մարիամ Մագդաղենացի, և միւս 61
Մարիամն, նստէին հանդէպ գերեզմանին։
* Եւ 'ի վաղիւ անդր՝ որ է յետ ուրբաթուն, ժողովե- 62
ցան քահանայապետքն և փարիսեցիքն առ Պիղատոս,
* և ասեն. Տէր՝ յիշեցաք զի մոլորեցուցիչն այն՝ ա- 63
սէր մինչ կենդանին էր. Թէ յետ երից աւուրց յառ-
նեմ։ * Արդ՝ հրամայեա զգուշանալ գերեզմանին մին- 64
չև յերիս աւուրս, գուցէ եկեալ աշակերտքն գիշերի՝
գողանայցեն զնա, և ասիցեն ժողովրդեանն, Թէ յա-
րեաւ 'ի մեռելոց. և լինիցի յետին մոլորութիւն չար քան
զառաջինն։ * Ասէ ցնս Պիղատոս. ունիք զզօրականն, 65
երթայք զգուշացարուք ոպ և գիտէք։ * Եւ նք եր- 66
թեալ՝ զգուշացան գերեզմանին, և կնքեցին զվէմն
հանդերձ զօրականօքն։

ԳԼ. ԻԸ.

ԿԸ Եւ յերեկոյի շաբաթուն՝ յորում լուսանայր միաշա- 1
բաթին, եկն Մարիամ Մագդաղենացի, և միւս Մա-
րիամն՝ տեսանել զգերեզմանն։ * Եւ ահա շարժումն 2
մեծ եղև. զի հրեշտակ Տն իջեալ յերկնից, մատուցեալ
'ի բաց թաւալեցոյց զվէմն 'ի դրանց անտի՝ և նստէր 'ի
վերայ նր։ * և էր տեսիլ նր իբրև զփայլակն, և հան- 3
դերձ նր սպիտակ իբրև զձիւն։ * Եւ յահէ անտի նր 4
խռովեցան պահապանքն, և եղեն իբրև զմեռեալ։ * Պա- 5
տասխանի ետ հրեշտակն՝ և ասէ ցկանայսն. Մի երկն-
չիք դուք, գիտեմ զի զՅն զխաչելեալն խնդրէք. * Չէ 6
աստ. քանզի յարեաւ՝ ոպ ասացն։ Եկայք տեսէք զտե-
ղին ուր կայր։ * Եւ վաղվաղակի երթայք ասացէք ա- 7
շակերտացն նր Թէ յարեաւ։ և ահա՝ յառաջանայ քան
զձեզ

(57) Ոմանք. Որ և աշակերտ"։ (58) Յօրինակին պակասէր. Սա մա-
տուցեալ։ (60) Ոմանք. Վէմ մի մեծ, և գնաց։ (64) Յօրինա-
կին պակասէր. Թէ յարեաւ։ (65) Օրինակ մի. Ունիք զօրա-
կանս։ Եւ Ոսկան. Ունիք զզօրականս։
Գլ. ԻԸ. (4) Ոմանք. Եւ եղեն իբրև զմեռեալս։ (6) Ո-
մանք. Ոպ ասաց։ (6) Ոսկան. Եկայք և տեսէք։

զձեզ 'ի Գալիլեա. անդ տեսանիցէք զնա. ահա՛ ասա-
8 ցի ձեզ: * Եւ ելեալ վաղվաղակի 'ի գերեզմանէն ան-
ահիւ եւ խնդութ՟բ բազմաւ՝ ընթանային պատմել ա-
9 շակերտացն: * Եւ ահա՛ պատահեաց նոցա Յս՟ եւ ասէ.
ողջ էք: Եւ նք՟ մատուցեալ կալան զոտս նր՟, եւ երկիր
10 պագին նմ՟: * Յայնժամ ասէ ցնս Յս՟. մի՛ երկնչիք, եր-
թայք ասացէք եղբարցն իմոց՝ զի երթիցեն 'ի Գալիլեա՝
11 եւ անդ տեսցեն զիս: * Իբրեւ նոքա գնացին, ահա՛ ո-
մանք 'ի զօրականացն եկին 'ի քաղաքն, եւ պատմեցին քա-
12 հանայապետիցն զամ՟ որ ինչ եղեն: * Եւ նոքա ժողո-
վեալ հանդերձ ծերովքն, խորհուրդ առեալ՝ արծաթ
13 յոյժ ետուն զօրականացն՝ * եւ ասեն. ասասջիք՝ եթէ
աշակերտքն նր՟ եկեալ գիշերի գողացան զնա՝ մինչ մեք
14 'ի քուն էաք: * Եւ եթէ լուր լինիցի այդ՝ առ դատա-
ւորն, մեք հաւանեցուցուք զնա, եւ զձեզ անհոգս արա-
15 ցուք: * Եւ նք՟ առեալ զարծաթն, արարին որպէս ու-
սանին. եւ ել համբաւս այս 'ի հրէից՝ մինչեւ ցայսօր:
16 * Իսկ մետասան աշակերտքն՝ գնացին 'ի Գալիլեա 'ի
17 լեառնն՝ ուր ժամադիր եղեւ նոցա Յս՟: * Իբրեւ տեսին
18 զնա՝ երկիր պագին նմ՟. եւ ոմանք յերկուանային: * Եւ
մատուցեալ Յս՟ խօսեցաւ ընդ նոսա՝ եւ ասէ: տուաւ
ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկինս եւ յերկրի. որպէս
19 առաքեաց զիս հայր, եւ ես առաքեմ զձեզ: * Գնացէք
այսուհետեւ՝ աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս. մկր-
տեցէք զնոսա յանուն Հօր՝ եւ Որդւոյ՝ եւ Հոգւոյ սըր-
20 բոյ: * Ուսուցէք նոցա պահել զամենայն՝ որ ինչ
պատուիրեցի ձեզ: Եւ ահաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ
զամենայն աւուրս՝ մինչեւ 'ի կատարած աշխարհի:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ:

ՍԿԻ-

---

(8) Օրինակ. 'Ի գերեզմանէն՝ ահիւ եւ: (10) Օրինակ. Եղ-բարց իմոց: (12) Օրինակ. Ծերովքն 'ի խորհուրդ: ա-ռեալ արծաթ: (13) Օրինակ. Եկեալ 'ի գիշերի: (19) Օ-րինակ. Եւ Հոգւոյն սբյ: (20) Օրինակ. Զամ՟ զոր ինչ պատ՟:
* 'Ի վախճան հասարակաց աւետարանաց գրեալ է ամ բազմագիրք օրինակն եղանակաւ ինչէին գծիր. Աւետարան ըստ Մատթէոսի. չամ, մարկոսի. ԽՆ. բայց 'ի ոմանց օրինակաց, որք ունին՝ Կա-տարեցաւ աւետարան ըստ, ԽՆ: Ի ոմանս. Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ, ԽՆ: Եւս՝ ոմանք ասեն 'ի վախճանի բոլորտին բան նախադրութիւն. Մատթէոս գրեաց. ԽՆ: Ունի գլուխս: ԽՆ: Տունս. ԽՆ:

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Մարկոսի:

	Մարկ	Ղուկ	Յովհ	Մատ
Վասն դիւահարին	Ա	Ը	..	..
Վասն պետրոսի զոքանչին	Բ	Թ	..	Ը
Վասն բժշկութեան պէսպէս հիւանդութեանց	Գ	Ժ	..	Թ
Վասն բորոտին	Դ	ԺԲ	..	Զ
Վասն անդամալուծին	Ե	ԺԳ	ԺԳ	ԺԳ
Վասն ղեւեայ մաքսաւորի	Զ	ԺԴ	..	ԺԴ
Վասն գօսացեալ ձեռինն	Է	ԺԵ	..	ԻԱ
Վասն առաքելոցն ընտրութեան	Ը	ԻԵ	..	ԺԹ
Վասն սերմանեացն առակի	Թ	ԻԲ	..	ԻԴ
Վասն սաստելոյ ծովուն	Ժ	ԻԳ	..	ԺԱ
Վասն լէգէոնացն	ԺԱ	ԻԴ	..	ԺԲ
Վասն դստեր ժողովրդապետին	ԺԲ	ԻԶ	..	ԺԶ
Վասն փեռասեցելոյն	ԺԳ	ԻԷ	..	ԺԷ
Վասն համարոյ առաքելոցն	ԺԴ	ԻԵ	..	ԺԹ
Վասն յովհաննու, և հերովդի	ԺԵ	..	..	ԻԶ
Վասն հինգ հացին՝ և երկուց ձկանցն	ԺԶ	ԻԸ	ԺԶ	ԻԶ
Վասն ՚ի վերայ ծովուն գնալոյ	ԺԷ	..	ԺԷ	ԻԷ
Վասն անցանելոյն զպատուիրանաւն	ԺԸ	..	..	ԻԸ
Վասն ասորւոյ կնոջն փիւնիկեցւոյ	ԺԹ	..	..	ԻԹ
Վասն համրին և խլին	Ի	ԼԹ	..	ԻԸ
Վասն եւթն հացին	ԻԱ	..	..	ԼԱ
Վասն խմորոյ փարիսեցւոցն	ԻԲ	ԽԴ	..	ԼԲ
Վասն կուրին	ԻԳ	..	..	..
Վասն հարցանելոյն ՚ի կեսարիա	ԻԴ	ԻԹ	..	ԼԳ
Վասն այլակերպութեանն Քն	ԻԵ	Լ	..	ԼԴ
Վասն լուսնահարին	ԻԶ	ԼԱ	..	ԼԵ
Վասն խորհելոյն՝ թէ ով իցէ մեծ	ԻԷ	ԼԲ	..	ԼԵ
Վասն հարցանելոյն՝ թէ պարտ է արձակել զկին	ԻԸ	..	..	Խ
Վասն հարցանելոյ մեծատանն պյտ	ԻԹ	ԿԳ	..	ԽԱ
Վասն որդւոցն զեբեդեայ	Լ	..	..	ԽԲ
Վասն բարթիմէոսի	ԼԱ	ԿԴ	..	ԽԳ
Վասն յաւանակին	ԼԲ	ԿԵ	ԺԴ	ԽԵ
Վասն չորանալոյ թզենւոյն	ԼԳ	..	..	ԽԷ
Վասն անյիշխանութեան	ԼԴ	..	..	..
Վասն հարցանելոյ սադուկեցւոցն զյրն	ԼԵ	ԿԹ	..	ԽԸ
Վասն այգւոյն	ԼԶ	Կ	..	Ծ
Վասն հարցանելոյ դպրապետին	ԼԷ	ՀԱ	..	ԾԲ

Վասն

Digitized by Google

	Մարկ	Ղուկ	Յովհ	Մատ
Վասն սադուկեցւոցն	ԼԸ	ՀԲ	. .	ԾԳ
Վասն դպրացն	ԼԹ	. .	. .	ԾԴ
Վասն Տն հարցանելոյ զփարիսեցիսն . .	Խ .	ՀԳ	. .	ԾԵ
Վասն երկու լումայիցն	ԽԱ	ՀԴ	. .	. .
Վասն կատարածին	ԽԲ	ՀԵ	. .	ԾԶ
Վասն աւուրն, և ժամուն	ԽԳ	. .	. .	ԾԷ
Վասն օծանելոյ կնոջն զՏրն իւղով . .	ԽԴ	ԻԱ	ԻԳ	ԿԲ
Վասն զատկին	ԽԵ	ՀԶ	. .	ԿԳ
Վասն մատնութեան մարգարէանալոյ . .	ԽԶ	. .	. .	ԿԵ
Վասն Պետրոսի ուրացութեան . . .	ԽԷ	. .	. .	ԿԶ
Վասն խնդրելոյ զտէրունական մարմինն .	ԽԸ	ՁԲ	ԼԵ	ԿԷ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Աւետարանս որ ըստ Մարկոսի, գրեալ է նո՛յն Մարկոսա աշակերտ Պետրոսի, և ընթացակից Պաւղոսի, գրեաց զաւետարանս զայս։ Եւ դնէ սկիզբն և ասէ. Սկիզբն աւետարանի, 'ի յովհաննու՛ քարոզութենէն. և զմկրտութիւն յովհաննու. և ածանէ վկայութիւն յեսայայ մարգարէէ. նշանակէ և զփորձութիւնն 'ի լերինն, և ո՛չ ասէ զփորձանսն. պատմէ և վասն ընտրութեան աշակերտացն, և նշանս և արուեստս զոր արար. և զխորհուրդ մատնութեան, և զկատարածն. և որ. մատնեցաւ [illegible], և խաչելոյ մարմնով. և զի զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նր. և զի մարմինն եդաւ 'ի գերեզմանի, և յարեաւ երեքօրեայ. և զի գտանել հրեշտակին, և երևել կանանցն, և զնոյնն պատմել աշակերտացն։

Մարկոս հրամանաւ Պետրոսի Հռմ՛ գրեաց զաւետարանս իւր՝ յաղեքսանդր քաղաքի 'ի լեզու եգիպտացի, զկնի ԺԵ ամի համբառնալոյ Քրիստոսի։ Ունի գլուխս. ՄԼԶ։ Վկայութիւնս. ԺԵ։

Տունս. ՌՈ։

Մարկոս՝ բա՛րձր պատուով, կամ 'ի վերայ պանեացն։

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ.

ԳԼ. Ա.

ՍԿԻԶԲՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ 1
յսի քսի որդւոյ այ: * որպէս և գրեալ 2
է 'ի մարգարէս. Ահաւասիկ ես առա_
քեմ զհրեշտակ իմ առաջի քո, որ հան_
դերձեսցէ զճանապարհս քո առաջի քո: * Ձայն բար_ 3
բառոյ յանապատի, պատրաստ արարէք զճանապարհս
տն, և ուղիղս արարէք զշաւիղս նր: * Եւ եղև՝ զի 4
յովհաննէս մկրտէր յանապատի, և քարոզէր մկրտու_
թիւն ապաշխարութեան 'ի թողութիւն մեղաց: * Եւ ելանէր 5
առ նա ամ աշխարհն հրէաստանի; և երուսաղեմացիք ամենե_
քեան. և մկրտէին 'ի նմանէ 'ի յորդանան գետ՝ խոս_
տովանեալ զմեղս իւրեանց: * Եւ էր յովհաննէս զգե_ 6
ցեալ ստեւ ուղտու, և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր.
և կերակուր նորա մարախ՝ և մեղր վայրենի: * Քարոզ_ 7
զէր և ասէր. գայ զօրագոյնն քան զիս զկնի իմ, որում
չեմ բաւական խոնարհել՝ լուծանել զխրացս կօշկաց
նր: * Ես՝ մկրտեցի զձեզ ջրով. և նա մկրտեսցէ զձեզ 8
հոգւով սրբով: * Եւ եղև յաւուրսն յայնոսիկ եկն յս 'ի 9
նազարեթէ գալիլեացւոց, և մկրտեցաւ 'ի յովհաննէ
'ի յորդանան: * Եւ նոյնժամայն ել վերանալ 'ի ջրոյն, 10
ետես ցելեալ զերկինս, և զհոգին այ իբրև զաղաւնի՝
զի իջանէր 'ի վերայ նր: * Ձայն եղև յերկնից՝ և ա_ 11
սէ. դու ես որդի իմ սիրելի, ընդ քեզ հաճեցայ: * Եւ 12
նոյնժամայն՝ հոգին հանէ զնա յանապատ: * Եւ էր 13
նա անդ զաւուրս քառասուն փորձեալ 'ի սատանայէ:
և

Գլ. ա. (2) Ոմանք. Որպ և գրեալ է եսայի. կամ, յեսայի մարգարէ... զճանապարհս քո: (3) Ոմանք. Զճնպհս տն, և ուղիղ արա": (5) Ոմանք. Խոստովանել զմեղս իւրեն": (7) Ոմանք. Զօրագոյն քան զիս.. խոնարհել և լուծա": (8) Ոմանք. Ես մկրտեմ զձեզ ջրով... հոգւովն սրբով: Որ_ ևս ոմանք. ես մկրտեցից զձեզ: (9) Ոմանք. 'Ի յորդա_ նան գետ: (10) Ոմանք. Ընդ վերանալն 'ի: (11) Ոմանք. Ընդ որ հաճեցայ: (13) Ցօմանս չիք. Եւ էր նա անդ:

Digitized by Google

և էր ընդ գազանս, և հրեշտակք պաշտէին զնա:
14 * Եւ յետ մատնելոյն Յովհաննու, եկն Յս՝ ի Գալիլեա․ ԲԲ
15 քարոզէր զաւետարանն այ՝ և ասէր․ * Թէ կատարեալ է
ժամանակ, և հասեալ է արքայութիւն այ․ ապաշխա-
16 րեցէք՝ և հաւատացէք յաւետարանն: * Իբրև անցա-
նէր առ ծովեզերբն Գալիլեացւոց, ետես զՍիմոն և
զԱնդրէաս եղբայր Սիմոնի, զի արկեալ էր նց ուռ-
17 կանս ի ծով․ քանզի ձկնորսք էին: * Եւ ասէ ցնս Յս․
Եկայք զկնի իմ, և արարից զձեզ՝ լինել որսորդս մարդ-
18 կան: * և վաղվաղակի թողեալ զուռկանսն, գնացին
19 զհետ նր: * Եւ մատուցեալ անտի՝ սակաւիկ մի յա-
ռաջ, ետես զՅակովբոս զԶեբեդեայ՝ և զՅովհաննէս եղ-
բայր նր, և զնս ի նաւին մինչ կազմէին զուռկանս, և
20 կոչեաց զնս: * Եւ վաղվաղակի թողեալ զհայրն իւ-
րեանց զԶեբեդոս՝ ի նաւին վարձկանօքն հանդերձ, գնա-
21 ցին զհետ նր: * Եւ մտանեն ի Կափառնաում․ և իսկ ԲԴ
և իսկ ի շաբաթու մտեալ ի ժողովուրդն, ուսուցա-
22 նէր զնս: * Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նր, զի
ուսուցանէր զնս իբրև իշխանութբ՝ և ոչ որպէս դպիրքն:
23 * Եւ էր ի ժողովրդեանն նց այր մի, յորում այս պիղծ Ա
24 դևի ի նմա․ որ աղաղակեաց՝ և ասէ: * Թող տուր,
զի՞ կայ՝ մեր և քո՝ Յս Նազովրեցի, եկիր կորուսանե՞լ
25 զմեզ․ գիտեմք զքեզ՝ ով ես, սուրբն այ: * Սաստեաց ի
26 նա Յս՝ և ասէ․ կարկեա՛ց՝ և ե՛լ ի դմանէ: * Եւ զալե-
կոծ զնա այսն պիղծ․ և աղաղակեաց ի ձայն մեծ, և
27 ել ի նմանէ: * Եւ զարմացան ամենեքին, մինչև հարցանել
ընդ միմեանս՝ և ասել․ զի՞նչ է այս նոր վարդապետութիւն,
զի իշխանութբ և այսոց պղծոց հրամայէ, և հնազանդին
28 նմա: * Եւ ել լուր նր ընդ ամ կողմն Գալիլեացւոց:
29 * Եւ վաղվաղակի ելեալ ի ժողովրդենէն, եկն ի տուն Բ
Սիմովնի և Անդրէայ՝ Յակովբաւ և Յովհաննու հան-
30 դերձ: * Եւ զոքանչ Սիմովնի դնէր ջերմացեալ․ և վաղ-
31 վաղակի ասեն ցնա վասն նր: * Եւ մատուցեալ յա-
րոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ նորա․ և եթող զնա տեն-
դն, և պաշտէր զնոսա:
32 * Եւ իբրև երեկոյ եղև ի մտանել արեգականն, բե- Գ
րէին

(16) Ոմանք․ Զեղբայր Սիմոնի: (19) Ոմանք․ Զեղբայր նր․․ կազմէին ուռկանս: (20) Ոմանք․ Զզեբեդէոս ՝ի նաւին: (23) Ոմանք․ ՝ի ժողովրդեանն նց: (23) Այս ողջանոյ դիւի․ Դուզր ՝ի նմա: (24) Ոմանք․ Զի կայ իմ և քո․․ սուրբ այ: (27) Ոմանք․ Հարցանել ընդ միմեանս ասել: Ուր նա ոմանք․ հեծծել․ և ոմանք․ հեծեծել: (28) Ոմանք․ Ընդ ամ կողմանս: Ուր օրինակ մի․ Ընդ ամ սահմանս զա՛՛: (32) ՝Ի յոյն՝․ Բերէին առ նա զամ․ համաձայն ոմանց ՝ի քնոց՛՛:

Digitized by Google

րէն առ նա զամ հիւանդս և զդիւահարս․ * և էր ամ 33
քաղաքն ժողովեալ առ դուրսն: * Եւ բժշկեաց բազում 34
հիւանդս ՚ի պէսպէս ախտից: և դեւս բազումս եհան․
և ոչ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին զնա՝ թէ Քն
բդ է: * Եւ ընդ այգ ընդ առաւօտն՝ յարուցեալ ել և 35
գնաց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս: * և գը- 36
նաց զհետ նր Սիմոն՝ և որ ընդ նմայն էին․ * և իբրև 37
գտին զնա՝ ասեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ:
* Եւ ասէ ցնս․ Եկայք երթիցուք և յայլ մօտաւոր 38
գեղաքաղաքսն․ զի և անդ քարոզեցից․ զի յայս իսկ ե-
կեալ եմ: * Եւ քարոզէր ՚ի ժողովուրդս նց ընդ ա- 39
մենայն գալիլեացիս, և դեւս հանէր:
Դ. * Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր՝ ՚ի ծունր իջանէր՝ 40
և ասէր․ Տր՝ եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել: * Իսկ 41
յս գթացեալ՝ ձգեաց ձեռն, մերձեցոյց ՚ի նա՝ և ասէ
ցնա, կամիմ՝ սրբեաց: * Եւ իբրև ասացն ցնա, վաղ- 42
վաղակի գնաց ՚ի նմանէ բորոտութիւն, և սրբեցաւ: * Եւ 43
սաստկեաց նմ՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ա-
սէ ցնա: * զգո՛յշ լեր, մի ումեք ինչ ասիցես․ այլ երթ 44
ցո՛յց զքեզ քահանայիցն․ և մատո՛ մն սրբութե քոյ պատա-
րագ՝ զոր հրամայեաց մովսէս՝ ՚ի վկայութի նց: * Եւ 45
նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ, և հռչակ հարկանել
զբանն, մինչ ոչ ևս կարօղ լինել նմա յայտնապէս ՚ի
քաղաքս մտանել․ այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր․
և գային առ նա յամ կողմանց:

ԳԼ. Բ.

բե Եւ մտեալ դարձեալ ՚ի կափառնաում, յետ աւուրց 1
* լու եղեւ եթէ ՚ի տանն է․ և ժողովեցան բազումք՝ 2
մինչև տեղի ևս ոչ լինել՝ և ոչ առ դրանն․ և խօսէր
նոցա զբանն:
Ե * Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ 3
՚ի չորից: * Եւ իբրև ոչ կարէին մերձենալ առ նա՝ 4
յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն ուր էր յս, և բա-
ցեալ զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճսն յորում կայր ան-
դամալոյծն: * Եւ տեսեալ յս զհաւատս նց, ասէ ցան- 5
դա-

---

(33) Ոմանք․ Ժողովեալ առ դրունսն: (34) Ոմանք․ Զբազում հիւանդս: (35) Ոմանք․ Ընդ այգն ԸՆ առաւ": (37) Ոմանք․ Թէ ամենեքեան: (40) Այլք․ Կարող ես զիս սրբել: (41) Ոմանք․ Եւ նա յս գթացեալ ձգեաց զձեռն․․․ և ա-սէ․ կամիմ: (43) ՚Ի բզմս օրինկ․ Եւ ասէ ցնա: (45) Ոմանք․ ՚Ի քաղաքս մտանել:
ԳԼ. Բ. (2) Բզմք․ Լուր եղեւ թէ ՚ի: Որք օրինակ մի․ Լուր եղեւ ՚ի տանն: (4) Ոմանք․ Մերձանալ ՚ի յամբոխէ ան":

Digitized by Google

դամալուծին. որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։
6 Եւ էին ոմանք ՚ի դպրաց անտի՝ որ անդ նստէին.
7 եւ խորհէին ՚ի սիրտս իւրեանց. Զի՞նչ է այս՝ որ խօ-
սի սա հայհոյութիւնս. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս, եթէ
8 ոչ՝ մի Աստուած։ Եւ գիտաց յս յոգի իւր՝ թէ այնպէս
խորհին ՚ի միտս իւրեանց, եւ ասէ, զի՞ խորհիք զայդ
9 ՚ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ դիւրին է ասել ցանդամա-
լոյծն՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի
10 առ զմահիճս քո եւ երթ ՚ի տուն քո։ Այլ զի գի-
տասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ ՚ի վերայ
11 երկրի՝ թողուլ զմեղս։ ասէ ցանդամալոյծն. Քեզ
12 ասեմ, արի առ զմահիճս քո՝ եւ երթ ՚ի տուն քո։ Եւ
յարեաւ. եւ վաղվաղակի առեալ զմահիճսն, ել առա-
ջի ամենեցուն. մինչեւ զարմանալ ամենեցուն՝ եւ փա-
ռաւոր առնել զԱծ՝ եւ ասել, թէ այսպիսի ինչ երբեք՝
13 ոչ տեսաք։ Եւ ել դարձեալ ՚ի ծովեզրն, եւ ամ ժո- ԲԴ
ղովուրդն գայր առ նա. եւ ուսուցանէր զնս։
14 Եւ մինչ գնայր անցանէր, ետես զՂեւի Ալփեայ՝ զի Ջ
նստէր ՚ի մաքսաւորութեան. եւ ասէ ցնա, եկ զկնի իմ։
15 եւ յարուցեալ՝ գնաց զկնի նր։ Եւ եղեւ ՚ի բազմելն
նր ՚ի տան նր, եւ բզմ մաքսաւորք եւ մեղաւորք բազ-
մեալ էին ընդ յսի՝ եւ ընդ աշակերտսն նր. քանզի էին
16 բազումք՝ որ երթային զհետ նր։ Իսկ դպիրքն եւ փա-
րիսեցիք իբրեւ տեսին՝ թէ ուտէ ը մաքսաւորս եւ ընդ
մեղաւորս, ասեն ցաշակերտսն նր. զի՞ է՝ զի ընդ մա-
17 քսաւորս եւ ընդ մեղաւորս ուտէ եւ ըմպէ։ Իբրեւ
լուաւ յս՝ ասէ ցնս. ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց, այլ
հիւանդաց. եւ ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ զմեղաւորս։
18 Եւ էին աշակերտքն յովհաննու եւ փարիսեցիքն ՚ի
պահս. գան եւ ասեն ցնա, ընդէ՞ր աշակերտքն յով-
հաննու՝ եւ փարիսեցիքն պահեն, եւ քո աշակերտքդ ոչ
19 պահեն։ Եւ ասէ ցնս յս. Միթէ մարթ ինչ իցէ որդ-
ւոց առագաստի՝ մինչ ընդ նոսա իցէ փեսայն՝ պահել.
զորքան ընդ իւրեանս ունիցին զփեսայն, ոչ է մարթ
20 պահել։ Այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ վերասցի ՚ի
նոցանէ փեսայն, եւ ապա պահեսցեն յաւուրսն յայն-
միկ։

(7) Ոմանք. Ո՞ կարէ թողուլ զմեղս։ (8) Ոմանք. ՚Ի յո-
գի իւր թէ, այնպէս խորհէին։ (12) Ոմանք. Եւ յա-
րեաւ վաղվաղակի առ"... ինչ ոչ երբեք տեսաք։ (15)
Այս օրինակ. Մաքսաւորք եւ մեղաւորք բազմեալ։
(16) Ոմանք. Զի ը մաքսաւորս եւ ը մեղաւորս ուտէ եւ
ըմպէ։ (17) Ոմանք. Ոչինչ պիտոյ է բժիշկ ողջոց։ (19) Ո-
մանք. Մի թէ մարթ ինչ իցէ մանկանց։ (20) Ոմանք. ՚Ի
նոցանէն, եւ ապա պահ՟։

Digitized by Google

միջէ: *Ո՛չ ոք կարկատան նոր անթափ արկանէ ՚ի վերայ 21
հնացեալ ձորձոյ. ապա թէ ոչ՝ առնու լրութիւն իւ-
րով նորն ՚ի հնոյ անտի, և չար ևս պատառումն լինի:
*Եւ ո՛չ ոք արկանէ գինի նոր՝ ՚ի տիկս հինս. ապա 22
թէ ոչ՝ պայթուցանէ գինին զտիկսն, գինին հեղու, և
տիկքն կորնչին. այլ գինի նոր՝ ՚ի տիկս նորս արկանե-
բէ լի է: *Եւ եղև նմա ՚ի շաբաթու անցանել ընդ արտո- 23
րայս. և աշակերտքն ՚ի գնալն իւրեանց սկսան հասկ
կորզել և ուտել: *Եւ փարիսեցիքն ասէին ցնա. տե՛ս՝ 24
զինչ գործեն աշակերտքն քո ՚ի շաբաթու զոր ո՛չ է ար-
ժան: *Եւ ասէ ցն̄ս յս̄. ո՛չ երբեք իցէ ընթերցեալ 25
ձեր՝ զոր արարն դաւիթ յորժամ պիտոյն եղև, և քաղ-
ցեաւ՝ նա և որ ընդ նմայն էին: *զիա՛րդ եմուտ ՚ի 26
տունն այ̄ առ աբիաթարաւ քահանայապետաւ, և ըզ-
հացն զառաջաւորութեան եկեր՝ և ետ և այնոցիկ որ ը̄ն
նմայն էին. զոր ո՛չ էր օրէն ուտել, բայց միայն քա-
հանայիցն: *Եւ ասէ ցն̄ս. շաբաթ՝ վս̄ մարդոյ եղև, 27
և ո՛չ եթէ մարդ վս̄ շաբաթու, *ապա ուրեմն՝ տէր 28
է որդի մարդոյ՝ և շաբաթու:

ԳԼ. Գ.

Եւ եմուտ միւսանգամ ՚ի ժողովուրդն. և էր անդ 1
այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր: *Եւ սպա- 2
սէին նմա՝ եթէ բժշկեսցէ զնա ՚ի շաբաթուն. զի չարա-
խօսեսցեն զնմանէ: *Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօ- 3
սացեալ էր. արի ա՛նց ՚ի մէջ: *Եւ ասէ ցն̄ս. զի՞նչ 4
արժան է ՚ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գործել՝ եթէ չա՛ր
առնել, ոգի մի ապրեցուցանե՞լ՝ եթէ կորուսանել: և
նոքա լռեցին: *Եւ հայեցեալ յս̄ զնոքօք ըմ̄ ցաս- 5
մամբ, տրտմեալ վս̄ կուրութեան սրտից նց̄, ասէ ցայրն.
ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն
գէ նր̄: *Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն 6
հերովդիանոսաւքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վս̄ նր̄՝
թէ զիա՛րդ կորուսցեն զնա: *Իսկ յս̄ աշակերտօքն 7
իւրովք գնաց ՚ի ծովեզրն: Եւ բազում ժողովուրդ ՚ի գա-
լիլեացւոց երթային զհետ նր̄. և ՚ի հրէաստանէ, *և 8
յե̄մէ.

---

(21) Յոմանս գիրս. Կարկատան նոր անթափի: (22) Օրինակ մ. Պայթեցուցանէ գինին: (22) Բազմ. Գինին հեղու: (24) Ոմանք. ՚ի շաբաթու, զոր ոչ է: (26) Ոմանք. Զիա՛րդ եմուտ նա կի.. և զհացն զառաջ՛... և ետ այնոցիկ.. միայն քհնյիցն:
ԳԼ. Գ. (1) Ոսկան. Որոյ ձեռն գօսացեալ: (2) Ոմանք. Եթէ բժշկիցէ զնա: (3) Ոմանք. Որոյ ձեռն գօ՛: (4) Օրինակ մ. Զի՞նչ դիւրին է ՚ի շաբ՛.. ոգի մի կեցուցանե՞լ եթէ կոր՛: (7) Ոմանք. Բազմ ժողովք գալիլեացւոց:

Digitized by Google

յԻդումեայ, և յայնկոյս յորդանանու, և որք 'ի Տիւրոսէ և
'ի Սիդոնէ. բազում ժողովուրդ իբրև լուեալ որչափ ինչ
9 առնէր, գային առ նա: * Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր,
զի նաւակ մի պատրաստական կայցէ նմ վն ամբոխին՝
10 զի մի նեղեսցեն զնա: * Քանզի զբազումս բժշկեաց.
մինչ գալ խռնել զնովաւ՝ զի մերձեսցին առ նա, որք
11 ունէին ախտս ինչ: * Եւ այսք պիղծք յորժամ տեսա-
նէին զնա, անկանէին առաջի նր, աղաղակէին և ա-
12 սէին. * Թէ դու ես որդի այ. և նա՝ յոյժ սաստէր
նց, զի մի յայտնի առնիցեն զնա:
13 * Ելանէ 'ի լեառն՝ և կոչէ առ ինքն զորս ինքն կամե- Ը
14 ցաւ. և չոգան առ նա: * Եւ արար երկոտասանս՝ զի գր
15 իցեն ընդ նմ, և զի առաքեսցէ զնս քարոզել. * և ու-
նել իշխանութիւն բժշկել զցաւս և հանել զդևս:
16 * Եւ եդ անուն Սիմոնի՝ Պետրոս. * և Յակոբայ
17 զեբեդեայ՝ և Յովհաննու եղբօրն Յակոբայ՝ եդ նց ա-
18 նուանս բանէրեգէս, որ է՝ որդիք որոտման, * և զԱնդ-
րէաս, և զՓիլիպպոս, և զԲարթողոմէոս, և զՄատ-
թէոս զմաքսաւորն, և զԹովմաս, և զՅակոբոս Ալ-
19 փեայ, և զԹադէոս, և զՍիմոն կանանացի. * և զՅու-
20 դա Իսկարիովտացի, որ և մատնեաց զնա. * Գայ նա գգ
'ի տուն, և գայ միւսանգամ ընդ նմ ժողովուրդն. մինչ
21 զի և հաց ևս՝ ոչ ժամանել ուտել նց: * Եւ իբրև
լուան որ իւրքն էին՝ ելին ունել զնա, զի համարէին
22 թէ մոլեգնեալ իցէ: * Եւ դպիրքն՝ որ յԵրուսաղեմէ իջեալ
էին, ասէին թէ բէեղզեբուղ գոյ 'ի դմա, և իշխանաւ
23 դիւացն հանէ դա զդևս: * Եւ կոչեցեալ զնս առ ինքն,
առակօք խօսէր ընդ նս. զիարդ կարէ սատանայ զսա-
24 տանայ հանել. * և որ՝ եթէ թագաւորութիւն յանձին
իւր բաժանեսցի, ոչ կարէ կալ թագաւորութիւնն այն:
25 * Եւ եթէ տուն յանձին իւր բաժանեսցի, ոչ կարէ կալ
26 տունն: * Եւ եթէ սատանայ 'ի վերայ անձին իւրոյ յա-
րեաւ՝ և բաժանեալ իցէ, ոչ կարէ կալ. այլ վախճան
27 նորա է: * Ոչ ոք կարէ զկարասի հզօրին մտանել
'ի տունն նր աւար հարկանել, եթէ ոչ նախ զհզօրն կա-
պէ

(10) Ոմանք. Մինչև գալ": (10) Ոսկան. Գալ և խռնել: (12) Ոմանք. Որդի այ.. առնիցեն զնմանէ: (13) Ոմանք. Եւ ելանէ 'ի լեառնն: (17) Ոմանք. Բանէրգէս: (18) Ոմանք. Զբարթողիմէոս: Ի ոմանս զբարթաղոմէոս... և զԹադդէոս. և զՍիմոն կանանացի: (20) Ոմանք. Ընդ նմ ժողովն, մինչև հաց ևս: Ոսկան. Մինչ զի զհաց ևս: (23) Ոսկան. Եւ կոչեցեալ զնս առ: (26) Ոմանք. Եւ բաժանեալ է.. վախճանեալ իցէ: (27) Օրինակ Գ. Մտանել 'ի տուն նր աւ": (27) Ոմանք. 'Ի տունն նր:

Digitized by Google

պիցէ, և ապա զտուն նր աւար հարկանիցէ: * Ամէն 2
ասեմ ձեզ, զի ամ թողցի որդւոց մարդկան մեղք՝ և
հայհոյութիւնք՝ որչափ և հայհոյեսցեն, * բայց որ հայ- 2
հոյեսցէ զհոգին սբ, ոչ ունիցի թողութիւն յաւիտեան,
այլ պարտաւորեալ լիցի յաւիտենից մեղաց: * Զի ա- 3
գ գ ասէին՝ թէ այս պիղծ գոյ 'ի նմա: * Գան եղբարքն և 3
մայր նր, և արտաքոյ կացեալ՝ յղեցին և կոչեցին զնա:
* Եւ անդ ժողովուրդն շուրջ զնովաւ նստէր. և ըս- 3
րեւ ասացին ցնա, ահաւասիկ մայր քո և եղբարք քո՝
կան արտաքոյ, և խնդրեն զքեզ: * Պատասխանի ետ 3
նց և ասէ. ով է իմ մայր՝ կամ եղբարք: * Հայեցաւ 34
շուրջ զիւրեւ յաշակերտսն զի նստէին, և ասէ. ահա-
ւասիկ մայր իմ, և եղբարք իմ: * զի որ առնէ զկամս 35
այ, նա է իմ եղբայր՝ և քոյր և մայր:

ԳԼ. Դ.

գ ե Դարձեալ սկսաւ ուսուցանել առ ծովեզերբն. և 1
խռնեցան զնովաւ ժողովուրդք բազումք, մինչև 'ի նաւ
մտանել նմա, և նստել 'ի ծովուն. և ամենայն ժողո-
վուրդքն զծովեզերբն՝ զցամաքն ունէին: * և ուսուցա- 2
նէր զնոսա առակօք բազում ինչ:
Թ Եւ ասէր նց 'ի վարդապետութեան իւրում: * Լուէք ա- 3
հաւասիկ ել սերմանող սերմանել: * և եղև 'ի սերմա- 4
նելն, այլ անկաւ առ ճանապարհաւ, և եկն թռչուն
և եկեր զնա: * Եւ այլն անկաւ յապառաժի՝ ուր ոչ 5
գոյր հող բազում. և վաղվաղակի բուսաւ. քանզի ոչ գոյր
հիւթ երկրին, * և յորժամ ծագեաց արև՝ ջեռաւ, և 6
զի ոչ գոյին արմատք՝ ցամաքեցաւ: * Եւ այլն անկաւ 7
'ի մէջ փշոց. ելին փուշքն և հեղձուցին զնա, և պտ-
ուղ ոչ ետ: * Եւ այլն անկաւ յերկիր բարւոք. և 8
ելեալ աճեցեալ տայր պտուղ, և բերէր ընդ միոյ՝ ե-
րեսուն, և ընդ միոյ՝ վաթսուն, և ընդ միոյ՝ հարեւր:
* Եւ ասէր. որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Եւ 9
գ զ իբրև եղև առանձինն, հարցին ցնա որ զնովաւն էին 10
աշակերտօքն հանդերձ՝ զառակսն: * Եւ ասէ ցնս. ձեզ 11
տու-

(28) Ոսկան. Որչափ և հայհոյեսցեն: (29) Ոսկան. Այլ պարտ-
աւորեալ լիցի յաւիտենից մեղացն: (31) Ոսկան. Եւ կո-
չեն. կամ, կոչեցին զնա: (34) Ոսկան. Հայեցեալ շուրջ:
(35) Ոսկան. Զի որ առնիցէ զկամս:
ԳԼ. Դ. (1) Բ՟ն. Եւ ամ ժողովուրդն: (3) Ոսկան. Լուա-
րուք. ահաւա": (4) Ոսկան. Առ ճնպրհաւն: (6) Ոսկան.
Վս զի ոչ գոյին արմ": (8) Ոսկան. Յերկիր բարւոք:
(10) Ոսկան. Զառակն: (11) Ոսկան. Զխորհուրդ արքայ-
ութեն այ.. որ արտաքինն են:

Digitized by Google

տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեան այ ։ բայց
12 նց որ արտաքինքն են՝ ամ ինչ առակօք լինի ։ * զի տե-
սանելով տեսցեն՝ և մի՛ տեսցեն, և լսելով լուիցեն՝ և
13 մի՛ իմասցին ․ զի մի՛ երբէք դարձցին՝ և թողցի նց ։ * Եւ
ասէ ցնս ․ ոչ գիտէք զառակս զայս, և զիա՞րդ զամ ա-
14 ռակսն գիտիցէք ։ * Որ սերմանէն՝ զբանն սերմանէ ։
15 * Եւ նք են որ առ ճանապարհաւն, ուր բանն սեր-
մանի ․ և յորժամ լսեն զնա, գայ սատանայ՝ և հանէ
16 զբանն սերմանեալ ՚ի սիրտս նց ։ * Եւ նք են որ յա-
պառաժին սերմանեցան ․ որք յորժամ լսիցեն զբանն ․
17 վաղվաղակի խնդութ͞ ընդունին ։ * և զի ոչ ունին ար-
մատս յանձինս, այլ առ ժամանակ մի են ․ ապա ՚ի հա-
սանել նեղութեան կամ հալածման վս բանին, վաղվաղա-
18 կի գայթագղին ։ * Իսկ որ ՚ի մէջ փշոցն սերմանեցան,
19 նոքա են՝ որ իբրև զբանն լսեն, * և հոգք աշխարհիս,
և պատրանք մեծութեան մտանեն և հեղձուցանեն ըզ-
20 բանն՝ և անպտուղ լինի ։ * Եւ նոքա են որ յերկիրն
բարւոք սերմանեցան, որք լսեն զբանն՝ և ընդունին,
և տան պտուղ, ընդ միոյ՝ երեսուն, և ը̄ միոյ՝ վաթ-
21 սուն, և ընդ միոյ՝ հարեւր ։ * Եւ ասէ ցնս ․ միթէ՝ գ ե
գա՞յ ճրագ զի ընդ գրուանաւ դնիցի, կամ ընդ մահ-
22 ճօք ․ ոչ ապաքէն ՚ի վ͞ աշտանակի դնիցի ։ * Զի ո՛չ է ինչ ՚ի
ծածուկ, որ թէ ոչ յայտնեսցի ․ և ոչ եղև ինչ գաղտնի,
23 եթէ ոչ ՚ի յայտ գայցէ ։ * եթէ ոք ունիցի ականջս լսե-
24 լոյ, լուիցէ ։ * Եւ ասէ ցնս ․ տեսէք զինչ լսէքդ, և յա-
ւելցի ձեզ որոց լսէքդ ․ որով չափով չափէք՝ նովին չա-
25 փեսցի ձեզ ։ * Որ ոք ունիցի՝ տացի նմա ․ և որ ոչն ու-
26 նիցի, և զոր ունին՝ բարձցի ՚ի նմանէ ։ * Եւ ասէր ․ գ կ
Այսպէս է արքայութիւն այ ․ որպէս զի այր մի արկանիցէ սեր-
27 մանիս յերկիր ․ * և ննջիցէ, և յառնիցէ զցայգ և զցե-
րեկ ․ և սերմանիքն բուսանիցին և աճիցեն ․ և նա ոչ
28 գիտէ՝ * թէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ ․ նախ՝ ըզ-
խոտն, և ապա՝ զհասկն, և ապա՝ ցորեան ատոք ՚ի
29 հասկին ։ * այլ յորժամ տայցէ զպտուղն, վաղվաղակի
30 առաքի մանգաղ ․ զի հասեալ են հունձք ։ * Եւ ասէր ․
ո՞ւմ նմանեցուսցուք զարքայութիւն այ, կա՞մ որո՛վ առա-
կաւ՝

(15) Ոսկան ․ Եւ հանէ զսերմանեալն ՚ի ։ (16) Ոմանք ․ Յոր-
ժամ լսեն ․ կամ, լուիցեն զբանն ։ (20) Ոմանք ․ Բարւոք
սերմա՛՛ ․ ․ ․ և տան զպտուղ ։ (21) Ոմանք ․ Միթէ գայ
ճրագ ։ (25) Ոմանք ․ Եւ զոր ունիցին՝ բարձ՛՛ ։ (26) Ոմանք ․
Եւ ասէ ․ այսպէս ․ ․ ․ սերմանիս յերկիր ։ (27) Ոմանք ․
Զցայգ և զցերեկ ։ (28) Ոմանք ․ Ապա զցորեանն ատոք ։
Այլ օրինակ մի ․ Ապա ցորենատոք ՚ի հասս՛՛ ։ (29) Ոսկան ․
Եւ յորժամ տայցէ ։ (30) Օրինակ մի ․ Ո՞ւմ նմանեցու-

Digitized by Google

կալ՝ առակեսցուք զնա ։ * որպէս հատն մանանխոյ՝ որ յոր- 31
ժամ սերմանիցի յերկիր, փոքրագոյն է քան զամենայն սեր-
մանիսն՝ որ են յերկրի ։ * և յորժամ սերմանիցի, բու- 32
սանի և լինի մեծ քան զամենայն բանջարս և արձակէ ոստս
մեծամեծս, մինչև բաւական լինել ընդ հովանեաւ նորա
թռչնոց երկնից բնակել ։ * Եւ այնպիսի առակօք խօ- 33
սէր ընդ նոսա զբանն, որչափ կարօղ լինէին լսել. * և ա- 34
ռանց առակի ոչինչ խօսէր ընդ նոսա ։ բայց առանձինն
աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամենայն ։

Ժ * Եւ ասէ ցնոսա յաւուր յայնմիկ՝ իբրև ընդ երեկս լի- 35
ԴԲ նէր. եկայք անցցուք յայն կոյս ։ * Թողուն զժողո- 36
վուրդն, և առնուն զնա նաւաւն հանդերձ, և զայլ ևս
նաւսն որ էին ընդ նմա ։ * Եւ լինէր մրրիկ մեծ հողմոյ, 37
և զալիսն 'ի նաւն արկանէր մինչ գրեթէ լի իսկ լինել ։
* և ինքն ննջէր 'ի խելս նաւին 'ի վերայ բարձի ։ Զարթու- 38
ցանէին զնա՝ և ասէին. վարդապետ՝ ոչինչ է քեզ փոյթ,
զի կորնչիմք աւասիկ ։ * Եւ զարթուցեալ սաստեաց 39
հողմոյն, և ծովուն՝ ասէ. դադարեա՛ կարկեա՛ց ։ և դա-
դարեաց հողմն ; և եղև խաղաղութիւն մեծ ։ * Եւ ասէ 40
ցնոսա. ընդէ՞ր այդպէս վատասիրտք էք, չե՞ւ ևս ունիք հա-
ւատս ։ և երկեան երկիւղ մեծ, և ասէին ցմիմեանս. ո՞
ոք արդեւք իցէ սա, զի և հողմ և ծով հնազանդին նմա ։

ԳԼ. Ե.

ԺԱ Եւ եկին յայնկոյս ծովուն՝ յաշխարհն Գերգեսացւոց ։ 1
* Եւ ընդ ելանելն նորա 'ի նաւէ անտի, պատահեաց 2
նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ ։
* որոյ և բնակութիւն իւր իսկ 'ի գերեզմանս էր. և ոչ 3
շղթայիւք ոք ևս՝ կարէր կապել զնա. * վասն բազում ան- 4
գամ ոտնկապօք և շղթայիւք կապելոյ, և խզելոյ 'ի
նմանէ զշղթայսն, և զոտնկապսն խորտակելոյ. և ոչ
ոք կարէր պարտել զնա. * քանզի հանապազ զցայգ և 5
զցերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր, և կո-
ծէր զանձն իւր քարամբք ։ * Իբրև ետես զՅիսուս 'ի հե- 6
ռաստանէ, ընթացաւ և երկիր եպագ նմա ։ * աղաղա- 7
կեաց 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ. զի՞ կայ իմ և քո՝ Յիսուս որդի
Այ

ցէջ զարք" ։ (31) Ոմանք. Սերմանեսցէ յերկիր ։ (33) Ո-
մանք. Խօսէր ընդ զբանն ։ (35) Ոմանք. Յաւուրն յայնմիկ ։
(38) Ոմանք. Զարթուցանեն զնա և ասեն ։ (39) Ոմանք.
Դադարեա՛ց կարկեա՛ց ։ (40) Ոմանք. Վատասիրտք էք այդ-
պէս.. ո՞ արդեւք իցէ ։ (40) Ոսկան. Երկիւղ մեծ ։
ԳԼ. Ե. (3) Ոսկան. Որոյ բնակութիւն իսկ ։ (4) Բազումք. Ոտ-
նակապօք և շղ".. և զոտնակապսն խոր" ։ (5) Ոմանք.
Զցայգ և զցերեկ ։ (7) Յօրինակս ոմանս. Որդի Այ բարձրելոյ" ։

Digitized by Google

Այ բարձրելոյ. երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱծ, մի՛ տան_
8 ջեր զիս: * Քանզի ասէր ցնա. Ե՛լ այսդ պիղծ 'ի մար_
9 դոյ այտի: * Եւ հարցանէր ցնա՝ թէ զի՞նչ անուն է քո:
Եւ ասէր ցնա. Լէգէովն է անուն իմ, զի բազումք եմք:
10 * Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի՛ առաքեսցէ զնոսա ար_
11 տաքս քան զաշխարհն: * Եւ անդ էր առ լերամբն ե_
12 րամակ մի խոզաց արօտական մեծ: * Աղաչեցին զնա
ամ դեքն՝ եւ ասեն, առաքեա՛ զմեզ 'ի խոզսն, զի մտցուք
13 'ի նոսա: * Եւ հրամայեաց նոցա: Եւ իբրեւ ելին այսքն պիղծ՝
մտին 'ի խոզսն, եւ դիմեաց երամակն 'ի դարէ անտի 'ի
ծովն. էին իբրեւ երկու հազարք, եւ հեղձնուին 'ի ծո_
14 վուն: * Եւ խոզարածքն փախեան, եւ պատմեցին 'ի քա_
ղաքին եւ յագարակս՝ եւ ելին տեսանել զինչ էր որ գոր_
15 ծեցաւն: * Գան առ Յս, եւ տեսանեն զդիւահարն զի
նստէր զգեցեալ եւ զգաստացեալ, որ ունէր զլեգէոնն.
16 եւ զահի հարան: * Եւ պատմեցին նոցա՝ որոց տեսեալն
էր, թէ զի՞նչ եղեւ դիւահարին, եւ զինչ վասն խոզիցն:
17 * Եւ սկսան աղաչել զնա՝ գնալ 'ի սահմանաց նոցա: * Եւ
18 իբրեւ եմուտ նա 'ի նաւն, աղաչէր զնա դիւահարն՝ զի
19 ընդ նմա իցէ: * Եւ Յս ոչ ետ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա.
Երթ 'ի տուն քո առ ընտանիս քո, եւ պատմեա՛ նոցա, որ
20 ինչ միանգամ Տր արար քեզ՝ եւ ողորմեցաւ քեզ: * Եւ
չոգաւ՝ եւ սկսաւ քարոզել 'ի Դեկապոլիս, զոր ինչ ա_
21 րար նմա Յս. եւ ամենեքին զարմանային: * Եւ իբրեւ Դ Դ
անց Յս միւսանգամ յայն կողմն՝ ժողովեցաւ առ նա
ժողովուրդ բազում, եւ էր առ ծովեզերբն:
22 * Եւ ահա մի 'ի ժողովրդապետացն գայր, որում ա_ ԺԲ
նուն էր Յայրոս. իբրեւ ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս նր.
23 * աղաչէր զնա յոյժ եւ ասէր, թէ դուստր նր մերձ է
'ի մահ, զի եկեալ դնիցես նմա ձեռն, որպէս զի ապրեսցի
24 եւ կեցցէ. * Եւ գնաց ընդ նմա: Երթայր եւ ժողովուրդ
բազում զհետ նր, եւ նեղէին զնա:
25 * Եւ կին մի՝ էր 'ի տեղատուութեան արեան զերկոտա_ ԺԳ
26 սան ամ, * եւ յոյժ վշտացեալ 'ի բազմ բժշկաց, եւ ծախ_
եալ

---

(9) Ոմանք. Եւ հարցանէր զնա.. եւ նա ասէր, ցնա. Լէ_
գէովն անուն է իմ: (10) Ոմանք. Եւ աղաչեցին զնա յոյժ:
(11) Ոմանք. խոզից արօտա": (12) Ոմանք. Աղաչէին զնա
ամ: (13) Ոմանք. Այսքն պիղծք.. եւ էին իբրեւ.. եւ հեղձ_
նուին 'ի ծովն: (14) Ոմանք. 'Ի քաղքն եւ յագարա": (15) Ո_
մանք. Որ ունէր զլեգէոնն: (16) Ոսկան. Թէ զինչ եղեւ
դիւահարին: (19) Ոսկան. Զոր ինչ միանգամ: (22) Ոմանք.
Եւ իբրեւ ետես: (23) Յօրինակին գրեր. Աղաչէր զնա յոյժ:
(23) Ոմանք. Մերձ 'ի մահ է.. դիցես նմա ձեռն: (25) Ո_
մանք. 'Ի տեղատուութեան արեան:

Digitized by Google

եալ զինչս իւր զամ, և չէր ինչ օգտեալ, այլ ևս առ-
աւել զայրացեալ: *Իբրեւ լուաւ զՅիսուսէ, եկն 'ի մէջ 27
ամբոխին յետոյ՝ և բուռն եհար զհանդերձէ նորա: *Զի 28
խորհէր 'ի միտս, թէ միայն մերձեցայց 'ի հանդերձս նորա՝
փրկեցայց: *Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբեւր ա- 29
րեան նորա. և գիտաց 'ի մարմնի իւր՝ թէ բժշկեցաւ 'ի
տանջանացն: *Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց Յիսուս յանձն 30
իւր զզօրութիւնն որ ել 'ի նմանէ, դարձաւ յամբոխն և
ասէ. ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ: *Եւ ասեն ցնա 31
աշակերտքն. տեսանես՝ զի ամբոխդ նեղէ զքեզ, և ա-
սես թէ՝ ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ: *Եւ շուրջ 32
հայէր տեսանել՝ թէ ո՞ զայն արար: *Եւ կինն՝ զար- 33
հուրեալ և դողացեալ վասն որոյ գաղտն արար. քանզի գի-
տէր զինչ եղեւ նմա: եկն՝ անկաւ առաջի նորա, և ասաց
զամենայն իրսն ստուգութեամբ: *Եւ նա՝ ասէ ցնա. դուստր՝ 34
հաւատք քո կեցուցին զքեզ. երթ 'ի խաղաղութիւն, և
Գ Գ եղիջիր ողջ 'ի տանջանաց քոց: *Մինչ դեռ նա զայն 35
խօսէր, գան ոմանք 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ա-
սեն, թէ դուստրն քո մեռաւ, զի՞ ևս աշխատ առնես
զվարդապետդ: *Իսկ Յիսուս իբրեւ լուաւ զբանն ասաց- 36
եալ, ասէ ցժողովրդապետն. մի՛ երկնչիր. բայց միայն
հաւատա: *Եւ ոչ զոք եթող ընդ իւր երթալ, բայց մի- 37
այն զՊետրոս և զՅակովբոս և զՅովհաննէս՝ զեղբայրն
Յակովբայ: *Գայ 'ի տուն ժողովրդապետին, և տե- 38
սանէ ամբոխ յոյժ, և լալականս և աղաղակ յոյժ: *Եւ 39
մտեալ 'ի ներքս՝ ասէ ցնոսա. զի՞ խռովեալ էք և լայք,
մանուկն ոչ է մեռեալ, այլ ննջէ: *Եւ ծաղր առնէին 40
զնա: Եւ նա հանեալ արտաքս զամենեսեան, առնու ընդ
իւր զհայր մանկանն և զմայր, և զոսա որ ընդ նմայն էին,
և մտանէ ուր դնէր մանուկն: *Եւ կալեալ զձեռանէ 41
մանկանն՝ ասէ ցնա. տալիթա կումի. որ թարգմանի,
աղջիկ դու՝ քեզ ասեմ արի: *Եւ վաղվաղակի յարեաւ 42
աղջիկն, և գնայր. քանզի էր ամաց իբրեւ երկոտասանից.
և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք: *Եւ պատուէր 43
տայր նոցա յոյժ, զի մի՛ ոք գիտասցէ զայն. և ասաց
տալ նմա ուտել:

(28) Ոսկան. Քանզի ասէր 'ի միտս թէ: (30)(31) Ոմանք. Ո՞ մերձեցաւ 'ի հան՛՛: (32) Ոմանք. Թէ ո՞վ զայն ար՛՛: (33) Ոմանք. Եղեւն նմա: (34) Ոմանք. 'ի տանջանացդ քոց: (35) Ոմանք. Եւ մինչդեռ նա.. գան ոմանք 'ի ժողովրդապետէն. կամ, 'ի ժողովրդապետէն, և ասեն: (39) Ոսկան. Մանուկդ ոչ է մեռեալ: (42) Ոսկան. Մեծաւ զարմանալեաւ:

Digitized by Google

ԳԼ. Զ.

1 Եւ ել անտի, եկն 'ի գաւառ իւր. և երթային ընդ գ ե
2 հետ նր̃ աշակերտքն իւր: * Եւ եղև 'ի շաբաթուն
սկսաւ ուսուցանել 'ի ժողովրդեանն: և բազումք իբրև լը-
սէին՝ զարմանային ընդ վարդապետութն նր̃, և ասէին.
ուստի՞ է սմա այս, կամ զի՞նչ է իմաստութիւն որ տուե-
եալ է սմա. զի զօրութիւնք այսպիսիք 'ի ձեռաց սորա լի-
3 նիցին: * Ո՞չ սա է մանուկ հիւսանն, և որդին մարեմայ,
եղբայր յակոբայ և յովսեայ և յուդայի և սիմոնի. և
չիցե՞ն քորքն դորա աստ առ մեզ: և գայթագղէին 'ի
4 նա: * Եւ ասէ ցնս̃ յս̃. ոչ է մարգարէ անարգ, բայց
եթէ 'ի գաւառի իւրում, և յազգատոհմի, և 'ի տան
5 իւրում: * Եւ ոչ կարէր անդ՝ և ոչ մի ինչ զօրութի առ-
նել, բայց սակաւ հիւանդաց ձեռն եդեալ՝ բժշկէր
6 զնս̃: * Եւ զարմանայր վս̃ անհաւատութն նց̃:
7 Եւ շրջէր շուրջ զգաւառօքն, և ուսուցանէր: * Եւ ժԴ
կոչեաց առ ինքն զերկոտասանսն, և սկսաւ առաքել գ Զ
զնս̃ երկուս երկուս. և տայր նց̃ իշխանութն 'ի վր̃ այսոց
8 պղծոց: * Եւ պատուիրեաց նց̃՝ զի մի ինչ բարձցեն 'ի
ճանապարհ, բայց միայն գաւազան. մի պարկ, մի հաց.
9 մի պղինձ 'ի գօտիս: * այլ ագանել հողաթափս, և մի
10 զգենուցուք ասէ՝ երկուս պարեգօտս: * Եւ ասէր ցնս̃.
յոր տուն մտանիցէք, անդէն օթևանս կալջիք՝ մինչև
11 ելանիցէք անտի: * Եւ որ ոչ ընկալցին զձեզ, և ոչ
լուիցեն ձեզ, յորժամ ելանիցէք անտի՝ թօթափեսջիք
12 զփոշի ոտից ձերոց 'ի վկայութն նց̃: * Եւ ելեալ քա-
13 րոզէին՝ զի ապաշխարեսցեն. * և դևս բազումս հանէին՝
և օծանէին իւղով զբազում հիւանդս, և բժշկէին զնս̃:
14 * Եւ լուաւ արքայ հերովդէս. քանզի յայտնի եղև ա- ժԵ
նուն նր̃. և ասէր, թէ յովհաննէս մկրտիչ յարեաւ 'ի մե- գ Ե
15 ռելոց, և վս̃ այնորիկ զօրութիւնք լինին նովաւ: * Այլք
ասէին՝ թէ եղիա է. իսկ այլքն՝ թէ մարգարէ է, կամ
16 թէ՝ իբրև զմի 'ի մարգարէից: * Իբրև լուաւ հերով-
դէս, ասէ. զորոյ՝ ես զգլուխն հատի զյովհաննու, սա
17 է՝ նա յարեաւ 'ի մեռելոց: * Զի ինքն հերովդէս առա-

քեաց

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Ել անտի և եկն 'ի գա՛՛: (2) Ոսկան. Ուստի իցէ սմա այս, կա՛ զինչ իցէ իմաս՛՛... 'ի ձեռաց նր լինին: (3) Ոմանք. Քորք դորա: (4) Յօմանս պ̃կսի. Եւ ասէ ցնս̃ յս̃: (5) Ոմանք. Զօրութիւն առնել.. բժշկեաց զնս̃: (5) Ոսկանն Սակաւ ինչ հիւանդաց: (6) Ոսկան. Անհաւատութեց նց̃: (7) Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն: (8) Ոսկան. Բարձցեն 'ի ճնպրհի: (14) Ոմանք. Եւ ասէ, թէ յովհաննէս: (15) Ոմանք. Թէ մարգարէ. կա՛ իբրև:

Digitized by Google

քեաց կալաւ զՅովհաննէս, և կապեաց զնա և եդ 'ի
բանտի, վա՛ն Հերովդիայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբօր նորա,
զի զնա՝ կին առեալ էր։ * Քանզի ասէր Յովհաննէս 18
ցՀերովդէս՝ թէ ոչ է օրէն քեզ ունել զկին եղբօր քո։
* Եւ Հերովդիաս ոխացեալ էր ընդ նմա՝ և կամէր սպա- 19
նանել զնա, և ոչ կարէր։ * Զի Հերովդէս՝ երկնչէր 'ի 20
Յովհաննէ. զի գիտէր զնա այր արդար և սուրբ. և
պահէր զնա. և լուեալ 'ի նմանէ բազում ինչ՝ առնէր, և
քաղցրութ՛ լսէր նմա։ * Իբրև օր մի լինէր պարապոյ, 21
յորժամ ընթրիս առնէր Հերովդէս՝ յաւուր ծննդոց իւ-
րոց, նախարարաց իւրոց և հազարապետաց և մեծա-
մեծաց գալիլեացւոց. * և 'ի մտանել դստերն Հերով- 22
դիայ՝ և 'ի կաքաւել, հաճոյ եղև Հերովդի և բազմա-
կանացն։ Ասէ թագաւորն ցաղջիկն. խնդրեա յինէն
զոր ինչ կամիս, և տաց քեզ։ * և երդուաւ նմա բազմ՛ 23
անգամ, թէ զոր ինչ և խնդրեսցես դու յինէն, տաց
քեզ՝ մինչև ցկէս թագաւորութե՛ իմոյ։ * Նա՝ ելեալ 24
ասէ ցմայր իւր. զի՞նչ խնդրեցից։ և նա ասէ, զգլուխն
Յովհաննու մկրտչի։ * Եւ մտեալ անդրէն փութանա- 25
կի առ թագաւորն՝ ասէ. կամիմ՝ զի այժմ տացես ինձ
վաղվաղակի 'ի վ՛ի սկտեղ զգլուխն Յովհաննու մկրտչի։
* Եւ տրտմեցաւ յոյժ թագաւորն, այլ վ՛ն երդմանցն՝ 26
և ընթրականացն՝ ոչ կամեցաւ անարգել զնա. * և ա- 27
ռաքեաց վաղվաղակի թագաւորն՝ դահիճ, և հրամա-
յեաց բերել զգլուխն նո՛ր։ Եւ չոգաւ գլխատեաց զնա
'ի բանտին. * և եբեր զգլուխն նո՛ր սկտեղբ՝ և ետ ցաղ- 28
ջիկն։ և աղջիկն տարաւ՝ ետ մօր իւրում։ * Իբրև 29
լուան աշակերտքն նո՛ր, եկին՝ բարձին զմարմինն՝ և եդին
Ե Կ 'ի գերեզմանի։ * Ժողովեցան առաքեալքն առ յս՛, և 30
պատմեցին նմա զամ՛ ինչ զոր արարին և զոր ուսու-
ցին։ * Եւ ասէ ցնո՛ յս՛. եկայք դուք առանձինն յա- 31
նապատ տեղի, և հանգիջիք սակաւ մի։ զի էին բազ՛մք
որ երթային և գային, և հաց անգամ՝ չժամանէին ու-
տել։ * Եւ գնացին նաւու յանապատ տեղի առան- 32
ձինն։ * Եւ տեսին զնոսա զի երթային, և գիտացին բազ՛մք. 33
և հետի յամ՛ քաղաքաց խուռն ընթանային անդր, և
մեր-

(17) Օրինակ. Վ՛ն Հերովդիադայ կն՛. զի նա էին ա՛՛։ (19) Օրինակ. Եւ Հերովդիադա ոխացեալ է՛ ն՛։ (21) Օրինակ. Յաւուրս ծննդոց։ (22) Օրինակ. Յինէն զոր կամիս։ (23) Օրինակ. Զոր ինչ խնդրեսցես։ (25) Օրինակ. Զի տացես ինձ վաղ՛՛։ (29) Օրինակ. Զմարմինն նո՛ր, և ե՛՛։ (31) Օրինակ. Եւ հանգիջիք սակաւիկ մի։ (33) Օրինակ. Եւ տեսին զնա զի եր՛՛. և օրինակ։ Եւ տեսին զի երթային, և գային բազ՛մք. և հետ 'ի յամ՛ քաղա՛՛։

34 մերձենայրին առ նմա։ * Եւ ելեալ ետես ամբոխ բազմ,
և գթացաւ ՚ի նոսա զի էին իբրև ոչխարք՝ որոց ոչ իցէ
հովիւ։ և սկսաւ ուսուցանել զնոսա յոյժ։
35 * Եւ իբրև բազում ժամ եղև, մատուցեալ աշակերտքն՝ ԺԶ
36 ասէին. տեղիս՝ անապատ է, մինչ գեռ աւուր կայ, * ար-
ձակեա զժողովուրդդ, զի երթեալ շուրջ յագարակս
և ՚ի գեղս՝ գնեսցեն իւրեանց զինչ ուտիցեն, զի պատ՝
37 ինչ ուտել՝ ոչ ունին։ * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ա-
սէ ցնս. տուք դուք դոցա՝ ուտել։ ասեն ցնա՝ երթի-
ցուք գնեսցուք երկերիւր դահեկանի հաց, և տացուք
38 դոցա ուտել։ * Ասէ ցնս. քանի՞ նկանակ ունիք, եր-
թայք տեսէք։ իբրև գիտացին, ասեն ցնա՝ հինգ. և
39 երկուս ձկունս։ * Եւ հրամայեաց նց բազմել երա-
40 խանս երախանս ՚ի վերայ դալարւոյ խոտոյ։ * և բազմե-
41 ցան դասք դասք, ըստ հարիւրս և ըստ յիսուն։ * Եւ
առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունսն, հայե-
ցեալ յերկինս, օրհնեաց. մանրեաց զնկանակսն, և ետ
աշակերտացն զի արկցեն նց, և զերկուս ձկունսն՝ բաշ-
42 խեաց ամենեցուն. * Կերան՝ և յագեցան. * և բարձ-
43 ին զնշխարսն երկոտասան սակառի լի, և ՚ի ձկանց ան-
44 տի։ * և էին որք կերանն՝ իբրև արք հինգ հազար։
45 * Եւ նոյն ժամայն ստիպեաց զաշակերտսն մտանել ՚ի ԵԲ
նաւ, և յառաջագոյն քան զնա երթալ յայնկոյս ՚ի բեթ-
46 սայիդա, մինչ ինքն զժողովուրդսն արձակիցէ. * Եւ
հրաժարեալ ՚ի նոցանէ՝ ել ՚ի լեառն կալ յաղօթս։
47 * Եւ իբրև երեկոյ եղև, էր նաւն ՚ի մէջ ծովուն, և ԺԷ
48 ինքն ՚ի ցամաքի։ * Եւ ետես զնս հողմակոծեալս ՚ի
վարելն, զի էր հողմն ընդդէմ նց։ և զչորրորդ պա-
հու գիշերոյն գայ առ նս գնացեալ ՚ի վերայ ծովուն. և
49 կամէր զանց առնել առ նոքօք։ * Նոքա իբրև տեսին
զի գնայր ՚ի վերայ ծովուն, համարեցան թէ առաչօք
50 ինչ լինիցի, և աղաղակ բարձին։ * քանզի ամենե-
քեան տեսին զնա՝ և խռովեցան։ Եւ նա՝ վաղվա-
ղակի խօսեցաւ ընդ նս, և ասէ. քաջալերեցարուք,
51 ես եմ՝ մի երկնչիք։ * և ել ՚ի նաւն առ նս, և դա-
դարեաց հողմն։ Եւ առաւել ևս յիմարեալ էին ՚ի միտս
52 իւրեանց, և զարմանային յոյժ. * քանզի և ՚ի վերայ
հա-

(35) Ոմանք. Ասեն, տեղիս անապատ"։ (35) Ոսկան. Մինչ օր կայ։ (36) Ոսկան. Ուտել ինչ ոչ ունին։ (37) Ոմանք յաւելուն. Ասեն ցնա աշակերտքն, եր"։ (38) Ոսկան. Երթայք և տեսէք։ (42) Ոսկան. Կերան ամենքին և յագեն"։ (45) Ոմանք. Զժողովուրդն արձակեսցէ։ (48) Ոմանք. Եւ տեսեալ զնս հող".. զանց առնել զնոքօք։ (52) Ոմանք. Քանզի ՚ի վր հացի ոչ իմա.. Թմբրեալ։

Digitized by Google

հացին ոչ իմացան զի էր սիրտ նոցա թմբրեալ ։ * Եւ 53
իբրեւ անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն գեննեսարեթ ։
* Եւ իբրեւ ելին 'ի նաւէն անտի, իսկ և իսկ ծանեան 54
զնա արք տեղւոյն այնորիկ ։ * և ընթացեալ այսր անդր 55
ընդ ամ գաւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս,
ուր լսէին թէ անդ իցէ ։ * Եւ ուր և մտանէր 'ի գեղս 56
կամ 'ի քաղաքս կամ յագարակս, 'ի հրապարակս դնէին
զախտաժէտս, և աղաչէին զնա՝ զի գոնէ՝ 'ի քղանցս
հանդերձից նորա մերձենայցեն ։ և որք միանգամ մեր-
ձեցանն՝ փրկեցան ։

ԳԼ. Է.

ԾԸ
Ե.գ

Եւ ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ոմանք 'ի 1
դպրացն որ եկեալ էին յերուսաղեմէ ։ * Եւ տե- 2
սեալ զոմանս յաշակերտացն նորա՝ զի խառնակ ձեռօք,
այս ինքն է՝ անլուայ ուտէին հաց, բամբասեցին ։ * Զի 3
փարիսեցիքն՝ և ամ հրեայք, եթէ ոչ բռնալիր լուա-
նան զձեռս, հաց՝ ոչ ուտեն ։ քանզի ունին զաւանդու-
թն ծերոցն ։ * և 'ի հրապարակէ մտեալ՝ եթէ ոչ նախ 4
մկրտիցին, ոչ ուտեն ։ և այլ ինչ բազմ է՝ զոր ընկալեան
ունել, մկրտութիս բաժակաց, և ստամանաց, և պղն-
ձեաց, և մահճաց ։ * Ապա հարցանեն զնա փարիսե- 5
ցիքն՝ և դպիրք՝ թէ ընդէ՞ր աշակերտքն քո ոչ գնան ըստ
աւանդութե ծերոցն ։ այլ խառնակ ձեռօք հաց ուտեն ։
* Նա պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնս, թէ բարւոք մար- 6
գարէացաւ եսայի վս ձեր կեղծաւորաց, որպ ասաց ։
ժողովուրդս այս շրթամբք մեծարէ զիս, և սիրտք նոցա
հեռացեալ 'ի բացեայ են յինէն ։ * զուր պաշտեն զիս ։ 7
ուսուցանեն վարդապետութիս՝ զմարդկան պատուի-
րեալս ։ * Թողեալ զպատուիրանն այ, ունիք զմարդ- 8
կան աւանդութի ։ * Եւ ասէ ցնս ։ բարւոք խոտէք ըզ- 9
պատուիրանն այ, զի զձեր աւանդութիւն հաստատիցէք ։
* Զի մովսէս ասէ ։ պատուեա զհայր քո և զմայր ։ և 10
որ

---

(53) Ոմանք ։ Եկին 'ի գեննեսարեթ ։ (54) Ոմանք ։ Եւ իբ-
րև ել 'ի նաւէն ։ (55) Ոսկան յաւելու ։ Բերել զամ հի-
անդս ։ (56) Ոմանք ։ Զի գոնեա 'ի քղանցս հանդերձի նր
մերձենայցեն ։ և որ միանգամ ։
Գլ. Է. (2) Ոմանք ։ Այս ինքն անլուայ ։ (4) Ոմանք ։
Մկրտութի բաժակաց ։ (5) Յօրինակին [illegible] ։ Հարցանեն
զնա փարի՞ ։ Այլ ոմանք ։ Հարցանեն ցնա ։ (6) Ոմանք ։ Թէ
բարիոք մար՞ ։ (8) Ոսկան յաւելու ։ Զմարդկան աւան-
դութիս ։ Մկրտութիս սափորաց և բաժակաց և այլոց նմանեաց ա-
յսոցին առնէք բազմ ։ Որ ոչ գտանի 'ի Գրչագիրս մեր օրինակս ։ (9) Ո-
մանք ։ Բարիոք խոտէք ․․ հաստատիցէք ։

Digitized by Google

որ չարախօսիցէ զհօրէ կամ զմօրէ, մահու վախճա-
11 նեսցի: * Եւ դուք ասէք, եթէ ասիցէ ոք ցհայր կամ
ցմայր՝ կորբան, որ է՝ պատարագ, զոր յինէն օգտե-
12 ցիս. * և ոչ ևս տայք թոյլ նմա չառնել ինչ հօրն, կամ
13 մօր: * և անարգէք զբանն Այ ձերով աւանդութբն,
զոր աւանդեցէք. և բազում ինչ այլ՝ որ այսմ նմանն է՝ առ-
14 նէք: * Եւ կոչեաց առ ինքն զամ ժողովուրդն՝, ասէ
15 ցնս. լուարո՛ւք ինձ ամենեքեան՝ և՛ ի միտ առէք: * ո՛չ
ինչ արտաքո՛յ ի մարդ մտեալ՝ եթէ կարիցէ պղծել
զնա, այլ որ ելանէ՛ ի նմանէ՝ այն է որ պղծէ զմարդն:
16 * որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: * Եւ իբրև ե-
17 մուտ՛ ի տուն յամբոխէ անտի, հարցանէին զնա աշա-
18 կերտքն վս առակին: * Եւ ասէ ցնս. այդպէս և դուք
անմիտք էք. ո՛չ իմանայք, եթէ ամ որ արտաքո՛յ ի
19 ներքս մտանէ՛ ի մարդ, ո՛չ կարէ զնա պղծել. * զի ո՛չ
եթէ՛ ի սիրտ նր մտանէ, այլ յորովայն. և արտաքս ե-
20 լանէ. և սրբէ՛ զամ կերակուրսն: * Եւ ասէր, թէ որ
21 ինչ՛ ի մարդոյն ելանէ՝ այն պղծէ զմարդ: * զի՛ ի ներ-
քուստ՛ ի սրտէ՛ մարդկան խորհուրդք չարութն ելա-
22 նեն. շնութիք, պոռնկութիք, * գողութիք, սպանութիք.
ագահութիք, չարութիք, նենգութիք, գիճութին, չա-
րակնութին, հայհոյութին, ամբարտաւանութին, անզգա-
23 մութին: * Այս ամ չարիք՝՛ ի ներքուստ ելանեն, և
պղծեն զմարդ:

24 * Եւ անտի յարուցեալ եկն՛ ի սահմանս տիւրոսի և
սիդոնի. և մտեալ՛ ի տուն՝ ո՛չ ումեք կամէր յայտնել,
25 և ո՛չ կարաց ծածկել: * Լուաւ կին մի զնմանէ, որոյ
դուստր իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ. եկն՝ անկաւ
26 առ ոտս նր: * և կինն՝ էր հեթանոս, փիւնիկ ասորի
յազգէ. և աղաչէր զնա՝ զի զդևն հանցէ՛ ի դստերէ
27 նր: * Եւ յս ասէ ցնա. թո՛յլ տուր, նախ յագեսցին
մանկունք. զի ո՛չ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և
28 արկանել շանց: * Նա՝ պատասխանի ետ և ասէ. տր՝
և շունք՛ ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին:
29 * Եւ ասէ ցնա. վս այդր բանի՝ երթ, ել դևն՛ ի դստե-
30 րէ քումմէ: * Գնաց՛ ի տուն իւր, և եգիտ ելեալ զդ-
ևն.

---

(11) Յօրինակին. կամ զմայր՝ կոր": (11) Ոմանք. Օգտեսցիս:
(12) Ոմանք. Թոյլ նմա առնել ինչ: (13) Ոմանք. Բազում
ինչ որ այսմ նմ": (14) Ոմանք. Եւ կոչեցեալ առ ինքն զամ
ժղվրդն: (15) Ոմանք. Ոչ որ ինչ արտաքուստ . . . այլ որ
ելանէն՛ ի նմանէ, այն պղծէ զմարդ: (17) Ոմանք. Հար-
ցին զնա աշակ": (18) Ոմանք. Անմիտ էք, և ոչ իմա՛ . . . ոչ
կարէ պղծել զնա: (24) Ոմանք. Ոչ կամէր յայտնել:
(27) Ոմանք. Թոյլ տուր՝ զի նախ յագ":

Digitized by Google

զեն. եւ զդուստրն, զի անկեալ կայր 'ի մահիճս:
* Եւ ելեալ միւսանգամ 'ի սահմանացն Տիւրոսի եւ Սի- 31
Ի / ԵԵ դոնի, եւ եկն 'ի ծովեզրն Գալիլեացւոց 'ի մէջ սահ-
մանացն 'ի Դեկապօլեայ: * Եւ բերին առաջի նր խուլ 32
մի եւ համր. եւ աղաչէցին՝ զի ձեռն դիցէ 'ի վերայ նր:
* Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէն առանձին, արկ զմա- 33
տունս իւր ընդ ականջս նր՝ եւ եթուք անեալ. եւ կալ-
լաւ զլեզուէ նր. * Հայեցաւ յերկինս՝ յոգոց եհան՝ եւ 34
ասէ. Եփփաթա, որ է՝ բացիր: * Եւ նոյնժամայն 35
բացան լսելիք նր, եւ լուծաւ կապանք լեզուի նր. եւ
խօսէր՝ ուղիղ: * Եւ պատուիրեաց նց՝ զի մի ումեք 36
ասասցեն: Եւ որչափ նա պատուիրէր նց, նոքա եւս ա-
ռաւել քարոզէին: * Եւ եւս քան զեւս զարմանային եւ ա- 37
սէին. Զամենայն ինչ բարւոք գործեաց սա, զի խլեց՝
լսել տայ, եւ համերց խօսել:

ԳԼ. Ը.

ԻԱ Յաւուրսն յայնոսիկ դարձեալ ժողովուրդ բազում էր, 1
եւ ինչ՝ ոչ ունէին ուտել. կոչեաց զաշակերտսն իւր՝
ԵԴ եւ ասէ ցնս: * Գթամ ես 'ի վերայ ժողովրդեանդ. զի 2
արդ՝ երեք աւուրք են՝ մինչ առ իս են, եւ ոչ ունին
զինչ ուտիցեն: * Եւ եթէ արձակեմ զդոսա նօթիս 'ի 3
տունս իւրեանց, նքթիցեն 'ի ճանապարհի. զի ոմանք
'ի դոցանէ 'ի հեռաստանէ եկեալ են: * Պատասխանի 4
ետուն նմա աշակերտքն նր. ուստի՞ կարէս յագե-
ցուցանել զդոսա հացիւ յանապատի աստ: * Եւ հար- 5
ցանէր զնս. քանի՞ նկանակ հաց ունիք: Եւ նք ասեն՝
եւթն: * Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմել 'ի վե- 6
րայ երկրի: Եւ առեալ զեւթն նկանակսն՝ գոհացաւ՝ ե-
բեկ, եւ տայր ցաշակերտսն զի արկցեն: Եւ արկին ա-
ռաջի ժողովրդեանն: * Եւ ձկունս՝ սակաւ ունէին. եւ 7
զայն եւս օրհնեաց, եւ հրամայեաց արկանել: * Կերան 8
եւ յագեցան, եւ բարձին զնշխարս կոտորոցն՝ եւթն զամ-
բիղ: * Եւ էին որք կերանն՝ իբրեւ չորք հազարք. եւ 9
ԵԷ արձակեաց զնս: * Եւ նոյնժամայն մտեալ 'ի նաւ հան- 10
դերձ աշակերտօքն՝ եկն 'ի կողմանս Դաղմանութեայ:
* Ելին փարիսեցիքն՝ եւ սկսան վիճել ընդ նմ, եւ խնդ- 11
րէին

(31) Ոմանք. Եւ սիդոնի, եկն 'ի ծո՛": (32) Ոմանք. Խուլ մի համր, եւ աղաչէին զի: (34) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա. Եփ-փաթա: (37) Ոմանք. Բարւոք գոր՛":
Գլ. Ը. (2) Ոմանք. Են՝ զի կան առ իս: (5) Ոմանք. Եւ հարցանէր ցնս. քանի նկանակ հացի ունիք: (6) Ոսկան. Զեօթն նկանակս: (7) Ոմանք. Եւ ձկունս սակաւս ու՛": (10) Ոսկան. Եկն 'ի սահմանս Դաղմ՛":

12 րէին 'ի նմանէ նշան յերկնից՝ փորձելով զնա։ * Եւ
հառաչեաց յոգի իւր՝ և ասէ. զի՞ է՝ զի ազգս այս նշան
խնդրէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ տացի նշան ազգիս այս֊
13 միկ։ * Եթող զնո. դարձեալ եմուտ 'ի նաւ, և գնաց
14 յայնկոյս։ * Եւ մոռացան հաց առնուլ. բայց մի նկա֊
նակ ունէին ընդ իւրեանս 'ի նաւին։
15 * Եւ պատուիրէր նց և ասէր. զգո՛յշ լերուք 'ի խմո֊ ԻԲ
րոյ անտի փարիսեցւոց՝ և 'ի խմորոյ Հերովդիանոսաց։
16 * Եւ խորհէին ընդ միմեանս և ասէին, թէ զի հաց
17 ոչ ունիմք։ * Գիտաց յս՝ և ասէ ցնս. զի՞ խորհիք 'ի
միտս ձեր թերահաւատք՝ թե հաց ոչ ունիք. տակա֊
ւին ոչ իմանայք և ոչ յիշէք. ապշութի ունի զսիրտս
18 ձեր. * աչս ունիք՝ և ոչ տեսանէք, ականջս էն՝ և ոչ
19 լսէք և ոչ իմանայք տակաւին։ և ոչ յիշէք, * յորժամ
զհինգ նկանակն 'ի հինգ հազարսն, և քանի՞ սակառս
բարձէք զկոտորացն լի։ և ասեն ցնա, երկոտասան։
20 * Եւ յորժամ զեւթն նկանակն 'ի չորս հազարսն, և քա֊
նի՞ զամբիւղ լի՝ բարձէք զկոտորացն։ և նք ասեն, եւթն։
21 * Եւ ասէ ցնս. եւ զիարդ ոչ իմանայք։
22 * Գան 'ի Բեթսայիդա. և ածեն առաջի նր կոյր մի. ԻԳ
23 և աղաչէին զնա՝ զի մերձեսցի 'ի նա։ * Եւ առեալ
զձեռանէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին, եթուք յաչս
նր, և ձեռն եդ 'ի վերայ նր. և հարցանէր զնա՝ թէ
24 տեսանիցէ ինչ։ * Հայեցաւ՝ և ասէր. տեսանեմ զմար֊
25 դիկս՝ զի շրջին իբրև զծառս։ * Դարձեալ եդ ձեռս
'ի վերայ աչաց նր՝ եբաց, և տեսանէր. ողջացաւ և տե֊
26 սանէր համարձակ զամ. * Արձակեաց զնա 'ի տուն իւր՝
և ասէ. 'ի շէնդ մի մտանիցես, այլ երթ 'ի տուն քո. և
յորժամ 'ի շէնն մտանիցես՝ մի ումեք ասիցես 'ի շինին։
27 * Եւ ել յս աշակերտօքն հանդերձ 'ի շէնս Կեսարեայ ԻԴ
Փիլիպպեայ. և 'ի ճանապարհին հարցանէր ցաշակերտս֊ Դ Ե
ն՝ և ասէր. զո՞ ոք ասեն զինէն մարդիկն՝ թէ
28 իցեմ։ * Նոքա ետուն պատասխանի՝ և ասեն. զՅովհան֊
նէս մկրտիչ, և այլք՝ զեղիա, և այլք՝ զմի ոք 'ի մար֊
29 գարէից անտի։ * Ասէ ցնս. իսկ դուք՝ զո՞ ոք
ասէք զինէն թէ իցեմ։ պատասխանի ետ պետրոս, և
30 ասէ ցնա. դու ես քս։ * Եւ սաստեաց 'ի նս՝ զի ու֊
մեք՝

---

(14) Ոմանք յաւելուն. Բայց միայն մի նկա"։ (15) Ոմանք. Եւ պատուիրեաց նց և ասէր. զգո՛յշ լերուք։ (17) Ոմանք. Ապշութի կալաւ զսիրտս ձեր։ (19) Ոմանք. Սակառս լի բար"... և ասեն. երկոտա"։ (23) Ոմանք. Եւ ձեռն եդ 'ի վր գլխոյ նր. և։ (25) Ոմանք. Եդ ձեռն 'ի վր ա"։ (27) Ոմանք. Փիլիպպեայ... մարդիկս թէ իցեմ։ (28) Ոմանք. Զմի 'ի մարգա"։ (30) Ոմանք. Զի մի ումեք ասիցեն։

Digitized by Google

մեք՝ մի ասիցեն զնմանէ։ * Եւ սկսաւ ուսուցանել զնոսա, 31
թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ բազում չարչարանս ըն-
դունել, եւ անարգել յերիցանց եւ 'ի քահանայապետից
եւ 'ի դպրաց, եւ մեռանել. եւ յետ երից աւուր յառնել։
* Եւ համարձակ զբանն խօսեցաւ։ Եւ առեալ զնա մե- 32
կուսի պետրոսի՝ սկսաւ սաստել նմա։ * Եւ նա՝ դար- 33
ձաւ եւ ետես զաշակերտսն, սաստեաց պետրոսի՝ եւ ասէ.
Երթ յետս՝ իմ սատանայ. զի ոչ խորհիս դու զԱյն,
այլ զմարդկանս։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդն 34
աշակերտօքն հանդերձ՝ ասէ ցնս. եթէ ոք՝ կամի գալ
զկնի իմ, ուրասցի զանձն իւր, եւ բարձցէ զխաչ իւր՝
եւ եկեսցէ զկնի իմ։ * Զի որ կամիցի ապրեցուցանել 35
զանձն իւր, կորուսցէ զնա. եւ որ կորուսցէ զանձն
իւր վս աւետարանին, ապրեցուսցէ զնա։ * Զի՞նչ օ- 36
գուտ է մարդոյ՝ եթէ զաշխարհ ամ շահեսցի, եւ զանձն
իւր տուժեսցի։ * քանզի՝ զի՞նչ տայցէ մարդ՝ փոխա- 37
նակ անձին իւրոյ։ * Զի որոք՝ ամօթ համարեսցի զիս 38
եւ զբանս իմ 'ի շնացօղ եւ 'ի մեղաւոր ազգիս յայսմիկ,
եւ որդի մարդոյ յամօթ արասցէ զնա՝ յորժամ եկեսցէ
փառօքն հօր իւրոյ եւ հրեշտակաց սրբոց։ * Եւ ասէ ցնս. 39
ամէն ասեմ ձեզ. զի են ոմանք 'ի սոցանէ որ աստ կան,
որք մի ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչեւ տեսցեն զարքայու-
թին այ եկեալ զօրութբ։

ԳԼ. Թ.

ԻԵ Եւ յետ վեց աւուր՝ առնու Յս իւր յն զպետրոս եւ 1
զյակոբոս եւ զյովհաննէս, եւ հանէ զնս 'ի լեառն
մի բարձր առանձինն. եւ յայլակերպս եղեւ առաջի նց։
* Եւ ձորձք նր եղեն փայլուն սպիտակ յոյժ, ոպ թա- 2
փիչք երկրի ոչ կարեն այնպէս սպիտակացուցանել։
* Եւ երեւեցաւ նց եղիա մովսիսիւ հանդերձ, եւ խօ- 3
սէին ընդ յսի։ * Պատասխանի ետ պետրոս՝ եւ ասէ 4
ցյս. ռաբբի՝ բարւոք է մեզ աստ լինել. եւ արասցուք՝
երիս տաղաւարս՝ մի՝ քեզ, եւ մի՝ մովսիսի, եւ մի՝ ե-
ղիայի։ * քանզի ոչ գիտէր զինչ խօսէր, զի զարհու- 5
րեալ էին։ * Եւ եղեւ ամպ մի՝ հովանի 'ի վերայ նց. 6
ձայն եղեւ յամպոյ անտի՝ եւ ասէ. դա է որդի իմ սի-

րե-

---

(33) Ոսկան. Դարձաւ եւ ետես։ (33) Ոմանք. Այլ զմարդկան։ (35) Ոմանք. Զի որ կամիցի զանձն իւր կե-ցուցանել, կոր՛՛։ (36) Ոմանք. Զաշխարհս ամենայն... տուժեսցէ։ (38) Ոմանք. Ազգիս այսմիկ։
Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Եւ յայլակերպ եղեւ։ (2) Ոմանք. Սպի-տակեցուցանել։ (3) Ոսկան. Որք խօսէին ընդ յսի։ (6) Ո-մանք. Յամպոյն՝ եւ ասէ։ Ոմանք. յամպոյ անտի՝ դա է։

Digitized by Google

7 լսէք՝ դմա լուարուք։ * Եւ յանկարծակի հայեցեալ
շուրջ անդր, ոչ եւս զոք ուրեք տեսանէին, բայց միայն՝ զՅս
8 ընդ իւրեանս։ * Եւ մինչդեռ իջանէին 'ի լեռնէ ան-
տի, պատուիրեաց նց զի մի՛ ումեք պատմեսցեն զոր
տեսինն, բայց յորժամ որդի մարդոյ 'ի մեռելոց յարի-
9 ցէ։ * Եւ նոքա զբանն 'ի միտ ունէին։ եւ խնդրէին ԸՆ
10 միմեանս՝ թէ զի՞նչ իցէ 'ի մեռելոցն յառնել։ * Հար-
ցին զնա եւ ասեն. զի՞նչ է այն զոր դպիրքն ասեն՝ ե-
11 թէ նախ Եղիայի պարտ է գալ։ * Նա՝ պատասխանի
ետ նց եւ ասէ. Եղիա նախ եկեալ՝ յօրդարեսցէ զամ։
Իսկ զիա՞րդ գրեալ է զորդւոյ մարդոյ, զի բազում ինչ չար-
12 չարեսցի եւ անգոսնեսցի։ * Այլ ես՝ ասեմ ձեզ, եթէ
Եղիա եկն, եւ արարին ընդ նմա զինչ եւ կամեցան. որպ
13 եւ գրեալ է վասն նր։ * Եւ եկեալ առ աշակերտսն, տե
սանէին ամբոխ շուրջ զնոքօք, եւ զդպիրսն՝ զի վիճէին
14 ընդ նս։ * Եւ վաղվաղակի ամ ժողովուրդն իբրեւ տե-
սին զնա՝ զարմացան, եւ ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն
15 տային նմ։ * Եւ եհարց ցնս թէ զի՞նչ վիճէիք ընդ նս։
16 * Պատասխանի ետ մի ոմն 'ի ժողովրդեանէն՝ եւ ասէ. Իշ-
վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ, զոր ունի այս
17 համր. * Եւ ուր հասանէ՝ զարկուցանէ զնա, եւ փրփրէ,
եւ կրճտէ զատամունս իւր՝ եւ ցամաքի. եւ ասացի ցա-
շակերտսն քո զի հանցեն, եւ ոչ կարացին հանել զնա։
18 * Պատասխանի ետ նց եւ ասէ. ո՛վ ազգ անհաւատ՝ մին-
չեւ յե՞րբ իցեմ ընդ ձեզ, մինչեւ ցե՞րբ անսայցեմ ձեզ.
19 ածէք զնա առ իս։ * Եւ ածին զնա առ նա։ իբրեւ ե-
տես զնա այսն, վաղվաղակի շարժլեաց զնա, եւ ան-
20 կեալ յերկիր թաւալէր եւ փրփրեայր. * Եհարց ցհայր
նր եւ ասէ. քանի՞ ժամանակք են՝ յորմհետէ այդ ե-
21 ղեւ դմա։ եւ նա ասէ. 'ի մանկութէ. * բազում անգամ
'ի հուր արկանէ եւ 'ի ջուր՝ զի կորուսցէ զդա. արդ՝
եթէ կարող ինչ ես, օգնեա մեզ տր՝ գթացեալ 'ի մ-
22 մեզ։ * Եւ յս ասէ ցնա. ասացեր՝ եթէ կարող ես. ամ
23 ինչ՝ հնարաւոր է այնմ որ հաւատայ։ * Եւ վաղվա-
ղակի աղաղակեաց հայր մանկանն՝ եւ ասէ. հաւատամ,
24 օգնեա անհաւատութեան իմում։ * Իբրեւ ետես յս՝ ե-
թէ կուտի ժողովուրդն 'ի վերայ, սաստեաց այսոյն
պղծոյ՝ եւ ասէ. համր՝ եւ խուլ այս՝ ես տամ քեզ հրա-
ման,

---

(8) Ոմանք. 'Ի լեռնէն, պատուէր": (12) Ոմանք. Եւ արա-
րին ԸՆ նմա զոր ինչ կամեցան։ (15) Ոմանք. Եհարց ցնս,
թէ։ (18) Ոմանք. Մինչեւ ցերբ իցեմ առ ձեզ. մինչեւ
յերբ ան"։ (19) Ոմանք Եւ փրփրայր։ (21) Ոմանք. Ար-
կանէ զդա եւ 'ի ջուր։ (23) Ոմանք յաւելու. Հաւատացելո-
ցն. օգ"։ (24) Ոմանք. Համր դու եւ խուլ... եւ այլ մի եւս։

Digitized by Google

մամբ, ե՛լ ՚ի դմանէ. և այլ եւս՝ մի մտանիցես ՚ի դա: * Եւ 25
աղաղակեաց՝ և յոյժ լլկեաց զնա՝ և ել. և եղև պա-
տանեակն իբրև զմեռեալ, մինչև բազմաց իսկ ասել՝
թէ մեռաւ: * Եւ յիսուս կալեալ զձեռանէ նորա յարոյց զնա. 26
և կանգնեցաւ: * Եւ իբրև եմուտ նա ՚ի տուն, աշա- 27
կերտքն առանձինն հարցին զնա. մեք՝ ընդէ՞ր ոչ կա-
րացաք հանել զնա: * Եւ ասէ ցնո. այդ ազգ՝ ոչ իւիք 28
ՂԳ ելանէ, եթէ ոչ պահաւք և աղաւթիւք: * Եւ անտի ե- 29
լեալ անցանէին ընդ գալիլեացւոցն. և ոչ կամէր ե-
թէ ոք գիտասցէ: * Քանզի ուսուցանէր զաշակերտսն 30
իւր՝ և ասէր ցնո, թէ որդի մարդոյ մատնելոց է ՚ի
ձեռս մարդկան, և սպանցեն զնա. և իբրև սպանցի՝
յերիր աւուր յառնէ: * Եւ նոքա ոչ գիտէին զբանն. 31
և երկնչէին հարցանել զնա:

ԻԷ * Եկին ՚ի կափառնաում. և իբրև եմուտ ՚ի տունն, հար- 32
ցանէր զնո, զի՞նչ վիճէիք զճանապարհայն ընդ միմեանս:
* Եւ նոքա լռեալ լինէին. քանզի ընդ միմեանս վիճէին 33
՚ի ճանապարհին թէ՝ ո՞վ մեծ իցէ: * Եւ իբրև նստաւ՝ 34
կոչեաց զերկոտասանսն, և ասէ ցնո. եթէ ոք կամի
առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն յետին՝ և ամենե-
ցուն սպասաւոր: * Եւ առեալ մանուկ մի կացոյց ՚ի 35
մէջ նոցա. և ընկալեալ զնա ՚ի գիրկս իւր, ասէ ցնոսա:
* Որ միանգամ յայսպիսի մանկտւոյ ընկալցի յանուն 36
իմ, զիս ընդունի: և որ զիս ընդունի. ոչ զիս ընդու-
նի՝ այլ զայն որ առաքեացն զիս: * Պատասխանի ետ 37
նմա յովհաննէս և ասէ. վարդապետ՝ տեսաք զոմն զի
յանուն քո զդևս հանէր՝ և զհետ մեր ոչ գայր, և ար-
գելուք զնա: * Եւ նա ասէ. մի արգելուք զնա. զի 38
ո՞չ ոք է որ առնէ զաւրութիւն յանուն իմ, և կարիցէ հայ-
հոյել զիս: * Զի որ ոչն է ընդ մեզ հակառակ, ՚ի մեր 39
կողմն է: * Եւ որ ոք արբուսցէ ձեզ ջուր բաժակաւ 40
յանուանս յայս, թէ զաւք՝ քրիստոսի էք, ամէն ասեմ ձեզ՝
մի կորուսցէ զվարձս իւր: * Եւ որ ոք՝ գայթագղե- 41
ցուսցէ զմի ՚ի փոքրկանցս որ հաւատան յիս, լաւ էր
նմա առաւել՝ եթէ արկեալ էր ընդ պարանոցաւ նորա երկ-
կան իշոյ, և ընկեցեալ ՚ի ծով: * Եւ եթէ գայթագղե- 42
ցուսցէ զքեզ ձեռն քո, հա՛տ ընկեա՛ ՚ի քէն. զի լա՛ւ
կցէ

(27) Ոմանք. Ոչ կարացաք հանել զդա: (29) Ոմանք. Անց-
ցանէին ընդ գալիլեացւոցն: (30) Ոմանք. Եւ սպանա-
նիցեն զնա: (30) Ոմանք. Յերիր աւուր յարիցէ: (31) Ոմ-
անք. Հարցանել զնա: (35) Ոմանք. ՚Ի գիրկս իւր, ա-
սէր ցնո: (36) Ոմանք. Եւ որ զքեզ ընդունիցի: (39) Ոմ-
անք. ՚Ի մեր կողմն է: (41) Ոմանք. Թէ արկեալ էր ընդ
պարանոցն նորա: (42) Ոմանք. Խեղ մտանել ՚ի կեանս:

Digitized by Google

իցէ քեզ խեղ 'ի կեանսն յաւիտենից մտանել, քան երկ-
կուս ձեռս ունել՝ և երթալ 'ի գեհեն 'ի հուրն անշէջ։
44 * Եւ եթէ ոտնքո գայթագղեցուսցէ զքեզ, հատ ըն-
կեա՛ զնա 'ի քէն. լաւ իցէ քեզ կաղ մտանել 'ի կեանսն
յաւիտենից, քան երկուս ոտս ունել՝ և անկանել 'ի
46 գեհեն։ * Եւ եթէ ակն քո գայթագղեցուսցէ զքեզ,
հան զնա 'ի բաց. լաւ իցէ քեզ միով ակամբ մտանել
յարքայութիւն այ, քան երկուս աչս ունել՝ և անկանել
47 'ի գեհեն։ * Ուր որդն նց ոչ մեռանի՝ և հուրն ոչ
48 շիջանի։ * Զի ամ ինչ հրով յաղեսցի։ * Բարւոք է
49 աղ. եթէ աղն անհամեսցի, իւ համեմեսցի։ արդ՝ դուք
կալարուք յանձինս ձեր զաղն, և խաղաղութիւն արա-
րէք ընդ միմեանս։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ անտի յարուցեալ՝ գայ 'ի սահմանս հրէաստա- ՂԴ
նի, յայնկոյս յորդանանու։ և երթային գնային
խռնեալ ժողովուրդն առ նա, և որպէս սովոր էր՝
միւսանգամ ուսուցանէր զնոսա։
2 * Իսկ փարիսեցիքն մատուցեալ փորձելով հարցանէին ԻԸ
զնա՝ և ասէին, եթէ արժա՞ն իցէ առն զկին իւր ար-
3 ձակել։ * Նա՝ պատասխանի ետ նց՝ և ասէ. զի՞նչ պա-
4 տուիրեաց ձեզ մովսէս։ * և նքա ասեն. մովսէս հրա-
5 ման ետ՝ գիր մեկնելոյ գրել, և արձակել։ * Պատաս-
խանի ետ յս՝ և ասէ ցնս. վս խստասրտութե ձերոյ գը-
6 րեաց զպատուիրանն զայդ. * այլ ի սկզբանէ արարա-
7 ծոց, արու և էգ արար զնս այ, և ասէ։ * վասն այ-
սորիկ թողցէ այր զհայր իւր և զմայր, և երթիցէ զհետ
8 կնոջ իւրոյ։ * և եղիցին երկոքեան 'ի մարմին մի։ և այ-
9 նուհետև ոչ են երկու՝ այլ մարմին մի։ * արդ՝ զոր
10 այ զուգեաց, մարդ մի մեկնեսցէ։ * Եւ 'ի տան դար-
11 ձեալ՝ աշակերտքն զնոյն հարցին ցնա։ * Եւ ասէ ցնս.
եթէ

---

* Այսպանօր ոմանց տպեալ 'ի լատինականէն յաւելու համար.
43, և 45. երկոցուն գլխոցն. Ուր որդն նց ոչ մեռանի,
և հուրն ոչ շիջանի։ Որ ամ գրչագիրք մեր միանգամ ունին 'ի
համարն 48։ (44) Ոմանք. Գայթագղեցուցանէ զքեզ...
և արկանել 'ի գեհեն։ Որ ոմանց յաւելու. 'ի գեհենն 'ի
հուրն անշէջ։ (46) Ոմանք. Հան զնա 'ի բաց։ (48) Ոմանց
'ի լատինականէն առեալ յաւելու. Հրով յաղեսցի. և ամ պա-
տարագ աղիւ յաղեսցի։ (49) Բազմ. Եւ եթէ աղն անհա՛։
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Խռնեալ ժողովուրդ առ նա։ (5) Յօ-
րինակին պէսպէս. Պատասխանի ետ յս։ (5) Ոմանք յաւելուած. Գրեաց
ձեզ զպատ՛։ (7) Ոմանք. Վս այսորիկ թողցէ։ (10) Ոմանք.
Աշակերտքն զնոյն հարցանէին ցնա։

եթէ այր՝ արձակեսցէ զկին իւր, և արասցէ այլ, շնայ։
* և կին՝ եթէ ելցէ յառնէ իւրմէ՝ և եղիցի առն այ- 12
ՂԵ լում, շնայ։ * Եւ մատուցանէին առ նա մանկտի՝ զի 13
ձեռն դիցէ նց. իսկ աշակերտքն՝ սաստէին այնոցիկ
որ մատուցանէինն։ * Իբրև ետես Յս, բարկացաւ 14
սաստեաց նց և ասէ. Թո՛յլ տուք մանկտւոյդ գալ առ
իս, և մի՛ արգելուք զդոսա. զի այդպիսեացդ է ար-
քայութիւն այ։ * Ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ ընկալցի զար- 15
քայութիւն այ իբրև զմանուկ, ոչ մտցէ ի նա։ * Եւ ա- 16
ռեալ զնս ի գիրկս ձեռն եդ ի վերայ՝ և օրհնեաց զնս։
ԻԹ * Եւ ընդ ելանելն նր անտի ի ճանապարհ, ահաւասիկ 17
ոմն մեծատուն՝ ընթացեալ ի ծունր իջանէր, հարցա-
նէր ցնա՝ և ասէր. վարդապետ բարի՝ զի՞նչ արարից
զի զկեանսն յաւիտենականս ժառանգեցից։ * Եւ Յս՝ 18
ասէ ցնա. զի՞ ասես զիս բարի. չի՛ք ոք բարի՝ բայց մի
այ հայր։ * զպատուիրանս գիտես. մի՛ շնար. մի՛ սպանա- 19
ներ. մի՛ գողանար. մի՛ սուտ վկայեր. պատուեա՛ զհայր
քո և զմայր։ * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնա. վարդա- 20
պետ՝ զայդ ամ արարի ի մանկութենէ իմմէ, արդ՝ զի՞նչ
ևս պակաս իցեմ։ * Եւ Յս հայեցեալ ի նա՝ սիրեաց զնա 21
և ասէ ցնա. մի ինչ պակաս է ի քէն, եթէ կամիս կատա-
րեալ լինել, երթ զոր ինչ ունիս վաճառեա՛ և տո՛ւր աղ-
քատաց, և ունիցիս գանձս յերկինս, և ա՛ռ զխաչն՝ և եկ
զկնի իմ։ * Եւ նա՝ խոժոռեալ ընդ բանն՝ գնաց տրտմեալ։ 22
զի ունէր ինչս բազումս։ * Եւ հայեցեալ յայս կոյս՝ յայն 23
կոյս Յս, ասէ ցաշակերտսն. զիա՛րդ դժուարին է՝ որ
զինչս ունին, մտանել յարքայութիւն այ։ * Եւ աշա- 24
կերտքն զարմացեալ էին ի վերայ բանիցն նր։ Իսկ Յս
դարձեալ պատասխանի ետ նց՝ և ասէ. որդեակք՝ որ-
չափ դժուարին է յուսացելոց յինչս՝ մտանել յարքա-
յութիւն այ։ * դիւրին է մալխոյ ընդ ծակ ասղան ան- 25
ցանել, քան մեծատան յարքայութիւն այ մտանել։ * Եւ 26
նք առաւել ևս զարմանային՝ և ասէին ընդ միմեանս.
իսկ ո՞վ կարասցէ ապրել։ * Հայեցեալ ընդ նս Յս՝ ասէ. 27
առ ի մարդկանէ այդ անհնարին է, այլ ոչ առ այ։
ՂԶ * Սկսաւ ասել ցնա Պետրոս. ահաւասիկ մեք՝ թողաք 28
զամ,

---

(13) Ոմանք. Ձեռն դիցէ ի վր նց։ (14) Ոմանք. Թոյլ տուք մանկտւոյն։ (17) Ոմանք. Ահա ոմն մեծա՛՛... զինչ գործեցից զի զկեանս։ (18) Ոսկան. օրինակք յաւելուն համաձայն [illegible]. Մի այ հայր։ (21) Ոմանք. Պակասէ ի քէն։ (23) Յօրինակին Ոսկ. Յայն կոյս յս, ասէ։ (23) Ոմանք. Որ զինչսն ունին։ (26) Ոմանք. Իսկ ո՛ կարիցէ ապրել։ (27) Ոմանք. Ընդ նս յս՝ և ասէ։ (27) Ոսկան յաւելու. Առ ի յայ. զի ամենայն ինչ հնարաւոր է առ այ։

Digitized by Google

29 զամ, և եկաք զհետ քո ։ * Պատասխանի ետ Յս և ա-
սէ. ամէն ասեմ ձեզ՝ ոչ ոք է որ եթող զտուն, կամ
զեղբարս, կամ զքորս, կամ զհայր, կամ զմայր, կամ
զորդիս, կամ զագարակս՝ վասն իմ կամ վասն աւետարա-
30 նին. * եթէ ոչ առնուցու հարիւրապատիկ այժմ
յայսմ ժամանակի տունս, և եղբարս, և քորս, և մայրս,
և որդիս, և ագարակս հալածանօք հանդերձ, և յաշ-
31 խարհին որ գալոց է՝ զկեանսն յաւիտենականս ։ * Զի
բազումք եղիցին առաջինք՝ յետինք, և յետինք՝ առաջինք ։
32 * Եւ էին 'ի ճանապարհի մինչ դեռ ելանէին յէմ.
և երթայր Յս առաջի քան զնոսա, և զարմացեալ էին որ
զհետն երթային. և երկնչէին ։ Եւ առեալ միւսան- զէ
գամ զերկոտասանսն առանձինն, սկսաւ ասել նոցա զինչ
33 անցք անցանելոց էին ընդ նա ։ * Թէ ահաւասիկ ե-
լանեմք յէմ. և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայա-
պետացն և դպրաց. և դատեսցին զնա 'ի մահ, և մատ-
34 նեսցեն զնա հեթանոսաց. * և կատակեսցեն զնովաւ,
և հարկանիցեն զնա, և թքանիցեն 'ի նա, և սպան-
ցեն. և յերիր աւուր յարիցէ ։
35 * Եւ երթային առ նովաւ յակոբոս և յովհաննէս՝ որ-
դիքն զեբեդեայ. և ասեն ցնա. վարդապետ՝ կամիմք
36 զի զոր ինչ խնդրեսցուք 'ի քէն՝ արասցես մեզ ։ * Եւ
նա՝ ասէ ցնս. զի՞նչ կամիք յինէն՝ զի արարից ձեզ ։
37 * Եւ նոքա՝ ասեն ցնա. տուր մեզ՝ զի նստցուք մի՝
38 յաջմէ քումմէ և մի յահեկէ 'ի փառսն քում ։ * Պատաս-
խանի ետ Յս՝ և ասէ ցնս. ոչ գիտէք զինչ խնդրէք. կա-
րէ՞ք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոց եմ, կամ ըզ-
39 մկրտութիւն՝ զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտել ։ * և նոքա՝
ասեն ցնա, կարեմք ։ Եւ Յս ասէ ցնս. զբաժակն զոր
ես ըմպելոց եմ՝ ըմպիցէք, և զմկրտութիւն՝ զոր ես
40 մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք. * այլ նստուցանել ընդ աջ-
մէ իմմէ և ընդ ահեկէ՝ ոչ է իմ տալ, այլ որոց տուեալ
41 իցէ ։ * Եւ լուեալ զայս տասանցն, սկսան բարկանալ
42 յակոբայ և յովհաննու ։ * Եւ Յս կոչեաց զնս առ ինքն,
և ասէ ցնս. գիտէք. զի որ յանուան իշխանքն են հե-
թա-

---

(29) Ոմանք. Վս անուան իմոյ, կամ վս աւետարանին ։
(30) Ոմանք. Եւ մարս ։ Եւ ոմանք. և մայր ։ (32) Ոմանք.
Սկսաւ ասել ցնս, զինչ.. ընդ նմա ։ (32) Ոսկան. Նց որ
ինչ անցք անն'' ։ (33) Ոմանք. Եւ դատեսցեն զնա 'ի մահ ։
Եւ ոմանք. և դատապարտեսցեն զնա 'ի ։ (34) Ոմանք.
Եւ կատակիցեն ։ (35) Օրինակ մի. Եւ երթային զնովաւ ։
(37) Ոմանք. 'Ի յահեկէ 'ի փառսն քո ։ (38) Բազմք. Զմկր-
տութիւն մկրտել՝ զոր ։ (40) Այք. Այլ որոց պատրաս-
տեալ իցէ ։ (42) Ոմանք. Եւ մեծամեծքն նց ։

Digitized by Google

թագաւորաց, տիրեն նց. եւ մեծամեծք նց իշխեն նոցա:
* Ոչ նոյնպէս իցէ եւ 'ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի 43
'ի ձէնջ մեծ լինել, եղիցի ձեր պաշտօնեայ. * եւ որ 44
կամիցի 'ի ձէնջ առաջին լինել՝ եղիցի ձեր ամենեցուն
ծառայ: * Քանզի եւ որդի մարդոյ՝ ոչ եկն առնուլ 45
պաշտօն, այլ պաշտել, եւ տալ զանձն իւր փրկանս
փոխանակ բազմաց:

ԼԱ էկ * Եւ գան յԵրիքով. եւ ընդ ելանելն նր յԵրիքովէ ա- 46
շակերտօքն՝ եւ բազում ժողովրդովք, որդի տիմէի բար-
տիմէոս կոյր նստէր մուրացիկ յանցս ճանապարհին:
* Իբրեւ լուաւ՝ թէ յս Նազովրեցի է, սկսաւ աղաղա- 47
կել՝ եւ ասել. որդի դաւթի յս՝ ողորմեաց ինձ: * Եւ 48
սաստէին նմ բազումք՝ զի լռեսցէ: եւ նա՝ առաւել եւս ա-
ղաղակէր. որդի դաւթի ողորմեաց ինձ: * Ձայնեաց ա- 49
յս, եւ հրամայեաց կոչել զնա: կոչեն զկոյրն՝ եւ ասեն
ցնա. քաջալերեաց՝ արի՛ կոչէ զքեզ: * Եւ նր ընկե- 50
ցեալ զձորձս իւր, յարեաւ եկն առ յս: * Պատասխա- 51
նի ետ նմ յս՝ եւ ասէ. զի՞նչ կամիս՝ թէ արարից քեզ:
ասէ ցնա կոյրն. ռաբբունի, զի բացայց: * Եւ յս ա- 52
սէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ: եւ վաղ-
վաղակի բացաւ, եւ երթայր զհետ նր 'ի ճանապարհին:

ԳԼ. ԺԱ.

ԼԲ Եւ յորժամ մերձ եղեն յԵմ 'ի բեթփագէ եւ 'ի բե- 1
թանիա մօտ 'ի լեառն ձիթենեաց, առաքէ երկուս
յաշակերտաց անտի, * եւ ասէ ցնս. երթայք դուք 'ի 2
գեղդ՝ որ ընդդէմ ձեր կայ. եւ նոյն ժամայն իբրեւ մտա-
նիցէք 'ի նա, գտանիցէք յաւանակ մի կապեալ, յորոյ վե-
րայ ոչ ոք 'ի մարդկանէ նստաւ, Լուծէք զնա՝ եւ ածէք:
* Եւ եթէ ոք ասասցէ ձեզ՝ թէ զի՞ լուծանէք զյա- 3
ւանակդ, ասասջիք՝ թէ տեառն իւրում պիտոյ է: եւ
վաղվաղակի առաքեսցէ զնա այսր: * Չոգան՝ եւ գտին 4
զյաւանակն կապեալ առ դուրս արտաքոյ 'ի փողոցի
անդ, եւ լուծին զնա: * Եւ ոմանք յորոց անդն կային, 5
ա-

---

(43) Ոմանք. Ոչ այնպէս իցէ եւ 'ի ձերում: (44) 'Ի Բ զ̃մ̃ն̃
ձ̃ի̃ն̃. Եղիցի ձեր ամենեցուն: (46) Ոմանք. Ժողովրդովք.
որդի տիմէի բարտեմէոս. կամ, բատիմէոս: (48) Ոմանք.
Եւ նա եւս առաւել: (50) Ոսկան. Յարեաւ եւ եկն առ:
Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Առաքեաց երկուս յա՛՛ն (2) Ոմանք.
'Ի գեղդ որ ... իբրեւ մտանիցէք 'ի նա, գտանէք յաւա՛՛:
(3) Բազմք 'ի հնագոյն եւ յընտրելագոյն օրինակաց ունին համա-
ձայն յունին Ասասցէ ձեզ՝ թէ զի՞: եւ ոմանք միայն դնեն՝
ասիցէ ձեզ. կամ, ցձեզ եթէ: (4) Ոմանք. 'Ի փողոցի
անդր: (5) Ոմանք. Յորոց անդ կային:

Digitized by Google

ասեն ցնա․ զի՞ գործէք, զի՞ լուծանէք զյաւանակդ ։
6 * Եւ նոքա՝ ասեն ցնս որպ ասացն յս․ եւ թոյլ ետուն
7 նմա ։ * Ածին զյաւանակն առ յս․ եւ արկանեն ՚ի վե-
8 րայ նր զհանդերձս, եւ նստաւ ՚ի վերայ նր ։ * Եւ բազումք
զհանդերձս իւրեանց տարածանէին ՚ի վերայ ճանա-
պարհին ։ եւ այլք ոստս ՚ի ծառոց հատանէին՝ եւ ար-
9 կանէին զճանապարհաւն ։ * Եւ որ առաջին՝ եւ զկնի
երթային, աղաղակէին եւ ասէին․ ովսաննա բարձրե-
10 լոյն ։ * օրհնեալ որ գայդ յանուն տն․ օրհնեալ թա-
գաւորութիւն եկեալ հօր մերոյ դաւթի․ խաղաղութի
11 յերկինս՝ եւ փառք ՚ի բարձունս ։ * Եւ եմուտ յս յեմ,
՚ի տաճարն, եւ հայեցաւ շուրջ զամենեքումբք․ եւ զի
էր երեկոյացեալ ժամն, ել ՚ի բեթանիա երկոտա-
սանիւքն հանդերձ ։
12 * Եւ ՚ի վաղիւն անդր մինչ դեռ ելանէին ՚ի բեթանիայ՝ ԼԳ
13 քաղցեաւ ։ * եւ ետես թզենի մի ՚ի հեռաստանէ տերեւա- ԵԲ
լից․ եւ եկն թէ գտանիցէ ինչ ՚ի նմա․ եւ իբրեւ եկն ՚ի
նմա ոչինչ եգիտ՝ բայց միայն տերեւ․ զի ոչ եւս էր ժա-
14 մանակ թզոյ ։ * Պատասխանի ետ՝ եւ ասէ ցնա․ մի եւս
ոք՝ յաւիտեանս ՚ի քէն պտուղ կերիցէ ։ եւ լսէին աշա-
15 կերտքն նր ։ * Գան ՚ի յեմ․ եւ մտեալ ՚ի տաճարն՝ ըս-
կսաւ հանել զվաճառականսն եւ զգնօղս՝ որ էին ՚ի տա-
ճարին․ եւ զսեղանս հատավաճառացն շրջեաց, եւ զա-
16 թոռս աղաւնեվաճառացն կործանեաց ․ * եւ ոչ թո-
ղոյր՝ եթէ ոք անօթ ինչ անցուցանիցէ ընդ տաճարն ։
17 * ուսուցանէր զնս եւ ասէր․ գրեալ է, թէ տուն իմ
տուն աղօթից կոչեսցի ամ հեթանոսաց, եւ դուք արա-
18 րէք զդա այրս աւազակաց ։ * Լուան քահանայապետ-
քն եւ դպիրք, եւ խնդրէին թէ որպէս կորուսցեն զնա,
բայց երկնչէին ՚ի նմանէ․ զի ամ ժողովուրդն զարմա-
19 ցեալ էր ընդ ուսումն նր ։ * Եւ իբրեւ երեկոյ լինէր՝
20 արտաքոյ քան զքաղաքն ելանէին ։ * Եւ մինչ դեռ այ-
գուցն առ նովաւ անցանէին, տեսին զթզենին ցամա-
21 քեալ յարմատոց ։ * յիշեալ պետրոս՝ եւ ասէ ցնա․ ռաբ-
բի՝ ահաւասիկ թզենին զոր անիծեր՝ ցամաքեցաւ ։
22 * Պատասխանի ետ յս եւ ասէ ցնս․ եթէ ունիցիք ըզ-
հա-

---

(7) Ոմանք․ Ածին զյաւանակն․ ․ եւ արկին ՚ի վր նր հանդերձս․ ․ ՚ի վր նր ։ (8) Ոմանք․ Ոստս ծառոց հատեալ՝՝ ։ (10) Այս ոմանք ոչ ունին․ Թագաւորութիւն եկեալ հօր մերոյ ։ Ոմանք․ Հօր մերում ։ (11) Ոմանք․ Եւ հայեցեալ շուրջ ։ (12) Ոմանք․ Եւ ՚ի վաղիւն մինչ դեռ ։ (13) Ոմանք․ Եկն ՚ի նա ։ (15) Ոմանք․ Գան յեմ ։ (17) Ոմանք․ Եւ ուսուցանէր եւ ասէր ցնս, գրեալ է, տուն իմ տ՝՝ ։ (18) Ոմանք․ Ընդ ուսուցմնն նր ։ (21) Ոմանք․ Եւ յիշեալ պետ՝՝ ։

Digitized by Google

հաւատսն Այ, * ամէն ասեմ ձեզ, որ ոք ասիցէ լերինս 23
այսմիկ՝ բարձիր և անկիր 'ի ծով, և ոչ երկմտիցէ 'ի
սրտի իւրում, այլ հաւատայցէ թէ զոր ասէն լինի,
եղիցի նմա զոր ինչ և ասիցէ ։ * Վս այսորիկ ասեմ 24
ձեզ. զամենայն ինչ վասն որոյ աղօթս արարեալ խնդ-
րիցէք, և հաւատայցէք թէ առնուք, եղիցի ձեզ ։
ԼԴ * Եւ յորժամ յաղօթս կայցէք, թողուցուք եթէ ու- 25
նիցիք ինչ զումեքէ. զի և Հայրն ձեր որ յերկինս է,
թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր ։
ԼԵ * Գան միւսանգամ 'ի յԵմ. և մինչ գնայր 'ի տաճարի 27
ԷԳ անդ շրջէր, գան առ նա քահանայապետքն և դպիրք
և ծերք, * և ասեն ցնա. որով իշխանութ̃ առնես զայդ, 28
և ով ետ քեզ զիշխանութիւն զայդ ։ * Պատասխանի ետ 29
յս՝ և ասէ ցնս. հարցից և ես զձեզ բան մի, տուք ինձ
պատասխանի. և ես ասացից ձեզ՝ որով իշխանութ̃ առ-
նեմ զայս ։ * Մկրտութիւնն յովհաննու յերկնից էր՝ 30
թէ 'ի մարդկանէ, տուք ինձ պատասխանի ։ * Խոր- 31
հէին ընդ միմեանս՝ և ասէին. եթէ ասեմք եթէ յերկ-
նից, ասէ ցմեզ՝ իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւատացէք նմ ։ * այլ 32
եթէ ասեմք՝ 'ի մարդկանէ, երկնչեմք 'ի ժողովրդե-
նէն. զի ամենեքին գիտէին զյովհաննէս՝ թէ մարգա-
րէ էր ։ * Պատասխանի ետուն և ասեն ցյս, չգիտեմք. 33
Եւ յս ետ նց պատասխանի՝ և ասէ. և ոչ ես ասեմ
ձեզ՝ որով իշխանութ̃ առնեմ զայս ։

ԳԼ. ԺԲ.

ԼԶ Սկսաւ խօսել ընդ նս առակօք՝ և ասել ։ Այր 1
մի՝ տնկեաց այգի, և ած շուրջ զնովաւ ցանգ, և
գուբ հնձան փորեաց և շինեաց աշտարակ, և ետ զնա
ցմշակս՝ և գնաց 'ի տար աշխարհ ։ * Եւ առաքեաց առ 2
մշակսն 'ի ժամանակի ծառայ մի, զի 'ի մշակաց անտի
առցէ 'ի պտղոյ այգւոյն ։ * և նց կալեալ՝ զնա հարին 3
զնա, և արձակեցին ունայն, * Դարձեալ առաքեաց 4
այլ ծառայս, և զնա կառափնատեցին՝ և արձակեցին

ա-

---

(23) Ոմանք. Զոր ասէն՝ լինիցի. եղի"։ (24) Ոմանք. Զի
ամ ինչ վս որոյ.. թէ առնուցուք, եղիցի. * Աղօթաւոր
ոչան առնել 'ի լափինաչանէն յանելոյ համար. 26. * Զի
Եթէ դուք ոչ թողուցուք. և ոչ հայրն ձեր որ յերկինս է՝ թողցէ
ձեզ զյանցանս ձեր ։ Որ ոչ երեւի 'ի գրչագիրս մեր ։ (27) Ոմանք.
Միւսանգամ յԵմ.. 'ի տաճարին զգնայր ։ Որ օրինակ
մի. 'ի ճանապարհի անդ զգնայր ։ (32) Ոմանք. Եթէ ա-
սեմք եթէ 'ի մարդկանէ ։
Գլ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Զի 'ի մշակացն առցէ ։ (4) Ոմանք.
Առաքեաց առ նս այլ ծառայ. և զնա ։

Digitized by Google

5 անարգեալ: * Եւ դարձեալ՝ այլ առաքեաց, և զնա
սպանին: և զբազումս այլս, զոմանս՝ հարկանէին, և
6 զոմանս՝ սպանանէին: * Այլ՝ որդի մի էր իւր սիրե-
լի. զնա առաքեաց առ նոսա յետոյ, և ասէ. Թերևս ա-
7 մաչեսցեն յորդւոյ աստի իմմէ, * Իսկ մշակքն իբրև
տեսին զնա զի գայր, ասեն ցմիմեանս. սա է ժառանգն.
եկայք սպանցուք զսա, և մեր լիցի ժառանգութիւնն:
8 * Եւ կալեալ զնա՝ սպանին, և հանին արտաքոյ այգ-
9 ւոյն: * Արդ՝ զի՞նչ արասցէ տէր այգւոյն: եկեսցէ
և կորուսցէ՝ զմշակսն, և տացէ զայգին՝ ի ձեռս այլոց:
10 * Եւ ոչ զգիրն զայն՝ իցէ ընթերցեալ ձեր, թէ ըզ-
վէմն զոր անարգեցին շինողքն, նա եղև գլուխ անկեան:
11 * 'Ի տեառնէ եղև այս. և է՝ սքանչելի յաչս մեր: * Եւ
12 խնդրէին զնա ունել. և երկեան՝ ի ժողովրդենէ ան-
տի, զի գիտացին՝ թէ առ նոսա ասաց զառակն. և
թողին զնա և գնացին:
13 * Եւ առաքեն առ նա զոմանս ' ի փարիսեցւոց անտի՝ ԼԷ
14 և ' ի հերովդիանոսաց, զի զնա որսասցեն բանիւ: * Եւ
նոքա եկեալ՝ հարցանէին զնա նենգութ՟՝ և ասէին.
վարդապետ՝ գիտեմք զի ճշմարիտ ես, և ո՛չ ինչ փոյթ
է քեզ զումեքէ. զի ո՛չ հայիս յերեսս մարդկան, այլ
ճշմարտութ՟ զճանապարհն այ ուսուցանես. արդ՝ ա-
սա մեզ, արժա՞ն է հարկ տալ կայսեր՝ եթէ ո՛չ. տացո՞ւք՝
15 թէ ո՛չ տացուք: * Եւ յս գիտաց զկեղծաւորութիւնս,
ասէ ցնս. զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք. բերէք ինձ դա-
16 հեկան մի զի տեսից: * Եւ նք բերին: և ասէ ցնս.
ո՞յր է պատկերս այս՝ կա՞մ գիր: և նք ասեն ցնա. կայ-
17 սեր: * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնս. Զկայսեր տուք՝
զկայսեր, կայսեր, և զայ՝ այ: և զարմացան ընդ նմա:
18 * Գան առ նա սադուկեցիքն որ ասեն՝ թէ չիք յա- ԼԸ
19 րութ՟. հարցանէին զնա՝ և ասէին: * Վարդապետ՝ Է Գ
մովսէս գրեաց մեզ. եթէ ուրուք եղբայր մեռանիցի
և թողուցու կին, և որդի ո՛չ թողուցու. զի առցէ եղ-
բայր նր զկինն նր, և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւրում:
* Արդ՝

---

(5) Ոմանք. Եւ զայլս բազումս: (6) Օրինակ մի. Ամաչեսցեն յորդւոյս իմմէ: (7) Ոմանք. Տեսին զնա թէ գայ, ա՛՛: (8) Ոմանք. Եւ կալան զնա, ա՛՛: (12) Ոմանք. 'Ի ժողովրդենէն. զի: (13) Ոմանք. Որսասցեն բանիւք: (14) Ոմանք. Եւ ոչինչ է քեզ փոյթ.. հարկս տալ կայսեր՝ թէ ոչ: (14) Յոմանս պակասի բանս. Տացո՞ւք՝ թէ ոչ տացուք: Ըստ որում և յօրինակին մերում ընդ լուսանցն միայն գրեալ էր, և յետոյ յաւելեալ: (17) Ոմանք. Զկայսերն կայսեր, և զայն այ: (18) Ոմանք. Որ ասէին թէ չիք.. հարցանէին զնա՝ և: (19) Ոմանք. Ոչ թողուցու, առցէ եղբայրն նորա զկին նորա:

* Արդ՝ եղբարք եւթն էին առ մեզ. առաջինն առ 20
կին՝ եւ մեռաւ, եւ ոչ եթող զաւակ։ * Եւ երկրորդն 21
առ զնոյն, եւ մեռաւ։ Եւ ոչ նա եթող զաւակ։ Նոյնպէս
եւ երրորդն առ զնոյն. * Եւ եւթներեան իսկ։ Եւ ոչ 22
թողին զաւակ. յետ ամենեցուն՝ մեռաւ եւ կինն։ * Արդ՝ 23
'ի յարութեան յորժամ յառնիցեն, ո՞յր 'ի նոցանէ լինիցի
կինն. զի եւթներեան կալան զնա կին։ * Պատասխա- 24
նի ետ յս՝ եւ ասէ ցնս. ոչ վասն այդորիկ իսկ մոլո-
րեալ էք. զի ոչ գիտէք զգիրս՝ եւ ոչ զզօրութիւն այ։
* Զի յորժամ 'ի մեռելոց յարիցեն, ոչ արք՝ կանայս 25
առնեն, եւ ոչ կանայք՝ արանց լինին. այլ իբրեւ զհրեշ-
տակս իցեն՝ որ յերկինս են։ * Այլ վասն յարութեան 26
մեռելոց զի յառնեն, ոչ իցէ ընթերցեալ ձեր 'ի գիրս
Մովսիսի, 'ի մորենւոջն որպէս ասաց ցնա ած. ես եմ ա-
սէ՝ ած աբրահամու, եւ ած իսահակայ, եւ ած յակով-
բայ։ * Եւ ոչ է ած մեռելոց՝ այլ կենդանեաց։ Եւ 27
արդ դուք՝ յոյժ մոլորեալ էք։

ԿԹ * Եւ մատուցեալ մի ոմն 'ի դպրացն՝ լուեալ նոցա մինչ 28
վիճէին. իբրեւ ետես թէ բարւոք ետ նոցա պատասխա-
նանին, եհարց զնա՝ եւ ասէ. ո՞ր պատուիրան է առա-
ջին։ * Եւ յս՝ ասէ ցնա. առաջին քան զամ՝ լուր 29
իէլ՝ տր ած մեր՝ տր՝ մի է, * եւ սիրեսցես զտր ած 30
քո յամ սրտէ քումմէ, եւ յամ անձնէ քումմէ, եւ յամ
մտաց քոց, եւ յամ զօրութենէ քումմէ։ այս է առաջին
պատուիրան։ * Եւ երկրորդն՝ նման սմին. սիրեսցես 31
զընկեր քո՝ իբրեւ զանձն քո։ մծ քան զսոսա այլ՝ պա-
տուիրան ոչ գոյ։ * Եւ ասէ ցնա դպիրն. բարւոք է 32
վարդապետ. ճշմարտութբ ասացեր՝ թէ մի է ած,
եւ ոչ գոյ այլ՝ բաց 'ի նմանէ։ * եւ սիրել զնա՝ յամ 33
սրտէ, եւ յամ զօրութէ, եւ յամ մտաց. եւ սիրել զըն-
կերն իբրեւ զանձն, առաւել է քան զողջակէզս եւ ըզ-
զոհս։ * Եւ տեսեալ յս թէ իմաստութբ ետ զպա- 34
տասխանին՝ ասէ ցնա. չես հեռի յարքայութենէ այ։ Եւ
ոչ եւս ոք իշխէր ինչ հարցանել զնա։

ԽՍ/ԷԵ * Պատասխանի ետ յս եւ ասէ, մինչ ուսուցանէր 'ի 35
տաճարին. զիարդ ասեն դպիրքն, թէ քս որդի դաւ-
թի է։ * Եւ ինքն դաւիթ հոգւովն սրբով ասէ. ասաց 36
տր ցտր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչեւ եդից զթշ-
նա-

(20) Ոմանք. Առաջինն առեալ կին՝ եւ մեռաւ. կամ, առար
կին՝ եւ մե՛։ (24) Յօրինակին գրեալ էր. Վն այդորիկ իսկ մո-
լոր՛։ (24) Ոմանք. Զի ոչ գիտէք.. զզօրութին այ։ (26) Ո-
մանք. Զիցէ ընթերցեալ ձեզ 'ի գիրսն։ (28) Ոմանք. Մա-
տուցեալ ոմն 'ի դպ՛։ (32) Ոմանք. Բայց 'ի նմանէ։
(34) Ոմանք. Յարքայութէն այ.. հարցանել ինչ ցնա։

Digitized by Google

37 թշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց : * Արդ՝ եթէ ինքն
իսկ Դաւիթ զնա Տէր կոչէ՝ զիարդ իցէ որդի նորա : Եւ
38 բազում ժողովուրդ լսէր նմա քաղցրութեամբ : * Եւ ասէր
ուսուցանելով 'ի վարդապետութեան իւրում. զգոյշ լե-
րուք 'ի դպրաց անտի՝ որ կամին 'ի հանդերձս երկա-
39 րս շրջել, զողջոյնս խնդրել 'ի հրապարակս, * և
զնախաթոռս 'ի ժողովուրդս, և զգահնագլուխս յընթ-
40 րիս : * Որ ուտեն զտունս այրեաց, պատճառանօք յեր-
կարեալ զաղօթս, զի աւելի ևս դատաստանս ընկալցին:
41 * Կայր Յս ընդդէմ գանձանակին, տեսանէր զիարդ ԽԱ
ժողովուրդն արկանէր պղինձ 'ի գանձանակն. և բազում
42 մեծատունք՝ արկին բազում ինչ: * Եկն այրի մի՝ և արկ
43 երկուս լումայս, որ է նաքարակիտ մի : * Եւ կոչե-
ցեալ առ ինքն զաշակերտսն իւր՝ ասէ ցնս. ամէն ա-
սեմ ձեզ, զի այրին այն աղքատացեալ՝ շատ արկ քան զա-
44 մենեսեան որ արկին 'ի գանձանակն : * Քանզի ամե-
նեքին՝ յաւելորդաց իւրեանց արկին. այլ նա՝ 'ի
չքաւորութենէ իւրմէ՝ զամենայն ինչ զոր ունէր՝ արկ,
զոյն չափ զկեանս իւր :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ ելանելոյն նր 'ի տաճարէ անտի, ասէ ցնա մի յա- ԷՂ
շակերտաց նր. վարդապետ, տե՛ս որպիսի են քա-
2 րինքս, և որպիսի շինուածք: * Պատասխանի ետ նմ
Յս՝ և ասէ. տեսանես զայդ ամենայն շինուածս, ա-
մէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ոչ թողցի այդր՝ քար 'ի քարի
վերայ որ ոչ քակտեսցի :
3 * Եւ մինչ նստէր նա 'ի լերինն Ձիթենեաց յանդիման ԽԲ
տաճարին, հարցանէին ցնա առանձինն՝ Պետրոս և Յա-
4 կովբոս և Յովհաննէս և Անդրէաս: * Ասա՛ մեզ՝ երբ
լինիցի այդ. և զի՞նչ նշան է՝ յորժամ կատարելոց ի-
5 ցէ այդ ամ: * Պատասխանի ետ Յս, և ասէ ցնս. զգ-
6 ո՛յշ կացէք, մի ոք զձեզ խաբեսցէ: * զի բազումք եկես-
ցեն

---

(37) Ոմանք. Զիարդ որդի նր իցէ: և բազում ժողովուրդ լսէին նմ քաղցր": (38) Ոմանք. Զգո՛յշ եղերուք 'ի դպր": (40) Ոմանք. Յերկարեն զաղօթս.: դատաստան ընդունիցին. (41) Ոմանք. Տեսանէր թէ զիարդ: (43) 'Ի բազ. օրին. Զաշակերտսն իւր, ասէ: (43) Ոմանք. Եւ կոչեալ առ ինքն... շատ է արկ քան զամենն 'ի գանձանակն: (44) Ոմանք. Ամենեքեան 'ի յաւելորդաց իւ":

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Նր 'ի տաճարէն. ասէ ցնա մի աշա-յաշա՛": (2) Ոմանք. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ: (3) Յօրինակ միոջ. Եւ մինչ նստէր նա 'ի լե": (4) Ոմանք. Կամ զինչ նշան իցէ: (6) Ոմանք. Զի բազումք գալոցեն յանուն... մո-

Digitized by Google

ցեն յանուն իմ, և ասիցեն՝ թէ ես եմ Քն. և զբզմս
մոլորեցուսցեն: * Այլ յորժամ լսիցէք պատերազ- 7
մունս, և համբաւս պատերազմաց՝ մի խռովիցիք. զի
պարտ է լինել. բայց չև է կատարած: * Զի յարիցէ 8
ազգ՝ յազգի վերայ, և թագաւորութիւն ՚ի թագաւո-
րութեան վերայ. և եղիցին շարժմունք ՚ի տեղիս տե-
ղիս, սովք, և սրածութիւնք, և խռովութիւնք. այլ՝ այն ամ
սկիզբն է երկանց: * Եւ զձեզ իսկ՝ մատնեսցեն յա- 9
տեանս, և ՚ի ժողովուրդս տանջիցիք, և առաջի դա-
տաւորաց և թագաւորաց կայցէք վասն իմ, ՚ի վկայ-
ութիւն նց՝ * և ամ հեթանոսաց: բայց նախ՝ պարտ է 10
աւետարանիս քարոզել: * Այլ յորժամ տանիցին ըզ- 11
ձեզ մատնել, մի յառաջագոյն հոգայցէք, և մի զմտա-
ծիցէք՝ թէ զինչ խօսիցիք. այլ որ ինչ տացի ձեզ ՚ի
ժամուն յայնմիկ՝ զայն խօսիցիք: զի ոչ դուք էք որ խօ-
սիցիքն՝ այլ հոգին սբ: * Մատնեսցէ եղբայր զեղ- 12
բայր՝ ՚ի մահ, և հայր՝ զորդի. և յարիցեն որդիք ՚ի
վերայ հարց՝ և սպանանիցեն զնս: * Եւ եղիջիք ատե- 13
ցեալք յամենեցունց վն անուան իմոյ: այլ որ համ-
բերեսցէ ՚ի սպառ՝ նա կեցցէ: * Եւ յորժամ տեսա- 14
նիցէք զպղծութիւն աւերածին՝ զի կայցէ ՚ի տեղւոջ՝ ուր
չիցէ արժան. որ ընթեռնու՝ ՚ի միտ առցէ: Յայնժամ
որ ՚ի Հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն ՚ի լերինս. * Եւ որ 15
՚ի վերայ տանեացն իցէ՝ մի իջցէ ՚ի տուն, և մի մտցէ
բառնալ ինչ ՚ի տանէ իւրմէ. * Եւ որ յագարակին իցէ՝ 16
մի դարձցի յետս առնուլ զձորձս իւր: * Բայց վայ ի- 17
ցէ յղեաց և ստնտուաց յաւուրսն յայնոսիկ: * Յա- 18
ղօթս կացէք՝ զի մի ձմերայնի լինիցի այն: * Եղիցին 19
աւուրքն այնոքիկ նեղութեանց, որպիսի ոչ եղեն երբէք
այնպիսիք իսկզբանէ մինչև ցայժմ, և մի այլ լիցի:
* Եւ եթէ ոչ էր կարճեալ Տր զաւուրսն զայնոսիկ՝ 20
վասն ընտրելոց իւրոց, ոչ ապրէր ամ մարմին. այլ
վն ընտրելոցն զորս ընտրեաց, կարճեաց զաւուրսն
զայնոսիկ: * Յայնժամ եթէ ոք ասիցէ ձեզ՝ եթէ ա- 21
հա-

լորեցուցանիցեն: (7) Ոմանք. Զի այնմ պարտ է.. կա-
տարածն: (8) Ոմանք. Եւ խռովութիւնք. սակայն ամ ըս-
կիզբն: (9) Ոմանք. Մատնեն յատեանս: (10) Յոմանս պա-
կասի. Եւ ամ հեթանոսաց. բայց նախ պարտ է: (11) Ո-
մանք. Տանիցեն զձեզ... զի ոչ դուք իցէ որ: (12) Ո-
մանք. Եւ յառնիցեն որդիք: (13) Ոմանք. Որ համբերես-
ցէ. կն, համբերէն իսպառ: (17) Ոմանք. Եւ ստնդուացն:
(18) Ան ոսկանայ պկսի. Լինիցի այն: (19) Ոմանք. Որպէս
ոչ եղեն երբէք: (19) Բզմք յաւելուն. Իսկզբանէ արա-
րածոց մինչև ցայժմ, և մի այլ լիցին: (21) Ոմանք. Եթէ

Digitized by Google

22 հաւասիկ է ք͞ս՝ կամ աւանիկ, մի հաւատայցէք ։ * Զի
յարիցեն սուտ քրիստոսք և սուտ մարգարէք, և տա-
ցեն նշանս և արուեստս՝ առ 'ի մոլորեցուցանելոյ եթէ
23 հնար իցէ և զընտրեալսն ․ * Բայց դուք՝ զգոյշ
եղերուք, ահաւասիկ յառաջագոյն ասացի ձեզ զա͞մ ։
24 * Այլ յաւուրսն յայնոսիկ յետ նեղութեանն այնորիկ՝
արեգակն խաւարեսցի, և լուսին՝ ոչ տացէ զլոյս իւր ․
25 * և աստեղք յերկնից թօթափեսցին, և զօրութիւնք յեր-
26 կինս՝ շարժեսցին ։ * Եւ յայնժամ տեսցեն զորդի մար-
27 դոյ եկեալ ամպովք, և զօրութ͞բ և փառօք բազմօք։ * Եւ
յայնժամ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր, և ժողովեսցէ
զընտրեալս իւր 'ի չորից հողմոց՝ 'ի ծագաց երկրի մին-
28 չև 'ի ծագս երկնից ։ * Բայց դուք՝ 'ի թզենւոյ անտի
ուսջիք զառակն ․ յորժամ ոստքն նո͞ր կակղա-
նայցեն, և տերև արձակիցի 'ի նմ͞, գիտէք թէ մերձ է
29 ամառն ․ * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս
ամենայն եղեալ, գիտասջիք՝ թէ մերձ է առ դուրս ։
30 * Ամէն ասեմ ձեզ, թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև
31 այս ամենայն եղիցի ։ * Երկինք՝ և երկիր անցցեն ․
և բանք իմ ոչ անցանիցեն ։
32 * Այլ վա͞ս աւուրն այնորիկ և ժամու՝ ոչոք գիտէ, ոչ ԽՍԳ
հրեշտակք յերկինս՝ և ոչ որդի, բայց միայն հայր ։
33 * Զգոյշ եղերուք, սկեցէք և կացէք յաղօթս ․ զի ոչ
34 գիտէք երբ ժամանակն իցէ ։ * Ո͞պ այր մի գնացեալ
'ի տար աշխարհ, թողուցու զտուն իւր, և տացէ ծա-
ռայից իւրոց իշխանութի, և իւրաքանչիւր զգործ իւր ․
և դռնապանին պատուէր տայցէ՝ զի արթուն լինի-
35 ցի ։ * Արդ՝ արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք երբ տէր
տանն գայցէ, յերեկորեայ, եթէ 'ի մէջ գիշերի, եթէ
36 'ի հաւախօսի, եթէ ընդ առաւօտս ։ * գուցէ եկեալ
37 յանկարծակի՝ գտանիցէ զձեզ 'ի քուն ։ * Բայց զոր
ձեզդ ասեմ, ամենեցուն ասեմ՝ արթուն կացէք ։

ԳԼ

ոք ասիցէ զձեզ, եթէ ։ (22) Ոմանք ․ Եւ տայցեն նշ՛՛ ։ (23) Ոմանք ․ Զգոյշ լերուք ։ (24) Օրինակ մի ․ Յետ նեղութե աւուրցն այնոցիկ արե՛ ․ (25) Ոմանք ․ Եւ աստեղք երկնից թօ՛՛ ․․ և զօրութիւնք երկնից շար՛՛ ։ (26) Ոմանք ․ Ամպովք զօրութ͞բ և փառօք ։ (27) Ոմանք ․ Եւ ժողովեսցեն զընտրեալս ։ (28) Ոմանք ․ 'Ի թզենւոյն ուսարուք զառակն ։ (29) Ոմանք ․ Մերձ է 'ի դուրս ։ (30) Ոմանք ․ Մինչ այս ամ եղի՛՛ ։ (31) Ոմանք ․ Իմ մի անցցեն ։ (32) Ոմանք ․ Եւ ժամուն ․․ բայց հայր միայն ։ (33) Ոմանք ․ Զգոյշ լերուք, հսկեցէք ։ (34) Ոմանք ․ Եւ տայցէ ծառայից ․․ զգործս իւր ․․․ պատուէր տացէ ։ (35) Ոմանք ․ Ոչ գիտէք թէ երբ ․․ յերեկուորեայ ։

Digitized by Google

Գլ. ԺԴ.

էէ Եւ էր զատիկն եւ բաղարջակերքն յետ երկուց աւու- 1
ուրց․ խնդրէին քահանայապետքն եւ դպիրքն՝ եթէ զիարդ
զնա նենգաւ կալեալ սպանանիցեն ։ * Բայց ասէին՝ թէ 2
մի՛ ՚ի տօնի աստ, զի մի՛ խռովութիւն լինիցի ժողովրդեանն ։
ԽԴ * Եւ մինչ էր ՚ի Բեթանիա ՚ի տան Սիմովնի բորոտի 3
բազմեալ, եկն կին մի որ ունէր շիշ իւղոյ նարդեան ազ-
նուի մեծագնոյ, եւ բեկեալ զշիշն՝ եհեղ ՚ի վերայ գլխոյ
նորա ։ * Եւ աշակերտքն՝ զայրացեալ ասէին․ ընդէ՞ր է կո- 4
րուստ իւղոյդ այդորիկ ։ * Մարթ էր զայդ եւս վաճառ- 5
ել՝ աւելի՛ քան երեք հարիւր դահեկանի, եւ տալ աղ-
քատաց ։ Եւ զայրանայի՛ն նմա յոյժ ։ * Եւ Յս՝ ասէ ցնս․ 6
Թո՛յլ տուք դմա․ զի՞ աշխատ առնէք, զի գործ մի՝ բա-
րի՛ գործեաց դա յիս ։ * Յամ ժամ զաղքատս ընդ ձեզ ու- 7
նիք, եւ յորժամ կամիք՝ կարօղ էք առնել նց բարիս․
այլ զիս՝ ոչ յամ ժամ ընդ ձեզ ունիք ։ * Դա՝ զոր ու- 8
նէրդ, արա՛ր․ յառաջագո՛յն խնկեաց զմարմին իմ ՚ի նշ-
շան պատանաց ։ * Ամէն ասեմ ձեզ․ ուր եւ քարոզես- 9
ցի աւետարանս այս ընդ ամ աշխարհ, եւ զոր արար դա՝
խօսեսցի ՚ի յիշատակի դորին ։ * Եւ Յուդա Իսկարիովտ- 10
տացի մի յերկոտասանիցն անտի, գնաց առ քահանայա-
պետսն՝ զի մատնեսցէ զնա նց ։ * Նոքա իբրեւ լուան՝ 11
խնդացին, եւ խոստացան նմա տալ արծաթ ։ Եւ խնդ-
րէր՝ թէ զիարդ պարապով մատնեսցէ զնա ։
ԽԵ * Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն՝ յորժամ 12
զզատիկն զենուին, ասեն ցնա աշակերտքն․ ո՞ւր կամիս՝
երթիցուք պատրաստեսցուք, զի կերիցես զզատիկն ։
* Եւ առաքէ երկուս յաշակերտաց անտի՝ եւ ասէ ցնս․ 13
երթա՛յք ՚ի քաղաքն, եւ իբրեւ մտանիցէք ՚ի քաղաքն՝ պա-
տահեսցէ ձեզ այր մի, որ սափոր ջրոյ յուսս ունիցի,
երթա՛յք զհետ նր ։ * Եւ յոր տուն մտանիցէ, ասասջի՛ք 14
ցտանուտէրն․ վարդապետն ասէ՝ ո՞ւր են իջեվանքն,
ուր աշակերտօքս ուտիցեմ զզատիկն ։ * Եւ նա ցուցցէ 15
ձեզ

Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Նենգութբ կալեալ սպա"։ (2) Ոմանք. Լինիցի ՚ի ժողովրդեանն ։ (3) Ոմանք. Շիշ մի իւղոյ ։ (4) Բազումք. Ընդէր եղեւ կորուստ ։ (5) Ոմանք. Քան երեք հարիւր դենարի ։ (8) Ոմանք. Զոր ունէր արար ։ (9) Ոմանք. Զոր արարդ դա ։ (9) Ոսկան. Խօսեսցի յիշատակի դորա ։ (10) Ոմանք. Մի յերկոտասանիցն գնաց ։ (11) Բազումք. Տալ նմ արծաթ ։ (12) Ոսկան. Յորում զզատիկն զենուին ։ (13) Ոմանք. Եւ առաքեաց երկուս յաշակերտացն եւ... ՚ի քաղաք. եւ իբրեւ մտանէք... պատահիցէ ։ (14) Ոսկան յաւելու. Իջեվանքն իմ ։ (15) Ցուցէ

Digitized by Google

ձեզ վերնատուն մի մեծ՝ զարդարեալ. անդ պատրաստ
16 եսջիք մեզ։ * Եւ գնացին պատրաստել աշակերտքն
նր։ եկին ՚ի քաղաքն, եւ գտին որպէս ասացն նոցա. եւ
17 պատրաստեցին զպասեքն։ * Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ՝ գայ
երկոտասանիւքն հանդերձ։
18 * Եւ իբրեւ բազմեցան՝ եւ դեռ ուտէին, ասէ յս. ա
մէն ասեմ ձեզ՝ զի մի ոմն ՚ի ձէնջ՝ մատնելոց է զիս, որ
19 ուտէ ինձ ընդ իս։ * Իսկ նք սկսան տրտմել՝ եւ ասել մի
ըստ միոջէ. մի թէ ես իցեմ, եւ միւսն՝ մի թէ՝ ես ի
20 ցեմ։ * Նա պատասխանի ետ՝ եւ ասէ ցնս. մի յերկոտասա
21 նիցդ այդր, որ մխեալ է ընդ իս ՚ի սկաւառակս։ * Այլ
որդի մարդոյ երթայ՝ որպէս եւ գրեալ է վն նր. բայց վայ
իցէ մարդոյն այնմիկ՝ յորոյ ձեռս որդին մարդոյ մատ
նեսցի։ Լաւ էր նմա՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ մարդն այն։
22 * Եւ մինչդեռ ուտէին, առեալ յս հաց՝ օրհնեաց եւ
23 եբեկ՝ ետ նց՝ եւ ասէ. առէք՝ այս է մարմին իմ։ * Եւ
առեալ բաժակ՝ գոհացաւ ետ նց, եւ արբին ՚ի նմա
24 նէ ամենեքեան։ * Եւ ասէ ցնս. այս է արիւն իմ նորոյ
25 ուխտի, որ փոխանակ բազմաց հեղու։ * Ամէն ասեմ
ձեզ, թէ ոչ եւս յաւելից ըմպել ՚ի բերոյ որթոյ, մինչեւ
ցօրն ցայն՝ յորժամ արբից զնա նոր յարքայութեն այ։
26 * Եւ գոհացեալ՝ ելին ՚ի լեառն ձիթենեաց։ * Եւ ա
27 սէ ցնս յս. ամենեքին գայթագղելոց էք յինէն յայսմ
գիշերի։ զի գրեալ է, թէ հարից զհովիւն՝ եւ ոչխարքն
28 ցրուեսցին։ * Այլ յետ յարութեն իմոյ՝ յառաջագոյն
29 երթայց քան զձեզ ՚ի գալիլեա։ * Պատասխանի ետ
պետրոս՝ եւ ասէ ցնա. թէպէտ եւ ամենեքեան գայթագ
30 ղեսցին, այլ ես՝ ոչ։ * Եւ ասէ ցնա յս. ամէն ասեմ
քեզ. թէ դու իսկ՝ յայսմ գիշերի մինչչեւ հաւու խօ
31 սեալ իցէ՝ երիցս ուրասցես զիս։ * Իսկ պետրոս ա
ռաւել եւս պնդէր եւ ասէր. եթէ մեռանել եւս հասա
նիցէ ինձ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց։ նոյնպէս եւ ամենե
32 քեան ասէին։ * Գան ՚ի գեղջն՝ որում անուն էր գե
թսե

նակին. Զեզ տուն մի մեծ։ (16) Օրինակ մ. Եւ արարին որպէս ասաց նց։ (19) Օմանք. Եւ միւսն ասէ՝ միթէ ես իցեմ։ (20) Օմանք. Մի յերկոտասանիցդ որ։ (21) Օմանք. Որպէս գրեալ է... որդի մարդոյ... այնորիկ՝ յորյ ձեռն որ''։ (22) Օմանք. Ետ ցնս եւ ասէ։ (23) Օմանք. Գոհացաւ ետ նոցա։ (25) Օմանք. ՚Ի բերոյ որթոյ.. յորժամ արբից զնա. կամ, զդա նոր։ (28) Օրինակ մ. Այլ յետ յարուցելոյն իմոյ։ (29) Օմանք. Գայթագղեսցին ՚ի քէն. այլ ես ոչ։ (30) Օմանք. Ուրասցիս զիս։ (32) Այսպէս բաց ՚ի սակաւուց ամենայն նոր օրինակաց՝ գրեթէ ամ գրչագիրք մեր միաբան գրեն. Գեթսեմանի. կամ, գեթսամանի. որ ՚ի հայս. իւղ. 36. տնկեն՝

սեմանի ։ Եւ ասէ ցաշակերտսն․ Նստարո՛ւք աստ՝ մինչ
ես յաղօթս կացից ։ * Եւ առնու ընդ իւր զՊետրոս եւ 33
զՅակովբոս եւ զՅովհաննէս, եւ սկսաւ տխրել՝ եւ հոգալ ։
* Յայնժամ ասէ ցն՜․ տրտում է անձն իմ մինչեւ 'ի 34
մահ, մնացէք աստ՝ եւ արթուն կացէք ։ * Եւ մատու- 35
ցեալ սակաւիկ մի յառաջ, անկա՛ւ 'ի վերայ երեսաց
իւրոց յերկիր․ եւ կայր յաղօթս, զի եթէ հնար ինչ է՝
անցցէ 'ի նմանէ ժամն ։ * Եւ ասէ․ աբբա՛, հա՛յր, ամ՜ 36
ինչ՝ քեզ հնարաւոր է, անցո՛ զբաժակս զայս յինէն ։
բայց ոչ զոր ես կամիմ՝ այլ զոր դու կամիս ։ * Եւ գայ՝ 37
գտանէ զնոսա՝ զի ննջէին, եւ ասէ ցՊետրոս․ Սիմոն
ննջե՞ս․ ոչ կարացեր ժամ մի արթուն կալ ։ * Արթուն 38
կացէք եւ յաղօթս կացէք, զի մի՛ մտջիք 'ի փորձութիւն ։
ոգիս յօժար է՝ բայց մարմինս տկար ։ * Եւ դարձեալ՝ 39
չոգաւ եկաց յաղօթս, եւ զնոյն բանս ասաց ։ * Դար- 40
ձաւ միւսանգամ անդրէն՝ եւ եգիտ զնոսա 'ի քուն․ քան-
զի էին աչք նոցա ծանրացեալ՝ եւ ոչ գիտէին թէ զինչ
պատասխանի տայցեն նմա ։ * Գայ երրորդ անգամ, եւ 41
ասէ ցն՜․ ննջեցէ՛ք այսուհետեւ եւ հանգերո՛ւք, զի հա-
սեալ է վախճան ։ Եկն ժամ, եւ ահա մատնի որդի մար-
դոյ 'ի ձեռս մեղաւորաց ։ * Ա՛ն արէք գնասցուք․ զի 42
ահաւասիկ՝ մերձեցաւ որ մատնելոցն է զիս ։ * Եւ մինչ- 43
դեռ նա զայն խօսէր, գայ Յուդա Իսկարիովտացի՝ մի
յերկոտասանից անտի, եւ ընդ նմա ամբոխ սուսերօք եւ
բրօք՝ 'ի քահանայապետիցն եւ 'ի դպրաց եւ 'ի ծերոց ։
* Տուեալ էր նշան մատնչին՝ եւ ասէր․ ընդ որում ես 44
համբուրեցից՝ նա է․ կալջի՛ք զնա՝ եւ տարջի՛ք զգու-
շութ՜ ։ * Եւ մատուցեալ վաղվաղակի՝ ասէ ցնա․ ռա՛բ- 45
բի, ռա՛բբի․ եւ համբուրեաց զնա ։ * Եւ նոքա արկին 46
'ի նա ձեռս՝ եւ կալան զնա ։ * Եւ մի ոմն յայնցանէ որ 47
զնովաւն կային՝ ձգեաց սուր, եւ եհար զծառայ քահա-
նայապետին, եւ 'ի բաց եհան զունկն նր՜ ։ * Պատասխա- 48
նի ետ յս՜՝ եւ ասէ ցն՜․ իբրեւ 'ի վերայ աւազակի ելէք
սուսերօք եւ բրօք՝ ունել զիս ։ * Հանապազ առ ձեզ էի՝ 49
եւ ուսուցանէի 'ի տաճարին, եւ ոչ կալարուք զիս․ այլ
զի լցցին գիրք մարգարէիցն ։ * Յայնժամ թողին զնա 50
աշակերտքն ամենեքին՝ եւ փախեան ։ * Եւ ոմն երիտա- 51
սարդ զհետ երթայր նր՜՝ արկեալ զիւրեւ կտաւ մի 'ի

մեր-

գեթսեմանի ։ (32) Ոմանք․ 'Ի գեաւղն․ հնմ, 'ի գեւղն . . .
մինչեւ ես յաղօթս ։ (36) Ոմանք․ Աբբահայր ։ (38) Ո-
մանք․ Հոգիս յօժար է ։ (39) Ոմանք․ Կաց յաղօթս․ ․ բան
ասաց ։ (41) Ոմանք․ Զի ահա հասեալ է ։ (43) Ոմանք․ Մի
յերկոտասանից․ եւ ընդ ։ (44) Ոմանք․ Մատնչին՝ եւ ասէ ։
(49) Ոմանք․ Հանապազ ընդ ձեզ էի ։

Digitized by Google

52 մերկուց ․ ունէին զնա երիտասարդքն ։ * և նա թողեալ
53 զկտաւնն փախեաւ մերկ 'ի նցնէ ։ * Եւ տարան զՅս առ
քահանայապետն կայիափա ․ և գային Է նմա ամ քա-
54 հանայապետքն՝ և դպիրք և ծերք ։ * Եւ պետրոս եր-
թայր 'ի հեռաստանէ զհետ նր՝ մինչև 'ի ներքս իսկ 'ի
գաւիթ քահանայապետին, և նստէր Է սպասաւորսն․
55 և ջեռնոյր առ լուսոյն ։ * Իսկ քահանայապետքն՝ և ա-
մենայն ատեանն՝ խնդրէին հակառակ յՅի վկայութիւն ինչ,
56 զի սպանանիցեն զնա ․ և ոչ գտանէին ։ * զի բզ՛մ սուտ
վկայութիւն վկայէին զնմանէ, և նմին միաբանեալ՝ ոչ էին
57 վկայութիւնքն ։ * Ապա՝ յարուցեալ վկայէին սուտ ըզ-
58 նմանէ, և ասէին ։ * Թէ մեք լուաք 'ի դմանէ զի ասէր ․
ես քակեցից զտաճարս զայդ ձեռագործ, և զերիս ա-
59 ւուրս շինեցից այլ առանց ձեռագործի ։ * Սակայն և
60 այնպէս՝ չէր նման վկայութիւն նց ։ * Ապա յարուցեալ
քահանայապետին՝ 'ի մէջ՝ հարցանէր զյս՝ և ասէր ․ ոչինչ
61 տաս պատասխանի, զինչ դոքա զքէն վկայեն ։ * Եւ նա՝
լուռ և եթ կայր՝ և չտայր ինչ պատասխանի ։ Դարձեալ
քահանայապետն հարցանէր զնա կրկին անգամ և աս-
62 էր ․ դու ես քս որդի այյ օրհնելոյն ։ * Պատասխանի
ետ յս՝ և ասէ ցնա ․ դու ասացեր թէ ես եմ ։ բայց աս-
ասնիցէք զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զօրութեն, և
63 եկեալ Է ամպս երկնից ։ * Եւ քահանայապետն պատա-
ռեալ վաղվաղակի զպատմուճանս իւր՝ և ասէ ։ Զի՞նչ
64 ես պիտոյ են մեզ վկայք, * ահա՝ լուայք ամենեքին
զհայհոյութիւն 'ի բերանոյ դորա, զինչ թուի ձեզ ։ և
ամենեքեան դատապարտեցին զնա՝ թէ մահապարտ է ։
65 * Եւ ոմանք՝ սկսան թքանել ընդ երեսս նր ․ ծածկ ըզ-
գլխովարկանել՝ կռփել և ասել, մարգարեաց մեզ քս՝
ով է այն որ եհարն զքեզ ։ և սպասաւորքն ապտակս
66 հանէին նմա ։ * Եւ պետրոս մինչ դեռ էր 'ի խոնարհ 'ի
67 գաւթին, գայ աղախին մի քահանայապետին, * և տե-
սանէ զնա զի ջեռնոյր ․ հայեցաւ ընդ նա՝ և ասէ ․ և
դու ընդ յսի նազովրեցւոյ էիր ։
68 * Նա՝ ուրացաւ և ասէ ․ ոչ ճանաչեմ, և ոչ գիտեմ՝ խսէ
զինչ

(53) Ոսկան ․ Ամ քհնյքն և դպ" ։ (54) Ա․ օրինակաց ․ Երթայր 'ի հեռաստանէ զհետ ։ (54) Ոմանք ․ 'ի ներքս իսկ 'ի տրահ քհնյպ" ․․ և ջեռնոյր առ լոյսն ։ (55) Ոսկան ․ Վկայութիւն ինչ զի չարախօսեսցեն զնա ։ (56) Ոմանք ․ Զի բզմ սուտ վկ" ։ (61) Ոսկան ․ Եւ յս լուռ և եթ կայր ։ (61) Ոմանք ․ Հարցանէր ցնա կր" ․․․ քս որդի օրհնելոյն ։ (62) Ոմանք ․ Ընդ աջմէ զօրութեն ։ Որ ոսկան յաւելու ․ զօրութեայ ։ (63) Ոմանք ․ Զպատմուճանն իւր ։ (66) Ոմանք ․ 'ի խոն-նարհ գաւթին ։ (67) Ոմանք ․ Հայեցաւ Է նա և ասէր ։

Digitized by Google

զինչ դու՛դ ասես։ եւ ելեալ ել յառաջագաւիթն գաւթին. եւ
հաւ խօսեցաւ։ * Դարձեալ եւս զնա տեսեալ աղախնին, եւ 69
սկսաւ ասել ցայնոսիկ որ շուրջն կային, թէ եւ սա ՚ի
նոցանէ է։ * Եւ նա դարձեալ ուրանայր։ Եւ յետ սա- 70
կաւ միոյ՝ դարձեալ որ շուրջն կային ասէին ցպետրոս.
արդարեւ եւ դու ՚ի նոցանէ ես. քանզի գալիլեացի ես,
եւ խօսքդ նման են։ * Եւ սկսաւ նզովել երդ- 71
նուլ եւ ասել. թէ ոչ գիտեմ զայրն զայդ զորմէ դուքդ ա-
սէք։ * Եւ նոյն ժամայն երկրորդ հաւ խօսեցաւ։ Եւ յի- 72
շեաց պետրոս զբանն զոր ասաց ցնա յս̄. թէ մինչ չեւ հաւ
երկիցս խօսեալ իցէ, երիցս ուրասցիս զիս,
եւ սկսաւ լալ։

Գլ. ԺԵ.

Եւ վաղվաղակի ը̄ առաւօտն խորհուրդ արարեալ 1
քահանայապետացն՝ հանդերձ ծերովքն եւ դպրօք՝
եւ ամ̄ ատենիւն կապեցին զյս̄՝ եւ տարան մատնեցին
պիղատոսի։ * Եւ հարց զնա պիղատոս՝ եւ ասէ. դու 2
ես թագաւորն հրէից։ Նա՝ պատասխանի ետ նմա եւ ա-
սէ՝ դու ասես։ * Եւ չարախօսէին զնմանէ յոյժ քահա- 3
նայապետքն. եւ նա՝ ոչինչ տայր պատասխանի։ * Իսկ պի- 4
ղատոս դարձեալ հարցանէր զնա. ոչինչ տաս պատասխա-
նի, տե՛ս քանի՛ ամբաստանութիւն զքէն։ * Եւ յս̄ ոչ 5
[illegible]՝ ոչինչ ետ պատասխանի, մինչեւ զարմանալ
յոյժ պիղատոսի։ * Բայց ըստ տօնի՝ արձակէր նց̄ զմի 6
որ կալանաւոր, զոր խնդրէին ինքեանք։ * Եւ էր՝ ո- 7
րում անուն էր բարաբբաս՝ կապեալ ընդ խռովարարսն,
որոց ՚ի խռովութեան՝ սպանութիւն գործեալ էր։ * ՚Ի նոյն 8
ժամու սկսաւ աղաղակել ամբոխն՝ եւ խնդրել ըստ սո-
վորի իւր, զի արձակեսցէ նց̄ զբարաբբայն։ * Պիղատոս պա- 9
տասխանի ետ նոցա եւ ասէ ցնս̄. կամիք զի արձակե-
ցից ձեզ զթագաւորն հրէից։ * Քանզի գիտէր՝ թէ առ 10
նախանձու մատնեցին զնա քահանայապետքն։ * Այլ՝ 11
եւ զամբոխն հաւանեցուցին՝ զի արձակեսցէ նց̄ զբարա-
բբայն։ * Դարձեալ պատասխանի ետ պիղատոս՝ 12

եւ

(69) Օրինակ մի. Եւ ասէ ցայնոսիկ որ։ (71) Ոմանք. Եւ նա սկսաւ նզովել եւ երդ"։ (72) Ոմանք. Զբանն յի զոր ասաց թէ մինչչեւ իցէ։ (72) Ոմանք. Հաւու խօսել երկիցս, կամ, երկիցս խօսեալ՝ զի դու երիցս։

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք. Ընդ առաւօտն։ (1) Յօրինակին՝ յայսմ վայրի [illegible]՝ [illegible]. որ [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible]։ [illegible] (2) Ոմանք. Եհարց զնա. . Թագաւոր հրէից։ (6) Ոմանք. Զմի որ կապեալ էր։ (7) Ոմանք. Որոց ՚ի խռովութեան՝ սպան մի։ (12) Ոմանք.

Digitized by Google

և ասէ ցնս. իսկ՝ զի՞նչ կամիք թե արարից զարքայն
13 հրէից: * Եւ նոքա դարձեալ աղաղակէին՝ յորդորեալք
14 'ի քահանայապետութեանցն, 'ի խաչ հան զդա: * Ասէ ցնս
պիղատոս. զի՞նչ իմիք չար արարեալ իցէ դորա: և նք
առաւել ևս աղաղակէին և ասէին, 'ի խաչ հան զդա:
15 * Իսկ պիղատոս՝ կամէր զկամս կատարել հաճոյ ամ-
բոխին, արձակեաց նոցա զբարաբբայն. և զյն գան հա-
16 րեալ՝ ետ 'ի ձեռս զի 'ի խաչ ելանիցէ: * Եւ զինուորքն
տարան զնա 'ի ներքս 'ի գաւիթն՝ որ հրապարակն էր.
17 և կոչեն զամենայն զօրս զօրանիցն. * և զգեցուցա-
նեն նմա քղամիդ կարմիր և ծիրանիս, և եդին 'ի գլուխ
18 նր պսակ արարեալ 'ի փշոց: * և սկսան ողջոյն տալ
19 նմա՝ և ասել. ողջ եր արքայդ հրէից: * Եւ ծեծէին
զգլուխն եղեգամբ, և թքանէին ընդ երեսս, և 'ի ծունր
20 իջեալ երկիր պագանէին նմա: * Եւ յորժամ կատակեա-
ցին զնա, մերկացուցին զքղամիդն և զծիրանիս, և զգե-
ցուցին նմա զիւր հանդերձ. և տանին արտաքս զի
21 'ի խաչ հանիցեն զնա: * Եւ ունէին անցաւոր զոմն
կիւրենացի՝ որ ընդ այն անցանէր եկեալ յագարակէ.
զհայրն աղեքսանդրի և ռուփեայ, զի բարձցէ զխաչն
22 նորա: * Եւ ածեն զնա 'ի գողգոթայ տեղին մի, որ
23 թարգմանի՝ տեղի կառափելոյ: * Եւ տային նմա գի-
նի զմռսեալ, և նա ոչ առ. և հանեն զնա 'ի խաչ:
24 * Եւ բաժանեցին զհանդերձս նր, արկեալ վիճակս
25 'ի վերայ՝ թե ո զինչ առնուցու: * Էր 'ի ժամ՝ երրորդ,
26 և հանին զնա 'ի խաչ: * Եւ էր գիր վնասու նր գը-
27 րեալ, թե Թագաւոր է հրէից: * Եւ ընդ նմա հա-
նին 'ի խաչ երկուս աւազակս, մի ընդ աջմէ և մի ընդ
28 ահեկէ նր: * Եւ լցաւ գիրն որ ասէ, թե ընդ անօ-
29 րէնս համարեցաւ: * Եւ որք անցանէին հայհոյէին
զնա՝ շարժելով զգլուխս իւրեանց, և ասէին. վա՜հ, որ
30 քակէիր զտաճարն՝ և զերիս աւուրս շինէիր. * ապրեա
31 ցա զանձն քո՝ և էջ 'ի խաչէդ: * Նոյնպէս և քահանայա-
պետք

Կամիք զի արարից զոր": (14) Յօրինակին պակասէր. Զի՞նչ
ինչ չար արարեալ է: Որ նման է. Զի՞նչ չար արարեալ է: (16) Ո-
մանք. Որ հրապարակն էր: (18) Ոմանք. Ո՛ղջ լեր արքայդ:
(20) Ոմանք. Մերկացին զքղամիդն ... զիւր հանդերձն.
'ի խաչ հանիցեն զնա: (21) Օրինակ մի. Աղեքսանդրու
և ռուփեայ: (23) Ոմանք. Եւ հանին զնա 'ի խաչ: (24) Ոչ-
նմ յաւելու. Եւ երկու խաչեցին զնա՝ բաժանեցին: (24) Ո-
մանք. Զհանդերձս նր: (27) Ոմանք. Եւ մի յահեկէ, նր:
(28) Ոմանք. Գիրն որ ասէր, թե ընդ անօրէնս: (29) Ո-
մանք. Շարժէին զգլուխս: (31) Ոմանք. Դպիրքն՝ ասէին.
ոչ կարէ. կամ, ոչ կարէր ապրեցուցանել":

պետքն այպն արարեալ՝ ընդ միմեանս հանդերձ դըպ-
րօքն՝ և ասէին. զայլս ապրեցոյց՝ զանձն ոչ կարա-
ցէ ապրեցուցանել. * Քս. արքայդ Իսրլի. իջցէ այժմ 32
ի խաչէ այտի, զի տեսցուք և հաւատասցուք դմա։
Եւ որ ընդ նմա ի խաչին ելեալ էին՝ նախատէին զնա։
* Եւ իբրեւ վեց ժամ եղեւ՝ խաւար կալաւ զամ եր- 33
կիր մինչեւ ցիննն ժամն։ * Եւ յիններորդ ժամուն ա- 34
ղաղակեաց Յս ի ձայն մեծ՝ և ասէ. Էղի՝ Էղի՝ ղամա
սաբաքթանի. որ թարգմանի, Ա՛ծ իմ, Ա՛ծ իմ, ընդէ՞ր
թողեր զիս։ * Եւ ոմանք ի նոցանէ՝ որ շուրջն կային 35
զնովաւ՝ իբրեւ լուան, ասէին՝ թէ զեղիա կարդայ։ * Եւ 36
ընթացեալ մի ոմն՝ ելից սպունգ մի քացախով, և հա-
րեալ յեղեգան՝ տայր ըմպել նմա, և ասէ. թո՛յլ տուք,
տեսցուք՝ գայ՞ Եղիա իջուցանել զդա։ * Եւ Յս ար- 37
ձակեաց ձայն մեծ՝ և եհան զոգի. * Եւ վարագոյր 38
տաճարին պատառեցաւ յերկուս՝ ի վերուստ մինչեւ ի
խոնարհ։ * Եւ տեսեալ հարիւրապետին որ կայր անդ՝ 39
թէ աղաղակեաց և եհան զոգի, և ասէ. արդարեւ՝ այրս
այս որդի Այ էր։ * Էին և կանայք որ հայէին ի հե- 40
ռաստանէ. յորս էր Մարիամ Մագդաղենացի, և Մա-
րիամ Յակովբու փոքրկան և Յովսեայ մայրն. և Սաղով-
մէ։ * որք յորժամ էրն ի Գալիլեա՝ զհետ շրջէին 41
նորա, և պաշտէին զնա. և այլ բազում կանայք՝ որք
ընդ նմա խոկ եկեալ էին յԵմ։

ԽԸ * Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ, քանզի ուրբաթ էր՝ որ շա- 42
բաթն մտանէր, * եկեալ Յովսէփ որ յԱրիմաթեայն 43
էր. այր պարկեշտ, նախարար, որ և ինքն խոկ ակն ու-
նէր արքայութեն Այ. համարձակեցաւ եմուտ առ Պե-
ղատոս, և խնդրեաց զմարմինն Յսի։ * Եւ Պեղատոս 44
զարմացաւ, թէ այնչափ վաղ մեռաւ։ և կոչեցեալ առ
ինքն զհարիւրապետն, եհարց զնա և ասէ, թէ արդա-
րեւ՝ այնչափ վաղ մեռաւ։ * և իբրեւ տեղեկացաւ ի հա- 45
րիւրապետէ անտի, շնորհեաց զմարմինն Յովսեփայ։
* Եւ Յովսէփ գնեաց կտաւ, և իջուցեալ զնա՝ պա- 46
տեաց

(33) Բղծ. Ցիննն ժամ։ (34) Ոմանք. Էլի էլի՝ լամայ՝ սա-
փաքթանի։ (34) Ցօրինակին. Ղամասա՝ բաքթանի։ (35) Ո-
մանք. Ասէին՝ զեղիա կար"։ (36) Ոսկան. Թոյլ տուք,
տեսցուք"։ (37) Ոմանք. Եհան զոգին։ (38) Ոմանք. Մինչ ի
խոնարհ։ (39) Ոմանք. Թէ աղաղակեաց.. զոգի, ա-
սէ։ (40) Ոմանք. Էին կանայք.. Յակովբայ փոքրկանն։
(41) Բղծ. Որ ընդ նմա խոկ ելեալ էին։ (42) Բղծ. Որ
ի շաբաթն. կամ, ի շաբաթ մտա"։ (43) Բղծ. Արքայ-
ութեն Այ։ (46) Ոսկան. Որ էր փորել։ (46) Օրինակ մի ընդ-
ունելոյ. Վէմ մի ի դուռն դն"։

Digitized by Google

պատեաց կտաւովն, եւ եդ 'ի գերեզմանի՝ զոր էր փորեալ
'ի վիմէ. եւ թաւալեցոյց վէմ մի դրունս գերեզմանին։
47 * Իսկ Մարիամ Մագդաղենացի, եւ Մարիամ Յակովբայ
եւ Յովսեայ՝ տեսանէին զտեղին ուր եդաւ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ իբրեւ անց շաբաթն, Մարիամ Մագդաղենացի՝
եւ Մարիամ Յակովբայ՝ եւ Սողոմէ՝ չոգան պատրաս-
2 տեցին խունկս, զի եկեսցեն օծցեն զնա։ * Եւ ընդ
առաւօտս միաշաբաթուն գան 'ի գերեզմանն ընդ ա-
3 րեւագալն, * եւ ասէին ցմիմեանս. ո՞վ թաւալեցուսցէ
4 մեզ զվէմն 'ի դրաց գերեզմանին։ * Եւ հայեցեալ տե-
սին՝ զի թաւալեցուցեալ էր զվէմն 'ի գերեզմանէն.
5 քանզի էր մեծ յոյժ։ * Եւ մտեալ 'ի ներքս 'ի գերեզ-
մանն, տեսին երիտասարդ մի՝ զի նստէր ընդ աջմէ կող-
մանէ՝ զգեցեալ պատմուճան սպիտակ, եւ զարհուրե-
6 ցան։ * Եւ նա ասէ ցնոսա. մի՛ երկնչիք. զՅիսուս խնդրէք զՆա-
զովրեցի զխաչելեալն, յարեաւ՝ չէ՛ աստ. ահաւա-
7 սիկ տեղին ուր եդին զնա։ * Այլ երթա՛յք ասացէք
ցաշակերտսն նորա եւ ցՊետրոս, եթէ ահա՝ յառաջագոյն
երթայ քան զձեզ 'ի Գալիլեա, անդ տեսանիցէք զնա՝
8 որպէս ասացն ձեզ։ * Եւ իբրեւ լուան՝ ելին եւ փախեան
'ի գերեզմանէն, քանզի զահի հարեալ էին. եւ ոչ ու-
մեք ինչ ասացին, զի երկնչէին։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ։

Աւե

ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոմանք. Եկեսցեն եւ օծցեն։ (2) Բզմ. Միա-
շաբաթուն։ (3) Ոմանք. Ո՞ թաւալեցուսցէ։ (4) Ոմանք.
Թաւալեցուցեալ էր վէմն։ (7) Ոմանք. Ցաշակերտսն նորա։
(8) Ոմանք յառաւել հնագոյն օրինակաց յայս բան՝ Զի երկն-
չէին. աւարտեն զաւետարանս Մարկոսի, առանց դնելոյ զվախ-
ճանն, Կատարեցաւ աւետարան ըստ Մարկոսի. որք եւ
խառն ընդ առնեն զյաջորդսն՝ Յարուցեալ Յիսուս, եւն։ Իսկ
օրինակք մեր՝ համաձայն բզմաց, դրոշմեալ ապա զվախճանականն՝
Աւետարան ըստ Մարկոսի. եւ անդրէն նորոգ վերնագիր կար-
գեալ յաջորդին, իբր յաւելուածոյ, Աւետարան ըստ Մար-
կոսի. այնպէս ոչանի՝ Յարուցեալ Յիսուս. եւն։ Որում եւ մեք
համեմատեալ եդաք ըստ այնմ եղանակի։ Որ ոմանք միայն ըստ
լատինականին առանց ինչ անջրպետութեան շարունակեալ դնեն
զնոյն ընդ վերնոյն։

Digitized by Google

Աւետարան ըստ Մարկոսի:

* Յարուցեալ Յիսուս, առաւօտուն առաջին միաշաբա- 9
թուն՝ երեւեցաւ Մարիամու Մագդաղենացւոյ, յոր-
մէ հանեալ էր զեւթն դեւս: * Եւ նա՝ երթեալ պատ- 10
մեաց այնոցիկ որ ընդ նմայն էին, մինչ դեռ լային
եւ սգային: * Նոքա իբրեւ լուան թէ կենդանի է՝ եւ 11
երեւեցաւ նմա, ոչ հաւատացին: * Յետոյ՝ երեւեցաւ 12
այլով կերպարանաւ՝ որք երթային յանդաստան:
* Նոքա չոգան պատմեցին այլոց, եւ ոչ նոցա հաւատացին: 13
* Յետոյ մինչդեռ բազմեալ էին մետասանքն, երեւեցաւ 14
նոցա, եւ թշնամանեաց զանհաւատութիւն նոցա, եւ զխստասր-
տութիւն. զի որ երեւեցաւ նոցա յարուցեալ 'ի մեռելոց, եւ նոքա
ոչ հաւատացին: * Եւ ասէ ցնոսա. երթայք յաշխարհ
ամենայն, եւ քարոզեցէք զաւետարանն ամենայն արարածոց: * Որ 15
հաւատայ եւ մկրտիցի՝ կեցցէ, եւ որ ոչն հաւատայ՝ 16
դատապարտեսցի: * Նշանք այնոցիկ՝ որ հաւատասցեն,
երթիցեն զհետ այսոցիկ: յանուն իմ՝ դեւս հանիցեն. 17
լեզուս խօսեսցին. * 'ի ձեռս իւրեանց՝ օձս բարձցեն.
եւ եթէ մահացու ինչ դեղ արբցեն, նոցա ինչ ոչ վնասես- 18
ցէ. 'ի վերայ հիւանդաց ձեռս դիցեն՝ եւ բժշկեսցին:
* Եւ Տէրն Յիսուս յետ խօսելոյն ընդ նոսա՝ համբարձաւ
յերկինս, եւ նստաւ ընդ աջմէ Հօր: * Եւ նոքա ելեալ՝ 19
քարոզեցին ընդ ամենայն երկիր՝ Տեառն գործակցութեամբ. եւ զբանն 20
հաստատէին ամենայն նշանօք՝ որ երթային զհետ նոցա:

ՍԿԻԶ

(9) Ոսկան. Զեօթն դեւսն: (10) Ոմանք. Սգային եւ լային: (11) Ոմանք. Եւ երեւեցաւ նոցա, ոչ հաւ՛՛: (12) Ոմանք. Երեւեցաւ եւ այլով կերպ՛՛: (13) Ոմանք. Եւ ոչ նոցա հաւատացին: (14) Ոմանք. Եւ ոչ նոքա հաւատացին: (15) Ոսկան յաւելու. Զաւետարանն արքայութեան ամենայն ա՛՛: (16) Ոսկան. Որ հաւատասցէ եւ մկրտեսցի.. ոչն հաւատասցէ դա՛՛: (17) Ոմանք. Նշանք այսոցիկ, կամ, այնոցիկ որ հաւատան, երթիցեն զհետ այնոցիկ: (18) Ոմանք. Օձս բարձցեն, նոցա ոչինչ մեղիցեն, եւ եթէ մահացու դեղ ինչ արբցեն. մի՛ վնասեսցէ նոցա: (20) Ոմանք. Գործակցութեամբ. զբանն հաստատեցին ամենայն նշանօք որ երթային զհետ նոցա:

* Ոմանք ասեն զբոլորն զվախճանականն. Աւետարան ըստ մարկոսի. կամ, Կատարեցաւ գլուխք աւետարանին որ ըստ մարկոսի: Իսկ օրինակն մեր ասանօր 'ի վախճանի նշանակէ՝ Համբարձմանն կարգաւ զվերջագրեալս:

Digitized by Google

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Աւետարանին որ ըստ Ղուկայ.

	Ղուկ	Յովհ	Մատթ	Մարկ
Վասն աշխարհագրին	Ա			
Վասն բացօթեայց հովուացն	Բ			
Վասն Սիմէովնի	Գ			
Վասն մարգարէին Աննայի	Դ			
Վասն լինելոյ բանին Այ առ Յովհաննէս	Ե		Գ	
Վասն՝ որոց հարցանէին զՅովհաննէս	Զ			
Վասն փորձութեանց Քրիստոսի	Է			
Վասն՝ որ ունէր զոգին դիւական	Ը			
Վասն զոքանչին Պետրոսի	Թ		Ը	Բ
Վասն՝ որոց բժշկէին ի պէսպէս հիւանդութեանց	Ժ		Թ	Գ
Վասն որսոյ ձկանցն	ԺԱ			
Վասն բորոտին	ԺԲ		Զ	Դ
Վասն անդամալուծին	ԺԳ	ԺԳ	ԺԳ	Ե
Վասն Ղեւեայ մաքսաւորին	ԺԴ		ԺԴ	Զ
Վասն գօսացեալ ձեռինն	ԺԵ		ԻԱ	Է
Վասն առաքելոցն համարոյ	ԺԶ		ԺԹ	Ը
Վասն երանութեանցն	ԺԷ		Ե	
Վասն հարիւրապետին	ԺԸ		Է	
Վասն որդւոյ այրւոյն	ԺԹ			
Վասն՝ որոց առաքեցանն ի Յովհաննէ	Ի		Ե	
Վասն օծանելոյ զՏէրն մեռոնաւն	ԻԱ	ԻԳ	ԿԲ	ԻԳ
Վասն առակին սերմանացանին	ԻԲ		ԻԳ	Թ
Վասն սաստելոյ ջրոցն	ԻԳ		ԺԱ	Ժ
Վասն՝ որ ունէր զլէգէոնն	ԻԴ		ԺԲ	ԺԱ
Վասն դստեր ժողովրդապետին	ԻԵ		ԺԵ	ԺԲ
Վասն [illegible] կնոջն	ԻԶ		ԺԶ	ԺԳ
Վասն առաքելոյ զերկոտասանսն	ԻԷ		ԺԹ	ԺԴ
Վասն հինգ հացին, և երկուց ձկանցն	ԻԸ	ԺԵ	ԻԶ	ԺԶ
Վասն զաշակերտսն հարցանելոյ	ԻԹ		ԼԳ	ԻԳ
Վասն այլակերպութեանն Յիսուսի	Լ		ԼԴ	ԻԵ
Վասն լուսնահարին	ԼԱ		ԼԵ	ԻԶ
Վասն խորհելոյն՝ թէ ով մեծ իցէ	ԼԲ		ԼԶ	ԻԷ
Վասն չառնլոյն հրաման զկնի երթալ	ԼԳ		Ժ	
Վասն երեւեցուցանելոյ զեօթանասուն-ոցն	ԼԴ			
Վասն հարցանելոյ օրինականին	ԼԵ			
Վասն աղօթելոյն ի ձեռն առակաց	ԼԶ			

Վասն

	գլուխ	յօդէն	մաս	մասէ
Վասն մարմնամաս և մարմնայք . . .	ԼԷ	. .	. .	. .
Վասն յաղօթս կալոյն	ԼԸ	. .	. .	. .
Վասն խոււ դիւին	ԼԹ	. .	ԻԲ	. .
Վասն՝ որ կինն յայն եհարց՝ի ծաղկնքը դեանն	Խ .	. .	. .	. .
Վասն նշան խնդրելոյն	ԽԱ	. .	ԻԳ	. .
Վասն՝ որ ձարինեցին կոչեաց զբերն . .	ԽԲ	. .	. .	. .
Վասն վայ փարեց օրինականացն	ԽԳ	. .	ԾԷ	. .
Վասն խմորոյ ձարինեցւոց	ԽԴ	. .	ԼԲ	ԻԲ
Վասն բաժանելոյ զինչ ըստ եղբօրն .	ԽԵ	. .	. .	. .
Վասն պգդամբերելոյ անդրոյ Քծապանն ,	ԽԶ	. .	. .	. .
Վասն գալլկելոցոյն՝ և որոց՝ի ոնկղմամ. և վասն Բղէնոյն	ԽԷ	. .	. .	. .
Վասն կարկամեալ կնոջն այսահարի . .	ԽԸ	. .	. .	. .
Վասն ատակացն	ԽԹ	. .	ԻԴ	. .
Վասն՝ թէ սակաւք իցեն որ ապրելոց իցեն .	Ծ .	. .	. .	. .
Վասն՝ որք ասացին զի՞ զհերովդէսէ . .	ԾԱ	. .	. .	. .
Վասն՝ որ Լրգողէալ էր	ԾԲ	. .	. .	. .
Վասն՝ որք ոխրէն զնախագահն . . .	ԾԳ	. .	. .	. .
Վասն կոչելոյն յընթրիսն	ԾԴ	. .	ԾԱ	. .
Վասն շինելոյ աշտարակին	ԾԵ	. .	. .	. .
Վասն հարեւր ոչխարացն	ԾԶ	. .	ԼԸ	. .
Վասն գնացելոյն յաշխարհ հեռի անառակին	ԾԷ	. .	. .	. .
Վասն անիրաւ տնտեսին	ԾԸ	. .	. .	. .
Վասն մեծատանն, և ղազարու . . .	ԾԹ	. .	. .	. .
Վասն փառն քորոպայն	Կ .	. .	. .	. .
Վասն անիրաւ դատաւորին	ԿԱ	. .	. .	. .
Վասն ձարինեցւոյն, և մաքսաւորին .	ԿԲ	. .	. .	. .
Վասն հարցանելոյ մեծատանն զի՞ . . .	ԿԳ	. .	ԽԱ	ԻԹ
Վասն կուրին	ԿԴ	. .	ԽԴ	ԼԱ
Վասն զակքէոսի	ԿԵ	. .	. .	. .
Վասն գնալոյ առնուլ իւր թագաւորութ թիւն և դառնալ	ԿԶ	. .	. .	. .
Վասն ածելոյ զյաւան ճաւան	ԿԷ	. .	Կ .	. .
Վասն յատանակին	ԿԸ	ԻԶ	ԽԵ	ԼԲ
Վասն հարցանելոյ քահանայիցն զի՞ր . .	ԿԹ	. .	ԽԸ	ԼԵ
Վասն սատակի՞ այգւոյն	Հ .	. .	Ծ .	ԼԶ
Վասն դահեկանին	ՀԱ	. .	ԾԲ	ԼԷ
Վասն սադուկեցւոյն	ՀԲ	. .	ԾԳ	ԼԸ
Վասն՝ թէ զի՞արդ է որդի դաւթի քն .	ՀԳ	. .	ԾԵ	Խ .
Վասն երկու լումայի այրւոյն . . .	ՀԴ	. .	. .	ԽԱ
Վասն հարցման կատարածին . . .	ՀԵ	. .	ԾԷ	ԽԲ
Վասն զատկին	ՀԶ	. .	ԿԴ	ԽԵ
Վասն վիճելոյն՝ թէ ո՞վ մեծ իցէ . . .	ՀԷ	. .	ԼԷ	ԻԷ
Վասն խնդրելոյն սատանայի . . .	ՀԸ	. .	. .	. .

Digitized by Google

	ղուկ	յովհ	մատ	մարկ
Վասն նախատանաց հերովդէի զօրուն . .	հթ	. .	. .	. .
Վասն կոչելոյ կանանցն	ձ .	. .	. .	. .
Վասն ապաշխարելոյ աւազակին . . .	ձա	. .	. .	. .
Վասն խնդրելոյ զտէրունական մարմինն .	ձբ	լէ	կը	խը
Վասն կղէովպեանցն	ձգ	. .	. .	. .
Վասն համբառնալոյն քի	ձդ	. .	. .	. .

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ։

Աւետարանն՝ որ ըստ Ղուկասու գրեալ է։ Նոյն ինքն ղուկաս՝ աշակերտ էր պետրոսի, և ճանապարհեցաւ ընթացակից պաւղոսի, և վկայեցաւ ՚ի նմանէ։ Սա գրեաց զաւետարանս զայս։ Սկիզբն առնէ ՚ի ծննդենէն յովհաննու, և զոր ըստ նմին. զաւադէ՛ և զմարմնանալ բանին, ազգաբանէ առնէ՝ և ելանէ ՚ի յովսեփայ ՚ի դաւիթ, և ՚ի դաւթայ մինչև յադամ։ Պատմէ սա՝ և զքարոզութիւն յովհաննու. և [illegible] ՚ի [illegible] ՚ի [illegible]. և զընտրութիւն աշակերտացն, և այլ եւթանասնիցն. [illegible] նշանս և արուեստս [illegible] եղելոց. և զխորհուրդ մահուանն, և զխաչարանն՝ որ մատնեցաւ [illegible] [illegible], և [illegible] մարմնով. զի [illegible] [illegible] [illegible]. և որք խաչեցան յերկուց աւազակացն մին՝ ապաշխարելով խոստովանութեամբ։ Եւ զի մարմին նորա եդաւ ՚ի գերեզման, և յարեաւ յերրորդ աւուրն. և յետ այսորիկ համբարձաւ յերկինս՝ տեսանելով հրեշտակացն։

Ղուկաս՝ արուեստիւ բժիշկ գոլով. սա՝ աշակերտեցաւ բանին. և համարեալ կոչեցաւ ՚ի թիւս եւթանասնիցն։ Իսկ յետոյ՝ աշակերտեցաւ պաւղոսի. վասն որոյ ասի՝ գովութիւն սորա յաւետարանին.։ Սա՝ հրամանաւ պաւղոսի գրեաց զաւետարանս իւր յանտիոք քաղաքի ՚ի ձեռն առուրի՝ զինի ծէ ամի համբառնալոյ տերունին։ Ունի գլուխս. ձդ։ Վկայութիւնս. ժէ։ Տունս. [illegible]։

Ղուկաս՝ Յարութիւն։

Digitized by Google

վախճան մի՛ լիցի ։ * Եւ ասէ Մարիամ ցհրեշտակն . զի- 34
արդ լինիցի ինձ այդ , քանզի զայր ոչ գիտեմ ։ * Պա- 35
տասխանի ետ հրեշտակն եւ ասէ ցնա . Հոգի՛ Սուրբ եկես-
ցէ ՚ի քեզ , եւ զօրութիւն Բարձրելոյ հովանի լիցի ՚ի վերայ
քո . քանզի եւ որ ծնանելոցն է ՚ի քէն՝ սո՛ւրբ է , եւ Որդի
Այ կոչեսցի ։ * Եւ ահա՝ Եղիսաբեթ ազգական քո , եւ 36
նա յղի է ՚ի ծերութեան իւրում . եւ այս՝ վեցերորդ ամիս
է նր՝ որ ամուլն կոչեցեալ էր ։ * Զի ոչ տկարասցի առ 37
յԱյ ամենայն բան ։ * Եւ ասէ Մարիամ . Ահաւասիկ՝ 38
կամ աղախին Տն , եղիցի ինձ ըստ բանի քում ։ Եւ գնաց
՚ի նմանէ հրեշտակն ։
* Յարուցեալ Մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ , գնաց ՚ի 39
լեռնակողմն փութապէս ՚ի քաղաքն Յուդայ ։ * Եւ ե- 40
մուտ ՚ի տուն Զաքարիայ , եւ ետ ողջոյն Եղիսաբեթի ։
* Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ զողջոյնն Մարիամու Եղիսաբեթ , 41
խաղաց մանուկն յորովայնի նր ։ Եւ լցաւ Եղիսաբեթ
Հոգւով Սրբով . * Եւ ՚ի ձայն բարձր աղաղակեաց եւ ա- 42
սէ . Օրհնեա՛լ ես դու ՚ի կանայս , եւ օրհնեա՛լ է պտուղ
որովայնի քո ։ * Եւ ուստի՞ է ինձ այս , զի եկեսցէ մայր 43
Տն իմոյ առ իս ։ * Զի ահաւասիկ՝ իբրեւ եղեւ ձայն ող- 44
ջունի քո յականջս իմ , խաղաց ցնծալով մանուկս յո-
րովայնի իմում ։ * Եւ երանի որ հաւատայցէ՝ եթէ ե- 45
ղիցի կատարումն ասացելոցս նմա ՚ի Տնէ ։ * Եւ ասէ 46
Մարիամ . Մեծացուսցէ անձն իմ զՏր . * Եւ ցնծասցի 47
հոգի իմ յԱծ փրկիչ իմ ։ * Զի հայեցաւ ՚ի խոնարհու- 48
թիւն աղախնոյ իւրոյ ։ Զի ահա՝ յայսմ հետէ երանեսցեն
ինձ ամ ազգք ։ * Զի արար ինձ մեծամեծս Հզօրն , եւ սո՛ւրբ 49
է անուն նր ։ * Եւ ողորմութիւն նր ազգաց յազգս երկիւ- 50
ղածաց իւրոց ։ * Արար զօրութիւն բազկաւ իւրով . ցրո- 51
ւեաց զամբարտաւանս մտօք սրտից իւրեանց ։ * Քա- 52
կեաց զհզօրս յաթոռոց , եւ բարձրացոյց զխոնարհս ։
* Զքաղցեալս լցոյց բարութեամբ , եւ զմեծատունս արձա- 53
կեաց ունայնս ։ * Պաշտպանեաց Իէլի ծառայի իւրում , 54
յիշել զողորմութիւն ։ * Որպէս խօսեցաւ առ հարս մեր՝ ա- 55
բրահամու եւ զաւակի նորա ՚ի յաւիտեան ։ * Եկաց Մա- 56
րիամ առ նմա իբրեւ ամիսս երիս , եւ դարձաւ ՚ի տուն
իւր ։

---

(35) Ոմանք . Հոգին սր եկե՛՛ ։ (35) Ցոմանս պակաս . Ծնա-
նելոցն է ՚ի քէն սուրբ է ։ (36) Ոմանք . Կոչեցեալն է .
զի ։ (37) Ոմանք . Զի ոչ տկարանայ առ ՚ի յԱյ ։ (39) Բազումք .
՚ի լեռնակողմն ։ (45) Ոմանք . Որ հաւատացէ . . ասա-
ցելոց նմա ։ (46) Ոմանք . Եւ ասէ Մարիամ ։ (48) Ոմանք .
Երանիցեն ինձ ։ (52) Ոսկան . Եւ քակեաց ։ (54) Ոմանք .
Ծառայի իւրոյ . յիշել զո՛՛ ։ Որ ոսկան . Զողորմութիւն
իւր ։ (55) Ոմանք . Նորա յաւիտեան ։

Digitized by Google

57 իւր։ * Եւ եղիսաբեթի լցան ժամանակք ծննդեանն,
58 եւ ծնաւ որդի։ * Եւ լուան որ շուրջ զնովաւ էին, եւ
ազգատոհմն նր, զի մեծ արար տր ողորմութի իւր ընդ
59 նմա․ եւ խնդային ը նմա։ * Եւ եղեւ յաւուրն ութե-
րորդի՝ եկին թլփատել զմանուկն, եւ կոչէին զնա յա-
60 նուն հօր իւրոյ զաքարիա։ * Պատասխանի ետ մայր նր՝
61 եւ ասէ․ ոչ, այլ կոչեսցի յովհաննէս։ * Եւ ասեն ցնա․
քանզի ոչ ոք է յազգի քում՝ որոյ կոչի անուն յովհան-
62 նէս։ * Ակն արկեալ հօրն նորա՝ թէ զինչ կամիցի կո-
63 չել զնա։ * Եւ խնդրեաց տախտակ՝ գրեաց եւ ասէ․
յովհաննէս է անուն դորա։ եւ զարմացան ամենեքին։
64 * Եւ բացաւ բերան նր վաղվաղակի՝ եւ լեզու նր, եւ
65 խօսէր՝ եւ օրհնէր զած։ * Եւ եղեւ ահ ՚ի վերայ ամե-
նեցուն որ լսէին զայս, եւ որ շուրջ բնակեալ էին զնո-
քօք։ եւ ընդ ամ լեռնակողմն հրէաստանի, պատմէին
66 ամ բանքս այսոքիկ։ * Եւ եդին ամենեքեան որ լսէին՝
՚ի սիրտս իւրեանց՝ եւ ասէին․ զինչ լինիցի մանուկս
67 այս։ եւ ձեռն տն էր ընդ նմա։ * Եւ զաքարիա հայր նր
68 լցաւ հոգւովն սրբով, մարգարէացաւ եւ ասէ։ * Օրհ-
նեալ տր ած իէլի, զի յայց ել մեզ՝ եւ արար փրկու-
69 թի ժողովրդեան իւրում։ * Եւ յարոյց եղջիւր փրր-
70 կութե մեզ ՚ի տանն դաւթի ծառայի իւրոյ․ * որպէս խօ-
սեցաւ բերանով սրբոց՝ որ յաւիտենից մարգարէիցն նր
71 էին։ * Փրկութի ՚ի թշնամեաց մերոց, եւ ՚ի ձեռաց ամ
72 ատելեաց մերոց։ * առնել ողորմութի ընդ հարս մեր,
73 եւ յիշել զուխտն իւր սբ։ * Զերդումնն զոր երդուաւ
74 աբրահամու հօր մերում, տալ մեզ * անահս երկիւ-
75 ղի, ՚ի ձեռաց թշնամեաց փրկեալս։ Պաշտել զնա * սրբ-
ութբ եւ արդարութբ առաջի նր՝ զամ աւուրս կենաց
76 մերոց։ * Եւ դու մանուկ՝ մարգարէ բարձրելոյ կո-
չեսցիս․ զի երթիցես առաջի երեսաց տն՝ պատրաս-
77 տել զճանապարհս նր։ * Տալ գիտութի փրկութե ժո-
78 ղովրդեան նր, ՚ի թողութի մեղաց նց։ * Վասն գթու-
թեց ողորմութե այ մերոյ, որովք այց արասցէ մեզ
արե-

(57) Օրինակ մի․ Լցան աւուրք ծննդեան։ (58) Ոմանք․ Զողորմութի իւր․ եւ խնդային ը նմ։ (61) Ոմանք․ Որոյ անուն կոչի յով"։ (65) Ոմանք․ Բնակեալ էին ․․․ լեռնակողմն հր"։ (66) Ոմանք․ Որ լսէինն ․․ եւ ասէին զինչ։ (68) Ոմանք․ Ժողովրդեան իւրոյ։ (69) Օրինակ մի․ Մեզ ՚ի տանն դաւթի։ (72) Ոմանք․ Ընդ հարս մեր։ (73) Ոմանք․ Զերդումնն զոր ․․․ թշնամեաց մերոց փրկ"։ (76) Ոմանք․ Բարձրելոյն կո" ․․ առաջի տն։ (77) Ոմանք․ Տալ գիտկութի ժո" ․․ ՚ի թողութի մեղաց մերոց։ (78) Ողորմութե այ մերոյ։ (78) Ոմանք․ Այց արար մեզ։

Digitized by Google

'արեգակն 'ի բարձանց:* երևել որոց 'ի խաւարի և 79
'ի ստուերս մահու նստէին. ուղղել զոտս մեր 'ի ճա-
նապարհս խաղաղութեան:* Եւ մանուկն աճէր և զօ- 80
րանայր հոգւով. և էր յանապատս մինչև յօր երևե-
լոյ նորա Իսրայէլի:

ԳԼ. Բ.

Ա Եւ եղև ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ել հրաման յաւ- 1
գոստոս կայսերէ՝ աշխարհագիր առնել ընդ ամ
տիեզերս:* այս՝ առաջին աշխարհագիր եղև 'ի դա- 2
տաւորութ. ասորւոց՝ կիւրենեայ:* Եւ երթային ա- 3
մենեքեան մտանել յաշխարհագիր յիւրաքանչիւր քա-
ղաքի:* Ել և յովսէփ 'ի գալիլեէ 'ի քաղաքէ նազարե- 4
թէ 'ի հրէաստան, 'ի քաղաքն դաւթի, որ կոչի բեթ-
ղեհէմ. վասն լինելոյ նորա 'ի տանէ և յազգէ դաւթի,
* մտանել յաշխարհագիր մարեմաւ հանդերձ զոր խօ- 5
սեալն էր նմա, և էր յղի:* Եւ եղև 'ի հասանելն նց 6
անդր, լցան աւուրք ծննդեանն նր:* և ծնաւ զորդին 7
իւր զանդրանիկ, և պատեաց 'ի խանձարուրս, և եդ
զնա 'ի մսուր. զի ոչ գոյր նց տեղի յիջևանին:
Բ * Եւ հովիւք էին 'ի տեղւոջն յայնմիկ բացօթեայք, 8
որ պահէին զպահպանութիւն գիշերոյ հօտից իւրեանց:
* Եւ հրեշտակ տն երևեցաւ նց, և փառք տն ծագե- 9
ցին առ նս. և երկեան՝ երկեւղ մծ:* Եւ ասէ ցնս 10
հրեշտակն. մի երկնչիք, զի աւետարանեմ
ձեզ ուրախութիւն մծ, որ եղիցի ամ ժողովրդեանն.
* զի ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ, որ է՝ օծեալ տր. 'ի քա- 11
ղաքի դաւթի:* և այս նշանակ ձեզ. գտանիջիք մա- 12
նուկ պատեալ 'ի խանձարուրս, և եդեալ 'ի մսուր:
* Եւ յանկարծակի եղև ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ 13
բազմութիւն զօրաց երկնաւորաց, որ օրհնէին զած՝ և
ասէին.* փառք 'ի բարձունս այ, և յերկիր խաղաղու- 14
թիւն, 'ի մարդիկ հաճութիւն.* Եւ եղև իբրև մե- 15

լա

---

(79) Ոմանք. 'ի ճանապարհ խաղաղու": (80) Ոմանք. Ցանապատ.. երևելոյն նորա Իէլի:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Աշխարհագիր առ": (2) Ոմանք. Կիւրենեայ: (5) Ոմանք. Մտանել յաշխարհագիրն: (5) Ոսկան. Որ խօսեցեալ էր նմա: (6) Ոմանք. Նոցա անդ, լցան: (7) Ոմանք. Եւ պատեաց զնա 'ի... յիջևանին: Ոսկան. Տեղի իջևանի: (8) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Բացօթեայք: Եւ այլ. բացօթեայքք: Եւ այլ. բացօթեամբ: (8) Ոմանք. Գիշերւոյ հօ": (9) Ոմանք. Ցերկեւղ մեծ: (10) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Զուրախութիւն մեծ: (15) Ոմանք. Մինչև 'ի բեթղեհեմ, և տեսցուք զինչ է նշանս այս,

Digitized by Google

բարձան 'ի նոցանէ հրեշտակքն յերկինս, առեն ցմիմեանս
հովիւքն. եկայք երթիցուք մինչև ցԲեթղեհէմ, և տես-
ցուք զինչ է բանս այս որ եղև. զոր Տր եցոյց մեզ:
16 Եւ եկին փութանակի, և գտին զմարիամ և զյով-
17 սէփ, և զմանուկն եդեալ 'ի մսուր: Եւ ծանեան վս
18 բանին՝ որ ասացաւ նց զմանկանէն: Եւ ամենեքին
որ լուեին՝ զարմանային վս բանիցն՝ զոր խօսեցան ընդ
19 նս հովիւքն: Եւ մարիամ զամ զբանս զայսոսիկ պա-
20 հէր, և խելամուտ լինէր 'ի սրտի իւրում: Եւ դար-
ձան հովիւքն՝ փառաւոր առնէին և օրհնէին զած, վս
21 ամի զոր լուան և տեսին, որպ պատմեցաւ նց: Եւ
իբրև լցան աւուրքն ութ թլփատել զնա, և կոչեցաւ
անուն նր Յս. որ կոչեցեալ էր 'ի հրեշտակէն, մինչև
22 յղացեալ էր զնա յորովայնի: Եւ իբրև լցան աւուրք
սրբութե նց ըստ օրինացն մովսեսի, ածին զնա յեմ
23 յանդիման առնել տն: որպ և գրեալ է յօրէնս տն,
թէ ամ արու որ բանայ զարգանդ՝ սբ տն կոչեսցի:
24 Եւ տալ պատարագս՝ ըստ ասացելոյն յօրէնս տն,
զոյգս տատրակաց, կամ երկուս ձագս աղաւնեաց:
25 Եւ ահա՝ էր այր մի յեմ, որոյ անուն էր սիմէոն. Գ
և էր այրն այն արդար և երկիւղած, և ակն ունէր
26 մխիթարութեն իէլի, և հոգի սբ՝ էր 'ի նմա: Եւ
էր նր հրաման առեալ 'ի հոգւոյն սբյ՝ մի տեսանել
27 զմահ, մինչև տեսցէ զօծեալն տն: Եւ եկն հոգւովն
'ի տաճարն: Եւ իբրև ածին ծնօղքն զմանուկն յս.
28 առնել նց ըստ սովորութե օրինացն 'ի վերայ նր. Եւ
նա՝ առ ընկալաւ զնա 'ի գիրկս իւր, և օրհնեաց զած,
29 և ասէ. Արդ՝ արձակեա զծառայս քո տր ըստ բա-
30 նի քում 'ի խաղաղութի. զի տեսին աչք իմ զփրկու-
31 թիւն քո. զոր պատրաստեցեր առաջի ամ ժողո-
32 վրդոց: Լոյս 'ի յայտնութի հեթանոսաց, և փառս
33 ժողովրդեան քում իէլի: Եւ էին հայրն և մայր նր
զարմացեալ 'ի վերայ բանիցն, որ խօսէին զնմանէ:
34 Եւ օրհնեաց զնս սիմէոն, և ասէ ցմարիամ մայրն
նորա. ահա սա կայ՝ 'ի գլորումն և 'ի կանգնումն
բազ-

զոր Տր ե": (20) Ոմանք. Զոր լուանն և տե": (21) Ոմանք.
Որ կոչեցեալն էր .. զնա յորովայնէ: (22) Ոսկան. Ա-
ւուրք սրբութե նր: (24) Ոմանք. Ըստ ասացելոցն յօ-
րէնս: (25) Ոմանք. Ահա այր մի էր յեմ, որոյ անունն
էր սիմէոն: (28) Ոմանք. Առընկալաւ զնա 'ի: (29) Ո-
մանք հարցական ոճով այսպէս ունին զբանս. Արդ արձա-
կես զծառայս քո: Որ օրինակ է. Արդ արձակեա զծա":
(32) Ոմանք. Լոյս յայտնութե .. և փառք ժողո": (33) Ո-
մանք. Հայրն և մայրն նր .. զոր խօսէին զնմանէ:

բազմաց 'ի մէջ Իլի , և 'ի նշան հակառակութեան : * Եւ ընդ 35
քո իսկ անձն անցցէ սուր . զի յայտնեսցին 'ի բա-
զում սրտից խորհուրդք :
Դ * Եւ անդ էր Աննա մարգարէ՝ դուստր Փանուէլի յազ- 36
գէ Ասերայ . սա ինքն անցեալ էր զաւուրբք բազմօք .
կեցեալ ընդ առն ամս եւթն 'ի կուսութենէ իւրմէ : * և 37
էր՝ այրի ամաց իբրև ութսուն և չորից . որ ոչ մեկ-
նէր 'ի տաճարէն , այլ պահօք և աղօթիւք պաշտէր
զցայգ և զցերեկ : * Եւ սա՝ 'ի նմին ժամու յարու- 38
ցեալ , գոհանայր զՏնէ , և խօսէր զնմանէ ընդ ամե-
նեսին՝ որ ակն ունէին փրկութեանն Երմի : * Եւ իբրև 39
կատարեցին զամենայն ըստ օրինացն Տն , դարձան անդրէն
'ի Գալիլեա 'ի քաղաքն իւրեանց Նազարեթ : * Եւ ման- 40
կունն աճէր և զօրանայր լի իմաստութբ . և շնորհք
այ էին 'ի վերայ նր : * Եւ երթային ծնողքն նր ամի՝ 41
ամի՝ յԵմ 'ի տօն զատկին : * Եւ իբրև եղեն նր ամք 42
երկոտասան , յելանել նց յԵմ ըստ սովորութեան տօնին ,
* և կատարել զաւուրսն՝ և դառնալ անդրէն , մնաց 43
յս մանուկն յԵմ . և ոչ գիտացին ծնողքն նր : * կար- 44
ծէին զնմանէ՝ թէ ընդ ուղեկիցսն իցէ . եկին իբրև
աւուր միոյ ճանապարհ , և խնդրէին զնա ընդ ազգականս
և ընդ ծանօթս : * և իբրև ոչ գտին , դարձան անդ- 45
րէն յԵմ խնդրել զնա : * Եւ եղև յետ երից աւուրց , 46
գտին զնա 'ի տաճարին զի նստէր ընդ վարդապետսն՝
լսէր 'ի նոցանէ՝ և հարցանէր զնոսա : Զարմանային
ամենեքեան որ լսէին 'ի նմանէ՝ ընդ իմաստութիւն և
ընդ պատասխանիս նր : * և իբրև տեսին զնա՝ զար- 47
մացան : Եւ ասէ ցնա մայրն իւր . որդեակ՝ զի՞նչ գործ
գործեցեր դու ընդ մեզ . ահաւասիկ հայր քո՝ և ես՝ տա-
ռապեալք՝ խնդրեաք զքեզ : * Եւ ասէ ցնս . զի՞ խնդ- 48
րէիք զիս ոչ գիտէիք եթէ 'ի տան հօր իմոյ պարտ է
ինձ լինել : * Եւ նք՝ ոչ իմացան զբանն զոր խօսե- 49
ցաւ ընդ նս : * Եւ էջ ընդ նս , և եկն 'ի Նազարեթ . 50
և էր նց հնազանդ : և մայրն նր պահէր զամ զբանսն
'ի սրտի իւրում : * Եւ յս զարգանայր իմաստութբ և 51
հասակաւ՝ և շնորհօք յայ և 'ի մարդկանէ :

Գ Լ.

(35) Ոմանք . Անձնդ անցցէ . . յայտնեսցին բազում սրտից :
(36) Ոմանք . Կացեալ ընդ առն : (37) Ոմանք . իբր ութ-
սուն . . . և զցերեկ : (41) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ . 'ի
տօնի զատկին : (44) Ոմանք . Աւուր միոյ ճանապարհս :
(46) Ոմանք . Որ լսէին 'ի նմէ : (47) Օրինակ մի . Եւ իբրև
գտին զնա աք" : (47) Ոմանք . Տառապեալք և խնդ" : (48)
Ոմանք . Զի խնդրէք զիս , ոչ գիտէք թէ 'ի տան հօր
իմում : (50) Ոմանք . Եւ մայր նր պահէր զամ բանս :

Digitized by Google

ԳԼ. Գ.

1 Ի հնգետասաներորդի ամի տէրութեան Տիբերեայ Ե
կայսեր, 'ի դատաւորութեան հեգեմոնի Պիղատոսի
Պոնտացւոյ, և 'ի չորրորդապետութեան գալիլեացւոց Հե-
րովդի, և 'ի Փիլիպպոսի եղբօր նորա չորրորդապետութեան
'ի Իտուրացւոց և 'ի Տրաքոնացւոց աշխարհին, և 'ի չոր-
2 րորդապետութեան Լիւսանեայ Աբիլենացւոց. * և 'ի քահանայա-
պետութեան Աննայի և Կայիափայ. եղև բան Այ 'ի վերայ
3 Յովհաննու որդւոյ Զաքարիայ յանապատի անդ։ * Եւ
եկն յամ կողմն Յորդանանու, քարոզել մկրտութիւն ա-
4 պաշխարութեան 'ի թողութիւն մեղաց։ * Որպէս և գրեալ է
'ի գիրս պատգամաց Եսայեայ մարգարէի. Ձայն բար-
բառոյ յանապատի. պատրաստեցէք զճանապարհ Տեառ-
5 ն, և ուղիղ արարէք զշաւիղս նր։ * Ամ ձորք լցցին,
և ամ լերինք և բլուրք խոնարհեսցին. և եղիցին զառ-
ածորքն 'ի դիւրինս, և առապարքն 'ի հարթ ճանապար-
6 հս. * և տեսցէ ամ մարմին զփրկութիւն Այ։ * Եւ
7 ասէր ցժողովուրդսն ելեալս մկրտել 'ի նմանէ. Ծը-
նունդք իժից՝ ո՞ ցոյց ձեզ փախչել 'ի բարկութենէ որ գա-
8 լոց է։ * Արարէք այսուհետև պտուղս արժանիս ա-
պաշխարութեան. Եւ մի սկսանիցիք ասել՝ եթէ ունիմք
հայր զԱբրահամ. զի ասեմ ձեզ, եթէ կարող է Այ
'ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել որդիս Աբրահամ-
9 ու։ * Բայց արդէն իսկ տապար առ արմատս ծառոց
կայ. ամ ծառ որ ոչ առնէ պտուղ բարի, հատա-
նի և 'ի հուր արկանի։

10 * Հարցանէին զնա ժողովուրդքն և ասէին. Իսկ արդ՝ Զ
11 զի՞նչ գործեսցուք։ * Պատասխանի տայր՝ և ասէ ցնա.
Որ ունիցի երկուս հանդերձս՝ տացէ զմին այնմ որ ոչ
12 գուցէ. և որ ունիցի կերակուրս՝ նոյնպէս արասցէ։ * Ե-
կին և մաքսաւորք մկրտել, և ասեն ցնա. Վարդապետ՝
13 զի՞նչ գործեսցուք։ * Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. Մի ինչ աւե-
14 լի քան զհրամայեալն ձեզ առնիցէք։ * Հարցանէին
զնա

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. 'Ի հնգետասաներորդի... և Փիլիպպոսի եղբ''.. և Տրաքոնացւոց աշխ''.. Լիւսանեայ Աբիլենացւոց։ Որք ե՟լք համմիջայն մերումս մանաւանդ ... Գրեն զ'ի Իտուրացւոց։ (2) Ոմանք. Աննայի և Կայիափ''։ (2) Օրինակ մի յանեղատ. Բան Այ յերկնից 'ի վր։ (4) Ոմանք. Զճանապարհս նն, ուղիղ արար''։ (5) Ոմանք. 'Ի հարթ ճնպհ։ (7) Ոմանք. Եւ ասէ ցժողովուրդսն։ (8) Ոմանք. Պտուղ արժանիս ա''։ (11) Ոմանք. Զմին այնմ ո՛յր ոչն գուցէ։ (13) Ոմանք. Քան զհրամայեալսն ձեզ։ (14) Օրինակ մի. Մի զոք խռովեցէք, և մի զոք զրպարտ''։

Digitized by Google

զնա և զինուորքն՝ և ասէին. և մեք զի՞նչ գործեսցուք։
Ասէ ցնա. մի՛ զոք խռովեսջիք՝ և մի՛ զոք զրպարտեսջիք.
շատ լիցին ձեզ թոշակքն ձեր։ * Մինչ սպասէր ժողովուրդն 15
ժողովուրդն, և խորհէին ամենեքեան ՚ի սիրտս իւ-
րեանց վասն Յովհաննու՝ մի՛թէ նա իցէ Քրիստոսն։ * Պատաս- 16
խանի ետ ամենեցուն՝ և ասէ. ես մկրտեմ զձեզ ջրով.
բայց գայ զօրաւորն քան զիս, որոյ՝ չեմ բաւական
լուծանել զխրացս կօշկաց նորա. նա մկրտեսցէ զձեզ Հոգւով սրբով
և հրով։ * Որոյ հեծանոցն ՚ի ձեռին իւրում սրբել 17
զկալ իւր, և ժողովել զցորենն ՚ի շտեմարանս իւր,
և զյարդն՝ այրեսցէ անշէջ հրով։ * Բազում և այլ ինչ 18
մխիթարութեամբ աւետարանէր ժողովրդեանն։ * Բայց 19
Հերովդէս չորրորդապետն յանդիմանեալ ՚ի նմանէ վասն
Հերովդիադայ կնոջ եղբօր իւրոյ, և վասն ամենայն չարեացն զոր
գործեաց Հերովդէս, * յաւել և զայն ևս ՚ի վերայ ամենայն. 20
և եդ ՚ի բանտի զՅովհաննէս։ * Եւ եղև ՚ի մկրտել ամենայն 21
ժողովրդեանն, և Յիսուսի մկրտեալ՝ և կալ յաղօթս,
բանալ երկնից, * և իջանել Հոգւոյն սրբոյ մարմնաւոր 22
տեսլեամբ իբրև զաղաւնի ՚ի վերայ նորա։ և գալ ձայն
յերկնից՝ որ ասէր. դու ես որդի իմ սիրելի, ընդ քեզ
հաճեցայ։ * Եւ ինքն յս՝ էր ամաց իբրև երեսնից 23
սկսեալ՝ որոյ՝ ոք կարծէր որդի Յովսեփայ։ Որ յա-
կովբայն. որ Հեղեայն. որ մատաթեայն։ * Որ ղե- 24
ւեայն. որ մեղքեայն. որ յաննեայն. որ յովսեփեայն։
* Որ մատաթեայն. որ ամովսեայն. որ նաւումեայն. որ 25
եսղեայն. որ նանգեայն։ * Որ մաաթեայն. որ մա- 26
տաթեայն. որ սեմեայն։ որ յովսեփեայն. որ յուդայն։
* Որ յովհանանայն. որ րեսայն. որ զորաբաբելին. որ 27
սաղաթիէլին. որ ներեայն։ * Որ մեղքեայն. որ ադ- 28
դեայն. որ կոսամայն. որ ելմովդադայն. որ երայն։
* Որ յեսուայն. որ եղիազարայն. որ յովրամայն. որ 29
մատթայն. որ ղեւեայն։ * Որ սիմեոնին. որ յուդայ- 30
յին, որ յովսեփայն. որ յովնանայն. որ եղիակիմայն։
* Որ մեղեայն. որ մենեայն. որ մատաթայն. որ 31
՚նա-

(15) Ոմանք. Սա իցէ քս։ (16) Ոմանք. Զկօշիկս նր. նա։
(19) Ոմանք. Վս Հերովդիադայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր
իւ՞։ (22) Ոմանք. Ձայն ՚ի յերկնից։ (23) Ոմանք. Որք և
կարծէր։ (23) Յօրինակին ՚ի բնաբանին գրի. Որ յակովբայն.
և ՚ի լուսան. ուղղագրելն՝ յակովբայն. համաձայն այլոց. (24) Ո-
մանք. Որ յովսեփայն։ (25) Ոմանք. Որ ամովսայն։ որ նա
ւումայն.. որ նենգեայն։ (26) Ոմանք. Որ մաաթայն..
մատաթայն։ Ոմք ունին. Մահաթայն։ (27) Ոմանք. Որ
զորոբաբելին.. որ ներեայն։ (29) Ոմանք. Որ յեսու-
եայն։ (30) Ոմանք. Որ յովնանայն. որ եղիակիմայն։

Digitized by Google

32 Նաթանայն • որ Դաւթին • * Որ Յեսսեայն • որ Ովբե-
դայն • որ Բոոսայն • որ Սաղմանայն • որ Նաասոնին ։
33 * Որ Ամինադաբայն • որ Արամայն • որ Ադմեայն • որ
Առնեայն • որ Եսրովմայն • որ Փարէսին • որ Յուդային ։
34 * Որ Յակովբայն • որ Իսահակայն • որ Աբրահամուն •
35 որ Թառային • որ Նաքովրայն ։ * Որ Սերուքայն • որ
Ռագաւայն • որ Փաղեկայն • որ Եբերայն • որ Սաղային •
36 * Որ Կայնանայն • որ Արփաքսադայն • որ Սեմայն • որ
37 Նոյին • որ Ղամեքայն ։ * Որ Մաթուսաղային • որ Ենով-
քայն • որ Յարեդին • որ Մաղաղայելին • որ Կայնանայն ։
38 * Որ Ենովսայն • որ Սեթայն • որ Ադամայն, որ Այն ։

Գլ. Դ.

1 Իսկ Յս լի հոգւով սրբով դարձաւ 'ի Յորդանանէ • եւ
2 վարէր հոգւովն յանապատ, * աւուրս քառա-
սուն փորձեալ 'ի սատանայէ ։ Եւ ոչ եկեր, եւ ոչ արբ
յաւուրսն յայնոսիկ • եւ 'ի կատարելն նց՝ քաղցեաւ ։
3 * Եւ ասէ ցնա սատանայ • եթէ որդի ես Այ, ասա
4 քարիդ այդմիկ՝ զի հաց լիցի ։ * Պատասխանի ետ նմա
Յս՝ եւ ասէ • գրեալ է՝ եթէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ
5 մարդ, այլ ամ բանիւ Այ ։ * Եւ հանեալ զնա 'ի լեառն
մի բարձր՝ եցոյց նմա զամ թագաւորութիւնս աշխար-
6 հի 'ի վայրկեան ժամանակի ։ * Եւ ասէ ցնա սատանայ •
քեզ տաց զայս ամ իշխանութիւն եւ զփառս սոցա, զի
7 ինձ տուեալ է • եւ ում կամիմ՝ տամ զնա ։ * Արդ դու՝
եթէ անկեալ երկիր պագանիցես առաջի իմ, քեզ ե-
8 ղիցի ամ ։ * Պատասխանի ետ նմա Յս՝ եւ ասէ • գրեալ
է, երկիր պագցես Տն Այ քում, եւ զնա միայն պաշ-
9 տեսցես ։ * Եւ ած զնա յԵմ, եւ կացոյց 'ի վերայ աշ-
տարակի տաճարին, եւ ասէ ցնա • եթէ որդի ես Այ,
10 արկ զքեզ աստի 'ի վայր ։ * Զի գրեալ է՝ եթէ հրեշ-
տակաց իւրոց պատուիրեալ է վն քո, պահել զքեզ •
11 * Զի 'ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ, մի երբեք հար-
12 ցես զքարի զոտն քո ։ * Պատասխանի ետ նմ Յս՝ եւ ասէ •
13 ասացեալ է, թէ ոչ փորձեսցես զՏր Այ քո ։ * Եւ
կատարեալ զամ փորձութիւնս սատանայի, 'ի բաց եկաց
14 'ի նմանէ առ ժամանակ մի ։ * Եւ դարձաւ Յս զօրութեամբ
Հոգ.

(32) Ոմանք. Որ Սաղմոնայն ։ (34) Ոմանք. Որ Թարային ։
(37) Ոմանք. Որ Մաղաղեէլին • կամ, Մաղաղելեէլին ։
Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Յաւուրս քառասուն ։ (2) Ոմանք. Փոր-
ձել 'ի սատանայէ ։ (3) Ոմանք. Քարիդ այդմիկ, զի ։
(4) Ոմանք. Բանիւն Այ ։ (6) Ոմանք. Իշխանութիւն եւ զբղ-
փառսն ։ (9) Ոմանք. Եւ կացոյց զնա 'ի վր ։ (11) Ոմանք.
Հարցես զքարի ։ (13) Ոմանք. Զամ փորձութիւնս սա" ։

Digitized by Google

հոգւոյն 'ի գալիլեա. և ել համբաւ զնմանէ ընդ ամ
կողմանս գաւառին ։ * Եւ նա՝ ուսուցանէր 'ի ժողո- 15
վուրդս նց փառաւորեալ յամենեցունց ։ * Եւ եկն 16
'ի նազարեթ՝ ուր սնեալն էր. և եմուտ ըստ սովորու-
թեան իւրում յաւուր շաբաթու 'ի ժողովուրդն ։ * Եւ 17
ետուն նմա գիրս զեսայեայ մարգարէի, և յարեաւ ըն-
թեռնուլ ։ Եւ իբրև եբաց զգիրսն՝ եգիտ զայն տեղի
յորում գրեալն էր ։ * Հոգի տն 'ի վերայ իմ, վս ո- 18
րոյ և օծ իսկ զիս. աւետարանել աղքատաց առաքեաց
զիս, բժշկել զբեկեալս սրտիւ. * քարոզել գերեաց 19
զթողութիւն և կուրաց տեսանել. արձակել զվիրաւորս
'ի թողութիւն. քարոզել զտարեկան տն ընդունելի ։ * Եւ 20
խփեալ զգիրսն՝ ետ ցպաշտօնեայն՝ և նստաւ ։ Եւ ա-
մենեցուն որ 'ի ժողովրդեանն էին աչք՝ 'ի նա հայէին ։
* Եւ սկսաւ ասել ցնս. այսօր լցան գիրքս այս յա- 21
կանջս ձեր ։ * Եւ ամենեքին վկայէին նմա, և զարմա- 22
նային ընդ բանս շնորհացն որ ելանէին 'ի բերանոյ նր ։
Եւ ասէին, ոչ սա է որդին յովսեփայ ։ * Եւ ասէ ցնս. 23
ապաքէն ասիցէք առ իս զառակս զայս ։ բժիշկ՝ բժ-
շկեա զանձն քո. որչափ լուաք՝ զոր արարեր 'ի կա-
փառնաում, արա և աստ 'ի քում գաւառի ։ * Եւ ա- 24
սէ. ամէն ասեմ ձեզ, թէ չէ մարգարէ ընդունելի 'ի
քաղաքի իւրում ։ * Արդարև՝ ասեմ ձեզ. զի բզմ 25
այրիք էին յաւուրս եղիայի 'ի մէջ իղի, յորժամ փա-
կեցանն երկինք զերիս ամս և զվեց ամիս. և եղև սով
մեծ ընդ ամ երկիր ։ * Եւ ոչ առ մի 'ի նոցանէ առա- 26
քեցաւ եղիա, բայց միայն 'ի սարեփթա սիդոնացւոց՝
առ կին մի այրի ։ * Եւ բզմ բորոտք էին յիղի առ ե- 27
ղիսեիւ մարգարէիւ. և ոչ ոք 'ի նոցանէ սրբեցաւ, բայց
միայն նէեման ասորի ։ * Եւ լցան ամենեքին բարկու- 28
'ի ժողովրդեանն՝ իբրև լուէին զայս ։ * Եւ յարուցեալ 29
հանին զնա արտաքոյ քաղաքին, և ածին զնա մինչև
յարտևանն լերինն՝ յորոյ վերայ քաղաքն նց շինեալ
էր, գահավէժ առնել զնա ։ * Եւ նա՝ անցեալ ընդ 30
բբ մէջ նոցա գնայր ։ * Եւ էջ 'ի կափառնաում 'ի քա- 31
ղաքն գալիլեացւոց, և ուսուցանէր զնս 'ի շաբաթուն ։

* Եւ

(16) Ոմանք. Յաւուրն շաբաթուց ։ (17) Ոմանք. Գիրք զե-
սայեայ մար" ։ (18) Ի բզմս գչի. Առաքեաց զիս. բժշկել
զբեկեալս սրտիւ ։ (19) Ոմանք յաւելուն. Ընդունելի և զօր
հատուցման ։ (22) Ոմանք. Որ ելանէր 'ի բերա" ։ (23) Յօ-
րինակին՝ աստ և առաջի յերկուս տեղիս և եւ գրի՝ կափառ-
նաում ։ (26) Ոմանք. Սիդոնացւոց ։ (28) Ոմանք. Լցան ա-
մենեքեան բար". իբրև լուան զայս ։ (29) Ոմանք. Յար-
տևան լերինն ։ (30) Բզմս. Ընդ մէջ նց

Digitized by Google

32 * Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի
իշխանութեամբ էր բանն նորա։
33 * Եւ էր 'ի ժողովրդեանն այր մի, զոր ունէր՝ այս դիւի Ը
34 պղծոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ * և ասէ. Թոյ-
լացո՛՝ զի՞մ կայ՝ մեր և քո Յս Նազովրեցի, եկիր կորու-
35 սանե՞լ զմեզ. գիտեմք զքեզ ո՛վ ես՝ սբդ այ։ * Սաս-
տեաց 'ի նա Յս՝ և ասէ. պապանձեաց՝ և ե՛լ 'ի դմա-
նէ։ զգեցեաց զնա դեւն 'ի միջի անդ, և ե՛լ 'ի նմա-
36 նէ, և ոչ ինչ վնասեաց նմա։ * Եւ եղեն զարմանա-
լիք 'ի վերայ ամենեցուն. խօսէին ընդ միմեանս և ա-
սէին. զի՞նչ է բանս այս, զի իշխանութեամբ և զօրութեամբ
37 սաստէ այսոց պղծոց՝ և ելանեն։ * Եւ երթայր հռչա-
կ զնմանէ յամենայն տեղիս շուրջ զգաւառաւն։
38 * Եւ յարուցեալ 'ի ժողովրդենէ անտի, եմուտ 'ի տ
39 ուն սիմովնի։ * զոքանչ սիմովնի տագնապէր ջեր-
40 մամբ մեծաւ։ և աղաչեցին զնա վն նորա։ * եկաց առ
նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա։ և վաղվաղա-
կի յարեաւ՝ և պաշտէր զնոսա։
41 * Եւ ընդ արևուն մտանել՝ ամենեքին որոց էին հիւանդք Ժ
'ի պէսպէս ցաւս, բերէին զնս առ նա։ Եւ նա՝ իւ-
րաքանչիւր ումեք 'ի նոցանէ դնէր ձեռս, և բժշկէր
42 զնս։ * Ելանէին և դևք 'ի բազմաց՝ աղաղակէին և
ասէին. եթէ դու ես որդի այ։ և նա՝ սաստէր և ոչ
տայր նց թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա թէ քն է։
43 * Եւ իբրև տիւ եղև՝ ել գնաց յանապատ տեղի. և ԲԴ
ժողովուրդքն խնդրէին զնա. եկին մինչև առ նա՝ և
44 արգելուին զնա, զի մի գնասցէ 'ի նոցանէ։ * Եւ նա՝
ասէ ցնս. և այլոց քաղաքաց պարտ է ինձ աւետարա-
45 նել զարքայութիւն այ, զի յայն իսկ առաքեցայ։ * Եւ
քարոզէր 'ի ժողովուրդսն գալիլեացւոց։

ԳԼ. Ե.

1 Եւ եղև 'ի խռնել զնովաւ ժողովրդեանն, և լսել
զբանն այ, և ինքն կայր առ ծովակին գէննէսա-
2 րեթայ։ * և ետես երկուս նաւս զի կային առ ծովա-
կին,

---

(32) Ոմանք. Վրդպութն նր . . բանն նր։ (33) Ոմանք. Եւ աղա-
ղակեաց 'ի ձայն մեծ. ասէ։ (34) Բզմք. Եղիցի [illegible]
գրէն. Կորուսանե՛լ զմեզ։ (34) Ոմանք. Նշանակեն 'ի լուսն".
Զքեզ որ ես սբդ։ (35) Ոմանք. Եւ ինչ ոչ վնասեաց։
(36) Ոմանք. Եւ եղև զարմանալիք 'ի։ (37) Ոմանք. Զնմա-
նէ ընդ ամ տեղիս։ (38) Ոմանք. 'Ի ժողովրդենէն, եմուտ։
(39) Ոմանք. Եւ աղաչէին զնա վն նր։ (40) Ոմանք. Յա-
րուցեալ պաշտէր զնս։ (41) Ոմանք. Դնէր ձեռն։ (42) Յ-
մանս պկսի. Ելանէին և դևք։ Ուր ոմանք. Դևքն 'ի։

Digitized by Google

կին, և ձկնորսքն ելեալ 'ի նոցանէ՝ լուանային զգոր-
ծիսն։ * Ել նա 'ի մի նաւուցն որ էր Սիմովնի, և աղա- 3
չեաց զնա՝ սակաւիկ մի տանել 'ի ներքս 'ի ցամաքէն։
Նստաւ՝ և ուսուցանէր 'ի նաւէ անտի զժողովուրդսն։
ԺԱ * Եւ իբրև լռեաց 'ի խօսիցն, ասէ ցՍիմովն. խաղա- 4
ցի 'ի խորն, և արկէք զգործիս ձեր յորս։ * Պատասխանի 5
ետ Սիմովն՝ և ասէ ցնա. վարդապետ՝ զամ գիշերս աշ-
խատ եղեաք, և ոչինչ կալաք. բայց վն քո բանիդ՝ արկ-
ցուք զգործիսս։ * Զայս իբրև արարին՝ փակեցին 'ի 6
ներքս բազմութի ձկանց յոյժ, մինչև պատառէին ուռ-
կանք նց։ * և ակնարկէին որսակցացն 'ի միւս նաւն՝ 7
գալ օգնել նց. և եկին։ և լցին երկոքին նաւքն՝ մին-
չև մերձ ընկղմել նց։ * Իբրև ետես Սիմովն Պետրոս՝ 8
անկաւ առ ծունկսն յի՝ և ասէ. 'ի բաց գնա յինէն
տր, զի այր՝ մեղաւոր եմ ես։ * Քանզի ահ պատեաց 9
զնա, և զամենեսեան որ ը նմայն էին, վասն որսոյ
ձկանցն զոր ըմբռնեցին։ * Նոյնպէս և զՅակովբոս և 10
զՅովհաննէս՝ զորդիսն Զեբեդեայ, որ էին որսակիցք
Սիմովնի։ Եւ ասէ ցՍիմովն յս. մի երկնչիր՝ յայսմ հե-
տէ զմարդիկ որսայցես 'ի կեանս։ * Եւ հանեալ ըզ- 11
նաւն 'ի ցամաք, թողին զամ, և գնացին զհետ նր։
ԺԲ * Եւ եղև 'ի հասանելն նր 'ի մի 'ի քաղաքացն, ահա 12
ԲԳ այր մի լի բորոտութը՝ իբրև ետես զյս, անկեալ 'ի
վերայ երեսաց աղաչեաց զնա՝ և ասէ. տր՝ եթէ կա-
միս, կարօղ ես զիս սրբել։ * Ձգեաց զձեռն իւր՝ հա- 13
սոյց 'ի նա՝ և ասէ. կամիմ՝ սրբեաց։ և վաղվաղակի
գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն։ * Եւ նա՝ պատուիրեաց 14
նմա՝ մի՛ ումեք ասել, այլ թէ երթ ցոյց զանձն քո քա-
հանային. և մատո պատարագ վն սրբութե քո, որպէս
և հրամայեաց մովսէս՝ 'ի վկայութի նց։ * Եւ յորդէր 15
առաւել բանն զնմանէ. և ժողովէին ժողովուրդք բզմք
լսել և բժշկել 'ի հիւանդութեանց իւրեանց։ * Եւ նա՝ 16
խոյս տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթս։
ԺԳ * Եւ եղև 'ի միում աւուրց՝ և ինքն ուսուցանէր, և 17
ԲԵ փարիսեցիքն և օրէնսգիրքն վարդապետք նստէին. որք

ժո-

Գւ. Ե. (1) Եւ եղև խռնել զնովաւ։ (5) Ոմանք. Զամ գիշերս աշխատեցաք, և ... քո բանից արկ"։ (7) Յօրինակին գրեր. Ակնարկէին որսակցացն 'ի միւս։ (8) Օրինակ մի. Զի այր մի մեղաւոր մի եմ։ (9) Ոմանք. Զամենեսին որք ը նորայն էին.. զորս ըմբռնեն"։ (10) Ոմանք. Որսացես 'ի կեանս։ (12) Բազումք. 'Ի մի քղքացն։ (12) Ոմանք. Եւ ահա այր մի։ (12) Ոմանք. Անկաւ 'ի վր երես"։ (14) Ոմանք. Մատո քո զոր հրամայեաց։ (15) Ոմանք. 'Ի հիւանդութեանց իւրեանց։ (17) Ոմանք. Օրինաց վրդքն։

Digitized by Google

ժողովեալ էին յամենայն քաղաքաց Գալիլեացւոց՝ և Հրէաստ-
անէ, և Եմի. և զօրութիւն Տն էր 'ի բժշկել զնոսա:
18 * Եւ ահա արք՝ բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր ան-
դամալոյծ, և խնդրէին զնա մուծանել 'ի ներքս, և
19 դնել առաջի նր: * Եւ իբրև ոչ գտանէին թէ ընդ որ
մուծանիցեն զնա 'ի ներքս՝ վասն ամբոխին, ելին 'ի տա-
նիս, և 'ի ցուոցն կախեցին զնա, և իջուցին մահճօքն
20 հանդերձ 'ի մէջ առաջի յի: * Եւ տեսեալ զհաւատսն
նց՝ ասէ ցնա. այր դու՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո:
21 * Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիք՝ և ասեն. ո՞վ է
սա՝ որ խօսի զհայհոյութիւս, ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս,
22 բայց միայն ած: * Իբրև գիտաց յս զխորհուրդսն նց,
պատասխանի ետ և ասէ ցնս. զի՞ խորհիք 'ի սիրտս
23 ձեր: * զի՞նչ դիւրագոյն է. ասել՝ թողեալ լիցին քեզ
24 մեղք քո, եթէ ասել՝ արի և գնա: * Այլ զի գիտա-
ջիք՝ եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկրի՝ թո-
ղուլ զմեղս. ասէ ցանդամալոյծն, քեզ ասեմ՝ արի առ
25 զմահիճս քո, և երթ 'ի տուն քո: * Եւ առժամայն
յարուցեալ առաջի ամենեցուն, առ զիւրև՝ յորոյ վր
անկեալն դնէր, գնաց 'ի տուն իւր, և փառաւոր առ-
26 նէր զած: * Զարմանք կալան զամենեսին, և փառաւ-
որ առնէին զած. լի եղեն ահիւ՝ և ասեն, եթէ
տեսաք այսօր՝ նոր նշանս:

27 * Եւ յետ այնորիկ՝ ել անտի, և ետես մաքսաւոր մի՝ ԺԴ
որում անուն էր ղեւի, զի նստէր 'ի մաքսաւորութեն. ԲԴ
28 և ասէ ցնա՝ եկ զկնի իմ: * Եւ թողեալ զամ՝ յարեաւ
29 գնաց զկնի նր: * Եւ արար ընդունելութիւն մեծ նմա
ղեւի 'ի տան իւրում: և էր ժողովուրդ բազմ մաքսաւո-
30 րաց, և այլոց՝ որ էին բազմեալ ը նն: * Եւ տրտն-
ջէին փարիսեցիքն և դպիրքն նց զնմանէ առ աշակերտս-
ն նր՝ և ասէին. ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մե-
31 ղաւորս ուտէք և ըմպէք: * Պատասխանի ետ յս՝ և
ասէ ցնս, ոչ են պիտոյ բժիշկք ողջոց, այլ հիւանդաց.
32 * ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս յապաշխա-
33 րութի: * Եւ նք ասեն ցնա. ընդէ՞ր աշակերտքն յով-
հան-

---

(20) Ոմանք յաւելուն. Եւ տեսեալ յս զհաւատսն: (21) Ո-
մանք. Ո՞ է սա... ո՞ կարէ: (24) Յօրինակին պակէր. Ցան-
դամալոյծն, քեզ ասեմ՝ արի: (25) Ոմանք. Զիւրեաւ..
անկեալ դնէր: (26) Ոմանք. Զարմանք կալաւ զամենեան:
(28) Ոմանց. Յարեաւ և գնաց: (29) Ոմանք. Եւ էր ժո-
ղով բազմ: (30) Ոմանք. Եւ ասեն. ընդէր ը: (31) Բոլոր.
Ոչինչ են պիտոյ: և ոմանք. ոչ ինչ է պիտոյ բժիշկ ող-
ջոց: (32) Ոմանք. Եւ ոչ եկի կոչել: (33) Ոմանք. Եւ
քոյդ ուտեն և ըմ'':

Digitized by Google

հաննու պահեն ստէպ, և խնդրուածս առնեն, նոյն-
պէս և փարիսեցւոցն. և քոյքդ ուտեն և ըմպեն։ * Եւ 34
նա՝ ասէ ցնոսա. միթէ՝ կարո՞ղ էք մանկանց առագաստի,
մինչ փեսայն ընդ նոսա իցէ՝ հրամայել նոցա պահել։ * Ե- 35
կեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի 'ի նոցանէ փեսայն.
ապա պահեսցեն յաւուրսն յայնոսիկ։ * Ասաց և ա- 36
ռակ մի առ նոսա, թէ ոչ ոք արկանէ 'ի նոր հանդերձէ
'ի վերայ հնացելոյ ձորձոյ. ապա թէ ոչ՝ և զնորն պա-
տառէ, և ընդ հնոյն չմիաբանի կապերտն որ 'ի նորոյն։
* Եւ ոչ ոք արկանէ գինի նոր 'ի տիկս հինս. ապա թէ 37
ոչ՝ պայթուցանէ գինին նոր զտիկսն հինս. ինքն հեղու.
և տիկքն կորնչին. * այլ գինի նոր՝ 'ի տիկս նորս արկանե- 38
լի է, և երկոքեան պահին։ * Եւ ոչ ոք ըմպէ զհինն՝ և 39
կամիցի զնորն. քանզի ասէ՝ թէ հինն քաղցրագոյն է։

ԳԼ. Զ.

բէ Եւ եղեւ 'ի շաբաթու յերկրորդում առաջնոյն՝ ան- 1
ցանել նմա ընդ արտորայսն. և աշակերտքն նորա կոր-
զէին հասկ՝ շփէին ընդ ափ, և ուտէին։ * Եւ ոմանք 2
'ի փարիսեցւոցն ասեն ցնոսա. զի՞նչ գործէք՝ զոր ոչ է օ-
րէն 'ի շաբաթու։ * Պատասխանի ետ նոցա Յս և ասէ. 3
չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ զոր արարն Դաւիթ, յորժամ
քաղցեաւն ինքն՝ և որ ընդ նմայն էին։ * զիա՞րդ եմ- 4
մուտ նա 'ի տունն այ, և զհացն զառաջաւորութեան եկեր՝
և ետ այնոցիկ որ ընդ նմայն էին. զոր ոչ էր օրէն ու-
տել, բայց միայն քահանայապետացն։ * Եւ ասէ ցնոսա. 5
Տր է որդի մարդոյ և շաբաթու։

ժե * Եւ եղեւ 'ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա 'ի ժո- 6
ղովուրդն՝ և ուսուցանել. և էր անդ այր մի, և ձեռն
իւր աջ՝ չորացեալ էր։ * Եւ սպասէին նմա դպիրքն 7
և փարիսեցիք՝ թէ 'ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի գտա-
նիցեն չարախօսութիւն զնմանէ։ * Եւ նա գիտէր զխոր- 8
հուրդս նց. ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն չորացեալ էր.
արի՝ կաց 'ի մէջ։ և նա յարուցեալ եկաց։ * Ասէ ցնս 9
Յս. հարցից ինչ զձեզ. զի՞նչ արժան է 'ի շաբաթու,
բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չար գործել, ոգի մի ապրե-
ցուցանել՝ թէ կորուսանել։ * Եւ հայեցեալ շուրջ 10
զա

---

(35) Ոմանք. Եւ ապա պահես"։ (36) Ոմանք. Կապերտն որ 'ի նորուն։ (39) Ոմանք. Ասէ եթէ հինն քաղց"։
Գլ. Զ. (2) Ոմանք. Որ չէ օրէն։ (3) Ոմանք. Պատասխանի ետ Յս և ասէ ցնոսա... քաղցեաւ ինքն։ (4) [illegible]. յաւելուն. Օրէն ուտել։ (6) Ոմանք. Այր մի, որոյ ձեռն իւր։ (8) Ոմանք. Ձեռն չորացեալն էր։ (9) Ոմանք. Հարցից ինչ ձեզ։ (10) Ոմանք. Ասէ ցայրն. ձգեա՛։

Digitized by Google

զամենեքումբք զայրանայն, ասէ ցնա. Ձգեա՛ զձեռն
քո. եւ նա ձգեաց, եւ հաստատեցաւ ձեռն նր իբրեւ
11 զմիւսն: * Նոքա լցան յիմարութե՛, եւ խօսէին ընդ մի
12 մեանս, թէ զի՞նչ առնիցեն յնի: * Եւ եղեւ ընդ ա- ԳԿ
ւուրսն ընդ այնոսիկ՝ ել 'ի լեառն կալ յաղօթս. եւ հա
նէր զգիշերն 'ի գլուխ յաղօթսն այ:
13 * Եւ իբրեւ այգ եղեւ՝ կոչեաց զաշակերտսն իւր, եւ ԺԶ
ընտրեաց 'ի նոցանէ երկոտասանս. զորս եւ առաքեալս
14 անուանեաց: * Զսիմոն՝ զոր եւ պետրոսն անուա
նեաց, եւ զանդրէաս եղբայր նորին, եւ զյակովբոս, եւ
15 զյովհաննէս, եւ զփիլիպպոս, եւ զբարթողոմէոս, * եւ
զմատթէոս, եւ զթովմաս, եւ զյակովբոս ալփեայ, եւ
16 զսիմոն զկոչեցեալն նախանձայոյզ, * եւ զյուդա յա
կովբեայ, եւ զյուդա սկարիովտացի՝ որ եղեւ իսկ մատ
17 նիչ: * Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ 'ի տեղի մի տափա
րակ. եւ ժողով աշակերտացն նր, եւ բազմութի յոյժ
ժողովրդեանն յամ հրէաստանէ, եւ յէմէ, եւ յայնմ կող
18 մանէ, եւ 'ի ծովեզերէն տիւրոսի եւ սիդոնի. * որ ե
կին լսել 'ի նմանէ, եւ բժշկել 'ի հիւանդութե իւրեանց:
19 Եւ նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին: * Եւ ամ ժո
ղովուրդն խնդրէր մերձենալ 'ի նա, զի զօրութի բա
ղում ելանէր 'ի նմանէ՝ եւ բժշկէր զամենեսին:
20 * Եւ նա՝ ամբարձ զաչս իւր յաշակերտսն իւր՝ եւ ա- ԺԷ
սէ: Երանի՛ աղքատացդ հոգւով, զի ձեր է արքայու
21 թի այ: * Երանի՛ որ քաղցեալ են այժմ, զի յագես
22 ցին: Երանի՛ որ լան այժմ, զի ծիծաղեսցին: * Երա
նի՛ է ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ մարդիկ, եւ յոր
ժամ սրոշիցեն զձեզ՝ եւ ատիցեն, եւ հանիցեն անուն չար
23 զձէնջ վասն որդւոյ մարդոյ: * Ուրախ լիջիք յաւուր
յայնմիկ եւ ցնծասջիք, զի ահա՝ վարձք ձեր բազում են
յերկինս. ըստ նմին օրինակի առնէին մարգարէիցն
հարքն.

---

(11) Ոսկան. Եւ նոքա լցան յիմա՛": (14) Ոմանք. Պետ
րոս անուանեաց.. զեղբայր նորին: (16) Ոմանք. Եւ
զյուդա յակովբեան, եւ զյուդա իսկարիովտ": (19) Ոս
կան. Եւ ժողովուրդն խնդ": (20)(21) Ոմանք. Երանի է
աղքատաց".. երանի է որ քաղց"... երանի է որ լան:
(21) Օրինակ մի. Քաղցեալ լիջիք այժմ, զի յագեսջիք...
լայցէք այժմ զի ծիծաղիցիք: (22) Յօրինակին 'ի ձե՛ր բա
ռիցս՝ նախատիցեն — եւ ատիցեն, առաջադրեալ * նշանակ,
բերեալ ամենեցուն փոքրերորդին օրինակաց ոմանց. որք յաւելուածին
'ի բաց թողեալ զնախ, եւ դնեն լոկ՝ ատիցեն. եւ յերկրորդն
յաւելեալ զնախ, ունին, եւ նախատիցեն, եւ հանիցեն: Թէ
պէտ են եւ ոմանք որք յերկուսին եւս փեղէս գրեն՝ նախատիցեն:
(23) Ոմանք յաւելուն. Ուրախ լիջիք ի՛ն որդւոյ մարդոյ յա

հարք իւրեանց: * Բայց վայ ձեզ մեծատանցդ. զի ընկ- 24
կալայք զմխիթարութիւն ձեր: * Վայ ձեզ որ յագեցեալդ 25
էք այժմ, զի քաղցիցէք. վայ ձեզ որ ծիծաղիքդ այժմ,
զի սգայցէք եւ լայցէք: * Վայ ձեզ՝ յորժամ բարւոք ա- 26
սիցեն զձէնջ ամ մարդիկ, զի այդպէս առնէին սուտ
մարգարէիցն հարք նց: * Այլ ձեզ ասեմ որ լսէքդ. 27
սիրեցէք զթշնամիս ձեր, բարի արարէք ատելեաց ձե-
րոց: * օրհնեցէք զանիծիչս ձեր. աղօթս արարէք 'ի 28
վերայ նեղչաց ձերոց: * Որ հարկանէ զծնօտ քո, մա- 29
տո նմա եւ զմիւսն. եւ որ հանէ 'ի քէն զբաճկոն քո, մի
արգելուր 'ի նմանէ եւ զպատմուճան: * ամենայնի՝ որ խնդ- 30
րէ 'ի քէն՝ տուր, եւ զոր ինչ հանէ ոք 'ի քէն՝ մի պա-
հանջեր: * Եւ որպէս կամիք թէ արասցեն ձեզ մարդիկ, 31
նոյնպէս արասջիք եւ դուք նց: * Եւ եթէ սիրէք դուք 32
զսիրելիս ձեր, զի՞նչ շնորհ է ձեր. զի եւ մեղաւորք սի-
րեն զսիրելիս իւրեանց: * Եւ եթէ բարի առնէք բա- 33
րերարաց ձերոց, մի՞ շնորհ է ձեր. զի եւ մեղաւորք
զնոյն գործեն: * Եւ եթէ տայք փոխ այնոցիկ՝ յորոց 34
ակն ունիք առնուլ, մի՞ շնորհ է ձեր. քանզի եւ մեղա-
ւորք մեղաւորաց փոխ տան, զի առցեն անդէն զկշիռն:
* Բայց սիրեցէք զթշնամիս ձեր, եւ բարի արարէք ա- 35
տելեաց ձերոց, եւ տուք փոխ՝ ուստի ոչ ակն ունիցիք
առնուլ, եւ եղիցին վարձք ձեր բազում, եւ եղիջիք որդիք
բարձրելոյ. զի նա՝ քաղցր է 'ի վերայ չարաց եւ ապա-
շնորհաց: * Եւ եղերուք գթածք՝ որպէս եւ հայրն ձեր 36
գթած է: * Մի դատիք՝ եւ ոչ դատիցիք. մի պարտա- 37
ւորէք՝ եւ ոչ պարտաւորիցիք, արձակեցէք եւ արձակիցիք:
* տուք՝ եւ տացի ձեզ. չափ բարւոք թաթաղուն շար- 38
ժուն զեղուն՝ տացեն 'ի գոգս ձեր. նովին չափով ո-
րով՝ չափէք՝ չափեսցի ձեզ: * Ասաց եւ առակ մի նո- 39
ցա. միթէ կարիցէ՞ կոյր կուրի առաջնորդել, ոչ ա-
պաքէն երկոքին 'ի խորխորատ անկանիցին. * Ո՛չ է 40
աշակերտ լաւ քան զվարդապետ իւր. ամ կատարեալն՝
եղիցի իբրեւ զվարդապետն իւր: * Զի՞ տեսանես ըղ- 41
շիւղ

ուր յայնժամ"... ըստ նմին օրի": (25) Յօրինակին. Զի սգայցէք եւ լայցէք: (26) Ոմանք. Զի այսպէս. նոյն, այնպէս առ": (29) Յօրինակին չիք. 'Ի նմէ և զպատմուճանս: (30) Ոմանք. Ամ՛ որ խնդրէ ոք 'ի քէն: (32) Յոմանս չիք. Եւ եթէ սիրէք դուք: (34) Ոմանք. Ակն ունիցիք առ": (34) Բազմք. Անդրէն զկշիռն: (35) Ոմանք համեմատ մերում օրինակի փրէն առաքէն. ապաշնորհաց: (36) Յոմանս չիք. Եւ եղերուք: (37) Բազմք. Արձակեցէք եւ արձակիցիք: (38) Ոմանք. Տացին 'ի գոգս: (39) Ոմանք. 'Ի խորխորատ անկանին: (41) Ոմանք. Զշիւղ.. ականդ զգերանն՝ ոչ:

Digitized by Google

զշիւղդ յականէ եղբօր քոյ, եւ 'ի քում ական զգերանդ՝ ոչ
42 նշմարես ։ * Կամ զիարդ կարես ասել ցեղբայր քո .
եղբայր՝ թող հանից զշիւղդ յականէ քումմէ, եւ դու
'ի քում ական զգերանդ ոչ տեսանես ։ Կեղծաւոր՝ հան
նախ զգերանդ յականէ քումմէ, եւ ապա հայեսցիս հա
43 նել զշիւղդ յականէ եղբօր քոյ ։ * Զի ոչ է ծառ բա
րի, որ առնէ պտուղ չար եւ ոչ դարձեալ ծառ չար՝
44 որ առնէ պտուղ բարի . * զի իւրաքանչիւր ծառ 'ի
պտղոյ իւրմէ ճանաչի ։ Զի ոչ եթէ 'ի փշոց քաղեն թուզ,
45 եւ ոչ 'ի մորենւոյ կթեն խաղող ։ * Այր բարի՝ 'ի բա
րի գանձուց սրտի իւրոյ բղխէ զբարի, եւ մարդ չար՝
'ի չարէն բղխէ զչար . քանզի 'ի յաւելուածոյ սրտին
46 խօսի բերան նր ։ * Զի՞ կոչէք զիս՝ Տր Տր, եւ զոր ա
47 սեմն ոչ առնէք ։ * Ամենայն որ գայ առ իս, եւ լսէ
զբանս իմ՝ եւ առնէ զնս, ցուցից ձեզ ում նման է ։
48 * Նման է առն, որ շինիցէ տուն . որ փորեաց եւ խո
րեաց, եւ եդ հիմն 'ի վերայ վիմի . 'ի յառնել հեղեղաց
բախեաց գետ զտունն, եւ ոչ կարաց շարժել զնա . զի
49 հաստատուն էր հիմն 'ի վերայ վիմի ։ * Իսկ որ լսէ
զբանս իմ՝ եւ ոչ առնէ, նման է առն որ շինիցէ տուն
'ի վերայ հողոյ առանց հիման . զոր բախեաց գետ,
եւ վաղվաղակի անկաւ . եւ եղեւ կործանումն տանն այ
նորիկ մեծ ։

Գլ. Է.

1 Եւ իբրեւ կատարեաց զամ բանս իւր 'ի լսելիս ժո ԺԲ
2 ղովրդեանն, եմուտ 'ի Կափառնաում ։ * Հարիւ գբ
րապետի ուրումն ծառայ՝ չարաչար հիւանդացեալ
3 մերձ էր 'ի վախճանել, որ էր նմա պատուական ։ * Իբ
րեւ լուաւ զՅսէ, առաքեաց զծերսն 'ի Հրէից, աղա
4 չէր զնա՝ զի եկեալ ապրեցուսցէ զծառայն նր ։ * Եւ
նք եկեալ առ Յս՝ աղաչէին զնա ստէպ՝ եւ ասէին, թէ
5 արժանի է որում զշնորհս զայս առնես ։ * զի սիրէ
6 զազգս մեր, եւ զժողովրդարանսն նա շինեաց մեզ ։ * Եւ
Յս գնաց ընդ նս ։ Իբրեւ ոչինչ կարի հեռի էր 'ի տա
նէն, յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս . եւ ա
սէ ցնա . Տէր՝ մի՛ ինչ աշխատ լինիր, զի չեմ բաւա
կան .

(42) Ոմանք . Հանել զշիւղդ ։ (43) Ոմանք . Որ առնիցէ պտուղ ։ (45) Ոմանք . 'ի յաւելուածոյ սրտի խօսի ։ (47) Ոմանք . Ո՛ւմ նմանէ ։ (48) Բազումք . Հիմն 'ի վր վի՛՛ ։ Գլ. Է . (1) Ոսկան . Եւ եղեւ իբրեւ կատ՛՛ ։ (1) Ոմանք . Զամ զբանս իւր ։ (1) Յօրինակին . 'ի Կապփառնաում ։ (3) Ոմանք . Եւ իբրեւ լուաւ զՅսէ՝ առաքեաց զծերս Հրէից, աղաչէր զնա, զի ե՛՛ ։ (6) Ոմանք . Եւ իբրեւ ոչինչ ։

Digitized by Google

կամ եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես: * Վասն որոյ և 7
ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ. այլ
ասա բանիւ՝ և բժշկեսցի մանուկ իմ: * Քանզի և ես 8
այր մի եմ՝ կարգեալ ընդ իշխանութեամբ. ունիմ ընդ ինև
զինուորս. և ասեմ սմա՝ երթ, և երթայ. և այլում՝
թէ եկ, և գայ. և ծառայի իմում՝ թէ արա զայս, և
առնէ: * Եւ իբրև լուաւ զայս Յս՝ զարմացաւ, դար- 9
ձաւ առ ժողովուրդն որ երթայրն զհետ նորա և ա-
սէ. ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ յԻսրայէլ այսչափ հաւատս
գտի: * Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն 'ի տուն, 10
և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ:

ԺԹ * Եւ եղեւ 'ի վաղիւն երթայր 'ի քաղաք մի, որում ա- 11
ԳԳ նուն էր Նային. երթային ընդ նմա և աշակերտքն նր,
և ժողովուրդ բազմ: * Իբրև մերձ եղեւ 'ի դրունս քա- 12
ղաքին, և ահա՝ հանէին մեռեալ մի, որդի՝ միամօր
մօր իւրոյ, և նա՝ էր այրի. և ժողովուրդ բազմ քա-
ղաքին՝ էր ընդ նմա: * Իբրև ետես զնա Տր՝ գթա- 13
ցաւ 'ի նա՝ և ասէ. մի լար: * Եւ մատուցեալ մերձե- 14
ցաւ 'ի դագաղն: և որ բարձեալն տանէին՝ զտեղի ա-
ռին: և ասէ, պատանեակ դու՝ քեզ ասեմ, արի: * Կանգ- 15
նեցաւ նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել. և ետ զնա
ցմայր իւր: * Եւ ահ կալաւ զամենեսին, և փառա- 16
ւորէին զԱծ՝ և ասէին, թէ մարգարէ ոմն մեծ
յարուցեալ է 'ի միջի մերում, և թէ այց արար Ած
ժողովրդեան իւրում 'ի բարութի: * Եւ ել զրոյցս այս 17
ընդ ամ Հրէաստան վս նր. և ընդ ամ կողմանս աշխարհին:

Ի * Եւ պատմեցին Յովհաննու աշակերտքն իւր վս ամե- 18
նայնի այսորիկ: * Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս 19
յաշակերտաց իւրոց Յովհաննէս, առաքեաց առ Տր և ա-
սէ. դու ես որ գալոցն ես՝ եթէ այլում ակն կալցուք:
* Եւ եկեալ առ նա արքն՝ ասեն, Յովհաննէս մկրտիչ ա- 20
ռաքեաց զմեզ առ քեզ՝ և ասէ, դու ես որ գալոցն ես
եթէ այլում ակն կալցուք: * Եւ 'ի նմին ժամու բժշկ- 21
եաց զբազումս 'ի հիւանդութեանց և 'ի հարուածոց և
յայսոց չարաց, և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսա-
նել: * Պատասխանի ետ նց և ասէ. երթայք պատ- 22
մեցէք Յովհաննու՝ զոր տեսէքդ և լուայք. զի կոյրք՝
տեսանեն, և կաղք գնան, բորոտք՝ սրբին, խուլք՝
լսեն,

---

(9) Ոմանք. Առ ժողովուրդն որ երթայր զհետ: (11) Բազմք. Եւ աշակերտքն նորա: (12) Յոմանս պակաս. Եւ ժողովուրդ բազմ քաղաքին: (13) Օրինակ մի 'ի լուս", նշանակէ. Զնա յս, գթա": (13) Յօրինակին. Մի լար: (15) Բազմք. Կանգնեցաւ և նստաւ: (20) Ոսկան. Արքն առ նա՝ ասեն: (22) Ոմանք. Եւ խուլք լսեն:

Digitized by Google

լուին, մեռեալք՝ յառնեն. աղքատք՝ աւետարանին.
23 * Եւ երանի իցէ՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս։ * Եւ իբրեւ
24 գնացին հրեշտակքն Յովհաննու, սկսաւ խօսել Յս ժո-
ղովրդեանն վն Յովհաննու. զի՞նչ ելէք յանապատն տե-
25 սանել, եղէ՞գն շարժուն 'ի հողմոյ։ * Այլ զի՞նչ ելէք
տեսանել, այր 'ի հանդերձս փափկութեան զարդարեալ.
ահաւասիկ՝ որ 'ի հանդերձս երեւելիս և 'ի փափկութե-
26 ան՝ յարքունիս են։ * Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել, մար-
գարէ՞. այո, ասեմ ձեզ՝ առաւել եւս քան զմարգարէ։
27 * Զի սա է՝ վն որոյ գրեալն է, թէ ահա առաքեմ
զհրեշտակ իմ առաջի քո՝ որ յարդարեսցէ զճանապարհ
28 քո առաջի քո։ * Ասեմ ձեզ. մեծ 'ի ծնունդս
կանանց՝ մարգարէ, քան զՅովհաննէս ոչ ոք է. բայց
29 փոքրիկն յարքայութեան Այ՝ մեծ է քան զնա։ * Եւ ամ
ժողովուրդն իբրեւ լուան, և մաքսաւորքն, արդարա-
ցուցին զԱծ. զի մկրտեցան 'ի մկրտութիւն Յովհաննու։
30 * Իսկ փարիսեցիքն և օրինականքն, զխորհուրդն Այ
անարգեցին յանձինս իւրեանց, զի ոչ մկրտեցան 'ի նմա-
31 նէ։ * Արդ՝ ում նմանեցուցից զմարդիկ ազգիս
32 այսորիկ, և ում իցեն նմանօղք։ * Նմանի են մանկանց
որ 'ի հրապարակս նստիցին, կարդայցեն զմիմեանս և
ասիցեն. փողս հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքաւեցէք. ողբա-
33 ցաք՝ և ոչ լացէք։ * Եկն՝ Յովհաննէս մկրտիչ՝ ոչ ու-
34 տէր և ոչ ըմպէր, և ասէիք՝ դեւ գոյ 'ի նմա։ * Եկն
որդի մարդոյ՝ ուտէ և ըմպէ, և ասէք. ահա՝ այր կե-
րող և արբեցող՝ բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց։
35 * Եւ արդարացաւ իմաստութիւն յորդւոց իւրոց։
36 * Աղաչէր ոմն զնա 'ի փարիսեցւոցն՝ զի կերիցէ հաց ԻԱ
ընդ նմա։ և մտեալ 'ի տուն փարիսեցւոյն՝ բազմեցաւ։ գդ
37 * Եւ կին մի էր 'ի քաղաքին մեղաւոր. իբրեւ գիտաց
թէ բազմեալ է 'ի տան փարիսեցւոյն, բերեալ շիշ մի իւ-
38 ղոյ անուշոյ. * կայր յետոյ առ ոտս նր, լայր. և ար-
տասուօքն սկսաւ թանալ զոտս նր, և հերովք գլխոյ
իւ-

---

(23) Ոմանք. Որ ոչ գայթագղիցէ. կամ. գայթագղեսցի յիս։ (24) Ոսկան. Գնացին աշակերտքն Յովհաննու, սկսաւ ասել Յս ժո՛՛.. զի՞ ե՛՛։ (24) Ոմանք. Եղէ՞գն 'ի հողմոյ շարժուն։ (26) Ոմանք. Եւ առաւել։ (27) Ոմանք. Առաջի երեսաց քոց.. զճանապարհս քո։ (29) Այս. Ամ ժողովուրդն իբրեւ լուաւ. և։ (32) Ոմանք. Նմանեն մանկանց՛՛։ (33) Օրինակ մի 'ի լուս՛՛. նշանակէ ընդ ոսկանայ. Ոչ ուտէր հաց, և ոչ ըմպէր գինի։ (34) Ոմանք. Եւ ասէք. ահա այր կե՛՛։ (35) Ոմանք. Իմաստութեան որդւոց։ (36) Ոմանք. Աղաչէր զնա ոմն.. կերիցէ ընդ նմա հաց։ (37) Ոսկան. Իւղոյ նարդեան ազնուէ։

Digitized by Google

իւրոյ սրբէր: եւ համբուրէր զոտսն, եւ օծանէր իւ-
ղովն: * Եւ տեսեալ փարիսեցւոյն որ կոչեաց զնա, ա- 39
սէր ընդ միտս իւր. սա թէ մարգարէ ոք էր, ապա
գիտէր թէ ով եւ որպիսի կին մերձենայ 'ի սա.
զի մեղաւոր է: * Պատասխանի ետ Յս՝ եւ ասէ ցնա. 40
Սիմոն՝ ունիմ ինչ ասել ընդ քեզ: Եւ նա ասէ, ասա՛ վար-
դապետ: Եւ ասէ. * Երկու պարտապանք էին ուրումն 41
փոխատուի. միոյն՝ պարտք հինգ հարիւր դահեկանի, եւ
միւսոյն յիսնից: * Եւ քանզի ոչ գոյր նոցա հատուցանել, 42
երկոցունց շնորհեաց. արդ ո ոք՝ ի նոցանէ առաւել սիրես-
ցէ զնա: * Ասէ Սիմոն. կարծեմ թէ որում եթող զա- 43
ռաւել զպարտսն շնորհեաց: Եւ նա ասէ ցնա. ուղիղ
դատեցար: * Եւ դարձեալ 'ի կինն կոյս, ասէ ցՍի- 44
մոն. տեսանե՞ս զկինդ զայդ, մտի 'ի տուն քո ջուր
ոտից իմոց ոչ ետուր, բայց սա՝ արտասուօք իւրովք ե-
թաց զոտս իմ, եւ հերովք իւրովք եսրբեաց: * Համբոյր ինձ 45
դու ոչ ետուր ինձ, սա՝ ուստի մտանեմ յորմէ հետէ մտեալ
եմ, ոչ դադարեաց 'ի համբուրելոյ զոտս իմ: * Իւ- 46
ղով զգլուխ իմ ոչ օծեր, սա՝ իւղով անուշիւ օծ: * Վա- 47
սն որոյ ասեմ քեզ. թողեալ լիցին սմա մեղք իւր բազումք.
զի յոյժ սիրեաց: զի որում սակաւ թողու՝ սակաւ սի-
րէ, եւ որում առաւել՝ առաւել: * Եւ ասէ ցնա. Թո- 48
ղեալ լիցին քեզ մեղք քո: * Եւ սկսան որ բազմականքն 49
էին ընդ նմա՝ ասել ընդ միտս իւրեանց. ո՞վ է սա՝ որ
զմեղս թողու: * Եւ նա՝ ասէ ցկինն. հաւատք քո 50
կեցուցին զքեզ, երթ 'ի խաղաղութիւն.

ԳԼ. Ը.

գ ե Եւ եղեւ յետ այսորիկ, եւ ինքն շրջէր Ը քաղաքս եւ 1
ընդ գեօղս, քարոզէր եւ աւետարանէր զարքայու-
թիւն այ. եւ երկոտասանքն ընդ նմա: * Եւ կանայք ո- 2
մանք՝ որ բժշկեալ էին յայսոց չարաց եւ 'ի հիւանդու-
թեանց. Մարիամ՝ որ կոչէր Մագդաղենացի, յորմէ եւթն
դեւ ելեալ էր: * Եւ Յովհաննա կին՝ Քուզայ հազարապետ- 3
ին Հերովդի. եւ Շուշան, եւ այլք բազումք որք պաշ-
տէին զնա յընչից իւրեանց:
ԻԲ * Եւ 'ի ժողովել բազում ժողովրդեան, եւ զառ քաղաքաց 4
քաղաքաց եկեալ առ նա, ասէ առակաւ: * Ել սերմ- 5
ման-

(39) Ոմանք. Ասէ ընդ միտս: (39) Բ. ձեռ. Ո՛վ եւ որպի-
սի ոք: (42) Ոմանք. Ո՞ առաւել սիրեսցէ զնա: (44) Ո-
մանք. 'Ի կին կոյսն: (47) Ոմանք. Մեղք իւր բազումք:
(49) Ոմանք. Ո՞ է սա որ եւ զմեղս թողու:
Գլ. Ը. (1) Ոմանք. Եւ ընդ գեաւղս: (2) Ոմանք. Եւ 'ի
հիւանդութեանց: (4) Ոմանք. Ասէ առակաւ: (5) Յոմանց

Digitized by Google

սերմանացանն՝ սերմանե՛լ զսերմանիս իւր . և 'ի սերմանելն իւ-
րում, էր որ անկաւ առ ճանապարհաւ՝ և եղև կոխ-
6 խան, և Թռչունք երկնից կերան զնա ։ * Եւ այլն անկ-
կաւ յապառաժի . և ընդ բուսանելն՝ չորացաւ, առ
7 'ի չգոյէ հիւթոյ ։ * Եւ այլն անկաւ 'ի մէջ փշոց, և
8 ընդ նմին բուսեալ փշոցն՝ հեղձուցին զնա ։ * Եւ այլն
անկաւ յերկիր բարւոք և պտղաբեր, և բուսեալ՝ արար
պտուղ հարիւրապատիկ ։ Զայս իբրև խօսեցաւ, ասէ .
9 որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։ * Հարցանէին զնա
10 աշակերտքն՝ թէ զի՞նչ իցէ առակն ։ * Եւ նա՝ ասէ .
ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեանն Այ, բայց
այլոցն առակօք, զի տեսցեն՝ և մի տեսցեն, և լուիցեն՝
11 և մի իմասցին ։ * Բայց առակն այս ինչ է ։ Սերմն՝
12 բանն Այ է ։ * Եւ որք առ ճանապարհաւն, այնոքիկ են՝
որ լսեն, և ապա գայ սատանայ՝ հանէ զբանն 'ի սրտէ
13 նոցա, զի մի հաւատասցեն՝ և ապրեսցին ։ * Եւ
որք յապառաժին, որք յորժամ լսիցեն, խնդութ. ըն-
դունին զբանն, և արմատս ոչ ունիցին . որք առ ժա-
մանակ մի հաւատան, և 'ի ժամանակի փորձութեան հե-
14 ռանան ։ * Իսկ որ 'ի մէջ փշոցն անկաւ՝ նոքա են, որ
իբրև լսեն զբանն՝ և 'ի հոգս և 'ի մեծութիւն և 'ի ցանկ-
ութիւն աշխարհիս զբաղեալ՝ հեղձնուն և անպտղաւ-
15 որ լինին ։ * Իսկ որ յերկիրն պարարտ, որոց բարւոք և
զուարթագին սրտիւ լսեալ զբանն՝ ընդունին, և տան
16 պտուղ համբերութ. ։ * Ո՛չ ոք լուցանէ ճրագ՝ և Թաք-
ուցանէ զնա կարասւով, կամ դնէ ընդ մահճօք . այլ
'ի վերայ աշտանակի դնէ, զի որ մտանեն՝ զլոյս տեսա-
17 ցեն ։ * Զի չիք ինչ ծածուկ՝ որ ոչ յայտնի լիցի . և ո՛չ գաղտ-
18 նի՝ որ ոչ ծանիցի, և եկեսցէ 'ի յայտ ։ * Տեսէք այ-
սուհետև զիարդ լսէք . զի որ ոք ունիցի՝ տացի նմա,
և որ ոչն ունիցի՝ և զոր կարծէն թէ ունիցի՝ բարձ-
19 ցի 'ի նմանէ ։ * Եկին առ նա մայրն և եղբարք իւր .
20 և ո՛չ կարէին հասանել 'ի նա՝ վասն բազմութեանն ։ * Ա՛զդ
եղև նմա՝ և ասեն . մայրդ քո և եղբարքդ քո՝ կան արտաքոյ՝
21 և կամին զքեզ տեսանել ։ * Եւ ասէ ցնա . մայր իմ և
եղբարք իմ սոքա են, որ զբանն Այ լսեն՝ և առնեն ։
22 * Եւ եղև 'ի միում յաւուրց . ինքն ել 'ի նաւ՝ և աշա- ԻԳ
կերտքն իւր, և ասէ ցնա . եկայք անցցուք յայնկոյս ծո- դ. ղ
վու

մինչ . Սերմանել զսերմանիս իւր ։ (8) Ոմանք . Եւ 'ի պա-
րարտ ։ (12) Ոմանք . Եւ հանէ զբանն ։ (13) Ոսկան . Ար-
մատս ոչ ունին ։ (13) Ոմանք . Այլ առ ժամանակ մի ։
(15) Յօրինակին պակասէր . Զբանն՝ ընդունին . և տան ։
(16) Ոմանք . Ո՛չ ոք լուցեալ ճրագ . . զլոյսն տեսանի-
ցեն ։ (22) Ոմանք . 'ի միում աւուրց ։

վանկիս։ և գնացին։ * Եւ մինչ դեռ նաւէին՝ ՚ի քուն 23
եմուտ. և էջ մրրիկ հողմոյ ՚ի ծովակն՝ և ուռնոյր. և
տագնապէին։ * Մատուցեալ զարթուցին զնա՝ և աս- 24
էին. վարդապետ վարդապետ՝ կորնչիմք աւասիկ։ և
նա՝ յարուցեալ սաստեաց հողմոյն, և խռովութեան ջրոցն՝
և հանդարտեցին, և եղև խաղաղութիւն։ * Ասէ ցնո- 25
սա. ուր են հաւատք ձեր։ և զահի հարեալ զարմացան.
և ասէին ցմիմեանս. ո՞վ արդեւք իցէ սա՝ զի և հող-
մոց և ջրոց հրաման տայ, և հնազանդեն սմա։
ԻԴ * Եւ նաւեցին յերկիրն յաշխարհն գերգեսացւոց. որ է 26
յայն կոյս հանդէպ գալիլեա։ * Եւ ընդ ելանելն նր 27
՚ի ցամաք, պատահեաց այր մի ՚ի քաղաքէն՝ յորում
էին դևք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգե-
ցեալ՝ և ո՛չ ՚ի տան բնակեալ, այլ ՚ի գերեզմանս։ * Եւ 28
տեսեալ զյս, աղաղակեաց և անկաւ առաջի նր, և
ասէ մեծաձայն. զի՞ կայ՝ իմ և քո՝ յս որդի այ բարձ-
րելոյ, աղաչեմ զքեզ՝ մի՛ տանջեր զիս։ * Քանզի հրա- 29
մայեր այսոյ պղծոյ՝ ելանել ՚ի մարդոյ անտի. զի
բզմ ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապէին ՚ի
շղթայս՝ և պահէին յերկաթս, և խզէր զկապանսն, և
վարէր ՚ի դիւէն յանապատ։ * Եհարց ցնա յս՝ և ասէ. 30
զի՞նչ անուն է քեզ։ և նա՝ ասէ, լեգէոն. զի դևք
բզմք մտեալ էին ՚ի նա։ * և աղաչէին զնա՝ զի մի՛ հրա- 31
մայեսցէ նց երթալ յանդունդս։ * Եւ էր անդ՝ երա- 32
մակ մի խոզից բազմաց՝ արօտական ՚ի լերինն։ և ա-
ղաչեցին զնա՝ զի հրաման տացէ նց մտանել ՚ի նս։ և
հրամայեաց նց։ * Եւ ելեալ դևքն յառնէն, մտին ՚ի 33
խոզեանն. և դիմեաց երամակն ՚ի դարէ անտի ՚ի ծո-
վակն՝ և հեղձաւ։ * Իբրև տեսին խոզարածքն զեղեալն 34
որ եղեն՝ փախեան, և պատմեցին ՚ի քաղաքին և յա-
գարակսն։ * Եւ իբրև ելին տեսանել զգործսն, և ե- 35
կին առ յս, և գտին զայրն ուստի դևքն ելեալ էին,
զգեցեալ և զգաստացեալ նստէր առ ոտսն յի, և եր-
կեան։ * Պատմեցին նց որոց տեսեալն էր՝ թէ զիարդ 36
փրկեցաւ դիւահարն։ * Եւ աղաչէր զնա ամ բազմու- 37
թիւն շուրջ զկողմամբքն գերգեսացւոց՝ գնա՛լ ՚ի նոցա-
նէ, քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին։ և նա՝

մտեալ

---

(24) Ոմանք. ձեռնգամ դնէն. Վարդապետ կորնչիմք... և
խռովութեան ջուրցն։ (25) Ոմանք. Եւ ասէ ցնս.. և ասէին
ցմիմեանս։ (27) Ոմանք. Պատահեաց նմա այր մի։ (29) Ոմ-
անք. Քանզի բզմ ժամա՛՛։ (29) Ոմանք. ՚Ի դիւէն յանա-
պատ։ (30) Ոմանք. Եհարց զնա յս։ (32) Ոմանք. Եւ
աղաչէին զնա։ (33) Օրինակ մի. ՚Ի դարէ անտի ՚ի ծո-
վակն՝ և հեղձան։ (35) Ոմանք. Եւ տեսին զայրն ուս՛՛։

Digitized by Google

38 մտեալ'ի նաւ, դարձաւ անդրէն : *Աղաչէր զնա՝ այրն
ուստի ելեալ էին դեւքն՝ լինել ընդ նմա : արձակեաց
39 զնա՝ և ասէ . *դարձիր'ի տուն քո, և պատմեա զոր միան-
գամայն արար քեզ ած . ընդ ամենայն'ի քաղաքն՝ և քարոզէր զոր ինչ
40 արար նմա յս : *Եւ իբրև դարձաւ անդրէն յս, ընկալաւ
զնա ժողովուրդն . քանզի ամենեքեան ակն ունէին նմա :
41 *Եւ ահա՝ եկն այր մի՝ որում անուն էր Յայրոս, և նա՝ ԻԵ
էր իշխան ժողովրդեանն . անկեալ առ ոտսն յսի, ա-
42 ղաչէր զնա՝ մտանել'ի տուն նր . *զի դուստր մի՝ միա-
ծին էր նր, ամաց իբրև երկոտասանից, և էր մերձ'ի
մահ : և ընդ երթալն նր՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա :
43 *Եւ կին մի՝ էր'ի տեռատեսութե արեան յամաց երկո- ԻԶ
տասանից, որում ոչ էր լեալ հնար յումեքէ բժշկել :
44 *Մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ'ի քղանցս հանդերձի
45 նր . և նոյն ժամայն՝ եկաց բղխումն արեան նր : *Եւ
ասէ յս . ո՞վ է որ մերձեցաւն յիս : իբրև ամենեքեան
ուրանային, ասէ պետրոս՝ և որ ընդ նմա էին . վարդ-
46 ապետ՝ ժողովուրդքդ պնդեն և նեղեն զքեզ : *Եւ
ասէ յս . ոմն մերձեցաւ յիս . քանզի գիտացի՝ եթէ զօ-
47 րութի ել յինէն : *իբրև ետես կինն՝ թէ ոչ ծածկե-
ցաւ'ի նմանէ, եկն դողալով՝ և անկեալ առաջի նր թէ
վասն որոյ իրաց մերձեցաւ'ի նա, և պատմեաց առա-
ջի ամ ժողովրդեանն . և թէ որպէս բժշկեցաւ առժա-
48 մայն : *Եւ ասէ . քաջալերեաց դուստր՝ հաւատքքո
49 կեցուցին զքեզ, երթ'ի խաղաղութի : *Եւ մինչ դեռ
նա խօսէր, գայ ոմն'ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ա-
սէ ցնա . մեռաւ դուստրն քո, մի ինչ աշխատ առներ
50 զվարդ : *Իսկ յս՝ իբրև լուաւ, պատասխանի ետ նմա
51 և ասէ . մի երկնչիր, միայն հաւատա՝ և կեցցէ : *Եւ
մտեալ'ի տունն, ոչ զոք եթող մտանել, բայց միայն
զպետրոս և զյակոբոս և զյովհաննէս, և զհայր ման-
52 կանն և զմայր նորա : *Լային ամենեքեան՝ և կոծէին
զնա : և նա՝ ասէ . մի լայք զի ոչ մեռաւ, այլ ննջէ :
53 *Եւ ծաղր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մե-
54 ռաւ : *Եւ նր՝ հանեալ զամենեսին արտաքս, *կա-
լեալ

(41) Օրինակ . Որոյ անուն էր : (42) 'Ի Բզնդ Ալաւոն . Զի դուստր մի միածին : (43) Օրինակ . Ամաց երկոտասան" : (43) Ոսկան Բերեա առեալ'ի լատինականէն՝ յաւելու . Երկոտասանից, որ'ի բժիշկս ծախեալ էր զամ ինչս իւր . որում ոչ էր : (43) Օրինակ . Որում չէր հնար լեալ յումեքէ : (44) Օրինակ . Եւ մատուցեալ յե" : (44) Ոսկան . 'Ի գրօշակ հանդերձի նր : (45) Օրինակ . Ժողովուրդք . պնդեն" : (47) Բզնդ . 'Ի նմա՝ պատմեաց : (48) Օրինակ . Եւ նա ասէ ցնա . քաջալերեալ դուստր" : (52) Օրինակ . Զի ոչէ մեռեալ :

Digitized by Google

ըմբ. զձեռանէ նր, բարբառեցաւ և ասէ. աղջիկ կաց 55
յոտն։ * Եւ դարձաւ ոգի նր, և կանգնեցաւ 56
վաղվաղակի. և հրամայեաց տալ նմա ուտել։ * Եւ 57
զարմացան ծնօղքն նորա։ և նա՝ պատուիրէր մի ու-
մեք ասել՝ զոր ինչ եղեւն։

ԳԼ. Թ.

ԻԷ Եւ կոչեցեալ զերկոտասան առաքեալսն, ետ նոցա 1
զօրութիւն և իշխանութիւն ի վր ամ դիւաց, և բժշ-
կել զհիւանդութիւնս։ * Եւ առաքեաց զնս քարոզել զարքա- 2
յութիւն այ, և բժշկել զախտաժետս։ * Եւ ասէ 3
ցնս. մի ինչ բառնայք ի ճանապարհ. մի գաւազան, և
մի մախաղ, մի հաց, և մի արծաթ. մի երկուս հան-
դերձս ունիցիք։ * Եւ յոր տուն մտանիցէք՝ անդ ագ- 4
ջիք, և անտի գնասջիք։ * Եւ որք ոչ ընդունիցին զձեզ. 5
յորժամ ելանիցէք ի քաղաքէն յայնմանէ, զփոշի ոտից
ձերոց թօթափեսջիք ի վկայութիւն նոցա։ * Եւ ելեալ 6
շրջէին ընդ քաղաքս և ընդ գեղս, աւետարանէին և
բժշկէին ընդ ամ տեղիս։ * Լուաւ Հերովդէս չորրորդա- 7
պետ զգործսն ամ, և զարմանայր՝ վասն ասելոյն
յոմանց, * եթէ յովհաննէս յարեաւ ի մեռելոց, և 8
յոմանց՝ թէ եղիա յայտնեցաւ, և յայլոց՝ թէ մարգա-
րէ ոմն յառաջնոցն յարեաւ։ * Ասէ հերովդէս. զյով- 9
հաննէս՝ ես գլխատեցի. իսկ սա՝ ով իցէ զորմէ զայսպի-
սիսն լսեմ. և խնդրէր՝ տեսանել զնա։ * Դարձու- 10
ցեալ առաքեալքն, և պատմեցին նմա զոր ինչ արա-
րին։ Եւ առեալ զնս խուսեաց առանձինն ի տեղի ա-
նապատ քաղաքի միոյ, որում անուն էր բեթսայիդա։
* Եւ ժողովուրդքն իբրև գիտացին, գնացին զհետ 11
նր. և ընկալեալ զնս խօսէր ընդ նս վս արքայութեան
այ, և որոց պէտք էին բժշկութեան՝ բժշկէր։
ԻԸ * Եւ օրն սկսաւ տարաժամել. մատեան երկոտասան- 12
քըն և ասեն ցնա. արձակեա զժողովուրդդ, զի եր-
թեալ շուրջ ի գեղսն՝ և յագարակս հանգիցեն, և
գտցեն կերակուր. զի աստ՝ յանապատի տեղւոջ եմք.
* Ասէ ցնս. դուք տուք դոցա՝ ուտել. և նք ասեն. 13
ոչ գոյ մեր՝ աւելի քան զհինգ նկանակ և զերկուս ձը-
կունս, բայց եթէ երթիցուք գնեսցուք բաւական ժո-
ղովրդեանդ կերակուր։ * Քանզի էին արք՝ իբրև հինգ 14
հազ-

---

(55) Յօրինակին դիտէր. Զձեռանէ նորա, բառ"։
Գլ. Թ. (3) Ուրիշն. Բառնայք ի ձնպհ։ (6) Ոմանք.
Գիւղս. կամ, գեւղս։ (9) Ոմանք. Ո՞վ է, զորմէ։ (10) Ո-
մանք. Քաղաքի միում։ (13) Ոմանք. Տուք նց ուտել։
(14) Ոմանք. Հինգ հազարք։ ասէ ցաշակերտսն իւր։

Digitized by Google

հարիւր՝ Ասէ ցաշակերտսն. բազմեցուցէք զդս դասս
15 դասս յիսուն յիսուն։ * Եւ արարին այնպէս, և բազմ-
16 եցուցին զամենեսեան։ * Եւ առեալ զհինգ նկանակն
և զերկուս ձկունսն, հայեցաւ յերկինս՝ օրհնեաց, և
եբեկ՝ և տայր աշակերտացն արկանել ժողովրդեանն։
17 * Կերան և յագեցան ամենեքեան. և բարձին զնշխարս
կոտորոցն՝ երկոտասան սակառի։
18 * Եւ եղեւ 'ի կալն նր յաղօթս առանձինն, կային ընդ ԽԹ
նմա և աշակերտքն նր. եհարց զնս և ասէ. զո՞վ ոք ա- ԴԿ
19 սեն զինէն ժողովուրդքն՝ թէ իցեմ։ * Եւ նք պատասխանի
տուեալ՝ ասեն. զՅովհաննէս մկրտիչ. և այլք՝ զԵ-
ղիա. իսկ այլք՝ թէ մարգարէ ոք յառաջնոցն յարեաւ։
20 * Ասէ ցնս. դուք՝ զո՞վ ոք ասէք զինէն թէ իցեմ։
21 պատասխանի ետ Պետրոս՝ և ասէ. զՔրիստոսն Այ։ * Նա՝
սաստեաց 'ի նս, և պատուիրեաց մի՛ ումեք ասել զայդ։
22 * Եւ ասէ՝ թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ բազո՛ւմ չար-
չարել, և անարգել 'ի քահանայապետից և 'ի ծերոց և
23 'ի դպրաց, և սպանանել՝ և յերիր աւուր յառնել։ * Եւ
ասէր առ ամենեսին. եթէ ոք կամի զկնի իմ գալ, ու-
րասցի զանձն, և առցէ զխաչ իւր հանապազ, և ե-
24 կեսցէ զկնի իմ։ * Զի որ կամիցի զանձն իւր կեցու-
ցանել, կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ զանձն իւր
25 վս իմ՝ կեցուսցէ զնա։ * Զի՞նչ օգուտ է մարդոյ՝
եթէ զաշխարհ շահեսցի, և զանձն իւր կորուսցէ կամ
26 տուժեսցի։ * Զի որ ամօթ համարեսցի զինև. և զբանս
իմ, զնա՝ և որդի մարդոյ յամօթ արասցէ՝ յորժամ
գայցէ փառօք իւրովք՝ և հօր, և հրեշտակաց սրբոց։
27 * Բայց ճշմարտապէս՝ ասեմ ձեզ, եթէ են ոմանք 'ի դոցա- Լ
նէ որ այդր կան, որք մի՛ ճաշակեսցեն զմահ, մինչև
28 տեսցեն զարքայութիւն Այ։ * Եւ եղեւ յետ այսց բանից՝
իբրև աւուրք ութ, առեալ զՊետրոս և զՅակովբոս
29 և զՅովհաննէս, ել 'ի լեառն կալ յաղօթս։ * Եւ 'ի
կալն նմա յաղօթս՝ եղեւ տեսիլ երեսաց նր այլակերպ.
և փոփոխեցաւ հանդերձք նորա՝ և եղեն սպիտակ փայլուն։
30 * Եւ ահա՝ արք երկու խօսէին ընդ նմա. որ էին Մով-

(16) Ոսկան. Զհինգ նկանականն։ (17) Ոմանք. Զնշխարս կոտորոցն։ (18) Ոմանք. Եւ հարց զնս։ (19) Ոմանք. Եւ նք պատասխանի տուեալ"։ (20) Ոմանք. Իսկ դուք զո՞ ոք ա"։ (22) Ոսկան. Եւ ասէր թէ պարտ։ (22) Ոմանք. Բազում չարչարել։ (24) Ոմանք. Զի որ կամեսցի։ (25) Ոմանք. Զինչ օգուտ իցէ.. եթէ զաշխարհս շահիցի։ (25) Ոսկան. Կամ տուժեսցէ. (26) Ոմանք. Ամօթ համարիցի։ (27) Ոմանք. Զի են ոմանք 'ի դոցանէ". զարքայութեան։ (29) Ոմանք. Եւ 'ի կալ նր յաղօթս։

Digitized by Google

ւսէս. և Եղիա, * երևեցան փառօք. և ասէին զելսն նորա 31
զոր կատարելոց էր յԵմ։ * Իսկ Պետրոս և որ ընդ 32
նմայն էին՝ ծանրացեալք 'ի քնոյ, զարթեան, տեսին
զփառսն նորա, և զերկուս արսն որ կային առ նմա։ * Եւ 33
եղև 'ի մեկնելն նոցա 'ի նմանէ, ասէ Պետրոս ցյս. վարդ-
ապետ՝ բարւոք է մեզ աստ լինել, և արասցուք ե-
րիս տաղաւարս, մի քեզ, և մի՝ Մովսէսի, և մի՝ Եղիայի։
և ոչ գիտէր զինչ խօսէր։ * Եւ իբրև զայս ասաց, եկն 34
ամպ և հովանի եղև 'ի վերայ նոցա. և երկեան 'ի մտանելն
նոցա ընդ ամպովն։ * Ձայն եղև յամպոյն և ասէ. դա է 35
որդի իմ ընտրեալ, դմա լուարուք։ * Եւ ընդ լինել 36
բարբառոյն՝ գտաւ յս միայն։ և նոքա լռեցին. և
ոչ ումեք պատմեցին յաւուրսն յայնոսիկ, և ոչինչ յա-
Գ Բ րոց տեսին։ * Եւ եղև 'ի վաղիւն՝ մինչ իջանէին նոքա 'ի 37
լեռնէ անտի, ընդ առաջ եղև նմա ժողովուրդ բազում։
ԼԱ * Եւ ահա՝ այր մի 'ի ժողովրդենէ անտի, աղաղակեաց 38
և ասէ. վարդապետ՝ աղաչեմ զքեզ հայեաց յորդի իմ-
զի միամօր է ինձ։ * և ահա՝ այս հարկանէ 'ի նմա, և 39
յանկարծ գոչէ, և զարկուցանէ զնա՝ և թաւալեցու-
ցանէ զնա և փրփրեցուցանէ, և հազիւ մեկնի 'ի նմա-
նէ, խորտակեալ զնա. * և աղաչեցի զաշակերտսն քո 40
զի հանցեն զնա, և ոչ կարացին։ * Պատասխանի ետ 41
յս՝ և ասէ. ով ազգ անհաւատ և թիւր, մինչև յե՞րբ լի-
նիցիմ ընդ ձեզ, և անսայցեմ ձեզ. մատո՛ այսր զորդին
քո։ * Եւ մինչ գայր մատչէր, զարկեաց զնա դևն, և 42
չարչարեաց։ * Սաստեաց յս այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց 43
զմանուկն. և ետ զնա ցհայր իւր։ * Եւ զարմանային 44
ամենեքեան 'ի վր մեծամեծութեանն այ։ Եւ 'ի զարմանալն
ամենեցուն 'ի վր ամի զոր առնէր, ասէ ցաշակերտսն
իւր. դիք դուք 'ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ. զի որ-
դի մարդոյ մատնելոց է 'ի ձեռս մարդկան։ * Եւ նք 45
ոչ գիտէին զբանն, և էր ծածկեալ 'ի նոցանէ զի մի գի-
տասցեն. և երկնչէին հարցանել զնա վն բանին այնորիկ։
ԼԲ * Եմուտ խորհուրդ 'ի նս, թէ ո՛ արդեւք մեծ իցէ 46
'ի նոցանէ։ * Եւ յս իբրև ծանեաւ զխորհուրդս սրտից նոցա, 47
առ մանուկ մի՝ կացոյց 'ի մէջ նոցա առ իւր, * և ասէ 48
ցնս. որ ոք ընկալցի զմանուկս զայս յանուն իմ՝ զիս

ըն-

---

(31) Ոմանք. Էր 'ի յԵմ։ (32) Ոմանք. Որ ընդ նմա էին։
(32) Ոսկան. Զարթեան և տեսին։ (39) Ոմանք. Եւ յան-
կարծակի գոչէ։ (41) Բազումք. Յե՞րբ եղէց ընդ ձեզ։
(41) Ոմանք. Ընդ ձեզ. մինչև ե՞րբ անսայցեմ։ (43) Ո-
մանք. Այսոյն պղծոյ։ (45) Ոմանք. Հարցանել զնա վն։
(46) Ոմանք. Եւ եմուտ խոր". Թէ ով։ (47) Ոմանք. Յս
իբրև գիտաց զխորհ"։ (48) Ոմանք. Եւ որ զինև ընդունի։

Digitized by Google

ընդունի եւ որ զիս ընդունիցի՝ ընդունի զառաքիչն իմ.
զի որ փոքրիկն է յամենեսին 'ի ձեզ՝ նա եղիցի մեծ։
49 * Պատասխանի ետ Յովհաննէս՝ եւ ասէ. Վարդապետ, գտաք գ գ
մարդ զոմն զի յանուն քո դեւս հանէր՝ եւ արգելաք
50 զնա, զի ոչ շրջի ընդ մեզ։ * Ասէ ցնա Յս. Մի արգե-
լուք զնա, զի որ ոչն է ձեր թշնամի՝ 'ի ձեր կողմն է։
51 * Եւ եղեւ 'ի կատարել աւուրց վերանալոյ նորա, եւ ինքն
52 զերեսս հաստատեաց երթալ յԵրուսաղէմ։ * Եւ առաքեաց
հրեշտակս առաջի երեսաց իւրոց. եւ երթեալ շրջեցան, մտ-
ին 'ի գեղ մի սամարացւոց՝ պատրաստել ինչ նմա։
53 * Եւ ոչ ընկալան զնա զի դէմ եդեալ էր նորա երթալ յԵրուսաղէմ։
54 * Իբրեւ տեսին աշակերտքն՝ Յակոբոս եւ Յովհաննէս,
ասեն. Տէր՝ կամիս զի ասասցուք, եւ իջցէ հուր յերկ-
55 նից՝ եւ սատակեսցէ զնոսա։ * Դարձաւ՝ սաստեաց 'ի
56 նոսա՝ եւ ասէ. ոչ գիտէք՝ որոյ հոգւոյ էք դուք։ * Զի որ-
դի մարդոյ՝ ոչ եկն զոգիս մարդկան կորուսանել՝ այլ
կեցուցանել, եւ գնացին յայլ գեղ։
57 * Եւ մինչ գնային երթային նոքա 'ի ճանապարհի, ասէ ոմն ԼԴ
58 ցնա. եկից զհետ քո՝ յոր վայր եւ երթայցես։ * Ասէ ցնա
Յս. աղուեսուց՝ որջք գոն, եւ թռչնոց երկնից՝ դա-
59 դարք, եւ որդւոյ մարդոյ ոչ գոյ ուր զգլուխ դնիցէ։ * Ա-
սէ ցայլ ոմն. եկ զհետ իմ։ Եւ նա՝ ասէ. Տէր՝ հրաման
60 տուր ինձ երթալ նախ թաղել զհայր իմ։ * Ասէ ցնա
Յս. Թո՛ղ զմեռեալսն թաղել զմեռեալս իւրեանց, եւ դու
61 երթ՝ պատմեա զարքայութիւն Այ։ * Ասէ եւ այլ ոմն. Եկից
զհետ քո Տէր, բայց նախ հրաման տուր ինձ հրաժարել 'ի
62 տանէ իմմէ։ * Ասէ ցնա Յս. Ոչ ոք արկանէ զձեռն զմա-
ճով, եւ հայիցի յետս, եթէ յաջողակ իցէ արքայութեան Այ։

ԳԼ. Ժ.

1 Յետ այսորիկ երեւեցոյց Տէր եւ այլ եւ եւթանասուն ԼԴ
եւ երկուս. եւ առաքեաց զնոսա երկուս երկուս ա- գ գ
ռաջի իւր, յամ քաղաքս եւ 'ի տեղիս՝ ուր ինքն երթա-
2 լոց էր։ * Եւ ասէ ցնա. Հունձք բազում են՝ եւ մշ-
շակք սակաւ. արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց, զի հան-
3 ցէ մշակս 'ի հունձս իւր։ * Երթայք, ահա՝ առաքեմ
4 զձեզ իբրեւ զգառինս 'ի մէջ գայլոց։ * Մի բառնայք
քսակ,

(49) Ոմանք. Որ յանուն քո։ (50) 'Ի բազում գիրս. Արգե-
լուք զնա. զի։ (57) Ոմանք. Եկից եւ ես զհետ քո։
(57) Բազումք. Յոր վայր եւ երթիցես։ (58) Ոմանք. Զգլուխ
իւր։ (60) Ոմանք. Զարքայութիւնն Այ։ (62) Ոմանք.
Զձեռն զմաճ'... յաջողակ է արքայութեան Այ։
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եւ այլս եւթանասուն եւ։ (4) Ո-
մանք. Եւ մի մախաղս, մի կօշիկս... ողջոյն մի տայք.

Digitized by Google

քսակ, մի մախաղ, մի կօշիկս. եւ 'ի ճանապարհին ումեք
ողջոյն մի տայցէք: * Յոր տուն մտանիցէք, նախ ասաս- 5
ջիք՝ Թէ ողջոյն տանդ այդմիկ. * Եթէ իցէ անդ որդի 6
ողջունի՝ հանգիցէ 'ի վերայ նորա ողջոյնն ձեր. ապա
թէ ոչ՝ 'ի ձեզ դարձցի: * Եւ 'ի նմին տան ագանիջիք. 7
ուտիջիք եւ ըմպիջիք 'ի նոցանէ. զի արժանի է մշակն
վարձու իւրոյ: Մի փոխիցիք տանէ 'ի տուն: * Յոր 8
քաղաք մտանիցէք՝ եւ ընդունիցին զձեզ, ուտիջիք զինչ
առաջի դնիցեն ձեր. * Եւ բժշկեսջիք որ 'ի նմա հի- 9
ւանդք իցեն. եւ ասասջիք նոցա, մերձեալ է 'ի վերայ ձեր
արքայութիւն այ: * Իսկ յոր քաղաք մտանիցէք, եւ ոչ ըն- 10
դունիցին զձեզ. ելեալ ելանիցէք 'ի հրապարակս նր՝
ասասջիք. * Եւ զփոշին որ կպեալ է 'ի քաղաքէ ձերմէ 11
յոտս մեր՝ թօթափեսցուք 'ի ձեզ. բայց զայս գիտաս-
ջիք՝ զի մերձեալ է արքայութիւն այ: * Ասեմ ձեզ, զի 12
սոդոմայեցւոց ընդ արձակագոյն լիցի յաւուրն յայն-
միկ՝ քան քաղաքին այնմիկ: * Վայ քեզ քորազին. վայ 13
քեզ բեթսայիդա. զի եթէ 'ի տիւրոս եւ 'ի սիդոն ե-
ղեալ էին զօրութիւնքն՝ որ եղեն 'ի ձեզ, վաղուց եւս ար-
դեւք 'ի խորգ եւ 'ի մոխիր նստեալ եւ ապաշխարեալ էր:
* Բայց տիւրոսի եւ սիդոնի ընդ արձակագոյն լիցի յա- 14
ւուրն դատաստանի՝ քան ձեզ: * Եւ դու կափառնայ- 15
ում, որ մինչեւ յերկինս բարձրացեալ ես, մինչեւ 'ի դը-
ժոխս իջցես: * Որ ձեզ լսէ, ինձ լսէ. եւ որ զձեզ ա- 16
նարգէ, զիս անարգէ. եւ որ զիս անարգէ, զառաքիչն
իմ անարգէ. եւ որ ինձ լսէ, լսէ այնմիկ որ զիսն առա-
քեաց: * Դարձան եւթանասունն եւ երկուքն խըն- 17
դութեամբ եւ ասեն. Տր՝ եւ դեւք հնազանդեալ են մեզ յանուն
քո: * Եւ ասէ ցնս. տեսանէի զսատանայ անկեալ 18
յերկնից իբրեւ զփայլակն: * Ահա՝ ետու ձեզ իշխա- 19
նութիւն կոխել զօձս եւ զկարիճս, եւ զամ զօրութիւն թշնամ-
ւոյն, եւ ձեզ ոչինչ մեղանչիցէ: * Բայց ընդ այն մի 20
խնդայք՝ թէ այսք հնազանդեալ են ձեզ. այլ խնդացէք՝ զի
անուանք ձեր գրեալ են յերկինս: * 'Ի նմին ժամու՝ 21
ցնծացաւ յիս հոգւովն սրբով եւ ասէ. գոհանամ զքէն
հայր տր երկնից եւ երկրի, զի ծածկեցեր զայս յիմաստ-
նոց

---

(6) Ոմանք. Եւ եթէ իցէ.. հանգիցէ 'ի նմա ողջոյն ձեր: (7) Ոչ կան. 'ի տանէ 'ի տուն: (10) Ոմանք. 'Ի հրապարակս նոցա: (11) Ոմանք. Մերձեցաւ է 'ի վերայ ձեր ար": (12) Ոմանք. Զի սոդոմացւոցն: (13) Բազումք. Վաղուց եւս.. նստեալ ապաշխարեալ էր: Որք ունին. ապաշխարեալ էին: (14) Բազումք. Լիցի 'ի դատաստանի: (16) Ոմանք. Եւ որ զձեզ անարգէ: (19) Ոմանք. Եւ ձեզ ինչ ոչ մեղ": (20) Ոմանք. Եւ թէ այսք: (21) Ոմանք. Երկնից եւ երկրի:

Digitized by Google

ստնոց և 'ի գիտնոց, և յայտնեցեր զայս տղայոց. այո՛
22 Հայր, զի այսպէս հաճոյ եղև առաջի քո: * Ամենայն
ինչ տուաւ ինձ 'ի Հօրէ իմմէ. և ոչ ոք գիտէ թէ ո՛վ է
Որդի, եթէ ոչ Հայր, և ո՛ է Հայր՝ եթէ ոչ Որդի, և
23 ում կամիցի Որդին յայտնել: * Եւ դարձեալ առան-
ձինն առ աշակերտսն՝ ասէ. Երանի աչացն՝ որ տեսա-
24 նիցեն զոր տեսանեքդ: * ասեմ ձեզ. զի բազում մարգա-
րէք և թագաւորք կամեցան տեսանել զոր դուքդ տե-
սանէք՝ և ոչ տեսին. և լսել զոր լսէքդ՝ և ոչ լուան:
25 * Եւ ահա՛ յարեաւ ոմն օրէնսգէտ՝ փորձէր զնա և ԼԵ
ասէր. Վարդապետ՝ զի՞նչ գործեցից՝ զի զկեանսն յա- դ ե
26 ւիտենականս ժառանգեցից: * Եւ նա՛ ասէ ցնա. յօ-
27 րէնսն զի՞նչ գրեալ է, ո՞րպէս ընթեռնուս: * Նա՛ պա-
տասխանի ետ՝ և ասէ. սիրեսցես զՏր Ած քո յամ սր-
տէ քումմէ, և յամ անձնէ քումմէ, և յամ զօրութենէ
քումմէ, և յամ մտաց քոց. և զընկեր քո իբրև զանձն
28 քո: * Եւ ասէ ցնա. ուղիղ ետուր զպատասխանիդ,
զայդ արա՛ և կեցցես:
29 * Նա՛ իբրև կամեցաւ զանձն արդարացուցանել՝ ա- ԼԶ
30 սէ ցՅս. և ո՞վ է իմ ընկեր: * Պատասխանի ետ Յս.
և ասէ. այր մի՝ իջանէր յԵմէ յԵրիքով, և անկաւ 'ի
ձեռս աւազակաց, որք մերկացին զնա, և վէրս 'ի վերայ
31 եդին, թողին կիսամահ և գնացին: * Դէպ եղև քա-
հանայի միոջ՝ իջանել ընդ նոյն ճանապարհ, և տեսեալ
32 զնա՝ զանց արար: * Նոյնպէս և ղևտացի մի՝ եկեալ
33 ընդ նոյն տեղի, ետես և զանց արար: * Սամարացի
ոմն ճանապարհորդեալ, եկն ընդ նոյն առ նովաւ, և
34 տեսեալ զնա՝ գթացաւ. * և մատուցեալ պատեաց զը-
վէրս նր, արկեալ 'ի վերայ ձէթ և գինի. և եդեալ
'ի վերայ գրաստու իւրոյ՝ ած զնա 'ի պանդոկի մի, և
35 դարմանեաց զնա: * Եւ 'ի վաղիւն անդր՝ իբրև ելա-
նէր անտի, հանեալ ետ ցպանդոկապետն երկուս դա-
հեկանս՝ և ասէ. դարմանն արա դմա, և զոր ինչ ծա-
խեսցես 'ի դա՝ 'ի միւսանգամ դառնալն իմում հա-
36 տուցից քեզ: * Արդ՝ ո՞ յերիցունց 'ի նոցանէ թուի
քեզ

---

(22) Ոմանք. Եթէ ո՞ է որդի. . և ոչ զհայր ոք գիտէ, եթէ, ոչ որդի: (23) Ոմանք. Աչացն որ տեսանէին: (24) Ոմանք. Եւ ոչ կարացին տեսանել. և լսել զոր լուայքդ, և: (25) Ոմանք. Օրինական ոմն: (29) Ոմանք. Եւ ո՞ է իմ ըն": (30) Ոմանք. Մերկացուցին զնա: (31) Ոմանք. Ընդ այն ճնպհ: (32) Ոմանք. Եկեալ ընդ այն տեղի: (33) Ոմանք. Եկն ընդ այն առ նով": (34) Այլ գրչագիրք փոխան գրէն 'ի պանդոկի մի. առ. Ն. ոսկան: (35) Ոսկան. Ծախեսցես 'ի դմա: (36) Բն. Մերձաւոր լեալ անկե":

քեզ մերձաւոր լինել անկելոյն 'ի ձեռս աւազակացն ։
* Եւ նա ասէ․ որ արարն զողորմութիւն 'ի վերայ նր ։ աս_ 37
ասէ ցնա յս․ Երթ և դու՝ արա նոյնպէս ։
ԼԷ * Եւ եղև 'ի գնալն նց, և ինքն եմուտ 'ի գեղ մի․ և կին 38
ոմն անուն մարթա՝ ընկալաւ զնա 'ի տուն իւրում ։ * Եւ 39
նր էր քոյր մի, որում անուն էր մարիամ․ որ և եկն
նստաւ առ ոտսն յսի, և լսէր զբանս նր ։ * Եւ մար_ 40
թա զբաղեալ էր 'ի բազում սպասու․ եկն եկաց առ նմա՝
և ասէ․ տր՝ ոչինչ փոյթ է քեզ, զի քոյրդ իմ միայն ե_
թող զիս 'ի սպասու․ արդ՝ ասա դմա զի օգնեսցէ ինձ ։
* Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ․ մարթա մարթա, զբա_ 41
հոգաս՝ և զբաղում իւիք զբաղեալ ես․ * բայց ասեմ՝ 42
սակաւ ինչ պիտոյ է․ մարիամ մասն բարի ընտրեաց,
որ ոչ բարձցի 'ի նմանէ ։

ԳԼ․ ԺԱ․

ԼԸ Եւ եղև 'ի տեղւոջ ուրեք կալ յաղօթս․ և իբրև դա_ 1
դարեաց, ասէ ցնա ոմն յաշակերտացն իւրոց․ տր՝
ԴԴ ուսո մեզ յաղօթս կալ, որպէս յովհաննէս ուսոյց աշակեր_
տացն իւրոց ։ * Ասէ ցնա, յորժամ կայցէք յաղօթս, 2
ասասջիք ։ Հայր մեր, սբ եղիցի անուն քո․ եկեսցէ
արքայութիւն քո ։ * զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ 3
զօրըստօրէն ։ * և թող մեզ զմեղս մեր ։ զի և մեք թո_ 4
ղումք ամենայնի՝ որ պարտեսցին մեզ ։ և մի տանիր ըզ_
մեզ 'ի փորձութիւն ։ * Եւ ասէ ցնս․ ով է 'ի ձէնջ՝ որոյ 5
իցէ բարեկամ, և երթիցէ առ նա 'ի մէջ գիշերի, և
ասիցէ ցնա․ բարեկամ՝ տուր ինձ փոխ երիս նկանակս․
* զի բարեկամ իմ եկն առ իս յուղւոյ, և ոչինչ ունիմ 6
դնել առաջի նր ։ * Եւ նա 'ի ներքուստ տայցէ պա_ 7
տասխանի և ասիցէ․ մի աշխատ առներ զիս, զի դուռն_
քդ փակեալ են, և մանկունքս ընդ ինև կան յանկող_
նի․ ոչ կարեմ յառնել և տալ քեզ ։ * Ասեմ ձեզ, և_ 8
թէ

(38) Ոմանք․ Եւ եղև 'ի գնալն նց ։ (39) Ոմանք․ Որոյ ա_
նուն էր ․․․ առ ոտս յսի, և լսել զբանն նր ։ (40) Ոս_
կան․ Եկն և եկաց ։ (40) Ոմանք․ Ոչ ինչ է փոյթ քեզ ։
(41) Ոմանք․ Պխնի ետ նմ յս՝ և ․․ և բզմ իւիք ։ (42) Ո_
մանք․ Ո՛չ բարձցի 'ի նմանէ․
Գլ․ ժա ։ (1) Ոմանք․ Կալ յաղօթս ։ (1) Ոսկան․ Ոպ և
յօհաննէս ։ (2) 'Ի լուս''․ Ասէ ցնս․ յոր''․ համաձայն ամենից
'ի բնաբ''։ (4) Բոլորդ․ Որ պարտեսցի մեզ ։ (5) Ոմանք․ Եւ
ասէ ցնա․ բարեկ''։ (6) Բոլոր․ Առ իս յուղւոյ ։ (7) Ոմանք․
Տացէ պխնի և ասասցէ ․․․ զի դրունքդ ։ (7)(8) Ոսկան
առեալ 'ի լատինականէն յաւելու․ Եւ տալ քեզ ։ * Եթէ նա
ոչ հաղորդեսցէ բարեկամին, ասեմ ձեզ ։ (8) Ոմանք․ Տացէ նմ

Digitized by Google

Թէ ոչ յարուցեալ տայցէ նմա վասն բարեկամութեանն, սա-
կայն վասն ժտութեանն յարուցեալ տացէ նմա՝ զինչ և պի-
9 տոյ իցէ։ * Եւ ես՝ ասեմ ձեզ. խնդրեցէք՝ և տացի
ձեզ, հայցեցէք՝ և գտջիք, բախեցէք՝ և բացցի ձեզ։
10 * Զի ամենայն որ խնդրէ՝ առնու, և որ հայցէ՝ գտանէ, և
11 որ բախէ՝ բացցի նմա։ * Ո՞ ոք 'ի ձէնջ հայր՝ խնդ-
րեսցէ որդի իւր ձուկն, միթէ փոխանակ ձկանն՝ օձ տայ-
12 ցէ նմա։ * Եւ կամ խնդրեսցէ ձու, միթէ կարիճ տայ-
13 ցէ նմա։ * Իսկ եթէ դուք որ չարքդ էք՝ գիտէք պար-
գևս բարիս տալ որդւոց ձերոց, որչափ ևս առաւել
Հայր ձեր յերկնից տացէ բարիս այնոցիկ, որ խնդ-
րեն 'ի նմանէ։

14 * Եւ հանէր դև մի համր. և եղև յելանել դևին՝ խօ- Լթ
15 սեցաւ համրն, և զարմացան ամենայն ժողովուրդքն։ * Եւ
ոմանք 'ի նոցանէ ասեն. Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն գէ
16 դիւաց հանէ դա զդևս։ * Եւ այլք՝ փորձէին և ն-
17 շան յերկնից խնդրէին 'ի նմանէ։ * Իսկ նա՝ գիտացեալ
զխորհուրդս նոցա, ասէ ցնոսա. Ամենայն թագաւորութիւն բա-
ժանեալ յանձն, աւերի, և տուն բաժանեալ յանձն՝
18 կործանի։ * Արդ եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձ-
նէ, զիարդ կայցէ թագաւորութիւն նորա. զի ասէք զինէն
եթէ Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդ-
19 ևս։ * Եթէ ես Բէեղզեբուղաւ հանեմ զդևս, որդիքն
ձեր՝ ի՞ւ հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին եղիցին ձեր
20 դատաւորք։ * Իսկ եթէ մատամբն Աստուծոյ հանեմ զդևս,
21 ապա հասեալ է 'ի վերայ ձեր արքայութիւն Աստուծոյ։ * Յոր-
ժամ հզօր, վառեալ՝ պահիցէ զտուն իւր, 'ի խաղա-
22 ղութեան են ինչք նորա։ * Բայց եթէ հզօրագոյն քան զնա
'ի վերայ եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութիւն նորա
հանէ յոր յուսացեալ էր, և զաւար նորա բաշխեսցէ։
23 * Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է, և որ ոչ ժողո-
24 վէ ընդ իս, ցրուէ։ * Յորժամ այսն պիղծ ելանիցէ
'ի մարդոյ, շրջի ընդ անջրդի տեղիս, խնդրէ հանգիստ.
և իբրև ոչ գտանէ, ասէ. դարձայց անդրէն 'ի տուն
25 իմ ուստի ելի։ * Եւ գայ գտանէ մաքրեալ և յարդա-
26 րեալ։ * Յայնժամ երթայ և առնու եւթն այլ այս
չար

զինչ պիտոյ իցէ։ (11) Ոմանք. Փոխանակ ձկան։ (14) Յօ-
րինակին պակասէր. Եւ եղև յելանել դիւ"։ (15) Ոմանք. 'Ի
նոցանէ ասէին։ (16) Յոմանս պակաս. Եւ նշան յերկնից խնդ"։
(18) Ոմանք. Արդ թէ սատանայ... իշխանաւ հանէ
դա զդևս։ (19) Ոմանք. Վասն այնորիկ նոքա եղէ"։ (22) Ոմանք.
Զսպառազինութիւն հանէ։ (23) Ոմանք. Որ ոչ է ընդ իս։
(24) 'Ի բազում պակաս. Այսն պիղծ ելեալ"։ (24) Ոմանք. Եւ
ոչ գտանէ, ասէ.. ուստի ելի։ (26) Ոմանք. Երթայ

Digitized by Google

չար եւս քան զինքն, եւ մտանեն բնակեն անդ. եւ լինին յետ-
ինքն մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինսն։
Խ *Եւ եղեւ մինչդեռ խօսէր զայս, ձայն եբարձ կին մի 27
'ի ժողովրդենէ անտի եւ ասէ. Երանի է որովայնին՝
որ կրեաց զքեզ, եւ ստեանցն՝ որ դիեցուցին զքեզ։
*Եւ նա ասէ. Նա՛ երանելի այնոքիկ են, որ լսեն զբանն 28
Այ, եւ պահեսցեն։
ԽԱ *Եւ 'ի դիմելն 'ի վերայ նր ժողովրդոցն՝ սկսաւ ա- 29
սել. Ազգս այս՝ ազգ չար է. նշան խնդրէ, եւ նշան յորե-
նից՝ ոչ տացի նմա՝ բայց նշանն Յովնանու։ * Զի որ- 30
պէս եղեւ Յովնան նշան Նինուէացւոց, նոյնպէս եղիցի եւ Որ-
դի մարդոյ ազգիս այսմիկ։ * Դշխոյն հարաւոյ յարից- 31
ցէ 'ի դատաստանի ընդ արս ազգիս այսորիկ, եւ դա-
տապարտեսցէ զսոսա. զի եկն 'ի ծագաց երկրի լսել զի-
մաստութիւն Սողոմոնի։ Եւ ահա՝ աւելի քան զՍո-
ղոմոն է աստ։ * Արք Նինուէացիք յարիցեն 'ի դա- 32
տաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ, եւ դատապարտես-
ցեն զսա, զի ապաշխարեցին 'ի քարոզութեանն Յովնանու։
Ե Է Եւ ահա՝ աւելի քան զՅովնան է աստ։ * Ո՛չ ոք 33
լուցեալ ճրագ՝ դնէ 'ի թաքստեան, այլ 'ի վերայ աշ-
տանակի, զի որ մտանիցեն՝ լոյս տեսանիցեն։ * Ճրագ 34
մարմնոյ աչքն է. յորժամ աչքն առատ է, ամ մարմինն
լուսաւոր եղիցի։ Եւ երբ աչքն չար է, եւ մարմինն խա-
ւարին եղիցի։ * Արդ՝ զգոյշ լեր, գուցէ լոյսն որ 'ի 35
քեզ է՝ խաւար իցէ։ * Եթէ մարմինդ քո ամ լուսա- 36
ւոր է, եւ չունիցի մասն ինչ խաւարին, եղիցի լուսաւոր
ամ. որպէս յորժամ ճրագն շողովք լուսաւորիցէ զքեզ։
ԽԲ *Եւ մինչ դեռ խօսէր զայս, աղաչէր զնա մի փարի- 37
սեցի՝ զի ճաշ կերիցէ առ նմա։ Եւ նա՝ մտեալ բազ-
մեց.

առնու եւթն այլ այսս չար․․ եւ լինին յետինքն։ (26) Ոսկան․ Եւ մտեալ բնակի։ (27) Ոմանք․ 'ի ժողովրդենէն՝ եւ ասէ․ Երանի որովայնին որ կրեաց։ (28) Ոմանք․ Զբանն Այ, եւ առնեն։ Ոսկ․ և ոմանք․ Զբանն Այ՝ եւ պահեն զնա։ (29) Ոմանք․ Եւ 'ի գիմելն․ 'ի վերայ նոցա ժողովրդ՛՛․․․ մի տացի․․ Յովնանու մարգարէի։ (30) Ոմանք․ Այնպէս եղիցի եւ որ՛՛։ (31) Ոմանք․ Եւ դատապարտեսցէ զսոսա․․ 'ի ծագաց երկրէ։ (32) Ոմանք․ Զի ապաշխարեցին 'ի քարոզ՛՛։ (33) Ոսկան առանց 'ի լափերանօթն յաւելու․ 'ի թաքստեան, և ոչ ընդ գրուանաւ․ այլ։ (33) Ոմանք․ Զի որ մտանիցեն՝ լոյս տեսցեն։ (34) Ոմանք․ Խաւարին եղիցի։ (36) Ոմանք․ Եւ ոչ գուցէ մասն․․․ Նշողիւք լուսաւորեսցէ զքեզ։ (37) Ոմանք․ Եւ մինչ խօսէր զայս․․ ճաշ կերիցէ ընդ նմ։ Ոսկ օրինակ Փ․ Զնա ածն 'ի փարիսեցւոցն՝ զի ճաշ կերիցէ առ նմա։

Digitized by Google

38 մեցաւ: * Իսկ նորա փարիսեցին՝ զարմացաւ զի նախ
39 ոչ մկրտեցաւ յառաջ քան զճաշն: * Ասէ ցնա Տէր. այժմ
դուք փարիսեցիք զարտաքինն զբաժակին եւ զսկաւառակին
սրբէք. եւ ներքինն ձեր լի է յափշտակութեամբ եւ չա-
40 րութեամբ: * Անմիտք՝ ոչ ապաքէն որ զարտաքինն արար.
41 եւ զներքինն նոյն արար: * Բայց աղէ՝ զարժանն իւր.
տուք ողորմութիւն, եւ ահա՝ ամենայն սուրբ է ձեր
42 * Այլ վայ ձեզ փարիսեցւոց. զի տասանորդէք զանա-
նուխ եւ զփեգենայ, եւ զամենայն բանջար, եւ անցանէք զի-
րաւամբք եւ զսիրովն Այ: զայս՝ արժան էր առնել՝ եւ
43 զայն՝ ոչ անցանել: * Վայ ձեզ փարիսեցւոց. զի սի-
րէք զառաջնորդագահս 'ի ժողովուրդս, եւ զողջոյնս 'ի
44 հրապարակս: * Վայ ձեզ, զի էք դուք իբրեւ գերեզ-
մանս անյայտս, եւ մարդիկ գնան 'ի վերայ՝ եւ ոչ գի-
45 տեն: * Պատասխանի ետ ոմն յօրինականացն՝ եւ ասէ
ցնա. վարդապետ՝ զայդ բանս ասելով, եւ զմեզ թշնա-
46 մանես: * Եւ նա՝ ասէ. եւ ձեզ վայ օրինականացդ.
զի բառնայք մարդկան բեռինս դժուարակիրս, եւ դուք
47 միով մատամբ՝ 'ի բեռինսն ոչ մերձենայք: * Վայ ձեզ՝
զի շինէք զշիրիմս մարգարէիցն. եւ հարքն ձեր սպանին
48 զնոսա: * Ապա ուրեմն վկայէք, եթէ կամակիցք էք գոր-
ծոց հարցն ձերոց. զի նոքա կոտորեցին զնոսա, եւ դուք
49 զգերեզմանս նոցա շինէք: * Վն այսորիկ իմաստութիւնն
Այ ասաց. առաքեցից 'ի նա մարգարէս եւ առաքեալս,
50 եւ 'ի նոցանէ սպանանիցեն եւ հալածիցեն: * զի խնդրես-
ցի արիւն ամ մարգարէից՝ հեղեալ իսկզբանէ աշխար-
51 հի՝ յազգէ յայսմանէ: * յարենէն Աբելի մինչեւ յարիւնն
զաքարիայ կորուսելոյ ընդ սեղանն եւ ը տաճարն. այո
52 ասեմ ձեզ, խնդրեսցի յազգէ յայսմանէ: * Վայ ձեզ
օրինականացդ. զի թաքուցանէք զփականս գիտութեան.
դուք՝ ոչ մտանէք, եւ որ մտանելոցն էին՝ արգելուք:
53 * Եւ 'ի խօսելն զայս ընդ նա առաջի ամ ժողովրդ-
եանն՝ զամօթի հարկանէին: Եւ սկսան դպիրքն եւ
փարիսեցիք զչարել եւ դրդուել ընդ նմ վասն բազում իրաց.
54 * եւ սպասել որսալ ինչ բանս 'ի բերանոյ նորա, զի
չարախօսեսցեն զնմանէ:

Դէ:

(38) Ոմանք. Զի ոչ նախ մկրտեցաւ: (39) Բաժ. Բաժակին: (42) Ոմանք. Եւ զփեգենայ.. եւ զայն ոչ անցանել: (43) Ոմանք. Զառաջնագահս 'ի ժողովս: (45) Ոմանք. Եւ մի ոմն յօրինա".. զայդ բանդ ասելով: (48) Ոմանք. Կոտորեցին զմարգարէսն, եւ դուք: (49) Ոմանք. Վն այնորիկ եւ իմաստութիւնն: (50) Ոմանք. Յազգէ յայդմանէ: (51) Ոմանք. Մինչեւ յարիւնն... ասեմ ձեզ. խնդրեսցի: (54) Ոմանք. Զի չարախօսեսցեն զնմանէ:

K 2

ԳԼ. ԺԲ.

Որում ՚ի կուտել բիւրաւորաց ժողովրդեանն մին- 1
չև կոխել զմիմեանս ։
ԽԴ Սկսաւ ասել ցաշակերտսն իւր. նախ՝ զգոյշ լերուք
անձանց ՚ի խմորոյ սադուկեցւոցն, որ է կեղծաւորու-
թիւն։ * Զի ոչինչ է ՚ի ծածուկ՝ որ ոչ յայտնեսցի, և
գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի։ * Վասն զի զոր ինչ ասիցէք ՚ի 3
խաւարի, լուեալ լիցի ՚ի լոյս. և զոր յականջս խօսե-
ցարուք ՚ի շտեմարանս, քարոզեսցի ՚ի վերայ տանեաց։
* Բայց ձեզ ասեմ սիրելեաց իմոց. մի զարհուրիցէք 4
յայնցանէ որ սպանանեն զմարմին, և յետ այնորիկ ա-
ւելի ինչ ոչ ունիցին առնել։ * Այլ ցուցից ձեզ յումմէ 5
մի երկնչիցիք. երկնչիջիք յայնմանէ՝ որ յետ սպանա-
նելոյ ունի իշխանութիւն արկանել ՚ի գեհեն. այո ասեմ
ձեզ, յայնմանէ երկնչիջիք։ * Ոչ ապաքէն հինգ ճնճղ- 6
ուկ երկուց դանգաց վաճառին, և մի ՚ի նոցանէ ոչ է մոռա-
ցեալ առաջի այ։ * Այլ ձեր՝ և ամ իսկ հեր գլխոյ 7
թուեալ է. մի երկնչիք, զի բազում ճնճղկաց լաւ էք
դուք։ * Ասեմ ձեզ. զի ամ որ խոստովանեսցի յիս 8
առաջի մարդկան, և որդի մարդոյ խոստովանեսցի ըզ-
նմանէ առաջի հրեշտակաց այ։ * Եւ որ ուրասցի զիս 9
առաջի մարդկան, ուրացեալ լիցի առաջի հրեշտակաց
այ։ * Եւ ամ որ ասէ բան զորդւոյ մարդոյ, թողցի նմա. 10
բայց որ զհոգին սբ հայհոյեսցէ, մի թողցի նմա։ * Այլ 11
յորժամ տանիցին զձեզ ՚ի ժողովուրդս, և ՚ի պետութիւնս,
և յիշխանութիւնս, մի հոգայցէք՝ թէ զինչ պատասխանի
տայցէք, կամ զինչ ասիցէք։ * զի հոգին սբ ուսուս- 12
ցէ ձեզ ՚ի նմին ժամու՝ զինչ պարտ իցէ խօսել։
ԽԵ * Ասէ ոմն ՚ի ժողովրդենէն ցնա. վարդապետ՝ ասա 13
Ե Բ ցեղբայր իմ՝ բաժանել ընդ իս զժառանգութիւնն։ * Եւ 14
նա՝ ասէ ցնա. այր դու՝ ո կացոյց զիս դատաւոր կամ
բաժանարար ՚ի վերայ ձեր։ * Եւ ասէ ցնա. տեսէք 15
և

ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք. ՚ի խմորոյ փարիսեցւոցն, որ է։ (2) Ոմանք. Ոչինչ է ծածուկ։ (3) Ոսկան. Վս այսորիկ զոր ինչ ասի"։ (3) Ոմանք. Եւ զյունկանէ։ (5) Ոմանք. Երկնչիցիք յայնմանէ... յայնմանէ երկնչիցիք։ Յոյն ա-կան. երկերուք։ (6) Ոսկան. Հինգ ճնգք.. վաճառին։ (8) Օրինակ մի. Որ խոստովանեսցի զիս։ (9) Ոմանք. Ու-րացեալ եղիցի։ (10) Ոմանք. Որ ասիցէ բան... հայհոյ-եսցէ։ (11) Ոմանք. Տանիցեն զձեզ... կամ զինչ խօ-սիցէք։ (12) Ոմանք. Ուսուսցէ զձեզ ՚ի նմ"։ (12) Օրինակ մի. Զինչ պիտոյ իցէ խօսել։ (13) Ոմանք. Ասէ մի ոմն ՚ի ժողո"... զժառանգութին։ Որ-բ ոսկան. Ասէ մի ՚ի ժո"։

Digitized by Google

և զգուշացարո՛ք յամենայն ագահութենէ, զի ոչ եթէ 'ի
մեծութենէ ինչից ուրուք կեայ կեանք նորա ։
16 * Խօսեցաւ առ նոսա առակ մի՝ և ասէ . առն ուրումն մե- խՁ
17 ծատան եառատացան անդք առհասարակ ։ * և խորհէր 'ի միտս
իւր՝ և ասէր . զի՞ գործեցից՝ զի ոչ գոյ տեղի ուր ժողո-
18 վեցից զարդիւնս իմ ։ * Եւ ասէ . գիտեմ զինչ արարից .
քակեցից զշտեմարանս իմ՝ և ևս մեծամեծս շինեցից . և
19 անդր ժողովեցից զցորեան և զամ բարութիւնս իմ . * և ա-
սացից ցանձն իմ . անձն՝ ունիս բազում բարութիւնս համբա-
րեալ ամաց բազմաց . հանգիր՝ կեր արբ՝ և ուրախ լեր ։
20 * Ասէ ցնա Ած . անմիտ՝ յայսմ գիշերի զոգիդ 'ի քէն
'ի բաց պահանջիցեն, իսկ զոր պատրաստեցերն՝ ում
21 լինիցի ։ * Նոյնպէս և որ գանձէ անձին, և ոչ յԱծ
22 մեծանայցէ ։ * Ասէ ցաշակերտսն իւր . վասն այսորիկ
ասեմ ձեզ . մի՛ հոգայք ընդ ոգւոյ՝ թէ զինչ ուտիցէք .
23 և մի՛ ընդ մարմնոյ՝ թէ զինչ զգենուցուք . * զի ոգի՝
առաւել է քան զկերակուր, և մարմին քան զհանդերձ ։
24 * Հայեցարո՛ւք ընդ ագռաւս, զի ոչ սերմանեն և ոչ
հնձեն, որոց ոչ գոն շտեմարանք՝ և ոչ համբարանոցք .
և Ած կերակրէ զնոսա . որչափ ևս առաւել զձեզ՝ որ լա-
25 ւէք քան զթռչունս ։ * Ո՞վ 'ի ձէնջ առ հոգալ՝ կարիցէ
26 յաւելուլ 'ի հասակ իւր կանգուն մի ։ * Իսկ արդ՝ ե-
թէ 'ի փոքուն չէք բաւական՝ վասն այլոցն զի՞ հոգայցէք ։
27 * Հայեցարո՛ւք ընդ շուշանն՝ որպէս աճէ, ոչ ջանայ՝
և ոչ նիւթէ . ասեմ ձեզ, և ոչ Սողոմոն յամ 'ի փառս-
28 ըն իւր զգեցաւ իբրև զմի 'ի նոցանէ ։ * Իսկ եթէ զխո-
տն՝ որ այսօր 'ի բացի է՝ և վաղիւ 'ի հնոց արկանե-
լի, Ած այնպէս զգեցուցանէ . որչափ ևս առաւել զձեզ
29 թերահաւատք ։ * Եւ դուք մի՛ խնդրէք՝ զինչ ուտիցէք
30 կամ զինչ ըմպիցէք, և մի՛ զբաղնուք . * զի զայս ամ
հեթանոսք աշխարհի խնդրեն ։ այլ ձեր հայր՝ գիտէ զի
31 պիտոյ է այն ամ ։ * Բայց խնդրեցէք զարքայութիւն Այ .
32 և այն յաւելցի ձեզ ։ * Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ . զի Ե գ.
33 հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւնն ։ * Վա-
ճառ

(17) Ոմանք . Զի՞նչ գործեցից՝ զի ։ (20) Ոմանք . 'Ի բաց պահանջեսցեն ։ և ոմանք . Պահանջեն ։ (22) Ոմանք . Վասն այսորիկ ասեմ . . . թէ զինչ ուտիցէ, և ։ (26) Ոմանք . Եթէ փոքուն չէք . . զի հոգայք ։ (27) Ոմանք . Հայեցարուք 'ի շուշանն ։ (29) Ոմանք . Եւ մի զբաղնուցուք ։ (30) Ոմանք . Այլ ձեր հայրն գի" . . այդ ամ (31) Ոմանք յաւելլու . Բայց խնդրեցէք նախ զարքայութիւն Այ և զարդարութիւն նր . և այն յաւ" ։ (31) Ոմանք յաւելուն . Եւ այն ամ յաւելլ" ։ (32) Բնաք . Զարքայութիւն ։ (33) Ոմանք . Քսակ առանց . . . և ոչ ցեց և ուտիչ ապականեն ։

Digitized by Google

վաճառեցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն. արարէք
ձեզ քսակս առանց հնանալոյ, գանձ անպակասելի յեր-
կինս. ուր ոչ գող մերձենայ, և ոչ ցեց ապականէ.
* Զի ուր գանձն ձեր է, անդ և սիրտք ձեր լինիցին. 34
* Եղիցին գօտիք ձեր ածեալ ընդ մէջս և ճրագունք 35
լուցեալք: * Եւ դուք նմանողք մարդկան՝ որ ակն ու- 36
նիցին տեառն իւրեանց՝ թէ երբ դառնայցէ 'ի հարսանեաց.
զի յորժամ գիցէ և բախիցէ, վաղվաղակի բանայցեն
նմա: * Երանի իցէ ծառայիցն այնոցիկ, զորս եկեալ 37
տէրն գտցէ արթունս: ամէն ասեմ ձեզ՝ զի գօտի ընդ
մէջ ածցէ, և բազմեցուսցէ զնոսա, և անցեալ պաշտես-
ցէ զնոսա. * Եւ եթէ յերկրորդ՝ կամ յերրորդ պահու ե- 38
կեսցէ՝ և գտցէ այնպէս, երանելի են ծառայքն այ-
նոքիկ: * Բայց զայն գիտասջիք, եթէ գիտէր տանուտե- 39
տէրն յորում ժամու գող գայ, ոչ տայր թողուլ ական հա-
տանել 'ի տուն իւրում: * Եւ դուք՝ եղերուք պատ- 40
րաստք, զի յորում ժամու ոչ համարիցիք, գայ որդի մար-
դոյ: * Ասէ Պետրոս. Տէր՝ առ մեզ ասացեր զառակդ 41
զայդ՝ թէ առ ամենեսեան. * Եւ ասէ Տէր. ո՞վ իցէ հա- 42
ւատարիմ տնտես և իմաստուն, զոր կացուսցէ տէր իւր
'ի վերայ պաշտօնէութեան իւրոյ տալ 'ի ժամու զկերա-
կուրս. * Երանի իցէ ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ 43
տէր իւր գտանիցէ արարեալ այնպէս: * Արդարև 44
ասեմ ձեզ, զի 'ի վերայ ամ՟ ընչից իւրոց կացուսցէ զնա:
* Ապա թէ ասիցէ ծառայն այն 'ի սրտի իւրում. յա- 45
մէ տէր իմ 'ի գալ. և սկսանիցի հարկանել զծառայսն
և զաղախնայսն, ուտել և ըմպել և արբենալ. * եկես- 46
ցէ տէր ծառային այնորիկ՝ յաւուր յորում ակն ոչ ու-
նիցի, և 'ի ժամու յորում ոչ գիտիցէ. ընդ մէջ կարես-
ցէ զնա, և զբաժին նր՟ ընդ անհաւատս դիցէ: * Եւ 47
ծառայն որ գիտիցէ զկամս տեառն իւրոյ՝ և ոչ պատ-
րաստեսցի ըստ կամաց նր՟, արբցէ գան բզ՟մ: * Եւ 48
որ ոչն գիտիցէ՝ և արժանի գանի ինչ գործիցէ, արբ-
ցէ գան սակաւ: ամենայն որում շատ տուաւ, շատ
խնդրեսցի 'ի նմանէ. և որում բզ՟մ աւանդեցաւ, ա-

ռաւ

(37) Ոմանք. Գտցէ արթուն: (38) Ոմանք. Եւ գտցէ նոյն-
պէս, երա՟: (39) Ոսկան յաւելու. Գող գայ, հսկէր, և ոչ տայր
թողուլ: (39) Ոմանք. Զտուն իւրում: (41) Ոմանք. Զառակս
զայս, եթէ առ: (42) Ոմանք. Զոր կացուսցէ տէր իւր..
'ի ժամու կերակուրս: (45) Ոմանք. Ապա եթէ ասիցէ
ծառայն 'ի սր՟: (47) 'Ի լուսա՟. Եւ ոչ պատրաստեսցի: հա-
մաձայն օրինաց 'ի բնաբ՟: Որք բազումք գրեն՝ պատրաստես-
ցէ. կամ, պատրաստիցէ: (48) Բազմք. Ամենայնի որում
շատ: (48) Ոմանք. Պահանջեսցի 'ի նմանէ:

Digitized by Google

49 առաւել եւս պահանջեսցեն ՚ի նմանէ։ * Հուր եկի ար- Եւ գ
կանել յերկիր. եւ զի՞նչ. կամիմ թէ արդէն բորբո-
50 քեալ էր։ * Եւ մկրտութիւն մի ունիմ մկրտել. եւ զիա՞րդ.
51 փութամ մինչեւ կատարեսցի։ * Համարիք եթէ խա-
ղաղութի՞ւն եկի տալ յերկիր, ոչ. ասեմ ձեզ, այլ բա-
52 ժանումն։ * Զի եղիցին յայսմ հետէ հինգ ՚ի տան միում
բաժանեալք, երեքն՝ յերկուս, եւ երկուքն՝ յերիս։
53 * Բաժանեսցին հայր՝ յորդւոյ, եւ որդի՝ ՚ի հօրէ. մայր՝
՚ի դստերէ, եւ դուստր՝ ՚ի մօրէ. սկեսուր՝ ՚ի հարսնէ.
54 եւ հարսն՝ ՚ի սկեսրէ իւրմէ։ * Ասաց եւ ցժողովուրդսն.
յորժամ տեսանիցէք ամպ ծագեալ յարեւմտից, վաղվաղա-
55 կի ասէք՝ թէ անձրեւ գայ, եւ լինի այնպէս. * Եւ յորժամ
հարաւ շնչէ, ասէք թէ խորշակ լինի, եւ լինի այն-
56 պէս։ * Կեղծաւորք՝ զերեսս երկնի եւ երկրի գիտէք
փորձել, բայց զժամանակս զայս զիա՞րդ ոչ փորձէք։
57 * Ընդէ՞ր եւ յանձանց իսկ ոչ ընտրէք զարդարն։ * Յոր-
58 ժամ երթայցես ընդ ոսոխի քում առ իշխան, ՚ի ճանա-
պարհի տուր զհաջանս զերծանել ՚ի նմանէ. զի գուցէ
քարշիցէ զքեզ առ դատաւորն, եւ դատաւորն մատ-
59 նիցէ դահճի, եւ դահիճն արկանիցէ ՚ի բանտ։ * Ա-
սեմ քեզ, ոչ ելանիցես անտի՝ մինչեւ հատուցանիցես
զյետին լումայն։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ էին ոմանք ՚ի նմին ժամանակի, եւ պատմէին նմա Խէ
վն Գալիլեացւոցն, որոց զարիւնն Պիղատոս խառ-
2 նեաց ընդ զոհսն նց։ * Պատասխանի ետ եւ ասէ ցնս.
Համարիք եթէ այն Գալիլեացիքն եղեն մեղաւորք քան
3 զամ Գալիլեացիս, զի այնպիսի ինչս կրեցին։ * Ոչ.
ասեմ ձեզ, այլ եթէ ոչ ապաշխարիցէք՝ ամենեքեան նոյն-
4 պէս կորնչիջիք։ * Կամ նոքա ութուտասանքն յորոց վերայ
անկաւ աշտարակն ՚ի Սիլովամ, եւ սպան զնս. համա-
րիք թէ նոքա պարտապանք եղեն քան զամ մարդիկ՝
5 որ բնակեալ են յԵմ։ * Ոչ. ասեմ ձեզ, այլ թէ ոչ
6 ապաշխարիցէք՝ ամենեքեան նոյնպէս կորնչիջիք։ * Ա-
սաց եւ զառակս զայս. Թզենի մի էր ուրումն տնկեալ
յայգւոջ իւրում. եւ եկն խնդրել պտուղ ՚ի նմանէ՝ եւ
ոչ

---

(54) Ոմանք. Ասաց եւ ցժողովուրդն։ (57) Բազումք. Ոչ ընտրէք զարդարն։ (58) Ոմանք. Առ իշխանն... մատնիցէ զքեզ դահճի։ (59) Ոմանք. Զյետին լումայն։
Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Եղեն մեղաւոր, զի։ (2) Բազումք. Զի զայնպիսի։ (4) Ոմանք. Անկաւ աշտարակն ՚ի Սիլովամ... եթէ նոքա պարտ։ (6) Ոմանք. Ասաց զառակս... ուրումն տնկեալ... պտուղ ՚ի նմա, եւ ոչ։

Digitized by Google

ոչ եգիտ ։ * Ասէ ցայգեգործն . ահա՝ երեք ամ է 7
յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ 'ի թզենւոջս՝ և ոչ
գտանեմ . արդ՝ հատ զդա , ընդէ՞ր և զերկիրդ խա-
փանէ ։ * Նա՝ պատասխանի ետ՝ և ասէ . Տէր , թող 8
զդա՝ այս ամ ևս , մինչև շուրջ զդովաւ բրիցեմ՝ և
արկից աղբ . * Թերևս արասցէ պտուղ . ապա թէ 9
ոչ՝ յամին հատցես զդա ։
ԽԸ * Եւ ուսուցանէր . 'ի միում ժողովրդարանացն 'ի շա- 10
ԵԵ բաթու ։ * Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդու- 11
թեան ամս ութուտասն . և էր կորացեալ , և ոչ կարէր
ամենևին 'ի վեր հայել ։ * Եւ իբրև ետես զնա յս , կո- 12
չեաց առ ինքն՝ և ասէ ցնա . կին դու՝ արձակեալ ես
'ի հիւանդութէ քումմէ ։ * Եւ եդ 'ի վերայ նր ձեռս . 13
և առժամայն ուղղեցաւ , և փառաւոր առնէր զԱծ ։
* Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ բարկացեալ թէ 14
ընդէ՞ր 'ի շաբաթու բժշկեաց յս , և ասէ ցժողովուր-
դըն . վեց օր է՝ յորս արժան է գործել , յայնս եկեալ
բժշկեցարուք , և մի յաւուր շաբաթու ։ * Պատասխանի ետ 15
նմա տր՝ և ասէ . կեղծաւորք , իւրաքանչիւր ոք 'ի ձէնջ
'ի շաբաթու՝ ոչ արձակէ՞ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ , և
տանի՝ տայ ջուր ։ * Իսկ այս՝ դուստր աբրահամու էր՝ 16
զոր կապեաց սատանայ՝ ահաւասիկ ութուտասն ամ ,
ոչ արժան էր արձակել 'ի կապանաց անտի 'ի շաբա-
թու ։ * Եւ զայս իբրև ասաց , յամօթ լինէին ամենե- 17
քեան որ հակառակն կային նմա . և ամ ժողովուրդն ուրախ
լինէր 'ի վերայ ամ սքանչելեացն՝ որ գործէին 'ի նմանէ ։
ԽԹ * Եւ ասէր . ում նման է արքայութի այ , և ընդ ում 18
նմանութեան նմանեցուցից զնա ։ * Նման է հատոյ մա- 19
նանխոյ , զոր առեալ մարդոյ արկ 'ի պարտէզ իւր . ա-
ճեաց և եղև ծառ , և թռչունք երկնից բնակեցան 'ի
յոստս նր ։ * Եւ դարձեալ ասէ . ում նմանեցուցից 20
զարքայութի այ . * Նման է խմորոյ , զոր առեալ կնոջ 21
թաքոյց յալևր երից գրուոց՝ մինչև ամ խմորեցաւ ։
Ծ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գեօղս , ուսուցանէր . 22
ԵԳ և ճանապարհ արարեալ յԵմ , * ասէ ոմն ցնա . տէր՝ 23
եթէ սակա՞ւք իցեն՝ որ կեցցենն ։ Եւ նա ասէ
ցնս ։ * Ջանացարո՛ւք մտանել ընդ դուռն նեղ . ասեմ 24
ձեզ ,

---

(8) Ոսկան . Զդա . . . ս ամ ևս ։ (8) Ոմանք . Մինչև շուր-
զովաւ բրե՝՝ ։ (10) Յօրինակս . 'ի միում 'ի ժողովրդարանի՝՝ ։
(14) Ոսկան . Եկայք և բժշ՝՝ ։ (15) Օրինակ մի . Պատասխանի
ետ և ասէ ։ (15) Ոմանք . 'ի մսրոյ անտի ։ (16) Ոմանք . Ահա-
ւասիկ ութուտասն ամ , ոչ էր ար՝՝ . . . անտի 'ի յաւուր
շաբաթու ։ (17) Ոսկան . Եւ զայս իբրև ասէր ։ (17) Ո-
մանք . Ուրախ լինէին 'ի վերայ ։ (21) Բազումք . Խմորեցաւ ամէ ։

Digitized by Google

ձեզ. զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ և ոչ կարասցեն:
25 * Յորժամ յառնիցէ տանուտէրն, և փակեսցէ ըզ-
դուռնն. և սկսանիցիք կալ արտաքոյ՝ և բախել ըզ-
դուռնն. և ասել. Տէ՛ր տէ՛ր՝ բաց մեզ. և պատասխանի
26 տուեալ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք: * Յայն-
ժամ սկսանիցիք ասել. կերաք առաջի քո և արբաք.
27 և ՚ի հրապարակս մեր ուսուցեր: * Եւ ասասցէ. ա-
սեմ ձեզ, ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք. ՚ի բաց կացէք
28 յինէն ամ մշակք անօրէնութեան: * Անդ եղիցի լալ
և կրճել ատամանց, յորժամ տեսանիցէք զԱբրահամ
և զԻսահակ և զՅակոբ՝ և զամ մարգարէս յարքայու-
29 թեան այ, և զձեզ հանեալ արտաքս: * Եւ եկեսցեն
յարեւելից և յարեւմտից, և ՚ի հիւսիսոյ և ՚ի հարաւոյ, և
30 բազմեսցին յարքայութեան այ: * Եւ ահա յետինք՝ որ եղի-
ցին առաջինք, և իցեն առաջինք՝ որ լինիցին յետինք:
31 * ՚Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք՝ և ասեն ծ. Ա
ցնա. Ե՛լ և գնա՛ աստի, զի Հերովդէս կամի սպանա-
32 նել զքեզ: * Եւ ասէ ցնս. երթայք ասացէք աղուե-
սուդ այդմիկ. ահաւասիկ հանեմ դևս՝ և բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր և վաղիւ, և յերրորդ աւուր կատարիմ:
33 * Բայց պարտ է այսօր և վաղիւ և ՚ի միւսում աւուր
գնալ. զի ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ
34 Երուսաղէմի: * Երուսաղէմ՝ որ կոտորես զմարգարէս.
և քարկոծ առնես զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւ զձագս իւր.
35 ընդ թևովք, և ոչ կամեցարուք: * Ահա թողեալ լիցի ձեզ
տունդ ձեր: Բայց ասեմ ձեզ, թէ ոչ ևս տեսանիցէք
զիս. մինչև ասիցէք՝ օրհնեալ եկեալ յանուն տն:

ԳԼ. ԺԴ:

1 Եւ եղև ՚ի մտանելն նր ՚ի տուն ուրումն իշխանացն ծ. Բ
փարիսեցւոց ՚ի շաբաթու՝ ուտել հաց. և նքա սպասէին և է
2 նմա: * Եւ ահա՝ այր մի էր անդ ջրգողեալ
3 առաջի նր: * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցօրինականսն
և զփարիսեցիսն. եթէ արժան իցէ ՚ի շաբաթու բը-
4 ժշկել: * Եւ նք լռեցին: Եւ բուռն հարեալ զնմա-
5 նէ՝ բժշկեաց զնա, և արձակեաց: * Եւ ասէ ցնս. ոյր
ու-

(24) Ոմանք. Եւ ոչ կարասցեն կալ: (27) Ոմանք. Եւ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ: (27) Բնն. Ամ մշակք անօր: (30) Բնն. Եւ ահա եղեն յետինք: (31) Օրինակ մի. Հերովդէս կամի կորուսանել զքեզ: (32) Ոմանք. Եւ նոա ասէ ցնս: (32) Ոմանք. Ահաւասիկ հանեմ: (35) Ոմանք. Ոչ ևս տեսանիցէք զիս . . . եկեալ յանուն տն:
Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. ՚Ի մտանելն նր ՚ի տուն ուրումն իշխանի:

ջրհորն 'ի մէջ էշ կամ եզն անկանիցի 'ի ջրհոր, և ոչ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու: * Եւ ոչ 6
կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն:
ԾԴ * Ասաց և առ կոչնականսն՝ առակ մի, հայեցեալ թէ 7
զիարդ բարձրնաթոռս ընտրէին, ասէ ցնոսա: * Յորժամ կո 8
չիցէ ոք զքեզ 'ի հարսանիս՝ կամ 'ի կոչունս, մի բազ
մեսցիս յառաջին բարձին. գուցէ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ 'ի նմանէ. * և եկեալ՝ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ զքեզ՝ տուր սմա տե
ղի. և ապա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու
նել: * Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիցես բազմիցիս 'ի 10
յետին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ.
ասիցէ ցքեզ. բարեկամ 'ի վեր մատիր. յայնժամ եղի
ցին քեզ՝ փառք առաջի բազմակցացն քոց: * Զի ամ 11
որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի: * Ասէ և ցկոչ 12
նականսն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծամեծս. զի մի
և նք փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատու
ցումն: * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո 13
չեա զաղքատս, և զխեղս, զկաղս և զկոյրս: * և երա 14
նելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխարէն 'ի յարութեան արդա
րոց: * Իբրև լուաւ զայս ոմն 'ի բազմականացն՝ ասէ 15
ցնա. Երանի՛ որ կերիցէ հաց յարքայութեան այ:
ԾԴ * Եւ նա ասէ. այր ոմն գործեաց ընթրիս, և հրա 16
ւիրեաց զբազումս: * Եւ առաքեաց զծառայ իւր 'ի ժա 17
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք, զի
ահաւասիկ պատրաստ է ամ ինչ: * Եւ սկսան մի ըստ 18
միոջէ՝ ամենեքեան հրաժարել: Առաջինն ասէ. ագա
րակ գնեցի, և հարկ է ելանել տեսանել զնա. աղա
չեմ

(7) Ոմանք. Ասէ և առ կոչնականսն ա՛.. և ասէ ցնա: (8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ 'ի նմանէ: (10) Ոմանք. Բազմեսջիր յետին տեղւոջն... ասիցէ քեզ.. եղիցի քեզ փառք: (12) Ոմանք. Զմեծամեծս քո: (13) Ոմանք. Եւ զկաղս և զկոյրս: (14) Ոմանք. Եւ երանելի լիցիս զի ոչ ունիցին փո՛... և լինիցի քեզ փոխարէն 'ի յա՛: Ուր օրինակ մի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատուսցի քեզ 'ի յարքայութեն արդարոց: (15) Ոմանք. Մի ոմն 'ի բազ՛.. երանի իցէ որ կերիցէ հաց յարքայութեն այ: (16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա: (17) Ոմանք. Զծառայս իւր 'ի ժա՛.. կոչեաց զհրա՛: (18) Ոմանք. Ամենեքին մի ըստ միոջէ հրաժ՛: (18) Ոսկան. Ելանել և տեսանել:

Digitized by Google

19 [illegible] կալ զնա հրամայեսցես : * Եւ [illegible]
[illegible] [illegible] զնեսցի , և երկթամ փոխձել զնա ,
20 [illegible] [illegible] կալ զնա հրամայեսցես : * Եւ [illegible]
21 [illegible] [illegible] , և [illegible] [illegible] ոչ կարեմ զալ : * Եւ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Յայն
ժամ [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] իւր ,
[illegible] [illegible] ՚ի հրապարակս և ՚ի փողոցս քաղաքին ,
և [illegible] , և [illegible] , և [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] :
22 * Եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] զոր [illegible] , և
23 [illegible] [illegible] [illegible] : * Եւ [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible] և ՚ի ցանկս , և [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible]
24 [illegible] [illegible] * Արծ՚մ [illegible] , [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
25 [illegible] [illegible] [illegible] : * Եւ [illegible] [illegible] [illegible]
26 [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] : * Եթէ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] , և ոչ [illegible] [illegible] իւր և [illegible] , և [illegible]
և [illegible] , և [illegible] և [illegible] , [illegible] և [illegible] [illegible] իւր ,
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել . * Զի որ ոչ [illegible] [illegible]
[illegible] իւր՝ և գայ զհետ իմ , ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել :
28 * Ո՞վ ոք ՚ի ձէնջ կամիցի [illegible] [illegible] , և ոչ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] եթէ [illegible] [illegible]
29 ՚ի [illegible] : * Զի գուցէ [illegible] [illegible] հիմն՝
և ոչ կարիցէ կատարել , ամենեքին որ [illegible]
30 [illegible] [illegible] [illegible] զնա՝ * և ասել . Թէ այս այր
31 [illegible] [illegible] և ոչ կարաց կատարել : * Կամ ո՞ր թա-
գաւոր՝ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] . և ոչ [illegible] [illegible] [illegible] , եթէ կարօղ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] որ գայցէ
32 ՚ի վերայ նո [illegible] [illegible] : * ապա թէ ոչ՝ [illegible]
[illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] [illegible]
33 ՚ի [illegible] : * Այսպէս [illegible] [illegible] ՚ի ձէնջ , որ
ոչ հրաժարիցէ յամենայն [illegible] , ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել : * Բարւոք է աղ . ապա թէ աղն անհա-
35 մեսցի , իւ համեմեսցի : * ոչ յերկիր՝ և ոչ յաղբ է
պիտանացու , այլ ընկենուլ զնա արտաքս : որ ունի
ցի [illegible] լսելոյ՝ լուիցէ :

ԳԼ.

(19) Օրինակ Գ. Եւ երկրորդն ասէ . [illegible] . . (19) Ո-
[illegible] . Երկթամ փորձել զնա . ա'' : (21) Ո[illegible] . Պա-
[illegible] [illegible] [illegible] իւր'' : (23) Բ[illegible] . Եւ ՚ի ցանկս :
(26) Ո[illegible] . Եւ զկին իւր , և զոր'' : (28) Յօրինակին
[illegible] . Եւ ոչ նախ նստեալ : (28) Ո[illegible] . Համարեսցի
[illegible] . . [illegible] ՚ի կատարումն : (29) Ո[illegible] . Եւ ոչ կա-
րասցէ կա'' . . ամենեքեան որ : (30) Ո[illegible] . Եթէ այրս
այս ոկ'' : (31) Ո[illegible] . Երթեալ տայցէ . . և ոչ նախ
նստեալ : (34) Ո[illegible] . Ապա եթէ աղն .

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք եւ մեղա- 1
ւորք՝ լսել 'ի նմանէ ։ * Տրտնջէին փարիսեցիքն 2
եւ դպիրք՝ եւ ասէին. ընդէ՞ր սա՝ զմեղաւորս ընդու-
նի՝ եւ ուտէ ընդ նոսա ։
Ծ.Զ * Ասաց առ նոսա զառակս զայս ։ * Ո՞վ ոք իցէ 'ի ձէնջ 3
մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, եւ կորուսանիցէ մի 4
'ի նոցանէ. ոչ թողուցու զիննսուն եւ զինն յանապա-
տի, եւ երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչեւ գտանիցէ
զնա ։ * Եւ իբրեւ գտանէ՝ դնէ զնա 'ի վերայ ուսոց իւ- 5
րոց խնդալով, * եւ երթեալ 'ի տուն. կոչէ զբարեկամս 6
եւ զդրացիս՝ եւ ասէ ցնոսա. ուրախ լերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ ։ * Ասեմ ձեզ. զի այս- 7
պէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշ-
խարիցէ. քան վասն իննսուն եւ ինն արդարոց՝ որոց չիցէ
պիտոյ ապաշխարութիւն ։ * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ ի- 8
ցեն դրամք տասն. եւ եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ոչ
լուցանիցէ ճրագ, եւ ածիցէ աւել 'ի տան, եւ խնդրիցէ
անխափան՝ մինչեւ գտանիցէ ։ * Եւ իբրեւ գտանէ, կոչէ զբա- 9
րեկամս եւ զդրացիս՝ եւ ասէ. ուրախ լերուք ընդ
իս. զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի ։ * Այսպէս 10
ասեմ ձեզ, ուրախութիւն լինիցի առաջի հրեշտակաց Այ՝
'ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ ։
Ծ.Է * Եւ ասէ. առն միոջ էին երկու որդիք. * ասէ կրտ- 11
սերն 'ի նոցանէ ցհայրն. հայր՝ տուր ինձ բաժին որ 12
անկանի յընչիցդ ։ եւ նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն ։
* Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զամ կրտսերոյն՝ 13
գնաց յաշխարհ հեռի. եւ անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
կեայր անառակութեամբ ։ * Եւ իբրեւ սպառեաց զամ, 14
եղեւ սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, եւ սկսաւ ինքն
չքաւորել ։ * Եւ գնացեալ յարեցաւ 'ի միում քաղա- 15
քացւոց աշխարհին այնորիկ. եւ յղեաց զնա յագարակս
իւր՝ արածել խոզս ։ * Եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 16
յեղ.

Գլ. ԺԵ. (4) Յօրինակին գրեալ էր. Ով ոք իցէ ։ Որ ընթերց. Ո՞ ոք 'ի ձէնջ մարդ.. եւ կորուսանիցէ մի 'ի.. զիննսուն եւ.. եւ երթայցէ զհետ ։ (6) Ոմանք. Ուրախ լերուք ինձ, քզի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ ։ (7) Ոմանք. Արդարոց, որոց չիցէ ։ (8) Բազումք. Ոչ լուցանիցէ ճրագ ։ (9) Ոմանք. Ուրախ եղերուք ինձ ։ (10) Ոմանք. Այսպէս ասեմ ձեզ ։ (12) Ոմանք. Ասէ կրտսերն... որ ինչ անկանի յընչիցդ ։ (13) Ոմանք. Կրտսերոյ որդւոյն. կամ, կրտսեր որդւոյն.. զի կայր անառ՛ ։ (15) Ոմանք. 'ի մի ումն 'ի քաղաքացւոց ։ (16) Ոմանք. Յեղջիւրէն զոր ։

Digitized by Google

17 յամենայնէ զոր խոզքն ուտէին, և ոչ ոք տայր նմա: * Եւ
եկեալ ՚ի միտս իւր՝ ասէ. քանի՜ վարձկանք իցեն ՚ի տան
հօր իմոյ հացալիցք, և ես աստ՝ սովամահ կորնչիմ:
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո; * և ոչ եմ ես
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրև զմի ՚ի վարձ-
20 կանաց քոց. * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր: և
մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես զնա հայրն՝ և գթա-
ցաւ. յարեաւ և ընթացաւ ընդառաջ, անկաւ զպարա-
21 նոցաւն նր̃, և համբուրեաց զնա: * Եւ ասէ ցնա որ-
դին. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, և ոչ եմ ես
22 արժանի կոչել որդի քո: * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին, և ագու-
ցէք նմա, և տուք մատանի ՚ի ձեռն նր̃, և կօշիկս
23 յոտս նր̃. * և ածէք զեզն պարարակ, զենէք կերի-
24 ցուք և ուրախ լիցուք. * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ. և սկսան ուրախ
25 լինել: * Եւ էր երէց որդի նր̃ յագարակի. և մինչ
դեռ գայր՝ և մերձ եղև ՚ի տունն, լուաւ զձայն եր-
26 գոց և զպարուց. * և կոչեցեալ առ ինքն զմի ՚ի ծառ-
27 այիցն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն: * Եւ նա՝ ա-
սէ ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, և եզեն հայր քո զեզն
28 պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա: * Բարկացաւ՝
և ոչ կամէր մտանել: և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղա-
29 չէր զնա: * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցհայրն. այս քա-
նի ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբեք զպատուիրա-
նաւ քով ոչ անցի. ուլ մի երբեք ոչ ետուր ինձ՝ զի ու-
30 րախ եղէց ընդ բարեկամս իմ: * յորժամ եկն որդիդ
քո այդ, որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զենէր
31 դմա զեզն պարարակ: * Եւ ասէ ցնա. որդեակ, դու
32 հանապազ ընդ իս ես: և զոր ինչ իմ է՝ քո է. * այլ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այդ
մեռեալ էր. և եկեաց. կորուսեալ, և գտաւ:

Գ Լ.

(17) Յօմանս գիրս. Եւ եկեալ ՚ի միտս.. վարձկանք են ՚ի տան: (18) Ոմանք. Առ հայրն իմ. (20) Ոմանք. Անկեալ զպարանոց": (21) Բազումք. Առաջի քո, ՚ոչ եմ եմ: (22) Ոմանք. Եւ ագուցէք դմա: (23) Ոսկան. Եւ զենէք: (24) Ոմանք. Եւ եկաց: (26) Ոմանք. Եւ կոչեաց առ ինքն.. և հարցանէր թէ: (29) Յօրինակին. Այսքանի ամք են: (29) Ոմանք. Զի ծառայեցի քեզ... ուրախ եղայց Է: (30) Ոսկան. Եւ յորժամ եկն: (30) Ոմանք. Զեզն պարարակն: (32) Ոմանք. Պարտ է, զի եղբայրս քո այս.. կորուսեալ էր՝ և գտաւ:

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԶ.

ՃԸ Եւ ասէ առ աշակերտսն. այր մի էր մեծատուն, ո_ 1
րոյ էր՝ տնտես. և նա եղև ամբաստանութեամբ,
ՂԸ այն թէ վատնիցէ զընչս նր։ * Կոչեաց՝ և ասէ ցնա. 2
զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, տուր զհամար տնտեսու_
թեան քոյ. զի ոչ ևս կարես լինել տնտես։ * Ասէ ընդ 3
միտս իւր տնտեսն. զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հա_
նէ զտնտեսութիւն. գործել՝ ոչ կարեմ. մուրանալ՝ ա_
մաչեմ։ * գիտեմ զինչ արարից. զի յորժամ 'ի բաց լի_ 4
նիցիմ 'ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս 'ի տունս իւ_
րեանց։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ 'ի պար_ 5
տապանաց տեառն իւրոյ. ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
պարտիս տեառն իմում։ * Եւ նա ասէ. հարիւր մար 6
ձիթոյ։ ասէ ցնա. կալ զգիր քո, և նիստ գրեա վաղ_
վաղակի յիսուն։ * Դարձեալ՝ ասէ ցմիւսն. դու՝ քա_ 7
նի՞ ինչ պարտիս։ և նա ասէ. հարիւր քոռ ցորենոյ։
և ասէ ցնա. կալ զգիր քո՝ և նիստ գրեա ութսուն։
* Եւ գովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութեան, զի իմաստ_ 8
տութբ արար։ զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնա_
գոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց։ * Եւ 9
ես ձեզ ասեմ. արարէք ձեզ բարեկամս 'ի մամոնայէ
անիրաւութեան. զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
զձեզ 'ի յարկսն յաւիտենականս։ * Որ 'ի փոքուն հա_ 10
ւատարիմ է, և 'ի բազմին հաւատարիմ է. և որ 'ի փո_
քուն՝ անիրաւ, և 'ի բազմին անիրաւ է։ * Իսկ արդ՝ 11
եթէ յանիրաւ մամոնային ոչ եղէք հաւատարիմք, զճշ_
մարիտն ձեզ՝ ո՞ հաւատասցէ։ * Եւ եթէ յօտարին ո_ 12
չէք հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տայցէ ձեզ։ * Ոչ ոք կա_ 13
րէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին՝ ատիցէ,
զմիւսն սիրէ. կամ զմին՝ մեծարիցէ, և զմիւսն արհա_
մարհիցէ։ ոչ կարէք Այ ծառայել և մամոնայի։ * Իբ_ 14
րև լսէին զայս ամ փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք
էին, անգոսնէին զնա։ * Եւ ասէ ցնս. դուք՝ որ ար_ 15
դարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
Ած գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
է,

ԳԼ. ԺԶ. Օրինակ մի ընդ նախանոյ. Եւ ասէր առ աշա՛։ (4) Ոմանք. 'ի բաց լինիցիմ 'ի տնտե՛։ (5) Ոմանք. Եւ ասէ ցառաջինն։ (7) Ոմանք. Գրեա վաղվաղակի ութսուն։ (9) Ոմանք. Պակասեսցէ այն.. զձեզ յարկսն։ (10) Ոմանք. 'ի փոքուն անիրաւ է։ (12) [illegible]. Ո՞ տացէ ձեզ։ (13) Ոմանք յաւելուն. Ոչ ոք ծառայ կարէ.. զմին ատիցէ և զմիւսն սիրիցէ։ (14) Ոմանք. Եւ անգոսնէին զնա։ (15) Ոմանք. Դուք էք որ արդա՛.. զանձինս ձեր առաջի

Digitized by Google

16 է, պիղծ է առաջի Այ։ * Օրէնք և մարգարէք մին֊
չև ցՅովհաննէս. յայնմ հետէ արքայութիւն Այ աւետա֊
17 րանի, և ամ՛ ոք ՚ի նա բռնադատի։ * Դիւրին իցէ երկ֊
նից և երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախե֊
18 ցի անկանել։ * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առ֊
նէ այլ՝ շնայ. և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ։
19 * Այր մի էր մեծատուն, և ագանէր բեհեզս և ծիրա֊
20 նիս, և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս։ * Եւ
աղքատ ոմն անուն Ղազարոս, անկեալ կայր առ դրան
21 նր վիրաւորեալ. * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր ՚ի
փշրանացն՝ որ անկանէին ՚ի սեղանոյ մեծատանն։ այլ
22 և շունքն եւս՝ գային լեզուին զվէրս նր։ * Եւ եղև մե֊
ռանել աղքատին, և տանել հրեշտակացն զնա ՚ի գոգ֊
23 Աբրահամու։ Մեռաւ և մեծատունն՝ և թաղեցաւ։ * և
՚ի դժոխսն՝ ամբարձ զաչս իւր մինչ ՚ի տանջանսն էր.
ետես զԱբրահամ ՚ի հեռաստանէ, և զՂազարոս ՚ի գոգ֊
24 նր հանգուցեալ։ * Եւ նա՝ աղաղակեաց և ասէ. Հայր
Աբրահամ՝ ողորմեաց ինձ, և առաքեա զՂազարոս, զի
թացցէ զծայր մատին իւրոյ ՚ի ջուր, և զովացուսցէ
25 զլեզու իմ. զի պապակիմ ՚ի տապոյ աստի։ * Եւ ասէ ցնա
Աբրահամ. որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբա֊
րիս քո ՚ի կեանս քում, և Ղազարոս նոյնպէս զչարչա֊
րանս. արդ՝ սա աստ մխիթարի, և դու այդր՝ պապա֊
26 կիս։ * և ՚ի վերայ այսր ամ՛՝ վիհ մեծ է ը՟ մեզ և ը՟
ձեզ. եթէ կամիցին աստի՛ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
27 և ոչ այտի ոք՝ առ մեզ անցանել։ * Եւ ասէ. Արդ ա֊
ղաչեմ զքեզ հայր, զի առաքեսցես զդա ՚ի տուն հօր
28 իմոյ. * են իմ անդ եղբարք հինգ, ոպ զի ասասցէ նց
վկայութիւն. զի մի և նք եկեսցեն յայս տեղի տանջանաց։
29 * Եւ ասէ Աբրահամ. ունին զՄովսէս և զմարգարէսն.
30 նց լուիցեն։ * Եւ նա ասէ. ո՛չ հայր Աբրահամ, բայց
թէ ՚ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նս, և ապաշխարեսցեն։
31 * Եւ ասէ ցնա. եթէ Մովսիսի և մարգարէիցն ոչ լսեն.
և ոչ թէ ՚ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւանեսցին։

·ԳԼ·

(16) Ոմանք. Արքայութիւն Այ բռնաբարի, և ամ՛ ոք։ (16) Օ֊
րինակ մի. Յայնմ հետէ աւետանեսցէք զարքայութիւն Այ աւե֊
տարանեալ, և ամ՛ ոք։ (21) Ոմանք. Եւ ցանկայր յա֊
գել ՚ի փշրանացն՝ որ։ (21) ՚Ի շուն". Եւ լեզուին։ (22) Ո֊
մանք. Եւ եղև մեռանել.. և տանել զնա հրեշտակաց ՚ի
գոգն առ". (23) Ոմանք. Եւ զՂազար ՚ի գոգ նր։ (25) Ո֊
մանք. Անդրէն ՚ի կեանսն քո։ (28) Ոմանք. ասացէ նց
վկայ".. յայսմ տեղի։ (29) Ոմանք. Եւ զմարգարէս։
(30) Ոմանք. Բայց եթէ ՚ի մե".. և ապաշխարեսցեն։
(31) Ոմանք. Ոչ լուիցեն... ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն։

Digitized by Google

ոչ եգիտ: * Եւ ասէ ցայգեգործն. ահա՛ երեք ամք են 7
յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ ի թզենւոջդ, եւ ոչ
գտանեմ. արդ՝ հատ զդա, ընդէ՞ր եւ զերկիրդ խա-
փանէ: * Նա՛ պատասխանի ետ՝ եւ ասէ. Տէր, թող 8
զդա՝ այս ամ եւս, մինչեւ շուրջ զդովաւ բրեցից՝ եւ
արկից աղբ. * Թերեւս արասցէ պտուղ. ապա թէ 9
ոչ՝ յամէ եւս հատցես զդա:
ԽԸ/ԵԵ * Եւ ուսուցանէր, ի միում ժողովրդարանացն ի շա- 10
բաթու: * Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդու- 11
թեան ամս ութուտասն. եւ էր կորակամեալ, եւ ոչ կարէր
ամենեւին ի վեր հայել: * Եւ տեսեալ զնա Յս, կո- 12
չեաց առ ինքն՝ եւ ասէ ցնա. կի՛ն դու՝ արձակեալ ես
ի հիւանդութենէ քումմէ: * Եւ եդ ի վերայ նորա ձեռս. 13
եւ առժամայն ուղղեցաւ, եւ փառաւոր առնէր զԱծ:
* Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ ցասուցեալ թէ 14
ընդէր ի շաբաթու բժշկեաց Յս, եւ ասէ ցժողովուր-
դըն. վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկեալ
բժշկեցարուք, եւ մի յաւուր շաբաթու: * Պատասխանի ետ 15
նմա Տէր՝ եւ ասէ. կեղծաւորք, իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ
ի շաբաթու՝ ոչ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ ի մսրոյ, եւ
տանի տայ ջուր: * Իսկ այս՝ դուստր Աբրահամու էր, 16
զոր կապեալ սատանայ՝ ահաւասիկ ութուտասն ամ,
ոչ արժան էր արձակել ի կապանաց անտի ի շաբա-
թու: * Եւ զայս իբրեւ ասաց, յամօթ լինէին ամենե- 17
քեան որ հակառակն կային նմա: եւ ամ ժողովուրդն ուրախ
լինէր ի վերայ ամ փառաւորութեանցն որ գործէին ի նմանէ:
ԽԹ * Եւ ասէր. ո՞ւմ նման է արքայութիւն Այ, եւ ընդ ում 18
նմանութեան նմանեցուցից զնա: * Նման է հատոյ մա- 19
նանխոյ, զոր առեալ մարդոյ արկ ի պարտէզ իւր. ա-
ճեաց եւ եղեւ ծառ, եւ թռչունք երկնից բնակեցան ի նո-
ստս նորա: * Եւ դարձեալ ասէ. ո՞ւմ նմանեցուցից 20
զարքայութիւն Այ. * Նման է խմորոյ, զոր առեալ կնոջ 21
թաքոյց յալեւր երից գրուոց՝ մինչեւ ամ խմորեցաւ:
Ծ/ԵԳ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս եւ ընդ գեւղս, ուսուցանէր. 22
եւ ճանապարհ առնէր յԵրուսաղէմ: * Ասէ ոմն ցնա. Տէ՛ր 23
եթէ սակաւք իցեն՝ որ կեցցեն: Եւ նա ասէ
ցնոսա: * Ջանացարո՛ւք մտանել ընդ նեղ դուռն. ասեմ 24
ձեզ,

---

(8) Ոսկան. Զդա ... ամ եւս: (8) Ոմանք. Մինչեւ ըզ-դովաւ բրեմ": (10) Ոմանք. Ի միում ի ժողովրդարանն": (14) Ոսկան. Եկայք եւ բժշ": (15) Օրինակ Գ. Պատասխանի ետ Յս եւ ասէ: (15) Ոմանք. Ի մսրոյ անտի: (16) Ոմանք. Աբրահամու ահաւասիկ ութուտասն ամ, ոչ էր ար"... անտի ի յաւուր շաբաթու: (17) Ոսկան. Եւ զայս իբրեւ ասէր: (17) Ոմանք. Ուրախ լինէին ի վերայ: (21) Բոլոր. Խմորեցաւ ամ:

ձեզ զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ և ոչ կարասցեն։
25 * Յորմէ հետէ մտցէ տանուտէրն, և փակեսցէ զդը-
ռունսն. և սկսանիցիք կալ արտաքոյ՝ և բախել զդը-
ռունսն. և ասել. Տէ՛ր Տէ՛ր՝ բաց մեզ. և պատասխանի
26 տուեալ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք։ * Յայն-
ժամ սկսանիցիք ասել. կերաք առաջի քո և արբաք.
27 և 'ի հրապարակս մեր ուսուցեր։ * Եւ ասասցէ. ա-
սեմ ձեզ, ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք. 'ի բաց կացէք
28 յինէն ամ մշակք անիրաւութեան։ * Անդ եղիցի լալ
և կրճել ատամանց, յորժամ տեսանիցէք զԱբրահամ
և զԻսահակ և զՅակոբ՝ և զամ մարգարէս յարքայու-
29 թեան այ, և զձեզ հանեալ արտաքս։ * Եւ եկեսցեն
յարևելից և յարևմտից, և 'ի հիւսիսոյ և 'ի հարաւոյ, և
30 բազմեսցին յարքայութեան այ։ * Եւ ահա յետինք՝ որ եղի-
ցին առաջինք, և կան առաջինք՝ որ լինիցին յետինք։
31 * 'Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցւոց՝ և ասեն ցնա. ԾԱ
ելեալ գնա աստի, զի Հերովդէս կամի սպանա-
32 նել զքեզ։ * Եւ ասէ ցնս. երթայք ասացէք աղուե-
սուն այնմիկ. ահաւասիկ հանեմ դևս և բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր և վաղիւ, և յերրորդ աւուր կատարիմ։
33 * Բայց պարտ է այսօր և վաղիւ և 'ի միւսում աւուր գ-
նալ. զի ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ
34 Երուսաղեմի։ * Երուսաղէմ Երուսաղէմ՝ որ կոտորես զմարգարէս,
և քարկոծ առնես զառաքեալս առ քեզ. քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւ զձագս իւր.
35 ընդ թևովք, և ոչ կամեցարուք։ * Ահա թողեալ լիցի ձեզ
տունդ ձեր։ Բայց ասեմ ձեզ, եթէ ոչ ևս տեսանիցէք
զիս, մինչև ասիցէք՝ օրհնեալ եկեալն յանուն տն։

ԳԼ. ԺԴ։

1 Եւ եղև 'ի մտանել նորա 'ի տուն ուրուք իշխանաց ԾԲ
փարիսեցւոց 'ի շաբաթու՝ ուտել հաց, և նք սպասէին և է-
2 ին նմա։ * Եւ ահա՝ այր մի էր անդ ջրգողեալ
3 առաջի նը։ * Պատասխանի ետ Յս, և ասէ ցօրինականսն
և ցփարիսեցիսն. եթէ արժա՞ն իցէ 'ի շաբաթու բժ-
4 շկել։ * Եւ նք լռեցին։ Եւ բուռն հարեալ զնմանէ՝
5 նը՝ բժշկեաց զնա, և արձակեաց։ * Եւ ասէ ցնս. ո՞յր
ու-

(25) Ոմանք. Եւ սկսանիցիք կալ։ (27) Ոմանք. Եւ ասասցէ
ձեզ. ոչ գիտ՛՛։ (27) Բոլոր. Ամ մշակք անօր՛՛։ (30) Բոլոր.
Եւ ահա եղեն յետինք։ (31) Օրինակ մի. Հերովդէս կամի
կորուսանել զքեզ։ (32) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնս։ (32) Ո-
մանք. Ահաւասիկ հանեմ։ (35) Ոմանք. Ոչ ևս տեսանիցէք
զիս ... մինչև ասիցէք ... տն։
ԳԼ. ԺԴ. (1) Ոմանք. 'Ի մտանել նը 'ի տուն ուրուք։

Digitized by Google

ուրուք՝ ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի 'ի ջրհոր, և ոչ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ * Եւ ոչ 6
կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։

ԾԳ * Ասաց և առ կոչնականսն՝ առակ մի, հայեցեալ թէ 7
զիարդ զառաջնաթոռս ընտրէին, ասէ ցնոսա. * Յորժամ կո- 8
չիցէ ոք զքեզ 'ի հարսանիս՝ կամ 'ի կոչունս, մի բազ-
միցիս յառաջին բարձին. գուցէ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ 'ի նմանէ. * և եկեալ՝ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ ցքեզ՝ տուր սմա տե-
ղի. և ապա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու-
նել։ * Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիջիր՝ բազմիջիր 'ի 10
յետին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ,
ասիցէ ցքեզ. բարեկամ՝ 'ի վեր մատիր. յայնժամ եղի-
ցին քեզ փառք առաջի բազմականացն քոց։ * Զի ամե- 11
ն որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի։ * Ասէ և ցկոչ- 12
նականն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո-
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա-
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծատունս. զի մի
և նք փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատուց-
ումն։ * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո- 13
չեա՛ զաղքատս, և զխեղս, զկաղս և զկոյրս։ * և երա- 14
նելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխարէն 'ի յարութեան արդա-
րոց։ * Իբրև լուաւ զայս ոմն 'ի բազմականացն՝ ասէ 15
ցնա. երանի որ կերիցէ հաց յարքայութեանն այ։

ԾԴ * Եւ նա ասէ. այր ոմն գործեաց ընթրիս, և հրա- 16
ւիրեաց զբազումս։ * Եւ առաքեաց զծառայս իւր 'ի ժա- 17
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկա՛յք, զի
ահաւասիկ պատրաստ է ամն ինչ։ * Եւ սկսան մի ըստ 18
միոջէ՝ ամենեքեան հրաժարել։ Առաջինն ասէ. ագա-
րակ գնեցի, և հարկ է ելանել տեսանել զնա. աղա-
չեմ

---

(7) Ոմանք. Ասէ և առ կոչնականսն ա"... և ասէ ցնոսա։
(8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ 'ի նմանէ։ (10) Ոմանք. Բազմեսջիր յետին տեղւոջն... ասիցէ քեզ.. եղիցի քեզ փառք։ (12) Ոմանք. Զմեծատունս քո։ (13) Ոմանք. Եւ զկաղս և զկոյրս։ (14) Ոմանք. Եւ երանելի լինիցիս զի ոչ ունիցին փո"... և լինիցի քեզ փոխարէն 'ի յա"։ Ուր օրինակ մի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատուսցի քեզ 'ի յարութեան արդարոց։ (15) Ոմանք. Մի 'ի բազ".. երանի իցէ որ կերիցէ հաց յարքայութեանն այ։ (16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա։ (17) Ոմանք. Զծառայս իւր 'ի ժա".. կոչեաց զհրա"։ (18) Ոմանք. Ամենեքին մի ըստ միոջէ հրաժ"։ (18) Ոմանք. Ելանել և տեսանել։

Digitized by Google

19 չեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ ։ * Եւ միւսն ասէ.
Լուծս հինգ եզանց գնեցի, եւ երթամ փորձել զնոսա,
20 աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ ։ * Եւ միւսն ա-
21 սէ. Կին առի, եւ վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ ։ * Եւ
եկեալ ծառայն՝ պատմեաց զայն տեառն իւրում։ Յայն-
ժամ բարկացեալ տանուտէրն, ասէ ցծառայն իւր.
Ել վաղվաղակի 'ի հրապարակս եւ 'ի փողոցս քաղաքիդ,
եւ զաղքատս, եւ զխեղս, եւ զկաղս եւ զկոյրս մոյծ այսր։
22 * Եւ ասէ ծառայն. տէր՝ եղեւ զոր հրամայեցերն, եւ
23 կայ եւս տեղի ։ * Եւ ասէ տէրն ցծառայն, Ել 'ի ճա-
նապարհս եւ 'ի ցանկս, եւ ստիպեա մտանել, զի լցցի
24 տունս իմ. * Ասեմ ձեզ, զի ոչ ոք յայնց կոչեցելոց ճա-
25 շակեսցէ յընթրեաց իմոց ։ * Եւ երթային ընդ նմա ժո- ԶԷ
26 ղովուրդք բազումք. դարձաւ՝ եւ ասէ ցնոսա ։ * Եթէ ոք
գայ առ իս, եւ ոչ ատեայ զհայր իւր եւ զմայր, եւ զկին
եւ զորդիս, եւ զեղբարս եւ զքորս, նա՛ եւ զանձն եւս իւր,
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել. * Զի որ ոչ բառնայ զխա-
չ իւր՝ եւ գայ զհետ իմ, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել ։
28 * Ո՞վ ոք 'ի ձէնջ կամիցի շինել աշտարակ, եւ ոչ նախ
նստեալ համարիցի զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական
29 'ի կատարումն. * Զի գուցէ իբրեւ արկանիցէ հիմն՝
եւ ոչ կարիցէ կատարել, ամենեքին որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա՝ * եւ ասել. Թէ այս այր
31 սկսաւ շինել՝ եւ ոչ կարաց կատարել ։ * Կամ ո՞ր թա-
գաւոր՝ երթեալ տայցէ պատերազմ ընդ այլում թա-
գաւորի. եւ ոչ նստեալ նախ խորհիցի, եթէ կարօղ
իցէ տասն հազարաւ զդէմ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 'ի վերայ նորա քսան հազարաւ ։ * Ապա թէ ոչ՝ մինչդեռ
հեռագոյն իցէ, հրեշտակութիւն առաքեալ՝ աղաչեսցէ
33 'ի խաղաղութիւն ։ * Արդ՝ այսպէս ամ ոք 'ի ձէնջ, որ
ոչ հրաժարեսցէ յամ ընչից իւրոց, ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել ։ * Բարւոք է աղ. ապա թէ աղն անհա-
35 մեսցի, իւ համեմեսցի ։ * ոչ յերկիր՝ եւ ոչ յաղբ է
պիտանի, այլ ընկենուլ զնա արտաքս ։ որ ունի-
ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։

ԳԼ.

---

(19) Օրինակ Վ. Եւ երկրորդն ասէ. Լուծս.. (19) Ոս-
կան. Երթամ փորձել զնա. ա''. (21) Ոսկան. Պատ-
մեաց զամենայն ՃՇՆ իւր''. (23) [illegible]. Եւ 'ի ցանկս.
(26) Ոսկան. Եւ զկին իւր, եւ զոր''. (28) Յօրինակին
[illegible]. Եւ ոչ նախ նստեալ. (28) Ոսկան. Համարեսցի
զծախսն.. բաւ.'ի կատարումն. (29) Ոսկան. Եւ ոչ կա-
րասցէ կա''.. ամենեքեան որ. (30) Ոսկան. Եթէ այրս
այս սկ''. (31) Ոսկան. Երթեալ տացէ.. Կ ոչ նախ
նստեալ. (34) Ոսկան. Ապա եթէ աղն.

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք և մեղա- 1
ւորք՝ լսել ՚ի նմանէ։ * Տրտնջէին փարիսեցիքն 2
և դպիրք՝ և ասէին. ընդէ՞ր սա՝ զմեղաւորս ընդու-
նի՝ և ուտէ ընդ նոսա։
ծՁ * Ասաց առ նա զառակս զայս։ * Ո՞վ ոք իցէ ՚ի ձէնջ 3
մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, և կորուսանիցէ մի 4
՚ի նոցանէ. ոչ թողուցու զիննսունեւինն և զինն յանապա-
տի, և երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչև գտանիցէ
զնա։ * և իբրև գտանէ՝ դնէ զնա ՚ի վերայ ուսոց իւ- 5
րոց խնդալով, * և երթեալ ՚ի տուն. կոչէ զբարեկամս 6
և զդրացիս՝ և ասէ ցնոսա. ուրախ եղերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ։ * Ասեմ ձեզ. զի այս- 7
պէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշ-
խարիցէ. քան վասն իննսուն և ինն արդարոց՝ որոց չիցէ
պիտոյ ապաշխարութիւն։ * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ ի- 8
ցեն դրամք տասն. և եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ոչ
լուցանէ ճրագ, և ածիցէ աւել ՚ի տուն, և խնդրիցէ
ստէպ՝ մինչև գտանիցէ։ * և իբրև գտանէ, կոչէ ըն- 9
բարեկամս և զդրացիս՝ և ասէ. ուրախ լերուք ընդ
իս. զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի։ * Այնպէս 10
ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց Այ՝
՚ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ։
ծԷ * Եւ ասէ. մարդ միոջ էին երկու որդիք. * ասէ կրտսե- 11
րոյն ՚ի նոցանէ ցհայրն. հայր՝ տուր ինձ բաժին որ 12
անկանի յընչիցդ։ և նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն։
* Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զամ կրտսերոյն՝ 13
գնաց յաշխարհ հեռի. և անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
կեցեալ անառակութեամբ։ * Եւ իբրև սպառեաց զամ, 14
եղև սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսաւ ինքն
չքաւորել։ * Եւ գնացեալ յարեցաւ ՚ի միում քաղա- 15
քացւոյ աշխարհին այնորիկ. և յղեաց զնա յագարակս
իւր՝ արածել խոզս։ * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 16
յեղ-

Գլ. ԺԵ. (4) Ցօրինակին գրեալ էր. Ով ոք իցէ։ Որք ունին. Ո՛ ոք ՚ի ձէնջ մարդ.. և կորուսանիցէ մի ՚ի.. զիննսուն և.. և երթայցէ զհետ։ (6) Ոմանք. Ուրախ լերուք ընդ իս, զի գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ։ (7) Ոմանք. Արդարոց, որոց չիցէ։ (8) Բազ. Ոչ լուցանիցէ ճրագ։ (9) Ոմանք. Ուրախ եղերուք ընդ։ (10) Ոմանք. Այնպէս ասեմ ձեզ։ (12) Ոմանք. Ասէ կրտսերն... որ ինչ անկանի յընչիցդ։ (13) Ոմանք. Կրտսերոյ որդւոյն. կամ, կրտսեր որդւոյն.. զի կայր անառ՛։ (15) Ոմանք. ՚ի մի ումն ՚ի քաղաքացւոց։ (16) Ոմանք. Ցեղձիւրքն զոր։

Digitized by Google

17 յեղջերէն զոր խոզքն ուտէին, և ոչ ոք տայր նմա ։ * Եւ
եկեալ 'ի միտս իւր՝ ասէ . քանի՜ վարձկանք իցեն 'ի տան
հօր՝ իմոյ հացալիցք, և ես աստ՝ սովամահ կորնչիմ ։
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա .
19 Հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո ; * և ոչ եւս եմ
արժանի կոչել որդի քո . արա զիս իբրև զմի 'ի վարձ_
20 կանաց քոց . * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր ։ և
մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես զնա հայրն՝ և գթա_
ցաւ . յարեաւ և ընթացաւ ընդ առաջ, անկաւ զպարա_
21 նոցաւն նորա, և համբուրեաց զնա ։ * Եւ ասէ ցնա որ_
դին . հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, և ոչ եւս եմ
22 արժանի կոչել որդի քո ։ * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր .
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին, և ագու_
ցէք նմա, և տուք մատանի 'ի ձեռն նորա, և կօշիկս
23 յոտս նորա . * և ածէք զեզն պարարակ, զենէք կերի_
24 ցուք և ուրախ լիցուք . * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ . և սկսան ուրախ
25 լինել ։ * Եւ էր երէց որդի նորա յագարակի . և մինչ
դեռ գայր՝ և մերձ եղև 'ի տունն, լուաւ զձայն երգ_
26 գոց և զպարուց . * և կոչեցեալ առ ինքն զմի 'ի ծառա_
27 յիցն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն ։ * Եւ նա՝ ա_
սէ ցնա . զի եղբայր քո եկեալ է, և եզեն հայր քո զեզն
28 պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա ։ * Բարկացաւ՝
և ոչ կամէր մտանել ։ և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղա_
29 չէր զնա ։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցհայրն . այս քա_
նի ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբէք զպատուիրա_
նաւ քով ոչ անցի . ուլ մի երբէք ոչ ետուր ինձ՝ զի ու_
30 րախ եղէց ընդ բարեկամս իմ ։ * յորժամ եկն որդիդ_
քո այդ, որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զեներ
31 դմա զեզն պարարակ ։ * Եւ ասէ ցնա . որդեակ, դու
32 հանապազ ընդ իս ես ։ և ամ որ ինչ իմ է՝ քո է . * այլ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այս՝
մեռեալ էր, և եկեաց . կորուսեալ, և գտաւ ։

ԳԼ.

---

(17) Յոմանս գիրս . Եւ եկեալ 'ի միտս . . վարձկանք են 'ի տանն ։ (18) Ոմանք . Առ հայրն իմ ։ (20) Ոմանք . Անկեալ զպարանոցն ։ (21) Ոմանք . Առաջի քո, ոչ եւս եմ ։ (22) Ոմանք . Եւ ագուցէք զնա ։ (23) Ոմանք . Եւ զենէք ։ (24) Ոմանք . Եւ եկաց ։ (26) Ոմանք . Եւ կոչեաց առ ինքն . . և հարցանէր թէ ։ (29) Յօրինակին . Այսքանի ամք են ։ (29) Ոմանք . Զի ծառայեցի քեզ . . . ուրախ եղայց է ։ (30) Ոմանք . Եւ յորժամ եկն ։ (30) Ոմանք . Զեզն պարարակն ։ (32) Ոմանք . Պարտ է, զի եղբայրս քո այս . . կորուսեալ էր՝ և գտաւ ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԶ.

ԾԸ Եւ ասէ առ աշակերտսն՝ Այր մի էր մեծատուն, ո- 1
րոյ էր՝ տնտես. եւ նորա ամբաստանեցաւ,
ՂԲ իբր թէ վատնիցէ զինչս նր: * Կոչեաց՝ եւ ասէ ցնա. 2
զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, տուր զհամարս տնտեսու-
թեան քոյ, զի ոչ եւս կարես լինել տնտես: * Ասէ ընդ 3
միտս իւր տնտեսն. զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հա-
նէ զտնտեսութիւնս. գործել՝ ոչ կարեմ. մուրանալ՝ ա-
մաչեմ: * Գիտեմ զինչ արարից. զի յորժամ ՚ի բաց լի- 4
նիցիմ՝ ՚ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս ՚ի տունս իւ-
րեանց: * Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ ՚ի պար- 5
տապանաց տեառն իւրոյ. ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
պարտիս տեառն իմում: * Եւ նա ասէ. հարիւր մար 6
ձիթոյ: Ասէ ցնա. կալ զգիր քո, եւ նիստ գրեա վաղ-
վաղակի յիսուն: * Ապա միւսում՝ ասէ. դու՝ քա- 7
նի՞ ինչ պարտիս: Եւ նա ասէ. հարիւր քոռ ցորենոյ:
Եւ ասէ ցնա. կալ զգիր քո՝ եւ նիստ գրեա ութսուն:
* Եւ գովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութեան, զի իմաս- 8
տութեամբ արար: Զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնա-
գոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց: * Եւ 9
ես ձեզ ասեմ. արարէք ձեզ բարեկամս ՚ի մամոնայէ
անիրաւութեան. զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
զձեզ ՚ի յարկսն յաւիտենականս: * Որ ՚ի փոքուն հա- 10
ւատարիմ է, եւ ՚ի բազմին հաւատարիմ է. եւ որ ՚ի փո-
քուն՝ անիրաւ, եւ ՚ի բազմին անիրաւ է: * Իսկ արդ՝ 11
եթէ յանիրաւ մամոնայի ոչ եղէք հաւատարիմք, զճշմա-
րիտն ձեզ՝ ո՞ հաւատասցէ: * Եւ եթէ յօտարին ոչ ե- 12
ղէք հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տացէ ձեզ: * Ոչ ոք կա- 13
րէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին ատիցէ,
զմիւսն սիրէ. կամ զմին մեծարիցէ, եւ զմիւսն արհա-
մարհիցէ: Ոչ կարէք Այ ծառայել եւ մամոնայի: * Իբ- 14
րեւ լուեն զայս ամ փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք
էին, անարգէին զնա: * Եւ ասէ ցնո. դուք՝ էք որ ար- 15
դարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
Այ գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
է.

Գլ. ԺԶ. Օրինակ մի ընդ նշանաւ. Եւ ասէր առ աշա՛: (4) Օրինակ. ՚Ի բաց լինիցիմ ՚ի տնտե՛: (5) Օրինակ. Եւ ասէ ցառաջինն: (7) Օրինակ. Գրեա վաղվաղակի ութսուն: (9) Օրինակ. Պակասեսցէ այն.. զձեզ յարկսն: (10) Օրինակ. ՚Ի փոքուն անիրաւ է: (12) Բէզէ. Ո՞ տացէ ձեզ: (13) Օրինակ յաւելուն. Ոչ ոք ծառայ կարէ.. զմին ատիցէ և զմիւսն սիրիցէ: (14) Օրինակ. Եւ ամենեքեան զնա: (15) Օրինակ. Դուք էք որ արդա՛.. զանձինս ձեր առաջի

16 է, պիղծ է առաջի այ: * Օրէնքն և մարգարէքն մին-
չև ցՅովհաննէս. յայնմ հետէ արքայութիւն այ աւետա-
17 րանի, և ամ ոք ի նա բռնադատի: * Դիւրին իցէ երկ-
նից և երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախե-
18 ցի անկանել: * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առ-
նէ այլ` շնայ. և որ զարձակեալն առնէ` շնայ:
19 * Այր մի էր մեծատուն, և ագանէր բեհեզս և ծի-
20 րանիս, և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս: * Եւ
աղքատ մի անուն Ղազարոս, անկեալ կայր առ դրան
21 նորա վիրաւորեալ. * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր ի
փշրանացն` որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն: այլ
22 և շունք գային` լեզուին զվէրս նորա: * Եղև մե-
ռանել աղքատին, և տանել հրեշտակացն զնա ի գոգ
23 Աբրահամու: Մեռաւ և մեծատունն` և թաղեցաւ: * և
ի դժոխսն` ամբարձ զաչս իւր մինչ ի տանջանսն էր.
ետես զԱբրահամ ի հեռաստանէ, և զՂազարոս ի գոգ
24 նորա հանգուցեալ: * Եւ նա` աղաղակեաց և ասէ. Հայր
Աբրահամ` ողորմեաց ինձ, և առաքեա զՂազարոս, զի
թացցէ զծագ մատին իւրոյ ի ջուր. և զովացուսցէ
25 զլեզու իմ, զի պապակեալ եմ ի տապոյ աստի: * Եւ ասէ ցնա
Աբրահամ. որդեակ` յիշեա զի ընկալար անդէն զբա-
րիս քո ի կենդանութեան քում, և Ղազարոս նոյնպէս զչարչա-
րանս. արդ` սա աստ մխիթարի, և դու այդր` պապա-
26 կիս: * Եւ ի վերայ այսր ամենայնի` վիհ մեծ է ի մէջ մեր և ի
ձեր. եթէ կամիցին աստի առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
27 և ոչ այտի ոք` առ մեզ անցանել: * Եւ ասէ. Արդ ա-
ղաչեմ զքեզ հայր, զի առաքեսցես զդա ի տուն հօր
28 իմոյ. * են իմ անդ եղբարք հինգ, որպէս զի ասասցէ նոցա
վկայութիւն. զի մի և նոքա գայցեն յայս տեղի տանջանաց:
29 * Եւ ասէ Աբրահամ. Ունին զՄովսէս և զմարգարէսն.
30 նոցա լուիցեն: * Եւ նա ասէ. ոչ` հայր Աբրահամ, բայց
թէ ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նոսա, և ապաշխարեսցեն:
31 * Եւ ասէ ցնա. եթէ Մովսիսի և մարգարէիցն ոչ լսեն,
և ոչ եթէ ի մեռելոց ոք յառնիցէ` հաւանեսցին:

ԳԼ.

---

(16) Ոսկան. Արքայութի այ բռնաբարի, և ամ ոք: (16) Օ-
րինակ մի. Յայնմ հետէ աւետարանեցաք զարքայութի այ աւե-
տարանեալ, և ամ ոք: (21) Ոմանք. Եւ ցանկայր յա-
գել ի փշրանացն` որ: (21) ի շուն". Եւ լեզուլին: (22) Ո-
մանք. Եւ եղև մեռանել.. և տանել զնա հրեշտակաց ի
գոգն աբր": (23) Ոմանք. Եւ զՂազար ի գոգ նր: (25) Ո-
մանք. Ընդդէմն ի կենդանութ քո: (28) Ոմանք. ասասցէ նց
վկայ".. յայսմ տեղի: (29) Ոմանք. Եւ զմարգարէս:
(30) Ոմանք. Բայց եթէ ի մե".. և ապաշխարեսցեն:
(31) Ոմանք. Ոչ լուիցեն... ոք յառնիցէ` հաւատասցեն:

ոչ եգիտ ։ * Ասէ ցայգեգործն․ ահա՛ երեք ամք են 7
յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ 'ի թզենւոջդ՝ և ոչ
գտանեմ․ արդ՝ հատ զդա, ընդէ՞ր և զերկիրդ խափա-
նեսցէ ։ * Նա՛ պատասխանի ետ՝ և ասէ․ տէ՛ր, թո՛ղ 8
զդա՝ այս ամ ևս, մինչև շուրջ զդովաւ բրեցից՝ և
արկից աղբ․ * Թերևս արասցէ պտուղ․ ապա թէ 9
ոչ, յամէ՛ ևս հատցես զդա ։
ԽԸ * Եւ ուսուցանէր, 'ի միում ժողովրդեանցն 'ի շա- 10
ե ե բաթու ։ * Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդու- 11
թեն ամս ութուտասն․ և էր կորակամեալ, և ոչ կարէր
ամենևին 'ի վեր հայել ։ * Եւ տեսեալ զնա Յիսուս, կո- 12
չեաց առ ինքն՝ և ասէ ցնա․ կի՛ն դու՝ արձակեալ ես
'ի հիւանդութենէ քումմէ ։ * Եւ եդ 'ի վերայ նր ձեռն․ 13
և առժամայն ուղղեցաւ, և փառաւոր առնէր զԱծ ։
* Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ ցասուցեալ թէ 14
ընդէ՞ր 'ի շաբաթու բժշկեաց յն, և ասէ ցժողովուր-
դըն․ վե՛ց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայնս եկայք
բժշկեցարո՛ւք, և մի՛ յաւուր շաբաթու ։ * Պատասխանի ետ 15
նմա Տր՝ և ասէ․ կե՛ղծաւորք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձենջ
'ի շաբաթու՝ ոչ արձակէ՞ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ, և
տանի ջուր ։ * Իսկ այս՝ դուստր աբրահամու էր՝ 16
զոր կապեաց սատանայ՝ ահաւասիկ ութուտասն ամ,
ոչ արժան էր արձակե՞լ 'ի կապանաց անտի 'ի շաբա-
թու ։ * Եւ զայս խօսս ասաց, յամօթ լինէին ամենեք- 17
քին որ հակառակն կային նմա ։ և ամ ժողովուրդն ուրախ
լինէր 'ի վերայ ամ փառաւորութեանցն՝ որ գործէին 'ի նմանէ ։
ԽԹ * Եւ ասէր․ ու՞մ նման է արքայութիւն այ, և ու՞մ 18
նմանութիւն նմանեցուցից զնա ։ * Նման է հատոյ մա- 19
նանխոյ, զոր առեալ մարդոյ արկ 'ի պարտէզ իւր․ ա-
ճեաց և եղև ծառ, և թռչունք երկնից բնակեալ էին
յոստս նր ։ * Եւ դարձեալ ասէ․ ու՞մ նմանեցուցից 20
զարքայութիւն այ․ * Նման է խմորոյ, զոր առեալ կնոջ 21
թաքոյց յալեւր երից գրուաց՝ մինչև ամ խմորեցաւ ։
Ծ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գեղս, ուսուցանէր․ 22
ե զ և ճանապարհ առնէր յԵմ, * ասէ ոմն ցնա․ տէ՛ր՝ 23
եթէ սակաւք իցեն՝ որ ապրելոց իցեն ։ Եւ նա ասէ
ցնս ։ * Ջանացարո՛ւք մտանել ընդ դուռն նեղ․ ասեմ 24
ձեզ,

(8) Ոսկն․ Զդա [illegible] ս ամ ևս ։ (8) Ոմանք․ Մինչ ըղ-
զովաւ բրեմ՛՛ ։ (10) Ոմանք․ 'Ի միում 'ի ժողովրդեանս՛՛ ։
(14) Ոսկն․ Եկայք և բժշ՛՛ ։ (15) Օրինակ մի․ Տէր
յն և ասէ ։ (15) Ոմանք․ 'Ի մսրոյ անտի ։ (16) Ոմանք․ Աբրահ-
աւադիկ ութուտասն ամ, ոչ էր ար՛՛․․․ անտի 'ի յաւուր
շաբաթու ։ (17) Ոսկն․ Եւ զայս խօսս ասէր ։ (17) Ո-
մանք․ Ամօթ լինէին 'ի վեր ։ (21) Բազ․ Խմորեցաւ ամ ։

Digitized by Google

ձեզ, զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ եւ ոչ կարասցեն ։
25 ※ Յորմէ հետէ մտցէ տանուտէրն, եւ փակեսցէ զդ-
ուռն. եւ սկսանիցիք կալ արտաքոյ՝ եւ բախել զդ-
ուռն. եւ ասել. Տէ՛ր Տէր՝ բաց մեզ. եւ պատասխանի
26 տուեալ ասասցէ ձեզ. Ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք ։ ※ Յայն-
ժամ սկսանիջիք ասել. Կերաք առաջի քո եւ արբաք.
27 եւ ի հրապարակս մեր ուսուցեր ։ ※ Եւ ասասցէ. Ա-
սեմ ձեզ, ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք. ի բաց կացէք
28 յինէն ամ. մշակք անօրէնութեան ։ ※ Անդ եղիցի լալ
եւ կրճտել ատամանց, յորժամ տեսանիցէք զԱբրահամ
եւ զԻսահակ եւ զՅակոբ՝ եւ զամ. մարգարէս յարքայու-
29 թեան Այ, եւ զձեզ հանեալ արտաքս ։ ※ Եւ եկեսցեն
յարեւելից եւ յարեւմտից, եւ ի հիւսիսոյ եւ ի հարաւոյ, եւ
30 բազմեսցին յարքայութեան Այ ։ ※ Եւ ահա յետինք՝ որ եղի-
ցին առաջինք, եւ են առաջինք՝ որ եղիցին յետինք ։
31 ※ Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք՝ եւ ասեն Ծ.Ա
ցնա. Ել եւ գնա աստի, զի Հերովդէս կամի սպանա-
32 նել զքեզ ։ ※ Եւ ասէ ցնս. Երթայք ասացէք աղուե-
սուդ այդմիկ. Ահաւասիկ հանեմ դեւս՝ եւ բժշկութիւնս կա-
տարեմ այսօր եւ վաղիւ, եւ յերրորդ աւուր կատարիմ ։
33 ※ Բայց պիտոյ է այսօր եւ վաղիւ եւ ի միւսում աւուր
գնալ. զի ոչ է մարթ մարգարէի կորնչել արտաքոյ
34 Երուսաղէմի ։ ※ Երուսաղէմ Երուսաղէմ՝ որ կոտորես զմարգարէս.
եւ քարկոծես զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւ զձագս իւր.
35 ընդ թեւովք, եւ ոչ կամեցարուք ։ ※ Ահա թողեալ լիցի ձեզ
տունդ ձեր ։ Բայց ասեմ ձեզ, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք
զիս, մինչեւ ասիցէք՝ Օրհնեալ եկեալն յանուն Տն ։

ԳԼ. ԺԴ ։

1 Եւ եղեւ ի մտանելն նր ի տուն ուրումն իշխանաց Փ-
արիսեցւոց ի շաբաթու՝ ուտել հաց. եւ նք սպասէ-
2 ին նմա ։ ※ Եւ ահա՝ այր մի էր առաջի ջրգողեալ
3 առաջի նր ։ ※ Պատասխանի ետ Յս՝ եւ ասէ ցօրինականսն
եւ ցփարիսեցիսն. եթէ արժա՞ն իցէ ի շաբաթու բը-
4 ժշկել ։ ※ Եւ նք լռեցին ։ Եւ բուռն հարկանել զնա
5 բժշկեաց զնա, եւ արձակեաց ։ ※ Եւ ասէ ցնս. Ո՞յր
ու-

---

(25) Օրինակ. Եւ սկսանիցիք կալ ։ (27) Ոսկան. Եւ ասասցէ ձեզ. ոչ գիտեմ" ։ (27) Բ Օրին. Ամ մշակք չար" ։ (30) Բ Օրին. Եւ ահա եղեն յետինք ։ (31) Օրինակ մի. Հերովդէս կամի կորուսանել զքեզ ։ (32) Ոսկան. Եւ ասէ ցնս ։ (32) Ա Օրին. Ահաւասիկ հանեմ ։ (35) Օրինակ. Ոչ եւս տեսանիցէք զիս . . . եկեալ յանուն Տն ։
Գլ. ԺԴ. (1) Օրինակ. Ի մտանելն նր ի տուն իշխանի ։

Digitized by Google

ուրուք 'ի ձեռնէ էշ կամ եզն անկանիցի 'ի ջրհոր, և ոչ
վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ * Եւ ոչ 6
կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։
ԾԴ * Ասաց և առ կոչնականսն՝ առակ մի, հայեցեալ թէ 7
զիարդ բարձրնստիս ընտրէին, ասէ ցնոսա. * Յորժամ կո- 8
չիցէ ոք զքեզ 'ի հարսանիս՝ կամ 'ի կոչունս, մի բազ-
միցիս յառաջին բարձին. գուցէ պատուականագոյն
ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ 'ի նմանէ. * և եկեալ՝ 9
որ զքեզն և զնա կոչեաց, ասիցէ ցքեզ՝ տո՛ւր սմա տե-
ղի. և ապա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու-
նել։ * Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիջիր՝ բազմիջիր 'ի 10
յետին տեղւոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ,
ասիցէ ցքեզ. բարեկամ 'ի վեր մատիր. յայնժամ եղի-
ցին քեզ փառք առաջի բազմականացն քոց։ * Զի ամ 11
որ բարձրացուցանէ զանձն, խոնարհեսցի. և որ խո-
նարհեցուցանէ զանձն, բարձրասցի։ * Ասէ և ցկոչ- 12
նատէրն. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կո-
չեր զբարեկամս քո, և մի զեղբարս քո, և մի զազգա-
կանս քո, և մի զդրացիս քո, և մի զմեծամեծս. զի մի
և նք փոխարէն կոչեսցեն զքեզ, և լինիցի քեզ հատու-
ցումն։ * Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կո- 13
չեա՛ զաղքատս, և զխեղս, զկաղս և զկոյրս։ * և երա- 14
նելի լինիցիս. զի ոչ ունին փոխարէն հատուցանելոյ
քեզ. և հատուսցի քեզ փոխարէն 'ի յարութեան արդա-
րոց։ * Իբրև լուաւ զայս ոմն 'ի բազմականացն՝ ասէ 15
ցնա. երանի որ կերիցէ ճաշ յարքայութեան այ։
ԾԴ * Եւ նա ասէ. այր ոմն գործեաց ընթրիս, և հրա- 16
ւիրեաց զբազումս։ * Եւ առաքեաց զծառայ իւր 'ի ժա- 17
մու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք, զի
ահաւասիկ պատրաստ է ամ ինչ։ * Եւ սկսան մի ը 18
միոջէ՝ ամենեքեան հրաժարել։ Առաջինն ասէ. ագա-
րակ գնեցի, և հարկ է ելանել տեսանել զնա, աղա-
չեմ

---

(7) Ոմանք. Ասէ և առ կոչնականսն ա՛՛.. և ասէ ցնո՛՛. (8) Ոմանք. Իցէ կոչեցեալ 'ի նմանէ։ (10) Ոմանք. Բազմեսջիր յետին տեղւոջն... ասիցէ քեզ.. եղիցի քեզ փառք։ (12) Ոմանք. Զմեծամեծս քո։ (13) Ոմանք. Եւ զկաղս և զկոյրս։ (14) Ոմանք. Եւ երանելի լեցիս զի ոչ ունիցին փո՛՛... և լինիցի քեզ փոխարէն 'ի յա՛՛։ Որ օրինակ մի. Փոխարէն հատուցանել քեզ. և հատուցից քեզ 'ի յարքայութեան արդարոց։ (15) Ոմանք. Մի ի ոմն 'ի բազ՛՛.. երանի իցէ որ կերիցէ ճաշ յարքայութեան այ։ (16) Ոմանք. Եւ նա ասէ ցնա։ (17) Ոմանք. Զծառայս իւր 'ի ժա՛՛.. կոչեաց զհրա՛՛։ (18) Ոմանք. Ամենեքեան մի ը միաջէ հրաժ՛՛։ (18) Ոսկան. Ելանել և տեսանել։

Digitized by Google

19 չեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ ։ * Եւ միւսն ասէ.
Լուծս հինգ եզանց գնեցի, եւ երթամ փորձել զնոսա,
20 աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժարեալ ։ * Եւ միւսն ա-
21 սէ. Կին առի, եւ վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ ։ * Եւ
եկեալ ծառայն՝ պատմեաց զայն տեառն իւրում ։ Յայն-
ժամ բարկացեալ տանուտէրն, ասէ ցծառայն իւր.
Ել վաղվաղակի՝ ի հրապարակս եւ ի փողոցս քաղաքիդ,
եւ զաղքատս, եւ զխեղս, եւ զկաղս եւ զկոյրս մո՛յծ այսր ։
22 * Եւ ասէ ծառայն. Տէր՝ եղեւ զոր հրամայեցերն, եւ
23 կայ եւս տեղի ։ * Եւ ասէ տէրն ցծառայն, Ել ի ճա-
նապարհս եւ ի ցանկս, եւ ստիպեա մտանել, զի լցցի
24 տունս իմ ։ * Ասեմ ձեզ, զի ոչ ոք յարանցն կոչեցելոց ճա-
25 շակեսցէ յընթրեաց իմոց ։ * Եւ երթային ընդ նմա ժո- գէ
26 ղովուրդք բազումք. դարձաւ եւ ասէ ցնոսա ։ * Եթէ ոք
գայ առ իս, եւ ոչ ատեայ զհայր իւր եւ զմայր, եւ զկին,
եւ զորդիս, եւ զեղբարս եւ զքորս, նա՝ եւ զանձն եւս իւր,
27 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել ։ * Զի որ ոչ բառնայ զխա-
չն իւր՝ եւ գայ զհետ իմ, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել ։
28 * Ո՞վ ոք ի ձէնջ կամիցի շինել աշտարակ, եւ ոչ նախ ԺԵ
նստեալ համարիցի զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական
29 ի կատարումն ։ * Զի գուցէ իբրեւ արկանիցէ հիմն՝
եւ ոչ կարիցէ կատարել, ամենեքին որ տեսանիցեն՝
30 սկսանիցին ծաղր առնել զնա՝ * եւ ասել. Թէ այս այր
31 սկսաւ շինել՝ եւ ոչ կարաց կատարել ։ * Կամ ո՞ր թա-
գաւոր՝ երթիցէ պատերազմել ընդ այլում թա-
գաւորի. եւ ոչ նստեալ նախ խորհիցի, եթէ կարօղ
իցէ տասն հազարաւ զդէմ ունել զայնորիկ որ գայցէ
32 ի վերայ նորա քսան հազարաւ ։ * Ապա թէ ոչ, մինչդեռ
հեռագոյն իցէ, հրեշտակութիւն առաքեալ՝ աղաչեսցէ
33 ի խաղաղութիւն ։ * Այսպէս ամենայն ոք ի ձէնջ, որ
ոչ հրաժարեսցէ յամենայն ընչից իւրոց, ոչ կարէ իմ աշա-
34 կերտ լինել ։ * Բարւոք է աղ. ապա թէ աղն անհա-
35 մեսցի, իւ՞ համեմեսցի ։ * Ոչ յերկիր՝ եւ ոչ յաղբ է
պիտանացու, այլ ընկենուլ զնա արտաքս ։ Որ ունի-
ցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ ։

Գլ.

(19) Օրինակ մի. Եւ երկրորդն ասէ. Լուծս.. (19) Ոմանք. Երթամ փորձել զնա. ա՛՛ ։ (21) Ոսկան. Պատմեաց զամենայն ինչ իւր՛՛ ։ (23) Բազումք. Եւ ի ցանկս ։ (26) Ոմանք. Եւ զկին իւր, եւ զոր՛՛ ։ (28) Յօրինակին գրչեր. Եւ ոչ նախ նստել ։ (28) Ոմանք. Համարեսցի զծախսն.. առ ի կատարումն ։ (29) Ոմանք. Եւ ոչ կարասցէ կա՛՛.. ամենեքեան որ ։ (30) Ոմանք. Եթէ այրս այս սկ՛՛ ։ (31) Ոմանք. Երթեալ տացէ.. եւ ոչ նախ նստեալ ։ (34) Ոմանք. Ապա եթէ աղն ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք եւ մեղա- 1
ւորք՝ լսել ՚ի նմանէ։ * Տրտնջէին փարիսեցիքն 2
եւ դպիրքն՝ եւ ասէին. ընդէ՞ր սա՝ զմեղաւորս ընդու-
նի՝ եւ ուտէ ընդ նոսա։
ՃՁ * Ասաց առ նոսա զառակս զայս։ * Ո՞վ ոք իցէ ՚ի ձէնջ 3
մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչխար, եւ կորուսանիցէ մի 4
՚ի նոցանէ. ոչ թողուցու զիննսուն եւ զինն յանապա-
տի, եւ երթիցէ զհետ կորուսելոյն՝ մինչեւ գտանիցէ
զնա։ * Եւ իբրեւ գտանէ՝ դնէ զնա ՚ի վերայ ուսոց իւ- 5
րոց խնդալով, * եւ երթայ ՚ի տուն. կոչէ զբարեկամս 6
եւ զդրացիս՝ եւ ասէ ցնոսա. ուրախ լերուք ընդ իս, զի
գտի զոչխարն իմ զկորուսեալ։ * Ասեմ ձեզ. զի այս- 7
պէս է ուրախութիւն յերկինս ՚ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշ-
խարիցէ, քան վն իննսուն եւ ինն արդարոյ՝ որոց չիցէ
պիտոյ ապաշխարութիւն։ * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ ի- 8
ցեն դրամք տասն. եւ եթէ կորուսանիցէ դրամ մի, ոչ
լուցանէ ճրագ, եւ ածիցէ աւել ՚ի տան, եւ խնդրիցէ
տաժան՝ մինչեւ գտանիցէ։ * Եւ իբրեւ գտանէ, կոչէ զբա- 9
րեկամս եւ զդրացիս՝ եւ ասէ. ուրախ լերուք ընդ
իս՝ զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի։ * Ա՛յնպէս՝ 10
ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց այ՝
՚ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ։
ՃԷ * Եւ ասէ. առն միոջ էին երկու որդիք. * ասէ կրտս- 11
սերն ՚ի նոցանէ ցհայրն. հայր՝ տուր ինձ բաժին որ 12
անկանի յընչիցդ։ Եւ նա՝ բաժանեաց նոցա զկեանսն։
* Եւ յետ ոչ բազում աւուրց՝ ժողովեալ զամ կրտսերոյն՝ 13
գնաց յաշխարհ հեռի. եւ անդ վատնեաց զինչս իւր, զի
կեայր անառակութբ։ * Եւ իբրեւ սպառեաց զամ, 14
եղեւ սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, եւ սկսաւ ինքն
չքաւորել։ * Եւ գնացեալ յարեցաւ ՚ի միոջ քաղա- 15
քացւոյ աշխարհին այնորիկ. եւ յղեաց զնա յագարակս
իւր՝ արածել խոզս։ * Եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 16
յեղ-

ԳԼ. ԺԵ. (4) Յօրինակին գրեալ. Ով ոք իցէ։ Որք ունին. Ո՛ ոք ՚ի ձէնջ մարդ.. եւ կորուսանիցի մի ՚ի.. զիննսուն եւ.. եւ երթայցէ զհետ։ (6) Ոմանք. Ուրախ լերուք ընդ իս, քզի գտի զոչխարն զիմ զկորուսեալ։ (7) Ոմանք. Արդարոց, որոց չիցէ։ (8) Բազումք. Ո՞չ լուցանիցէ ճրագ։ (9) Ոմանք. Ուրախ եղերուք ընդ։ (10) Ոմանք. Այնպէս ասեմ ձեզ։ (12) Ոմանք. Ասէ կրտսերն... որ ինչ անկանի յընչիցդ։ (13) Ոմանք. Կրտսերոյ որդւոյն. կամ, կրտսեր որդւոյն.. զի կեայր անառ՝։ (15) Ոմանք. ՚ի մի ումն ՚ի քաղաքացւոց։ (16) Ոմանք. Յեղջիւրէն զոր։

Digitized by Google

17 յեղջերացն զոր խոզքն ուտէին, և ոչ ոք տայր նմա։ * Եւ
եկեալ ՚ի միտս իւր՝ ասէ. քանի՜ վարձկանք իցեն ՚ի տան
հօր իմոյ հացալիցք, և ես աստ՝ սովամահ կորնչիմ։
18 * յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, և ասացից ցնա.
19 հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, * և ոչ ևս եմ
արժանի կոչել որդի քո. արա զիս իբրև զմի ՚ի վարձ
20 կանաց քոց. * Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր։ և
մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես զնա հայրն՝ և գթա
ցաւ. յարեաւ և ընթացաւ ընդառաջ, անկաւ զպարա
21 նոցաւն նորա, և համբուրեաց զնա։ * Եւ ասէ ցնա որ
դին. հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո, և ոչ ևս եմ
22 արժանի կոչել որդի քո։ * Ասէ հայրն ցծառայսն իւր.
վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին, և ագու
ցէք նմա, և տուք մատանի ՚ի ձեռն նորա, և կօշիկս
23 յոտս նորա. * և ածէք զեզն պարարակ, զենէք կերի
24 ցուք և ուրախ լիցուք. * զի այս որդի իմ մեռեալ էր՝
և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և գտաւ. և սկսան ուրախ
25 լինել։ * Եւ էր երէց որդի նորա յագարակի. և մինչ
դեռ գայր՝ և մերձ եղև ՚ի տունն, լուաւ զձայն եր
26 գոց և զպարուց. * և կոչեցեալ առ ինքն զմի ՚ի ծա
27 ռայիցն՝ հարցանէր թէ զի՞նչ իցէ այն։ * Եւ նա՝ աս
ասէ ցնա. զի եղբայր քո եկեալ է, և եզեն հայր քո զեզն
28 պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա։ * Բարկացաւ՝
և ոչ կամէր մտանել։ և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղա
29 չէր զնա։ * Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցհայրն. այս քա
նի ամք են՝ զի ծառայեմ քեզ, և երբէք զպատուիրա
նաւ քով ոչ անցի. ուլ մի երբէք ոչ ետուր ինձ՝ զի ու
30 րախ եղէց ընդ բարեկամս իմ։ * յորժամ եկն որդի
քո այդ, որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զեներ
31 դմա զեզն պարարակ։ * Եւ ասէ ցնա. որդեակ, դու
32 հանապազ ընդ իս ես։ և ամ որ ինչ իմ է՝ քո է. * այլ
ուրախ լինել և խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այդ՝
մեռեալ էր, և եկեաց. կորուսեալ, և գտաւ։

Գ Լ.

---

(17) Յոմանս գիրս. Եւ եկեալ ՚ի միտս.. վարձկանք են ՚ի տանն։ (18) Ոմանք. Առ հայրն իմ։ (20) Ոմանք. Անկեալ զպարանոցաւ։ (21) Ոմանք. Առաջի քո, ոչ ևս եմ։ (22) Ոմանք. Եւ ագուցէք զնա։ (23) Ոմանց. Եւ զենէք։ (24) Ոմանք. Եւ եկաց։ (26) Ոմանք. Եւ կոչեաց առ ինքն.. և հարցանէր թէ։ (29) Յօրինակին. Այսքանի ամք են։ (29) Ոմանք. Զի ծառայեցի քեզ... ուրախ եղայց Է։ (30) Ոմանց. Եւ յորժամ եկն։ (30) Ոմանք. Զեզն պարարակն։ (32) Ոմանք. Պարտ է, զի եղբայրս քո այս.. կորուսեալ էր՝ և գտաւ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԶ.

ծը Եւ ասէ առ աշակերտսն. այր մի էր մեծատուն, ո- 1
ՀԲ րոյ էր՝ տնտես. եւ եկն զնմանէ ամբաստանութիւն,
իբր թէ վատնիցէ զինչս նր։ * Կոչեաց՝ եւ ասէ ցնա. 2
զի՞նչ է այս զոր լսեմս զքէն, տուր զհամար տնտեսու-
թեան քոյ. զի ոչ եւս կարես լինել տնտես։ * Ասէ ընդ 3
միտս իւր տնտեսն. զի՞նչ գործեցից, զի տէր իմ հա-
նէ զիս ի տնտեսութենէս. գործել՝ ոչ կարեմ. մուրանալ՝ ա-
մաչեմ։ * Գիտեմ զինչ արարից. զի յորժամ ի բաց լի- 4
նիցիմ ի տնտեսութենէս, ընկալցին զիս ի տունս իւ-
րեանց։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջէ ի պարտ- 5
ապանացն տեառն իւրոյ. ասէ ցառաջինն. քանի՞ ինչ
պարտիս տեառն իմում։ * Եւ նա ասէ. հարիւր մառ 6
ձիթոյ։ ասէ ցնա. կալ զգիր քո, եւ նիստ գրեա վաղ-
վաղակի յիսուն։ * Ապա ցմիւսն՝ ասէ. դու՝ քա- 7
նի՞ ինչ պարտիս։ եւ նա ասէ. հարիւր քոռ ցորենոյ։
եւ ասէ ցնա. կալ զգիր քո՝ եւ նիստ գրեա ութսուն։
* Եւ գովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութեան, զի իմաս- 8
տութեամբ արար. զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնա-
գոյնք են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց։ * Եւ 9
ես ձեզ ասեմ. արարէք ձեզ բարեկամս ի մամոնայէ
անիրաւութեան. զի յորժամ պակասիցէ այն, ընկալցին
զձեզ ի յարկսն յաւիտենականս։ * Որ ի փոքրուն հա- 10
ւատարիմ է, եւ ի բազումն հաւատարիմ է. եւ որ ի փոք-
րուն անիրաւ, եւ ի բազումն անիրաւ է։ * Իսկ արդ 11
եթէ յանիրաւ մամոնայի ոչ եղէք հաւատարիմք, զճշ-
մարիտն ձեզ ո՞ հաւատասցէ։ * Եւ եթէ յօտարին ոչ 12
եղէք հաւատարիմք, զձերն՝ ո՞ տայցէ ձեզ։ * Ոչ ոք կա- 13
րէ երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմին ատեսցէ,
զմիւսն սիրեսցէ. կամ զմին մեծարեսցէ, եւ զմիւսն արհա-
մարհեսցէ. ոչ կարէք այ ծառայել եւ մամոնայի։ * Իբ- 14
րեւ լուեալ զայս ամ փարիսեցիքն՝ քանզի արծաթասէրք
էին, անարգանէին զնա։ * Եւ ասէ ցնս. դուք՝ որ ար- 15
դարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան, սակայն
ած գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր
է,

Գլ. ԺԶ. Օրինակ մի ընդ բազ նշանակօ. Եւ ասէր առ աշակ.։
(4) Օրինակ. Ի բաց լինիցիմ ի տնտեսէ։ (5) Օրինակ. Եւ ասէ
ցառաջինն։ (7) Օրինակ. Գրեա վաղվաղակի ութսուն։
(9) Օրինակ. Պակասեսցէ այն.. զձեզ յարկսն։ (10) Օ-
րինակ. Ի փոքրուն անիրաւ է։ (12) Բնաբ. Ո՞ տայցէ ձեզ։
(13) Օրինակ յաւելուած. Ոչ ոք ծառայ կարէ.. զմին ատեսցէ
եւ զմիւսն սիրեսցէ։ (14) Օրինակ. Եւ անարգանէին զնա։
(15) Օրինակ. Դուք էք որ արդա.. զանձինս ձեր առաջի

Digitized by Google

16 է, պիղծ է առաջի Այ։ * Օրէնք և մարգարէք մին-
չև ցՅովհաննէս. յայնմ հետէ արքայութիւն Այ աւետա-
17 րանի ; և ամ ոք ՚ի նա բռնադատի։ * Դիւրին է եր-
կնից և երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախե-
18 ցի անկանել։ * Ամենայն որ արձակէ զկին իւր, և առ-
նէ այլ՝ շնայ. և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ։
19 * Այր մի էր մեծատուն, և ագանէր բեհեզս և ծի-
20 րանիս, և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս։ * Եւ
աղքատ մի անուն Ղազարոս, անկեալ կայր առ դրան
21 նորա վիրաւորեալ. * և ցանկայր լնուլ զորովայն իւր ՚ի
փշրանացն՝ որ անկանէին ՚ի սեղանոյ մեծատանն։ այլ
22 և շունք եկեալ լզէին զվէրս նորա։ * Եղև մե-
ռանել աղքատին, և տանել հրեշտակացն զնա ՚ի գոգ
23 Աբրահամու։ մեռաւ և մեծատունն՝ և թաղեցաւ։ * Եւ
՚ի դժոխսն՝ ամբարձ զաչս իւր մինչ ՚ի տանջանսն էր.
տեսանէ զԱբրահամ ՚ի հեռաստանէ, և զՂազարոս ՚ի գոգ
24 նորա հանգուցեալ։ * Եւ նա՝ աղաղակեաց և ասէ. Հայր
Աբրահամ՝ ողորմեաց ինձ, և առաքեա զՂազարոս, զի
թացցէ զծագ մատին իւրոյ ՚ի ջուր, և զովացուսցէ
25 զլեզու իմ, զի պապակեալ եմ ՚ի տոչորս աստ։ * Եւ ասէ ցնա
Աբրահամ. որդեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբա-
րիս քո ՚ի կենդանւոջ քում, և Ղազարոս նոյնպէս զչարչա-
րանս. արդ՝ սա աստ մխիթարի, և դու այդր՝ պապա-
26 կիս։ * Եւ ՚ի վերայ այսր ամի՝ վիհ մեծ է ընդ մեզ և ընդ
ձեզ. եթէ կամիցին աստի՝ առ ձեզ անցանել, ոչ կարեն.
27 և ոչ այտի ոք՝ առ մեզ անցանել։ * Եւ ասէ. արդ ա-
ղաչեմ զքեզ հայր. զի առաքեսցես զդա ՚ի տուն հօր
28 իմոյ. * Են իմ անդ եղբարք հինգ, որպ զի ասասցէ նց
վկայութիւն. զի մի և նք գայցեն յայս տեղի տանջանաց։
29 * Եւ ասէ Աբրահամ. ունին զՄովսէս և զմարգարէսն.
30 նց լուիցեն։ * Եւ նա ասէ. ոչ՝ հայր Աբրահամ, բայց
թէ ՚ի մեռելոց ոք երթիցէ առ նս, և ապաշխարիցեն։
31 * Եւ ասէ ցնա. եթէ Մովսիսի և մարգարէիցն ոչ լսեն.
և ոչ թէ ՚ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հաւանեսցին։

ԳԼ.

---

(16) Ոսկան. Արքայութիւն Այ բռնաբարի, և ամ ոք։ (16) Օ-
րինակ մի. Յայնմ հետէ աւետարանեցաւ արքայութիւն Այ աւե-
տարանեալ, և ամ ոք։ (21) Ոսկան. Եւ ցանկայր յա-
գել ՚ի փշրանացն՝ որ։ (21) ՚ի շուն". Եւ լեզուին։ (22) Ոս-
կան. Եւ եղև մեռանել... և տանել զնա հրեշտակաց ՚ի
գոգն Աբր"։ (23) Ոսկան. Եւ զՂազար ՚ի գոգ նր։ (25) Ոս-
կան. Անդրէն ՚ի կենդանին քո։ (28) Ոսկան. ասացէ նց
վկայ". յայսմ տեղի։ (29) Ոսկան. Եւ զմարգարէս։
(30) Ոսկան. Բայց եթէ ՚ի մե". և ապաշխարեսցեն։
(31) Ոսկան. Ոչ լուիցեն... ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԷ.

ՂԴ Ասաց և առ աշակերտսն իւր. ոչ է մարթ չգալ գայթ- 1
գղութեան. բայց վայ այնմիկ է՝ յորոյ ձեռն գայ-
ցէ։ * Լաւ էր նմա՝ թէ վէմ երկանաքար կախէր ըն- 2
դ պարանոցն իւր, և ընկենոյր ի ծով. քան թէ գայթագ-
ղեցուցանիցէ զմի ոք ի փոքրկանցս յայսցանէ։ * Զգոյշ 3
կացէք անձանց։ եթէ մեղիցէ եղբայր քո, սաստեա նմա։
և եթէ ապաշխարիցէ, թող նմա։ * և եթէ եւթն ան- 4
գամ մեղիցէ քեզ, և եւթն անգամ դարձցի ի քեզ և
ասիցէ՝ ապաշխարեմ, թողցես նմա։ * Եւ ասեն առա- 5
քեալքն ցՏէր. յաւելեա մեզ հաւատս։ * Եւ ասէ Տէր. ե- 6
թէ ունիցիք հաւատս քան զհատ մանանխոյ, և ասի-
ցէք թթենւոյս այսմիկ. խլեաց և անկեաց ի ծովու.
և հնազանդեսցի ձեզ։ * Իսկ ո՞վ ոք ի ձէնջ որ ունի- 7
ցի ծառայ հողագործ կամ հովիւ, որ իբրեւ մտանիցէ
յագարակէ՝ ասիցէ ցնա վաղվաղակի, թէ անց բազ-
մեաց։ * այլ ոչ ասիցէ ցնա, թէ պատրաստեա զինչ 8
ընթրելոց իցեմ, և զգածի ածեալ պաշտեա զիս՝ մինչե
կերայց և արբից, և ապա կերիցես և արբցես դու։
* Միթէ շնորհ ունիցի ծառայյն այնմիկ, զի արար զամ 9
հրամանսն։ * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ առնիցէք զամ 10
հրամայեալսն ձեզ, ասասջիք՝ թէ ծառայք անպիտանք
եմք, զոր պարտականքն առնել՝ արարաք։
Կ * Եւ եղեւ մինչդեռ երթայր նա յէմ, և ինքն անցանէր ընդ 11
մէջ Սամարիայ և Գալիլեացւոց։ * Եւ մինչ գեռ մտա- 12
նէր ի գեօղ ուրեմն, պատահեցան նմա տասն այր բո-
րոտ, որք կացին ի հեռաստանէ, * բարձին զձայն՝ 13
և ասեն. յս վարդապետ՝ ողորմեաց մեզ։ * Եւ իբրեւ 14
ետես զնս, ասէ ցնս. երթայք ցուցէք զանձինս քա-
հանայիցն։ և եղեւ իբրեւ գնացին, սրբեցան։
* Մի ոմն ի նոցանէ իբրեւ ետես՝ թէ բժշկեցաւ, դար- 15
ձաւ անդրէն՝ ի ձայն մեծ փառաւոր առնէր զԱծ. * ան- 16
կաւ ի վերայ երեսաց իւրոց առ ոտս նր՝ և գոհանայր
զնմանէ. և ինքն էր սամարացի։ * Պատասխանի ետ 17
յս՝

Գլ. ԺԷ. (2) Ոմանք. Կախեալ էր զպարանոցէ նր, և ընկեցեալ ի ծով քան թէ գայթագղեցուցանէ։ (3) Ոմանք. Մեղիցէ քեզ եղբայր քո։ (7) Ոմանք. Իսկ ո՞վ է ի ձէնջ։ (9) Ոմանք. Շնորհ ինչ ունիցի ծա՞։ (11) Ոմանք. Մինչ երթայր։ և ոմանք. մինչդեռ երթայր նա (12) Ոմանք. ի գեօղ ուրումն։ (12) Ոմանք. Պատահեցին նմա տասն այր բորոտք։ (13) Ոմանք. Զձայնս իւրեանց և ա՞։ (14) Ոմանք. Զանձինս ձեր քահա՞։ (17) Ոմանք. Ոչ տասանն զտեալ սր՞.. ինունքն ուր են։

Digitized by Google

յն՝ և ասէ. ոչ տասն սուրբ սրբեցան, իսկ արդ՝ ին_
18 նունքն ուր են. * Չի՞ ոչ գտան դառնալ տալ փառս Այ,
19 բայց միայն այլազգիս այս: * Եւ ասէ ցնա. արի գնա,
20 զի հաւատքդ քո կեցուցին զքեզ: * Իբրև հարցան 'ի ՂԳ
փարիսեցւոցն՝ թէ երբ գայցէ արքայութիւն Այ. պատասխա_
նի ետ նց՝ և ասէ. ոչ գայ արքայութիւն Այ խորա_
21 նօք. * և չասիցեն թէ ահաւասիկ աստ է՝ կամ անդ,
22 զի ահա արքայութիւն Այ 'ի ներքս 'ի ձեզ է: * Ասաց
և առ աշակերտսն. եկեսցեն աւուրք ցանկանայցիք ձեզ
մի յաւուրցն որդւոյ մարդոյ տեսանել, և ոչ տեսանի_
23 ցէք: * Եւ ասիցեն ձեզ՝ ահաւասիկ է՝ կամ
24 անդ, մի երթայցէք զհետ: * Զի որպէս փայլակն փայլա_
տակեալ 'ի ներքոյ երկնից՝ ընդ երկնիւք ծագիցէ,
25 նոյնպէս և որդի մարդոյ յաւուր իւրում: * Բայց նախ
պարտ է նմա բազում չարչարել՝ և խոտել յազգէս յայս_
26 մանէ: * Եւ որպէս եղև յաւուրսն Նոյի, նոյնպէս եղի_
27 ցի և յաւուրս որդւոյ մարդոյ: * ուտէին՝ ըմպէին՝
կանայս առնէին՝ և արանց լինէին, մինչև յօրն յորում
եմուտ Նոյ 'ի տապանն, և եկն ջրհեղեղն՝ և կորոյս զա_
28 մենեսին: * Նոյնպէս՝ և որպէս յաւուրսն Ղովտայ եղև,
ուտէին ըմպէին, գնէին վաճառէին, տնկէին շինէին.
29 * և յորում աւուր ել Ղովտ 'ի Սոդոմայ, տեղաց հուր
30 և ծծումբ յերկնից՝ և կորոյս զամենեսին: * ըստ նմին
օրինակի եղիցի և յաւուրն՝ յորում որդի մարդոյ յայտ_
31 նելոց է: * Յայնմ աւուր որ կայցէ 'ի տանիս՝ և կա_
րասի իւր 'ի տան, մի իջցէ առնուլ զայն. և որ յան_
32 դի իցէ, նոյնպէս մի դարձցի յետս: * Յիշեցէք զկինն
33 Ղովտայ: * Որ խնդրիցէ զանձն իւր ապրեցուցանել,
կորուսցէ զնա. և որ կորուսցէ, ապրեցուսցէ զնա:
34 * Ասեմ ձեզ. յայնմ գիշերի՝ թէ եղիցին երկու 'ի մի
35 մահիճս, մին՝ առցի, և միւսն թողցի. * և եթէ եղի_
ցին երկու՝ աղալ 'ի միասին, մին՝ առցի, և միւսն թողցի.
և եթէ իցեն երկու յանդի, մին՝ առցի, և միւսն թողցի:
36 * Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա. յո՞ Տր: * Եւ նա՝ ասէ
37 ցնս. ուր մարմին է, անդ և արծուիք ժողովեսցին:

ԳԼ. ԺԸ.

1 Ասաց և առակ մի նոցա, առ այն՝ թէ պարտ է յամ_ ԿԱ
2 ժամ կալ նոցա յաղօթս՝ և մի ձանձրանալ: * ասէ. ՂԵ
դա_

(20) Ոմանք. Ոչ գայ արքայութիւն: (21) Ոմանք. Եւ ոչ ասի_
ցեն թէ ահա": (25) Ոմանք. Բազում չարչարել: (30) Ոմանք.
Յայտնելոց իցէ: (33) Ոմանք. Որ խնդրէ զանձն: (34) Օ_
րինակ մի. Ամէն ասեմ ձեզ. յայնժամ: (34) Ոմանք. Եթէ իցեն
երկու 'ի մի: (35) Ոմանք. Եւ եթէ իցեն երկու աղ":

Digitized by Google

դատաւոր մի էր 'ի քաղաքի ուրեմն, յԱյ ոչ երկնչէր՝
եւ 'ի մարդկանէ ոչ ամաչէր: * Եւ այրի մի էր 'ի նմին 3
քաղաքի, գայր առ նա եւ ասէր. դատ արա ինձ յոսո-
խէ իմմէ: * Եւ ոչ կամէր 'ի բազում ժամանակս. յետ այ- 4
նորիկ ասէ 'ի միտս իւրում, թէ եւ յԱյ ոչ երկնչիմ, եւ
'ի մարդկանէ ոչ ամաչեմ, * գոնէ՝ վն աշխատ առնե- 5
լոյ զիս այրւոյն՝ արարից նմա դատ, զի մի 'ի սպառ
եկեալ թախանձիցէ զիս: * Եւ ասէ Տր. լուարո՛ւք 6
զինչ դատաւորն անիրաւութեան ասէր: * Իսկ Ած՝ ոչ 7
առնիցէ վրէժխնդրութին ծառայից իւրոց, որ աղաղա-
կեն առ նա 'ի տուէ եւ 'ի գիշերի, եւ երկայնամիտ միթէ
լինիցի առ նոսա: * Այո՛ ասեմ ձեզ. զի արասցէ վրէժխնդ- 8
րութին նց վաղվաղակի: Իսկ որդի մարդոյ եկեալ,
գտանիցէ՛ արդեւք հաւատս յերկրի:
ԿԲ * Ասաց եւ առ ոմանս պանծացեալս յանձինս թէ ար- 9
դարք իցեն՝ եւ խոտէին զըղ̃ս, զառակս զայս: * Արք 10
երկու ելին 'ի տաճարն կալ յաղօթս, մին փարիսեցի՝
եւ միւսն մաքսաւոր: * Փարիսեցին կայր մեկուսի, եւ 11
զայս առանձինն աղօթս մատուցանէր. Ած իմ՝ գոհա-
նամ զքէն. զի ոչ եմ իբրեւ զայլս 'ի մարդկանէ, զյափշ-
տակօղս՝ եւ զանիրաւս՝ եւ զշնացողս, կամ իբրեւ զայս մաք-
սաւոր: * այլ պահեմ երկիցս 'ի շաբաթու, եւ տամ 12
տասանորդս յամենայն ստացուածոց իմոց: * Եւ մաքսաւորն 13
կայր մեկուսի, եւ ոչ կամէր՝ եւ ոչ զաչս ընդ երկինս
ամբառնալ. այլ կոծէր զկուրծս իւր՝ եւ ասէր. Ած՝
քաւեա՛ զիս զմեղաւորս: * Ասեմ ձեզ. էջ սա արդա- 14
րացեալ 'ի տուն իւր քան զնա: Զի ամ՟ որ բարձրացու-
ցանէ զանձն իւր, խոնարհեսցի. եւ որ խոնարհեցու-
ՂՂ ցանէ զանձն, բարձրասցի: * Մատուցանէին առ նա 15
եւ մանկունս զի մերձեսցէ 'ի նս. իբրեւ տեսին աշա-
կերտքն՝ սաստէին նց: * Իսկ յս կոչեցեալ զնս առ 16
ինքն՝ ասէ. թոյլ տուք մանկտւոյդ գալ առ իս, եւ մի
արգելուք զդոսա. զի այդպիսեացդ է արքայութին այ:
* Ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ ընդունիցի զարքայութին 17
այ իբրեւ զմանուկ, ոչ մտցէ 'ի նա:
ԿԳ * Եւ եհարց զնա ոմն իշխան՝ եւ ասէ. վարդապետ բա- 18
րի՝

Գլ. ԺԸ. (4) Ոմանք. Յետ այնորիկ ասէ 'ի: (5) Ոմանք Գոնեա վն աշխատ.. արարից նմա դատաստան զի.. թախանձեսցէ զիս: (6) Բզմք հրամայականին չեղչիւ ոմանք, Լուարո՛ւք զինչ: (7) Ոմանք. Ո՟չ արասցէ վրէժխնդ՟: (11) Ոմանք. Եւ զայս առանձինն: (13) Ոմանք. Եւ չկամէր եւ ոչ զաչսն: (15) Ոմանք. Առ նա մանկտի՝ զի մերձեսցէ: (16) Ոմանք. Կոչեաց զնս: (17) Ոմանք. Որ ոչ ընկալցի զար՟: (18) Ոմանք. Եւ եհարց ցնա ոմն իշ՟:

Digitized by Google

ըն՛ զի՞նչ գործեցից, զի զկեանսն յաւիտենականս ժա-
19 ռանգեցից : * Ասէ ցնա Յս. զի՞ ասես զիս բարի. չիք
20 որ բարի, բայց մի Ած, հայր : * Զպատուիրանսն գի-
տես. մի՛ շնար, մի՛ սպանաներ, մի՛ գողանար, մի՛ սուտ
21 վկայեր, պատուեա զհայր քո և զմայր : * Եւ նա՝ ա-
22 սէ. զայդ ամ պահեցի ՚ի մանկութենէ իմմէ : * Իբրև
լուաւ զայն Յս, ասէ ցնա. միւս ևս պակաս է քեզ.
զամ ինչ զոր ունիս վաճառեա և տուր աղքատաց, և
23 ունիցիս գանձ յերկինս. և եկ զկնի իմ : * Նա՝ իբրև
լուաւ զայս, տրտմեցաւ. քանզի էր մեծատուն յոյժ :
24 * Իբրև ետես զնա Յս տրտմեալ, ասէ. ո՞րչ դժուա-
րաւ որ ինչս ունիցին՝ մտանիցեն յարքայութիւն այ :
25 * Դիւրագոյն իցէ մալխոյ ընդ ծակ ասղան անցանել,
26 քան մեծատան յարքայութիւն այ մտանել : * Եւ որ լու-
27 ան՝ ասէին. և ո՞ կարիցէ ապրել : * Եւ նա ասէ.
անհնարինք առ ՚ի մարդկանէ, հնարաւորք են յԱյ :
28 * Եւ ասէ Պետրոս. ահաւասիկ մեք թողաք զամ ինչ
29 զմեր, և եկաք զկնի քո : * Եւ նա՝ ասէ ցնս. ամէն ա-
սեմ ձեզ. եթէ ոչոք է՝ որ եթող զտունս, կամ զծնողս,
կամ զեղբարս, կամ զկին, կամ զորդիս՝ վն արքայութեան
30 այ, * եթէ ոչ առնուցու բազմապատիկ ՚ի ժամանակի
յայսմիկ. և յաշխարհին որ գալոցն է՝ զկեանսն յաւի-
31 տենականս ժառանգեսցէ : * Եւ առեալ զերկոտասան-
սն առանձինն՝ ասէ ցնս. ահաւասիկ ելանեմք յԵմ.
և կատարեսցին ամ գրեալքն մարգարէիւքն վն որդւոյ
32 մարդոյ : * զի մատնեսցի հեթանոսաց, և կատակեսցի.
33 * և հարկանիցեն. և սպանանիցեն զնա. և յերրորդ աւուր
34 յարիցէ : * Եւ նք՝ ոչինչ իմացան յայնցանէ, այլ էր
բանն ծածկեալ ՚ի նոցանէ, և ոչ գիտէին զասացեալսն :
35 * Եւ եղև ՚ի մօտել նր յերիքով, կոյր ոմն նստէր առ Կ Դ
36 ճանապարհաւն մուրացիկ : * Իբրև լուաւ զանցանել զէ
37 ժողովրդեանն, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ իցէ այն : * Եւ
38 պատմեցին նմա՝ թէ յս նազովրեցի անցանէ : * Աղա-
39 ղակեաց և ասէ. յս որդի դաւթի՝ ողորմեաց ինձ : * Եւ
որ

---

(19) Սակաւ օրինակք յաւելուն ի ասացելոց հանգոյն Մարկոսի. Մի Ած, հայր : տե՛ս ՚ի Մարկ. Ժ. 18 : (22) Ոմանք. Լուաւ զայս Յս. . մի ևս պակաս : (22) Բազմ. Գանձս յեր-կինս : (23) Ոմանք. Զի էր մեծատուն : (24) Ոմանք. Ո՞րչ դժուարին է որք ինչս : (27) Ոմանք. Անհնարինք ՚ի մարդկա". . են այ : (29) Ոմանք. Եթող զտուն : (30) Ոմանք. Բազմապատիկ և ՚ի ժմկի : (32)(33) Ոմանք յաւելուն. Եւ կատակեսցի, և հարկանիցեն և թքանիցեն : * Եւ եհար հարկանիցեն : (34) Ոմանք. Զասացեալսն : (38) Ոմանք. Աղաղակէր և ասէր. Յս :

Digitized by Google

որ առաջին երթային՝ սաստէին նմա զի լռեսցէ. և նա՝
ևս առաւել աղաղակէր. Որդի Դաւթի՝ ողորմեա ինձ:
* Զտեալ առ Յս, և հրամայեաց ածել զնա առ ինքն: 40
և իբրև մերձ եղև առ նա, եհարց զնա և ասէ. * Զի՞նչ 41
կամիս դու՝ զի արարից քեզ: և նա ասէ. Տր զի բաց-
ցին աչք իմ՝ և տեսից: * Եւ Յս՝ ասէ ցնա. հայեաց 42
հաւատք քո կեցուցին զքեզ: * Եւ առժամայն ետես, 43
և երթայր զհետ նր՝ և փառաւոր առնէր զԱծ. և ամ
ժողովուրդեանն տեսեալ, տային օրհնութիւն Այ:

Գլ. ԺԹ.

ԿԵ Եւ մտեալ շրջէր ընդ Երիքով: * և ահա՝ այր մի 1
անուն կոչեցեալ Զակքէոս. և նա էր մաքսապետ. 2
և ինքն մեծատուն. * և խնդրէր տեսանել՝ թէ ո՞վ է 3
Յս, և ոչ կարէր ՚ի բազմութենէն, զի կարճ էր հա-
սակաւ: * Եւ ընթացեալ յառաջս, ել ՚ի ժանտաթզե- 4
նին զի տեսանիցէ զնա. քանզի ընդ այն խաղ անցանե-
լոց էր: * Իբրև եկն ՚ի տեղին. հայեցաւ ՚ի վեր Յս՝ և 5
ասէ ցնա. Զակքէ փութա՝ էջ այսր, զի այսօր ՚ի տան
քում արժան է ինձ ագանել: * Փութացաւ և էջ՝ և 6
ընկալաւ զնա ուրախութբ: * Իբրև տեսին ամենեքին, 7
տրտնջէին և ասէին՝ թէ առ առն մեղաւորի եմուտ լու-
ծանել: * Եկն՝ եկաց Զակքէոս՝ և ասէ ցՏր. Տր՝ ա- 8
հա զկէս ընչից իմոց տաց աղքատաց. և եթէ զոք զրկե-
ցի, հատուցից չորեքկին: * Եւ ասէ ցնա Յս. այսօր եղև 9
փրկութի տանս այսմիկ. քանզի և սա որդի Աբրահամու
է: * Զի եկն որդի մարդոյ խնդրել և կեցուցանել 10
զկորուսեալն: * Եւ մինչդեռ նք զայն լսէին, յաւել ա- 11
ռակ մի՝ և ասէ, վասն մերձենալոյ նր յԵմ, և համարե-
լոյ նոցա թէ առժամայն յայտնելոց է արքայութի Այ:
ԿԶ * Ասէ. այր ոմն՝ ազնուական գնաց յաշխարհ հեռի՝ 12
առնուլ իւր թագաւորութի. և դառնալ:
ԿԷ * Եւ կոչեցեալ զծառայս իւր՝ ետ նց տասն մնաս, և 13
ասէ ցնս. յարդեցէք զայդ՝ մինչև եկից: * Եւ քա- 14
ղաքացիքն նր ատէին զնա, առաքեցին հրեշտակս զհետ
նր՝ և ասեն, թէ ոչ կամիմք թագաւորել դմա ՚ի վերայ
մեր: * Եւ եղև դառնալ նմա՝ առեալ զթագաւորու- 15
թիւն.

Գլ. ԺԹ. (2)(8) Ոմանք. Զաքէոս: (2) Ոմանք. Եւ ինքն էր մեծատուն: (7) Ոմանք. Տեսին զնա ամենքն: (9) Ոմանք. Աբրահամու է: (11) Ոմանք. Եւ մինչդեռ նք զայս լսէին, յաւել... մերձանալոյ.. յայտնելոց իցէ արքայութին Այ: (12) Ոմանք. Առնել իւր թգրութի: (14) Ոմանք. Եւ քաղաքացիքն որ՝ ատէին զնա՝ առաք": (15) Ոմանք. ՚ի դառնալն նր... և կոչել զծառայսն որոց:

Digitized by Google

թին. և կոչեաց զծառայսն՝ որոց տուեալ էր զարծաթն,
16 զի գիտասցէ թէ ո՛ զինչ շահեցաւ: * Եկն առաջինն
17 և ասէ. տէր, մնասն քո՝ տասն մնաս արար: * Եւ ա-
սէ ցնա. ազնիւ ծառայ և բարի, զի ի փոքու հաւա-
տարիմ եղեր, լիջիր իշխանութիւն ունել ի վերայ տասն
18 քաղաքի: * Եկն երկրորդն՝ և ասէ. մնասն քո՝ արար
19 հինգ մնաս: * Ասէ ցնա. և դու լիջիր ի վերայ հինգ
20 քաղաքաց: * Եկն միւսն և ասէ. տէր՝ ահա մնասն
21 քո զոր ունէի, ծրարեալ ի վարշամակի. * Երկնչէի ի
քէն, զի այր ստամբակ ես. բառնաս՝ զոր ոչ եդիր, և
22 հնձես՝ զոր ոչ սերմանեցեր: * Եւ ասէ ցնա. ի բե-
րանոյ քումմէ դատեցայց զքեզ ծառայ անհաւատ. գի-
տէիր թէ ես այր մի ստամբակ եմ, բառնամ զոր ոչ ե-
23 դի, և հնձեմ՝ ուր ոչ սերմանեցի: * և ընդէ՞ր ոչ ե-
տուր զարծաթն իմ ի սեղանաւորս, և եկեալ ես տո-
24 կոսեաւ պահանջէի: * Եւ ասէ ցպատրաստականսն. առէք
ի դմանէ զմնասն, և տարայք տուք այնմ՝ որ ունիցի
25 զտասն մնասն: * Եւ ասեն ցնա. տէր՝ ունի տասն մնաս:
26 * Ասեմ ձեզ, եթէ ամենայն որ ունիցի՝ տացի. և յայն-
մանէ որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցին՝ բարձցի ի նմանէ:
27 * Բայց զթշնամիսն իմ զայնոսիկ, որ ոչ կամէին զիս
թագաւորել ի վերայ նոցա, ածէք այսր, և սպանէք ա-
28 ռաջի իմ: * Եւ իբրեւ զայս ասաց, գնայր յառաջ՝ ե-
լանել յԵրուսաղէմ:
29 * Եւ եղեւ իբրեւ մերձեցաւ ի Բեթփագէ և ի Բեթա- ԿԸ
նիա մօտ ի լեառնն որ կոչի Ձիթենեաց, առաքեաց եր- ԵԿ
30 կուս յաշակերտացն իւրոց՝ և ասէ: * Երթա՛յք դուք
ի գեւղն՝ որ հանդէպ մեր կայ. յոր իբրեւ մտանէք՝ գը-
տանիցէք յաւանակ կապեալ, յորում ոչ ի մարդկանէ
31 երբէք ոչ նստաւ. լուծէ՛ք զնա և ածէ՛ք: * Եւ եթէ
ոք հարցանիցէ զձեզ՝ եթէ ընդէ՞ր լուծանէք, այսպէս
32 ասասջի՛ք ցնա, թէ տեառն իւրում պիտոյ է: * Իբ-
րեւ չոգան որ առաքեցանն, գտին որպէս ասացն ցնո, կայր
33 յաւանակն: * Եւ մինչ դեռ լուծանէին զյաւանակն,
ասեն տեարքն նորա ցնո. զի՞ լուծանէք զյաւանակդ:
34 * Եւ նոքա ասեն. տեառն իւրում պիտոյ է: * և ածին
35 զնա առ յս: և արկին զհանդերձս, և հեծու-
36 ցին զյս: * Եւ մինչ դեռ երթայր, զհանդերձս իւ-
րեանց

(19) Ոմանք. Ասէ և ցնա, և դու: (22) Ոմանք. Զոր ոչ սերմանեցի: (23) Ոմանք. Զարծաթդ իմ ի սե՛՛.. և ես եկեալ տոկոսաւքս պա՛՛: (26) Ոմանք. Թէ ամ որ ունիցի: (30) Ոմանք. Երթայք ի գեաւղն: (31) Ոմանք. Ասասջիք նմ: (35) Ոմանք. Եւ ածեն զնա առ.. զնոցա հանդերձս: (36) Ոմանք. Տարածանէին զճանապարհայն:

Digitized by Google

րեանց տարածանէին զճանապարհաւն ։ * Եւ իբրեւ 37
այն ինչ՝ մերձեցաւ ՚ի զառ ՚ի վայր լերինն ձիթենեաց .
սկսաւ ամ բազմութիւն աշակերտացն ուրախութեամբ օրհնել
զԱծ ՚ի ձայն մեծ՝ վս ամ եղելոց զօրութեանցն զոր տե-
սին , * եւ ասէին . օրհնեալ որ գայ թագաւորդ յանուն 38
Տն . խաղաղութիւն յերկինս , եւ փառք ՚ի բարձունս ։ * Եւ 39
ոմանք ՚ի փարիսեցւոցն յամբոխէ անտի՝ ասեն ցնա .
վարդապետ՝ սաստեա աշակերտացդ քոց ։ * Պատաս- 40
խանի ետ՝ եւ ասէ . ասեմ ձեզ՝ զի եթէ դոքա լռես-
ցեն՝ քարինքդ աղաղակեսցեն ։ * Եւ իբրեւ մերձեցաւ , 41
տեսեալ զքաղաքն ելաց ՚ի վերայ նր , եւ ասէ . * Եթէ 42
գիտէիր դու գոնէ յաւուրս յայսմիկ զխաղաղութիւն քո .
բայց այժմ ծածկեցաւ յաչաց քոց ։ * Զի եկեսցեն 43
աւուրք ՚ի վերայ քո , եւ պատեսցեն զքեւ թշնամիք քո
պատնէշ . եւ պաշարեսցեն զքեզ , եւ նեղեսցեն զքեզ
յամ կողմանց . * եւ յատակեսցեն զքեզ , եւ զորդիս քո 44
՚ի քեզ . եւ ոչ թողուցուն քար ՚ի վր քարի յամ ՚ի քեզ . փո-
խանակ զի ոչ ծանեար զժամանակ այցելութեան քո ։ * Եւ 45
մտեալ ՚ի տաճարն սկսաւ հանել զաղաւնեվաճառսն ,
եւ զգնօղս . եւ զսեղանս հատավաճառացն ցրուեաց ։ * Եւ 46
ասէ ցնս . գրեալ է՝ եւ եղիցի տունս իմ տուն աղօթից .
եւ դուք արարէք զդա՝ այրս աւազակաց ։ * Եւ ուսու- 47
ցանէր զնս հանապազ ՚ի տաճարին ։ Իսկ քահանայա-
պետքն եւ դպիրքն՝ եւ գլխաւորք ժողովրդեանն խնդ-
րէին զնա կորուսանել , * եւ ոչ գտանէին թէ զինչ 48
արասցեն . զի ժողովուրդն ամենայն կախեալ կայրն
զնմանէ ՚ի լսել ։

ԳԼ . Ի ։

ԿԹ / էբ

Եւ եղեւ ՚ի միում աւուրցն յայնցանէ , մինչ դեռ ու- 1
սուցանէր զժողովուրդն ՚ի տաճարի անդ՝ եւ աւե-
տարանէր , հասին ՚ի վերայ քահանայապետքն եւ դպիրքն
ծերովքն հանդերձ , * եւ ասեն ցնա . ասա մեզ՝ որով 2
իշխանութեամբ գործես դու զայդ , կամ ով է որ ետ քեզ
զայդ իշխանութիւն ։ * Պատասխանի ետ՝ եւ ասէ ցնս . 3
հարցից եւ ես ցձեզ բան մի , եւ ասացէք ինձ ։ * Մկր- 4
տու-

(37) Ոմանք . Մերձեցաւ զառ ՚ի վայր ։ (40) Ոմանք . Պխնի ետ Յս եւ ասէ ։ (40) Ոսկան . Զի եթէ դոքա լռ" ։ (44) Բզմք . Քար ՚ի քարի վերայ յամ ՚ի քեզ ։ (46) Ոմանք . Գրեալ է . եղիցի .. եւ դուք զդա արար" ։ (48) Ոմանք . Եւ ոչ գիտէին թէ զինչ ա" ։ (48) Յօրինակին այլոց . Զնմանէ ՚ի լսել ։ ԳԼ . Ի . (1) Ոմանք . ՚Ի տաճարին եւ աւետար" (2) Ոմանք . Իշխանութեամբ առնես դու զայդ , կամ ո է որ ետ ։ (3) Ոմանք . Եւ ես ձեզ . հարց , զձեզ բան մի ։

Digitized by Google

մկրտութիւն յովհաննու՝ յերկնից էր՝ եթէ ՚ի մարդկանէ։
5 * Եւ նոքա խորհեցան ՚ի միտս իւրեանց՝ և ասեն. * Ե-
6 թէ ասեմք յերկնից, ասէ՝ իսկ ընդէ՞ր ոչ հաւատացէք
նմա. և եթէ ասեմք ՚ի մարդկանէ, ամ ժողովուրդն
քարկոծ առնէ զմեզ. զի հաստատեալ է ՚ի միտս զյով-
7 հաննէ թէ մարգարէ է։ * Եւ պատասխանի ետուն
8 չգիտել թէ ուստի իցէ։ * Եւ յս ասէ ցնա. և ոչ ես
ասեմ ձեզ, որով իշխանութեամբ առնեմ զայս։
9 * Սկսաւ ասել առ ժողովուրդն՝ զառակս զայս. այր Հ
մի տնկեաց այգի, և ետ զնա մշակաց. և ինքն գնաց է գ.
10 [illegible] ժամանակս բազումս։ * Եւ ՚ի ժամանակի՝ առա-
քեաց առ մշակսն ծառայ, զի ՚ի պտղոյ այգւոյն տա-
ցեն նմ։ և մշակքն զնա հարին զնա՝ և արձակեցին ու-
11 նայն։ * Եւ յաւել միւս ևս ծառայ յղել. նոքա՝ և զնա
ևս զան հարին, անարգեցին, և արձակեցին ունայն։
12 * Եւ յաւել՝ զերրորդն առաքել. նոքա՝ և զնա վիրաւո-
13 րեցին, և հանին արտաքս։ * Ասէ տէր այգւոյն. զի՞նչ
արարից, առաքեցից զորդի իմ սիրելի, թերևս ՚ի սմա-
14 նէ պատկառեսցեն։ * Իբրև տեսին զնա մշակքն, խոր-
հեցան ընդ միմեանս՝ և ասեն. սա է ժառանգն. սպան-
15 ցուք զսա, զի մեր լինիցի ժառանգութիւն։ * Եւ հանին
զնա արտաքս քան զայգին՝ և սպանին։ Արդ՝ զի՞նչ ա-
16 րասցէ ընդ նս տէր այգւոյն. * ոչ ապաքէն գայցէ և
կորուսանիցէ զմշակսն զայնոսիկ, և տայցէ զայգին՝ այ-
17 լոց։ Իբրև լուան՝ ասեն. քաւ՝ մի լիցի։ * Եւ նա հայե-
ցեալ ընդ նս՝ ասէ. իսկ զի՞նչ իցէ այն որ գրեալն է՝
եթէ վէմն զոր անարգեցին շինողքն, նա եղև գլուխ
18 անկեան։ * Ամենայն՝ որ ընդհարցի ընդ վէմս ընդ
այս, խորտակեսցի, և յորոյ վերայ անկցի՝ հօսեսցէ զնա։
19 * Եւ խնդրէին դպիրքն և քահանայապետք արկանել
՚ի նա ձեռս՝ ՚ի նմին ժամու, և երկեան ՚ի ժողովրդենէն.
զի գիտէին՝ թէ առ նոսա ասաց զառակն զայն։
20 * Եւ սպաս սպասեցին, և առաքեցին դաւաճանս կեղ- ՀԱ
ծաւորեալս՝ զանձինս առ արդարս ուցանել. զի ըմբռ- է գ
նեսցեն զնա բանիւք, առ ՚ի մատնել զնա պետութեան
21 և իշխանութեան դատաւորին։ * Հարցին զնա՝ և ասեն.
վարդ

(5) Ոմանք. Եւ նոքա խորհէին ՚ի միտս իւրեանց՝ և ասէին։
(6) Ոմանք. Հաստատեալ էր ՚ի։ (7) Ոմանք. Թէ ուստի է։
(10) Ոմանք. Տայցեն նմ։ (11) Ոմանք. Նոքա և զայն ևս.. և ա-
նարգեցին։ (14) Օրինակ մի. Խորհեցան ընդ միմեանս իւրեանց
և ասեն.. զի մեր լիցի։ (15) Ոմանք. Արտաքոյ քան
զայ՛՛։ (16) Ոմանք. Եւ կորուսցէ.. և տացէ զայգին։
(17) Ոմանք. Թէ զվէմն զոր։ (18) Ոմանք. Եւ յոյր վե՛
անկցի։ (19) Ոմանք. Զի գիտացին թէ առ.. (21) Ոմանք

Digitized by Google

վարդապետ՝ գիտեմք եթէ ուղիղ խօսիս և ուսուցա-
նես, և ոչ առնուս ակն. այլ ճշմարտութեամբ զճանա-
պարհն Այ ուսուցանես. * արժա՞ն է մեզ՝ կայսեր հար- 22
կս տալ՝ թէ ոչ: * Եւ նայեցեալ ընդ խորամանկու- 23
թիւն նց՝ ասէ ցնս. * ցուցէք ինձ զդահեկանն: և նք՝ 24
ցուցին: և ասէ. զո՞յր պատկեր և գիր ունի: պատաս-
խանի ետուն՝ և ասեն, կայսեր: * Եւ նա՝ ասէ ցնս. 25
արդ՝ երթայք տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զԱյն՝ Այ:
* Եւ ոչ կարացին զնա ըմբռնել բանիւք առաջի ժողո- 26
վրդեանն. և զարմացեալ ընդ պատասխանին նր՝ լռեցին:
ՀԲ * Մատուցեալ ոմանք 'ի սադուկեցւոցն, որք հակա- 27
Է Ե ռակ էին չլինել յարութեան, հարցին ցնա՝ * և ասեն. 28
վարդապետ՝ Մովսէս գրեաց մեզ. եթէ ուրուք եղբայր
մեռանիցի՝ որոյ իցէ կին, և նա անորդի իցէ, զի առ-
նուցու եղբայր նր զկինն, և յարուսցէ զաւակ եղբօր
իւրում: * Արդ՝ եւթն եղբարք էին. և առաջինն ա- 29
ռեալ կին, մեռաւ անորդի: * առ զնա և երկրորդն, 30
մեռաւ և նա անորդի: * առ զնա և երրորդն: նոյն- 31
պէս և եւթանեքին, և ոչ թողին որդիս: * մեռաւ և 32
կինն: * արդ՝ 'ի յարութեանն ո՞յմ 'ի նոցանէ լինիցի կին. 33
զի եւթանեքին կալան զնա կին: * Պատասխանի ետ 34
նոցա յս՝ և ասէ. որդիք աշխարհիս այսորիկ կանայս
առնեն՝ և արանց լինին: * իսկ որ արժանի լինիցին 35
այնմ աշխարհին հասանել, և յարութեանն որ 'ի մեռելոց.
ոչ կանայս առնեն, և ոչ արանց լինին: * Քանզի և 36
ոչ մեռանել ևս կարեն, զի հաւասար հրեշտակաց են՝
և որդիք Այ. քանզի յարութեան որդիք են: * Այլ 37
զի յառնեն մեռեալք, և Մովսէս ցուցանէր 'ի մորեն-
ւոջն, որպէս ասէ զտէրն Այ աբրահամու, և զԱյ իսահակայ, և
զԱյ յակովբայ: * Եւ Այ չէ՝ մեռելոց՝ այլ կենդանեաց. 38
զի ամենեքին նմա կենդանի են: * Պատասխանի ետուն ոմ- 39
անք 'ի դպրացն՝ և ասեն. վարդապետ՝ բարւոք ասա-
ցեր: * Եւ ոչ ևս ոք իշխէր հարցանել զնա՝ և ոչինչ: 40
ՀԳ * Ասէ և առ նս. զիա՞րդ ասեն զՔսէ՝ թէ որդի է դաւ- 41
թի. * և ինքն դաւիթ ասէ 'ի գիրս սաղմոսաց. ասաց 42
Է Զ տր ցտր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմմէ, * մինչև եդից զթշնա- 43
միս

Գիտեմք զի ուղիղ: (24) Ոմանք. Զոյր պատկեր: (26) Ոմանք. Ընդ պատասխանիս նր: (27) Ոմանք. Չլինել յարութիւն: (28) Ոմանք. Որ ունիցի կին, և նա: (29) Ոմանք. Եւ առաջինն առեալ: (30) Ոմանք. Առ զնոյն և երկ՛՛: (31) Ոմանք. Նոյնպէս և եւթանեքին: (32) Ոմանք չունին — * Յետ ամենեցուն մեռաւ և կինն: (33) Ոմանք. Զի եւթանեքին կա՛՛: (35) Ոմանք. Յարութեն 'ի մեռելոց: (40) Ոմանք. Եւ ոչ ոք ևս: (42) Բազումք. Զի ինքն դաւիթ ասէ:

Digitized by Google

44 մինչ եդից պատուանդան ոտից քոց: * Իսկ արդ՝ եթէ
45 Դաւիթ զնա Տէր կոչէ, զիա՞րդ որդի նորա իցէ: * Եւ լսե-
46 'ի լսել ամենայն ժողովրդեանն, ասէ ցաշակերտսն: * Զգոյշ
լերուք 'ի դպրացն, որ կամին պատմուճանօք շրջել, և
սիրեն ողջոյնս 'ի հրապարակս, և զնախաթոռս 'ի ժո-
47 ղովուրդս, և զգահերէցս յընթրիս, * Որ ուտեն զտու-
նս այրեաց, և պատճառանօք յերկարեն զաղօթս.
նոքա ընկալցին առաւել դատապարտութիւն:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Եւ հայեցեալ՝ ետես զմեծատունսն որ արկանէին զՊ-
2 ատարագս իւրեանց 'ի գանձանակն: * Ետես և զկին
3 մի այրի աղքատ, որ արկ անդր երկուս լումայս: * Եւ
ասէ. ճշմարիտ ասեմ ձեզ. զի այրին այն աղքատ՝ ա-
4 ւելի արկ քան զամենեսին: * Ամենեքին նոքա՝ 'ի մթե-
րից իւրեանց արկին յընծայս Այ. բայց նա 'ի կարօ-
տութենէ իւրմէ զամ զկեանս իւր՝ զոր ունէր արկ:
5 * Եւ յասել ոմանց զտաճարէն, թէ գեղեցիկ վիմօք և էէ
6 աշտարակօք զարդարեալ է, ասէ. * Զայդ ամ զոր տե-
սանէք, եկեսցեն աւուրք՝ յորս ոչ թողցի այդր քար
'ի քարի վերայ, որ ոչ քակտեսցի:
7 * Հարցին ցնա և ասեն. վարդապետ՝ երբ լինիցի այդ, հե
8 և զինչ նշան իցէ՝ յորժամ այդ լինելոց իցէ: * Եւ
նա ասէ. զգոյշ կացէք. մի խաբիցիք. զի բազումք գայ-
ցեն յանուն իմ, և ասիցեն թէ ես եմ. և մերձեցաւ
9 ժամանակ. մի երթայցէք զկնի նր: * Եւ յորժամ լսի-
ցէք պատերազմունս և խռովութիւնս՝ մի զարհուրիցէք.
զի պարտ է նախ՝ այնմ լինել, այլ ոչ առժամայն կա-
10 տարած: * Յայնժամ ասէ ցնս. յարիցէ ազգ յազգի
11 վերայ, և թագաւորութի 'ի թագաւորութե վերայ: * և
շարժմունք մեծամեծք. և 'ի տեղիս տեղիս սովք և սրա-
ծուէք, եղիցին արհաւիրք և նշանք մեծամեծք յերկնից:
12 * Բայց յառաջ քան զայս ամ, մխեսցեն զձեռս իւրեանց
'ի ձեզ՝ և հալածեսցեն. մատնեսցեն 'ի ժողովուրդս և
'ի բանտս, և տանիցին առաջի դատաւորաց և թագա-
ւո-

---

(46) Ոմանք. Զողջոյնս 'ի հրա". և զգահերէցս յընթ-
րիս: (47) Ոմանք. Առաւել դատաստան:
Գլ. իա. (2) Ոմանք. Անդ երկուս լու" (4) Յօրինակին
գրեալ էր. 'Ի կարօտութէ իւրմէ: (6) Ոմանք. Այդ ամ զոր
տեսան": (8) Ոմանք. Եւ ասասցեն թէ ես: (8) Բնգտ.
Մի երթայցէք զկնի նց: (9) Ոմանք. Առ ժամայն կա-
տարած: (10) Ոմանք. 'Ի յազգի վերայ: (11) Ոմանք. Եւ
եղիցին արհա". մեծամեծք յերկինս: (12) Ոմանք. Եւ
մատնեսցեն 'ի: (12) Ոմանք. Եւ տանիցեն առաջի:

Digitized by Google

ւորաց վս անուան իմոյ. * և լինիցի ձեզ այն 'ի վկայու- 13
թիւն: * Արդ՝ դիք 'ի սիրտս ձեր, մի յառաջագոյն 14
կրթել տալոյ պատասխանի: * զի ես տաց ձեզ բե- 15
րան և իմաստութի, որում ոչ կարիցեն կալ հակառակ՝
կամ տալ պատասխանի ամ հակառակորդքն ձեր: * Մատ- 16
նեսջիք և 'ի ծնողաց, և յեղբարց, և յազգականաց և
'ի բարեկամաց, և սպանանիցեն 'ի ձէնջ. * և եղիջիք 17
ատեցեալք յամենեցունց վս անուան իմոյ. * և մազ 18
մի 'ի գլխոյ ձերմէ՝ ոչ կորիցէ. * և համբերութբ՝ ձե- 19
րով ստասջիք զոգիս ձեր: * Այլ յորժամ տեսանի- 20
ցէք շուրջ պատեալ զօրօք զԵմ, յայնժամ գիտասջիք
թէ մերձ է օր նր: * Յայնժամ որ 'ի Հրէաստանի ի- 21
ցեն՝ փախիցեն 'ի լերինս, և որ 'ի միջի նր իցեն՝ խու-
սեսցեն, և որ 'ի գաւառսն իցեն՝ մի մտցեն 'ի նա: * զի 22
աւուրք վրէժխնդրութե են այնոքիկ, առ 'ի կատարե-
լոյ ամ գրելոց: * Բայց վայ իցէ յղեաց և սնուցանողաց 23
յաւուրսն յայնոսիկ: զի եղիցի տագնապ մեծ 'ի վերայ
երկրի, և բարկութի ժողովրդեանն այնմիկ: * Եւ անկ- 24
ցին 'ի սուր սուսերի, և գերեսցին յամենայն հեթա-
նոսս. և Եմ եղիցի կոխան յազգաց, մինչև կատա-
րեսցին ժամանակք հեթանոսաց: * Եւ եղիցին նշանք 25
յարեգակն և 'ի լուսին և յաստեղս. և յերկրի տագ-
նապ հեթանոսաց՝ 'ի յահեղ բարբառոյ իբրև ծովու և
խռովութե, * յելանելոյ ոգւոց մարդկան յերկիւղէ՝ 26
և 'ի կարծեաց եկելոց 'ի վերայ տիեզերաց. զի զօրու-
թիւնք երկնից շարժեսցին: * Եւ յայնժամ տեսցեն զոր- 27
դի մարդոյ եկեալ՝ ամպովք զօրութբ և փառօք բազ-
մօք: * Եւ յորժամ սկսանիցի այս լինել, ամբարձ- 28
ջիք և բարձրացուսջիք զգլուխս ձեր. զի մերձ է փրկութի
ձեր: * Եւ ասաց առակ մի նց. տեսանիցէք զթզենին, 29
և զամ ծառս. * յորժամ ցուցանիցեն զպտուղ իւրեանց, 30
տեսանէք՝ և 'ի նոցանէ ճանաչէք եթէ մերձ է ամառն:
* Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք զայս ամ ե- 31
ղեալ, գիտասջիք թէ մերձ է արքայութի այ: * Ա- 32
մէն ասեմ ձեզ. թէ ոչ անցցէ ազգս այս, մինչև ամ
այս լինիցի: * Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ 33
ոչ

(13) Ոմանք. Եւ լինիցի 'ի ձեզ այն 'ի վկ": (15) Ոմանք. Ոչ կարասցեն կալ: (18) Ոմանք. 'ի գլխոյ ձերոյ: (20) Բզմք. Թէ մերձ է աւեր նր: (21) Ոմանք. Որ իցեն խուսեսցին: (24) Ոմանք. Յամ հեթանոսս.. կոխան ազ-գաց: (25) Ոմանք. Եւ եղիցի նշան... յահեղ բարբառ-ոյ: (29) Ոմանք. Տեսանէք. կամ, տեսէք զթզենին և զամ ծառս: (30) Ոմանք. Զպտուղս իւրեանց: (32) Բզմք. Մինչև այս ամ: (32) Ոմանք. Ամենայն եղիցի:

Digitized by Google

34 մի՛ անցանիցեն։ * Զգո՛յշ լերուք անձանց, գուցէ ծանրա-
նայցեն սիրտք ձեր շուայտութեամբ և արբեցութեամբ՝ և
հոգւովք աշխարհականօք, և յանկարծակի հասանիցէ
35 ՚ի վերայ ձեր օրն այն. * զի իբրև զորոգայթ հասա-
նիցէ ՚ի վերայ ամենեցուն որ բնակեալ են ընդ ամ. ե-
36 րեսս երկրի։ * Արթո՛ւն կացէք այսուհետև, յամ. ժամ
աղօթս արարէք, զի արժանի լինիջիք զերծանել յայսմ
ամն. որ լինելոց է, և կա՛լ առաջի որդւոյ մարդոյ։
37 * Եւ ՚ի տուէ ՚ի տաճարին ուսուցանէր, և զգիշերս ե-
38 լեալ ագանէր ՚ի լերինն՝ որ կոչէր Ձիթենեաց։ * Եւ
ամենայն ժողովուրդն կանխէր ընդ առաւօտս առ նա ՂԲ
՚ի տաճարին լսել ՚ի նմանէ։

ԳԼ. ԻԲ.

1 Մերձեցաւ տօն բաղարջակերացն՝ որ կոչէր պասե- ՀԶ
2 քն։ * Եւ խնդրէին քահանայապետքն և դպիրքն՝
թէ զիա՞րդ սպանանիցեն զնա. բայց երկնչէին ՚ի ժողո-
3 վրդենէ անտի։ * Այլ եմո՛ւտ սատանայ՝ ՚ի Յուդա
՚ի կոչեցեալն Իսկարիովտացի, որ էր ՚ի թուոյ երկո-
4 տասանիցն։ * Չոգաւ եդ բանս ընդ քահանայապետսն՝
և ընդ դպիրս, և ընդ իշխանս ժողովրդեանն, զի մատ-
5 նեսցէ զնա նց։ * Եւ խնդացին, և խոստացան տա՛լ
6 նմա արծաթ. * և յանձն առ՝ և խնդրէր պարապ մատ-
7 նել զնա նց՝ մեկուսի յամբոխէն։ * Ե՛կն օր բաղար-
8 ջակերացն, յորում օրէն էր զենուլ զպասեքն։ * և ա-
ռաքեաց զՊետրոս, և զՅովհաննէս՝ և ասէ. Երթայք
9 պատրաստեցէք մեզ զպասեքն զի կերիցուք։ * և նք
10 ասեն. Ո՞ւր կամիս զի պատրաստեսցուք. * Եւ ասէ
ցնս. Ահա՝ իբրև մտանիցէք ՚ի քաղաքն, պատահեսցէ
ձեզ այր մի բարձեալ սափոր ջրոյ. երթիջիք զհետ նր ՚ի
11 տունն յոր մտանիցէ. * և ասասջիք ցտանուտէր տանն.
Վարդապետն ասէ քեզ. Ո՞ւր են վանքն իմ, յորում զպա-
12 սեքն ուտիցեմ աշակերտօքս հանդերձ։ * և նա ցուց-
ցէ ձեզ վերնատուն մի մեծ զարդարեալ, և անդ պատ-
13 րաստեսջիք։ * Եւ գնացեալ գտին որպէս և ասացն նց
14 և պատրաստեցին զպասեքն։ * Եւ իբրև ժամ եղև՝
15 բազմեցաւ, և երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա։ * Եւ
ասէ

---

(34) ԲՃԻ. Եւ հոգւովք. կամ, հոգսովք։ (36) Ոմանք. Եւ յամ. ժամ աղ՛՛.. արժանի լինիցիք.. որ լինելոց իցէ։ (38) Ոմանք. Ընդ առաւօտն առ նա։
Գլ. ԻԲ. (1) Ոմանք. Որ կոչէր պասեք։ (4) Ոմանք. Չոգաւ եդ բանս։ (6) Ոմանք. Յամբոխէ անտի։ (10) Ոմանք. Իբրև մտանէք ՚ի քղք.. յոր մտանիցեն։ (12) Ոմանք. Զարդարեալ. անդ։ (15) Ոմանք. Ցանկանալով.

Digitized by Google

ասէ ցնս · Ցանկալով ցանկացայ զայս պասեքս ուտել
ընդ ձեզ' մինչեւ չարչարեալ իցեմ: * Բայց ասեմ ձեզ, 16
թէ ոչ եւս կերայց 'ի սմանէ, մինչեւ լցցի յարքայութեան
Այ: * Եւ ընկալեալ բաժակ' գոհացաւ եւ ասէ · առ 17
էք զայդ' եւ բաժանեցէք 'ի ձեզ: * Ասեմ ձեզ, թէ 18
յայսմ հետէ' ոչ արբից 'ի բերոյ որթոյ, մինչեւ եկեսս_
ցէ արքայութիւն Այ: * Եւ առեալ հաց, գոհացաւ, եւ 19
եբեկ եւ ետ նց' եւ ասէ · այս է մարմին իմ, որ վն բազմաց
տուեալ · զայս արասջիք առ իմոյ յիշատակի: * Նոյն_ 20
պէս եւ զբաժակն յետ ընթրելոյն առ' եւ ասէ · այս բա_
ժակ է նոր ուխտ' իմով արեամբ վն ձեր հեղեալ: * Բայց 21
ահաւասիկ' ձեռն մատնչի իմոյ ընդ իս 'ի սեղանս: * Եւ 22
որդի մարդոյ ըստ սահմանելոյն երթայ, բայց' վայ
մարդոյն այնմիկ յորոյ ձեռն մատնեսցի: * Եւ նոքա' ըն_ 23
կեան խնդրել ընդ միմեանս, թէ ով է 'ի նոցանէ' որ
զայն գործելոց իցէ:

ՀԵ * Եղեւ' եւ հակառակութիւն 'ի մէջ նց, թէ ով 'ի նոցա_ 24
նէ համարիցի մեծ: * Եւ նա' ասէ ցնս · Թագաւորք 25
ազգաց տիրեն նց, եւ որ իշխենն նց' բարերարք կոչին ·
* այլ դուք' ոչ այնպէս · այլ որ մեծն է 'ի ձեզ' եղիցի 26
իբրեւ կրտսերն, եւ առաջնորդն իբրեւ զսպասաւորն:
* Ո՞վ է մեծ, բազմականն' եթէ սպասաւորն · ոչ ապա_ 27
քէն' բազմականն · բայց ես եմ 'ի մէջ ձերում իբրեւ զսպա_
սաւոր: * Եւ դուք էք' որ ցանգ կայիք ընդ իս 28
'ի փորձութեան իմ · * եւ ես ուխտեմ ձեզ' որպէս եւ հայր 29
իմ ուխտեաց ինձ զարքայութիւն · * զի ուտիցէք եւ ըմ_ 30
պիցէք 'ի սեղան իմ յարքայութեան իմում · եւ նստջիք յեր_
կոտասան աթոռ' դատել զերկոտասան ազգ իսրայէլի:

ՀԸ * Եւ ասէ Տր · սիմոն սիմոն, ահա' սատանայ խնդ_ 31
րեաց զձեզ խարբալել իբրեւ զցորեան · * այլ ես ա_ 32
ղաչեցի վն քո' զի մի պակասեսցէ հաւատքն քո: եւ դու
երբեմն դարձցիս' եւ հաստատեսցես զեղբարսն քո: * Եւ 33
նա' ասէ ցնա · Տր' ընդ քեզ պատրաստ եմ եւ 'ի բանտ
եւ 'ի մահ երթալ: * Եւ նա' ասէ ցնա · ասեմ քեզ 34
պետրոս,

ցանկամ'': (18) Ոմանք. Զի յայսմ հետէ ոչ: (19) Ոմանք. Եւ բեկ ետ նց: (20) Ոմանք. Բաժակ նոր ուխտ.. վն ձեր հեղլոյ. կամ, հեղլով: (22) Ոմանք. Մատնեսցի: (23) Ոմանք. Թէ ով է: (24) Ոմանք. Եւ եղեւ հկռկութի. կամ, եւ եղեւ եւ հակառ''.. Թէ ով 'ի նցէ: (27) Ոմանք. Այլ ես եմ 'ի միջի.. իբրեւ սպասաւոր: (29) Ոմանք. Ինձ զարքայութին: (30) Օրինակ մի. 'Ի սեղան հօր իմ յարքայութեն ի''... եւ նստիջիք: (31) Ոմանք. Խնդրեաց զձեզ խար'': (32) Ոմանք. Աղաչեցից վն քո: Որ Օրինակ մի. Վն քո զհայր, զի մի: (34) Ոմանք. Մինչ երիցս ուր'':

Digitized by Google

պետրոսէ՝ չիցէ այսօր հաւու խօսեալ, մինչև երիցս ու-
35 րանայցես զիս չգիտել: * Եւ ասէ ցնոսա. յորժամ առա-
քեցի զձեզ առանց քսակի և մախաղի և կօշկաց, միթէ
36 կարօտացայք ինչ: * և նոքա ասեն. և ոչ ինչ: Ասա՝
ասէ. այլ այժմ որ ունի քսակ՝ բարձցէ, նոյնպէս և
մախաղ. և որ ոչն ունիցի, վաճառեսցէ զձորձս իւր՝
37 և գնեսցէ իւր սուսեր: * Բայց ասեմ ձեզ. զի այս
եւս որ գրեալ է՝ պարտ է՝ զի կատարեսցի յիս, թէ ընդ
անօրէնս համարեցաւ. զի որ վասն իմ ինչ է՝ վախճանեալ
38 է: * Եւ նոքա ասեն. Տէր՝ ահաւասիկ են աստ երկու
39 սուսերք: և նա ասէ ցնոսա. բաւական են: * Եւ ելեալ
գնաց ըստ սովորութեան ’ի լեառն Ձիթենեաց. գնացին
40 զհետ նր և աշակերտքն: * Իբրև եհաս ’ի տեղին՝ ասէ
41 ցնոսա. յաղօթս կացէք չմտանել ’ի փորձութիւն: * Եւ ինքն
մեկնեցաւ ’ի նոցանէ իբրև քարընկէց մի, եդ ծունր՝
42 կայր յաղօթս, * և ասէր. Հայր՝ եթէ կամիս՝ անցո
զբաժակս զայս յինէն. բայց ոչ իմ կամք՝ այլ քոյդ լի-
43 ցին: * Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ յերկնից՝ և զօրա-
ցուցանէր զնա. և էր ’ի տագնապի, և մտադիւրութ̃
44 եւս կայր յաղօթս: * և հոսէին ’ի նմանէ քրտունք իբ-
րև զկայլակս արեան՝ ոլոռն ոլոռն հեղեալ ’ի յերկիր:
45 * Եւ յառնելն յաղօթիցն, եկն առ աշակերտսն՝ և
եգիտ զնս ’ի քուն ’ի տրտմութենէն. * և ասէ ցնս. զի՞
ննջէք, արիք կացէք յաղօթս՝ զի մի մտանիցէք ’ի փոր-
47 ձութիւն: * Եւ մինչ դեռ խօսէր, ահաւասիկ ամբոխ.
և որ կոչէրն յուդա՝ մի յերկոտասանիցն առաջնորդէր
նց: Իբրև մերձեցաւ առ յս՝ համբուրել զնա. քան-
զի զայն նշան տուեալ էր նց. թէ ընդ որում ես համ-
48 բուրեցից՝ նա է, զնա ունիցիք: * Ասէ ցնա յս. յու-
49 դա՝ համբուրելով մատնես զորդի մրդ: * Իբրև տեսին
որ

(35) Ոմանք. Կարօտեցայք ինչ: (36) Ոմանք. Որ ունիցի քսակ.. և որ ոչ ունի: (37) Ոմանք. Զոր գրեալ է: (42) Ոմանք. Այլ քոյդ լիցի: (43)(44) Ոմանք յօրինակաց ’ի սպառ զանց առնեն զայս երկու համարս. * Եւ երևեցաւ նմա հրեշ''.. * Եւ հոսէին ’ի նմանէ քր''.. և այլ ոմանք զառաջինն համարն միայն դնեն, և զերկրորդն զանց առնեն: Իսկ օրինակ մի այսպէս ունի. Եւ զօրութ̃ և մտադիւրութ̃ եւս կայր յա'': և զանց առնէ՝ ոլոռն ոլոռն հեղեալ ’ի յերկիր: Որ մերս համաձայն Բէնեդ ունէր զերկրորդն և ամ-բողջ. այլ և նշան: (44) Ոմանք. Հեղեալ յերկիր: (45) Ոմանք. Եւ եգիտ զնս ’ի: (48) Միայն օրինակս մեր ընդ այլ միում ունի՝ Մատնես զորդի մրդ. այլ այլք ամենեքին դնեն զորդի մարդոյ: ըստ որում և ’ի լատինացն թերևս նշա-նակի: (49) Ոմանք. Հարցուք զնոսա սրով:

Digitized by Google

որ զնովաւն էին՝ որ ինչ եղեւն, ասեն ցնա. Տէր՝ հար-
ցո՞ւք զնով սրով: * Եւ եհար մի ոմն 'ի նոցանէ զքա- 50
հանայապետին ծառայ, եւ 'ի բաց եհատ զաջոյ ունկն
նորա: * Պատասխանի ետ յիսուս՝ եւ ասէ. Թո՛յլ տուք մին- 51
չեւ ցայդ վայր. եւ մատուցեալ յունկն՝ բժշկեաց զնա:
* Եւ ասէ յեկեալսն 'ի վերայ նորա զքահանայապետսն, 52
եւ զիշխանս տաճարին եւ զծերսն. Իբրեւ 'ի վերայ աւա-
զակի՞ ելէք սուսերօք եւ բրօք: * Հանապազ ընդ ձեզ 53
էի 'ի տաճարին, եւ ո՛չ ձգեցէք ձեռս յիս. այլ այս է
ձեր ժամ, եւ իշխանութիւն խաւարի: * Եւ կալեալ զնա՝ 54
ածին եւ մուծին 'ի տունն քահանայապետին: Եւ պետրոս
երթայր զհետ նորա հեռագոյն: * Իբրեւ լուցին հուր 'ի 55
մէջ գաւթին՝ եւ նստան շուրջ, նստաւ եւ պետրոս 'ի
մէջ նոցա: * Ետես զնա աղախին մի՝ զի նստէր առ լուսն. 56
հայեցաւ ընդ նա՝ եւ ասէ. եւ սա ընդ նմա էր որ ընդ
նմայն էին: * Իսկ պետրոս ուրացաւ եւ ասէ. ո՛չ գի- 57
տեմ զնա կին դու: * Եւ յետ սակաւու միոյ՝ այլ ոմն 58
ետես զնա՝ եւ ասէ. եւ դու 'ի նոցանէ ես: Եւ պետրոս
ասէ. այր դու՝ չեմ 'ի նոցանէ: * Եւ իբրեւ ժամ մի 59
անց 'ի վերայ, այլ ոմն վիճէր եւ ասէր. արդ եւ սա
ընդ նմա էր, քանզի գալիլեացի է: * Ասէ պետրոս. 60
այր դու՝ չգիտեմ զինչ խօսիս: Եւ վաղվաղակի մինչ-
դեռ նա զայն ասէր, խօսեցաւ հաւ: * Դարձաւ տէրն 61
եւ հայեցաւ 'ի պետրոս: եւ յիշեաց պետրոս զբանն տեառն
զոր ասաց ցնա. մինչչեւ հաւու խօսեալ իցէ, երիցս ու-
րասցիս՝ չգիտել զիս: * Եւ ելեալ արտաքս՝ ելաց դառ- 62
նապէս: * Եւ արքն, որ պահէին զնա. այպն առնէին 63
զնովաւ, եւ հարկանէին: * Ծածկէին զերեսս նորա՝ եւ 64
ապտակէին. եւ հարցանէին ցնա՝ եւ ասէին. մարգարէա՛ց
մեզ է որ եհարն զքեզ: * Եւ այլ բազում ինչ հայհոյութեամբ 65
խօսէին 'ի նա: * Եւ իբրեւ այգ եղեւ, ժողովեցաւ ծե- 66
րակոյտ ժողովրդեանն՝ քահանայապետքն եւ դպիրք, եւ
հանին ածին զնա յատեանն իւրեանց՝ եւ ասեն, եթէ
դու ես քրիստոս, ասա՛ մեզ: * Ասէ ցնոսա. թէ ասացից ձեզ, 67
սակայն ո՛չ հաւատայք. * Եւ եթէ հարցից ինչ զձեզ՝ 68
չտա՛յք ինձ պատասխանի՝ կամ արձակիցէք: * Բայց 69
յայսմ հետէ նստցի որդի մարդոյ ընդ աջմէ զօրութեան.

այ

(51) Բ.ղմ. Թո՛յլ տուք մինչեւ: (51) Օրինակ Գ. Եւ մա-
տուցեալ առ զունկն նր. եւ եդ անդէն 'ի տեղւոջ իւ-
րում: Եւ մատուցեալ յունկն բժշկ": (52) Ոմանք. Եւ
ցծերս: (53) Ոմանք. Ցիս ձեռս: (55) Ոմանք. Եւ իբրեւ
լուցին: (64) Ոմանք. Եւ հարցանէին զնա: (65) Ոմանք.
Եւ այլ ինչ բազմ: (66) Ոմանք. Ժողովեցան ծերք". . . եւ
ասէին եթէ դու ես: (68) Ոմանք. Ինչ ցձեզ, չտայք:

Digitized by Google

70 ծոյ: * Եւ ասեն ամենեքեան. ուրեմն դու ես որդին
71 ծոյ: Եւ նա՝ ասէ ցնոսա. դո՛ւք ասէք թէ ես եմ: * Եւ
նոքա ասեն. զի՞նչ ևս պիտոյ է մեզ վկայութիւն, զի
մեզէն իսկ լուաք՝ ի բերանոյ դորա:

Գլ. ԻԳ.

1 Եւ յարուցեալ ամ՛ բազմութիւնն նոցա, ածին զնա առ
2 Պիղատոս: * Եւ սկսան չարախօս լինել զնմանէ՝
և ասել. գտաք զսա զի թիւրէր զազգս մեր, և ար-
գելոյր՝ ի տալոյ հարկս կայսեր, և ասէր զանձնէ՝ թէ
3 քս՛ն իցէ թագաւոր: * Իսկ Պիղատոս եհարց զնա՝ և
ասէ. դու ես թագաւորն հրէից: Նա՝ պատասխանի
4 ետ նմ՛ և ասէ. դու ասացեր: * Ասէ Պիղատոս ցքա-
հանայապետսն և ցժողովուրդսն. չգտանեմ ինչ վնաս
5 յառնս յայսմիկ: * Եւ նոքա ստիպէին, և ասէին, թէ
խռովէ զժողովուրդս, ուսուցանէ ը՛ ամ՛ հրէաստան՝
6 սկսեալ՝ ի գալիլեէ մինչև ցայսր: * Իսկ Պիղատոս իբ-
րև լուաւ զգալիլեէ, եհարց եթէ գալիլեացի է այրն:
7 * և իբրև գիտաց թէ յիշխանութէ հերովդի է, ետ
առնել զնա առ հերովդէս. քանզի և նա յԵմ էր յա-
8 ւուրսն յայնոսիկ: * Եւ հերովդէս իբրև ետես զյս.
ուրախ եղև յոյժ. զի ցանկայր՝ ի բազմ ժամանակաց
տեսանել զնա. քանզի լսէր բազմ անգամ զնմանէ, և
9 ակն ունէր նշան ինչ լինել՝ տեսանել՝ ի նմանէ: * Հար-
ցանէր զնա բանիւք բազմօք, և նա՛ ոչինչ ետ նմա պա-
10 տասխանի: * Կային քահանայապետքն և դպիրք՝ և
պնդագոյնս չարախօսէին զնմանէ:
11 * Արհամարհեաց զնա և հերովդէս հանդերձ իւրովք Հմ
զօրականօքն. և ծաղր արարեալ՝ արկ զնովաւ հանդերձս
12 սպիտակս, և ետ տանել անդրէն առ Պիղատոս: * Եւ
եղեն բարեկամք Պիղատոս և հերովդէս յաւուր յայն-
13 միկ. քանզի յառաջ թշնամիք էին միմեանց: * Կոչեաց
Պիղատոս զքահանայապետսն և զիշխանս և զժողովուր-
14 դսն. * և ասէ ցնս. ածէք մատուցէք ինձ զայրս զայս
իբրև զխոտորեցուցիչ ժողովրդեանն. և ահաւասիկ
առաջի ձեր դատեցայ, և վնաս ինչ՝ ոչ գտի յառնս յայս-
միկ՝

---

(70) Ոմանք. Դուք ասացէք թէ ես: (71) Ոմանք. Պիտոյ
են մեզ վկայութիւն:
Գլ. ԻԳ. (2) Ոմանք. Չարախօսել զնմանէ՝ և: (3) Ոմանք.
Թագաւոր հրէից: (6) Ոմանք. Գալիլեացի իցէ այրն:
(7) Ոմանք. Զի և նա յԵմ: (9) Ոմանք. Եւ նա ինչ ոչ
ետ նմ: (10) Ոմանք. Եւ պնդագոյն չա՛՛: (11) Ոմանք.
Հանդերձ սպիտակ: (12) Ոմանք. Յառաջն թշնամիք:
(14) Ոմանք. Զորոյ դուք չարախօսէքդ:

Digitized by Google

մին՝ զորոց դուք չարախօսեցէքդ զդմանէ: * Այլ և 15
ոչ Հերովդէս, քանզի ետու տանել զդա առ նա: և
արդ՝ ոչինչ մահու արժանի է գործեալ դորա. * Խրա- 16
տեցից զդա, և արձակեցից: * Զի հարկ էր մի մի ըստ 17
տօնի արձակել նց: * Եւ նք՝ աղաղակէին ամ բազ- 18
մութեամբն՝ և ասէին. բարձ զդա, և արձակեա մեզ զԲա-
րաբբայ, * որ էր վն խռովութեան իրիք եղելոյ 'ի քա- 19
ղաքին և սպանութեան մատնեալ 'ի բանտ: * Դարձեալ պե- 20
ղատոս սկսաւ խօսել, քանզի կամէր արձակել զյն:
* Եւ նոքա՝ անդրէն աղաղակէին և ասէին. 'ի խաչ- 21
հան զդա: * Եւ նա՝ երիցս ասէ ցնս. զի՞նչ չար ա- 22
րար սա. ոչինչ վնաս մահու գտի 'ի սմա. խրատեցից
զսա և արձակեցից: * Եւ նք ստիպէին մեծաձայն՝ 23
և խնդրէին զնա՝ 'ի խաչ հանել. և զօրանային բար-
բառքն նց և քահանայապետացն: * Եւ պիղատոս հա- 24
ւանեցաւ՝ առնել զհայցուածս նց: * Արձակեաց նց 25
զԲարաբբայն՝ զոր վն խռովութեան և սպանութեան արկեալ
էր 'ի բանտ, զոր և խնդրէինն իսկ. և զյն մատնեաց
կամացն նց: * Իբրև տարին զնա, ըմբռնեցին 26
զոմն սիմոն կիւրենացի՝ որ գայր յանդէ. եդին 'ի
վերայ նորա զխաչն՝ բերել զհետ յնի: * Եւ երթայր 27
զհետ նորա բազմութիւն ժողովրդեանն, և կանանց՝ որ
կոծէին և աշխարէին զնա:

Զ * Դարձաւ յն և ասէ ցնս. դստերք եմի՝ մի լայք 'ի 28
վերայ իմ, այլ լացէք 'ի վերայ անձանց և 'ի վերայ որդ-
ւոց ձերոց: * Զի եկեսցեն աւուրք յորս ասիցեն, թէ 29
երանի ամլոց և որովայնից՝ որ ոչ ծնան, և ստեանց՝
որ ոչ դիեցուցին: * Յայնժամ սկսանիցին ասել լե- 30
րանց՝ թէ անկերուք 'ի վերայ մեր, և բլրոց՝ թէ ծած-
կեցէք զմեզ: * Զի եթէ ընդ փայտ դալար՝ զայս առ- 31
նեն, ընդ չորն՝ զի՞նչ լինիցի: * Ածին և այլ երկուս 32
չարագործս՝ սպանանել ընդ նմա: * Իբրև չոգան 'ի 33
տեղին՝ կոչեցեալ գագաթն, անդ հանին զնա 'ի խաչ.
և զչարագործսն՝ զոմն ընդ աջմէ՝ և զոմն ընդ ձախմէ
խաչեցին: * Եւ յն ասէ. հայր՝ թո՛ղ դոցա՝ զի ոչ գի- 34
տեն զինչ գործեն: Եւ 'ի բաժանել զհանդերձս նր,
արկին վիճակս: * և կայր ժողովուրդն հայեցեալ: 35
Անգոսնէին զնա իշխանքն հանդերձ նոքօք՝ և ասէին.

զայլս

(17) Ոմանք. Ըստ տօնին արձա": (21) Ոմանք. Եւ նք անդէն աղա": (22) Ոմանք. Զինչ ինչ չար արար . . . մահու գտի 'ի սա: (23) Ոմանք. Բարբառք նց: (25) Ոմանք. Որ վն խռովութեան: (33) Ոմանք. 'Ի տեղին անուանեալ գագաթն. և ոմանք. Կոչեցեալն գագաթն: (34) Ոմանք. Թո՛ղ սոցա, զի: (35) Ոմանք. Զնա և իշխանքն.

Digitized by Google

Զայլս ապրեցոյց, ապրեցուսցէ և զանձն՝ եթէ դա է
36 քս որդի այ ընտրեալն ։ * Այպն առնէին զնա և զինո-
ւորքն, եկեալ առաջի՝ մատուցանէին նմա քացախ .
37 * և ասէին . եթէ դու ես թագաւորն հրէից՝ փրկեա
38 զանձն քո ։ * Եւ էր գիր գրեալ ՚ի վերայ նորա, յու-
նարէն՝ և դաղմատարէն՝ և եբրայեցերէն գրով, թէ
39 սա է արքայն հրէից ։ * Իսկ մի ոմն՝ ՚ի կախելոց չա-
րագործացն հայհոյէր զնա՝ և ասէր . ոչ դու ես քս,
փրկեա զանձն քո և զմեզ ։
40 * Պատասխանի ետ ընկերն սաստելով նմա՝ և ասէ . ԶԸ
41 չերկնչիս դու յայ՝ զի ՚ի նմին պատժի կաս ։ * և մեք՝
յիրաւի, զի արժանի որոց գործեցաքն՝ առնումք ըզ-
42 հատուցումն . և սա՝ ապիրատ ինչ՝ ոչ գործեաց ։ * Եւ
ասէ ցյս . յիշեա զիս տր՝ յորժամ գայցես արքայու-
43 թբ քով ։ * Եւ ասէ ցնա յս . ամէն ասեմ քեզ . այսօր ընդ
44 իս իցես ՚ի դրախտին ։ * Եւ էր իբրև վեցերորդ ժամ .
և խաւար եղև ՚ի վերայ ամ երկրի մինչև ցիններորդ
45 ժամն . խաւարեցաւ արեգակն ։ * Եւ հերձաւ վարա-
46 գոյր տաճարին ընդ մէջ ։ * Եւ կարդաց յս ՚ի ձայն մեծ՝
և ասէ . հայր՝ ՚ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ ։ զայս
47 իբրև ասաց՝ եհան զոգի ։ * Եւ տեսեալ հարիւրա-
պետին զոր ինչ եղեն, փառաւոր արար զած՝ և ասէ .
48 արդարև՝ այրս այս՝ արդար էր ։ * Եւ ամ ժողովուրդ-
քն որ եկեալ էին, և տեսանէին զանցսն զայն՝ և
49 զգործ, բախէին զկուրծս՝ և դառնային ։ * Կային և
ամ ծանօթքն նր ՚ի հեռաստանէ . և կանայք որ եկեալ
էին զհետ նր ՚ի գալիլեէ՝ և տեսանէին զայն ։
50 * Եւ ահա այր մի, անուն յովսէփ, որ էր նախարար՝ ԶԲ
51 այր բարեգործ և արդար . * սա չէր միաբանեալ ընդ
խորհուրդս և ընդ գործս նց . յարիմաթեայ քաղաքէ
հրէից, որ և ինքն իսկ՝ ակն ունէր արքայութեն այ ։
52 * սա՝ մատուցեալ առ պիղատոս՝ խնդրեաց զմարմինն
53 յսի ։ * և իջուցեալ զնա՝ պատեաց պատանատակալաւ,
և

(36) Ոմանք . Առաջի նր մատու" ։ (37) Ոմանք . Եթէ դու
ես քս թգրն ։ (38) Ոմանք . Դաղմատարէն . . եթէ սա է
թգրն հրէ" ։ (40) Բազմ . Չերկնչեցիս դու յայ ։ (40) Ո-
մանք . Զի և ՚ի նմին պատժի ։ (42) Ոմանք . Գաս արքայ-
ութբ քով ։ (44) Ոմանք . Ցիննն ժամ ։ (46) Ոմանք .
Աւանդեմ զոգիս . և ։ (47) Ոմանք . Որ ինչ եղեն ։ (48) Օ-
րինակ մի . Եկեալ էին ՚ի տեսանել զանցսն զայն, և
զգործն ։ (49) Յայլ օրինակ . ՚ի գալիլեէ՝ և տեսա" ։ (49) Ո-
մանք . ՚ի գալիլեայ՝ տեսանէին ։ (50) Ոմանք . Անուանն
յովսէփ ։ (51) Ոմանք . Յարեմաթեայ . . . արքայութեն ։
(53) Ոմանք . Գերեզմանին . ուր չէր բնաւ զք ։

եւ եդ 'ի կոփածոյ գերեզմանի . ուր չէր ոք ընաւ եւ
դրեալ : * Եւ օրն էր ուրբաթ , եւ շաբաթն լուսանայր : 54
* Եւ երթայքն զհետ նորա կանայքն՝ որ եկեալ էին ընդ նմա 55
'ի Գալիլեէ . տեսին զգերեզմանն , եւ որպէս եդաւ մարմինն
նորա : * Դարձան , եւ պատրաստեցին խունկս եւ իւղս . 56
եւ 'ի շաբաթուն հանդարտեցին ըստ պատուիրանին :

ԳԼ. ԻԴ.

Բայց 'ի միաշաբաթուն վաղ՝ քաջ ընդ առաւօտն , եկին 1
'ի գերեզմանն . բերէին զխունկսն զոր պատրաստեցին . եւ այլ կանայք ընդ նոսա : * Եւ գտին զվէմն թաւա- 2
լեցուցեալ 'ի գերեզմանէն անտի : * Եւ մտեալ 'ի ներ- 3
քս՝ ոչ գտին զմարմինն Տն Յսի : * Եւ եղեւ ընդ հիա- 4
նալն նց վս այնորիկ , եւ ահա արք երկու հասին առ
նս 'ի հանդերձս լուսաւորս : * Եւ խռովեալ զահի հարան՝ 5
եւ խոնարհեցուցին զերեսս իւրեանց յերկիր . ասեն
ցնս . զի՞ խնդրէք զկենդանին ընդ մեռեալս՝ * չէ՛ աստ , 6
այլ յարեաւ : Յիշեցէք որպէս խօսեցաւ ընդ ձեզ մինչ էր
'ի Գալիլեա , * եւ ասէր՝ թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ 7
մատնել 'ի ձեռս մարդկան մեղաւորաց , եւ 'ի խաչ ելա-
նել , եւ յերրորդ աւուր յառնել : * Եւ յիշեցին զբանսն 8
նր : * Եւ դարձեալ պատմեցին զայս ամ մետասանիցն , 9
եւ այլոցն ամենեցուն : * Եւ էին Մարիամ Մագդաղե- 10
նացի , եւ Յովհաննա , եւ Մարիամ Յակոբայ , եւ այլք ը̄
նս՝ որ պատմեցին զայս առաքելոցն : * Եւ երեւեցան ա- 11
ռաջի նց շաղփաղփանք բանքն նց՝ եւ չհաւատային նց :
* Բայց Պետրոս յարուցեալ՝ ընթացաւ 'ի գերեզմանն , 12
եւ հայեցեալ՝ տեսանէ զկտաւսն լոկ՝ զի կային . եւ գը-
նաց ընդ միտս զարմանայր , թէ զինչ եղեւ :

ՁԳ * Եւ ահա՝ երկուք 'ի նոցանէ երթային 'ի նմին աւուր 13
'ի գեղ մի , որ հեռի էր յԵրուսաղէմէ հարիւր եւ վաթսուն աս-
պարիսաւ . եւ էր անուն նր Էմմաւուս : * Եւ նոքա խօ- 14
սէին ընդ միմեանս վասն ամ անցիցն անցելոց : * Եւ եղեւ 15
ընդ խօսելն նց եւ ընդ վիճելն , եւ ինքն Յս մեր-
ձեցաւ՝ եւ երթայր ընդ նս : * Եւ նց աչք՝ կալեալ էին 16
առ

---

(54) Ոմանք . Եւ 'ի շաբաթն լուսանայր : (56) Ոմանք .
Դարձան պատրաստ'' . խունկս եւ իւղս :

Գլ. ԻԴ . (1) Ոմանք . 'Ի միաշաբաթիջն , վաղ քաջ ընդ :
(2) Ոմանք 'ի գերեզմանէն . եւ մտեալ : (4) Ոմանք . Եւ
եղեւ 'ի հիանալն նց վս այսորիկ . եւ ահա : (7) Ոմանք .
Եւ յերրորդ աւուր յառն'' : (12) Ոմանք . Զկտաւսն լոկ՝ զի :
(13) Ոմանք . Երկուս 'ի նցէ . . . Էմմաւուս : (13) Օրինակ մի .
Արք երկու 'ի նցէ էր'' . հարիւր եւ յիսուն ասպար'' . :
Էմմաւուս : (14) Ոմանք . Անցիցն անցելոց :

17 ին 'ի չճանաչելոյ զնա: * Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նչ են
բանքդ՝ զոր դուք վիճիք ընդ միմեանս՝ մինչ գնաք տր-
18 տմեալք, եւ տրտմեալ էք: * Պատասխանի ետ մի ոմն 'ի
նոցանէ՝ որում անուն էր Կղէովպաս, եւ ասէ ցնա. դու՝
միայն կաս յԵմ, որ ոչ գիտացեր զինչ գործեցաւ 'ի նմ
19 յաւուրսս յայսոսիկ: * Եւ ասէ ցնա. զի՞նչ: Եւ նոքա
ասեն. զՅիսուսէ Նազովրեցւոյ. որ եղեւ այր մարգարէ, հզօր
արդեամբք եւ բանիւք առաջի Այ, եւ ամ ժողովրդեանն:
20 * Որպէս մատնեցին զնա քահանայապետքն՝ եւ իշխանքն մեր
21 'ի դատաստան մահու, եւ հանին զնա 'ի խաչ: * Մեք՝
ակն ունէաք թէ նա է որ փրկելոց է զԻսրայէլ: այլ
եւ հանդերձ այսու ամենայնիւ, այս՝ երրորդ օր է յոր-
22 մէ հետէ այն գործեցաւ: * Այլ եւ կանայք ոմանք
'ի մէնջ զարմացուցին զմեզ. որք կանխեալ ընդ առա-
23 ւօտս չոգան 'ի գերեզմանն, * եւ ոչ գտին զմարմին նր.
եկին եւ ասեն, թէ եւ տեսիլ եւս հրեշտակաց տեսին,
24 որք ասեն զնմանէ թէ կենդանի է: * Եւ գնացին ո-
մանք 'ի մէնջ 'ի գերեզմանն, եւ գտին նոյնպէս՝ որպէս կա-
25 նայքն ասացին. բայց զնա ոչ տեսին: * Եւ նա՝ ասէ
ցնս. ով անմիտք եւ ծանրասիրտք 'ի հաւատալ: յամե-
26 նայն զոր խօսեցան մարգարէքն. * ոչ զնոյն պարտ էր չար-
27 չարել Քն, եւ մտանել 'ի փառս իւր: * Եւ սկսեալ 'ի
Մովսիսէ եւ յամ մարգարէից, մեկնէր նց՝ որ ինչ յամ
28 գիրս գրեալ է զնմանէ: * Իբրեւ մերձեցան 'ի գեղն
յոր երթային, եւ նա պատճառէր՝ հեռագոյն եւս ու-
29 րեք երթալ: * Եւ բռնադատեցին զնա՝ եւ ասեն. առ
մեզ ագիր, զի ընդ երեկս է, եւ տարաժամեալ է օրս:
30 Եւ եմուտ՝ ագանել ընդ նս: * Եւ եղեւ 'ի բազմ-
ելն նր ընդ նս, առեալ զհացն՝ օրհնեաց, եբեկ՝ եւ
31 ետ նց: * Եւ նց՝ բացան աչք, եւ ծանեան զնա. եւ նա՝
32 եղեւ 'ի նոցանէ աներեւոյթ: * Եւ ասեն ցմիմեանս. ոչ
իսկ եւ սիրտք մեր ջեռեալ էին 'ի մեզ, մինչ խօսէրն ընդ մեզ
33 զճանապարհայն. եւ մեզ բանայր զգիրս: * Եւ յա-
րուցեալ նոյնժամայն՝ դարձան յԵրուսաղէմ, եւ գտին
ժողովեալ զմետասանսն՝ եւ զորս ընդ նոսայն էին,

* Եւ

(17) Ոմանք. Մինչ գնաք երթայքդ, եւ տրտմ": (18) Ոմանք. Դու միայն կեաս յԵմ. . յաւուրս յայսոսիկ: (21) Ոմանք. Նա իցէ որ փրկելոց իցէ. Իյ, էր զնէ. . երկիրորդ օր է. . այդ գործեցաւ: (22) Ոմանք. Ընդ առաւօտն: (23) Ոմանք. Զմարմին նր. . եկեալ ասեն եւ հր": (24) Ոմանք. Եւ գտին այնպէս, որպէս եւ կա": (25) 'Ի հաւ". 'Ի հաւատալ ամե զոր խօ". հանդերձ 'ի բնագ": (27) Ոմանք. Գրեալ էր զնմէ: (32) Ոմանք. Եւ ասէին ցմիմեա": զմեզ. (32) Յօրինակին գրեալ էր. Ոչ իսկ եւ սիրտք:

Digitized by Google

	Յովհ	Մատթ	Մարկ	Ղուկ
Վասն ապաշխարութեան զաքքէոսի, և հրաժարելոյ խոստովանելոյ	ԼԵ			
Վասն ածելոյն էշ 'ի Հոլոցն հրաւիրել չայ	ԼԶ			
Վասն փախելոյն էշ 'ի գաղաթա	ԼԷ			
Վասն առաքելոյ զհոգին	ԼԸ			
Վասն խնդրելոյն զՔրիստոսի մարմինն	ԼԹ	ԿԸ	ԽԸ	ԾԲ
Վասն բերելոյն նիկոդեմոսի զզմուռս	Խ			
Վասն գալոյ կանանցն 'ի Գերեզմանն	ԽԱ			
Վասն դռնփակ յայտնելոյն մտանելոյ	ԽԲ			
Վասն զԹովմայ հաւատալոյ տն	ԽԳ			
Վասն ձկնորսացն ընդ ՏՆ, և հարցմանն ըզՊետրոս	ԽԴ			
Վասն սիրելւոյ աշակերտին, և գրելոյ աւետարանին	ԽԵ			

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆ-ՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ·

Յովհաննու Աւետարանն՝ գրեալ է յովհաննէսէ, որ եղբայր է յակոբայ զեբեդեայ. որ անկաւ 'ի վերայ լանջացն տեառն. Նոյն սա՝ գրեաց զաւետարանս զայս: Եւ սկիզբն առնէ յաստուածային բանէն. և զկար հօրն ծննդեան մշտնջենաւոր յաւէտ, և բանն մարմին եղև: Եւ յետ պատմելոյ զմկրտութիւն յովհաննու, և զընտրութիւն աշակերտացն. այլ և զհարսն և զհարսանիս որ եղեն: և զկատարածն՝ որ համբարձման գրեալ զերկրորդ, և խաչելոյն. յարութեան և զերևումն քաղաքաց հանդերձ նոր, և զի մի զարմանասցի նա ևս որդին. և համբարձման ևս եղանց 'ի փրկութիւն: և յարժամ յերկինս առաջ, երևեցաւ աշակերտացն իւրոց:

Յովհաննէս՝ որ և որդի որոտման, սիրելին առաքելական դասուն Քրիստոսի. Սա՝ զկնի ԾԲ ամի համբառնալոյ Քրիստոսի գրեաց զաւետարանս իւր յեփեսոս քաղաքի, 'ի խնդրելոյ եկեղեցւոյն ասիոյ՝ 'ի լեզու յոյն: Եւ է՝ գլուխս ԽԵ: Վկայութիւնս ԻԷ: Տունս ՌԴ:
Միանգամայն Չորեքեան աւետարանացն Գլուխք ՌՃԿԵ:
Վկայութիւնք ՀԹ: Տունք ԺՌ:
Յովհաննէս Հնդկաստանեան:

ԱՒԵ.

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ.

ԳԼ. Ա.

1 Ի ՍԿԶԲԱՆԷ ԷՐ ԲԱՆՆ. Ա
եւ Բանն էր առ Ած. եւ Ած էր Բանն։ բգ
2 * Նա՝ էր ի սկզբանէ առ Ած։ * Ամե-
3 նայն ինչ՝ նովաւ եղեւ. եւ առանց նորա
4 եղեւ եւ ոչինչ՝ որ ինչ եղեւն։ * Նովաւ՝ կեանք էր, եւ
5 կեանքն՝ էր լոյս մարդկան. * Եւ լոյսն՝ ի խաւարի անդ՝
լուսաւոր էր, եւ խաւար՝ նմա ոչ եղեւ հասու։
6 * Եղեւ այր մի առաքեալ յԱյ. անուն նր Յովհաննէս։ Բ
7 * Սա՝ եկն ի վկայութիւն զի վկայեսցէ վս լուսոյն. զի
8 ամենեքին հաւատասցեն նովաւ։ * Ոչ էր նա լոյսն,
9 այլ զի վկայեսցէ վս լուսոյն։ * Էր լոյսն ճշմարիտ,
որ լուսաւորէ զամենայն մարդ՝ որ գալոց է յաշխարհ։
10 * Յաշխարհի էր, եւ աշխարհ նովաւ եղեւ, եւ աշխարհ
11 զնա ոչ ծանեաւ։ * Յիւրսն եկն, եւ իւրքն զնա ոչ
12 ընկալան։ * Իսկ որք ընկալան զնա, ետ նց իշխանու-
թիւն որդիս Այ լինել, որոց հաւատան յանուն նր։
13 * Որք ոչ յարենէ, եւ ոչ ի կամաց մարմնոյ, եւ ոչ ի
14 կամաց առն, այլ յԱյ ծնան։ * Եւ Բանն մարմին եղեւ,
եւ բնակեաց ի միջի մերում. եւ տեսաք զփառս նր զփառս իբ-
րեւ զՄիածնի առ ի Հօրէ, լի շնորհօք եւ ճշմարտութեամբ։
15 * Յովհաննէս վկայէ վս նր, աղաղակէր եւ ասէր. Սա
է՝ զորմէ ասէի, որ զկնի իմ գալոց էր, առաջի իմ
16 եղեւ, զի նախ քան զիս էր։ * Զի ի լրմանէ նր
17 մեք ամենեքին առաք շնորհս փոխանակ շնորհաց։ * Զի
օրէնքն ՝ի ձեռն Մովսիսի տուան. շնորհքն եւ ճշմարտու-
18 թիւն ՝ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի եղեն։ * Զած ոչ ոք ետես եր- բբ
բեք.

Գլ. ա. (2) Օրինակ մ. Եւ Բանն էր առ Ած։ (3) Օրինակ մ. Եղեւ եւ ոչինչ. որ ինչ եղեւ նովաւ։ Կեանք էր. եւ։ (5) Ոմանք. Անդ լուսաւոր է։ Եւ ոմանք. Լուսաւորէ։ (6) Ոմանք. Անուն նր յովհ"։ (12) Ոմանք. Որք ընկալ-ւանն... որոց հաւատասցեն յանուն։ (15) Օրինակ մի ընդ-ոսկեաւ. Յովհաննէս վկայեաց։ (15) Ոմանք. Եւ ասէր. սա էր զորմէ։ (17) Ոմանք. Շնորհք եւ ճշմարտութիւն։

Digitized by Google

բէք, բայց միածինն որդի՝ որ է 'ի ծոց հօր՝ նա պատ-
մեաց։ * Եւ այս է վկայութիւն Յովհաննու, յորժամ 19
առաքեցին առ նա Հրեայքն յԵրուսաղէմէ քահանայս եւ ղեւ-
տացիս, զի հարցցեն զնա՝ թէ դու ո՞ ես։ * Եւ խոս- 20
տովան եղեւ՝ եւ ոչ ուրացաւ. եւ խոստովան եղեւ եթէ
ես՝ ոչ եմ Քրիստոսն։ * Եւ հարցին զնա. իսկ՝ ո՞վ ես դու, 21
Եղիա՞ ես։ Եւ ասէ. ոչ եմ։ իսկ՝ մարգարէ՞ն ես դու։
պատասխանի ետ, թէ ոչ։ * Իսկ՝ ասեն ցնա, դու ո՞վ 22
ես, զի պատասխանի տարցուք որոց առաքեցինն զմեզ.
զի՞ ասես վասն քո։ * Ասէ. ես՝ ձայն բարբառոյ յանա- 23
պատի. ուղիղ արարէք զճանապարհն Տեառն, որպէս ասաց
Եսայի մարգարէ։ * Եւ որք առաքեցանն՝ 'ի փարի- 24
սեցւոց անտի էին։ * Հարցին զնա՝ եւ ասեն. իսկ՝ զի՞ 25
մկրտես՝ եթէ դու չես Քրիստոսն, եւ ոչ Եղիա, եւ ոչ մար-
գարէն։ * Պատասխանի ետ նոցա Յովհաննէս՝ եւ ասէ. 26
ես՝ մկրտեմ զձեզ ջրով. 'ի մէջ ձերում կայ զոր դուքն
ոչ գիտէք։ * որ զկնի իմ գալոցն է, որում չեմ ես ար- 27
ժանի՝ եթէ լուծից զխրացս կօշկաց նորա։ * Այս՝ 28
'ի Բեթաբրա եղեւ յայնկոյս Յորդանանու, ուր էրն
Յովհաննէս՝ եւ մկրտէր։

Գ.
բ գ
* 'Ի վաղիւ անդր տեսանէ զՅիսուս զի գայր առ նա, եւ 29
ասէ. ահաւասիկ գառն Աստուծոյ՝ որ բառնայ զմեղս աշխար-
հի։ * Սա է՝ վասն որոյ եսն ասէի, զկնի իմ գայ՝ այր, 30
որ առաջի իմ եղեւ, զի յառաջ էր քան զիս։ * Եւ 31
ես՝ ոչ գիտէի զնա. այլ զի յայտնի լինիցի Իսրայէլի,
վասն այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել։ * Վկայեաց Յովհան- 32
նէս՝ եւ ասէ, թէ տեսանէի զհոգին՝ զի իջանէր երկ-
նից աղաւնի յերկնից, եւ հանգչէր 'ի վերայ նորա։ * Եւ ես՝ 33
ոչ գիտէի զնա. այլ որ առաքեացն զիս մկրտել ջրով,
նա ասաց ցիս. յոր վերայ տեսանիցես զհոգին, զի իջանիցէ
եւ հանգչիցի 'ի վերայ նորա, նա է որ մկրտէ հոգւովն սրբով։
* Եւ ես տեսի, եւ վկայեցի՝ եթէ սա է որդին Աստուծոյ։ 34

Գ.
բ գ
* 'Ի վաղիւ անդր կայր Յովհաննէս, եւ յաշակերտաց նո- 35
րա երկու։ * Եւ նայեցեալ ընդ Յիսուս՝ զի գնայր, 36
ասէ.

---

(19) Ոմանք. Զի հարցցեն զնա.. ով ես։ (20) Ոմանք. Ուրացաւ. խոստո՛՛։ (21) Ոմանք. Իսկ ո՞ ես.. եւ նա ասէ. ոչ եմ։ (22) Ոմանք. Դու ո՞ ես, զի պատասխանի տացուք ո՛՛։ (23) Ոմանք. Զճանապարհս Տեառն։ (27) Ոսկան յաւելու. Գալոցն է, որ առաջի իմ եղեւ, որում չեմ։ (27) Ոմանք. Չեմ արժանի թէ։ (28) Ոսկան յաւելու. Եւ մկրտէր, [illegible]։ (29) Ոմանք. Գառնն Աստուծոյ։ (31) Ոմանք. Յայտնի լիցի Իսրայէլի։ (33) Օրինակ մի. Յորոյ վերայ.. եւ հանգիցէ 'ի վերայ նորա։ (36) Ոմանք. Եւ նայեցեալ ընդ Յիսուս զի գնայր.. գառնն Աստուծոյ։

Digitized by Google

37 ասէ. ահաւասիկ քն գառն այ։ * Լուան 'ի նմանէ եր-
38 կու աշակերտքն՝ զի խօսէր, և գնացին զհետ յսի։ * Իբ-
րև դարձաւ յս, և տեսեալ զնս՝ զի երթային զհետ նր,
ասէ ցնս. զի՞նչ խնդրէք։ Նոքա ասեն ցնա. ռաբբի, որ
թարգմանեալ կոչի՝ վարդապետ, ո՞ւր են օթեվանք քո։
39 * Ասէ ցնս. եկայք և տեսէք։ Եկին և տեսին՝ ուր
էին օթեվանք նր. և առ նմա ագան այն օր, զի ժամ
40 էր՝ իբրև տասներորդ։ * Էր անդրէաս՝ եղբայր սի-
մովնի պետրոսի՝ մի յերկուց անտի, որ լուանն 'ի յովհաննէ-
նէ՝ և գնացին զկնի նորա։
41 * Գտանէ սա՝ նախ զեղբայր իւր զսիմովն, և ասէ ցնա. Ե-
42 գտաք զմեսիայն՝ որ թարգմանի քն։ * Սա ած զնա առ
յս։ Հայեցեալ ընդ նա յսի՝ ասէ. դու ես սիմովն որ-
դի յովնանու, դու կոչեսցիս կեփաս, որ թարգմանի՝ ԲԵ
43 պետրոս։ * 'Ի վաղիւ անդր կամեցաւ ելանել 'ի գա-
լիլեա. գտանէ զփիլիպպոս, և ասէ ցնա յս. եկ զկնի
44 իմ։ * Եւ էր փիլիպպոս 'ի բեթսայիդայ, 'ի քաղաքէ
45 անդրէայ և պետրոսի։ * Գտանէ փիլիպպոս զնաթա-
նայէլ, և ասէ ցնա. զորմէ գրեաց մովսէս յօրէնսն,
և մարգարէքն. գտաք զյս զորդի յովսեփայ 'ի նազա-
46 րեթէ։ * Ասէ ցնա նաթանայէլ. իսկ 'ի նազարեթէ՝
մարթ ինչ իցէ բարւոյ իմիք լինել։ Ասէ ցնա փիլիպ-
47 պոս. եկ և տես։ * Իբրև ետես յս զնաթանայէլ զի
գայր առ նա, ասէ վն նր. ահա արդարև իսրայէլա-
48 ցի, յորում նենգութիւն ոչ գոյ։ * Ասէ ցնա նաթանայէլ.
ուստի՞ ճանաչես զիս։ Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա.
մինչչև էր փիլիպպոսի կոչեցեալ զքեզ՝ զի էիր 'ի ներ-
49 քոյ թզենւոյն, տեսի զքեզ։ * Պատասխանի ետ նմ
նաթանայէլ՝ և ասէ. ռաբբի՝ դու ես որդի այ, դու
50 ես թագաւորն իսրայէլի։ * Պատասխանի ետ նմ յս՝
և ասէ. փոխանակ զի ասացի քեզ՝ թէ տեսի 'ի ներքոյ
թզենւոյն՝ հաւատաս, մեծամեծ ևս քան զայս տեսցես։
51 * Եւ ասէ ցնս. ամէն ամէն՝ ասեմ ձեզ. տեսանիցէք
զերկինս բացեալ, և զհրեշտակս այ՝ զի ելանիցեն և
իջանիցեն 'ի վերայ որդւոյ մարդոյ։

ԳԼ. Բ.

1 Եւ յաւուր երրորդի, հարսանիք էին 'ի կանա գա- Զ
2 լիլեացւոց. և անդ էր մայրն յսի։ * Կոչեցաւ և ԲԴ
3 յս և աշակերտքն նր 'ի հարսանիսն։ * Եւ 'ի պակա-
սել

(38) Բ. Ձեռ. Նոքա ասեն ցնա։ (40) Ոմանք. Եւ գնացին զհետ նորա։ (41) Բ. Ձեռ. Զմեսիա՝ որ թարգմանի՝ քն։ (49) Ոմանք. Որդին այ։ (50) Բ. Ձեռ. Մեծամեծս ևս քան։ (51) 'Ի լուս". Եւ ասէ ցնա. համաձայն ոմանց 'ի Բնոց"։

սել զգինւոյն, ասէ մայրն ցյս. գինի՝ ոչ ունին: * Եւ 4
ասէ ցնա յս. զի՞ կայ իմ եւ քո՝ կին դու, չեւ է հա-
սեալ ժամանակ իմ: * Ասէ մայրն նր ցպաշտօնեայսն. 5
որ զինչ ասիցէ ձեզ՝ արասջիք: * Անդ էին թակոյկք 6
կճեայք վեց՝ ըստ սրբութեան հրէից. տանէին մի մի 'ի
նոցանէ մետրս երկուս կամ երիս: * Ասէ ցնս յս. լցէք 7
զթակոյկսդ ջրով: եւ լցին զնս մինչեւ 'ի վեր: * Եւ ա- 8
սէ ցնս. արդ՝ արկէք՝ եւ բերէք ճարտարապետին: եւ
նոքա՝ բերին: * Եւ իբրեւ ճաշակեաց ճարտարապետն 9
զջուրն գինի եղեալ, եւ ոչ գիտէր ուստի իցէ. բայց
սպասաւորքն՝ գիտէին որք արկին զջուրն: Խօսի ընդ
փեսային ճարտարապետն, * եւ ասէ. ամ մարդ՝ զբարի 10
գինի յառաջագոյն դնէ. եւ յորժամ արբենան, յայն-
ժամ զխոտանն. դու՝ պահեցեր զգինիդ մինչեւ
ցայժմ: * Զայս արար սկիզբն նշանացն յս 'ի Կանայ գա- 11
լիլեացւոց, եւ յայտնեաց զփառս իւր. եւ հաւատացին
ԻԷ 'ի նա աշակերտքն նորա: * Յետ այսորիկ էջ յս 'ի կա- 12
փառնաում, ինքն եւ մայր իւր եւ եղբարք իւր. եւ անդ
լինէին՝ ոչ բազում ինչ աւուրս: * Եւ էր՝ մերձ զա- 13
տիկն հրէից, եւ ել յս յերուսաղէմ:
Ե * Եւ եգիտ 'ի տաճարին՝ զի վաճառէին զարջառս եւ 14
զոչխարս եւ զաղաւնիս, եւ զլումայափոխսն որ նստէին:
* Եւ արար խարազան չուանեայ, եւ եհան զամենե- 15
սին 'ի տաճարէն, զոչխարսն եւ զարջառս, եւ զպղինձս
հատավաճառացն՝ ցրուեաց, եւ զսեղանսն կործանեաց:
* Եւ որ զաղաւնիսն վաճառէին՝ ասէ ցնս. առէք զայդ 16
աստի, եւ մի՛ առնէք զտուն հօր իմոյ՝ տուն վաճառի:
* Ապա յիշեցին աշակերտքն նր՝ թէ գրեալ է. նա- 17
խանձ տան քո կերիցէ զիս: * Պատասխանի ետուն 18
հրէայքն՝ եւ ասեն ցնա. զի՞նչ նշան ցուցանես դու մեզ՝
զի զայդ առնես: * Պատասխանի ետ յս՝ եւ ասէ ցնս. 19
քակեցէք զտաճարդ զայդ, եւ զերիս աւուրս կանգ-
նեցից զդա: * Ասեն ցնա հրէայքն. զքառասուն եւ 20
զվեց ամ շինեցաւ տաճարս այս, եւ դու՝ զերիս աւուրս
կանգնեսցես զդա: * Բայց նա՝ ասէր վս տաճարի մար- 21
մնոյ իւրոյ: * Իսկ յորժամ յարեաւ 'ի մեռելոց, յի- 22
շեցին աշակերտքն նր, թէ այս է զոր ասաց. եւ հա-

ւա

Գլ. Բ. (6) Յօրինակին. Թակոյկք կճեայք: (7) Ոմանք. Զթակոյկսդ ջրով: (8) Ոմանք. Տանճարապետին: (10) Ոմանք. Զանդրը գինին յառ": (12) Յօրինակին դիւրէ. Էջ յս 'ի կափ": (14) Բ-ք. Եւ զլումայափոխսն. կամ, զլումափոխսն: (17) Ոմանք. Տան քո կերեր զիս: (19) Ոմանք. Եւ զերիս աւուրս շինեցից զդա: (20) Ոմանք. Կանգնեսցես զդա: (21) Ոմանք. Մարմնոյն իւրոյ: (22) Ոմանք. Ասացն յս:

Digitized by Google

ւսուցեալքն գրոցն՝ և բանին զոր ասաց Յս ։ * Եւ իբրև գկ
23 էր յԵմ 'ի զատկին 'ի տօնի, բազումք հաւատացին յանուն
նորա ․ զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր ։ * Բայց ինքն
24 Յս ոչ հաւատայր զանձն նց ․ քանզի ինքն գիտէր զամ ․
25 * և զի ոչ էր պիտոյ՝ եթէ ոք վկայեսցէ վս մարդոյ ․
զի ինքն իսկ՝ գիտէր զինչ կայր 'ի մարդն ։

ԳԼ: Գ․

1 Եւ էր՝ այր մի 'ի փարիսեցւոց անուն՝ Նիկոդեմոս ա- Ը
2 նուն նց, իշխան հրէից ։ * սա՝ եկն առ նա գի-
շերի՝ և ասէ ցնա ․ ռաբբի՝ գիտեմք թէ յայ եկեալ ես
վարդապետ ․ զի ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել՝ զոր
3 դու առնես ․ եթէ ոչ իցէ այ ընդ նմա ․ * Պատաս-
խանի ետ յս՝ և ասէ ցնա ․ ամէն ամէն ասեմ քեզ, ե-
թէ ոչ ոք ծնցի 'ի վերուստ, ոչ կարէ տեսանել զարք-
4 այութիւն այ ։ * Ասէ ցնա Նիկոդեմոս ․ զիարդ կարէ
մարդ ծնանել որ ծերացեալն իցէ ․ միթէ՝ մարթ ինչ իցէ
անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել և ծնա-
5 նել ։ * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ․ ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի 'ի ջրոյ և 'ի հոգւոյ, ոչ կա-
6 րէ մտանել յարքայութիւն այ ։ * Զի ծնեալն 'ի մարմնոյ՝
7 մարմին է, և ծնեալն 'ի հոգւոյ՝ հոգի է ։ * Դու՝ մի
զարմանար, թէ ասացի քեզ՝ պարտ է ձեզ ծնանել
8 'ի վերուստ ։ * զի հողմ՝ ուր կամի շնչէ ․ և զձայն նորա
լսես ․ այլ ոչ գիտես ուստի գայ՝ կամ յո երթայ ․
9 այնպէս՝ և ամ ծնեալն 'ի հոգւոյն ։ * Պատասխանի
ետ Նիկոդեմոս՝ և ասէ ցնա ․ զիարդ մարթի այդմ լի-
10 նել ։ * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա ․ դու ես վար-
11 դապետ Իղի՝ և զայդ՝ ոչ գիտես ։ * Ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ ․ զի զոր ինչ գիտեմք՝ խօսիմք, և զոր տեսաք՝
12 վկայեմք ․ և զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք ։ * Իսկ արդ՝ ե-
թէ զերկրաւորս ասացի ձեզ, և ոչ հաւատայք ․ զիարդ
13 եթէ զերկնաւորսն ասացից՝ հաւատայցէք ։ * Եւ ոչ գը
ոք ելեալ է յերկինս, եթէ ոչ՝ որ էջն յերկնից որդին մար-
14 դոյ՝ որ էն յերկինս ։ * Եւ որպէս մովսէս բարձրացոյց
զօ-

---

(23) Օրին․ 'Ի զատկին տօնի ։ (24) Օրին․ Ոչ հաւա-
տայր յանձն նց ։
Գլ․ Գ․ (1) Օրին․ Նիկոդիմոս ․ կամ, Նեկոդեմոս ա''։
(2) Օրին․ Եթէ յայ եկ''․․ զայդ նշանսդ ։ (3) Օրին․
Ծնցի վերուստին, ոչ կարէ մտանել յարքայութիւն այ ։
(4) Օրին․ Ծնանել որ ծերն իցէ․ միթէ մարթ իցէ ։
(8) Օրին․ Եւ զձայնն նր․․․ նոյնպէս և ամ։ (11) Օ-
րին․ Տեսաքն վկայ''։ (12) Օրին․ Զերկնաւորն ասա''։
(13) Օրին․ Եւ ոչ ոք ել յերկինս ․․․ որդի մարդոյ ։

Digitized by Google

սել գինւոյն, ասէ մայրն ցյս . գինի՝ ոչ ունին ։ * Եւ 4
ասէ ցնա յս . զի՞ կայ իմ և քո՝ կին դու, չև է հա
սեալ ժամանակ իմ ։ * Ասէ մայրն նր ցպաշտօնեայսն . 5
որ զինչ ասիցէ ձեզ՝ արասջիք ։ * Անդ էին թակոյկք 6
քարեղէնք վեց՝ ըստ սրբութեան Հրէից . տանէին մի մի 'ի
նոցանէ մարս երկուս կամ երիս ։ * Ասէ ցնս յս . լցէք 7
զթակոյկսդ ջրով ։ և լցին զնս մինչև 'ի վեր ։ * Եւ ա 8
սէ ցնս . արդ՝ ածէք՝ և բերէք ճարտարապետին ։ և
նոքա՝ բերին ։ * Եւ իբրև ճաշակեաց ճարտարապետն 9
զջուրն գինի եղեալ, և ոչ գիտէր ուստի իցէ . բայց
սպասաւորացն՝ գիտէին որք արկին զջուրն ։ Խօսի ընդ
փեսային ճարտարապետն, * և ասէ . ամ մարդ՝ զառաջին 10
գինի յառաջագոյն դնէ . և յորժամ արբենան, յայն
ժամ զնուազն . դու՝ պահեցեր զառաջին գինիդ մինչև
ցայժմ ։ * Զայս արար սկիզբն նշանացն յս 'ի Կանա Գա 11
լիլեացւոց, և յայտնեաց զփառս իւր . և հաւատացին
ըէ 'ի նա աշակերտքն նորա ։ * Յետ այսորիկ էջ յս 'ի Կա 12
փառնաում, ինքն և մայր իւր և եղբարք իւր . և անդ
կային՝ ոչ բազում ինչ աւուրս ։ * Եւ էր՝ մերձ զա 13
տիկն Հրէից, և ել յս յԵրուսաղէմ
Ե * Եւ եգիտ 'ի տաճարին՝ զի վաճառէին զարջառս և 14
զոչխարս և զաղաւնիս, և զլումայափոխսն որ նստէին .
* Եւ արար խարազան չուանեայ, և հանէր զամենե 15
սին 'ի տաճարէն, զոչխարսն և զարջառս, և զդրամս
հատավաճառացն՝ ցրուեաց, և զսեղանսն կործանեաց ։
* և որ զաղաւնիսն վաճառէին՝ ասէ ցնս . առէք զայդ 16
աստի, և մի առնէք զտուն Հօր իմոյ՝ տուն վաճառի ։
* Ապա յիշեցին աշակերտքն նր՝ թէ գրեալ է . Նա 17
խանձ տան քո կերիցէ զիս ։ * Պատասխանի ետուն 18
Հրեայքն՝ և ասեն ցնա . զի՞նչ նշան ցուցանես դու մեզ՝
զի զայդ առնես ։ * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնս . 19
քակեցէք զտաճարդ զայդ, և զերիս աւուրս կանգ
նեցից զդա ։ * Ասեն ցնա Հրեայքն . քառասուն և 20
վեց ամ շինեցաւ տաճարս այս, և դու՝ զերիս աւուրս
կանգնեսցես զդա ։ * Բայց նա՝ ասէր վն տաճարի մար 21
մնոյ իւրոյ ։ * Իսկ յորժամ յարեաւ 'ի մեռելոց, յի 22
շեցին աշակերտքն նր, թէ այս է զոր ասացն . և հա

ւա

Գրչ. Է . (6) Յօրինակին . Թակոյք կճեայք ։ (7) Ոմանք . Զթակոյսդ ջրով ։ (8) Ոմանք . Տանճարապետին ։ (10) Ոմանք . Զանոյշ գինին յա՛՛ ։ (12) Յօրինակին պակասէր . Էջ յս 'ի կափ՛՛ ։ (14) Բնագ . Եւ զլումայափոխսն . կամ, զլումափոխսն ։ (17) Ոմանք . Տան քո եկեր զիս ։ (19) Ոմանք . Եւ զերիս աւուրս շինեցից զդա ։ (20) Ոմանք . Կանգնես զսա ։ (21) Ոմանք . Մարմնոյն իւրոյ ։ (22) Ոմանք . Ասացն յս ։

23 հաւատացին գրոցն՝ և բանին զոր ասաց Յս։ * Եւ իբրև գ կ
էր յԵմ՚ի զատկին ՚ի տօնի, բազումք հաւատացին յանուն
24 նորա. զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր։ * Բայց ինքն
Յս ոչ հաւատայր զանձն նոցա. քանզի ինքն գիտէր զամ.
25 * և զի ոչ էր պիտոյ՝ եթէ ոք վկայեսցէ վն մարդոյ.
զի ինքն իսկ՝ գիտէր զինչ կայր ՚ի մարդն։

Գլ. Գ.

1 Եւ էր՝ այր մի ՚ի փարիսեցւոց անուն՝ Նիկոդեմոս ա- Ը
2 նուն նր, իշխան հրէից։ * սա՝ եկն առ նա գի-
շերի՝ և ասէ ցնա. ռաբբի՝ գիտեմք եթէ յԱյ եկեալ ես
վարդապետ. զի ոչ ոք կարէ զայդ նշանս առնել՝ զոր
3 դու առնես. եթէ ոչ Այ իցէ ընդ նմա. * Պատաս-
խանի ետ Յս՝ և ասէ ցնա. ամէն ամէն ասեմ քեզ, ե-
թէ ոչ ոք ծնցի ՚ի վերուստ, ոչ կարէ տեսանել զարք-
4 այութիւն Այ։ * Ասէ ցնա Նիկոդեմոս. զիարդ կարէ
մարդ ծնանել որ ծերացեալ իցէ. միթէ՝ մարթ ինչ իցէ
անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել և ծնա-
5 նել։ * Պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ. ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի ՚ի ջրոյ և ՚ի հոգւոյ, ոչ կա-
6 րէ մտանել յարքայութիւն Այ։ * Զի ծնեալն ՚ի մարմնոյ՝
7 մարմին է, և ծնեալն ՚ի հոգւոյ՝ հոգի է։ * Դու՝ մի
զարմանար, թէ ասացի քեզ՝ պարտ է ձեզ ծնանել
8 ՚ի վերուստ։ * Զի հողմ՝ ուր կամի շնչէ. և զձայն նորա
լսես. այլ ոչ գիտես ուստի գայ՝ կամ յո երթայ.
9 այնպէս՝ և ամ ծնեալն ՚ի հոգւոյն։ * Պատասխանի
ետ Նիկոդեմոս՝ և ասէ ցնա. զիարդ մարթի այդմ լի-
10 նել։ * Պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ ցնա. դու ես վար-
11 դապետն Իէլի՝ և զայդ՝ ոչ գիտես։ * Ամէն ամէն ա-
սեմ քեզ. զի զոր ինչ գիտեմք՝ խօսիմք, և զոր տեսաք՝
12 վկայեմք. և զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք։ * Իսկ արդ՝ ե-
թէ զերկրաւորս ասացի ձեզ, և ոչ հաւատայք. զիարդ
13 եթէ զերկնաւորսն ասացից՝ հաւատայցէք։ * Եւ ոչ գ ը
ոք յերկինս ել, եթէ ոչ՝ որ էջն յերկնից որդին մար-
14 դոյ՝ որ էն յերկինս։ * Եւ ոպ մովսէս բարձրացոյց
զօձ

(23) Ոմանք. ՚Ի զատկին տօնի։ (24) Ոսկան. Ոչ հաւա-
տայր յանձն նց։
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Նիկոդիմոս. նոյն, Նեկոդեմոս ա՛՛։
(2) Ոմանք. Եթէ յԱյ եկ՛՛.. զայդ նշանսդ։ (3) Ոմանք.
Ծնցի ՚ի վերուստին, ոչ կարէ տեսանել յարքայութիւն Այ։
(4) Ոմանք. Ծնանել որ ծերն իցէ. միթէ մարթ իցէ։
(8) Ոմանք. Եւ զձայնն նր... նոյնպէս և ամ։ (11) Ո-
մանք. Տեսաքն վկայ՛՛։ (12) Ոմանք. Զերկնաւորն ասա՛՛։
(13) Ոմանք. Եւ ոչ ոք ել յերկինս... որդի մարդոյ։

Digitized by Google

զօձն յանապատին, նմանապէս բարձրանալ պարտ է որդ-
ւոյ մարդոյ: * զի ամ որ հաւատայ 'ի նա՝ ընկալցի զկ- 15
եանսն յաւիտենականս: * Զի այնպէս սիրեաց ած 16
զաշխարհ, մինչև զորդին իւր միածին ետ. զի ամ որ
հաւատայ 'ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յա-
ւիտենականս: * Զի ոչ առաքեաց ած զորդի իւր յաշ- 17
խարհ՝ թէ դատեսցի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշ-
խարհ նովաւ: * Որ հաւատայ 'ի նա՝ ոչ դատապար- 18
տեսցի. և որ ոչ հաւատայ 'ի նա՝ արդէն իսկ դատա-
պարտեալ է. զի ոչ հաւատաց յանուն միածնի որդ-
ւոյն այ: * Եւ այս իսկ է դատաստան. զի լոյս եկն 19
յաշխարհ, և սիրեցին մարդիկ զխաւար առաւել քան
զլոյս. զի էին գործք իւրեանց չարութե: * Զի ամ 20
որ զչար գործէ՝ ատեայ զլոյս. և ոչ գայ առ լոյսն, զի
մի յանդիմանեսցին գործք նր: * Իսկ որ առնէ զճշմար- 21
տութի, գայ առ լոյսն. զի յայտնի լիցին գործք նր՝
Գ զի թէ ած գործեցան: * Յետ այսորիկ եկն յս և աշա- 22
կերտք նորա յերկիրն հրէաստանի. և անդ շրջէր նո-
քօք հանդերձ և մկրտէր:

Թ * Մկրտէր և յովհաննէս 'ի յայենովն, մերձ առ սա- 23
ղիմ, զի ջուրք բազումք էին անդ. և գային՝ և մկրտէ-
ին: * Զի չև ևս էր արկեալ զյովհաննէս 'ի բանտ: 24

Ժ * Եւ եղև խնդիր յաշակերտացն յովհաննու ընդ հրէի 25
միում սրբութե. * եկին առ յովհաննէս՝ և ասեն ցնա. 26
ռաբբի, որ էրն ընդ քեզ յայնկոյս յորդանանու, որում
դու վկայեցեր, ահաւասիկ նա մկրտէ՝ և ամենեքին
գան առ նա: * Պատասխանի ետ յովհաննէս՝ և ասէ. 27
ոչ կարէ մարդ առնուլ յանձնէ՝ և ոչ ինչ, եթէ ոչ ի-
ցէ տուեալ նմա յերկնից 'ի վերուստ: * Դուք ձեզէն 28
վկայէք ինձ, զի ասացի ձեզ՝ թէ չեմ ես քն, այլ թէ
առաքեալ եմ առաջի նորա: * Որ ունի հարսն, նա է 29
փեսայ. իսկ բարեկամ փեսային՝ որ կայ և լսէ նմա,
ուրախութբ ուրախ լինի վս ձայնի փեսային: արդ՝ 1
այս ուրախութիւն որ իմս է, լցեալ է: * Նմա պարտ 30
է աճել, և ինձ մեղմանալ: * Որ 'ի վերուստ գայ, 31
'ի վերոյ է քան զամ. որ յերկրէ առնի է, յերկրէ է՝
և յերկրէ խօսի: * Որ յերկնից գայ, զոր ինչ ետես 32
և

(15) Օրինակ մի ընդ ամենայն յաւելու. Հաւատայ 'ի նա, մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեն": (16) Ոմանք. Զի այնպէս սիրեաց: (17) Ոմանք. Թէ դատեսցէ զաշ: (18) Ոմանք. Եւ որ ոչն հաւ"... որդւոյ նր: (19) Ոմանք. Եւ սիրեաց մարդիկ զխաւ": (24) Ոմանք. Արկեալ էր զյով": (25) Ո-քան. Ընդ հրէից վս սր": (26) Ոմանք. Ահաւանիկ նա մկրտէ: (27) Ոմանք. Առնուլ յանձնէ և: (32) Ոմանք. Ոչ

Digitized by Google

Եւ զոր լուաւ, վկայէ. և զվկայութիւն նորա ոչ ոք ընդու-
33 նի: * Որ ընդունի զվկայութիւն նորա՝ կնքեաց, թէ Ած
34 ճշմարիտ է: * Զի զոր Ած առաքեաց՝ զբանս Այ խօ-
35 սի. զի ոչ եթէ չափով տայ Ած զհոգին: * Հայր սի-
36 րէ զորդի, և զամ ինչ ետ 'ի ձեռս նորա: * Որ հաւա-
տայ յորդի, ընդունի զկեանսն յաւիտենականս. և որ
ոչ հնազանդի որդւոյ, ոչ տեսցէ զկեանս. այլ բարկու-
թիւն Այ մնայ 'ի վերայ նորա:

ԳԼ. Դ.

1 Իբրև գիտաց յՍ՝ եթէ լուան փարիսեցիքն՝ եթէ յՍ գ դ
բազում աշակերտս առնէ, և մկրտէ քան զՅովհաննէս.
2 * քանզի ոչ եթէ յՍ ինքնին մկրտէր, այլ աշակերտքն
3 նորա: * եթող զՀրէաստան երկիր. և եկն միւսանգամ 'ի
4 Գալիլեա: * Եւ էր նմա անցանել ընդ Սամարիա:
5 * Գայ նա 'ի քաղաք մի Սամարացւոց՝ որում անուն ԺԱ
էր Սիքար. մերձ 'ի գեղն զոր ետ Յակոբ որդւոյ իւ-
6 րում Յովսեփայ: * և անդ էր աղբիւր մի Յակոբայ:
Եւ յՍ վաստակեալ 'ի ճանապարհէն, նստէր 'ի վր
7 աղբերն, և էր ժամ իբրև վեցերորդ: * Գայ կին մի
'ի Սամարեայ հանել ջուր: ասէ ցնա յՍ. տուր ինձ ըմպ-
8 ել: * Զի աշակերտքն նորա երթեալ էին 'ի քաղաք
9 անդր՝ զի կերակուրս գնեսցեն: * Ասէ ցնա կինն սա-
մարացի. դու՝ որ հրեայդ ես, զիարդ յինէն ըմպել
խնդրես 'ի կնոջէ սամարացւոյ: զի ոչ երբեք խառնա-
10 կին հրեայք ընդ սամարացիս: * Պատասխանի ետ նմա
յՍ և ասէ. եթէ գիտէիր դու զպարգևսն Այ, և ո՛վ
է՝ որ ասէդ ցքեզ՝ թէ տուր ինձ ըմպել, դու արդեւք
11 խնդրէիր 'ի նմանէ, և տայր քեզ ջուր կենդանի: * Ա-
սէ ցնա կինն. տր՝ դու քանզի և դոյլ իսկ ոչ ունիս,
և ջրհորս խոր է. իսկ արդ՝ ուստի ունիցիս զջուրն
12 կենդանի: * Միթէ դու մեծ ինչ ոք իցես քան զհ-
հայրն մեր յակոբ՝ որ զայս ջրհոր ետ մեզ, և ինքն
13 աստի արբ՝ և որդիք նր, և խաշինք նր: * Պատասխա-
նի ետ նմա յՍ և ասէ. Ամ որ ըմպէ 'ի ջրոյ յայսմա-
նէ, միւսանգամ ծարաւէ. բայց որ ըմպէ 'ի ջրոյն զոր
14 ես տաց նմա, մի ծարաւեսցէ յաւիտեան: * այլ ջուրն
զոր

ոչ ընդունի: (34) Ոմնք. Զբանն Այ խօսի:
ԳԼ. Դ. (2) Ոմնք. Յս ինքն մկրտէր: (4) Ոմնք. Ան-
ցանել ընդ մէջ սամարիայ: (5) Ոմնք. Սիքար. յոյն.
սիւքար: (6) Ոմնք. Վաստակեալ 'ի ճնպհէն: (10) Ո-
մնք. Քեզ զջուրն կենդանի: (11) Ոմնք. Քզի դոյլ
ոչ ունիս: (13) Ոմնք. 'Ի ջրոյ յայսմանէ, միւսանգամ
ծարաւեսցի: (14) Ոմանք. Եղիցի 'ի նմա աղբիւր ջրոյ

զոր ես տացից նմա, եղիցի նմա աղբիւր ջրոյ բղխելոյ 'ի
կեանսն յաւիտենականս։ * Ասէ ցնա կինն. Տէր՝ տուր 15
ինձ զջուրդ զայդ, զի մի ծարաւեցայց՝ և մի եկեսցեմ աստ
հանել ջուր։ * Ասէ ցնա յս. Երթ կոչեա զայր քո՝ և 16
եկ այսր։ * Պատասխանի ետ նմա կինն՝ և ասէ. չիք 17
իմ այր։ Ասէ ցնա յս. բարւոք ասացեր՝ թէ չիք իմ
այր. * զի հինգ այր փոխեալ է քո, և զոր այժմ ու- 18
նիս՝ չէ քո այր. զայդ արդար ասացեր։ * Ասէ ցնա 19
կինն. Տէր՝ Թուի ինձ թէ մարգարէ իցես դու։ * Հար- 20
քն մեր 'ի լերինս յայսմիկ երկիր պագին. և դուք ա-
սէք՝ թէ յԵրուսաղէմ՝ է տեղի ուր արժան իցէ երկիր 1
պագանել։ * Ասէ ցնա յս. կին դու՝ հաւատա ինձ, 21
զի եկեսցէ ժամանակ՝ յորժամ ոչ 'ի լերինս յայսմիկ,
և ոչ յԵրուսաղէմ երկիր պագանիցէք Հօր։ * Դուք երկիր պա- 22
գանէք՝ որում ոչն գիտէք, մեք երկիր պագանեմք ո-
րում գիտեմքն. զի փրկութիւն 'ի Հրէից է։ * Այլ եկես- 23
ցէ ժամանակ, և այժմ իսկ է. յորժամ ճշմարիտքն
երկրպագուք՝ երկիր պագանիցեն Հօր՝ հոգւով և ճշ-
մարտութեամբ. քանզի և Հայր՝ այնպիսիս երկրպագուս
դ. ե խնդրէ։ * Հոգի է ած, և երկրպագուացն նորա՝ 24
հոգւով և ճշմարտութեամբ պարտ է երկիր պագանել։
* Ասէ ցնա կինն, գիտեմ զի Մեսիա գայ՝ անուա- 25
նեալն Քս. յորժամ եկեսցէ, նա պատմեսցէ մեզ զամ.
* Ասէ ցնա յս. Ես եմ, որ խօսիմս ընդ քեզ։ * Եւ 26
յայնժամ եկին աշակերտքն նր, և զարմանային զի ը 27
կնոջն խօսէր. բայց ոչ ոք ասաց 'ի նոցանէ թէ զինչ
խնդրես, կամ զինչ խօսիս ընդ դմա։ * Եթող կինն 28
զսափորն իւր՝ և չոգաւ 'ի քաղաքն, և ասէ ցմարդիկն։
* Եկայք տեսէք զայր մի որ ասաց ինձ զամենայն՝ որ ինչ 29
իմ գործեալ է. միթէ՝ նա իցէ Քն։ * Ելին 'ի քա- 30
ղաքէն՝ և գային առ նա։ * Եւ մինչչև եկեալ էին նք, 31
աղաչէին զնա աշակերտքն և ասէին. Ռաբբի՝ հաց կեր։
* Նա՝ ասէ ցնս. Ես՝ կերակուր ունիմ ուտել, զոր 32
դուք ոչ գիտէք։ * Ասէին աշակերտքն ը միմեանս. 33
միթէ՝ եբեր ինչ ոք գնա ուտել։ * Ասէ ցնս յս. Իմ 34
կերակուր այն է զի արարից զկամս այնորիկ որ ա-
ռաքեացն զիս, և կատարեցից զգործն նր։ * Ո՞չ դուք 35
ասէք՝ եթէ այլ ևս չորք ամիսք են՝ և հնձանք գան. ա-
հա-

բղխելոյ։ (14) Ոմանք. Աղբիւր ջրոյ բղխեալ 'ի։ (18) Ոմանք. Եւ զոր այժմ ունիս։ (21) Ոմանք. ժամանակ՝ յորժամ ոչ 'ի լե"... երկիր պագցեն Հօր։ (23) Ոմանք. Ճշմարիտն երկրպագու"։ (25) Ոմանք. Գիտեմք զի Մեսիա գայ։ (29) Ոմանք. Եկայք և տեսէք։ (34) Ոմանք. Զգործսն նր։ (35) Ոմանք. Եւ տեսէք զարտորայսն, զի։

Digitized by Google

հասանեն. ես՝ ասեմ ձեզ. ամբարձէք զաչս ձեր, և տե-
սէք զարտորայսն, զի սպիտակացեալ են՝ և ՚ի հունձս
36 հասեալ են: * Եւ որ հնձէն՝ վարձս առնու, և ժողովէ
պտուղ ՚ի կեանսն յաւիտենականս: զի որ սերմանէն՝
37 և որ հնձէ, համարձակ ցնծասցեն: * Յայսմ իսկ է
բանն ճշմարիտ. զի այլ է որ սերմանէ, և այլ է որ
38 հնձէ: * Ես առաքեցի զձեզ հնձել՝ զոր ոչ դուք աշխա-
տացեալ էք. այլք վաստակեցին, և դուք ՚ի վաստակս նոցա
39 մտէք: * Եւ ՚ի քաղաքէն յայնմանէ սամարացւոց՝ բա-
զումք հաւատացին ՚ի նա, վասն բանի կնոջն վկայելոյ՝ ե-
40 թէ ասաց ինձ զամ, որ ինչ իմ գործեալ էր: * Իսկ
իբրև եկին առ նա սամարացիքն, աղաչէին զնա լինել
41 առ նս: և եկաց անդ աւուրս երկուս: * Եւ ևս բազումք
42 հաւատացին ՚ի նա վասն բանին նր: * և ասէին ցկինն
թէ ոչ այսուհետև վասն քո խօսիցդ հաւատամք. զի
մեզէն իսկ լուաք ՚ի դմանէ. և գիտեմք եթէ դա է
43 ճշմարտիւ փրկիչ աշխարհի: * Եւ յետ երկուց ա- Դ Զ
44 ւուրց ել անտի և գնաց ՚ի Գալիլեա: * Զի ինքն իսկ
յս վկայեաց, եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պա-
45 տիւ ոչ առնէ: * Այլ յորժամ եկն նա ՚ի Գալիլեա,
ընկալան զնա գալիլեացիքն. զի տեսեալ էր զամ
նշանսն զոր արար յեմ ՚ի տօնին. քանզի և նոքա եկեալ
46 էին ՚ի տօնն: * Եկն դարձեալ ՚ի Կանայ գալիլեացւոց՝
ուր արար զջուրն գինի. և անդ էր:
Թագաւորազն մի, որոյ որդի նր հիւանդ կայր ՚ի Կա- ԺԲ
47 փառնաում: * Նա՝ իբրև լուաւ, եթէ յս եկեալ է ՚ի
հրէաստանէ ՚ի Գալիլեա, եկն առ նա, և աղաչէր զի
իջցէ և բժշկեսցէ զորդի նր. քանզի մերձ էր ՚ի մեռա-
48 նել: * Ասէ ցնա յս. եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս
49 տեսանիցէք, ոչ հաւատայք: * Ասէ ցնա Թագաւորազնն.
50 Տր՝ էջ մինչչև մեռեալ իցէ մանուկն իմ: * Ասէ ցնա
յս. երթ, որդին քո կենդանի է: և հաւատաց այրն
51 բանին զոր ասաց նմա յս, և գնաց: * Եւ մինչ դեռ ի-
ջանէր, ընդառաջ եղեն նմա ծառայքն նր. աւետիս ե-
52 տուն՝ և ասեն, թէ մանուկն նր կենդանի է: * Հար-
ցանէր ցնս վս ժամուն՝ յորում առողջացեալ էր: և ա-
սեն

(36) Բ.Գ.Հ. Համարձակ ցնծասցեն: Այլ օրինակ Գ. Հա-
ւասար ցնծ": (37) Ոմանք. Յայսմիկ է բանն ճշ". . որ
սերմանէն: (38) Բ.Գ.Հ. Հնձել՝ զոր ոչ դուք վաստա-
կեցէք: (39) Ոմանք. Իմ գործեալ է: (46) Ոմանք. Թա-
գաւոր ընթերցուած. Եւ անդ էր Թագաւորազն մի. այլ Բ.Գ.Հ. համա-
ձայն մերոյս օրինակին: Այլ և ոմանք. Թագաւորազն միոյ որդի
նր հիւանդ: (47) Ոմանք. Եւ աղաչէր զնա. զի: (49) Ո-
մանք. Թագաւորազնն: (52) Ոմանք. Եթէ մանուկ նր:

սեն ցնա. երէկ յեւթներորդ ժամու եթող զնա ջերմն։
*Գիտաց հայրն նր՝ թէ յայնմ ժամու՝ յորում ասաց 53
նմա յս՝ թէ որդին քո կենդանի է. եւ հաւատաց ինքն
եւ ամ տուն իւր։ *Զայս դարձեալ՝ երկրորդ նշան 54
արար յս՝ եկեալ ՛ի հրէաստանէ ՛ի գալիլեա։

Գլ. Ե.

գ է Յետ այսորիկ տօն էր հրէից. եւ ել յս յեմ։ *Եւ 1
էր յեմ ՛ի պրոբատիկէ աւազանին՝ որ կոչէր եբ 2
րայեցերէն բեթհեզդա, հինգ սրահ։ *յորս անկեալ 3
դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց, կուրաց կաղաց գօ
սացելոց, որ ակն ունէին ջրոցն յուզելոյ։ *Եւ հրեշ 4
տակ տն ըստ ժամանակի իջանէր յաւազանն՝ եւ յու
զէր զջուրսն. եւ որ նախ ՛ի շարժումն ջուրցն իջանէր՝
բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան։
ԺԳ *Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ երեսուն եւ ութ ամ էր ՛ի 5
հիւանդութեան իւրում։ *զնա իբրեւ ետես յս՝ զի ան 6
կեալ դնէր, եւ գիտաց թէ բազում ժամանակք են այնու
հետեւ, ասէ ցնա. կամիս ողջ լինել։ *Պատասխանի 7
ետ նմա հիւանդն. տր՝ ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ
ջուրքն յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն. եւ մինչ ես
գամ դադարիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ։ *Ա 8
սէ ցնա յս. արի առ զմահիճս քո՝ եւ գնա։ *Եւ ող 9
ջացաւ այրն. եւ յարեաւ, առ զմահիճս իւր՝ եւ շրջէր.
եւ էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ։ *Ասեն հրեայքն ցբժշ 10
կեալն. շաբաթ է, եւ ոչ էր արժան առնուլ քեզ զմա
հիճս քո։ *Պատասխանի ետ նց՝ եւ ասէ. որ բժշկեացն 11
զիս, նա ասաց ցիս՝ առ զմահիճս քո եւ գնա։ *Հար 12
ցին ցնա՝ եւ ասեն. ով է այրն որ ասացն ցքեզ՝ առ
զմահիճս քո եւ շրջեաց։ *Եւ բժշկեալն ոչ գիտէր թէ 13
ով իցէ. քանզի յս խոյս ետ վասն ամբոխին ՛ի տեղ
ւոջն անտի։ *Յետ այսորիկ գտանէ զնա յս ՛ի տա 14
ճարին, եւ ասէ ցնա. ահաւասիկ ողջացար, մի եւս մե
ղանչէր. զի մի չար եւս ինչ լինիցի քեզ։ *Գնաց այրն՝ 15
եւ

---

(53) Ոմանք. Եւ ամ տունն իւր։ (54) Ոմանք. Երկրորդ նշանս ա՟.. ՛ի գալիլեէ։
Գլ. Ե. (2) Ոմանք. ՛ի պրոպատիկէ։ (3) Ոմանք. Ջուրցն յուզելոց։ (4) ՛Ի բզմս օրինս այս 4. համար. *Եւ հրեշտակ տն... նշան հիւանդութեան։ Եւ ՛ի սակաւուց անտի որք ունին համեմատ մերումս՝ ոմանք ՛ի լուսանցս շանթերփի նշանակեն զէանս։
(4) Ոսկփ. իջանէր յաւազանն, բժշկիւր. ոչ։ (7) Ոմանք. Ջուրքն յուզեսցեն. կամ, յուզին։ (10) Ոմանք. Է արժան քեզ առնուլ։ (12) Ոմանք. Որ ասաց ցքեզ։ (14) Ոմանք. Ահաւասիկ ողջա՟... զի մի չար ինչ լի՟։

ԺԲ

Digitized by Google

և պատմեաց հրէիցն, եթէ յիսուս էր՝ որ բժշկեացն զնա ։
16 * Եւ վասն այնորիկ հալածէին զյիսուս հրեայքն, զի զայն
17 առնէր 'ի շաբաթու ։ * Եւ յիսուս պատասխանի ետ նց ·
18 Հայր իմ մինչև ցայժմ գործէ, և ես գործեմ ։ * Վասն
այնորիկ առաւել խնդրէին հրեայքն սպանանել զնա ·
զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլ և հայր իւր կո-
չէր զած, և հաւասար առնէր զանձն այ ։
19 * Պատասխանի ետ յիսուս և ասէ ցնս · ամէն ամէն ասեմ ԺԴ
ձեզ · ոչ կարէ որդի մարդոյ առնել յանձնէ և ոչինչ, Գ Ի
եթէ ոչ տեսանիցէ զհայրն զի առնէ · զի զոր նոյն առ-
20 նէ, զնոյն և որդին նմին նման գործէ ։ * Զի հայր սի-
րէ զորդի, և զամ ինչ ցուցանէ նմա՝ զոր ինքն առ-
նէ ։ և մեծամեծս ևս քան զսոյնս ցուցանէ նմ զգործս,
21 ընդ որ դուք զարմանայք ։ * Զի որպէս հայր յարուցա-
նէ զմեռեալս և կենդանի առնէ, նոյնպէս և որդի զորս
22 կամի կենդանի առնէ ։ * Եւ ոչ եթէ հայր դատի զոք՝
23 այլ զամ դատաստանն ետ որդւոյ իւրոյ · * զի ամե-
նեքեան պատուեսցեն զորդի, որպէս պատուեն զհայրն ։
որ ոչ պատուէ զորդին, ոչ պատուէ զհայր զառաքիչն
24 նր ։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ · զի որ զբանն իմ լսէ,
և հաւատայ այնմ որ առաքեացն զիս, ընդունի զկեան-
սըն յաւիտենականս · և 'ի դատաստան ոչ մտանէ, այլ
25 փոխեցաւ 'ի մահուանէ 'ի կեանս ։ * Ամէն ամէն ասեմ
ձեզ · զի գայ ժամանակ՝ և արդէն իսկ է, յորժամ մե-
ռեալք լուիցեն ձայնի որդւոյն այ · և որք լուիցեն՝ կեց-
26 ցեն ։ * Զի որպէս հայր ունի կեանս յանձին իւրում, նոյն-
27 պէս ետ և որդւոյ ունել կեանս յանձին իւրում ։ * Եւ
իշխանութիւն ետ նմա դատաստան առնել ։ և զի որդի
28 մարդոյ է, * ընդ այն զի՞ զարմանայք ։ զի եկեսցէ ժա-
մանակ՝ յորում ամենեքին որ 'ի գերեզմանս կայցեն,
29 լուիցեն ձայնի նր, * և եկեսցեն արտաքս · որոց զ-
բարիս գործեալ իցէ՝ 'ի յարութիւն կենաց, և որոց զչար
30 արարեալ իցէ՝ 'ի յարութիւն դատաստանաց ։ * Ո՛չ կա-
րեմ ես յանձնէ առնել՝ և ոչինչ · այլ որպէս լսեմ՝ դա-
տիմ, և դատաստանն իմ արդար է ։ զի ոչ խնդրեմ
զկամս իմ, այլ զկամս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս ։
31 * Եթէ ես վկայեմ վս իմ, վկայութիւն իմ չէ ճշմարիտ ։ Գ Բ

* այլ

(20) Ոմանք · Եւ մեծամեծ ևս քան զնոյնս ցու՛՛ · · Է ա-
րուեմ գրուցք ։ (22) Ոմանք · Դատաստանս ետ որդւոյ իւրում ։
(24) Ոմանք · Եւ հաւատայ յայն որ ։ (25) Ոմանք · Եւ որ լսի-
ցենն՝ կե՛՛ ։ (26) Ոմանք · Նոյնպէս և ետ որդւոյ ։ (29) Ոմանք ·
Որոց բարիս · · յարութի · · արարեալ է ։ (29) 'Ի բզմս օրին ·
Արարեալ իցէ՝ 'ի յար՛՛ ։ (30) Ոմանք · Առնել 'ի յանձնէ · ·
ոչ լսեմ, դա՛՛ ։ (31) Ոսկան · Եա վկայեմ վս անձին իմոյ ։

ԺԳ N

Digitized by Google

* այլ է որ վկայէ վն իմ. եւ դուք գիտէք եթէ ճշմա- 32
րիտ է վկայութիւնն զոր վկայեաց վասն իմ: * Դուք 33
առաքեցէք առ Յովհաննէս, եւ վկայեաց ճշմարտութեան:
* Այլ ես՝ ոչ եթէ 'ի մարդկանէ առնում վկայութիւն. 34
այլ զայս ասեմ զի դուք ապրեսջիք: * Նա էր ճրագն՝ 35
որ լուցեալ էր եւ ծագէր. եւ դուք կամեցարուք ցնծալ
առ ժամանակ մի 'ի լոյս նր: * Այլ ես ունիմ վկայ- 36
ութիւն մեծ քան զՅովհաննու. զգործսն՝ զոր ետ
ցիս Հայր՝ զի կատարեցից զնոսա, նոքին իսկ գործքն զոր
գործեմ՝ վկայեն վն իմ, եթէ Հայր առաքեաց զիս:
* Եւ որ առաքեացն զիս Հայր, նա վկայեաց վն իմ: 37
Ո՛չ զձայն նր երբեք լուարուք. եւ ոչ զտեսիլ նր
տեսէք: * Եւ ոչ զբան նր ունիք 'ի ձեզ բնակեալ. զի 38
զոր նա առաքեաց, դուք նմա ոչ հաւատայք: * Քնն- 39
նեցէք զգիրս. զի դուք համարիք նոքօք ունել զկեանսն
յաւիտենականս: եւ նոքին իսկ են որ վկայեն վն իմ,
որովք համարիքդ ունել կեանս: * Եւ դուք ոչ կամիք 40
գալ առ իս, զի զկեանսն ունիցիք: * Ես փառս 'ի 41
մարդկանէ ոչ առնում: * Այլ գիտեմ զձեզ՝ զի ըզ- 42
սէրն Այ ոչ ունիք յանձինս: * Ես եկի յանուն Հօր ի- 43
մոյ, եւ ոչ ընդունիք զիս. եթէ այլ ոք եկեսցէ յիւր
անուն, զնա ընդունիցիք: * Զիարդ կարէք դուք հա- 44
ւատալ. զի փառս 'ի միմեանց առնուք, եւ զփառս զա-
'ի միոյն Այ ոչ խնդրէք: * Մի՛ համարիք եթէ ես չա- 45
րախօս լինիցիմ զձէնջ առ Հայր. գոյ որ չարախօս կայ
զձէնջ՝ Մովսէս. յոր դուքն յուսացեալ էք: * Զի եթէ 46
հաւատայիք դուք Մովսիսի, հաւատայիք արդեւք եւ
ինձ. զի նա վն իմ իսկ գրեաց: * Զի եթէ նր գրոցն 47
ոչ հաւատայք, զիարդ իմոց բանիցս հաւատայցէք:

ԳԼ. Զ.

ԴԴ Յետ այսորիկ գնաց Յս յայնկոյս ծովուն Գալիլեաց- 1
ւոց Տիբերեայ: * Եւ զհետ երթայր նր ժողովուրդ- 2
բազում. զի տեսանէին զնշանսն՝ զոր առնէր 'ի վերայ հի-
ւանդաց: * Ել 'ի լեառն Յս, եւ անդ նստէր աշակեր- 3
տօքն հանդերձ: * Եւ էր մերձ զատիկ տօնն հրէից: 4
ԾԵ * Համբարձ 'ի վեր զաչս իւր Յս, եւ ետես զի ժողովուրդ բազում 5
գայր

(32) Ոմանք. Որ վկայեաց վն: (34) Ոմանք. Այլ զայս ասացի. զի: (42) Ոմանք. Թէ զսէրն Այ ոչ ունիք: (43) Ոմանք. Ես իսկ եկի յանուն... 'ի յիւր ա": (44) Յոմանս պէսպէս. Զառ 'ի միոյն Այ ոչ խնդ": (46) Յօրինակէն պակասէր. Զի նա վն իմ իսկ: (47) Ոմանք. Նր գրոցն ոչ հաւատ": ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Գնաց Յս յայնկոյս: (2) Ոմանք. Եւ զհետ երթային նր ժո": (5) Ոմանք. Ցանկացաք հացս:

Digitized by Google

վայր առ նա ․ ասէ ցՓիլիպպոս ․ ուստի՞ գնեսցուք հաց՝
6 զի կերիցեն դոքա ։ * Զայս ասէր փորձելով զնա ․ այլ
7 ինքն գիտէր զինչ առնելոց էր ։ * Պատասխանի ետ նմա
Փիլիպպոս ․ երկերիւր դահեկանի հաց՝ չէ դոցա բա_
ւական, թէպէտ և իւրաքանչիւրքն սակաւ ինչ առ_
8 նուցուն ։ * Ասէ ցնա մի յաշակերտացն նր, Անդրէաս՝
9 եղբայր Սիմոնի Պետրոսի ․ * Է աստ՝ պատանեակ մի որ
ունի հինգ նկանակ գարեղէն՝ և երկուս ձկունս, այլ
10 այն զի՞նչ է առ այսչափ մարդիկ ։ * Ասէ յս ․ բազ_
մեցուցէք զմարդիկն ։ և էր խոտ յոյժ ՚ի տեղւոջն ․ և
11 բազմեցան մարդիկն թուով իբրև հինգ հազար ։ * Եւ
առ զհացն յս, և գոհացաւ ․ և բաշխեաց բազմակա_
12 նացն ․ նոյնպէս և ՚ի ձկանցն որչափ և կամեցան ։ * Եւ
իբրև յագեցան, ասէ ցաշակերտսն ․ ժողովեցէք զն_
13 շխարեալ կոտորսդ, զի մի ինչ կորիցէ ։ * Ժողովե_
ցին ․ և լցին երկոտասան սակառի զկոտորոցն ՚ի հինգ
գարեղէն նկանակէն՝ անտի, որ յաւելաւ ՚ի կերողացն ։
14 * Իսկ մարդիկն՝ իբրև տեսին զնշանսն զոր արար, ա_
սէին, թէ սա է ճշմարիտ մարգարէն՝ որ գալոց էր յաշ_
15 խարհ ։ * Յս իբրև գիտաց եթէ գալոց են յափշտա_ դ դ
կել զնա, զի արասցեն զնա թագաւոր, գնաց դար_
ձեալ ՚ի լեառն միայն ։

16 * Եւ իբրև երեկոյ եղև, իջին աշակերտքն նորա ՚ի ծո_ ԺԶ
17 վեզրն ։ * Եւ մտեալ ՚ի նաւ՝ գնացին յայնկոյս ծովուն
՚ի Կափառնաում ։ և իբրև նսեմացաւ, և չև ևս եկեալ
18 էր առ նս յս ․ * և ծովն ՚ի սաստիկ հողմոյ շնչելոյ յու_
19 զէր ։ * Եւ վարեալ իբրև ասպարէս քսան և հինգ՝
կամ երեսուն, տեսանէին զյս՝ զի գնայր ՚ի վերայ ծո_
20 վուն՝ և մերձ էր ՚ի նաւն, և զարհուրեցան յոյժ ։ * և
21 նա՝ ասէ ցնս ․ Ես եմ՝ մի երկնչիք ։ * Եւ կամէին զնա
ընդունել ՚ի նաւն ․ և վաղվաղակի եհաս նաւն յերկիրն
22 յոր երթային ։ * ՚Ի վաղիւն անդր ժողովուրդն որ կայր դ ե
յայնկոյս ծովուն ․ տեսանէր թէ այլ նաւ ոչ գոյր անդ
բայց միայն ՚ի միոյն՝ յոր մտին աշակերտքն յսի ․ և զի
չէր մտեալ յս ը աշակերտսն իւր ՚ի նաւն ․ բայց միայն
23 աշակերտքն նր գնացին ։ * իբրև այլ նաւք գային ՚ի
տի_

(7) Օրին․ Պտնի ետ փիլիպպոս ։ (9) Օրին․ Նկանակս գարեղէնս ․․ առ այսչափ մարդիկ ։ (12) Ոսկան ․ Յաշակերտսն իւր ։ (14) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ ․ Որ գալոց է յաշխ՞ ։ (17) Բռնչ․ ՚Ի նաւ՝ գային յայն կոյս ։ (19) Օրին․ Եւ վարէր իբրև ասպարէզս ․․․ զյս զի գնայր ՚ի վր ծո ․․․ ՚ի նաւն՝ զարհուրեն ։ (20) ՚Ի Բռնչ ․ Եւ նա ասէ ։ (21) Բռնչ ․ Ընդունել զնա ՚ի նաւն ։ (22) Օրին․ Բայց միայն միոյն ։ Ոսկան ․ Բայց ՚ի միոյն ։

Digitized by Google

տիբերիայ մօտ յայն տեղի՝ ուր զհացն կերան: * Իսկ 24
իբրեւ ետես ժողովուրդն եթէ յս̃ ոչ է անդ՝ եւ ոչ ա-
շակերտքն նր̃, մտին նոքա զնաւսն, եւ եկին 'ի կափառ-
նաում խնդրել զյս̃: * Եւ իբրեւ գտին զնա յայնկոյս 25
ծովուն, ասեն ցնա. ռաբբի՝ երբ եկիր այսր: * Պա- 26
տասխանի ետ նց̃ յս̃՝ եւ ասէ. ամէն ամէն ասեմ ձեզ.
խնդրէք դուք զիս, իբրեւ ոչ եթէ զի նշանս ինչ տե-
սէք; այլ զի կերայք 'ի հացէ անտի՝ եւ յագեցարուք:
* Երթայք գործեցէք՝ մի զկորստական կերակուրն, 27
այլ զկերակուրն որ մնայ 'ի կեանսն յաւիտենականս,
զոր որդին մարդոյ տացէ ձեզ. քանզի զնա հայր կնք-
եաց ած̃: * Ասեն ցնա. զի՞նչ առնիցեմք զի զգործ- 28
ս այ̃ գործեսցուք: * Պատասխանի ետ յս̃՝ եւ ասէ 29
ցնս̃. այս է գործն այ̃, զի հաւատայջիք յայն, զոր ա-
ռաքեացն նա: * Ասեն ցնա. զի՞նչ նշան առնիցես, զի 30
տեսցուք եւ հաւատասցուք, զի՞նչ գործիցես: * Հարք- 31
քն մեր կերան զմանանայն յանապատի անդ, որպէս եւ
գրեալ է. հաց երկնից ետ նց̃ ուտել: * Ասէ ցնս̃ յս̃. 32
ամէն ամէն ասեմ ձեզ. թէ ոչ մովսէս ետ ձեզ զհացն
յերկնից. այլ հայրն իմ տացէ ձեզ զհացն յերկնից ճշ-
մարիտ: * Զի հաց այ̃ է, որ իջանէն յերկնից՝ եւ 33
կեանս տայ աշխարհի: * Ասեն ցնա. տր̃ յա՛մ ժամ 34
տուր մեզ զհացն զայն: * Ասէ ցնս̃ յս̃. ես եմ հացն 35
կենաց. որ գայ առ իս՝ ոչ քաղցիցէ, եւ որ հաւատայ
յիս՝ ոչ երբէք ծարաւեսցի: * Այլ ասացի ձեզ՝ եթէ 36
տեսէք զիս, եւ ոչ հաւատայք: * Զամ զոր տայ ինձ 37
հայր, առ իս եկեսցէ. եւ որ գայ առ իս, ոչ հանից ար-
տաքս: * Զի իջի ես յերկնից, ոչ զի զկամս իմ արար- 38
գ դ րից, այլ զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս: * Այս 39
են կամք հօր իմոյ որ առաքեացն զիս. զի զամ զոր ետ
ցիս հայր՝ ոչ կորուսից 'ի նմանէ, այլ յարուցից զնա
յաւուրն յետնում: * Այս են կամք հօր իմոյ. զի ամ̃ 40
որ տեսանիցէ զորդի՝ եւ հաւատայցէ 'ի նա, ընկալցի
զկեանսն յաւիտենականս. եւ ես՝ յարուցից զնա յա-
ւուրն յետնում: * Տրտնջէին զնմանէ հրէայքն, զի ա- 41
սաց

(26) Ոմանք. Խնդրէք զիս. իբր ոչ եթէ նշանս ինչ տե՛՛: (29) Ոմանք. Յայն՝ որ առաքեացն զիս: Եւ ոմանք. զոր առաքեացն զնա: (30) Ոմանք. Զի՞նչ ինչ նշանս առնես. զինչ գործեսցես: (31) Ոմանք. Հաց յերկնից ետ: (32) Ոմանք. Եթէ ոչ մով՛՛... տայ ձեզ զհացն: (33) Ոսկան. Զի հաց այ̃ է: (33) Ոմանք. Որ իջանէ յերկ՛՛: (34) Յօրինակին. Մեզ հացն զայն: (36) Ոսկան. Թէ տեսանէք զիս: (39) Ոմանք. Զի զամ զոր ետ ցիս ... յետնումն: (40) Ոսկան. Որ տեսանէ զորդի եւ հաւատայ 'ի նա:

Digitized by Google

42 սաց՝ Թէ Ես եմ հացն իջեալ յերկնից. * Եւ ասէին, ո՞չ
սա է որդին Յովսեփու, զորոյ մեք գիտեմք զհայրն.
43 Իսկ արդ՝ զիա՞րդ ասէ՝ եթէ ես յերկնից իջի: * Պա-
տասխանի ետ յս՟՝ և ասէ ցնս՟. մի՛ քրթմնջէք ընդ մի-
44 մեանս. * ո՛չ ոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ հայրն՝ որ
զիս առաքեաց՝ ձգեսցէ զնա. և ես յարուցից զնա յա-
45 ւուրն յետնում: * Գրեա՛լ է 'ի մարգարէս. և եղիցին
ամենեքեան ուսեալք յԱյ՟: ամենայն որ լսէ 'ի հօրէ՝
46 և ուսանի՝ գա՛յ առ իս: * Իբրև ո՛չ եթէ զհայր՝ ու-
րուք տեսեալ իցէ. եթէ ոչ որ է՛ն յԱյ՟, նա ետես ըզ-
47 հայր: * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի որ հաւատայ՝ ըն-
48 դունի զկեանսն յաւիտենականս: * Ե՛ս եմ հացն կե-
49 նաց: * Հարքն ձեր կերան զմանանայն յանապատին՝
50 և մեռան: * Ա՛յս է հացն, որ յերկնիցն իջեալ է.
51 զի որ ուտիցէ ոք 'ի սմանէ՝ մի՛ մեռանիցի: * Ես եմ
52 հացն կենդանի, որ յերկնից իջեալ: * եթէ ոք ուտի-
ցէ 'ի հացէ յայսմանէ՝ կեցցէ՛ 'ի յաւիտեան: և հացն զոր
ես տաց՝ մարմին իմ է, զոր ես տաց վս՟ կենաց աշխարհի:
53 * Մարտնչէին ԸՆԴ միմեանս հրէայքն և ասէին. զիա՛րդ ժե
54 կարէ սա՝ տա՛լ մեզ զմարմին իւր յուտել: * Ասէ ցնս՟
յս՟. ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ո՛չ կերիջիք զմար-
մին որդւոյ մարդոյ, և արբջիք զարիւն նր՟, ո՛չ ունիք
55 կեանս յանձինս: * Որ ուտէ զմարմին իմ՝ և ըմպէ զա-
րիւն իմ, ունի զկեանս յաւիտենականս. և ես՝ յարու-
56 ցից զնա յաւուրն յետնում: * Զի մարմին իմ՝ ճշմա-
րիտ կերակուր է, և արիւն իմ՝ ճշմարիտ ըմպելի է:
57 * Որ ուտէ զմարմին իմ, և ըմպէ զարիւն իմ, յիս բը-
58 նակեսցէ, և ես 'ի նմա: * Որպ՟ առաքեաց զիս կենդա-
նին հայր, և ես կենդանի եմ վս՟ հօր. և որ ուտէն զիս՝
59 և նա կեցցէ վասն իմ: * Ա՛յս է հացն՝ որ յերկնից
իջեալ: ո՛չ որպ՟ կերան հարքն ձեր զմանանայն՝ և մե-
60 ռան. որ ուտէ զհացս զայս՝ կեցցէ յաւիտեան: * Զայս
ասա՛ց 'ի ժողովրդեանն՝ յուսուցանելն 'ի կափառնա-
61 ում: * Իբ՟ բազո՛ւմք յաշակերտացն իբրև լուան՝ ա-
62 սեն. խի՛ստ է բանդ այդ, ո՞վ կարէ լսել դմա: * Իբ-
րև գիտաց յս՟ յանձն իւր՝ եթէ տրտնջեն վասն այնո-

րիկ

---

(42) Ոմանք յաւելուն. Ո՞չ սա է յս՟ որդին յովս՟... զհայրն և զմայր: (46) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ զհայր.. որ էնն: (47) Ոսկան յաւելու. Որ հաւատայ յիս՟ ընդունի: (50) Ոմանք. Որ յերկնից իջեալ. զի.. մի՛ մեռցի: (52) Ոսկան. կեցցէ յաւիտեան: (53) Ոմանք. Զմարմին իւր ուտել: (58) Օրինակ մի. Եւ, որ սիրէն զիս, և նա կեցցէ: (60) Ոմանք. Զայս ասաց ժողովրդ'': (61) Ոսկան. Իբրև լուան՝ ասէին: (62) Ոսկան. Աշակերտքն իւր, ասէ.

Digitized by Google

ըրեն աշակերտքն նր, ասէ ցնս։ այդ՝ գայթագղեցու-
ցանէ՞ զձեզ։ * Իսկ արդ՝ եթէ տեսանիցէք զորդի մար- 63
դոյ՝ զի ելանիցէ ուր էր զառաջինն։ * Հոգին է կեն- 64
դանարար, մարմինն՝ ինչ ոչ օգնէ։ զբանսն զոր ես խօ-
սեցայ ընդ ձեզ՝ հոգի է և կեանք։ * այլ են ոմանք՝ ի 65
ձէնջ՝ որ ոչ հաւատան։ Քանզի գիտէր յս ի սկզբանէ,
ով են այնոքիկ որ ոչն հաւատան, և ով այն է որ մատ-
նելոցն է զնա։ Եւ ասէր. * վն այնորիկ ասացի ձեզ՝ 66
թէ ոչոք կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ տացէ տուեալ ՚ի
հօրէ իմմէ։ * Յայսմանէ բազումք յաշակերտացն նր չո- 67
գան յետս, և ոչ ևս շրջէին ընդ նմա։ * Ասէ յս ցեր- 68
կոտասանն աշակերտսն. միթէ՞ և դուք կամիք երթալ։
* Պատասխանի ետ նմ սիմոն պետրոս. տր՝ առ ով 69
երթիցուք. բանս կենաց յաւիտենականից ունիս. * և 70
մեք՝ հաւատացաք և ծանեաք՝ եթէ դու ես քն որդի
այ։ * Պատասխանի ետ նց յս. ոչ ես զձեզ զերկոտա- 71
սանսդ ընտրեցի. և մի դ ՚ի ձէնջ սատանայ է։ * Եւ 72
ասէր զյուդայէ սիմոնի իսկարիովտացւոյ. զի նա
իսկ՝ մատնելոց էր զնա. և մի էր յերկոտասանիցն։

ԳԼ. Է.

ԺԸ / դէ

Եւ յետ այսորիկ շրջէր յս ՚ի գալիլեա. քանզի ոչ 1
կամէր ՚ի հրէաստանի շրջել, զի խնդրէին զնա հ-
րէայքն սպանանել։ * Եւ էր մերձ տօնն հրէից տա- 2
ղաւարահարաց։ * Ասեն ցնա եղբարքն նր. գնա աս- 3
տի և երթ ՚ի հրէաստան, զի և աշակերտքն քո տես-
ցեն զգործսդ քո զոր գործես։ * զի ոչոք է որ ՚ի ծա- 4
ծուկ ինչ գործէ, և խնդրէ ինքն համարձակ լինել. ե-
թէ զայդ գործես, յայտնեա զանձն քո աշխարհի։ * քան- 5
զի և եղբարքն իսկ՝ չէին հաւատացեալ ՚ի նա։ * Ասէ 6
ցնս յս. ժամանակ իմ չև է հասեալ. բայց ձեր ժամա-
նակ՝ յամ ժամու պատրաստ է։ * Ոչ կարէ աշխարհ 7
ատել զձեզ. բայց զիս ատեայ. զի ես վկայեմ վասն նր՝
եթէ գործքն իւր չարութն են։ * Դուք երթայք ՚ի 8
տօնն յայս, ես ոչ երթամ՝ ՚ի տօնն յայդ. զի իմ ժամա-
նակ՝ չև է լցեալ։ * Զայս իբրև ասաց, ինքն մնաց ան- 9
դէն

(64) Ոմանք. Զբանսն զոր ես խօ"։ (65) Ոմանք. Եւ ով է այն որ մատնելոցն էր զնա։ (66) Ոմանք. Տուեալ նմա ՚ի հօրէ։ (67) Ոմանք. Նր՝ դարձան յետս, և ոչ շր"։ (71) Ոմանք. Զերկոտասանսդ ընտրեցի, և մինդ. կամ, մինն. կամ, մի ՚ի ձէնջ։ (72) Ոմանք. Զի նա մատնելոց։ ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Եւ յետ այնորիկ։ Ուր ուղղն. Յետ այսորիկ։ (4) Ուղղն. Եւ խնդրէ զինքն համար"։ (7) Ոմանք. Աշխարհս ատեալ զձեզ։ (9) Ոմանք. Մնաց անդ-

Digitized by Google

10 կաց 'ի Գալիլեա: * Իբրև ելին եղբարքն նորա, ապա՝ և
11 ինքն ել 'ի տօնն՝ ոչ յայտնի, այլ իբրև 'ի ծածուկ: * Եւ
հրեայքն խնդրէին զնա 'ի տօնի անդ՝ և ասէին, ուր ի-
12 ցէ նա: * Եւ քրթմնջիւն էր զնմանէ 'ի ժողովուրդսն:
կէսքն ասէին՝ թէ բարւոք է: այլք ասէին՝ ոչ, այլ մո-
13 լորեցուցանէ զժողովուրդն: * Եւ ոչ ոք համարձակ
14 խօսէր զնմանէ վասն երկիւղին հրէից: * Իբրև տօնն ԿԴ
15 ընդմիջեցաւ, ել Յս 'ի տաճարն՝ և ուսուցանէր: * Զար-
մանային հրեայքն և ասէին. զիա՞րդ զգիրս գիտէ սա,
16 զի ուսեալ բնաւ չէր: * Պատասխանի ետ նոցա Յս՝ և ա-
սէ. իմ վարդապետութիւնս չէ իմ, այլ այնորիկ որ ա-
17 ռաքեացն զիս: * Եթէ ոք կամի զկամս նորա առնել, գի-
տասցէ վասն վարդապետութեանս, յԱյ՞ իցէ արդեօք՝
18 եթէ ես ինչ յանձնէ իմմէ խօսիմ: * Որ յանձնէ իւ-
րմէ խօսի, փառս անձին իւրում խնդրէ. իսկ որ խնդ-
րէ զփառս այնորիկ որ առաքեացն զնա՝ նա ճշմարիտ
19 է, և անիրաւութիւն ոչ գոյ 'ի նմա: * Ոչ Մովսէս ետ
20 ձեզ զօրէնս, և ոչ ոք 'ի ձէնջ առնէ զօրէնսն: * Զի
խնդրէք զիս սպանանել: Պատասխանի ետ ժողովուրդն՝
և ասէ. դև գոյ 'ի քեզ. ո՞վ խնդրէ զքեզ սպանանել:
21 * Պատասխանի ետ նոցա Յս՝ և ասէ, գործ մի գործեցի,
22 և ամենեքին զարմացեալ էք: * Վասն այնորիկ Մովսէս
ետ ձեզ թլփատութիւն. զի ոչ եթէ 'ի Մովսիսէ էր, այլ
'ի հարցն անտի. և 'ի շաբաթու թլփատէք զմարդ:
23 * Իսկ արդ՝ եթէ թլփատութիւն առնու մարդ 'ի շաբա-
թու, զի մի օրէնքն Մովսիսի լուծցին. ընդ իս ցասու-
ցեալ էք՝ զի ողջոյն իսկ մարդ բժշկեցի 'ի շաբաթու:
24 * Մի ըստ աչս դատիք, այլ ուղիղ դատաստան արա- ԿԵ
25 րէք: * Ասէին ոմանք յԵրուսաղեմացւոց անտի. ոչ նա է սա՛
26 զոր խնդրէին սպանանել. * Եւ ահաւասիկ յայտնապէս
խօսի, և չասեն ինչ ընդ դմա. գուցէ արդեօք և իշ-
27 խանքն գիտացին՝ թէ սա իցէ քսն: * Այլ՝ զսա գի-
տեմք ուստի է. իսկ քսն յորժամ գայցէ, ոչ ոք գիտէ
28 ուստի՛ է: * Աղաղակեաց Յս 'ի տաճարին, ուսուցա-
նէր՝ և ասէր: Եւ զիս գիտէք, և ուստի եմ գիտէք.
և յանձնէ իմմէ ոչ եմ եկեալ, այլ է ճշմարիտ որ ա-
ռաք

բէն 'ի գա՛": (10) Ոմանք. Եւ իբրև ելին եղբարքն. ապա: (11) Ոմանք. 'ի տօնին ՚ և ասէին, ուր իցէ նա. (12) Ոմանք. Այլք ասէին.. զժողովուրդսն: (18) Ոմանք. Անձին իւրոյ խնդրէ: (20) Ոմանք. Ո՞ խնդրէ զքեզ: (25) Ոմանք. Յերուսաղեմացւոց. ոչ նա... զոր խնդրէին: (26) Ոմանք. Եւ չասեն ինչ ՚ նմա: (26) Ոմանք. Եթէ սա է քսն: (27) Ոմանք. Ոչ ոք գիտէ ուստի իցէ: (28) Ոմանք. Եւ ուստի եմ գի՛.. իմմէ չեմ եկեալ:

Digitized by Google

ուսուցեացն զիս · զոր դուքն ոչ գիտէք ։ * Եւ գիտեմ 29
զնա · զի 'ի նմանէ իսկ եմ, եւ նա առաքեաց զիս ։
ԺԹ * Խնդրէին զնա ունել, եւ ել 'ի ձեռաց նց · եւ ոչ ոք 30
արկ 'ի նա ձեռն, զի չեւ էր հասեալ ժամ նորա ։ * Եւ 31
բազումք 'ի ժողովրդենէն հաւատացին 'ի նա, եւ ա-
սէին · քն յորժամ գայցէ՝ միթէ՝ աւելի՞ ինչ նշանս առ-
նիցէ՝ քան զոր սա առնէ ։ * Եւ լուան փարիսեցիքն 32
զտրտունջ ժողովրդեանն զնմանէ ։ եւ առաքեցին քահա-
նայապետքն եւ փարիսեցիքն սպասաւորս՝ զի կալցին
զնա ։ * Ասէ յն · փոքր մեւս եւս ժամանակ ընդ ձեզ 33
եմ · եւ երթամ առ այն՝ որ առաքեացն զիս ։ * Խնդրէ- 34
ցէք զիս՝ եւ ոչ գտանիցէք · եւ ուր եսն երթամ՝ դուք
ոչ կարէք գալ ։ * Ասեն հրէայքն ընդ միմեանս · իսկ 35
ուր երթայցէ դա՝ զի մեք ոչ գտանիցեմք զդա · միթէ
'ի սփիւռս հեթանոսաց երթիցէ՝ եւ ուսուցանիցէ՞ զ-
հեթանոսս ։ * զի՞նչ է բանն այն զոր ասաց · խնդրէ- 36
ցէք զիս՝ եւ ոչ գտանիցէք · եւ ուր եսն երթամ, դուք
Ե գ ոչ կարիցէք գալ ։ * 'Ի վերջնում աւուր մեծի տօնին ։ 37
կայր յն՝ աղաղակէր եւ ասէր · եթէ ոք ծարաւի իցէ,
եկեսցէ առ իս՝ եւ արբցէ ։ * որ հաւատայ յիս՝ ոպ եւ 38
ասեն գիրք, գետք յորովայնէ նր բղխեսցեն ջրոց կեն-
դանութեան ։ * Զայս ասէր՝ վասն հոգւոյն զոր ընդու- 39
նելոց էին որ հաւատային 'ի նա · զի չեւ էր հոգի, քան-
զի յն չեւ էր փառաւորեալ ։ * Ոմանք 'ի ժողովրդե- 40
նէն իբրեւ լսէին զբանս զայս, ասէին · սա է ճշմարիտ
մարգարէն ։ * այլքն ասէին՝ սա է քն ։ իսկ կէսքն 41
ասէին՝ միթէ 'ի գալիլեէ՞ գալոց իցէ քն ։ * ոչ գիրք 42
ասեն՝ եթէ 'ի զաւակէ դաւթի, եւ 'ի բեթղահեմ գեղ-
ջէ՝ ուր դաւիթն էր, գալոց է քն ։ * Եւ եղեւ հեր- 43
ձուած 'ի մէջ ժողովրդեանն վասն նր ։ * Եւ ոմանք 44
'ի նոցանէ կամէին ունել զնա · այլ ոչ ոք մեկեաց 'ի
նա ձեռն ։ * Եւ եկին անդրէն սպասաւորքն առ քա- 45
հանայապետսն եւ փարիսեցիս · եւ ասեն նոքա ցնս · ըն-
դէ՞ր ոչ ածէք զնա այսր ։ * Պատասխանի ետուն սպա- 46
սա-

(30) Ոմանք · Արկ 'ի նա ձեռս ։ (31) Ոմանք · Քան զորս այս արար ։ (32) Ոմանք · Եւ առաքեին քահա" ։ (33) Ոմանք · Փոքր մի եւ ժա" ։ (34) Ոմանք · Խնդրէք զիս՝ եւ ոչ · · եւ ուր եսն եմ, դուք ոչ ։ (35) Ոմանք · Ասէին հրէայքն · · · 'ի սփիւռս հեթանոսաց երթայցէ ։ (36) Ոմանք · Խնդրիցէք զիս · · դուք ոչ կարէք գալ ։ (38) Ոմանք · Որպէս ասեն · · · բղխեսցեն ջր" ։ (39) Ոմանք · Վն զի յն չեւ էր փա" ։ (43) Ոսկան · 'Ի ժողովրդեանն վն նր ։ (44) Ոմանք · Ո՛չ ոք արկ 'ի նա ձեռս ։ (45) Ոմանք · Եւ առ փարիսեցիս" ։ (46) Ոմանք · Ոչ երբէք այնպէս խօսեցաւ ։

Digitized by Google

սպասաւորքն՝ եւ ասեն. ոչ երբէք խօսեցաւ մարդ, որպէս այրն
47 այն: * Պատասխանի ետուն փարիսեցիքն՝ եւ ասեն.
48 միթէ՝ եւ դուք մոլորեցարո՞ւք: * միթէ ոք յիշխանացն
49 հաւատաց 'ի նա՝ կամ 'ի փարիսեցւոցն. * այլ այն խառ-
ժամանուծ ամբոխ՝ որ ոչ գիտէ զօրէնս, եւ նզովեալք են:
50 * Ասէ Նիկոդեմոս ցնո՝ որ եկեալն էր առ նա 'ի գի-
51 շերին յառաջագոյն՝ եւ մի էր 'ի նոցանէ: * միթէ օրէն-
քըն մեր՝ դատի՞ն զմարդ՝ եթէ ոչ լսեն ինչ նախ 'ի
52 նմանէ, կա՞մ գիտեն զինչ գործէ: * Պատասխանի ետուն
նմա եւ ասեն. միթէ՝ եւ դու ես 'ի գալիլեէ՞ իցես.
քննեա՛ եւ տես, զի մարգարէ 'ի գալիլեէ ոչ յառնէ:

ԳԼ. Ը.

12 Դարձեալ խօսեցաւ Յս նոցա՝ եւ ասէ. Ես եմ լոյս Ե գ
աշխարհի. որ գայ զկնի իմ՝ ընդ խաւար մի գը-
13 նասցէ. այլ ընկալցի զլոյսն կենաց: * Ասեն ցնա փա-
րիսեցիքն. դու վասն անձին քո վկայես, եւ վկայու-
14 թիւն քո չէ՛ ճշմարիտ: * Պատասխանի ետ Յս՝ եւ ասէ ցնո.
թէպէտ եւ ես վկայեմ վասն անձին իմոյ՝ վկայութիւն իմ
ճշմարիտ է. զի գիտեմ ուստի եկի՝ եւ յո՛ երթամ. բայց
15 դուք ոչ գիտէք ուստի գամ՝ կամ յո՛ երթամ: * Դուք
16 ըստ մարմնոյ դատիք. ես ոչ դատիմ եւ ոչ զոք: * Թէ-
պէտ եւ դատիմ ես զոք՝ դատաստանն իմ ճշմարիտ է.
17 զի չեմ միայն, այլ ես՝ եւ որ առաքեացն զիս հայր: * Եւ
յօ-

---

(48) Ոմանք. Յիշխանացն ոք հաւատա՞ց: (49) Յոմանս այսպէս. Այլ խուժադուժ ամբոխս: Եւ ոմանք փոխէին գրէին՝ խառնամա- ժամբոխս, որ ոչ գիտեն: (50) Ոմանք. Առ նա գիշերին յառաջ: (51) Ոմանք. Նախ ինչ 'ի նմանէ: (52) Ոմանք. Եւ դու ես գալիլեացի իցես:

* 'Ի յերեւան գրչագիր օրինակաց մերոց՝ ուր հինգ միայն նորա- գոյնք՝ առաջին յետ 52. համարոյ՝ ըստ լատինականին յաւելուն համար 53. * Գնացին իւրաքանչիւր''. շարունակելով զծին զպատ- մութիւն շնացելոյ կնոջն: Իսկ ծանօթութիւն առ հորի համարոյն ձե- ռագիր օրինակին՝ 'ի վախճան յաւելուածոյ աւետարանին առաջին կարգ- գեն, որպէս եւ մեք եդաք: Բայց 'ի վերջին հնագոյն օրինակաց՝ որք առք եւ անդ. իսկ առաւել զանց առնեն զնոյն. այլ եւ գրչագիր ձե- ռագիրք 'ի կարգի անդ յետ առաւել զմիւսն ընթերցուած հինգ- երորդ ճշմարիտ յայտ է թէ առաջին՝ 'ի գալիլեէ ոչ յառնէ. եւ յաւելուլ զնոյն, ընթերցուած տօնին՝ Դարձեալ խօսեցաւ յս: Որք նոյնպէս ձեռագիր պատմութիւն՝ նորին առնելով յաւելուած եւ նոյն յայն ընթերցուած:

Գլ. Ը. (13) Ոմանք. Ոչ է ճշմարիտ: (14) Ոմանք. Եւ ես վկայեմ զի իմ, զի''... ոչ գիտէք ուստի եկի, եւ յո՛: (15) Ոմանք. Ես ոչ ըստ մարմնոյ դատիմ եւ ոչ զոք:

Digitized by Google

յօրէնսն իսկ ձեր գրեալ է, թէ երկուց մարդկանց վկա-
յութիւն ճշմարիտ է։ * Ես եմ որ վկայեմ վասն իմ. 18
և վկայէ վասն իմ որ առաքեացն զիս Հայր։ * Ասէին 19
ցնա. ո՞ւր է Հայրն քո։ պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնս.
ո՛չ զիս գիտէք՝ և ո՛չ զՀայրն իմ. եթէ զիս գիտէիք՝ և
զՀայրն իմ թերևս գիտէիք։ * Զայս բանս խօսեցաւ 20
յս ընդ նոսա 'ի տան գանձին, յորժամ ուսուցանէր 'ի
տաճարի անդ. և ոչոք կալաւ զնա, զի չև ևս հասեալ
ԵԵ էր ժամ նր։ * Ասէ դարձեալ ցնս յս. Ես երթամ, 21
և խնդրեսջիք զիս. և 'ի մեղս ձեր մեռանիջիք. զի ուր
ես երթամ, դուք ոչ կարէք գալ։ * Ասէին հրէայքն. 22
միթէ՝ զիւրովին երթայցէ, զի ասէ՝ թէ ուր ես եր-
թամ դուք ոչ կարէք գալ։ * Եւ ասէ ցնս. դուք՝ 'ի 23
ներքուստ աստի էք, և ես՝ 'ի վերուստ անտի եմ. դուք՝
յաշխարհէս աստի էք, ես՝ չեմ յայսմ աշխարհէ։ * Ասացի 24
ասացի ձեզ՝ թէ 'ի մեղս ձեր մեռանիջիք։ զի եթէ ոչ
հաւատայցէք թէ ես եմ, մեռանիջիք 'ի մեղս ձեր։
* Ասեն ցնա. դու ո՞վ ես։ ասէ ցնս յս. Նախ՝ զի և 25
խօսիմս իսկ ընդ ձեզ։ * Բազում ինչ ունիմ վս ձեր խօ- 26
սել և դատել. այլ որ առաքեացն զիս՝ ճշմարիտ է։
և ես զոր լուայն 'ի նմանէ՝ զայն խօսիմ յաշխարհի։
* Եւ ոչ գիտացին՝ թէ զՀօրէ ասէր ցնս։ * Ասէ ցնս 27
յս. յորժամ բարձրացուցանիցէք զորդի մարդոյ, յայն- 28
ժամ գիտասջիք՝ թէ ես եմ. և յանձնէ իմնէ ինչ ոչ
առնեմ, այլ որպէս ուսոյց զիս Հայրն իմ, զայն խօսիմ։
* և որ առաքեացն զիս՝ ընդ իս է. ոչ եթող զիս միայն, 29
զի ես զհաճոյս նր առնեմ հանապազ։ * Իբրև զայս 30
ԵԶ խօսեցաւ, բազումք հաւատացին 'ի նա։ * Եւ ասէր 31
յս առ հրէայսն հաւատացեալս. եթէ դուք կայցէք
'ի բանի իմում, ճշմարիտ աշակերտք իմ էք. * և ծա- 32
նիջիք զճշմարտութիւն, և ճշմարտութիւն ազատեսցէ զձեզ։
* Պատասխանի ետուն նմա՝ և ասեն. զաւակ աբրա- 33
համու եմք, և ոչ ումեք երբէք ծառայեցաք. զիարդ
ասես եթէ ազատք լինիջիք։ * Պատասխանի ետ նց յս. 34

ամ

---

(19) Ոմանք. Ասեն ցնա. ո՞ւր է... ոչ զիս գիտէք, և զՀայրն թերևս գիտէիք։ (20) 'Ի բազում օրին. խօսեցաւ յս ընդ նոսա 'ի տան գանձ"։ (20) Օրինակ մ. 'ի տան գանձանակին։ (21) Ոմանք. Մեռանիջիք։ (22) Ոմանք. Ասեն հրէայքն։ (23) Ոմանք. Եւ ես չեմ յաշխարհէս։ (24) Ոմանք. Ձեր մեռանիջիք... մեռանիջիք 'ի մեղս ձեր։ (25) Ոմանք. Դու ո՞ ես։ (26) Օրինակ մ. Զայն խօսիմ յաշխարհէս։ (28) Ոմանք. Ինչ ոչ խօսիմ. այլ։ (31) Ոմանք. 'Ի բանին իմում։ (33) Ոմանք. Պատասխանի ետուն նմա հրէայքն և ասեն... թէ ազատ լինիցիք։

Digitized by Google

ամէն ամէն ասեմ ձեզ. Թէ ամ որ առնէ զմեղս՝ ծա-
35 ռայ է մեղաց: * Եւ ծառայն՝ ոչ յաւիտեան կայ 'ի տան,
36 իսկ որդին 'ի յաւիտեան կայ: * Իսկ արդ՝ եթէ որ-
դին զձեզ ազատեսցէ, ճշմարիտ ազատք լինիցիք:
37 * Գիտեմ զի զաւակ Աբրահամու էք. այլ խնդրէք
38 սպանանել զիս. զի բանն իմ չիք տեղի 'ի ձեզ: * Ես՝
զոր տեսի առ Հօր իմում՝ խօսիմ. և դուք՝ զոր լուայք
39 'ի հօրէն ձերմէ՝ առնէք: * Պատասխանի ետուն նմա
և ասեն. հայր մեր՝ Աբրահամ է: Ասէ ցնոսա Յս. եթէ
որդիք Աբրահամու էիք՝ զգործսն Աբրահամու գոր-
40 ծէիք: * այլ այժմիկ խնդրէք սպանանել զիս. զայր
մի որ ձեզ զճշմարտութիւն խօսեցայ՝ զոր լուայ 'ի Հօ-
41 րէ իմմէ. զայդ՝ Աբրահամ ոչ արար: * Դուք առնէք
զգործս հօրն ձերոյ: Ասեն ցնա. մեք 'ի պոռնկութենէ
42 չեմք ծնեալ. մի է հայր մեր, Ած: * Ասէ ցնոսա Յս. ե-
թէ Ած էր հայր ձեր, սիրէիք արդեւք զիս, զի ես յԱյ
ելի՝ և եկի. և ոչ եթէ յանձնէ իմնէ եկի, այլ նա ա-
43 ռաքեաց զիս: * Ընդէ՞ր զխօսս իմ ոչ գիտէք դուք. զի
44 զի ոչ կարէք լսել զբանն իմ: * Դուք՝ 'ի հօրէ 'ի սա-
տանայէ էք, և զցանկութիւնս հօրն ձերոյ կամիք առնել.
զի նա մարդասպան էր ի սկզբանէ, և 'ի ճշմարտութեան
ոչ եկաց. զի ոչ գոյ ճշմարտութիւն 'ի նմա. յորժամ խօսի-
ցի սուտ՝ յիւրոց անտի խօսի. զի սուտ է և հայր նր:
45 * Իսկ ես՝ զի զճշմարտութիւն խօսիմ, ոչ հաւատայք ինձ:
46 * Ո՞վ 'ի ձէնջ յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց. ե-
47 թէ զճշմարիտն ասեմ, ընդէ՞ր ոչ հաւատայք ինձ: * Որ
էն յԱյ, զբանս Այ լսէ. և դուք վն այնորիկ ոչ լսէք,
48 զի չէք յԱյ: * Պատասխանի ետուն հրեայքն՝ և ասեն
ցնա. ոչ բարւոք ասեմք մեք՝ եթէ սամարացի ես դու,
49 և դեւ գոյ 'ի քեզ: * Պատասխանի ետ Յս՝ և ասէ. յիս
դեւ ոչ գոյ. այլ պատուեմ զՀայր իմ, և դուք՝ անար-
գէք

(35) Ոմանք. Որդին յաւիտեան կայ 'ի տանն: (37) Ոմանք. Զի բանն իմ տեղի չէք: (38) Ոմանք. Առ 'ի Հօր իմում... առ 'ի հօրէն ձերմէ: (38) Բ... Զոր լուարուք 'ի հօրէն: (40) Ոսկան. Այլ այժմ խնդրէք: (40) Յոհանն դնէ. Սպանանել զիս՝ զայր մի: (43) Ոմանք. Վն զի ոչ կամիք լսել: (44) Ոմանք. 'ի հօրէ սատանայէ էք, և ցանկութի... և 'ի ճշմարտութեան ոչ եկաց... զի յորժամ խօսեսցի սուտ... հայրն նր: (45) Ոմանք. Ես զճշմարտութիւն խօսիմ: (46) 'ի լուսանց. Ո՞ 'ի ձէնջ յանդիմանէ զիս վն. համաձայն բազմաց 'ի բնաբ": (46) Ոսկան. Եթէ զճշմարտութիւն ասեմ ձեզ՝ ընդէր ոչ: (47) Յօրինակին դնէր. Եւ դուք: (48) Յօրինակին դնէր. Ասեմք մեք՝ եթէ: (49) Օրինակ մի. Եւ դուք անարգէք զիս:

Digitized by Google

դէք զիս ։ * Ես՝ ոչ խնդրեմ զփառս իմ. է որ խնդրէն՝ 50
և դատի ։ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոք զբանն իմ 51
պահեսցէ, զմահ մի տեսցէ 'ի յաւիտեան ։ * Ասեն ցնա 52
հրեայքն. արդ՝ գիտացաք թէ՝ դև գոյ 'ի քեզ. Աբ-
րահամ մեռաւ և մարգարէքն, և դու ասես՝ եթէ ոք
զբանն իմ պահեսցէ, մի ճաշակեսցէ զմահ 'ի յաւիտեան ։
* Միթէ՝ դու մեծ ինչ ոք իցես քան զհայրն մեր Աբ- 53
րահամ որ մեռաւ, և մարգարէքն մեռան. արդ՝ դու
զո՞վ առնես զքեզ ։ * Պատասխանի ետ յս. եթէ ես փա- 54
ռաւորեմ զանձն իմ, փառքն իմ՝ ոչինչ են. է հայր որ
փառաւորէ զիս, զորմէ դուքն ասէք՝ թէ Աճ մեր է.
* և ոչ ճանաչէք զնա ։ Բայց ես գիտեմ զնա ։ և թէ 55
ասեմ, թէ ոչ գիտեմ զնա, ձեզ նման սուտ լինիմ. այլ
գիտեմ զնա, և զբան նր պահեմ ։ * Աբրահամ հայր 56
ձեր ցանկացաւ տեսանել զօր իմ, ետես՝ և ուրախ ե-
ղև ։ * Ասեն ցնա հրեայքն. յիսուն ամ չև ևս է քո, և 57
զաբրահամ տեսե՞ր ։ * Ասէ ցնս յս. ամէն ամէն ասեմ 58
ձեզ. յառաջ քան զլինելն աբրահամու եմ ես ։ * Վէմս 59
առին հրեայքն, զի արկցեն 'ի վերայ նր. և յս խոյս
ետ՝ և ել գնաց 'ի տաճարէ անտի ։

Գլ. Թ.

Ի Եւ մինչդեռ անցանէր, ետես այր մի կոյր 'ի ծնէ. 1
եէ * և հարցին ցնա աշակերտքն նր՝ և ասեն. ռաբ- 2
բի՝ ո՞յր մեղաւ է, սորա՞՝ թէ հօր և մօր իւրոյ՝ զի կոյր
ծնաւ ։ * Պատասխանի ետ յս. ոչ դորա մեղաւ է, և 3
ոչ հօր և մօր իւրոյ. այլ զի յայտնի լիցին գործքն Այ
'ի դմա ։ * Եւ ինձ պարտ է՝ գործել զգործս այնորիկ 4
որ առաքեացն զիս՝ մինչ աւուր կայ. գայ գիշեր՝ յոր-
ժամ ոչ ոք կարէ գործել ։ * մինչ դեռ յաշխարհի եմ, 5
լոյս եմ աշխարհի ։ * Զայս իբրև ասաց, եթուք 'ի գե- 6
տնի՝ և արար կաւ 'ի թքոյն, և ծեփեաց զկաւն 'ի վե-
րայ աչացն կուրին. * և ասէ ցնա. Երթ լուա յաւազանին 7
սիլովամայ. որ թարգմանի առաքեալ. չոգաւ լուացաւ,
եկն

---

(51) Ոմանք. Զի որ զբանն իմ պա՛՛.. մի տեսցէ յաւի-
տեան ։ (52) Ոմանք. Զմահ մի ճաշակեսցէ յաւիտեան ։
(53) Յօրինակին գիւտք. Աբր. դու ։ (53) Ոմանք. Զո՞ առ-
նես զքեզ ։ (55) Ոմանք. Եւ եթէ ասեմ.. զբանն նր ։
(57) Ոմանք. Ամ չև է քո ։ Որ օրինակ մի. Չև ևս է լեալ
քո, և զաբրա՛՛ ։ (58) Ոմանք. Զլինել աբրահա՛՛ ։ (59) 'Ի
բազմ գիւտ. Վէմս առին հրէայքն զի ։
Գլ. Թ. (2) Բազմ. Զի կոյր ծնցի ։ (3) Ոմանք. Յայտնի
լինիցին ։ (4) Ոմանք. Մինչ օր կայ ։ (4) Ոմանք. Յորժամ
ոչ ոք կարէ գոր՛՛ ։ (7) Ոմանք. Յաւազանին սիլովմայ ։

Digitized by Google

8 եկն և տեսանէր ։ * Իսկ դրացիքն՝ և որոց տեսեալն
էր զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրացիկ էր, ասէին. Ո՞չ
սա էր որ նստէրն և մուրանայր ։ Կէսքն ասէին. Նա է ։
9 * Այլքն ասէին՝ ոչ. այլ նման է նմա ։ Եւ ինքն ասէր՝
10 թէ Ես եմ ։ * Ասեն ցնա. Իսկ զիարդ բացան աչքդ ։
11 * Նա՝ ետ պատասխանի. Այր մի որում յսն անուն,
կաւ արար՝ և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս. Երթ 'ի
12 Սիլովամ՝ և լուա՛. չոգայ լուացայ՝ և տեսանեմ ։ * Ա-
13 սեն ցնա. Ո՞ւր է նա ։ Ասէ ցնս. Ոչ գիտեմ ։ * Ածեն,
14 առ փարիսեցիսն զնա, որ երբեմն կոյրն էր ։ * Եւ էր
շաբաթ՝ յորժամ զկաւն արար յս. և եբաց զաչս կու-
15 րին ։ * Դարձեալ հարցանէին զնա և փարիսեցիքն,
թէ զիարդ տեսանես ։ Եւ նա՝ ասէ ցնս. Կաւ եդ 'ի վր
16 աչաց իմոց, և լուացայ՝ և տեսանեմ ։ * Ասեն ոմանք
'ի փարիսեցւոցն. Ոչ է այրն այն յայ, զի զշաբաթս ոչ
պահէ ։ Կէսքն ասէին, իսկ զիարդ կարէ մարդ մեղա-
ւոր՝ այսպիսի նշանս առնել ։ Եւ էին հերձուածք 'ի
17 մէջ նց ։ * Ասեն դարձեալ ցկոյրն. Դու զի՞ ասես վն նր՝
18 զի եբաց զաչս քո ։ Եւ նա ասէ՝ թէ Մարգարէ է ։ * Եւ
ոչ հաւատային հրէայքն զնմանէ՝ թէ կոյր էր՝ և բա-
19 ցաւ, մինչև կոչեցին զծնողս բացելոյն. * Հարցին ցնս
և ասեն, սա՞ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք եթէ
20 կոյր ծնաւ. արդ՝ զիարդ տեսանէ ։ * Պատասխանի ե-
տուն ծնողքն նորա՝ և ասեն. Գիտեմք զի սա է որդին
21 մեր, և զի կոյր ծնաւ. * բայց զիարդ այժմ տեսա-
նէ, ոչ գիտեմք. կամ թէ՝ ո՞վ եբաց զաչս դորա, մեք
ոչ գիտեմք. զդա՛ իսկ հարցէք, ինքնին 'ի չափ հասեալ
22 է. ինքն իսկ խօսեսցի վն իւր ։ * Զայս ասացին ծնող-
քն նր, զի երկնչէին 'ի հրէից. քանզի ուխտ եդեալ
էր հրէից, եթէ ոք խոստովանեսցէ զնա քս՝ 'ի բաց
23 կացցէ 'ի ժողովրդենէն ։ * Վն այնորիկ ասացին ծնող-
քն նր, թէ ինքնին 'ի չափ հասեալ է՝ զնա իսկ հար-
24 ցէք ։ * Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն որ
կոյրն էր, և ասեն ցնա. Տուր փառս այ, մեք գիտեմք
25 զի այրն այն մեղաւոր է ։ * Եւ նա՝ ասէ. Թէ մեղա-
ւոր իցէ՝ ես ոչ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ, զի կոյր
26 էի՝ և արդ տեսանեմ ։ * Դարձեալ՝ ասեն ցնա. Զի՞նչ
27 արար քեզ. զիարդ եբաց զաչս քո ։ * Պատասխանի
ետ

---

(8) Ոմանք. Ոչ սա է որ նս"։ Ու ոմանք. Ոչ սա էր նա որ ։
(11) Ոմանք. Յսն ասէին ։ (15) Ոմանք. Հարցանէին ցնա
փարիսեցիքն ։ (18) Ոմանք. Եւ ոչ հաւատացին հր"։
(20) Ոմանք. Պխնի ետուն նց ծն"։ (21) Ոմանք. Այժմ
տեսանէ . . . ո եբաց զաչս . . . ինքդ իսկ խօ"։ (22) Ոմանք.
Խոստովանեսցի զնա ։ (25) Ոմանք. Թէ մեղաւոր է՝ ես ։

Digitized by Google

ետ նոցա. այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուարուք. զի՞ կամիք
միւսանգամ լսել. միթէ՞ և դուք կամիք աշակերտել
նմա: * Նոքա հայհոյեցին զնա՝ և ասեն. դու լիջիր 28
նորա աշակերտ. մեք՝ Մովսիսի աշակերտք եմք: * Մեք գի- 29
տեմք՝ զի ընդ Մովսիսի խօսեցաւ Աստուած. զսա՝ ոչ գիտեմք
ուստի է: * Պատասխանի ետ այրն՝ և ասէ ցնոսա. այդ 30
իսկ են զարմանալիք. զի դուք ոչ գիտէք ուստի իցէ,
և զիմ զաչս եբաց: * Գիտեմք զի Աստուած մեղաւորաց ոչ 31
լսէ. բայց եթէ Աստուածապաշտ ոք իցէ, և զկամս նորա առնի-
ցէ, նմա լսէ: * ՚Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ՝ եթէ և 32
բաց ոք զաչս կուրի՝ ՚ի ծնէ կոյր ծնելոյ: * Եթէ ոչ յԱյ 33
էր այրն այն, ոչ կարէր առնել ինչ: * Պատասխանի 34
ետուն՝ և ասեն ցնա. ՚ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենեւին,
և դու վարդապետե՞ս լինիս մեզ: և հանին զնա արտաքս:
* Լուաւ Յս եթէ հանին զնա արտաքս, և իբրև ե- 35
գիտ զնա՝ ասէ ցնա. դու՝ հաւատա՞ս յորդի Այ: * Նա 36
պատասխանի ետ՝ և ասէ. ո՞վ է՝ զի հաւատացից
՚ի նա: * Ասէ ցնա Յս. և տեսեր զնա, և որ խօսիդ 37
ընդ քեզ՝ նա է: * Եւ նա ասէ. հաւատամ տէր: և եր- 38
կիր եպագ նմա: * Եւ ասէ Յս. ՚ի դատաստան ե- 39
կի յաշխարհս յայս, զի որ ոչն տեսանեն՝ տեսցեն, և
որք տեսանենն՝ կուրասցին: * Լուան ոմանք ՚ի փարի- 40
սեցւոցն՝ որք ընդ նմա էին, և ասեն ցնա. միթէ՝ և
մեք կոյրք իցեմք: * Ասէ ցնոսա Յս. եթէ կոյրք էիք՝ 41
ոչ էր ձեր մեղ. բայց արդ ասէք՝ թէ տեսանեմք: և
մեղքն ձեր ՚ի ձեզ հաստատեալ են:

Գլ. Ժ.

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ մտանէ ընդ դուռն ՚ի 1
գաւիթ ոչխարացն, այլ ընդ այլ ելանէ, նա՝ գող
է, և աւազակ: * Իսկ որ մտանէ ընդ դուռն, հովիւ 2
է ոչխարաց: * Նմա դռնապանն բանայ, և ոչխարքն 3
ձայնի նորա լսեն. և զիւր ոչխարսն կոչէ յանուանէ, և
հանէ զնոսա: * Եւ յորժամ զիւրսն զամենայն հանիցէ, 4
առաջի նոցա երթայ, և ոչխարքն զհետ նորա երթան, զի
ճանաչեն զձայն նորա: * Զօտարի զհետ ոչ երթիցեն, այլ 5
փախիցեն ՚ի նմանէ, զի ոչ ճանաչեն զձայն օտարաց:

* Զայս

---

(29) Օմանք. Ուստի իցէ: (30) Օմանք. Ուստի է, և զիմ
զաչս: (31) Օմանք. Գիտեմք զի Աստուած. բայց եթէ: (32) Օ-
րինակ մի չիք ասելով. ՚ի ծնէ կոյր ծնեցելոյ: (39) Օմանք.
՚ի դատաստան եկի յաշխարհս յայս, զի որ ոչ տեսանենն:
(40) Օմանք. ՚ի փարիսեցւոցն՝ և որ ընդ նմայն էին: (41) Օ-
րինակին. Եթէ կոյրք էիք: (41) Օմանք. Չէր մեղք:
Գլ. Ժ. (1) Օմանք. Ընդ դուռնն ՚ի գաւիթ ոչխարաց:

Digitized by Google

6 Զառակս զայս ասաց նոցա Յիսուս, և նոքա ոչ գիտէին
7 թէ զինչ էր որ խօսէրն ընդ նոսա: * Դարձեալ ասէ ցնո-
սա Յիսուս. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի ես եմ դուռն ոչխա-
8 րաց: * Ամենեքեան որ յառաջ քան զիս եկին, գողք
9 էին և աւազակք. այլ ոչ լուան նոցա ոչխարքն: * Ես
եմ դուռն. ընդ իս եթէ ոք մտանիցէ, կեցցէ. մտցէ, և
10 ելցէ, և ճարակ գտցէ: * Գող ոչ գայ՝ եթէ ոչ զի գո-
ղասցէ և սպանցէ և կորուսցէ. ես եկի զի զկեանս
ունիցին, և առաւել ևս ունիցին:
11 * Ես եմ հովիւն քաջ. հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ ՚ի վերայ ԻԱ
12 ոչխարաց: * Իսկ վարձկանն որ ոչ է հովիւ, որոյ ոչ իւր ՂԲ
են ոչխարքն, իբրև տեսանէ զգայլն զի գայ, թողու զոչ-
խարսն և փախչի. և գայլն յափշտակէ զնոսա և ցրուէ.
13 * զի վարձկան է, և չէ փոյթ նմա վասն ոչխարացն:
14 * Ես եմ հովիւն քաջ. և ճանաչեմ զիմսն, և ճանա-
15 չիմ յիմոցն: * Որպէս գիտէ զիս Հայր. գիտեմ և ես
16 զՀայրն. և զանձն իմ դնեմ ՚ի վերայ ոչխարաց: * Այլ
և այլ ևս ոչխարք են իմ, որ ոչ են յայսմ գաւթէ. և
զայնս ևս պարտ է ինձ ածել այսր. և ձայնի իմում
17 լուիցեն, և եղիցին մի հօտ՝ և մի հովիւ: * Վասն այսո-
րիկ սիրէ զիս Հայր իմ, զի ես դնեմ զանձն իմ. զի
18 միւսանգամ առից զնա: * Ո՛չ ոք հանէ զնա յինէն. այլ
ես դնեմ զնա անձամբ իմովք: Իշխանութիւն ունիմ դնել
զնա. և իշխանութիւն ունիմ միւսանգամ առնուլ զնա:
19 զայս պատուէր առի ՚ի Հօրէ իմմէ: * Դարձեալ հեր-
20 ձուած լինէր ՚ի մէջ Հրէիցն վասն բանիցս այսոցիկ: * Եւ
ասէին բազումք ՚ի նոցանէ. դև գոյ ՚ի նմա՝ և մոլեգնի,
21 զի՞ ընդ նմա լսէք նմա: * Այլք ասէին, այսոքիկ բանք ոչ
դիւահարի են. միթէ՝ դև՞ կարէ զաչս կուրի բանալ.
22 * Եղեն յայնժամ նաւակատիքն յԵրուսաղէմ, և ձմեռն էր: ԻԲ
23 * և շրջէր Յիսուս ՚ի տաճարին՝ ՚ի սրահին Սողոմոնի: ՂԳ
24 * Շուրջ եկեալ զնովաւ Հրեայքն՝ և ասեն. մինչև յե՞րբ
թափես զոգիս մեր, եթէ դու ես Քրիստոսն՝ ասա մեզ հա-
25 մարձակ: * Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս՝ և ասէ. ասացի
ձեզ՝ և ոչ հաւատայք ինձ: զգործսն զոր ես գործեմ
26 յանուն Հօր իմոյ՝ նոքին վկայեն վասն իմ: * Այլ դուք
27 ոչ հաւատայք, զի չէք յոչխարաց անտի իմոց: * Ոչխարք
իմ

---

(6) Ոմանք. Ոչ գիտէին զինչ էր: (9) Ոմանք. Ես եմ դուռնն... եթէ ոք մտցէ: (16) ՚Ի լատ". Եւ զայն ևս պարտ, հանդերձեալ ածեր ՚ի ,բնաբ'': (17) Ոմանք. Վասն այսորիկ սիրէ: (22) Ոմանք. Եւ եղեն.. նաւակատիք յԵրուսաղէմ: (25) Օրինակ մի. Եւ ոչ հաւատացէք ինձ: (25) Ոմանք. Նոքին իսկ վկայեն վասն: (26) Ոմանք. Ոչ հաւատայք ինձ զի չէք ՚ի յոչխարաց անտի իմոց:

Digitized by Google

իմ ձայնի իմում լսեն, և ես ճանաչեմ զնս ; և զկնի
իմ գան . * և ես տամ նց զկեանսն յաւիտենականս . 28
և մի կորիցեն 'ի յաւիտեան . և մի ոք յափշտակեսցէ
զնս 'ի ձեռաց իմոց : * Հայրն իմ որ ետ ինձ զնս՝ մեծ 29
է քան զամ, և ոչ ոք կարէ յափշտակել 'ի ձեռաց Հօր
իմոյ : * Ես և Հայր իմ մի եմք : * Վերստին առին հրեայքն՝ 30
զի քարկոծ արասցեն զնա : * Պատասխանի ետ նց յն . 31
բազում գործս բարիս ցուցի ձեզ 'ի Հօրէ իմմէ . վս որոյ 32
գործոյ 'ի նոցանէ քարկոծ առնէք զիս : * Պատասխա 33
նի ետուն նմա հրեայքն . վս բարւոյ գործոյ ոչ առ
նեմք զքեզ քարկոծ, այլ վս հայհոյութե . և զի դու
մարդ ես, և զանձն քո ած առնես : * Պատասխանի 34
ետ նց յն . ոչ յօրէնսն ձեր գրեալ է . ես ասացի թէ
աստուածք իցէք : * իսկ եթէ զնս աստուածս ասէ , 35
առ որս բանն այ եղև . և ոչ մարթ եղծանել զգրոյն .
* իսկ զոր հայր սրբեաց՝ և առաքեաց յաշխարհ, դուք 36
ասէք՝ թէ հայհոյես . զի ասացի՝ թէ որդի այ եմ :
* Եթէ ոչ գործեմ զգործս Հօր իմոյ, մի հաւատայք 37
ինձ : * ապա թէ գործեմ, թէ և ինձ ոչ հաւատայք , 38
ածկայն գործոցն հաւատասջիք . զի գիտասջիք և ծա
նիջիք՝ եթէ հայր յիս, և ես 'ի հայր : * Դարձեալ 39
խնդրէին զնա ունել, և ել 'ի ձեռաց նց : * Եւ գնաց 40
միւսանգամ յայն կոյս յորդանանու, 'ի տեղին ուր էր
յովհաննէս զառաջինն՝ և մկրտէր . և անդ լինէր : * Եւ 41
եկին բազմք առ նա՝ և ասեն . զի յովհաննէս նշան ինչ
ոչ արար : * բայց զամ զոր ասաց յովհաննէս վս նր՝ 42
ճշմարիտ էր . և բազմք հաւատացին 'ի նա անդ :

ԳԼ. ԺԱ.

ԻԳ / ՀԴ Եւ էր ոմն հիւանդ Ղազարոս 'ի Բեթանիայ, 'ի գեղ 1
ջէ Մարեմայ և Մարթայի քեռ նր : * Այս այն Մա 2
րիամ էր որ օծ զՏէրն իւղով, և ջնջեաց զոտս նր հե
րօք իւրովք . որոյ եղբայրն Ղազարոս հիւանդ էր : * Ա 3
ռաքեցին առ նա քորքն նր՝ և ասեն . Տր՝ ահաւասիկ
զոր դուն սիրէիր՝ հիւանդացեալ է : * Իբրև լուաւ 4
յն , ասէ . այն հիւանդութիւն չէ 'ի մահ, այլ վս փա
ռացն

---

(28) Օրինակ մի . Եւ մի 'ի նոցանէ ոչ կորիցեն յաւի տեան : (32) Ոմանք . Նցա յն՝ և ասէ . բզմ : (33) Ոմանք . Հրեայքն և ասեն : (35) Ոմանք . Եթէ զնս աստուածս անուանէ , առ որս : (36) Ոմանք . Եւ առաքեաց յաշխարհս . . այ որդի եմ : (38) Բոլք . Սակայն գործոցն հաւատասջիք . զի : (41) Ոմանք . Նշանս ինչ ոչ արար'' : (42) Ոմանք . Վս սորա՝ ճշմարիտ էր :
ԳԼ . ԺԱ . (4) Ոմանք . Զի փառաւորեսցի որդի :

Digitized by Google

5 աստուծոյ զի փառաւոր լիցի որդի այ այնուիկ: * Եւ
սիրէր յս՝ զմարիամ, և զմարթա զքոյր նր, և զղազար:
6 * Իբրև լուաւ թէ հիւանդացեալ է, զտեղի կալաւ
7 անդէն ուր էրն՝ աւուրս երկուս: * Ապա յետ այ-
նորիկ ասէ ցնս. եկայք երթիցուք միւսանգամ ՛ի հրէ-
8 աստան: * Ասեն ցնա աշակերտքն. ռաբբի, այժմ ևս
խնդրէին զքեզ հրեայքն քարկոծ առնել, և դարձեալ
9 երթաս անդրէն: * Պատասխանի ետ յս. ոչ երկո-
տասան ժամ է յաւուր. եթէ ոք գնայ ՛ի տուընջեան՝
ոչ գայթագղի, զի զլոյս աշխարհիս այսորիկ տեսանէ.
10 * ապա թէ ոք գնայ գիշերի՝ գայթագղի, զի լոյս ոչ է
11 գոյ ընդ նմա: * Զայս իբրև ասաց, յետ այսորիկ ա-
սէ ցնոսա. ղազարոս բարեկամ մեր ննջեաց, այլ եր-
12 թամ զի զարթուցից զնա: * Ասեն ցնա աշակերտքն.
13 տր՝ եթէ ննջեաց՝ ապա ապրէ: * այլ յս վասն մա-
հուանն նր ասէր. նք այսպէս թուեցաւ՝ թէ վասն ննջե-
14 լոյ քնոյ ասէր: * Յայնժամ ասէ ցնս յս՝ յայտնապէս.
15 ղազարոս մեռաւ, * և ես ուրախ եմ վս ձեր, զի դուք
հաւատասջիք ինձ, զի ես չէի անդ. բայց արդ եկայք
16 երթիցուք առ նա: * Ասէ թովմաս՝ անուանեալն եր-
կուորեակ՝ ցաշակերտակիցսն. ածն երթիցուք և մեք՝ զի
17 ընդ նմա մեռցուք: * Եկն յս՝ եգիտ զնա չորեքօրեայ
18 ՛ի գերեզմանի: * Եւ էր բեթանիա մերձ յէմ. իբ-
19 րև ասպարիսօք հնգետասան: * բազումք ՛ի հրէից
անտի եկեալ էին առ մարթա և մարիամ, զի մխի-
20 թարեսցեն զնոսա վս եղբօրն: * Մարթա իբրև լու-
աւ՝ թէ յս գայ, ընդ առաջ գնաց նր. բայց մարիամ
21 նստէր անդէն ՛ի տան: * Ասէ մարթա ցյս. տր՝ ե-
22 թէ աստ լինեալ էիր, եղբայրն իմ չէր մեռեալ. * այլ
և արդ գիտեմ, թէ զոր ինչ խնդրեսցես յայ՝ տացէ
23 քեզ ած: * Ասէ ցնա յս. յարիցէ եղբայրն քո: * Ա-
24 սէ ցնա մարթա. գիտեմ զի յարիցէ ՛ի յարութեն՝ յա-
25 ւուրն յետնում: * Ասէ ցնա յս. ես եմ յարութիւն և
կեանք. որ հաւատայ յիս, թէպէտ և մեռանի՝ կեցցէ.
26 * և ամենայն որ կենդանի է՝ և հաւատայ յիս, մի մեռ-
27 ցի ՛ի յաւիտեան. հաւատաս այսմիկ: * Ասէ ցնա. այո
տր. ես հաւատացի՝ եթէ դու ես քն որդի այ, որ
յաշ-

---

(5) Ոմանք. Եւ սիրէր յս զմարթա, և զքոյր նր զմա-
րիամ, և զղազար: (9) Ոմանք. Ժամ է աւուր: (10) Ո-
մանք. Գնայ ՛ի գիշերի: (12) Ոմանք. Աշակերտքն նորա.
տր: (13) Ոմանք. Վասն ննջելոյ քնոյն ասէ: (17) Ո-
մանք. Եկն յս և եգիտ զնա: (20) Ոմանք. Եթէ յս գայ. .
անդրէն ՛ի տան: (22) Ոմանք. Եթէ զոր ինչ և խնդրես":
(25) Բ՟ջ. Ես եմ կեանք յար": (27) Ոմանք. Ես հաւատամ:

ԺԻ Օ

Digitized by Google

յաշխարհ գալոց էիր: * Եւ զայս իբրեւ ասաց, գնա- 28
ցեալ կոչեաց զՄարիամ զքոյր իւր լռելեայն՝ եւ ասէ.
վարդապետդ եկեալ է՝ եւ կոչէ զքեզ: *Նա՛ իբրեւ լուա- 29
ւ, յարեաւ վաղվաղակի, եւ եկն առ նա: * Զի չեւ 30
էր եկեալ Յս 'ի գիւղն. այլ էր անդէն 'ի տեղւոջն՝
ուր ընդառաջ եղեւ նմա Մարթա: * Իսկ Հրեայքն որ 31
էին ընդ նմա 'ի տանն անդ, եւ մխիթարէին զնա, իբ-
րեւ տեսին զՄարիամ՝ թէ յարեաւ վաղվաղակի եւ
ել, գնացին եւ նոքա զհետ նր. համարէին թէ 'ի գե-
րեզմանն երթայ՝ զի լայցէ անդ: * Իսկ Մարիամ իբ- 32
րեւ եկն ուր էրն Յս՝ եւ ետես զնա, անկաւ առ ոտս
նորա՝ եւ ասէ. Տէր՝ եթէ աստ էիր, ոչ էր մե-
ռեալ եղբայրն իմ: * Յս իբրեւ ետես զնա զի լայր. 33
եւ որ ընդ նմայն էին Հրեայքն՝ լային, խռովեցաւ յո-
գի իւր իբրեւ զայրացեալ, * եւ ասէ. ո՞ւր եդիք զնա. 34
ասեն ցնա. Տէր՝ եկ եւ տես: * Եւ արտասուեաց Յս: 35
* Ասէին Հրեայքն. տեսէք որչափ սիրէր զնա: * Ոմա- 36
նք 'ի նոցանէ ասէին. ոչ կարէր սա, որ եբաց զաչս 37
կուրին, առնել զի եւ սա մի՛ մեռցի: * Յս զայրացեալ 38
զայրացեալ ընդ միտս իւր, գայ 'ի գերեզմանն: եւ էր
այր մի, եւ վէմ մի եդեալ 'ի վերայ նր: * Եւ ասէ Յս. 39
բարձէք զվէմդ: ասէ ցնա Մարթա քոյր մեռե-
լոյն. Տէր՝ արդ հոտեալ իցէ, քանզի չորեքօրեայ է:
* Ասէ ցնա Յս. ոչ ասացի քեզ եթէ հաւատայցես՝ 40
տեսցես զփառսն Այ: * Եւ իբրեւ 'ի վեր առին զվէմն, 41
Յս ամբարձ զաչս իւր 'ի վեր, եւ ասէ. Հայր՝ գոհա-
նամ զքէն զի լուար ինձ: * Եւ ես գիտէի՝ զի յամ ժամ 42
լսես ինձ. այլ վասն ժողովրդեանս որ շուրջ կան աս-
ացի՝ զի հաւատասցեն թէ դու առաքեցեր զիս: * Զայս 43
իբրեւ ասաց, 'ի ձայն մեծ աղաղակեաց եւ ասէ. Ղա-
զարէ՝ արի եկ արտաքս: * Եւ ել մեռեալն ոտիւք կա- 44
պեալ, եւ ձեռօքն՝ երիզապատեօք. եւ երեսօքն՝ վար-
շամակապատեալ: եւ ասէ ցնս Յս. լուծէք զդա՝ եւ թո-
ղէք երթալ: * Բազումք 'ի Հրէիցն՝ որ եկեալ էին 45
առ Մարիամ, իբրեւ տեսին զոր արարն Յս, հաւատացին
'ի նա: * Եւ ոմանք 'ի նոցանէ գնացին առ Փարիսեցիսն, 46
ՂՂ եւ պատմեցին նոցա զոր արարն Յս: * Ժողովեցին քա- 47
հանայապետքն եւ Փարիսեցիքն ատեան, եւ ասէին. զի՞նչ

առ-

(28) Ոմանք. Գնաց եւ կոչեաց... վարդ. եկեալ է: (29) Բ ձեռ. Եւ եկն առ նա: (30) Բ ձեռ. Անդէն 'ի տեղւոջ: (31) Ոմանք. 'Ի տանն անդ էր: (33) Բ ձեռ. Եւ որ ընդ նմա էին: (36) Ոմանք. Ասէին Հրեայքն, տես՛: (37) Ոմանք. Ո՛չ կարէր: սա: (41) Ոմանք. 'Ի վեր յերկինս: (46) Ոմանք. Զոր արար Յս: (47) Ոմանք. Ժողովեցան քահան՛... յատեան, եւ ասէին:

Digitized by Google

48 արասցուք, զի այրն այն բազում նշանս առնէ: * Եթէ թո-
ղումք զդա այդպէս, ամենեքին հաւատան 'ի դա. և
գայցեն Հռոմայեցիք՝ և բառնայցեն զտեղիս մեր և զազգս.
49 * Մի ոմն 'ի նոցանէ՝ անուն Կայիափա, որ քահանայա-
պետ էր տարւոյն այնորիկ, ասէ ցնոսա. դուք՝ ոչինչ
50 գիտէք, * և ոչ խնաւ խորհիլ իսկ, թէ լաւ է մեզ,
զի այր մի մեռանիցի 'ի վերայ ժողովրդեանս, և մի ամե-
51 նայն ազգս կորիցէ: * Զայս՝ ոչ յանձնէ իւրմէ ասաց. այլ
քանզի քահանայապետ էր տարւոյն այնորիկ, մար-
գարէացաւ՝ եթէ մեռանելոց էր Յս 'ի վերայ ազգին.
52 * և ոչ 'ի վերայ ազգին միայն, այլ զի և զորդիսն այ
53 զցրուեալսն ժողովեսցէ 'ի մի: * Այնուհետև յայնմ օրէ խորհ-
54 հուրդ արարին՝ զի սպանցեն զնա: * Եւ Յս այնու-
հետև ոչ եթէ համարձակ շրջէր 'ի մէջ հրէից. այլ
գնաց անտի յերկիր մի՝ որ մերձ էր յանապատ, 'ի քա-
ղաք մի՝ որում անուն էր Եփրայիմ, և անդ լինէր աշ-
55 խակերտօքն հանդերձ: * Եւ էր մերձ զատիկն հրէից. ել
և բազումք 'ի գաւառէ անտի յառաջ քան
56 զզատիկն, զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց: * Խնդ-
րէին զՅս, և ասէին ընդ միմեանս մինչ կային 'ի տա-
ճարին. զիա՞րդ թուի ձեզ՝ եթէ ոչ գայցէ 'ի տօն աստ.
Պատուէր տուեալ էր քահանայապետիցն և փարիսեց-
ւոց, զի թէ ոք գիտասցէ թէ ուր է, գուշակեսցէ
զնմանէ, զի կալցին զնա:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Իսկ Յս վեց աւուրբ յառաջ քան զզատիկն եկն 'ի
Բեթանիա, ուր էր Ղազար մեռեալն, զոր յարոյց
2 'ի մեռելոց: * Եւ արարին անդ նմ ընթրիս. և 'ի սպաս-
սու կայր Մարթա, և Ղազար մի էր 'ի բազմելոց ընդ նմ:
3 * Իսկ Մարեմայ առեալ լիտր մի իւղոյ նարդեան ազ- ԻԴ
նուի մեծագնոյ, օծ զոտսն Յսի, և հերօքն իւրովք սրբ-
բէր զոտս նորա. և տունն լի եղև 'ի հոտոյ իւղոյն:
4 * Ասէ մի ոմն յաշակերտացն նորա՝ Յուդա Իսկարիովտ- ԻԵ
5 ացի, որ մատնելոց էր զնա. * ընդէ՞ր ոչ եւղդ այդ
վաճառեցաւ երեքարեւր դենարի, և տուաւ աղքա-
6 տաց: * Զայս ասաց՝ ոչ զի զաղքատաց ինչ փոյթ էր
նմա.

(48) Օրինակ մի. Եւ գայցեն հռոմք և: (50) Ոմանք. Զի լաւ է մեզ եթէ այր մի: (51) Ոմանք. Այլ զի քհնյպետ էր... թէ մեռանելոց էր: (56) Յօրինակին գրեալ էր. Գիտասցէ թէ ուր է: (56) Ոմանք. Գիտիցէ թէ.. գուշակեսցեն զնմէ. զի կալցեն զնա:

ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Վեց աւուրբք: (3) Ոմանք. Մեծագնեայ: (5) Ոմանք. Երեք հարիւր դե՛՛: (6) Ոմանք.

Digitized by Google

նմա. այլ զի գող էր. եւ զարկղն ինքն ունէր, եւ որ
ինչ անկանէրն՝ նա կրէր։ * Ասէ Յս. Թո՛յլ տուք դմա, 7
զի յօրն պատանաց իմոց պահեսցէ զայդ։ * Զաղքատս 8
յմ ժամ ընդ ձեզ ունիք. զիս՝ ոչ հանապազ Է ձեզ
ունիք։ * Իբրեւ գիտաց ժողովուրդ բզմ 'ի հրէիցն թէ 9
անդ է՝ եկին, ոչ միայն վն Յսի, այլ զի եւ զՂազարոս
տեսցեն՝ զոր յարոյց 'ի մեռելոց։ * Խորհուրդ ա- 10
րարին քահանայապետքն՝ զի եւ զՂազարոս սպանցեն.
* քանզի բազումք 'ի հրէից երթային եւ հաւատային 11
ԵԿ 'ի Յս։ * 'Ի վաղիւ անդր ժողովուրդ բզմ որ եկեալ 12
էր 'ի տօնն, իբրեւ լուան եթէ գայ Յս յԵրուսաղէմ, * ա- 13
ռին ոստս արմաւենեաց՝ եւ ելին ընդ առաջ նորա. ա-
ղաղակէին եւ ասէին. Ովսաննա. օրհնեալ որ գայդ յա-
նուն տն՝ թագաւորդ իսրայէլի։

ԻԶ * Եւ գտեալ Յսի էշ մի, նստաւ 'ի վերայ նր. որպ եւ 14
գրեալ է։ * Մի երկնչիր դուստր սիոնի, ահաւասիկ 15
թագաւորդ քո գայ նստեալ 'ի վերայ յաւանակի իշոյ։
* Եւ զայն ինչ՝ ոչ գիտացին աշակերտքն նր զառա- 16
ջինն. այլ յորժամ փառաւորեցաւ Յս, յայնժամ յի-
շեցին եթէ այն էր որ գրեալն էր վն նր. եւ զայն ա-
րարին նմա։ * Եւ ժողովուրդն վկայէր՝ որ էր ընդ 17
նմա, եթէ զՂազարոս կոչեաց եւեթ 'ի գերեզմանէն, եւ յա-
րոյց զնա 'ի մեռելոց։ * Եւ վն այնորիկ ընդ առաջ եղե- 18
նմա ժողովուրդն, զի լուան եթէ զայն նշանս արարեալ
էր նորա։ * Իսկ փարիսեցիքն ասէին ընդ միմեանս. 19
տեսանէք՝ զի ոչինչ օգտիք. ահաւասիկ աշխարհ ա-
մենայն զկնի նորա գնայ։

ԻԷ * Էին անդ ոմանք եւ հեթանոսք յելելոցն անդր, զի 20
երկիր պագանիցեն 'ի տօնին. * Նոքա մատեան առ փի- 21
լիպպոս՝ որ 'ի բեթսայիդայ գալիլեացւոցն էր. աղա-
չէին զնա եւ ասէին. տէր՝ կամիմք զՅս տեսանել։ * Գայ 22
փիլիպպոս եւ ասէ ցանդրէաս։ անդրէաս եւ փիլիպ-
պոս ասեն ցՅս։ * Եւ Յս պատասխանի ետ նոցա՝ եւ 23
ասէ. եհաս ժամ զի փառաւորեսցի որդի մարդոյ։

ԻԸ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. եթէ ոչ հատն ցորենոյ ան- 24
ԵԲ կեալ յերկիր մեռանիցի, * ինքն միայն կայ. ապա թէ 25
մե-

Եւ զարկղն ունէր, եւ զոր ինչ անկանէր նա կրէր։
(7) Ոմանք. Թո՛յլ տուք դմա։ (8) Օրինակ մի. Զաղքատս հանապազ Է ձեզ.. զիս ոչ յմ ժամ։ (13) Բազումք. Եւ առին ովսաննայ։ (15) Ոմանք. Ահաւադիկ թագր քո։ (16) Ոմանք. Թէ այն է որ գրեալն էր։ (19) Ոմանք. Զի ոչ ինչ օգտի. ա՛։ (20) Օրինակ մի. Յեկեղոցն անդր. զի։ (21) Ոմանք. 'Ի բեթսայիդեայ գալիլ՛։ (25) Ոմանք. Միայն կեայ. ապա եթէ մե՛։ Ն ոմանք. Ապ եթէ։

Digitized by Google

մեռանիցի, բազում արդիւնս առնէ։ Որ սիրէ զանձն
իւր՝ արձակէ զնա. և որ ատեայ զանձն իւր յաշխար-
հիս յայսմիկ, 'ի կեանսն յաւիտենականս պահեսցէ
26 զնա։ * Եթէ ոք զիս պաշտիցէ, զկնի իմ եկեսցէ. և
ուր եմն ես, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի։ եթէ ոք
27 զիս պաշտիցէ, պատուեսցէ զնա Հայրն իմ։ * Բայց է գ
այժմ անձն իմ խռովեալ է։ և զի՞նչ ասացից՝ եթէ Հայր
ապրեցո զիս 'ի ժամանակէ աստի յայսմանէ. այլ վասն
28 այնորիկ եկի 'ի ժամս յայս։ * Հայր՝ փառաւորեա
զորդի քո։ Ե՛կն բարբառ յերկնից. և փառաւո՛ր ա-
29 րարի, և դարձեալ փառաւորեցից։ * Եւ ժողո-
վուրդն որ կայր և լսէր, ասէին՝ որոտումն լինել։ Կէ-
30 քըն ասէին, հրեշտակ խօսեցաւ ընդ նմա։ * Պատաս-
խանի ետ յս՝ և ասէ. ո՛չ վս իմ ինչ եկն բարբառս այս,
31 այլ վասն ձեր։ * Այժմիկ դատաստան է աշխարհիս
այսորիկ. այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեսցի
32 արտաքս։ * և ես՝ յորժամ բարձրացայց յերկրէ, զա-
33 մենեսին ձգեցից առ իս։ * Զայս ասէր, նշանակել
34 թէ որո՛վ մահու մեռանելոց իցէ։ * Պատասխանի ետ
նմա ժողովուրդն. մեք լուաք յօրինաց՝ եթէ քս յա-
ւիտեան կայ, և դու զիա՞րդ ասես՝ թէ պա՛րտ է բարձ-
35 րանալ որդւոյ մարդոյ. ո՞վ է այն որդին մարդոյ։ * Ա-
սէ ցնս յս. փո՛քր մեւս ժամանակ լոյս ընդ ձեզ է.
գնացէ՛ք մինչդեռ զլոյսն ունիք, զի մի խաւար ձեզ
հասցէ. զի որ գնայ 'ի խաւարի, ո՛չ գիտէ յո՛ երթայ։
36 * մինչդեռ զլոյսն է ձեզ ունիք՝ հաւատացէ՛ք 'ի լոյսն,
զի որդիք լուսոյ եղիջիք։ Զայս խօսեցաւ յս, և չո-
37 գաւ՝ թաքեաւ 'ի նոցանէ։ * Եւ այնչափ նշանս արա-
րեալ էր առաջի նց. և նոքա ո՛չ հաւատային 'ի նա.
38 * զի լցցի բանն եսայայ մարգարէի՝ զոր ասացն. տր՝
մ հաւատաց 'ի լուր մեր. և բազուկ տն ո՞ւմ յայտնե-
39 ցաւ։ * Վս այնորիկ ո՛չ կարէին հաւատալ. զի միւս
40 անգամ ասէ եսայի. * Թէ կուրացոյց զաչս նց, և
ապշեցոյց զսիրտս նց. զի մի տեսցեն աչօք, և իմա-
41 ցին սրտիւք, և դարձցին՝ և բժշկեցից զնս։ * Զայս
ասա՛ց եսայի՝ զի ետես զփառսն նր, և խօսեցաւ վս նր։
* Բայց

(26) Ոմանք. Զիս պաշտեսցէ, զկնի։ (27) Ոսկան. Զիս 'ի ժամէ աստի յայս". . եկի ես 'ի ժամս յայս։ (28) ԲՁՓ. Հայր փառաւորեա զանուն քո։ (29) Ոմանք. Ասէին որոտումն լինել։ (30) Օրինակ մի. Վն իմ ինչ եղև բարբառս։ (34) Ոմանք. Յաւիտեան կեայ։ (35) ԲՁՓ. Փոքր մեւս եւս ժմկ։ (37) Ոմանք. Էր արարեալ. . ոչ հաւատային 'ի նա։ (39) Ոսկան. Ոչ կարէին հաւատալ 'ի նա։ (40) Ոմանք. Եւ ապշեցոյց։ (41) Ոսկան. Եսայի՝ յորժամ ետես։

Digitized by Google

* Բայց սակայն և յիշխանաց անտի բազումք հաւա- 42
տացին 'ի նա․ այլ վա՛ս փարիսեցւոցն ոչ յայտնէին, զի
մի 'ի ժողովրդենէն ելանիցեն։ * Քանզի սիրեցին զփ- 43
Եգ փառս մարդկան, առաւել քան զփառս Այ։ * Եւ յս 44
աղաղակէր և ասէր․ որ հաւատայ յիս, ոչ հաւատայ
յիս, այլ յայն որ առաքեացն զիս։ * և որ տեսանէ 45
զիս, զայն տեսանէ որ առաքեացն զիս։
ԻԹ * Ես լոյս յաշխարհ եկի․ զի ամ որ հաւատայ յիս, 46
'ի խաւարի մի՛ մնասցէ․ * Եւ եթէ ոք լուիցէ բանից 47
իմոց՝ և ոչ պահեսցէ, ես ոչ դատիմ զնա․ քանզի ոչ
եկի թէ դատեցայց զաշխարհ, այլ զի փրկեցից զաշ-
խարհ։ * Որ անարգէ զիս, և ոչ ընդունի զբանս իմ․ 48
գոյ որ դատի զնա․ բանն զոր ես խօսեցայ՝ նա դատի
զնա յաւուրն յետնում։ * զի ես յանձնէ իմմէ ոչ 49
խօսեցայ․ այլ որ առաքեացն զիս հայր, նա՛ ետ ինձ
պատուէր՝ զինչ ասացից և զինչ խօսեցայց․ * Եւ գի- 50
տեմ եթէ պատուէրն այն կեանք են յաւիտենականք։
արդ՝ զոր ես խօսիմ, որպէս ասաց ինձ հայրն, այն-
պէս խօսիմ։

ԳԼ․ ԺԳ․

ԵԵ Յառաջ քան զտօնն զատկի, գիտաց յս՝ թէ 1
հասեալ է ժամ նորա զի փոխեսցի յաշխարհէս առ
առ հայր․ սիրեաց զիւրսն որ յաշխարհի աստ էին․
'ի սպառ սիրեաց զնոսա։
Լ * Եւ 'ի լինել ընթրեացն, սատանայի խոկ արկեալ 2
էր 'ի սիրտ՝ զի մատնեսցէ զնա յուդա սիմոնի իսկա-
րիովտացւոյ․ * Գիտաց յս՝ զի զամ ինչ ետ հայր 'ի 3
ձեռս նր և թէ յԱյ ել՝ և առ Այ երթայ, * յառնէ 4
յընթրեաց անտի, և դնէ զհանդերձն, և առեալ զեն-
ջակ մի՝ սփածաւ։ * և ապա արկանէ ջուր՝ 'ի 5
կոնք, և սկսաւ լուանալ զոտս աշակերտացն, և սր-
բել ղենջակաւն զոր սփածեալ էր։ * Գայ առ սի- 6
մոն պետրոս։ և նա ասէ ցնա․ տր՝ դու զիմ զոտս
լուանաս։ * Պատասխանի ետ նմա յս՝ և ասէ․ զոր 7
ինչ

(46) Օրինակ․ Լոյս աշխարհի եկի․․ 'ի խաւար մի՛ մնաս-
ցէ։ (47) Օրինակ․ Եւ ոչ պահիցէ։
Գլ․ ԺԳ․ (1) Օրինակ․ Քան զտօն զատկին․․ եթէ հա-
սեալ է։ (2) Օրինակ․ Սիմոնիքի սկարիովտացւոյ։ (3) Օրինակ․
Նմ․ եւթէ յԱյ ել։ (4) Օրինակ․ Զհանդերձն․ և առեալ
զենջակ մի սփածեաւ։ (5) Ցօրինակին՝ յետոյ բերմամբ յա-
ւելեալ էր․ (ձ), զենջակաւն․ ոչ ունին օրինակք։ Այլ և այլ
օրինակ զենջն ղենջակաւն, կամ, զենջակաւն։ (7) Օրինակ․
Զոր ինչ ես գործեմ․․․ բայց յապա գիտասս"։

Digitized by Google

ինչ ես գործեմ, դու այժմ ոչ գիտես, բայց ապա
8 գիտասջիր։ * Ասէ ցնա Պետրոս. ոչ լուասցես զոտս
իմ յաւիտեան։ պատասխանի ետ յս. եթէ ոչ լուա-
9 ցից զքեզ, ոչ ունիս ընդ իս մասն։ * Ասէ ցնա Սի-
մոն Պետրոս. Տէր՝ մի միայն զոտս իմ, այլ եւ զձեռս
10 եւ զգլուխ։ * Ասէ ցնա յս. լուացելոյն չէ ինչ պի-
տոյ, բայց զի զոտսն լուանայցէ. քանզի ամենեւին սուրբ
11 է. եւ դուք սուրբ էք, այլ ոչ ամենեքեան։ * Զի գի-
տէր զայն որ մատնելոցն էր զնա. վասն այնորիկ ա-
12 սաց՝ թէ ոչ ամենեքեան սուրբ էք։ * Եւ յորժամ
լուաց զոտս նց, առ զհանդերձս իւր՝ եւ դարձեալ
բազմեցաւ, եւ ասէ ցնս. գիտէք զինչ արարի ձեզ։
13 * Դուք կոչէք զիս վարդապետ եւ Տր, եւ բարւոք ասէ-
14 նէք. քանզի եմ իսկ։ * Իսկ արդ՝ եթէ ես լուացի զոտս
ձեր՝ Տէրս եւ վարդապետս, եւ դուք պարտիք զմիմեանց
15 զոտս լուանալ։ * Զի օրինակ մի ետու ձեզ, զի որպէս
ես ձեզ արարի, եւ դուք առնիջիք։
16 * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ոչ է ծառայ՝ մեծ քան զՏէ- ԼԱ
րն իւր. եւ ոչ առաքեալ՝ մեծ քան զայն որ առա- ԷԴ
17 քեացն զնա։ * Եթէ զայս գիտէք, երանելի եւ էք՝
18 եթէ առնիցէք զայս։ * Ո՛չ վասն ամենեցուն ձեր ա-
սեմ. զի ես գիտեմ զորս ընտրեցի. այլ զի լցցի գիրն,
19 թէ որ ուտէր ընդ իս հաց՝ արար ինձ խաբէութիւն։ * Յայսմ
հետէ իսկ ասեմ ձեզ մինչչեւ եղեալ, զի յորժամ լի-
20 նիցի՝ հաւատայցէք թէ ես եմ։ * Ամէն ամէն ասեմ
ձեզ. որ ընդունի զոր ոք ես առաքեցից, զիս ընդու-
նի. եւ որ զիս ընդունի՝ ընդունի զայն որ առաքեացն
21 զիս։ * Զայս իբրեւ ասաց յս, խռովեցաւ յոգի իւր,
վկայեաց եւ ասէ. ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն
22 ի ձէնջ մատնելոց է զիս։ * Հայէին ընդ միմեանս ա-
23 շակերտքն տարակուսեալք, թէ զումմէ ասիցէ։ * Եւ
էր մի ոմն յաշակերտացն բազմեալ առ յսի, զոր սի-
24 րէրն յս։ * ակնարկէր նմա Սիմոն Պետրոս հարցա-
25 նել՝ ո՞վ իցէ վն որոյ ասէն։ * Եւ նա՝ անկեալ զլան-
26 ջօքն յսի, ասէ ցնա. Տէր՝ ո՞վ է։ * Պատասխանի ետ
յս՝ եւ ասէ. այն է՝ որում ես թաթախեցից զպատառն՝ եւ
տաց։

(8) Ոմանք. Պատասխանի ետ նմա յս։ (13) Ոմանք. Եւ բարւոք ասէք. զի եւ եմ իսկ։ (14) Ոմանք. Զմիմեանց զոտս լուա՛։ (15) Ոսկան. Օրինակ մի ետու ես ձեզ։ (15) Օրինակ Գ. Եւ ետու ձեզ՝ որ դուք առնիջիք։ (17) Ոմանք. Եթէ զայս գիտէիք. երա՛.. թէ առնիցէք։ (22) Ոմանք. Թէ զումմէ ասիցէ։ (23) Օրինակ Գ. Բազմեալ առ յսի։ եւ այլ օրինակ Գ. ընդ յսի։ (24) Ոսկ. Ակնարկէ նմա Սիմոն.. հարցանել՝ ո՞վ իցէ։ (25) Ոմանք. Տր ո՞վ է։

Digitized by Google

առնու։ Եւ թաթաւեալ զպատառն՝ տայ յուդայի իսկա-
րիովտացւոյ։ * Եւ յետ պատառոյն՝ ապա եմուտ 'ի նա 27
սատանայ։ Եւ ասէ ցնա յս. արդ՝ որ զինչ առնելոցն
ես՝ արա՛ վաղվաղակի։ * Եւ զայս ոչ ոք իմացաւ 'ի բազ- 28
մականացն անտի՝ թէ առ ինչ ասաց ցնա։ * Զի ոմանք՝ 29
համարէին թէ զի զարկղն ունէր յուդա, ասաց նմա
յս, գնեա՛ ինչ որ պիտոյ իցէ մեզ 'ի տօնիս. և կամ՝
զի աղքատաց ինչ տացէ։ * Իսկ նա առեալ զպատառն՝ 30
ԷԷ Ել արտաքս վաղվաղակի, և էր գիշեր։ * Եւ իբրև ել, 31
ասէ յս. այժմ փառաւորեցաւ որդի մարդոյ, և ած
փառաւորեցաւ 'ի նմա։ * Զի եթէ ած փառաւորեա- 32
ցաւ 'ի նմա, և ած փառաւորեսցէ զնա յանձն իւր.
և վաղվաղակի փառաւորեսցէ զնա։ * Որդեակք իմ, 33
փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ. խնդրեսջիք զիս։ և
որպէս ասացի ցհրէայսն, եթէ ուր ես երթամ՝ դուք ոչ
կարէք գալ։ և արդ՝ ձեզ ասեմ։ * Պատուիրան նոր 34
տամ ձեզ, զի սիրեսջիք զմիմեանս. որպէս սիրեցի ես զձեզ,
զի և դուք սիրեսջիք զմիմեանս։ * Յայսմ գիտասցեն 35
ամենեքեան՝ եթէ իմ աշակերտք էք, եթէ սիրիցէք
զմիմեանս։ * Ասէ ցնա սիմովն պետրոս. տէր՝ յո՞ եր- 36
թաս։ Պատասխանի ետ յս, ուր ես երթամ, դու՝
ոչ կարես այժմ գալ զհետ իմ, բայց ապա եկեսցես
զհետ իմ։ * Ասէ ցնա պետրոս. տէր՝ ընդէ՞ր ոչ կա- 37
րիցեմ գալ այժմ զհետ քո. զանձն իմ դնեմ ես
'ի վերայ քո։ * Պատասխանի ետ յս. զանձն քո 38
դնիցես 'ի վերայ իմ. ամէն ամէն ասեմ քեզ. ոչ՛ իցէ
հաւու խօսել, մինչ դու երիցս ուրասցիս զիս։

ԳԼ. ԺԴ.

Մի՛ խռովեսցին սիրտք ձեր. այլ հաւատացէք յած, 1
և յիս հաւատացէք։ * 'Ի տան Հօր իմոյ օթեվանք 2
բազում են. ապա թէ ոչ՝ ասացեալ էր իմ ձեզ, եթէ
եր-

---

(27) Օրինակ. Այլք. զոր ինչ առնելոց ես։ (29) Օ-
րինակ. Գնեսցես որ ինչ պիտոյ է մեզ 'ի տօնիս, և կամ
թէ զի տացէ"։ (30)(31) Օրինակ մի. Եւ ել արտաքս։
և էր գիշեր իբրև ել։ Ասէ յս։ (31) Յօրինակին 'ի Բա-
'ջանի յետ՝ Եւ իբրև ել, դարձեալ փոխի բանն՝ 'ի լուսա"։
նշանակի՝ յուդա, 'ի ներքս բերել։ համաձայն ոմանց 'ի Բնաբ"։
(32) Օրինակ. Եւ վաղվաղակի փառաւոր արասցէ զնա։
(33) Օրինակ. Փոքր ինչ ժամս է։ (33) Ոսկան. Ընդ ձեզ
եմ. խնդրեսջիք զիս։ (34) Յօրինակին գրեալ. Զի և դուք
սի"։ (35) Օրինակ. Թէ իմ աշակերտք էք։ (36) Օրինակ.
Տր՝ յո՞ երթաս։ Պատասխանի ետ նմա յս։
ԳԼ. ԺԴ. (2) Օրինակ. Թէ երթամ պատրաստեմ։

Digitized by Google

3 երթամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի: * Եւ եթէ եր-
թամ և պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ և
առնում զձեզ առ իս. զի ուր ես իցեմ, և դուք անդ
4 իցէք: * և ուր երթամս՝ գիտիցէք, և զճանապարհն
5 գիտիցէք: * Ասէ ցնա Թովմաս. Տէր՝ ոչ գիտեմք յով
երթաս, և զիարդ զճանապարհն կարասցուք գիտել:
6 * Ասէ ցնա Յս. Ես եմ ճանապարհն՝ և ճշմարտութիւն
7 և կեանք. ոչոք գայ առ հայր՝ եթէ ոչ ինեւ: * Եթէ
զիս գիտէիք; ապա և զհայր իմ գիտէիք, և այսուհե-
8 տև գիտասջիք զնա, և տեսէք զնա: * Ասէ ցնա Փի-
9 լիպպոս. Տէր՝ ցոյց մեզ զհայր՝ և շատ է մեզ: * Ասէ
ցնա Յս. այսչափ ժամանակս՝ ընդ ձեզ եմ, և ոչ ծա-
նեար զիս Փիլիպպէ. որ ետես զիս՝ ետես զհայրն.
10 և դու զիարդ ասես՝ եթէ ցոյց մեզ զհայր: * Ո՛չ հա-
ւատաս եթէ ես 'ի հայր՝ և հայր յիս է: բանն զոր ես
խօսիմ ընդ ձեզ, ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօսիմ, այլ հայրն
11 որ յիս բնակեալ՝ նա գործէ զգործսն: * Հաւատասջիք
12 ինձ՝ եթէ ես 'ի հայր՝ և հայր յիս: * ապա թէ ոչ՝ գոնէ
վա գործոցն հաւատացէք ինձ: Ամէն ամէն ասեմ ձեզ,
թէ որ հաւատայն յիս, զգործս զոր ես գործեմ, և նա
գործեսցէ, և մեծամեծս ևս քան զնոյնս գործեսցէ. զի
13 ես առ հայր երթամ: * Եւ զոր ինչ խնդրեսջիք յանուն
իմ, արարից զայն. զի փառաւորեսցի հայր յորդի: ՎԼ
15 * Եթէ սիրէք զիս՝ զպատուիրանս իմ պահեսջիք: * և ԼԲ
16 ես աղաչեցից զհայր, և այլ մխիթարիչ տացէ ձեզ. ԸԿ
17 զի ընդ ձեզ բնակեսցէ 'ի յաւիտեան. * զհոգին ճշմար-
տութեան. զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել, զի ոչ տե-
սանէ զնա՝ և ոչ ճանաչէ զնա: բայց դուք ճանաչէք
18 զնա, զի առ ձեզ բնակեսցէ, և ընդ ձեզ եղիցի: * Ո՛չ
19 թողից զձեզ որբս. գամ առ ձեզ: * փոքր մեւս ևս,
և աշխարհս ոչ ևս տեսանէ զիս. բայց դուք տեսանի-
ցէք

---

(3) Յոմանս ձեռ. գրչ. * Եւ եթէ երթամ և պատրաստ-
եմ ձեզ տեղի: (3) Ոմանք. Ես անդ եմ, և դուք ընդ իս իցէք:
(5) Ոմանք. Յո երթաս: (6) Ոմանք. Ես եմ ճանապարհ, ճշ-
մարտութիւն: (7) 'Ի բազմ. ձեռ. Գիտասջիք զնա, և տեսէք
զնա: (9) Ոմանք. Որ ետես զիս.. ցոյց մեզ զհայրն:
(10) Ոմանք. Եւ հայր 'ի յիս. զբանս զոր ես խօսեցայ:
(10) Բազմ. Որ յիս բնակեալ է, նա: (11) Ոմանք. Եւ
հայր յիս է: (12) Ոմանք. Զգործսն զոր ես.. և մեծա-
մեծ քան զնոյնս: (13) Ոմանք. Հայր 'ի յորդի: (13) Ոմ-
անց չէր այսր համարոյ յաւելուած համար 14. առեալ 'ի լատին-
ականէն. հայր յորդի: * Եթէ զինչ խնդրիցէք յինէն՝ արարից
զայն: (17) Ոմանք. Զհոգին ճշմարտութե: (19) Ոմանք. Եւ
աշխարհս ոչ տեսանէ զիս. բայց դուք տեսանէք զիս:

Digitized by Google

տեսէք զիս. զի ես կենդանի եմ, եւ դուք՝ կենդանի լի-
նելոց էք: * Յայնմ աւուր գիտասջիք դուք, զի ես ՚ի 20
Հօր իմում, եւ դուք յիս, եւ ես ՚ի ձեզ: * Որ ունի զպա- 21
տուիրանս իմ՝ եւ պահէ զնոսա, նա է որ սիրէ զիս: եւ
որ սիրէն զիս՝ սիրեսցի ՚ի Հօրէ իմմէ. եւ ես սիրեցից
զնա, եւ երեւեցուցից նմա զիս. * Ասէ ցնա յուդա՝ 22
ոչ իսկարիովտացին. Տէր՝ զի՞նչ եղեւ՝ զի մեզ յայտնելոց ես
զքեզ՝ եւ ոչ աշխարհի: * Պատասխանի ետ յս՟ եւ ասէ 23
ցնա. եթէ ոք սիրէ զիս՝ զբանն իմ պահեսցէ, եւ Հայր
իմ սիրեսցէ զնա. եւ առ նա եկեսցուք, եւ օթեվանս
առ նմա արասցուք. * Եւ որ ոչն սիրէ զիս՝ զբանս 24
իմ ոչ պահէ: եւ բանն իմ զոր լուայք՝ ոչ է իմ, այլ Հօրն՝
որ առաքեացն զիս: * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ մինչ 25
առ ձեզս եմ: * Իսկ մխիթարիչն հոգին սբ՝ զոր ա- 26
ռաքեսցէ Հայր յանուն իմ, նա ուսուսցէ ձեզ զամ,
որ ինչ ասացի ձեզ, եւ յիշեցուսցէ ձեզ: * Խաղաղու- 27
թիւն թողում ձեզ, զխաղաղութիւն զիմ տամ ձեզ. ոչ որպէս
աշխարհս տայ՝ տամ ես ձեզ: մի խռովեսցին սիրտք
ձեր, եւ մի զանգիտեսցեն. * Լուարուք զի ասացի ես 28
ձեզ՝ թէ երթամ եւ գամ առ ձեզ. եթէ սիրէիք զիս՝
ապա ուրախ լինէաք էր ձեր՝ եթէ ես առ Հայր երթամ,
զի Հայր իմ մեծ է քան զիս: * Եւ այժմ ասացի ձեզ 29
մինչչեւ եղեալ. զի յորժամ լինիցի, հաւատասջիք: * Ո՛չ 30
ես այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ. գայ իշխան աշխար-
հիս այսորիկ, եւ յիս ինչ ոչ գտանէ: * այլ զի ծանիցէ 31
զի աշխարհ՝ եթէ սիրեմ զհայր, եւ որպէս պատուիրեաց
ինձ Հայրն՝ այնպէս առնեմ: Արիք գնասցուք աստի:

ԳԼ. ԺԵ.

Ես եմ որթն ճշմարիտ՝ եւ Հայր իմ մշակ է: * Զամե- 1
նայն ուռ որ յիս է՝ եւ ոչ բերէ պտուղ, կտրէ զնա. 2
եւ զամ որ բերէ պտուղ՝ սրբէ զնա, զի առաւել եւս
պտղաբեր լիցի: * Դուք արդէն սուրբ էք վն բա- 3
նին՝ զոր խօսեցայ ընդ ձեզ: * Կացէք յիս՝ եւ ես ՚ի ձեզ: 4
որպէս ուռն ոչ կարէ պտուղ բերել յանձնէ իւրմէ, եթէ
չիցէ հաստատեալ յորթն, նոյնպէս եւ դուք՝ եթէ ոչ

յիս

---

(24) Ոմանք. Զբանն իմ ոչ պահէ: (26) Ոմանք. Իսկ մխիթարիչ հո՟... զձեզ զամ, եւ յիշեցուսցէ զամ զոր ինչ ասեմ: (27) Ոսկան. Զխաղաղութիւն թողում: (27) Ոմանք. Որպէս աշխարհս տայ: (28) Օրինակ մի. Լուարուք զի ասեմ... եւ եթէ սիրէիք զիս: (30) Ոմանք. Շատ խօսեցայ ընդ: (31) Ոմանք. Ինձ հայր՝ այնպէս առնեմ: ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոսկան. Եւ հայր իմ մշակ է: (2) Ոմանք. Որ բերէ զպտուղ՝ սր՟: (4) Ոմանք. Եթէ ոչ իցէ հաստա՟:

Digitized by Google

5 յիս հաստատեալ իցէք։ * Ես եմ որթ՝ և դուք ուռ.
որ հաստատեալ է յիս՝ և ես ՚ի նմա, նա բերէ պտուղ
6 յոլով. զի առանց իմ ոչինչ կարէք առնել։ * Եթէ ոք
ոչ է հաստատեալ յիս, ելեալ արտաքս իբրև զուռն,
և ցամաքեցաւ. և ժողովեն զնա, և ՚ի հուր արկանեն՝
7 և այրի։ * Եթէ կայցէք յիս, և բանքն իմ ՚ի ձեզ կայցեն.
8 զոր ինչ կամիցիք խնդրեսջիք՝ և լինիցի ձեզ։ * Յայս
միկ փառաւորեցաւ հայր իմ, զի պտուղ յոլով բերի-
9 ցէք. և եղիջիք իմ աշակերտք. * Որպէս սիրեաց զիս
հայրն իմ, և ես սիրեցի զձեզ. հաստատուն կացէք ՚ի
10 սէր իմ։ * եթէ պահիցէք զպատուիրանս իմ, կացջիք
՚ի սէր իմ. որպ ես զպատուիրանս հօր իմոյ պահեցի.
11 և կամ ՚ի սէր նր։ * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ու-
րախութիւն իմ ՚ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախութիւն լցեալ
12 եղիցի։ * Այս է պատուէր իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս,
13 որպ և ես սիրեցի զձեզ։ * Մեծ ևս՝ քան զայս սէր՝ ոչ ոք
ունիցի, եթէ զանձն իւր դիցէ ՚ի վ՟ր բարեկամաց իւ-
14 րոց։ * Դուք բարեկամք էք իմ, եթէ առնիցէք զոր
15 ես պատուիրեմ ձեզ։ * ոչ ևս կոչեմ զձեզ ծառայս.
զի ծառայն ոչ գիտէ զինչ գործէ տէրն նր. այլ զձեզ
կոչեցի բարեկամս. զի զամ զոր լուայ ՚ի հօրէ իմմէ՝
16 ծանուցի ձեզ. * Ո՛չ եթէ դուք ընտրեցէք զիս, այլ
ես ընտրեցի զձեզ. և եդի զձեզ՝ զի դուք երթայցէք
և պտղաբերք լինիցիք. և պտուղն ձեր կայցէ։ Եւ
զոր ինչ խնդրիցէք ՚ի հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ.
17 * Զայս պատուիրեմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս։ * Ե-
18 թէ աշխարհ զձեզ ատեայ. գիտասջիք զի նախ զիս ա-
19 տեայ։ * Եթէ յաշխարհէ աստի էիք՝ աշխարհ զիւրն
սիրէր արդեւք. բայց զի յաշխարհէ չէք. այլ ես ընտ-
րեցի զձեզ յաշխարհէ, վա՟յ այնորիկ ատեայ զձեզ աշ-
20 խարհ։ * Յիշեցէք զբանն զոր ասացի, թէ ոչ է ծա-
ռայ՝ մեծ քան զտէր իւր։ եթէ զիս հալածեցին, ա-
պա

(5) Ոմանք. Եւ ես ՚ի նմա, նա։ (7) Բ՟ըմ. Եթէ կայ-
ցէք յիս։ (7) Ոմանք. Եւ բանք իմ ՚ի ձեզ կայցեն,
որ ինչ կամիցիք։ (9) Ոմանք. Սիրեաց զիս հայր, և ես.
(10) Ոսկան. Որպ և ես զպատու"։ (12) Ոմանք. Որպ ես
զձեզ սիրեցի։ (13) Ոմանք. Սէր ոչ ոք ունի, եթէ։
(14) Ոմանք. Բարեկամք իմ էք։ (15) Օրինակ մի. Ոչ ես
կոչեցից զձեզ.. կոչեցից բարեկամս։ (16) Ոմանք. Եւ
պտուղն ձեր կայցէ. կամ, կեցցէ։ (17) Ոմանք. Զայս
պատուիրեմ ձեզ, զի սի"։ (18) Ոմանք. Եթէ աշխարհս
զձեզ։ (18) ՚Ի լուսն". Նախ զիս ատեաց. համաձայն ոմանց
՚ի բնաբ"։ (19) Ոմանք. Աշխարհ զիւրն սի".. բայց զի
չէք յաշ"։ (20) Ոմանք յաւելուն. Զոր ասացի ձեզ, թէ։

Digitized by Google

պա և զձեզ հալածեսցեն. եթէ զբանն իմ պահեցին,
ապա և զձերն պահեսցեն: * Այլ զնոյնս արասցեն 21
ընդ ձեզ վս̃ անուան իմոյ. զի ոչ ճանաչեն զայն՝ որ առ-
աքեացն զիս: * Իմ՝ եթէ չէր եկեալ և խօսեցեալ 22
ընդ նս̃, մեղ ինչ ոչ գոյր նց̃. բայց արդ՝ չիք ինչ պատ-
ճառք վս̃ մեղաց իւրեանց: * Որ զիս ատեայ, և զՀ- 23
այրն իմ ատեայ: * Եթէ զգործսն չէր գործեալ 'ի 24
նս̃՝ զոր ոչ այլ ոք գործեաց, մեղ ինչ ոչ գոյր նց̃,
բայց արդ՝ տեսին, և ատեցին՝ և զիս և զՀայրն իմ:
* այլ զի լցցի բանն, որ յօրէնս նց̃ գրեալ է, թէ ա- 25
տեցին զիս տարապարտուց: * Բայց յորժամ եկեսցէ 26
մխիթարիչն, զոր ես առաքեցից ձեզ 'ի Հօրէ, զՀոգին
ճշմարտութեան որ 'ի Հօրէ ելանէ, նա վկայեսցէ վս̃ իմ:
* Եւ դուք վկայէք, զի 'ի սկզբանէ ընդ իս էք: 27

ԳԼ. ԺԶ.

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի գայթագղեսջիք: 1
* 'Ի ժողովրդոց իւրեանց հանցեն զձեզ: Այլ 2
եկեսցէ ժամանակ՝ զի ամ̃ որ սպանանիցէ զձեզ, հա-
մարեսցի պաշտօն մատուցանել այ̃: * Եւ զայն արա- 3
ցեն ընդ ձեզ. քանզի ոչ ճանաչեն զՀայր՝ և ոչ զիս:
* Այլ և զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի յորժամ եկեսս- 4
ցէ ժամանակ՝ յիշեսջիք՝ թէ ես ասացի ձեզ: * Զայս 5
'ի սկզբանէ՝ ոչ ասացի ձեզ, քանզի ընդ ձեզ էի: Բայց
արդ երթամ ես առ առաքիչն իմ. և ոչ ոք 'ի ձէնջ հար-
ցանէ ցիս, թէ յո՞ երթաս: * այլ զի զայս խօսեցայ 6
ընդ ձեզ, տրտմութիւն ելից զսիրտս ձեր: * Այլ ես 7
զճշմարիտն ասեմ ձեզ. լաւ է ձեզ եթէ ես երթամ.
զի եթէ ես ոչ երթայց՝ մխիթարիչն ոչ եկեսցէ առ
ձեզ. ապա եթէ երթամ, առաքեցից զնա առ ձեզ:
* Եւ նա՝ եկեալ, յանդիմանեսցէ զաշխարհ, վասն 8
մեղաց, և վասն արդարութեան, և վասն դատաստանի:
* Վասն մեղաց՝ զի ոչ հաւատան յիս: * վասն արդա- 9
րու-

---

(21) Բռն. Զի ոչ գիտեն զայն որ առա՛՛: (22) 'Ի բռնո
չին. Չիք ինչ պատճառք: (23) Ոմանք. Եւ զՀայրն իմ
ատեաց: (24) Ոմանք. Եւ ատեցին զիս և զՀայր: (25) Ո-
մանք. Զիս 'ի տարապարտուց: (26) Յօրինակին. Զոր ես
առաքեցի ձեզ 'ի: (26) Ոմանք. 'Ի Հօրէ Հոգին ճշմար՛՛:
Գլ. ԺԶ. (2) Բռն. Իւրեանց հանիցեն զձեզ: (2) 'Ի
լուս՛՛. Զձեզ, և համարեսցի պաշ՛՛. համաձայն ոմանց 'ի բնաց՛՛:
(4) Ոմանք. Եկեսցէ ժամանակն՝ յիշեսջիք թէ: (5) Ոմանք.
Հարցանիցէ ցիս թէ յո՞ եր՛՛: (6) Ոմանք. Տրտմութիւն
ելից: (7) Յօրինակին չիկէր. Ասեմ ձեզ լաւ է: (9) Օրի-
նակ մի. Վս̃ մեղաւորաց, զի ոչ հաւատան:

Digitized by Google

10 արդարութեան՝ զի առ Հայր իմ երթամ, և ոչ ևս տեսանէք
11 զիս։ * Վասն դատաստանի՝ զի իշխան աշխարհիս այ֊
12 սորիկ դատապարտեալ է, * Եւ ևս բազում ինչ ունիմ
13 ասել ձեզ, այլ ոչ կարէք հանդարտել այժմիկ։ * Յոր֊
ժամ եկեսցէ նա Հոգին Ճշմարտութեան, առաջնորդես֊
ցէ ձեզ ամ ճշմարտութի. զի ոչ եթէ յանձնէ ինչ խօ֊
սեսցի, այլ զոր լուիցէ խօսեսցի, և զգալոցն պատմես֊
14 ցէ ձեզ։ * Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յիմմէ անտի
15 առնուցու՝ և պատմեսցէ ձեզ։ * Զամ ինչ զոր ունի
Հայր՝ իմ է. վն այնորիկ ասացի ձեզ, թէ յիմմէ ան֊
16 տի առնու՝ և պատմէ ձեզ։ * Փոքր մի, և ոչ ևս տե֊
սանիցէք զիս. և դարձեալ սակաւիկ մի, և տեսանիցէք զիս.
17 և ես երթամ առ Հայր։ * Ասէին ոմանք յաշակերտաց
անտի ցմիմեանս. զի՞նչ է այս՝ զոր ասէս ցմեզ, թէ
փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ սակաւիկ
մի՝ և տեսանիցէք զիս. և եթէ ես առ Հայր իմ երթամ։
18 * և ասէին, զի՞նչ իցէ այն փոքր միւս ևան, չգիտեմք
19 զինչ խօսի։ * Գիտաց յս եթէ կամին զնա հարցանել.
և ասէ ցնս. վն այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս՝ զի ա֊
սացի՝ թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ
20 սակաւիկ միւս ևս տեսանիցէք զիս։ * Ամէն ամէն ա֊
սեմ ձեզ, զի լայջիք և ողբասջիք դուք, և աշխարհ
խնդասցէ. դուք տրտմեսջիք, այլ տրտմութի ձեր յու֊
21 րախութի եղիցի։ * Կին յորժամ ծնանիցի՝ տրտմութի
է նմա, զի հասեալ է ժամ նր. այլ յորժամ ծնցի ըզ֊
մանուկն, ոչ ևս յիշէ զնեղութիւն վասն խնդութեն, զի
22 ծնաւ մարդ յաշխարհ։ * Եւ դուք այժմ տրտմութին
ունիք. այլ դարձեալ տեսից զձեզ, և ուրախ լիցին
սիրտք ձեր. և զուրախութին ձեր ոչոք հանիցէ 'ի ձէնջ։
23 * Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ ոչ հարցանիցէք։ Ամէն
ամէն ասեմ ձեզ. զի զոր ինչ խնդրիցէք 'ի Հօրէ իմմէ
24 յանուն իմ, տացէ ձեզ։ * Մինչև ցայժմ ոչինչ խնդ֊
րեցէք յանուն իմ. խնդրեցէք և առնուցուք. զի ու֊

րա֊

---

(13) Ոմանք. Զամ ճշմարտութի... զոր լուիցէ խօսեսցի։
(15) Ոմանք. Ամ զոր ունի հայր... յիմմէ անտի առնու֊
ցու, և պատմեսցէ ձեզ։ (16) Ոմանք. Փոքր մի՝ և ոչ տեսա֊
նէք զիս. դարձել սակաւիկ մի ևս տեսա՛՛։ (16) Ոսկան. Եւ
զի ես երթամ առ։ (17) Ոմանք. Զոր ասէ. կամ, ասէին
ցմեզ... առ հայր երթամ։ (18) Ոմանք. Չգիտեմք զինչ
խօսիս։ (19) Ոմանք. Եթէ կամէին զնա հար՛՛... վասն
այդորիկ խնդրեցէք... միւս ևս, և տեսա՛՛։ (20) Ո֊
մանք. Եւ աշխարհս խն՛՛... ուրախութի եղիցի։ (21) Ո֊
մանք. Ո՛չ ևս յիշեսցէ զնեղ՛՛։ (23) Ոմանք. Զի զոր խնդ֊
րիցէք.. տացի ձեզ։ (24) Ոմանք. Ուրախութին ձեր լ֊

ուրախութիւն ձեր լցեալ եղիցի ։ Զայս առակօք խօսե- 25
ցայ ընդ ձեզ. եկեսցէ ժամանակ, յորժամ ոչ եւս առա-
կօք խօսեցայց ընդ ձեզ. այլ յայտնապէս զՀօրէ պատմե-
ցից ձեզ ։ Յայնմ աւուր խնդրեսջիք յանուն իմ. 26
և ոչ ասեմ ձեզ՝ եթէ ես հայցից զՀայր վասն ձեր.
զի ինքն իսկ Հայր սիրէ զձեզ, զի դուք զիս սիրե- 27
ցէք, և հաւատացէք եթէ ես յԱյ ելի ։ Ելի ՚ի Հօրէ՝ 28
և եկի յաշխարհ. դարձեալ թողում զաշխարհ, և եր-
թամ առ Հայր ։ Ասեն ցնա աշակերտքն. ահա՝ արդ 29
յայտնութեամբ խօսիս. և առակ և ոչ մի ինչ ասես ։ Այժ- 30
միկ գիտեմք՝ եթէ գիտես զամ. և ոչինչ պիտոյ է՝ ե-
թէ ոք հարցանիցէ զքեզ. յայսմիկ հաւատամք եթէ
յԱյ ելեր ։ Պատասխանի ետ նոցա Յս և ասէ. այժմ 31
հաւատայք ։ ահա՝ եկեսցէ ժամ, և եկեալ իսկ է. 32
զի ցրուեսջիք յիւրաքանչիւր տեղիս, և զիս միայն թո-
ղուցուք. և չեմ միայն, զի Հայր ընդ իս է ։ Զայս 33
խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք.
յաշխարհի աստ՝ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերե-
ցարուք զի ես յաղթեցի աշխարհի ։

ԳԼ. ԺԷ.

Զայս իբրև խօսեցաւ Յս, ամբարձ զաչս իւր յեր- 1
կինս՝ և ասէ. Հայր՝ հասեալ է ժամ, փառաւորեա
զՈրդի քո, զի և Որդի քո փառաւորեսցէ զքեզ ։
որպէս ետուր նմա իշխանութիւն ամ մարմնոյ. զի ամ 2
զոր ետուր նմա, տացէ զկեանսն յաւիտենականս ։
Այս են յաւիտենականն կեանք, զի ծանիցեն զքեզ 3
միայն ճշմարիտ Այ, և զոր առաքեցեր զՅս Քս ։ Ես 4
զքեզ փառաւորեցի յերկրի. զգործն կատարեցի՝ զոր
ետուր ցիս զի արարից ։ և այժմ փառաւորեա զիս 5
Հայր առ ՚ի քեզ, փառօքն զոր ունէի յառաջ քան զլի-
նելն աշխարհի առ ՚ի քեզ ։ Յայտնեցի զանուն քո 6
մարդկան, զորս ետուր ինձ յաշխարհէ. քո էին, և ինձ
ե-

...ճաւլ է. կամ, լիցէ ։ (25) Օրինակ մի. Զայս ամ առակօք ։ (26) Ոմանք. Եթէ ես աղաչեցից զՀայր վս ձեր ։ (27) Ոմանք. Զիս սիրեցէք. կամ, սիրեսջիք, և հաւատայցէք ։ (28) Օրինակ մի. Յաշխարհս.. զաշխարհս ։ (30) Ոմանք. Այժմ գիտեմք ։ (30) Ոմանք. Հարցանիցէ ցքեզ (32) Ոմանք. Ահա եկեսցէ ժամանակ.. զի Հայր իմ ընդ իս է ։ (33) Ոմանք. Քաջալերացարուք ։

ԳԼ. ԺԷ. (1) Ոմանք. Համբարձ զաչս իւր ։ (3) Ոմանք. Յաւիտենականս կեանք.. ճշմարիտ Այ, և զոր առաքեցերդ զՅս ։ (4) Ոմանք. Զգործն կատարեցի զի ետուր ։ (5) Բազ. Առ ՚ի քեզ փառօքն, զոր ունէի ։

Digitized by Google

7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]

---

(7)(8) [illegible] (9) [illegible] (11) [illegible] (14) [illegible] (20) [illegible] (23) [illegible] (24) [illegible]

ժամ՝ զի ուր եմ ես, և նոքա իցեն ընդ իս. զի տեսանիցեն
զփառսն զիմ. զոր ետուրն ցիս. զի սիրեցեր զիս
յառաջ քան զլինելն աշխարհի: * Հայր արդար՝ և աշ- 25
խարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծանեայ: և նոքա
ծանեան՝ եթէ դու առաքեցեր զիս: * Եւ ծանուցի 26
նոցա զանուն քո՝ և ծանուցից. զի սէրն զոր սիրեցեր
զիս՝ ՚ի նոսա իցէ, և ես ՚ի նոսա:

ԳԼ. ԺԸ.

Զայս իբրեւ ասաց յՍ, ել աշակերտաւքն հանդերձ 1
յայնկոյս ձորոյն կեդրոնի՝ ուր էր պարտէզ:
յոր եմուտ ինքն և աշակերտքն իւր:
* Գիտէր և յուդա, որ զնայն մատնելոց էր՝ զտեղին. 2
զի բազում անգամ ժողովեալ էր անդր յՍ աշակերտաւքն
հանդերձ: * Եւ յուդայի առեալ ընդ իւր զգունդն, և 3
՚ի քահանայապետիցն և ՚ի փարիսեցւոց սպասաւորս,
գայ անդր ջահիւք և լապտերօք և զինու: * Իսկ յՍ 4
իբրեւ ետես զայն ամ եկեալ ՚ի վր նր, ել և ասէ ցնս.
զո՞ խնդրէք: * Պատասխանի ետուն նմա. զյՍ նազով- 5
րեցի: ասէ ցնս յՍ. ես եմ: կայր ընդ նս և յուդա՝ որ
մատնելոցն զնա: * Իբրեւ ասաց՝ թէ ես եմ, յետս յետս 6
չոգան՝ և զարկան զգետնի: * Դարձեալ եհարց զնս, 7
զո՞ խնդրէք: և նք ասեն, զյՍ նազովրեցի: * Պատասխա- 8
նի ետ նց յՍ. ասացի ձեզ թէ ես եմ. արդ՝ եթէ
զիս խնդրէք՝ թոյլ տուք դոցա երթալ: * Զի լցցի բանն՝ 9
զոր ասաց. թէ զորս ետուրն ցիս, ոչ կորուսի ՚ի նո-
ցանէ և ոչ զոք: * Իսկ սիմոն պետրոս քանզի ունէր 10
սուր, ձգեաց զնա՝ և եհար զքահանայապետին ծա-
ռայ, և ՚ի բաց առ զունկն նր զաջոյ: և էր անուն ծա-
ռային մաղքոս: * Ասէ յՍ ցպետրոս. արկ զսուրդ ՚ի պատեանս 11
իւր. զբաժակն զոր ետ ինձ հայր ոչ
ըմպիցեմ զնա: * Իսկ գունդն և հազարապետն և սպասա- 12
ւորք.

---

(25) Ցօրինակին յէտ Գրեալս Հայր արդար՝ նշան ինչ երեւի ՚ի միջոցին և ապա անկանին յոր Գրեալ և աշխարհ զքեզ ոչ եծ. Ուրեմն ունորին զգուշանալ յընթեռնլոյ Հայր արդարն աշխարհ զքեզ. ըստ որում վրիպակաւ անկին սմանք. մինչ զի և օրինակ մի նշանէ զև՛, գրելով այսպէս. Հայր՝ արդարն և աշխարհ զքեզ: (25) Ցօրինակին. Եւ նոքա ծանեան: և դու առաքեցեր զիս: (26) Ա-ոյնանց միոջ. Եւ ծանուցի նոցա զանուն:
Գլ. ԺԸ. (1) Օրինակ. Ուր էր պարտէզ: (2) Օրինակ. Որ զնա մատնելոց: (5) Ցօրինակին. Կայր ընդ նոսա և յուդա՝ որ: (7) Օրինակ. Դարձեալ եհարց զնս: (9) Օրինակ մի. Զի լցցի բանն յնի: (9) Օրինակ. Թէ զոր ետուրն ցիս:

ԺԴ

Digitized by Google

13 նաւորք հրէիցն կալան զՅն՝ եւ կապեցին: * Եւ ածին
զնա նախ՝ առ Աննա, որ էր՝ աներ Կայիափայի. որ քա-
14 հանայապետն էր տարւոյն այնորիկ: * Այս՝ այն Կայ-
իափա էր՝ որ խրատ ետ հրէից, թէ լաւ է մին մարդ
15 մեռանել՝ ի վերայ ժողովրդեանն: * Եւ երթայր զհետ
յՍի Սիմովն Պետրոս՝ եւ միւս աշակերտն: Եւ աշա-
կերտն այն քանզի ծանօթ էր քահանայապետին՝ եմուտ
16 ընդ յՍի ՝ի գաւիթ քահանայապետին: * Եւ Պետրոս
կայր առ դրանն արտաքոյ: Ել միւս աշակերտն՝ որ էր
ծանօթ քահանայապետին, եւ ասաց ցդռնապանն՝ եւ
17 եմոյծ ՝ի ներքս զՊետրոս: * Ասէ աղջիկն որ դռնա-
պանն էր՝ ցՊետրոս. Միթէ՝ եւ դու յաշակերտաց առնդ
18 այնորիկ իցես: Եւ նա ասէ՝ ոչ եմ: * Կային անդ ծա-
ռայքն եւ սպասաւորքն, խարոյկ արկեալ՝ քանզի ցուրտ
էր, եւ ջեռնուին. կայր ընդ նս եւ Պետրոս՝ եւ ջեռնոյր:
19 * Եւ քահանայապետն եհարց զՅս վս աշակերտացն՝
20 եւ վս վարդապետութեն նր: * Պատասխանի ետ նմա
յս. Ես՝ յայտնապէս խօսեցայ յաշխարհի. Ես՝ յամ
ժամ ուսուցի ՝ի ժողովրդեանն, եւ ՝ի տաճարի անդ՝
ուր ամ հրեայք ժողովեալ էին, եւ ՝ի ծածուկ ինչ ոչ
21 խօսեցայ: * Զի՞ հարցանես զիս. հարց զայնոսիկ՝ որ
լուանն, թէ զինչ խօսեցայ ընդ նս. ահաւասիկ նոքա
22 գիտեն զինչ խօսեցայ: * Իբրեւ նա՝ զայն ասաց, մի
ոմն ՝ի սպասաւորացն որ անդ կայր, ած ապտակ յՍի՝ եւ
23 ասէ. այդպէս պատասխանի տաս քահանայապետիդ: * Եւ
յս՝ ասէ ցնա. եթէ չար ինչ խօսեցայ, վկայեա վս չարին,
24 իսկ եթէ բարի, ընդէ՞ր հարկանես զիս: * Եւ առաքեաց
զնա Աննա կապեալ առ Կայիափա քահանայապետ:
25 * Եւ Սիմովն Պետրոս կայր անդ՝ եւ ջեռնոյր. ասեն ԼԴ
ցնա՝ միթէ՝ եւ դու յաշակերտաց առնդ նր իցես: Նա՝
26 ուրացաւ եւ ասէ՝ թէ ոչ եմ: * Եւ ասէ մի ոմն ՝ի ծա-
ռայից քահանայապետին՝ ազգական այնորիկ, զորոյ
զունկն եհատ Պետրոս. ոչ ես իսկ տեսի զքեզ ՝ի պար-
տէզ-

(13) Ոմանք. Առ Աննա, որ էր աներ Կայիափայ. որ քհնյպետ էր: (14) Ոմանք. Որ խրատ ետ հրէից՝ եթէ: (15) Ոմանք. Երթայր զհետ յՍի Սիմովն Պետրոս, եւ միւս եւս աշակերտ: Ոմն եւս ոմանք. Զհետ նր Սիմովն Պետ'': (16) Ոմանք. Կայր արտաքոյ առ դրանն.. եւ ասէ ցդռնապանն: (19) Ոմանք. Վս աշակերտացն նր, եւ: (20) Օրինակ մի. Խօսեցայ աշխարհի.. եւ ծածուկ ինչ ոչ խօ'': (21) Ոսկան. Որք լուանն եթէ զինչ ասացի ցնս: (21) Ոմանք. Ահաւասիկ նք գիտեն զինչ ասացի: (21) ՝Ի լուս''. Գիտեն զինչ ասացի. համաձայն ոմանց ՝ի Բնաբ'': (22) Ոսկան. Նա զայս ասաց: (26) Ոմանք. Որոյ զունկնն եհատ:

Digitized by Google

տիզի անդ ընդ նմա: * Դարձեալ ուրացաւ պետ 27
րոս. եւ վաղվաղակի հաւ խօսեցաւ:

ԼԴ * Եւ ածեն զյս 'ի կայիափայէ յապարանս դա 28
տաւորին. եւ էր այգուց: Եւ նոքա ոչ մտին յապա
րանսն, զի մի պղծիցին, այլ զի ուտիցեն զզատիկն:
* Ե՛լ առ նս պիղատոս արտաքս՝ եւ ասէ. զի՞նչ չա 29
րախօսութիւն մատուցանէք զառնէն զայնմանէ: * Պա 30
տասխանի ետուն եւ ասեն ցնա. եթէ չէր չարագործ
այրն այն, ապա ոչ մատնէաք զնա քեզ: * Ասէ ցնս 31
պիղատոս. առէք զդա դուք, եւ ըստ ձերում օրինացն
դատեցարուք: Ասեն ցնա հրեայքն. մեզ չէ արժան
սպանանել զոք: * Զի լցցի բանն յիսի զոր ասաց, նշա 32
նակեալ թէ որով մահու մեռանելոց իցէ: * Ե 33
մուտ միւսանգամ յապարանսն պիղատոս, կոչեաց զյս,
եւ ասէ ցնա. դու ես թագաւորն հրէից: * Պատասխա 34
նի ետ յս. 'ի քէն ասես զայդ, եթէ այլք ասացին
քեզ զինէն: * Պատասխանի ետ պիղատոս. միթէ՝ եւ 35
ես հրեայ իցեմ. ազգն քո եւ քահանայապետք մատնե
ցին զքեզ ինձ, զի՞նչ գործ գործեալ է քո: * Պատաս 36
խանի ետ յս. իմ արքայութիւն չէ յայսմ աշխարհէ. եթէ
յաշխարհէ աստի էր արքայութիւն իմ, սպասաւորքն
իմ մարտնչէին արդեւք՝ զի մի մատնեցայց հրէից. բայց
արդ թագաւորութիւն իմ չէ աստի: * Ասէ ցնա պիղա 37
տոս. ապա թէ այդպէս իցէ, թագաւո՞ր ոմն ես դու:
Պատասխանի ետ յս. դու ասես՝ թէ թագաւոր իցեմ.
բայց ես՝ յայդ իսկ ծնեալ եմ, եւ 'ի դոյն իսկ եկեալ
եմ յաշխարհ, զի վկայեցից ճշմարտութեան. ամ որ 'ի
ճշմարտութենէ է, լսէ բարբառոյ իմոյ: * Ասէ ցնա պիղա 38
տոս. զի՞նչ է ճշմարտութիւն: զայս իբրեւ ասաց, դար
ձեալ ել առ հրեայսն՝ եւ ասէ ցնս. ես՝ եւ ոչ մի ինչ
պատճառս գտանեմ 'ի նմա: * Բայց է ձեր սովորութիւն 39
զի զմի ոք արձակեցից ձեզ 'ի զատկիս. արդ՝ կամի՞ք
զի արձակեցից ձեզ զթագաւորն հրէից: * Աղաղա 40
կեցին ամենեքեան՝ եւ ասէին. մի զդա, այլ զբարաբ
բա: եւ էր բարաբբայն այն աւազակ:

ԳԼ.

---

(28) Ոմանք. Զի մի պղծեսցին: (29) Ոմանք. Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նչ... մատուցանիցէք զառնէն: (31) Բոմն. Մեզ ոչ է արժան սպա": (35) Ոմանք. Ազգքս քո եւ քահանայապետքն: (36) Ոմանք. Թագաւորութիւն իմ չէ աստ: (37) Ոմանք. Պիղատոս, թէ այդպէս իցէ՝ թէպէտ ոմն իցես դու... ծնեալ իցեմ, եւ 'ի դոյն իսկ եկեալ յաշխարհ: (38) Ոմանք. Զի՞նչ է ճշմարտութիւն... գտանեմ 'ի նմա: (38) Յօրինակին գրեալ էր. Ես ե ոչ մի ինչ: (39) Ոմանք. Բայց ձեր սովորութիւն է: (40) Ոմանք. Ամենեքեան եւ ասեն: Ոմն ոմանք. եւ ասացին:

Digitized by Google

Գլ. ԺԹ.

1 Յայնժամ առ Պիղատոս զՅս. եւ գան հարկանէր։ * Եւ
2 զինուորացն արարեալ պսակ՝ ՛ի փշոց՝ եդին ՛ի գլու_
3 խ նորա, եւ զգեցուցին նմա հանդերձ ծիրանի. * Եւ
գային առ նա՝ եւ ասէին, ողջ եր արքայ Հրէից. եւ հա_
4 րկանէին նմա ապտակս։ * Ել՝ դարձեալ Պիղատոս ար_
տաքս եւ ասէ ցնս. ահաւասիկ ածեմ զնա արտաքս առ ձեզ,
զի գիտասջիք թէ ես՝ վնաս ինչ՝ ՛ի նմա ոչ գտանեմ։
5 * Ել՝ Յս արտաքս, եւ ունէր պսակ՝ ՛ի փշոց՝ եւ հանդերձ
6 ծիրանի։ եւ ասէ ցնս. ահա այրդ՝ ցձեզ։ * Իբրեւ տե_
սին զնա քահանայապետքն եւ սպասաւորքն, աղաղակէին
բարձին՝ եւ ասեն. ՛ի խաչ հան՝ ՛ի խաչ հան զդա։ Ա_
սէ ցնս Պիղատոս. առէք զդա ՛ի ձեզ, եւ ձեզէն հա_
7 նէք ՛ի խաչ. զի ես՝ ՛ի դմա վնաս ինչ ոչ գտանեմ։ * Պա_
տասխանի ետուն նմա Հրէայքն. մեք՝ օրէնս ունիմք.
եւ ըստ օրինացն մերոց պարտական է մեռանել. զի զանձն իւր
8 որդի այ արար։ * Իբրեւ լուաւ զբանս զայսոսիկ Պի_
9 ղատոս, առաւել եւս երկեաւ։ * Եմուտ դարձեալ անդ_
րէն յապարանսն, եւ ասէ ցյս. ուստի՞ ես դու։ Եւ յս
10 ձայն ոչ ետ նմա պատասխանի։ * Ասէ ցնա Պիղատոս. ընդ_
իս ոչ խօսիս, ոչ գիտես եթէ իշխանութիւն ունիմ հա_
նել զքեզ ՛ի խաչ, եւ իշխանութիւն ունիմ արձակել զքե_
11 զ։ * Պատասխանի ետ յս. ոչ ունէիր դու իշխա_
նութիւն ՛ի վերայ իմ՝ եւ ոչ մի, եթէ ոչ էր տուեալ քեզ
՛ի վերուստ. վասն այնորիկ որ մատնեաց զիս քեզ,
12 նդ՝ մեծ մեղք են։ * Եւ յայնմհետէ Պիղատոս խնդրէր
արձակել զնա։ եւ Հրէայքն աղաղակէին՝ եւ ասէին.
եթէ զդա՝ արձակես, չես բարեկամ կայսեր. զի ամ որ
որ թագաւոր կոչէ զանձն իւր, հակառակ է կայսեր։
13 * Իսկ Պիղատոս իբրեւ լուաւ զբանս զայսոսիկ, ած
զյս արտաքս՝ եւ նստաւ ՛ի վերայ բեմին՝ ՛ի տեղւոջն որ
կոչէր քարայատակ, եւ եբրայեցերէն կոչի գաբթա։
14 * Էր ուրբաթն զատկի. եւ էր ժամ իբրեւ վեցերորդ.
15 եւ ասէ ցՀրէայսն. ահա թագաւորդ ձեր՝ ցձեզ։ * Եւ
նո_

Գլ. ԺԹ. (3) Օրինակ. Ո՛ղջ լեր արքայ Հրէից. եւ հանէին նմա ապտ"։ (4) Օրինակ. Ել պիղատոս դարձեալ.. զնա առ ձեզ արտաքս։ (6) Յօրինակս [illegible] սպասաւորքն։ (7) Օրինակ. Եւ ըստ մերոց օրինաց։ (8) Օրինակ. Զբանս զայս այնր"։ (11) Օրինակ [illegible] Վն այնորիկ որ մատնեացն զիս։ (11) Օրինակ. Զիս քեզ, նմա մեծ մեղք։ (13) Օրինակ. Լուաւ զբանս զայս։ (13) Օրինակ. Կաբաղաթա։ (14) Օրինակ. Եւ էր իբրեւ ժամ. .. ահա թէքը ձեր։ (15) Օրինակ. Եւ նք աղաղակեցին. .. բարձ ՛ի կայսերէ

Digitized by Google

նոքա աղաղակէին, բարձ 'ի միջոյ բարձ 'ի միջոյ՝ և հան
զդա 'ի խաչ։ Ասէ ցնս պիղատոս. ես՝ զթագաւորդ
ձեր՝ 'ի խաչ հանիցեմ։ պատասխանի ետուն քահանայապետքն. չիք
մեր թագաւոր՝ բաց 'ի կայսերէ։ * Յայնժամ ետ զնա 16
'ի ձեռս նոցա, զի 'ի խաչ ելանիցէ։

ԼԵ * Եւ նք առեալ տանէին զնա. և բարձեալ էր ինք- 17
նին զխաչափայտն, և ելանէր 'ի տեղին՝ որ անուանէր
գագաթան, և կոչէր եբրայեցերէն գողգոթայ։ * Ուր 18
և 'ի խաչն իսկ հանին զնա։ և ընդ նմա երկուս ևս այլս
աստի և անտի, և 'ի միջի զյս։ * Գրեաց և տախտակ 19
պիղատոս, և եդ 'ի վերայ խաչին. և էր գրեալ. յս
Նազովրեցի թագաւոր հրէից։ * Զայն տախտակ ըն- 20
թերցան բազումք 'ի հրէից, զի մօտ էր 'ի քաղաքն անդր
տեղին՝ ուր խաչեցաւն յս. և էր գրեալ եբրայեցերէն՝
դաղմատարէն՝ և յունարէն։ * Ասեն ցպիղատոս քա- 21
հանայապետքն հրէից. մի՛ գրեր թագաւոր հրէից, այլ
թէ նա ասաց՝ թագաւոր եմ հրէից։ * Պատասխանի 22
ետ պիղատոս. զոր ինչ գրեցին՝ գրեցի։ * Իսկ զինո- 23
ւորքն իբրև հանին 'ի խաչ զյս, առին զհանդերձս
նր՝ և արարին չորս մասունս, իւրաքանչիւր զինուո-
րի մասն։ իսկ զպատմուճանն քանզի էր առանց կարո-
նի 'ի վերուստ՝ փոր անկեալ ամենևին. * Ասեն ցմի- 24
միանս. մի՛ պատառեսցուք զդա, այլ արկցուք վիճակս
'ի վերայ դորա ում և ելցէ։ զի լցցի գիրն որ ասէ.
բաժանեցան զհանդերձս իմ յիւրեանս, և 'ի վր պատ-
մուճանի իմոյ վիճակ արկին։ Զինուորքն՝ զայն ինչ
գործեցին։ * Եւ կային առ խաչին յսի մայրն նր, և 25
քոյր մօր նր մարիամ կղէովպայ, և մարիամ մագդա-
ղենացի։ * Յս իբրև ետես զմայրն և զաշակերտն զոր 26
սիրէր՝ զի կայր մօտ. ասէ ցմայրն, կին դու՝ ահա որ-
դի քո։ * Ապա ասէ ցաշակերտն. ահա մայր քո։ և 27
յայնմ ժամանակէ առ աշակերտն՝ զնա առ իւր։ * Յետ 28
այսորիկ իբրև գիտաց յս, եթէ ահա ամ ինչ կատա-
րեալ է, զի կատարեսցի գիրն, ասէ՝ ծարաւի եմ։
* Եւ անդ կայր աման ինչ՝ լի քացախով. և նք սպունգ 29
լցեալ

---

(17) Ոմանք. Որ անուանեալ էր գագաթն։ (18) Ոմանք. Որ և 'ի խաչ իսկ հա՛՛.. այլ աստի.. և միջի յս։ (19) Ոմանք. Գրեաց և տախտակ մի պիղատոս։ (20) Ոմանք. Դաղմատերէնն և։ (22) Ոմանք. Զոր ինչ գրեցի՝ գրեցի։ (23) Ոմանք. 'Ի վերուստ փորանկեալ ամենևին։ (24) Ոմանք. 'Ի վր դորա վիճակս. նոյն, վիճակ՝ ում... պատմուճանի իմոյ վիճակս արկանէին։ (24) Բզմք. Զայն ինչ գործեցին։ (26) Ոմանք. Եւ ասէ ցմայրն։ (28) Ոմանք. Յետ այնորիկ գիտաց յս եթէ ահա։ (29) Ոմանք.

Digitized by Google

- լցեալ քացախով ընդ եղեգան՝ շուրջ եդեալ զմշտկաւ
30 զոպայի, մատուցին 'ի բերան նր ։ * Իբրեւ առ յս զք-
ացախն հանդերձ եղեգամբն՝ ասէ • Ամենայն կատարեալ է ։
Եւ խոնարհեցուցեալ զգլուխ՝ աւանդեաց զոգին ։ ԼԶ
31 * Իսկ հրեայքն՝ քանզի ուրբաթ էր, զի մի՛ մնասցեն 'ի
խաչին աղամնիցին մարմինքն մինչ շաբաթն, զի էր օր
մեծ շաբաթուն այնորիկ • աղաչեցին զպիղատոս զի խոր-
32 տակեսցեն զբարձս նց, եւ բարձցին ։ * Եկին զինուո-
րքն, եւ զառաջնոյն խորտակեցին զբարձս, նոյնպէս
33 եւ զմիւսոյն որ ընդ նմա 'ի խաչին ելեալ էր ։ * Բայց
իբրեւ եկին առ յս, եւ տեսին զի այն ինչ մեռեալ էր,
34 ոչ խորտակեցին զբարձս նր • * այլ մի ոմն 'ի զինուո-
րացն տիգաւ խոցեաց զկողս նր • եւ վաղվաղակի ել ա-
35 րիւն եւ ջուր ։ * Եւ որ տեսեանն՝ վկայեաց, եւ ճշմա-
րիտ է վկայութի նր • եւ նա գիտէ՝ թէ ճշմարիտ ա-
36 սէ, զի եւ դուք հաւատասջիք ։ * Այս եղեւ, զի լցցի
37 գիրն, եթէ ոսկր նր մի փշրեսցի ։ * Եւ դարձեալ միւս
գիր ասէ, եթէ հայեսցին 'ի նա՝ յոր խոցեցինն ։
38 * Յետ այսորիկ աղաչեաց զպիղատոս յովսէփ որ յա- ԼԷ
րիմաթեայ էր, աշակերտ յսի 'ի ծածուկ վս ահին հր-
էից • զի բարձցէ զմարմինն յսի • եւ հրամայեաց պի-
ղատոս ։ Եկին եւ բարձին զնա ։
39 * Եկն եւ նիկոդեմոս որ եկեալ էր առ յս՝ 'ի գիշե- ԼԸ
րի զառաջինն, եւ եբեր զմուռս խառն ընդ հալուէս՝
40 իբրեւ լտերս հարիւր ։ * Առին զմարմինն յսի, եւ պա-
տեցին կտաւովք՝ խնկովքն հանդերձ, որպէս օրէն էր հր-
41 էից պատել ։ * Եւ էր 'ի տեղւոջն յորում խաչեցաւ՝
պարտէզ • եւ 'ի պարտիզին անդ գերեզման նոր, յորում
42 ոչ ոք երբէք՝ էր եդեալ ։ * Անդ՝ վս ուրբաթուն հր-
էից, զի մօտ էր գերեզմանն՝ եդին զյս ։

Գլ. Ի.

1 Եւ 'ի միաշաբաթւոջն՝ մարիամ մագդաղենացի գայ ԼԹ
առաւօտուն ընդ արշալուշուն 'ի գերեզման անդր,
եւ

Զմշտիկ զոպայի • կամ, զմշտկաւ զոպայիւ ։ (30) Օմանք• Զգլուխն՝ աւանդեաց զհոգին ։ (31) Բոլոր• Մինչեւ շաբաթն • • • զբարձս նց, եւ բարձցեն ։ (32) Օմանք• 'Ի խաչ ելեալ էր ։ (34) Օմանք• Եւ ել վաղվաղակի ։ (35) Օմանք• Եւ զի դուք հաւա" ։ (37) Օմանք • Թէ հայեսցեն 'ի նա որ խոցեցինն ։ (38) Ոսկան • Պիղատոս • եկն եւ եբարձ զնա ։ (39) Օմանք • Առ յս գիշերի զառա" • • • խառն է հալուես ։ (40) Ոսկան • Կտաւովք եւ խնկովք ։ (40) Օմանք • Հրէիցն պատել ։
Գլ. Ի. (1) Օմանք • Եւ 'ի միաշաբաթւոջն • • ընդ արշա-

և տեսանէ զվէմն բարձեալ 'ի դրաց գերեզմանէն։ * Ա- 2
պա ընթանայ և գայ առ Սիմովն Պետրոս՝ և առ միւս
աշակերտն զոր սիրէր Յս, և ասէ ցնա. բարձին զՏր
'ի գերեզմանէ անտի, և ոչ գիտեմք՝ ուր եդին զնա։
* Ել՝ Պետրոս և միւս աշակերտն՝ և գային 'ի գերեզ- 3
մանն։ * ընթանային երկոքեան 'ի միասին։ Եւ միւս 4
աշակերտն յառաջեաց ընթացաւ վաղվաղակի քան զՊետ-
րոս՝ և եկն նախ 'ի գերեզմանն։ * և խոնարհեալ տե- 5
սանէ՝ զի կային անդ կտաւքն, բայց 'ի ներքս ոչ ե-
մուտ։ * Եկն և Սիմովն Պետրոս՝ որ գայր զկնի նր, 6
և եմուտ 'ի գերեզմանն. և տեսանէ զկտաւսն զի կային
անդ. * և վարշամակն որ էր 'ի գլուխ նր՝ ոչ ը̄ այլ 7
կտաւսն կայր, այլ ուրոյն ծալեալ 'ի մի կողմն։ * Յայն- 8
ժամ եմուտ և միւս աշակերտն, որ եկեալ էր յառա-
ջագոյն 'ի գերեզմանն, ետես և հաւատաց. * զի չև ևս 9
գիտէին զգիրս թէ պարտ է նմա 'ի մեռելոց յառնել։
* Չոգան դարձեալ առ միմեանս աշակերտքն։ * Բայց 10
մարիամ կայր արտաքոյ գերեզմանին՝ և լայր։ և մինչ- 11
դեռ լայր՝ խոնարհեցաւ 'ի գերեզմանն, * և տեսանէ 12
երկուս հրեշտակս 'ի սպիտակս, զի նստէին մի՝ 'ի սնա-
րից, և մի՝ յոտնակից՝ ուր կայր մարմինն յսի։ * Եւ 13
նոքա՛ ասեն ցնա. կին դու, զի՞ լաս։ ասէ ցնս. զի
բարձին զՏրն իմ 'ի գերեզմանէ անտի՝ և ոչ գիտեմ
ուր եդին զնա։ * Զայս իբրև ասաց, դարձաւ 'ի թի- 14
կունս կոյս, և տեսանէ զՅս զի կայր, և ոչ գիտէր թէ
Յս իցէ։ * Ասէ ցնա Յս. կին դու՝ զի՞ լաս, զո՞ խնդ- 15
րես։ Նմա՝ այսպէս թուեցաւ՝ թէ պարտիզպանն ի-
ցէ։ ասէ ցնա. տէր՝ եթէ դու բարձեր զնա՝ ասա ինձ
ուր եդիր զնա, զի ես առից զնա։ * Ասէ ցնա Յս. 16
մարիամ։ և նա՝ դարձաւ և ասէ ցնա եբրայեցերէն.
րաբբունի, որ թարգմանի՝ վարդապետ։ * Ասէ ցնա 17
Յս. մի՛ մերձենար յիս, զի չև ևս ելեալ եմ առ հայր
իմ. այլ երթ դու առ եղբարսն իմ, և ասա ցնս. ե-
լանեմ ես առ հայրն իմ՝ և առ հայր ձեր. և Ածն իմ՝ և
Ած ձեր։ * Գայ մարիամ մագդաղենացի՝ և պատմէ ա- 18
շա-

լուսն։ Ն. ոմանք. աշալուրջն 'ի գերեզմանն անդ։ (2) Ո-
մանք. Զոր սիրէրն Յս... բարձին զՏրն 'ի գերեզմա-
նէ անտի, և ոչ գիտեմ ուր։ (6) Օրինակ մի. Զկտաւսն
լոկ զի կային։ (9) Ոմանք. Թէ պարտ էր նմ։ (12) Ո-
մանք. Հրեշտակս սպիտակս։ (13) Ոմանք. Զի բարձին զՏր
'ի գերեզ՛՛։ (15) Ոմանք. Թէ պարտիզպան իցէ։ (16) Բ՟մ՟.
Րաբբունի։ Ն. ոմանք. Ռաբբի։ (17) 'Ի լուս՛՛. Մի՛ մեր-
ձենար յիս։ համաձայն ոմանց 'ի բնաբ՛՛։ (17) Ոմանք. Զի չև
ևս ելեալ եմ ես առ... առ հայր իմ.. և Ած իմ և։

Digitized by Google

աշակերտացն եթէ տեսանէ զՏէր, և զայս ինչ ասաց նմա:
19 * Իբրև էր երեկոյ 'ի միաշաբաթուջ աւուրն. և դրունք Խ
փակեալ էին' ուր էին աշակերտքն ժողովեալ վասն ահին
Հրէից, եկն Յս և եկաց 'ի մէջի նց, և ասէ ցնս. ող-
20 ջոյն ընդ ձեզ. * Իբրև զայս ասաց, եցոյց նց զձեռս
և զկողսն իւր: և խնդացին աշակերտքն իբրև տեսին
21 զՏր: * Ասէ ցնս դարձեալ. ողջոյն ընդ ձեզ, որպ ա-
22 ռաքեաց զիս Հայր իմ, և ես առաքեմ զձեզ: * Եւ
զայս իբրև ասաց, փչեաց 'ի նս և ասէ. առէք Հոգի
23 Սբ. * եթէ ումեք թողուցուք զմեղս, թողեալ լիցի
24 նց. եթէ զուրուք' ունիցիք, կալեալ լիցի: * Իսկ
Թովմաս' մի յերկոտասանիցն անուանեալն երկուո-
25 րեակ, ոչ էր ընդ նս յորժամ եկն Յս: * Ասէին ցնա
այլ աշակերտքն, եթէ տեսաք զՏր: և նա' ասէ ցնս.
եթէ ոչ տեսից 'ի ձեռս նորա զնշան բևեռացն, և ար-
կից զմատունս իմ 'ի տեղիս բևեռացն, և մուծից զձ-
եռս իմ 'ի կողս նորա, ոչ հաւատամ:
26 * Եւ յետ ութ աւուր, դարձեալ էին 'ի ներքս աշա- ԽԱ
կերտքն, և Թովմաս ընդ նս. գայ Յս դրօքն փակե-
27 լովք. և եկաց 'ի մէջ, և ասէ. ողջոյն ընդ ձեզ: * Ա-
պա ասէ ցԹովմաս. բեր զմատունս քո և մերձ այսր,
և տես զձեռս իմ, և բեր զձեռն քո, և մուծ 'ի կողս
28 իմ, և մի լինիր անհաւատ' այլ հաւատացեալ: * Պա-
տասխանի ետ Թովմաս' և ասէ ցնա. Տէր իմ' և Աստ
29 իմ: * Ասէ ցնա Յս. այդ զի տեսեր զիս' և հաւատա-
ցեր, երանի որոց ոչ իցէ տեսեալ' և հաւատասցեն:
30 * Բազում և այլ նշանս արար Յս առաջի աշակերտացն
31 իւրոց' որ ոչ է գրեալ 'ի գիրս յայսմիկ: * Այլ այս
այնչափ ինչ գրեցաւ, զի հաւատայցէք եթէ Յս քս է
որդի Այ. և զի հաւատայցէք, և զկենդանութիւն յաւիտե-
նականս ընդունիցիք յանուն նորա:

Գ.Լ.

---

(19) Ոմանք. Եկն եկաց Յս 'ի մէջ. կամ, 'ի մէջ նոցա:
(20) Ոմանք. Զձեռսն և զոտս.. իբրև տեսին զՏրն:
(22) Ոմանք. Առէք զՀոգին Սբ: (23) Ոմանք. Եւ եթէ զուրուք ունիցիք": (25) Յօրինակին պակասէր. Ասէին ցնա այլ աշակերտքն: (25) Ոմանք. 'Ի տեղի բևեռացն. և մուծից զձեռն իմ: (26) Յօրինակին. Եւ եկեաց 'ի մէջ, և ասէ: Ուր ոմանք. Եւ եկաց 'ի մէջ նց, և ա": (29) Ոմանք. Այլ զի տեսեր զիս և հաւ".. որոց չիցէ տեսեալ և հաւատայցեն: (30) Օրինակ մի. Եւ այլ նշանս եցոյց Յս: (30) Ոմանք. 'Ի գիրս յայսոսիկ: (31) Յօրինակին պակասէր. Այնչափ ինչ գրեցաւ: (31) Ոմանք. Յաւիտենականս ունիցիք յանուն:

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԱ.

ԽԲ Յետ այսորիկ դարձեալ յայտնեաց զանձն իւր Յս. 1
աշակերտացն իւրոց՝ առ ծովեզերբն Տիբերիայ. և
յայտնեաց այսպէս: * Էին 'ի միասին Սիմոն Պետ- 2
րոս, և Թովմաս՝ անուանեալն երկուորեակ, և Նաթա-
նայէլ որ 'ի Կանայ Գալիլեացւոց, և որդիքն Զեբեդեայ.
և այլք յաշակերտացն նորա երկու: * Ասէ ցնս Սի- 3
մոն Պետրոս՝ երթամ ձուկն որսալ: ասեն ցնա. գամք
և մեք ընդ քեզ: գնացին և մտին 'ի նաւ, և յայնմ գի-
շերի կալան՝ և ոչ ինչ: * Իբրև այգ եղև՝ կայր Յս 4
յեզր ծովուն, բայց ոչ ծանեան աշակերտքն թէ Յս
իցէ: * Ասէ ցնս Յս. մանկունք՝ միթէ՝ ունիք ինչ 5
ուտելիս: պատասխանի ետուն և ասեն ցնա, ոչ: * Ա- 6
սէ ցնս. արկէք յաջակողմն նաւին զուռկանդ՝ և գը-
տանիջիք. արկին՝ և ոչ կարէին ձգել 'ի բազմութե-
նէ ձկանցն: * Ասէ աշակերտն այն զոր սիրէրն Յս՝ 7
ցՊետրոս. Տէր է այն: Սիմոն Պետրոս իբրև լուաւ
թէ Տէր է, արկաւ զհերձ զզափածանելին՝ քանզի մերկ
էր, և ընկէց զինքն 'ի ծովն: * Եւ այլ աշակերտքն նա- 8
ւաւն եկին զայսին, քանզի ոչ էին հեռի 'ի ցամաքէն. այլ
իբրև երկերիւր կանգնաւ, քարշէին զգործիսն հան-
դերձ ձկամբքն: * Իբրև ելին 'ի ցամաք, տեսանեն կը- 9
րակէտող կայծականց, և ձուկն մի 'ի վերայ, և հաց:
* Ասէ ցնս Յս. բերէք ինձ 'ի ձկանց այտի՝ զոր դուք 10
կալարուք այժմիկ: * Եմուտ Սիմոն Պետրոս, և ձը- 11
գեր զգործին 'ի ցամաք՝ լի մեծամեծ ձկամբք. հարիւր
և յիսուն և երիւք: և այնչափ ինչ կայր, և ոչ պա-
տառեցաւ գործին: * Ասէ ցնս Յս. եկայք ճաշեցէք: 12
և ոչ ոք յաշակերտացն իշխէր հարցանել՝ թէ դու ով
ես, զի գիտէին թէ Տէրն է: * Գայ Յս՝ և առնու ըզ- 13
հացն՝ և տայ նց, նոյնպէս և զձուկնն: * Զայս երիցս 14
ան-

Գլ. իա. (2) Ոմանք. Էին 'ի միասին . . . անուանի նց եր-
կու: (3) Ոմանք. Երթամք ձուկն որ": (5) Ոմանք. Պիտի
ետուն նմա և ասեն. ոչ: (6) Ոսկան. Ասէ ցնս Յս, որ":
(6) Ոմանք. Յաջակողմ. կամ, յաջոյ կողմ նաւուդ զուռ-
կանն. կամ, զուռկանսդ. . 'ի բազմութենէ ձկանցն: (7) Ո-
մանք. Արկ զհերձաւ զափածանելին: (8) Ոմանք. Զգոր-
ծին հանդերձ ձկամբքն: (9) Ոմանք. Տեսին. կամ, տե-
սանէին կրակետղ: (10) 'Ի Բզնդ. գիրս. Բերէք ինձ 'ի ձկ":
(10) Օրինակ մի. Զոր դուք ըմբռնեցէք այժմ: (11) Ո-
մանք. Ել ձգեր զգործիսն. . ձկամբ, հարիւր յիսուն
և.: (12) Ոմանք. Եկայք ճաշակեցէք. . դու ով ես: (13) Ո-
մանք. Նոյնպէս և զձկունսն: (14) Ոմանք. Աշակերտացն

Digitized by Google

անգամ երևեցաւ յս աշակերտացն՝ յարուցեալ 'ի մե-
15 ռելոց ։ * Եւ իբրև ճաշեցին, ասէ ցսիմովն պետրոս
յս ։ սիմովն յովհաննու, սիրես զիս առաւել քան զդո-
ոսա ։ ասէ ցնա ։ այո տր, և դու գիտես զի սիրեմ
16 զքեզ ։ ասէ ցնա, արածեա զգառինս իմ ։ * Դարձեալ
ասէ ցնա, սիմովն յովհաննու սիրես զիս ։ ասէ ցնա ։
այո տր, և դու գիտես զի սիրեմ զքեզ ։ ասէ ցնա՝
17 արածեա զոչխարս իմ ։ * Ասէ ցնա երիցս անգամ ։
սիմովն յովհաննու սիրես զիս ։ Տրտմեցաւ պետրոս՝ զի
ասաց ցնա երիցս՝ թէ սիրես զիս ։ և ասէ ցնա ։ տր դու
զամ գիտես ։ և դու ևս՝ զամ ճանաչես, և եթէ սի-
18 րեմ զքեզ ։ Ասէ ցնա յս ։ արածեա զոչխարս իմ ։ * Ա-
մէն ամէն ասեմ քեզ ։ զի մինչ մանուկն էիր՝ անձամբ
անձին գօտի ածէիր, և երթայիր յո և կամէիր ։ և
յորժամ ծերասցիս, ձգեսս 'ի վեր կալցես՝ և այլք ած-
19 ցեն քեզ գօտի, և տարցին ուր ոչ կամիցիս ։ * Զայս
ասաց՝ նշանակել թէ որով մահու փառաւոր առնի-
ցէ զած ։ և զայս իբրև ասաց՝ ասէ ցնա եկ զկնի իմ ։
20 * Դարձաւ պետրոս՝ և տեսանէ զաշակերտն զոր սի-
րէր յս՝ զի երթայր զկնի ։ որ և անկաւ զլանջօքն տն՝
21 և ասէ, տր ով է, որ մատնելոցն է զքեզ ։ * Զնա՝ տե-
22 սեալ պետրոսի, ասէ ցյս ։ տր, իսկ սա՝ զի՞ ։ * Ասէ
ցնա յս ։ եթէ կամիմ զի կացցէ դա՝ մինչև ես գամ ։
23 քեզ զի՞ փոյթ է, դու եկ զկնի իմ ։ * Ել նլ բանս այս
յեղբարս, և համարեցան թէ աշակերտն այն ոչ մե-
ռանիցի ։ և ոչ ասաց նմ յս, եթէ ոչ մեռանիցի ։ այլ
24 թէ կամիմ եթէ կացցէ դա մինչև ես գամ ։ * Այս
աշակերտս է՝ որ վկայէ վս այսոցիկ ։ որ և գրեաց զսա
զայսոսիկ ։ և գիտեմք, եթէ ճշմարիտ է վկայութի նր ։
25 * Բայց է և այլ ինչ բազում զոր արար յս, զոր եթէ գր-
րեալ էր մի ըստ միոջէ, կարծեմ թէ՝ և ոչ աշխարհս
բաւական էր տանել զգիրսն, որ թէ գրեալ էին ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ։

Ա-է

իւրոց, յարուցեալ ։ (17) Ոմանք ։ Զի ասացն ցնա երիցս
եթէ սի" ։ (18) Ոմանք ։ Դու գօտի ածէիր ․ ․ 'ի վեր կալ-
ցես ․ ․ տարցեն ուր ոչ կամեսցիս (19) Ոմանք ։ Փառաւոր
առնելոց իցէ զած ։ (20) 'Ի շարս" ։ Եւ տեսանէ զաշա-
կերտն զայն, զոր ։ (20) Ոմանք ։ Երթայր զկնի նր ։ (23) Ո-
մանք ։ Եւ ոչ ասաց յս թէ ոչ մե" ․ ․ թէ կայցէ դա մին" ։
(24) Ոմանք ։ Թէ ճշմարիտ է վկայութին նր ։ (25) Ոմանք ։
Զոր եթէ գրեալ էին մի ըստ միոջէ ։ Ոմ ոչ ունին ։ Որ
եթէ գրել էր ։ * 'Ի ձախմանն՝ ոմանք ։ կնքեցաւ գլուխք
․․ աւետարանին որ ըստ Յովհաննու ։

Աւետարան ըստ Յովհաննու:

(Իբր հնոյն ընթերց:)

Գնացին իւրաքանչիւրոք 'ի տեղի իւր: * Իսկ յս̃ գն_ 53
նաց 'ի լեառն Ձիթենեաց: * Եւ ընդ առաւօտն դար_ 1
ձեալ եկն 'ի տաճարն. և գայր առ նա ամ̃ ժողովուրդն, 2
և ուսուցանէր զնս̃: * Ածին քահանայապետքն և փա_ 3
րիսեցիք՝ կին մի ըմբռնեալ 'ի շնութեան. և կացուցեալ
զնա առաջի, * ասեն. կինս այս ըմբռնեալ՝ ինքն յայտ_ 4
նապէս շնացեալ է: * Եւ յօրէնսն՝ մովսէս մեզ պատ_ 5
ուիրեաց զայսպիսիս քարկոծել. արդ դու՝ զի՞նչ ասես
վս̃ դորա: * Զայս ասէին՝ փորձելով զնա, զի ունի_ 6
ցին ամբաստանութի՞ն զնմանէ: Իսկ յս̃ 'ի խոնարհ հայե_
լով գրէր մատամբն յերկիր: * Իսկ իբրև ստիպեցին 7
հարցանելով ցնա, հայեցեալ 'ի վեր՝ ասէ ցնոսա. ան_
մեղն 'ի ձէնջ, նախ՝ նա ընկեսցէ քար 'ի վերայ դորա:
* Եւ դարձեալ 'ի խոնարհ նայելով՝ գրէր յերկիր: 8
* Եւ

---

* Տե՛ս զոր նշանակեցաք 'ի Յառաջ. գլ. Է. 52: Որ համաձայնելով Բազմաթիւ հնագոյն Գրչագրաց՝ զայս հատուած բանից աւետարանի նովին հանգամանօք եդաք այսպէս: (53) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Եւ գնացին իւրաքան": (2) Ոմանք. Եւ ընդ առաւօտն . . . և նստեալ ուսուցանէր զնս̃: (3) Ոմանք յաւելուն. Ածին առ նա դպիրքն և քհնյապետքն . . կին մի 'ի շնութե̃ ըմբռնեալ: (4) Ոմանք. Եւ փորձելով ասեն ցնա. վարդապետ. կինս այս դատաք ըմբռնեալ: Որ Օրինակ մի. Կինս այս ըմբռնեցաւ ակնատեսութբ̃ յանդիմանելի շնութե̃: * Եւ յօրէնս մովսէսի պատուիրեաց մեզ որ զայսպիսիս քարկոծ առնէին. արդ դու զի՞ ասես զնմանէ: * Զայս ասացին փորձելով. զի ունիցին չարախօսութե̃ զնմէ: Եւ յս̃ հայեցեալ 'ի կինն. և կինն ահիւ և դողութբ̃ կայր առաջի նր̃: և քհնյապետացն ստիպէին հարցանել զնա: Իսկ յս̃ գթացեալ 'ի կին. և խոնարհեալ մատամբն գրեաց 'ի գետնի. և ասէր ցնս̃. եկա՛յք ամենեքին ընթերցէք զգիրս զայս. և որ անմեղն է 'ի ձէնջ արկցէ քար 'ի վր̃ դորա: Իբրև լուան զայն՝ գային ամենեքեան և ընթեռնուին մի ըստ միոջէ զյանցանս իւրեանց: և որ ընթեռնոյր ելանէր 'ի տաճարէն. սկսեալ քհնյապետացն մինչև ցփարիսեցիսն ելին ամենեքեան. և մնաց միայն կինն: Ասէ յս̃. կին դու ո՞վ է որ դատապարտեաց

Digitized by Google

9 * Եւ լուեալ՝ եղանիցին մի ըստ միոջէ՝ ակնեալ յառաջ-
նոյն մինչև 'ի վերջինսն. և մնաց միայն յս, և կինն՝ կայր
10 առաջի նր: * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա. կին
11 դու՝ ուր են, ոչոք զքեզ դատապարտեաց: * Եւ ա-
սէ. ոչ տր: և ասէ յս. և ոչ ես դատապարտեմ զքեզ.
երթ՝ յայսմհետէ՝ մի մեղանչեր:

զքեզ: Ասէ կինն. ոչ ես երևեին տր: Ասէ յս. և ոչ ես դատապարտեմ զքեզ. այսու հետև մի ես մեղանչեր. այլ երթ խաղաղութ 'ի տուն քո, թողեալ լիցին քեզ մեղք քո: (9) Ոմանք. Եւ լուեալ խորաքննչութք զյանդ-ցանս իւր, սկսան եղանել մի ըստ միոջէ. 'ի քննչականացն ակնեալ յառաջնոցն մինչև ցվերջինսն. մնաց միայն յս. և կինն կայր առաջի նր: Իսկ յս հայեցեալ 'ի վեր ոչ զոք ետես, բայց միայն զկինն. և ասէ ցնա, ուր են դատախազք քո, ոչ ոք զքեզ դատապարտեաց: Եւ ասէ կինն. ոչ ուրեք երևեին տր: Եւ ասէ յս, և ոչ ես դա-տապարտեմ:

* 'Ի ձեռագիրս. Ցօրինակի մերում 'ի սորուն [illegible] նշանակ-էր. Այս բանս Յհղ. համարին է: [illegible] [illegible] [illegible] 'ի Յհղ համարն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] նշանակէր [illegible] [illegible]:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ
ԳՈՐԾՈՑ ԱՌԱՔԵԼՈՑ։

Որք միանգամ ճշմարտին և կարևոր ա̄ծամերձ և ա̄ծասէր անմահութեան իցեն ցանկացօղք, երկնաւոր և ա̄ծազարդ առաքինութեան են պայծառացեալք, նոցա կէս ողջախոհական սահմանեալ անձանց պատուազինան, զա̄ծերգոյն դաւթի զերանութիւն, զա̄ծեղէն բանիցն որոտմամբ՝ զցայգ և զցերեկ գանձեն գանձ անձանց խորհրդոց ճշմարտին ցնծալից բարբառովք ։ և երանութեամբ այսմիկ պարառեալք, և 'ի դարէն սէր հարեալք · Նյա̄ծեղէն պսպղուն խորհրդոց ճաշակելով, զա̄մ միշտ խորհեանց յա̄մ կողմանց ամփոփելով, անդուրէմն 'ի վեր այնուհետև մտադիւրութ՝ 'ի վերին իմ անմահութեան հայրին ։ Եւ արդ՝ նոցա որ զայնպիսի հրամանս գան, գովեր է հնազանդել, և լինել նոցա աշակերտ յա̄մ ժամ յօգուտ ։ զի օրէն է մեզ, որք յայլոց օգտեցաք՝ զիւրանս լինել միւս կարօտելոց, և ծախել 'ի դէպ ժամանակի 'ի դատապարտութենէ նախանձու որ յաւէտ արարեալ կայ ։ Նախ՝ մատենիկ իմ իսկ զառաքելական գիրս գաւն առագան ընթերցեալ և գրեալ, ջանիւագոյն առաքեցի առ անձն բոց ք̄ն 'ի հարցն մերոց՝ առէնա իբրև իմաստնոյն փիլոսոփ զանացեալ · Իբրև զատանոյ մի անկարծ նորատամբ ընդ ածապափ ընդ անկոխ ճանապարհ անցանել մտանել 'ի հրահանգս հրաճայելոց ։ Զի ո՛չ զոք յայնցանէ որք ա̄ծեղէն բանին ծնէն պատգամաւորք Ք̄ի եղև ցայսօր գտանի՝ թէ զ̄ս գրոցս այսոցիկ ծանծանցին կալեալ եղոյց զմերապարտ աշխատութիւն ։ ք̄նզի ո՛չ իսկ այնպէս յանդգնեալ և ծղերհ էի, եթէ զայլոց զան զաւագանից յե̄մառեալ անխնայ թշնամանէի փիլոսոփ՝ առնէմ գիտութեամբ մերոց զընթերցուածոյն ընթերցուածս ։ Այլ՝ վաղագոյն 'ի մօտոյ, ա̄ն յառաջագոյն առաջի՝ զգիրս պատուիրի ընթերցեալ, և անդէն առանձին զխորհուրդս առաքելոց, միանգամայն և զխաթուզբեալ թըղթոյն առաքելոց, զշաբաթ մի ողջ ջանացեալ, այժմ առ քեզ առաքեցի ։ Աղաչեմ յոյժ լինել մեղադիր 'ի վ̄ր երկրորդ յանդգնութեան իմոյ և ծղրհութ ․ զամենեսեան 'ի դէպ ժամանակի առհասարակ աղաչեմ զեղբարս և զհարս՝ ներել այդմ պարտահել, և զիմ զյանցանս և զխոտորութիւնս 'ի խոհմութե̄ ուղղապատել, այլ մանաւանդ աղօթել եղբայրաբար, զիջանելով ընդ իս որ իւն այսպէս կայցէ ։ զի անտի զմեզ հայրենի հրամանն յանդգնել առ ելի քան զիւր մեր գրաւեաց ։ Եւ այս եղբայրական մերերիմ խնամոց հասանելով՝ արասցուք միանգամ յետան 'ի գործ 'ի մեծամեծ քան զմեզ համարձակութե̄ ։ ք̄նզի յեղբարս և 'ի հարս յա̄մ մտանէ ակերն և ո՛չ մի ինչ ամբարհաւաճութե̄ իմիք հաւատալ իմերան յիմար մարմնոյն ցուցանէ ։ զի օրէնք կան 'ի վ̄ր մեր ա̄ծեղէնք, ճշմարտին ադարն եղբայրաւէր, որ յօժարեցուցանելով 'ի մերն՝ առէն յայտնազէս, եթէ ուր ժամէ զեղչմունս յանցանաց ։ իսկ են՝ արդա-

րա-

փափագն և առաւելել ոսկեղինագոյն զանձնդաշնիցն և զԲարեկամ նշա–
նակերցին, և մանր զարդերցին զգեղեցկութեան զհամաշխարհին անուան,
զանուանակիրն եկեղեցւոյն զարդարանացն զընծայական իմաստութեան
զհրաշալիս որոճմանն՝ որ զանգ յաճախէ 'ի թեղ մի փառաւէր, որ
զշուրջ զոյն թանկարժեապատեալ կայ, և զցանկալի անուան նորա
սպասելոյ շահեալ ստնիս յանդէն, յաճախ և անտուն կրթութեամբ
վարժեալ, ծաղկեալէր ծաղկաւէտ համապատեալ կաս. ոչ ոք ուղ–
ղէք 'ի զուարթինոյն աստ զծնողաբերն, և երաշխաւորեալ մեզ
անարի զգեղեցկական օգնութիւն, զրեթէ աղաղակէ կոչ և ասէ
այսպէս. թէ կրթութիւն զործոյ օգտակար է: և ո̅ղ̅ւ քան զո̅ւ̅մ իմաս–
տութեան իմաստնական և անմնաբար կենդանապատր, զոր ինչ կըր–
թութիւն համարեցաւ: Եւ արդ՝ եթէ ոք երբեք հեղգացաւ անարի.
անկատար անձին շնորհ ընթացից երանութեան, խորհել հեղգութեան լրի–
զեցոյց. քաջ ասէ, երանելի է այր, որ յօրէնս Տն խորհեսցի 'ի
տուէ և 'ի գիշերի: Զի զանձնեալն անպատրաստ 'ի վերուստ մար–
տիրեալ և Ածապատշաճ կամաւ լինել Ած, 'ի խորհել և 'ի կրթել
զմիտս իւր, յառաջագոյն յորդորելով յիւրոց պատուիրանացն 'ի
հնազանդութիւն, և ասէր. լուր Իսլ Տր Ած քո Տր մի է. և սի–
րեսցես զՏր Ած քո յամ սրտէ քումմէ, և յամ զօրութէ քումմէ. և
եղիցին պատգամքս այսոքիկ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր՝ 'ի
սրտի քում և յանձին քում. և խնամով արկցես զայդ որդ–
ւոց քոց, և խօսեսցիս զսա 'ի տան յորժամ նստիցիս 'ի տան,
և գնայցես 'ի ճանապարհ, և 'ի ննջել և 'ի յառնել. և այս–
պէս անդուն և հանապազորդ ընդ կրթութեան այսմիկ ունել մեզ
զսուրբ կամս Ածոյ: Եւ արդ՝ աւասիկ 'ի պահպանութէ Եկեղեցւոյն հրա–
մանին համարձակութիւ ասելով Աստուածերգոյն դաւիթ՝ ասէր յԱծ, թէ
խորհուրդք սրտի իմոյ առաջի քո յամ ժամ, Տր օգնական իմ և
փրկիչ իմ: Եւ արդ՝ հարազատ անվրէպ և անսխալ առ 'ի կըր–
թութէ Եկեղեցւոյն վարդապետութեանս գթոյ է մեզ երանութիւն այս.
քանի հեղգացելոցն 'ի Տէ, անվրէպ և անհրաժեշտ յԱծային կոչ–
մանէ անարի է եղկութեան: Արդ եթէ իցէն ոմանք որ անփոյթ,
այսմ առանիցեն, կրեսցեն զայն զոր առ յապայ թշուառացելոյն
կրեսցեն. ոչ և ասէ, եթէ անիծեալ ամ որ ոչ կացցէ յամ 'ի գը–
րեալս 'ի գիրս օրինաց առնել զնս: Արդ ո՛վ երբեք հեղգացաւ զարդ
է, և խոստանալ յԱծապաշտ և յաղնուական մեծաշնորհութէ կըր–
թութեն. զի ընդելուեր է և գթալեր. և առաւել խնամով և
արդիւնականապար, զխորհրդական օգտակար վարդապետեալ ընկելող միշտ:
զի որչափ ոք 'ի շատ և 'ի գիտութի քւ̅մ առաւել հասանիցէ,
բազմապատիկ և մեծամեծաց և կարևորաց զանձիւ յորդորէ: Զոր
օրինակ ոք 'ի մեծատոր յիստագիտացդ զաւեստագոյն իւր արդարեւք
գրելով 'ի մարդագունն ևս դարձեալ քան զնոյնս անպատրաստ մա–
տուցեալ քննիցէ և խնդրիցէ՝ մեկ բազում մեքենայից իւրինին
զիւր միտսն 'ի կատարելութն յգտիցէ, և ևս առաւելագոյն յաջո–
դորիցէ. ըստ նմին օրինակի և մեզ դիպիցի պաշտաւորաց ընթերցո–
ղացն վարժապատուհանք, որ օր ըստ օրէ 'ի հանդէս բարեպաշտից
գիտութէ առ քաջ քաղ զիտելի կրթիցէ և խնամով առնիցէ:

Արդ՝

[illegible]

Դուռ գլխոց գործոց առաքելոց ։

[illegible]

Գլուխք Գործոց Առաքելոց ։

ա. [illegible]

բ. [illegible] գ. [illegible]

դ. [illegible] ե. [illegible]

անդր դիմեցան, և միջոցաւն եղկուն նոցա ։ Գ. Վա՜ մերժմանն հաւատացելոցն օգնի, և յանկելութեամբն հաւատացելոցն ։

Դ. Վա՜ որ ի բժշկութեն 'ի ծննդենէ կաղոյն, և զեպրոն յանդիմանաւոր վարդապետութեն, կրթանցութեն և խրատութեն է ձրկութեն նոցա ։ ա. Յորում խածանն յարադեալ քահանայապետին առ նախանձու է երացն գործելոյ, և անհնին սպանելեացն, և զեպրոնն դատաւորն որ և չնորհաց ։ Ե. Վա՜ սպառնալեաց քահանայապետին թէ մի օրէն համարձակել յանուն որ և չառնելոյ յանձն առաքելոցն ։ Զ. Գոհացաւ յեկեղեցւոյն է զառաքելոցն՝ յաղագս հաստատոյն ծածկութեն ։

Է. Վա՜ համարձակ համօրէն հաւատացելոցն մերժանօք ։ ա. Յորում և է անանկաց և սարէրայ, և դատն վախճանի նոցա ։

Ը. Եթէ [illegible] առնել 'ի բանս, հրեշտակ մի եհան 'ի գեղեր. և համարձակեաց նոցա անխափան քարոզել զՔս ։ ա. Յորում 'ի վաղիւ [illegible] մեռանեցան քահանայապետացն ըմբռնել զառաքեալսն [illegible] մի երևեցեն այլ առաջանել. և զան ձաղեալ արձակեցին ։ Թ. Եւ զամաչեալ հաստատութեամբ խրատն է առաքելոցն. և օրինակ ինչ 'ի Քս բերելով և յայտնի առնելով ։

Ժ. Վա՜ յեռանդրութե եւթանցն սարկաւագաց ։

ԺԱ. Վա՜ հրէից 'ի վր յառնելոյ, և զըրպարտութե զաստեփանոսխօսելոյ, և նէ հրապարակօրօ լինելոյ է առ ատեանն առաջին մի, և է երկրպագանեց նահապետացն ։ ա. Յորում է սովն և զօրէնավճարութեն, և ծանուցելոյ որդւոցն յակոբեայ զյովսէփ. և է ծննդեանն մովսիսի և ճգնութեանն նմա 'ի վերայ նոցայ. է եղեւն, և որ թագաւոր ծանուցն իւր մնալն 'ի ծածկութեան աղուհանի և փախուցին լինելոյ. դատաւորէ. է երեւ նաւոր ժամացն յի որ յայտնեցաւ նմ. է որպէս քարկոծ եղկան ստեփանոսի հանգեաւ մեծապարգևութե ։

ԺԲ. Վա՜ հալածանաց եկեղեցւոյն, և թաղմանն ստեփանոսի ։ ա. Յորում է փիլիպպոսի առաքելոյ 'ի շամրին ըշխա բժշկելոյ ։

ԺԳ. Վա՜ սիմոնի կախարդի որ հաւատացն և մկրտեցաւ. հանդերձ իւր ընկերօք ։ ա. Եւ է զպետրոսի, և յովհաննու առ նա առաքելոյ, և կոչման հոգւոյն. որ 'ի վր միաբանելոյն ։

ԺԴ. Զի ո՞չ արծաթով, և ո՞չ կեղծաւորաց, այլ արժանեացն հաւատոյն հաղորդութե հոգւոյն որ պարգևի ։ ա. Յորում է կեղծաւորութեն, և սաստելոյ սիմոնի ։

ԺԵ. Եթէ բարեաց և հաւատացելոց աղօթից մեծ պիտանութե. և յայս 'ի ներքինոյն եւթաց է ։

ԺԶ. Վա՜ ցերինից մեծեղեն կոչմանն պատուոյն յառաքելութե նորա ։ ա. Յորում է բժշկութեն և միրտնեն պատուոյ 'ի յեան անուննեաց՝ ըստ յայտնութեն. մի համարձակութե նր, և հաստանելոյ. առաքելոյն 'ի յեան բանականաց ։

ԺԷ. Վա՜ենեաց անդամալուծի բժշկելոյ 'ի լիւդիա 'ի յեան պետրոսի ։ ա. Յորում է տաբիթայ որ յարուցին սիրելոյ. որ յարոյց 'ի մեռելոց պետրոս առաքեալ 'ի յոպպէ ։

ԺԸ. Վա՜ կոռնելիոսի, որպէս ըստ նմա հրեշտակին խօսեցաւ, և որ-

դան

փառս տարցեալ զեփրատ յերկնից կա հոլման հեթանոսաց ամաչա-
ա. Յորժամ թէ յորժամ հոլեցաւ զեփրատ՝ եկն առ կառանելիա : բ.
Երկրորդումն ետանից զոր հրեշտակն ասխարհաց և պատրհեաց խա-
ռնելի : գ. Պետրոսի կարգաւորութիւն ՚ի վա. և հայեացն նէյ
՚ի կէ լուսոյն պարգեւ. և թէ զենար վրդեցյն նոյն ծածկն
՚ի հեթանոսաց հատապացեալ :

ժգ. Պետրոս մի ըստ ձոյն զեղեալ գործոյն պատուէր առաքել-
ոցն. որք էին խորհուրդ ՚ի նմանէ, յորժամ ղեկատանեաց առաքե-
լոյն առ եղեռնն որ յանդիման էին :

ժէ. Մարգարէութիւն ագաբայ կա համաշխարհական սովոյն, և
կա երախայրեաց եղբարցն որ յետ :

ժը. Յակոբեայ առաքելոյ սպանումն, և ըմբռնելն զպետրոս
՚ի հերովդէ. և թէ մերձէն հրեշտակ յայ ազատեաց զնա ՚ի բանտէն,
և թէ որպէս զպետրոս գիտէին յայտնեցաւ եղբարցն և փախչ-
ա. Յորժամ կա պահապանացն պատժոցն. և յետոյ կա անպարտ-
ութն հերովդի դառն և աղաւթն կործանմանն :

ժթ. Առաքելութիւն բառնաբեայ և պաւղոսի յաժեղքն հոգւոյն
՚ի կիպրոս. և զոր ինչ մանգամ արարին նոքա ընդ եղիմաս մոգ :
ի. Պաւղոսի ծառայութեան կարգաւորութիւն ՚ի վա յորդանանց անդի, և
կարգաւ ՚ի մարգարէից ազգացն և ատեաւորութիւն : ա. Յո-
րում և ընդդէմ անաւրէնութեան : բ. Կա քարոզելոյ քարոզութեան
՚ի հեթանոսս, և հալածմանցն նոցա անդի, և եկեղեցւոյ յիշատակ :
իա. Թէ զինչ յիկոնիոն քարոզեցին զկա, ուր բազմութիւն հաւա-
տացին, և հալածեցան առաքեալքն :
իբ. Կա ՚ի լիւստրա ՚ի ծննդենէ կաղին բժշկելոյ ՚ի յետա առա-
քելոյն. կա որոյ և աստուածս էկեալ համարեցան զնս որ էին ՚ի
փրկչին : ա. Որոյ յետոյ քարկոծ լինէր պաւղոսի յոյատարկանելոյ :
իգ. Թէ ուր է պարտ թլփատել զհաւատացեալսն ՚ի հեթանոսաց,
հրամանաւ և ընտրութիւն առաքելոցն : ա. Յորում և թուղթն նոցա
առ այնոսիկ որ ՚ի հեթանոսացն էին կա պահելոյն պատուիրանի :
բ. Գնմարզանին պաւղոսի ընդդէմ բառնաբեայ կա մարկոսի :
իդ. Կա նորընծայ խրատուն տիմոթէոսի, և ըստ յայտնութեան եր-
թալոյն պաւղոսի ՚ի մակեդոնիա : ա. Յորում կա հաւատալն և
փրկութեան լիդիա անուն. և կա բժշկութեան աղախնոյն
որ գուշակէր այսն ասէր. կա որոյ զդաւղութ արկին ՚ի բանտ փեղու-
նոյ. բ. Կա լինելոյ անդ շարժմանն և սքանչելեացն. և թէ որպէս
հաւատացաւ բանտապահն, և ՚ի նմին գիշերի մկրտեցաւ ամ ընտանեօք
իւրովք. և թէ աղաչեցեալք ելին ՚ի բանտէն առաքեալքն :
իե. Կա խռովութեանն որ եղև ՚ի թեսաղոնիկէ. յաղագս քարոզութեան
և փախուցանելն պաւղոսի ՚ի բերիա, և անդի յաթենս :
իզ. Կա յաթենս ճգնեցին գրոյ, և խնամածուէր քարոզութեան և
մեծապաշտութեան պաւղոսի :
իէ. Կա ակիւղայ և պրիսկիղեայ, և կորնթացւոց անհնազանդ-
ութեան, և ըստ յառաջ գիտութեան մնացեալ համբերութեան որ յայտ-
նեցաւ պաւղոսի : ա. Յորժամ կա կրկնակի ծառայութեան,
որ հաստատեցն հանդերձ սնոտեաց և մկրտեցաւ : բ. Թէ ՚ի յաւելե-

 խառ-

խառնուածն ՚ի նորընծայ՝ խոստովանաց պատարագս. և նշխար ջերմեան խը-
մելոյ ընդ նմա և գինոյ. և վ͞ն պատարագի առանց ձայնարկութեան
և հաղորդելոյ:

ԻԶ. Վ͞ն ճգնաւոր և հոգւոյն ս͞րբ պարգևաց որ տուաւ ՚ի ձեռն
փրկչին պատարագի, հաղորդելոյն ջերմեան, և ... ըմբռնութե
ծաղկեցելեանն: ա. Յաղագս վ͞ն որդւոյն սիրելւոյ, թէ ... պատ-
ճառանօք չթէ ... և անդրձանից յերկինս որ ...
առաքել գործոցն, և խոստովանութեան վ͞ն հաղորդելոցն: Է.
Վ͞ն ջերմեան խառնուածն՝ չարժելոյ ՚ի ընծայելոյ աղօթականօք
մի ՚ի վ͞ր առաջելոցն:

ԻԹ. Ընծայն պատարագի: ա. Յաղագս վ͞ն մահուան և դառնու
թեան աղօթիւքն պատարագի ՚ի դրոշմելոյ: բ. Յաղագս նշանա
կան պատարագի յերկնայ ... ՚ի կենարար պաշտպանութեանց:

Լ. Ամենայն մարմնաւորութեան վասն ... որ անցանելոցն նոյն
ընդ պատարագ յերևութացն:

ԼԱ. Խորհուրդ յայտնութեան ... պատարագս վ͞ն ... խորհուրդ արժա-
նաւ ընծայեցելոյն ՚ի թլփատելոյ:

ԼԲ. Վ͞ն յետ ամենայնի ՚ի վ͞ր պատարագի յաւելլոյ, և թէ որպէս
զնա հաղորդական ՚ի ետեղակէ ... զբեհոց: ա. Յաղագս պատա-
րագի վ͞ն նորոյ հասարակութեան և յառաջելոյն ... վ͞ն որոյ ա-
նունն ըստ պատարագ ասէր ՚ի ... , ... և ... ա-
սա նա երբեմն եկեալ ՚ի ... թէ վ͞ն ... գան ընդ ...
... պատարագ՝ ասէր թէ հասանելոյ նոյն և ... :

ԼԳ. Վ͞ն որոյ մատուցանել պատարագի մինչ յառաջեան ... զա-
տանելոյ և կոչ կոչելի վճարելոյ:

ԼԴ. Վ͞ն դասակարգութեան խորհելոյ հրեղէն պատարագի, և զօ-
րացելոյ զոյն առ ընդունելի: ա. Յաղագս թէ առաքեալ պատարագ
առ դատաւորն ՚ի կենարար զինուորեալ և մաղթելոյ:

ԼԵ. Տերունեաց ամենակատարութեան պատարագի, և նո՛ր աստուածա-
նայրութեան առաջին դաստիարակին:

ԼԶ. Վ͞ն ծնընդեան քահանայելոյ, և քննութեան յառաջ մատչելոյ,
և առ նովաւ պատարագի դարձելոյ և աղօթելոյ:

ԼԷ. Ամբողջապէս և բերմնաւորեալ փոխարկեն և մարմնոյ պատա-
րագէ: ա. Յաղագս պատարագի պատարագաւորութեան առ նոսա վ͞ն
օրինաւոր կերակրոյ խորոց, և կոչմանն յառաջադրութեան, և թէ ո՛չ
եւս ... կամ հրեշտակ պատարագ՝ ասէր ամբողջական ընծայեալս:

ԼԸ. Նախապատրաստ պատարագի ՚ի հասարակ բանս և ... ...
ա. Յաղագս խորհրդ պատարագի առ այնոսիկ որ ընդ նմա եկին՝ վ͞ն
յառաջ երկուսին: Է. Նախապատրաստ պատարագի, և թէ զինքն զերծեալ
՚ի ձեռնարկ ... և թէ որչափ անդ ... առաջ պատարագ:

ԼԹ. Թէ որպէս ՚ի ձեռնարկաց ՚ի հասարակ եկեղեցւոյ առաքելոցն:

Խ. Վ͞ն Աստուածոյն պատարագի ընդ հրեշտակս որ եկին ՚ի հարսն.

Digitized by Google

ԳՈՐԾՔ
ԱՌԱՔԵԼՈՑ
ՂՈՒԿԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻ

ԳԼ. Ա.

Ա ԲԱՆՆ ԱՌԱՋԻՆ ԶՈՐ 1
արարի վասն ամենայնի ով Թէոփիլէ.
զոր սկսաւ Յս առնել եւ ուսուցանել.
* մինչեւ յօրն պատուիրելոյ առաքե- 2
լոցն ՚ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ, զորս ընտ-
րեացն, եւ վերացաւ: * Որոց յանձն իսկ կացոյց զինքն 3
կենդանի յետ չարչարանացն իւրոց, ՚ի բազում ար-
ուեստս, յաւուրս քառասուն երեւել նոցա՝ եւ ասել վասն
արքայութեան Այ: * Եւ ՚ի հաղորդել ընդ նս հացի, 4
պատուէր տայր նոցա՝ յԵմէ մի մեկնել, այլ սպասել ա-
ւետեացն հօր՝ զոր լուարուքն յինէն: * Զի Յովհաննէս 5
մկրտեաց ՚ի ջուր. այլ դուք մկրտեսջիք ՚ի հոգին սբ, ոչ
յետ բազում ինչ աւուրցս այսոցիկ: * Եւ նոքա միաբա- 6
նեալ հարցանէին զնա՝ եւ ասէին. Տր՝ եթէ ՚ի ժամա-
նակի՞ս յայսմիկ հաստատեսցես անդրէն զարքայութիւն
Իղի:

---

* Այս Գործքս օրինակք համաձայնս գրեալ յառաջնումն ՚ի վերջն գրոց՝ Ղուկայ, եւ ոչ ուսկասոս աւետարանչին:

Գր. ու. (1) Ոմանք. Ով Թէոփիլէ: (3) Ոմանք. Չարչարանաց իւրոց.. յաւուրս քառասուն երեւեալ նոցա.. արքայութեան Այ: (4) Ոմանք. Եւ ՚ի հաղորդելն... զոր լուարուքն յինէն: (5) Ոմանք. Բազմաց ինչ աւուրց:

7 նոցա: * Ասէ ցնոսա․ ոչ է ձեր գիտել զժամս և զժամա-
8 նակս, զոր Հայր եդ յիւրում իշխանութեան: * այլ առ-
նուք զօրութիւն 'ի հասանել Հոգւոյն սրբոյ 'ի վերայ ձեր․
և եղիջիք ինձ վկայք յԵմ, և յամ Հրէաստանի՝ և 'ի Սա-
9 մարիայ, և մինչև 'ի ծագս երկրի: * Եւ զայս իբրև ա-
սաց՝ մինչ դեռ հայէին նոքա՝ վերացաւ․ և ամպն կա-
10 լաւ զնա յաչաց նց: * Եւ մինչ դեռ պշուցեալ հայէին
ընդ երկինս երթալոյ նորա, և ահաւասիկ արք երկու
11 երևեցան նց 'ի հանդերձս սպիտակս, * որք և ասա-
ցին․ արք գալիլեացիք՝ զի՞ կայք հայեցեալ ընդ եր-
կինս․ Այս յս՝ որ վերացաւ 'ի ձէնջ յերկինս, սոյն-
պէս եկեսցէ զորօրինակ տեսէք զնա երթեալ յերկինս:
12 * Ապա դարձան յԵրուսաղէմ յանուանեալ լեռնէն Բ
Ձիթենեաց․ որ է մերձ յԵմ ըստ շաբաթուն ճանապար-
13 հի: * Եւ իբրև մտին, ելին 'ի վերնատունն ուր վանս
ևս էին․ Պետրոս, և յակոբոս․ և յովհաննէս, և անդ-
րէաս․ փիլիպպոս, և թովմաս․ բարթողոմէոս, և մատ-
թէոս․ յակոբոս ալփեան, և շմաւոն նախանձայոյզ, և
14 յուդա յակոբեան: * Սոքա ամենեքեան էին համա-
պատրաստեալ միաբան յաղօթս հանդերձ կանամբք, և
մարեմաւ մարբն յսի և եղբարբք նորա:
15 * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յարուցեալ պետրոս 'ի մէջ ա
եղբարցն՝ ասէ․ և էր անդ բազմութիւն անուանց իբրև
16 հարեւր և քսանից: * Արք եղբարք՝ պարտ էր կատա-
րել գրոյն․ զոր յառաջագոյն ասաց հոգին սբ 'ի բե-
րանոյ դաւթի, վս յուդայի՝ որ եղև առաջնորդ ու-
17 նելեացն յսի․ * զի 'ի թիւս մեր էր ընդ մեզ, և հա-
18 սեալ էր նմա վիճակ պաշտամանս այսորիկ: * Սա՝ ստա-
ցաւ գեւղ 'ի վարձուց անիրաւութեան․ և ուռուցեալ
19 կերձաւ ընդ մէջ՝ և հեղաւ ամ փոր նր: * և յայտնի եղև
ամե-

---

(7) Ոմանք․ Եւ նա ասէ ցնոսա․ ոչ է․․ յիւրում իշխանութեանն: (8) Ոմանք․ Եւ 'ի շամրին, և մինչ 'ի ծագս: (10) Ոմանք․ Եւ մինչդեռ պշուցեալ էին․․ ահա արք եր․․ 'ի հանդերձս լուսաւորս․ որք ասացին: (11) Ոմանք․ Վերացաւ 'ի ձէնջ․․ նոյնպէս և եկեսցէ: (11)(12) Ոսկան․ Տեսէք զդա երթալ յերկինս: Յայնժամ ապա դարձան: (12) Ոմանք․ Ըստ շաբաթու ճնպհին: (13) Ոսկան․ Եւ իբրև մտին 'ի վերնատունն, ելին ուր վանէին․․ պետրոս և յովհաննէս․ յակոբոս և անդր․․ բարթուղիմէոս: Ոմանք․ Յակոբոս, յովհաննէս: (14) Ոմանք․ Միաբան յաղօթս․․ և եղբարք նր: (15) Ա․ ․․․ Անուանց իբրև հարիւր: (16) Օրինակ մ․ Արք եղբարք․․․ յունե-լեացն յսի: (16) Ոմանք․ Պարտ է կատարել: (19) Օրինակ մ․ Բնակեալ էին յԵմ․․ ակեղդամայ․ ․․․ զեաւղ

Digitized by Google

ամենեցուն որ բնակեալ են յԵմ. մինչև կոչել դաշտակն
այնմիկ բարբառովն իւրեանց Ակեղդամա. այսինքն է
դաշտակ արեան: * Զի գրեալ է ՚ի գիրս սաղմոսաց. 20
եղիցի բնակութիւն նր աւերակ, և մի ոք իցէ որ բնակի-
ցէ ՚ի նմա. և զկարգ նորա առցէ այլ: * Արդ՝ պարտ 21
է յարանցս յայսցանէ եկելոցս ը մեզ յամ ժամանակի,
յորում մուտ և ել առ մեզ տր յս. * սկսեալ ՚ի մկրը- 22
տութենէն յովհաննու մինչև յօրն՝ յորում վերացաւ ՚ի
մէնջ, վկայ յարութեան նր ընդ մեզ լինել միում ՚ի սո-
ցանէ: * Եւ կացուցին երկուս. զյովսէփ՝ որում բար- 23
սաբայն կոչէին, որ անուանեցաւն յուստոս. և զմա-
տաթեայ: * և կացեալ յաղօթս՝ ասեն. Դու տր՝ սըր- 24
տագէտ ամե՝ յայտնեա զմի ոք զոր ընտրեցեր ՚ի սոցա-
նէ յերկոցունց, * առնուլ զվիճակ պաշտամանս այ- 25
սորիկ՝ և զառաքելութեան, յորմէ անկաւ յուդաս գնալ ՚ի
Հլ տեղի իւր: * Եւ ետուն վիճակս նոցա, և ելանէր վի- 26
ճակն մատաթեայ: և համարեցաւ ընդ մետասանն ա-
ռաքելոն:

ԳԼ. Բ.

Գ Եւ ՚ի կատարել աւուրցն պենտակոստէից, էին ա- 1
մենեքեան միաբան ՚ի միասին: * Եւ եղև յանկար- 2
ծակի հնչիւն յերկնից՝ եկեալ իբրև սաստիկ հողմոյ
և ելից զամ տունն յորում նստէին: * և երևեցան նց 3
բաժանեալ լեզուք իբրև ՚ի հրոյ, և նստաւ իւրաքան-
չիւր ՚ի վերայ նոցա: * Եւ լցան ամենեքեան հոգւովն 4
սրբով, և սկսան խօսել յայլ լեզուս՝ որպէս և հոգին տայր
բարբառել նց: * Եւ էին յԵմ բնակեալ հրեայք արք 5
երկիւղածք, յամ ազգաց որ ՚ի ներքոյ երկնից: * Եւ 6
իբրև եղև բարբառս այս, եկն միաբան բազմութիւն և
խռնեցաւ. զի լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել նց:
* Ապշանային ամենեքեան, և զարմանային՝ և ասէին 7
ը միմեանս. ոչ աւասիկ ամենեքեան սոքա որ խօսին՝
գա-

(20) Ոմանք. Եղիցին բնակութիւն... բնակիցէ ՚ի նմ:
(20) Ոսկան. Բնակութիւն նց: (21) Ոսկան. Յորում ե-
մուտ: (22) Ոմանք. Միում ՚ի նոցանէ: (23) Օրինակ Վ.
Որում բարսաբայն կոչէցաւ: (23) Ոմանք. Յուստոս և
զմատաթիա: (24) Ոմանք. Սրտագէտ յամ... ՚ի սոցա-
նէ երկոցունց: (25) Օրինակ Վ. Յորում անկաւ յուդաս:
(26) Ոսկան. Եւ ել վիճակն մա":
ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Պենտէկոստէից: (2) Օրինակ Վ.
Իբրև ՚ի սաստիկ հողմոյ: (2) Ոմանք. Զամ զտունն: (4) Ո-
մանք. Խօսել յայլ և այլ լեզուս: (7) Յոմանս գիրս. Եւ
զարմանային և ասէին... որք խօսին՝ գա":

Digitized by Google

8 գալիլեացիք են. * Եւ զիա՞րդ լսեմք մեք յիւրաքանչիւր
9 բարբառս մեր՝ յորում ծնեալ եմք: * Պարթեւք, եւ
Մարք, եւ Իլամացիք. ՚եւ որ բնակեալ են ՚ի Միջագետս,
՚ի Հրէաստանի, եւ ՚ի Գամիրս, ՚ի Պոնտոս, եւ յԱսիա.
10 * ՚ի Փռիւգիա՝ եւ ՚ի Պամփիւլիա, յԵգիպտոս, եւ ՚ի կող-
մանս Լիբիացւոց, որ ընդ Կիւրենացիս, եւ որ եկք Հռո-
11 մայեցիք: * Հրեայք, եւ եկք նորոյն, Կրետացիք, եւ Ա-
րաբացիք, լսեմք խօսից նոցա ՚ի մեր լեզուս զմեծամեծս
12 Այ: * Սքանչանային ամենեքեան զարմացեալք՝ եւ ա-
13 սէին ցմիմեանս. զի՞նչ կամիցի այս լինել: * Եւ կիսոցն
14 Է խաղ արկեալ ասէին, եթէ քաղցուալից եղեն: * Յա-
րուցեալ Պետրոս հանդերձ մետասանիւքն, ամբարձ
զձայն իւր՝ եւ խօսեցաւ ընդ նս: Արք հրէաստանեայք՝
եւ որ բնակեալ էք յԵրուսաղէմ ամենեքեան, այս ձեզ
15 յայտնի լիցի՝ եւ ունկն դիք բանից իմոց. * ո՛չ որպէս
դուք կարծէք՝ թէ սոքա արբեա՛լ իցեն. զի դեռ երեք
16 ժամք են աւուրս: * Այլ ա՛յս է որ ասացաւ ՚ի ձեռն
17 մարգարէին յովելայ: * Եւ եղիցի յետ այսորիկ յաւուրս
յետինս՝ ասէ Ած, հեղից յոգւոյ իմմէ ՚ի վերայ ամ̃
մարմնոյ, եւ մարգարեասցին ուստերք ձեր եւ դստերք
ձեր. եւ երիտասարդք ձեր տեսիլս տեսցեն, եւ ծերք
18 ձեր երազովք յերազեսցին: * Եւ ՚ի վերայ ծառայից
իմոց՝ եւ ՚ի վերայ աղախնանց իմոց՝ յաւուրսն յայնոսիկ
19 հեղից յոգւոյ իմմէ, եւ մարգարեասցին: * Եւ տաց
նշանս յերկինս ՚ի վեր, եւ նշանս յերկիր ՚ի խոնարհ,
20 արիւն եւ հուր եւ մրրիկ ծխոյ: * Արեգակն դարձցի ՚ի
խաւար՝ եւ լուսինն յարիւն, մինչչեւ՛ եկեալ իցէ օր Տն մեծ
21 եւ երեւելի: * Եւ եղիցի ամ որ կարդասցէ զանուն Տն՝
22 կեցցէ: * Արք Իէլացիք. լուարո՛ւք զբանս զայսոսիկ. բ
զՅս Նազովրեցի զայր ցուցեալ յԱյ ՚ի ձեզ, զօրութ̃ եւ
նշանօք եւ արուեստիւք, զոր արար նովաւ Ած ՚ի միջի
23 ձերում. որպէս եւ դուք իսկ գիտէք * զնա. նկատեալ խոր-
հրդով

(8) Ոմանք. Յիւրաքանչիւր բարբառ մեր: (10) Ոմանք. Եւ ՚ի փռիւգիա . . . եւ ՚ի կողմանս Լիբէացւոց: (11) Ոմանք. Եւ եկք նորին, կր": (13) Օրինակ մ. Եթէ քաղցուալիցք են: (14) Օրինակ մ. Ընդ նս, եւ ասէ: (15) Ոմանք. Դուք կարծէք՝ եթէ: (16) Ոմանք. Որ ասացաւն.. յովելեայ: (17) Ոմանք. Երազեսցին: Ուր ոմանք. Երազովք երազեսցին: (18) Ոմանք. Աղախնեաց իմոց յաւուրս յայնոսիկ հեղից հոգւոյ իմոյ: (20) Ոմանք. Մեծն եւ երեւելի. կամ, մեծ եւ երեւելին: (22) Ոմանք. Ցուցեալ ձեզ յԱյ զօրութ̃: (22)(23) Ա՛յ Գրչագիրք. համաձայն [illegible] զինէն ըստ[illegible] Գիտէք զնա. նկատեալ: ուր ոմանն ըստ [illegible] Գիտէք: Զնա նկա": (23) ՚ի ձեռն"

Digitized by Google

հրդով եւ կանխագիտութեամբն այ, մատնեալ ’ի ձեռաց
անօրինաց՝ բեւեռեալ ’ի փայտի սպանէք. * զոր ած յա- 24
րոյց լուծեալ զերկունս մահու. քանզի ոչ էր հնար
ըմբռնել նմա ’ի նմանէ: * Դաւիթ իսկ ասէ զնմանէ. 25
յառաջագոյն տեսանէի զտր առաջի իմ յամ ժամ, զի
էր ընդ աջմէ իմմէ, զի մի սասանեցայց. * Վասն այսորիկ 26
ուրախ եղեւ սիրտ իմ, եւ ցնծացաւ լեզու իմ. եւս եւ մար-
մին իմ բնակեսցէ յուսով: * զի ոչ թողցես զանձն իմ 27
’ի դժոխս, եւ ոչ տացես սրբոյ քում տեսանել զապա-
կանութիւն: * Ծանուցեր ինձ զճանապարհս կենաց. լցու- 28
ցեր զիս ուրախութեամբ երեսաց քոց: * Արք եղբարք 29
մարթ է համարձակութեամբ ասել ձեզ վս նահապետին
Դաւթի. զի եւ վախճանեցաւ, եւ թաղեցաւ. եւ գերեզման նր
կայ ’ի միջի մերում մինչեւ ցայսօր: * Զի մարգարէ էր 30
եւ գիտէր, եթէ երդմամբ երդուաւ նմա ած ’ի պտղոյ
որովայնի նր նստուցանել յաթոռ նր: * Յառաջագոյն 31
ծանուցեալ խօսեցաւ վս յարութեան քսի. զի ոչ թողաւ
ոգի նր ’ի դժոխս, եւ ոչ մարմին նր ետես զապակա-
նութիւն: * Զայս յս՝ յարոյց ած, որում ամենեքին մեք 32
վկայեմք: * Աջովն այ բարձրացեալ, զաւետիս հոգ- 33
ւոյն սբյ ընկալեալ ’ի հօրէ, սփռեաց զայս՝ զոր դուք
իսկ եւ տեսանէք, եւ լսէք: * Զի ոչ եթէ Դաւիթ ել 34
յերկինս. ասէ իսկ ինքն, ասաց տր ցտր իմ, նիստ ը
աջմէ իմմէ՝ * մինչեւ եդից զթշնամիս քո պատուանդան 35
ոտից քոց: * Արդ՝ ճշմարտիւ գիտասցէ ամ տունդ իէղի, 36
զի եւ տր զնա՝ եւ օծեալ ա՛ծ արար. զայն յս՝ զոր դուքն
խաչեցէք: * Իբրեւ լուեալ զայս՝ զղջացան ’ի սիրտս իւր- 37
եանց.

նկատեալ, նշանակի՝ սահմանեալ. զոր ոմանք առնեն ճառ-
ծին ’ի կարգի բնաբանին, գրելով, զնա՝ սահմանեալ խորհր-
դով: (23) Ա՞ Գրչագիրք. համաձայնին Վերոյին առնին՝ ’ի ձեռաց
անօրէն". Բայց ’ի միոյ նոր օրինակի է որ գրէ ’ի ձեռն անօ". Եւ
այլ միում որ ընդ ոսկանայ գնէ՝ ’ի ձեռս անօ": (23) Օրինակ
մի. ’ի խաչափայտի սպանէք: (24) Ոմանք. յարուցեալ. Յա-
րոյց ’ի մեռելոց՝ լուծեալ... ոչ իսկ էր հնար: (25) Ոմանք.
Զի էր ը աջմէ. կամ. յաջմէ իմմէ: (28) Ոմանք. Զճանապար-
հս կենաց... յերեսաց քոց ’ի քաղցրութէ: (28) Ոսկան.
Լցուսցես զիս ուրա": (29) ’Ի լուսն". Արդ՝ եղբարք. նա-
հապետն ասաց ’ի բնոջ": (29) Ոմանք. Ասել վս... զի մեռաւ..
’ի միջի ձերում մինչեւ ցայժմ: (30) Ոմանք. Զի եւ մար-
գարէ էր: (30) Բազում. Յորովայնէ. կամ, որովայնէ նր:
(31) ’Ի լուսն". Ծանուցեալ խօսեցաւ վս: (32) Ոմանք.
Մեք վկայ եմք: (33) ’Ի բազում գիրս. Դուք իսկ եւ տեսանէք":
(34) Ոմանք. Զի ոչ թէ... տր ցտրն իմ: (36) Օրինակ
մի. Ամ տունդ իէլի, զի եւ տր զնա օծեալ ած ա": Ոմ

Digitized by Google

եղանց. եւ ասեն ցՊետրոս եւ ցայլ առաքեալսն. զի՞նչ
38 գործեսցուք արք եղբարք: * Ասէ ցնա Պետրոս. ա-
պաշխարեցէք, եւ մկրտեսցի իւրաքանչիւր ոք ՚ի ձէնջ յա-
նուն Տեառն յիսուսի քրիստոսի ՚ի թողութիւն մեղաց, եւ ընկալջիք զպար-
39 գեւս Հոգւոյն սրբոյ: * Զի ձեզ են աւետիքս եւ որդւոց
ձերոց, եւ ամ հեռաւորաց զորս կոչեսցէ Տէր ած մեր:
40 * Եւ այլովք բանիւք բազմօք վկայեաց զնէր, եւ մխի-
թարէր զնոսա՝ եւ ասէր. ապրեցարուք յազգէ աստի խո-
41 տորելոյ յայսմանէ: * Որոյ յօժարութեամբ՝ ընկալեալ
զբանն նր մկրտեցան. եւ յաւելան յաւուր յայնմիկ հո-
42 գիք իբրեւ երեք հազարք: * Եւ էին հանապազորդեալք Դ
վարդապետութեան առաքելոցն, եւ հաղորդութեան, եւ բե-
43 կանելոյ հացին եւ աղօթից: * Եւ լինէր ամ անձին ահ
եւ երկիւղ. եւ բազում նշանք եւ արուեստք ՚ի ձեռս ա-
44 ռաքելոցն գործէին. * Ամենայն հաւատացեալքն էին
45 ՚ի միասին, եւ ունէին զամ ինչ հասարակաց: * Եւ զստա-
ցուածս եւ զինչս վաճառէին, եւ բաշխէին զայն ա-
46 մենեցուն ըստ զիարդ ումեք պէտք լինէր: * Հանապազ-
օր կանխէին միաբանութեամբ ՚ի տաճարին. եւ ըստ տունս բե-
կանէին զհացն, եւ առնուին կերակուր ուրախութեամբ,
47 եւ միամտութեամբ սրտի * օրհնէին զած. եւ ունէին շնորհս
առ ամ ժողովուրդն: եւ Տէր յաւելոյր ՚ի փրկելոցն
հանապազօր ՚ի նոյն.

ԳԼ. Գ.

1 Պետրոս եւ յովհաննէս ելանէին ՚ի տաճարն յիննե- Դ
2 րորդ ժամու աղօթիցն: * Եւ էր այր մի կաղ յո-
րովայնէ մօր իւրոյ, զոր բարձեալ դնէին հանապազօր
առ դրան տաճարին՝ որ կոչէր գեղեցիկ. խնդրել ողոր-
3 մութիւն յայնցանէ որ մտանէին ՚ի տաճարն: * Որոյ տե-
սեալ զՊետրոս եւ զյովհաննէս զի մտանելոց էին ՚ի տաճարն,
4 աղաչէր ողորմութիւն առնուլ: * Հայեցեալ ՚ի նա Պետ-
րոս յովհաննու հանդերձ, եւ ասէ՝ հայեաց ՚ի մեզ:
5 * Նա [illegible] ՚ի նոսա, եւ ակն ունէր առնուլ ինչ ՚ի
նո-

[illegible] ... զի Տէր [illegible] եւ. (38) Ոմանք. Յանուն Տեառն մերոյ [illegible]: (39) Ոմանք. [illegible] հեռաւորաց [illegible]: (40) Ոմանք. Եւ այլ բանիւք: (41) Ոմանք. Որք յօժա". . [illegible] . . [illegible] բիւր: (43) ՚Ի [illegible]. Եւ երկիւղ: [illegible] (44) [illegible] ինչ հասարակաց": (46) Ոմանք. ՚ի տաճարն եւ տունն". . Միամտութեամբ սրտի [illegible]":

ԳԼ. Գ. (1) [illegible] ՚ի տաճարն [illegible]": (2) Ոմանք. Եւ [illegible] այր մի . . հանապազօր առ դր". . [illegible]: (5) [illegible] ՚ի [illegible] ինչ [illegible]:

Digitized by Google

նոցանէ : *Եւ ասէ պետրոս· արծաթ և ոսկի ոչ ունիմ· 6
բայց զոր ունիմս զայս տամ քեզ· յանուն յսի քսի նազով-
րեցւոյ՝ արի և գնա : *Եւ կալեալ զաջոյ ձեռանէ 7
նր յարոյց զնա· Եւ անդէն հաստատեցան բարձք նր
և սրունք : *Խաղեր վազեաց և եկաց գնայր· և եմուտ 8
ընդ նս 'ի տաճարն· գնայր և վազվազէր, և օրհնէր
զԱծ : *Եւ ետես ամ ժողովուրդն զնա, զի գնայր և 9
օրհնէր զԱծ· *Եւ ճանաչէին զնա թէ նա էր, որ նստէր 10
վս ողորմութեան առ գեղեցիկ դրան տաճարին· և լցան
զարմանալեօք 'ի վերայ նշանին որ եղև : *Եւ մինչդեռ 11
նա ունէր զպետրոս և զյովհաննէս, ընթացեալ ամ
ժողովուրդն առ նոսա 'ի սրահն՝ որ կոչէր սողոմոնի՝
զարմացեալք : *Իբրև ետես պետրոս՝ պատասխանի 12
ետ ժողովրդեանն և ասէ· Արք իսրայելացիք՝ զի՞ զարմա-
ցեալ էք 'ի վերայ այդորիկ, կամ ընդ մեզ զի՞ էք պշու-
շուցեալ, իբրու թէ անձին զօրութեամբ ինչ՝ կամ բա-
րեպաշտութեամբ արարեալ իցէ զդա գնալ դմա : *Այ աբրահա- 13
մու, և Այ իսահակայ, և Այ յակոբայ, Այ հարցն մե-
րոց փառաւորեաց զորդի իւր զյս, զոր դուք մատ-
նեցէք՝ և ուրացարուք առաջի պոնտացւոյ պիղատոսի,
'ի դատել նր արձակել : *Եւ դուք զսուրբն և զարդարն 14
ուրացարուք, և խնդրեցէք այր մի մարդասպան շնոր-
հել ձեզ : *Եւ զառաջնորդ կենացն սպանէք, զոր Այ 15
յարոյց 'ի մեռելոց· որում մեք իսկ վկայեմք : *Եւ 16
հաւատովք անուան նր զնա զոր տեսանէքդ և գիտէք·
հաստատեաց անուն նորա· և հաւատքն որ նովաւ՝ ե-
տուն նմա զառողջութիւն զայս՝ յանդիման ձեր ամե-
նեցուն : *Եւ արդ՝ եղբարք գիտեմ զի անգիտութեամբ 17
արարէք՝ որպէս և իշխանքն ձեր : *Այլ Այ՝ որպէս յառա- 18
ջագոյն պատմեաց 'ի բերանոյ ամ մարգարէից՝ չար-
չարել քսի իւրոյ, նոյնպէս և կատարեաց : *Արդ՝ 19
ապաշխարեցէք և դարձարուք 'ի ջնջել զմեղս ձեր· *որպէս 20
զի եկեսցեն ժամանակք հանգստեան յերեսաց Տն· և

առա-

---

(6) Ոմանք· Եւ ասէ ցնա պետ''·· զոր ունիմ, զայս : (7) Ո-
մանք· Եւ կալաւ զաջոյ : (8) Ոմանք· Գնայր և վազէր և
օրհ'' : (11) Բազմք· Եւ մինչ նա ունէր : (12) 'Ի բազմ· գրչ·
Ժողովրդեանն. և ասէ : (12) Ոմանք· Իբր· կմ, իբրև թէ անձին
իւրչ զօրութ կմ·· գնալ գորա : (13) 'Ի բազմ գրչ· Առաջի
պոնտացւոյ պիղատոսի : (14) Ոմանք· Եւ խնդրեցէք ձեզ :
(15) Ոմանք· Եւ զառաջնորդն կենաց·· որում և մեք
իսկ վկայ եմք : (16) 'Ի լուս''· Եդաւն նմա զառաց''· հա-
մօրէն ամենից 'ի քեզ'' : (17) Ոմանք· Գործեցէք զի անգէտ'' :
(18) Ոմանք· Որպ և յառաջագոյն : (20) Ոմանք 'ի լուս''· 'ի
Տէ՝ նկարագրեալ, նշանակեալն՝ պատարագաւորեալն : (20) Որ-

առաքեսցէ զառաջագոյն նախասահմանեալն ձեզ՝ զՅս Քս:
21 * Զոր պարտ է երկնից ընդունել՝ մինչեւ ՚ի ժամանակս
ամենեցուն հաստատութեանց: զորոց խօսեցաւ Ած ՚ի բերա-
22 նոյ սրբոց իւրոց մարգարէից: * Մովսէս ասաց ցհար-
սն մեր, թէ մարգարէ յարուսցէ ձեզ Տէր Ած ձեր յեղ-
բարց ձերոց իբրեւ զիս, նմա լուիջիք՝ ըստ ամենայնի
23 որ ինչ և խօսեսցի ընդ ձեզ: * Եւ եղիցի ամ անձն՝
որ ոչ լուիցէ մարգարէին այնմիկ, սատակեսցի ՚ի ժո-
24 ղովրդենէն: * Եւ ամ մարգարէք որ ՚ի Սամուէլէ և
այսր, մարգարէացան և պատմեցին զաւուրս զայսո-
25 սիկ: * Դուք էք որդիք մարգարէիցն, և ուխտին զոր
ուխտեաց Ած ընդ հարսն մեր, և ասէ ցԱբրահամ.
26 ՚ի զաւակի քում օրհնեսցին ամ ազգք երկրի: * Ձեզ
նախ յարուցեալ Ած զորդին իւր, և առաքեաց զնա օրհնել
զձեզ, ՚ի դառնալ ձեզ իւրաքանչիւր ՚ի չարեաց ձերոց:

Գլ. Դ.

1 Եւ մինչդեռ խօսէին նոքա ընդ ժողովրդեանն, հա-
սին ՚ի վերայ նց քահանայապետքն և իշխանք տա-
2 ճարին՝ և սադուկեցիքն: * զայրացեալք վս ուսու-
ցանելոյ նց զժողովուրդն, և պատմելոյ յՅսի զյարու-
3 թիւն մեռելոց: * Արկին ՚ի նս զձեռս իւրեանց, և ե-
դին զնս ՚ի պահեստի մինչև ՚ի վաղիւն, զի էր ընդ երեկս:
4 * Իսկ բազումք ՚ի լսողաց բանին հաւատացին: և ե-
5 ղև թիւ մարդկանն իբրև հազարք հինգ: * Եւ եղև ՚ի
վաղիւն, ժողովել նց զիշխանսն և զերիցունսն և
6 զդպիրս յԵրուսաղէմ * և զԱննա քահանայապետ և զԿայիա-
փա, և զՅովհաննէս և զԱղեքսանդրոս, և որք միանգամ
7 էին յազգէ քահանայապետութեանն: * Եւ կացուցեալ զնս ՚ի
մէջ հարցանէին, որով զօրութեամբ կամ որով անուամբ
8 արարէք զայդ դուք: * Յայնժամ Պետրոս լցեալ Հոգւ-
ով սրբով ասէ ցնս: Իշխանք ժողովրդեանն՝ և երէ-
ցունք.

նակ մի. Նկատեալն ՚ի ձեզ: (21) Ոմանք. Պարտ էր երկ-
նից.. զոր խօսեցաւ: (22) ՚ի բազում օրինակս. Յհարսն մեր:
(22) Ոմանք. Զոր ինչ և խօ": (24) ՚ի լուս". Որ ՚ի Սամուէ-
լէ և այսր խօսեցան և պատմ". համաձայն բնագրին ՚ի բնաբ":
(25) ՚ի լուս". Ընդ հարսն մեր. համաձայն բնագրին ՚ի բնաբ":
Որոց և օրինակ մի ունի. Ընդ հարցն ձերոց: (26) Ոմանք.
Յիւրաքանչիւր ՚ի չարեաց:
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. ՚ի վերայ նց քահանայքն և իշ": (4) Ոմանք.
Թիւ մարդկանն իբրև: (5) Ոմանք. ՚ի վաղիւն ժողովեալ"..
և զդպիրսն յԵրուսաղէմ: (6) Ոմանք. Եւ զԱննաս քհնյպետ: (7) Օ-
րինակ մի. Որով իշխանութեամբ. կամ որով ան". արարէք
զայդ դուք: (8) Ոմանք ՚ի լուս". ՚ի նա՝ երիցունք. նշանակ"

Digitized by Google

լուարուք ինձ ; * Եթէ այսօրն ի քնին կոչիմք վասն բարերարու- 9
թեան հիւանդացելոյ առն միոյ ամբողջեալ, որով սա բժշկեցաւ ։
* Յայտնի լիցի ամենեցուն ձեզ, եւ ամենայն ժողովրդեանն Իսրայ- 10
էլի. զի յանուն Յիսուսի Քրիստոսի Նազովրեցւոյ զոր դուք խա-
չեցէք՝ զոր Աստուած յարոյց 'ի մեռելոց, նովաւ սա՝ կայ առ-
աջի ձեր ողջացեալ ։ * Սա է վէմն անարգ- 11
եալ 'ի ձէնջ շինողացդ. որ եղեւ գլուխ անկեան. * Եւ 12
ոչ է այլով իւիք փրկութիւն. զի եւ ոչ անուն այլ գոյ 'ի
ներքոյ երկնից տուեալ 'ի մարդիկ. որով արժան իցէ
Է կեալ մեզ. * Հայեցեալ 'ի համարձակութիւն Պետրո- 13
սի եւ Յովհաննու, եւ 'ի վերայ հասեալ թէ արք ան-
ուսք են եւ տգէտք, զարմանային. զի ճանա-
չէին զնոսա թէ ընդ Յիսուսի էին. * Եւ զայրն տեսան- 14
էին զբժշկեալն կայր ընդ նոսա. եւ ոչինչ կարէին
այլ հակառակ ասել ։ * Եւ հրամայեցին նոցա արտաքս քան 15
զատեանն ելանել, խորհէին ընդ միմեանս, * եւ աս- 16
էին. Զի՞նչ արասցուք առնդ այդոցիկ. զի երեւելի
նշան եղեւ 'ի ձեռն դոցա. ամենայն բնակչացդ Երուսաղեմի յայտնի
է, եւ ոչ կարեմք ուրանալ ։ * Այլ զի մի առաւել եւս տա- 17
րածեսցի 'ի ժողովրդեանն, սպառնալեօք սպառնասցուք նոցա մի եւս
խօսել յանուանս յայդմիկ ումեք 'ի մարդկանէ. * Եւ 18
կոչեցեալ զնոսա պատուիրեցին ամենեւին մի խօսել. եւ
մի եւս ուսուցանել յանուն Յիսուսի. * Իսկ Պետրոս եւ 19
Յովհաննէս պատասխանի ետուն՝ եւ ասեն ցնոսա. Եթէ
արժան իցէ առաջի Աստուծոյ ձեզ լսել առաւել քան Աստու-
ծոյ, դատեցարուք ։ * Այլ մեք ոչ կարեմք զոր տեսաք եւ լուա- 20
ք՝ չխօսել ։ * Նոքա սպառնացեալ արձակեցին զնոսա. 21
եւ ոչինչ գտեալ՝ թէ ոչ պատուհասեսցեն զնոսա՝ վասն ժող-
ովրդեանն. զի ամենեքեան փառաւորէին զԱստուած
'ի վերայ եղելոյն ։ * Զի ամաց էր աւելի քան զքա- 22
ռասուն, յորում եղեւ նշանն այն բժշկութեան ։
* Եւ նոքա արձակեցեալ եկին առ իւրեանսն, եւ պատմ- 23
եցին

կէն՝ ծերքդ. զոր եւ ընթերցեալ մի առաւել ... 'ի յԻսրայէլի ։ (9) Ոմանք ։
Եթէ արժան իցէ ։ (11) Օրինակ մի. Վէմ անարգ'' . . եղեւ
'ի գլուխ ան'' ։ (12) Ոմանք. Զի եւ ոչ այլով . . . արժա-
նի իցէ կեալ ։ (13) Ոմանք. Համարձակ, եւ թէ արք ։ (14) Ոմ-
անք. Զբժշկեալ զի կայր ... ընդ նա. ոչ կարէին ։ (15) 'Ի-
... Եւ հրամայեցին նոցա. ... 'ի ... ' (16) Ոմ-
անք. 'Ի ձեռն սոցա. ամենայն ... յայտնի է ։
(17) Այլ. Տարածեսցի 'ի ժողովուրդն ։ Այլ ոմանք.
Տարածեսցի 'ի մեզ'' ։ (17) Օրինակ մի. Զի այսու. եւ մի ու-
մեք ։ (18) Բոլոր. Եւ մի ուսուցանել յանուն Յիսուսի ։ (21) Օ-
րինակ մի. Զինչ. ոչինչ գտա'' ։ (23) Բոլորք. Առ իւրեանս ։
(23) Ոմանք. Եւ պատմեցին նոցա ։ (23) Օրինակ մի. Առա-

մեցին՝ որչափ ինչ ասացին ցնոսա քահանայապետքն և
24 երիցունքն: * Եւ նոքա լուեալ, ամբարձին զձայնս իւր-
եանց առ ա՛ծ՝ և ասեն: Տէ՛ր դու ես ած՝ որ արարեր զեր-
25 կինս և զերկիր՝ և զծով և զամ որ ՚ի նոսա.. * որ ՚ի բեր-
անոյ հօր մերոյ դաւթի ծառայի քոյ խօսեցար և աս-
ացեր. ՚ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ. ընդէ՞ր խռովեցան հեթա-
26 նոսք՝ և ժողովուրդք խորհեցան ունայնս. * յարե-
ան կացին թագաւորք երկրի, և իշխանք ժողովեցան
27 ՚ի միասին վասն տն և վն օծելոյ նր: * Ժողովեցան ար-
դարև ՚ի քաղաքիս յայսմիկ ՚ի վերայ սրբոյ որդւոյ քոյ
յսի՝ զոր օծերն, հերովդէս և պոնտացի պիղատոս՝ ազ-
28 գօք և ժողովրդովք իէլի. * առնել որչափ ձեռն քո և
29 կամք յառաջագոյն սահմանեցին լինել: * Եւ արդ տր՝
հայեա՛ց ՚ի սպառնալիս նց, և տուր ծառայից քոց ամ
30 համարձակութբ խօսել զբանն քո. * ՚ի ձգել զձեռն քո
՚ի բժշկութիւն, և նշանս և արուեստս՝ լինել անուամբն
31 սրբոյ որդւոյ քոյ յսի: * Եւ մինչ կայցին նոքա յաղօթս,
շարժեցաւ տեղին յորում էին ժողովեալ, և լցան ա-
մենեքին հոգւովն սրբով. և խօսէին զբանն այ համ-
արձակութբ:

32 * Եւ բազմութեան հաւատացելոցն էր սիրտ և անձն մի. Ե
և ոչ ոք ՚ի նոցանէ ասէր զընչից իւրոց թէ իւր իցէ. այլ Զ
33 էր նոցա ամ ինչ հասարակաց: * և զօրութբ բազմա-
պատիկ վկայութիւն առաքեալքն զյարութենէն տն յսի քի:
Եւ շնորհք մեծամեծք էին ՚ի վերայ ամենեցուն նց:
34 * և ոչ ոք կարօտեալ էր ՚ի նս. զի որ միանգամ ստացօղք էին
գեղջից կամ ապարանից՝ վաճառէին, և բերէին զգ-
35 գինս վաճառելոցն՝ * դնէին առ ոտս առաքելոցն: Եւ
բաշխէին իւրաքանչիւր՝ ըստ ումեք պիտոյից ինչ լինէր.
36 * Յովսէփ՝ որ կոչեցաւ բառնաբաս յառաքելոց ան-
ուանէ, որ թարգմանի որդի մխիթարութե. ղևտացի յազ-
37 գէ, կիւպրացի. * էր նորա գեւղ մի, և վաճառեաց
և եբեր զգինն՝ և եդ առ ոտս առաքելոցն:

Գլ.

ըսին ցնա: (24) Ոմանք. Դու ես տր ած: (25) Բազ. Ծառայի
քո ՚ի ձեռն հոգւոյն սրբոյ. ասացեր.. խորհեցան ունա-
յնս: (27) Ոմանք. Եւ պոնտացի պիղատոս".. ժողովրդովք
իէլի: (29) Ոմանք. Զբանն քո: (30) Ոմանք. ՚Ի բժշկութիւն
և ՚ի նշանս, և յարուեստս.. անուամբն: (32) Ոմանք. Եւ
բազմութեն հաւա".. զընչից իւրեանց: (33) Ոմանք. Զյա-
րութն տն յսի: (34) Ոմանք. Տեարքն էին գեղջից.. զգինս
վաճառելոյն: (35) Ոմանք. Եւ դնէին առ.. ումեք ինչ
պիտոյ լի": (36) Բազ. Կիպրացի: (37) ՚Ի բերն. նշխ.
Նորա գեաւղ մի, և վաճառեաց.. և եդ:

Digitized by Google

Գլ. Ե.

Իսկ այր ոմն Անանիա անուն, հանդերձ կնաւ իւրով 1
Սափիրաւ, վաճառեաց ագարակ, * և խորեաց 'ի 2
գնոց անտի՝ գիտելով և կնոջն. և բերեր մասն ինչ՝ եդ
առ ոտս առաքելոցն: * Ասէ Պետրոս. Անանիա՝ ընդէ- 3
՞ր ելից սատանայ զսիրտ քո՝ ստել քեզ Հոգւոյն Սրբոյ,
և խորել 'ի գնոց գեւղջն. * ոչ ապաքէն մինչ կայրն 4
քո էր, և 'ի վաճառելն՝ ընդ քո իշխանութեամբ էր. զի՞
է՝ զի եդիր 'ի սրտի քում զիրս զայս. ոչ ստեցեր մարդ-
կան՝ այլ Այ: * Եւ լուեալ Անանիա զբանս զայսոսիկ, 5
անկաւ և եհան զոգի. և եղև ահ մեծ 'ի վերայ ամե-
նեցուն որ լսէին զայն: * Յոտն կացին երիտասարդ- 6
քն՝ և ամփոփեցին զնա, և տարան թաղեցին: * Եւ 7
եղև իբրև ժամք երեք անցին, և կին նր ոչ գիտէր
զինչ եղեալն էր, եմուտ 'ի ներքս: * Պատասխանի ետ 8
նմա Պետրոս՝ և ասէ ցնա, ասա դու ինձ՝ թէ այնչափ
գնոց զգեւղն վաճառեցէք: և նա ասէ. այո՛ այնչափ:
* Եւ ասէ ցնա Պետրոս. զի՞ է՝ զի միաբանեցէք դուք 9
փորձել զՀոգին Տն. ահա ոտքն՝ որ թաղեցին զայրն
քո 'ի դրանն, հանցեն և զքեզ: * Եւ անկաւ անդէն 10
առ ոտս նորա՝ և եհան զոգի: մտին երիտասարդքն՝
գտին զնա մեռեալ, և հանին թաղեցին առ առն իւ-
րում: * Եւ եղև երկեւղ մեծ 'ի վերայ ամ եկեղեց- 11
Է ւոյն, և 'ի վերայ ամենեցուն որ լսէին զայս. * Եւ 12
'ի ձեռս առաքելոցն լինէին նշանք և արուեստք բզմ
'ի ժողովրդեանն. և էին միաբան ամենեքեան 'ի սրա-
հին Սողոմոնի: * և յայլոց անտի ոչ ոք իշխէր մերձե- 13
նալ առ նոսա. այլ յարգէր զնս ժողովուրդն: * Եւ առ- 14
աւելեալ ևս յաւելուին հաւատացեալքն 'ի Տր, բազ-
մութիւն արանց և կանանց. * մինչև 'ի հրապարակսն 15
հանել զհիւանդս՝ և դնել պատգարակօք և մահճօք իւր-
եանց, զի ընդ անցանելն Պետրոսի՝ գոնէ հովանին նր
հասցէ ումեք 'ի նոցանէ: * Եւ ժողովէր բազմութիւն 16
շուրջ

Գլ. Ե. (2) Ոմանք. Եւ եդ առ ոտս: (3) Օրինակ Գ. Ասէ Պետրոս ցԱնանիա. ընդէ՞ր ... 'ի գնոյ գեղջն: (4) Ոմանք. Եդիր 'ի մտի քում .. և ոչ ստեցեր դու մարդկան: (5) Ոմանք. Եւ եհան զոգին .. որ լուանն զայն: (8) Օրինակ Ա. Եթէ այնչափ գնով: (9) Բշմ. 'ի դրանն հանցեն: (10) Օրինակ Ա. Եւ հանեալ թաղեցին զնա առ: (11) Բշմ. Որ լուանն զայն: (12) Օրինակ Գ. Եւ արուեստք մեծամեծք 'ի ժո" ... ամէքին միաբան: (13) Ոմանք. Այլ արգէր: (15) Ոմանք. 'Ի հրապարակս .. դընել հովանի նր: (16) Ոմանք. Յայլոց քաղաքաց. [illegible]

Digitized by Google

շուրջ 'ի քաղաքաց անտի յէմ. բերէին զհիւանդս և
զնեղեալս յայսոց պղծոց, որք և բժշկէին ամենեքեան։
17 * Յարուցեալ քահանայապետն, և ամենեքին որ ընդ
18 նմա՝ և ապանդ սադուկեցւոց՝ լցան նախանձու։ * և
արկին զձեռս յառաքեալսն, և եդին զնոսա հրապա-
րակաւ 'ի բանտի։
19 * Այլ հրեշտակ Տն գիշերի եբաց զդուրս բանտին, Զ
20 և հանեալ զնս ասէ։ * Գնացէք կացէք 'ի տաճարին,
և խօսեցարուք ընդ ժողովրդեանն զամ պատգամս կե-
21 նացս այսոցիկ։ * Եւ իբրև լուան, մտին ընդ առաւ-
օտն 'ի տաճարն՝ և ուսուցանէին։ Եկն քահանայա-
պետն՝ և որ ընդ նմա, կոչեցին միաբան զատեանն, և
զամ ծերակոյտ որդւոցն Իղի. և առաքեցին 'ի բանտն,
22 ածել զնս։ * Եւ իբրև եկին սպասաւորքն, ոչ գտին
23 զնս 'ի բանտին։ դարձեալ անդրէն պատմեցին, * և
ասեն. Թէ զբանտն գտաք փակեալ ամ զգուշութբն,
և զպահապանսն զի կային առ դրանն. բացաք՝ և 'ի
24 ներքս զոք ոչ գտաք։ * Իբրև լուան զբանս զայսոսիկ
իշխանք տաճարին և քահանայապետքն, հիանային վն
25 նց, թէ զի՞նչ արդեւք լինիցի այն։ * Եւ եկն ոմն պատ-
մեաց նց, Թէ ահա արքն զորս եդիք 'ի բանտին՝ կան
26 'ի տաճարին, և ուսուցանեն զժողովուրդն։ * Յայն-
ժամ երթեալ իշխանքն սպասաւորօքն հանդերձ՝ ածին
զնս ոչ բռնութբ. քանզի երկնչէին 'ի ժողովրդենէն՝ զի
27 մի քարկոծեսցին։ * Եւ ածեալ զնս՝ կացուցին յատե-
28 նի. եհարց զնս քահանայապետն, * և ասէ. ոչ պա-
տուիրելով պատուիրեցաք ձեզ՝ մի ուսուցանել յա-
նուանն յայն. և արդ ահաւասիկ լցէք զԵմ ուսմամբդ ձե-
րով, և կամիք ածել 'ի վերայ մեր զարիւն զառն զայ-
29 նորիկ։ * Պատասխանի ետ պետրոս և առաքեալքն՝ և
ասեն. Հնազանդել պարտ է այ առաւել քան մարդ-
կան։

---

(17) Ոսկան. Որ Է նմ ազանդն։ (17) Օմանք. Եւ լցան։
(19) Օմանք. 'Ի գիշերի եբաց։ (21) Օմանք. Ընդ առաւ-
ւօտս 'ի տա"... և որ Է նմայն էին, և կոչէին։ (23) Օ-
մանք. Եթէ զբանտն.. ամ զգուշութբ.. զոք ոչ ևս գտաք։
(24) Բզմք. Զբանս զայս իշ"։ (24) Ոսկան. Հիացան վն
նց։ (25) Օմանք. Նոցա և ասէ. եթէ ահա։ (26) Այլք.
Իշխանն սպասաւորօքն.. ած զնս ոչ բռ"։ (27) Օմանք.
Յատենին. եհարց ցնս քա"։ (28) Օմանք. Արդ՝ ահա-
ւասիկ լցէք.. ուսմամբ ձեր"... զարիւն զառնն զայնո-
րիկ։ (28) Յօրինակին՝ 'ի Գիրս Գործոց և էր՝ աստի ոչ...
արիւնն գրեալ էր եղին, արեան. զոր մեք առ 'ի չգոյ ...
թուի՝ ... նշան ... արիւն։ (29) Օրինակ
... ընդ ... յառաքելս. Պետրոս և այլ առաքք"։

կան ։ * Ած հարցն մերոց յարոյց զՅս՝ զոր դուք սպա- 30
նէք կախեալ զփայտէ ։ * զնա Ած առաջնորդ և փրկ- 31
կիչ բարձրացոյց աջով իւրով տալ ապաշխարութիւն Իղի,
և թողութիւն մեղաց ։ * և մեք եմք նր վկայք բանիցս այ- 32
սոցիկ, և Հոգին Սբ՝ զոր ետ Ած հնազանդելոց իւրոց ։
* Եւ նոքա իբրև լուան, առաստանեայքն և խորհէին 33
բ ա սպանանել զնս ։ * Յարուցեալ ոմն 'ի մէջ ատենին փա- 34
րիսեցի, որում անուն էր Գամաղիէլ՝ օրէնսուսոյց,
պատուական ամ ժողովրդեանն ։ Հրամայեաց սակա-
ւիկ մի զարսն արտաքս տանել ։ * և ասէ ցնոսա ։ արք 35
Իսրայելացիք՝ հայեցարուք 'ի ձեզ վասն արանցս այսոցիկ,
զինչ արժան իցէ գործել ։ * Յառաջ քան զաւուրս 36
զայսոսիկ յարեաւ Թևդաս՝ ասել զանձնէ թէ իցէ
ոմն ։ յոր անկան արք թուով իբրև չորեքհարիւր ։ որ
սպանաւ, և ամենեքեան որ միաբանեալ էին ընդ նմա՝
քակեցան՝ և եղեն յոչինչ ։ * Յետ նր յարեաւ յու- 37
դաս գալիլեացի՝ յաւուրս աշխարհագրին ։ և ապըս-
տամբեցոյց ժողովուրդ բզմ զկնի իւր ։ և նա կորեաւ,
և ամենեքեան որ ընդ նմայն հաւանեալ էին՝ ցրուե-
ցան ։ * Եւ զարդիս ասեմ ձեզ, 'ի բաց կացէք յա- 38
րանցդ յայդցանէ, և թոյլ տուք դոցա ։ զի եթէ 'ի
մարդկանէ իցէ խորհուրդդ այդ կամ գործդ՝ քակես-
ցի ։ * Ապա թէ յԱյ է՝ ոչ կարէք քակել զդոսա ։ դու- 39
ցէ և Ածամարտք գտանիցիք ։ Հաւանեցան նմա ։ * Եւ 40
կոչեցեալ զառաքեալսն՝ գանս հարին, և պատուիրե-
ցին՝ մի ևս խօսել յանուն Յսի ։ և արձակեցին զնս ։
* Եւ նոքա գնացին խնդալով յերեսաց ատենին, զի 41
վն անուանն արժանի եղեն անարգելոյ ։ * Եւ զամ 42

օր

(31) Ոմանք․ Աջով իւրով․ տալով ապաշ՛՛ ։ (32) Ա-
[illegible] ․ Եմք նորա ։ Ուր ոմանք․ Վկայք նր բա՛՛ ։
(33) Ոմանք․ Առաստանէին և ։ (34) Բազում․ Փարիսեցի․
որում ։ (35) Ոմանք․ Արժան է առնել ։ (36) Ոմանք․
Զաւուրս զայսոսիկ․․ եթէ իցէ ոմն․ յորս․․ չորեք
արիւր․ որ և սպանաւ․․ որ միաբան էին․․ և եղեն
ոչինչ ։ (36) Օրինակ մի․ իցէ ոմն մեծ ։ (37) Ոմանք․ Յու-
դա գալիլե՛՛ ․․ որ նմայն հաւանեալ էին ։ Ուր օրինակ մի․
Որ նմ հնազանդեալ էին՝ ցր՛՛ ։ և այլ օրինակ մի․ Ընդ նմայն
հաւաքեալ էին ։ (38) Ոմանք․ Զի թէ 'ի մար՛՛ ․․․ խորհուրդ
այդ կամ գործ ։ և ոմանք․ Խորհուրդդ կամ ։ (39) Ո-
մանք․ Ապա եթէ յԱյ իցէ ։ (40) Ոսկան․ Եւ կոչեալ
զա՛՛ ։ (40) Ոմանք․ Մի ևս խօսել յանուն ։ (41) Ոսկան յա-
տենէն․ Վն անուանն քն արժանի ։ (42) Բազում․ Ուսուցա-
նել և աւետարանել ։ Ուր ոսկան․ յուսուցանել ։
(42) Օրինակ մի․ Ուսուցանել զՏէր յն քն ։

Digitized by Google

որ 'ի տաճարին և տանէին ոչ դադարէին ուսուցա-
նել և աւետարանել՝ զՅս Քս :

ԳԼ. Զ.

1 Եւ յաւուրսն յայսմիկ 'ի բազմանալ աշակերտացն՝ եղ
եւ տրտունջ յունացն առ Եբրայեցիսն . զի ար-
համարհէին 'ի պաշտամանն հանապազորդի
2 այրիք նոցա : * Կոչեցին երկոտասանքն զբազմութիւն ա-
շակերտացն՝ և ասեն . ոչ է հաճոյ թողուլ մեզ զբանն
3 Այ՝ և պաշտել զսեղանն : * Ընտրեցէք եղբարք վկայ-
եալս 'ի ձէնջ արս եւթն , զորս կացուսցուք 'ի վերայ
4 պիտոյիցս այսոցիկ . * և մեք՝ աղօթից և պաշտաման
5 բանին հաստատուն լինիցիմք : * Եւ հաճոյ թուեցաւ բանն
առաջի ամենայն բազմութեանն : և ընտրեցին զՍտեփաննոս ,
այր՝ լի հաւատով՝ և Հոգւով սրբով , և զՓիլիպպոս , և
զՊրոքորոն , և զՆիկանովր , և զՏիմոնն , և զՊար-
6 մենաս , և զՆիկողայոս եկամուտ Անտիոքացի : * զորս կա-
ցուցին առաջի առաքելոցն , և աղօթս արարեալ՝ եդին
7 'ի վերայ նոցա զձեռս : * Եւ բանն Այ աճէր . և բազմա-
նայր թիւ աշակերտելոցն յոյժ յԵմ : և բազում ժո-
ղովք 'ի քահանայիցն անսային հաւատոցն :
8 * Ստեփաննոս այր՝ լի շնորհօք և զօրութեամբ , առնէր ա- Ը
9 րուեստս և նշանս մեծամեծս 'ի ժողովրդեանն : * Յա- ԲԲ
րեան ոմանք 'ի ժողովրդենէն , որ կոչէր Լիբերտացւոց՝ և
Կիւրենացւոց՝ և Աղեքսանդրացւոց՝ և որ 'ի Կիլիկեց-
10 ւոց՝ և յԱսիայ , վիճել ընդ Ստեփաննոսի . * և ոչ կա-
րէին զդէմ ունել իմաստութեանն և Հոգւոյն , որով
11 խօսէր : * Յայնժամ հրապուրեցին արս ոմանս ասել
զնմանէ , թէ լուաք զդորա խօսել բանս հայհոյութեան
'ի

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Յունաց առ Եբրայեցիս . . . հանա-
պազորդ այրիք : (2) Այլ. Հաճոյ մեզ թո՛՛ . . զսե-
ղանսն : (3) Ի լու՛՛. Ընտրեցէք եղբարս վկայեալս 'ի ձէնջ.
[illegible] 'ի [illegible]՛՛ : (3) Ոմանք 'ի նոր օրինակաց [illegible] ,
[illegible]՝ լի հոգւով [illegible] և իմաստութեամբ . զորս կացուսցուք՛՛ : Ոմ
անք . Լի հոգւով սրբով և իմաստութեամբ : (5) Այլ [illegible]
[illegible] . Թուեցաւ բանն առաջ՛՛ : (5) Ոմանք [illegible]՝ Ստե-
փաննոս [illegible] . [illegible]
[illegible] , [illegible] : (5) Ոմանք .
Լի հաւատովք . . . և զՊրոքորոն : (6) Ոմանք . Զոր կա-
ցուցին . . . զձեռս : (7) Բ [illegible] . Թիւ աշակերտացն յոյժ
(7) Օ[illegible] . Եւ բազում ժողովուրդք 'ի քա՛՛ : (9) Ոմանք .
Ի ժողովրդեանն որ . . 'ի Կիլիկեցւոց : (10) Ոմանք . Իմաս-
տութեան և Հոգւոյն որով խօսէրն : (11) Ոմանք . Ասել
նմա՝ լուաք . . զբանս հայհոյութեան :

'ի մովսէս եւ յԱծ։ * Եւ խռովեցին զժողովուրդն եւ 12
զերիցունսն եւ զդպիրսն. եւ հասեալ 'ի վերայ յափշտակեցին
տանէին զնա՝ եւ ածին յատեանն։ * Եւ կացուցին 13
վկայս սուտս որ ասէին, այրս այս ոչ դադարէ խօսել
բանս հայհոյութեան զտեղւոյս սրբոյ՝ եւ զօրինացն։ * Քանզի 14
'ի դմանէ լուաք, թէ յս նազովրեցի՝ նա քակեսցէ
զտեղիս զայս, եւ փոխեսցէ զօրէնս զոր ետ մեզ մով-
սէս։ * Եւ հայեցեալ 'ի նա ամենեցուն որ նստէին 15
յատենին, տեսին զերեսս նր որպէս զերեսս հրեշտակի։

ԳԼ. Է.

Ասէ քահանայապետն՝ եթէ արդարեւ՝ այդ այդպէս 1
իցէ։ * Եւ նա ասէ. Արք եղբարք եւ հարք՝ լուա- 2
րուք ինձ։ Աստուած փառաց երեւեցաւ հօր մերում Աբրա-
համու, մինչդեռ 'ի Միջագետս էր, մինչչեւ բնակե-
ցեալ էր զնա 'ի Խառան. եւ ասէ ցնա։ * Ել յերկրէ 3
քումմէ եւ յազգէ քումմէ, եւ եկ յերկիր՝ զոր ցուցից
քեզ։ * Յայնժամ ելեալ յերկրէն քաղդեացւոց բնա- 4
կեցաւ 'ի Խառան։ Եւ անտի յետ մեռանելոյ հօր նր,
փոխեաց պանդխտեցոյց զնա յերկիրս յայսմիկ յորում
դուք այժմ բնակեալ էք։ * Եւ ոչ ետ նմա ժառանգու- 5
թիւն 'ի սմա, եւ ոչ քայլ մի ոտին. եւ խոստացաւ տալ
նմա զսա 'ի բնակութիւն, եւ զաւակի նորա յետ նորա.
մինչ ոչ գոյր նր որդի։ * Խօսեցաւ Ած այսպէս, թէ 6
եղիցի զաւակ նր պանդխտեալ յօտար երկրի. եւ ծառայե-
ցուսցեն զնա՝ եւ չարչարեսցեն ամս չորեքհարիւր։
* Եւ զազգն որում ծառայեսցեն՝ դատեցայց ես, ասէ 7
Ած։ Եւ յետ այսորիկ ելցեն՝ եւ պաշտեսցեն զիս 'ի տեղ-
ւոջս յայսմիկ։ * Եւ ետ նմա ուխտ թլփատութեան։ Եւ 8
ապա ծնաւ զԻսահակ, եւ թլփատեաց զնա յաւուր ու-
թերորդի. եւ Իսահակ զՅակոբ, եւ Յակոբ զերկոտա-
սան նահապետսն։ * Եւ նահապետքն նախանձեալ ընդ 9
յով-

---

(12) Օրինակ մի. Եւ խռովեցուցին զժողովուրդն... 'ի մէջ նոցա յափշտակեալ... յատեանն։ (13) Ոմանք. Խօսել զբանս... եւ զօրինաց։ (14) Ոմանք. Զօրէնս զոր ետ։ (15) Ոմանք. Նստէին յատենին։

ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Թէ արդարեւ.. այդպէս է։ (3) Ոմանք. Յերկիրն որ ցուցից։ Եւ ոմանք. յոր ցուցից։ (4) Ոմանք. Փոխեաց եւ պանդխտեաց։ (4) Ոմանք. [illegible] այժմիկ էք դուք։ (5)(6) Ոմանք պակաս ունին [illegible]. Յետ նր մինչ ոչ գոյր նր որդի։ Խօսեցաւ.. երկրի՝ եւ չարչարեսցեն զնա ամս չորեքհարիւր։ (8) Ոմանք. Յաւուրն ութերորդի։ (9) Ոմանք. Նախանձեցին զնա յետ։ (9) Յօրինակին [illegible]

զյովսէփ վաճառեցին յեգիպտոս : և էր ած ընդ նմա .
10 * և փրկեաց զնա յամենայն նեղութեանց նորա . և ետ նմա շնորհս
և իմաստութիւն առաջի փարաւոնի արքային եգիպտաց-
ւոց . և կացոյց զնա իշխան եգիպտացւոց՝ և ամ տան
11 նորա : * Եւ եկն սով յամ երկիրն եգիպտացւոց , և 'ի քա-
նան : և էր նեղութիւն մեծ . և ոչ գտանէին կերակուրս
12 հարքն մեր : * Եւ լուեալ յակոբայ թէ գտանի կե-
րակուր յեգիպտոս , առաքեաց զհարսն մեր յառաջա-
13 գոյն : * և յերկրորդումն ծանօթս յովսէփ եղբարց
14 իւրոց : և յայտնի եղև փարաւոնի ազգն նորա : * Առա-
քեաց յովսէփ և կոչեաց զյակոբ զհայր իւր , և զամ
15 ազգատոհմն՝ ոգիս եւթանասուն և հինգ : * Եւ էջ
յակոբ յեգիպտոս . և վախճանեցաւ ինքն և հարքն մեր :
16 * և փոխեցան 'ի սիւքեմ , և եդան յայրին զոր ստացաւ
աբրահամ գնոց արծաթոյ յորդւոցն եմովրայ՝ 'ի սիւ-
17 քեմ : * Իբրև մերձեցաւ ժամանակն աւետեացն՝ զոր
խոստացաւ ած աբրահամու , աճեաց ժողովուրդն՝ և
18 բազմացաւ յոյժ յեգիպտոս : * մինչև յարեաւ այլ թա-
19 գաւոր յեգիպտոս , որ ոչ ճանաչէր զյովսէփ : * Նա՝
հնարեցաւ ազգին մերում , և չարչարեաց զհարսն մեր ,
առնել ընկեցիկ զմանկունս նոցա զի մի ապրեսցին :
20 * Յորում ժամանակի ծնաւ մովսէս , և էր հաճոյ
աստուծոյ . որ և սնաւ 'ի տան հօր իւրոյ ամիսս երիս :
21 * և յընկեցիկն առնել զնա՝ եբարձ զնա դուստրն փա-
22 րաւոնի , և սնոյց զնա իւր յորդեգիրս : * և վարժե-
ցաւ մովսէս ամ իմաստութեամբ եգիպտացւոց . և էր զօ-
23 րաւոր բանիւք և գործովք իւրովք : * Իբրև լցաւ նո-
րա քառասնամեայ ժամանակէ , անկաւ 'ի միտս նորա չուել
24 տեսանել զեղբարսն իւր՝ զորդիսն իսրէլի : * և տեսեալ զոմն

զու

ոմանց գրչաց էր յեգուպտոս , եգուպտացւոց : (11) Ոմանք .
Յամ երկրէն եգիպտացւոց . . կերակուր հար'' : (11) 'Ի
բնին ոչ կայ . Եւ 'ի քանան . և էր նեղութիւն մեծ : (12) Ո-
մանք . Յակոբ եթէ գոյր'' : (13) Ոմանք . Ազգ նորա փարա-
ւոնի . (16) Օրինակ մի . Եւ եդան յայրի անդ : (16) Ո-
մանք . Յորդւոցն եմովրայ սիւքեմայ : (17) Յայլ
օրինակ . Եւ բազմացաւ յոյժ յեգիպտ'' : (19) Ոմանք . Եւ չար-
չարեաց զհարսն : (20) Ոմանք . Ծնաւ և մովսէս . . . սնաւ
և անուն : (21) Ոմանք 'ի լուս'' . 'ի մէջ՝ դուստր , նշանակէին՝
թերութիւն անուան . կամ , թերութեամբս է անուն : (22) Ո-
մանք . Իմաստութեան եգիպտացւոց : (22) Ոմանք 'ի լուս'' .
'ի մէջ՝ վարժեցաւ նշանակէին՝ խրատեցաւ : (23) Ոմանք .
Իբրև լցան նմա . . ժամ : (23) Ոմանք 'ի լուս'' . 'ի մէջ՝ չուել .
նշանակէին՝ այց առնել . զոր և օրինակ մի ունէր ձայնիւն 'ի
բնաբանն : (24) Ոմանք Զչարացեալ , խնդրեաց զվրէժ

Digitized by Google

զրկեալ՝ օգնեաց. եւ խնդրեաց վրէժ զրկելոյն՝ սպա-
նեալ զեգիպտացին: * Համարէր մտանել թէ իմասցին եղ- 25
բարքն նորա, զի Աստուած 'ի ձեռն նորա տալոց էր փրկութիւն նոցա.
եւ նոքա ոչ իմացան: * Եւ 'ի վաղիւն անդր երեւեցաւ 26
նոցա մինչդեռ մարտնչէին, եւ վարեաց զնոսա 'ի խաղաղու-
թիւն. ասէ՝ արք եղբարք էք, ընդէ՞ր զրկէք զմիմեանս:
* Իսկ որ զրկէրն զընկերն՝ մերժեաց զնա, եւ ասէ. ո՞ կա- 27
ցոյց զքեզ իշխան եւ դատաւոր 'ի վերայ մեր: * Միթէ՛ 28
սպանանե՞լ կամիցիս զիս, զոր օրինակ սպաներ երէկ
զեգիպտացին: * Եւ փախեաւ Մովսէս 'ի բանիցս յայդ- 29
ցանէ, եւ եղեւ պանդուխտ յերկրին Մադիամու. ուր
բգ ծնաւ որդիս երկուս: * Եւ 'ի կատարել ամացն քա- 30
ռասնից, երեւեցաւ նմա յանապատին լերինն Սինեայ հրե-
շտակ Տեառն 'ի բոց հրոյ մորենւոջն: * Եւ Մովսէսի տե- 31
սեալ՝ զարմացաւ ընդ տեսիլն: եւ 'ի մատչելն նորա դիտել,
եղեւ ձայն Տեառն: * Ես եմ Աստուած հարցդ քոց. 32
Աստուած Աբրահամու՝ եւ Իսահակայ՝ եւ Յակոբայ: եւ դողա-
ցեալ Մովսէս՝ ոչ իշխէր հայել: * Եւ ասէ ցնա Տէր. 33
Լոյծ զկօշիկս ոտից քոց, զի տեղիդ յորում կաս
դու՝ երկիր սուրբ է: * Տեսանելով տեսի զչարչարանս 34
ժողովրդեան իմոյ որ յԵգիպտոս, եւ լուայ հեծութեան
նոցա, եւ իջի փրկել զնոսա. եւ արդ եկ առաքեցից զքեզ
յԵգիպտոս: * Զայն Մովսէս՝ զոր ուրացան եւ ասէին. 35
ո՞ կացոյց զքեզ իշխան եւ դատաւոր 'ի վերայ մեր, զնա
Աստուած իշխան եւ փրկիչ առաքեաց 'ի ձեռն հրեշտակին,
որ երեւեցաւ նմա 'ի մորենւոջն: * Նա եհան զնոսա ա- 36
րարեալ նշանս եւ արուեստս յերկրին Եգիպտացւոց,
եւ 'ի Կարմիր ծովուն, եւ յանապատին ամս քառասուն:
* Այս Մովսէս է որ ասաց ցորդիսն Իսրայէլի. Զմարգարէ 37
յարուսցէ Տէր Աստուած յեղբարց ձերոց՝ իբրեւ զիս, նմա լու-

զրկելոյն՝ սպանանել զեգիպտացին": (25) Ոմանք. Եթէ իմաս-
ցին եղբարքն նորա.. տալոց է զփրկ": (26) Օրինակ մի. Եւ
ասէ. արք.. զրկէք Է միմեանս: (27) Ոմանք. Զրկէրն
զընկերն: (28) Ոմանք. Երէկ սպանաներ: (29) Ոսկան. Յեր-
կրին Մադիամու: (29) Ոմանք. Ուր եւ ծնաւ երկուս որ":
(30) 'Ի յոր". 'Ի լերինն Սինայ: համաձայն Յունաց 'ի Եբրայ":
(30) Յօրինակին 'ի Եբրայական 'ի Լէ՛ մորենւոյն. յետոյ յաւելեալ
գծիւ, 'ի յատենէ՝ 'ի մորենւոյն. զորով զանց արարաք, եւ Եբրայական
համաձայն այսոց: (31) Ոսկան. Եւ Մովսէս տեսեալ:
(31)(32) 'Ի Եբրայ. ... Զայն Տն. եւ ասէ. Ես եմ: (32) Ոս-
կան յաւելու. Ած Աբրահամու, Ած Իսահակայ, եւ Ած
Յակոբայ: (33) Ոմանք. Զկօշիկս յոտից քոց: (35) Ո-
մանք. Զոր ուրացանն եւ ասեն. ո՞: (37) Ոմանք. Այս
է Մովսէս. կամ, այս Մովսէս է. Նմին յարուսցէ ձեզ

Digitized by Google

38 թիւք ։ * Սա է որ եղեւ յեկեղեցւոջն յանապատին ընդ
հրեշտակին, որ խօսեցաւ ընդ նմա 'ի լերինն Սինեայ՝ եւ
ընդ հարսն մեր. որ ընկալաւ զպատգամս կենդանիս
39 տալ մեզ ։ * Որում ոչ կամեցան հնազանդ լինել հար-
քըն մեր, այլ մերժեցին եւ դարձան սրտիւք իւրեանց
40 յեգիպտոս ։ * Եւ ասեն ցԱհարոն. արա մեզ աստուածս
որ երթիցեն առաջի մեր. զի Մովսէսն այն որ եհան
զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց՝ ոչ գիտեմք զի՞ եղեւ նմա
41 * Եւ արարին յաւուրսն յայնոսիկ որթ, եւ մատու-
ցին զոհս կռոց, եւ ուրախ լինէին 'ի գործս ձեռաց իւ-
42 րեանց ։ * Դարձոյց Ած՝ եւ մատնեաց զնս 'ի պաշտօն
զօրուն երկնից. որպէս եւ գրեալ է 'ի գիրս մարգարէից.
մի թէ զոհս եւ պատարագս մատուցէք ինձ զամս քա-
43 ռասուն յանապատին՝ տունդ Իլի ։ * Եւ առէք զվրանն
Մողոքայ, եւ զաստղն աստուածոյն Հռեմփայ, զպատ-
կերսն զոր արարէք երկիր պագանել նոցա. եւ փոխեցից
44 զձեզ յայն կողմ Բաբելացւոց ։ * Խորանն վկայութեան
էր ընդ հարսն մեր յանապատին. որպէս հրամայեաց որ
խօսէրն ընդ Մովսէսի, առնել զայն ըստ օրինակին զոր
45 եսես ։ * Զոր եւ ընկալեալ բերէին հարքն մեր հան-
դերձ յեսուաւ 'ի վիճակ ազգացն, զորս մերժեաց Ած
46 յերեսաց հարցն մերոց. մինչեւ յաւուրս Դաւթի, * որ
եգիտ շնորհս առաջի Այ, եւ խնդրեաց գտանել զյարկս
47 Այ Յակովբայ ։ * Նա եւ Սողոմոն շինեաց նմա տուն ։
48 * Այլ ոչ եթէ Բարձրեալն 'ի ձեռագործ տաճարս բը-
49 նակէ ։ Այլ որպէս մարգարէն ասէ. * երկինք աթոռ իմ
են, եւ երկիր պատուանդան ոտից իմոց. որպիսի՞ տուն
շինեցէք ինձ՝ ասէ Տէր. կամ զի՞նչ տեղի հանգստեան
50 իմոյ. * ոչ ձեռն իմ արար զայս ամ ։ * Խստապարա-
51 նոցք եւ անթլփատք սրտիւք եւ ականջօք ։ դուք հանա-
պազ հոգւոյն սրբոյ հակառակ կայք. որպէս հարքն ձեր,
52 եւ դուք ։ * Զո՞ ոք 'ի մարգարէիցն ոչ հալածեցին հար-
քըն ձեր. եւ սպանին զայնոսիկ որ յառաջագոյն պատ-
մեցին վն գալստեան արդարոյն. որոյ դուք այժմ մատ-
նիչք

Տր Ած ձեր յեղ'' ։ (38) Ոմանք. Նա եղեւ յեկեղեցւոջն յա-
նապատի . . . պատգամս կեն'' ։ (39) Ոսկան. Հնազանդիլ
հարքն մեր ։ (41) Յօրինակին. Յաւուրսն յայնմիկ որթ ։
Որ ոմանք. Յաւուր յայնմիկ ։ (42) Ոմանք. Որպ գրեալ
է . . մարգարէիցն . . . տուն Իլի ։ (43) Ոմանք. Զպատ-
կերն զոր . . յայն կողմն բա'' ։ (45) Ոմանք. Բերէին հարքն
մեր . . յեսուաւ 'ի վի'' . . յաւուրսն դաւթի ։ (49) Յօ-
րինակին [illegible]. Աթոռ իմ էն. եւ ։ (49) Ոմանք. Եւ երկիրս
պատուա'' ։ (50) Ոմանք. Ոչ ձեռք իմ արար ։ (51) Ոմանք. Որ
եւ հարքն ձեր ։ (52) Բն. Զո՞ 'ի մարգարէիցն ։

Digitized by Google

նենգիչք եւ սպանողք եղերուք. * որք առէք զօրէնս ի 53
հրամանս հրեշտակաց, եւ ոչ պահեցէք: * Եւ լուեալ 54
զայս զայրանային 'ի սիրտս իւրեանց, եւ կրճտէին զա-
տամունս 'ի վերայ նորա: * Եւ նա էր լի Հոգւովն 55
սրբով. հայեցաւ յերկինս՝ եւ ետես զփառս Այ, եւ զՅս
զի կայր ընդ աջմէ Այ: եւ ասէ՝ ահա տեսանեմ զեր-
կինս բացեալ՝ եւ զորդի մարդոյ զի կայ ընդ աջմէ Այ:
* Աղաղակեալ 'ի ձայն մեծ, խցին զականջս իւրեանց, 56
եւ դիմեցին առ հասարակ 'ի վերայ նր: * եւ հանեալ 57
արտաքոյ քաղաքին՝ քարկոծէին զնա: եւ վկայքն դնէին
զհանդերձս իւրեանց առ ոտս երիտասարդի միոջ՝ որ կո-
չէր Սաւուղ: * Եւ քարկոծ առնէին զստեփանոս, որ 58
կարդայր եւ ասէր. Տ՛ր Յս՝ ընկալ զոգի իմ: * Եդ 59
ծունր՝ եւ աղաղակեաց 'ի ձայն բարձր. Տր, մի համա-
մարեր դոցա զայս մեղս: եւ զայս իբրեւ ասաց՝ ննջեաց.
եւ Սաւուղոս էր կամակից սպանման նորա:

ԳԼ. Ը.

Թ Եւ եղեւ յաւուր յայնմիկ հալածումն մեծ 'ի վերայ 1
եկեղեցւոյն յԵմ. եւ ամենեքեան ցրուեցան 'ի գե-
ւղս հրէաստանի եւ 'ի սամարիա՝ բաց յառաքելոցն:
* Եւ բարձին զստեփանոս արք երկիւղածք, եւ արա- 2
բդ րին կոծ մեծ 'ի վերայ նր: * Բայց սաւղոս աւերա- 3
կան էր եկեղեցւոյն. 'ի տունս տունս մտանէր, քարշ-
էալ զարս եւ զկանայս՝ մատնէր 'ի բանտ: * Եւ որք 4
ցրուեալքն՝ շրջէին աւետարանէին զբանն: * Իսկ փիլիպ- 5
պոս իջեալ 'ի քաղաքն սամարացւոց՝ քարոզէր նոցա
զՔս յս: * Ո՛ւնկն դնէին ժողովուրդքն բանիցն փի- 6
լիպպոսի միաբան, 'ի լսել նց եւ 'ի տեսանել զնշան-
սն զոր առնէր: * Քանզի բազումք որ ունէին զայսս 7
պղծս, աղաղակէին 'ի ձայն մեծ եւ ելանէին: * եւ բա- 8
զում անդամալոյծք եւ կաղք բժշկէին: * եւ եղեւ ու- 9
րախութիւն մեծ 'ի քաղաքին յայնմիկ:

Այր

---

(55) Օրինակ մի. Հայեցեալ յեր". . զի կայր Յս աջմէ, եւ ա-
սէ: (56) Ոմանք. Աղաղակեցին 'ի ձայն: (57) 'Ի բէշ՛ն պի-
Քարկոծէին զնա: (58) Ոմանք. Ընկալ զհոգի իմ: (59) Ո-
մանք. Եդ ծունր. աղաղակեաց. . մի համարիր սոցա:
Գլ. Է. (1) Ոմանք. Յաւուրն յայնմիկ: Ուր ոսկոն. Յա-
ւուրսն յայնոսիկ: (1) Ոմանք. Հրէաստանի եւ սամա-
րեայ, բայց յառ": Ուր օրինակ մի. Եւ 'ի շամրին: (3) Ոմանք.
Քարշէր զարս եւ զկանայս, եւ մատ": (4) Օրինակ մի.
Եւ առաքեալքն շրջէին եւ աւե": (5) Ոմանք. Քարոզէր
նց զՔս: Ի այլ ոմանք. Նոցա զՅս: (7) Ոմանք. Զայս
պիղծս: (8) Ոմանք. Անդամալուծք: (9) Ոմանք. Անդէն

Digitized by Google

Այր ոմն Սիմոն անուն, յառաջագոյն էր ՚ի քաղա- ձ
քին. մոգէր և ապշեցուցանէր զազգն Սամարացւոց.
10 ասէր զանձնէ թէ իցէ մեծ ոմն: * Յոր հայէին ամե-
նեքեան ՚ի փոքուէ մինչև ՚ի մեծամեծս՝ և ասէին, սա
11 է զօրութիւն այ՝ որ կոչի մեծ: * Հայէին ՚ի նա վն բազում ժա-
12 մանակաց մոգութեամբքն ապշեցուցանելոյ զնս: * Բայց
յորժամ հաւատացին Փիլիպպոսի, որ աւետարանէր
վն արքայութեան այ, և անուանն յի քի, մկրտէին
13 ամենեքեան արք և կանայք: * Այլ և ինքն Սիմոն
հաւատաց, և մկրտեալ կանխէր առ Փիլիպպոս: տե-
սեալ զնշանսն և զմեծամեծ զօրութիւնսն որ լինէին՝ զար-
14 մանայր: * Իբրև լուան որ յԵմ առաքեալքն էին, թէ
և ՚ի Սամարիայ ընկալան զբանն այ, առաքեցին առ
15 նս զՊետրոս և զՅովհաննէս: * որք իջեալ կացին յա-
16 ղօթս ՚ի վերայ նոցա, ոպ զի առցեն զհոգին սբ. * զի
ցայնժամ չեւս էր և ոչ ՚ի վերայ միոյ նց հասեալ.
17 բայց միայն մկրտեալք էին յանուն տն յի: * Յայն-
ժամ եդին զձեռս ՚ի վերայ նց՝ և առնուին հոգի սբ:
18 * Տեսեալ Սիմոնի՝ թէ ձեռն ՚ի վերայ դնելով առա- ձԱ
քելոցն՝ տուեալ լինի հոգի սբ, մատոյց նց ինչս՝ և ա-
19 սէ. * տուք և ինձ զիշխանութիւս զայս, զի յոյր վր
դնիցեմ զձեռս՝ առցէ զհոգի սբ: Եւ Պետրոս ասէ
20 ցնա. * արծաթ քո ընդ քեզ լիցի ՚ի կորուստ, զի ըզ-
21 պարգևսն այ համարեցար ընչիւք ստանալ: * Ոչ գոյ
մասն և վիճակ ՚ի բանիդ յայդմիկ. քանզի սիրտ քո ոչ
22 է ուղիղ առաջի այ: * Ապաշաւեա՛ դու ՚ի չարեացդ
քո յայդցանէ, և աղաչեա՛ զՏր. թերևս թողութի՛ լի-
23 ցի քեզ ՚ի մեղմէս խորհրդոց սրտի քո: * Քզի ՚ի դառ-
նութե մաղձի, և ՚ի կնճիռս անիրաւութե տեսանեմ
24 զքեզ: * Պատասխանի ետ Սիմոն և ասէ. աղաչեցէ՛ք
դուք վն իմ զՏր, զի մի ինչ եկեսցէ ՚ի վերայ իմ՝ յա-
րոց

Սիմոնէ: (9) Օրինակ մի. Եւ մոգ էր.. ևթէ իցէ: (10) Ո-
մանք. Մինչև ցմեծամեծս: (12) Օրինակ մի. Հաւատա-
ցին բանիցն Փիլիպպ"... և յանունն Յի Քի: և այլ օրինակ
մի. և անուամբն Յի Քի: (13) Ոմանք ՚ի լսա". ՚ի վեր կան-
խէր. նշանակէին, ցանկայր: (13) Օրինակ մի. Եւ զմե-
ծամեծ սքանչելագործութիւնն զոր լինէր, և զար":
(15) Ոմանք. Զի առցեն զհոգին սբ: (16) Ոմանք. Զի
յայնժամ չև: (18) Ոմանք. Զի ձեռս ՚ի վր դնե".. հո-
գին սբ: (19) Ոմանք. Տուք ինձ զիշխանութիդ զայդ..
առցէ հոգի սբ: (20) Ոմանք. Զի զպարգևն այ: (21) Օ-
րինակ մի. Մասն և բաժին չիք յայդմիկ: (22) Օրի-
նակ մի. ՚Ի մեղաց խորհրդոց: (22) Ոմանք. ՚Ի չարեաց քոց
յայդցանէ: (24) Ոմանք. Մի եկեսցէ.. յորոց ասացէք:

Digitized by Google

րոց դուքդ ասացէք։ * Եւ նքա եդեալ վկայութիւն խօ- 25
սեցան զբանն տն, եւ դարձան յԵմ. եւ 'ի բազում 'ի
գեաւղս սամարացւոցն աւետարանէին։
ԺԲ * Հրեշտակն տն խօսեցաւ ընդ փիլիպպոսի՝ եւ ասէ. ա- 26
ԲԵ րի եւ գնա դու 'ի կողմն հարաւոյ՝ ընդ ճանապարհ որ
իջանէ յԵմէ 'ի գազայ. զի այս է անապատ։ * Եւ յա- 27
րեաւ գնաց։ Եւ ահաւասիկ այր մի եթեւովպացի ներ-
քինի, հզօր կանդակեայ տիկնոջ եթեւովպացւոց, որ էր
'ի վերայ ամ գանձուց նրա. որ եկեալ էր երկիր պա-
գանել յԵմ։ * եւ անդրէն դարձեալ եւ նստեալ 'ի կառս 28
իւրում, ընթեռնոյր զմարգարէն զեսայի։ * Ասէ հո- 29
գին ցփիլիպպոս. մատիր եւ յարեաց 'ի կառսդ յայդո-
սիկ։ * Եւ ընթացեալ փիլիպպոս՝ լուէր զի ընթեռ- 30
նոյր զեսայի մարգարէ։ եւ ասէ. գիտիցես արդեւք զոր
ընթեռնուցուս։ * եւ նա ասէ՝ զիարդ կարեմ, թէ 31
ոչ ոք առաջնորդեսցէ ինձ։ եւ աղաչէր զփիլիպպոս՝ ե-
լանել նստել ը նմա։ * Եւ գլուխ գրոցն զոր ընթեռ- 32
նոյր՝ էր այս. իբրեւ զոչխար 'ի սպանդ վարեցաւ, եւ
իբրեւ զորոջ առաջի կտրչի իւրոյ անմռունչ, այնպէս
ոչ բանայ զբերան իւր։ * 'ի խոնարհութե նրա դատաս- 33
տան նրա բարձաւ, եւ զազգատոհմ նրա ո պատմեսցէ. զի
բառնան յերկրէ կեանք նրա։ * Պատասխանի ետ ներ- 34
քինին փիլիպպոսի, եւ ասէ. աղաչեմ զքեզ՝ վսն ո՞յր ա-
սէ մարգարէն զայս. վսն իւր, եթէ վսն այլո՞յ ուրուք։
* Եբաց փիլիպպոս զբերան իւր, եւ սկսեալ 'ի գրոցս 35
յայսմանէ՝ աւետարանեաց նմա զյս քս։ * Իբրեւ եր- 36
թային զճանապարհայն, եկին 'ի ջուր ինչ. եւ ասէ ներ-
քինին, ահաւասիկ ջուր՝ զի՞նչ արգելու զիս 'ի մկր-
տելոյ։ * Եւ ասէ ցնա. եթէ հաւատաս բոլորով սր- 37
տիւ քով մարթ է։ Պատասխանի ետ ներքինին եւ ասէ.

հա-

---

(25) Բռլ. Եւ 'ի բզմ գեաւղս սամարաց"։ (25) Օ-
րինակ ա. Աւետարանէին զբնս։ (26) Ոմանք. Եւ գնա
ընդ կողմն... այն է անապատ։ (27) Ոմանք. Տիկ-
նոջ եթովպացւոյ։ (28) Ոմանք. Եւ էր անդրէն դար"..
զմրգրէ եսայի (29) Ոմանք. Մատիր յարեաց։ (30) Ո-
մանք. Եւ ընթացաւ փի"։ (30) Ոմանք. Զոր ընթեռ-
նուցուս։ (31) Ոմանք. Կարեցեմ գիտել, թէ ոք ոչ առաջ"։
(32) Ոսկան. Եւ գլուխ գրոյն։ (32) Օրինակ ա. Անմե-
ռունչ կայ. այնպէս։ (33) Ոմանք. Ա․ խոնարհութե
նրա։ (35) Ոմանք. Եւ սկսաւ խօսել 'ի գրոցս յայսմա-
նէ, աւետարանեաց նմա զյս։ (36) Ոմանք. Զճնպհայն...
զինչ արգելու զիս 'ի մկր"։ (37) Ոսկան յաւելու. Ասէ
ցնա փիլիպպոս։ (37) 'Ի բռլն ոչ իք. Պտնի ետ ներքինին.
ե.։ (37) Ոմանք. Եթէ է յս քս։ եւ ոմանք. եթէ յս քս է։

Digitized by Google

38 [illegible]
[illegible]
39 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
40 [illegible]
[illegible]
[illegible]

ԳԼ. Թ.

1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]

---

(38) [illegible] (39) [illegible] (40) [illegible]

ԳԼ. Թ. (1) [illegible] (1) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible] (5) [illegible] 6 [illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] (8) [illegible]

Digitized by Google

երկնա՛. եւ ոչ ամաչեսցէ. եւ ոչ երկիցէ եւ ոչ ապշեսցի: Եւ 10
կը ումեք աշխարհն 'ի գաւառակոս՝ ամենայնիւ անցուան. ա-
սէ ցնա Տէր 'ի տեսլեանն, ամենայնիւ: Եւ նա ասէ, ահա-
ւասիկ եմ Տէր: * Եւ ասէ ցնա Տէր. յառաջ կաց եւ գնա 11
ընդ փողոցն՝ որ կոչի ուղիղ, եւ խնդրեսցես յապարանս
Յուդայ՝ [illegible] անուն զ[illegible], զի կայ գնա-
յաղօթս: * Եւ եսես 'ի տեսլեան այր մի ամենայնիւ ա- 12
նուն, մտեալ եւ եդեալ 'ի վերայ նորա զձեռն, որպէս
զի տեսցէ: * Պատասխանի ետ ամենայնիւ. Տէր՝ լուայ 13
'ի բազմաց զայս առնէն, որչափ չարս արար սրբո-
ցդ քոց յԵրուսաղէմ: * Եւ աստ ունի իշխանութիւն 'ի քահա- 14
նայապետացն, կապել զամենեսեան որ կարդան զա-
նուն քո: * Ասէ ցնա Տէր. երթ գնա, զի անօթ ընտ- 15
րութեան է ինձ նա, կրել զանուն իմ առաջի հեթանո-
սաց՝ եւ թագաւորաց՝ եւ որդւոցն Իսրայէլի: * Քանզի 16
զի ես ցուցից նմա՝ որչափ պարտ իցէ նմա չարչա-
րել վասն անուան իմոյ: * Եւ գնաց ամենայնիւ եւ եմուտ 17
յապարանսն. եւ եդեալ 'ի վերայ նորա ձեռս, եւ ասէ.
սաւուղ եղբայր՝ 'ի Տէր հաւատաց, որ աշակերտ գնաց;
յո՛ր երեւեցաւն քեզ 'ի ճանապարհին յորում գայիր
որպէս զի տեսցես, եւ լցցիս Հոգւով սրբով: * Եւ վաղ- 18
վաղակի անկան յաչաց նորա իբրեւ կեղեւ. եւ ետես, եւ
յարեաւ մկրտեցաւ: * Եւ առեալ կերակուր զօրացաւ: 19
Եւ եղեւ 'ի գաւառակս ընդ աշակերտսն աւուրս ինչ:
* Եւ վաղվաղակի 'ի ժողովուրդսն քարոզէր զՅիսուս, թէ 20
սա է որդին Այ: * Զարմանային ամենեքեան, որ 21
լսէին, եւ ասէին. ոչ սա էր որ աւերէր հաւատացեալս յԵրու
սաղէմ որ կարդային զանուան յՆի. եւ այսր նորին իրի
եկեալ էր, զի կապեալ զնոսա տարցի առ քահանայ
ապետսն: * Այլ սաւուղ առաւել եւս զօրանայր՝ եւ յաղ- 22
թահարէր զՀրեայսն, որ բնակեալ էին 'ի գաւառակս

եւ

Ժողովրդեան ասէ Տէր: (10) Ոմանք. Ամենայնիւ անուան.:
եւ ասէ ցնա Տէր, ամենայնիւ. եւ նա ասէ, ահաւասիկ եմ:
(11) Ոմանք. Ամենայն յապարանսն: (12) Ոմանք. Ամենայնիւ
անուամբ: (12) Ոմանք. 'Ի վերայ նորա ձեռս: (13) Ոմանք.
Պիղծս եւ նմա ա՛ .. [illegible] առնէս այսորիկ: (15) Ոմանք.
Ե նա ինձ: (16) Ոմանք. Քանզի եւ ես խաւսիցես ցուցից նմա.
չարչարել նմա: (17) Ոմանք. Զձեռս, ասէ ... յորում
գայիր: (18) Օրինակ մի. յաչացն. * Եւ նոյն ժամայն 'ի նմա
[illegible]. Եւ վաղվաղակի անկաւ: (18) Յօրինակին. Իբրեւ
կեղեւ[illegible]: (19) Ոմանք. Առաւօտս ինչ Ը աւուրս: (20) Ո-
մանք. Քարոզէր զՅս: (21) Օրինակ մի. Զարմանային
ամենեքեան, որ լսէինն: (21) Ոմանք. Ոչ սա սա էր այն. եւ
եկեալ է, զի: (22) Օրինակ մի. Եւ սաւուղ առաւել զօրա

23 և խռովեցուցանէր թէ սա է Քն : * Իբրև կատա-
րեցան աւուրք բազումք, խորհեցան հրեայքն սպանանել
24 զնա : * Յայտնեցաւ Սաւղոսի նենգութիւն նց . քանզի
պահէին զդրունսն 'ի տուէ և 'ի գիշերի , որպէս զի սպան-
25 ցեն զնա : * Եւ առեալ զնա աշակերտացն 'ի գիշերի
26 ընդ պարիսպն կախեալ իջուցին վանդակաւ : * Իբ-
րև եկն սաւուղոս յերուսաղէմ , ընդելանէր յարել յա-
շակերտսն . և ամենեքեան երկնչէին 'ի նմանէ , չհաւա-
27 տային թէ իցէ աշակերտ : * Բայց բառնաբաս առեալ
զնա ած առ առաքեալսն . և պատմեաց նց՝ զիարդ 'ի
k . ճանապարհին տեսանէր զՏր , և զի խօսեցաւ ընդ նմա .
28 և զի 'ի դամասկոս համարձակեցաւ յանուն Յսի : * Եւ
էր ընդ նոսա մտանել և ելանել յԵմ , համարձակեալ յա-
29 նուն Տն . * Խօսէր և վիճէր ընդ յոյնսն . և նոքա խո-
30 կային սպանանել զնա : * Եւ իմացեալ եղբարցն՝ իջու-
ցին զնա 'ի կեսարիա , և առաքեցին զնա 'ի տարսոն :
31 * Բայց եկեղեցին ընդ ամ հրէաստան՝ և 'ի սամա-
րիայ և 'ի գալիլեա ունէր խաղաղութիւն , շինէր և եր-
թեալ զերկիւղն Տն : և մխիթարութեամբ հոգւոյն
սբյ բազմանայր :
32 * Եւ եղև 'ի շրջելն պետրոսի առ ամենեսեան , իջա- Ճ.Դ
նել նմա և առ սուրբսն՝ որ բնակեալ էին 'ի լիւդիա : ԹԷ
33 * և եգիտ անդ այր մի , որում անուն էր Ենեաս , ութ-
34 ամեան դնէր 'ի մահճիճս անդամալուծեալ : * Եւ ասէ ցնա
պետրոս , Ենեայ՝ բժշկէ զքեզ Տր յս քս , արի և քե-
զէն թօթափեսցես զանկողինս քո : և վաղվաղակի յարեաւ :
35 * Եւ տեսին զնա ամենեքեան որ բնակեալ էին 'ի լիւ-
36 դիա , և 'ի սարոնիա , որք և դարձան առ 'ի Տր : * Եւ
'ի յոպպէ էր կին մի աշակերտեալ՝ անուն տաբիթայ ,
որ թարգմանեալ կոչի այծեմնիկ . սա էր լի գործովք
37 բարեաց և ողորմութեամբք զոր առնէր : * Եւ եղև յա-
ւուրսն յայնոսիկ հիւանդանալ նմա և մեռանել . լուա-
38 ցին զնա՝ և եդին 'ի վերնատան անդ . * և մերձ
էր լիւդիայ 'ի յոպպէ . աշակերտացն լուեալ եթէ պետ-
րոս անդ է , առաքեցին երկուս արս առ նա , աղա-
չել

(26) Ոմանք · Ընտանեանայր յա'' . . . եթէ իցէ աշակերտ'' :
(27) Ոմանք · Առեալ ած զնա : (28) Օրինակ մի · 'ի մտա-
նել և յելանել : (31) Ոմանք · Շինէր և երթայր : (32) Ո-
մանք · 'ի լիդդիա · կամ , 'ի լւդդա : (33) Ոմանք · Ենեա-
ս ութամեան : (34) Օրինակ մի 'ի լուսն'' · 'ի Հշ՝ թօթափեա
մահիճ · նշանակէ՝ տարածեալ : (35) Ոմանք · 'ի լիւդդա , և
'ի սարոնիա : (36) 'ի լուսն'' · Որ թարգմանեալ կոչի · կա-
մանաւոր 'ի ... '' : (38) Ոմանք · Լիդդիա · կամ , Լւդդա . . .
թէ պետրոս . . երկուս . . . գնան'' :

ընդ՝ զի մի զանգիտասցես գալ առ մեզ։ * Յարուցեալ Պետրոս 39
գնաց ընդ նոսա. զոր իբրեւ եկն՝ հանին զնա ի վե-
րնատունն, և կային շուրջ զնովաւ այրիքն ամենայն լալով
և ցուցանէին զպատմուճանս և զհանդերձս, որ առնէր նոցա
այծեմնիկն։ * Եւ հանեալ արտաքս զամենեսեան Պետրոս՝ եդ 40
ծունր, եկաց յաղօթս. և դարձեալ ի մարմինն
ասէ. Տաբիթա արի։ և նա բացեալ զաչս իւր, իբրեւ ետես զՊետրոս՝ նստաւ։
Եւ ետ նմա զձեռն, և կանգնեաց զնա. և կոչեաց զսուրբսն
և զայրիսն, կացոյց զնա կենդանի։ * Եւ յայտնի եղեւ ընդ ամենայն 41
Յոպպէ, և բազումք հաւատացին ի Տէր։ * Եւ եղեւ
աւուրս բազումս մնալ նմա 42
ի Յոպպէ։ * Եւ եղեւ աւուրս բազումս մնալ նմա 43
ի Յոպպէ՝ առ Սիմովնի ուրումն խաղախորդի։

ԳԼ. Ժ.

ԺԵ

Այր մի էր ի Կեսարիա՝ անուն Կոռնելիոս. հարիւ- 1
րապետ ի գնդէն որ կոչիւր Իտալական։ * Բարե- 2
պաշտ և երկիւղած յԱստուծոյ ամենայն տամբն իւրով. առնէր
ողորմութիւնս բազումս ի ժողովրդեանն. և յաղօթս կայր
առ Աստուած յամենայն ժամ։ * Ետես ի տեսլեան յայտնապէս 3
զինն երրորդ ժամու տուընջեան, զհրեշտակ Աստուծոյ զի մտանէր
առ նա՝ և ասէր ցնա. Կոռնելիէ։ * Եւ նա հայեցեալ 4
ընդ նա՝ զարհուրեալ ասէ, զի՞նչ է Տէր։ Եւ ասէ ցնա.
Աղօթք քո՝ և ողորմութիւնք քո ելին յիշատակ առաջի
Աստուծոյ։ * Եւ արդ յղեա արս ի Յոպպէ՝ և կոչեա զՍի- 5
մովն զոր կոչեն Պետրոս. * Նա օթեւանեալ է առ 6
Սիմովնի ուրումն խաղախորդի, որոյ է տուն առ ծովեզերբն։
* Իբրեւ գնաց հրեշտակն որ խօսէր ընդ նմա, կո- 7
չեաց երկուս ի ծառայից իւրոց, և զինուոր մի բարեպաշ-
տօն ի սպասաւորացն իւրոց, * և պատմեաց նոցա զա- 8
մենայն, և առաքեաց զնոսա ի Յոպպէ։ * Եւ ի վաղիւն անդր ի ճանա- 9
պարհ

---

(39) Ոմանք. Եկեալ առ նոսա։ (39) Ոմանք. Որ իբրեւ եհաս։
(40) Ոմանք. Ի մարմինն, ասէ։ (41) Ի բաց". Զսուրբսն
և զայրիս. համաձայնայն ի Բնաբ"։ Այլ օրինակ մի. Զնո-
րոգեալ զսուրբսն։ Իսկ ասեն. Եւ կոչեաց զսուրբսն։ (41) Ո-
մանք. Զնոսա եւ զ. նոսա։ (42) Ոմանք. Եղեւ յայտ յոպպէ։
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Ի Կեսարիա՝ անուամբ Կոռնելիոս.
ի գնդէն որ կոչի Իտալական։ (2) Օրինակ մի ընդ աղօթս.
բազում ժողովրդեանն։ (3) Օրինակ մի. Եւ ետես. զի
հրեշտակ եկն առ նա. և ասէ ցնա, Կոռնելիէ։ (4) Ո-
մանք. Հայեցեալ ի նա, զարհուրեալ, ասէ. ելին
յիշատակ առաջի"։ (5) Ոմանք. Զսիմոն որ կոչի։ (6) Ո-
մանք. Տունն մերձ է։ (7) Ոմանք. Ի ծառայից իւրոց
և զինուոր մի։ (9) Ոմանք. Ի ճանապարհ

[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
[illegible]
[illegible]
23 [illegible]
[illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(11) [illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (13) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] (19) [illegible] (20) [illegible] (22) [illegible] (23) [illegible] (24) [illegible]

Digitized by Google

Գբ * Եւ եղեւ ՚ի մտանելն պետրոսի, ընդ առաջ եղեւ նմա 25
կոռնելիոս, անկեալ առ ոտսն նր երկիր պագանէր:
* Եւ պետրոս կանգնեաց զնա՝ եւ ասէ. յոտն կաց՝ եւ 26
ես ինքն մարդ եմ: * եւ խօսելով ընդ նմա եմուտ ՚ի 27
ներքս. եւ գտանէր անդ ժողովեալս զբազումս: * Եւ ա֊ 28
սէ ցնս. դուք ինքնին գիտէք՝ որպէս անմարթ է առն
հրէի հպել կամ մերձենալ առ այլազգի. եւ ինձ ած
եցոյց՝ մի զոք խառնակ կամ անսուրբ ասել ՚ի մարդ֊
կանէ: * Վասն այսորիկ եւ առանց ընդ բանս ինչ ա֊ 29
ռնելոյ եկի կոչեցեալ. բայց արդ՝ հարցանեմ, յինչ
պէտս կոչեցէք զիս: * Եւ կոռնելիոս ասէ. յառաջ֊ 30
քան զչորս աւուրս մինչ ցայս ժամ կայի յաղօթս յինն
ժամն ՚ի տան իմում, եւ ահա այր մի եկն եկաց առա֊
ջի իմ ՚ի հանդերձս պայծառս, եւ ասէ. * կոռնելի, 31
լուեալ եղեն աղօթք քո. եւ ողորմութիւնք քո յիշատակե֊
ցան առաջի ած: * Եւ արդ՝ յղեա արս ՚ի յոպպէ, եւ 32
կոչեա զսիմոն՝ որ կոչեցեալն է պետրոս. սա՝ մտեալ
է ՚ի տան սիմոնի որումն խաղախորդի մերձ ՚ի ծով.
որ եկեսցէ եւ խօսեսցի ընդ քեզ: * Եւ ես յանկարծ 33
յղեցի առ քեզ. դու բարւոք արարեր զի եկիր. արդ՝
ամենեքեան մեք առաջի ած կամք, լսել զամենայն որ
հրամայեալ է քեզ ՚ի տնէ: * Եբաց պետրոս զբերան 34
իւր, եւ ասէ. ճշմարտութեամբ հասանեմ, զի ոչ գոյ ակ֊
նառութիւն առաջի ած. * այլ առ ամ ազգս որ երկն֊ 35
չին ՚ի նմանէ՝ եւ գործեն զարդարութիւն, ընդունելի է
նմա: * Զբանն առաքեաց որդւոցն իսրի՝ աւետարա֊ 36
նել զխաղաղութիւն ՚ի ձեռն յսի քի. սա է ամենայնի
տր: * Դուք ինքնին գիտէք զբանն, որ եղեւ ընդ ամ 37
հրէաստան սկսեալ ՚ի գալիլեէ, յետ մկրտութեանն զոր
քարոզեաց յովհաննէս: * զյս որ ՚ի նազարեթէ, զոր 38
օծ

---

(25) Ոմանք. Ընդ առաջ եղեւ նր․․ եւ անկեալ առ ոտսն եր֊կիրպագանէր նմ: (27) Ոմանք. Ընդ նմ եմուտ․․ եւ գտանէ անդ․․ բզմս: (28) Ոսկան. Առ այլազգիս: (29) Ոմանք. Վս այնորիկ եւ ա՛՛: (30) Օրինակ մի. Յաղօթս զինն ժամուն․․․ առաջի իմ ՚ի կերպարանս լուսոյ, եւ ասէ: (31) Նոյն. Յիշեցան առաջի այ: (32) Յոյլ օրինակ. Յղեա արս ՚ի յոպպ՛՛ է (32) Ոմանք. Զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս. նա մտեալ է ՚ի տան ուրեմն սիմոնի. կամ. սիմոնի ուրումն խա՛՛․․․ եւ խօսեսցի բանս ընդ քեզ: (33) Ոսկան. Վաղվաղակի ուրեմն առաքեցի առ քեզ. եւ դու բարւոք․․․ առաջի քո կամք: (33) Ոմանք. Զի եկիր․․․ զամ զոր հրա՛՛: (34) Ոմանք. Ակնառութի առ ՚ի այ: (35) Բազմ. Ամ յամ ազգս: (35) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Եւ գործէ զարդարութի: (38) Ոմանք. Հոգւովն եւ զօրութբ:

Digitized by Google

ծին Ա՟ծ հոգւովն սրբով և զօրութ՟․ որ շրջեցաւ բարիս
առնել՝ և բժշկել զամ՟ ըմբռնեալսն 'ի սատանայէ․ զի
39 Ա՟ծ էր ընդ նմա։ * Եւ մեք վկայեմք ամենայնի զոր
արար յերկրին Հրէաստանի և յԵ՟մ․ զոր և սպանին
40 կախեալ զփայտէ։ * զնա Ա՟ծ յարոյց յերրորդ աւուր․
41 և ետ նմ՟ յայտնի լինել․ * ո՛չ ամ՟ ժողովրդեանն, այլ
մեզ վկայիցս յառաջագոյն ընտրելոցս յԱ՟յ․ որք և կե-
րաք և արբաք ընդ նմա՝ յետ յարուն՟ նորա 'ի մեռե-
42 լոց։ * Եւ պատուիրեաց մեզ քարոզել ժողովրդեանն՝
և վկայութի՟ դնել թէ նա է սահմանեալն յԱ՟յ, դա-
43 տաւոր կենդանեաց և մեռելոց։ * Նմա ամ՟ մարգա-
րէքն վկայեն, թողութի՟ մեղաց առնուլ անուամբ նո՟
44 ամ՟ հաւատացելոց 'ի նա։ * Եւ մինչդեռ խօսէր պետ-
րոս զբանս զայս, հանգեաւ հոգին սբ՟ 'ի վերայ ամե-
45 նեցուն՝ որ լսէին զբանն։ * Զարմացան՝ որք 'ի թլ-
փատութ՟է անտի հաւատացեալք եկեալ էին ընդ պետ-
րոսի․ զի և 'ի հեթանոսս պարգևք հոգւոյն սբ՟յ զե-
46 ղուին։ * քանզի լսէին 'ի նոցանէ խօսել լեզուս, և
47 մեծացուցանել զԱ՟ծ։ * Յայնժամ պատասխանի ետ
պետրոս՝ և ասէ․ մի թէ զջուրն ոք արգելուլ կարէ առ
'ի չմկրտելոյ զսոսա, որք և զհոգին սբ՟ ընկալան որպէս
48 և մեք։ * Եւ հրամայեաց նց՟ մկրտել յանուն յի՟ս քի՟։
յայնժամ աղաչեցին զնա լինել անդ աւուրս ինչ։

ԳԼ․ ԺԱ․

1 Լուան առաքեալքն և եղբարքն որք էին 'ի կողմանս ԺԶ
Հրէաստանի, զի և 'ի հեթանոսս ընկալան զբանն ԳԳ
2 Ա՟յ։ * Բայց յորժամ ել պետրոս յԵ՟մ, խղճէին 'ի նմա-
3 նէ որ 'ի թլփատութենէ անտի հաւատացեալքն․ * և ա-
սէին, եթէ եմուտ առ արս անթլփատս՝ և եկեր ընդ
4 նս՟։ * Եւ սկսաւ պետրոս պատմել նց՟ կարգաւ՝ և ա-
5 սէ․ * Ես էի 'ի քաղաքին յոպպէ յաղօթս, և տեսի
զարմացմամբ տեսիլ․ իջանել անօթ ինչ իբրև կտաւ
մեծ, զչորեքցունց տանոց կախեալ յերկնից՝ և եհաս
մինչ

(39) Օրին․ Վկայեմք․ չ՟ն, եմք վկայ։ (40) Օրին․ Յարոյց յաւուր երրորդի։ (41) Օրին․ Ընտրելոց յԱ՟յ։ (43) Օ-րին․ Անուամբն նր՟։ (44) Օրին․ Պետրոս խօսէր զբանս զայս։ (46) Օրին․ խօսել 'ի լեզուս։ (47) 'Ի բՃ՟մ ո՟չ՟ է․ Պետրոս և ասէ։ (47) Օրին․ Զջուր ոք ար՟․․ առ 'ի չմկրտել զնոսա։ (48) Օրին․ Յանուն տն՟ յի՟սի՟։ ԳԼ․ ԺԱ․ (1) Օրին․ Եւ եղբարք որ էին։ (2) Օրին․ 'Ի թլփատութենէ հաւատացեալքն էին։ (3) Օրին․ Եթէ մտեր առ արս․․ և կերեր ը՟ նս՟։ (5) Օրին․ 'Ի քղքին 'ի յոպպէ․․ և տեսանէի 'ի զարմացման տեսիլ․ իջեալ

Digitized by Google

մինչև առ իս։ * յոր ապշուցեալ հայէի. և տեսի զչոր- 6
քոտանիս երկրի, և զգազանս, և զսողունս, և զթռչ-
չունս երկնից։ * և լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. ա- 7
րի Պետրոս՝ զե՛ն և կե՛ր։ * և ասեմ. քա՛ւ լիցի տր. 8
զի խառնակ ինչ և անսուրբ ոչ երբէք եմուտ 'ի բե-
րան իմ։ * Պատասխանի ետ ինձ երկիցս անգամ բար- 9
բառն յերկնից. զոր ած սրբեաց՝ դու մի՛ խառնակ հա-
մարիր։ * Այս եղև երիցս, և վերացաւ դարձեալ ամ 10
անօթն յերկինս։ * Եւ ահա անդէն երեք արք եկին 11
կացին առ ապարանիցն՝ ուր եսն էի, առաքեալք 'ի
Կեսարեայ առ իս։ * և ասէ ցիս հոգին՝ երթա՛լ ընդ 12
նոսա, և մի՛ ինչ խղճել։ եկին ընդ իս և սոքա վեց ե-
ղբարքս, և մտաք 'ի տուն առնն այնորիկ։ * Եւ 13
պատմեաց մեզ՝ ո՛րպէս ետես զհրեշտակն 'ի տան իւրում,
զի կայր և ասէր ցնա. առաքեա՛ 'ի յոպպէ, և կոչեա՛
զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս. * որ խօսեսցի բանս ընդ 14
քեզ, որովք կեցցես դու և ամ տուն քո։ * Եւ իբ- 15
րև սկսայ խօսել՝ եկն հոգին սբ 'ի վերայ նոցա. ոպ 'ի
վերայ մեր իսկզբանն։ * Յիշեցի զբանն տն զոր ասէրն. 16
յովհաննէս մկրտեաց 'ի ջուր. բայց դուք մկրտեսջիք 'ի
հոգին սբ։ * Իսկ եթէ զհաւասարական պարգևն ետ ած 17
նց՝ ոպ և մեզ՝ 'ի հաւատալն 'ի տր յս քս. ես զի՞նչ
կարող էի արգելուլ զած։ * Եւ լուեալ զայս՝ լռե- 18
ցին, և փառաւո՛ր առնէին զած՝ և ասէին. ուրեմն և
'ի հեթանոսս ետ ած զապաշխարութիւն կենաց։ * Եւ 19
ցրուեալքն 'ի նեղութենէն որ եղև 'ի վերայ ստեփանոսի
հասին մինչև 'ի փիւնիկէ, և 'ի կիպրոս, և յանտիո-
քիայ. ոչ ումեք խօսէին զբանն՝ բայց միայն հրէից։
* Եւ էին ոմանք 'ի նոցանէ արք կիպրացիք և կիւ- 20
րենացիք. որք մտեալ յանտիոք՝ խօսէին ընդ յոյնս,
աւե-

անօթ... և հասեալ մինչև առ իս։ (9) Ոսկան. Պետրոսի ետ բարբառն երկիցս անգամ յերկնից։ (10) Ոմանք. Այս եղև երիցս։ (10) Ոմանք. Եւ վերացաւ անօթն յերկինս։ Ոմանք. Եւ վերացաւ դարձեալ ամ յերկինս։ (11) Ոմանք. Եւ ահա անդրէն... ուր էին, առաքեալք 'ի կեսարիոյ առ իս։ (11) Յօրինակին գրեալ էր. Արք էին հացին։ Եւ առ ափէն և զինի ուրէք ուրէք գրեալ էր՝ կեսարեայ։ (12) Ոմանք. 'ի տունն առն այ"։ (14) Ոմանք. Որով կեցցես։ (15) Ոմանք. Ոպ և 'ի վը մեր իս"։ (16) Ոմանք. Տն որ ասէրն. նա, զոր ասաց... մկրտիջիք։ (17) Ոմանք. Իսկ արդ եթէ զհա"... ետ ած և նոցա։ (19) Առ ոսկանայ գիրս. 'ի նեղութենէն որ եղև 'ի վը ստե"։ (19) Ոմանք. Որ եղեն.. հասին 'ի փիւնիկէ և 'ի կիպրոս և յանտիոք։ (20) Առ ոսկանայ գիրս. Ոմանք 'ի նոցանէ արք

Digitized by Google

21 աւետարանէին զՏր Յս ։ * Եւ էր ձեռն Տն ընդ նոսա·
22 և բազմութիւն հաւատացելոց դարձան ՚ի Տր ։ * Լուաւ
եղև բանս այս յականջս եկեղեցւոյն՝ որ էր յԵմ, զնո-
23 ցա· և առաքեցին զԲառնաբաս մինչև յԱնտիոք ։ * Որ
իբրև եկն ետես զշնորհսն Այ՝ ուրախ եղև, և մխիթա-
24 րէր զամենեսեան՝ յօժարութբ սրտի կալ նմա ՚ի Տր ։ * Զի
էր այր զուարթագին՝ և լի Հոգւով սրբով և հաւա-
25 տով ։ և յաւելաւ ժողովուրդ բազում Տն ։ * Եւ ել ՚ի
Տարսոն խնդրել զՍաւղոս, և գտեալ ածէ յԱնտիոք ։
26 * Եւ եղև նոցա ամ մի ողջոյն ժողովել յեկեղեցին, և
ուսուցանել ժողովուրդ բազում, և անուանել նախ
յԱնտիոքի զաշակերտսն՝ Քրիստոնեայս ։
27 * Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ իջին յԵրուսաղեմէ մար- ԺԷ
28 գարէք յԱնտիոք ։ * Յարուցեալ մի ոմն ՚ի նոցանէ ա- ԳԳ
նուն Ագաբոս, նշանակեաց Հոգւովն սով մեծ լինել
29 ընդ ամ աշխարհ, որ եղև առ Կղաւդեաւ ։ * Բայց յա-
շակերտացն անձինք որպէս զօրէր կարող ոք էր, իւրա-
քանչիւրոք ՚ի նոցանէ որոշեցին առաքել ՚ի պէտս եղ-
30 բարցն, որ բնակեալ էին ՚ի Հրէաստանի ։ * Զոր և ա-
րարին իսկ առաքեալ առ երիցունսն ՚ի ձեռն Բառ-
նաբայ և Սաւղոսի ։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Ընդ ժամանակսն ընդ այնոսիկ արկ Հերովդէս ար- ԺԸ
2 քայ ձեռն՝ չարչարել զոմանս յեկեղեցւոյն ։ * և ԿԵ
3 սպան զՅակովբոս զեղբայր Յովհաննու սրով ։ * Ետես
եթէ հաճոյ է Հրէիցն, յաւել ևս ունել զՊետրոս ։ և
4 էին աւուրք բաղարջակերաց ։ * Զոր իբրև կալաւ՝ եդ
՚ի բանտի, և մատնեաց չորից չորրորդաց զինուորաց
պահել զնա ։ և կամէր յետ զատկին ածել զնա ժողո-
5 վրդեանն ։ * Եւ Պետրոս ՚ի պահեստի էր ՚ի բանտին ։
և աղօթք առնէին լինէին յեկեղեցւոյն վս նր առ Այ ։

* Իսկ

կիպրացիք և Կիւրենացիք· որք ։ (20) Ոմանք· Աւետարանէին զՏր Յս ։ (21) Ոմանք· Եւ ձեռն Տն էր ընդ ։ (22) Ոսկան· Լուր եղև բանն ։ (22) Ոմանք· Որ յԵմ ։ (23) Ոմանք· Եկն և ետես . . . զամենեսին յօժարութբ սրտիւ կեալ նմա ։ (24) Ոմանք· Ժողովք բազում ՚ի Տր ։ (26) Ոսկան· Զաշակերտսն Քրիստոնեայս ։ (28) Ա[illegible] ՚Ի նշէ անուն Ագաբոս ։ (28) Օրինակ մի· Ընդ ամ աշխարհն ։ (28) Ոմանք· Որ եղև իսկ առ ։ (30) Յօրինակին· Առաքեալ առ երիցունսն ։ Այլ օրինակ մի· Առաքել առ երի" ։
ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք· Ընդ ժամանակս այս" ։ (3) Ոմանք· Ետես թէ հաճոյ է . . աւուրքն բաղար" ։ (4) Օրինակ մի· Եւ կամէր յետ զատ" ։ (5) Օրինակ մի· Յեկեղեցին վս նր ։

Digitized by Google

Իբրեւ կամեցաւ զնա ածել Հերովդէս. ՚ի գիշերին 6
յայնմիկ էր Պետրոս ՚ի քուն ՚ի մէջ երկուց զինուորաց՝
կապեալ երկթին շղթայիւք. և պահապանքն առաջի դը-
րանն պահէին զբանտն ։ * Եւ ահա հրեշտակ Տն եկն 7
եկաց ՚ի վերայ, և լոյս ծագեաց ՚ի տանն՝ և խթեաց զը-
կողն Պետրոսի, յարոյց զնա՝ և ասէ. արի վաղվա-
ղակի ։ և անկան շղթայքն ՚ի ձեռաց նորա ։ * Եւ ասէ 8
ցնա հրեշտակն. ած զգօտի քո, և արկ զհողաթափս
յոտս քո ։ և արար այնպէս ։ և ասէ ցնա. արկ զձորձս
քո, և եկ զհետ իմ ։ * Եւ ելեալ երթայր զհետ, և 9
ոչ գիտէր՝ եթէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղեւն ՚ի հրեշտա-
կէն. զի համարէր երազ տեսանել ։ * Եւ իբրեւ անց 10
ցին նոքա ըստ մի պահ և ըստ երկուս, եկին մինչև ՚ի
դրունն երկաթի որ հանէր ՚ի քաղաքն. որ ինքնին բա-
ցաւ նոցա ։ և մտեալ անցին ընդ փողոց մի. և վաղվա-
ղակի ՚ի բաց եկաց ՚ի նմանէ հրեշտակն ։ * Եւ Պետ- 11
րոս իբրեւ ՚ի միտս եկեւ ; ասէ. արդ գիտեմ ճշմարիտ
եթէ առաքեաց Տր զհրեշտակ իւր, և փրկեաց զիս ՚ի
ձեռաց Հերովդի. և յամ ակնկալութէ ժողովրդեանն
Հրէից ։ * Եւ ըմբռնեալ ՚ի միտս՝ եկն ՚ի տուն Մարիամու մօր 12
Յովհաննու, որ կոչեցաւն Մարկոս. ուր էին բազումք
ժողովեալ՝ և աղօթս առնէին ։ * Եւ բախեալ զդրունս 13
տանն, մատեաւ աղախին մի ունկն դնել, որում ա-
նուն էր Հռոդէ ։ * և ծանուցեալ զձայնն Պետրոսի, 14
՚ի խնդալոյն ոչ եբաց զդրունն. ՚ի ներքս ընթացեալ
պատմեաց, եթէ Պետրոս առ դրանն կայ ։ * Նոքա 15
ասեն ցնա՝ մոլիս ։ և նա եւս պնդէր՝ թէ այդպէս է ։ և նք
ասէին՝ հրեշտակ նր իցէ ։ * Եւ Պետրոս ստէպ բա- 16
խէր ։ Իբրեւ բացին, տեսին զնա՝ և զարմացան ։ * Եւ 17
նա ձեռամբ ցուցանէր նց լռել. և պատմեաց ոպ̄ և
Տր եհան զնա ՚ի բանտէն. և ասէ՝ պատմեցէք Յակո-
բայ և եղբարց զայս ։ և ելեալ գնաց յայլ տեղի ։
* Եւ

---

(6) Ոմանք. Ածել զնա Հերովդէս ։ (7) Յօրինակին գրեալ. Հրեշտակ Տն էր եկաց ։ (7) Ոմանք. Եւ խթեաց զկողն Պետրոսի, զարթոյց զնա ։ (8) Ոմանք. Եւ ասէ հրեշտակն ցնա ... ՚ի յոտս քո ... և եկ զհետ իմ ։ (8) Յօրինակին գրեալ. Զհողաթափս յոտս քո ։ (9) Ոմանք. Թէ ճշմարիտ իցէ որ ինչ եղեւ ։ (10) Ոմանք. Եւ ըստ երկու ։ (11) Ոմանք. Գիտեմ ճշմարտիւ թէ ։ (13) Ոմանք. Եւ ՚ի բաղխել զդրունս դրանն, մա".. ունկն դնէր, որում ։ (14) Ոմանք. Զձայն պետ".. զդրունն.. թէ Պետրոս ։ առ դրանն կայ ։ (15) Ոմանք. Թէ այսպէս է. և նոքա ասեն. հրեշ" ։ (16) Ոմանք. Եւ իբրեւ բացին ։ (17) Ոմանք. Ձեռամբն ցու"... ոպ̄ Տր եհան զնա ... և ել գնաց յայլ ։

Digitized by Google

18 * Եւ իբրև եղև այգ, էր խռովութիւն մեծ 'ի մէջ զինուո-
19 րացն, թէ զի՞ արդեօք պատահեալ եղև։ * Իսկ Հերովդէս
իբրև խնդրեաց զնա՝ և ոչ եգիտ, հարցեալ զպահապան-
սն՝ հրամայեաց սպանանել։ Եւ իջեալ 'ի Հրէաստանէ
20 'ի Կեսարիա, և անդ լինէր։ * Եւ էր Հերովդէս ցաս-
մամբ ընդ Տիւրացիս և ընդ Սիդոնացիս. և նոքա միա-
բանութեամբ եկին առ նա. և 'ի բանի արարեալ զԲղաս-
տոս սենեկապետն արքայի, խնդրէին զխաղաղութիւն, զի
21 կերակրէին երկիրն նոցա յարքունուստ։ * Յաւուր
միում յերևելում՝ Հերովդէս զգեցեալ էր զհանդերձ
թագաւորութեան՝ և նստէր յատենի. և խօսէր ընդ նո-
22 սա հրապարակաւ։ * Եւ ժողովուրդն աղաղակէր՝ թէ այ բար-
23 բառ է, և ոչ մարդոյ։ * Եւ անդէն եհար զնա հրեշ-
տակ Տն, փոխանակ զի ոչ ետ փառս այ. և եղեալ որդ-
24 նալից՝ սատակեցաւ։ * Եւ բանն այ աճէր և բազ-
25 մանայր։ * Բառնաբաս և Սաւղոս դարձան յԵմէ՝ իբ- Գ Զ
րև կատարեցին զպաշտօնն. առեալ էր ընդ իւրեանս
և զՅովհաննէս՝ որ կոչեցեալն էր Մարկոս։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Էին ոմանք յԱնտիոք ըստ եկեղեցւոյն, մարգարէք և
վարդապետք. Բառնաբաս՝ և Շմաւոն որ կոչեցեալն
Նիգեր, և Ղուկիոս Կիւրենացի, և Մանայէն դայեկոր-
2 դի Հերովդի չորրորդապետի, և Սաւղոս։ * Մինչդեռ
'ի պաշտաման Տն կային՝ և պահէին. ասէ Հոգին Սր.
որոշեցէք ինձ զԲառնաբաս և զՍաւղոս 'ի գործ՝ յոր
3 կոչեցեալ է իմ զդոսա։ * Յայնժամ պահեալ՝ և ա-
ղօթս արարեալ, եդին ձեռն 'ի վերայ նց՝ և արձակե-
4 ցին։ * Եւ նք առաքեալք 'ի Հոգւոյն Սբյ՝ իջին 'ի Սելև-
5 կիայ, և անտի նաւեցին 'ի Կիպրոս։ * Եւ հասեալ 'ի
Սաղամինայ՝ պատմէին զբանն այ 'ի ժողովուրդս Հրէ-
6 իցն. ունէին և զՅովհաննէս պաշտօնեայ։ * Շրջ-
ջեալ

(18) Ոմանք. Եւ իբրև այգ եղև։ (18) Յայլս պակաս. Թէ զի՞ արդեօք։ (19) Օրինակ մի. Իջեալ պետրոս 'ի Հրէաստանէ 'ի Կեսարիա, և անդ։ (20) Ոմանք. Սենեկապետն ար"... երկիրն նց։ (21) Օրինակ մի. Յաւուր միայ և րևելում։ Ուր այլ օրինակ մի 'ի լուս". նշանակէ. 'ի ժամանելում։ (21) Ոմանք. Զգեցեալ էր զգեստ։ (25) Ոմանք. Ընդ իւրեանս զՅովհաննէս՝ որ կոչեցաւն մար"։

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եւ էին ոմանք։ (1) Ոմանք. Նիգեր. կամ, Նիգեր.. դայեակորդի։ (2) Ոմանք. 'ի պաշտաման Տն... կոչեցեալ էր իմ։ (3) Ոմանք. Եդին ըզձեռն։ (4) Օրինակ մի. Եւ նք արձակեցեալք 'ի Հոգ"... 'ի Կիպրոս։ (6) Ոմանք. Մինչև 'ի պափոս.. այր մի

Digitized by Google

ջեալ ընդ ամ կղզին մինչեւ 'ի պափոս, գտին այր մի մոգ սուտ
մարգարէ՝ հրեայ, որում անուն էր
բարեյեսու : * որ էր ընդ փոխանակի թագաւորին սեր- 7
գեայ պաւղոսի առն իմաստնոյ : Նա առաջի կոչեալ զբառ-
նաբաս եւ զսաւղոս՝ խնդրէր լսել զբանն այ : * Ընդ- 8
դէմ եկաց նոց եղիմաս մոգ . քանզի այսպէս թարգմա-
նի անուն նր . որ խնդրէր շրջել զփոխանակն թագաւորին
'ի հաւատոց : * Իսկ սաւղոս, որ եւ պաւղոսն՝ լցեալ 9
հոգւով սրբով, հայեցաւ 'ի նա, * եւ ասէ . ով լի ամ 10
նենգութեմբ եւ խորամանկութեմբ՝ որդի սատանայի, թըշ-
նամի ամ արդարութե, ոչ լռես 'ի թիւրելոյ զճանա-
պարհս տն զուղիղս : * եւ արդ՝ ահա ձեռն տն 'ի վե- 11
րայ քո, եւ եղիցես կոյր, չտեսանել զարեւ մինչեւ 'ի ժա-
մանակ մի : Եւ անդէն անկաւ 'ի վերայ նր մէգ եւ խա-
ւար, եւ շրջէր խնդրէր առաջնորդս : * Յայնժամ տե- 12
սեալ փոխանակին զիրսն որ եղեն, հաւատաց,
զարմացեալ ընդ վարդապետութիւնն տն : * Եւ ամբառ- 13
ձեալ 'ի պափեայ պաւղոսեանց՝ եկին 'ի պերգէ պամփի-
լեայ : Յովհաննէս մեկնեալ 'ի նոցանէ դարձաւ յեմ :
* եւ նոքա գնացեալ 'ի պերգեայ՝ եկին յանտիոք պի- 14
սիդեայ . եւ մտեալ 'ի ժողովուրդն յաւուր շաբաթու՝
նստան : * Եւ յետ ընթեռնլոյ զօրէնսն եւ զմարգարէս, 15
առաքեցին առ նոսա ժողովրդապետքն՝ եւ ասեն . արք
եղբարք՝ եթէ իցէ 'ի ձեզ բանք մխիթարութեան առ
ժողովուրդդ՝ խօսեցարուք :

Ի * Յոտն եկաց պաւղոս՝ շարժեաց զձեռն իւր, եւ ասէ . 16

ԳԷ արք

մոգ . . . բարեյեսու : Այլ օրինակ մի . այր մի զոմն մոգ . . բարյեսուսոս : (7) 'Ի լուս՛՛ . 'ի մէջ փոխանակի թագաւորին . Նշանակէ՝ անթիպատոսին, որ է յունարէն ... թագաւորաւորէ, փոխանակ թագաւորին : (7) Օրինակ մի . Ընդ փոխանակ թագաւորին սերգեայ պաւղոսի : (8) Ոմանք . Ընդդէմ եկաց նմ : Ն ոմանք . եկաց նմա . . այսպէս թարգմանի անուն զանուն նր : Այլ ոմանք . Այսպէս թարգմանի : Յօր օրինակ մի յաւելու . Անուն նր անթիպատոսը : (8) 'Ի բնձ պըհյօր . Սէ խնդրէր : (10) Ոմանք . Եւ թշնամի ամ : (11) Այլոք . Եւ դու եղիցիս կոյր . . . եւ շրջելով խնդրէր : (11) Ոմանք . խնդրել առաջնի՛՛ : (12) Յօրինակին . Փոխանակի թագաւորին : (13) Յօրինակին փոխանակ Գրեն Բառնաբաս՝ ընդ այսմ օրինակի՝ 'ի պափէպաւղոսեանց . ընդ որում ոմանք Ն ոմանք յայլ օրինակաց : Զոր եւ ոմանք գրեն 'ի պափայէ . կամ, 'ի պափեայ պաւղոսեանց . Ն օրինակ մի՝ 'ի պափեայ . . պամփիւլեանց : (14) Ոմանք . Յաւուր շաբաթուց : (15) Ոմանք . Ընթեռնլոյ զօրէնս . . . առ ժողովուրդն խօսեցա՛՛ : (16) Բազմ . Ձեռան, եւ ասէ :

Digitized by Google

17 ա՛րք Իէլացիք՝ եւ որք երկնչիք յԱյ, լուարո՛ւք։ * Ած
ժողովրդեանս այսորիկ Իէլի ընտրեաց զհարսն մեր.
եւ զժողովուրդն բարձրացոյց ՚ի պանդխտութե յերկրին
Եգիպտացւոց. եւ ՚ի բազուկ բարձր եհան զնս անտի։
18 * Եւ իբրեւ քառասնամենայ ժամանակ կերակրեաց զնս
19 յանապատի. * եւ քակեալ ազգս եւթն յերկրին քա_
20 նանու՝ ժառանգեցոյց նց զերկիր նոցա * իբրեւ ամս չո_
րեքհարիւր եւ յիսուն։ Եւ յետ այսորիկ ետ նց դա_
21 տաւորս մինչեւ ՚ի Սամուէլ մարգարէ։ * եւ անտի յա_
ռաջ խնդրեցին թագաւոր։ եւ ետ նց Ած զՍաւուղ որ_
դի Կիսեայ, այր յազգէ Բենիամինի, ամս քառասուն։
22 * Եւ իբրեւ փոխեաց զնա, յարոյց նց զԴաւիթ թա_
գաւոր. որում եւ ասաց վկայութ. գտի զԴաւիթ որ_
դի յեսսեայ այր ըստ սրտի իմում, որ արասցէ զամ
23 զկամս իմ։ * ՚Ի սորա զաւակէ Ած ըստ աւետեացն
24 յարոյց Իէլի զՓրկիչն յն. * ըստ յառաջագոյն քարո_
զութեն յովհաննու առաջի երեսաց մտից նր, մկրտութե
25 ապաշխարութե՝ ամ ժողովրդեանն Իէլի։ * Եւ իբրեւ
լնոյր յովհաննէս զընթացսն, ասէր. զո՞ ոք կարծէք զի_
նէն թէ իցեմ. չեմ ես այն. այլ ահա գայ զկնի իմ,
26 որում չեմ արժանի զկօշիկս ոտիցն լուծանել։ * Ա՛րք
եղբարք՝ որդիք աբրահամեան տոհմին, եւ որ ՚ի ձեզ
երկիւղածք իցեն յԱյ. ձեզ բանս այս փրկութե առա_
27 քեցաւ։ * Բայց որ բնակեալ են յԵմ, եւ իշխանք նց՝
անծանօթ եղեն ՚ի նմանէ. եւ ըստ բարբառոց մարգա_
րէիցն, որ զամ շաբաթուն ընթեռնուին՝ դատեալ կա_
28 տարեցին. * եւ ոչ մի ինչ պատճառ մահու գտեալ՝ խնդ_
29 րեցին ՚ի Պիղատոսէ սպանանել զնա։ * Եւ իբրեւ կա_
տարեցին զամ՝ որ վն նր գրեալ էր, իջուցեալ ՚ի փայ_
30 տէն՝ եդին ՚ի գերեզմանի։ * Այլ Ած յարոյց զնա ՚ի
31 մեռելոց. որ երեւեցաւ աւուրս բազումս այնոցիկ, * որ
ելեալ էին ընդ նմա ՚ի Գալիլեէ յԵմ. որք եւ արդ իսկ
վկայք

---

(17) Ոմանք. ՚Ի պանդխտութե երկրին։ (21) Ոմանք. Զոր_
դի Կիսեայ. այր։ (22) Ոմանք. Եւ ասացաւ. վկայութ։
(22) Ոմանք. Զորդի յեսսեայ այլ ըստ սրտի իմոյ. . զամ
կամս իմ։ (24) Ոմանք. Մտիցն նր մկրտութեն ա''։ (25) Ոմանք.
Ոտից նր լուծանել։ (26) Օրինակ մի ընդ ոսկւոյ. Փրկ_
ութե առաքէ''։ (27) Ոմանք. Անծանօթք եղեն ՚ի նմա_
նէ . . . . դատեալ կատարեցին։ (27) ՚Ի լուսն''. Ըստ բար_
բառոյ. համաձայն Բէզա ՚ի Բնաբ''։ (27) Ոսկոն. Զամ շա_
բաթուն ընթերցեալ լինէին, դատել կա''։ (28) Ոմանք.
Պատճառս մահու գտ''։ (31) ՚Ի լուսն''. Որ եկեալ էին ը
նմ. համաձայն ոմանց ՚ի Բնաբ''։ (31) Օրինակ մի. Որք եւ արդ
իսկ վկայ են։

Digitized by Google

վկայք են նր՟ առ ժողովուրդն ։ * Եւ մեք ձեզ աւե- 32
տարանեմք զխոստումն որ առ հարսն եղեալ էր ։ * զի 33
զնոյն Ած՟ կատարեաց առ մեզ որդւոց նց՟՝ յարուցեալ
զՅս՟ ։ որպէս եւ ՚ի սաղմոսին գրեալ է՝ յերկրորդումն ։ Որ-
դի իմ ես դու՝ ես այսօր ծնայ զքեզ ։ * Եւ զի յա- 34
րոյց զնա ՚ի մեռելոց, եւ ոչ եւս դառնալոց է յապակա-
նութիւն ։ այսպէս ասէ ։ թէ տաց քեզ զսրբութիւնսն զդաւ-
թի զհաւատարիմսն ։ * քանզի եւ ՚ի միւսումն ասէ ։ ոչ 35
տացես սրբոյ քում տեսանել զապականութիւն ։ * Դաւիթ 36
զաւուրս յազգի իւր՟ խորհրդով պաշտեաց ։ եւ ՚ի կամս
Այ՟ ննջեաց՝ եւ յաւելաւ առ հարս իւր, եւ ետես զապա-
կանութիւն ։ * բայց զոր Ած՟ յարոյց ։ ոչ ետես զապա- 37
կանութիւն ։ * Յայտնի լիցի ձեզ արք եղբարք, զի սո- 38
րաւ ձեզ թողութիւն մեղաց աւետարանի ։ եւ յամենայ-
նէ յորմէ ոչ կարացէք օրինօքն Մովսիսի արդարանալ ։
* սովաւ ամ՟ որ հաւատայ՝ արդարանայ ։ * Զգոյշ 39
կացէք, գուցէ եկեսցէ ՚ի վերայ ձեր որ ասացեալն է 40
՚ի մարգարէս ։ * Տեսէք արհամարհոտք՝ եւ զարմացա- 41
րուք, եւ եղծարուք ։ զի գործ մի գործեմ ես յաւուրս
ձեր ։ գործ՝ որում ոչ հաւատայցէք՝ եթէ ոք պատմես-
ցէ ձեզ ։ * Եւ իբրեւ ելին անտի, աղաչէին ՚ի միւսում 42
շաբաթու խօսել նց՟ զնոյն բանս ։ * Եւ իբրեւ արձակե- 43
ցաւ ժողովուրդն, զհետ երթային բազումք ՚ի հրէից ան-
տի, եւ ՚ի պաշտօնէիցն եկամտից զպաւղոսիւ եւ զբառ-
նաբայ, որք խօսէին ընդ նոսա, եւ հաւանեցուցանէին
գ ա զնոս կալ մնալ ՚ի շնորհսն Այ՟ ։ * Եւ ՚ի գալ միւսոյ շա- 44
բաթուն, գրեթէ ամ՟ քաղաքն ժողովեցաւ լսել զբանն
Այ՟ ։ * Իբրեւ տեսին հրեայքն զամբոխն, լցան նախան- 45
ձու ։ եւ ընդդէմ դարձեալ ասացելոցն ՚ի պաւղոսէ,
հայհոյէին ։ * Համարձակեալ պաւղոսի եւ բառնաբայ՝ 46
ասէին ։ առ ձեզ նախ պարտ էր խօսել զբանն Այ՟ ։ եւ
քանզի դուք մերժէք զնա, եւ ոչ արժանիս համարիք

զձեզ

(32) Ոմանք ։ Զխոստումն որ առ ։ (33) Օրինակ մի ։ Որդւոց նոցա յարոյց" ։ (33) Ոմանք ։ Եւ ես այսօր ։ (34) Ոմանք ։ Որպէս ասէ ։ եթէ տաց, ձեզ զսր"․․ զհաւատարիմսն ։ (35) Յօրինակին գրեալ էր ։ Քում փոխանակ զապա" ։ (37) Ոմանք ։ Այն յարոյց ։ կամ, Ած յարոյցն ։ (39) Ոմանք ։ ՚Ի սա ամ որ հաւատայ" ։ (40) Ոմանք ։ ՚Ի վր՟ ձեր ասացեալն ՚ի մարգարէսն ։ (41) Ոմանք ։ Եթէ ոք պատմ" ։ (42) Ոմանք ։ Շաբաթուն խօսել նոցա զնոյն բանս ։ (43) Ոմանք ։ Եւ իբրեւ արձա"․․ պաւղոսի եւ բառնաբայ ։ (45) Ոմանք ։ Եւ ընդդէմ դարձան ։ (46) Ոմանք ։ Ասեն ։ առ ձեզ նախ պարտ է խօ"․․ քանզի մերժեցէք զնա, եւ ոչ արժանի համ" ։ (46) Բնին ։ Կենացն յաւիտենականաց ։

Digitized by Google

զձեզ կենացն յաւիտենից, ահաւասիկ դառնամք ՚ի հե-
47 թանոսս: * Զի այսպէս պատուիրեաց մեզ Տէր. Եդի
զքեզ ՚ի լոյս հեթանոսաց, լինել քեզ ՚ի փրկութիւն մինչեւ
48 ՚ի ծագս երկրի: * Զայս լուեալ հեթանոսացն՝ ու-
րախ լինէին, եւ փառաւոր առնէին զբանն Տն: Եւ հա-
ւատացին որք էին կարգեալ ՚ի կեանսն յաւիտենականս
49 * Եւ շրջէր բանն ընդ ամ գաւառն: * Բայց հրեայքն
50 գրգռեցին զպաշտօնեայ կանայս զպատուաւորս, եւ զգլխաւորս
քաղաքին՝ եւ յարուցին հալածումն ՚ի վերայ պաւղո-
սի եւ բառնաբայ, հանին զնս ՚ի սահմանացն իւրեանց:
51 * Եւ նոքա թօթափեալ զփոշի ոտից ՚ի վերայ նոցա,
52 եկին յիկոնիոն: * Եւ աշակերտքն լնուին խնդութեամբ
եւ Հոգւով սրբով:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ եղեւ յիկոնիոն ՚ի միասին մտանել նոցա ՚ի ժո- ԻԱ
ղովուրդ հրէիցն, եւ խօսել նոյնպէս. մինչեւ հա-
2 ւատալ հրէից եւ յունաց բազմաց յոյժ: * Բայց անհա-
ւանն հրեայքն յարուցին եւ չարացուցին զանձինս հե-
3 թանոսացն ՚ի վերայ եղբարցն: * Բազում ժամանակս
շրջէին, համարձակեալք ՚ի Տն վկայութ, բանիւ շնորհաց
իւրոց. եւ տալ նշանս եւ արուեստս լինել ՚ի ձեռս
4 նց: * Եւ եղեն հերձուածք բազմութ քաղաքին. ո-
5 մանք ՚ի հրէայսն, եւ ոմանք յառաքեալսն: * Իբրեւ ե-
ղեւ դիմել հեթանոսացն եւ հրէից իշխանացն իւրեանց՝
6 ՚ի թշնամանել եւ ՚ի քարկոծել զնս, * ազդ եղեւ նց՝
փախեան ՚ի քաղաքսն լիկաւոնացւոց, ՚ի լիւստրա եւ ՚ի
դերբէ՝ եւ շուրջ զգաւառաւն, եւ անդ աւետարանէին:
7 * Եւ այր ոմն լիւստրայի ակար յոտից նստէր՝ կաղ ԴԲ
8 յորովայնէ մօր իւրոյ, որոյ երբեք չէր գնացեալ: * Սա ԻԲ
լուաւ զխօսն պաւղոսի, որոյ հայեցեալ ՚ի նա եւ տե-
9 սեալ՝ թէ ունի հաւատս փրկութ, * ասէ մեծաձայն.
քեզ

(49) Ոմանք յաւելուն. Բանն տն ընդ ամ: (50) Ոմանք. Եւ ըզ-
գլխաւորս.. եւ հանին զնս ՚ի: (51) Ոմանք. Զփոշին յոտից
՚ի վն: (52) Ոմանք. Եւ աշակերտեալքն լնուին:
Գլ. ԺԴ. (1) Այլք. Մինչեւ հաւատալ հրէից: (1) Օ-
րինակ մի. Հրէից եւ հեթանոսաց բազմաց: (3) Ոմանք.
Շնորհացն իւրոց. կամ, իւրեանց: (4) Բազմք. Եւ էին
հերձուածք ՚ի բազմութ քղքին, ոմանք էին ՚ի հրէայսն:
(5) Ոմանք. Դիմեալ հեթանոսաց.. իւրեանց թշնամա-
նել եւ քարկոծել զնս: (6) Ոմանք. Ազդ եղեւ նց.. ՚ի
քղքս լիկաւոնացւոց եւ լիւստրա եւ ՚ի դերբէ՝՝: (7) Ոմանք.
Եւ այր մի լիւստ՝՝: (8) Ոմանք. Զխօսն պաւղոսի. որ
հայեցեալ.. եւ թէ: (9) Ոմանք. Ձայն կա ՚ի վն:

Digitized by Google

քեզ ասեմ յանուն տն մերոյ յսի քսի. յոտն կաց 'ի
վերայ ոտից քոց ուղիղ: և վազվազէր՝ և գնայր: * Եւ 10
ժողովրդոցն տեսեալ զոր արարն պաւղոս, բարձին ըզ-
ձայնս իւրեանց լիկոնարէն, և ասեն. աստուածք նման-
եալ մարդկան իջին առ մեզ: * և կոչէին զբառնա- 11
բաս դիոս, և զպաւղոս հերմէս, քանզի նա էր առաջ-
նորդ բանին: * Իսկ քուրմն դիայ որ կայր առաջի քա- 12
ղաքին, ցուլս և պսակս հասուցեալ 'ի դրունս հանդերձ
բազմութեքն՝ կամէր զոհել: * Եւ լուեալ առաքելոցն 13
բառնաբայ և պաւղոսի, պատառեալ զհանդերձս իւ-
րեանց՝ արտաքս վազեցին յամբոխն. աղաղակէին՝ * և ա- 14
սէին. արք՝ զինչ գործէք զայդ. մեք ձեզ նմանօղք կա-
րեօք մարդիկ եմք. աւետարանել ձեզ յայդպիսի ունայ-
նութեց դառնալ յած կենդանի. որ արար զերկինս և
զերկիր, և զծով՝ և զամ որ 'ի նա: * որ յանցեալ ազգ- 15
սըն թոյլ ետ ամ հեթանոսաց գնալ 'ի ճանապարհս
իւրեանց: * և սակայն ոչ եթէ առանց վկայութե զինքն 16
եթող, բարերարութեն տալ յերկնից ձեզ անձրևս,
և ժամանակս պտղաբերս, լնուլ կերակրովք և ուրա-
խութե զսիրտս ձեր: * Եւ զայս ասացեալ՝ հազիւ 17
լռեցուցանէին զժողովուրդն 'ի չզոհելոյ նց. այլ գը-
գգ նալ յիւրաքանչիւր տեղիս: * Եւ 'ի շրջելն նց և յու- 18
սուցանել, եկին հասին յանտիոքէ և յիկոնիէ հրեայք:
Եւ 'ի վինճել նց համարձակութե, պատրեցին զժողո-
վուրդն 'ի բաց կալ 'ի նոցանէ, և ասէին թէ ոչինչ
ճշմարտութին ասեն, այլ զամ ստեն: և քարկոծեալ
զպաւղոս քարշեցին արտաքս քան զքաղաքն, և համա-
րէին զնա մեռեալ: * Եւ 'ի պատել զնովաւ աշակեր- 19
տացն, յարեաւ եմուտ 'ի քաղաքն: և 'ի վաղիւ անդր
ել բառնաբաւ հանդերձ 'ի դերբէ: * Աւետարանեալ 20
'ի քա-

(10) Ոմանք. Լիկաոնարէն.. աստուածքն նմանեալք:
(11) Ոմանք. Եւ կոչեցին զբառ.": (11) Ոմանք 'ի լուսո". 'Ի Հր՝
Դիոս. նշանակէն՝ որմիզդ. և 'ի Հր՝ հերմէս, տէր դից
դպիր: (12) Ոմանք. 'Ի դրունսն հանդերձ բազմութեքն:
(14) Ոմանք. Ձեզ նմանեալք կար"... 'ի յած կեն"..
և զերկիր, զծով և զամ որ է 'ի նա: (16) Ոմանք. Եւ
'ի ժամանակս պտ": (17) Ոմանք. Զժողովուրդն չզոհե-
լոյ նց: Որ ոմանք. 'Ի զոհելոյ նց: (18) Ոմանք. Եւ յի-
կոնիոնէ հրէ"... պատրեցին զժողովուրդն.. ճշմար-
տութե ասեն.. քարշէին ար": (18) Ոմանք. Զժողովն
'ի բաց կալ: (18) Ոմանք. Եւ ասեն թէ ոչինչ.. այլ
զամն: (18) Յօրինակին. Թէ ոչ ճշմարտուե: (19) Ոմանք.
Ե՛ւ պաւղոս բառնաբաւ հան": (20) Ոմանք. Աւետա-
րանել 'ի քա".. և աշակերտել զբազումս, դարձան:

Digitized by Google

Վերադարձան յայնժամ՝ և աշակերտեալ զբազումս, և դար-
21 ձան 'ի լիւստրայ՝ և յիկոնիոն՝ և յանտիոքեայ : * Հաս-
տատեալ զանձինս աշակերտելոցն՝ և մխիթարեալ . կալ
հաստատուն 'ի հաւատն . և թէ բազում նեղութ պարտ
22 է մեզ մտանել յարքայութ այ : * Ձեռնադրեցին նոցա
ըստ եկեղեցեաց երիցունս . աղօթս արարեալ համբերած
պահովք , յանձն արարին զնս տն՝ յոր հաւատացեալ
23 էին : * Եւ շրջեալ ընդ պիսիդիայ՝ եկին 'ի պամփիլի-
24 այ : * Եւ խօսեցեալ 'ի պերգէ զբանն տն , իջին յատա-
25 լիայ : * Եւ անտի նաւարկեալ՝ գնացին յանտիոք ուս-
տի էին : յանձն արարեալ շնորհացն այ 'ի գործն զոր
26 կատարեցին : * Եկեալ ժողովեալ զեկեղեցին՝ պատ-
մեցին որչափ արար այ ընդ նս . և զի եբաց հեթա-
27 նոսաց դուռն հաւատոց . * Չքեցան ժամանակս ոչ
սակաւս ընդ աշակերտսն :

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ ոմանք իջեալ 'ի հրէաստանէ՝ ուսուցանէին զեղ- ԻԳ
բարս . եթէ ոչ թլփատիջիք ըստ օրինացն մովսիսի՝ Դ Գ
2 ոչ կարէք ապրել : * Եւ լինել ոչ սակաւ հակառակութե
և խնդրոյ՝ պաւղոսի և բառնաբայ ընդ նս , եդին ելա-
նել պաւղոսի և բառնաբայ և ոմանց 'ի նոցանէ՝ առ
առաքեալսն և երիցունս յԵմ վասն խնդրոյս այսորիկ :
3 * Նոքա յուղարկեալք յեկեղեցւոյն , շրջէին ընդ փիւ-
նիկէ , և ընդ սամարիայ , պատմէին զդարձն հեթա-
4 նոսաց , և առնէին ուրախութ մեծ ամ եղբարց : * Եւ
հասեալք յԵմ , ընկալեալք յեկեղեցւոյն և յառաքե-
լոցն և յերիցանց , պատմեցին որչափ ինչ արար ընդ
նս

---

(21) Բեմ՛ . Հաստատել զանձինս .. և մխիթարել :
(21) Ոմանք . Նեղութիւք . . յարքայութիւն այ :(21) 'Ի լուս" .
Պարտ է ձեզ մտա" :(21) Յօրինակին . Յարքայութե այ :
(22) Ոմանք . Ըստ եկեղեցւոյ երիցունս . . . համբերած
պահօք . . յոր հաւատացեալն էին :(23) Ոմանք . Ընդ պի-
սիդեայ . . 'ի պամփիլիա :(24) Ոմանք . Յատալիա :
(25) Ոմանք . Ուստի եկին : յանձն ա" . . 'ի գործն յոր
կատարեցին :(26) Ոմանք . Եկեալ և ժողովել :(27) Այլ .
Չքեցին ժմկս ոչ սա" :(27) Ոմանք . Ոչ սակաւ ընդ ա" :
Գլ . ԺԵ . (2) Ոմանք . Եւ 'ի լինել ոչ սակաւ :(2) Յե
ղինակին պիտեր . Եւ բառնաբայ ընդ նոսա . Եդին ելանել
պաւղոսի և բառնաբայ և ոմանց 'ի նոցանէ : Որք օրինակ մի
Եւ ոմանք 'ի նոցանէ առաքել առ առաքեալսն :(3) Ոմանք .
Ընդ փիւնիկէ :(3) Սամարիայ , որ պատմէին զդարձ" :
Որք ունին . Պատմեցին զդարձն :(4) Ոմանք . Եւ հա-
սեալ . . պատմեցին որչափ ինչ արար այ 'ի ձեռն նց :

Digitized by Google

նոսա ած։ * Յարեան ոմանք 'ի հերձուածոյն փարիսեցւո- 5
ւոց հաւատացեալք, և ասէին՝ թէ պարտ է թլփա-
տել զնոսա, և պատուիրել պահել զօրէնսն մովսիսի։
* Եւ ժողովեցան առաքեալքն և երիցունքն տեսանել 6
վասն բանիս այսորիկ։ * Եւ յետ բազում խնդրոյ լինելոյ, 7
յարեաւ Պետրոս՝ և ասէ ցնա. արք եղբարք՝ դուք
գիտէք զի յաւուրցն առաջնոց 'ի միջի ձերում
ընտրեաց ած բերանով իմով լսել հեթանոսաց զբանն
աւետարանին, և հաւատալ։ * Եւ սրտագէտն ած վկա- 8
յեաց նց, տալով նց զհոգին սր՝ որպէս և մեզ. * Եւ ոչ 9
ինչ ընտրութիւն արար 'ի մէջ նց և մեր, հաւատովք
սրբեալ զսիրտս նց։ * Արդ՝ ընդէ՞ր փորձէք զած, 10
դնել լուծ 'ի վերայ պարանոցի աշակերտացն, զոր ոչ
հարքն մեր՝ և ոչ մեք կարացաք բառնալ։ * Այլ շնոր- 11
հօքն տն յի քսի՝ հաւատամք ապրել, զորօրինակ և
նոքա։ * Լռեաց ամ ժողովուրդն, և լսէին բառնա- 12
բայ և պաւղոսի պատմելոյն՝ որչափ արար ած նշանս
գ ե և արուեստս 'ի հեթանոսս 'ի ձեռս նոցա։ * Եւ յետ 13
լռելոյն նց, պատասխանի ետ յակովբոս՝ և ասէ. արք
եղբարք՝ լուարուք ինձ։ * Շմաւոն պատմեաց որպէս 14
յառաջագոյն ած այց արար առնուլ ժողովուրդ 'ի հե-
թանոսաց՝ անուան իւրոյ։ * Եւ այսմ միաբանին բանք 15
մարգարէիցն. որպէս և գրեալ է. * յետ այսորիկ դար- 16
ձայց՝ և շինեցից զխորանն դաւթի զանկեալն, և զկոր-
ծանեալն նր վերստին շինեցից, և կանգնեցից զնա.
* Որպէս զի խնդրեսցեն մնացորդք մարդկան զտր. և ամ 17
հեթանոսք յորս կոչեցեալ է անուն իմ, ասէ
տր. որ առնէ զայս ամ. * յայտնի է 'ի յաւիտենից. 18
* Վն որոյ և ես իրաւունս համարիմ, մի նեղել զայ- 19
նոսիկ՝ որք 'ի հեթանոսացն դառնան առ ած։ * Այլ 20
[illegible]

(5) Ոմանք. Հաւատացեալ. և ասէին։ (7) Ոմանք. Բանին աւետարանին՝ և հա՞։ (9) Ոմանք. Հաւատովք սրբեալ։ (11) Ոմանք. Տն մերոյ յի։ (12) Ոմանք. 'Ի ձեռն նոցա։ (15) Օրինակ մի. Միաբանին գիրք մարգարէից՞։ (16) Ոմանք. Զխորանն դաւթի. և զկործանեալսն։ (17) Ոմանք. Յորս անուն իմ՞։ (18) [illegible] 'ի յաւիտենից. [illegible] յայտնի է 'ի յաւիտենից։ [illegible] 'ի յաւիտենից է ամն գործ[illegible] (19) Ոմանք. Զայնոսիկ որ 'ի։ (20) Ոմանք. [illegible]

գրել թղթով առ նս, խորշել 'ի պղծութեանց կռոց, և
21 'ի պոռնկութենէ, և 'ի մեռելոտւոյ, և յարենէ։ * Զի
Մովսէս յազգաց առաջնոց ըս քաղաքաց, զքարոզիչս
իւր ունի 'ի ժողովուրդս, ըստ ամ շաբաթուց ընթեռնլեալ։
22 * Յայնժամ հաճոյ թուեցաւ առաքելոցն և երիցանցն
և ամ եկեղեցւոյն, առս ընտրեալս 'ի նոցանէ առա-
քել յԱնտիոք ընդ Պաւղոսի և ընդ Բառնաբայ զՅու-
դա զկոչեցեալն Բարսաբա՝ և զՇիղա, առս գլխաւորս.
23 * գրեալ առ. եղբարս 'ի ձեռն նոցա զայս ինչ։ Առա-
քեալք և երիցունք և եղբարք, յԱնտիոք և 'ի Սուրիայ
և 'ի Կիւլիկիայ, եղբարցդ որ 'ի հեթանոսաց էք, ող-
24 ջոյն։ * Քանզի լուաք՝ թէ ոմանք 'ի մէնջ ելեալ
վրդովեցին զձեզ բանիւք՝ խախտել զանձինս ձեր. ա-
սեն թլփատել և պահել զօրէնսն, որոց ոչ հրամայե-
25 ցաք։ * Հաճոյ թուեցաւ մեզ միաբան ժողովելոցս,
առս ընտրեալս յղել առ ձեզ, ընդ սիրելիս մեր՝ ընդ
26 Բառնաբայ և ընդ Պաւղոսի։ * առք՝ որք մատնեցին
զանձինս իւրեանց վասն անուանն տն մերոյ յսի քսի։
27 * Արդ՝ առաքեցաք զՅուդա և զՇիղա. և նք 'ի բանից
28 զնոյն պատմեսցեն։ * Զի հաճոյ թուեցաւ Հոգւոյն սբյ
և մեզ, մի ինչ աւելի բեռն դնել ձեզ. բայց միայն 'ի
29 կարեւորացս յայսցանէ. * 'ի բաց կալ 'ի զոհելոյ կռոց,
և յարենէ, և 'ի հեղձամղձուկէ, և 'ի պոռնկութենէ. յո-
րոց պահեալ զանձինս բարւոք գործիցէք։ ողջ լերուք։
30 * Եւ նոքա արձակեալք՝ իջին յԱնտիոք, և ժողովեալ
31 զժողովուրդն՝ ետուն զթուղթն։ * և ընթերցեալ՝
32 ուրախ եղեն 'ի վերայ մխիթարութեանն։ * Յուդա և Շի-
ղա՝ զի և նոքա մարգարէք էին, բանիւք բազմօք մխի-
33 թարեցին զեղբարսն՝ և հաստատեցին։ * Եւ եղեալ
անդ ժամանակս, արձակեցան յեղբարցն խաղաղութբ
34 առ առաքեալսն։ * և հաճոյ թուեցաւ Շիղայի մնալ
անդ

Թուղթ առ։ (21) Ոմանք. Յազգացն յառաջնոց.. զքա-
րոզիչս իւր։ (22) Ոմանք. Եւ երիցանցն, ամ եկեղ'' ..
առս ընտրեալ առաքել 'ի նոցանէ։ (22) Այլք. Ամ ե-
կեղեցեաւն։ (23) Ոմանք. Գրել առ եղբարսն 'ի.. և 'ի
Սուրիա և 'ի Կիւլիկիա.. 'ի հեթանոսացդ էք։ (23) Ոմ-
անք. Եւ երիցունք եղբարք։ (24) Ոմանք. Եթէ ոմանք.
(25) Ոմանք. Ընդ սիրելիսն մեր։ (25)(26) Ոմանք. Պաւ-
ղոսի. որք մատն'' .. վն անուան տն։ (28)(29) Ոմանք.
'Ի կարեւորացս այսոցիկ .. յորոց պահել զանձինս
բարւոք գործէք։ (28) Օրինակ մի. Ի կա''մ յայսցանէ։
(30) Օրինակ մի յաւելու. Արձակեցան յԵրուսաղեմայ իջին.
(30) Ոմանք. Զժողովուրդն. ետուն։ (33) Ոմանք. Ժամա-
նակս ինչ, արձակեցան խաղաղութբ յեղբարց։ (34) Ոմանք

անձէն: * Բայց պաւղոս և բառնաբաս շրջէին յան- 35
տիոք, ուսուցանէին և աւետարանէին և այլովք բազ-
Դ Ղ մօք՝ զբանն Այ: * Իսկ յետ աւուրց ինչ ասէ պաւղոս 36
ցբառնաբաս. դարձցուք և շրջեսցուք զեղբարբք, ըստ
ամ քաղաքաց յորս քարոզեցաք զբանն Տն, թէ որպէս ու-
նիցին: * Բառնաբաս կամէր առնուլ և զյովհաննէս 37
զկոչեցեալն մարկոս: * բայց պաւղոս աղաչէր՝ թէ ըզ- 38
մեկնեալն 'ի նոցանէ 'ի պամփիլեայ, և ոչ եկեալն ընդ
նոսա 'ի գործն, մի առնուլ ընդ իւրեանս: * Եւ եղև 39
գժտութիւն 'ի մէջ նոցա՝ մինչև մեկնել 'ի միմեանց,
բառնաբայ առնուլ զմարկոս՝ նաւել 'ի կիւպրոս:
ԻԴ * Եւ պաւղոսի ընտրեալ զշիղայ՝ ել, յանձն արարեալ 40
շնորհացն Այ յեղբարց անտի: * և շրջէր 'ի կողմանս 41
ասորւոց և կիւլիկեցւոց, և հաստատէր զեկեղեցիսն:

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ եկն եհաս 'ի դերբէ և 'ի լիւստրա. և ահա ա- 1
շակերտ ոմն էր անդ՝ անուն տիմոթէոս, որդի կը-
նոջ հրէի հաւատացելոյ՝ և հօր հեթանոսի: * որ վը- 2
կայեալ էր 'ի լիւստրացւոց և յիկոնացւոց եղբարց:
* Զսա կամեցաւ պաւղոս ընդ իւր ածել. և առեալ 3
թլփատեաց զնա վս հրէիցն՝ որ էին 'ի տեղիսն յայնո-
սիկ. քանզի գիտէին ամենեքին զհայր նր թէ հեթա-
նոս էր: * Իբրև անցանէին ընդ քաղաքսն, աւանդէ- 4
ին նց պահել զհրամանսն պատուիրեալս յառաքե-
լոցն

օրինակին 'ի լատինականին յաւելու. Մնալ անդէն. ... ցուցանէ ... յէմ: Որ ու ուրէք 'ի Գրիգորիս մէր գտա-
նի, այլ և ու 'ի յունական օրինակին: (35) Ոմանք. Եւ բառ-
նաբաս իջին յանտիոք.. զբանն Տն: (36) Ոմանք. Աւուրց
ասէ պօ": (37) Ոմանք. Զկոչեցեալն զմարկոս: (38) Ո-
մանք. 'Ի պամփիլեայ.. 'ի գործ: (39) Ոմանք. Եւ եղև
գժտութիւն մինչև մեկնել նց 'ի միմեանց: Որ օրինակ մի:
Եւ եղև գժտութիւն 'ի մէջ նց, մինչև մեկնել նց 'ի:
(40) Օրինակ մի. Եւ պաւղոսի առեալ զշիղա, և յանձն
ա": (41) Ոմանք. Զեկեղեցիսն: (41) Ոմանք և օրինակք ա-
ռեալ 'ի լատինականին յաւելու. Հաստատէր զեկեղեցիսն,
պատուիրելով պահել զպատուիրանս առաքելոցն և երիցանցն:
Որ ու 'ի յունականին յաւելու և ու 'ի Գրիգորիս մեր երեւի յաւել:
ԳԼ. ԺԶ. (1) 'Ի բազմ աչինէ. Եւ եկն եհաս: (1) Յօրի-
նակին չիք Եր. Ոմն էր անդ անուն ա": (3) Ոմանք. Ամե-
նեքեան.. թէ հեթանոս է: (4) Ոմանք. Աւանդէին
նց պա": (4) Յօրինակին. Զհրամանսն պատուիրեալս:
(4) Ոմանք 'ի լուս". 'Ի վէ Պատուիրեալս յառա", նշանա-
կին՝ իբրաւացուցեալս յառա":

5 ղոցն և յերիցանցն՝ որք յԵմ: * Եւ եկեղեցիքն հաս-
տատէին 'ի հաւատս, և յաւելուին 'ի թիւն հանապա-
6 զօր 'ի նոյն: * Եւ շրջեցան ընդ Փռիւգիայ և ընդ Կող- գ է
մանս Գաղատացւոց, արգելեալք 'ի Հոգւոյն սրբոյ խօ-
7 սել զբանն յԱսիայ: * Բայց եկեալ առ Միւսիաւ՝ Թե-
կոխէին երթալ 'ի Բիւթանիա, և ոչ համարձակեաց
8 նց Հոգին Քնի: * Եւ անցեալ ըստ Միսիա՝ իջին 'ի Տրով-
9 վադայ: * և տեսիլ երեւեցաւ 'ի գիշերին Պաւղոսի.
այր ոմն Մակեդոնացի կայր աղաչէր զնա՝ և ասէր, ան-
10 ցեալ 'ի Մակեդոնիայ՝ օգնեսցես մեզ: * Եւ իբրեւ ըզ-
տեսիլն ետես, վաղվաղակի խնդրեցաք ելանել 'ի Մա-
կեդոնիայ. տեղեկացեալ թէ հրաւիրեաց զմեզ Տր
11 աւետարանել նց: * Եւ ելեալ 'ի Տրովադայ՝ դէպ ու-
ղիղ գնացաք 'ի Սամոթրակէ: և 'ի վաղիւ անդր 'ի Նոր
12 քաղաք. * և անտի 'ի Փիլիպպուս, որ է առաջին վի-
ճակ Մակեդոնացւոց՝ քաղաք կողոնիայ: Եւ անդ 'ի
13 քաղաքին դադարեալ էաք աւուրս ինչ. * յաւուր շա-
բաթու ելաք արտաքոյ քաղաքին առ գետափնն՝ ուր
համարէին աղօթս մատուցանել պաւղոս: և նստեալ
14 խօսէաք ընդ ժողովեալ կանայսն. * Եւ կին ոմն ա-
նուն Լիդիա ծիրանավաճառ՝ 'ի Թիւատիր քաղաքէ,
երկիւղած յԱյ՝ լսէր. զորոյ Տր իսկ եբաց զսիրտն
15 անսալ խօսիցն Պաւղոսի: * Եւ իբրեւ մկրտեցաւ ինքն
և տուն իւր, աղաչէր և ասէր. եթէ համարիք զիս հա-
ւատացեալ Տն, մտեալ 'ի տուն իմ ագերուք: և բռ-
16 նադատեաց տարաւ զմեզ: * Եւ եղեւ մինչդեռ երթայաք
մեք

---

(5) 'Ի բքն պտխար. Հանապազօր 'ի նոյն: (6) Ոմանք. Եւ շրջէին ընդ Փռիւգիա և 'ի կողմանս գաղա".. զբանն յասիա: (6) Յօրինակին Լէհաստանի գրի՝ Կողմանս գաղատացւոց": (7) Ոմանք. Առ միւսեաւ .. 'ի բիւթինիայ: (7) Յօրինակին. Երթալ 'ի բիւթանիա: (7) Իսկ 'ի տպեալսն օրինակաց Գործոց առաքելոց՝ միայն գրեն, Հոգին Տր: Եւ ոմն՝ Հոգին յնի: և այլ ոմանք՝ զոչ, Հոգին: իսկ մին միայն ընդ Վրացւոց, Հոգին Քնի: (8) Ոմանք. Եւ անցեալ ընդ միւսիայ: (9) Բքնք. 'Ի գիշերի պաւղոսի .. կայր և աղա": (10) Ոմանք. Տեղեկացեալք եթէ: (11) Ոմանք. 'Ի Նոր քաղաքն: (12) Օրինակ մի. 'Ի փիլիպպս: և այլ. 'ի փիլիպպուպօլիս: իսկ ոմանք. 'Ի փիլիպպպս: (12) 'Ի լուս". 'ի մէջ Կողոնիայ. նշանակի՝ կորնթեա: (13) Ոմանք. Յաւուրն շաբաթու".. առ գետափն: ուր համարէր աղօ": (13) 'Ի բքն պտխար՝ Մատուցանել պաշտօն: (14) Ոմանք. Ծիրանեվաճառ .. եբաց զսիրտ: (14) Օրինակ մի. Անսալ բանիցն պաւ": (15) Ոմանք. Թէ համարիցիք զիս: (15) Ոմանք. Եւ բռնադատեալ տարաւ: (16) Բքնք. Մինչ երթ"

Digitized by Google

մեք յաղօթս, պատահեաց մեզ աղախին ոմն՝ զոր ու-
նէր այս հարցուկ. որ շահս բազումս տայր տերանց
իւրոց մոլեգնովն: *Նա զհետ եկեալ պաւղոսի և մեր՝ 17
աղաղակէր և ասէր, Արքս այս ծառայք այ բարձրե-
լոյ են, որ պատմեն ձեզ զճանապարհս փրկութեան: *Եւ 18
զայս առնէր 'ի բազում աւուրս: Ձանձրացեալ պաւ-
ղոս՝ դարձաւ և ասէ ոգւոյն. պատուիրեմ քեզ յանուն
յսի քսի ելանել 'ի դմանէ: և ել նոյն 'ինմին ժամու:
*Իբրև տեսին տեարք նր՝ եթէ հատաւ յոյս շահին նց, 19
առեալ զպաւղոս և զշիղա՝ ձգեցին 'ի հրապարակն առ
իշխանսն: *Եւ մատուցեալ զնս առ զօրագլուխսն՝ ասեն. 20
Արքս այս խռովեցուցանեն զքաղաքս մեր. ինքեանք
հրեայք են, *Եւ պատմեն մեզ օրէնս, զոր չէ արժան 21
մեզ ընդունել և ոչ առնել. զի հռովմայեցիք եմք: *Եւ 22
կուտեցաւ ամբոխն 'ի վերայ նց: Եւ զօրագլուխքն պա-
տառեցին զհանդերձս իւրեանց. և հրամայեցին զան
հարկանել: *Եւ բազում վէրս եդեալ 'ի վերայ նց արկին 23
'ի բանտ, պատուիրեցին բանտապետին զգուշութբ՝
պահել զնս: *Որոյ առեալ զայսպիսի պատուէր, արկ 24
զնս 'ի ներքին բանտն, զոտս նոցա պնդեաց 'ի կոճեղ:
*Եւ 'ի մէջ գիշերոյն պաւղոս և շիղայ կային յաղօթս՝ 25
և օրհնէին զած: ունկն դնէին նոցա կալանաւորքն:
*Եւ եղև յանկարծակի շարժումն մեծ, մինչև շար- 26
ժել հիմանց բանտին, և բացան անդրէն դրունքն ամ,
և ամենեցուն կապանքն լուծան: *Իբրև զարթեաւ 27
բանտապետն՝ և ետես բացեալ զդուրս բանտին, ձը-
գեաց զսուսեր՝ և կամէր երթալ զինքն. կարծէր
փախուցեալ զկապեալսն: *Եւ կոչեցեալ 'ի ձայն մեծ 28
պաւղոս՝ և ասէ. մի ինչ գործեր ընդ անձն քո չար,
քանզի ամենեքին աստ եմք: *Խնդրեաց լոյս՝ և դի- 29
մեաց

թայաք մեք: (16) Ոսկան. Որ ունէր զայս հարցուկ: (17) Ոմանք. Զհետ եկեալ պաւ": (17) Ոսկան. Արքս այսոքիկ: (18) Բղճ. Յնի քնի, ել 'ի դմանէ: և ել 'ի նմին ժամու: (19) Ոմանք. Շահին նց. կամ, շահից նց, կալեալ զպաւ"․․ 'ի հրապարակ առ իշ": (20) Ոմանք. Ասէին. արքս այս: (21) Ոմանք. Եւ պատուիրեն մեզ օրէնս, զոր ոչ է: (21)(22) Ոսկան. Չի հռովմայեցի եմք: Եւ ընթացաւ ժողովուրդն ընդդէմ նոցա. և զօրագլուխքն․․ հրամայէին զան հարկանել: (24) Ոսկան. Պնդեաց 'ի կոճեղս: (25) Ոմանք. 'Ի մէջ գիշերին: (26) Ոմանք. Մինչև 'ի շարժել․․ և բացան անդէն․․ կապանքլու": (27) Ոմանք. Զդրունս բանտին․․ ձգեաց սուր, և կամէր: (28) Ոմանք. Եւ կոչեաց պաւղոս 'ի ձայն մեծ. Ո–ք ոսկան. և գոչեաց 'ի ձայն մեծ: (29) Ոմանք.

Digitized by Google

մտոյց 'ի ներքս. և զահի հարեալ՝ անկաւ առաջի Պաւ-
30 ղոսի և Շիղայի. * և ածեալ զնոսա արտաքս՝ ասէ.
տեարք՝ զի՞նչ պարտ է ինձ առնել՝ զի ապրեցայց:
31 * Եւ նոքա ասեն. հաւատա՛ 'ի Տէր Յս Քս, և ապրես-
32 ցես դու՝ և ամ տուն քո: * Եւ խօսեցան նմա զբանն
33 Տն, և ամենեցուն որ էին 'ի տան նր: * Եւ առեալ
զնս 'ի նմին ժամու գիշերոյն՝ լուաց 'ի վիրաց անտի.
և մկրտեցաւ ինքն և իւրքն ամենեքեան անդէն վաղ-
34 վաղակի: * և ածեալ զնս 'ի տուն իւր, եդ առաջի
նց սեղան. և ուրախ եղև ամ տամբն հաւատացեալ
35 յԱծ: * Եւ իբրև այգ եղև՝ առաքեցին զօրագլուխքն
զնուիրակսն, և ասեն. արձակեա՛ զարսդ զայդոսիկ:
36 * Եւ պատմեաց բանտապետն զբանսն՝ Պաւղոսի, ե-
թէ առաքեցին զօրագլուխքն զի արձակիցիք. արդ՝ ե-
37 լէք և երթայք խաղաղութբ: * Իսկ Պաւղոս ասէ ցնս.
գան հարեալ զմեզ հրապարակաւ՝ արս անմեղս հռով-
մայեցիս արկին 'ի բանտ, և արդ լռելեայն հանեն զմեզ.
ոչ այդպէս, այլ եկեսցեն ինքեանք իսկ հանցեն զմեզ.
38 * Եւ պատմեցին զօրագլխացն նուիրակքն զբանսն. զա-
հի հարան իբրև լուան՝ թէ հռովմայեցիք են. և եկեալ
39 աղաչեցին զնս: * և իբրև հանին, աղաչեցին գնալ 'ի քա-
40 ղաքէն: * Եւ ելեալ 'ի բանտէն՝ մտին 'ի Լիւդեայ. և
տեսեալ զեղբարս՝ մխիթարեցին զնս, և գնացին:

ԳԼ. ԺԷ.

1 Եւ շրջեալ ընդ Ամփիպօլիս և ընդ Ապողոնիայ, ե- ԻԵ
կին 'ի Թեսաղոնիկէ, ուր էր ժողովուրդ հրէից: Եա
2 * Եւ ըստ սովորութեն Պաւղոս եմուտ առ նս, և 'ի
3 շաբաթս երիս խօսեցաւ ընդ նս 'ի գրոց: * բացայայտ և
դնէր առաջի, եթէ պարտ էր Քսի չարչարել և յառ-
նել 'ի մեռելոց. և թէ նա է Քսն Յս՝ զոր ես պատ-
մեմ

Եւ էր զահի հարեալ. ան": (31) Ոմանք. Եւ ապրեսցես
դու: (32) Ոմանք. Որ 'ի տան նր: (33) Ոմանք. 'Ի նմին
ժամու գիշերոյն: (34) Ոմանք. Եդ առաջի սեղան:
(35) Ոմանք. Զօրագլուխքն զնուիրակսն . . արձակե-
ցէք զարսդ: (36) Ոմանք. Զի արձակեսջիք. արդ՝ ելէք
երթայք: (37) Ոմանք. Ոչ այդպէս է . . . ինքեանք հան-
ցեն: (38) Ոսկան. Զօրագլխացն նու": (38) Ոմանք. Եկեալ
աղաչէին զնս: (39) Ոմանք. Աղաչէին գնալ 'ի քաղա":
(40) Ոմանք. Մտին 'ի Լւդիա. կամ, Առ Լիդիա:
Գլ. ԺԷ. (1) Օրինակ մի. Եւ 'ի շրջելն ընդ ամփիպո". . .
ժողովրդն հրէից: (1) Յօրինակին. Ընդ ամփիպաւլիս:
(3) Ոմանք. Թէ պարտ է Քսի . . . և եթէ նա է Յս Քս:
(3) Բղմ. Զոր ես պատմեմ ձեզ:

Digitized by Google

ատուերեմ ձեզ: * Եւ ոմանք 'ի նոցանէ հաւանեցան, 4
և միաբանեցան պաւղոսի և շիղայի. բայց պաշտաւնէիցն
հեթանոսաց էր բազմութիւն՝ յոյժ, և 'ի կանանց գլխա-
ւորաց ոչ սակաւք: * Եւ նախանձեցան հրեայքն, և 5
առեալ արս ոմանս գռեհիկս անօրէնս, ամբոխ արա-
րեալ խռովեցին զքաղաքն. և կուտեալ առ ապարանսն
յասոնի, խնդրէին զնս ածել 'ի հրապարակ: * Եւ 6
իբրև ոչ գտին զնս, քարշէին զյասոն և զոմանս եղ-
բարս առ քաղաքապետսն. բողոք բարձեալ՝ թէ որք
զաշխարհս խռովեցուցին՝ սոքա և այսր հասին. * զորս 7
ընկալեալ է յասոնի: և սոքա ամենեքեան հակառակ
հրամանացն կայսեր գործեն. թագաւոր զոմն ասեն
զյս: * Եւ խռովեցուցին զժողովուրդն և զքաղաքապետսն, 8
որ լսէին զայն: * և առեալ երաշխաւորութիւն առ 9
'ի յասոնայ և յայլոցն՝ արձակեցին զնս: * Բայց եղ- 10
բարքն վաղվաղակի գիշերայն յուղարկեցին զպաւղոս
և զշիղայ 'ի բերիայ. որք իբրև հասին անդր, 'ի ժո-
ղովուրդն հրէից գնացին: * զի սոքա էին ազնուականք՝ 11
քան որ 'ի թեսաղոնիկէն էին. որք ընկալան զբանն ամ
յօժարութբ. հանապազ քննէին զգիրս՝ եթէ իցէ այս
այնպէս: * Եւ բազումք իսկ 'ի նոցանէ հաւատացին. 12
և 'ի հելլենացւոց կանանց զգաստից՝ և յարանց ոչ սա-
կաւք: * Բայց իբրև գիտացին՝ որ 'ի թեսաղոնիկէ հր- 13
եայքն էին, եթէ և 'ի բերիայ պատմեցաւ 'ի պաւղո-
սէ բանն այ. եկին և անդր շարժել և խռովեցուցա-
նել զժողովուրդն: * Յայնժամ զպաւղոս վաղվաղակի ա- 14
ռաքեցին եղբարքն գնալ մինչև 'ի ծովեզր. և մնացին շի-
ղայ և տիմոթէոս անդէն: * Եւ որք տանէին զպաւ- 15
ղոս, ածին զնա մինչև յաթէնս. և առեալ պատուէր
առ

(5) Ոմանք. Խռովեցուցին զքաղքն. և կուտեալ յապա-
րանսն: Ոսկ. օրինակ մի. Առ ապարանիցն.. ածել 'ի հր-
րապարակն: (5) Ոսկան. Խնդրեցին զնս ա՟: (6) Ո-
մանք. Եթէ որք զաշխարհս խռովեցին: նք և այսր հա-
սին: (7) Ոմանք. Զոր ընկալեալ էր յասոնի: (8) Ո-
մանք. Զժողովուրդսն, և զքաղաքապետսն որ լսէին
զայս: (9) Ոմանք. Առ յասոնեայ: (10) Բզմք. Գիշերայն
յու՟.. 'ի բերիա: (10) Օրինակ մի. Որք իբրև գնացին
անդ: (11) Ոմանք. Էին ազնուականագոյնք՝ քան որ:
(12) Ոմանք. Եւ բզմք 'ի նցե: (12) Այլք. Եւ 'ի յու-
նաց կանանց զգաստից: (13) Ոմանք. Եւ խռովեցու-
ցանել զժողովուրդսն: (14) Ոմանք. Վաղվաղակի զպաւղոս
առա՟... և մնացին շիղա և տի՟: (15) Ոմանք. Տանէին
զպաւղոս... գնացին առ նա, և գնացին: (15) Ոսկան.
յաւելու. Պատուէր 'ի նմանէ առ շիղայ:

առ Շիղայ և Տիմոթէոս, զի վաղվաղակի եկեսցեն առ
նա. և գնացին:
16 * Եւ յաթէնս ՚ի մնալն նշ̃ պաւղոսի, զայրանայր հոգի ԻԶ
նորա ՚ի նմա. զի տեսանէր ՚ի կռապաշտութեան՝ զքաղաքն: ԻԷ
17 * և խօսէր ՚ի ժողովրդեանն ընդ հրէայսն, և ընդ պաշտօնեայ-
սն, և ՚ի հրապարակին զամ̃ օր՝ որոց և պատահէին: * Ո-
18 մանք յեպիկուրեանցն և ՚ի ստուիկեանց փիլիսոփայից
հակառակէին ընդ նմա: և ոմանք ասէին, զի՞նչ կամիցի սեր-
մնաքաղս այս խօսել: Իսկ այլք՝ թէ օտարոտի դի-
ւաց թուի պատմիչ լինել(ոյ). քանզի զյիսուս և զյարութիւն
19 աւետարանէր: * Եւ առեալ զնա ածին յարիսպագոսն,
և ասէին. կարասցուք գիտել՝ թէ զի՞նչ է նոր վար-
20 դապետութիւնդ՝ որ ՚ի քէն պատմի: * Օտարացուցիչս
ինչ բերես ՚ի լսելիս մեր. կամիմք գիտել՝ թէ զի՞նչ կա-
21 միցի այս լինել: * Զի աթենացիք ամենեքին՝ և եկքն
օտարք՝ ոչ յայլ ինչ պարապէին, բայց ասել ինչ, կամ
22 լսել նորագոյնս: * Եկաց պաւղոս ՚ի մէջ արիսպա-
գին՝ և ասէ. Արք աթենացիք, ըստ ամենայնի իբրև
23 պաշտօնասէրս տեսանեմ զձեզ: * Քանզի շրջեալ և տես-
եալ զպաշտամունս ձեր. գտի բագին մի՝ յորում գրե-
եալ էր, անծանօթի այ̃. զոր դուք յանծանօթս պաշ-
24 տէք, ես զնոյն պատմեմ ձեզ: * Ած՝ որ արար զաշ-
խարհս և զամ̃ որ ՚ի նմա, նա երկնից և երկրի է տ̃ր.
25 ոչ ՚ի ձեռագործ տաճարս բնակէ, * և ոչ ՚ի ձեռաց
մարդկան պաշտի իբրև կարօտ իմիք. նա տայ ամենայ-
26 նի կեանս և շունչ՝ և զամենայն ինչ: * Արար ՚ի միոջէ
արենէ զամ̃ ազգս մարդկան՝ բնակել ՚ի վերայ երեսաց
ամ̃ երկրի: հաստատեալ կարգեալ ժամանակս և սահ-
27 մանադրութիւնս բնակութեան նց̃՝ խնդրել զած̃ * զի թերև
եւս զննիցեն զնա՝ և գտանիցեն. նա՝ և ոչ հեռի իսկ
28 է յիւրաքանչիւր ումեքէ ՚ի մէնջ: * զի նովաւ կեամք
և շարժիմք և եմք, որպէս ոմանք ՚ի ձերոց քերթողաց ա-
սեն

---

(16) Ոմանք. ՚Ի մնալ նշ̃: (17) Ոմանք. Ընդ ժողովրդեանն ընդ հրէայս: (18) Ոմանք. Եւ ՚ի ստուիկեանց: Ի ստոյիկաց Ընդ ստոյիկոսաց. և ՚ի ստոյիկեանց: (18) Ոմանք. Թուի պատմիչ լինել: (19) Ոմանք. Եւ առեալ ածին զնոսա յարիսպագոսն, և ասեն: (20) Ոմանք. Օտարացուցիչ իմն: (21) Ոմանք. Աթենացիք և եկք օտ": (22) Ոմանք. ՚Ի մէջ արիսպագին՝ և ասէ.. իբր պաշտօնեայ": (23) Ոմանք. Շրջեալ իմ և տեսեալ... զոր դուքն յանծա": (24) Ոմանք. Զաշխարհ և զամ̃.. նա է երկնի և երկրի տ̃ր: (26) Ոմանք. Բնակեալ ՚ի վր̃ ամ̃ երեսաց երկ".. կարգեաց Ժամս: (27) Օրինակ մի. Ումեքէ ՚ի ձէնջ: (28) Ոմանք. Զի նովաւ կեամք և.. որպ̃ և ոմանք:

Digitized by Google

տացին, թէ նորա և մղդ խել եմք ։ * Եւ արդ՝ որով- 29
հետև ազգ եմք այ, ոչ պարտիմք համարել ոսկւոյ՝ կե
արծաթոյ՝ կամ քարի, որ ՚ի ճարտարութե՛ և ՚ի մտաց
մարդկան քանդակեալ իցէ՝ զաստուածն լինել նմանող ։
* Բայց զժամանակս անգիտութեն անտես արարեալ 30
այ, արդ զայս պատուիրէ մարդկան՝ ամ ումեք ապաշ-
խարել ։ * Քանզի հաստատեաց օր, յորում պարտ է 31
դատել զաշխարհս արդարութ՚ք, ՚ի ձեռն առնն՝ որով
սահմանեաց տալ հաւատս ամենեցուն՝ յարուցեալ զնա
՚ի մեռելոց ։ * Իբրև լուան զյարութին մեռելոց, ո- 32
մանք ծաղր առնէին. կէսքն ասէին՝ լուիցուք ՚ի քէն
վս այդորիկ միւսանգամ ։ * Եւ ապա պաւղոս ել գը- 33
նաց ՚ի միջոյ նց ։ * և ոմանք արք անկեալք ՚ի նա հա- 34
ւատացին. ընդ որս էր և դիոնեսիոս արիսպագացի,
և կին մի անուն դամարիս՝ և այլք ընդ նմ ։

ԳԼ. ԺԸ.

ԻԵ Ե Գ Յետ այսորիկ մեկնեալ պաւղոսի յաթենացւոց ան- 1
տի, եկն ՚ի կորնթոս ։ * և եգիտ զոմն հրեայ ա- 2
նուն ակիւղաս՝ յազգէ պոնտացի, այն ինչ եկեալ յի-
տալիայ, և պրիսկիղայ կին նր, վս հրամանին կղաւ-
դեայ որոշել զամ հրեայս ՚ի հռոմայ. և յարեցաւ ՚ի
նս ։ * Եւ վս զի համարուեստ էր, եղև առ նս՝ և գոր- 3
ծէր. քանզի էին խորանակարք արուեստիւք ։ * Եւ 4
խօսէր ՚ի ժողովրդեանն ըստ ամ շաբաթուց, և հաւա-
նեցուցանէր զհրեայս և զհեթանոսս ։ * Իբրև իջին ՚ի 5
մակեդոնիայ՝ շիղայ և տիմոթէոս, ստիպէր հոգւովն
պաւղոս դնել վկայութի հրէիցն՝ թէ յս է քրս ։
* Եւ

---

(29) Ոսկան. Ազգք եմք այ։ (29) Ոմանք. Եւ ՚ի մտաց մարդոյ քանդակ"։ (30) Ոմանք. Արարեալ է այ։ (31) Ոմանք. ՚ի ձեռն առն, որով։ (32) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. ծաղր առնէին զնա։ (33) Ոսկան. Ել և գնաց։ (34) Անուն Արիոպագացի, համաձայն յունաց և յայլ եւս օրէ-նակս. և օրինակ մի գրէ՝ Արիոպագացի, ըստ յունականին։ Իսկ ճառեալ հինք և նորք ոմանք՝ Արիսպագացին, արիս-պագացին. ըստ եղծեալ սովորութեն մերոյ ՚ի բազմաց մեր ՚ի գրչաց անտի ՚ի ղաղղոց հետէ, ոչ նախնի։

Գլ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Պաւղոս ՚ի յաթենաց"։ (1) Երեք եւս ևս հնագոյն օրինակք, գրեն առաջին համաձայն մերոյս՝ ՚ի կորնթոս։ Իսկ բազմք ըստ յունականին առնեն՝ ՚ի կորնթոս։ (2) Ոմանք. Եւ եգիտ անդ հրեայ զոմն.. և զպրիսկի-ղա կին նր... որոշել զհրեայս ՚ի հռոմայ։ Իսկ, զամ հրեայս ՚ի։ (3) Բազմք. Խորանակարք արուեստիւ։ (4) Ոս-կան. Ըստ ամ շաբաթու։ (5) Ոմանք. Եւ թէ յս է քս։

ԺԸ

Digitized by Google

6 * Եւ յընդդէմ դառնալ նոցա՝ և հայհոյել, թօթափեալ
զձորձս՝ և ասէ ցնոսա. արիւն ձեր 'ի գլուխս ձեր, քաւեալ
7 եմ ես. յայսմ հետէ 'ի հեթանոսս երթամ: * Եւ գնա-
ցեալ անտի եմուտ 'ի տուն ուրուեմն, որոյ անուն էր
Տիտոս յուստոս՝ պաշտօնեայ այ. որոյ ապարանքն էին
8 մերձ 'ի ժողովրդեանն: * Կրիսպոս ժողովրդապետ հա-
ւատաց 'ի տր ամ տամբ իւրով. և բազմաց 'ի կորնթաց-
9 ւոցն լուեալ՝ հաւատացին և մկրտեցան: * Եւ ասէ
տր 'ի գիշերի տեսլեամբ ցպաւղոս. մի երկնչիր, այլ
10 խօսեաց՝ և մի լռեր. * քանզի ես ընդ քեզ եմ, և ոչ-
ոք ընդդէմ դարձցի քո՝ 'ի չարչարել զքեզ. քանզի ժո-
11 ղովուրդ է իմ բազում 'ի քաղաքիս յայսմիկ: * Եւ նըս-
տաւ անդ տարի մի, և ամիսս վեց, ուսուցանէր նոցա
12 զբանն այ: * Առ գաղլիոնիւ փոխանակաւ բդեշխին և դ-
աքայեցւոց յարեան միաբան հրեայքն 'ի վերայ պաւ-
13 ղոսի, և ածէին զնա յատեան. * և ասէին, եթէ ար-
տաքոյ օրինաց պատրէ սա զմարդիկ՝ պաշտել զած:
14 * Եւ իբրև մերձ էր պաւղոս բանալ զբերան իւր, ա-
սէ գաղլիոնն ցհրեայսն. եթէ էր ինչ անիրաւութի կմ
խարդախութիւն չարեաց՝ ով հրեայք, 'ի դէպ էր ինձ
15 անսալ ձեզ: * ապա թէ 'ի խնդիրք ինչ են վս բանից
և անուանց և օրինաց ձերոց, տեսէք ձեզէն. քանզի
16 դատաւոր այդպիսի իրաց չկամիմ լինել: * և մեր-
17 ժեաց զնս յատենէ անտի: * Եւ առեալ ամենեցուն
յունացն զսոսթենէս ժողովրդապետն՝ հարկանէին ա-
ռաջի ատենին. և ոչինչ զայնմանէ գաղլիոնի փոյթ լի-
18 նէր: * Բայց պաւղոսի տակաւին մնացեալ աւուրս
բզմս, յեղբարցն հրաժարեալ՝ նաւէր յասորիս. և ընդ
նմա պրիսկիղլայ և ակիւղաս, փոքրեալ զգլուխ 'ի կեն-
19 քրեայ, քանզի ուխտաւորք էր: * Եւ հասեալ յեփե-
սոս՝

---

(6) Ոմանք. Եւ ընդդէմ դառնալն նոցա, և 'ի հայհոյել թօ-
թափեաց զձորձս իւր.. 'ի գլուխս ձեր.. այսու հետև
'ի հեթանոսս երթամք: (7) Ոմանք. 'ի տուն որուեմն. ա-
բուամ անուն... յուստոս պաշտօ'': (8) Ոմանք. Եւ բազմք
կորնթացւոց լուեալ՝ հաւատային և մկրտէին: (8) Ո-
մանք. Հաւատային 'ի տր, և: (9) Ոմանք. 'ի գիշերին տես-
լեամբ: (10) Ոմանք. Զի ես ընդ քեզ: (11) Բղծ. Ուսու-
ցանէր նոցա զբանն: (12) Բղծ. Եւ ածին զնա յատեան:
(13) Ոմանք. Եւ ասեն թէ արտաքոյ: (14)(17) Բղծ.
Գաղլիոնն. գաղլիոնին: (15) Բղծ. Ապա եթէ խնդիրք
ինչ են, կամ. իցեն վս: Ուր օրինակ մի. ինչ եղեն վս:
(18) Օրինակ մի. Աւուրս բզմս առ եղբարս. հրաժա''.
(18) Ոմանք. Եւ ընդ պրիսկիղլա և ակիւղաս.. 'ի կենք-
րայ. զի ուխտաւորք էին: (19) Օրինակ մի. Բայց իբրև

Digitized by Google

սոս՝ զնա եթող անդ, և ինքն մտեալ 'ի ժողովուրդն
խօսէր ընդ հրէայսն ։ * Եւ աղաչէին զնա բազում ժա- 20
մանակս լինել անդ. և ոչ առ յանձն, * այլ հրաժա- 21
րեալ 'ի նոցանէն՝ և ասէ, դարձեալ շրջեցայց այլ կա-
մօքն առ ձեզ ։ Համբարձաւ յեփեսոսայ, * և իջեալ 'ի 22
կեսարիայ՝ ել և ետ ողջոյն եկեղեցւոյն ։ Էջ յանտիոք ։
* և եղեալ անդ ժամանակ ինչ, ել շրջէր կարգաւ ընդ 23
գաղատացւոց աշխարհն և ընդ փռիւգիայ, հաստատել
զամ աշակերտեալսն ։ * Հրեայ ոմն ապողոս անուն՝ 24
աղեքսանդրացի յազգէ, այր ճարտարաբան, եկն ե-
հաս յեփեսոս ։ զօրաւոր էր գրովք ։ * Սա՝ էր աշակեր- 25
տեցեալ ճանապարհին տն, և եռայր հոգւով. խօսէր՝
և ուսուցանէր ճշմարտութբ զի՛ր յսի. գիտէր միայն
զմկրտութիւն յովհաննու ։ * սա՝ սկսաւ համարձակել 26
'ի ժողովրդեանն ։ Եւ լուեալ 'ի նմանէ ակիւղայ և պր-
իսկիղայ, և առին զնա առ ինքեանս, և ճշմարտագոյնս
պատմեցին նմա զճանապարհն այ ։ * Իսկ կամեցաւ 27
նա գնալ յաքայիա, յորդորեալ եղբարք՝ գրեցին առ
աշակերտսն ընդունել զնա ։ Որ եկեալ եհաս անդր, բազ-
ում նպաստ լինէր հաւատացելոցն 'ի ձեռն շնորհացն ։
* քանզի սաստկագոյնս զհրէայսն յանդիմանէր հրապարա- 28
կաւ. ցուցանէր գրովք՝ եթէ քս է յս ։

ԳԼ. ԺԹ.

ԻԸ Եւ եղև մինչդեռ ապաւղոսն 'ի կորնթոս էր, պաւ- 1
ե ե ղոսի շրջեալ զվերին կողմամբքն՝ և իջանել յեփե-
սոս ։ և գտանել զոմանս աշակերտս, * ասէ ցնոսա. 2
եթէ

եհաս յեփեսոս, զնոսա եթող անդր. և ինքն մտեալ անդ-
րէն առ ժողովն, խօսէր առ հրէ" ։ (20) Բ. Ձ. Եւ ա-
ղաչէցին զնա՝ բզմ ։ (21) Ոմանք. Հրաժարեալ 'ի նցէ..
առ ձեզ. կն առ ձեզ. այլ կամօք ։ անվերադարձաւ ։ (23) Ո-
մանք. Ժմկս ինչ ։ (24) Ոմանք. Անուն ապողոս... և զօ-
րաւոր էր ։ (25) Ոմանք. Վս յսի քսի ։ (26) Ոմանք. Սա
սկսեալ համար"..'ի նմանէն ակիւղայ և պրիսկիղեայ,
առին ։ (26) Օրինակ մի. Եւ առաւելագոյն պատմեցին
նմ ։ (27) Ոմանք. Յօժարեալ եղբարց ։
ԳԼ. ԺԹ. (1) Անուանս սոփէն [illegible] . ա . հորն . ա . 12 . ն-
որ [illegible] . Գրեթէ յամ Գրչագիրս մեր՝ թէպէտ եղծեալ իսկ սակս
բանիդ Գրի՝ Ապաւղոս, [illegible] մեք եղաք ։ Որք 'ի յու-
նականէն 'ի մեր թարգմանեալ պարզ էր ասնէլ՝ Ապողոս ։ (1) Ո-
մանք. Շրջեալ զվերին կողմանցն, կամ, կողմանեան, և
իջանէր յեփեսոս .. զոմանս աշակերտսն ։ Որք երկու
օրինակք միայն՝ ընդ այսմանայ. Եւ իջեալ յեփեսոս, և գտեալ
զոմանս աշակերտս ։ (2) Ոմանք. Եթէ դուք հոգի սբ ։

եթէ Հոգի Սուրբ ընկալարուք ՚ի հաւատալն: Նոքա ասեն
ցնա. այլ և ոչ թէ Հոգի Սուրբ գուցէ՝ լուեալ է մեր:
3 Եւ ասէ, խոկ յինչ մկրտեցարուք: Նոքա ասեն. ՚ի
4 յովհաննու մկրտութիւն: Եւ ասէ Պաւղոս. յովհան-
նէս քարոզեաց մկրտութիւն ապաշխարութեան ամ ժողո-
վրդեանն. և ասէր, զի որ գալոցն է յետ նր՝ ՚ի նա
5 հաւատասցեն. այսինքն է՝ ՚ի յՍ Քս: Եւ իբրև լուան,
6 մկրտեցան յանուն Տն յՍի: Եւ ՚ի դնել ՚ի վերայ նց
պաւղոսի զձեռն, եկն Հոգին Սուրբ ՚ի վերայ նց. խօսէին
7 լեզուս՝ և մարգարէանային: Եւ էին ամենեքեան արք
8 իբրև երկոտասան: Եւ մտեալ ՚ի ժողովուրդն՝ հա-
մարձակէր ամիսս երիս. խօսէր և հաւանեցուցանէր
9 զԱյ արքայութենէ այ: Իբրև ոմանք խստանային՝ և ընդ-
դէմ դառնային բամբասել զճանապարհն առաջի բազ-
մութեան, մեկնեալ ՚ի նոցանէ որոշեաց զաշակերտսն.
հանապազօր խօսէր ՚ի դպրանին տիրաննեայ ուրումն:
10 Եւ այս եղև զերկեամ մի, մինչև ամ բնակչացն ա-
11 սիացւոց լսել զբանն Տն, հրէից և հեթանոսաց: Եւ
զօրութիւնս ոչ սակաւս առնէր Այ ՚ի ձեռն պաւղոսի.
12 մինչև ՚ի հիւանդս առնել ՚ի քրտանէ նր՝ թաշկի-
նակս կամ վարշամակս, և մերժել ՚ի նոցանէ ախտիցն,
13 և այսոց չարաց ելանել: Յանդգնեցան ոմանք ՚ի շրջ-
ջող հրէիցն՝ որ երդմնեցուցիչքն էին, անուանել ՚ի վր
այնոցիկ որք ունէին այսս չարս՝ զանուն Տն յՍի, և
ասէին. երդմնեցուցանեմ զձեզ ՚ի յՍ՝ զոր պաւղոս
14 քարոզէ: Էին որումն սկևեայ հրէի քահանայի եւթն
15 որդիք որ զայս առնէին: Պատասխանի ետ այսն չար՝
և ասէ ցնս. զյՍ գիտեմ և զպաւղոս ճանաչեմ, բայց
16 դուք ո՞վ էք: Եւ վազեաց այրն յորում էր այսն չար,
ըմբռնեալ զերկոսեան յաղթահարեաց զնս, մինչև մեր-
17 կս և վիրաւորս փախչել ՚ի տանէ անտի: Եւ այս
յայտնի եղև ամ հրէից և հեթանոսաց՝ որ բնակեալ
էին

(4) Օմանք. Յովհաննէս մկրտեաց, կամ, մկրտեալ մկրտ-
ութիւն ապա... որ գալոցն էր յետ.. այսինքն՝ յՍ Քս:
(6) Օմանք. Եւ ՚ի դնելն.. զձեռնն, կամ, զձեռս, եկն
Հոգին Սուրբ: (7) Օմանք. Երկոտասանք: (9) Օմանք. Տիւ-
րաննեայ ուրումն: (10) Ոմանք. Զերկամ մի: (11) Օմանք.
Այ առնէր ՚ի ձեռս պաւ": (12) Օմանք. Մինչ զի և ՚ի
հիւանդս.. ՚ի քրտանէն նր: (12) Օրինակ մի. Թաշկի-
նակս, և կամ վարշամակս. և մերժեալ ՚ի նո": (13) Օ-
մանք. Ոմանք և ՚ի շրջող.. անուանեալ ՚ի վր այնոցիկ,
որ ունէինն... երդմնեցուցանեմք զձեզ: (14) Օմանք.
Էին և ուրումն սկևեայ քա": (14) Բ՚ոմ. Հրէի քահա-
նայապետի, եւթն: (16) Օմանք. Յորում էր այս չար,

Digitized by Google

էին յԵփեսոս. և անկաւ երկիւղ յամենեսեան ՚ի նոսա:
և մեծանայր անուն Տն Յսի: * Եւ բազումք ՚ի հաւա_ 18
տացելոցն գային և խոստովան լինէին, և պատմէին զը_
գործս իւրեանց: * Եւ բզմք ՚ի կախարդաարարացն բե_ 19
րէին զգիրսն, այրէին առաջի ամենեցուն. և համա_
րեցան զգինս նց՝ և գտանէին արծաթոյ բեւրս հինգ:
եզ * Եւ այսպէս բանն Այ աճէր և հզօրանայր: * Եւ իբ_ 20
րև կատարեցաւ այս, եդ պաւղոս ՚ի միտ շրջել ընդ 21
մակեդոնիայ և ընդ աքայիայ՝ և գալ յԵմ. ասէր, ե_
թէ յետ երթալոյն իմ անդր, պարտ է ինձ և զհռոմ
տեսանել: * Առաքեաց ՚ի մակեդոնիայ երկուս ՚ի պաշ_ 22
տօնէիցն իւրոց, զտիմոթէոս և զերաստոս. և ինքն մը_
նաց ժամանակս ինչ յասիայ: * Եւ եղև ՚ի ժամանա_ 23
կին յայնմիկ խռովութն ոչ սակաւ, վս ճանապարհին:
* Իսկ դեմետրիոս ոմն անուն՝ արծաթագործ, գոր_ 24
ծէր մեհեանս արծաթիս արտեմիս դից. և տայր ճար_
տարացն լինել ոչ սակաւ շահ. * Որ ժողովեացն իսկ 25
և զձեռագէտս արուեստին, և ասէ, արք՝ դուք ձե_
զէն իսկ գիտէք զի յայսմ գործոյ է շահ մեզ: * Եւ տե_ 26
սանէք՝ և լսէք եթէ ոչ միայն զեփեսացւոց, այլ գրեթէ
զամ իսկ ասիացւոց՝ պաւղոսս այս հաւանեցուցեալ շրջե_
ջեաց բզմ ժողովս, ասել թէ ոչ են աստուածք ձեռա_
գործք: * Եւ ոչ միայն այս ճգնէ զմեր կողմն գալ ՚ի 27
յանդիմանութն, այլ և զմեծին աստուածոյ արտեմեայ
զմեհեանն յոչինչ համարել. նա՝ և քակելոց ևս իցէ
մեծութն նորա, զոր ամ ասիայ՝ և տիեզերք պաշտեն:
* Եւ զայս իբրև լուան, լի եղեն բարկութբ, աղաղա_ 28
կէին և ասէին, մեծ է արտեմիս եփեսացւոց: * Եւ 29
լցաւ քաղաքն խռովութբ. դիմեցին առ հասարակ ՚ի :

թեա_

և ըմբռնեալ զերկուսին: (19) Օրինակ մի. Եւ բազումք ՚ի կախարդաարարացն բե՛՛: Ի այլ. ՚ի կախարդ արանցն: (19) Ոսկան. ՚ի կախարդացն բե՛՛.. և այրէին: առաջի ամէցն, համարեցին զգի՛՛.. արծաթ դահեկանի բիւր հինգ: (20) Բէ֊. Աճէր և զօրանայր: (21) Ոսկան. Եւ գնալ յԵրէմ.. (21) Ամենայն. Եւ ասէր՝ թէ յետ երթալոյն իմոյ: (22) Ոսկան. ՚Ի ժամս ինչ յասիայ: (23) Ոսկան յառեղծս. Վս ճնպհին փն: (24) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Դեմետրիոս ոսրուամն անն՛՛: (24) Ամենայն. Արծաթի՝ արտեմիս դիցն.. ոչ սակաւ շահս: (25) Ամենայն. Որ ժողովեաց իսկ զձե՛՛.. դուք ինքնին գիտէք.. է շահ մեր: (26) Ամենայն. Եւ լսէք զի ոչ միայն.. զամ իսկ ասիացւոց՝ պաւղոսս հա՛՛.. զբզմ ժողովս: (27) Ամենայն. Զմեր կողմնս.. աստուածոյն.. յոչինչ համարել. նա և քակելոց է մեծութն նր: կամ, իցէ զմեծութն նր: (29) Ամենայն. Եւ դի_

Digitized by Google

թատրոնն, յափշտակեցին զԳայիոս և զԱրիստար-
30 քոս Մակեդոնացի՝ զուղեկիցսն Պաւղոսի ։ * Բայց
Պաւղոս իբրև կամեցաւ մտանել յամբոխն, ոչ թողին
31 զնա աշակերտքն ։ * Ոմանք և յասիարքացն՝ որ էին
նորա բարեկամք, յղեցին առ նա՝ և աղաչէին, մի տալ
32 զանձն ՚ի թատրոնն ։ * Այլք այլ ինչ աղաղակէին
յամբոխին. զի էր ժողովուրդն խռովեալ. և բազումք ՚ի նո-
33 ցանէ ոչ գիտէին թէ վն՞ որոյ ժողովեալ իցեն ։ * Եւ
յամբոխէն բազմութեամբ յառաջ կալան զԱղեքսանդրոս.
և իբրև ածին զնա յառաջ հրեայքն, Աղեքսանդրոս շար-
ժեաց զձեռն՝ և կամէր պատասխանի առնել ամբոխին ։
34 * Իբրև գիտացին թէ այրն հրեայ է, միաբարբառ ե-
ղեալ յամենեցունց՝ իբրև ժամս երկուս աղաղակել.
35 թէ մեծ է Արտեմիս եփեսացւոց ։ * Լռեցոյց դպրա-
պետն զամբոխն՝ և ասէ. արք եփեսացիք, իսկ ով է ՚ի
մարդկանէ՝ որ ոչ գիտէ զեփեսացւոց քաղաքս մեհեան-
36 զարդ՝ մեծին Արտեմեայ դիցն և դիոպետեայ. * և զի
այդ՝ այդպէս է անշուշտ, պարտ է ձեզ հանդարտել,
37 և մի ինչ յանդգնութիւն գործել ։ * ածէք զարսդ զայ-
դոսիկ այսր, ոչ մեհենակապուտս՝ և ոչ հայհոյիչս աս-
38 տուածոյն մերոյ ։ * Ջի եթէ Դեմետրիոս և որ ընդ
նմա ճարտարքն՝ ունիցին ինչ ընդ ումեք բանս, յատեանն
երթիցեն, և դատաւորք գոն, և ամբաստան լիցին ըզ-
39 միմեանց ։ * Ապա թէ վն՞ այլ իրիք խնդիր իցէ, յօ-
40 րինաւոր ժողովսն վճարեսցեն ։ * Քանզի և մեզ վիշտ
վտանգի է ընդ կռուոյս այսր աւուր՝ առանց իրիք յան-
ցանաց լինելոյ՝ զորմէ ոչ կարասցուք պատասխանի տալ

վն՞

մեցին առ հա՛՛ . . յափշտակէին զգայիոս . . մակեդոնա-
ցիս, զուղեկիցսն ։ Ոմն օրին. յափշտակելով ։ (30) Ո-
մանք. Ոչ թողուին զնա ա՛՛ ։ (31) Ոմանք. Յղեցին առ
նա և աղա՛՛ ։ (32) ՚Ի բազմամասին. Աղաղակէին յամբոխին ։
Ոմն օրին. Աղաղակէին զնմանէ ։ (33) Օրինակ մի ընդ ըղ-
կանոյ. Եւ յամբոխէն բազմութեամբ . . ածին յառաջ զնա
հրեէ՛՛ ։ (34) Ոմանք. Միաբարբառ եղև ամենեցունց ։ Եւ այլ
ոմանք. Միաբան բարբառ եղև յամենեցունց, աղաղակել իբ-
րև ժա՛՛ ։ (35) Ոմանն. Արք եփեսացիք, իսկ ով է . . . և
դիոպետեայ ։ (36) Ոմանք. Ձեզ պարտ է հնազանդել,
և մի ինչ յանդգնագոյնս գործել ։ (37) Ոմանք. Աստու-
ածոցն մերոց ։ Ոմն օրին. Աստուծոյ մերոյ ։ (38) Ոմանք. Եւ
որ ընդ նմայն ճար՛՛ . . . լինիցին զմիմեանց ։ (39) Օրինակ
մի. Ապա եթէ վն՞ այլ իրաց խնդիրք ինչ իցեն, յօրի-
նաւոր ժողովսն վճարեսցի ։ (40) Օրինակ մի. Վիշտ վտան-
գի է վն՞ կռուոյս այսօրիկ առանց իրիք ։ (40) Ոմանք.
Արձակեաց զժողովուրդն. կամ, զժողովուրդսն.

Digitized by Google

ման ժողովրդեան այսորիկ։ Եւ զայս ասացեալ՝ արձա-
կեաց զժողովսն։

Գլ. Ի

ԻԹ
ԽԷ
Եւ յետ դադարելոյ ամբոխին, կոչեաց Պաւղոս զա- 1
շակերտսն եւ մխիթարեաց. ողջոյն ետ, եւ ել գնա-
նալ 'ի Մակեդոնիա։ * Եւ շրջեալ ընդ կողմանսն ըն- 2
դայնոսիկ. եւ մխիթարեալ զնոսա բանիւք բազմօք. եկն
յԵլլադայ։ * Իբրեւ արար անդ ամիսս երիս. եղեւ նմ 3
խորհուրդ 'ի Հրէիցն, մինչդեռ կամէր ելանել յԱսորիս. խոր-
հուրդ կալաւ դառնալ ընդ Մակեդոնիա։ * Եւ երթայր 4
ընդ նմ մինչեւ յԱսիա՝ Սոսիպատրոս Պիւռեայ Բերիա-
ցի. եւ 'ի Թեսաղոնիկեցւոց՝ Արիստարքոս եւ Սեկունդոս,
եւ Գայիոս Դերբեացի, եւ Տիմոթէոս. եւ Ասիացիք՝ Տիւ-
քիկոս եւ Տրոփիմոս։ * Սոքա յառաջ երթեալ մնային 5
մեզ 'ի Տրովադայ։ * Եւ մեք նաւեցաք յետ աւուրցն 6
բաղարջակերաց 'ի Փիլիպեայ, եւ եկաք առ նոսա 'ի Տրո-
վադայ մինչեւ յաւուրս հինգ. անդ դադարեցաք աւուրս
եւթն։ * Եւ յաւուրն շաբաթուց մինչդեռ ժողո- 7
վեալ էաք բեկանել զհացն, Պաւղոս խօսէր ընդ նոսա,
զի գնալոց էր 'ի վաղիւ անդր. եւ երկայնեաց զբանն
մինչեւ 'ի մէջ գիշերոյն։ * Եւ էին լապտերք բազումք 8
'ի վերնատանն, ուր էաք ժողովեալ։ * Եւ նստէր ոմն 9
երիտասարդ՝ անուն Եւտիքոս 'ի վերայ պատուհանին.
ննջէր 'ի քուն թմբրութեան, 'ի խօսելն Պաւղոսի յա-
մախ. ընկղմեալ 'ի քնոյ անտի՝ անկաւ յերրորդ դստի-
կանէն 'ի վայր. եւ բարձաւ մեռեալ։ * Եւ իջեալ Պաւ- 10
ղոս՝ անկանէր զնովաւ. եւ առնոյր զնա ընդ գիրկս՝ եւ
ասէր. մի խռովիք, զանզի ոգի սորա 'ի սմին է։ * Եւ 11
ել եբեկ զհացն՝ եւ ճաշակեաց. եւ բազում խօսեցաւ
մին-

Գլ. Ի. (1) Ոմանք. Եւ ողջոյն ետ. կամ, ողջոյն տուեալ։ (3) Ոմանք. Եւ իբրեւ արար... եւ եղեւ նմ։ (4) Ոմանք. Եւ երթային ընդ նմ.. Պիւռեայ Բերիացի.. եւ Գայիոս Դերբեցի։ (4) Յօրինակին գրեալ էր. Եւ Գայիոս Դերբեացի Տիմոթէոս։ (5) Ոմանք. Նոքա յառաջ երթեալ մն"։ (6) Ոմանք. Անդ դադարեցաք աւուրս. (6) Յօրինակին. Աւուրս եւթն։ (7) Ոմանք. Յաւուրն շաբաթու մինչդեռ ժողովեալ էաք 'ի բեկանել զհացն։ (7) Ոսկին. 'Ի մէջ գիշերին։ (8) Ոմանք. Էին լապտերք.. ուր էաքն. (9) Ոմանք. Եւտիքոս... անկաւ յերկրորդ դստիկանէն։ (10) Ոմանք. Եւ իջեալ Պաւղոսի.. առնոյր զնա 'ի գիրկս.. զի հոգի սորա 'ի սմա է։ (11) Ոմանք. Եւ եբեկ զհացն.. եւ բազում խօսեցաւ մինչեւ յառաւօտ, կամ. յառաւօտ.. ել եւ գնաց։

Digitized by Google

12 մինչև յառաւօտն. և ապա ել գնաց: * և ած զպա_
13 տանին կենդանի, և մխիթարեցան ոչ սակաւ: * Եւ
մեք մտեալ 'ի նաւն՝ ամբարձաք յԱսոնն. անտի առնուլ ու_
նէաք միւսանգամ առնուլ զՊաւղոս. զի այնպէս պա_
տուիրեալ էր՝ մինչ ինքն զցամաքաւն երթալոց էր.
14 * Եւ իբրև դիպեցաւ մեզ յԱսոնն, առեալ զնա ե_
15 կաք 'ի Միտիլինէ: * և անտի նաւեալ՝ 'ի վաղիւն անդր
հասաք հանդէպ Քիոյ: և 'ի միւս օրն հասաք 'ի Սամոս:
16 և 'ի վաղիւն անդր եկաք 'ի Միլիտոն: * Զի 'ի միտի եդեալ
էր պաւղոսի նաւել առ Եփեսոսաւ. որպէս զի մի լինիցի նմա
ժամանակ ինչ յամել յԱսիայ. փութայր, եթէ
հնար ինչ իցէ նմա՝ զօրն պենտէկոստէից երթալ յԵմ:
17 * Եւ 'ի Միլիտեայ յղեալ յԵփեսոս, կոչեաց զերիցունս
18 եկեղեցւոյն: * Եւ իբրև եկին առ նա, ասէ ցնա. դուք
ձեզէն գիտէք յօրէ յառաջնմէ յորմէ եկի յԱսիայ, որ_
19 պէս ընդ ձեզ զամ ժամանակսն եղէ. * Ծառայել Տն ամ
խոնարհութ. և բազում արտասուօք և փորձութիւնք՝ որ դի_
20 պեցան ինձ 'ի նենգութեանց Հրէից: * Որ ոչինչ զանց
արարի յօգտակարացն չպատմել ձեզ, և ուսուցանել
21 ձեզ հրապարակաւ և տունս. * Վկայել Հրէից
և Հեթանոսաց զապաշխարութիւնն՝ որ առ Ած, և զհ_
22 հաւատսն որ 'ի Տր մեր յՍ Քս: * Եւ արդ՝ ահաւա_
սիկ ես կապեալ հոգւովն, երթամ յԵմ. և որ ինչ անդ
23 ընդ իս անցանելոց է՝ չգիտեմ: * Բայց զի Հոգին Սբ
ըստ քաղաքաց վկայէ ինձ՝ և ասէ, եթէ կապանք և նե_
24 ղութիւնք մնան քեզ: * Այլ և ոչ ինչ համարիմ զանձն
իմ պատուական, որպէս զի կատարեալ զընթացս իմ ուրա_
խութ., և զպաշտօնն զոր առի 'ի Տնէ յՍէ Քսէ, վկայ_
ել

(12) Բնձմ. Եւ ածին զպատանին: (13) Ոմանք. Եւ անտի առնուլ ունէաք: (14) Ոմանք. 'Ի Միլիտինէ. չամ, 'ի Միտիլինէ: (15) Ոսկան. Եւ անտի նաւարկեալ. և 'ի վա": (15) Ոմանք. 'Ի հանդէպ աքիա. և 'ի միւս եւս աւուրն հա".. անդր հասաք 'ի Միղետոն. չամ, 'ի Միլիտինէ: Ուր օրինակ մի. 'ի Լետոն: (16) Ոմանք. Մի՛ լինիցի նմա... պէնտէկոստէից: (18) Ոմանք. Զի յօրէ յառաջմէ յորմէ հետէ եկի .. զամ ժամս եղէ: (19) Ոմանք. Դիպեցաւ ինձ 'ի նենգութեցն հրէից: (20) Ոմանք. Յօգտակարացն պատմել ձեզ, և ուսուցանել զձեզ: (21) Ոմանք. Զապաշխարութիւնն որ: (22) Օրինակ մի ընդ ունենայ. Կապեալ հոգւով երթամ: (22) Ոմանք. Եւ որ ինչ անդ ընդ իս անցք անցանելոց իցէ՝ ոչ գիտեմ: (23) Ոմանք. Բայց հոգին Սբ ը քղքաց քղքաց: (24) Ոմանք. Այլ ես ոչ ինչ.. որպէս զի կատարել զըն"... 'ի Տնէ յՍէ վկայ լինել.. շնորհաց: (24) Ոսկան. Որպէս զի

լինել՝ աւետարանի շնորհացն այ։ * Եւ արդ՝ ահա 25
ւասիկ գիտեմ ես, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք զերեսս իմ
դուք ամենեքեան, յորս շրջեցայ քարոզել զարքայութիւն
այ։ * Վասն որոյ եւ վկայութիւն դնեմ ձեզ յաւուր յայս- 26
միկ, զի սուրբ եմ յարենէ ամենեցուն։ * Քանզի ոչ 27
խորշեցայ ՚ի պատմելոյ ձեզ զամ կամս այ։ * Զգոյշ 28
կացէք անձանց եւ ամ հօտին, յորում եդ զձեզ հո-
գին սբ տեսուչս, հովուել զժողովուրդ տն, զոր ապ-
րեցոյց արեամբ իւրով։ * Քանզի գիտեմ ես, եթէ 29
յետ իմոյ մեկնելոյ՝ գայցեն գայլք յափշտակօղք ՚ի ձեզ
որ ոչ խնայեսցեն հօտին։ * Եւ ՚ի ձէնջ յարիցեն արք 30
որ խօսիցին թեւրս, ձգել զաշակերտսն զկնի իւրեանց։
* Վասն այսորիկ արթուն կացէք, եւ յիշեցէք՝ զի զեր- 31
եքամ մի զցայգ եւ զցերեկ՝ ոչ դադարեցի արտասուօք
խրատել զմի մի իւրաքանչիւր։ * Եւ արդ՝ յանձն առ- 32
նեմ զձեզ այ՝ եւ բանի շնորհաց նր, որ կարօղ է շի-
նել եւ տալ ձեզ ժառանգութիւն ընդ սրբոց ամենեսեան։
* Արծաթոյ՝ կամ ոսկւոյ՝ կամ հանդերձից՝ ոչ ու- 33
րուք ՚ի ձէնջ ցանկացայ. * դուք ինքնին գիտէք, զի 34
զպէտս իմ, եւ որոց ընդ իս էին՝ պաշտեցին ձեռքս
այս։ * Եւ զամ ինչ ցուցի ձեզ. զի այսպէս պարտ է 35
վաստակել, եւ դարմանել զհիւանդս. եւ յիշել զբանն
տն յիսի զոր ինքն իսկ ասաց. երանելի է մանաւանդ
տալն քան առնուլն։ * Եւ զայս իբրեւ ասաց, եդեալ 36
ծունր ամենեքումբք՝ եկաց յաղօթս։ * Բազում լա- 37
լումն եղեւ ամենեցուն. եւ անկեալ զպարանոցաւն պաւ-
ղոսի համբուրէին զնա. * մորմոքէին մանաւանդ ՚ի 38
վե-

կատարեցից, զընթացս իմ։ (25) Ոմանք. Թէ ոչ եւս տե-
սանելոց էք զերեսս իմ դուք ամէքին.. քարոզել զար-
քայութիւն։ (26) Ոմանք. Վս որոյ վկայ".. յաւուրս յայս-
միկ, զի սբ եմ ես յարենէ ամէցն ձեր։ (27) Ոմանք. ՚Ի
չպատմելոյ ձեզ զամ կամսն այ։ (28) Ոմանք. Արեամբն
իւրով։ (29) Ոմանք. Թէ յետ իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս
գայցեն... ոչ խնայիցեն հօ"։ (29) ՚Ի լուս". Հօտին.
Համաձայն ոմանց ՚ի Յոյն"։ (30) Ոմանք. Խօսեսցին.. ձգել
զաշակերտեալսն։ (31) Ոմանք. Վս այսորիկ.. զի զեր-
եամ մի.. իւրաքանչիւրոք ՚ի ձէնջ։ (31) Ոմանք. Զի զեր-
կամ մի։ (32) Ոմանք. Եւ տալ ժառանգութիւն ձեզ ը սրբոց
ամ։ (34) Ոմանք. Գիտէք իսկ.. ընդ իս են՝ պաշտեցին
ձեռքս։ (35) Օրինակ մի. Եւ դարմանել զաղքատս։ (35) Ո-
մանք. Զբանն տն, զոր ինքն ա".. մեծ է տալ քան զառ-
նուլ։ (36) Ոմանք. Ամենեքումբք հանդերձ եկաց։ (37) Ո-
մանք. Եւ բազում լալումն։ (38) Ոմանք. ՚Ի վր բանիցն զոր
ասէր... եւ յուղարկէին. կամ, յղարկեցին զնա.

Digitized by Google

վերայ բանին զոր ասէր, թէ ոչ եւս տեսանելոց են զե-
րեսս նորա. եւ յուղարկեցին զնա ՚ի նաւ անդր:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Իսկ իբրեւ եղեւ ելանել մեզ եւ մեկնել ՚ի նոցանէ, հասեա- ղբ
լ գնացեալ եկաք ՚ի Կոս: եւ ՚ի վաղիւ անդր ՚ի
2 Հռոդոս, եւ անտի ՚ի Պատարա: * Եւ գտեալ նաւ
3 մի զի երթայր ՚ի Փիւնիկէ, ելեալ ՚ի նա գնացաք: * Եւ
յայտ եղեալ Կիպրոսի, թողաք զնա ՚ի ձախակողմ, նաւ-
եկեալ յասորիս եւ իջաք ՚ի Տիւրոս. զի անդ էր նաւն
4 թափելոց զբեռինն: * Եւ գտեալ զաշակերտսն, կա-
ցաք անդ աւուրս եւթն. որք ասէին Պաւղոսի ՚ի ձեռն
5 Հոգւոյն, մի ելանել յԵմ: * Եւ իբրեւ եղեւ մեզ կատա-
րել զաւուրսն, ելեալ գնացաք. եւ յուղարկեալ զմեզ
ամենեցուն, հանդերձ կանամբք եւ որդւովք՝ մինչեւ ար-
տաքոյ քաղաքին: Եդեալ ծունր առ ծովեզերբն՝ կա-
6 ցաք յաղօթս. * եւ հրաժարեալ ՚ի միմեանց՝ եւ ելաք
7 ՚ի նաւն. եւ նոքա դարձան յիւրաքանչիւր տեղիս: * Եւ
մեր զնաւն աւարտեալ ՚ի Տիւրոսէ՝ հասաք ՚ի Պտղո-
մայիդա. եւ ողջոյն տուեալ եղբարց, եկաք օր մի առ նոսա:
8 * Եւ ՚ի վաղիւ անդր ելեալ անտի՝ եկաք ՚ի Կեսարիա. Լ
եւ մտեալ յապարանս Փիլիպպոսի աւետարանչի, որ
9 էր յեւթանց անտի, ագաք առ նմա: * Նորա էին դստերք
10 չորք կոյսք՝ մարգարէք: * Եւ ՚ի լինել մեր անդ աւուրս
11 բազումս, էջ ոմն ՚ի Հրէաստանէ անուն Ագաբոս: * Եւ
եկեալ առ մեզ, առեալ զգօտին Պաւղոսի՝ կապեաց
զոտս եւ զձեռս իւր, եւ ասէ. Այսպէս ասէ Հոգին սուրբ.
զայրն որոյ գօտիս այս է, այսպէս կապեսցեն յԵմ Հրէ-
12 այքն, եւ մատնեսցեն զնա ՚ի ձեռս հեթանոսաց: * Եւ
իբրեւ լուաք զայն, աղաչէաք մեք, եւ որ ՚ի տեղւոջն
13 էին՝ չելանել նմա յԵմ: * Յայնժամ պատասխանի ետ
պաւ-

Գրչ. օրին. (1) Օրինակ մի. Եւ անտի ՚ի Պատարա: (2) Ոմանք. — Եւ ելեալ ՚ի նա գնացաք: (3) Ոմանք. Կիպրեայ. կամ, Կիպրոսայ.. ՚ի ձախակողմն.. Թօթափելոց զբեռինս: (5) Ոմանք. Ելեալ գնայաք, յուղարկեալ.. Ծունր կացաք յաղ": (5) Բազումք. Եւ եդեալ ծունր: (6) Բազումք. Եւ հրաժարեցաք ՚ի միմեանց: (6) Ոմանք յաւելուն. ՚Ի միմեանց առ ծովեզերբն, եւ ելաք: (7) Ոմանք. Աւարտեալ ՚ի Տիւրոսէ հասաք ՚ի Պտղոմայիդայ, կամ ՚ի Պտղոմայիդա, եւ ողջոյն տուաք.. եկաք օր մի: (8) Ոմանք. Որ է յեւթանցն: (10) Ոմանք յաւելուն. ՚Ի Հրէաստանէ մարգարէ՝ անուն առ": (11) Ոմանք. Որոյ գօտիս է, այսպէս կապեսցեն Հրէայք, եւ մատնեսցեն ՚ի ձե": (12) Ոմանք. Աղաչէաք մեք, եւ որ ՚ի տեղւոջ էին: (13) Ասա. Զի՞նչ գործ

Digitized by Google

Պաւղոս և ասէ․ զի՞նչ գործեցէք՝ զի՞ լայք և մա-
շուցանէք զսիրտ իմ․ քանզի ես՝ ոչ միայն կապելոյ․
այլ և մեռանելոյ յԵրմ պատրաստական վասն անուանն
Տն յՍի քՍի։ * Եւ 'ի չառնուլն նորա՝ լռեցաք, և ա- 14
սացաք․ Տն կամք լիցին։
ԼԱ * Եւ յետ աւուրցն այնոցիկ՝ համբարձեալ ելանէաք 15
ՂԳ յԵրմ։ * Եկին ընդ մեզ և յաշակերտացն անտի Կեսա- 16
րացւոց, և ածէին զմեզ առ որում վանս առնելոց
էաք՝ Մնասոնի ուրումն Կիպրացւոյ առաջին աշակեր-
տի։ * Եւ 'ի մտանելն մեր յԵրմ, խնդութեամբ ընկալան 17
զմեզ եղբարք։ * Յաւուր 'ի վաղիւն մտանէր Պաւղոս 18
ընդ մեզ առ Յակոբոս․ և եկին ամ երիցունքն։ * Եւ 19
ողջոյն տուեալ նոցա՝ պատմէր մի ըստ միոջէ զոր արար
Այ 'ի հեթանոսս 'ի ձեռն պաշտաման նր։ * Եւ նոքա 20
լուեալ՝ փառաւոր առնէին զԱծ։ և ասեն ցնա․ տե-
սանես եղբայր՝ քանի՞ բիւրք են հաւատացելոցն հրէից,
և ամենեքեան նախանձաւորք օրինացն են։ * Բայց իմա- 21
ցեալ եղեն վս քո՝ թէ ապստամբութիւն ուսուցանես 'ի
մովսիսէ՝ որոց 'ի հեթանոսս ամ հրէայք են, ասես՝
մի թլփատել նոցա զորդիս, և մի ըստ կրօնից օրինացն
գնալ։ * Արդ՝ զի՞նչ լինիցի արդարէն լուիցեն, թէ ե- 22
կեալ ես․ * արդ զայս արա՛ զոր ասեմք քեզ․ են 'ի մեզ 23
արք չորք ուխտադիրք յանձինս իւրեանց, * զնոսա ա- 24
ռեալ սրբեսցիս ընդ նմա․ և ծախեսցես 'ի նս՝ զի գերծ-
ցեն զգլուխս իւրեանց․ և գիտասցեն ամենեքին, թէ
զորոց իմացեալ եղեն զքէն՝ ոչինչ է․ այլ միաբանես
և դու պահել զօրէնս։ * Բայց վս հաւատացելոցն 25
հեթանոսաց, մեք առաքեցաք՝ ոչ ընտրեցաք․ մի ինչ
այնպիսի պահել նց․ բայց միայն զգուշանալ նոցա 'ի
կռոց զոհելոյ, և յարենէ, և 'ի հեղձուցելոյ, և 'ի պոռն-
կութենէ։ * Յայնժամ Պաւղոս առեալ զարսն՝ 'ի վա- 26
ղիւն անդր ընդ նս սրբեալ եմուտ 'ի տաճարն․ յայտ
առնել զկատարումն աւուրցն սրբութե, մինչև մատուցաւ
'ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք 'ի նոցանէ պատարագ։

* Եւ

ծէք․ զի լայք։ (14) Բ․ Լռեցաք․ ասացաք․ Տն։
(16) Ոմանք․ Առ որում վանս առնելոց էաք։ Իսկ օրի-
նակ մ․ Այս որոյ վանս․․ կիպրացւոյ ա՛․ (18) 'Ի յա-
ջորդ․ Իսկ 'ի վաղիւն ան՛․ (19) Յօրինակին․ 'ի ձեռանն պաշ-
տամանն։ (21) Ոմանք․ 'Ի մովսիսէ․․․ զորդիս նց, և մի ըս
կրօնից գնալ։ (22) Ոմանք․ Արդարէն լուիցեն թէ ե՛․
(24) Ոմանք․ Սրբեսցես ը նմ․․․ զգլուխս․ և գիտասցեն ամենեքեան, եթէ։ (25) Ոմանք․ Որոշես և ընտրե-
ցաք․․ զգուշանալ 'ի կռոց զոհելոց։ (26) Օրինակ մ․
Զկատարումն օրինացն սրբութե։

Digitized by Google

27 *Իբրեւ եղեւ մերձ էին եւթն՝ աւուրքն 'ի կատարել, տես- ԼԸ
եալ զնա 'ի տաճարին ասիացւոց հրէիցն՝ զրգռէին ըզ- ՂԴ
նոլա զամ ամբոխն: եւ արկեալ 'ի նա ձեռս՝ աղաղա-
28 կէին. * Արք իսրայելացիք՝ օգնեցէք. այս այր է՝ որ հա-
կառակ ժողովրդեանն եւ օրինացս եւ տեղւոյս այսորիկ՝
ամենեցուն ամ ուրեք ուսուցանէ. մինչեւ հեթանոսս
29 եւս եմոյծ 'ի տաճարն՝ եւ պղծեաց զսբ տեղին: * Քան-
զի էր յառաջագոյն տեսեալ զտրոփիմոս զեփեսացի
'ի քաղաքին ընդ նմա. զոր կարծէին եթէ 'ի տաճար
30 անդր եմոյծ պաւղոս. * Շարժեցաւ քաղաքն ամ, եւ
կուտեցաւ ժողովուրդն. եւ առեալ զպաւղոս ձգէին
արտաքոյ տաճարին. եւ վաղվաղակի փակեցան դրուն-
31 քըն, * եւ խնդրէին զնա սպանանել: Եհաս զրոյց 'ի
32 հազարապետ գնդին, եթէ խռովեալ է ամ երէմ: * Ո-
րոյ անդէն առեալ զօրականս եւ հարիւրապետս՝ դի-
մեաց 'ի վերայ նց: եւ նք տեսեալ զհազարապետն եւ
զզօրականսն, դադարեցին 'ի հարկանելոյ զպաւղոս.
33 * Յայնժամ մատուցեալ հազարապետն կալաւ զնա
եւ հրամայեաց կապել կրկին շղթայիւք, եւ հարցանէր
34 թէ ով իցէ, եւ զինչ իցէ արարեալ: * Այլք՝ այլ
ինչ աղաղակէին զնմանէ յամբոխին. իբրեւ ոչ կարաց
գիտել զստոյգն վս ամբոխին, հրամայեաց ածել զնա
35 'ի բանակն: * Եւ իբրեւ եհաս յաստիճանսն, դէպ ե-
ղեւ բառնալ բերել զնա 'ի զօրականացն՝ վասն բռնութե
36 ամբոխին: *Քանզի զհետ երթայր բազմութի ժողովրդ-
37 դեանն, եւ ասէին՝ բարձ զդա: * Մինչ դեռ մտանե-
լոց էր պաւղոս 'ի բանակն, ասէ ցհազարապետն. եթէ
արժան իցէ ինձ խօսել ընդ քեզ: Եւ նա ասէ. յու-
38 նարէն գիտես. * մի արդեւք՝ դու իցես եգիպտացին.
որ յառաջ քան զայս աւուրս ապստամբեցուցեր եւ հա-
39 ներ յանապատ չորս հազարս արս՝ սիկարեանս: * Եւ
ասէ պաւղոս, ես եմ այր հրեայ, 'ի տարսոնէ կիլիկ-
կեցւոց, ոչ աննշան քաղաքի քաղաքացի. աղաչեմ ըզ-
40 քեզ հրամայեա ինձ խօսել առ ժողովուրդդ. * Եւ 'ի
հրամ

(27) Ոմանք. Աւուրքն կատարել... աղաղակէին. եւ ա-
ասէին: (27) Ոսկան. Զամ զամբոխն: (28) Ոմանք. Հեթա-
նոսս եմոյծ.. զՍբ տեղին: (29) Յօրինակին. Զտրոփիմոս
զեփեսացի": (30) Յօրինակին ոչ էր. Քաղաքն ամ: (32) Օրինակ
մի. Անդէն առեալ զօրս". . տեսեալ զհարիւրապետսն:
(33) Ոմանք. Եթէ ո իցէ, եւ զինչ է արար": (34) Ոմանք.
Զնմանէ յամբոխէն: (35) Բոլոր. Եհաս յաստիճանսն:
(35) Ոսկան. Բառնալ եւ բերել: (38) Ոմանք. Մի թէ ար-
դեւք դու... չորս հազար արս: (40) Ոմանք. Զձեռնն
ժողովրդ": (40) Ոսկան. Եւ իբրեւ բազմ լռեաց:

Digitized by Google

հրամայեալ նորա, պաւղոս կացեալ 'ի վերայ աստիճա-
նացն՝ շարժեաց զձեռն ժողովրդեանն: Եւ եւս բազում
լռութիւն լինէր. խօսէր բարբառեալ հեբրայեցւոց բար-
բառովն՝ և ասէ:

ԳԼ. ԻԲ.

Ո՛ր եղբարք և հարք՝ լուարո՛ւք ինձ այժմ առ ձեզ 1
պատասխանատուութեանս: * Իբրև լուան՝ թէ հեբրա- 2
յեցւոց լեզուաւն բարբառեցաւ նոցա, առաւել ևս զա-
դարեցին 'ի լռութեն: * Եւ նա ասէ. Ես եմ այր հր- 3
եայ, ծնեալ 'ի Տարսոն Կիլիկեցւոց, սնեալ 'ի քա-
ղաքիս յայսմիկ, առ ոտս Գամաղիելի խրատեալ. ըստ
ճշմարտութեան հայրենի օրինացն նախանձայոյզ էի Այ,
որպէս ամենեքեան դուք այսօր: * Որ զայն ճանապարհ 4
վարեցի մինչև 'ի մահ, կապել և մատնել 'ի բանտս արս
և կանայս. * որպէս և քահանայապետն վկայէ ինձ 5
և ամ ծերակոյտն. յորոց և թուղթս առեալ առ եղ-
բարս 'ի Դամասկոս երթայի, ածել և անտի կապեալս
յԵմ, զի պատժեսցին: * Եւ եղև ինձ 'ի գնալն և 'ի 6
մերձենալ 'ի Դամասկոս, զմիջաւուրբն յանկարծակի
յերկնից փայլատակեալ լոյս առատ զինև, * և ան- 7
կայ յերկիր. և լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. Սաւուղ
Սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս: * Եւ ես ետու պատաս- 8
խանի՝ թէ ո՞վ ես Տր: և ասէ ցիս. Ես եմ Յս Նազով-
րեցի՝ զոր դուն հալածես: * Բայց որ ընդ իսն էին՝ 9
զլոյսն տեսին. այլ զձայնն ոչ լսէին՝ որ խօսէր ԸԴ իս:
* Եւ ասեմ, զի՞նչ արարից Տր: և ասէ ցիս Տր. յա- 10
րուցեալ երթիցես 'ի Դամասկոս, և անդ պատմեսցի
քեզ վս ամենայնի որ հրաման է քեզ առնել: * Իբրև 11
ոչ տեսանէի 'ի փառաց լուսոյն այնորիկ, ձեռնանէ ձգ-
եալ 'ի նոցանէ որ ընդ իսն էին, մտի 'ի Դամասկոս:
* Անանիայ ոմն այր երկիւղած ըստ օրինացն, վկայեալ 12
յամ բնակչաց որ 'ի Դամասկոս հրեայքն էին. * եկն ե- 13
կաց

Գլ. ԻԲ. (1) Յօրինակին պակասէր. Եղբարք և հարք: (1) Ոմանք. Առ ձեզ պատասխանատուութեանս: և ոմանք. պատասխանատուութեանս: (2) Ոմանք. Թէ հեբրայեցւոց լեզուաւն բարբ: (2) Բազումք. Դադարեցին 'ի լռութի: (3) Ոմանք. Եւ ասէ. Ես եմ.. 'ի Տարսոնի Կիլիկ... ամենեքին դուք էք այսօր: (4) Ոմանք. Զնոյն ճանապարհ վարեցի մինչ 'ի մահ... 'ի բանտս արս: (5) Օրինակ մի. Կապեալս յԵմ զի պատժեսցին: (6) Ոմանք. 'ի գնալն և մերձենալ... փայլատակեաց: (9) Ոմանք. Զլոյսն տեսանէին: (10) Ոմանք. Որ ինչ հրաման է քեզ: և օրինակ մի. Որ հրամայեալ է քեզ: (11) Օրինակ մի. 'Ի ձեռանէ այնոցիկ որ ընդ իսն:

Digitized by Google

կաց առ իս՝ և ասէ. Սաւուղ եղբայր՝ 'ի վեր հայեաց:
14 * Եւ ես նոյնժամայն՝ 'ի վեր հայեցայ՝ 'ի նա: և նա ա-
սէ ցիս. Ա͞ծ հարցն մերոց յառաջագոյն ընտրեաց ըզ-
քեզ ճանաչել զկամս նորա, և տեսանել զարդարն, և
15 լսել բարբառ՝ 'ի բերանոյ ն͞ր. * զի եղիցես վկայ նորա
16 առ ա͞մ մարդիկ, որոց տեսերն և լուար: * Եւ արդ՝
զի՞ հեղգաս, արի՛ մկրտեաց, և լուա՛ զմեղս քո՝ 'ի կար-
17 դալ զանուն նորա: * Եւ եղև ինձ՝ 'ի դառնալն յե͞մ՝
18 և կալ յաղօթս՝ 'ի տաճարին, լինել՝ 'ի զարմացման. * և
տեսանել զնա զի ասէր ցիս. փութա՛ ել յե͞մէ վաղվա-
ղակի, քանզի չե՛ն ընդունելոց զքո վկայութ͞ն վ͞ս իմ:
19 * Եւ ես ասեմ. Տ͞ր՝ ինքեանք իսկ գիտեն՝ զի ես էի
որ՝ 'ի բանտն տայի, և գան հարկանէի ըստ ժողովր-
20 դոցն զհաւատացեալսն՝ 'ի քեզ: * և յորժամ հեղոյր
արիւնն ստեփաննոսի վկայի քոյ, ես ինքն էի որ՝ 'ի վ͞ր
կայի, և կամակից լինէի սպանման ն͞ր, և պահէի ըզ-
21 հանդերձս սպանողացն նորա: * Եւ ասէ ցիս. գնա՛, զի
22 ես՝ 'ի հեթանոսս հեռաւորս առաքեցից զքեզ: * Եւ
ունկն դնէին ն͞մ մինչև ցայս բան. ապա բարձին զձայնս
իւրեանց՝ և ասեն. բա՛րձ յերկրէ զայդպիսիդ, զի չէ՛
23 պարտ այդպիսւոյդ կեալ: * Եւ յաղաղակելն ն͞ց՝ և
24 ընկենուլ զհանդերձս՝ և զփոշին ցանել յօդսն, * հրա-
մայեաց հազարապետն մուծանել զնա՝ 'ի բանակն. ա-
սէր՝ գանիւ հարցանել զնա, զի գիտասցէ վասն որո՛յ
25 յանցման այնպէս աղաղակէին զնմանէ: * Եւ իբրև
պրկեցին զնա փոկովք, ասէ պաւղոս ցհարիւրապետն
որ՝ 'ի վերայ կայր. եթէ՛ զա՛յր հռոմայեցի և անպարտ
26 պա՛րտ իցէ ձեզ գան հարկանել: * Իբրև լուաւ հա-
րիւրապետն, մատուցեալ առ հազարապետն պատմեա՛ց
և ասէ. զի՞նչ կամիցիս առնել. քանզի այրն այն հռով-
27 մայեցի՛ է: * Եւ մատուցեալ հազարապետն, ասէ ցնա.
28 ասա՛ դու ցիս՝ հռոմայեցի՞ ես. և նա ասէ, այո՛: * Պա-
տասխանի ետ հազարապետն. ես բազո՛ւմ գնոց ըզ-
զինուորութիւս զայս ստացայ: ասէ պաւղոս. ես ծնեալ
29 իսկ 'ի դմին եմ: * Եւ վաղվաղակի 'ի բաց կացին 'ի
նմա-

(14) Յօրինակին միւսում. Հայեցայ 'ի նա: (14) Օրինակ մի. Եւ
ընտրել զարդարն, և լսել բանս 'ի: (16) Օրինակ մի. Քո,
և կարդա՛ զանուն ն͞ր: (19) Ոմանք. Տ͞ր ինքնին իսկ գի՛":
(20) Ոմանք. Վկային քո, ես ինքնին էի կայի 'ի վերայ:
(21) Ոմանք. Գնա՛ դու, զի ես: (23) Ոմանք. Զփոշին ցա-
նեալ յօդս: (24) Ոմանք. Աղաղակէին զնմէ: (25) Ոմանք.
Պարտ է ձեզ գան: (26) Ոմանք. Եւ իբրև լուաւ հար":
(26) Բազմ. Զինչ կամիս առնել. զի այրս այս հռով-
մայեցի": (28) Ոմանք. Զինուորութիւն զայս: (29) Օրինակ մի.

Digitized by Google

Նմանէ՝ որ հարկանելոցն էին զնա ։ և հազարապետն
եւս երկեաւ, իբրև գիտաց եթէ հռոմայեցի իցէ. և
զի կապեալն եւս էր զնա ։
ԼԳ * Եւ 'ի վաղիւ անդր կամէր գիտել զճշմարիտն, թէ 30
ՂՂ զինչ չարախօսութիւն իցէ հրէիցն. արձակեաց զնա, և
հրամայեաց կոչել զքահանայապետսն և զամ ատեանն.
և իջուցեալ զպաւղոս, կացոյց 'ի մէջ նց ։

ԳԼ. ԻԳ.

Եւ հայեցեալ պաւղոսի յատեանն՝ ասէ. արք եղ- 1
բարք՝ ես ամ ուղիղ մտօք գնացեալ եմ առաջի այ՝
մինչև ցայսօր ։ * Եւ քահանայապետն անանիայ հրա- 2
մայեաց առաջակայիցն հարկանել զբերանն նր ։ * Յայն- 3
ժամ պաւղոս ասէ ցնա. հարկանելոց է զքեզ ած՝ որմ
բռեալ. և դու նստիս դատել զիս ըստ օրինաց. և
առանց օրինաց հրամայես զիս հարկանել ։ * Եւ որ 4
շուրջն կային՝ ասեն. զքահանայապետն այ հայհոյես ։
* Եւ ասէ պաւղոս. ոչ գիտէի եղբարք՝ եթէ իցէ քա- 5
հանայապետ. զի գրեալ իսկ է՝ զիշխան ժողովրդեան քո
մի հայհոյեսցես ։ * Իբրև գիտաց պաւղոս՝ եթէ մի 6
կողմն սադուկեցւոց է՝ և միւսն փարիսեցւոց, աղա-
ղակէր 'ի մէջ ատենին. արք եղբարք՝ ես փարիսեցի
եմ, որդի փարիսեցւոյ. վս յուսոյ և յարութեան մեռե-
լոց՝ ես աստանօր դատիմ ։ * Եւ զայս իբրև ասաց՝ ե- 7
ղեն հերձուածք փարիսեցւոցն և սադուկեցւոց. և
պատառեցաւ բազմութիւնն ։ * Քանզի սադուկեցիքն ա- 8
սեն, չիք յարութիւն, և ոչ հրեշտակ՝ և ոչ հոգի. բայց
փարիսեցիքն խոստովանին զերկոսեան ։ * Եւ եղև ա- 9
ղաղակ մեծ. յարեան կացին ոմանք 'ի դպրաց անտի 'ի
կողմանէն փարիսեցւոց, հակառակէին և ասէին. ոչ
ինչ չարութիւն գտանեմք յառնս յայսմիկ, բայց եթէ
հոգի խօսեցաւ 'ի դմա՝ կամ հրեշտակ ։ * Եւ 'ի բազ- 10
մանալ ամբոխին, երկուցեալ հազարապետն՝ թէ գու-
ցէ ճեղքեսցի պաւղոս 'ի նոցանէ, հրամայեաց զօրակա-
նին իջանել յափշտակել զնա 'ի միջոյ նց, և ածել 'ի
բանակն ։ * Եւ 'ի վաղուեան գիշերին՝ եկաց առ նմա 11
տր,

'Ի բաց կաց 'ի նմանէ որ հարկանելոցն էր զնա ։ (29) Ո-
մանք. Որ հարկանելին զնա.. թէ հռոմայեցի է. և զի
կապեալ եւս ։ (30) Ոմանք. Եւ թէ զինչ.. իցէ 'ի հրէիցն ։
Գլ. ԻԳ. (1) Ոմանք. Ես յամ ուղիղ ։ (5) Ոմանք. Զիշխանս
ժողովրդ" ։ (6) Ոմանք. Վս յուսոյն և յա" ։ (8) Ոմանք. Ա-
սէին. չիք.. խոստովանէին ։ (9) Ոմանք.. 'Ի կողմանէ փա-
րիսեցւոցն ։ (9) Ոմանք. Ոչ ինչ չարախօսութիւն գտանեմք..
բայց թէ ։ (11) Յոմանս պկսի. Քաջալերեաց զպաւղոս ։

Digitized by Google

Տէր, և ասէ. քաջալերեաց պաւղէ, զի որպէս վկայեցեր
զիմ իմ յեմ, սոյնպէս պարտ է քեզ և 'ի հռոմ վկայել:
12 * Եւ իբրև այգ եղև՝ արարեալ ժողով հրէից, նզո- ԼԴ
վեցին զանձինս ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպանցեն ԻԷ
13 զպաւղոս: * Եւ էին աւելի քան զքառասուն՝ որոց
14 զայս ընդ միմեանս երդմնեալ արարեալ էր: * Որք մա-
տեան առ քահանայապետսն և երիցունս՝ և ասեն. Նզո-
վիւք նզովեցաք զանձինս՝ ոչինչ ճաշակել՝ մինչև սպան-
15 ցուք զպաւղոս: * Բայց դուք ազդեցուցէք հազարա-
պետին հանդերձ ատենիւն, զի իջուսցէ զնա առ ձեզ,
իբր թէ կամիցիք ճշմարտագոյնս ինչ քննել զնմանէ.
և մեք յառաջ քան զմերձենալ նր՝ պատրաստեալ եմք 'ի սպա-
16 նանել զնա: * Եւ լուեալ քեռորդւոյն պաւղոսի զդա-
րանամտութիւնն, եկն եմուտ 'ի բանակ անդր՝ պատմեաց
17 պաւղոսի: * Եւ կոչեցեալ պաւղոսի առ իւր զմի 'ի
հարիւրապետացն՝ ասէ. զպատանիս զայս տար
18 առ հազարապետն, զի ունի ինչ պատմել նմա: * Եւ
նր առեալ զնա տարաւ առ հազարապետն՝ և ասէ.
կապեալն պաւղոս կոչեաց զիս, և աղաչեաց զպատա-
նիս զայս ածել առ քեզ, ունի ինչ խօսել ընդ քեզ:
19 * Առեալ զձեռանէ նր հազարապետին՝ գնաց մեկու-
20 սի, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ ունիս խօսել ընդ իս: * Եւ
նա ասէ. հրէայք միաբանեցին աղաչել զքեզ, զի վա-
ղիւ զպաւղոս իջուսցես յատեան, իբրև թէ կամիցին
21 ինչ ճշմարտագոյնս հարցանել վասն նր. * արդ՝ դու
մի՛ անսայցես նոցա. քանզի դարան գործեալ է նմա
'ի նոցանէ արանց աւելի՛ քան զքառասուն, որք նզո-
վեցին զանձինս՝ ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպան-
ցեն զնա. արդ՝ պատրաստ են, և սպասեն քում հրա-
22 մանի: * Ապա հազարապետն արձակեաց զպատանին.
պա-

(11) Ոմանք. Նոյնպէս պարտ է քեզ: Ոսկան. Այնպէս պարտ է: (13) Ոմանք. Քան զքառասունս: (13) Ոմանք. Զայս երդումն արարեալ: (14) Ոմանք. Որոց մատուցեալ: (15) Ոմանք. Հանդերձ ատենիւն զի իջուսցեն զնա.. առդ զի կամիցիք ճշգրտագոյնս ինչ գիտ''.. յառաջ քան զմերձենալն նր: (15) Ոսկան. Պատրաստեսցուք 'ի սպան'': (16) Ոմանք. Եւ պատմեաց պաւ'': (17) Յամենայն օրինակս. Պաւղոսի առ իւր: (17) Օրինակ մի. Ունի ինչ ասել նմ: (18) Ոսկան. Որ ունի ինչ խօսել: (19) Ոմանք. Հազարապետն գնաց.. հարցանէր եթէ զինչ: (20) Ոմանք Միաբանեցան աղա''.. զի 'ի վաղիւ.. իբր թէ: Ոսկ ոսկան. զի 'ի վաղուեան զպօղոս: (20) Յօրինակին. Աղաչել զձեզ զի.. կամիցին ճշմարտա'': (21) Ոմանք. Մի անսասցես նց. զի դարան.. որք նզովեն'': (22) Ոմանք. Պատուիրեաց մի ու'':

պատուիրեալ մի ումեք ասել՝ թէ զայս զգացուցեր
ինձ: * Եւ կոչեաց երկուս 'ի հարիւրապետացն՝ և 23
ասէ. պատրաստեցէք զօրականս երկերիւր, որ զի եր-
թիցեն մինչև 'ի Կեսարիա. և հեծեալս եւթանասուն՝
և աղեղնաւորս երկերիւր, յերրորդ ժամու գիշերոյն: * և 24
գրաստս պատրաստականս, որպէս զի հեծուցեալ զՊաւ-
ղոս ապրեցուսցեն: և առ Փելիքս դատաւոր * գրեալ 25
թուղթ, որ ունէր օրինակ զայս: * Կղաւդիոս Լիւ- 26
սիաս, առ քաջ դատաւոր Փելիքս, ողջոյն: * Զայրս 27
զայս կալեալ 'ի Հրէից՝ և մերձ 'ի սպանանել 'ի նո-
ցանէ, հասեալ 'ի վերայ զօրականաւ ապրեցուցի. ի-
մացեալ թէ հռոմայեցի է: * կամեցայ գիտել զպատճառն՝ 28
վն որոյ ամբաստանէին զդմանէ, իջուցի զդա յատեան
նց: * զոր գտի ամբաստանեալ վն խնդրոյ իրիք իւր- 29
եանց օրինաց. և ոչինչ արժանի մահու կամ կապա-
նաց ունէր մեղս: * Իբրև ազդ եղև ինձ նենգութիւն՝ 30
յայրդ լինելոյ 'ի նոցանէ՝ յղեցի առ քեզ. հրաման
տուեալ և չարախօսացն խօսել զդմանէ առաջի քո.
ողջ լեր: * Եւ զօրականացն ըստ հրամանի նորա՝ ա- 31
ռեալ զՊաւղոս ածին 'ի գիշերւոյն յԱնտիպատրիս: * և 32
'ի վաղիւ անդր արձակեալ զհեծեալսն ընդ նմա եր-
թեալ, դարձան 'ի բանակն: * Նոքա մտին 'ի Կեսա- 33
րիա. և տուեալ ցդատաւորն զթուղթն, առաջի կացու-
ցին նմ և զՊաւղոս: * Իբրև ընթերցաւ, եհարց թէ 34
յորմէ՞ նահանգէ իցէ. և տեղեկացեալ եթէ 'ի Կիլիկեայ է.
* Լու-

---

(23) Ոմանք. Եւթանասուն.. 'ի յերրեց ժամուց գիշե-
րոյն: (24) Ոմանք միահեծ գրեն զբանս առանց կէտադրութեան այս-
պէս. Ապրեցուսցեն առ Փելիքս դա'': (24) Ոսկան՝ տանել 'ի
շարժմանէին՝ յաւելու. Ապրեցուցեն. երկեաւ մի՝ գուցէ
յափշտակեսցեն զնա Հրեայքն, և սպանցեն. և ինքն յետոյ զպարտա-
պան կարասցէ. իբրու թէ առնլոյ իցէ կաշառ. և առ Փելիքս:
Որ ընդ ապրէք 'ի Գրչագիրս մեր, այլ և ոչ 'ի յանդիման օրինա-
կին: (25) Ոմանք. Գրեաց թուղթ: (25) Ոսկան. Զօրի-
նակ զայս: (27) Ոմանք. Կալեալ 'ի Հրէից, և մերձ սպա-
նանել 'ի նոցանէն.. զօրականաւս առ''.. եթէ հռոմ'':
Որ ոսկան. զօրականօք առ'': (28) Ոսկան. Ամբաստանէին
զնմանէ: (29) Ոմանք. Ամբաստանել վն խնդրոց իրիք:
(30) Ոսկան. Ազդ եղև ինձ սակս նենգութ: (30) Ոմանք.
Նենգութի յայրդ: (31) Ոմանք. Ըստ հրամանին իւրեանց.
ածին գիշերայն յԱնթիպատրիս: (31) Բ՟գ՟ծ. Ածին գի-
շերեայն: Որ ոսկան. Տարան 'ի գիշերի առ Անտիպատ-
րոսն: (32) Ոմանք. Արձակեաց զհեծեալս ը՟ նմա եր-
թալ: (34) Ոմանք. Հարցանէր եթէ յորմէ.. թէ 'ի
Կիւլիկեայէ է: և ոմանք՝ ըստ. թէ 'ի Կիլիկեայ:

Digitized by Google

35 *Լուայց քեզ, ասէ՝ յորժամ և չարախօսքն քո եկեսցեն.
և հրամայեաց յապարանսն Հերովդի պահել զնա ։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Իսկ յետ հնգից աւուրց էջ քահանայապետն Անանիա հան- ԼԵ
դերձ ծերովք ոմամբք, և ճարտարախօսաւ տեր- Է Ա
տիւղեաւ ումեմբ. որք և ցուցուցին դատաւորին զ
2 Պաւղոսէ: *Եւ 'ի կոչել զնա, սկսաւ Տերտիւղոսն ամ-
բաստան լինել և ասել: Բազում խաղաղութեան դիպեալ
'ի քէն, և իրաց ուղղութեան ազգիս այսորիկ քով խնա-
3 մով. *ամենայնիւ, և ամ ուրեք ընդունիմք՝ քաջդ
4 Փելիքս՝ ամ գոհութեամբ: *Բայց զի մի ևս աւելի աշ-
խատ արարից զքեզ, աղաչեմ լսել մեզ կարճ 'ի կար-,
5 ճոյ քոյին հեզութեամբդ: *Քանզի գտաք զայրս զայս ա-
պականիչ և խռովիչ ամ հրէից՝ որք են ընդ աշխարհս,
6 և առաջնորդ նազովրացւոց հերձուածոյն: *որ և զտա-
ճարն խիկ կամեցաւ պղծել. զոր և կալաք, և ըստ մե-
7 րոց օրինացն դատել կամեցաք: *Եկեալ Լիւսիաս հա-
զարապետ՝ մեծաւ բռնութեամբ 'ի ձեռաց մերոց եհան.
8 *հրամայեաց և չարախօսացն նր գալ առ քեզ. յորմէ
դու խիկ բաւական լինիցիս 'ի վերայ այտին դատել, տե-
հասու լինել՝ զորոց մեզ ամբաստանս եմք զդմանէ:
9 *Միաբանեցին և հրեայքն, ասէին՝ այդպէս է: *Պա-
10 տասխանի ետ պաւղոս, յակն արկեալ նմա դատաւորին
խօսել: 'Ի բազում ամաց լինել քեզ դատաւոր ազգիս
այսորիկ գիտեմ. յօժարութեամբ վս իմոց իրաց պատաս-
11 խանի տամ: *քանզի կարող ես գիտել, զի ոչ են ա-
ւելի է իմ քան զաւուրս երկոտասան, յորմէ հետէ ե-
12 լի երկիրպագանել յեմ: *և ոչ 'ի տաճարի անդ գը-
տին զիս ընդ ումեք խօսեցեալ, և կամ ժողովս արա-
րեալ

Գլ. ԻԴ. (1) Ոսկան. Հնգից աւուրց: (1) Օրինակ. Եւ ճար-
տարախօս տերտիւղեաւ. կամ, տերտիւղաւ ոմամբք:
(2) Ոսկան. Եւ 'ի կոչելն զնոսա . . . դիպեմ խաղա": (2) Օ-
րինակ. Տերտեղոսն. կամ, տերտուղոսն . . դատեալ է 'ի քէն . .
քոյով խնամով: (3) Օրինակ. Եւ ընդհա". քաջդ փելիքս:
(4) Բոլորք. Մի աւելի ևս: (5) Օրինակ. Որ ընդ աշխարհս:
(6) Ոսկան. Եւ զտաճարն ևս կա": (7) Օրինակ. Լիւսիաս
հազարապետն: (8) Օրինակ. Յորմէ և դու խիկ բաւական
լիցիս վերայտին դատել . . զոր մեզ ամբաստանեմք
զդմանէ: (8) Օրինակ. Ամենայնիւ հասու: (9) Օրինակ.
Միաբանեցին հրէայքն ասէին. այդ այդպէս է: (10) Ոս-
կան. 'Ի յակնարկելն նմ . . լինել զքեզ դատա": (10) Օ-
րինակ. Ազգիս այսմիկ . . վս իմոյ իրաց պա": (11) Օրինակ.
Ելին երկրպագանել: (12) Ոսկան. Եւ կամ ժողով ար":

Digitized by Google

գտեալ բազմելոց · ո՛չ 'ի ժողովուրդս, * և ո՛չ 'ի քաղաքի · 13
և ո՛չ յանդիման առնել կարեն քեզ, վասն որոյ այժմս
չարախօսեն զինէն ։ * Բայց զայս խոստովանիմ քեզ, ե- 14
թէ ըստ ճանապարհին զոր ասեն հերձուած, այնպէս
պաշտեմ զհայրենին ած · հաւատացեալ ամի՝ որ ինչ
յօրէնսն և 'ի մարգարէս գրեալ է ։ * Ունիմ յոյս առ 15
ած · որում և դոքա իսկ ակնունին, թէ յարութիւն լի-
նելոց է արդարոց և մեղաւորաց ։ * յորում և ես ինքն 16
ջանիմ անխիղճ միտս ունել առ ած և առ մարդիկ յամէն
ժամ ։ * 'Ի բազում ամաց ողորմութիւնս եկի առնել յազգ- 17
իմ · և հանել պատարագս · * որովք գտին զիս սրբ- 18
եալ 'ի տաճարին, ո՛չ բազմօք և ո՛չ ամբոխիւ ։ * Ո- 19
մանք յԱսիացւոց անտի հրէայք, որոց պարտ էր գա՛լ
առաջի քոյ և ամբաստան լինել, եթէ ունիցին ինչ զի-
նէն · * և կամ նոքա ինքեանք ասասցեն, զի՞նչ գտին 20
յիս անիրաւութիւն մինչդեռ կայի յատենին ։ * բայց 21
միայն վն միոյ բարբառոյս այսորիկ՝ զոր աղաղակեցի
մինչ կայի 'ի մէջ նց, եթէ վն յարութեան մեռելոց դա-
տիմ ես այսօր 'ի ձէնջ ։ * Եւ յապաղեաց զնս փելիքս, 22
զի առաւելագոյն գիտէր վն ճանապարհին՝ ասէ, յոր-
ժամ Լիւսիաս հազարապետ իջցէ այսր, տեղեկացայց
վն ձեր ։ * Հրամայեաց հարիւրապետին պահել զնա · 23
և ունել յընդարձակի, և մի զոք յիւրոց անտի արգե-
է բ լուլ 'ի պաշտելոյ զնա ։ * Եւ յետ աւուրց ինչ, եկն 24
փելիքս համդերձ Դրուսիլլաւ կնաւ իւրով՝ որ էր հր-
էայ · կոչեաց զպաւղոս, և լուաւ 'ի նմանէ վն որ 'ի
յն քն հաւատոցն ։ * Եւ 'ի խօսելն նր՝ վասն արդարու- 25
թե՛ և ժուժկալութե, և հանդերձելոյ դատաստանին,
զահի հարեալ փելիքս, ետ պատասխանի · դու առ այժմ
երթ, և յորժամ ժամ լինիցի, կոչեցից զքեզ ։ * Մի-ան- 26
գամայն և ակն ունէր, թէ տացի ինչ նմա 'ի պաւղոսէ ·
վն որոյ և ստէպ կոչեցեալ զնա՝ խօսէր ընդ նմա ։

* Եւ

---

(13) Ոմանք · Կարեն առնել քեզ · վասն որոյ այժմդ-չար" ։ (14) Ոմանք · Եթէ ըստ ճանա" · · զորս ասեն · · · յամի որ ինչ յօրէնս ։ (15) Ոմանք · Ունիմք յոյս առ ած ։ · եթէ յա" ։ (16) Ոմանք · Միտս ունելով առ ած ։ (17) Ոմանք · Ողորմութիւն եկի առնել յազգիս իմում ։ (19) Օրինակ մի · Ունիցին զինչ զին" ։ (21) Ոմանք · Աղաղակեցի մինչ կայի 'ի մէջ դոցա, թէ վն ։ (23) Յօրինակին · Հրամայեաց հազարապետին ։ (24) Ոմանք · Եկն փելիքս համդերձ դրուսեղաւ · · և լուաւ ինչ 'ի նմանէ վն որ 'ի քն յն ։ (24) Յօրինակին · Դրիսուղաւ կնաւ ։ (25) Ոմանք · Յորժամ ժամ լիցի · կամ, լինի ։ Այլ օրինակ Գ·ճոց ասէ-նայ · Յորժամ լինիցի՝ կոչեմ" ։

Digitized by Google

27 * Եւ ՚ի կատարել երկուց ամաց, եկն փոխանակ Փելիք-
սի՝ Փեստոս Պորկիոս: Իբրեւ կամեցաւ շնորհս առ-
նել Հրէիցն Փելիքս, եթող զՊաւղոս կապեալ:

ԳԼ. ԻԵ.

1 Փեստոս իբրեւ եհաս յիշխանութիւն յետ երից աւուրց
2 ել յԵմ՝ ՚ի Կեսարիայ: * Եւ զգացուցին նմա քահա-
3 նայապետքն եւ գլխաւորք Հրէիցն զՊաւղոսէ. * Եւ ա-
ղաչէին՝ խնդրեալ շնորհս ՚ի նմանէ. զի կոչեսցէ զնա
յԵմ. դարան գործեալ սպանանել զնա ՚ի ճանապար-
4 հի: * Իսկ Փեստոս արար պատասխանի՝ պահել զնա
՚ի Կեսարիա. թէ ինքն իսկ ընդ հուպ անդր երթալոց
5 էր: * Եւ որ ՚ի ձէնջ կարօղքդ իցեն՝ ասէ, ընդ իս իջ-
ցեն, եւ թէ իցէ ինչ յառնն մնաս՝ ամբաստան լիցին
6 զնմանէ: * Եւ լեալ անդ աւուրս՝ ոչ աւելի քան զութ
կամ զտասն, եկն էջ ՚ի Կեսարիա. եւ ՚ի վաղիւ անդր
7 նստեալ յատենի, հրամայեաց ածել զՊաւղոս: * Եւ
իբրեւ եկն, կացին շուրջ զնովաւ որ յԵմէ իջեալ էին
Հրեայքն. բազում եւ ծանր մնաս դնէին, զորս ոչ կարէին
8 ցուցանել: * քանզի տանէր պատասխանի Պաւղոս, ե-
թէ ոչ յօրէնս Հրէից, եւ ոչ ՚ի տաճարն, եւ ոչ ՚ի կայսր
9 ինչ մնասակար եմ: * Բայց Փեստոս կամեցեալ Հրէիցն
շնորհս առնել. պատասխանի ետ Պաւղոսի՝ եւ ասէ.
կամիս յԵմ ելանել, եւ անդ վս դոցին իրաց դատել
10 առաջի իմ: * Եւ ասէ Պաւղոս. յատենի կայսեր հա-
ստեալ կամ, ուր պարտ է ինձ դատել. Հրէից ինչ չեմ
11 մնասակար, որպէս եւ դու իսկ քաջ գիտես: * Ապա եթէ
մնասակար եմ՝ եւ արժանի ինչ մահու գործեցի, ոչ
զանգիտեմ ՚ի մեռանելոյ. իսկ եթէ՝ ոչինչ է՝ զորոց ա-
քա ամբաստան լինին զինէն, ոչոք կարէ զիս դոցա շը-
12 նորհել. ՚ի կայսր բողոքեմ: * Յայնժամ Փեստոսի խօ-
սեցեալ ընդ խորհրդականսն՝ արար պատասխանի, ՚ի
կայսր բողոքեցեր՝ առ կայսր երթիջիր:

* Իբ

---

(27) Ոմանք. Կամեցաւ Փելիքս շնորհ առ.":
Գլ. ԻԵ. (1) Ոմանք. ՚ի Կեսարիոյ: (3) Ոմանք. Խնդրել
շնորհս . . . դարան գործել: (4) Ոմանք. Երթալոց իցէ:
(5) Ոմանք. Կարողք իցեն . . եւ եթէ իցէ ինչ յառն . . լի-
նիցին զնմանէ: (7) Ոմանք. Եւ ծանր մնասս դնէին զնմանէ,
զոր: (9) Օրինակին միոջ. Կամեցեալ հրէիցն: (9) Ոմանք.
Շնորհս ինչ առ". . Վս նոցին. կամ, սոցին իրաց: (10) Ո-
մանք. Որպէս դու՝ իսկ քաջ: (11) Ոմանք. Ապա թէ մնա-
սակար իցեմ. . մահու ինչ. . ոչինչ իցէ՝ զորոց սոքայս
ամբաստանեն զի": (11) Օրինակին միոջ. Եմ. Ն արժա-
նի: (12) Ոսկան. Փեստոս խօսեցեալ է:

Digitized by Google

ՂԶ * Իբրեւ անցին աւուրք ինչ, Ագրիպպաս արքայ եւ Բե- 13
ԷԳ րենիկէ եկին 'ի Կեսարիա՝ յողջոյն Փեստոսի : * Եւ իբ- 14
րեւ աւուրս բազում հանէին անդ, Փեստոս զեկոյց ար-
քային զՊաւղոսէ՝ եւ ասէ . այր մի է աստ մնացեալ ,
կապեալ 'ի Փելիքսէ : * վն որոյ իբրեւ չոգայ յԵմ, եր- 15
կուցուցին ինձ քահանայապետքն եւ ծերք հրէիցն .
խնդրէին՝ յինէն առնել նմա պատուհաս : * որոց ե- 16
տու պատասխանի, եթէ չէ օրէն հռոմայեցւոց շնորհել
ումեք զոք , մինչեւ ամբաստանեալն յանդիման ունի-
ցի զդատախազսն , եւ տեղի պատասխանւոյ առնուցու
վն ամբաստանութեան : * Եւ իբրեւ եկին աստ , ոչինչ 17
յապաղեցի , այլ 'ի վաղիւն նստեալ յատենի՝ հրամայե-
ցի ածել զայրն : * Վն որոյ մնացուցեալ ամբաստանքն , 18
եւ ոչ մի ինչ վնաս չարութեան 'ի մէջ բերէին՝ զորոց ես
կարծէի , * բայց խնդիրս ինչ որ վն իւրեանց պաշ- 19
տաման ունէին ընդ նմա . եւ վն յսի ուրումն մեռելոյ ,
զորմէ ասէր պաւղոս թէ կենդանի է : * Իբրեւ յան- 20
հնարս մտի վն այնպիսի իրաց քննութեան , ասեմ եթէ կա-
միցի՞ երթալ յԵմ, եւ անդր դատել վն նոցին իրաց :
* Բայց 'ի պաւղոսէ բողոքելն՝ զի պահեսցի 'ի քաջի՝ 21
տերանցն յանդիմանութեան , հրամայեցի պահել զնա՝ մին-
չեւ տաց տանել առ կայսր : * Ագրիպպաս ցփեստոս 22
ասէ . կամէի եւ ես լսել առնն : եւ նա ասէ՝ 'ի վաղիւ
լուիցես : * Եւ 'ի վաղիւ անդր իբրեւ եկն Ագրիպպաս 23
եւ Բերենիկէ՝ բազում եւ երեւելի սպասուք , եւ մտին յա-
տեանն հանդերձ հազարապետովքն եւ արամբք պատուա-
ւորօք քաղաքին . եւ հրամայեաց փեստոսի՝ ածին զպաւ-
ղոս : * Եւ ասէ փեստոս , արքայ Ագրիպպայ՝ եւ ամ 24
արք որք ընդ մեզ էք , տեսանէք զսա . վն սորա ամ
ժողովք հրէից ամբաստան եղեն ինձ յԵմ, եւ աստ ա-
ղաղակէին՝ թէ չէ պարտ դմա կեալ : * բայց ես 'ի մտ 25
հա-

(13) Ոմանք . Յողջոյն փեստոսի 'ի կեսա'' : (14) Ոմանք . Հա-
նէին անդր . . արքայի վն պաւղոսի : (15) Ոմանք . Եւ խնդ-
րէին յինէն : (16 Ոմանք . Մինչ եւ ամբաստանեալն , կն յան-
դիմանել՟ն յանդիման ունիցի զդատախազսն : (17) Ոմանք .
'ի վաղիւ նստեալ : (18) Ոմանք . Զոր ես կարծէի : (19) Ո-
մանք . ինչ վասն իւրեանց . . վն յսի ուրումն . . զորմէ
ասէ պաւ'' : (20) Ոմանք . Մինչ ես վն այսպիսի . . եթէ
կամիցիս երթալ յԵմ, եւ անդ դա'' : (21) Ոմանք . Բայց
պաւղոս 'ի բողոքելն զի պահեսցի 'ի քաջ ար'' . . տանել
զնա առ կայսր : (22) Ոմանք . Լսել առն . . վաղիւ լուի-
ցես : (23) Ոմանք . Իբրեւ եկին ագրի'' . . բազում երեւելի . .
եւ արամբք պատուականօք քա'' : (24) Ոմանք . Արք որ
ընդ մեզ . . . ամ ժողովուրդք հրէից : (25) Ոմանք . Ոչինչ

Digitized by Google

հասի, թէ ոչինչ է դմա արժանի մահու գործեալ, և
դորա ինքնին բողոք կալեալ առ՝ քաջ արանցն, խորհե-
26 ցայ յղել: * Վասն որոյ ստուգութիւն ինչ գրել տեառն
իմում ոչ ունիմ. վն այնորիկ ածի զդա առաջի ձեր,
և մանաւանդ առաջի քո արքայ ագրիպպա. որպէս
27 վերստին քննեալ՝ մարթացայց ինչ գրել: * Քանզի անի-
րաւունս իմն թուի ինձ՝ տալ տանել կապեալ մի, և
ոչինչ զնորա զմեղսն նշանակել:

Գլ. ԻԶ:

1 Եւ ագրիպպաս ասէ ցպաւղոս. Հրամայեալ է վն քո
խօսել: Յայնժամ պաւղոս ձգեալ զձեռն՝ առնէր
2 պատասխանիս: * Վասն ամ ամբաստանութեան հրէից
զինէն արքայ ագրիպպա, համարիմ զանձն երանելի.
3 զի քո առաջի այսօր տալոց եմ պատասխանի: * մա-
նաւանդ՝ զի գիտակ իցես ամ կրօնից և խնդրոց հր-
էից. վասն որոյ աղաչեմ՝ երկայնմտութեամբ լսել ինձ:
4 * Քանզի կենաց իմոց որ 'ի մանկութէ, ինկզբանէ լեալ
յազգի անդ իմում յէմ, տեղեակ են ամենայն հրեայք:
5 * յառաջագոյն գիտեն 'ի վերուստ հետէ, եթէ կամի-
ցին վկայել. զի ըստ ճշմարտագոյն կրօնից օրինացն մե-
6 րոց կեցեալ եմ փարիսեցի: * Եւ արդ վն յուսոյն առ
հարսն եղելոյ աւետեացն յայ՝ դատեալ կամ յատենի.
7 * յոր երկոտասան ազգատոհմին մերոյ անպակաս ըն-
ցայգ և զցերեկ պաշտեալ, ակն ունէին հասանել. վն
8 որոյ յուսոյ ամբաստանիմ արքայ 'ի հրէից: * զինչ
անհաւատ թուի ձեզ, եթէ այ զմեռեալս յարուցա-
9 նէ: * Եւ իսկ ինքնին պատշաճ համարէի, զբազում ինչ
10 հակառակ անուանն յի նազովրեցւոյ գործել: * զոր
և արարի իսկ յէմ. և զբազումս 'ի սրբոցն ես բանտար-
գել առնէի, 'ի քահանայապետիցն առեալ իշխանու-
11 թի. և զսպանելոցն նց բերէի համար: * Եւ ըստ ամ
ժո-

է զդմ արժան''.. առ քաջի արանցն: (26) Ոմանք. Վն այսո-
րիկ ածի.. ոչ զի վերստին քննել մարթացից գրել ինչ:
Գլ. ԻԶ. (1) Բ... Հրամայեալ է քեզ վն քո.. (1) Ոմանք.
Յայնժամ պաւղոս ձգէր զձե'': (2) Ոմանք. Ամբաստա-
նութեն հրէից ... զանձն իմ երանելի: (3) Ոմանք. Եր-
կայնամտութ լսել: (4) Ոմանք. Քզի զկենաց ի''.. լեալ
յազգի իմում: (6) Ոմանք. Արդ՝ վն յուսոյն որ առ
հարսն մեր եղելոյ աւե'': (6) Ոմանք. Աւետեացն այ:
(7) Ոմանք. Ազգատոհմիս մերոյ.. պաշտեալ ակն ունին.
կամ, ակն ունիմ.. 'ի հրէից: (9) Ոմանք. Եւ ինքնին
պատ''.. հակառակ անուանն յի նազովրեցւոյ'': (10) Ոմանք.
Բանտարգել առնէի: (11) Ոմանք. Ատեալ մղել 'ի

Digitized by Google

ժողովրդոցն բարձեալ անզամ պատմեսցէ զնոսա, բազմ-
նազանգէս հայհոյէ. սաստեսցէ եւ մնալեաց 'ի վերայ նոյ,
է դ. հալածէ մինչեւ յարտաքին քաղաքին: * Որովհետեւ զնա- 12
ցեալ 'ի զամանակս՝ խելամտութիւն եւ հրամանօք բանս-
նայապահօքն. * զմիջնաւուրքն 'ի ճանապարհի ամաց՝ 13
արդեայ, յերկնից առաւել քան զխոստացութիւն արե-
գական՝ ծագեալ զնա լոյս, եւ զմարգն որ ընդ խոն եր-
թայցին: * եւ յամենեցուն մեր անկանելն յերկիր, լը- 14
ուայ ձայն որ ասէր ցիս՝ հեբրայեցւոց բարբառով.
սաւուղ սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս. խիստ է քեզ ընդ-
դէմ խթանին աքացել: * Եւ ես ասեմ, ո՞ ես տէր: Եւ 15
տէր ասէ. ես եմ յի՛ զոր դուն հալածես: * այլ արի եւ 16
կաց 'ի վերայ ոտից քոց. զի վասն այսորիկ երեւեցայ քեզ՝
առնուլ զքեզ 'ի ձեռն պաշտօնեայ եւ վկայ որոց տե-
սերդ զիս, եւ որոց երեւեցայց քեզ. * փրկել զքեզ 'ի 17
ժողովրդեանէդ եւ 'ի հեթանոսաց՝ յորս ես առաքեցից
զքեզ. * բանալ զաչս նց, դարձուցանել 'ի խաւարէ՝ 18
'ի լոյս, եւ յիշխանութենէ սատանայի՝ յած. առնուլ նոցա
զթողութիւն մեղաց. եւ վիճակ ընդ սրբոյն հաւատովքն որ
յիս: * Ուստի արքայ ագրիպպա, ո՛չ եղէ անհաւան 19
երկնաւոր տեսլեանն. * այլ նախ որոց 'ի դամասկոս 20
եւ յեմ էին, եւ ընդ ամ գաւառն հրէաստանի, եւ 'ի
հեթանոսս, պատմեցի զղջանալ՝ եւ դառնալ յած կեն-
դանի. արժանի ապաշխարութեան գործս գործել: * Վս 21
այսորիկ հրէից կալեալ զիս 'ի տաճարին, կամէին սպա-
նանել: * օգնութեն հասեալ ած 'ի յայս, մինչեւ ցայսօր 22
կացի վկայեալ փոքու եւ մեծի. ոչինչ արտաքոյ ասել՝
քան զոր մարգարէքն եւ մովսէս խօսեցան ընդունելոց
ձեռացն լինել. * եթէ չարչարելոց է քն, եթէ ա- 23
ռաջին 'ի յարութէ մեռելոց՝ լոյս պատմելոց է ժողո-
վրդեանն՝ եւ հեթանոսաց: * Եւ նորա զայս պատասխանի 24
տուեալ, փեստոս 'ի ձայն մեծ ասէ. մոլիս պաւղէ.

բազ-

մթ: (12) Ոմանք. Եւ հրամանաւ քհնյապետից: (13) Ոմանք.
Զմիջաւուրքն: (14) Ոմանք. Եւ ամէնցն մեր անկեալ յեր-
կիր.. եբրայեցւոց բար": (15) Յօրինակին գրեալ. Եւ ես
ասեմ: (15) Ոմանք. Ո՞վ ես տր: (16) Ոմանք. Զի վս այ-
սորիկ եր".. եւ որոց երեւեցայ քեզ: Որպ ոմանք, եւ որով
երեւեցայց: (17) Յօրինակին գրեալ. Յորս ես առա": (19) Ո-
մանք. Ոչ եղէ անհաւատ երկ": (20) Ոմանք. Նախ 'ի դա-
մասկոս եւ որոց յԵմ էին: կամ, որոց 'ի դամասկոսն էին
եւ յԵմ: (20) Ոմանք. Զղջանալ՝ եւ դառնալ պատմեցի
յած: (21) Ոմանք. Վս այնորիկ հրէիցն կա": (22) Ոմանք.
Առ յայս մինչեւ յայսօր կացի վկայել մեծի եւ փոքու:
(23) Ոմանք. Եւ թէ առաջին 'ի յա": (24) Ոմանք. Եւ եւ-

Digitized by Google

բազում դպրութիւնք զքեզ 'ի մոլորութիւն դարձուցանեն :
25 * Իսկ պաւղոս ասէ, ոչ մոլիմ՝ քաջդ փեստոս, այլ
26 զճշմարտութեան և զողջախոհութեան՝ բանս բարբառիմ : * Գի-
տէ՛ իսկ է այսոցիկ արքայ, ընդ որում համարձակեալ
խաւսիմ . քանզի ծածկել 'ի քէն իմիք 'ի սոցանէ՝ չհա-
մարիմ յանձն . զի ոչ եթէ յանկեան ուրեք գործեալ է-
27 ցէ այս : * Հաւատաս արքայ ագրիպպաս մարգարէից .
28 գիտեմ զի հաւատաս : * Եւ ասէ ագրիպպաս ցպաւ-
ղոս, փոքու՛ իմն հաւանեցուցանես զիս լինել քրիստոնե-
29 այ : * Եւ պաւղոս ասէ . խնդրեսցի յԱյ՝ և փոքու և
մեծաւ, ոչ միայն զքեզ՝ այլ զամենեսեանս որ լսեն ինձ
այսօր՝ լինել այսպիսիս որպէս և ես եմ, բաց 'ի կապա-
30 նաց աստի : * Յարեաւ եկաց արքայն և դատաւորն և բե-
31 րինիկէ, և որք ընդ նոսայն նստէին : * Եւ իբրև գը-
նացին, խաւսէին ընդ միմեանս և ասէին . թէ ոչինչ ար-
32 ժանի մահու կամ կապանաց գործէ այրս այս : * Իսկ
ագրիպպաս ցփեստոս ասէ . արձակել մարթ էր զայրս
զայս՝ եթէ ոչ էր բողոքեալ 'ի կայսր :

ԳԼ. ԻԷ.

1 Իսկ իբրև հրամայեցաւ մեզ նաւել յիտալիա, աւանդեն ԼԲ
զպաւղոս՝ և զայլս ոմանս կապեալս 'ի հարիւրապետ ԷԵ
մի, որում անուն էր յուլիոս, սեբաստական գնդին :
2 * Եւ ելեալ 'ի նաւ մի ադրամիտացւոյ, որ երթալոց
էր 'ի կողմանս ասիացւոց՝ գնացաք . էր ընդ մեզ արիս-
3 տարքոս մակեդոնացի թեսաղոնիկեցի : * Եւ 'ի վաղիւ ան-
դր իջաք 'ի սիդոն . և մարդասիրութեան ցուցեալ յու-
լիոսի առ պաւղոս, հրամայեաց առ բարեկամսն երթալ՝
4 և զդարմանն գտանել : * Եւ անտի ելեալ խոնարհագոյն,
նաւեցաք 'ի կիպրոս՝ և վասն հողմոցն ընդդէմ լինելոյ :

րև նո՛ զայս . . . մոլիս պաւղոս . բազում դպրութիւնք զքեզ 'ի մոլորութիւն դարձուցանեն'' : (25) Օրինակ մի հնագոյն. Այլ զճշմարտութեան և զողջ'' : (26) Օրինակ. Ընդ որում և համարձակիմ'' : (27) Օրինակ. Արքայ ագրիպպաս մարգ'' . . գիտեմ զի հաւատաս : (28) 'Ի լուսն'' 'Ի Լի՝ Քրիստոնեայ. Նշանակի՝ հաւանեցուցանել : (29) Օրինակ. Եւ ասէ պաւղոս . . . այլ և զամենեսին . . բաց 'ի կապանաց : (30) Օրինակ. Եւ որ ընդ նոսայն նստէին : (31) Օրինակ. Գործեալ է այրս այս : (32) Օրինակ. Ոչ էր բողոքեալ 'ի կայսր :
Գլ. ԻԷ. (1) Օրինակ. Եւ զայլս ոմանս . . ցհարիւրապետս մի. Այլ օրինակ մի. ցհազարապետ մի : (1) Յօրինակին Պօղոսի Անուն էր յուլիոս : (2) Օրինակ. Ընդ մեզ և արիստարքոս մակեդոնացի : (4) Յաւելու ձեռն. 'Ի կիպրոս՝ և վասն հողմ'. Օրինակ. Վասն հողմոյն ընդդէմ :

Digitized by Google

* Յորժամ ընդ մէջ ծովուն Կիլիկեցւոց և Պամփիլեցւոց 5
նաւեալ՝ իջաք 'ի Միւռա Լիւկիացւոց։ * Եւ անդ գը- 6
տեալ հարիւրապետին նաւ մի Աղեքսանդրացի՝ որ եր-
թայր յԻտալիա, եմոյծ զմեզ անդր։ * Եւ 'ի բազում 7
աւուրս ծանրանաւեալք հազիւ հասաք առ Կնիդիւ
և 'ի չթողացուցանելոյ մեզ հողմոյն, նաւեցաք խոնար-
հագոյն 'ի Կրետէ առ Սաղմոնեաւ. * Հազիւ անցեալք 8
առ նովաւ՝ եկաք 'ի տեղի ինչ՝ որ կոչէր Գեղեցիկ նա-
ւահանգիստ. յոր հուպ էր քաղաքն Ղասեայ։ * Եւ յե- 9
տ բազում ժամանակաց անցանելոյ, և արդէն ևս լինէր նա-
ւելոյն. և զի այն ինչ և պահոցն անցեալ էր, աղա-
չէր զնոսա Պօղոս, * և ասէր ցնոսա. արք՝ տեսանեմ զի 10
Թշնամանօք և բազում վնասու՝ ոչ միայն բեռինքն և նա-
ւին, այլ և անձանց մերոց լինելոց է նաւարկութիւնս։
* Իսկ հարիւրապետն նաւապետին և նաւավարին ա- 11
ռաւել անսայր, քան բանիցն Պօղոսի։ * Իբրև զան- 12
պատեհ էին Թուէր նաւահանգիստն առ ձմերելոյ, բազումք
խորհեցան զնաւել անտի. եթէ գուցէ կարասցեն հասանել
'ի Փիւնիկէ, ձմերել 'ի նաւահանգստին Կրետացւոց,
որ հայէր ընդ հարաւակողմն և ընդ աչխարհն։ * Եւ 'ի 13
շնչել հարաւոյն, համարեցան եթէ զդիտաւորութիւնն կալցեն-
ներ. և առեալ՝ մօտ անցանէին առ Կրետէիւ. * և 14
ոչ յետ բազում ժամուց՝ անկանէր ընդ նմա հողմ սաստկագին
որ կոչի Եւրակղիդոն։ * Ընդ յափշտակել նաւին, և 15
'ի չհանդուրժել ընդդէմ հողմոյն, թոյլ տուեալ երթա-
թայաք և վարէաք։ * 'Ի կղզի ինչ դիմեալ՝ որ կոչէր Կղ- 16
աւդա, հազիւ կարացաք ընկալնել զմակոյկն։ * զոր 17
առեալ՝ յօգնականութիւն կապէին ընդ նաւն։ Երկնչէ-
ցեալք թէ գուցէ 'ի յորձանուտն անկանիցին, իջու-
ցեալ:

---

(5) Ոմանք. Կիւլիկիայ և Պամփիւլիայ. . 'ի Զմիւռնիա Լիկիացւոց։ (5) Յօրինակին. Լիկիացւոց։ (6) Ոմանք. Եմոյծ զնա անդր։ (7) Ոմանք. Առ Կնիդոն, և 'ի չթուլացուցանելոյ զմեզ հողմոյն. 'ի Կրետէ առ Սաղմոնեաւ, կամ, Սաղմինեաւ։ Այլ օրինակ մի. Հասաք առ Նիկողիմեաւ։ (7) Ոսկան. Ի խոնարհագոյն 'ի Կրետէ. (8) Ոմանք. Հազիւ անցուցեալ առ նա... Նաւահանգիստք։ (9) Ոմանք. Եւս լինէին նաւելոյն... և զի այնր ինչ պահոցն էս։ (10) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա. արք անեսա։ (12) Ոմանք. Դժպատեհ էին լինէր նաւահանգիստն առ 'ի ձմերել... հասանել 'ի Փիւնիկա... է հարաւակողմն։ (13) Ոմանք. Եւ առեալ մօտ առ ցամաքաւն անցանէին զԿրետաւն։ (14) Բազմ. Որ կոչի Եւրակիլիդոն։ Ուր և ոմանք Ափրակիլիկղուլն։ (16) Ոմանք. Որ կոչէր Կղաւդիա. կամ, Կղաւդեայ։ (17) Ոմանք. Կա-

Digitized by Google

18 չեալ պատսպարանաւն՝ այնուհետեւ երեւեցին եւ գայցեն ։ * Եւ
'ի սաստկագոյն վտանգելոյն մերոյ՝ 'ի վաղիւ անդր ըն-
19 կալեալքն ընկեցին առնելին ։ * Եւ յերրորդ աւուրն ընդ
20 իւրեանց ձեռաց զգործին նաւին ընկեցին ։ * Իբրեւ ոչ
արեւ՝ եւ ոչ աստեղք երեւէին 'ի բազում աւուրս, եւ ձմեռն
ոչ սակաւ կայր 'ի վերայ, ապա բառնայր ամ յոյս փըր-
21 կութեան մերոյ ։ * Եւ զբազում աւուրս նօթի էին ։ Յայն
ժամ պատասխանի կացեալ 'ի մէջ նոցա՝ ասէ․ պարտ էր, ձեզ
ով արք՝ անսալ ինձ, եւ ոչ ելանել 'ի կրետացւոյ՝ եւ շահ-
22 հել զվնասդ զայդ եւ զտուգանս ։ * Եւ արդ՝ խրատեմ զձեզ
քաջալերել․ զի կորուստ անձին ոչ ումեք 'ի ձէնջ լի-
23 նիցի, բայց 'ի նաւէդ ։ * Քանզի երեւեցաւ ինձ յայսմ
24 գիշերի հրեշտակ Այ՝ որոյ եմն եմ եւ պաշտեմ զնա ։ * Եւ
ասէ․ մի երկնչիր պօղոս, կայսեր կա քեզ պարտ է յան-
դիման լինել․ եւ ահա շնորհեաց է քեզ յԱյ զամենեսին
25 սեան, որ են ընդ քեզ 'ի նաւին ։ * Վասն այսորիկ քա-
ջալերեցարուք արք, զի հաւատամ յԱծ՝ եթէ այսպէս
26 լինի՝ զորօրինակ խօսեցաւ ընդ իս ։ * Բայց 'ի կղզի ինչ
27 հասանել մեզ անկանել ։ * Իբրեւ չորեքտասաներորդ Էզ
գիշեր լինէր՝ մինչդեռ ծփեաք 'ի հանդերձին ադրիականս,
'ի մէջ գիշերին կարծէին նաւավարքն եթէ հասանել
28 իցեն յաշխարհ ուրեք ․ * Եւ ընկեցեալ զգունդն՝ գը-
տին գիրկս քսան ․ եւ սակաւ ինչ գնացեալ, դարձեալ
29 ընկեցին՝ եւ գտին գիրկս հնգետասան ։ * Զահի հար-
եալ թէ գուցէ 'ի խիստ ինչ տեղիս անկանիցին, յե-
տուստ կողմանէ ընկեցին խարիսխս չորս ․ բղձային
30 այգուն լինելոյ ։ * Բայց նաւավարքն խնդրէին փախ-
չել 'ի նաւէ անտի ․ եւ իջուցեալ զկուրն 'ի ծով անդր՝
պատճառանօք, որպէս թէ առաջոյ կողմանէ զխարիսխսն
31 ձգելոց իցեն ։ * Ասէ պաւղոս ցհարիւրապետն եւ ցզօ-
րականսն․ եթէ ոչ դոքա մնասցեն 'ի նաւին՝ դուք ապրել
ոչ

ակէին ընդ նաւին ․․․ եւ իջուցեալ զառագաստ"։ (19) Ոմանք․ Եւ յերրորդ աւուրն ․․ զգործի նաւին ։ (20) Ոմանք․ Իբր ոչ արեւ ․․․ եւ ձմեռնն ոչ սա"։ (21) Ոսկան․ Եւ զի 'ի բազում աւ"։ (22) Օրինակ մի․ Եւ արդ խրատ տամ ձեզ․ քա" ․․․ բայց միայն 'ի նաւէդ ։ (23) Օրինակ մի․ Հրեշտակ յԱյ, որ եմն եմ ծառայ, եւ պաշտ"։ (24) Բոլոր․ Մի երկնչիր պօղոսէ, կայսեր կա պարտ է քեզ ։ Ոսկ օրինակ մի՝ պօղոսէ ․․ քեզ Այ զամենեսին ։ (25) Ոմանք․ Թէ այսպէս լինիցի, զոր խօսեց"։ (27) Օրինակ մի․ Ծփէաք 'ի հադրիան անդ"։ (28) Ոմանք․ Զգունդն՝ գտին ․․․ հնգետան"։ (29) Ոմանք․ Եթէ գուցէ 'ի խիստ տեղի ինչ ։ (30) Ոմանք․ Յառաջոյ կողմանէ ։ Եւ ոմանք․ Կողմանէն խարիսխս ձգելոց էին ։ (31) Ոմանք․ Եթէ դոքա ոչ մնան 'ի նաւին ։

Digitized by Google

[illegible] 32
[illegible] 33
[illegible]
[illegible]
[illegible] 34
[illegible]
[illegible]
[illegible] 35
[illegible]
[illegible] 36
[illegible] 37
[illegible] 38
[illegible]
[illegible] 39
[illegible]
[illegible] 40
[illegible]
[illegible]
[illegible] 41
[illegible]
[illegible]
[illegible] 42
[illegible]
[illegible] 43
[illegible]
[illegible]
[illegible] 44
[illegible]
[illegible]

[illegible]

(33) [illegible] (34) [illegible] (34) [illegible] (37) [illegible] (38) [illegible] (39) [illegible] (39) [illegible] (40) [illegible] (40) [illegible] (41) [illegible] (42) [illegible] (43) [illegible] (44) [illegible] (44) [illegible]

ԳԼ. ԻԸ.

1 Այնժամ գիտացաք եթէ Մելիտինէ էր անուն կղզ-
ւոյն : Բայց բարբարոսքն շնորհեցին ոչ սակաւ
2 մարդասիրութիւն մեզ : * քանզի լուցին խարոյկ՝ և ըն-
կալան զամենեսեան զմեզ, վասն անձրևին որ առիպէր՝
3 և վասն ցրտոյն : * Եւ ի ժողովել պաւղոսի խուռն ինչ
ցախ՝ և դնել ի վերայ խարուկին, իժ մի ի ջերմու-
4 թենէ ելեալ կալաւ զձեռանէ նորա : * Եւ իբրև տեսին
բարբարոսքն կախեալ զգազանն զձեռանէ նորա, ասէին
ցմիմեանս. ապաքէն ասպանող է այրս այս. որ թէպէտ
5 ապրեցաւ ի ծովէն, իրաւունքն ոչ տան նմա կեալ : * Եւ
նա թօթափեալ զգազանն ի հուրն, եղև նմա չար և ոչ
6 ինչ. * և նոքա ակն ունէին նմա այտնելոյ, կամ անկանե-
լոյ՝ և յանկարծակի մեռանելոյ : Իբրև չամ ակն կալ-
եալ, և տեսանէին թէ ոչ ինչ վնաս եղև նմա, դարձեալ
դարձուցին զբանն՝ և ասէին թէ աստուած ոմն է :
7 * Եւ շուրջ զտեղեաւն զայնուիկ էին գեաւղք, գլխա-
ւորի կղզւոյն որում անուն էր պոպղիոս, որ առ ըն-
8 կալ զմեզ յերեքին աւուրս՝ և սիրով ընկալաւ : * Եւ
եղև հօրն պոպղիոսի ի ջերմ և յախտ թանչից հիւանդ
դանիլ դնել : առ որ մտեալ պաւղոս՝ և կացեալ յա-
9 ղօթս եդ ձեռն՝ և բժշկեաց զնա : * Իբրև այս եղև,
այլ հիւանդք որ էին ի կղզւոջն՝ գային և բժշկէին.
10 * որք և բազում պատուով պատուեցին զմեզ : և իբրև
գնայաք, եդին որ ինչ պէտք էին :
11 * Եւ յետ երից ամսոց ելաք ի նաւ մի աղեքսանդրա- ԼԹ
ցի՝ որ ձմերեալ էր ի կղզւոջն նշանաւորեալ դիոսկո- ԷԷ
12 րացւոց : * Եւ իջեալ ի սիւրակուսա, եկաց աւուրս
երե

Գլ. ԻԸ. (1) Ոմանք. Եթէ Մելիտինէ անուն էր...
մարդասիրութիւն առ մեզ : (3) Ոմանք. Եւ ի ժողովելն...
ի վր խարոյկին : (4) Ոմանք. Ասէին ցմիմեանս... ապա-
նող էր այրս այս, որ թէպէտ և ապրեցաւ... իրաւունքն
չտան դմա կեալ : (6) Ոմանք. Դարձեալ դարձուցեալ
զբանն ասէին թէ : (6) Օրինակ մի. ի լուռ՝. ի նէ՝ աստուած,
նշանակէ՝ ի բևեթզոսքն : (7) Ոմանք. Զտեղեաւն զայն էին :
(7) Յօրինակին. Գեաւղք կղզւոյն : Որք և ոմանք. Գլխա-
ւոր կղզւոյն... պոպղիոս : (8) Ոմանք. Ի ջերմն և յախտ...
եդ զձեռն և բժշկեաց : (9) Ոմանք. Եւ իբրև այս եղև.
և այլք : (10) Օրինակ մի. Եւ իբրև գնայաք ի տունն՝
տային մեզ որ ինչ պէտքն էին : (11) Յօրինակին. Որ ձմերն
էր ի կղզւոջն : (11) Ոմանք. Նշանաւոր դիոսկուրաց-
ւոց ; և ոմանք. Նշանակաւ գիրս կուրացւոց : (12) Ոմանք.
Ի սարակուսա, եղաք անդ աւուրս երիս : Որք ոմանք.

երկուս: * ուստի գնացեալ հասանք 'ի Հռեգիոն: Եւ 13
յետ աւուր միոյ 'ի շնչել հարաւոյն, երկօրեայք եկաք
'ի պուտիոլիս: * ուր եւ գտաք եղբարս, աղաչեցաք 14
'ի նոցանէ լինել աւուրս եւթն: Եւ այնպէս եկաք 'ի Հռո-
մ: * եւ անտի լուեալ եղբարց զմէնջ, ելին ընդ 15
առաջ մեր մինչեւ յորդանայն ապփիոյ եւ երեցն կրպա-
կացն. զորս տեսեալ պաւղոսի գոհացաւ զԱյ՝ եւ քա-
ջալերեցաւ: * Եւ իբրեւ մտաք 'ի Հռոմ, հրամայե- 16
ցաւ պաւղոսի լինել առանձինն հանդերձ զինուորաւն
պահապանաւ իւրով:

* Եւ եղեւ յետ երից աւուրց, կոչել նմա զհրէից գլխա- 17
ւորսն. եւ իբրեւ եկին, ասէ ցնս. ես՝ արք եղբարք՝ ոչ ի-
ինչ հակառակ գործեալ ժողովրդեանն, կամ կրօնից
հայրենեաց, կապեալ յԵրուսաղեմէ մատնեցայ 'ի ձեռս
հռովմայեցւոց: * Որք իբրեւ դատեցանն զիս, կամեցան 18
արձակել, զի եւ ոչ մի ինչ պատճառ մահու գտանէին յիս:
* 'Ի հակառակել հրէիցն, հարկ եղեւ բողոքել 'ի կայսր. 19
Իբր ոչ եթէ զազգէն իմէ ունէի ինչ չարախօսել: * Վն 20
այսր պատճառանաց աղաչեցի զձեզ՝ տեսանել եւ խօ-
սել. քանզի վն յուսոյն իսրայէլի կամ 'ի շղթայս յայ-
սմիկ: * Եւ նք ասեն ցնա. մեք ոչ թուղթս ինչ վն 21
քո ընկալաք 'ի հրէից, եւ ոչ եկեալ ոք յեղբարց պատ-
մեաց՝ կամ խօսեցաւ ինչ վն քո չարութիւն: * Բայց արժա- 22
նի մեք 'ի քէն լսել՝ թէ զինչ խորհիցիս. զի վն հերձուա-
ծոյդ այդորիկ յայտ իսկ է մեզ, զի ամ ուրեք հակա-
ռակութիւն կրէ: * Ժամ եդեալ նմա օր մի, եկին 'ի 23
վանսն առ նա բազումք. որոց պատմէր վկայութեամբ զար-
քայութիւն Այ. եւ հաւանեցուցանէր զնս վն յի՝ յօ-
րինացն մովսիսի եւ 'ի մարգարէից՝ յայգուէ մինչեւ ցե-
րեկ:

'Ի սիրակուսայ: (13) Ոմանք. 'Ի Հռեգիոն. կամ; 'ի Հռեգ-
իոն... 'ի պատիողոս; կամ, 'ի պատիոլոս: (14) Ո-
մանք. Եւ աղաչեցաք 'ի նոցանէ լինել անդ. կամ, լինել
առ նս աւուրս: (15) Հին ձեռագրին օրինակ՝ հանդերձ վե-
րամն՝ աւուրս՝ յորդանայն. իսկ նորագոյն գրչէն՝ յորդա-
նայն: Ոչ եւ օրինակ մի՝ յորդանանեան ափեա.. եւ երից
կրպակացն: (15) 'Ի լու". 'Ի Հր՞ Երեցն կրպակաց, նոր-
նակի՝ աւանձաւկաձանացն: (16) Ոմանք. Պահապանաւ իւ-
րով: (17) Ոմանք. Զհրէիցն գլխաւորս... ես եղբարք..
ժողովրդեանն: (18) Ոմանք. Դատեցան զիս: (19) Ոմանք.
'Ի հակառակելն հրէից.. իբրեւ ոչ թէ զազգ": (20) Ո-
մանք. 'Ի շղթայս յայսմիկ: (21) Այլք. Ընկալաք 'ի
հրէաստանէ, եւ ոչ եկեալ: (21) Ոմանք. Եւ կամ խօսե-
ցաւ չարութիւն վն քո: (22) Ոմանք. Յայտնի իսկ է մեզ:
(23) Ոմանք. Զարքայութիւն Այ:

Digitized by Google

24 բժկեցյ: * Եւ ոմանք հաւանէին բանիցն և կեսք չհա-
25 ւատային: * և անմիաբանք լինեալ միմեանց՝ արձակէին:
Յասելն պաւղոսի բան մի. Թէ բարւոք խօսեցաւ հո-
գին սբ ի ձեռն եսայեայ մարգարէի առ հարսն մեր.
26 * և ասէ. Երթ առ ժողովուրդդ, և ասասցես. Լսե-
լով լուիջիք՝ և մի իմասջիք, տեսանելով տեսջիք՝ և
27 մի տեսջիք: * Զի թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանն
այսորիկ, և ականջօք իւրեանց ծանր լուան, և զաչս
իւրեանց կափուցին, զի մի երբեք տեսցեն աչօք, և ա-
կանջօք լուիցեն, և սրտիւքն իմասցին, և դարձցին և
28 բժշկեցից զնս: * Եւ արդ՝ յայտնի լիցի ձեզ, զի հե-
թանոսաց առաքեցաւ փրկութիւս այ. նոքին և լուի-
30 ցեն: * Եւ եկաց զերկեամ մի բովանդակ իւրով վար-
31 ձու. * և ընդունէր զամենեսեան որ մտանէին առ նա:
32 * քարոզէր զարքայութիւն այ, և ուսուցանէր վն տն
յին քնի, անխափան՝ ամենայն համարձակութբ:

Տառք. ռւծդ:

---

(24) Ոսկան. Եւ ոմանք հաւանէին և կեսք բանիցն չհաւա-տային: (24) Ոմանք. Եւ կէսքն ոչ հաւատացին: (25) Ո-մանք. Եւ անմիաբան լեալք ի միմեանց.. բարւոք ա-սաց հոգին ի: (26) Ոմանք. Եւ ասասցես ցնս. լս.. և տեսանելով տես: (27) Ոմանք. Ծանուցեալ լուան... տե-սանիցեն աչօք.. և սրտիւք իմաս: (28) Ոմանք. Փրկութի յայ. և նոքին և լուիցեն: Աստանօր Ոսկան ի լատինականէն առեալ յաւելու համար 29. * Եւ իբրև զայս ասաց՝ արտաքս գնա-ցին ի նմանէ հրէայքն, որք ունէին ի միջի իւրեանց զբազում խնդիրս: Որ ոչ ուրէք ի գրչագիրս մեր երևի, այլ և ոչ յընթերցուածոց օրինակս յունաց: (30) Ոսկան. Զերկեամ մի: (32) Ոմանք. Զարքայութ այ.. վն տն յի. անխափան:
* Ի վախճանի ոմանք յետ գրելոյ. տունք ԿԶ. յաւելուն. Կա-տարումն եղև գործոց առաքելոցն: կամ ասեն. Գործք առաքելոցն. Տունք. ԿԶ:
* Զկնի գործոց առաքելոց՝ Ոսկան ըստ լատինական կանոնին կարգէ զչորեքտասան թուղթսն Պաւղոսի, և ապա զթուղթս կա-թողիկեայս. ըստ որում ունին և յունական օրինակք ի լոյս ա-ծեալք յեւրոպացւոց անտի: Այլ մեք հետևեալ ամ գրչագրիք մեր համաձայն հասարակաց հելլենական գրչագրաց՝ նախ կարգեմք ունիմք զթուղթսն կաթողիկեայս, և ապա զՊաւղոսին. այլ և մեք եդաք ըստ պատշաճի:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ԵՐԹԱՆԵՑՈՒՆՑ ԹՂԹՈՑՆ ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՑ։

[illegible]

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կաթողիկեայ Թղթոյն Յակոբայ:

Բանաքջինքն իւրեանց յակոբոսէ գրեալս որոց զերկոտասանեան ազգացն սփռեալք էին հաւատացեալք 'ի տ̅ր̅ն մեր յ̅ս̅ ք̅ս̅. Գրէ և վարդապետական զխրատսն, և ասացանէ յաղագս զանազան գործոցն, թէ ո՛ ով իցէ առ 'ի յա̅յ, և ո՛ յինքենէ 'ի սրտից մարդկան: Եւ թէ ո՛չ բանիւ և եթ, այլ գործովք ցուցանել արժան է զհաւատսն. և զի ո՛չ ունկնդիրք օրինացն էին արդարք, այլ գործօղք օրինացն: Յաղագս մեծատանց պատուիրէ՝ զի մի՛ նախապատուեսցին քան զաղքատսն յեկեղեցիս. և մանաւանդ՝ զի մի՛ իբրև զհպարտս գանչեցին զն̅ա̅: Եւ 'ի կատարածի մխիթարէ զանիրաւեալսն, և հրամայէ նոցա երկայնամտել մինչև 'ի գալուստն դատաւորին: Առասցեալ յաղագս համբերութե̅ 'ի յոբայ, ախորժելի առաքելոյ զհամբերութիւն: Պատուիրէ կոչել զերիցունս առ տկարացեալսն. և քսութեամբ դարձուցանել զմոլորեալսն 'ի ճշմարտութե̅. և առնել ծածկեալս 'ի տ̅ր̅նէ, և թողութի̅ մեղաց: և այսպէս կատարէ զխրատսն:

Գլուխք Թղթոյն Յակոբայ:

Ա. Վ̅ն համբերութե̅ և անխիղճ հաւատոց, և վ̅ն խոնարհութե̅ մեծատանց: ա. Յորում վ̅ն 'ի մեղ հրոյն, և վ̅ն որ 'ի նմանէ խարէին իցեն, եթէ ո՛չ են յա̅յ այնպիսի պատճառք. այլ որ ինչ բարի է 'ի վե՛ր այն 'ի նմանէ է:

Բ. Վ̅ն հեզութե̅ և որբութե̅, և գործոց բարեաց, և որբութե̅ փութոյ փաղաց, և վ̅ն ցածութե̅ և լռելով զբանն խօսելոյ:

Գ. Վ̅ն խտրականութեան որ ունելոյ ամենայն օրինադրութե̅ լինի օրինացն:

Դ. Եթէ ո՛չ 'ի հաւատոց միայն, այլ և 'ի գործոց, և եթէ ո՛չ ամենայն միոյ 'ի նոյանէ արդարանալոյ մարդ:

Ե. Եթէ յանդուգն և անխորագ լեզու ապականէ զասացօղն, զոր խորհել պարտ է 'ի խօսս և 'ի գործս ա̅յ: ա. Յորում վ̅ն բարւոք գնացից, և առանց կռուոյ լինելոյ ընդ միմեանս, 'ի խաղաղութե̅ մարդկեղէն իմաստութե̅: Զ. Վ̅ն ա̅ծեղէն իմաստութեն: Է. Եթէ 'ի ծուլութե̅ և 'ի ցանկութե̅՝ հակառակութի̅ և խռովութի̅ և թշնամութի̅ առ ա̅ծ լինի: Ը. Վ̅ն ապաշխարութե̅ 'ի խոնարհութե̅, և վ̅ն չբամբասելոյ զընկերս:

Թ. Եթէ ոչ մարդով այլ ա̅ծ ուղղէին գնացք առն: ա. Յորում վ̅ն ագահութե̅ մեծատանց, և յաշխարհի փափկութեանց նոցա, և վ̅ն արդարադատութե̅ ա̅յ: Ժ. Վ̅ն երկայնմտութե̅ և համբերութե̅ չարչարանաց, և վ̅ն ճշմարտութե̅: ԺԱ. Խրատ առանձինն, և խորատանդխարցն աղօթոյն պատճառք հաւատով: ԺԲ. Եթէ դարձուցանող պարտ է լինել ընկերին փրկութե̅:

Յակոբու թուղթս գրեցաւ յե̅րղ̅մ առ եբրայեցիս 'ի սփիւռս:

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՍՐԲՈՅ
ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՅԱԿՈԲԱՅ
ԿԱԹՈՂԻԿԷ.

ԳԼ. Ա.

ա գ ՅԱԿՈՎԲՈՍ ԱՍՏՈՒԾՈՅ 1
և տն յսի քսի ծառայ. երկոտասան ազ-
գացդ որ ՚ի սփիւռս էք՝ ողջոյն:
Ա * Ամենայն ուրախութեան արժանի համա- 2
րեջիք եղբարք, յորժամ ՚ի պէսպէս փորձութիւնս ՚ի մէջ
անկանիցիք: * գիտասջիք զի հանդէս ձերոյ հաւատոցն 3
յօրինեալ գործէ զհամբերութիւն: * Իսկ համբերու- 4
թիւն գործ կատարեալ ունիցի, զի իցէք ողջամբողջք
և կատարեալք, և ոչինչ իւիք նուազեալք: * Այլ 5
թէ ոք ՚ի ձէնջ իցէ նուազեալ յիմաստութենէ, խնդրեսցէ
յայ՝ որ տայն ամի առատապէս՝ և ոչ նախատէ. և տա-
ցի նմա: * Բայց խնդրեսցէ հաւատովք՝ և մի երկ- 6
մտեսցէ. զի որ երկմիտն է՝ նման է հողմակոծեալ և
տատանեալ ալեաց ծովու: * Մի ակն կալցի մարդն 7
այն առնուլ ինչ յայ. * զի այր երկմիտ՝ ամենայն հա- 8
տատուն՝ է յամ ճանապարհս իւր: * Պարծեսցի եղ- 9
բայր խոնարհ ՚ի բարձրութիւն իւր, * և որ մեծատունն 10
իցէ ՚ի խոնարհութիւն իւր. քանզի իբրև զծաղիկ խոտոյ
անցանիցէ: * Զի ծագեաց արև հանդերձ խորշակաւ՝ 11
և ցամաքեցոյց զխոտն, և թօթափեցաւ ծաղիկն նր,
և

---

* Բնբն. համառօտյալն մեկնութեան ունին զվերնագիրս, բայց ՚ի ստուգագոյն օրինակս՝ որք չունին՝ դնեն՝ Թուղթ Յակոբու:

Գլ. Ա. (1) Ոսկան. Եւ տն մերոյ յսի քսի: (1) Օրնկ. Որ ՚ի սփիւռս. կամ ՚ի սփիւռս: Ն. օրնկ. ՚ի սփիւռսդ էք: (2) Օրնկ. Համարեցիք. կամ համարեսջիք. ՚ի պէսպէս փորձութիւն ՚ի մէջ անկանիջիք: (3) Օրնկ. Ձերոյ հաւատոցն: (4) Օրնկ. Գործ կատարեալ ունի: (4) Օրնկ. Եւ ոչ իւիք նուազ: (5) Օրնկ. Որ տայ ամի: (6) Օրնկ. Եւ մի երկմտիցէ: զի երկմիտն նման: (8) Օրնկ. Յամ ՚ի ճնպհս: (10) Բնբն. խոտոյ անցցէ: (11) Օրինակի. Վասնզի

Ի

Digitized by Google

և կորեաւ վայելչութիւն երեսաց նորա. նոյնպէս և մեծա_
12 տունն հանդերձ շահիւքն իւրովք թարշամեսցի: * Ե_
րանեալ է այր որ համբերիցէ փորձանաց. զի եթէ ըն_
տիր եւս գտանիցի, առցէ զպսակն կենաց՝ զոր խոստա_
13 ցաւ սիրելեաց իւրոց Տէր: * Մի՛ ոք որ 'ի փորձութեան աւ
իցէ, ասիցէ՝ թէ յԱյ փորձիմ. զի ած անփորձ է չա_
14 րեաց. փորձէ նա՝ և ոչ զոք: * իւրաքանչիւրոք փոր_
ձի՝ առ 'ի յիւրոցն ցանկութեանց ձգեալ և պատրեալ:
15 * ապա այնուհետև ցանկութիւն յղացեալ՝ զմեղս ծնա_
16 նի. և մեղքն կատարեալ՝ զմահ ծնանին: * Մի՛ խա_
17 բիք եղբարք իմ սիրելիք, * զի ամ տուրք բարիք և ամ
պարգևք կատարեալք՝ 'ի վերուստ են իջեալ առ 'ի հօ_
րէն լուսոյ. յորում ոչ իք փոփոխումն՝ և կամ շրջելոյ
18 ստուեր: * Կամեցեալ ծնաւ զմեզ բանիւն ճշմարտու_
19 թեան՝ լինել մեզ պտուղ ինչ արարածոց նորա. * գի_
տասջիք եղբարք իմ սիրելիք:
Եղիցի ամ մարդ արագ առ 'ի լսել, և ծանր առ 'ի խօ_ Բ
20 սել, և ծանր առ 'ի բարկանալ: * զի բարկութիւն մար_
21 դոյ զարդարութիւն այ ոչ գործէ: * Որով 'ի բաց թօթա_
փեալ զամ աղտեղութիւն և զյաւելուածս չարեաց, հե_
զութեամբ ընդունիջիք զբանն ընտանոյս. որ կարօղն է կե_
22 ցուցանել զոգիս ձեր: * Լինիջիք առնելիք բանին, և
23 մի լսելիք միայն համարեօջիք յանձինս: * Զի եթէ ոք
լսօղ միայն իցէ բանին՝ և ոչ առնելի; նման է նա մար_
դոյ որ պշուցեալ հայիցի ընդ երեսս իւր՝ որ ծնանի_
24 ցին 'ի հայելւոջ. * զի հայեցեալ եւեթ զինքն, և գնաց
25 արագ, և անդէն մոռացաւ թէ որպիսի ոք էր: * Իսկ
որ յառեալ 'ի կատարեալ օրէնս ազատութեան հայիցի,
և 'ի նմին կացցէ, ոչ եղև նա լսօղ մոռացութեան, այլ
առնելի գործոյն: նա՝ յառնելն իւրում լիցի երանե_
26 լի: * Եթէ ոք համիցի կրօնաւոր լինել, և ոչ սանձա_
հա_

շուն գեղոյ նր: (12) Ոմանք. Որ համբերէ փորձութեց. զի թէ ընտիր եւս գտցի: (12) 'Ի Բրլմ ձին. իւրոց Տր: (13) Ոմանք. Ասասցէ թէ յԱյ.. անփորձ է 'ի չարեաց: (13) Ոսկան. Անփորձ է չարաց: (14) Ոմանք. Առ յիւրոց ցանկութեցն: (15) Ոմանք. Եւ մեղք կատարեալք: (17) Օրինակ մ. Որում չիք.. և շրջելոյ ստուերք: (18) Ոմանք. Բանիւ ճշմարտութեն, լինել պտուղ ինչ ստացուածոյն նր: (19) Ոմանք. Երագ առ 'ի լսել: (21) Ոմանք. Թօթափել զամ աղտեղութիս.. զբանն ընդաբոյս.. զհոգիս ձեր: (22) Ոմանք. Համարեսջիք զանձինս: (23) Ոմանք. Զի թէ ոք լսելի միայն.. հայի ընդ երեսս իւր, որ ծնանիցի: (25) Ոմանք. Յառեալ և 'ի կատարեալ օրէնսն ազատութե հայ".. կայցէ... առնելի գործոյ: (26) Ոմանք.

Digitized by Google

հարեսցէ զլեզու իւր, այլ զբաղեցուցանիցէ զսիրտն
իւր, այնպիսւոյն վայրապար է կրօնաւորութիւն: * Կրօ- 27
նաւորութիւն սուրբ և անարատ՝ առ 'ի յԱյ և 'ի Հօրէ՝
այս է, այցելու լինել որբոց և այրեաց 'ի նեղութեան
իւրեանց, անարատ պահել զանձն յաշխարհէ:

ԳԼ. Բ.

Գ / աղ Եղբարք իմ, մի աչառութեամբ ունիցիք զհաւատն Տն 1
մերոյ յՍի Քի, որ Տրն է փառաց: * Եթէ մտցէ 2
'ի ժողովուրդս ձեր այր՝ որ ունիցի մատանիս ոսկի և հան-
դերձս պայծառս, մտանիցէ անդր և աղքատ ոք 'ի հան-
դերձս աղտեղիս, * հայիցիք ընդ այն՝ որ ունիցի ըզ- 3
հանդերձսն պայծառս. և ասիցէք՝ եթէ դու նիստ աստ
պատուով. և ցաղքատն ասիցէք՝ եթէ յոտն կաց այ-
րի. կամ թէ՝ եկ նիստ առ պատուանդանաւս իմով:
* ոչ խղճիցէք յանձինս, և լինիցիք դատաւորք չարաց 4
խորհրդոց: * Լուարուք ինձ եղբարք իմ սիրելիք. ոչ 5
ապաքէն ած ընտրեաց զաղքատս աշխարհիս, որ են մե-
ծատունք հաւատովք, և ժառանգաւորք արքայութեան՝
զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց: * և դուք անարգեցէք 6
զաղքատս: Ոչ մեծատունք յաղթահարեն զձեզ՝ և նոքա
քարշեն զձեզ 'ի դատաստան: * ոչ նք հայհոյեն զբար- 7
ւոք անունն՝ որ կոչեցեալ է 'ի վերայ ձեր: * Ապա 8
թէ զօրէնսն կատարիցէք զարքունականն ըստ գրոց, և-
թէ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո, բարւոք առ-
նէք: * իսկ եթէ աչառիցէք, մեղս գործէք՝ յանդիմա- 9
նեալք յօրինացն իբրև օրինազանցք: * Որ ոք զամ օ- 10
րէնսն պահիցէ, և միով իւիք ինչ գլթիցէ, եղև ամ օրի-
նացն պարտապան: * Զի որ ասացն՝ թէ մի սպա- 11
նանիցես, ասաց թէ և մի շնայցես. զի եթէ սպանա-
նիցես ոչ՝ բայց շնայցես, եղեր յանցաւոր օրինացն:
* Այնպէս խօսեցարուք՝ և այնպէս արարէք, որպէս զի ազա- 12
տութե

Եւ ոչ սանձահարիցէ .. զբաղեցուցանէ զսիրտն իւր ..
կրօնաւորութե: (27) Ոմանք. Առ յԱյ:
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Մի աչառութբ ունիցիք: (2) Ոմանք.
Եթէ մտանիցէ 'ի ժողովուրդս ձեր .. մտանիցէ և անդր
աղ'': (3) Ոմանք. Յոտն կաց դու այրի, և կմ: (4) Ոմանք.
Եւ ոչ խղճիցէք 'ի յանձինս ձեր՝ և լինիցիք .. չարեացն
խոր'': (5) Ոմանք. Ընտրեաց ած: (7) Ոմանք. Ոչ նք են
որ հայհոյեն զբարիոք անուն որ: (8) Ոմանք. Ապա և-
թէ զօ'' .. զարքունականս ըստ .. թէ սիր'' .. բարիոք
առ'': (9) Ոմանք. Եթէ աչառիցիք: (10) Ոսկան. Օրի-
նացն պարտական: (11) Ոմանք. Եթէ մի սպա'' .. թէ
մի շնայցես: (12) Ոմանք. Ազատութե օրինացն:

Digitized by Google

13 առնէ օրինօքն իցէք դատելոց: * զի անողորմ դատաս-
տան լինելոց է այնմ, որ ոչ առնիցէ ողորմութիւն. քանզի
բարձրագլուխ պարծի ողորմութիւն առ դատաստանաւն:
14 * Զի՞նչ օգուտ իցէ եղբարք իմ, եթէ ասիցէ ոք հա- Դ
ւատս ունել՝ և գործս ոչ ունիցի. միթէ կարիցէ՞ն հա- ա է
15 ւատքն ապրեցուցանել զնա: * Եթէ եղբայր ոք կամ
քոյր՝ լիցին մերկք կամ կարօտեալ աւուրն կերակրոց,
16 * ասիցէ ոք 'ի ձէնջ ցնա. երթայք խաղաղութե՛ ջեռու-
ցարուք և յագեցարուք. և տայցէք ոչ ինչ զպէտս մարմ-
17 նոյն, զի՞նչ օգուտ իցէ: * սոյնպէս և հաւատք՝ եթէ
18 գործս ոչ ունիցին, մեռեալ են առանձինն: * Այլ
թերևս ասիցէ ոք. եթէ դու հաւատս ունիս՝ և ես
գործս ունիմ. ցոյց ինձ զհաւատսն քո առանց գործոց.
19 և ես ցուցից քեզ 'ի գործոց իմոց զհաւատսն: * Դու
հաւատաս՝ զի մի է Աստուած, բարւոք առնես. և դևք հա-
20 ւատան՝ և սարսեն: * Կամիս գիտել՝ ո՛վ մարդ սնոտի,
21 զի հաւատք առանց գործոց դատարկ են: * Աբրա-
համ հայր մեր ո՛չ ապաքէն 'ի գործոց արդարացաւ՝ հա-
22 նեալ 'ի սեղան զորդին իւր զԻսահակ պատարագ: * Տե-
սանե՞ս՝ զի հաւատքն եղեն գործակից գործոցն նորա. և
23 'ի գործոց անտի հաւատքն կատարեցան: * և կատա-
րեցաւ գիրն՝ որ ասէ. հաւատաց Աբրահամ յԱստուած, և
համարեցաւ նմա յարդարութիւն. և կոչեցաւ բարեկամ
24 Այ: * Տեսանէ՞ք՝ զի 'ի գործոց արդարանայ մարդ՝ և
25 ո՛չ 'ի հաւատոց միայն: * Սոյնպէս և Ռախաբ պոռնիկ՝
ոչ ապաքէն 'ի գործո՛ց արդարացաւ, ընկալեալ զլր-
26 տեսսն՝ և ընդ այլ ճանապարհ արձակելոց: * Զոր-
օրինակ մարմին առանց հոգւոյ մեռեալ է, սոյնպէս
և հաւատք առանց գործոց մեռեալ են:

ԳԼ. Գ.

1 Մի՛ բազում վարդապետք լինիք եղբարք իմ, գիտա- Ե
2 ցի՛ք՝ զի մեծ դատաստան ընդունելոց եմք. * քան- բա
զի

(13) Ոմանք. Ա՛յլ յանդիմանի որ ոչ առնէ ողորմութիւն: Քէջէ բարձ-
րագլուխ պարծեսցի ո": (15) Ոմանք. Մերկ կամ կարօ-
տեալք աւուրն կերակրոց: (16) Ոմանք. Եւ ասիցէ ոք ցնո
'ի ձէնջ... և տայցէք ոչ ինչ: (16) Ոսկան. Դնայցէք խաղա-
ղութ՛: (17) Ոմանք. Նոյնպէս և հաւ"... մեռեալ իցեն
առանձին: (18) Ոսկան. 'Ի գործոց իմոց զհաւատս իմ:
(20) Ոսկան. Առանց գործոց մեռեալ են: (22) Ոմանք.
Գործոցն նորա: (23) Ոմանք. Նմա արդարութի: (24) Ո-
մանք. Տեսանես զի 'ի գործ": (25) Ոմանք. Եւ Ռախաբ
պոռնիկն.. զլրտեսսն ընդ այլ: (26) Ոմանք. Առանց
ոգւոյ.. նոյնպէս և հաւատք:

Digitized by Google

զի բազում ինչ յանցանեմք ամենեքեան: Եթէ ոք 2
բանիւ ոչ յանցանիցէ՝ նա է մարդ կատարեալ, որ կա-
րող է սանձահարել զամ մարմին իւր: * Տե՛ս՝ զի ձիոյ 3
սանձս 'ի բերան դնեմք՝ առ անսալոյ նց մեզ, և զամ
մարմինս նց նուաճեմք: * Ահաւասիկ և նաւք՝ որպի- 4
սիք ինչ են, և 'ի սաստիկ հողմոց վարին. և փոքր թևոմբ
շրջին՝ յոր կոյս և միտք ուղղչին կամիցին: * Սոյնպէս 5
և լեզու՝ փոքր ինչ անդամ է՝ և մեծամեծս բարբառի.
ահա և սակաւ ինչ հուր զորպիսի անտառս հրդեհէ:
* և լեզու հուր՝ զարդ անիրաւութեան, լեզու հաստա- 6
տեալ է յանդամս մեր, որ զամ մարմինն ապականէ,
և վառէ հրով զանիւ ծննդեան, և բորբոքեալ տոչորի
'ի գեհենէ: * Ամենայն բնութի գազանաց, և թռչնոց, 7
և սողնոց, և որ 'ի ծովու են, հնազանդեալ է՝ և հը-
նազանդի մարդկեղէն բնութե: * Բայց զլեզու մարդ- 8
կան ոչ ոք կարէ հնազանդել, չարն և զանկարգն՝ և
զլի թունոց մահաբերին: * Նովաւ օրհնեմք զտրն և 9
զհայր. և նովաւ անիծանեմք զմարդիկ որ ըստ նմանու-
թեան այ արարան: * 'Ի նմին բերանոյ ելանեն օրհնու- 10
թիւք և անէծք: ոչ է պարտ եղբարք իմ այսմ այսպէս
լինել: * Մի թէ՝ աղբեւր անդստին 'ի միոյ ականէ 11
բղխիցէ քաղցր և դառն: * միթէ մարթ ինչ իցէ եղ- 12
բարք իմ՝ թզենւոյ ձէթ բերել. կամ որթոյ թուզ,
բբ և ոչ աղտաղտին տեղւոյ ջուր քաղցր առնել: * Ո՞վ 13
իցէ իմաստուն և հանճարեղ 'ի ձեզ, ցուցցէ 'ի բար-
ւոք գնացից իւրոց զգործս իւր հեզութբ՝ իմաստութե:
* Ապա թէ նախանձ՝ և դառնութի և հակառակու- 14
թի ունիցիք 'ի սիրտս ձեր, մի պարծիք սուտ առնել
զճշմարտութի: * Ո՛չ է իմաստութիս այս իջեալ 'ի վե- 15
րուստ.

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Վարդապետք լինել եղբարք, գի": Այլ օրինակ մ. լինիք եղ": (2) Ոմանք. Յանցանիցեմք ամէքին. թէ ոք... զամ մարմինն: (3) Ոմանք. Զի ձիոց սանձս 'ի բերանս: (4) Ոմանք. Փոքր թևովք շր": (5) Ոմանք. Նոյնպէս և լեզու.. և զմեծամեծս բար". ահաւասիկ և սակաւ մի հուր: (6) Յոմանս պկսի. Եւ վառէ հրով զա": (7) Ոմանք. Ամ բնութիք գա"... բնութեա: (7) Ոսկան. Հնազանդեալ են և հնազանդին մար": (8) Ոմանք. Եւ զանկարգ և զլի թունիւք մա": (9) Ոմանք. Նովին օրհնեմք զտր.. և նովին անիծա": (10) Ոմանք. Ոչ պարտ է եղ": (11) Ոմանք. Միթէ աղբեւրն անդըստին 'ի միոյ ականէն: (12) Ոմանք. Կամ աղտաղտին տեղւոյ ջուր քաղցր լինել: (13) 'Ի բազմ պկսի. Գնացից իւրոց: (14) Ոմանք. Ապա եթէ նախ"... մի պարծիցէք սուտ առ".. զճշմարտութին: (15) Ոմանք. Եւ գիւական է:

Digitized by Google

16 րուն. այլ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ և դիւականն: * Զի ուր
հեռ և նախանձ, անդ է անկարգութիւն՝ և ամ իրք չարք:
17 * Իսկ վերինն իմաստութիւն, նախ՝ զի սուրբ է, և ա-
պա խաղաղարար, հեզ, դիւրահաւան, լի ողորմութբ
և պտղովք բարեաց, անխտիր, առանց կեղծաւորու-
18 թեան. * պտուղ արդարութեան խաղաղութբ սերմանի
այնոցիկ՝ որ առնեն զխաղաղութիւն:

ԳԼ. Դ.

1 Ուստի պատերազմունք՝ և ուստի կռիւք 'ի ձեզ. ոչ
յայդպիսի ցանկութեանց ձերոց՝ որ զօրացեալ են յան-
2 դամս ձեր: * Ցանկայք, և ոչ ունիք. սպանանէք և
նախանձիք, և ոչ կարէք հասանել. պատերազմիք կռու-
3 իք՝ և ոչ ունիք, վասն զի ոչ խնդրէք: * Խնդրէք՝ և ոչ
առնուք, վն զի չարաչար խնդրէք. զի անդէն 'ի ցան-
4 կութիւնս ձեր մաշեսջիք. * Շնացողք՝ ոչ գիտէք՝ զի սէր
աշխարհիս այսորիկ թշնամութիւն է առ ած: Զի որ ոք
կամիցի սիրել զաշխարհ, թշնամի առնէ զանձն իւր այ:
5 * Կամ թէ վայրապար համարիցիք՝ զոր ասէ գիրն առ
նախանձ ինչ, որում փափաքէ հոգին՝ որ բնակեաց 'ի
6 մեզ, * տալ զառաւել շնորհսն: Վն որոյ ասէ. Տր ամ-
բարտաւանից հակառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց:
7 * Հնազանդեցարուք այսուհետև այ, և կացէք հակա- բգ
8 ռակ չարախօսին, և լիցի փախստական առ 'ի ձէնջ: * Մեր-
ձեցարուք առ ած, և մերձեսցի առ ձեզ: Սրբեցէք
զձեռս մեղաւորք, և ուղիղ արարէք զսիրտս՝ երկմիտք:
9 * Տառապեցարուք, սգացարուք, և լացէք. ծաղր ձեր
'ի սուգ դարձցի, և ուրախութիւն ձեր 'ի տրտմութիւն:
10 * Խոնարհեցարուք առաջի տն՝ և բարձրացուսցէ զձ-
11 եզ: * Մի՛ բամբասէք զմիմեանս եղբարք. որ բամ-
բասէ զեղբայր իւր, կամ դատի զեղբայր իւր, զօրէնսն
դատի. իսկ եթէ զօրէնսն դատիցիս, ոչ առնելի օրէ-
նացն

---

(16) Ոմանք. Եւ նախանձ է: (17) Ոմանք. Սուրբ է, ա-
պա խաղաղաս''.. ողորմութբք:
ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Պատերազմունք 'ի ձեզ՝ և ուստի կռիւք,
ոչ ապաքէն յայնպիսի. կամ, յայսպիսի ցան'': (2) Ոմանք.
Ցանկանայք և ոչ ու'': (3) Ոմանք. Մաշիջիք: (4) Յոմանս
պէսս. Աշխարհիս այսորիկ թշնամութիւն է յած.. զանձն
իւր այ: (5) Ոմանք. Զոր ինչ ասէ գիր.. հոգի որ բնա-
կեսցէ 'ի մեզ: (6) Ոմանք. Եւ տայ շնորհս: (7) Բմք.
Հնազանդեցարուք այսուհետև: (8) Ոմանք. Զձեռս
ձեր մեղաւորք: (11) Ոմանք յաւելուն. Բամբասէ զեղ-
բայր իւր, կամ դատի զեղ''.. զօրէնսն բամբասէ և զօրէնսն
դա'': (11) Ոմանք. Եւ եթէ զօրէնսն.. ոչ առնող օրէ-

Digitized by Google

նացն ես՝ այլ դատաւոր։ * Մի է օրէնսդիր և դա- 12
տաւոր, որ կարօղն է փրկել և կորուսանել։ * Դու 13
ո՞վ ես՝ որ դատիս զընկերն։

Ձ Ահաւասիկ են որ ասեն՝ այսօր և վաղիւ երթիցուք
յայս անուն քաղաք, եղիցուք անդ տարի մի, վաճա-
ռեսցուք՝ և շահեսցուք. * որք ոչ գիտէք զվաղիւն, * որ- 14
պիսի՞ ինչ իցեն կեանք ձեր. զի իբրև զմրրիկ էք, որ 15
առ սակաւ մի երևեալ՝ և ապականեալ։ փոխանակ զի
ասէիք՝ եթէ Տէր կամեսցի, կեցցուք և արասցուք զայս
ինչ՝ կամ զայն։ * և արդ՝ պարծիք յամբարտաւանութեան 16
ձերում։ Ամ ինչ այնպիսի պարծանք՝ չարութ՛ են։ * Որ 17
ոք գիտիցէ զբարին՝ և ոչ առնիցէ, մեղք են նմա։

ԳԼ. Ե.

ԲԴ Որդ՝ այսուհետև մեծատունք՝ լացէք և ողբացէք՝ ՚ի 1
վերայ թշուառութեանցն, որ գալոց են ՚ի վերայ ձեր։
* Զի մեծութիւնք ձեր՝ յոչինչ է, և հանդերձ ձեր կե- 2
րակուր ցեցոյ։ * և արծաթ ձեր և ոսկի՝ ժանգահար, 3
և ժանգն նց լիցի ձեզ ՚ի վկայութե, և կերիցէ զմար-
մինս ձեր. իբրև զհուր գանձեցէք աւուրցն յետնոց։
* Ահաւասիկ վարձք մշակաց որ գործեն զանդս ձեր՝ 4
առ ձեզ են. զրկեալն ՚ի ձէնջ աղաղակէ, և բողոք հըն-
ձողացն եհաս յականջս տն զօրութց։ * Փափկացայք 5
՚ի վերայ երկրի՝ և զբօսայք. սնուցէք զսիրտս ձեր՝ իբ-
րև աւուր սպանման։ * զրկեցէք սպանէք զարդարն, 6
որ ոչ կայր ձեզ հակառակ։ * Երկայնամիտ լերուք 7
եղբարք իմ մինչև ՚ի գալուստ տն։ ահա մշակ երկայ-
նամտեալ սպասէ պատուական պտղոյն երկրի, մինչև
առցէ զկանուխ և զանագան։ * Երկայնամտեցէք և 8
դուք, հաստատեցէք զսիրտս ձեր. զի գալուստ տն
մերձ

նացն ես։ (13) Ոմանք. Դու ո՞վ ես։ (13) Յօրինակին. Տա-րիմ մի։ (14) Ոմանք. Որ ոչ գիտեն զվաղուին։ (15) Ո-մանք. Որպիսի ինչ են կեանք ձեր. քանզի իբրև.. ե-րևեալ, և ապա ապականեալ... կամեսցի՝ և կեցցուք, արասցուք։ Այլ ոմանք. Եւ ապա պակասեալ։ (16) Ո-մանք. Ամ այսպիսի պարծանք չարութ՛ են։

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Որ գալոց է ՚ի վր։ (2) Ոմանք. Զի մեծութի ձեր յոչինչ են. և հանդերձք ձեր։ (3) Ոմանք. Եւ արծաթ և ոսկի ձեր ժանգահար. և ժանգ նց ե-ղիցի ձեզ... աւուրն յետնոյ։ (4) Ոմանք. Ահաւասիկ վարձ մշա՛։ (6) Ոմանք. Ոչ կայր ձեր հկռկ։ (7) Յօ-րինակին [illegible]. Եղբարք իմ մինչև։ (7) Ոմանք. Ահաւա-սիկ՝ մշակ եր՛.. պտղոյ երկրին.. զկանուխն և զանա՛։ (8) Ոմանք. Եւ հաստատեցէք.. զի գալուստ տն։

Digitized by Google

9 մերձեալ է ։ * Մի՛ տրտմեցուցանիցէք զմիմեանս եղբարք,
զի մի՛ դատիցիք ․ ահաւասիկ դատաւորն առ դրուրս կայ ։
10 * Օրինակ առէք եղբարք՝ չարչարանաց և երկայնմը-
11 տութեան զմարգարէսն, որք խօսեցան յանուն Տն ։ * Ա-
հաւասիկ երանեմք համբերողաց ․ զհամբերութիւն յոբ-
բայ լուարուք՝ և զկատարումն Տն տեսէք ․ զի բազ-
12 մագութ է Տր՝ և ողորմած ։ * Յառաջ քան զամ ինչ բե
եղբարք իմ, մի՛ երդնուցուք, մի՛ յերկինս, մի՛ յերկիր ․
մի՛ յայլ ինչ երդումն, այլ եղիցի ձեր այոյն՝ այո, և ոչն՝
13 ոչ ․ զի մի՛ 'ի կեղծաւորութիւն ինչ անկանիցիք ։ * Վըշ-
տանայցէ ոք 'ի ձէնջ, յաղօթս կացցէ ․ բերկրեսցի ոք ․
14 սաղմոս ասասցէ ։ * հիւանդանայցէ ոք 'ի ձէնջ՝ կոչես-
ցեն զերիցունս եկեղեցւոյն, և արասցեն 'ի վերայ նո
15 աղօթս, օծցեն իւղով յանուն Տն ․ * և աղօթքն հա-
ւատով՝ փրկեսցէ զաշխատեալն, և յարուսցէ զնա Տր ․
16 և եթէ մեղս ինչ իցէ գործեալ՝ թողցին նմա ։ * Խոս-
տովանն եղերուք միմեանց զմեղս, և աղօթս արարէք 'ի
վերայ միմեանց, որպ զի բժշկեսջիք ․ քանզի յոյժ զօրա-
17 ւոր են աղօթք արդարոյ յօգնականութիւն ։ * Եղիայ
մարդ էր իբրև զմեզ չարչարելի ․ և յաղօթս եկաց, և
18 ոչ անձրեւաց յերկիր զերիս ամս և զվեց ամիս ։ * և դար-
ձեալ եկաց յաղօթս՝ և ետուն երկինք զանձրև՝ և բու-
19 սոյց երկիր զպտուղ իւր ։ * Եղբարք իմ, եթէ ոք 'ի
ձէնջ մոլորեսցի 'ի ճանապարհէ ճշմարտութե, և դար-
20 ձուսցէ ոք զնա ․ * գիտասցէ՝ զի որ դարձուսցէ զմե-
ղաւորն 'ի մոլորութե ճանապարհէն իւրմէ, փրկեսցէ զհո-
գի իւր 'ի մահուանէ, և ծածկեսցէ զբազմութի մեղաց ։

Տան․ մլէ ։

---

(10) Օրինակ․ Զմարգարէքն որ խօսեն"։ (11) Օրինակ․ Զհամ-
բերութիւն յոբայ։ (12) Օրինակ․ Յառաջ քան զայն ամ
եղբարք․․ և մի՛ յերկիր․․․ ձեր բան՝ այոն այո․ և։
(13) Օրինակ․ Յաղօթս կացցէ․ բերկրեսցի ոք, սաղ"։
(14) Օրինակ․ Կոչեսցէ զերէց"․ եկեղեցւոյ․․ և օծցեն
իւղով։ (15) Օրինակ․ Փրկեսցեն զաշխատեալն․․ Թողցի
նմա։ (16) Օրինակ․ Խոստովանն լերուք․․ որպ զի բժշկե-
ջիք․․ աղօթք արդարոյն յօգ"։(17) Օրինակ․ Եւ ոչ անձ-
րեւաց անձրև յերկիր։ (19) Օրինակ․ Մոլորեսցի 'ի ճշմար-
տութե ճնտփէն անտի․ և դարձուցանիցէ ոք։ Որ ա-
հան․ մոլորեալ իցէ 'ի ճշմար"։ (20) Օրինակ․ Որ դար-
ձուցանէ զմե"․․ ճնտպրհէ, փրկեսցէ զհոգի նր 'ի մահ"։
* 'Ի Հռոմանի էջմի․ կատարեցաւ թուղթ Յակոբայ․
հաճ, յակոբու ։ Եւ ոմանք․ կատարումն 'ի Քս թղթոյն յա-
կոբայ։ Եւ զինի ամփն համառօտն մերաւն․ Տունք․ կն ։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջին Թղթոյն Պետրոսի ։

Զայս գրէ պետրոս թուղթ կաթուղիկեայն որոց՚ի սփիւռս էին հրէից գերեվարեալք եղելոց. և զորս՚ի հրէից հաւատացեալսն էին՝ հաստատէ զնս ։ Եւ յառաջագոյն պատմէ և ցուցանէ. թէ որ աս՚ի քս հաւատք՚ի մարգարէիցն նախապատմեցաւ, և նոքօք պատմեցաւ արեամբ նր փրկութիւն լինել, և նոյն և հեթանոսաց աւետարանեցաւ մն, որում փափաքէին հրեշտակք խորհրդոյն ։ Այսպէս խորհրդակցի արժանաւորս կոչմանն՝ լինել փրկելոցն ։ Հրամայէ և զթագաւորս պատուել. և ծառայից և արանց զհնազանդ լինելն պատուիրէ. և՚ի սրբութիւն խրատէ սոցա կին ։ Ցուցանէ թէ և՚ի դժոխս էջն՚ի փնէ քարոզութիւն փրկական յարութեան. և զի յառաջագոյն նեղչեալսն յարիցեն և դատեսցին մարմնով. և զհոգւոյ յարութեան ... և զի կատարածն ամենեցուն մերձ է ։ և զարթ է ամենեցուն պատրաստ լինել. որպէս թէ բան տալոց են դատաւորին. և այսպէս կատարէ զթուղթն ։

Գլուխք Ա. Թղթոյն Պետրոսի առաքելոյ ։

ա. Վս փառաց վերստին ծննդեանն և վս համբերութ փորձանաց, և վասն փրկութիւնագործ հաստատութ յառաջագոյն պատմելոյ՚ի մարգարէիցն ։
բ. Վս յուսոյ և սրբութ զոր պարգեւիմք յաղագս որդեգրութեն՝ զգուշաւոր գնասցիք ։
գ. Վս արժանի ըստ որդեգրութեն կեալ՚ի քս, յօգուտ արտաքնոցն՚ի փառս այ ։
դ. Վս իշխանաց հնազանդ լինելոյ, և եղբայրսիրութ և ածպաշտութ ։ ե. Յորում վս ծառայից հնազանդութ, և անոխակալ համբերութ վս քի ։ զ. Վս հնազանդութ կանանց, և զգաստութ ընդ արս, առ՚ի փրկութ հոգւոց՝ յօրինակ սառայի ։ է. Վասն արանց զխոհեմութ կանանց գալոյ ։ ը. Վս ամենեցուն հեզ և համբերող անոխակալութ, որ յօրինակ առ նոյն այ մարդասիրութն. և առ մեզ աստուածային քի լուսաւորութ ։
թ. Վս մերկանալոյ զգործ չարութ, և առնելոյ հոգւով զպատուաւոր առաքինութ, ըստ ազգի ազգի և զանազան շնորհաց ։
ժ. Եթէ հալածանօք ընդ քն յաղթել պարտ է թշնամին կարեաց, և յառաջ նորին համբերել չարչարանաց որ յայլոց ։
ժա. Խրատ երիցանց վս հօտից փրկութ ։ ժբ. Յորում վս հասարակաց ամենեցուն՝ իւրաքանչիւր խոնարհութ յաղթութե ընդդեմ հակառակորդին ։
ժգ. Աղօթք վասն կատարման հաւատոց ։

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ։

ԳԼ. Ա.

1 ՊԵ՛ՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱ՛Լ ՅԻ բզ
սուսի՛ Քսի, ընտրելոց նժդեհից որ 'ի ցրու-
մն են պոնտացւոց, գաղատացւոց, եւ
կապադովկեցւոց, եւ ասիացւոց, եւ բիւ-
2 թանացւոց, * ըստ կանխագիտութեան այ հօր, սըր-
բութբ հոգւոյն, 'ի հնազանդութի եւ 'ի հեղումն արեանն
յսի քսի։ Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութի բազմասցի։
3 * Օրհնեա՛լ է ած եւ հայր տն մերոյ յսի քսի, որ ըստ Ա
բազում ողորմութե իւրում ծնաւ զմեզ վերստին 'ի յոյսն
4 կենդանի. 'ի ձեռն յարութեն յսի քսի 'ի մեռելոց, * յա-
նեղծ եւ յանարատ եւ յանթառամ ժառանգութիւն՝ որ
5 պահեալ է յերկինս 'ի ձեզ. * որ զօրութբ այ պահ-
եալ էիք հաւատովք 'ի պատրաստեալ փրկութին, յայտ-
6 նել 'ի յետին ժամանակս։ * որով ուրախ լինիջիք,
որք այժմ սակաւիկ ինչ ըստ պատշաճի իրացդ տրտմ-
7 եալք 'ի պէսպէս փորձութիս։ * Զի հանդէս ձերոյ
հաւատոյն առաւել քան զոսկի կորստական պատուա-
կան է. որ հրով փորձեալ գտանի, 'ի գովութի եւ 'ի փառս
8 եւ 'ի պատիւ 'ի յայտնութեան յսի քսի։ * Զոր ո՛չն տե-
սէք՝ եւ սիրեցէք. ընդ որ այժմ ոչ հայեցեալք, բայց
հաւատացէք. եւ ուրախ էք անճառ եւ փառաւորեալ
խնդ-

---

* 'Ի վերնագրին՝ Երկու օրինակք եւ են ունին. Թուղթ առա-
ջին պետրոսի առաքելոյն կաթուղիկէից։ Իսկ մնացեալք
մեծ մասն գրեն համաձայն մերումս։

Գլ. ա. (1) Օրինակ. Ընտրելոցդ նժդեհից.. եւ գաղատաց-
ւոց. կապպադովկացւոց, ասիացւոց։ (2) Այլ ոմանք
գրեն. Շնորհք ընդ ձեզ։ (3) Օրինակ. Ողորմութե իւրոյ. 'ի
ձեռն տն մերոյ յի քի յարութե 'ի մե"։ (4) Օրինակ. Յա-
նեղծն... յերկինս ձեզ։ (5) Օրինակ. Յայտնել 'ի յետին։
(6) Բազմք. Տրտմեալ էք 'ի պէսպէս։ (6) Օրինակ. 'Ի պէս-
պէս փորձութեց։ (7) Օրինակ. Ձերոյ հաւատոց առա"..
եւ 'ի պատիւ յայտնութե յսի։ Այլ օրինակ. 'ի յայտնութեն
յսի քսի։ (8) Օրինակ. Զոր ոչ տեսէք.. ոչ հայեցեալ...
փառաւորեալ խնդութբ։

Digitized by Google

խնդութեամբ. * ընկալեալ զկատարումն հաւատոցն ձե- 9
րոց զոգւոցն փրկութիւն: * Վասն որոյ փրկութեան խնդրե- 10
ցին և քննեցին մարգարէքն. որք վասն որոյ 'ի ձեզ լի-
նելոց էին շնորհացն՝ մարգարէանային. * քննէին յո- 11
րում և յորպիսի ժամանակի դուցանէր 'ի նոսա Հոգին
քրիստոսի. որ նախ՝ չարչարանացն քրիստոսի վկայէր, և յետ այ-
նորիկ՝ զփառացն: * Որոց և յայտնեցաւ իսկ. զի ոչ 12
թէ անձանց, այլ մեզ սպասաւորութիւն լինէին, նոցին՝
որք այժմ պատմեցան, այնոքիւք որք աւետարանեցինն
ձեզ հոգւովն սրբով որ առաքեցաւ յերկնից, զոր ցան-
կային տեսանել զնոսա ընդ այն հրեշտակք:
Բ *Որով պնդեալ զմէջս մտաց ձերոց՝ զուարթացեալք, 13
բէ բովանդակ ապաւինեցէք հասանելոց ձեզ շնորհացն 'ի յայտ-
նութեան յիսուսի քրիստոսի, * իբրև որդիք հնազանդութեան. մի 14
կերպարանեալք առաջին ձերովք անգիտութեան ցան-
կութիւնք: * Այլ ըստ սրբոյն որ կոչեաց զձեզ, և դուք 15
սուրբք յամենայն գնացս ձեր լինիջիք: * Վասն որոյ գրեալ 16
է, եթէ եղերուք սուրբք զի ես սուրբ եմ: * Եւ եթէ Հայր 17
կոչեցէք զայն, որ առանց աչառութեան դատի ըստ
իւրաքանչիւր գործոց. ահիւ երկիւղիւ զձերոցն պան-
դխտութեան ժամանակդ գնասջիք: * Գիտասջիք, զի ոչ 18
ապականացու արծաթեղինօք՝ և ոսկեղինօքն փրկեցա-
րուք 'ի ձերոց ունայնութեան հայրենաւանդ գնացիցն.
* այլ պատուականաւ արեամբն քրիստոսի, իբրև անբիծ և ա- 19
նարատ գառին: * որ յառաջածանօթ էր նախ քան զսկ- 20
զբանէ աշխարհի: Եւ երևեցաւ 'ի վախճանի ժամանա-
կաց վասն ձեր. * որք նովաւ հաւատացէք յԱծ, որ յա- 21
րոյց զնա 'ի մեռելոց, և ետ նմա փառս. զի հաւատքն
ձեր

---

(9) Ոսկան. Ընկալեալք.. հաւատոց ձերոց զոգւոցն փրկութիւն: (10) Ոսկան. Որ վասն որոյ.. էին շնորհք: (11) Ոսկան. Եւ յորպիսի ժամանակս: (11) Ոսկան. Նախ զչարչարանացն Քի վկայէ: (12) Օրինակ Գ. Որք և յայտնեցաւ.. ոչ եթէ: (12) Ոսկան. Որ աւետարանեցին ձեզ.... զոր ցանկանային տեսանել զնոսա.. հրեշտակքն: (13) Ոսկան. Ապաւինեցէք հասանելոյ ձեզ շնորհաց: (15) Ոսկան. Յամ 'ի գնացս ձեր: (16) Ոսկան. Քանզի գրեալ է՝ թէ եղ'': (17) Ոսկան. Անաչառութեամբ դատի.. ահիւ և երկիւղիւ զձերոյ պանդխտութեան ժամս գն'': Այլ օրինակ Մ. զձեր պանդխտ'': Եւ այլ. զձերոյին ժամս պանդխտ'': (18) Առ ոսկանայ ընթեր. Գիտասջիք զի ոչ առ'': (18) Յօրինակին. Ապականացուք արծա'': (20) Ոսկան. Որ յառաջածանօթն էր՝ նախ խանգարմանէ աշխ'': Այլ և ոմանք. Որ յառաջ ծանօթ էր նախքան: (21) Ոսկան. Որ նովաւ հաւա''... և յայսմ իցեն առ Ած:

Digitized by Google

22 ձեր և յոյս իցեն յԱծ: * Զանձինս ձեր սրբել հը-
նազանդութեամբ ճշմարտութեան հոգւոյն, յեղբայրսիրութիւն
առանց կեղծաւորութեան, ՚ի սուրբ սրտէ սիրել սերտիւ
23 զմիմեանս: * Ծնեալք ՚ի վերստին ոչ յապականացուն
սերմանէն. այլ յանապականացուէն, կենդանի և մըշ-
24 տնջենաւորին բանիւն Այ: * Քանզի ամենայն մարմին
իբրև զխոտ է. և ամենայն փառք մարդոյ իբրև զծա-
ղիկ խոտոյ. խոտն ցամաքեցաւ՝ և ծաղիկն թօթափե-
25 ցաւ: * և բանն Տն մնայ յաւիտեան. այս ինքն է, բանն
որ ՚ի ձեզ աւետարանեցաւ:

ԳԼ. Բ.

1 Ի բաց թօթափեսջիք այսուհետև զամ՛ չարութիւն և զամ՛ Գ.
նենգութիւն, և զկեղծաւորութիւնս, և զնախանձ, և գա
2 զամ՛ չարախօսութիւն. * Իբրև զարդի ծնեալ մանկունս
խօսունս, և անխարդախ կաթինն փափագեցէք. զի նո-
3 վաւ աճիցէք ՚ի փրկութիւն: * Եթէ ճաշակեցէք՝ զի քաղցր
4 է Տէր: * Առ որ մատուցեալ էք ՚ի վէմն կենդանի, որ
թէպէտ ՚ի մարդկանէ անարգեալ, այլ առ ՚ի յԱյ ընտ-
5 րեալ և պատուական է: * և դուք իբրև զվէմս կեն-
դանիս շինիք տաճար հոգևոր՝ յանարատ քահանայութիւն,
մատուցանել զհոգևորն պատարագս՝ հաճոյս Այ, ՚ի ձեռն
6 Յի Քի: * Քանզի կայ իսկ ՚ի գիր. Եթէ ահաւասիկ
դնեմ ՚ի Սիովն վէմ ընտիր, զգլուխ անկեան պատուա-
7 կան, և որ ՚ի նա հաւատասցէ՝ մի ամաչեսցէ: * Ձեզ
այսուհետև հաւատացելոցդ՝ վէմ պատուական: Իսկ
անհաւատիցն, վէմն զոր անարգեցին շինօղքն. նա ե-
8 ղև զգլուխ անկեան. * և վէմ գլորման և վէմ գայթագ-
ղութեան, որ գայթագղին ապստամբեալք ՚ի բանէն՝ յոր և
և

---

(22) Յայլս օրին. Ճշմարտութեան հոգւոյն, յեղ՛՛: (22) Ոմանք. Յեղբայրսիրութիւն՝ առանց կեղ՛՛.. սիրել սրտիւ զմիմ՛՛: (23) Ոմանք. Ծնեալք վերստին... և մշտնջենաւոր բանիւն Այ: (24) Յանանս օրին. Մարմին իբրև զխոտ է: (25) Ոմանք. Որ ՚ի ձեզն աւետար՛՛:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Չարութիւն.. նենգութիւն.. և զնախանձ. և զամ՛ խարդախութիւն: (2) Ոմանք. Խօսունն. և անխարդախ կաթին փափագեցիջ՛՛: (3) Ոմանք. Եթէ ճաշակիցէք... է Տէրն: Որ օրինակ մի. Եթէ ճանաչիցէք: (4) Ոմանք. Մատուցեալ ՚ի վէմն կենդա՛՛.. Թէպէտ և ՚ի մարդկա՛՛.. առ յԱյ ըն՛՛: Որ ասին. մատուցել վէմն կեն՛՛: (5) Ոմանք. Իբրև զվէմն կենդանիք շէ՛՛.. պատարագ հաճոյս. կամ, ՚ի հաճոյս Այ: (7) Ոմանք. Հաւատացելոց վէմ է պատ՛՛: և ոմանք. Է վէմն պատ՛՛... վէմ է զոր անարգեն՛՛: (8) Ոմանք. Գայթագղութեան, որ գայթ՛՛..

Digitized by Google

եգան ։ * Այլ դուք ազգ էք ընտիրք՝ թագաւորական, 9
քահանայութիւն · ազգ սուրբ · ժողովուրդ սեփհական · որպ
զի զձեր առաքինութիւնն նուիրեսցէք այնմ, որ զձեզ 'ի խա-
ւարէն կոչեաց յիւր սքանչելի լոյսն ։ * որք երբեմն 10
չժողովուրդ, բայց արդ ժողովուրդ այ · որք չողոր-
մեալք, այժմ ողորմութիւն գտէք ։ * Սիրելիք՝ աղա- 11
չեմ, իբրև զպանդուխտս և զնժդեհս 'ի բաց մերժել
'ի մարմնաւոր ցանկութեանց, որ զինուորին ընդդէմ
ոգւոց · * զվարս ձեր 'ի մէջ հեթանոսաց պարկեշտա- 12
ցուցանել · զի որով բամբասիցեն զձեզ իբրև զչարա-
գործս, 'ի բարւոք գործոցն ձերոց դիտեալ՝ փառա-
ւոր առնիցեն զած յաւուրն այցելութեան ։
Դ * Հնազանդ լերուք ամ մարդկեղէն արարածոց վս 13
գ. բ տն · եթէ թագաւորի՝ իբրև առաւել ումեք · * եթէ 14
դատաւորաց՝ իբրև 'ի նմանէ առաքելոց 'ի վրէժխնդ-
րութիւն չարագործացն, և 'ի գովութիւն բարեգործացն ։
* Զի այսպէս են կամք այ · բարեգործացն պապան- 15
ձեցուցանել զանզգամ մարդոց զանգիտութիւն ։ * Իբ- 16
րև զազատս լինել, և մի իբրև պատրուակ չարութեան
ունել զազատութիւն, այլ իբրև այ ծառայք ։ * զա- 17
մենեսեան պատուեցէք · զեղբայրսիրութիւն սիրեցէք ·
յայ երկերուք · զթագաւորս պատուեցէք ։ * Ծառայք 18
հնազանդ լինել յամ երկիւղիւ տերանց, ոչ միայն բա-
րերարացն և հեզոցն, այլ և կամակորացն ։ * զի և այս 19
ճշմարիտ շնորհք յայ են, եթէ բարւոք խիղճ մտօք տա-
նիցի որ վշտաց յանիրաւի ։ * Քանզի զի՞նչ երախտիք 20
իցեն, եթէ յորժամ մեղանչիցէք՝ տանջիցիք և համբե-
րիցէք · այլ եթէ զբարիս գործիցէք՝ չարչարիցիք՝ և
համբերիցէք, այն շնորհք յայ են ։ * քանզի 'ի դոյն 21
խսկ կոչեցարուք ։ Զի և քս մն ձեր մեռաւ, և ձեզ ե-

թող

յոր եղանն ։ (9) Բէղմ · Էք ընտիր, թա՛՛ ։ (9) Ոսկան · Թգրութ քհնյութ, ազգն սբ ... նուիրեալ այնմ որ զձեզ կոչեաց 'ի խա՛՛ ։ (11) Ոսկան · Աղաչեմ զձեզ, իբրև զպան՛՛ ։ (12) Ոսկան · Զի որովք բամբասեն զձեզ ... 'ի բարիոք գործոց ձերոց դիտեալ, փառաւոր արասցեն զած ։ Ոսկ ոսկան · Փառաւորեսցեն զած ։ (13) Ոսկան · Արարածոց վն ։ (14) Ոսկան · Դատաւորի իբրև 'ի նմէ առաքելոյ ... չարագործաց ։ (15) Ոսկան · Զի այս են կամքն այ ... զանզգամ մարդոյ զանգիտութիւն ։ Ոսկ օրինակ մի · Զի այսպիսի են կամք ։ (18) Ոսկան · Հնազանդ լերուք ամի երկիւղիւ ։ (19) 'Ի բէղմ ... Զի և այս ճշմարիտ շնորհք յայ են եթէ ։ (20) Ոսկան · Այլ թէ բարիս գործիցէք, և չարչա՛՛ ։ (21) Ոսկան · 'Ի դոյն խսկ կս՛՛ ... մն մեր մեռաւ, և ձեզ ե՛՛ .. երթիցէք զհետոց նորա ։

Digitized by Google

22 Թող օրինակ՝ զի զհետ երթայցէք հետոց նր̅: * Որ ո՛չ
23 արար մեղս, եւ ոչ գտաւ նենգութի՛ւ 'ի բերան նր̅. * որ
բամբասեալ՝ եւ ոչ փոխարէն բամբասէր. չարչարեալ՝
եւ ոչ սպառնայր ամենեւիմբ. բայց իրաւամբք մատնէր
24 դատաւորին. * որ զմեր մեղս իւրով մարմնովն ե-
բարձ 'ի խաչափայտն. զի լիցուք զերծեալք 'ի մեղաց ան-
տի, եւ իցեմք արդարութեան կենակիցք: որոյ վիրօքն բժշ-
25 կեցայք: * Քանզի էիք իբրեւ զոչխարս մոլորեալս. այլ
այժմ դարձարուք առ հովիւն եւ տեսուչ ոգւոց ձերոց:

ԳԼ. Գ.

1 Նոյնպէս եւ կանայք հնազանդ լինել արանց իւրեանց. զի
զի եթէ իցեն նոքա ապստամբք 'ի բանէ անտի, յա-
ղագս կանանց գնացից, եւ առանց բանին իսկ շահես-
2 ցին, * դիտել երկիւղիւ զձեր պարկեշտ գնացս: * Ո-
3 րոց լինիցի ոչ արտաքուստ հիւսիւք եւ ոսկեհնիւռ ծա-
4 մակալօք՝ կամ պաճուճեալ զգեստուք զարդ. * այլ
ծածուկ սրտին մարդն. անեղծութեամբ հնազանդութեան
եւ հանդարտութեան հոգւոյն, որ է առաջի Այ բազմա-
5 պատիկ: * Քանզի այսպէս երբեմն եւ կանայք որ յու-
սացեալ էին յԱծ, զարդարէին զանձինս հնազանդել
6 իւրեանց արանց: * Որպէս եւ Սառայ՝ զի հնազանդ էր
Աբրահամու. եւ տէր իւր կոչէր զնա. որոյ եղերուքն
դուք որդիք: բարեգործք էին, եւ ոչ կասկածէին՝ եւ
7 ոչ 'ի միոջէ իմիք երկիւղէ: * Նոյնպէս եւ արք իմաստութ̅՝
բնակեսցեն ընդ նոսա. իբրեւ տկար անօթոյ առնիցեն
պատիւ կանանց՝ եւ իբրեւ ժառանգակցաց շնորհացն կե-
8 նաց. զի մի խափան լիցին աղօթիցն ձերոց: * Եւ զը-
լուխ բանի, զի համամիտք իցէք, համակարիք, եղբայ-
9 րասէրք՝ ազնուագոյնք, խոնարհք: * Մի՛ չար փոխա-
նակ չարի հատուցանել, կամ բամբասանս ընդ բամ-
բաս-

(23) Ոմանք. Եւ ոչ սպառնայր ումս. բայց: (24) Ոմանք. Զմեր մեղսն... որոյ վիրօքն բժշկեցայք:
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Նոյնպէս եւ կանայք: (1) Ոսկան. Զի եթէ են նք̅.. գնացից, առանց բա": (2) Ոմանք. Դի-տել երկիւ": (3) Ոմանք. Հիւսուք, եւ ոչ ոսկեհուռ ծամակալեօք, կամ պայծառեալ զգեստիւք: (4) Ոմանք. Անեղծութե̅ հեզութե̅ եւ հանդարտութեան: (4) Յօրինակին գիրեր. Հնազանդութե̅ եւ հանդարտութե̅ հոգ": (5) Ոմանք. Արանց իւրեանց: (6) Ոմանք. Սառա: Եւ ոմանք. Սառա՝ զի հնազանդէր առ": (7) Ոսկան. Բնակեսցեն ը̅ նո... պատիւս կանանց: (7) Բիզ̅. Կանանց. իբրեւ ժա".. խափան լինիցին: (8) Օրինակ մի. Համակամարք. եղ-բայրասէրք: (9) Ոմանք. Այլ զատրին հեշտին օրհնել.

Digitized by Google

բասանաց․ այլ զնորին հակառակն՝ օրհնել․ զի յայս
Գ Գ իսկ կոչեցարուք՝ զի զօրհնութիւն ժառանգիցէք։ * Զի 10
որ կամի զկեանս սիրել, և զաւուրս իւր տեսանել՝ ՚ի բա-
րութեան, լռեցուսցէ զլեզու իւր ՚ի չարութենէ, և զշրթունս
իւր ՚ի չխօսելոյ զնենգութիւն։ * Խոտորեսցի ՚ի չարէ, 11
և արասցէ զբարի․ խնդրեսցէ զխաղաղութիւն, և եր-
թիցէ զհետ նր։ * Զի աչք տն ՚ի վերայ արդարոց, և 12
ականջք նր յաղօթս նց․ երեսք տն ՚ի վերայ չարագոր-
ծաց։ * Եւ ո՛վ իցէ որ չարչարիցէ զձեզ, եթէ դուք 13
բարւոյն նախանձաւորք լինիցիք։ * Այլ թէ և չար- 14
չարիցիք եւս վն արդարութեան, երանելի էք․ բայց յեր-
կիւղէ նց մի երկնչիցիք, և մի խռովեսջիք։ * Այլ զՏէր 15
զնոյն և զքն՝ սուրբ ունիջիք ՚ի սիրտս ձեր։ Պատրաստք
իցէք տալ պատասխանի ամի որ խնդրիցէ զբանն՝ որ
է վն յուսոյն ձերոյ։ * Այլ հեզութբ և երկիւղիւ ու- 16
նիցիք բարս քաղցրունս․ զի որով չարախօսիցեն զձէնջ՝
յամօթ լիցին, որք բամբասեն զձեր բարւոք գնացս ՚ի
քն։ * Զի լաւ է բարեգործաց, եթէ կամիցին ըստ 17
այ կամացն չարչարել՝ քան չարագործացն։ * Զի և քն 18
մի անգամ վն մեղաց ՚ի վերայ ձեր մեռաւ, արդարն ՚ի
վերայ անարդարաց․ զի զձեզ մերձեցուսցէ առ ած։
զի թէպէտ և մեռաւ մարմնով, այլ կենդանի է հոգ-
ւով։ * Որով և ոգւոցն որ էին ՚ի բանտին, երթեալ 19
քարոզեաց, * Երբեմն ապստամբելոցն, յորժամ նե- 20
րէր նց այ երկայնմտութիւն յաւուրս Նոյի յորս տա-
պանն կազմէր․ յորս նաւազունք՝ այս ինքն, ութք հո-
գի ապրեցան ՚ի ջրոյն։ * Որ և զձեզ ըստ նմին 21
օրինակի, կեցուցանէ մկրտութիւն․ ոչ զմարմնոյ աղտն
՚ի բաց ընկենլով, այլ զբարւոք մտաց հանդէս առ ած,
՚ի

զի յայսմ իսկ կոչեցարուք․ զի զօրհնութիւն ժառ”։ (10) Ո-
մանք․ Որ կամիցի զկեանս սիրել․ և տեսանել աւուրս
բարութեան . . . ՚ի խօսելոյ զնենգ”։ (11) Ոմանք․ Խոտորես-
ցի ՚ի չարութենէ, և ա”․․ խնդրեսցէ զխաղ”։ (13) Ոմանք․ Եւ
ո՛վ իցէ որ։ (14) Ոմանք․ Այլ թէ չարչարիցիք եւս յա-
ղագս արդա”։ (15) Ոմանք․ Զտէր զնոյն զքն սուրբ ու-
նիջիք ՚ի սիրտս ձեր։ (15) Ոմանք․ Պատրաստ իցէք․
(16) Ոմանք․ Չարախօսեսցեն զձէնջ․․ բարիոք գնացսք
՚ի։ (17) Ոմանք․ Եթէ կամեսցին ըստ․․ քան զչարա-
գործացն։ (18) Ոմանք․ Քանզի և քն․․ ՚ի վն մեր մե-
ռաւ․․․ զի զմեզ մերձեցուսցէ առ ած։ Թէպէտ։ (19) Ո-
մանք․ Որ ՚ի բանտին էին։ (20) Ոմանք․ Յաւուրսն Նոյի․
յոր զտապանն կազմէր․․ այս ինքն է՝ ութն ոգիք․․
՚ի ջրոյն, կամ, ՚ի ջուրցն։ (21) Ոմանք․ Մկրտութիւն, ոչ
զմարմնոյն աղտ ՚ի բաց ընկենուլ․ այլև զբարիոք մտ-

Digitized by Google

22 'ի ձեռն յարութեան յսի քսի. * որ է ընդ աջմէ այ երթ-
եալ յերկինս, 'ի հնազանդել նմա հրեշտակաց՝ եւ
իշխանութեանց եւ զօրութեանց:

ԳԼ. Դ.

1 Արդ քսի չարչարելոյ մարմնով վն մեր, եւ դուք 'ի նոյն Ե
միտս վառեցարուք. զի որ չարչարի մարմնով՝ դադա- գե
2 րէ 'ի մեղաց. * զի մի եւս ըստ մարդկան ցանկու-
թեանց՝ այլ ըստ կամացն այ կեցցէ զայլ եւս ժամանակն:
3 * Բաւական է անցեալ ժամանակն լինել յայս
կամացն հեթանոսաց, որք գնացին գիջութեամբ, ցան-
կութեամբ, գինեհարութեամբ, անառակութեամբ, արբեցութեամբ,
4 անօրէն կռապաշտութեամբ: * որով օտարացեալք՝ ոչ
ընդ ձեզ վարեին. 'ի նոյն անկարգութեան զեղխութեան, եւ
5 հայհոյեն. * որք տացեն համար պատրաստականին այնմ որ 'ի պատ-
6 րաստի ունի դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս: * Զի
'ի նոյն իսկ եւ մեռելոց խօսեցեալ է, զի դատեսցին
ըստ մարդկան մարմնով, եւ կենդանի լիցին ըստ այ հոգ-
7 ւով: * Ամենեցուն վախճան մերձեալ է. զգաստացա-
րուք այսուհետեւ՝ եւ լերուք զուարթունք յաղօթս:
8 * Նախ քան զամ սէր սէրտ ունել ընդ միմեանս. զի
9 սէր՝ ծածկէ զբազմութիւն մեղաց: * Օտարասէրք լի-
10 նել՝ ընդ միմեանս առանց տրտնջելոյ. * իւրաքանչիւր-
ոք ոպ եւ ընկալաւ շնորհս ինչ՝ 'ի միմեանս զնոյն մա-
տակարարել, իբրեւ զբարւոք հաղորդապետս պէսպէս
11 շնորհացն այ: * Եթէ ոք խօսիցի՝ իբրեւ զայ պատգամս.
եթէ ոք մատակարարիցէ իբրեւ 'ի զօրութենէ զոր շնոր-
հէ այ. զի յամենայն փառաւորեսցի այ 'ի ձեռն յսի քսի,
որում փառք եւ զօրութիւն յաւիտեանս ամէն:
12 * Սիրելիք՝ մի օտարոտի համարել զեռանդն ինչ որ 'ի Զ
փորձութեան ձեր լինիցի, ոչ թէ օտար ինչ իրք ձեզ դի- գզ
պի.

պայցն հան": (22) Ոմանք. Հրեշտակաց, իշխանութեանց եւ պետութեանց:

ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Քսի 'ի չարչարելն վն: Ն. ոմանք. քսի չարչարեցելն վն: (2) Ոմանք. Զայլ եւս ժմկ: (3) Ոմանք. Որովք գնայիք գիջութբ: (4) Ոսկան. Ո՛չ վարիք ընդ ձեզ: (4) Օրինակ մի յաւելու. Վարիք. այլ են 'ի նոյն անկարգութն զեղխութն, եւ: (5) Ոմանք. Որ տացեն պատճառ.. 'ի պատրաստի ու": (6) Ոմանք. Եւ կենդանի լինիցին: (7) Ոմանք. Եւ եղերուք զուարթ": (10) Ոմանք. Իւրաքանչիւր ոպ ընկալ"... իբրեւ զբարիս հաղորդապետս: (11) Ոմանք. Եթէ ոք խօսեսցի.. մատակարարեսցէ.. յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: (12) Ոմանք. Զեռանդն ինչ որ 'ի փորձութեան ձեր լինիցի, ոչ եթէ.. զարմասցին

Digitized by Google

ակիցէք: * այլ իբրև հաղորդեալք քՏի չարչարանացն՝ 13
ուրախ լինիջիք, զի և 'ի յայտնութեան փառաց նՐ ցնծա_
ցեալ ըերկրեսջիք: * Իսկ եթէ նախատիցիք ևս վասն 14
անուանն քՏի, երանելի էք. զի փառացն՝ և զօրութ
անուն. և այ հոգին 'ի վերայ ձեր հանգուցեալ է: * Մի՛ 15
ոք 'ի ձէնջ չարչարեսցի իբրև սպանօղ, կամ իբրև ըղ_
գող, կամ իբրև չարագործ, կամ իբրև օտարատե_
սուչ: * Ապա թէ իբրև զքրիստոնեայ, մի՛ ամաչես_ 16
ցէ. այլ փառաւոր առնիցէ զած անուամբս այսուիկ:
* Զի ժամանակ է սկիզբն լինելոյ դատաստանին 'ի տա_ 17
նէն այ: զի եթէ նախ 'ի մէնջ. իսկ զի՞նչ կատարած
իցէ այնոցիկ, որ ոչ հաւանեցան այ աւետարանին:
* Եւ եթէ արդարն հազիւ կեցցէ, իսկ ամպարիշտն 18
և մեղաւորն ուր գտանիցի: * Ապա զի որ չարչարիցին 19
ըստ այ կամացն, հաւատարիմ հաստչին աւանդեսցեն
զեւրեանց ոգիս բարերարութՔ:

ԳԼ. Ե.

Է / գէ Երիցունս այսուհետև աղաչեմ՝ իբրև զերիցակից՝ 1
և վկայ չարչարանացն քՏի, որ և հանդերձեալ
փառացն յայտնելոյ հաղորդ. * արածեցէք որ 'ի ձեզ 2
հօտդ է այ. վերակացու լինել՝ մի՛ իբրև ակամայ՝ այլ
կամաւ ըստ այ. մի՛ զաւշաքաղութ, այլ յօժարութք.
* մի՛ իբրև տիրելով վիճակացն, այլ լինել օրինակ հօ_ 3
տին: * զի յերևել հովուապետին՝ ընդունիջիք զան_ 4
թառամ փառաց պսակն: * Սոյնպէս և երիտասարդք՝ 5
հնազանդ լերուք ծերոց: ամենեքին ընդ միմեանս՝ ըզ_
խոնարհութի ունիցին. զի Ած ամբարտաւանից հա_
կառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց: * Խոնարհեցա_ 6
րուք ընդ հզօր ձեռամբն այ. զի զձեզ բարձրացու_
ցէ:

---

(13) Ոմանք. Փառացն նՐ.. ըերկրեսջիք: (14) Ոմանք. յա_
ւելուն. Եւ զօրութեն անուան է. և այ: Ուր օրինակ մի.
անուան է: (16) Ոմանք. Ապա եթէ.. մի՛ ինչ ամա_
չեսցէ: (17) Ոմանք. Դատաստանաց 'ի տա".. այնոցիկ
իցէ. կամ, է. որ ոչ հնազանդեցան աւետարանին այ:
(18) Ոմանք. Ուր գտանիցին: (19) Ոմանք. Ապա զի և որ
չար".. ոգիսն բարերարութեն:
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ապա զերիցակիցս և զվկայս.. փա_
ռացն յայտնելոց հաղորդս: կամ, հաղորդք: Ուր օրինակ
մի. Հաղորդ՝ որ յայտնելոցն է 'ի մեզ: Եւ այլ օրինակ մի.
Փառացն հաղորդս յայտնելոց էք: (2) Ոմանք. Հօտ է
այ. կամ, հօտդ այ է: (3) Ոմանք. Տիրելով վիճակին.
այլ: (4) Ոմանք. Յերևել հովուապետին.. փառացն
զպսակ: (5) Ոմանք. Նոյնպէս և երիտա".. ամենեքեան.

Digitized by Google

7 յիւրում ժամանակի: * զամենայն հոգս ձեր ընկեցէք
'ի նա, զի նա է որ հոգայ վասն ձեր:
8 * Արթո՛ւն լերուք՝ հսկեցէք, զի ոսոխն ձեր սատա- Ը
նայ իբրեւ զառեւծ գոչէ, շրջի եւ խնդրէ՝ թէ զո՛վ կլանի- գա
9 ցէ: * որում 'ի դիմի հարկանիցիք հաստատունք հաւա-
տովք: գիտասջի՛ք զնոյն անցս չարչարանաց եղբայրու-
10 թեան ձերոյ յաշխարհի յանձին կատարեալ: * Եւ Աստ-
ուած շնորհաց, որ կոչեաց զձեզ յիւր 'ի յաւիտենական
'ի փառսն քՙսի յՙսի, որում փոքր մի եղերուք չար-
չարակիցք, նա կազդուրեսցուսցէ, կարողացուսցէ, հաս-
11 տատեսցէ զօրասցէ: * Նմա իշխանութիւն եւ փառք յաւի-
12 տեանս: * 'Ի ձեռն Սեղուանոսի հաւատարիմ եղբօր,
որպէս կարծեմ՝ փոքր 'ի շատէ գրեցի ձեզ, մխիթարել,
եւ 'ի վերայ սորին վկայել. զի եւ այս ճշմարիտ շնորհք
13 այս են՝ յոր հաստատեալ կայցէք: * Ողջոյն տայ ձեզ
որ 'ի Բաբելոն ընտրելակիցն եկեղեցի է. եւ Մարկոս
14 որդի իմ: * Ողջոյն տուջիք միմեանց 'ի համբոյր սրբու-
թեան: Խաղաղութիւն ընդ ձեզ ամենեսեան, որ էք 'ի
քՙս յՙս. ամէն: Տուն. ՃԼԷ:

զխոնարհութիւն ունիցիք: (8) Ոմանք. Եւ սկեցէք... եթէ զո՛վ կլա": (8) Յօրինակին Գրեալ էր՝ զի ասոսխն ձեր: այլ մեք ըստ ուղղագոյնին եդաք, ոսոխն: (9) Օրինակ մ. Որում 'ի դիմի հարկա"... յաշխարհի յանձինն կալեալ: (9) Ոմանք. Յաշխարհի յանձինս կատարել: (10) Ոմանք. Որ եւ կոչեաց զձեզ յիւր յաւիտենական փառսն յՙսի քՙսի.. նա կազդուրացուսցէ: (11) Ոմանք յաւեղուն. Յաւիտեանս. ամէն: (12) Ոմանք. Սեղուանոսի, կամ սեւղիանոսի.. որպէս եւ կարծեմ.. գրեցի առ ձեզ.. եւ 'ի վերայ այսորիկ. կամ, սոցին վկայել.. շնորհք այս է՝ որ հաստատեալ կացէք. կամ, կայցցուք: (13) Ոմանք. Ընտրելակից եկեղեցին է: (14) Ոմանք. Սրբութեան: Շնորհք ընդ ձեզ ամենեցուն:

* 'Ի վախճանի՝ ոմանք ունին. Պետրոսի թուղթս գրեցաւ 'ի Հռովմէ: Տունք. ՃԼԷ: Եւ ոմանք. Կատարումն առաջին թղթոյն պետրոսի: որոյ ըստ տանց օրինակս մեր ընդ այլոց ոմանց օրինակաց:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ Թղթոյն Պետրոսի:

Զայս դարձեալ նոյն առաքեալ գրէ զԹուղթս հաստատելոցն. եւ է Թուղթս յիշատակ առաջնոյն. զի զի գիտէր եթէ մօտ-եալ է լինելոց ծախումն իւր 'ի մարմնոյ. եւ ժողովս արար ամենեցուն յիշեցուցանել, զի որոյ մերժեցանն՝ լինել պատրաստեալ են: Եւ նախ՝ յաղագս հաստատոյ պատուէ. ցուցանել 'ի մարգարէիցն զնա աւետարանելով. եւ զի մարգարէութիւն որ յաղագս Քրիստոսի ոչ են մարդկայինք, այլ յԱյ խօսեցան: Ապա պատուիրէ մի մտանել խաբեբայից որք լինելոց են նոցա կործանիչ. եւ յանցանօղելոց հրեշտակաց եւս: Պատմէ եւ 'ի Թուղթն՝ առաջին լինել չարախաբեբայք եկեղեցեն, եւ կամիցին պատրել զմանս անզգոյշս. Եւ առնայն առն 'ի յետին գալստեան Քրիստոսի, զի մեծ աւուր գալ եւ ոչ գայ: 'Ի ազգաց մահուանդ ծախել պատուիրէ. եւ առաջնոյն մի լինել կարծեցեալ զի ժամանակաց. զի մեծ ժամանակք ոչ լինել է համարելեալ առաջի Տն. այլ զի օրն եթէ զհազար ամ լինել, եւ զհազար ամ եթէ զմի օր. միայն պատրաստ առ է եղիցուք առաւուր Տն: Զայն առաքեաց՝ ցուցանէ եւ պատուիրէ զՊաւղոսին ամենեցուն՝ նմա բարեաց գործովք. եւ սիրել զոր յառաջ ... գերեւելին են, եւ մի ընդունել զոր ոչ ընդունելին զնոսա. զի զմեծ իմաստնոյն գիրս անարգէին 'նոքա: Յիշեցուցանէ եւ վարդապետէ առ մեծ իմաստնոյն գիրս կանխել, եւ զգուշել զհարսն եղէլոցն. եւ պատուիրէ մի անկանել 'ի զհաւատալ հաստատոց: եւ այդպէս խնդալ զհաւատն:

Դրուխք Բ. Թղթոյն Պետրոսի:

Ա. Զի կոչման հաստատունք՝ գործովք առաքինութեան հաստատելովք առ յոյս հանդերձելոցն բարութեանց:
Բ. Պատուէր առ 'ի յիշատակէ վարդապետութեանն՝ յետ իւր վախճանելոյն. եւ թէ զԱստուած 'ի Թաբօր լերինն լուաւ զհայրական ձայն փառին:
Գ. Կանխաւասութիւն խաբէութեան որ հասանելոց է 'ի վերայ հերձուածողաց, եւ ամպարշտութեան նոցա՝ եւ տանջանաց հանդերձելոց:
Դ. Երկրորդութիւն յարեաց գործոց մարդկաց հերձուածողաց: Ե. Յաղագս թէ յանկարծահաս գալոց է Տն 'ի վախճանի աշխարհի. եւ եթէ պատրաստական գտանել անձինս առաքինութեան:

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ԳԼ. Ա.

1 ՇՄԱՒՈՆ ՊԵՏՐՈՍ ԾԱՌԱՅ Դբ
և առաքեալ յսի քսի, որոց հանգիտապա-
տիւ մեզ հասեալ հաւատոյ յարդարութիւն
2 այ մերոյ և փրկչին յսի քսի ։ * Շնորհք՝ ընդ ձեզ՝ և խա-
ղաղութիւն բազմասցի, գիտութեամբն այ՝ և յսի քսի տն մերոյ։
3 * Որպէս ամ՛ ինչ մեզ՝ իւրոյ ածեղէն զօրութեան առ Ա
'ի կեանս և յածպաշտութիւն՝ շնորհեալ. 'ի ձեռն գիտու-
թեան այնորիկ որ կոչեաց զմեզ յիւր 'ի փառս և 'ի
4 վայելչութիւն։ * որովք մեծամեծքն և պատուականն աւե-
տիք պարգևեալ են մեզ. զի նոքիմբք ածեղէն բնութեան
հաւատոյն լինիցիմք հաղորդակիցք, փախուցեալք 'ի
5 ցանկութեանց աշխարհիս և յապականութենէ։ * Եւ ամենայն
մին զամ՛ փոյթ 'ի մէջ առեալ՝ ձերովքն հաւատովք
մատակարարեսջիք զառաքինութիւն, և առաքինութեամբն զգի-
6 տութիւն, * և գիտութեամբն զժուժկալութիւն, և ժուժ-
կալութեամբն զհամբերութիւն, և համբերութեամբն զածպաշ-
7 տութիւն, * և ածպաշտութեամբն զեղբայրսիրութիւն, և եղ-
8 բայրսիրութեամբն զսէր։ * Զայսոսիկ ձեր յանձին կալեալ
և 'ի սոյն յաճախեալ, ոչ դատարկս և անպտուղս հաս-
9 տատիցեն զձեզ 'ի տն մերոյ յսի քսի գիտութիւն։ * Իսկ
յոր ոչն իցեն սոքա մերձ, կոյր է և զաչացոյց. 'ի մո-
ռացօնս դարձուցեալ զսրբութիւն առաջնոց իւրոցն յան-
10 ցանաց։ * Վասն որոյ եղբարք՝ առաւել փութասջիք՝
զի բարեաւն գործովք հաստատուն զձեր կոչումն և
զընտ-

Գլ. Ա. (1) Ոսկան. Սիմոն պետրոս։ (1) Ոմանք. Եւ փրկչին մերոյ յսի։ (3) Օրինակ մի. Մեզ իւրով ածային իմաստութեամբն առ'ի.. շնորհել 'ի ձեռն։ (3) Ոմանք. Զօրութեան 'ի կեանս և յածպաշտութիւն.. զձեզ յիւր փառսն և վայելչութիւն։ (4) Ոմանք. Որով մեծա''... բնութեան լինիցիք հաղոր''։ (4) 'Ի բազում օրին. Բնութեան հաւատոյն լինել''։ այլ և ոմանք 'ի լուսն''. նշանակեն։ (5) Ոմանք. Եւ 'ի սմին այսմիկ.. ձերովք հաւատովքն մատակարարեսջիք զառաքինութիւն։ (8) Ոմանք. Յանձին կալեալ. և 'ի սոյնս յաճա''.. զձեզ հաստատիցեն. Յի Քի 'ի գիտութիւն։ (8) 'Ի լուսն''. 'Ի Տն՝ գիտութիւն. նշանակի, գալուստն։ (9) Ոմանք. Զսրբութիւն առաջնոց։ (10) Ոմանք. Եւս առաւել փութա-

Digitized by Google

զընտրութիւն պահիցէք ։ Զայս արարեալ՝ ոչ երբեք՝ յան-
ցանիցէք ։ * զի այսպէս առատապէս շնորհեսցի ձեզ 11
մուտ ՚ի յաւիտենական արքայութիւն տն մերոյ և փրկչի
ԳԳ յսի քսի ։ * Որով պատրաստիցեմ միշտ ձեզ յիշեցու- 12
ցանել վասն սոցին, թուեալ եւս գիտակացն և հաս-
տատելոցն՝ եկեալ հասեալ ճշմարտութեանն ։
Բ * Քանզի իրաւացի համարիմ մինչդեռ եմ ՚ի մարմնի 13
աստ՝ զարթուցանել զձեզ յիշատակօք ։ * Գիտեմ թէ 14
վաղվաղակի է ընկենլոց մերկանալ յինէն մարմնոյս · որ-
պէս և տր մեր յս քս եցոյց ինձ ։ * և փութամ ճեպիմ 15
միշտ զձեզ յորդորել · զի յետ իմոյ ելանելոյ յաշխար-
հէս՝ ունիցէք զյիշատակս այսոցիկ ։ * Քանզի ոչ ե- 16
թէ պաճուճեալ ինչ առասպելաց զհետ երթեալ ցու-
ցաք ձեզ զտն մերոյ յսի քսի զզօրութիւն և զգալուստն ·
այլ մերձէն եղեալ ականատեսք նորա մեծութեանն ։ * Քանզի 17
առեալ յայ և ՚ի հօրէ զփառս և զպատիւ · յեկեալ յայն-
պիսի բարբառոյ՝ մեծվայելչութեան փառաց անտի · ե-
թէ դա է որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ ։ * Եւ զայս 18
բարբառ մեք իսկ լուաք եկեալ յերկնից՝ որ ընդ նմա
իսկ էաք ՚ի սբ լերինն ։ * Եւ ունիմք հաստատագոյն 19
զբանսն մարգարէականսն · որում եթէ անսայցէք՝
բարւոք առնէք · իբրև ճրագի որ տայցէ լոյս ՚ի խա-
ւարչային տեղւոջ, մինչև տիւն լուսաւորեսցէ, և ա-
րուսեակն ծագեսցէ ՚ի սիրտս ձեր ։
Գ * Բայց նախ՝ այսմ գիտակ լինիջիք · զի ամենայն մար- 20
ԳԳ գարէութիւն իւրոց գրոց լուծումն ոչ ունի ։ * քանզի 21
ոչ եթէ ըստ կամաց մարդկան տուաւ մարգարէութի
երբեք, այլ ՚ի հոգւոյն սբյ կրեալք՝ խօսեցան մար-
դիկ այյ ։

ջիք՝ բարեաւցն գոր" ։ (11) Ոմանք · Արքայութեան տն մե-
րոյ և փրկչին յսի քսի · որում փառք յաւիտեանս ։ (12) Ո-
մանք · Որով պատրաստեցից միշտ յիշե" . . . ճշմարտութեանն ։
(14) Ոմանք · Գիտեմ եթէ վաղ" . . . տն տր մեր ։ (15) Ոմանք ·
Զի և յետ իմոյ ե" ։ (16) Յօրինածին [illegible] · Քանզի ոչ ե-
թէ · այլ ՚ի լուսոյ" · Նշանակէր ՚ի ներքս բերել, համաձայն այ-
լոց ։ (16) Ոմանք · Պաճուճեալ ինչ առասպելաց ։ (16) Ոմ-
նան · Զհետ երթալ ցու" ։ (17) Ոմանք · Առեալ յայ հօ-
րէ . . եկեալ այնպիսի բարբառ ՚ի մեծ վայելչութէ . .
ընդ որ ես հաճեցայ ։ (19) Ոմանք · Զբանսն մարգարէա-
կան · որում թէ ան" . . . որ տացէ լոյս . . . ծագեսցէ ՚ի
սիրտս մեր ։ (20) ՚Ի լուսոյ" · Լուծումն ոչ լինի ։ համաձայն
ամանց ՚ի բնոջ" ։ (21) Ոմանք · Ըստ մարդկան մտաց . առան
մարգարէութիւնք երբեք . . կեցեալ խօսեցան ։

Digitized by Google

ԳԼ. Բ.

1 Եղեն և սուտ մարգարէք 'ի ժողովրդեանն, որպէս և
այժմ 'ի ձեզ լինիցին սուտ վարդապետք. որք մը-
պրդեալք մուծանեն հերձուածս կորստեան, և զոր տէր
գնեաց զնա ուրասցին. ածեն 'ի վերայ անձանց զարա-
2 գահաս կորուստ: *Եւ բազումք անկեալ երթիցեն
զհետ նոցա անառակութեանց. վասն որոյ ճշմարտութեան ճա-
3 նապարհ հայհոյեսցի: *և ագահութեամբ մտացածին բա-
նիւք առնիցեն զձեզ վաճառանդիս: որոց դատաստանն
'ի բնէ ոչ դատարկանայ, և կորուստ նոցա ոչ նանիր հայ-
4 ցէ: *Զի եթէ 'ի հրեշտակսն յանցուցելոց ած ոչ
խնայեաց, այլ խաւարին կապանօք արկեալ 'ի տարտա-
5 րոսն' ետ պահել 'ի դատաստան: *Նա' և ոչ իսկզբանն
աշխարհիս խնայեաց. բայց զութերորդն զնոյ' զար-
դարութեան քարոզ, պահեաց 'ի ջրհեղեղէ աշխարհի՝
6 ամպարշտելոցն ածեալ: *և զքաղաքս սոդոմացւոցն
և գոմորացւոց դարձուցեալ յաճիւն' դատեցաւ, օրի-
7 նակ առ յապայ ամպարշտելոցն կացուցանէր: *Եւ
զարդարն ղովտ ձանձրացեալ յանկարգ գիջութե գը-
8 նացից' փրկեաց. *քանզի ականատես և ականջալուր
արդարն բնակեալ 'ի մէջ նոցա, որ ըստ օրէ զիւր սուրբ
9 ոգին' նոցա անօրէն գնացիւքն տանջէր: *Գիտէ տր դե
զաստուածպաշտս փրկել 'ի փորձութենէ, և զանօրէնս պա-
10 հել 'ի տանջանս աւուրն դատաստանի: *մանաւանդ՝
որ զհետ մարմնոյ պղծալից ցանկութեանց իւրեանց երթեալ.
արհամարհօղք տէրութեան, ժպիրհք, յանդգնեալք, չզան-
11 գիտեն զփառսն հայհոյել: *ուր հրեշտակք զօրութեամբ
և կարողութեամբ քան զնոսա մեծամեծք' չածեն զնոքօք 'ի
12 տնէ զհայհոյութեան դատաստան: *Այլ սոքա իբրև

զան-

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Լինիցին 'ի ձեզ... ապրդեալ մուծանել հեր''.. և զոր տէրն գնեաց, զնա ուրասցեն.. անձանց իւրեանց զերագահասն կո'': (1) 'Ի լուս''. Մուծանիցեն հերձ. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (2) Յօրինակին. Եւ բազմաւք անկեն: (3) Ոմանք. Եւ ագահութե.. զձեզ վաճառանդի... և կորուստն նոցա ոչ նիրհեսցէ. համ. նիրհէ: (4) Ոմանք. 'Ի հրեշտակսն յանցելոյ.. այլ խաւարային կապանօքն.. պահել 'ի դատաստանի: (5) Ոմանք. Աշխարհի խնայ'': (6) Ոմանք. Սոդոմայեցւոց և զգոմո''... առ յապա եղելոցն: (8) Ոմանք. Եւ ականջալուր արդարն բնակել էր 'ի մէջ: (8) Ոսկան. Զիւր զնք հոգին' նոցա'': (9) 'Ի լուս''. Եւ զանիրաւս պահել. համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'': (10) Բռնթ. Պղծալից ցանկութեանց: (11) Ոմանք. Զօրութբք... զհայհոյութե: (12) Ոսկան. Որոց

Digitized by Google

զանխօս անասունս ըստ բնածին բարուցն յեղծուածս և
յապականութի, որոց չէնն գիտակ, հայհոյեն յապա_
կանութե իւրեանց. և ապականեսցին՝ * տանջեալք 'ի 13
վարձուցն անիրաւութե. որ ցանկութի զաւուրն փափ_
կութե համարին. թծկանք, արատաւորք, փափկացեալք
'ի պատիրս իւրեանց. լինեալ ձեզ խրախճանակիցք:
* Այս ունեին հանգոյնս պտղնկաց՝ անդադարս 'ի մե_ 14
ղաց, պատարեն զանձինս յողդողդեալ. որ ունին սիրտ
հարեալ զագահութե, մանկունք անիծից: * Թողեալ 15
զուղղորդ ճանապարհն՝ մոլորեցան. զհետ երթեալ ճա_
նապարհին բաղամայ բէովրեայ, զվարձս անիրաւութե
սիրեցին: * որ կշտամբանս իւրոյ անօրէնութեն սաս_ 16
տաւ գէշն անխօսուն. մարդկեղէն բարբառովն բար_
բառեալ՝ արգել զմարգարէին զանօրէնութեն: * Այս_ 17
պիսիքն են աղբիւրք անջրդիք. և մէգք վարեալք 'ի մրրի_
կէ. որոց աղջամուղջ խաւարին յաւիտեան պահեալ
կայ: * Մեծաբանս անառակաց բարբառեալ պատրեն 18
գիջութեամբ անառակ ցանկութեամբ մարմնոյ, զայնոսիկ
որ սակաւ փախչեցին յայնցանէ՝ որ 'ի մոլորութեն շըր_
ջեցին: * Նոցա ազատութի խոստանան, և ինքեանք ապա_ 19
կանութեն ծառայք են: զի որով իւիք և յաղթեցի ոք.
նորին և ծառայէ: * Զի եթէ փախուցեալք 'ի պըղ_ 20
ծութեց աշխարհի, գիտութե տն մերոյ և փրկչին յի_
քսի, և դարձեալ ընդ նոյնս շաղեալք պարտեցին, ե_
ղեցի նց վախճանն չար քան զառաջինն: * Զի լաւ էր 21
նց՝ թէ բնաւ չէր իսկ ծանուցեալ զարդարութեն ճա_
նապարհ. քան զի ծանեան՝ և յետս կացին 'ի սրբ պա_
տուիրանէն որ նոցա աւանդեցաւ: * Եկեալ 'ի դէպ 22
նոց

չենն տեղեակ, հայհոյ": (13) Ոսկան. Ոյք զցանկութի
զաւուր": (14) Ոմանք. Հանգոյն պտղնկաց.. պատրեալ
զանձինս յողդյողդայց... զագահութէ: (14) Ոսկան.
Պատրել զանձինս... հարեալ զագահութ: (15) Ոմանք.
Զուղղորդ ճնպհն... բաղամայ բէովրեան. կամ, բէոր_
բեան: Ոսկ ոսկան. Բաղաամայ բէօրեանց: (16) Ոմանք.
Եւ կշտամբանս իւրոյ անիրաւութեն: (17) Ոմանք. Այսպի_
սիքն են աղբեւրք ան": (18) Ոմանք. Քանզի մեծաբանս
անառակաց... գիճութե ցան"... որ սակաւ փախ": (18) 'Ի
բզմ օրնկս. Գիջութբք անառակ ցանկութբք: Ոսկ և Ոմանք.
Գիջութբք անառակութբք մարմ": (19) Ոմանք. Որով իւիք
յաղ"... և ծառայէ: (20) Ոմանք. Փախուցեալք 'ի ցան_
կութեց աշխարհիս այսորիկ և յապականութեց, գիտու_
թբն... շաղախեալք պարտեցին: (20) Բզմ. Եղև նց
վախ": (21) Ոմանք. Եթէ բնաւ իսկ չէին.. զարդարութե
ճնպհն, քան թէ ծանեանն... որ նոցայն աւ": (22) Ոմանք.,

Digitized by Google

նոցա մեղանչելոյ առաւել զգօնութեան, եթէ շուն դառ-
նայ անդրէն ՝ի փսխած իւր, և խոզ լուացեալ՝ ընդ-
աղտեղի թաւալեալ:

ԳԼ. Գ.

1 Զայս ձեզ սիրելիք՝ երկրորդ թուղթ գրեմ. որովք Դ.
զարթուցից ՝ի յիշատակի զհաստատուն միտս ձեր. Գ Գ
2 յիշել զյառաջագոյն ասացեալ պատգամսն ՝ի սրբոց մար-
գարէից, և յառաքելոցն ձերոց՝ զպատուիրան տն և
3 փրկչին: Զայս գիտասջիք նախ գիտասջիք, զի յաւուրս
յետինս եկեսցեն արհամարհօղք՝ այպանօղք, որ ըստ
4 իւրեանց ցանկութեանցն գնասցեն. և ասիցեն՝ ուր են
աւետիք գալստեան նր. զի յորմէ հետէ հարքն ննջե-
ցին՝ ամ իինչ նոյնպէս կայ միայն իսկզբանէ արարածոց:
5 Եւ զայն մոռացեալ են նք՝ որք զայսն կամին. եթէ
երկինք՝ էին իսկզբանէ, և երկիր՝ ՝ի ջրոց, և
6 ջուրք՝ հաստատեալ կան բանիւն այ. վն որոյ երբեմն աշ-
7 խարհ ջրհեղեղաւ ապականեալ կորեաւ: Իսկ այժմ
երկինք և երկիր նովին բանիւ գանձեալ են. հրոյ պա-
հեալ յօրն դատաստանի, և կորստեան ամպարշտաց
8 մարդկան: Իսկ այս և մի լիցի ՝ի ձէնջ ծածկեալ
սիրելիք, զի մի օր առ տն իբրև զհազար ամ է, և հազար
9 ամ իբրև զմի օր: Ոչ յամեցուցանէ տր զաւետիսն՝
որպէս ոմանք յամրին համարին, այլ երկայնամտէ վն ձեր
ա-
ձեր. քանզի ոչ կամի՝ եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենե-
10 սեան հասանել յապաշխարութիւն: Այլ եկեսցէ օր տն Գ Ե
իբրև գող. յորում երկինք սաստկաշառաչ անցցեն,
և տարերք հրով կիզեալ լուծցին, և երկիր՝ և որ միան-
11 գամ ՝ի նմա գործք գտանիցին: Իսկ ՝ի լուծանել այսպէս

ՃՇմարիտ առակին զգօնան՝ թէ շուն.. Ճ օրինակ Թա՛՛:
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Զարթուցից ՝ի յիշատակի. կամ, յի-
շատակաւ զհաստատ՛՛: (2) Ոմանք. Յիշել զյառաջագոյն
պատգամսն ՝ի սրբոց մարգ՛՛: (3) Յոմանս պակաս. Զայս նախ
գիտ՛՛: (5) Ոմանք. Որ զայսն կամիցին... և երկիրս ՝ի
մէջ ջրոց. և ջուրք հաստատեալ կայ բանիւն: (5) Յօ-
րինակին պակաս. Հաստատեալ կան բա՛՛ (6) Ոմանք. Երբ-
եմն աշխարհս: (7) Ոմանք. Գանձեալ կան: (8) Յօ-
րինակին. Իսկ այժմ մի լիցի: (8) Ոմանք Իսկ այս մի և
լիցի... և հազար ամն իբ՛՛: (9) Բ՛՛. Յամրս համարին:
(9) Ոմանք. Երկեցի առ ձեզ.. այլ զի ամենեցուն հաս-
անել յա՛՛: (10) Ոմանք. Սաստկաշառաչ անցանեն. կամ, ան-
ցանիցեն... և որ ՝ի նմա գործք բովանդակեսցին: (11) Ո-
մանք. Եւ լուծանել այսպէս այսմ ամե՛, որպ իւր պարտ
է ձեզ... կարգաւք աւր ունել:

Digitized by Google

պէտս այսոր ամէն, որպիսեա՞ց ինչ պարտ էջե ձեզ. գնացիւք՝
այլ սուրբ և աստուածպաշտ կարգաւ՝ ակն ունել, * և 12
փութալ հասանել գալստեան աւուրն Տն. յորում եր-
կինք հրայրեացք լուծանիցին, և բնութիւնք հրդեհեալ
հալեսցին: * Նորոյ երկնից՝ և նորոյ երկրի ըստ աւե- 13
տեացն հայեցեալ սպասեմք. յորս արդարութիւն բնա-
կէ: * Վասն որոյ սիրելիք՝ այսոցիկ սպասեալ, փոյթ 14
յանձին ունիցիք՝ անբիծք և անարատք գտանել նմա
'ի խաղաղութեան. * և զՏն երկայնմտութիւն՝ փրկութիւն 15
համարեսջիք: Զոր օրինակ և սիրելի եղբայրն մեր Պօ-
ղոս, ըստ շնորհելոյ իմաստութեանն նմա. յայն՝ գրեաց ձեզ.
* որպէս և յամէն իւր թուղթսն խօսի վն այսոցիկ. յորս 16
գտանի ինչ ինչ դժուարիմաց, զոր անուսումնքն և
յողդողդքն կամակորեն. այլ և զամենայն իսկ գիրս առ
իւրեանց անձանցն կորուստ: * Դուք այսուհետև սի- 17
րելիք՝ իբրև զկանխագէտս զգուշասջիք, զի մի անօ-
րէնն մոլորութեան զգածեալք՝ անկանիցիք յաստատեաց
հաստատութենէն: * Աճեցէք շնորհօք և գիտութեամբ տն 18
մերոյ և փրկչին յի քի: Նմա փառք՝ և այժմ և յաւի-
յաւիտենից. ամէն: Տանէ. ձծէ:

---

(12) Յօրինակին. Հրայրեացք լուծա՛՛: (12) Ոմանք. Հրդեհ-
եալ լուծցին: (13) Ոմանք. Նորոյ երկնից.. հայեցեալ
սպասիցեմք: (14) Ոմանք. Այսոցիկ սպասելով փոյթ
յանձին ունիցիք անբիծք և անարատք երևել նմա:
(15) 'Ի շրջ՛՛. Համարիջիք. համօրէն ամանց: (15) Ոմանք.
Ըստ շնորհելոյ նմա իմաստութեան գրեաց ձեզ: (16) Ո-
մանք. Յամենայն իսկ 'ի թուղթսն.. յորս գտանի ինչ
դժուարիմաց, զոր անուսքն և յողդողդքն: (16) Օրինակ
մի. Յորս գտանի ոչ ինչ դժուարիմաց, զոր անհոյսքն և
յող՛՛: Այլ ասէ գտանի ինչ ոչ ինչ դժուարիմացք: (16) Յօ-
րինակին դիւեր Անուսումնքն և յողդողդքն կամին՛՛: (17) Ո-
մանք. Անկանիցիք յաստեաց: (17) Ոմանք. Յաստեաց հաս-
տատութենէ: (18) Յօրինակին դիւեր. Տն մերոյ, և փրկչին
յի... փառք և այժմ: (18) Ոմանք. Այժմ և յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն:

* 'Ի վերնակին ոմանց. Կատարումն ամէ երկրորդ թղթոյն
պետրոսի: այլ ՟ՃԺԶ՟ համօրէն մերոսնորչէնն նշանակին քաց
'ի նոտարհամարաց պատից:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Առաջին Թղթոյն Յովհաննու:

Բանիցն և յաճախանաց որ զաւետարանն գրեաց, նա՛ և զայս առաքեալ Թուղթ, յիշատակելով զհամառօտացելոցն 'ի մէջ: Եւ յառաջագոյն իբրև յաւետարանին՝ մնալոց և 'ի Թուղթս յայս Աստուածաբանէ զՏր Բանին, ցուցանելով զնա միշտ լինել ընդ Հօր: Եւ ստուգանէ զՀայրն լոյս գոլ, զի այսպէս գիտիցեմք և զՈրդին՝ լոյս ճառագայթ 'ի Նմանէ լինել: Ածանէ և զայս՝ թէ նոր լինել զխորհուրդս զոր առ մեզ. այլ խոնարհեալ և միշտ լինել զնա. և այժմ երևեալ մեզ, որ է կենաց յաւիտենականաց և մեծ ճշմարիտ. և զպարզամտաս խորոց գաղտնեաց և երևման երևեալ՝ առնէ լինել զայս յաղագս առաքելոց զհաղորդս առաքելոյն, և առաքելոց զմեզ 'ի մահկանանէ. գիտել մեզ զհայր և զՈրդի նորա զորս մեզ յիս քս: Գրէ առ ամ հասակս, առ մանկունս, առ երիտասարդս, առ ծերս, թէ ամ փրկեսցի եղև. այլ հաւասարապէս առաքելական նորոգութեանն յաւելեալ լինի՝ խոստանալով մահուս: այլ առաքեալ ամ Թուղթս յաղագս սիրոյ ստացանէ, խոստովանել ամէ զհոգւոյ սիրել. և ցուցանէ թէ զհոգւոյ սիրելն քաղաքական. զՏր զի և զՏն սիրեաց զմեզ: Պատուէ յաղագս զանազան երկիւղի և սիրոյ, և որդւոցն Այ և որդւոց սատանայի. և յաղագս մեղաց որ մահու չափ են, և որ ո՛չ այնպէս. և զլանազանութի ոգւոց՝ այնու բաժանէ, թէ ո՛ր ոգի առ 'ի յԱյ է, և ո՛ր 'ի մոլորութ. և յո՛րժամ ճանաչեմք որդիս Այ գոլ զմեզ, և յո՛րժամ սատանայի. և յաղագս ո՛ր մեղաց աղօթս ոչ մեզ արժան առնել 'ի վերայ մեղուցելոյն, և յաղագս որո՛յ ոչ է արգելեալ աղօթս առնել: և զի որ ոչ սիրէ զեղբայրն. ո՛չ է 'ի Այ խոստովանի, և ո՛չ ճշմարտութ առնել թէ Քս եկն է: Յաւելու նէ և զգիտութի որդւոց ընդ հօր. և թէ որ ստացեալ է զՈրդի. և ո՛չ զհայր ունի: Դարձեալ և 'ի Թուղթս յայս ասելով և զերկրային նշանակէ լինել, թէ որ ասէ՝ թէ ո՛չ է յիս քս որդի Այ. յայտնի ցուցանէ թէ սուտ է խոստովանել: Խրատէ Թղթովս՝ մի սիրել մեզ հատուածեալս 'ի մէջ, և թէ աշխարհի յաշխարհէ, այլ խորհուրդ ճանաչելու. զի ասելով ամենայնիւ ցուցանէ զհամառօտութիւնն եղեալ յաշխարհէ, և եղեալ այնուհետև յերկինս արքայութեանն: Եւ 'ի կատարածի Թղթոյս՝ դարձեալ յիշատակէ առնելով թէ որդին Այ կենաց է յաւիտենականաց և մեծ ճշմարտութ, և զի զնա ծառայեսցուք, և նմ աղաւնեսցուք, և պահեսցուք զանձինս 'ի կռոց:

Գլուխք ե. Թղթոյն Յովհաննու:

ա. Աւետարանական ամենախօսութի ընդ Քի: բ. Յորում ընդ խոստովանութե և ընդ զգուշութե առ 'ի մեղանչելոյ. և եթէ զանհնարին զպատուիրանացն Այ զգեստաւորութի հասարակէ: գ. Վասն սիրոյ՝ առաւելց որոյ լինելն ամպարշտութի է: դ. Յորում խրատ ընդ շնորհաց ընդ խոստովանութե հաւատոյ: ե. Վասն հրաժեշտի յաշխարհէս սիրոյ:

զ. Վս

Digitized by Google

[illegible]

ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅ.

ԳԼ. Ա.

Ա ՈՐ ԷՐՆ Ի ՍԿԶԲԱՆԷ. ԶՈՐ 1
Եա [illegible] լուաքն, [illegible]
[illegible] և ձեռք մեր շօ-
շափեցին՝ ի վերայ բանին կենաց: * Եւ կեանքն յայտ- 2
նեցան, և տեսաք. և վկայեմք, և պատմեմք ձեզ զկեան-
սն յաւիտենականս, որ էին առ Հայր՝ և երևեցան
մեզ: * Զոր տեսաքն և լուաք՝ պատմեմք և ձեզ, զի 3
և դուք հաղորդութիւն ունիցիք ընդ մեզ. և մեր հա-
ղորդութիւն լիցի ընդ Հօր և ընդ Որդւոյ իւրում Յիսու-
սի: * Եւ զայս գրեմք ձեզ, զի ձեր ուրախութիւն 4
կատարեալ լիցի: * Եւ այս են աւետիքն զոր լուաք առ 5
'ի նմանէ՝ և պատմեմք ձեզ. զի Աստուած լոյս է, և խաւար
'ի նմա չիք, և ոչ մի: * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ հաղորդ 6
գոլ

---

* [illegible]

Գլ. ա. (1) Ոմանք. [illegible]: (2) Ոմանք. Որ էր առ Հայր, և: (3) Ոմանք. Եւ պատմեմք ձեզ: (4) Ոմանք. Գրեմ ձեզ... կատարեալ լիցի: (5) Օրինակ Գ. Աւետիքն, զոր լուարուք առ'ի: (6) Ոմանք. Եթէ ասիցեմք,

Digitized by Google

դութն ունիմք ընդ նմա, և 'ի խաւարի շրջիցիմք, ստեմք.
7 և ոչ առնեմք զճշմարտութիւն։ * Իսկ եթէ ընդ լոյս
գնայցեմք՝ որպ նա 'ի լոյս է, հաղորդութն ունիմք ը
միմեանս. և արիւնն յսի որդւոյ նորա սրբեսցէ զմեզ
8 յամ մեղաց։ * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ մեղս ինչ մեք ոչ
ունիմք, զանձինս խաբեմք. և ճշմարտութն 'ի մեզ ոչ գոյ։
9 * Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք զմեղս մեր, հաւատա-
րիմ է նա՝ և արդար՝ առ 'ի թողուլ մեզ զմեղս մեր, և
10 սրբել զմեզ յամ անիրաւութէ։ * Եթէ ասիցեմք՝ եթէ ե ք
ոչինչ մեղաք, սուտ առնեմք զնա. և բանն նր ոչ է 'ի մեզ։

ԳԼ. Բ.

1 Որդեակք իմ, զայս գրեմ ձեզ՝ զի մի մեղիցէք. և ե-
թէ մեղիցէ ոք, ունիմք բարեխօս առ հր զյս քս՝
2 զարդարն և զանարատ։ * Եւ նա է քաւութն մեղաց մե-
3 րոց. և ոչ եթէ մերոցն միայն՝ այլ համ աշխարհի։ * Եւ
յայսմիկ գիտեմք՝ եթէ ծանեաք զնա, եթէ զպատուի-
4 րանս նր պահիցեմք։ * Որ ասիցէ՝ եթէ ծանեայ զնա,
և զպատուիրանս նր ոչ պահիցէ, սուտ է, և ճշմար-
5 տութն 'ի նմա ոչ գոյ։ * Իսկ որ պահէ զբան նր, ար-
դարև 'ի նմին է կատարեալ սէրն այ։ այսուիկ ճանա-
6 չեմք՝ եթէ 'ի նմին եմք։ * Որ ասիցէ 'ի նմա բնակել,
այնպէս պարտի գնալ՝ որպէս նայն գնաց։
7 * Սիրելիք՝ ոչ եթէ նոր պատուիրան ինչ գրեմ ձեզ, Բ
այլ զհին պատուիրանն՝ զոր իսկզբանէ ունէաք. և հին ե գ
8 պատուիրանն՝ բանն է զոր լուարուք։ * Դարձեալ նոր
պատուիրան գրեմ ձեզ՝ որ է ճշմարիտ 'ի նմին և 'ի
ձեզ. զի խաւարն անցանէ, և լոյսն ճշմարիտ արդէն
9 իսկ երևի։ * Որ ասէ եթէ 'ի լոյսն իցէ՝ և զեղբայր
10 իւր ատիցէ, սուտ է՝ և 'ի խաւարի է տակաւին։ * Որ
սի

եթէ հաղոր"։ (7) Ոմանք. Գնայցեմք որպ և նա լոյս է, հաղորդութն ունիմք ը նմա, և արիւնն յսի.. սրբէ ըզ-մեզ յամ։ (8) Օրինակ մի. Եւ եթէ ասեմք թէ մեղս ինչ։ (9) Ոմանք. Ապա թէ խոստովան լինիմք.. առ 'ի թողուլ զմեղս։ (9) 'ի լուսն". Յամ յանօրէնութէ. համաձայն ասորւոց "ի բնաբ"։ (10) Ոմանք. Եւ եթէ ասեմք.. բան նր։ (10) Ոսկան յաւելու. Ոչ է 'ի մեզ բնակեալ։

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Եւ եթէ մեղիցէք ուն".. և զանա-րատն։ (2) Ոմանք. Այլ և համ աշխարհի։ (5) Ոմանք. Իսկ որ պահիցէ զբանն.. 'ի նմա կատարեալ է սէրն։ (6) Բազումք. Որպ և նայն գնաց։ (7) Բազումք. Նոր ինչ պա-տուիրան։ (7) Այլք. Իսկզբանէ ունէիք։ (8) Ոսկան. Զի խաւարն էանց։ (9) Ոմանք. Որ ասիցէ եթէ... և 'ի խաւար է տակաւին։ (10) Ոմանք. 'Ի լոյսն բնակէ.

Digitized by Google

սիրէ զեղբայր իւր, 'ի լոյս բնակէ՝ և գայթագղութիւն
'ի նմա չիք: * Իսկ որ ատեայ զեղբայր իւր՝ 'ի խաւա- 11
րի է, և ընդ խաւարն շրջի. և ոչ գիտէ յո երթայ, զի
խաւարն կուրացոյց զաչս նորա: * Գրեմ ձեզ որդեակք, 12
զի թողեալ են ձեզ մեղքն ձեր՝ վասն անուան նորա:
* Գրեմ ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն՝ որ իսկզ- 13
բանն էն: Գրեմ ձեզ երիտասարդք, զի յաղթեցէք դուք
չարին: * Գրեցի ձեզ մանկունք, զի ծանեայք դուք 14
զհայրն: Գրեցի ձեզ հարք, զի ծանեայք դուք զայն
որ իսկզբանն էն: Գրեցի ձեզ երիտասարդք, զի էք դուք
հզօրացեալք, և բանն Այ 'ի ձեզ բնակէ, և յաղթեցէք
դուք չարին: * Մի՛ սիրէք զաշխարհս, և մի որ ինչ 15
յաշխարհի է: * Եթէ ոք սիրէ զաշխարհ, ոչ է 'ի նմա 16
սէր հօր: Զի ամ որ ինչ յաշխարհի է՝ ցանկութիւն է
մարմնոյ, և ցանկութիւն է աչաց, և ամբարտաւանու-
թիւն՝ աստի կենացս. որ ոչ է 'ի հօրէ՝ այլ յաշխար-
հէ աստի է: * Եւ աշխարհս անցանէ՝ և ցանկութիւնք. 17
իսկ որ առնէ զկամս Այ՝ մնայ 'ի յաւիտեան:

Գ / ԵԳ * Որդեակք յետին ժամանակ է, և որպէս լուարուք՝ ե- 18
թէ նեռն գալոց է, և արդէն իսկ նեռինք բազումք եկեալ
են, որով մարթեմք իմանալ՝ եթէ յետին ժամանակ է:
* Առ 'ի մէնջ ելին, այլ ոչ էին 'ի մէնջ. զի եթէ 'ի 19
մէնջ էին՝ ապա առ մեզ մնային. այլ զի յայտնի լինի-
ցին՝ եթէ ոչ էին ամենեքեան նոքա 'ի մէնջ: * Եւ դուք 20
օծութիւն ունիք առ 'ի սրբոյն, և գիտէք ամենեքին: * Ո՛չ 21
գրեցի ձեզ՝ եթէ ոչ գիտէք զճշմարտութիւն, այլ եթէ
գիտէք զնա. և եթէ՝ զի ամ ստութիւն ոչ է 'ի ճշմար-
տութենէ անտի: * Իսկ ո՞ իցէ ստոյ, եթէ ոչ՝ որ ու- 22
րանայ եթէ յս չէ քն: Նա իսկ է նեռն, որ ուրանայ
զհայր և զորդի: * Ամենայն որ ուրանայ զորդի, և 23
ոչ զհայր ընդունի. որ խոստովանի զորդի, նա և զհ-
հայր

---

(11) Ոմանք. Իսկ որ ատէ զեղ՛՛: (11) Ոսկան. Եւ 'ի խաւարի շրջի: (13) Բովլ. Որ իսկզբանն էն է: (13) Ոմանք. Զի յաղթեցէք դուք չա՛՛: (14) Ոմանք. Գրեմ ձեզ մանկ՛՛.. դուք զհայր: (15) Ոմանք. Մի՛ սիրէք դուք զաշխարհ: (16) Յօրինակին դնէր. Ցանկութիւն է մարմ՛՛: (16) Ոմանք. Ամբարտաւանութիւն է աս՛՛.. որ ոչ է առ 'ի հօրէ: (17) Ոսկան. Աշխարհս անցանէ և ցանկութիւն նր: (17) Ոմանք. Մնայ յաւիտեան: (18) Ոմանք. Մարթ իցեմք իմանալ: (19) Ոմանք. Ոչ էին առ 'ի մէնջ... ապա յայտնի լիցին եթէ ոչ էին ամենեքին նոքա 'ի: (21) Ոմանք. Ոչ տուացի ձեզ, թէ ոչ.. և զի՝ թէ ամ ստ՛՛: (22) Ոմանք. Իսկ ով է ստոս.. նա իսկ է նեռնն: (23) Ոմանք յաւելուն. Զհայր ընդունի. Իսկ որ խոստ՛՛:

Digitized by Google

24 Հօր՝ ընդունի։ * Դուք՝ զոր լուարուքն իսկզբանէ՝
'ի ձեզ բնակեսցէ. զի եթէ 'ի ձեզ բնակեսցէ զոր իսկզ-
բանէն լուարուք, և դուք յորդին և 'ի Հայր բնակես-
25 ջիք։ * Եւ այս են աւետիքն՝ զոր աւետարանեաց նա
26 մեզ՝ զկեանսն յաւիտենականս։ * Զայս գրեցի ձեզ, ես
27 զի մի ոք զձեզ մոլորեցուցանիցէ։ * և դուք օծութիւն՝
զոր ընկալարուք 'ի նմանէ, բնակեսցէ 'ի ձեզ. և չէ
ինչ պիտոյ՝ եթէ ոք զձեզ ուսուսցէ, այլ որպ զի նորա
օծութիւն ուսուցանիցէ զձեզ վն ամե. և ճշմարիտ է՝
28 և չէ սուտ. և որպէս ուսոյց զձեզ, կա՛յք 'ի նմ։ * Եւ
այժմ որդեակք՝ կացէք 'ի նմին. զի եթէ յայտնեսցի,
ունիցիմք համարձակութիւն, և մի ամաչեսցուք 'ի նմա-
29 նէ 'ի գալստեան նր։ * Զի եթէ գիտիցէք՝ եթէ ար-
դա՛ր է նա, իմասջի՛ք եթէ ամ որ առնէ զարդարու-
թիւն՝ առ 'ի նմանէ՛ է ծնեալ։

ԳԼ. Գ.

1 Տեսէք՝ որպիսի սէր շնորհեաց մեզ Հայր. զի որդիք
այ կոչեսցուք մեք։ վն այսորիկ աշխարհ ո՛չ ճանաչ-
2 է զմեզ, զանզի ո՛չ ծանեաւ զնա։ * Սիրելիք՝ այժմ ե զ
որդիք այ եմք, և չև ևս է յայտ՝ եթէ զի՛նչ լինելոց
եմք. գիտեմք՝ զի յորժամ նա յայտնեսցի՝ նման նմա
3 լինելոց եմք, զի տեսանելո՛ց եմք զնա՝ որպ և է՛ն։ * Եւ
ամ որ ունի զայս յոյս յանձին՝ սրբէ՛ զանձն իւր՝ որպ
4 և նայն սր է։ * Ամենայն որ զմեղս գործէ, նա՝ և զան-
օրէնութիւն առնէ, և ինքն իսկ մեղքն անօրէնութիւն է։
5 * և գիտեմք՝ զի նա յա՛յս սակս յայտնեցաւ՝ զի զմեղս
6 բարձցէ, և 'ի նմա մեղք ո՛չ են։ * Ամենայն որ 'ի նմա
է հաստատեալ, ո՛չ մեղանչէ. և ամ որ մեղանչէ, ո՛չ ե-
7 տես զնա՝ և ո՛չ ծանեաւ զնա։ * Մանկունք մի՛ ոք
զձեզ

---

(24) Ոմանք. Յորդի և 'ի հայր։ (26) Ոմանք. Զձեզ մոլո-
րեցուցանէ։ (27) Ոսկան. Զի չէ ինչ պիտոյ թէ ոք...
այլ որպ նր օծութիւն։ (27) Ոմանք. Կայք 'ի նմին։ (28) Ո-
մանք. Ունիմք համարձա''.. և մի ամաչեսցուք 'ի գալս-
տեանն նորա։ (29) Ոմանք. Գիտասջիք՝ զի ամ որ առնէ
զարդարութիւն 'ի նմանէ ծնեալ է։
Գլ. Գ. (1) Բնգ. համաձայն ձեռագիր ունին, կոչեսցուք
մեք, կամ, և մեք։ իսկ Երկրոր օրինակն ընդ ոսկանայ. կոչես-
ցուք և եմք։ Եւ օրինակն Վ. կոչեսցուք և եմք մեք։ (1) Ո-
մանք. Աշխարհս ոչ ճանաչէ զձեզ։ (2) Ոմանք. Թէ զինչ
լինելոց իցեմք. գիտեմք թէ յորժամ նոյն յայտն''։
(3) Ոմանք. Եւ ամ որ ունիցի զայս.. սրբեսցէ զանձն։
(4) Ոմանք. Ամ որ գործէ զմեղս՝ նա և զանօրէնութիւ
առ''... անօրէնութիւն են։ (6) Ոմանք. Որ 'ի նմ է հաստա''։

Digitized by Google

զձեզ խաբեսցէ․ որ առնէ զարդարութիւն, արդար է՛
որպէս և նայն արդար է։ * Եւ որ առնէ զմեղս՝ ՚ի սա- 8
տանայէ է, զի ՚ի սկզբանէ սատանայ մեղանչէ։ Վա՛ս այ-
սորիկ յայտնեցաւ որդին այ՝ զի լուծցէ զգործս սա-
տանայի։ * Ամենայն որ յայ է ծնեալ՝ մեղս ոչ առ- 9
նէ, զի սերմն նր ՚ի նմա մնայ․ և ոչ կարէ մեղանչել,
զի յայ է ծնեալ։ * Այսուիկ յայտնի են ՚ի միմեանց 10
որդիքն այ՝ և որդիքն սատանայի։

Դ ԵԵ Ամենայն որ ոչ առնէ զարդարութիւն՝ չէ՛ նա յայ, և որ
ոչ սիրէ զեղբայր իւր․ * զի այս է պատուիրանն զոր 11
լուարուք ՚ի սկզբանէ, զի սիրեսցուք զմիմեանս։ * Ո՛չ 12
որպէս կայենն ՚ի չարէ անտի էր՝ և սպան զեղբայրն իւր,
և յոր վասն սպան զնա․ զի իւր գործքն չար էին, և
եղբօրն արդար։ * Եւ մի՛ ինչ զարմանայք եղբարք, ե- 13
թէ աշխարհ զձեզ ատեայ։ * Մեք գիտեմք՝ զի փո- 14
խեցաք ՚ի մահուանէ ՚ի կեանս, քանզի սիրեմք զեղբարս․
իսկ որ ոչն սիրէ, անդէն ՚ի մահու կայ։ * Ամենայն 15
որ ատեայ զեղբայր իւր՝ մարդասպան է․ և գիտէք՝
զի ամ մարդասպան ոչ ունի զկեանս յաւիտենականս
յանձին հաստատեալ։ * Այսուիկ գիտացաք զսէրն․ 16
զի նա՝ զանձն իւր եդ ՚ի վերայ մեր․ և մեք վասն եղ-
բարց մերոց պարտիմք դնել զանձինս։ * Որ ունիցի 17
զկեանս ինչ աշխարհիս, և տեսանիցէ զեղբայր իւր
կարօտեալ ինչ․ և փակիցէ զգութս իւր ՚ի նմա-
Զա նէ, զիա՞րդ սէրն այ ՚ի նմա իցէ բնակեալ։ * Որդեակք՝ 18
մի՛ բանիւք և լեզուաւ սիրեսցուք, այլ արդեամբք և
ճշմարտութբ։ * Եւ այսուիկ ճանաչեսցուք՝ եթէ 19
՚ի ճշմարտութէ՛ անտի իցեմք․ և առաջի նր արժացուք
հանդերձ սրտիւք մերովք։ * Եթէ բամբասանիցեն զմեզ 20
սիրտք մեր, այլ ած մեծ է քան զսիրտս՝ և գիտէ զամ։
* Սիրելիք՝ եթէ սիրտք մեր զմեզ ոչ բամբասանիցեն, 21
համ-

---

(8) Ոմանք․ Վասն այնորիկ յայտնեցաւ․․ զգործսն սա-
տանայ"։ (9) Բիւզ․ Զի սերմն նր ՚ի սմա մնայ։ (11) Ոմանք․
Զոր ՚ի սկզբանէն լուարուք։ (11) Ոսկան․ Զի սիրեսցուք
զմիմեանս"։ (12) Ոմանք․ Ոչ կայենն․․․ և սպան զեղբայր
իւր․․․ և եղբօրն արդարք։ (14) Այլք․ Անդէն ՚ի մահու-
մնայ։ (15) Ոմանք․ Որ ատէ զեղբայր․․․ կեանս յաւիտե"։
(16) Ոմանք յաւելուն․ Զսէրն այ․ զի նա․․ եդ վասն։
(16) Այլք․ Զանձն իւր եդ վն մեր։ (17) Ոմանք․ Որ
ունի կեանս ինչ յաշխարհիս, և արգելուցու զգութս
իւր ՚ի նմանէ․․ ՚ի նմա է բնա"։ (18) Ոմանք․ Մի՛ բանիւ և
լեզուաւ միայն սիրեա"։ (19) Ոմանք․ Զհանդերձ սրտից։
(20) Ոսկան․ Զի եթէ ստգտանի"։ (20) Բիւզ․ Քան զսիրտս
մեր․ և։ (21) Ոմանք․ Ոչ ստգտանիցեն զմեզ, համար"։

Digitized by Google

22 համարձակութիւն ունիմք առ Աստուած. և զոր ինչ հայ-
ցեմք՝ առնումք 'ի նմանէ. զի զպատուիրանս նորա պա-
23 հեմք, և զհաճոյս առաջի նորա առնեմք։ Եւ այս է պատու-
իրան նորա, զի հաւատասցուք յանուն որդւոյ նորա
Յիսուսի Քրիստոսի, և սիրեսցուք զմիմեանս, որպէս և ետ մեզ պատ-
24 ուէր։ Եւ որ պահէ զպատուիրանս նորա, 'ի նմա է
հաստատեալ՝ և նա 'ի նմա. և յայսմանէ գիտեմք ե-
թէ բնակէ՛ 'ի մեզ 'ի Հոգւոյ անտի զոր ետ մեզ։

ԳԼ. Դ.

1 Սիրելիք՝ մի ամենայն հոգւոյ հաւատայք. այլ ընտրեցէք զհ- ՂԲ
զհոգիսն եթէ յԱստուծոյ իցեն. զի բազում սուտ մարգարէք
2 ելեալ են յաշխարհ։ Եւ մեք այսուիկ ճանաչեմք զՀո-
հոգին Աստուծոյ։ Ամենայն հոգի որ խոստովանի զՅիսուս Քրիստոս մարմ-
3 նով եկեալ, յԱստուծոյ է նա. Եւ ամենայն հոգի որ ոչ խոստո-
վանի զՅիսուս Քրիստոս մարմնով եկեալ, չէ նա յԱստուծոյ. և այս Նե-
ռինն է, զորմէ լուարուքն եթէ գալոց է, և արդէն
4 իսկ յաշխարհի է։ Դուք յԱստուծոյ էք որդեակք, և յաղ-
թեցէք նոցա. զի մեծ է որ 'ի ձեզդ է, քան զայն որ յաշ-
5 խարհին է։ Նոքա յաշխարհէ են, վասն այնորիկ յաշ-
6 խարհէ խօսին, և աշխարհ լսէ նոցա։ Մեք յԱստուծոյ եմք. որ
զԱստուած ճանաչէ լսէ մեզ, և որ չէ յԱստուծոյ՝ ոչ լսէ մեզ. այսու-
իկ ճանաչեմք զհոգին ճշմարտութեան, և զհոգին խաբէութեան։
7 Սիրելիք, սիրեսցուք զմիմեանս, զի սէր յԱստուծոյ է. և Ե
8 ամենայն որ սիրէ՝ յԱստուծոյ է ծնեալ, և ճանաչէ զԱստուած։ Եւ որ ՂԳ
9 ոչն սիրէ՝ ոչ ճանաչէ զԱստուած. զի Աստուած սէր է։ Եւ զի
յայտնեցաւ սէրն նորա 'ի մեզ, զի զՈրդին իւր միա-
ծին առաքեաց Աստուած յաշխարհ, զի կեցցուք նովաւ կեն-
10 դանիք։ Յայսմ է սէրն. ոչ զի մեք սիրեցաք զԱստուած,
այլ զի նա սիրեաց զմեզ, և առաքեաց զՈրդին իւր 'ի
11 քաւութիւն մեղաց մերոց։ Սիրելիք՝ եթէ Աստուած այս-
պէս

---

(22) Ոմանք. Եւ զոր ինչ հայցիցեմք. առնուցումք 'ի։
(23) Ոմանք. Պատուիրանն նորա .. յանուան միածնի որդւ-
ւոյ նորա։ (24) Ոմանք. Եթէ բնակեալ է 'ի մեզ։
Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Ընտրեցէք զոգիսն .. Զի բազում սուտ։
(2) Ոմանք. Զքս յն մարմնով։ (3) Յօրինակին. Եւ ամեն
հոգի։ (3) Բ. Զյս մարմնով եկեալ։ (3) Ոմանք. Չէ
յԱստուծոյ, և այս նեռինն է, զորմէ լուայք եթէ գա"։ (3) 'Ի
բաց"։ 'Ի Հյ՝ Նեռինն. Նշանակի՝ անօրէնքն։ (5) Ոմանք. Նոքա
յաշխարհէ էին։ (6) Ոմանք. Եւ որ ոչ է յԱստուծոյ ... Ճշմար-
տութեան, և զհոգին մոլորութեան։ (8) Յօրինակ .. Եւ որ
ոչն սիրէ ոչ ճանաչէ զԱստուած. զի Աստուած։ (9) Ոմանք. Սէրն նորա 'ի
մեզ. զի ... առաքեաց յաշխարհ։ (10) Ոմանք. Այլ զի
նախ նա սիրեաց (11) Ոմանք. Եթէ Աստուած այնպէս սիրեաց"։

Digitized by Google

պէս սիրեաց զմեզ, ապա և մեք պարտական եմք զմիմեանս սի-
ղգ րել: * Զած ուրուք երբէք չէ տեսեալ. եթէ սի- 12
րեսցուք զմիմեանս՝ այ ՚ի մեզ բնակէ, և սէր նր ՚ի մեզ
կատարեալ է: * Այսուիկ գիտեմք եթէ մեք ՚ի նա եմք 13
բնակեալ՝ և նա ՚ի մեզ, զի ՚ի հոգւոյն իւրմէ ետ մեզ:
* Եւ մեք տեսաք և վկայեմք, զի հայր առաքեաց զոր- 14
դին իւր փրկիչ աշխարհի: * Որ ոք խոստովանեսցի՝ եթէ 15
յս է որդի այ, այ ՚ի նմա բնակէ՝ և նա յայ: * և մեք 16
հաւատացաք, և ծանեաք զսէրն այ՝ զոր ունի առ մեզ:
Զ Այ սէր է, և որ կայ ՚ի սէրն՝ բնակեալ է յայ, և այ
՚ի նմա բնակէ: * Յայսմիկ է կատարեալ սէրն նր ը 17
մեզ. զի համարձակութիւն ունիցիմք յաւուրն դատաստա-
նին: զի որպէս և նայն է, նոյնպէս և մեք եմք յաշխար-
հի յայսմիկ: * Երկեւղ ոչ գոյ ՚ի սէր, այլ սէրն 18
կատարեալ ՚ի բաց մերժէ զերկիւղն. զի երկեւղ ընդ
տանջանաց է. իսկ որ երկնչին, չէ կատարեալ ՚ի սէրն:
* Մեք սիրեսցուք զայ, զի նա նախ սիրեաց ըզ- 19
մեզ: * Եթէ ոք ասիցէ՝ եթէ սիրեմ զայ, և զեղ- 20
բայր իւր ատիցէ, սուտ է: որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր
զոր տեսանէ, զայ զոր ոչն տեսեալ՝ զիարդ կարիցէ սի-
րել: * և զայս պատուէր ունիմք առ ՚ի նմանէ, զի որ 21
սիրէ զայ՝ սիրեսցէ նա և զեղբայր իւր:

ԳԼ. Ե.

ղե Ամենայն որ հաւատայ՝ եթէ յս է քս, յայ է ծնեալ. 1
և ամ որ սիրէ զծնողն, սիրէ և զծնեալն ՚ի նմա-
նէ: * Այսուիկ ճանաչեմք՝ եթէ սիրեմք զորդիսն այ, 2
յորժամ զայ սիրեսցուք՝ և զպատուիրանս նր արա-
սցուք: * Քանզի այս է սէրն այ, եթէ զպատուիրանս 3
նր պահեսցուք. և պատուիրանքն նր չեն ինչ ծանունք:
* զի ամ որ յայ ծնեալ է, յաղթէ աշխարհի: Եւ այս 4
է

(12) Ոմանք. Կատարեալ իցէ: (13) Բազումք. ՚ի նմա բնա-
կեալ եմք: (14) Ոմանք. Զորդին իւր: (15) Ոմանք. Եթէ
յս քս է որդին այ: (16) Ոմանք. Բնակէ յայ. և այ ՚ի:
(17) Ոմանք. Յայսմիկ կատարեալ է սէր նր ՚ի մեզ. զի
համարձակութիւն ունիցիմք յաւ... որպէս նայն է. կամ, որպէս
նա, նոյնպէս և.. յաշխարհիս (18) Յայլս գիրս. Երկեւղ
ոչ: (18) Ոմանք. Այլ սէր կատարեալ.. իսկ որ երկնչի,
չէ կատարեալ ՚ի սէր: (19) Ոմանք. Մեք սիրեսցուք զայ. զի
նախ նա սիրեաց զմեզ: (20) Ոմանք. Զայ զոր ոչ տե-
սանէ: (21) Ոմանք. Զայս պատուէր:
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Յայ ծնեալ է: (2) Ոմանք. Եթէ սիրե-
ցեմք. կամ, սիրեսցուք. զորդին այ: (3) Ոմանք. Զի այս է
սէրն այ. և պատուիրանք նր: (4) Ոմանք. Որ յայ է ծնեալ:

Digitized by Google

և յաղթութիւն՝ որ յաղթէ աշխարհի, հաւատքն մեր:
5 * Եւ ո՞վ է որ յաղթէ աշխարհի. եթէ ոչ որ հա-
6 ւատայցէ, եթէ Յս է Որդին Այ: * Սա է որ եկն ջրով
7 և արեամբ և Հոգւով, Յս Քս. ոչ ջրով միայն, այլ և
արեամբ և ջրով: Եւ Հոգին է որ վկայէ, զի Հոգին է
8 ճշմարտութիւն: * Զի երեք են որ վկայեն. Հոգին, և
9 ջուրն, և արիւնն. և երեքեանն ի մի են: * Եթէ զվկայութիւն
մարդկան ընդունիմք, վկայութիւն Այ մեծ է: զի
այս է վկայութիւն Այ, որ վկայեաց ի վ[illegible] որդւոյ իւրոյ:
10 * Որ հաւատայ յՈրդին Այ, ունի զվկայութիւն Այ
յանձին: որ ոչ հաւատայ Որդւոյ Այ, ստախօս առնէ զնա.
զի ոչ հաւատաց վկայութեանն զոր վկայեաց Այ ի վ[illegible]
11 որդւոյ իւրոյ: * Եւ այս է վկայութիւնն, զի կեանս
յաւ-

---

(5) Ո՛ [illegible]. Եւ ով է, որ յաղթէ աշխարհի. հաւատա-ցեալ՝ եթէ Յս Քս է Որդին (6) Ո՛ [illegible]. Եւ արեամբ [illegible] Յս է ճշմարտութիւն:

[illegible] 7. * Զի երեք են որք վկայեն յերկինս. Հայր. Բանն. և Հոգին Սուրբ. և երեքեան մի են: 8. * Եւ երեք են որք վկայեն յերկրի. Հոգի. ջուր. և արիւն: և երեքեանն ի մի են: 9. * Եթէ զմարդկան [illegible] 1656. [illegible] Ջի Հոգին է ճշմարտութիւն. [illegible] Հոգին. [illegible] երեքեանն ի մի են. Եւ երեք են որ վկայեն յերկրի. Հոգին, [illegible] Եթէ զմարդկան [illegible] (8) Ո՛ [illegible]. Երեքեանն են. [illegible] Հոգին, և արիւնն, և ջուրն, և երեքեանն ի մի են: (9) Ո՛ [illegible]. Վկայութիւն Այ, զոր [illegible], զի վկայեաց ի վ[illegible] որդւոյ իւրոյ յՈրդի [illegible]: (10) Ո՛ [illegible]. Յորդին Այ [illegible], որդւոյ, ստախօս առնէ. [illegible] ոչ հաւատայ վկայութեանն: (10) Օրինակ [illegible]. Որ հաւատայ յՈրդին Այ ունի զվկայութիւն զայս յանձին. [illegible] ոչ հաւատայ Այ, որ վկայեաց ի վ[illegible] որդւոյ իւրոյ: (11) Ո՛ [illegible] Եւ այս է [illegible]

Digitized by Google

[illegible]
[illegible] 12
[illegible]
[illegible] [illegible] 13
[illegible]
[illegible] 14
[illegible]
[illegible] 15
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] 16
[illegible]
[illegible]
[illegible] 17
[illegible] 18
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] 19
[illegible] 20
[illegible]
[illegible]
[illegible] 21
[illegible]

[illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] (20) [illegible] (20) [illegible] (21) [illegible] (21) [illegible]

[illegible]

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրորդ Թղթոյն Յովհաննու:

[illegible]

Գլուխք Բ. Թղթոյն Յովհաննու:

[illegible]

ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ

1 ՅԵՐԻՑՈՒՆ ԱՌ ԸՆՏՐԵԱԼ [illegible]
կիւրեայ, և առ որդեակս իւր զոր ես
սիրեմ ճշմարտութեամբ. և ոչ եթէ ես միայն,
2 այլ և ամենեքեան որք գիտանն զճշմարտութիւն. * Վն
որոյ ճշմարտութեանն՝ որ 'ի մեզ հաստատեալ է, զի և
3 ընդ մեզ իցէ. և դուք յաւիտենից ը մեզ իցէք: * Շնոր-
հք, ողորմութի. խաղաղութի յԱյ 'ի Հօրէ, և 'ի Տէ յՍէ
Քէ որդւոյն Հօր, ճշմարտութեամբ և սիրով եղիցի ը մեզ:
4 * Ուրախ եղէ յոյժ, զի գտի յորդեկացդ քոց՝ որ գնային Ա
ճշմարտութեամբ, ըստ պատուիրանին զոր առաք 'ի Հօրէ:
5 * Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ կիւրեայ. ոչ եթէ նոր
ինչ

(1) Ոմանք. Առ ընտրեալդ կիւրիա.. որդիսն զոր ես... այլ ամենեքեան: (2) Ոսկան. Վն ճշմարտութեանն: (3) Ոմանք. ՅԱյ հօրէ... եղիցին ը մեզ. (5) Բ.[illegible] Կիւրեա.. զոր

Digitized by Google

իբր պատուիրան գրեմ քեզ. այլ զոր ի սկզբանէն ու-
նէաք, զի սիրեսցուք զմիմեանս: * Եւ այս է սէրն, 6
զի գնասցուք ըստ պատուիրանաց նորա: Եւ այս է պատ-
ուիրանն, զի որպ լուարուք ի սկզբանէ՝ ըստ նմին գը-
նասջիք: * զի բազում մոլորեցուցիչք ելին յաշխարհս. 7
որք ոչ խոստովանին զՅս Քս եկեալ մարմնով, նա մո-
էբ լորեցուցիչ է՝ եւ նեռն: * Զգոյշ լինիջիք անձանց, զի 8
մի կորուսանիցէք զոր վաստակեցէքն, այլ զի առնու-
ցուք բովանդակ զվարձն: * Ամենայն որ յանցանիցէ՝ 9
եւ ոչ կայցէ 'ի վարդապետութեան Քի, զԱծ ոչ ճանաչէ:
որ կայ 'ի վարդապետութեան, նա՝ եւ զորդին եւ զՀայր
ընդունի: * Եթէ ոք գայցէ առ ձեզ՝ եւ զվարդապետ- 10
ութիւն զայս ոչ ունիցի, մի ընդունիջիք զնա 'ի տուն, եւ
մի ողջոյն տայցէք նմա: * որ տայցէ նմա ողջոյն, 11
կցորդ լինի չարաց գործոց նր: * Բազում ինչ ունէի 12
գրել առ ձեզ, այլ ոչ կամեցայ քարտիսիւ եւ դեղով.
զի ակն ունիմ լինել իսկ գալ առ ձեզ, եւ բերան 'ի
բերան խօսել. զի ուրախութիւն մեր լիցի կատարեալ:
* Ողջոյն տան քեզ որդիք քեռ քո ընտրելոյ: Շնորհք 13
ընդ ձեզ: Տունք. Լ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Երրորդ Թղթոյն Յովհաննու:

Ս[illegible] ընծայեալ պատմէ. Աղաչէ յանձնել [illegible]
օտարութեան. եւ հրամայէ տալ 'ի յառաջնորդութեան եւ ա-
ձեւ. եւ յաջողել առ եղբարսն: Դատապարտ[illegible] եւ [illegible] ըն-
դունի, եւ ցուցանէ եւ [illegible], իբր թէ պատճառէ, եւ ոչ
այնպիսի [illegible], այլ եւ [illegible] [illegible]. եւ [illegible] անզգամ ամ-
բարտաւանելովն ցուցանէ եւ [illegible], թէ օտար էին 'ի ճշմարտութենէ,
եւ ոչ [illegible] զԱծ: Իսկ [illegible] 'ի մէջ առնու, եւ վկայէ
նմա գեղեցիկս:

Գ[illegible]

ի սկզբանէ ունէաք: (6) Ոմանք. Պատուիրան. զի զոր
լուարուք ի սկզբանէ, ըստ նմին գնասցուք: (7) Ոմանք.
Ելին յաշխարհ, որք ոչ խոստովանին... նա է մոլորե-
ցուցիչ եւ նեռն: (8) Ոմանք. Բովանդակ զվարձս: (9) Ո-
մանք. Որ յանցանէ, ոչ կայ. կամ, կայցէ 'ի վարդապետ-
ութեան Քի, եւ զԱծ.. որ կայ 'ի վրդպթեան, նա զորդի
եւ զՀայր: (10) Բ[illegible]. Մի ընդունիցիք զնա: (11) Ոմանք.
Կցորդ լինիցի չարաց գործոց: (12) Ոսկան. Գրել ձեզ..
քարտիսիւ եւ դեղով գրել. զի ակն:
* 'Ի Հախճանի ոմանք. Կատարումն Բ. Թղթոյն Յովհ":

Գլուխք Գ. Թղթոյն Յովհաննու։

ա. Աղօթք վն կատարման, եւ գովութիւն դատաստանութե հիւրասիրութե եղբարց վն Քի։ բ. Յորդոր վն Դիոտրեփեայ անդգամութե եւ եղբայրատեցութե։ գ. Եւ վն Դեմետրի որոյ վկայէ ըստ ճշմարտութե։ դ. Եւ զի գալստեանն իւրոյ առ նոսա մեծ ընդ մեծ յօժարեալ։

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՐՐՈՐԴ

1 ՅԵՐԻՑՈՒՆ ԱՌ ԳԱՅԻՈՍ ՍԻ- Է գ.
րելի. զոր ես սիրեմ ճշմարտութբ։
2 * Սիրելի՛ վասն ամենայն իրաց քոց աջո- Ա
ղութե եւ առողջութե՛ աղօթս առնեմ. ոպ է իսկ յաջո-
ղութիւն անձին քո։ * Յոյժ ուրախ եղէ 'ի գալ եղ-
3 բարց, եւ լինել վկայ քոյոյ ճշմարտութեդ, ոպ գնաս
4 դու ճշմարտութբ։ * Մեծ եւս ինչ ուրախութիւն քան
զայս ոչ ունիմ, զի լսեմ եթէ իմ որդեակքն ճշմար-
5 տութբ գնան։ * Սիրելի՛ հաւատարիմ գործես զայդ,
զոր եթէ առնիցես առ եղբարս՝ զզոյն եւ առ օտարս.
6 * որք վկայեցին քո սիրոյդ առաջի եկեղեցւոյ. որոց
7 բարիս արարեալ յուղարկեսցես արժանի Այ։ * զի վն
անուանն ելին, եւ ոչինչ յումեքէ առնուին զհեթանո-
8 սականացն։ * Մեք այսուհետեւ պարտիմք ընդունել
զայնպիսիսն, զի գործակիցք լիցուք ճշմարտութեանն։
9 * Գրեցի ինչ եկեղեցւոյն. այլ որ յառաջագէմն 'ի Է գ.
10 նոցանէ գլխաւորելս, ոչ ընդունի զմեզ։ * Վասն այ-
սորիկ եթէ եկից՝ յիշեցուցից զգործսն զոր առնէ,
բանիւք չարօք շատախօսութե առնէ զմեզ աշխատ։ Եւ ոչ
այ-

(1) Ոմանք. Զոր ես սիրեմ։ (2) Ոմանք. Քոց յաջողութե։ (3) Ոմանք. Ոպ եւ գնաս դու։ (4) Ոմանք. Զի լսեմ թէ իմ։ (5) Ոմանք. Գործես զայս, զի թէ առնի՛.. զնոյն եւ առ օտ''։ (6) Բազմք. Վկայեցին վն քո սիրոյդ։ Եւ ոմանք. վկայեցին քոյոյ սի''։ Եւ՝ ոմանք. Զքո սիրոյդ... ար-ժանի Այ։ (7) Օրինակ մի. Վասն անուան Նորա ելին։ (9) Ոմանք. 'Ի նոցանէ է գլխաւորելս։ (10) Ոմանք. Վն այսորիկ չարեօք շատախօսութբ..., առնէ աշխատ զմեզ։ (10) Բազմք. Եւ ոչ այսոքիւք շատացեալ.. որ՝ Ը ունիմն։

Հ 3

Digitized by Google

այլոց բանիւք չարութեան, ոչ ինքն ընդունի զեղբարսն, և զայլ-
նոսա որ ընդունեն՝ արգելու. նա՝ և յեկեղեցւոյն հա-
նանէ։ * Սիրելի՛ մի՛ լինիր նմանօղ չարի՝ այլ բարւոյն։ 11
Զի որ զբարին առնէ՝ յԱյ է. և որ զչարիսն գործէ՝ նա
ոչ տեսեալ երբեք զԱծ։ * Զդեմետրիոսէ վկայեալ է յա- 12
մենեցունց, և յեկեղեցւոյն՝ և 'ի ճշմարտութենէ, և
մեք վկայեմք. և դու գիտես զի ճշմարիտ է մեր վկայ-
ութիւն։ * Բազում ինչ ունէի գրել քեզ. այլ ոչ կա- 13
միմ քարտիսիւ և գեղով գրել։ * Զի ակն ունիմ 'ի մօ- 14
տոյ իսկ տեսանել զքեզ, և բերան 'ի բերան խօսել ընդ
քեզ։ * Խաղաղութիւն ընդ քեզ։ Ողջոյն տան քեզ սի- 15
րելիքն։ Ողջոյն տացես սիրելեաց մերոց իւրաքանչիւր
յանուանէ։ Յովհ. ԼԵ.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Թղթոյն Յուդայի Առաքելոյ։

Ս[illegible] Թուղթս գրէ նորոց հաւատացելոցն. [illegible] [illegible] և առաքելոցն [illegible] ['ի] Քրիստոս. յոր և կատարել զհաւատսն։

Գլուխք Թղթոյն Յուդայի առաքելոյ։

Ա. Վա՜յ [illegible] հաւատոցն որ 'ի Քս, յաղագս յառնելոյ 'ի վերայ ամբարշտաց և ժամանակի [illegible]։ Բ. Յաղագս [illegible] հանդերձ [illegible]

(11) Օրինակ. Մի՛ լինիցիս. նման, այլ լինիր... զբարին առնէ.. և որ զչար գործէ։ (12) Օրինակ. Վկայեալ յա-մենեւ"։ (13) Օրինակ. Գրել առ ձեզ. այլ ոչ կամիմ քարտիսիւ"։ (14) 'Ի բերան [illegible]. Խօսել ընդ ձեզ։ (15) Օրինակ. Խաղաղութիւն ընդ ձեզ... քեզ սիրելիքն։ Ողջոյն տացես. [illegible], սիրելեաց"։ * Ի [illegible] [illegible] յաւելեալ. Շնորհք ընդ ձեզ՚

Digitized by Google

[illegible]
[illegible]
ԺԳ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
ԺԴ. [illegible]
[illegible]
ԺԵ. [illegible]
[illegible]

ԹՈՒՂԹ ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ.

1 ՅՈՒԴԱ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԷԵ
ծառայ, և եղբայր Յակոբայ. հեթա-
նոսաց որ յԱյ Հօրէ էք սիրեցեալք, և յՅի
2 ՔՍի պահեալք և ընտրեալք: * Ողորմութիւն ձեզ՝ խա-
ղաղութիւն և սէր բազմասցի:
3 * Սիրելիք՝ զամ փոյթ յանձին կալեալ գրել ձեզ՝ վս Ա
միոյ հասարակաց փրկութեանն, հարկ յանձին կալայ
գրել ձեզ, և աղաչել զի ճգնիցիք ՚ի վերայ հաւատոցն
4 որ միանգամ աւանդեցաւ սրբոց: * Քանզի սպրդե-
ցին ոմանք, որ յառաջագոյն իսկ կատարեալ էին
՚ի այն դատաստան. ամպարիշտք, որ զԱյ մերոյ շնորհսն
դարձուցին յանկարգութիւն. և զմի միայն զիշխանն՝ և
5 զՏէր մեր ՅՍ ՔՍ ուրացեալք: * Յիշեցուցանել ձեզ
ապաւինեալ կամ կը ինձ՝ որ գիտէքդ զամ: զի Տր միան-
գամ զժողովուրդն փրկեալ յԵգիպտոսէ. երկրորդ ան-
6 գամ զանհաւատսն կորոյս: * Եւ զհրեշտակսն որ ոչ պա-
հեն

* Բռնէ տնէն վերնագիր. Թուղթ յուդայի եղբօր յակով-
բայ: Եւ ոմանք. Թուղթ յուդայի առաքելոյ. կաթու-
ղիկէ: (2) Ոմանք. Եւ խաղաղութիւն և սէր: (3) Ոմանք.
Աւանդեցաւն ՚ի սրբոցն: (4) Ոմանք. Յառաջագոյն իսկ
նկարեալ էին.. զշնորհսն դարձուցին յանկարգութիւն, և
զմին միայն իշխանն: (5) Ոմանք. Երկրորդ անգամ զժողովուրդ
անհաւատիցն կորոյս: (6) Ոմանք. Եւ զհրեշտակսն որ..
՚ի դատաստան մեծի աւուր.. պահեալ ՚ի խաւար:

հեցին զիւրեանց իշխանութիւն, այլ թողլին զիւրեանց
բնակութիւն, 'ի դատաստան մեծի աւուրն՝ մշտնջենա-
ւոր կապանօք պահեաց 'ի խաւարի։ * Որպէս սոդոմն և 7
գոմոր, և որ շուրջ զնոքօք քաղաքքն էին, որ զնմին օրինակ
պոռնկեցան զհետ ընկերացն մարմնոց, կան առաջի օ-
րինակ՝ զյաւիտենական հրոյն ընկալեալ զդատաստան։
Բ * Ըստ նմին օրինակի և սոքա երազ.քնով գանգատեցեալք՝ 8
զմարմինն պղծեն, զտէրութիւն քամահեն, զփառս հայ-
հոյեն։ * Որ Միքայէլ հրեշտակապետն յորժամ բան- 9
սարկուն սատանայի վիճէր, որպէս պատասխանի, վասն
Մովսիսեան մարմնոյ, ոչ ժուժկեցաւ հայհոյութիւն դա-
տաստանի հանդուրժել. այլ ասէ՝ սաստեսցէ 'ի քեզ
Տէր։ * Իսկ սոքա զոր ինչ ոչն գիտեն՝ հայհոյեն։ և 10
զայլսն եւս զոր բնութեամբ իբրև զանխօս անասունս գիտեն,
'ի նոյնս ապականեսցին։ * Վայ է նոցա, զի ընդ ճանա- 11
պարհին կայենի գնացին, և ընդ մոլորութեան բաղամայ
զհետ գնացին վարձուց, և ընդ հակառակութեան կո-
րխայ կորեան։ * Սոքա են ապականեալք, շաղմաղք, եր- 12
թեալ զհետ ցանկութեց իւրեանց. 'ի սէրս իւրեանց՝
խարդախութեամբ, լինին ի մէջ ուրախակիցք. աներկիւղ
զանձինս հարկանեն։ Ամպք անջրդիք, հողմակոծեալք,
ծառք պտղաքորդք, անպտուղք, կրկնամեռք, խլե-
եալք արմատովք։ * անսանձ ալիք ծովու, որ փըշ- 13
փրփրեն զիւրեանց անամօթութիւն. աստեղք մոլորք.
Եզ որոց մէգ խաւարին յաւիտենից պահեալ է։ * Մարգա- 14
րէացաւ վս նց և եւթներորդն յԱդամայ Ենովք՝
և ասէ։ Ահաւասիկ եկն Տր բիւրաւորք սրբովք հրեշ-
տակօք. * առնել դատաստան ընդ ամե, և յանդիմա- 15
նել զամ ամպարշտութիւնս վս գործոց իւրեանց՝ զոր ամ-
պարշտեցին. և վս ամ խստից բանից, զոր խօսեցան
զնմանէ մեղաւորքն և ամպարիշտքն։ * Սոքա են տրտն- 16
ջողք

(7) Ոմանք. Որպէս սոդոմն և գոմոր, և որ շուրջ զնոքօք
քաղաքքն... դատաստան։ (8) Ոմանք. Զմարմինս պղծեն։
(9) Ոմանք. Հրեշտակապետ, յորժամ բանսարկու սատանայ
վիճ''.. վս մովսիսեան մարմնոյն.. հայհոյութե զդատաստանն
համբերել, այլ։ Ոմն ունին. Յորժամ ընդ բանսարկու-
թն սատան''։ (10) Ոմանք. Իսկ զայլն եւս.. իբրև զանխօս
անասունս գի''. (11) Ոմանք. Մոլորութեն բաղաամայ.
(12) Ոմանք. Շաղմաղք երթեալք՝ զհետ ցանկութե
իւրեանց, ընդ սէրս իւրեանց լինին ի մէջ ուրախակիցք.
աներկիւղ։ Ոմն օրինակ մ. Լինին ի մէջ սուրբ''։ (13) Ո-
մանք. Զիւրեանց զանձանց... յաւիտեան պահեալ է։
(14) Ոմանք. Եւ վս նոցա եւթներորդն յա''.. Տր բե-
ւրովք հրեշտակօք։ (16) Ոմանք. Սոքա են տրտնջողք..

[illegible]ք և մեղադիրք, երթեալք ըստ իւրեանց [illegible] ցան-
կութեանց. և բերանք նոցա զամբարտաւանս բարբառին.
առնուն ակն երեսաց վասն օգտի:

17 * Բայց դուք սիրելիք՝ յիշեցէք զյառաջագոյն ասացեալ բանսն զա- Գ
18 ռաքելոցն տն մերոյ յսի քի. * զի ասէին ձեզ, եթէ Է Է
'ի յետին ժամանակս եղիցին մարդք արհամարհօղք,
երթեալք ըստ իւրեանց ամպարշտութեանցն ցանկութեանց:
19 * սոքա են նշաւակեալք շնչաւորք, որ զոգին ոչ ունիցին:
20 * Այլ դուք սիրելիք՝ եղիցուք շինել զանձինս սրբութեն, Դ
21 հաւատոց 'ի հոգին սբ. կացցուք յաղօթս, * պահել
զանձինս սիրովն այ. ակն ունել ողորմութեան տն մերոյ
22 յսի քի 'ի կեանսն յաւիտենական: * Եւ ոմանց դա-
23 տապարտելոց լինիջիք կշտամբիչք, * և զոմանս ան-
րեցուցանիջիք՝ յափշտակեալ 'ի հրոյ. և ոմանց ողոր-
մեսջիք երկիւղիւ գառել, և զպատմուճանն որ 'ի մարմ-
24 նոյն իցէ աղտեղեալ: * Եւ այնմ որ կարօղն իցէ պա-
հել զձեզ անարատս և անբիծս, հաստատել առաջի
25 իւրոց փառաց աներկեւանն ցնծութբ. * միոյն այ և փրկ-
չին մերոյ յսի քի տն մերոյ՝ փառք, մեծութի, զօրութի.
և իշխանութի՝ յառաջ քան զամ յաւիտեանս, և այժմ
և յամենայն յաւիտեանս. ամէն: Տունք. ԻԵ:

անձանցն ցանկ'': (17) Ոմանք. Բանս առաքելոցն: (18) Ոմանք. Եթէ յետին ժամ'': (20) Ոմանք. Այլ և դուք սիրելիք. . սրբութե հաւատոցն: (21) Բաղդ. 'Ի կեանսն յաւիտենականս: (22) Ոմանք. Ընկեցիք. կամ, լինիցիմք կշտամբիչք: (23) Ոմանք. Յափշտակել 'ի հրոյ, և ոմանց ողորմիջիք, երկիւղիւ դատել: (24) Ոմանք. Եւ այն որ կարողն է պահել. . հաստատել առաջի իւրոց փառացն աներկիւղ: (24) Յօրինակին գրեալ էր. Առաջի իւրոց փա'': (25) Ոմանք. Միոյն այ փրկչին յսի քի փառք. . յաւիտեանս, այժմ և յաւիտեանս. ամէն:

* 'Ի վախճանի ոմանց. Կատարումն եմ թղթոյն կաթուղիկէից: Որ և գրեալ է [illegible] ընդ [illegible] օրինակի, [illegible] Ամենայն իրք. [illegible] 'ի յառաջ-[illegible]:

* Յօրինակի մերում [illegible] թղթոյն կաթողիկէից [illegible] Յովհաննու [illegible] յառաջ քան [illegible], [illegible] 'ի վախճանի [illegible]:

Digitized by Google

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ
ՊԱՐԳՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ա. Եւ [illegible]

Բ. Եւ երկրորդն [illegible]

Գ. [illegible]

Դ. [illegible]

Ե. Հինգերորդ [illegible]

Զ. Վեցերորդ [illegible]

[illegible]

[illegible] Կոստանդին [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Տիմոթէոս [illegible]

[illegible]

[illegible]

ԺԳ. Իսկ 'ի Տիգրան [illegible]

ԺԴ. Գրէ Բասիլ և [illegible]

Եւ [illegible]

[illegible]

Ապա [illegible]

[illegible]

հաւան [illegible] առաքելոցն. և յետոյ [illegible] ամ. որպէս և է
ներ ամենայն ամաց [illegible] 'ի [illegible] նորա մինչև ց[illegible]
[illegible] երեսուն և հինգ ամ:

Այլ [illegible] որ այսոքիկ [illegible] և [illegible] ամեն, թէ
'ի գործս առաքելոց [illegible] : [illegible]
[illegible] որ հարցանէ, եթէ [illegible] 'ի գործս առաքելոց [illegible]
[illegible]
[illegible] : Եթէ [illegible]
[illegible] 'ի հռոմ, և [illegible]

[illegible]

Digitized by Google

[illegible]

Վկայութիւն Պաւղոսի առաքելոյ։

[illegible]

[illegible]

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Հայասիրացն Թարգմ...

[illegible]

[illegible]

Գլուխք Համաձայնութեանց Թղթոյն :

[illegible]

Ա. [illegible]

[illegible]

ՊԱԻ.

Digitized by Google

ՊԱՒՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԾԱՌԱՅ ՔՐԻՍ-տոսի յիսի, կոչեցեալ առաքեալ, որո-
2 շեալ յաւետարանն Այ. * որ յառաջ
խոստացաւ 'ի ձեռն մարգարէից իւրոց
3 գրոցն սրբոց, * վն որդւոյ իւրոյ. եղելոյ 'ի զաւակէ
4 դաւթի ըստ մարմնոյ: * սահմանելոյ որդւոյն Այ զօ-
րութեամբ ըստ հոգւոյն սրբութեան. 'ի յարութէ՛ մեռելոց
5 յիսի քսի տն մերոյ. * որով ընկալաք շնորհս և առա-
քելութիւն 'ի հնազանդութիւն հաւատոց, յամ հեթանոսս
6 վն անուան նորա: * յորս և դուք էք կոչեցեալ յիսէ
7 քսի: * ամենեցուն որոց էք 'ի հռոմ՝ սիրելեաց Այ՝
կոչեցելոց սրբոց: Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի՛ յԱյ
8 հօրէ մերմէ. և 'ի տնէ յիսէ քսէ: * Նախ՝ գոհանամ
զԱյ իմոյ 'ի ձեռն յիսի քսի վն ձեր ամենեցուն. զի հա-
9 ւատք ձեր պատմին ընդ ամ աշխարհ: * Վկայ է
ինձ Այ, զոր պաշտեմ հոգւով իմով յաւետարանի որդ-
10 ւոյ նր, թէ ո՛րպ զյիշատակս ձեր առնեմ. * յամ ժամ
յաղօթս իմ աղաչելով, զի թէ՛րևս երբէք յաջողեսցի
ինձ.

* Յօրինակին գինեք 'ի վերնագրի անուն՝ Պաւղոսի առաքե-
լոյ. որք առեալ յայլոց գրչագրաց՝ նշանակ զառաջինն ըստ գրչին:
Գլ. Ա. (1) Օրինակ. Ծառայ յիսի քսի: (2) Օրինակ. Զոր
յառաջ խոստաց": (2) Օրինակ. Որ յառաջն խոս": (3) Օ-
րինակ. Դաւթի ըստ մարմնոյն: (3) Օրինակ մի յաւելու.
Դաւթի, ըստ աւետարանին իմում, և ըստ ... յիսի
քսի, ըստ մարմնոյ սահմա": (4) Օրինակ. Ըստ հոգւոյն
սրբութե: (5) Օրինակ. Եւ հնազանդութի հաւատոյ: (6) Օրի-
նակ. Ընդ որս և դուք էք: (7) Օրինակ. Ամենեցուն որ
էքդ 'ի հռոմ, սիրելեացդ: (8) Օրինակ. 'ի ձեռն տն յիսի
քսի: (9) Օրինակ. Պաշտ՛եմ հոգ"... որդւոյն նր.. զան-
խափանակ ձեր: և օրինակ մի. Զյիշատակսն նր առնեմ:

Digitized by Google

ինձ կամաւքն Այ գալ առ ձեզ : * Քանզի անձկացեալ 11
եմ տեսանել զձեզ, զի փոխեցից 'ի ձեզ շնորհս ինչ հո֊
գևորս՝ առ 'ի հաստատել զձեզ : * այսինքն է, մխիթա֊ 12
րակից լինել ձեզ վասն ընդ միմեանց՝ իմոյ և ձերդ հա֊
ւատոց : * Ո՛չ կամիմ եթէ տգէտք իցէք եղբարք. զի 13
բազում անգամ յօժարեցի գալ առ ձեզ, և արգելայ
մինչև ցայժմ. զի և 'ի ձեզ գտից պտուղ ինչ՝ ոպ և յայլ
հեթանոսս : * Քանզի յունաց և բարբարոսաց, իմաստ֊ 14
նոց և անմտից պարտապան եմ. * այնպէս որչափ ի֊ 15
մովսանն յօժարութիւն, և ձեզ որ 'ի Հռոմ էք աւետա֊
րանել : * Զի ոչ եթէ ամօթ ինչ համարիմ զաւետա֊ 16
րանն. քանզի զօրութիւն Այ է 'ի փրկութիւն ամ հաւա֊
տացելոց. նախ հրէի՝ և ապա հեթանոսի : * զի ար֊ 17
դարութիւն Այ նովաւ յայտնի հաւատոց 'ի հաւատս.
ոպ և գրեալ է, թէ արդարն 'ի հաւատոց կեցցէ :
Ա * Քանզի յայտնեալ է բարկութիւն Այ յերկնից 'ի վերայ 18
ա գ ամ ամպարշտութեան՝ և անիրաւութեան մարդկան. որք
զճշմարտութիւնն անիրաւութեամբ ունին. * Վն զի գիտու֊ 19
թիւն Այ յայտնի է 'ի նս. քանզի Ած իսկ յայտնեաց նց :
* Զի աներևոյթքն նր 'ի սկզբանէ աշխարհի՝ արարածովքն 20
իմացեալ տեսանին. այսինքն է՝ մշտնջենաւորութիւն և զօ֊
րութիւն, և Ածութիւն նորա. զի ոչ գտանիցեն ամենևին
տալ պատասխանի : * Զի ծանեան զԱծ, և ոչ իբրև 21
զԱծ փառաւորեցին՝ կամ գոհացան. այլ նանրացան 'ի
խորհուրդս իւրեանց, և խաւարեցան անմտութեամբ սիր֊
տք նց. * զանձինս առ իմաստունս ունէին՝ յիմարե֊ 22
ցան : * և փոխեցին զփառս անեղծին Այ՝ 'ի նմանու֊ 23
թիւն պատկերի եղծանելոյ մարդոյ, և թռչնոց, և չորքո֊
տանեաց, և սողնոց : * Վասն որոյ մատնեաց զնոսա Ած 24
'ի ցանկութիւն սրտից նց 'ի պղծութիւն, անարգել զմարմինս
իւրեանց յանձինս իւրեանց. * որք փոխանակեցին ըզ 25
ճշմարտութիւն Այ ընդ ստութեան. հնազանդեցան՝ և պաշ֊
տեցին զարարածս, և ոչ զարարիչն. որ է օրհնեալ յա֊
ւիտեանս՝ ամէն : * Վասն այնորիկ մատնեաց զնոսա 26
Ած

(11) Յօրինակին պ'կոէր. Շնորհս ինչ : (12) Ոմանք. Վն ԸԴ մխի֊
թարանս իմոց և ձերոյդ հաւատոց : (15) Ոմանք. Այնչափ,
որպէս իմովսան յօժա'' : (16) Ոմանք. Հրէին՝ և ապա հե֊
թանոսին : (17) Ոմանք. Արդարութիւն Այ նովաւ յայտ֊
նեսցի 'ի հաւատոց 'ի հա'' : (18) Ոմանք. Բարկութիւն
Այ . . 'ի վերայ ամպարշտութեան : (18) Ուրիշն յաւելու. Զճշմար֊
տութիւն Այ անիրա'' : (20) Յօրինակին. Իմացեալ տեսանի :
(20) Ոմանք. Մշտնջենաւորութիւն . . և Ածութիւն : (21) Ո֊
մանք. Անմտութեամբ սիրտք նց : (24) Օրինակ. Զմարմինս
նց յանձինս իւրեանց : (26) Ուրիշն. Վն այսորիկ մատ֊

Digitized by Google

Ած 'ի կիրս անարգութե. զի էգք նց փոխանակեցին
27 զպէտս բնականս 'ի պէտս անբնականս։ *Նոյնպէս և
արուացն թողեալ զբնական պէտս իգութեն, բորբոքե-
ցան ցանկութեամբք իւրեանց 'ի միմեանս։ արուք ընդ ա-
րուս զխայտառակութիւն գործէին, և զպատիժ փոխարէ-
նին որ պարտ էր մոլորութեն նոցա՝ յանձինս իւրեանց
28 ընդունէին։ *Եւ որպ զի ոչ ընտրեցին զԱծ ունել 'ի
գիտութեն, մատնեաց զնոսա Ած 'ի միտս անարգութե՝
29 գործել զանարժանս. *լցեալսն ամ անիրաւութբ,
պոռնկութբ՝, անզգամութբ, ագահութբ, չարութբ,
լի նախանձու, սպանութբ, հեռիւ, նենգութբ, չա-
30 րաբարութբ, շոգմոգք, *չարախօսք, Ածատեացք, թշ-
նամանողք, ամբարտաւանք, ամբարհաւաճք, գտիչք
31 չարեաց, ծնողաց անհաւանք. *անմիտք, ուխտադրուժք,
32 անագորոյնք, աննուէրք, անողորմք։ *Որք հաւանեալ
էին յԱյ իրաւանցն մի՛, եթէ ոյք զայսպիսիսն գոր-
ծեն արժանի են մահու. և ոչ միայն որ զայն առնեն,
այլ և որ կամակիցն լինին գործելեացն։

ԳԼ. Բ.

1 Վասն որոյ առանց պատասխանի տալոց ես ով մարդ՝
որ դատիսդ։ զի որով դատիս զընկերն, զանձն
քո դատապարտես։ զի դու զնոյն գործես՝ որով դա-
2 տիսն։ *Քանզի գիտեմք՝ եթէ Այ դատաստանն ճշմ- ա գ.
մարտութբ՝ է, 'ի վերայ այնոցիկ որ զայնպիսիսն գոր-
3 ծեն։ *Իսկ արդ՝ խորհիցիս զայս ով մարդ, որ դա-
տիս զայնոսիկ որ զայնպիսիսն գործեն՝ և դու զնոյն
գործես, եթէ դու ապրելոց իցես 'ի դատաստանացն
4 Այ։ *Եթէ զմեծութբ քաղցրութեն նր, և զներելոյն
և զերկայնմտութեն արհամարհիցես. չգիտիցես զի
5 քաղցրութիւն Այ զքեզ յապաշխարութիւն ածէ։ *այլ
ըստ խստութե քում, և ըստ անզեղջ սրտի՝ գանձես ան-
ձին քում բարկութիւն յաւուր բարկութե, և յայտնու-
թե

նեաց։ (27) Ոմանք. Եւ արուաց թող՛՛.. իգութե... մո-
լորութե նց։ (29) Ոսկան. Նենգութբ, չարաբարոյութբ։
(31) Ոմանք. Անագորոյնք, աննուէ՛՛։ (32) Ոմանք. Որք հա-
ւանեալ էին.. թէ ոյք զայնպիսիսն. կՏ, զայսպիսին գոր-
ծեն... որ զայնն առնեն.. կամակից լինին։
Գլ. Բ. (1) Բզմ. Պատասխանի տալոյ ես։ (1) Օրէ-
նակ մի. Զի որով դատապարտես զընկերն։ (2) Ոմանք.
Զայսպիսիսն գործեն։ (3) Ոմանք. Իսկ արդ՝ գիտիցես
ով մրդ... զնոյնն գործես.. ապրելոց ես 'ի դատաս-
տանաց անտի Այ։ (5) Օրինակ մի. Ըստ խստասրտութե
քում։ (5) Ոմանք. Անզեղջ սրտի քո գան՛՛։

Digitized by Google

թեան արդարոյ դատաստանին Այ. * որ հատուսցանէ իւ- 6
րաքանչիւր ըստ գործս իւրեանց: * որ համբերութե- 7
են 'ի գործս բարութե՛ւ զփառս և զպատիւ և զան-
եղծութի̃ խնդրեն, զկեանսն յաւիտենից: * Իսկ որ 'ի 8
հակառակութե անսաստ են, և ապստամբեալ 'ի ճշմարտու-
թենէն, և հնազանդեալ զանիրաւութե, բարկութի և
սրտմտութի: * Նեղութի և անձկութի 'ի վերայ ամե. 9
մարդոյ որ գործէ զչար. նախ՝ Հրէին, և ապա՝ Հեթա-
նոսի: * Փառք և պատիւ և խաղաղութի ամե որ գոր- 10
ծէ զբարի. նախ՝ Հրէին, և ապա Հեթանոսի:
Բ * Զի ոչ է աչառութի առաջի Այ: * Որք միանգամ 11
առ է առանց օրինացն մեղան, առանց օրինացն և կորն- 12
չին. և որք ընդ օրինօքն մեղան, օրինօքն դատեսցին:
* Զի ոչ եթէ որ լսէլիք օրինացն են՝ արդարացեալ 13
են առաջի Այ, այլ առնելիք օրինացն արդարասցին:
* Այլ յորժամ հեթանոսք որ զօրէնսն ոչ ունին, բը- 14
նութե̃ զօրինացն գործիցեն. նոքա որ զօրէնսն ոչ ու-
նին, անձանց իւրեանց իսկ են օրէնք. * որք ցուցա- 15
նեն զգործս օրինացն գրեալ 'ի սիրտս իւրեանց. վը-
կայութե̃ մտաց իւրեանց, և յանդիմանել զմիմեանս 'ի
խորհրդոց իւրեանց, կամ թէ պատասխանի իսկ տալ.
* յաւուրն յորում դատիցի Այ զգաղտնիս մարդկան, 16
ըստ աւետարանին իմում 'ի ձեռն յՍի Քսի: * Ապա 17
թէ դու Հրեայ անուանեալ ես, և յեցեալ ես յօրէնսն,
և պարծիս յԱծ, * և գիտես զկամսն նր, և ընտրես զը- 18
տանն, և խրատեալ ես յօրինացն. * վստահ ես յանձն 19
քո առաջնորդ լինել կուրաց, լոյս խաւարելոց, * խրատ- 20
տիչ անզգամաց, վարդապետ տղայոց. ունել զկերպա-
րանս գիտութե և ճշմարտութե յօրինացն: * Իսկ արդ՝ 21
որ ուսուցանես զընկերն, զանձն քո՝ ոչ ուսուցանես.
որ քարոզես չգողանալ՝ գողանաս. * որ ասես չշնալ՝ 22
շնաս. որ գարշիս 'ի մեհենից՝ զսեղանս կողոպտես.
* որ

---

(6) Ոմանք. Ըստ գործոց իւրոց. կՅ, ըստ գործս իւր: (7) Ոմանք. Որ համբերութեամբն են: (7) Ոմանք. 'Ի գործս բարկութե̃, զփառս և զպատիւ: (8) Ոմանք. Անսաստ եղեն: (8) Ոմանք. Եւ զհետ երթան անիրաւութե. բար": (9)(10) Ոմանք. Նախ հրէի և ապա հեթանոսին: (10) Ոմանք. Փառք պատիւ և խաղաղութի 'ի վը̃ ամե որ գոր՛: (12) Ոմանք. Օրինօքն և դատեսցին: (13) Ոմանք. Որք լսօղք.. այլ առնօղք. (14) Ոմանք. Զօրէնս ոչ ունին.. զօրինացն գործեսցին: և ոմանք. զօրինացն գործեն: (15) Ոմանք. Յանդիմանել զմիմեա": (16) Ոմանք. Յորում դատի Այ.. աւետարանին իմոյ: (17) Ոմանք. Ապա եթէ դու որ Հր": (20) Ոմանք. Եւ ճշմարտութե օրինացն: (22) Ոմանք. 'Ի

Digitized by Google

23 * որ օրինօքն պարծիս, յանցանելն քո օրինացն զԱծ
24 անարգես: * Զի անուն Այ վասն ձեր հայհոյի 'ի մէջ
25 հեթանոսաց՝ որպէս և գրեալ է: * Թլփատութիւն օգնէ ա գ
եթէ զօրէնսն պահիցես. ապա թէ յանցաւոր օրինացն
26 իցես, թլփատութիւն քո անթլփատութիւն եղև: * Իսկ
եթէ անթլփատութիւնն զիրաւունս օրինացն պահիցէ.
ոչ ապաքէն անթլփատութիւն նր 'ի թլփատութիւն համա-
27 րեսցի. * և դատեսցի որ 'ի բնէ անթլփատութիւնն է,
զօրէնսն կատարելով, զքեզ որ գրովն և թլփատութեամբն
28 յանցաւոր օրինացն իցես: * Զի ոչ եթէ որ յայտնի հր-
29 էայն է, և ոչ որ յայտնի մարմնով թլփատութիւն. * այլ
որ 'ի ծածուկ հրեայն է, և թլփատութիւն սրտի. հոգւով
և ոչ գրով. որոյ գովութիւն, ոչ 'ի մարդկանէ է, այլ յԱյ:

ԳԼ. Գ.

1 Իսկ արդ՝ զի՞նչ աւելի է հրէին, կամ զի՞նչ օգուտ Գ
2 'ի թլփատութենէ՝ անտի: * Բազում ինչ, ամ իրօք.
նախ՝ այն իսկ, զի հաւատարիմ եղեն պատգամքն Այ:
3 * Իսկ արդ՝ եթէ չէր հաւատացեալ ոմանց, միթէ՝ անհ-
հաւատութիւն նց զԱյ հաւատարմութիւն խափանիցէ՞. քաւ լիցի:
4 * Այլ՝ եղիցի Այ ճշմարիտ, և ամ մարդ սուտ. որպէս
և գրեալ է. որպէս արդարասցիս 'ի բանս քո, և յաղ-
5 թեսցես 'ի դատել քեզ: * Իսկ արդ՝ եթէ անիրաւու-
թիւնք մեր զԱյ արդարութիւն յանդիմանեն կացուցանեն,
զի՞նչ ասասցուք. միթէ անիրաւ ինչ է Այ՝ որ ածէ զբար-
6 կութիւն, * ըստ մարդկութեան՝ ասեմ. քաւ լիցի: ապա
7 թէ ոչ՝ զիա՞րդ դատի Այ զաշխարհ: * Զի եթէ ճշմար-
տութիւն Այ յիմում ստութեան առաւելաւ 'ի փառս նր,
8 զի՞ ևս ես իբրև զմեղաւոր դատիմ: * և կամ թէ՝ որպէս
հայհոյիմքն, և որպէս ասեն ոմանք զմէնջ ասել. թէ
արասցուք զչար՝ զի եկեսցէ բարի. որոց դատաստան-
քըն յիրաւի են:
9 * Իսկ արդ՝ զի՞ւ իւիք առաւել իցեմք. ապաքէն և ոչ Դ
իւիք.

մէ հեթնոսաց: Ոսկ. օրինակ մի. 'ի մէջ հեթնոսաց: (23) Ոմանք. Յանցանելովդ ընդ օրէնս: (24) Ոմանք. Զի անուանն Այ . . . հեթանոսացն: (25) Ոմանք. Պահեսցես. ապա եթէ յանցաւ": (26) Ոմանք. Անթլփատութիւնն նր . . համարեսցի: (27) Ոմանք. Եւ դատեսցի որ: (28) Ոմանք. Հրեայն իցէ: (29) Օրինակ մի. Որով գովութիւն, ոչ:
ԳԼ. Գ. (3) Ոմանք. Անհաւատութիւն նց: (4) Ոմանք. Եղիցիս 'ի բանս քո, և յաղթեսցես 'ի: (5) Ոմանք. Ինչ իցէ Այ, որ ածէ զբարկութիւն: (6) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ: (8) Բազմք. Ասեն զմէնջ ոմանք: Եւ ոմանք. Հայհոյիմքն ասել ոմանց զմէնջ: (8) Ոսկեան. Արասցուք զչարիս: (9) Ոմանք.

Digitized by Google

իւիք․ քանզի յառաջագոյն իսկ մեղադիր եղաք Հրէից
և հեթանոսաց, ամենեցուն ընդ մեղօք լինելոյ։ * որպէս 10
և գրեալ է․ թէ ոչ գոյ արդար՝ և ոչ մի․ * և ոչ գոյ՝ 11
որ իմանայ, և ոչ ոք է որ խնդրէ զԱծ։ * ամենեքեան 12
խոտորեցան ՚ի միասին և անպիտանացան։ ոչ ոք է որ
առնէ զքաղցրութիւն, ․ ․ ոչ ոք է մինչև ՚ի մի։ * գերեզ- 13
ման բաց է կոկորդ նց, լեզուօք իւրեանց նենգաւորք
եղեն։ Թոյնք իժից ՚ի ներքոյ շրթանց նց․ * որոց բե- 14
րանք անիծիւք և դառնութբ լի են։ * Երագ են ոտք 15
նց հեղուլ զարիւն։ * բեկումն և թշուառութի ՚ի ճա- 16
նապարհս նց․ * և զճանապարհն խաղաղութե ոչ ծա- 17
բ գ նեան։ * ոչ է երկիւղ այ առաջի աչաց նց։ * Բայց 18
գիտեմք՝ որ ինչ միանգամ օրէնքն ասեն, այնոցիկ որ 19
ընդ օրինօքն են՝ ասեն․ զի ամ բերան խցցի, և դա-
տապարտ լիցի ամ աշխարհ այ։ * Զի ՚ի գործոց օրէ- 20
նաց, ոչ արդարասցի ամ մարմին առաջի նր․ քանզի
օրինօքն է գիտութի մեղաց։ * բայց արդ՝ առանց օրէ- 21
նաց իսկ արդարութի այ յայտնեցաւ է, վկայեալ յօ-
րինաց անտի՝ և ՚ի մարգարէից։ * Քանզի արդարու- 22
թի այ ՚ի հաւատոց անտի յՅի քսի, յամենայն հաւա-
տացեալս․ և ոչինչ է խտիր։ * քանզի ամենեքին մե- 23
ղան․ և նուազեալ են ՚ի փառացն այ։ * և արդարա- 24
նան ձրի նորին շնորհօք ՚ի ձեռն փրկութեն որ ՚ի քսն
յսն։ * զոր յառաջն եդ այ քաւութի ՚ի ձեռն հաւա- 25
տոցն արեամբ նր ՚ի հանդէս արդարութե նր, վա թո-
ղութե յառաջագոյն մեղացն գործելոց․ * ՚ի ներելն 26
այ։ ՚ի հանդէս արդարութեն նր ՚ի ժամանակի յայսմ-
միկ․ զի եղիցի նա արդար, և արդարացուսցէ զայն որ
՚ի հաւատոցն յսի։ * Իսկ արդ՝ ուր են պարծանքն․ 27
արգելան։ յորմէ օրինաց, ՚ի գործոց անտի․ ոչ, այլ ՚ի
հաւատոցն օրինաց։ * քանզի համարիմք հաւատովք 28
արդարանալ մարդոյ՝ առանց գործոց օրինաց։ * Եթէ 29
հրէ-

Եւ ոչ մի իւիք․․․ մեղադիր եղաք։ (10) Այլ․ Թէ ոչ ոք է արդար, և ոչ։ (11) Օրինակ մի․ Եւ ոչ ոք է որ իմանայ։ (12) Ոմանք․ ՚Ի միասին, անպիտան"։ (12) Ոսկեբ․ Ոչ ոք է որ առնէ զբարի, և ոչ։ (13) Ոմանք․ Եւ լեզուօք իւ"։ (15) Ոմանք․ Երագեն ոտք։ Այլ ոմանք․ Երագունք են ոտք։ (19) Ոմանք․ Բերան խցցին։ (20) Ոմանք․ Ոչ արդարանայ ամ մար"։ (21) Ոմանք․ Բայց առանց օրէ"․․․ յօրինացն անտի։ (23) Ոմանք․ Քանզի ամենեքեան․․․ ՚ի փառաց անտի այ։ (25) Ոմանք․ Եդ այ ՚ի քաւութի ՚ի ձեռն հաւատոց արեամբն նր․․․ արդարութեն նր։ (26) Ոմանք․ Եւ արդարացուցանէ զայն որ ՚ի հաւատոցն յսի քսի։ (29) Ոմանք․ Միայն է այ, և հեթանոս"։

Հրէից միայն իցէ Աստուած՝ և հեթանոսաց ոչ. այո և հե-
30 թանոսաց: * Զի եթէ մի է Աստուած, որ արդարացուցանէ
զթլփատութիւն 'ի հաւատոց, ապա և զանթլփատութիւն նո-
31 վին հաւատովք: * Արդ՝ զօրէնսն ինչ խափանե՞մք հա-
ւատովքս. քա՛ւ լիցի: այլ զօրէնսն հաստատեմք:

Գլ. Դ.

1 Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք գտանելոյն Աբրահամու նա- բզ
2 հապետին մերոյ ըստ մարմնոյ: * զի եթէ Աբրահա-
մու գործովք էր արդարացեալ, ունել ունէր պար-
3 ծանս, այլ ոչ առ Աստուած: * Իսկ զի՞նչ ասիցէ գիր. հա-
ւատաց Աբրահամ յԱստուած, և համարեցաւ նմա յարդա-
4 րութիւն: * Բայց այնմ որ գործիցէն, ոչ համարի՛ն վարձքն
5 ըստ շնորհաց, այլ ըստ պարտուց: * Իսկ այնմ որ ո՛չն
գործիցէ, բայց հաւատայցէ յայն որ արդարացուցա-
նէ զամպարիշտս, համարի՛ն հաւատքն նմա յարդարութիւն:
6 * Որպէս և Դաւիթ ասէ զերանութիւն մարդոյ, որում
7 Աստուած համարի արդարութիւն առանց գործոց: * Երանի ո-
րոց թողան անօրէնութիւնք, և որոց ծածկեցան մեղք
8 իւրեանց: * Երանելի՛ է այր՝ որում ոչ համարեսցի
9 Տէր զմեղս նորա: * Արդ՝ երանութիւնս այս 'ի վերայ
թլփատութեա՞ն է, թէ 'ի վերայ անթլփատութեան. քան-
զի ասեմք եթէ համարեցաւ Աբրահամու հաւատքն յար-
10 դարութիւն: * Արդ՝ զիա՞րդ համարեցաւ. մինչդեռ 'ի
թլփատութեա՞ն էր՝ եթէ յանթլփատութեան: ոչ 'ի թլփա-
11 տութեան, այլ յանթլփատութեան: * և նշանակ առ ըզ-
թլփատութիւն, կնիք արդարութեան հաւատոց, որ յան-
թլփատութենէ անտի: Զի եղիցի նա հայր ամենայն հաւատա-
ցելոց որ յանթլփատութենէ անտի իցեն. առ 'ի համա-
րե-

---

(30) Ոմանք. Զի թէ մի.. զթլփատութիւն 'ի հաւատոց.. և զանթլփատութիւն նո՛": (31) Ոմանք. Զօրէնս ինչ խափանիցեմք հաւատովք:

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Ասեմք.. նահապետին մեր Աբրահամ: (2) Ոմանք. Աբրահամ գործովք: (3) Ոմանք. Զինչ ասէ գիր... նմա արդարութիւն: (4) Ոմանք. Որ գործիցեն.. վարձք ըստ շնորհացն, այլ ըստ պարտեացն: (5) Ոմանք. Այն որ գործիցէ.. զամբարիշտսն, համարին նմա հաւատքն յարդա՛": (5) Ոսկան յաւելու. Յարդարութիւն, ըստ առաջադրութէ շնորհին այ: (6) Ոմանք. Համարի յարդարութիւն: Ոսկան. Համարի զարդարութիւն: (7) Ոմանք. Մեղք նց: (8) Ոմանք. Ոչ համարիցի. կամ, համարի: (9) Ոմանք. 'Ի վրն թլփատութեան է, թէ... եթէ համարեցաւ Աբր": (10) Ոմանք. Մինչ 'ի թլփատութեան էր՝ թէ յանթլ": (11) Ոմանք. Արդարութեան հաւատոցն որ 'ի թլփատութենէ

Digitized by Google

ընկալաւ եւ կնիք յարդարութեան. * Եւ հայր թլփատութեան 12
որոց ոչ 'ի թլփատութենէ անտի են եթ, այլեւ որոց երթ-
թայցեն ընդ հետս անթլփատութեան հաւատոց հօր մե-
Գ Գ րոյ Աբրահամու: * Զի ոչ եթէ օրինօքն էին աւետիքն 13
Աբրահամու՝ եւ զաւակի նորա՝ ժառանգ լինել աշխար-
հի, այլ 'ի հաւատոցն արդարութենէ: * Զի եթէ որք 14
յօրինացն են, ժառանգք իցեն. ապա ընդունայն են
հաւատքն՝ եւ զատարկ աւետիքն: * Քանզի օրէնքն բար- 15
կութիւն գործեն. քանզի ուր ոչ են օրէնք, եւ ոչ յան-
ցանք իցեն: * Վասն այսորիկ 'ի հաւատոց անտի, զի ըստ 16
շնորհացն իցէ. առ 'ի լինել հաստատուն աւետեացն
ամենայն զաւակին. ոչ այնմ միայն՝ որ յօրինաց անտի, այլ
եւ այնմ որ 'ի հաւատոցն Աբրահամու. որ է հայր մեր
ամենեցուն: * Որպէս եւ գրեալ է՝ եթէ հայր ազգաց բազ- 17
մաց արարի զքեզ, առաջի Այ: որում հաւատացն՝
եթէ կենդանի առնէ զմեռեալս, եւ կոչէ զչեղեալսն իբ-
րեւ զէեալս: * Որ յանյուսն յուսով հաւատաց, լինել նմա 18
հայր ազգաց բազմաց. ըստ ասացելումն, թէ այսպէս
եղիցի զաւակ քո: * Եւ նա՝ ոչ երկմտեաց 'ի հաւատսն, 19
թէպէտ եւ հայեցաւ 'ի մարմին իւր՝ այժմ մեռելոտեալ իբրեւ
'ի մեռեալ. քանզի զհարիւրամենից ամաց էր. եւ 'ի
մեռելութիւն արգանդին Սառայի: * Քանզի աւետեացն 20
Այ՝ ոչ երկմտեաց անհաւատութեամբ, այլ զօրացաւ հա-
ւատովք, ետ փառս Այ՝ * Եւ հաստատեցաւ 'ի միտս իւր, 21
թէ որ խոստացաւն՝ կարող է առնել: * Վասն որոյ եւ հա- 22
մարեցաւ նմա յարդարութիւն: * Այլ ոչ գրեցաւ, 23
ոչ եթէ վասն նորա միայն՝ թէ համարեցաւ նմա. * այլ 24
եւ վասն մեր, որոց համարելոց է. որք հաւատամքս յայն
որ

անտի . . . եւ նոյ արդարութեան: (12) Ոմանք. Այլ եւ որոց երթիցեն զհետս անթլփատութեան . . հօր մերում Աբր՟: (12) Յօրինակին գրեալ. Անթլփատութեան հաւատոց հօր: (13) Ոմանք. 'Ի հաւատոցն արդարութենէ. (14) Ոմանք. Զի թէ . . ժառանգք են: (14) Յօրինակին գրեալ. Ընդունայնացին հաւ՟: (15) Ոմանք. Ուր ոչ են օրէնք. (16) Բնաւ. Վս՟ այնորիկ 'ի հաւ՟: (17) Ոմանք. Թէ հայր . . առաջի Այ: որում հաւատաց, թէ կենդանի: (18) Ոմանք. Որ անյոյսն յու՟ . . . ըստ ասացելոյն; եթէ: Որ օրինակ ի Բազմաց, որում ասացաւն, թէ հայր ազգաց բազմաց արարի զքեզ. եւ եթէ այսպէս եղիցի զաւ՟: (19) Ոմանք. 'Ի մարմինն իւր . . . Զի զի հարիւրամենից . . . յարգանդին Սառայի: (20) Ոմանք. Քանզի յաւետեացն Այ: (21) Ոմանք. Եթէ որ խոստացաւ: (22) Ոմանք. Վս՟ որոյ եւ համարեցաւ նմա արդար: (23) Ոմանք. Այլ ոչ զի գրեցաւ . . . եթէ համարեցաւ: (24) Ոմանք. Վս՟ մերոյս: Որք . . .

Digitized by Google

25 որ յարոյց զՅս զՏէր մեր 'ի մեռելոց . * որ մատնեցաւ
վն յանցանաց մերոց . եւ յարեաւ՝ վասն զմեզ արդա-
րացուցանելոյ :

Գլ. Ե.

1 Այսուհետեւ արդարացեալք 'ի հաւատոց անտի , խա- Ե
ղաղութիւն կալցուք առ Աստուած , 'ի ձեռն Տեառն մերոյ Յսի
2 Քսի . * որով եւ զընծայութիւն ընկալաք հաւատովք 'ի շնոր-
հս յայսմիկ . յորում կամք , եւ պարծիմք յուսով
3 փառացն Այ : * Եւ ոչ այսչափ միայն , այլ եւ պար-
ծիմք եւս 'ի նեղութիւնս մեր : քանզի գիտեմք , եթէ նե-
4 ղութիւնք համբերութիւն գործեն : * համբերութիւն զհաստատութիւն .
5 հաստատութիւն՝ զյոյս . * յոյս՝ ոչ երբէք ամաչեցուցանէ . զի
սէրն Այ սփռեալ է 'ի սիրտս մեր , 'ի ձեռն Հոգւոյն
6 սրբոյ որ տուաւ մեզ : * Զի մինչդեռ տկարքն էաք , Քս
ըստ ժամանակին 'ի վերայ ամբարշտաց մեռաւ ;
7 * զի վասն արդարոյ հազիւ ոք թէ մեռանիցի , այլ վն
8 բարւոյ թերեւս համարձակիցի ոք մեռանել : * Յայտ-
նեաց Աստուած զսէրն իւր 'ի մեզ . զի մինչդեռ մեղաւորքն
9 էաք , * Քս վասն մեր մեռաւ . ուստի եւս առաւել յար-
դարանալս մերում արեամբ նորա , ապրեսցուք
10 նովաւ 'ի բարկութենէ անտի : * Զի եթէ մինչ թշնամիքն
էաք , հաշտեցաք ընդ Այ մահուամբ որդւոյ նորա . որչափ
եւս առաւել 'ի հաշտելս մերում ապրեսցուք կենօքն նորա :
11 * Եւ ոչ այսչափ միայն , այլ եւ պարծիմք եւս յԱծ 'ի ձեռն
Տեառն մերոյ Յսի Քսի . որով եւ զհաշտութիւնն իսկ ընկալաք :
12 * Զի որպէս 'ի միոջէ մարդոյ մեղք յաշխարհ մտին , եւ 'ի Զ
մեղաց անտի մահ . եւ այնպէս յամենայն մարդիկ տարածե- գղ
13 ցաւ մահ , որով ամենեքեան մեղան : * Քանզի մինչեւ յօ-
րէնսն մեղք էին յաշխարհի , բայց մեղք ոչ համարին
14 ուր օրէնք ոչ իցեն : * Այլ թագաւորեաց մահ յԱ-
դա-

վասն մեր՝ որոց հանդերձեալ է : (25) Ոմանք . Վն մեղաց մերոց , եւ յարեաւ :

Գլ . Ե . (2) Ոմանք . Որով եւ զընծայութիւն իսկ ընկալաք : Ոսկ օրինակ մի . Որով զհաշտութիւն իսկ ըն" : (4) Ոմանք . Համբերութեան զայս : (5 Ոմանք . Յոյսն ոչ երբէք : (7) Բնագիր . Հազիւ ոք մեռանիցի : (7) Ոմանք . Թերեւս համարձակեսցի : (8) Ոմանք . Զի մինչ մեղաւորքն էաք : Ոսկ օրինակ . Տկարքն էաք : (9) Օրինակ մի . Այժմիկ ապրեսցուք արեամբն նորա . եւ նովաւ 'ի բարկ" : (10) Ոմանք . Զի թէ մինչ թշնամիք" : (11) Ոմանք . Եւ զհաշտութիւն իսկ ըն" : (13) Ոմանք . Մինչեւ յօրէնսն մեղք էին յաշխարհ . . Մեղք ոչ համարէին , ուր օրէնք ոչ են : (14) Ոսկան . Մինչեւ ցՄովսէս : (14) Ոմանք . Ըստ նմանութեան . . . օրինակ հանդերձելումն

Digitized by Google

յադամայ մինչև ՚ի մովսէս, և ՚ի վերայ չյանցուցելոցն ;
նմանութեան յանցուածոցն ադամայ, որ է օրինակ
հանդերձելոյն: * Այլ ոչ որպէս յանցանքն, նոյնպէս և 15
շնորհքն: զի եթէ միոյն յանցանօք բազումք մեռան. որ-
չափ ևս առաւել շնորհքն այ և պարգևքն շնորհօք միոյն
մարդոյ յիսի քսի ՚ի բազումս առաւելան: * Եւ ոչ որպէս 16
՚ի միոջէ յանցուցելոյն պարգևքն. զի դատաստանն ՚ի
միոջէ յանցուածոց անտի ՚ի դատապարտութիւն. այլ
շնորհքն՝ ՚ի բազմաց յանցուածոցն յարդարութիւն: * Զի 17
եթէ միոյն յանցանաց մահ թագաւորեաց միովն, որ-
չափ ևս առաւել՝ որք զառաւելութիւն շնորհացն և ըղ-
պարգևաց արդարութեան առնուցուն, կեն[illegible]թագա-
ւորեսցեն ՚ի ձեռն միոյն յիսի քսի: * Ապա ուրեմն որպէս 18
միոյն յանցանօք յամ մարդիկ դատապարտութիւն, նոյն-
պէս և միոյն արդարութեամբ յամ մարդիկ արդարու-
թիւն՝ կենաց: * Զի որպէս անհնազանդութեամբ միոյն մար- 19
դոյ մեղաւորք բազումք եղեն. նոյնպէս և հնազանդութեամբ
միոյն՝ արդարք բազումք եղիցին: * Բայց օրէնք ՚ի ներքս 20
անկան, զի յանցանքն բազմասցին. զի ուր առաւել
եղեն մեղքն, առաւել ևս յաւելան շնորհքն: * Զի 21
որպէս թագաւորեաց մեղքն ՚ի մահու անդ, նոյնպէս և
ԺԼ շնորհքն թագաւորեսցեն արդարութեամբ ՚ի կեանսն յա-
ւիտենից ՚ի ձեռն յիսի քսի տն մերոյ:

ԳԼ. Զ.

Ե Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, յաճախեսցուք ՚ի մեղսն՝ 1
զի շնորհքն բազմասցին: * Քաւ լիցի: որք մեռաք 2
մեղացն, զիա՞րդ տակաւին ՚ի նմին կեցցեմք: * Եթէ 3
ոչ գիտէք. զի որ միանգամ մկրտեցաք ՚ի քս յս, ՚ի մահ
նորա նմա մկրտեցաք: * Թաղեցաք ընդ նմին մկրտութեամբն 4
՚ի մահ: զի որպէս յարեաւ քս ՚ի մեռելոց փառօքն հօր.
նոյն-

(15) Ոմանք. Զի թէ.. բազումք մեռան, որչ՞.. և պար-
գևքն շնորհօք միոյն մարդոյն: (16) Ոսկան. Քանզի դա-
տաստանն ՚ի միոջէ յանցուածոյ անտի: (16) Ոմանք. ՚Ի
միոջէ յանցուածոցն ՚ի դատապարտութի: Ուր օրինակ Գ: ՚Ի
միոջէ յանցուցելոց անտի ՚ի դատապարտութիւն: (17) Ոմանք.
Զի եթէ ՚ի միոյն յանցանաց մահ: Ուր Ոսկան. եթէ միոյն
յանցանօք մահ: (18) Ոմանք. Որպէս միովն յանցանօք..
դատապարտութիւն: (19) Ոմանք. Մէկոյն մարդոյն.. բազ. մ. ե՞:
(19) Օրինակ մի. Եւ ՚ի հնազանդութիւն միոյն արդարք
բազումք եղեն: (20) Ոմանք. Բայց օրէնքն ՚ի ներ՞: (21) Այլք.
Թագաւորեցին. մեղքն ՚ի մահու:
Գլ. Զ. (1) Օրինակ մի. Զի՞նչ ասեմք: (2) Ոմանք. ՚Ի նմին
կեցցուք: Եւ ոմանք. ՚ի նմին կեցէք: (4) Ոմանք. փառօք հօր:

Digitized by Google

5 Նոյնպէս և մեք ՚ի նորոգութեան կենաց շրջեսցուք։ * Զի
եթէ տնկակիցք եղեաք նմանութեան մահու նր. այլ և
6 յարութեան նորա լինիցիմք։ * Զայս գիտասջիք զի հին
մարդն մեր խաչակից եղև նմ, զի խափանեսցի մարմին
7 մեղացն, մի ևս ծառայել մեզ մեղացն։ * Զի որ մեռա
8 նին՝ արդարացեալ է ՚ի մեղաց անտի։ * Իսկ եթէ մե
ռաք ընդ քսի, հաւատամք թէ և կեցցուք ընդ նմա։
9 * Գիտեմք եթէ քս յարուցեալ է ՚ի մեռելոց. այսու
10 հետև ոչ մեռանի, և մահ նմա ոչ ևս տիրէ։ * Զի որ
մեռաւն, մեղացն մեռաւ մի անգամ, և որ կենդանին
11 է՝ կենդանի է այ։ * Նոյնպէս և դուք համարեսջիք
զանձինս մեռեալս մեղացն, և կենդանիս այ՝ ՚ի քս յս
12 ՚ի տր մեր։ * Մի այսուհետև թագաւորեսցէ մեղք
՚ի մահկանացու մարմինս ձեր, հնազանդել ցանկութեանց
13 նր։ * Եւ մի պատրաստէք զանդամս ձեր զէն անիրա
ւութեան մեղացն. այլ պատրաստեցէք զանձինս ձեր այ,
որպ ՚ի մեռելոց՝ ՚ի կենդանիս. և զանդամս ձեր՝ զէն
14 արդարութեան այ։ * Զի մեղք ձեզ ոչ տիրեսցեն. քան
15 զի ոչ էք ընդ օրինօք՝ այլ ընդ շնորհօք։ * Իսկ արդ՝
զինչ. մեղիցուք՝ զի չեմք ընդ օրինօք՝ այլ ընդ շնոր
16 հօք։ քաւ լիցի։ * Ոչ գիտէք՝ եթէ որում պատրաս
տէք զանձինս ձեր ծառայս ՚ի հնազանդութիւն, ծառայք
էք որում հնազանդիքն. եթէ մեղաց, և եթէ ՚ի հնա
17 զանդութեան արդարութեան։ * Այլ շնորհք այ. զի էիք
ծառայք մեղաց, հնազանդեցարուք ՚ի սրտէ որում ա
18 ւանդեցայք յառակ վարդապետութեան։ * Արդ՝ ազա
19 տեալք ՚ի մեղաց՝ ծառայեցէք արդարութեան, * Մարդ
կօրէն ասեմ վն տկարութե մարմնոյ ձերոյ. զի որպէս
պատրաստեցէք զանդամս ձեր ծառայս պղծութեան և ա
նօրէնութեան յանօրէնութիւն. նոյնպէս և այժմ՝ պատրաս
տե

---

(5) Ոմանք. Տնկակիցք եղեալ նմանութեան մահու։ (6) Ոմանք. Խաչակից եղև նմ։ (7) Ոմանք. Զի որ մեռանի՝ ար''։ (8) Ոմանք. Եթէ կեցցուք ընդ նմ։ (9) Ոմանք. Գիտեմք թէ և քս յա''... և մահ նմ ոչ ևս տի''։ Ուր ոսկան. գիտեմք զի քս։ (12) Ոմանք. Հնազանդեալ ցանկութեանց նր։ (13) Օրինակ մի. Զանձինս ձեր զէն անիրա''... որպ և մեռելոց կեն''։ (14) Օրինակ մի. Քանզի մեղք ձեր մի տիրեսցեն։ (15) Ոմանք. Իսկ զինչ. մեղի''։ (16) Բզմք. Թէ որում պատրաս''։ (16) Ոմանք յաւելուն. Եթէ մեղաց՝ մահու. և եթէ հնազանդութեան արդարութեան՝ ՚ի կեանս։ Ուր ոսկան. Եթէ մեղաց՝ ՚ի մահ։ (17) Ոմանք. Որում աւանդեցայքն։ (18) Ոմանք. Ազատեցեալք ՚ի մեղաց։ Ուր օրինակ մի. Ազատեցարուք ՚ի մեղաց։ (19) Ոսկան. Զանձինս ձեր ծառայս պղծութեան։ (19) Ոմանք. Անօրէնութեան յանիրաւութեան։

Digitized by Google

ացուցէք զանդամս ձեր ծառայս արդարութեան 'ի սրբութիւն։
* Զի մինչ ծառայքն էիք մեղաց, ազատացեալք էիք յար- 20
դարութենէն։ * Իսկ արդ՝ զի՞նչ պտուղ ունէիք յայնժամ, ո- 21
րոց այժմ զամօթի համարեալ էք. զի վախճան նց՝ մահ է։
Ը * Բայց արդ՝ ազատեալք 'ի մեղացն՝ և ծառայեալք 22
այ, ունիք զպտուղ ձեր 'ի սրբութիւն, և վախճան նորա՝
կեանքն յաւիտենից։ * Զի թոշակն մեղաց՝ մահ է. այլ 23
շնորհքն այ, կեանքն յաւիտենից 'ի քս յս 'ի տր մեր։

Գլ. Է.

ԴԴ Եթէ ոչ գիտէք եղբարք, զի ընդ գիտունս օրինաց 1
խօսիմ. զի օրէնք տիրեն մարդոյ՝ որչափ ժամա-
նակս կենդանի է։ * Քանզի կին առնակին, 'ի կեն- 2
դանւոյ այր իւր կապեալ կայ օրինօք. իսկ եթէ մեռա-
նիցի այրն, արձակեալ է յօրինաց առնն։ * Ապա ու- 3
րեմն մինչ կենդանի է այրն, շուն կոչի՝ եթէ լինիցի
առն այլում։ և եթէ մեռանիցի այրն, ազատ է յօրէ-
նացն, չհամարեալ շուն՝ եթէ լինիցի առն այլում։
* Այսուհետև և դուք եղբարք, մեռարուք օրինացն 4
մարմնովն քսի՝ լինել այլում, որ 'ի մեռելոց յարու-
ցեալ է, զի պտղաբերեսցուք այ։ * Քանզի մինչ էաքն 5
մարմնով, կարիք մեղաց որ օրինօքն էին, զօրանային
յանդամս մեր, առ 'ի պտղաբերս առնելոյ զմեզ մա-
հու։ * Բայց այժմ զատուցաք յօրինաց անտի. քան- 6
զի մեռաք այնմիկ որով ըմբռնեալն էաք, առ 'ի ծառայել
մեզ նորոգութեամբ հոգւոյն՝ և ոչ հնութեամբ գրոյն։
Թ * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմք. օրէնքն մե՞ղք իցեն. քաւ լի- 7
ցի։ այլ զմեղս ոչ գիտէի, եթէ ոչ օրինօքն. և զցան-
կութիւն ոչ ճանաչէի, եթէ ոչ օրինացն էր ասացեալ,
մի ցանկանայցես։ * Պատճառս առեալ մեղքն պատուի- 8
րա-

---

(20) Ոմանք. Ծառայք էիք մեղաց, ազատեալք էիք յար"։ (21) Ոմանք. Որով այժմ զամօ".. զի վախճանն նց։ (22) Ոմանք. Ազատեալք 'ի մեղաց... և վախճան նց կեանքն յաւ"։ (23) Ոմանք. Մեղաց մահ. այլ շնորհքն այ, կեանք են յաւիտենից։

Գլ. Է. (1) Ոմանք. Ցորչափ ժամս։ (1) Բազումք. Կենդանի իցէ։ (2) Բազումք. Իսկ եթէ մեռցի այրն.. յօրինաց առնն։ (3) Ոմանք. Եւ եթէ մեռցի այրն... եթէ լինիցի այլում։ (4) Յօրինակին գրեր. Այսուհետև և դուք։ (4) Ոմանք. Պտղաբեր լիցուք։ (5) Ոմանք. Առ 'ի պտղաբեր առնել զմեզ մահու։ (6) Օրինակ մի. Քակի մեղաց այնմիկ։ (6) Ոմանք. Եւ ոչ հնութեան գրոյն։ (7) Ոմանք. Իսկ զի՞նչ ասեմք.. եթէ ոչ օրինօք. և զցանկութիւն ոչ ճան".. օրինօքն էր ասացեալ։ (8) Ոմանք. Մեղքն պատուիրա-

Digitized by Google

պատուիրանն, և գործեցին յիս զամենայն ցանկութիւն. զի առանց
9 օրինաց մեղքն մեռեալ էին: * Եւ ես առանց օրինացն
երբեմն էի կենդանի. այլ իբրև եհաս յիս պատուի-
10 րանն, մեղքն կենդանացան. * և ես մեռայ: և գտաւ
ինձ պատուիրանն որ 'ի կեանսն էր, նոյն 'ի մահ:
11 * Զի մեղացն պատճառս առեալ պատուիրանաւն խա-
բեցին զիս, և նովիմբ սպանին:
12 * Այսուհետև օրէնքն սուրբ են և պատուիրանն, ս'ր Ժ
13 և արդար և բարերար: * Իսկ արդ' ինձ բարին մահ ԳԴ
եղև. քաւ լիցի. այլ մեղքն. զի երևեսցին մեղքն բա-
րեաւն գործել ինձ զմահ. զի եղիցին ըստ առաւելութե-
14 մեղքն մեղաւոր 'ի ձեռն պատուիրանին: * Գիտեմ
զի օրէնքն հոգևոր են. այլ ես մարմնաւոր եմ ընդ մե-
15 ղօք վաճառեալ: * Զի զոր գործեմն' ոչ գիտեմ. ոչ ե-
թէ զոր կամիմն' զայն առնեմ, այլ զոր ատեմն զայն
16 գործեմ: * Ապա եթէ զոր ոչն կամիմ' զայն առնեմ,
17 միաբանիմ օրինացն թէ բարւոք են: * Այլ արդ' ոչ
18 եթէ ես գործեմ զայն, այլ բնակեալն յիս մեղքն: * Գի-
տեմ զի ոչ բնակեալ է յիս, այսինքն է' 'ի մարմնի ի-
մում, բարի ինչ. զի կամքն առաջի կան ինձ. և առ-
19 նել զբարին ոչ: * Զի ոչ եթէ զոր կամիմ զբարին' առ-
20 նեմ, այլ զոր ոչն կամիմ զչարն զայն գործեմ: * Ա-
պա եթէ զոր ոչն կամիմ' զայն առնեմ, ոչ ևս ես առ-
21 նեմ զայն, այլ բնակեալն յիս մեղքն: * Եւ արդ' գտա-
նեմ զօրէնս այսուրիկ որ կամիցին առնել յիս զբարին. և
22 ինձ չարն առաջի կայ: * Հաւանեալ եմ ԱԾ օրէնսն ըստ
23 ներքին մարդոյն: * բայց տեսանեմ այլ օրէնս յանդամս
իմ, զինեալ հակառակ օրինաց մտաց իմոց, և գերեալ
24 զիս օրինացն մեղաց որ են յանդամս իմ: * Այր մի տա-
ռապեալ եմ ես. ո՛վ ապրեցուսցէ զիս 'ի մարմնոյ աստի
25 մահու: * այլ շնորհքն Այ 'ի ձեռն յՆի Քնի Տն մերոյ:

Ապա

նքն . . առանց օրինացն մեղք մեռեալ էին: (10) Ոմանք. Որ 'ի կեանս էր: (12) Ոմանք. Օրէնք սբ են, և պատուիրանքն սբ են և ար՛: (13) Ոմանք. Ըստ առաւելութեան: (14) Ոմանք. Գիտեմք զի օրէնքն: (15) Ոսկան յառէլաւ. Զոր կամիմն զչարին' զայն առ՛ . . ատեմն զչարն' զայն գոր՛: (15) Ոմանք. Զոր ատեմն: (16) Ոմանք. Ապա թէ . . . եթէ բարւոք են: (17) Օրինակ մի. Արդ ոչ ես գործեմ զայն, այլ որ բնակեալն յիս: (18) Ոմանք. Առաջի կայ ինձ: (19) Ոմանք. Կամիմն զբարին . . . կամիմն զչարն: (19) Ոսկան. Զբարին' զայն առնեմ: (20) Օրինակ մի. Ապա թէ զոր ոչ կամիմ: (21) Ոմանք. Զօրէնսն այսուրիկ, որ կամիցին յիս առնել: (23) Ոմանք. Մտացն իմոց: (25) Ոմանք. Այլ շնորհք Այ . . Տն մերոյ յՆի Քնի:

Digitized by Google

ՃԱ Ապա ուրեմն, ես ինքնին մտօք իմովք ծառայեմ օրի-
ԵԿ նացն Այ. եւ մարմնովս օրինացն մեղաց։

ԳԼ. Ը.

Թէ այսպէս իցէ, ոչինչ դատապարտութիւն է այնո- 1
ցիկ որ ՚ի Քս Յս. որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ։ * զի 2
օրէնք հոգւոյն կենաց ՚ի Քս Յս ազատեցին զիս յօրինաց
մեղացն եւ մահու։ * Զի որ անհնարինն էր օրինացն՝ 3
որով տկարանայրն մարմնովն. Ած զորդին իւր առաքեաց
՚ի նմանութիւն մարմնոյ մեղաց, եւ վն մեղաց, եւ դատա-
պարտեաց զմեղս ՚ի մարմնի անդ. * զի արդարութիւն 4
օրինացն կատարեսցի ՚ի մեզ, որք ոչ ըստ մարմնոյ գը-
նայցեմք՝ այլ ըստ հոգւոյն։ * Զի որք ըստ մարմնոյն են, 5
զմարմնոյն խորհին. եւ որք ըստ հոգւոյն՝ զհոգւոյն։
* Զի խորհուրդ մարմնոյ՝ մահ է. եւ խորհուրդ հոգ- 6
ւոյն՝ կեանք եւ խաղաղութիւն։ * Քանզի խորհուրդ մարմնոյ 7
թշնամութիւն է յԱծ. զի օրինացն Այ ոչ հնազանդի. նա
եւ կարէ իսկ ոչ։ * զի որ մարմնաւորն են, Այ հաճոյ լինել 8
ոչ կարեն։ * Բայց դուք՝ ոչ էք մարմնով՝ այլ հոգւով. 9
եթէ իցէ հոգին Այ ՚ի ձեզ բնակեալ. ապա եթէ ոք
զհոգին Քի ոչ ունի, նա՝ չէ նորա։ * Իսկ եթէ Քս ՚ի ձեզ 10
է, ապա մարմինն մեռեալ է վն մեղաց. եւ հոգին կեն-
դանի է վն արդարութեան։ * Եթէ հոգի այնորիկ որ 11
յարոյց զՅս ՚ի մեռելոց՝ բնակեալ է ՚ի ձեզ. ապա եւ
որ յարոյց զՔս ՚ի մեռելոց՝ կենդանացուսցէ զմահ-
կանացու մարմինսն ձեր բնակեալ հոգւովն իւրով ՚ի ձեզ։
ՃԲ * Այսուհետեւ եղբարք՝ պարտապանք եմք, ոչ մարմ- 12
նով ըստ մարմնոյ կեալ։ * զի եթէ ըստ մարմնոյ կեա- 13
յցէք, մեռանելոց էք. իսկ եթէ հոգւով զգործս մարմ-
նոյ

(25) Բիւզ. Ծառայեմ օրինաց Այ, եւ մարմնոյ օրինաց մեղաց։ Ոսկ. օրինակ մի. Եւ մարմնով իմով օրի՛՛։
Գլ. Ը. (1) Ոմանք. Եթէ այսպէս իցէ ... որ ՚ի յս քս։ (1) ՚Ի Բիւզ. Աւել. ՚ի քս յս, որ ոչ գնան ըստ մարմնոյ։ Ոսկ. ոմանք. Որք ոչ մարմնով գնան։ Իսկ ոմանք. որք ոչ ըստ մարմնոյ վարին։ (2) Ոմանք. ՚Ի յս քս ազատեցին յօրէնաց։ (3) Ոմանք. Անհնարին էր.. որով տկարանայր.. մարմնոյն մեղաց.. ՚ի մարմնին անդ։ (4) Ոմանք. Այլ ըստ հոգւոյ։ (5) Ոմանք. Ըստ հոգւոյ՝ զհոգւոյն։ (6) Ոմանք. Եւ խորհուրդ հոգւոյ։ (8) Ոմանք. Հաճոյ ոչ կարեն լինել։ (9) Ոմանք. Դուք էք ոչ մարմնով... իցէ Այ հոգին.. ապա թէ ոք զհոգին քսի։ (10) Ոմանք. Եւ հոգի կենդանի է։ (11) Ոսկան յաւելու. Եւ որ յարոյց զյս քս ՚ի մեռե՛՛։ (11) Ոմանք. Կենդանացուսցէ եւ զմահկա՛՛.. հոգւոյն իւրով։ (12) Ոմանք. Ոչ մարմնոյ ըստ

14 նոյ սպանանիցէք, կեցջիք: * Զի որ հոգւովն այ վա-
15 րին, նոքա են որդիք այ: * Զի ոչ առէք զհոգին ծա-
ռայութեան միւսանգամ յերկիւղ, այլ առէք զհոգին որ-
16 դեգրութեան. որով աղաղակեմք, աբբա, հայր: * Նոյն
ինքն հոգին վկայէ հոգւոյս մերում, եթէ եմք որդիք
17 այ: * Եւ եթէ որդիք, ապա և ժառանգք. ժառանգք
այ՝ և ժառանգակիցք քի. եթէ չարչարանացն կցորդ
լինիմք, և փառացն հաղորդ լինելոց եմք:
18 * Ինձ այսպէս թուի, եթէ ոչ են արժանի չարչարանք ժԲ
ժամանակիս հանդերձելոց փառացն՝ որ յայտնելոց
19 են ՚ի մեզ: * Զի ակնկալութիւն արարածոց՝ յայտնու-
20 թեան որդւոյն այ սպասէ: * Զի ընդունայնութեան արա-
րածքն հնազանդեցան, ոչ իւրեանց կամաւ, այլ վն
21 այնորիկ որ հնազանդեցոյցն յուսով. * Զի և ինք-
եանք իսկ արարածքն ազատեսցին ՚ի ծառայութենէ ապա-
22 կանութեան՝ յազատութիւն փառաց որդւոյն այ: * Քան-
զի գիտեմք, եթէ ամ արարածք հեծեծեն և երկնեն մին-
23 չև ցայժմ: * Եւ ոչ այսչափ միայն. այլ և մեք իսկ՝ որ
զպտուղ հոգւոյն ունիմք, անձամբ յանձինս մեր հե-
ծեմք՝ որդեգրութեան ակն կալեալ փրկութեան մարմնոյ
24 մերոյ: * Զի յուսով ապրեցաք. այլ յոյս տեսանելի՝
25 չէ յոյս. զի զոր տեսանէ ոք՝ զի՞ եւս յուսայ: * Ապա
եթէ զոր ոչն տեսանեմք յուսամք, համբերութեամբ
26 ակն ունիմք: * Նոյնպէս և հոգին ՚ի թիկունս հասա-
նէ տկարութեանս մերում. զի զոր կամքն յաղօթս, որպ
արժան իցէ՝ ոչ գիտեմք. այլ ինքն հոգին բարեխօս
27 լինի ՚ի հեծութիւնս անմռունչս: * Բայց որ քննէն զսիրտս,
գիտէ զինչ խորհուրդ է հոգւոյն. զի ըստ այ բարե-
խօ

մարմնոյ կեայ: (13) Ոսկան. Զի թէ ըստ մարմնոյ կեց-
ջիք, մե": (16) Ոմանք. Հոգւոյս մերոյ՝ թէ եմք որ":
(17) Ոմանք. Չարչարանացն քի կցորդ լինիցիմք: (18) Ո-
մանք. Յայտնելոցն են: (19) Ոմանք. Արարածոցս յայտ-
նութեան որդւոյն այ սպասեն: Ուր ոմանք ՚ի լուսան". Նշանա-
կէն. որդւոցն այ սպա": (20) Ոմանք. Արարածք հնա"...
այլ վն այնորիկ որ հնա": (21) Բղք. Ազատեսցին ՚ի
ծառայ": (21) Ոմանք ՚ի լուսան". Նշանակէն. Փառաց որդ-
ւոցն այ: (23) Ոմանք. Որդեգրութեան ակնկալեալք: (24) Օ-
րինակ մի. Զի զոր տեսանեմք, զի՞ եւս յուսամք: (25) Ո-
մանք. Ապա թէ զոր ոչն: (26) Ոմանք. Նոյնպէս և հո-
գին.. տկարութեան մե".. զոր կամք.. որպ արժանն է-
ցէ՝ չգիտեմք... զի ինքն հոգին վն մեր բարեխօս լինի
՚ի հեծութեամբ ան": Ուր օրինակ մի. Հոգին ոք բարեխօս
լինի առ հեծութիւնս: (27) Ոմանք. Այլ որ քննէ զսը-
իրտս... բարեխօս է վն սրբոց:

Digitized by Google

խօսէ վս̃ սրբոց ։ * Բայց գիտեմք՝ եթէ որոց սիրեն 28
զԱծ, յամենայնի գործակից լինի 'ի բարիս՝ որք հրաւիրա-
նաւն կոչեցեալ են ։ * զի զորս յառաջն ծանեաւ, յառա- 29
ջագոյն հրաւիրեաց կերպարանակից լինել պատկերի
որդւոյն իւրոյ ․ զի եղիցի նա անդրանիկ 'ի մէջ եղ-
բարց բազմաց ։ * Եւ զորս յառաջագոյնն հրաւիրեաց՝ 30
զնոսին և կոչեաց ․ և զորս կոչեացն, զնոսին և արդա-
րացոյց ․ և զորս արդարացոյցն, զնոսին և փառաւորս
արար ։ * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմք առ այս ․ եթէ Աւծ 31
'ի մեր կոյս է, ո՞վ իցէ մեր հակառակ ։ * որ յիւր որ- 32
դւոյն ոչ խնայեաց, այլ վս̃ մեր ամենեցուն մատնեաց
զնա ․ զիա՞րդ ոչ նովաւ հանդերձ զամ̃ շնորհիցէ մեզ ։
* Ո՞վ իցէ որ մեղադիր լինիցի ընտրելոց Այ ․ Աւծ է 33
որ արդարացուցանէ, * իսկ արդ՝ ո՞վ է որ դատապարտա- 34
նեսցէ ։ Քս̃ յս̃՝ որ մեռաւն, մանաւանդ թէ յարու-
ցեալն իսկ է ․ և է ընդ աջմէ Այ, որ և բարեխօսէ իսկ է վս̃ մեր ։
ԺԳ * Արդ՝ ո՞վ մեկնեսցէ զմեզ 'ի սիրոյն Քսի, նեղութի՞ւն, 35
թէ անձկութի՞ւն ․ թէ հալածա՞նք, թէ սո՞վ, թէ մեր-
կութի՞ւն, թէ վի՞շտք, թէ սո՞ւր ․ * որպէս և գրեալ է, 36
վս̃ քո մեռանիմք զօրհանապազ, համարեցաք իբրև զոչ-
խարս 'ի սպանդ ․ * այլ յայսմ ամենայնի առաւել յաղ- 37
թեմք նովաւ որ սիրեացն զմեզ ։ * Վստահացեալ հաստատեալ 38
եմ, եթէ ոչ մահ, և ոչ կեանք, և ոչ հրեշտակք, և
ոչ իշխանութիւնք, և ոչ որ կանն, և ոչ հանդերձեալքն
և ոչ զօրութիւնք, * և ոչ բարձրութիւն, և ոչ խորութիւն ․ 39
և ոչ այլ ինչ արարած՝ կարէ մեկնել զմեզ 'ի սիրոյ
անտի Այ, որ 'ի Քս̃ յս̃ 'ի Տր մեր ։

ԳԼ․ Թ․

ԺԴ / ԵԴ Ստուգութի՛ւն ասեմ 'ի Քս̃՝ և ոչ ստեմ վկայէ ինձ 1
միտք իմ 'ի հոգին Սբ ․ * զի տրտմութի՛ւն է ինձ յոյժ, 2
և

(28) Ոմանք ․ Գործակից լինին 'ի բարիս ։ (29) Ոմանք ․ Յառաջագոյն և հրաւի՛ ։ (29) Ոմանք ․ Որդւոյ իւրոյ ։ (30) Ոմանք ․ Յառաջագոյն հրաւ՛ ։ (31) Ոմանք ․ Ո՞վ իցէ մեզ հակառակ ։ (32) Ոմանք ․ Շնորհեսցէ մեզ ։ (34) Ոմանք ․ Մանաւանդ եթէ յա՛ ։ (35) Ոմանք ․ Թէ անձկութի՛ ։ (35) Ոսկան ․ Թէ վիշտ, թէ ։ (36) Օրինակ մի ․ Որպէս զոչխար 'ի սպանդ 'ի զենումն ։ (37) Ոմանք ․ Այլ այսմ ամենի ։ (38) Ոմանք ․ Քաջի հաստատեալ եմք ։ (38) Ոսկան այլայլումն յաւելու ․ Եւ ոչ իշխանութիւնք, և ոչ զօրութիւնք, և ոչ որկանն, և ոչ հանդերձեալքն ․ և ոչ նորոգեալք ։ և ոչ բարձրութիւն ։ (39) Ոմանք ․ Եւ ոչ բարձրութիւնք, և ոչ խորութիւնք ․․․ անտի որ 'ի Քսի յսի ։

Գլ․ Թ ․ (1) Ոմանք ․ Ասեմ 'ի Քս̃ յս̃, և ոչ ․․ վկայէ ինձ ։

Digitized by Google

3 և անպակաս ցաւք սրտի իմոյ։ * Զի ուխտէի՛ք խնդ-
րէի, ես ինքնին նզով լինել 'ի քսէ, վն եղբարց և ազ-
4 գականաց իմոց ըստ մարմնոյ, * որ են իսրայելացիք. որոց
որդեգրութիւն, և փառքն, և կտակարանքն, և օրէնսդ-
5 րութիւն, և պաշտօնն, և աւետիքն։ * որոց հարքն, յո-
րոց և քս ըստ մարմնոյ, որ է 'ի վերայ ամենեցուն ած
6 օրհնեա՛լ յաւիտեանս. ամէն. * Ո՛չինչ է մարթ՝ եթէ
անկեալ լինիցի բանն այ. զի ոչ ամենեքեան որ յիսրայէ-
7 լէն են, նոքա իսրայելացիք իցեն. * և ոչ որ զաւակին աբ-
րահամու են, ամենեքեան որդիք իցեն. այլ իսահա-
8 կաւ կոչեսցի քեզ զաւակ։ * այս ինքն՝ թէ ոչ որ որ-
դիքն մարմնոյն են, են որդիք այ. այլ որդիք աւետեաց
9 համարեսցին 'ի զաւակ։ * քանզի աւետեաց բանն է բանս
այս, թէ 'ի ժամանակի յայսմիկ եկից, և եղիցի սա-
10 ռայի որդի։ * Եւ ոչ այսչափ միայն, այլ և 'ի Ռե-
11 բեկայ 'ի միոջէ անկողնոյ սահակայ հօր մերոյ։ * զի
մինչ չև՛ ծնեալ էին, և մինչ չև՛ բարի ինչ կամ չար գոր-
ծեալ էր։ զի ըստ ընտրութեան յառաջադրութիւն այ հաս-
12 տատեսցի. * ոչ 'ի գործոց, այլ յայնմանէ որ կոչեացն,
13 ասացաւ նմա. * թէ երէցն կրտսերոյն ծառայեսցէ։ որպէս
և գրեալ է. թէ զյակոբ սիրեցի, և զեսաւ ատեցի։
14 * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասասցուք. միթէ անիրաւութի՞ւն իցէ
15 յայ. քաւ լիցի։ * Զի մովսիսի ասէ. ողորմեցայց՝
16 որում ողորմեցայց, և գթացայց՝ յոր գթացայցն։ * Ա-
պա ոչ ըստ այնմ ինչ է՝ որ կամիցին, և ոչ ըստ այնմ՝
17 որ ընթանայցէ. այլ ըստ այն՝ որ ողորմի։ * Քանզի ա-
սէ գիր ցփարաւոն. թէ վասն այսորիկ զարթուցի ըզ-
քեզ, զի 'ի քեզ ցուցից զզօրութիւն իմ, և պատմեսցի
18 անուն իմ ընդ ամ երկիր։ * Ապա ուրեմն՝ ում կամի
19 ողորմի, և ում կամի՝ խստանայ։ * Իսկ արդ՝ ասիցես
թէ

(3) Բժշկ. Ես իսկ ինքնին նզովլ.. եղբարց իմոց և ազգաց"։ (4) Ոսկան. Եւ կտակարանն։ (4) Ոմանք. Եւ զօրէնսդրութիւնքն։ (6) Ոմանք. Նոքա իսրայելացիք իցեն։ (7) Ոմանք. Այլ իսահակայ կոչեսցի։ (8) Ոմանք. Այս ինքն է՝ ոչ եթէ. կամ, այս ինքն է եթէ ոչ... համարին 'ի զաւակ։ (8) Յօրինակին գրեալ. Թէ ոչ որ որդ"։ (9) Ոմանք. Եթէ 'ի ժմկի։ (10) Ոմանք. Եւ ոչ այսչափ միայն... 'ի միոջէ ընկողնոյ սա"։ (11) Ոսկան. Կամ չար գործեալ էին. զի ըստ.. առաջադրութիւն այ։ Որ օրինակ մ. Յառաջնորդութիւն այ։ (13) Ոմանք. Եթէ երէցն կրտսերոյն... և զեսաւ ատե"։ (14) Ոմանք. Անիրաւութիւն իցէ այ։ (15) Ոմանք. Յորս գթացայցն։ (16) Օրինակ մ. Որ ողորմի։ (17) Ոմանք. Ասէր գիր ցփարա"։ (17) Օրինակ մ. 'Ի քեզ ցուցից զզօրութի։ (19) Ոմանք. Ուր ոք կայց

Digitized by Google

Թէ մե՞ղ եւս զի՞ դնէ՝ զի կամաց նր̃ ո՞վ կայ հակառակ:
* Իսկ արդ՝ դու ո՞վ ես մարդ՝ որ պատասխանի տաս 20
Այ: միթէ ասիցէ՞ ստեղծուածն ցստեղծիչն՝ թէ ընդէ՞-
ր այդպէս արարեր զիս: * եթէ ոչ ունիցի իշխանու- 21
թիւն բրուտն կաւոյն՝ 'ի նմին զանգուածոյ առնել անօթ,
զոմն 'ի պատիւ եւ զոմն յանարգանս: * Ապա թէ կա- 22
մէր Ած ցուցանել զբարկութիւն, եւ յայտնել զզօ-
րութիւն իւր, զոր համբերէր բազում երկայնմտութե̃
յանօթոցն բարկութեան՝ պատրաստելոցն 'ի կորուստ: * Զի 23
յայտնի արասցէ զմեծութիւն փառաց իւրոց 'ի վերայ
անօթոյն ողորմութեան, զոր պատրաստեաց 'ի փառս:
* զորս եւ կոչեաց զմեզ ոչ միայն 'ի հրէից՝ այլ եւ 'ի հե- 24
թանոսաց: * Որպէս եւ յովսէէ ասէ. կոչեցից զոր ոչ 25
ժողովուրդն իմ, ժողովուրդ իմ. եւ զչսիրեցեալն՝ սի-
րեցեալ: * եւ եղիցի 'ի տեղւոջ յորում ասացաւ նց̃, 26
թէ ոչ ժողովուրդ իմ դուք, անդ կոչեսցին նոքա որ-
դիք Այ կենդանւոյ: * Եսայի աղաղակէ վս̃ Իէլի. եթէ 27
իցէ թիւ որդւոցն Իէլի իբրեւ զաւազ ծովու, սակաւ-
ինչ մնացորդք մնասցեն: * զի բան մի հակիրճ եւ հա- 28
մառօտ արդարութե̃. զբանն հակիրճ արասցէ Տր̃ 'ի
վերայ երկրի: * Եւ որպէս ասէ Եսայի. եթէ ոչ Տր̃ 29
զօրութեանց թողեալ էր մեզ զաւակ, իբրեւ զսոդոմ լի-
նէաք՝ եւ գոմորայ նմանեաք:
ԺԵ * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, զի թէ հեթանոսք՝ որ ոչ 30
ԶԿ երթային զհետ արդարութեան, հասին արդարութեան. այնմ
արդարութեան որ 'ի հաւատոց անտի: * այլ Իէլ երթայր 31
զհետ օրինացն արդարութեան, եւ յօրէնս արդարութեան
ոչ ժամանեաց: * Ընդէ՞ր. զի ոչ 'ի հաւատոց, այլ իբ- 32
րեւ 'ի գործոց օրինաց: քանզի գթեցին նոքա առ վէ-
մին գայթակղութեան. * որպէս եւ գրեալ է. ահա- 33
ւասիկ դնեմ 'ի սիոն քար գայթակղութեան եւ վէմ
գլոր-

հակառակ: (20) Ոմանք. Ցստեղծիչն իւր թէ: (21) Ոմանք. Թէ ոչ ունիցի.. բրուտն կաւուն... առնել անօթս զոմն 'ի պատուի, եւ զո": (22) Ոմանք. Ապա եթէ... զբարկութիւն իւր, եւ յայտ": (22) Ոսկան. Որ համբերէր բազմաւ երկայնմ": (25) Ոմանք. Յովսէ ասէ... ժողովուրդ իմ: (25) Ոսկան յաւելու. Եւ զչսիրեցեալն՝ սիրեցեալ. եւ զչողորմեալն՝ ողորմեալ: (27) Ոմանք. Աղաղակէ վս̃ որդւոցն Իէլի: (29) Ոմանք. Ոչ Եսայի ասէ, թէ ոչ... եւ գոմորայ նմանեաք: (30) Ոմանք. Զի՞նչ ասեմք. զի հեթանոսք, որ ոչ երթիցեն զհետ: (30) Յայլս պկսի. Զի թէ հեթանոսք: (31) Ոմանք. Եւ յօրէնսն արդարութեան ոչ ժա": (32) Ոմանք. Այլ 'ի գործոց օրի": (33) Ոմանք. Ահաւասիկ դնեմ 'ի.. եւ որ 'ի նա հաւատասցէ՝ մի ա":

Digitized by Google

գլորման · և ամենայն որ հաւատայցէ 'ի նա՝ մի ա-
մաչեսցէ ։

Գլ. Ժ.

1 Եղբարք, իմ կամք սրտի, և աղօթք առ ած վս նոցա
2 են 'ի փրկութիւն ։ * քանզի վկայեմ նց՝ եթէ զնա-
3 խանձ այ ունին, այլ ոչ գիտութբ ։ * Զի անգէտ են այ
արդարութեան, և զիւրեանցն խնդրեն կացուցանել · զի
4 արդարութեանն այ ոչ հնազանդեցան ։ * քանզի կատա-
րած օրինացն քս է՝ յարդարութիւն ամ հաւատացելոց ։
5 * Մովսէս գրէ զարդարութիւն որ յօրինաց անտի · եթէ Ղ Գ
6 արասցէ զայն մարդ՝ կեցցէ նովին ։ * Իսկ զհաւատոցն
արդարութիւն այսպէս ասէ · մի ասիցես 'ի սրտի քում,
ով ելանիցէ յերկինս, այս ինքն է՝ զքս իջուցանել ·
7 * կամ ով իջանիցէ յանդունդս, այս ինքն է՝ զքս հա-
8 նել 'ի մեռելոց ։ * Այլ զի՞նչ ասէ գիր · մերձ է բանն,
'ի բերան քո՝ և 'ի սրտի քում է · այս ինքն է՝ բանն
9 հաւատոյ զոր քարոզեմք ։ * զի եթէ խոստովանեսցես
բերանով քով զտր յս · և հաւատասցես 'ի սրտի քում,
10 թէ ած յարոյց զնա 'ի մեռելոց՝ կեցցես ։ * Զի սրտիւ
հաւատայ 'ք յարդարութիւն, և բերանով խոստովանին 'ք
11 'ի փրկութիւն ։ * Քանզի ասէ գիր · ամ՝ որ հաւատասցէ
12 'ի նա, մի ամաչեսցէ ։ * զի ոչ գոյ խտիր հրէի և հե-
թանոսի · քանզի նոյն տր է ամենեցուն, բաւական յա-
13 մենեսին, որք կարդան առ նա ։ * զի ամ որ կարդաս-
14 ցէ զանուն տն՝ կեցցէ ։ * Իսկ արդ՝ զիա՞րդ կարդաս-
ցեն, յոր ոչն հաւատացին · կամ զիա՞րդ հաւատասցեն՝
որում ոչն լուան · կամ զիա՞րդ լուիցեն առանց ու-
15 րուք քարոզելոյ · * կամ զիա՞րդ քարոզեսցեն, եթէ ոչ
առաքեսցին ։ Որպէս և գրեալ է · իբրև զի գեղեցիկ են
ոտք աւետարանչացն խաղաղութեան, և աւետարանչացն
16 բարութեան ։ * այլ ոչ ամենեքեան հնազանդ եղեն աւե-
տա-

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք · Եղբարք իմ · կամք ... վս նոցա են փրկութիւն ։ (2) Ոմանք · Թէ զնախանձն այ ու" ։ (3) Ոմանք · Զի այ արդարութեան ոչ ։ (4) Ոմանք · Քս է և կատարած ։ (5) Ոմանք · Մովսէս ասէ զարդարութիւնն ։ (5) Բզմ · Որ յօրինաց անտի է · թէ ա" ։ (5) Ոմանք · Կեցցէ 'ի նոսին ։ (8) Ոմանք · Բանն հաւատոյ ։ (9) Ոմանք · Խոստովանեսցես ։ (9) Օրինակ մի · Եւ հաւատասցես 'ի սրտի ։ (10) Օրինակ մի · Խոստովանիք զփրկութիւն ։ և այլ · խոստովանին 'ք 'ի փրկ" ։ (11) Ոմանք · Որ հաւատայ 'ի նա ։ (13) Ոմանք · Որ կարդայցէ զա" ։ (14) Այլ · Իսկ զիա՞րդ կարդ" ։ (14) Ոմանք · Կարդայցեն յոր ոչն հաւատայցեն · կամ, հաւատայցեն ... ոչ լուան ։ (16) Ոմանք · Հնազանդեցա-

Digitized by Google

տարանին : Եսայի ասէ. Տէ՛ր՝ ո՞ հաւատաց լսելոյ մերում :
* Ապա ուրեմն՝ հաւատք 'ի լսելոյ են, և լուր 'ի բա- 17
ԻԶ նէն Քի : * Այլ ասեմ, մի թէ ոչ լուան. մանաւանդ 18
զի ընդ ամ երկիր ել բարբառ նոցա, և ընդ ծագս
տիեզերաց խօսք նց : * Այլ ասեմ, մի թէ Իսրայէլ 19
ոչ լուաւ. նախ՝ Մովսէս ասէ, ես նախանձեցուցից
զձեզ ոչինչ ժողովրդեամբ, և ազգաւ անմտաւ զկծե-
ցուցից զձեզ : * Բայց Եսայի համարձակի իսկ՝ և ա- 20
սէ. գտայ այնոցիկ որ զիս ոչ խնդրէին. յայտնի եղէ
այնոցիկ՝ որ զինէն ոչ հարցանէին : * Այլ առ Իս- 21
րայէլ ասէ. զօր ամենայն ձգեցից զձեռն իմ առ ժո-
ղովուրդն անհաւան՝ և հակառակօղ :

Գլ. ԺԱ

ԺԶ Իսկ արդ՝ ասեմ, մի թէ մերժեաց Այ զժողովուրդ 1
իւր. քաւ լիցի : քանզի և ես Իսրայէլացի եմ, 'ի
ԻԷ զաւակէ Աբրահամու յազգէ Բենիամենի : * ոչ մեր- 2
ժեաց Այ զժողովուրդ իւր, զոր յառաջն ծանեաւ :
թէ ոչ գիտէք յԵղիա զինչ ասէ գիր. որպէս ամբաստան
լինի առ Այ զԻէլէ : * Տէ՛ր՝ զմարգարէս քո կոտորեցին, և 3
զսեղանս քո կործանեցին. ես մնացի միայն, և խնդ-
րեն զանձն իմ : * Այլ զինչ ասէ նմա պատասխանին. 4
Թողի ինձ ասէ՝ եւթն հազար այր, որ ոչ կրկնեցին
ծունր բահաղու : * Նոյնպէս և յայսմ ժամանակի մնա- 5
ցորդք՝ ըստ ընտրութեան՝ շնորհացն եղեն : * Իսկ եթէ 6
շնորհօք, ոչ ևս 'ի գործոց. ապա թէ ոչ՝ շնորհքն ոչ
ևս շնորհք լինին : * Իսկ արդ՝ զոր խնդրէրն Իէլ : այնմ 7
ոչ եհաս. բայց ընտրութեն եհաս. և այլքն կուրացան.
* որպէս և գրեալ է. ետ նց Այ հոգի յիմարութե. աչս 8
որովք ոչ տեսանիցեն, և ականջս որովք ոչ լսիցեն,
մինչև ցայսօր ժամանակի : * Եւ դաւիթ ասէ. եղիցին 9
սե-

են աւետարանին : (16) Ոմանք. Եսայի աղաղակէ. Տէր ո՞ : (17) Օրինակ մի. Այլ ուրեմն հաւատք : (17) Ոմանք. 'Ի լսելոյ եղեն. և : (18) 'Ի բազում տեղիս. Ամ երկիր : (19) Օրինակ մի. Մի թէ Իէլ ոչ գիտաց : (20) Ոմանք. Որ զիսն. ոչ խնդ՛՛ : (21) Ոմանք. Զօր ամ ձգեցի զձեռս իմ առ ժողովուրդ անհաւատ և հակառակորդ :
Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Իսկ արդ ասացեմ. մի թէ.. զժողովուրդն իւր : (2) Ոմանք. Եթէ ոչ գիտէք : (2) Օրինակ մի. Որպէս ամբաստան լինի առ : (3) Ոմանք. Ես միայն մնացի : (4) Օրինակ մի. Ապա զինչ ասէ նմա պատասխանիկ.. որ ոչ կրկնեցեն ծունր : (5) Ոմանք. Նոյնպէս և յայսմ : (6) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ.. շնորհք լինէին : (8) Ոմանք. Որպէս գրեալ է : (9) Ոմանք. Եւ եղիցին սե՛՛.. և 'ի յորս..

Digitized by Google

սեղանք նոցա յորոգայթ, և յորս, և ՚ի գայթագղութիւն,
10 և ՚ի հատուցումն նոցին : * Խաւարեսցին աչք նոցա զի
11 մի տեսցեն, և զթիկունս նոցա հանապազ կորացո : * Իսկ
արդ՝ ասեմ. մի թէ վն այնորիկ յանցեան՝ զի կործա_
նեսցին. քաւ լիցի : այլ նոցա յանցանօքն փրկութիւն հե_
12 թանոսաց. զի նախանձ արկցէ նոցա : * Իսկ եթէ յան_
ցանքն նոցա մեծութիւն աշխարհի, և պակասութիւն նոցա մե_
ծութիւն հեթանոսաց, որչափ ևս առաւել լրումն նոցա :
13 * Այլ ձեզ ասեմ հեթանոսաց, ցորքան ժամանակս է կ
իցեմ հեթանոսաց առաքեալ, զպաշտօնն իմ փառա_
14 ւոր առնեմ. * զի թերևս նախանձ արկից նոցա մարմնոյ
15 իմոյ, և ապրեցուցից զոմանս ՚ի նոցանէ. * Զի եթէ
մերժումն նոցա հաշտութիւն աշխարհի է. իսկ ընդունելութիւն
16 զինչ է, եթէ ոչ կենդանութիւն ՚ի մեռելոց : * Իսկ եթէ
սկիզբն սուրբ է, և զանգուածն, և արմատն. ապա
17 և ոստքն : * Եթէ յոստոց անտի ոմանք փշրեցան, և
դու որ ձիթենի վայրենի էիր՝ պատուաստեցար ՚ի նոսա,
և բաժանորդ եղեր արմատոյն, և պարարտութեան ձի_
18 թենւոյն, * մի պարծիր առ ոստովքն. ապա թէ պար_
ծիցիս, ոչ եթէ դու զարմատն ՚ի վեր ունիս, այլ ար_
19 մատն զքեզ : * Իսկ արդ՝ ասիցես, ոստքն փշրեցան,
20 զի ես պատուաստեցայց : * Բարւոք է, անհաւատութեամբ
փշրեցան, և դու հաւատովք հաստատեցար. մի հպար_
21 տանար. այլ երկիր : * զի եթէ ած ՚ի բուն ոստսն ոչ խնա_
22 յեաց, գուցէ երբեք և ՚ի քեզ ոչ խնայեսցէ : * Արդ՝
տես զքաղցրութիւն և զսաստկութիւն այ. ՚ի վերայ կոր_
ծանելոցն սաստկութիւն, և ՚ի վերայ քո քաղցրութիւն այ,
եթէ կացցես ՚ի նմին քաղցրութեան. ապա թէ ոչ՝ և դու
23 կոտորեսցիս : * Եւ նոքա եթէ ոչ ՚ի նմին անհաւա_

տու_

և ՚ի հատուցումն նց : (11) Ոմանք. Զի նախանձ արկցեն
նց : և օրինակ մ. Բայց զի նախանձ արկից նց : (12) Օ_
րինակ մ. Իսկ արդ եթէ յանցանք նց . . . և հպարտուն
նց մեծուն . . . լրումն նց : (13) Ոմանք. Ցորչափ ժամս
իցեմ. . զպաշտօն իմ : (14) Յօրինակին Յովհ. Մարմնոյ
իմոյ. և այլ : (15) Բազմ. Աշխարհի է, իսկ ընդունե_
լութիւն զինչ իցէ. եթէ : (16) Բազմ. Եւ զանգուածն :
(16) Օրինակ մ. Եւ եթէ արմատն : (17) Բազմ. Որ ձի_
թենիդ վայրենի. Որք ոմանք. վայրի էիր : (18) Ոմանք. Ապա
եթէ պարծիս, կամ. պարծեսցիս, ոչ : (19) Ոմանք. Եւ
ես պատուաստեցայց : (20) Ոմանք. Փշրեցան նոքա, և
դու հաւատովք պատուաստեցար. մի հպ. : (21) Ոմանք.
Զի թէ ած ՚ի բուն ոստն ոչ խն. . ոչ խնայեսցէ : (22) Ո_
մանք. Քաղցրութիւն այ. եթէ կացցես ՚ի նմին . . ապա
եթէ ոչ՝ և դու կոտորեսցիս : (23) Ոմանք. Թէ ոչ ՚ի նմին

Digitized by Google

ատութեն կայցեն, պատուաստեսցին․ զի կարօղ է Աստուած ան-
դրամ պատուաստել զնս ։ * Զի եթէ դու՝ ՚ի բնէ 24
վայրենի ձիթենւոյ անտի հատար, և յանբնութեան քո ՚ի
բարի ձիթենւոյն պատուաստեցար, որչափ ևս առա-
ւել նոքա որ բունքն իսկ են՝ պատուաստեսցին յիւր-
կբ եանց ձիթենւոյն ։ * Ո՛չ կամիմ եղբարք եթէ անգէտ 25
իցէք խորհրդոյս այսմիկ, զի մի՛ յանձինս ձեր իցէք ի-
մաստունք․ զի կուրութիւն փոքր ՚ի շատէ եղև իէլի․ մինչ-
չև լրումն հեթանոսաց մտցէ, * և ապա ամ իէլ կեց- 26
ցէ․ որպէս և գրեալ է․ եկեսցէ ՚ի Սիոնէ փրկիչ, և դար-
ձուսցէ զամպարշտութիւնս յակոբայ ։ * և այս նց որ 27
յինէն ուխտ՝ յորժամ բարձից զմեղս նց ։ * Ըստ աւե- 28
տարանին՝ թշնամիք են վս ձեր, ըստ ընտրութեան՝ սի-
րելիք վս հարցն ։ * քանզի անզղջելի են շնորհքն՝ և կո- 29
չումն այ ։ * Զի որպէս և դուք երբեմն ապստամբք էիք 30
յայ, և արդ ողորմութի գտէք առ նց ապստամբութեամբն․
* Նոյնպէս և նոքա այժմ ապստամբք եղեն առ ձերում 31
ողորմութեանդ․ զի և նոքա ողորմութիւն գտցեն ։ * Քանզի 32
զի արգել ած զամենեսին յանհաւանութիւն, զի ամենե-
ցուն ողորմեսցի ։ * Ո՜վ խորք մեծութեան և իմաստութեան 33
և գիտութեան այ․ որպէս անանց քննելի են դատաստանք
նորա, և անանց քննելի են ճանապարհք նր ։ * Զի 34
ով գիտաց զմիտս տն, կամ ով խորհրդակից լինիցի
նմա․ * կամ ով ետ նմա փոխ, և առնուցու փոխա- 35
րէն ՚ի նմանէ ։ * Զի ՚ի նմանէ՝ և նովաւ՝ և ՚ի նոյն 36
ամ։ Նմա փառք յաւիտեանս․ ամէն ։

ԳԼ. ԺԲ.

ԺԲ Աղաչեմ զձեզ եղբարք գթութեամբն այ՝ պատրաստել 1
զանձինս ձեր պատարագ կենդանի, սուրբ, հաճոյ
այ,

անհաւատութեան կայցեն, պատ՛՛ ։ (24) Ոմանք․ ՚Ի բնէ վայրի ձիթենւոյն անտի ․․․ որ բունքն իցեն՝ պատուաստեսն՛՛ ։ (24) Ոսկան․ Եւ յանբնութեն ՚ի բարւոյ ձիթենւոյն ։ (25) Ոմանք․ Զի կուրութիւն փոքր ՚ի ։ (26) Օրինակ մի․ ՚Ի Սիոնէ փրկիչ, և դար՛՛․․ զամպարշտութիւն ՚ի յակոբայ ։ (29) Ոմանք․ Շնորհք և կոչումն ։ (30) Ոմանք․ Ապստամբք էիք յայ․․ գտէք նց ապստամբ՛՛ ։ (31) Ոմանք․ Ապստամբք եղեն ։ (32) Ոմանք․ Զամենեան յանհաւանութիւն, զի ։ Ոսկան․ յանհաւանութեն ։ (33) Ոմանք․ Մեծութեն և իմաստութեն ։ (33) Օրինակ մի չու ունի․ Որչ զի անանց քննելի ։ (34) Ոմանք․ Եւ կամ ով եղև նմա խորհրդակից ։ (35) Ոմանք․ Փոխ յառաջագոյն․․ փոխարէն ՚ի նմանէն․ (36) Ոմանք․ Եւ նմա փառք ։

ԳԼ. ԺԲ․ (1) Ոմանք․ Գթութեն այ պատրաստել զան-

2 Այյ, ընդունելի պաշտօնդ ձեր: * և մի կերպարանիք լե-
րուք աշխարհիս այսորիկ. այլ նորոգեցարուք 'ի
նորոգութիւն մտաց ձերոց, առ 'ի քննել ձեզ զկամս, և
եթէ զինչ են կամքն Այ, բարին և հաճոյն և կատա-
3 րեալ: * Զայս ասեմ շնորհօքն Այ որ տուեալ են ինձ
ամենայն որ է 'ի ձեզ, մի աւելի ինչ խորհել քան զպար-
տանն խորհելոյ. այլ 'ի խորհելն զգաստանալ իւրաքան-
4 չիւր, որպէս բաժանեաց Այ չափ հաւատոյ: * Որպէս 'ի
միում մարմնի անդամս բազումս ունիմք. և անդամքն
5 ամ ոչ զնոյն գործ ունին: * Նոյնպէս և բազումքս մի
մարմին եմք 'ի Քս. այլ իւրաքանչիւր միմեանց անդամք
6 եմք: * Բայց ունիմք մեք շնորհս ըստ շնորհացն, որ
տուեալ են մեզ այլ և այլ. եթէ մարգարէութիւն ըստ
7 չափոյն հաւատոյ, * եթէ պաշտօն՝ ըստ պաշտամանն,
8 եթէ որ ուսուցանէն՝ ըստ վարդապետութեան. * եթէ
որ մխիթարէն՝ ըստ մխիթարութեան. որ տուողն է՝ զու-
արթութբ, որ վերակացուն է՝ փութով, որ ողորմին՝
9 ընդ միամտութբ: * Սէր՝ առանց կեղծաւորութեան, ատեա՛լ
10 զչար, զհետ երթալ բարեաց. * Եղբայրսիրութեամբ առ
11 միմեանս գթածք. 'ի պատիւ զմիմեանս յառաջել: * 'Ի
փոյթ՝ մի վեհերոտք. հոգւով եռացեալք, Տն ծառայե-
12 ցէք: * յուսով խնդացէք, նեղութեան համբերեցէք, աղօ-
13 թից անձկալ կացէք, * 'ի պէտս սրբոց հաղորդեցարուք.
14 զհիւրասիրութեան զհետ երթայք: * օրհնեցէք զհալա-
15 ծիչս ձեր, օրհնեցէք և մի անիծանէք: * Խնդալ ընդ
16 խնդացօղս, լալ ընդ լալօղս. * զնոյն միմեանց խոր-
հիցիք. մի ամբարտաւանիք՝ այլ ընդ խոնարհս զիջա-
17 նեցիք: Մի լինիք իմաստունք յանձինս ձեր. * մի ու-
մեք չարի չար հատուցանէք: Խորհեցարուք զբարիս
18 առաջի Այ մարդկան: * եթէ հնար ինչ իցէ ձեզ՝ ընդ
ամ

ձիրս ձեր: (2) Բնաբ. 'Ի նորոգումն մտաց ձերոց...
կամքն Այ.. և կատարեալն: (3) Ոսկան. Ամենայնիւ որք
են 'ի ձեզ: (3) Ոմանք. Մի աւելի ինչ խորհել քան...
Այ չափոյ հաւատ": (3) Բնաբ. Այլ խորհել 'ի զգաստ-
անալ՝ իւրաքանչիւր որպէս և բաժանեաց: (4) Ոմանք. Անդ-
դամս բազումս ունեցիմք: (6) Ոսկան. Ըստ չափուն: (7) Ո-
մանք. Ըստ պաշտամանն, եթէ որ ուսուցանէն: (9) Ոմանք.
Ատել զչար. զհետ երթեալ բարեացն: (10) Ոսկան.
Եղբայրսիրութբ առ միմ": (12) Ոմանք. Նեղութեանց համ-
բերեցէք: (14) 'Ի լուս". Օրհնեցէք զհալածիչս ձեր.
հանդերձեալ այլոց 'ի բնաբ": (16) Ոմանք. Միմեանց խորհես-
ջիք... զիջանիցիք: (17) Ոմանք. Եւ մի ումեք չարի չար:
(17) Ոսկան յաւելու. Զբարիս ոչ միայն առաջի Այ, այլ և ա-
ռաջի: (18) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ. Զխաղաղութ ունիցիք:

Digitized by Google

ամ՛ մարդկան զխաղաղութիւն կալջիք. * Մի՛ զանձինս 19
վրէժխնդիրք լինիք սիրելիք, այլ տուք տեղի բարկութեան.
քանզի գրեալ է. Իմ է վրէժխնդրութիւն, և ես հատու-
ցից՝ ասէ Տէր։ * Այլ եթէ քաղցեալ է թշնամին քո. 20
հաց տուր նմա, և եթէ ծարաւի, ջուր տուր նմա. զայս ա-
րարեալ՝ կայծակունս հրոյ կուտեսցես ՚ի գլուխ նորա։
* Մի՛ ի յաղթիր ՚ի չարէ. այլ յաղթեա՛ բարեաւն չարին։ 21

ԳԼ. ԺԳ.

Ամենայն անձն որ ընդ իշխանութեամբ է, ՚ի հնազան- 1
դութեան կացցէ. քանզի ոչ ուստեք է իշխանութիւն,
եթէ ոչ յԱյ. և որ են, յԱյ կարգեալ են։ * Այ- 2
սուհետև որ հակառակ կայ իշխանութեանն, այ հրամանին
հակառակ կայ. և որք հակառակն կան, անձանց դա-
տաստան ընդունին. * Զի իշխանքն ոչ են ահարկու 3
բարեաց գործոց, այլ չարեաց. Կամիս չերկնչել յիշ-
խանութենէ անտի, զբարիս գործեա՛, և ընկալցիս գո-
վութիւն ՚ի նմանէ. * Զի Այ պաշտօնեայ է քեզ ՚ի բա- 4
րիս. ապա եթէ չարագործ իցես, երկի՛ր. զի ոչ ե-
թէ վայրապար ածեալ է սուսեր ընդ մէջ. Այ պաշտօ-
նեայ է՝ վրէժխնդիր ՚ի բարկութիւն այնմ՝ որ զչարն
գործիցէ։ * Վասն որոյ հարկ է հնազանդիլ, ոչ 5
միայն վասն բարկութեանն, այլ և վասն խղճի մտացն. * Վասն 6
այնորիկ և հարկս հարկանէք, զի Այ պաշտօնեայք են
՚ի նոյն կանխեալք. * Արդ՝ հատուցէք ամենեցուն 7
զպարտս. որում զհարկ՝ զհարկն, որում զմաքս՝ զմաք-
սն, որում զերկեւղ՝ զերկեւղն, որում զպատիւ՝ զպա-
տիւն։ * Եւ մի՛ ումեք պարտապան գտանիցիք, բայց 8
զսիրել միմեանս. զի որ սիրէ զընկերն, զօրէնսն կա-
տարէ. * Զի մի՛ շնասցես, և մի՛ սպանանիցես, և մի՛ գո- 9
ղանայցես, և մի՛ սուտ վկայիցես, և մի՛ ցանկանայցես.
և եթէ այլ ինչ պատուիրան է՝ յայսմ բանի բովանդա-
կի, եթէ սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո. * Սէր՝ 10
ըն.

---

(19) Ոմանք. Իմ են վրէժխնդրութիւնք։ (20) Ոմանք. Քաղ-
ցեալ իցէ թշնամի քո։ (21) Ոսկան. Մի՛ ի յաղթիր ՚ի չարէն։
Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Ընդ իշխանութեամբ իցէ, ՚ի հնազան-
դութեան կացցէ։ (2) Ոմանք. Եւ որ հիմն կան... դատաստա-
ստան ընդունի"։ (3) Ոմանք. Այլ չարաց։ (3) Ոմանք. Զգո-
վութիւն ՚ի նմանէն։ (4) Այլք. Ապա եթէ չար գործի-
ցես, երկի՛ր։ (4) Ոսկան. Զի Այ պաշտօնեայ է։ (5) Ո-
մանք. Այլ վասն մտացն խղճի։ (7) [illegible]. Արդ հատուցէք իւրաքանչիւր զպարտս։ (8) Ոմանք. Եւ մի պարտապա-
նան գտանիցիք, բայց զսէրն"։ (9) Օրինակ Գ. Զի մի
շնասցես... յայսմ բովանդակեալ է. եթէ։

ընկերի իւրում չար ոչ առնէ. լրումն օրինացն սէր
11 է։ * Եւ զայս գիտասջիք զի ժամանակիս. զի արդ
ժամ իսկ է մեզ ՚ի քնոյ զարթնուլ. զի այժմ մերձ է
12 մեզ փրկութիւն քան յորժամ հաւատացաքն. * գիշերն
մերձեցաւ, և տիւն մերձեցաւ. ՚ի բաց արասցուք այ-
սուհետև զգործսն խաւարի, և զգեցցուք զզէնն լու-
13 սոյ։ * Իբրև ՚ի տուընջեան պարկեշտաբար շրջեսցուք.
մի անառակութեամբ՝ և արբեցութեամբ, և մի խառնակ յան-
կողնօք՝ և պղծութեամբ, և մի նախանձու՝ և հակառա-
14 կութեամբ։ * այլ զգեցարուք զՏէր Յս Քս. և մարմնոյ խը-
նամ մի առնիցէք ՚ի ցանկութիւնս։

Գլ. ԺԴ.

1 Իսկ զտկարացեալն ՚ի հաւատս՝ ընկալարուք, մի
2 ՚ի խղճիւ երկմտութեանց։ * ոմն հաւատայ ուտել զամ.
3 և որ հիւանդն է՝ բանջար կերիցէ։ * Որ ուտէն, զայն
որ ոչն ուտէ, մի անգոսնեսցէ. և որ ոչն ուտէ, զայն
որ ուտէն, մի դատեսցի. քանզի ած զնա ընկալաւ։
4 * Դու ո՞վ ես որ դատիս զայլոյ ծառայ. իւրում Տն
կայ կամ անկանի. բայց կացցէ, զի կարող է Տէրն հաս-
5 տատել զնա։ * Ոմն պահէ օր ըստ օրէ, և ոմն պահէ
զօր հանապազ. իւրաքանչիւր ոք զմիտս հաճեսցէ։
6 * Որ խորհի զօրն, Տն խորհի. և որ ոչն խորհի զօրն.
Տն չխորհի. և որ ուտէ, Տն ուտէ, և գոհանայ զայ.
7 և որ ոչն ուտէ, Տն չուտէ, և գոհանայ զայ։ * զի ոչ
8 ոք ՚ի մէնջ անձամբ կեայ, և ոչ անձամբ մեռանի։ * Ե-
թէ կեամք՝ Տն կեամք, և եթէ մեռանիմք՝ Տն մեռա-
նիմք. և արդ՝ եթէ կեամք և եթէ մեռանիմք՝ Տն եմք։
9 * Քանզի ՚ի նոյն իսկ և Քս մեռաւ՝ և եկեաց, զի մե-
10 ռելոց և կենդանեաց տէր հաստատեսցէ։ * Դու
զի՞ դատիս զեղբայր քո. կամ ընդէ՞ր անգոսնես զեղ-
բայր քո։ քանզի ամենեքին կալոց եմք առաջի ատենին
11 Քի։ * Զի գրեալ է. կենդանի եմ ես՝ ասէ Տէր. զի
ինձ

---

(11) Ոսկան. Վասն ժամանակի. զի։ (11) Ոմանք. Մեզ
փրկութիւն. քանզի յորժամ հաւատա՛՛։ (12) Ոմանք. Զգործս
խաւարի.. զզէնն լուսոյ։ (13) Ոմանք. Խառն անկող-
նովք... և հակառակութեամբ։ (14) Ոմանք. ՚ի ցանկութիւնս։
Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Երկմտութեամբ։ (2) Ոմանք. Եւ ուտել
զամ։ (3) Օրինակ մի. Մի անգոսնեսցէ. և որ ոչն ու-
տէն՝ զայն որ ուտէն։ (4) Ոմանք. Իւրում Տեառն.. բայց
կեցցէ։ (4) Ոսկան. Տր հաստատել։ (5) Ոմանք. Զիւր միտս
հաճեսցի։ (6) Ոմանք. Եւ որ ուտէն, Տն։ (8) Ոմանք. Ե-
թէ կամք և եթէ։ (9) Ոմանք. Քսի նոյն իսկ. կամ, ՚ի
նոյն իսկ.. և եկաց. զոր մեռելոց և կեն՛՛։ (10) Ոմանք.

Digitized by Google

ինձ կրկնեսցի ամ ծունր, և ամ լեզու խոստովան լի-
ցի Այ: * Ապա ուրեմն իւրաքանչիւր ոք 'ի մէնջ Է ան- 12
ձին համարս տացէ Այ: * Այսուհետև մի զմիմեանս 13
դատեսցուք. այլ առաւել զայս դիք 'ի միտ, չդնել գայ-
թագղութիւն եղբօրն: * Զայս գիտեմ և հաստատեալ 14
եմ 'ի Քս Յս, զի ոչինչ է պիղծ նովաւ. բայց այնմ որ
համարիցի ինչ պիղծ, նմա է պիղծ: * զի եթէ վն 15
կերակրոյ եղբայրն քո տրտմի, ոչ ևս սիրով գնայցես.
մի կերակրովք քո զնա կորուսաներ, վն որոյ Քսն մե-
ռաւ: * մի հայհոյեսցի բարին ձեր: * Զի ոչ է ար- 16
քայութիւն Այ կերակուր և ըմպելի, այլ արդարութիւն, 17
և խաղաղութիւն, և խնդութիւն 'ի Հոգին Սբ: * զի որ յայսմ 18
ծառայէ Քսի, հաճոյ է Այ և ընտիր մարդկան: * Ա- 19
պա այսուհետև զհետ երթիցուք խաղաղութեան, և զշի-
նութեան որ առ միմեանս: * մի վն կերակրոյ քակեր զգ- 20
գործ Այ: ամ ինչ Սբ է: այլ չար այնմ մարդոյ է, որ
խղճիւն ուտիցէ: * Բարւոք է ոչ ուտել միս, և ոչ ըմ- 21
պել գինի. և ոչ որով եղբայրն քո գայթագղի, կամ
զթէ, կամ տկարանայ: * Դու զհաւատս զոր ու- 22
նիս, քեզ առանձինն առաջի Այ. երանի որ ոչ դատես-
ցի զանձն, որով զընտրելն փորձիցէ: * Բայց որ խղճէն, 23
թէպէտ և ուտիցէ՝ դատապարտեալ է. զի ոչ ըստ հաւ-
ատոց. զի ամ ինչ որ ոչ 'ի հաւատոց է՝ մեղք են:
* Այլ այնմ որ կարողն է հաստատել զձեզ ըստ աւե- 24
տարանին իմում, և ըստ քարոզութեան Յսի Քսի, ըստ
յայտնութեան խորհրդոյն, ժամանակօքն յաւիտենից լռե-
ցելոյ, * և յայտնելոյ այժմիկ 'ի ձեռն գրոց մարգա- 25
րէականաց, ըստ հրամանի մշտնջենաւորին Այ, 'ի հնա-
զանդութիւն հաւատոյ, յամենայն հեթանոսս ծանու-
ցելոյ, միայնոյ իմաստնոյն Այ, 'ի ձեռն Յսի Քսի, ո-
րում փառք յաւիտեանս. ամէն:

Գլ.

Առաջի ատենին Այ: (11) Ոմանք. Խոստովան եղիցի Այ: (12) Ոմանք. Համարս տայցէ. կամ, տալոց է Այ: (14) Ոմանք. Զայս գիտեմք և հաստատեալ եմք 'ի: (15) Ոմանք. Վն կերակրոյն... կերակրովք քով զնա կորուսաներ: (17) [illegible]. Եւ խնդութիւն և խա": (19) Ոմանք. Զխաղաղութիւն և զշինութիւն որ առ միմեանս է: (22) Ոմանք. Դու առանձինն.. որ ոչ դատիցի: (23) Ոմանք. Բայց այնմ որ խղճ".. Որ ոչ 'ի հաւատոց են: Ն. ոմանք. Որոց 'ի հաւատոց է. մեղք են: (24) Ա. [illegible] Այլ այնմ որ կա". [illegible]: (24)(25) Յ[illegible]. Լռեցելոյ, և յայտնելոյ այժմիկ.. յամ հե-թանոս ծա": (25) Օ[illegible]. 'Ի ձեռն գրելոց մարգա":

ԳԼ. ԺԵ.

1 Պարտ է մեզ որ կարօղս եմք՝ զտկարութիւն տկարացն ժԸ
2 բառնալ. եւ մի անձանց եւ եթ հաճոյ լինել։ * Այլ է գ
իւրաքանչիւրոք 'ի մէնջ ընկերին հաճոյ լիցի 'ի բարիս՝
3 վն շինութեան։ * Քանզի եւ քս ոչ եթէ անձին հաճոյ ե-
ղեւ, այլ որպէս եւ գրեալ է. Նախատինք նախատողաց քոց
4 անկան 'ի վերայ իմ։ * Զայս որ ինչ գրեցաւն, 'ի մեր
վարդապետութիւն գրեցաւ. զի համբերութբ եւ մխիթա-
5 րութբ՝ գրոց զյոյսն ընկալցուք։ * Այլ ած համբե-
րութեան եւ ամ մխիթարութեան՝ տացէ ձեզ զնոյն խորհել
6 ընդ միմեանս ըստ յսի քսի. * զի միաբանութբ 'ի մի բե-
րան՝ փառաւոր առնիցէք զած եւ զհայր տն մերոյ յսի
7 քսի։ * Վասն որոյ ընկալարուք զմիմեանս, որպէս եւ քս ըն-
8 կալաւ զձեզ 'ի փառս այ։ * Այլ ասեմ, թէ քսի սպա-
սաւոր թլփատութեան լինել՝ վն ճշմարտութեան այ եկ.
9 առ 'ի հաստատելոյ առնելոյ զաւետիս հարցն։ * Այլ
հեթանոսք վն ողորմութեան փառաւոր առնեն զած. որպէս
եւ գրեալ է. վն այսորիկ գոհացայց զքեն 'ի հեթա-
10 նոսս, եւ անուան քում սաղմոս ասացից։ * Եւ դար-
ձեալ՝ թէ ուրախ եղերուք հեթանոսք ընդ ժողովրդե-
11 ան նր։ * Եւ դարձեալ՝ թէ օրհնեցէք ամ հեթա-
12 նոսք զտր, եւ գովեսցեն զնա ամ ժողովուրդք։ * Եւ
դարձեալ եսայի ասէ. եղիցի արմատն յեսսեայ, եւ որ
կանգնելոցն է իշխան հեթանոսաց, 'ի նա հեթանոսք
13 յուսասցին։ * Այլ ած յուսոյ՝ լի արասցէ զձեզ
ամենայն խնդութբ եւ խաղաղութբ, առաւելուլ ձեզ
յուսով՝ զօրութբ հոգւոյն սբյ։
14 * Հաստատեալ եմ եւ ես ինքնին եղբարք իմ՝ վն ձեր, ժԹ
զի դուք լի էք բարութբ, լի էք ամ գիտութբ, կա- է գ
15 րօղ էք զմիմեանս խրատել։ * Այլ համարձակագոյնս
գրեցի առ ձեզ եղբարք՝ փոքր 'ի շատէ, իբրեւ յիշե-
ցուցանելով ձեզ վն շնորհացն որ տուեալ են ինձ յայ.
16 * լինել ինձ սպասաւոր յսի քսի 'ի հեթանոսս. ըղ-
ձա

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք. Կարօղքս եմք։ (2) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ.. հաճոյ լինիցի։ (3) Ոմանք. Քսի քս ոչ։ (4) Ոմանք. Գրեցան 'ի մեր վդպտութիւն գրեցան։ (5) Ոմանք. Ընդ քսի յսի։ (8) 'Ի բազում օրինակս. Այլ ասեմ. թէ։ (10) Ոմանք. Եւ դարձեալ ասէ՝ թէ ուրախ լերուք հեթա"։ (11) Ոմանք. Զտր ամ հեթանոսք։ Ոմանք. ամ հեթանոսք զած։ (13) Ոմանք. Առաւելուլ զձեզ յու"։ (14) Ոմանք. Եւ ես ինքն սիրելիք.. զի եւ դուք լի էք.. կարող էք եւ զմիմեանս խրատելոյ։ (15) Ոմանք. Եղբարք իմ փոքր 'ի շա"։ (16) Ոմանք. Ըղձականերս առնելով զա"։

Digitized by Google

[illegible] առնել զաւետարանն Այ, զի եղիցի պատա-
րագն հեթանոսաց ընդունելի, սրբեալ Հոգւովն սր-
բով: * Ունիմ այսուհետեւ պարծանս ՚ի Քս Յս առ Ած: 17
* քանզի ոչ իշխեմ խօսել ինչ զոր ոչ գործեաց Քս ինեւ 18
՚ի հնազանդութիւն հեթանոսաց՝ բանիւք եւ արդեամբք,
* զօրութեամբ նշանաց եւ արուեստից, զօրութեամբ Հոգւոյն 19
սրբոյ. որպէս ինձ յԵմէ մինչեւ ՚ի կողմանս Իլիւրիկեցւոց,
լնուլ զաւետարանն Քսի: * Այսպէս աշխատեցայ 20
յաւետարանել, ոչ ուր անուանեցաւ Քս, զի մի իբ-
րեւ յայլոց հիման վերայ շինեցից. այլ որպէս եւ գրեալ
է, * Թէ որոց ոչ պատմեցաւ վն նորա՝ տեսցեն. եւ որոց 21
ոչ էր լուեալ՝ ՚ի միտ առցեն, * Վն որոյ չառաւ ինձ 22
կասեցայ գալ առ ձեզ: * Բայց արդ՝ ոչ եւս գոյ ինձ 23
տեղի ՚ի կողմանս յայսոսիկ. եւ անձուկ յոյժ ունիմ
՚ի բազում ամաց գալ առ ձեզ: * յորժամ անցանի- 24
ցեմ ՚ի Սպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ նոսա՝ տես-
անել զձեզ. եւ ՚ի ձէնջ յառաջ արկել անդր, եթէ նախ
ինձ փոքր ՚ի շատէ ձերւք լցայց. * Բայց այժմ երթամ 25
յԵմ պաշտել զսուրբսն: * Քանզի հաճոյ թուեցաւ Մա- 26
կեդոնացւոցն եւ Աքայեցւոցն՝ հաղորդութիւն ինչ առ-
նել ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ են յԵմ: * Հաճոյ թու- 27
եցաւ, քանզի եւ պարտապանք իսկ են նոցա: զի եթէ
Հոգեւորացն նց հաղորդ եղեն հեթանոսք, պարտին եւ
մարմնաւորացն կցորդ լինել: * Արդ՝ զայս կատա- 28
րեալ, եւ կնքեալ զպտուղն նոցա, անցից առ ձեւք ՚ի
Սպանիա: * զայս գիտեմ, զի ՚ի գալն իմում առ ձեզ, 29
Է Ե լրութեամբ օրհնութեան եկից: * Աղաչեմ զձեզ եղբարք 30
՚ի ձեռն Տն մերոյ Յսի Քսի, եւ սիրով Հոգւոյն, պատե-
րազմակից լինել ինձ յաղօթս վն իմ առ Ած. * զի ապրե- 31
ցայց յապստամբացն որ ՚ի Հրէաստանի են. եւ պաշտ-
օնն իմ որ յԵմ, ընդունելի լիցի սրբոցն. * զի խնդու- 32
թեամբ

(17) Ոմանք. Ունիմ այսուհետեւ եւ պար": (18) Ոմանք. ՚ի հնազանդութիւն հե": (19) Օրինակ մի. Զօրութեամբ նշանաց եւ արուեստս": (19) Ոմանք յաւելուն. Եւ որպէս ինձ յԵմէ ... շուրջ մինչեւ: (20) Ոմանք. Այսպէս աշխատեցայ ... յայլոց հիման: (23) Ոմանք. Ոչ գոյ ինձ .. եւ անձուկ էր: (24) Ոմանք. Տեսանել եւ զձեզ .. յղարկել անդր ... ձերւք լցայց: (27) Ոմանք. Եւ պարտապան իսկ էին նց .. կցորդ լինել նց. կամ, նց կցորդ: (28) Բազումք. Զպտուղ նց: (29) Ոմանք. Զայս գիտեմ. զի ՚ի գալն առ ձեզ, լրութեամբ օրհնութեան եկից: Այլ ոմանք յաւելուն. Օրհնութեան աւետարանին Քսի եկից: (30) Ոսկան. Եւ սիրով Հոգւոյն սրբոյ: (31) Ոմանք. Որ են ՚ի Հրէաստան, եւ պաշտօնն իմ յԵմ: (32) Ոմանք. Եկեալ առ ձեզ:

Digitized by Google

զուարճ եկեալ առ ձեզ 'ի կամաւն Այ, հանգուցից ընդ ձեզ:
33 * Եւ Այ խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ ամենեսեան. ամէն:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Յանձն առնեմ ձեզ զՓիբէ զքոյր մեր, որ է սպա-
2 սաւոր եկեղեցւոյն Կենքրեայ. * զի զնա ընկալ-
ջիք 'ի Տէր արժանի սրբոց, եւ մերձակայք լինիջիք նմա'
յոր իրս պէտս իցէ եւ կարօտեսցի ձեզ. քանզի եւ նա վե-
3 րակացու եղեւ բազմաց, եւ ինձ իսկ 'ի դէպ ժամու: * Ող-
ջոյն տաջիք Պրիսկեայ եւ Ակիւղեայ' գործակցաց իմոց
4 'ի Քս Յս. * որք ընդ անձին իմոյ զպարանոցս իւրեանց
մատուցին. զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ եւ ամե-
5 նայն եկեղեցիք հեթանոսաց: * եւ առ տանն եկեղեցւոյն նց:
Ողջոյն տաջիք Եպենետեայ սիրելւոյ իմոյ, որ է պտուղ
6 Ասիացւոց 'ի Քս: * Ողջոյն տաջիք Մարիամայ, որ բազում
7 վաստակս վաստակեաց 'ի ձեզ: * Ողջոյն տաջիք Անդ-
րոնիկեայ եւ Յունեայ ազգականաց իմոց' եւ գերեկցաց,
որք երեւելիքն իսկ են յառաքեալսն. որք եւ յառաջ իսկ
8 քան զիս եղեն 'ի Քս: * Ողջոյն տաջիք Ամպլիեայ սի-
9 րելւոյ իմոյ 'ի Տր: * Ողջոյն տաջիք Ուրբանեայ գոր-
10 ծակցի իմոյ 'ի Տր, եւ Ստաքեայ սիրելւոյ իմոյ: * Ող-
11 ջոյն տաջիք Ապելլեայ' որ ընտիրն է 'ի Տր: * Ողջոյն
տաջիք նոցա որ յԱրիստաբուղեայ տանէ իցեն. Ող-
ջոյն տաջիք Հերովդիոնի ազգականի իմոյ. Ողջոյն
տաջիք այնոցիկ' որ 'ի Նարկիսեայ տանէն իցեն 'ի Տր:
12 * Ողջոյն տաջիք Տրիփոնեայ եւ Տրիփոսեայ, վաստա-
կաւորաց 'ի Տր: Ողջոյն տաջիք Պերսիդեայ սիրելւոյ,
13 որ բազում վաստակս վաստակեաց 'ի Տր: * Ողջոյն տա-
14 ջիք Ռուփեայ ընտրելոյ 'ի Տր, եւ մօր նր եւ իմոյ: * Ող-
ջոյն տաջիք Ասինկրիտեայ, Փղեգոնտեայ, Երմեայ,
Պատրոբեայ, Երմեայ, եւ որ ընդ նոսա եղբարքն իցեն:
15 * Ողջոյն տաջիք Փիղողոգեայ, եւ Յուլեայ, Ներեայ, եւ
քեռ նորա Ողիմպիայ, եւ որ ընդ նոսա սուրբք ամենե-
քեն

(33) Ոմանք. Խաղաղութեան եւ սիրոյ եղիցի. ընդ ձեզ ամենեսին:
Գլ. ԺԶ. (2) Ոմանք. Եւ ինձ իսկ զգլխովին: (3) Ոմանք. Պրիսկեայ եւ Ակիւղեայ. կամ. եւ Ակուղեայ: (7) Ոմանք. Եւ գերեկցաց, որ երեւեն": (9) Ոմանք. Գործակցաց իմոց. 'ի Տր: (9) Օրինակին. Եւ Ստաքեայ: (11) Ոմանք. Տանէ անտի են... ազգականի իմոյ.. 'ի Նարկիսեայ: (12) Օրինակ Գ. Ողջոյն տաջիք Տրիփոնեայ եւ Տրիփոսեայ վաստակաւորաց կանանցն 'ի Տր.. Պերսիդեայ կնոջ սիրելւոյ: (13) Ոմանք. Ռուփեայ ընտրել": (14) Ոմանք. Ասինկրիտեայ, Փղեգոնտեայ, Պատրոբեայ Երմեայ: (15) Օրինակին. Եւ քեռ նր Ուղիմպիայ: Ուր ոմանք.

Digitized by Google

չի՛ն իւրեա՛ն: * Ողջո՛յն տացէք միմեանց 'ի համբո՛յր սրբու- 16
եղ թեան: Ողջո՛յն տան ձեզ ամ եկեղեցիք քի: * Ա- 17
ղաչեմ զձեզ եղբարք, զգուշ լինել զայնպիսեաւն, որ հերձուա-
ծս և գայթագղութիւնս առնիցեն արտաքոյ վարդապե-
տութեանն՝ զոր դուքն ուսարուք. և խորշեցարուք
'ի նոցանէ: * Զի այնպիսիքն տն մերոյ քի ոչ ծա- 18
ռայեն, այլ իւրեանց որովայնին. և քաղցրաբանութե
և օրհնութե պատրեն զսիրտս անմեղաց: * Զի ձեր հը- 19
նազանդութիւնդ առ ամենեսեան համբաւեալ է. և արդ՝
'ի ձեզ ուրախ եմ. բայց կամիմ զձեզ իմաստունս լի-
նել 'ի բարիս, և անմեղս 'ի չարիս: * Եւ այ խաղաղու- 20
թե խորտակեսցէ զսատանայ ընդ ոտիւք ձերովք մե՛րձ
է մերձ: Շնորհք տն մերոյ յսի քի ընդ ձեզ: * Ողջոյն 21
տայ ձեզ Տիմոթէոս եղբայր, և գործակից իմ, և Ղու-
կիոս, և Յասոնէ, և Սոսիպատրոս, ազգականք իմ: * Ող- 22
ջոյն տամ ձեզ և ես Տերտիոս, որ զթուղթս գրեցի 'ի
տր: * Ողջոյն տայ ձեզ Գայիոս ասպնջական իմ, և ամ 23
եկեղեցւոյն: Ողջոյն տայ ձեզ Երաստոս շահապ քաղա-
քիս, և Կուարտոս եղբայր: * Այլ այնմ որ կարօղն է 24
հաստատել զձեզ ըստ աւետարանին իմում, և ըստ քարո-
զութեան յսի քի, ըստ յայտնութե՛ խորհրդոյն, ժամանա-
կացն յաւիտենից լռեցելոյ. * և յայտնեցելոյ այժմիկ 'ի 25
ձեռն գրոց մարգարէականաց, ըստ հրամանի մշտնջենա-
ւորին այ, 'ի հնազանդութե հաւատոց. յամ հեթանոսս
ծանուցելոյ, * միայնոյ իմաստնոյն այ, 'ի ձեռն յսի քի. 26
նմ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: * Շնորհք 27
տն մերոյ յսի քի ը ձեզ ամենեսեան:

Առ Հռովմայեցիս գրեցաւ 'ի Կորնթոսէ 'ի ձեռն Փիբեայ սար-
կաւագի: Տունք. ՃԺ:

ՆԱ

Ուղղականեայ: (18) Ոմանք. Մերոյ յսի քի.. և քաղցրաբանութե և օրհնաբանութե պատրեն: (19) Ոմանք. Զեր հնազանդութիւն առ ամենեսեան.. ուրախ եմ 'ի ձեզ: (22) Ոմանք. Եւ ես Տերտիոս: (23) Ոմանք. Ամ եկեղեցեաց.. շահապետ քաղաքիս: (23) Աստ ըստ շա-փինակաց օրինակին ասեն կարգէ՝ Շնորհք տն մերոյ ևն. պար ամ գրչագիրք մեր ասեն 'ի վախճանի, այլ ոչ աստ: (25) Ոմանք. Խորհրդոյս այսորիկ, ժամուց յաւիտենից լռեցելոյս... 'ի հնազանդութե հաւատոյս: (26) Ոմանք. Քի. որում փառք: Որք ասեն յաւելուն. Նմ պատիւ և փառք: (26) Յօրինակին մինէր. Յաւիտեանս յաւիտենից ամէն: (27) Ոմանք կրկնեն զամէնն, դնելով և 'ի վախճանի՝ ամենեսեան. ամէն: * 'Ի վախճանի՝ երկու օրինակք ասեն. 'Ի ձեռն փիբեայ կնոջ միոյ սարկաւագի:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կորնթացիս Առաջին Թղթոյն.

Ոյս առաքելոց յեփեսոսէ ասիացւոց. զի փեսեալ էր զնոսա [illegible] որոց հաւատացելոց. յիշատակէ 'ի յետին թղթին զայս. և է գրեալ թղթին այս։ Կորնթոսի ժողովք յաքայահաւատեալ էր ընտիրն, և մարմինն պատուիրէր. և էր առ նոսա Բարձանամն։ և յաչեղէնք հեթանոսաց յառաջ քան առաւել չէին հոգն։ այլ խորհեցին որոշել 'ի կանանց խաբեանց՝ պատճառաւ լեզուաց։ զմնաց ... 'ի զահից խօսին, և յանձնեցին յառաջն։ այլ զմնա անգամնեկին. և ... խօսեցին 'ի մեղաւ ... կարծեցին. և յայս գիտելին կատարած։ և վասն յարուէ խորհրդոյն՝ առեկն ոչ յառաջէ մարմնոյ այս։ Սոքա ամենեքեան 'ի կողմնա զարմեալ, փրկէին ծաղրէ առ առաքէալն. և նա առ ամենեքեան դարձեալ զանձէր մասունք։ Եւ նախ միայն Հիւսիս նոցա յիմաստութե գիտունք, և ոչ համարձակէ նոցա առնել այսպիսի հերձուած. այլ խորհրդականի նոցա՝ մի բանիւք կրկնուածել. այլ լուծ և զօրութ ցուցանել։ Եւ առաքէ նմա որ առնէր էր զօրութ։ Խրատէ և վասն որոյ ոչ առնէին յանցանս 'ի յանցին, և վասն որոյ քրէզին։ դատի զամառութ. կարդացեալ նմա որքէ անառակութին, և 'ի դէմ ժամանակի խաբանի վասն աղօթից։ Եւ առ այնոսիկ որ ոչ ընէին զծառայակալութ գրէ վասն խառնուն, բայց ոչ բանակն, այլ զի հատուածոյ այսպէս էղեն։ Եւ վասն զահից կանանց՝ զի մի աղտեղացուցեն զհիւրակացութիւն, այլ ոճով քաղաքավարեսցին։ դարդարեցուցանէ զոր 'ի զահիցն ընթրիս. զի մի փորձեսցին քանանօք։ Եւ որք 'ի հոգևոր շնորհս էին՝ գրէ, զի մի անկարգապատմեսցին 'ի շնորհսն. նմ դարապաշտութեցն զօրս ոչ առնին այսպիսի շնորհս. կամ որ էին այսպէս, զանձն մի և նոյն հոգւոյն առնէ եղեալ։ Վարդապետութի ցուցանէ և վասն յարութեն, եթէ մարմնոյ յառնէ. եթէ կոխման ապականութեն և յառնէ առանց ապականութե ըստ քնի զհարսանցն. և նոյն որ յարոյցն զՔս, և զմեզ ընդ նմա։ Եւ 'ի կատարածն գումարէ բանս առ խորին գրէ, և վասն որոյ ոչ ասացեալ պատուիրէ, և այսպէս կատարէ զթուղթն։

Գլուխք առ Կորնթացիս ա. Թղթոյն.

Զբեղն զձայնս յանցանածոց կորնթացւոց սանի Թաւաղիս զառաջանոյ։
ա. Յետ խոնարհութեն Քս ... յերկիր ըստ միանգամ 'ի խաչ-
ատարութե մարդկեղէն իմաստութե։ Բ. Յաղագս Քս ամենայն իմաստութե։ Գ. Վասն ողջաստառուրաց։ Դ. Վասն եղափեղոյ զնորդանեկաց։
Ե. Վասն չհաղորդաանալոյ։
Զ. Վասն պատանեաց և պատանեաց, և այնոցիկ որ նոցանոց հաղորդեցին։
Է. Վասն ընտրութենաց որդւոց որպակին դարպատրոց, և որ զի առաւել անհատարից։ Ը. Յաղագս և Քս պատանեկեաց։
Թ. Վասն առնատութե և այրութե, և կամուսնութեանց։ Ժ. Յա-

յաղ

բում [illegible] սրբոց 'ի խաւարայ [illegible] եկեղե-
ցւոյն [illegible]։ ԺԳ. Վս սիրոյն և երկրորդ փառաւորութեան։
ԺԴ. Վս [illegible] և մեկնելոյ 'ի [illegible]։
ԺԵ. Յորում [illegible]։ ԺԶ. Վս [illegible]
[illegible]։ ԺԷ. Վս [illegible]
[illegible]։ ԺԸ. Վս [illegible] 'ի [illegible] և 'ի [illegible]։
ԺԹ. Վս [illegible] և [illegible]։
Ի. Վս [illegible]։ ԻԱ. Յորում [illegible]
[illegible]։ ԻԲ. Վս [illegible]։
ԻԳ. Վս յարութեան [illegible]։ ԻԴ. Յորում [illegible]
[illegible]։ ԻԵ. Նմանութիւն [illegible] 'ի [illegible]
[illegible]։ ԻԶ. Վս 'ի [illegible] և 'ի [illegible]։

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

Պ ԱՒՂՈՍ ԿՈՉԵՑԵԱԼ 1
առաքեալ Յսի Քսի՝ կամօքն Այ, և Սոս-
թենէս եղբայր։ * Եկեղեցւոյ Այ որ 2
է 'ի Կորնթոս. Նուիրելոց 'ի Քս Յս՝ կո-
չեցելոց սրբոց, ամենեքումբք հանդերձ որ կարդան
զանուն Տն մերոյ Յսի Քսի, յամ տեղիս նց՝ և մեր։
* Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն՝ յԱյ հօրէ մերմէ, 3
և 'ի Տեառնէ Յսէ Քսէ։ * Գոհանամ զԱյ իմոյ յամ ժամ 4
վս ձեր՝ 'ի վերայ շնորհացն Այ որ տուեալ են ձեզ 'ի
Քս Յս. * Զի յամենայնի մեծացայք նովաւ 5
ամեն-

* 'Ի Փիլիպպեցւոց [illegible] Այս [illegible]
[illegible] Թուղթ առաքելոյն։ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Թուղթ [illegible]
առաքելոյ [illegible]։

Գլ. ա. (2) Յօրինակս [illegible] Եկեղեցւոյ Այ։ (4) Ոմանք. Որ

6 ամենայն բանիւ, և ամենայն գիտութբ. * որպէս վկայ-
7 ութիւն իսկ Քի հաստատեցաւ 'ի ձեզ: * Զի դուք մի
նուազիցիք' և մի իւիք շնորհօք, ակն կալեալ յայտնու-
8 թեան Տն մերոյ Յսի Քսի: * Որ և հաստատեսցէ զձեզ
մինչև 'ի կատարած, անարատս' յօրն Տն մերոյ Յսի Քսի:
9 * Հաւատարիմ է Ած, որով կոչեցարուք 'ի հաղոր-
դութիւն որդւոյ նորա Յսի Քսի Տն մերոյ:
10 * Աղաչեմ զձեզ եղբարք անուամբն Տն մերոյ Յսի Քսի. Ա
զի զնոյն բան ունիցիք ամենեքեան, և մի իցեն 'ի ձեզ աղ
հերձուածք. քանզի էիք հաստատեալք 'ի նմին միտս
11 և 'ի նոյն հանճար: * Ազդ եղև ինձ վն ձեր եղբարք'
'ի քղոււացւոց անտի, թէ հակառակութիւնք են 'ի ձեզ:
12 * Եւ այդ ասեմ իսկ, եթէ իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ ա-
սէ. ես պաւղոսեան եմ, և միւսն' եթէ ես ապողո-
սեան, և միւսն' եթէ ես կեփայեան. և միւսն' եթէ
13 ես քսեան: * Իսկ արդ' բաժանեալ ինչ իցէ Քս. միթէ
պաւղոս 'ի խաչ ելեալ իցէ վն ձեր, կամ յանուն պաւ-
14 ղոսի մկրտեցարուք: * Գոհանամ զԱյ իմոյ' զի ոչ զոք
'ի ձէնջ մկրտեցի, բայց միայն զկրիսպոս' և զգայիոս.
15 զի մի ոք ասիցէ, * թէ յիմ անուն մկրտեցարուք: * [illegible]
16 տուն կնքեք և տանն ստեփանեայ: զայլ ոք ոչ գիտեմ
17 ամենևին թէ մկրտեցի: * Զի ոչ առաքեաց զիս Քս մկր-
տել' այլ աւետարանել. ոչ ճարտարութբ բանից, զի
18 մի ընդունայն լիցի խաչն Քսի: * Զի բանն խաչին' կո-
րուսելոցն յիմարութի է. այլ փրկելոցս մեզ' զօրութի
19 Այ: * Զի գրեալ է, կորուսից զիմաստութի իմաստ-
նոց. և զխորհուրդ խորհրդականաց արհամարհեցից:
20 * Ո՞ւր իմաստուն, ո՞ւր դպիր, ո՞ւր քննիչ աշխարհիս
այսորիկ. ոչ ապաքէն յիմար արար Ած զիմաստութի
21 աշխարհիս: * Քանզի իմաստութբն Այ' ոչ ծանեաւ աշ-
խարհ իմաստութբն զԱծ. հաճեցաւ Ած յիմարութբ քա-
րոզ

տուեալ են ինձ 'ի Քս: (6) Օրինակ. Որպէս և վկայութիւն: (7) Օրինակ. Ակնկալեալ յայտնութեան Տն: (8) Օրինակ. Յօր Տն մերոյ: (9) Ոսկան. Տն մերոյ Յի Քի: (9) Օրինակ. Որ կոչեցարուք 'ի: (10) Օրինակ. Եւ մի իցէ 'ի ձեզ. և 'ի նոյն հանճարս. կամ, հանճարս: (11) Օրինակ. Եթէ հակառակութիւնք իցեն: (12) Վն անուանն' Ապաւղոս. փչւոր ծանուցմ., Գործ. ԺԸ. 1: (12) Օրինակ. Եթէ քսեան: (13) Օրինակ. 'Ի խաչ ելեալ է վն: (15) Օրինակ. Եթէ յիմ անուն: (16) Օրինակ. Ստեփաննեայ, և զայլ ոք: (17) Օրինակ. Զիս Ած մկրտել... լինիցի խաչն Քսի: (20) Բնգ. Յիմարեցոյց Ած զիմաստն": (20) Օրինակ յաւելուած. Աշխարհիս այսորիկ: (21) Յօրինակս միոջ. Քանզի իմաստութիւն Այ ոչ ծան": Որ ոմանք. Ապրեցուցանել զհաւատացեալսն:

Digitized by Google

քկ քարոզութեամբ ապրեցուցանել զհաւատացեալս։ * Իսկ ո- 22
րովհետև Հրեայք նշանս հայցեն, և հեթանոսք իմաս-
տութիւն խնդրեն. * մեք քարոզեսցուք զխաչելեալն Ք՟ս, 23
Հրէից գայթագղութիւն. և հեթանոսաց յիմարութիւն.
* բայց նոցին իսկ կոչեցելոցն Հրէից և հեթանոսաց, 24
զՔ՟ս՝ Ա՟յ զօրութիւն, և Ա՟յ իմաստութիւն։ * զի յիմարն Ա՟յ 25
իմաստնագոյն է քան զմարդիկ. և տկարն Ա՟յ զօրագոյն
է քան զմարդիկ։ * Թէպէտ և զձեր իսկ կոչումն տե- 26
սէք եղբարք, զի ոչ բազում իմաստունք ըստ մարմնոյ, և
ոչ բազում հզօրք, և ոչ բազում ազնուականք. * այլ զյի- 27
մարս աշխարհիս ընտրեաց Ա՟ծ, զի յամօթ արասցէ զի-
մաստունս. և զտկարս աշխարհիս ընտրեաց Ա՟ծ, զի յա-
մօթ արասցէ զհզօրս. * և զանարգս աշխարհի և զար- 28
համարհեալս ընտրեաց Ա՟ծ՝ և զոչինչսն, զի զէ՛սն իմն
խափանեսցէ. * Ո՛չ զի մի պարծեսցի ամ՟ մարմին առաջի 29
Ա՟յ։ * Զի ՚ի նմանէ դուք էք ՚ի Ք՟ս Յ՟ս, որ եղև մեզ իմաս- 30
տութիւն յԱ՟յ, արդարութիւն, և սրբութիւն, և փրկութիւն. * զի 31
որպէս և գրեալ է. որ պարծին ՚ի Տ՟ր պարծեսցի։

ԳԼ. Բ.

Իսկ ես թէպէտ և եկի առ ձեզ եղբարք, ոչ ըստ ա- 1
ռաւելութեան ինչ բանից իմաստութեան պատմել ձեզ
զվկայութիւն Ա՟յ։ * Զի ոչ եթէ ՚ի միտ եդի գիտել ինչ 2
՚ի ձեզ, բայց միայն զՅ՟ս Ք՟ս, և զնոյն ՚ի խաչ ելեալ։ * և 3
ես տկարութեամբ՝ և երկիւղիւ, և դողութեամբ բազմաւ է-
ղէ առ ձեզ. * և բանն իմ և քարոզութիւն, ոչ պատիր 4
բանիւք իմաստութեան, այլ արդեամբք հոգւոյն և զօ-
րութեամբ. * զի հաւատք ձեր մի իցեն իմաստութեամբ մարդ- 5
կջ կան, այլ զօրութեամբ Ա՟յ։ * Զիմաստութիւն խօսիմք ընդ 6
կատարեալս. զիմաստութիւն, ոչ զաշխարհիս այսորիկ,
և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զխափանելեացս.
* այլ խօսիմք զԱ՟յ իմաստութիւն ծածուկ խորհրդով, զոր 7
յա-

---

(22) Ոմանք. Հրէայքն նշան.. և հեթանոսքն զիմաս-
տութիւն։ (26) Ոմանք. Իսկ կոչումն. կամ, զկոչումն։
(28) Ոմանք. Եւ զանարգս աշխարհիս ընտրեաց Ա՟ծ.
և զարհամարհեալս և զոչինչս, զի զէսն իմ։ (29) Ոս-
կան. Առաջի նր՟ա։ (30) Ոմանք. Իմաստութիւն Ա՟յ. արդա-
րութիւն և փրկութիւն և սրբութիւն։ (31) Ոմանք. Որպէս գրեալ է.
որ պարծիցէ՝ ՚ի Տ՟ր պարծեսցի։
Գլ. Բ. (1) Ոսկան. Զվկայութիւն Ք՟ի։ (2) Ոմանք. Գի-
տել ինչ ձեզ... ՚ի խաչ ելեալն։ (3) Ոմանք. Եղէ ընդ
ձեզ։ (4) Ոմանք. Եւ բանն իմ.. բանիւք իմաստութեան, այլ
արդեամբք հոգւոյն զօրութեան։ (5) Ոմանք. Հաւատքն ձեր։
(6) Ոմանք. Ոչ աշխարհիս այսորիկ զխափանեա՛։ (7) Ոմանք.

Digitized by Google

յառաջ քան զյաւիտեանս սահմանեաց ած ՚ի փառս
8 մեր. * զոր ոչ ոք յիշխանաց աշխարհիս այսորիկ ծա-
նեաւ. զի եթէ էր ծանուցեալ, ոչ արդեւք զՏր փա-
9 ռացն ՚ի խաչ հանէին: * Այլ ոպ և գրեալ է. զոր
ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և ՚ի սիրտ մարդոյ
10 ոչ անկաւ, պատրաստեաց ած սիրելեաց իւրոց: * Այլ բզ
մեզ յայտնեաց ած հոգւովն իւրով. զի հոգին զամ-
11 քննէ և զխորս այ: * զի ո՞ ոք ՚ի մարդկանէ գիտէ ինչ
զմարդոյն, եթէ ոչ հոգին մարդոյն որ ՚ի նմա. նոյն-
12 պէս և ոչ զայն ոք գիտէ, եթէ ոչ հոգին այ: * Այլ
մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ առաք, այլ ըզ-
հոգին որ յայ. զի ծանիցուք զայն որ յայն շնորհեցաւ
13 մեզ: * Եւ զոր խօսիմքս՝ ոչ եթէ մարդկեղէն ուս-
մամբ ճարտարութե բանից, այլ վարդապետութբ հոգ-
14 ւոյն, ընդ հոգևորս զհոգևորսն համեմատեմք: * քան-
զի շնչաւոր մարդ՝ ոչ ընդունի զհոգւոյն այ, զի յիմա-
րութի է նմա. և ոչ կարէ գիտել՝ եթէ հոգեպէս քննի-
15 ցի: * Իսկ հոգևորն քննէ զամ, և ինքն յումեքէ ոչ
16 քննի: * Իսկ արդ՝ ո՞վ գիտաց զմիտս տն, որ և խրատ-
տու լինիցի նմա: այլ մեք զմիտս քի ունիմք:

ԳԼ. Գ.

1 Եւ ես եղբարք՝ ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ
2 հոգևորս՝ այլ իբրև ընդ մարմնաւորս: * Իբրև
տղայոց ՚ի քս կաթն ջամբեցի ձեզ՝ և ոչ կերակուր.
զի ոչ ևս կարէիք. նա և արդ իսկ ոչ կարէք. քանզի
3 դեռ մարմնաւոր էք: * Ուր և արդէն իսկ ՚ի ձեզ հեռ
և նախանձ. ոչ ապաքէն մարմնաւոր էք՝ և ըստ մարդ-
կան

Զայ իմաստութին ծածուկ խորհրդովք: (8) Ոմանք. Զի թէ էր... զՏրն փառաց ՚ի: (9) Ոսկան. Անկաւ, զոր պատրաստեաց: (10) Ոմանք. Հոգւով իւրով.. զամե քն": (11) Ոմանք. Զի ով ոք ՚ի մարդ".. թէ ոչ հոգին որ ՚ի նմա է... և զայն ոք գի": (12) Ոմանք. Աշխարհիս... որ յայն շնորհե": (13) Ոմանք. Ուսմամբ ճարտարութբ բա"... ընդ հոգևորսն զհոգևորս: (14) Ոմանք. Ոչ ընդունի զհոգին այ... քանզի յիմարութին է.. հոգեպէս քննիցէ: (15) Ոմանք. Զամենայն քննէ: Որք օրինակ մի. քննելով զամ, և ինքն: (16) Յօրինակին միւսեր. Որ և խրատ": (16) Ոմանք. Խրատատու լինիցի նմա. բայց մեք:

ԳԼ. Գ. (2) Ոմանք. Ջամբեցուցի ձեզ, և ոչ հաստատուն կերակուր.. Քզի դեռևս մարմնաւորք: (3) Ոմանք զհեռս արդէն՝ գրէն արդէն: յորմէ և ոմանք ես՝ զարդաքեալ՝ արդ են իսկ: Որք օրինակ մի. Արդ իսկ են ՚ի ձեզ...

Digitized by Google

հեթանոսս ստանձնել զաւետարանն այ, զի եղիցի պատա-
րագն հեթանոսաց ընդունելի՝ սրբեալ հոգւովն սըր-
բով։ * Ունիմք այսուհետեւ պարծանս ՚ի քս յս առ ած։ 17
* Քանզի ոչ իշխեմ խօսել ինչ զոր ոչ գործեաց քս ինեւ 18
՚ի հնազանդութիւն հեթանոսաց՝ բանիւք եւ արդեամբք,
* զօրութեամբ նշանաց եւ արուեստից, զօրութեամբ հոգւոյն 19
այ. որպէս ինձ յեմէ մինչեւ ՚ի կողմանս իլիւրիկեցւոց,
լնուլ զաւետարանն քսի։ * Այսպէս առատասիրեալ 20
յաւետարանել, ոչ ուր անուանեցաւ քս, զի մի ՚ի վե-
րայ յօտարոյ հիմանն շինեցից. այլ որպէս եւ գրեալ
է, * Թէ որոց ոչ պատմեցաւ վն նր՝ տեսցեն. եւ որոց 21
ոչ էին լուեալ՝ ՚ի միտ առցեն, * Վն որոյ յաճախ խա- 22
փանեցայ գալ առ ձեզ։ * Բայց այժմ՝ ոչ եւս գոյ ինձ 23
տեղի ՚ի կողմանս յայսոսիկ. եւ անձուկ յոյժ ունիմ
՚ի բազմաց ամաց գալ առ ձեզ։ * յորժամ անցանի- 24
ցեմ ՚ի սպանիա, ակն ունիմ յանցանելն առ ձեզ՝ տե-
սանել զձեզ. եւ ՚ի ձէնջ յառաջագնել անդր, եթէ նախ
իսկ փոքր ՚ի շատէ ձերովք լցայց։ * Բայց այժմ երթամ 25
յեմ պաշտել զսուրբս։ * քանզի հաճոյ թուեցաւ մա- 26
կեդոնացւոց եւ աքայեցւոց՝ հաղորդութիւն ինչ առ-
նել ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ են յեմ։ * Հաճոյ թու- 27
եցաւ, քանզի եւ պարտապանք իսկ են նոցա։ զի եթէ
հոգեւորացն նց հաղորդ եղեն հեթանոսք, պարտին եւ
մարմնաւորացն սպասաւորք լինել։ * Արդ՝ զայս կատա- 28
րեալ, եւ կնքեալ զպտուղն նոցա, անցից առ ձեզ ՚ի
սպանիա։ * զայս գիտեմ, զի ՚ի գալն իմում առ ձեզ, 29
է ե լրութեամբ օրհնութեան եկից։ * Աղաչեմ զձեզ եղբարք 30
՚ի ձեռն տն մերոյ յսի քսի, եւ սիրով հոգւոյն, պատե-
րազմակից լինել ինձ յաղօթս վն իմ առ ած. * զի ապրեց- 31
ցայց յապստամբութեանց որ ՚ի հրէաստանի են. եւ պաշ-
տօնն իմ որ յեմ, ընդունելի լիցի սրբոցն. * զի խնդու- 32
թեամբ

(17) Ոմանք. Ունիմ այսուհետեւ եւ պար"։ (18) Ոմանք. ՚ի հնազանդութիւն հե"։ (19) Օրինակ մի. Զօրութեամբ նշանաց եւ արուեստս"։ (19) Ոմանք յաւելուն. Եւ այլ ինձ յերուսաղէմէ շուրջ մինչեւ։ (20) Ոմանք. Այսպէս առատասիրեալ... յայլոց հիմանն։ (23) Ոմանք. Ոչ գոյ ինձ.. եւ անձուկ է։ (24) Ոմանք. Տեսանել եւ զձեզ.. յղարկել անդր... ձերովք լցայց։ (27) Ոմանք. Եւ պարտապանք իսկ էին նց.. կցորդ լինել նց. կամ, նց կցորդ։ (28) Բազումք. Զպտուղ նց։ (29) Ոմանք. Զայս գիտեմ. զի ՚ի գալն առ ձեզ, լրութեամբ օրհնութեան եկից։ Ոմանք յաւելուն. Օրհնութեան աւետարանին քսի եկից։ (30) Ոմանք. Եւ սիրով հոգւոյն սրբոյ։ (31) Ոմանք. Որ են ՚ի հրէաստան, եւ պաշտօնն իմ յեմ։ (32) Ոմանք. Եկեալ առ ձեզ։

Digitized by Google

զուարճ եկեալ առ ձեզ 'ի կամս Աստուծոյ, հանգուցեալ ընդ ձեզ:
33 * Եւ Աստուած խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ ամենեսեան. ամէն:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Յանձն առնեմ ձեզ զՓիբէ զքոյր մեր, որ է սպա-
2 սաւոր եկեղեցւոյն Կենքրեայ. * զի զնա ընկալ-
ջիք 'ի Տէր արժանի սրբոց, և մերակցու լինիջիք նմա՝
յոր պէտս իցէ կոչեսցէ զձեզ. քանզի և նա մե-
3 րակցու եղև բազմաց, և ինձ իսկ 'ի գլխովին: * Ող-
ջոյն տայջիք Պրիսկեայ և Ակիւղեայ՝ գործակցաց իմոց
4 'ի Քս̃ Յս̃. * որք ընդ անձին իմոյ զիւրեանց պարանոցս
մատուցին. զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ և ամ̃
5 եկեղեցիք հեթանոսաց: * և առ. տանն եկեղեցւոյն նց̃:
Ողջոյն տայջիք Եպենետեայ սիրելւոյ իմոյ, որ է պտուղ
6 Ասիացւոց 'ի Քս̃: * Ողջոյն տայջիք Մարեմայ, որ բազում
7 վաստակս վաստակեաց 'ի ձեզ: * Ողջոյն տայջիք Անդ-
րոնիկեայ և Յունեայ ազգականաց իմոց՝ և գերեկցաց.
որք երևելիքն իսկ են յառաքեալսն. որք և յառաջ իսկ
8 քան զիս եղեն 'ի Քս̃: * Ողջոյն տայջիք Ամպղեայ սի-
9 րելւոյ իմոյ 'ի Տր̃: * Ողջոյն տայջիք Ուրբանեայ գոր-
10 ծակցի իմոյ 'ի Տր̃, և Ստաքեայ սիրելւոյ իմոյ: * Ող-
11 ջոյն տայջիք Ապելլեայ՝ որ ընտիրն է 'ի Տր̃: * Ողջոյն
տայջիք նց̃ որ յԱրիստաբուղեայ տանէ անտի իցեն: Ող-
ջոյն տայջիք Հերոդիոնի ազգականի իմում: Ողջոյն
տայջիք այնոցիկ՝ որ 'ի Նարկիսեայ տանէն իցեն 'ի Տր̃:
12 * Ողջոյն տայջիք Տրիփոնեայ և Տրիփոսեայ, վաստա-
կաւորաց 'ի Տր̃: Ողջոյն տայջիք Պերսիդեայ սիրելւոյ,
13 որ բազում վաստակս վաստակեաց 'ի Տր̃: * Ողջոյն տայ-
14 ջիք Ռուփայ ընտրելոյ 'ի Տր̃, և մօր նր̃ և իմոյ: * Ող-
ջոյն տայջիք Ասինկրիտեայ, Փլեգոնտեայ, Երմեայ,
Պատրոբեայ, Երմեայ, և որ ընդ նոսա եղբարք իցեն:
15 * Ողջոյն տայջիք Փիլողոգեայ, և Յուլեայ, Ներեայ, և
քեռ նորա Ողիմպիեայ; և որ ընդ նոսա սուրբք ամենե-
քին

---

(33) Ոմանք. Խաղաղութեան և սիրոյ եղիցի. ընդ ձեզ ամենին: Գլ. ԺԶ. (2) Ոմանք. Եւ ինձ իսկ գլխովին: (3) Ոմանք. Պրիսկեայ և Ակիւղեայ. կամ. և Ակուիղեայ: (7) Ոմանք. Եւ գերակցաց, որ երևեալ": (9) Ոմանք. Գործակցաց իմոց. 'ի Տր̃: (9) Յօրինակին. Եւ Ստաքեայ: (11) Ոմանք. Տանէ անտի են . . . ազգականի իմոյ . . 'ի Նարկիսեայ: (12) Օրինակ մի. Ողջոյն տայջիք Տրիփոնեայ և Տրիփոսեայ վաստակաւորաց կանանցն 'ի Տր̃. . Պերսիդեայ կնոջ սիրելւոյ: (13) Ոմանք. Ռուփեայ ընտրել": (14) Ոմանք. Ասինկրիտեայ, Փղեգոնտեայ, Պատրոբայ Երմայ: (15) Յօրինակին. Եւ քեռ նր̃ Յուլիմպիեայ: Ուր ոմանք.

Digitized by Google

չին կցեն: * Ողջոյն տուք միմեանց 'ի համբոյր սըր- 16
կզ բութեան: Ողջոյն տան ձեզ ամ եկեղեցիք Քի: * Ա- 17
ղաչեմ զձեզ եղբարք, դիտել զայնոսիկ, որ հերձուա-
ածս և գայթագղութիւնս առնիցեն արտաքոյ վարդա-
պետութեանն' զոր դուքն ուսարուք. և խորշեցարուք
'ի նոցանէ: * Զի այնպիսիքն Տն մերոյ Քի ոչ ծա- 18
ռայեն, այլ իւրեանց որովայնին. և քաղցրաբանութբ
և օրհնութբ պատրեն զսիրտս անմեղաց: * Զի ձեր հը- 19
նազանդութիւնդ առ ամենեսեան համբաւ է. և արդ'
'ի ձեզ ուրախ եմ. բայց կամիմ զձեզ իմաստունս լի-
նել 'ի բարիս, և անմեղս 'ի չարիս: * և Այ խաղաղու- 20
թն խորտակեսցէ զսատանայ ընդ ոտիւք ձերովք մերձ
ընդ մերձ: Շնորհք Տն մերոյ Յսի Քի ընդ ձեզ: * Ողջոյն 21
տայ ձեզ Տիմոթէոս եղբայր, և գործակից իմ, և Ղու-
կիոս, և Յասոն, և Սոսիպատրոս, ազգականք իմ: * Ող- 22
ջոյն տամ ձեզ և ես Տերտիոս, որ զթուղթս գրեցի 'ի
Տր: * Ողջոյն տայ ձեզ Գայիոս ասպնջական իմ, և ամ 23
եկեղեցւոյն: Ողջոյն տայ ձեզ Երաստոս շահապ քաղա-
քիս, և Կուարտոս եղբայր: * Այլ այնմ որ կարօղն է 24
հաստատել զձեզ ըստ աւետարանին իմում, և ըստ քարո-
զութեան Յսի Քի, ըստ յայտնութ' խորհրդոյն, ժամանա-
կացն յաւիտենից լռեցելոյ. * և յայտնեցելոյ այժմիկ 'ի 25
ձեռն գրոց մարգարէականաց, ըստ հրամանի մշտնջենա-
ւորին Այ, 'ի հնազանդութի հաւատոց. յամ հեթանոսս
ծանուցելոյ, * միայնոյ իմաստնոյն Այ, 'ի ձեռն Յսի Քի. 26
նմ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: * Շնորհք 27
Տն մերոյ Յսի Քի ընդ ձեզ ամենեսեան:

Առ Հռովմայեցիս գրեցաւ 'ի Կորնթոսէ 'ի ձեռն Փիբեայ սպա-
սաւորի: Տուն. ՂԷ:

ՆԱ

Ուղղիմայեայ: (18) Ոմանք. Մերոյ Յսի Քի.. և քաղցրաբանութբ և օրհնաբանութբ պատրեն: (19) Ոմանք. Ձեր հնազանդութիւն առ ամենեսեան.. ուրախ եմ 'ի ձեզ: (22) Ոմանք. Եւ ես Տերտիոս: (23) Ոմանք. Ամ եկեղեցեաց.. շահապետ քաղաքիս: (23) Աստ ըստ շարադրական օրինակին առաքեալն կարգէ' Շնորհք Տն մերոյ ԵՆ. զոր ամ գրչագիրք մեր ունին 'ի վախճանի, այլ և Եղբարք: (25) Ոմանք. Խորհրդոյս այսորիկ, Ժամանակաց յաւիտենից լռեցելոյս... 'ի հնազանդութի հաւատոցս: (26) Ոմանք. Քսի. որում փառք: Որք ունին յաւելուած. Նմ զօրութիւն և փառք: (26) Օրինակին ողջոյն. Յաւիտեանս յաւիտենից ամէն: (27) Ոմանք կրկնեն զամէնն, ընդ որում և 'ի վախճանի' ամենեսեան. ամէն: * 'Ի վախճանի' երկու օրինակք ունին. 'ի ձեռն փիբեայ կնոջ միոյ սարկաւագի:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կորնթացիս Առաջին Թղթոյն։

Օ այս առաքելոյ յեփեսոսէ առաքեցաւ. զի փութայր էր զնաս. Որոց հաւատացելոց. յերկրորդէ ՚ի յետոյ թղթոյ զայս. և է զառաջին թղթոյ այս։ Կորնթոսի ժողովն յաղթահարեալ էր ընդդէն, և մոգծէին պատասխել, և էր առ նոսա բաժանումն։ և յայնպիսի հերձուածոյն յառաջ էին առնուլ զինի հօրն։ այլ խորհէին որոշել ՚ի կանանց խորհեանց՝ պատճառանօք կրօնից։ զմանգ ասպէին ՚ի զոհից կռոց, և յանձախէին յատեանս։ այլ զամանս անգոսնէին. և այլք խօսէին ՚ի ընդդէմ ուսանելեաց կարծէին. և յայս Գիրսն կարգաւ։ և զոր յարուժ խորհրդոյն՝ ասէին ոչ յառնելոց մարմնոյ այս։ Առաջ ամենեքեան ՚ի կորին շփոթեալ, գրէին ժողովէ առ առաքեալն. և նա առ ամենեքեան դարձուցանէր Թուղթ։ Եւ նախ մեղս ծիւղէ նոցա յիմաստութ Գիտուն, և ոչ համարձակէ նոցա առնել այսպիսի հերձուած. այլ խորհրդակցի նոցա՝ մի բաժինք կրօնաւորել. այլ լինել և զօրութացանել։ Եւ առաքէ նմա որ առնէին էր պօռնիկ։ ինքն է և զոր որոց ոչ առնէին յանցանս ՚ի յանդիման, և զոր որոց գրեցին։ դատի զամուսնութ. կարգապետէ եթէ որպէս է ամուսնութիւն, և ՚ի դէպ ժամանակի խտրեալ զոր աղօթից։ Եւ առ այնոսիկ որ ոչչէին զծառայութիւն գրէ զոր կոչեաց, բայց ոչ բանալ, այլ զի հաստատուն այսպէս էղեն։ Եւ զոր զոհից կռոցն՝ զի մի այլեղացուցէն զհիպոկրիսութիւն, այլ սիրով փաղափաջութեացն։ դադարեցուցանէ զոր ՚ի զոհիցն ընթրիս, զի մի փորձեսցին ճշմարտին։ Եւ որք ՚ի հոգեւոր շնորհաց եկին Գրէ, զի մի ամբարտաւանեսցին ՚ի շնորհսն. նմ դատապարտեսցին զորս ոչ ունին այսպիսի շնորհս. կամ որ էն այսպէս, զմի մի և նոյն հոգւոյն ասէ եղեալ։ Վարդապետէ ցուցանէ և զոր յարութեն, եթէ մարմնոյ յառնէ, եթէ Քրիստոսի ապաշխարութ և յառնէ առաւել ապաշխարութ ըստ փոխ ձերհնոյն. և նոյն որ յարուցն զնա, և զմեզ ընդ նմա։ Եւ ՚ի կատարածն գոհութ բանս առ կորն Գրէ, և զոր որոց առ առաքեալն պատուիրէ, և այսպէս կատարէ զԹուղթն։

Գլուխք առ Կորնթացիս Ա. Թղթոյն։

Զբուն զինչս յանցուածոց կորնթացւոց ունի թուղթս զայսոցիկ։ Ա. Յետ խոնարհանաց՝ զոր ՚ի Քրիստոս յերկնից ընդ փոխան ՚ի բաժանմանց մարդկեղէն իմաստութ։ Բ. Յաղագս զոր մեծերցն իմաստուե։ Գ. Վս ոգեսատաւրաց։ Դ. Վս աւանդելոյ զհարտարակերս։ Ե. Վս չնազարդութեանց։

Զ. Վս դատաստանաց և զատասանն, և այնոցիկ որ նոցաւ հաւատիցին։

Է. Վս մարմնականաց ամուսնոց ամուսնացն դատաւորաց, և որ զի առաւել անհաւատից։ Ը. Յաղագս և զոր կուսանելոց։

Թ. Վս ամուսնութեան և այրութեան, և յամուսնանալոյ։ Ժ. Յաղ

Digitized by Google

[illegible] Ժ. Վասն [illegible] և [illegible]: ԺԱ. Վասն [illegible]: ԺԲ. Յորդորմն [illegible]: ԺԳ. Վասն [illegible]: ԺԴ. Վասն [illegible]: ԺԵ. Վասն [illegible] 'ի [illegible] և 'ի [illegible]: ԺԶ. Վասն [illegible]: ԺԷ. Վասն [illegible]: ԺԸ. Վասն [illegible] շնորհաց և [illegible]: ԺԹ. Յորդորմն [illegible]: Ի. Վասն [illegible]: ԻԱ. Վասն [illegible]: ԻԲ. Յորդորմն [illegible]: ԻԳ. Ողջունութիւն [illegible]: ԻԴ. Վասն 'ի [illegible] և 'ի [illegible]:

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ
ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ԳԼ. Ա.

ա դ ՊԱՒՂՈՍ ԿՈՉԵՑԵԱԼ 1
առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի կամօքն Աստուծոյ, և Սոս-
թենէս եղբայր. * եկեղեցւոյ Աստուծոյ որ 2
է 'ի Կորնթոս. նուիրելոց 'ի Քրիստոս Յիսուս կո-
չեցելոց սրբոց, ամենեքումբք հանդերձ որ կարդան
զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յամենայն տեղիս նոցա և մեր:
* Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յԱստուծոյ Հօրէ մերմէ, 3
և 'ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ: * Գոհանամ զԱստուծոյ իմոյ յամենայն ժամ 4
վասն ձեր 'ի վերայ շնորհացն Աստուծոյ, որ տուեալ են ձեզ 'ի
Քրիստոս Յիսուս. * զի յամենայնի մեծացարուք դուք նովաւ 5
ամե-

* 'Ի վերնագրի ոմանք յաւելուն. Առ Կորնթացիսն առա-ջին Թուղթ առաքելոյ: Այլ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Գիրն [illegible] [illegible] յաւելուած 'ի վերնագրի [illegible] [illegible] Պաւղոսի առաքելոյ: Յորս [illegible] [illegible] [illegible], Թուղթ երանելւոյն Պօղոսի առաքելոյ առ. Կ. այլն:

Գլ. Ա. (2) Յամենայն տեղիս. Եկեղեցւոյ Աստուծոյ: (4) Ոմանք. Աս

Digitized by Google

6 ամենայն բանիւ, և ամենայն գիտութեամբ. * որպէս վկայ-
7 ութիւն իսկ ք՟սի հաստատեցաւ ՚ի ձեզ։ * զի դուք մի՛
նուազիցիք՝ և մի՛ ինչ շնորհօք, ակն կալեալ յայտնութ-
8 եան տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի։ * որ և հաստատեսցէ զձեզ
մինչև ՚ի կատարած, անարատս՝ յօրն տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի։
9 * Հաւատարիմ է ա՟ծ, որով կոչեցարուք ՚ի հաղոր-
դութիւն որդւոյ նորա յ՟սի ք՟սի տ՟ն մերոյ։
10 * Աղաչեմ զձեզ եղբարք անուամբն տ՟ն մերոյ յ՟սի ք՟սի. Ա
զի զնոյն բան ունիցիք ամենեքեան, և մի՛ իցեն ՚ի ձեզ աղ
հերձուածք. քանզի էիք հաստատեալք ՚ի նոյն միտս
11 և ՚ի նոյն հանճար։ * Ազդ եղև ինձ վ՟ս ձեր եղբարք՝
՚ի քղուացւոց անտի, թէ հակառակութիւնք են ՚ի ձեզ։
12 * Եւ արդ ասեմ իսկ, եթէ իւրաքանչիւրոք ՚ի ձէնջ ա-
սէ. ես պաւղոսեան եմ, և միւսն՝ եթէ ես ապաւղո-
սեան, և միւսն՝ եթէ ես կեփայեան. և միւսն՝ եթէ
13 ես ք՟սեան։ * իսկ արդ՝ բաժանեալ ինչ իցէ ք՟ս. միթէ
պաւղոս ՚ի խաչ ելեալ իցէ վ՟ս ձեր, կամ յանուն պաւ-
14 ղոսի մկրտեցարուք։ * Գոհանամ զա՟յ իմոյ՝ զի ոչ զոք
՚ի ձէնջ մկրտեցի, բայց միայն զկրիսպոս՝ և զգայիոս.
15 զի մի՛ ոք ասիցէ, * թէ յիմ անուն մկրտեցարուք։ * տան
16 եաւ կնիք և զտանն ստեփանեայ։ զայլ ոք ոչ գիտեմ
17 ամենևին թէ մկրտեցի։ * զի ոչ առաքեաց զիս ք՟ս մկր-
տել՝ այլ աւետարանել. ոչ ճարտարութեամբ բանից, զի
18 մի՛ ընդունայն լիցի խաչն ք՟սի։ * Զի բանն խաչին՝ կո-
րուսելոցն յիմարութիւն՝ է. այլ փրկելոցս մեզ՝ զօրութի
19 ա՟յ։ * Զի գրեալ է, կորուսից զիմաստութիւն իմաստ-
նոց. և զհանճարս հանճարեղաց արհամարհեցից։
20 * Ո՞ւր իմաստունն, ո՞ւր դպիր, ո՞ւր քննիչ աշխարհիս
այսորիկ. ոչ ապաքէն յիմար եցոյց ա՟ծ զիմաստութիւն
21 աշխարհիս։ * քանզի իմաստութեամբն ա՟յ՝ ոչ ծանեաւ աշ-
խարհ իմաստութեամբն զա՟ծ. հաճեցաւ ա՟ծ յիմարութեամբ քա-
րոզ-

տուեալ են ինձ ՚ի ք՟ս։ (6) Ոմանք. Որ՟ և վկայութեամբն։
(7) Ոմանք. Ակնկալեալ յայտնութեան տ՟ն։ (8) Ոմանք. Յօր
տ՟ն մերոյ։ (9) Ոսկան. Տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի։ (9) Ոմանք. Որ
կոչեցարուք ՚ի։ (10) Ոմանք. Եւ մի՛ իցէ ՚ի ձեզ.. և ՚ի
նոյն հանճարք. կամ. հանճարս։ (11) Ոմանք. Եթէ հա-
կառակութիւնք իցեն։ (12) Վ՟ս անուանն՝ Ապաւղոս. փ՟ս
ն՟ր ծանուցաք, գործ. ժ՟թ. 1։ (12) Ոմանք. Եթէ ք՟սեան։
(13) Ոմանք. ՚Ի խաչ ելեալ է վ՟ս։ (15) Ոմանք. Եթէ յիմ
անուն։ (16) Ոմանք. Ստեփանեայ, և զայլ ոք։ (17) Ո-
մանք. Զիս ա՟ծ մկրտել... ընդունայն լիցի խաչն ք՟սի։ (20) Բ՟ղ՟ի.
Յիմարեցոյց ա՟ծ զիմաստ"։ (20) Ոմանք յաւելուն. Աշխար-
հիս այսորիկ։ (21) Յոմանս գրչի. Բ՟ղ՟ի իմաստութիւնն ա՟յ ոչ
ծա"։ Ոսկ ոմանք. Ապրեցուցանել զհաւատացեալքս։

Digitized by Google

բկ րոզութեան ապրեցուցանել զհաւատացեալս : * Իսկ ա- 22
րդ հրեայք նշան հայցեն, և հեթանոսք իմաս-
տութիւն խնդրեն · * Մեք քարոզեսցուք զխաչելեալն Քս, 23
հրէից գայթագղութիւն, և հեթանոսաց յիմարութիւն ·
* Բայց նոցին իսկ կոչեցելոցն հրէից և հեթանոսաց, 24
Քս՝ այ զօրութիւն, և այ իմաստութիւն : * Զի յիմարն այ 25
իմաստնագոյն է քան զմարդիկ · և տկարն այ զօրագոյն
է քան զմարդիկ : * Տեսէք և զձեր իսկ կոչումն եղ- 26
բարք, զի ոչ բազում իմաստունք ըստ մարմնոյ, և
ոչ բազում հզօրք, և ոչ բազում ազնուականք · * Այլ զյի- 27
մարս աշխարհիս ընտրեաց այ, զի յամօթ արասցէ զի-
մաստունս · և զտկարս աշխարհիս ընտրեաց այ, զի յա-
մօթ արասցէ զհզօրս · * և զանարգս աշխարհի և զար- 28
համարհեալս ընտրեաց այ՝ և զոչինչսն, զի զէսն իսն
խափանեսցէ · * Ոչ զի մի պարծեսցի ամ մարմին առաջի 29
այ : * Զի ՚ի նմանէ դուք էք ՚ի Քս Յս, որ եղև մեզ իմաս- 30
տութն՝ յայ, արդարութիւն, և սրբութիւն, և փրկութիւն · * Զի 31
որպ և գրեալ է · որ պարծին ՚ի տր պարծեսցի :

ԳԼ. Բ.

Եւ ես թէպէտ և եկի առ ձեզ եղբարք, ոչ ըստ ա- 1
ռաւելութեան ինչ բանից իմաստութեան պատմել ձեզ
զվկայութիւն այ : * Զի ոչ եթէ ՚ի մտի եդի գիտել ինչ 2
՚ի ձեզ, բայց միայն զՅս Քս, և զնա ՚ի խաչ ելեալ : * Եւ 3
ես տկարութեամբ՝ և երկիւղիւ, և դողութ բազմաւ ե-
ղէ առ ձեզ · * և բանն իմ և քարոզութիւն, ոչ պատիր 4
բանիւք իմաստութեան, այլ արդեամբք հոգւոյն և զօ-
րութեամբ · * Զի հաւատք ձեր մի իցեն իմաստութեամբ մարդ- 5
ժջ կան, այլ զօրութեամբ այ : * Զիմաստութիւն խօսիմք ընդ 6
կատարեալս · զիմաստութիւն, ոչ զաշխարհիս այսորիկ,
և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զխափանելեացս ·
* Այլ խօսիմք զայ իմաստութիւն ծածուկ խորհրդով, զոր 7
յա-

---

(22) Ոմանք · Հրեայքն նշան · · և հեթանոսքն զիմաստութիւն : (26) Ոմանք · Իսկ կոչումն · կամ, զկոչումնդ : (28) Ոմանք · Եւ զանարգս աշխարհիս ընտրեաց այ, և զարհամարհեալս և զոչինչս, զի զէսն իմ : (29) Ոսկան · Առաջի նր : (30) Ոմանք · Իմաստութիւն այ · արդարութիւն և փրկութիւն և սրբութիւն : (31) Ոմանք · Որպ գրեալ է · որ պարծիցէն՝ ՚ի տր պարծեսցին :

ԳԼ · Բ · (1) Ոսկան · Զվկայութիւն Քսի : (2) Ոմանք · Գիտել ինչ ձեզ · · · ՚ի խաչ ելեալն : (3) Ոմանք · Եղէ ընդ ձեզ : (4) Ոմանք · Եւ բանն իմ · · բանիւք իմաստութեան, այլ արդեամբ հոգւոյն զօրութեան : (5) Ոմանք · Հաւատքն ձեր : (6) Ոմանք · Ոչ աշխարհիս այսորիկ զխափանեալս" : (7) Ոմանք ·

Digitized by Google

յառաջ քան զյաւիտեանս սահմանեաց ած 'ի փառս
8 մեր ․ * զոր ոչ ոք յիշխանաց աշխարհիս այսորիկ ծա-
նեաւ ․ զի եթէ էր ծանուցեալ, ոչ արդեւք զՏէր փա-
9 ռացն 'ի խաչ հանէին ։ * Այլ որպէս և գրեալ է ․ զոր
ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և 'ի սիրտ մարդոյ
10 ոչ անկաւ, պատրաստեաց ած սիրելեաց իւրոց ։ * Այլ Բ Գ
մեզ յայտնեաց ած հոգւովն իւրով ․ զի հոգին զամ-
11 քննէ և զխորս այ ։ * զի ո՞ ոք 'ի մարդկանէ գիտէ ինչ
զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի մարդոյն որ 'ի նմա ․ նոյն-
12 պէս և ոչ զայն ոք գիտէ, եթէ ոչ հոգին այ ։ * Այլ
մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս այսորիկ առաք, այլ զ-
հոգին որ յայ ․ զի ծանիցուք զայն որ յայ շնորհեցաւ
13 մեզ ։ * Եւ զոր խօսիմքս՝ ոչ եթէ մարդկեղէն ուսու-
մամբ իմաստութեան բանից, այլ վարդապետութե̄ հոգ-
14 ւոյն, ընդ հոգևորս զհոգևորսն համեմատեմք ։ * քան-
զի շնչաւոր մարդ՝ ոչ ընդունի զհոգւոյն այ, զի յիմա-
րութի՛ է նմա ․ և ոչ կարէ գիտել՝ եթէ հոգևպէս քննի-
15 ցի ։ * իսկ հոգևորն քննէ զամ, և ինքն յումեքէ ոչ
16 քննի ։ * Իսկ արդ՝ ո՞վ գիտաց զմիտս տն, որ և խրատ-
տու լինիցի նմա ։ այլ մեք զմիտս քի ունիմք ։

ԳԼ․ Գ․

1 Եւ ես եղբարք՝ ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ
2 հոգևորս՝ այլ իբրև ընդ մարմնաւորս ։ * Իբրև
տղայոց 'ի քս կաթն ջամբեցի ձեզ՝ և ոչ կերակուր,
զի ոչ ևս կարէիք ․ նա և արդ իսկ ոչ կարէք ․ քանզի
3 դեռ մարմնաւոր էք ։ * ուր և արդէն իսկ 'ի ձեզ հեռ
և նախանձ ․ ոչ ապաքէն մարմնաւոր էք՝ և ըստ մարդ-
կան

Զայս իմաստութիւն ծածուկ խորհրդովք ։ (8) Ոմանք ․ Զի թէ էր ․․․ զՏէրն փառաց 'ի ։ (9) Ոսկան ․ Անկաւ զոր պատրաստեաց ։ (10) Ոմանք ․ Հոգւովն իւրով ․․ զամե-քն" ։ (11) Ոմանք ․ Զի ով ոք 'ի մարդ" ․․ թէ ոչ հոգին որ 'ի նմա է ․․․ և զայն ոք գի' ։ (12) Ոմանք ․ Աշխարհիս ․․․ որ յայն շնորհեն" ։ (13) Ոմանք ․ Ուսմամբ Իմաստութե̄ բա" ․․․ ընդ հոգևորսն զհոգևորս ։ (14) Ոմանք ․ Ոչ ընդունի զհոգին այ ․․․ քանզի յիմարութի է ․․ հոգևպէս քննիցէ ։ (15) Ոմանք ․ Զամենայն քննէ ։ Յոյն օրինակ Գ ․ քննելով զամ, և ինքն ։ (16) Յօրինակին ոմանց ․ Որ և խրատ" ։ (16) Ոմանք ․ Խրատատու լինիցի նմա ․ բայց մեք ։

ԳԼ․ Գ․ (2) Ոմանք ․ Ջամբեցուցի ձեզ, և ոչ հաստատուն կերակուր ․․ Քզի դեռևս մարմնաւոր ։ (3) Ոմանք զՔատս արդէն՝ փոխն արդէն ։ յոյն և ոմանք նա ապաքէն՝ արդ են իսկ ։ Յոյն օրինակ Գ ․ Արդ իսկ են 'ի ձեզ ․․․

Digitized by Google

կան գնայք։ * Յորժամ ասէ ոք 'ի ձէնջ՝ ես պաւղո- 4
սեան եմ, և միւսն՝ եթէ ես ապաւղոսեան, ոչ մար-
դկի՞ն էք։ Իսկ արդ՝ ո՞վ է պաւղոս, կամ ո՞վ ապաւ-
ղոս, * պաշտօնեայք. որովք հաւատացէքն, և իւրա- 5
քանչիւր որպէս տ՟ր ետ։ * Ես տնկեցի, ապաւղոս ջուր 6
ետ, այլ ա՟ծ աճեցոյց։ * Այսուհետև ոչ այն ինչ ոք 7
է՝ որ տնկեացն, և ոչ այն՝ որ ջրարբն ետ. այլ որ ա-
ճեցոյցն ա՟ծ։ * որ տնկեացն, և որ ջրարբն ետ, մի են. 8
բայց իւրաքանչիւրոք զիւր վարձս առնուցու ըստ իւ-
րում վաստակոց։ * Զի ա՟յ գործակից եմք, ա՟յ ար- 9
դիւն էք, ա՟յ շինուած էք։ * Ըստ շնորհացն ա՟յ որ տու- 10
եալ են ինձ, իբրև իմաստուն ճարտարապետ հիմն
եդի. բայց այլ է որ շինէն. այլ իւրաքանչիւրոք զգոյշ
լիցի՝ թէ ո՟րպ շինիցէ։ * զի հիմն այլ ոք ոչ կարէ դնել 11
ՎԶ բաց զեդեալն՝ որ է յ՟ս ք՟ս։ * Եթէ ոք շինէ 'ի վերայ 12
հիմանս այսորիկ՝ ոսկի, արծաթ, ականս պատուա-
կանս, փայտ, խոտ, եղէգն, * իւրաքանչիւր գործն 13
յայտնելոց է. զի օրն ցուցանէ. զի հրով յայտնելոց
է. * և զիւրաքանչիւր գործն զինչ և իցէ՝ հուրն 14
փորձեսցէ։ * Եթէ ուրուք գործն զոր շինեաց՝ կայ- 15
ցէ, վարձս առցէ. և եթէ ուրուք գործն այրեսցի՝ տու-
ժեսցի, բայց ինքն կեցցէ. այլ այնպէս՝ որպէս թէ 'ի
հրոյ։ * Ո՞չ գիտէք եթէ տաճար էք ա՟յ, և հոգի ա՟յ 16
բնակեալ է 'ի ձեզ։ * եթէ ոք զտաճար ա՟յ ապակա- 17
նէ, ապականեսցէ զնա ա՟ծ. զի տաճար ա՟յ սուրբ է,
որ էք դուք։ * Մի՛ ոք զանձն խաբեսցէ. եթէ ոք կա- 18
միցի 'ի ձէնջ իմաստուն լինել՝ յաշխարհիս յայսմիկ.

յի

և ըստ մարդկանց գնայք։ (4) Ոմանք. Ես պաւղոսեանս եմ.
և միւսն թէ ես ապաւղոսեան, ոչ մարդիկ իցեն..
կամ ո՞վ է ապաւղոսն։ (5) Ոմանք. Եւ իւրաքանչիւր ոմ-
անք ո՟ր և տ՟ր ետ։ (7) Օրինակ մի. Ոչ այն ինչ է։ Ոսկ
ոսկան. Ոչ այն ոք ինչ է։ (8) Ոմանք. Զիւր վարձս առ-
ցէ։ (9) Ոմանք. Գործակից էք, ա՟յ արդիւնք էք. ա՟յ շի-
նուած էք։ (10) Ոմանք. Ըստ շնորհացն որ... որ շի-
նէ.. զգոյշ լինիցի եթէ ո՟րպ շինեսցէ։ (11) Ոմանք. Այլ
ոչ ոք կարէ։ (12) Ոմանք. Եւ եթէ ոք շինէ։ (13) Օրի-
նակ մի. Զի հուրբ յայտնէ"։ (14) Ոմանք. Եւ իւրաքան-
չիւր գործ"... հուրն փորձիցէ։ Ոսկ ոսկան. Եւ զիւրա-
քանչիւրոյ։ (15) Ոմանք. Շինեաց՝ կայցէ։ (15) 'Ի լուսն"։
Ո՟րպ թէ 'ի հրոյ։ (16) Ոմանք. Եւ հոգին ա՟յ։ (17) Օրի-
նակ մի. Զի տաճարն ա՟յ.. որ է դուք։ (18) Ա՟յ գրչա-
գիրք համաձայն մերումս 'ի յոյն". այսր համարոյ նշանակեն. Ա՟ռ
տեսնելի է կանոնս։ (18) Ոմանք. Զանձինս խաբեսցէ,
եթէ ոք կամեսցի.. յաշխարհի յայսմիկ։

Digitized by Google

19 յիմարը լիցի՝ զի եղիցի իմաստուն։ * Զի իմաստութիւն
աշխարհիս այսորիկ՝ յիմարութիւն է առաջի այ. քանզի
գրեալ է, Թէ որ ըմբռնէ զիմաստունս 'ի խորամանկու-
20 թեան իւրեանց։ * Եւ դարձեալ՝ Թէ տր ճանաչէ զխոր-
21 հուրդս իմաստնոց, զի են ընդունայնք։ * Այսուհետ-
22 եւ մի ոք պարծեսցի 'ի մարդկանէ։ * զի ամ ինչ ձեր
է. եթէ պաւղոս, եթէ ապաւղոս, եթէ կեփաս, եթէ
աշխարհ, եթէ կեանք, եթէ մահ, եթէ որ կանն, եթէ
23 հանդերձեալքն. ամ ինչ ձեր է. * դուք քսի, քս այ։

ԳԼ. Դ.

1 Այսպէս համարեսցին զմեզ մարդիկ, իբրեւ զպաշտ-
օնեայս քսի՝ և հազարապետս խորհրդոցն այ։
2 * Այրդ՝ խնդրի է 'ի մէջ հազարապետաց, եթէ ոք հաւ-
3 ատարիմ գտցի։ * Այլ ինձ և այս անարգանք են,
եթէ 'ի ձէնջ դատեցայց, կամ յաւուր իւիք 'ի մարդկա-
4 նէ. նա և զանձն իմ ոչ քննեմ։ * զի ոչինչ գիտեմ
զանձին իմոյ. այլ ոչ եթէ՝ այսու արդարանամ, զի որ
5 քննէն զիս՝ տր է։ * Այսուհետեւ մի յառաջագոյն ըզ-
ժամանակին դատիք, մինչեւ եկեսցէ տր որ լուսաւոր
առնիցէ զգաղտնիս խաւարի, և յայտնեսցէ զխորհուրդս
սրտից. և ապա իւրաքանչիւր գովութիւն եղիցի յայ։
6 * Զայս եղբարք՝ առակեցի յանձն իմ և յապաղոս՝
վա ձեր. զի 'ի մէնջ ուսջիք՝ մի ինչ առաւել քան ըզ-
գրեալսն իմանալ. զի մի այր քան զընկեր հպարտանալ
7 ցիք 'ի վերայ ընկերին։ * Իսկ արդ ով է որ քննիցէ
զքեզ. զի՞նչ ունիս զոր ոչ իցէ առեալ. և եթէ առեր՝
8 զի՞ պարծիս իբրեւ չառեալ։ * Արդէն իսկ յագեալ
իցէք, և արդէն մեծացայք, առանց մեր թագաւո-
րեցէք. և երանի թէ թագաւորէիք, զի և մեք ընդ
9 ձեզ թագաւորէաք։ * Ինձ այսպէս թուի՝ թէ զմեզ
զառաքեալս յետինս արար այ՝ իբրեւ զմահապարտս.
զի տեսիլ եղեաք աշխարհի, և հրեշտակաց և մարդկան։
* Մեք

---

(19) Ոմանք. Որ ըմբռնիցէ զիմաստունս": (20) Ոմանք. Զխորհուրդս մարդկան՝ զի են։ (22) Ոմանք Պաւղոս Պետրոս՝ ի բաց [illegible] այսպէս. Եթէ որկանն։ այլ [illegible] համաձայնքն [illegible] ըստ [illegible], որպէս 'ի [illegible]. Է. 38. Ոմանք [illegible] օրինակք գրչին. Եթէ որ կեանն։

Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Եւ եթէ ոք հաւա": (3) Ոմանք. Թէ 'ի ձէնջ դա": (4) Ոսկան. Գիտեմ անձին իմոյ։ (4) Օրինակ Գ. Այլ ոչ այսու արդար եմ, զի։ (5) Ոմանք. Լուսաւոր առնէ զգա": (5) Ոսկան. Իւրաքանչիւրոյ գով": (7) Ոսկան. Ունիս՝ որ ոչ իցէ . . . իբրեւ չառեալ։ (7) Ոմանք. Իբր չառեալ։ (9) Ոմանք. Եթէ զմեզ առաքեալս . . .

Digitized by Google

* Մեք յիմարք վն Քի, և դուք իմաստունք ՚ի Քս. 10
մեք տկարք՝ և դուք հզօրք . դուք փառաւորեալք՝ և
մեք անարգք * մինչև ցայսօր ժամանակի ։ և քաղցեաք, 11
և ծարաւեցաք, և մերկ գնացաք, և կափահարեցաք,
և անհանգիստ եղեաք . * և աշխատեցաք ձեռօք մե- 12
րովք . բամբասէին զմեզ՝ օրհնեաք . հալածէին՝ յանձն
առնուեաք . * հայհոյէին՝ աղաչէաք, իբրև աւազ նե- 13
ղուակի եղեաք սմ աշխարհի . ամենեցուն փարելի եկ-
ներ մինչև ցայժմ ։ * Ո՛չ եթէ յամօթ ինչ առնելով ըզ- 14
ձեզ՝ գրեմ զայս, այլ իբրև զորդիս սիրելիս խրատեմ .
* Թէպէտ և բիւր դաստիարակս ունիցիք ՚ի Քս, այլ 15
ոչ եթէ բազում հարս . զի ՚ի Քս յս՝ աւետարանաւն ես
ծնայ զձեզ ։ * Արդ աղաչեմ զձեզ՝ նմանօղք ինձ լի- 16
ջիջիք ։ * Վն այնորիկ առաքեցի առ ձեզ զտիմոթէոս, 17
որ է իմ որդի սիրելի՝ և հաւատարիմ ՚ի Տր . որ յի-
շեցուսցէ՝ ձեզ զճանապարհս իմ որ ՚ի Քս յս . որպէս և ա-
մենայն ուրեք՝ յամ եկեղեցիս ուսուցանեմ ։ * Որպէս 18
թէ չիցեմ գալոց առ ձեզ, ոմանք հպարտացան ։ * այլ 19
եկից հնաւ ընդ հուպ՝ եթէ Տր կամեսցի . և ՚ի մեծա-
ատից՝ ոչ զբանս հպարտացելոցն, այլ զզօրութ ։ * Զի 20
ոչ եթէ բանիւք է արքայութիւն այ, այլ զօրութբ ։
Բ * Արդ՝ մեք կամիք, գաւազանաւ եկից առ ձեզ, եթէ 21
սիրով հոգւոյն՝ հեզութ, և արդարութ, և խոնարհութ ։

ԳԼ. Ե.

Ամենաւ՝ և անուանեմն իսկ ՚ի ձեզ լինելիր պոռնկութբ, 1
և այնպիսի պոռնկութբ՝ որ ոչ և ՚ի հեթանոսս, մինչ
թէ զկին հօր իւրոյ ունել ։ * և դուք հպարտացեալ 2
էք . և ոչ առաւել զսգացարուք, զի բարձցի ՚ի միջոյ ձեր-
մէ՝ որ զգործն զայն գործեաց ։ * Զի ես թէպէտ և 3
մար-

աշխէ եղաք ։ (10)(11) Ոմանք . Անարգք ։ մինչև ցայ" ։ (11) Ոսկան . Եւ քաղցեցաք ։ (11) Յօրինակին գրեալ էր . Գնացաք, և կափահարեցաք ։ (12) Ոմանք . Յանձն առնումք ։ և ոմանք . առնէաք ։ (13) Ոմանք . Եւ ամենեցուն փարելի ։ (15) Ոմանք . Դաստիարակ ունիք ։ (16) Ոմանք . Նմանօղք ինձ եղերուք ։ (16) Ոսկան առեալ ՚ի լատինականէն յաւելու . Ինձ եղիջիք . որպէս և ես Քի ։ Որ չէ ՚ի Գրչագիրս մեր, որպէս և ոչ ՚ի յունական օրինակս ։ (17) Ոմանք . Որ և յիշեցուսցէ ։ (18) Ոմանք . Որպէս թէ ես չիցեմ ։ (19) Ոմանք . Այլ զզօրութիւն ։ (20) Ոմանք . Արքայութիւն այ ։ (21) Ոմանք . Արդ մրցելոյ կամիք . . հոգւոյն զօրութ և ։ ԳԼ . Ե . (1) Ոմանք . Որ և ոչ ՚ի հեթանոսս ։ (1) Ոսկան . Հօր իւրոյ ոք ունել ։ (2) Օրինակ մի ընդ ասելոյ . Արտաքսեսցի" ։ (3) Օրինակ մի . Թէպէտ մարմնով . . այլ

մարմնով մեկուսի եմ, սակայն հոգւով մերձ եմ. բայց
արդէն իսկ իբրեւ 'ի մօտոյ ընտրեցի. զայն որ այնպէսն
4 գործեաց. * յանուն տն մերոյ յսի քի, ժողովել ձեզ
'ի միասին, և իմոյ հոգւոյս՝ զօրութեամբ հանդերձ տն
5 մերոյ յսի քի, * մատնել զայնպիսին սատանայի 'ի
սատակումն մարմնոյ. զի ոգին ապրեսցի յօրն տն մե-
6 րոյ յսի քի: * Ո՛չ բարւոք են պարծանքդ ձեր. ո՞չ
գիտէք եթէ փոքր մի խմոր զամ զանգուածն խմորէ:
7 * սրբեցէք 'ի բաց զհին խմորն, զի եղիջիք նոր զան-
գուած, որպ էք դ անխմորք. քանզի զատիկն մեր զենաւ
8 քս: * Այսուհետեւ արասցուք տօնս. մի 'ի խմորն հին,
և մի 'ի խմորն չարութեան և անզգամութեան. այլ յանխմոր
9 սրբութեան՝ և ճշմարտութեան: * Գրեցի ձեզ 'ի թղթի բղ
10 այդր չխառնակել ընդ պոռնիկս: * և ոչ եթէ ը պառ-
նիկս աշխարհիս այսորիկ, կամ ընդ ագահս, կամ ընդ
յափշտակօղս, կամ ընդ կռապաշտս. ապա թէ ոչ՝
11 պարտ էր և յաշխարհէ իսկ ելանել: * Բայց արդ՝ գը-
րեցի ձեզ չխառնակել. եթէ ոք եղբայր անուանեալ
կամ պոռնիկ իցէ, կամ կռապաշտ, կամ ագահ,
կամ բամբասօղ, կամ արբեցօղ, կամ յափշտակօղ, ը
12 այնպիսւոյն և հաց մի ուտել: * Զի՞ կայ իմ և զար-
տաքինսն դատել. ոչ ապաքէն դուք զներքինսն դա-
13 տիցիք. * և զարտաքինսն այ դատեսցի. բարձէք զչա-
րն 'ի միջոյ ձերմէ:

ԳԼ. Զ:

1 Իշխէ՞ ոք 'ի ձէնջ՝ եթէ իրք ինչ իցեն ընդ ընկերի իւ- Գ
րում, դատել առաջի անիրաւաց, և ոչ առաջի սըր-
2 բոց: * եթէ ոչ գիտէք՝ զի սուրբք զաշխարհ դատին.
և եթէ ձեւք դատի աշխարհ, ապա ոչ էք արժանի ա-
3 նարգ ատենից: * ոչ գիտէք եթէ զհրեշտակս դատիցիմք,
Թող

հոգւով մերձ: (4) Ոմանք. Եւ իմով հոգւոյս զօրութ̃: (5) Յոմանս պակասի. Զայնպիսին սատանայի 'ի սատա": (5) Բճշտ. Յաւուրն տն մերոյ: (6) Ոմանք. Զանկուածն խմոր": (7) Ոմանք. Զհին զխմորն .. որպ էք իսկ ան": (8) Ոմանք. Արասցուք տօն... այլ անխմորն, կամ, յան-խմորս: (10) Ոմանք. Եւ ոչ ը պառ"... և ընդ յափշ": (11) Ոմանք. Բայց գրեցի ձեզ: (11) Յօրինակին գիրէր. կամ բամբասօղ. կամ արբեցօղ. կամ յափշտակօղ: (11) Օրէ-նակ մ. Ընդ այնպիսւոյն և հաց մի ուտեր: (12) Ոմանք. Զներքինսդ դատէք: (13) Ոմանք. Այ դատեսցի. կամ. դատեսցէ. բարձէք զչար 'ի միջոյ:
Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Առաջի անօրինաց: (2) Ոմանք. Եթէ ձեօք զաշխարհս դատ": (3) Ոմանք. Թո՛ղ թէ զերկրաւորքս:

Digitized by Google

Թող թէ զերկրաւորս: * Զերկրաւոր ատեանս եթէ 4
յանձն առնուցուք, զանարգս եկեղեցւոյ զատաւորս
նստուցանէք: * Առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ. այնպէս ոչ 5
գոյ ոք իմաստուն 'ի ձեզ, որ կարիցէ իրաւունս ընտ-
րել 'ի մէջ եղբօր իւրոյ: * Այլ եղբայր ընդ եղբօր դա- 6
տի, եւ զայն 'ի մէջ անհաւատից: * Եւ արդ՝ ամենեւին 7
իսկ վնասմարդութ է 'ի ձեզ, զի դատաստանք իսկ գոն
'ի մէջի ձերում. ընդէ՞ր ոչ դուք զրկիք, եւ ոչ դուք ա-
ռաւել նեղիք: * Այլ դուք զրկէք եւ նեղէք, եւ այդ զեղ- 8
բարս եւս: * Եթէ ոչ գիտէք՝ զի անիրաւք զարքայու- 9
թիւն այ ոչ ժառանգեն. մի խաբիք, ոչ պոռնիկք, ոչ
կռապաշտք, ոչ շունք, * ոչ իգացեալք, ոչ արուա- 10
գէտք, ոչ գողք, ոչ ագահք, ոչ արբեցողք, ոչ բամբ-
ասողք, եւ ոչ յափշտակողք՝ զարքայութիւն այ ոչ ժա-
ռանգեն: * Եւ դուք այսպիսիք ոմանք էիք. այլ լուա- 11
ցարուք. այլ սրբեցարուք. այլ արդարացարուք,
յանուն տն մերոյ յսի քի, եւ 'ի հոգին այ մերոյ:
գ կ * Ամենայն ինչ ինձ մարթ է, այլ ոչ ամ ինչ օգուտ է. 12
ամ ինչ ինձ մարթ է, այլ ոչ եթէ ես ընդ իշխանու-
թեա ուրուք լինիցիմ: * Կերակուր որովայնի, եւ ո- 13
րովայն կերակրոյ. այլ այ զսա եւ զնա խափանեսցէ:
Բայց մարմինն՝ ոչ պոռնկութեան, այլ տն, եւ տր մարմնոյ:
* Այլ այ՝ որ եւ զտէրն յարոյց, եւ զձեզ յարուսցէ զօ- 14
րութեամբ իւրով: * Ոչ գիտէք եթէ մարմինք ձեր ան- 15
դամք են քի. արդ առեալ զանդամս քի, առնիցեմ
անդամս պոռնկի. քաւ լիցի: * Եթէ ոչ գիտէք, զի 16
որ մերձենայ 'ի պոռնիկ՝ մի մարմին է. եղիցին ասէ,
երկոքեին 'ի մարմին մի: * Եւ որ մերձենայ 'ի տր, մի հո- 17
գի է: * Փախերուք 'ի պոռնկութենէ: Զամ մեղս զոր 18
եւ գործէ մարդ՝ արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ է. իսկ որ
պոռնկին՝ յիւր մարմին մեղանչէ: * Եթէ ոչ գիտէք, 19
զի

(4) Ոմանք. Զանարգսն.. զատաւորս նա": (4) Ոսկեփ. Զատա-
ւորս նստուցէք: (5) Օրինակ Գ. Ձերոյ ասեմ...
եղբօր իւրում: (6) Ոմանք. Եղբայր ընդ եղբայր դա":
(7) Ոմանք. Եւ ընդէր դուք ոչ զր": (8) Օրինակ Գ. Եւ
եթ զեղբարս եւս: (9) Ոմանք. Թէ անիրաւք զարքայութիւն
այ: (9) Յօրինակին գրեալ. Ոչ կա" < ող շամբ: (10) Ոմանք.
Զարքայութեն այ: (11) Ոմանք. Ապաշխարեալ ոմանք էիք:
(14) Ոմանք. Որ զմեռեալս յարոյց.. զօրութբ իւրով: (15) Ո-
մանք. Անդէցէք անդամս պոռ": (15) Այս տարածեալ գրեալ:
Պոռնկի: փոխ չէ: (16) Ոմանք. Եղիցին երկոքեան ա-
սէ: (17) Ոսկեփ. Մի հոգի է: (18) Ոմանք. Զոր գործէ
մարդ.. իւրոյ են. իսկ որ պոռնկի, յիւր: (19) Ոսկեփ.
յաւելու. Հոգւոյն սրբոյ որ է 'ի ձեզ: (19) Ոմանք. Որ

Digitized by Google

զի մարմինք ձեր տաճար են Հոգւոյն որ է 'ի ձեզ՝ զոր ու-
20 նիքն յԱյ. և չէք անձանց ձեր * քանզի գնոց գնեցայք։
Փառաւոր արարէք զԱծ 'ի մարմինս ձեր և յոգիս ձեր։

ԳԼ. Է.

1 Իսկ վասն որոյ գրեցէքն առ իս, բարւոք է մարդոյ 'ի դի-
2 նէ մերձ չմերձենալ։ * Բայց վասն պոռնկութե.
իւրաքանչիւրոք զիւր կին կալցի, և իւրաքանչիւրոք
3 կին՝ զիւր այր կալցի։ * Կնոջ այր իւր, զպարտն հա-
4 տուսցէ. նոյնպէս և կին՝ առն իւրում։ * Զի կին՝
մարմնոյ իւրում ոչ իշխէ, այլ այրն. նոյնպէս և այրն՝
5 իւրում մարմնոյ ոչ իշխէ, այլ կինն։ * Մի զրկէք զմի-
միմեանս։ բայց եթէ ինչ 'ի միաբանութե. առ ժամա-
նակ մի, զի ուխտիւն պարապիցէք, և դարձեալ 'ի
նոյն դարձջիք, զի մի փորձեսցէ զձեզ սատանայ վասն
6 անժուժկալութեան ձերոյ։ * Զայս ասեմ ներելով, և ոչ
7 հրամանաւ։ * Քանզի կամիմ եթէ ամ. մարդ լինէր
իբրև զիս. այլ իւրաքանչիւրոք զիւր շնորհս ունի յԱյ
8 ոմն այսպէս և ոմն այնպէս։ * Բայց ամուրեացն և
9 այրեացն ասեմ, լաւ է նոցա եթէ կայցեն իբրև զիս։ * Ա-
պա թէ ոչ ժուժկալիցեն, ամուսնասցին. զի լաւ է
10 ամուսնանալ քան զջեռանուլ։ * Այլ կանամբեացն
պատուիրեմ, ոչ ես՝ այլ Տր. կնոջ յառնէ մի մեկնել։
11 * Ապա եթէ մեկնեսցի, անայր մնասցէ, կամ անդ-
րէն ընդ առն իւրում հաշտեսցի. և առն՝ զկին իւր
12 մի թողուլ։ * Բայց այլոց ես պատուիրեմ, ոչ եթէ Տր.
եթէ ոք եղբայր՝ կին ունիցի անհաւատ, և նա
հաճ-

'ի ձեզ է, զոր ունիք յԱյ, և ոչ էք։ (20) 'Ի բէջն ...՝ 'ի մարմինս ձեր, և յոգիս ձեր։ (20) Օրինակ մի յաւելու. Եւ յոգիս՝ որ են Այ։ Որ և այլ նոր օրինակ մի. Եւ 'ի հոգիս ձեր, զի համօրէն լինիցիք Այ։ Իսկ ոմանք. Եւ յոգիս որ է յԱյ։

ԳԼ. Է. (1) Օրինակ մի. Արդ վասն գրեցէքն։ (2) Ոմանք. Զիւր կնին կալցի. և իւրաքանչիւր կին զիւր այրն կալցի։ (3) Օրինակ մի. Կնոջն՝ այր զիւր պարտսն հա"։ (3) Բէջն. Զպարտսն հատուսցէ.. և կին՝ առն իւ"։ (4) Օրինակ մի. Եւ կին մարմնոյ իւրոյ.. և այրն մարմնոյ իւրում ոչ։ Եւ այլ օրինակ մի. Իւրում մարմնոյն։ (5) Օրինակ մի. Սատանայ վն խոտանականութե ձերոյ։ Եւ այլ օրինակ մի. Վն անժուժկալութե ձե"։ (6) Ոմանք. Եւ ոչ հրամանաւ առալոյ։ (7) Ոմանք. Իւրաքանչիւր՝ զիւր շնորհ ունիցի յԱյ։ (8) Օրինակ մի. Լաւ էր նոցա եթէ կացցեն։ (9) Ոմանք. Ամուսնանալն է զջեռանուլն։ (11) Ոմանք. Ապա թէ մեկնեսցի... զկին իւր մի թողուլ։ (12) Բէջն.

Digitized by Google

հաճոյ իցէ բնակել ընդ նմա, մի՛ թողցէ զնա ։ * Եւ կին 13
որ ունիցի այր անհաւատ, և նմա՛ կամ իցէ բնակել
ընդ նմա, մի՛ թողցէ զայրն ։ * Զի սուրբ է այրն ան- 14
հաւատ, կնաւն ։ և սուրբ է կինն անհաւատ, արամբն ։
ապա թէ ոչ՝ որդիքն ձեր պիղծ են ։ բայց այժմ սուրբ
են ։ * Ապա եթէ անհաւատն մեկնիցի, մեկնեսցի ։ զի 15
ոչինչ հարկ ՚ի վերայ կայ եղբօրն կամ քեռն յայնպիսի
իրս ։ քանզի ՚ի խաղաղութի՛ կոչեաց զմեզ ած ։ * Զի՞ 16
գիտես կին դու՝ եթէ զայր քո ապրեցուսցես ։ կամ
զի՞ գիտես այր դու՝ եթէ զկին քո ապրեցուսցես ։ * Եւ 17
թէ ոչ իւրաքանչիւր ումեք որպէս և բաժանեաց տր,
զիւրաքանչիւր ոք ոպ և կոչեաց ած, այնպէս գնասցէ ։
և այսպէս ընդ ամ եկեղեցիս պատուէր տամ ։ * Թլ- 18
փատեա՛լ ոք կոչեցաւ, մի՛ ցանկասցի անթլփատութեն ։
յանթլփատութեա՛ն ոք կոչեցաւ, մի՛ թլփատեսցի ։ * Զի 19
թլփատութին ոչինչ է, և անթլփատութին ոչինչ ։ այլ
պահպանութին այ պատուիրանացն ։ * Բայց իւրա- 20
քանչիւրոք յոր կոչումն կոչեցաւ, ՚ի նմին կացցէ ։
* Ծառա՞յ կոչեցար, մի՛ փոյթ լիցի քեզ ։ այլ թէ կա- 21
րիցես ևս ազատ լինել, քեզ այնպէս լաւ իցէ ։ * Զի 22
որ ՚ի տր կոչեցեալ իցէ ծառայն, ազատ տն է ։ նոյն-
պէս և որ ազատն կոչեցեալ է, ծառայ քի է ։ * Գը- 23
նոց գնեցայք՝ մի՛ լինիք ծառայք մարդկան ։ * Իւրա- 24
քանչիւր յոր կոչումն կոչեցաւ եղբա՛րք, ՚ի նմին կաց-
Է Գ ցէ առաջի այ ։ * Այլ վա կուսանաց հրաման ինչ ՚ի 25
տն ոչ ունիմ ։ բայց խրատ տամ, ոպ ողորմելոյ ու-
րուք ՚ի տնէ, հաւատարիմ լինել ։ * Համարիմ թէ այն- 26
պէս լաւ իցէ ։ բայց վա վտանգին որ ՚ի վերայ կայ, բա-
րւոք է մարդոյ թէ այնպէս իցէ ։ * Կապեա՞լ ես ՚ի կին, 27
մի՛ խնդրեր արձակել ։ արձակեա՞լ ես ՚ի կնոջէ, մի՛ խնդ-
րեր կին ։ * Զի եթէ ամուսնանայցես՝ ոչ մեղար ։ և 28
եթէ ամուսնանայցէ կոյսն՝ ոչ մեղաւ, բայց նեղութե
մարմնոյ ունիցին այնպիսիքն ։ այլ ես խնայեցից ՚ի ձեզ ։
* Բայց զայս ասեմ եղբարք, եթէ ժամանակս կար- 29
ճեալ

Բնակել Է նմ ։ (14) Ոմանք ։ Ապա եթէ ոչ՝ որ" ։ (15) Ո-
մանք ։ Ապա թէ անհաւատն մեկնեսցի ։ (16) Ոմանք ։ Ե-
թէ զայրն քո ։ (17) Օրինակ մի ։ Բաժանեաց ած ․․․ Է
ամ տեղիս պա" ։ (20) Ոմանք ։ Իւրաքանչիւր յոր կո" ․․ ՚Ի
նմին կացցէ ։ (21) Ոմանք ։ Այլ թէ և կարիցես ազատ ։
(22) Ոմանք ։ Կոչեցեալ է ծառայն ։ (24) Ոմանք ։ Իւրա-
քանչիւրոք յոր կո" ։ (25) Ոմանք ։ Հրաման ՚ի տնէ ինչ
ոչ ու" ։ (26) Ոմանք ։ Եթէ այսպէս ։ կամ, այսպէս իցէ ։
(28) Ոմանք ։ Ես խնայեմ ՚ի ձեզ ։ (29) Ոմանք ։ Եթէ կար-
ճեալ է ժամանակս այսուհետև՝ զի ․․․ որ թէ ոչ ու-

Digitized by Google

ձեւալ է այսուհետեւ. զի որ ունիցին կանայս՝ որպէս
30 թէ չունիցին. * եւ որ լայցեն, որպ թէ ոչ լայցեն.
եւ որ խնդասցեն, որպէս թէ ոչ խնդայցեն. եւ որ գնեն,
31 որպ թէ չունիցին. * եւ որ վարեն զաշխարհս, որպէս
թէ չվայելիցեն. զի անցանել է վայելչութիւն աշխարհիս
32 այսորիկ: * Այլ կամիմ զձեզ անհոգս լինել. զի որ
անկին է՝ հոգայ զՏն, թէ որպէս հաճոյ լիցի Տն.
33 * եւ որ կանամբին է, հոգայ զաշխարհս՝ թէ որպէս
34 հաճոյ լիցի կնոջ իւրում: * Եւ ահա մեկնեցան 'ի մի-
մեանց ամուսինն եւ կոյսն. զի կոյսն հոգայ զՏն, զի
իցէ սբ մարմնով եւ հոգւով, եւ ամուսինն հոգայ զաշ-
35 խարհս՝ թէ որպ հաճոյ լիցի առն իւրում: * Այլ
զայս վս ձերոյ օգտի ասեմ. ոչ եթէ խեղդ ինչ արկա-
նեմ ձեզ, այլ վս պարկեշտութե՝ եւ հպատակութե Տն
36 առանց զբաղանաց: * Այլ թէ ոք ամօթ համարես- ԳՂ
ցի վս կուսին իւրոյ՝ եթէ իցէ ելեալ ըստ չափ, եւ այն-
պէս ինչ պարտ իցէ լինել. զոր կամի արասցէ, ոչ մե-
37 ղանչէ. ամուսնասցի: * Իսկ որ հաստատեալ է 'ի սըր-
տի իւրում, եւ վտանգ ինչ ոչ իցէ նմա, իշխանութի
ունի 'ի վերայ կամաց իւրոց. եւ զայն ընտրեաց 'ի սըր-
38 տի իւրում՝ պահել զկոյսն իւր, բարւոք առնէ: * Եւ
որ ամուսնացուցանէ զկոյսն իւր, բարւոք առնէ. եւ որ
39 ոչն ամուսնացուցանէ՝ լաւ եւս առնէ: * Կին կապեալ
է ցորչափ ժամանակս կենդանի է այր նր. ապա եթէ
ննջեսցէ այր նր, ազատ է, ում կամիցի ամուսնանալ.
40 բայց միայն ի Տր: * Բայց երանելի եւս է՝ թէ այն-
պէս կացցէ ըստ իմում խրատու: Եւ այսպէս համա-
րիմ՝ թէ եւ յիս իցէ հոգի Այ:

ԳՆ.

նիցեն: Ոսկ. ասեն միայն ժամն զշխրատն որպէս. ժամա-
նակս կարճեալ է. այսուհետեւ զի որ: այլ Տն Գրչգիր
մեր ընթեռնուն որպ եւ երգ.: (30) Ոմանք. Որ լայցեն, որպ
թէ ոչ լայցենն.. որպ թէ չխնդասցեն.. որպ չունին":
(31) Ոմանք. Զվայելեսցեն: (32) Ոմանք. Կամիմ եւ ըզ-
ձեզ.. հաճոյ լինիցի: (34) Ոմանք. 'ի միմեանց կա-
նամբին եւ կոյսն... սբ մարմնով եւ հոգւովն... հաճոյ
լինիցի: (35) Ոմանք. Այլ պարկեշտութե եւ: (36) Ոմանք.
Այլ թէ ոք ամօթ համարի.. եթէ ելեալ իցէ ըս...
զոր կամեսցի. կամ, կամիցի արասցէ: (37) Յօրինակին
մերում. Հաստատեալ է 'ի սր": (37) Ոմանք. Եւ վտանգ
ինչ ոչ իցէ 'ի նմա.. ունի 'ի կամաց իւ": (39) Ոմանք.
Ցորքան ժամանակս կեն"... ապա թէ ննջեսցէ այրն
նր... ում կամի ամուսնանալ, այլ միայն: Ոսկ.
Ում կամիցի ամուսնասցի. բայց միայն: (40) Ոմանք.
Եւս է՝ եթէ առնիցէ ըստ իմում խրատու:

Digitized by Google

Գլ. Ը.

Ե Իսկ վասն զոհից կռոցն, գիտեմք եթէ ամենեքեան գի- 1
տութիւն ունիմք։ գիտութիւն հպարտացուցանէ, այլ
սէր շինէ։ * Եթէ ոք կարծիցէ գիտել ինչ, չեւ ևս գի- 2
տաց՝ որպէս արժանն է գիտել։ * Բայց որ սիրէ զԱծ, 3
նա է ծանուցեալ 'ի նմանէ։ * Իսկ վն կերակրոցն 4
զոհելոց՝ գիտեմք եթէ ոչինչ իսկ կուռք են յաշխար-
հի. զի չիք որ Ած բայց 'ի միոյն։ * Զի թէպէտ և ի- 5
ցեն անուանեալ աստուածք՝ եթէ յերկինս, և եթէ
յերկրի. որպէս և են աստուածք բազումք և տեարք բազումք.
* այլ մեզ մի է Ած, Հայր՝ յորմէ ամ., և մեք 'ի նա. և 6
ՎՋ մի Տէր ՅՍ ՔՍ, որով ամ., և մեք նովաւ։ * Այլ ոչ յա- 7
մենեսեան գիտութիւն է. ոմանք առ խղճի մտաց մինչև
ցայժմ զկռոցն կերակուր զզոհելոյ ուտեն. և խիղճ մտաց
նոցա քանզի տկար է, պղծի։ * Այլ կերակուր զմեզ 8
առաջի Այ ոչ կացուցանէ. ոչ եթէ կերիցուք՝ առաւե-
լեսցուք ինչ, և ոչ եթէ ուտիցեմք՝ նուազեսցուք ինչ։ * Բայց 9
զգոյշ լերուք՝ գուցէ իշխանութիւնդ ձեր այդ՝ գայթագ-
ղութիւն լինիցի տկարաց։ * Եթէ ոք տեսանիցէ զքեզ՝ 10
որ զգիտութիւնդ ունիս՝ բազմեալ 'ի մեհենի, ոչ ապա-
քէն խիղճ մտաց նորա, որ տկարութիւնն զգածեալ է,
շինեսցի ուտել զզոհեալսն. * և կորնչիցի տը- 11
կար եղբայրն 'ի քում գիտութեան, վն որոյ ՔՍ մեռաւ։
* և այսպէս յանցուցեալ յեղբարս, և զխիղճ մտաց տը- 12
կարացն գայթագղեցուցեալ, 'ի ՔՍ մեղանչէք։ * Վն որոյ եթէ 13
կերակուր գայթագղեցուցանէ զեղբայր իմ, ոչ կերայց
միս յաւիտեան, զի մի զեղբայրն իմ գայթագղեցուցից։

Գլ. Թ.

Ոչ ազատագոյն առաքեալ եմ, ոչ առաքելոյն առաքեալ եմ. 1
ոչ առաքելոյն զՏէր մեր ՅՍ ՔՍ աչօք իմովք տեսի, ոչ
աղագաւ

Գլ. Ը. (1) Օրինակ Փ. Վն զոհելոց կռոցն։ (1) Բաղդ. Գիտութիւն ունիմք։ (2) Ոմանք. Արժանն էր գիտել։ (3) Օրինակ մի. Ծանուցեալ նմա։ (4) Ոմանք. Կերակրոցն զոհելոյ ... բայց 'ի միոյն։ (5) Ոմանք. Ոչ են աստուածք։ (6) Ոմանք. Այլ մեր մի է Ած ... և մեք նովաւ. և մի է Տէր ՅՍ։ (6) Յոմանս պակաս. Եւ մեք 'ի նա, և մի Տէր ՅՍ ՔՍ, որով ամ. և մեք նովաւ։ (7) Ոմանք. Ոչ յամենեսին. և խիղճ մտացն նոր։ (8) Ոմանք. Պակասիցեմք ինչ, և ոչ եթէ ուտեմք առաւելումք ինչ։ (9) Բաղդ. Լինիցի տկարացն։ (10) Ոմանք. Ոչ ապաքէն խիղճ մտաց։ (10) Ոմանք. Տկարութիւն զգա՛... անձինն չէր՛։ (12) Բաղդ. Եւ այնպէս յանցն՛։ (13) Ոմանք. Թէ կերակուր զեղբայրն իմ գայթ՛։

Digitized by Google

2 [illegible] գործ իմ դուք էք ՚ի Տր ։ * Թէպէտ և այ-
լոց չիցեմ առաքեալ, այլ գէթ ձեզ եմ. զի կնիք իսկ
3 առաքելութեան իմոյ դուք էք ՚ի Տր ։ * Իմ պատասխանիս
4 առ զիս հարցանողսն՝ այս է ։ * Միթէ ոչ ունիցիմք իշ-
5 խանութիւն ուտելոյ և ըմպելոյ ։ * Միթէ ոչ ունիցիմք իշխա-
նութիւն զքոյր կին շրջեցուցանել ընդ մեզ. որպէս և այլ
6 առաքեալքն, և եղբարքն Տն, և Կեփաս ։ * Եթէ միայն
ես և Բառնաբաս ոչ ունիցիմք իշխանութիւն չգործել-
7 լոյ ։ * Ո՞ որ երբեք զինուորեսցի իւրովք թոշակօք. ո՞
որ տնկեսցէ այգի՝ և ՚ի պտղոյ նր ոչ ուտիցէ. ո՞ որ ա-
8 րածիցէ խաշն՝ և ՚ի կաթանէ խաշինն ոչ ուտիցէ ։ * Միթէ
ըստ մարդկութեա՞ն խօսիցիմ զայս. կամ թէ և օրէնք
9 զնոյն զայս ոչ ասիցեն ։ * ՚Ի Մովսիսի իսկ օրէնսն գր-
եալ է. ոչ կապեսցես զմռութ եզին կալոտւոյ ։ Մի-
10 թէ վասն եզանց փո՞յթ էր այ ։ * ոչ ապաքէն վն մեր ա-
սէ. քանզի վն մեր գրեցաւ ։ զի յուսով պարտի որ վար-
էն՝ վարել. և որ կասէն՝ յուսով վայելել ։
11 * Եթէ մեք ՚ի ձեզ զհոգեւորսն վարեցաք, մեծ ինչ
12 է՝ եթէ ՚ի ձէնջ զմարմնաւորսդ հնձիցեմք ։ * Եթէ այլք
ձերովդ իշխանութեամբ վայելեն, ոչ առաւել ևս մեք ։ այլ
ոչ ՚ի գործ եդաք զիշխանութիւնս զայս. բայց ամե-
նայն համբերեմք, զի մի խափան ինչ լինիցիմք աւետարա-
13 նին Քի ։ * Ո՞չ գիտէք՝ եթէ որ ՚ի տաճարին գործեն, ՚ի
տաճարէ անտի ուտեն ։ և որ սեղանոյն պաշտօնեայք
14 են, ՚ի սեղանոյ անտի վայելեն ։ * Նոյնպէս և Տր հը-
րամայեաց, որոց զաւետարանն աւետարանեն, յաւե-
15 տարանէ անտի կեալ ։ * Բայց ես և ոչ զմի ինչ յայս-
ցանէ արարի ՚ի գործ, և ոչ գրեցի զայս, զի ինձ այսպ-
էս

Գրչ. Յ. (2) Ոմանք. Եւ կնիք իսկ առա՛։ (3) Ոմանք. Որ զիս հարցան՛։ (4) Ոմանք. Զքոյր և զկանայս ։ (5) Ոսկեբ. Եւ եղբարքն Տն ։ Ուր Տն գրչագիրք համաձայն մերոյս ունին՝ եղբարքն Տն, և ՚ի լուս՛. նշանակելն. Որդիքը յովսէփայ՝ յաղագս գլուխ եղբարց, յովսէս, սիմոն, յուդա ։ Բայց ՚ի մեր օրինակէն որ զանց առնէ զնոցա գլուխ եղբարց. և այլ օրինակ մի գրէ գլխաւոր եղբարց ։ (6) Ոմանք. Ոչ ունիմք իշ՛։ Ուր ոմանք. Զունիցիմք իշխանութիւն գործել ։ (7) Ոմանք. Ո՞ երբեք զինուորեսցի, կամ. զինուորիցէ ... ՚ի պտղոյ այգւոյն ոչ ։ (8) Ոմանք. Միթէ օրէնքն զայն ոչ ասասցեն ։ (9) Ոմանք. ՚Ի Մովսէսի իսկ յօրէնս գր՛։ (10) Օրինակ մի. Վն մեր իսկ գր՛։ (11) Ոմանք. Զհոգեւորսն սերմանե՛։ (12) Օրինակ մի. Վայելեն, որչափ առաւել ։ Ուր ոմանք. Ընդէր ոչ առաւել ... զի մի խափանիչք լինիցիմք աւետարանին Քի ։ (13) Ոմանք. Թէ որ ՚ի տաճա՛ ... պաշտօնեայքն են ։ (15) Ոմանք. Ինձ

Digitized by Google

այսպէս ինչ լինիցի ։ լաւ է ինձ մեռանելոյ մեռանել, և
ոչ զի զպարծանս իմ ոք ընդունայն համարիցի ։ * Զի 16
եթէ աւետարանեմ, ոչինչ են ինձ պարծանք. քանզի
հարկ 'ի վերայ կայ. բայց վայ է ինձ թէ ոչ աւետա-
րանեմ ։ * եթէ կամաւ զայն առնեմ, վարձք են ինձ. 17
և եթէ ակամայ, տնտեսութիւն յանձն է ինձ ։ * Եւ 18
արդ՝ զի՞նչ վարձք իցեն ինձ, եթէ յաւետարանելն ձրի
առնիցեմ զաւետարանն, զի մի՛ վրիպեցից ինչ իշխանութեա-
նս իմում յաւետարանին անդ ։ * Քանզի ազատ էի յամե- 19
նայնէ. և ամենեցուն զանձն 'ի ծառայութիւն կացուցա-
նի, զի զբազումս շահեցայց ։ * Եղէ ընդ Հրէայսն իբրև 20
զՀրեայ, զի զՀրէայսն շահեցայց ։ * Եղէ ընդ օրինօք, 21
իբրև զայնոսիկ որ ընդ օրինօքն էին. իբրև ոչ եթէ ը
օրինօքն էի, այլ զի որ ընդ օրինօքն իցեն՝ և զնոսա շա-
հեցայց ։ ընդ անօրէնս եղէ իբրև զանօրէն. իբր ոչ ե-
թէ անօրէն ինչ էի յԱյ, այլ ընդ օրինօքն քՍի. զի շա-
հեցայց զանօրէնսն ։ * Եղէ ընդ տկարս իբրև զտկար, 22
զի զտկարսն շահեցայց ։ ընդ ամենայնի ամենայն եղէ,
զի թերևս ապրեցուցից զամենայն ։ * Զայս ամ առնեմ 23
Գ Է վն աւետարանին, զի կցորդ եղեց նմա ։ * Ոչ գիտէ՞ք 24
եթէ որ յասպարիսին ընթանան, ընթանան՝ ամենե-
քին ընթանան. բայց մի ոք առնու զյաղթութիւն. այն-
պէս ընթացարուք՝ զի հասանիցէք ։ * Ամենայն որ պա- 25
տերազմի, յամենայնի ժուժկալ լինի. նոքա զի զեղծանելի
պսակն առնուցուն, և մեք զանեղծանելին ։ * Արդ՝ ես 26
իսկ այնպէս ընթանամ, ոչ որպէս յանյայտս այնպէս
մրցիմ, որպէս ոչ թէ զհողմս ինչ կոծիցեմ. * այլ ճնշեմ 27
զմարմինս իմ, և հնազանդեցուցանեմ. զի գուցէ ոք
այլոցն քարոզեցի ես ինքն անպիտան գտանիցիմ ։

ԳԼ.

այնպէս ինչ . . . ընդունայն համարիցի ։ (16) Ոմանք . Զի թէ աւետ" . . . եթէ ոչ աւետա" ։ (18) Ոմանք . Վարձք են ինձ ։ (18) Բ.Ձ. Զի մի վրիպիցիմ ինչ ։ (19) Ոմանք . 'ի ծառայութիւն կացոյ" ։ (20) Ոմանք . Ընդ հրէայս իբրև զհրէայսն ։ (21) Ոմանք . Իբր ոչ եթէ ը օրինօք էին, այլ զի և որ . . . անօրէն ինչ էի Այ, այլ ը օրէնս քՍի ։ (24) Ոմանք . Ընթանանն ամենեքեան ընթա" . . առնու զյաղթութիւն . այսպէս ընթա" ։ (25) Ոմանք . Յամենայն ժուժկալ լիցի . կամ, ժուժկալեալ լինի . . . զանեղծութիւն ։ (26) Ոմանք . Այլ ես այնպէս . . որպէս եթէ ըղհողմս ինչ կոծիցեմ ։ Ոսկ ասէ . Ոչ որպէս թէ զհող" ։ (26) Այլ Գրչագիրք համաձայնայն Տպագրին 'ի լատին" . այսր համարոց նշանակէն . Աստուծոյ է կանոնս ։ (27) Ոմանք . Զմարմինս իմ . . զի մի գուցէ . . ես ինքնին անպիտանեալ ։

Գլ. Ժ.

1 Ո՛չ կամիմ եթէ անգէտ իցէք եղբարք, զի հարքն մեր
ամենեքին ընդ ամպովն էին. եւ ամենեքին ընդ ծովն
2 անցին. * եւ ամենեքեան 'ի Մովսէս մկրտեցան յամպն
3 եւ 'ի ծովն. * եւ ամենեքին զնոյն զհոգեւոր զկերակուրն
4 կերան. * եւ ամենեքին զնոյն զհոգեւոր ըմպելին ար-
բին, զի ըմպէին 'ի հոգեւոր վիմէն որ երթայր զհետ
5 նոցա. եւ վէմն էր ինքն Քս: * Այլ ոչ եթէ ընդ բազումս 'ի
նոցանէ հաճեցաւ Ած. քանզի տապալեցան յանա-
6 պատի անդ: * Եւ այն օրինակաւ լինէր վասն մեր. զի մի
լիցուք ցանկացօղք չարեաց, որպէս նոքայն ցանկացան:
7 * Եւ մի կռապաշտք լինիցիք' որպէս ոմանք 'ի նոցանէ, որպէս
եւ գրեալ է. Նստաւ ժողովուրդն ուտել եւ ըմպել' եւ
8 յարեան 'ի խաղալ: * Եւ մի պոռնկեսցուք, որպէս ո-
մանք պոռնկեցան 'ի նոցանէ' եւ անկան 'ի միում ա-
9 ւուր քսան եւ չորք հազարք: * Եւ մի փորձեսցուք զՔս.
որպէս ոմանք 'ի նոցանէ փորձեցին, եւ յօձից անտի
10 սատակեցան: * Եւ մի տրտնջեսցուք. որպէս ոմանք 'ի
նոցանէ տրտնջեցին, եւ կորեան 'ի սատակչէն անտի:
11 * Այլ այն ամենայն օրինակաւ անցանէր ընդ նոսա.
բայց գրեցաւ վասն մերոյ խրատու, յորս վախճանք յա-
12 ւիտենից հասին: * Այսուհետեւ որ համարիցի հաս- գ. փ.
13 տատուն կալ, զգո՛յշ լիցի գուցէ անկանիցի: * Փոր-
ձութիւն 'ի ձեր վերայ ոչ է եկեալ' բայց 'ի մարդկանէ.
այլ հաւատարիմ է Ած, որ ոչ արկցէ զձեզ 'ի փորձու-
թիւն առաւել քան զկար ձեր. այլ արասցէ ընդ փոր-
14 ձութեանն եւ զելսն, զի համբերել կարասջիք: * Վասն
15 որոյ սիրելիք իմ փախերո՛ւք 'ի կռապաշտութենէ: * Իբ-
րեւ ընդ իմաստնոց խօսիմ. ընտրեցէք դուք զոր ա-
16 սեմս: * Բաժակն օրհնութեան զոր օրհնեմք' ոչ ապա-
քէն հաղորդութիւն է արեանն Քսի. հացն զոր բե-
կանեմք, ոչ ապաքէն հաղորդութիւն է մարմնոյն Քսի:

* Զի

Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Եղբարք եթէ ոչ". . ամենեքեան
Է ամպովն էին. . Է ծովն անցին: (3) Ոմանք. Ամենե-
քեան զնոյն հոգեւոր կերան". . զնոյն հոգեւոր ըմպին":
(4) Ոմանք. Ինքն էր Քս: (6) Ոմանք. Որպէս եւ նոքայն ցան":
(7) Բազ. Եւ մի կռապաշտք լինել: (7) Օրինակ ձ.
Նստաւ ժողովուրդն: յուտել եւ յըմպել: (9) Ոմանք. 'Ի
նոցանէն փորձեցին: (11) Ոմանք. Յաւիտենից եհաս:
(12) Օրինակ ձ. Որ կամիցի հաստատուն կեալ, զգո՛յշ
լինիցի: (13) Ոմանք. 'Ի վ[ր] ձեր ոչ է եկեալ: բայց 'ի
մարդկանէ . . . զկարն ձեր . . եւ զելս, զի համ": (14) Օ-
րինակ ձ. Սիրելիք փախերուք 'ի պոռնկութենէ:

Digitized by Google

* Զի մի հաց՝ մի մարմին եմք բազումքս. զի ամենե-
քեին 'ի միոջէ հացէ անտի վայելեմք: * Տեսէք զԻսրայէլ 18
ըստ մարմնոյ. ոչ ապաքէն որ ուտեն 'ի զոհիցն, հա-
ղորդք են սեղանոյն: * Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասեմ, եթէ 19
զոհեալն իցէ՞ ինչ. և կամ կուռքն իսկ՝ իցե՞ն ինչ:
* Այլ զոր զոհեն հեթանոսք, դիւաց՝ և ոչ Այ զո- 20
հեն: ոչ կամիմ զձեզ հաղորդս դիւաց լինել. քանզի
ոչ կարէք զբաժակն Տն ըմպել՝ և զբաժակն դիւաց:
* և ոչ կարէք 'ի սեղանոյ Տն վայելել՝ և 'ի սեղանոյ 21
դիւաց: * Եթէ նախանձ ինչ արկանիցեմք Տն. միթէ 22
զօրաւորագոյնք իցեմք քան զնա: * Ամենայն ինչ ինձ մարթ 23
է, այլ ոչ ամ ինչ օգուտ է. ամ ինչ ինձ մարթ է,
այլ ոչ ամ ինչ շինէ: * Մի ոք զանձինն և եթ խնդրես- 24
ցէ՝ այլ և զընկերին: * Ամենայն ինչ որ 'ի մսավաճա- 25
նոցի վաճառի, կերայք՝ և մի խնդրէք վն խղճի մտաց.
ԼԸ * Զի Տն է երկիր լրիւ իւրով: * Եթէ ոք կոչեսցէ ըզ- 26
ձեզ յանհաւատից, և կամիցիք երթալ. զամ ինչ որ ա- 27
ռաջի դնիցի, կերայք՝ և մի խնդրէք վն խղճի մտաց.
* Ապա թէ ոք ասասցէ ձեզ՝ թէ այդ զոհեալ է, մի 28
ուտիցէք վն նր՝ որ գուշակն եղև, և վն խղճի մտացն:
* Այլ զխիղճ մտացն ասեմ, ոչ զիւրն, այլ զընկե- 29
րին: Իսկ ընդէ՞ր ազատութիւն իմ դատիցի յայլ-
լոյ խղճէ մտաց: * Եթէ ես շնորհօք վայելեմ, ընդէ՞ր 30
հայհոյիցիմ, վասն որոյ ես գոհանամ: * Արդ՝ եթէ 31
ուտիցէք, եթէ ըմպիցէք, եթէ զինչ և գործիցէք, զա-
մենայն ինչ 'ի փառս Այ արասջիք: * Առանց գայթակ- 32
ղութի՝ գնելոյ Հրէից և հեթանոսաց՝ լինիցիք, և ե-
կեղեցւոյն Այ: * Որպէս և ես ամենեքին ամենեցուն 33
հաճոյ լինիմ. ոչ խնդրեմ զանձին օգուտ, այլ զբազ-
մաց՝ զի ապրեսցին:

ԳԼ.

---

(18) Ոմանք. ԶԻէլ ըստ մարմնոյն. . . հաղորդք են սեղ": (19) Ոմանք. Ասեմ թէ զոհեալն ի". . և կմ թէ կուռքք իսկ: (20) Ոմանք. Այլ զոր զոհեն հե": (21) Ոմանք. Եւ 'ի սեղանոյն դի": (22) Ոմանք. Իցեմք մեք քան զնա: (23) Ոմանք. Ցօգուտ է: (23) Օրինակ մ. Ամ ինչ օգտէ: (24) Ոմանք. Մի ոք զանձն և եթ խնդրեսցէ: (24) Յօ-րինակին միոջ. Այլ և զընկերին: (25) Այլ. Կերայք և մի փարէք վն խղ": (27) Բնչ. Եթէ ոք կոչէ զձեզ: (27) Ոմանք. Առաջի դնիցէ. կամ, դնիցեն: Ոմ. ասեն. առաջի ձեր դնիցի: (28) Ոմանք. Ապա եթէ ոք ասիցէ ձեզ եթէ: (29) Ոմանք. Յայլոց խղճէ մտ": (30) Ոմանք. Ընդէր հայհոյիցիմ: (31) Ոմանք. Եթէ ուտիցէք և ըմպիցէք: (31) Ոմանք. Եթէ զինչ և առնիցէք, զամ ինչ: (32) Ոմանք. Լինիջիք, և եկեղեցւ":

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԱ.

1 Նմանօղք ինձ եղերուք, որպէս և ես Քրիստոսի։ Զ
2 * Գովեմ զձեզ՝ զի զամ ինչ զիմ յիշէք. և որպէս գլ
3 աւանդեցի ձեզ՝ զաւանդութիւնսն ունիցիք։ * Կամիմ
զի գիտիցէք դուք. եթէ ամենայն առն գլուխ Քրիստոս է, և գլ-
4 ուխ կնոջ այր, և գլուխ Քրիստոսի Աստուած։ * Ամենայն այր
յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարէանայցէ, և զգլ-
ուխն ծածկեալ ունիցի, յամօթ առնէ զգլուխն իւր։
5 * Եւ ամ կին յորժամ յաղօթս կայցէ, կամ մարգարէա-
նայցէ բացագլուխ, յամօթ առնէ զգլուխն իւր. զի
6 միեւնոյն համարի՝ թէ գերծեալ իցէ։ * Զի եթէ ոչ
քօղարկեսցի կին, փոքրեսցէ զհերս իւր. ապա թէ անպ-
7 ատեհ է կնոջ փոքրել կամ գերծուլ՝ քօղարկեսցի։ * Այր
մարդ ոչ է պարտ ծածկել զգլուխ, զի պատկեր և փառք
8 Այ է. իսկ կին՝ փառք առն իւրոյ։ * Զի ոչ եթէ այր
9 ի կնոջէ է, այլ կին յառնէ։ * Քանզի ոչ իսկ հաստա-
10 տեցաւ այր վս կնոջ, այլ կին վս առն։ * Վս այսորիկ
11 պարտի կինն շուք ունել գլխոյն վս հրեշտակաց։ * Բայց
12 ոչ կին առանց առն, և ոչ այր առանց կնոջ ի Տէր։ * Զի
որպ կին յառնէ, նոյնպէս և այր ի կնոջէ. բայց ամ յԱյ։
13 * Այլ դուք ձեզէն տեսէք զիրաւն. վայելո՞ւչ է կնոջ
14 մերկագլուխ յաղօթս կալ առաջի Այ։ * Եւ ոչ բնու-
թիւն իսկ ուսուցանէ զձեզ. զի այր եթէ գիսաւոր է,
15 անարգանք են նմա։ * Բայց կին եթէ գիսաւոր է, փառք
են նմա. զի գէսք փոխանակ զգեստու տուեալ են նմա։
16 * Ապա թէ ոք կամի հակառակօղ լինել, մեք չունիմք
այնպիսի սովորութիւն, և ոչ եկեղեցիքն Այ։ ԺԸ
17 * Այլ զայս պատուիրեմ, ոչ որպ թէ գովելով, զի ոչ Է
18 ի լաւն անգր՝ այլ ի վատթարն նկրտիք։ * Նախ՝ յոր-
ժամ ի մի վայր ժողովիցիք յեկեղեցին, լսեմ եթէ հերձ-
ուա

Գլ. ԺԱ. (1) Օրին. Նմանօղք եղերուք ինձ. (2) Օրինակ մի. Գովեմ զձեզ կատարեալ իցէք. զի. (2) Օրին. Զաւանդութիւնս ունիցիք։ (3) Օրին. Թէ առն ամենայն։ (4) Օրին. Յաղօթս կայցէ... ծածկեալ ունիցի. (5) Օրին. Եւ կամ մարգարէ". բացագլուխ... զգլուխն իւր։ (5) Օրինակ մի. Զի միեւնոյն համարեալ է։ (6) Օրին. Զի թէ ոչ քօղարկեսցի կինն... ապա եթէ անպատ"։ (7) Օրին. յաւելուած. Ծածկել զգլուխն իւր... առն իւրոյ է։ (9) Օրին. Քանզի և ոչ հաստ"։ (11) Օրին. Բայց կին ոչ առանց։ (12) Օրին. Ամենայնն յԱյ։ (13) Օրին. Տեսէք զիրաւն։ (14) Օրին. Ուսուցանիցէ զձեզ։ (15) Օրին. Բայց կինն եթէ։ (16) Օրին. Ապա եթէ կամի ոք։ (18) Օրին. Ժողովիք յեկեղեցին։

Digitized by Google

ձուածք գոն 'ի ձեզ · և սակաւ ինչ հաւատացի ։ * Բայց 19
և հերձուածք լինելոց են 'ի ձեզ · զի որ ընտրեալքն ի-
ցեն 'ի ձեզ՝ երևեսցին ։ * Եւ արդ՝ 'ի ժողովելն ձեր 20
'ի միասին, ոչ է ա՛ռնել տն̃ ձեզ տեղի հաց ուտելոյ ։ * Զի 21
իւրաքանչիւր զիւր ընթրիս յառաջանայ ուտել, և
ոմն քաղցեալ, և ոմն արբեալ ։ * Միթէ տունս ոչ ու- 22
նիցիք ուտելոյ և ըմպելոյ · եթէ զեկեղեցեաւն այ̃ ար-
համարհէք, և յամօթ առնէք զչքաւորսն ։ զի՞նչ ասա-
ցից, գովեցի՞ց զձեզ · յայսմ ոչ գովեմ ։ * Զի ես ըն- 23
կալայ 'ի տնէ̃, զոր և ձեզն աւանդեցի, եթէ տր̃ յս̃
'ի գիշերին յորում մատնէր, առ հաց · * գոհացաւ · 24
եբեկ և ասէ · այս է իմ մարմին որ վն̃ ձեր · զայս արա-
րէք առ իմոյ յիշատակի ։ * Նոյնպէս և զբաժակն յետ 25
ընթրեացն, առ և ասէ · այս բաժակ նոր ուխտ է ի-
մով արեամբ · զայս արարէք քանիցս անգամ թէ ըմ-
պիցէք՝ առ իմոյ յիշատակի ։ * քանիցս անգամ թէ ու- 26
տիցէք զհացս զայս՝ և զբաժակս ըմպիցէք, զմահն տն̃
պատմեսջիք, մինչև եկեսցէ նա ։ * Այսուհետև՝ որ 27
ուտիցէ զհացս, կամ ըմպիցէ զբաժակս տն̃ անարժա-
նութե̃, պարտական եղիցի մարմնոյ և արեանն տն̃ ։ * Փոր- 28
ձեսցէ մարդ զանձն իւր, և ապա 'ի հացէ անտի կե-
րիցէ, և 'ի բաժակէն արբցէ ։ * զի որ ուտէ և ըմպէ 29
անարժանութե̃, դատաստանս անձին իւրում ուտէ և
ըմպէ · զի ոչ խտրէ զմարմինն տն̃ ։ * Վն̃ այսորիկ բազ 30
են 'ի ձեզ բազում հիւանդք և տկարացեալք · և շատ ևս
այն են, որ և ննջեցեալքն իսկ իցեն ։ * Զի եթէ զան- 31
ձինս ընտրեաք ; ապա ոչ դատապարտեաք ։ * և եթէ 32
դատիմք՝ 'ի տնէ̃ խրատիմք · զի մի ընդ աշխարհի դա-
տապարտեսցուք ։ * Այսուհետև եղբարք, յորժամ 33
'ի մի վայր ժողովիցիք ուտել, միմեանց մնասջիք ։ * Ա- 34
պա թէ ոք քաղցեալ իցէ, 'ի տան իւրում կերիցէ · զի
մի

(19) Ոմանք · Զի որ ընտրեալքն են 'ի ։ Ցայս համառօտեալ 'ի լուսա-
նցանակէն · Ամենեկեցի · Միաբանեալ էր կանոնս ։ (20) Ո-
մանք · Ոչ է տաւնին տն̃ ։ (22) Բ՟ Չ՟ · Ուտելոյ և՞ ըմպելոյ ։
(22) Ոմանք · Զեկեղեցեաւն այ̃ արհամարհիցէք · · · զինչ
ասացից ձեզ ։ (24) Ոսկան յառաջ · Եւ ասէ · առէք և
կերայք, այս է · · · որ վն̃ ձեր բեկեալ · զայս ա՞ ։ (24) Ո-
մանք · Այս է մարմին իմ ։ (25) Ոմանք · Եթէ ըմպիցէք ։
(26) Ոմանք · Եթէ ուտիցէք · · կամ զբաժ՞ · · զմահ տն̃ ։
(27) Ոմանք · Որ ուտիցէ զհացս զայս · · · պարտական
լիցի մարմնոյ և արեան տն̃ ։ (29) Ոմանք · Դատաստան ան-
ձին իւրոյ ու՞ · · և ոչ խտրէ ։ (30) Ոմանք · Այնորիկ են
որ ննջեցեալք իսկ են ։ (32) Ոմանք · Ընդ աշխարհիս ։
(33) Օրինակ մի · 'Ի մի վայր գայցէք յուտել ։

Digitized by Google

մի՛ 'ի դատապարտութիւն ժողովիցիք: Բայց զայլն եւս յոր-
ժամ եկից, յայնժամ պատուիրեցից:

ԳԼ. ԺԲ.

1 ՍԱՅԼ վա՛ս հոգեւորացն եղբարք՝ ոչ կամիմ եթէ տգէտք Ը
2 լինիջիք: * գիտէք իսկ, զի մինչ հեթանոսքն էիք, առ ԵԿ
3 կուռս անմռունչս ուր երթայիք եւ գնայիք: * Վասն ո-
րոյ ցուցանեմ ձեզ. զի ոչ ոք հոգւով այ խօսի, եւ ասի-
ցէ թէ նզովեալ յս. եւ ոչ ոք կարէ ասել՝ տր յս, ե-
4 թէ ոչ հոգւովն սրբով: * Թէպէտ եւ բաժինք շնոր-
5 հաց են՝ այլ հոգին նոյն է: * եթէ բաժինք պաշտա-
6 մանց են, այլ տր նոյն է: * եթէ բաժինք յաջողու-
թեանց են, այլ այ նոյն է՝ որ աջողէ զամ յամենայնի:
7 * Բայց իւրաքանչիւր ումեք տուեալ է յայտնութի
8 հոգւոյն՝ առ իւրաքանչիւր օգուտ: * Ումեմն 'ի հոգ-
ւոյն տուեալ է բան իմաստութեան. այլում բան գի-
9 տութեան ըստ նմին հոգւոյ. * միւսումն հաւատք՝ նովին
հոգւով. այլում շնորհս բժշկութեանց նովին հոգւով.
10 * այլում աջողուածք զօրութեանց. այլում մարգարէու-
թեան. այլում ընտրութիւն հոգւոյ. այլում ազգք լե-
11 զուաց. այլում թարգմանութիւնք լեզուաց: * այլ զայս
ամ աջողէ մի եւ նոյն հոգին, եւ բաժանէ իւրաքանչիւր
12 ում եւ կամի: * Որպէս մարմին մի է, եւ անդամս բազում ԵԳ
ունի. եւ ամ բազում անդամք մարմնոյն՝ մի մարմին է.
13 նոյնպէս եւ քս: * քանզի միով հոգւով մեք ամենեքեան
'ի մի մարմին մկրտեցաք. եթէ հրեայք, եթէ հեթա-
նոսք, եթէ ծառայք, եթէ ազատք, ամենեքին զմի հո-
14 գի արբաք: * Քանզի մարմին ոչ մի անդամ է, այլ
15 բազում: * եթէ ասիցէ ոտն, զի չեմ ձեռն՝ չեմ 'ի
16 մարմնոյ անտի, ոչ այնու չիցէ 'ի մարմնոյ անտի: * եւ
եթէ ասիցէ ունկն, զի չեմ ակն՝ չեմ 'ի մարմնոյ ան-
17 տի, ոչ այնու չիցէ 'ի մարմնոյ անտի: * եթէ ամ մար-
մինն

ԳԼ. ԺԲ. (2) Ոմանք. Հեթանոսք էիք՝ առ կուռսն: (3) Օրինակ մի. 'ի հոգի այ խօսի... եւ ոչ ոք ասիցէ տր յս, եթէ ոչ 'ի հոգի սբ: (6) Ոմանք. Աջողութեանց են... որ յաջողէ: (9) Ոմանք. Շնորհք բժշկութեան նովին: (10) Ոմանք. Յաջողուածք զօ''.. մարգարէութիւնք.. ընտրութիւնք հոգւոց, այլում ազգս լեզուաց.. թարգմանութեան լեզ'': (11) Ոմանք. Յաջողէ մի եւ: (12) Ոմանք. Մի մարմին են: (13) Ոմանք. Մեք ամենեքին: (15)(16) Առաջնոյ Բնաբան օրինակի մեր՝ ըստ նախնի եղանակի Գրոց ասելոց, ասել երկիցս եղեալ, ոչ այնու չիցէ, այլ մի-այն ըստ ուղղագոյնն եղաւ և ասելն՝ այնու: (17) Ոմանք. Ամ մարմինն ակն.. ունկնն.. լսելիք էր, հոտ էր:

Digitized by Google

մարմին աչք էր, ո՞ւր էր ունկն : և եթէ ամ լսելիք էին,
ո՞ւր էին հոտոտելիքն : * Բայց արդ՝ ած եդ զանդամսն՝ 18
զմի մի իւրաքանչիւր 'ի նոցանէն 'ի մարմնին՝ որպէս և
կամեցաւ : * Ապա թէ էր ամ մի անդամ, ո՞ւր էր մար- 19
մին : * Բայց արդ՝ անդամք բազումք են, և մարմին 20
մի : * ոչ կարէ աչքն ասել ձեռինն . թէ չես ինձ պիտոյ, 21
և կամ դարձեալ գլուխն ոտոցն՝ թէ չէք ինձ պիտոյ :
* այլ առաւել որ թուին անդամք մարմնոյն՝ թէ տը- 22
կարագոյնք իցեն, կարևորք են . * և որ թուինն թէ 23
անարգագոյնք իցեն մարմնոյն, այնոցիկ առաւելագոյն պա-
տիւ առնեմք . և ամօթոյքն մեր առաւել ևս պարկեշ-
տութի ունին : * Եւ պարկեշտականացն մերոց չէ ինչ պիտոյ . 24
քանզի ած խառնեաց զմարմինն, և նուաղին առաւել
ես պատիւ ետ . * զի մի իցեն հերձուածք 'ի մարմնի 25
անդ, այլ զի նոյնք զմիմեանց հոգասցեն անդամքն :
* Եւ եթէ վշտանայ ինչ մի անդամն, վշտանին ամ ան- 26
դամքն ը նմա . և եթէ փառաւորի մի անդամն, խըն-
դան ամ անդամքն ընդ նմա : * այլ դուք մարմինք քնի 27
ՎԼ էք, և անդամք յանդամոց նր : * Եւ զորս եդն ած 28
յեկեղեցւոջ՝ այս են . նախ զառաքեալս, երկրորդ ըզ-
մարգարէս, երրորդ զվարդապետս, ապա զօրութիւնս,
ապա շնորհս բժշկութեց, օգնութիւնս, վարիչս, ազգս լե-
զուաց, թարգմանութիւնս լեզուաց : * Մի եթէ ամենե- 29
քեան առաքեալք իցեն . մի թէ ամենեքեան մարգարէք
իցեն . միթէ ամենեքեան վարդապետք իցեն . միթէ ա-
մենեքեան զօրութիւնք իցեն . * միթէ ամենեքեան շնորհս 30
բժշկութե ունիցին . միթէ ամենեքեան 'ի լեզուս խօ-
սիցին . միթէ ամենեքեան թարգմանիցեն : * Բայց նա- 31
խանձաւորք լերուք շնորհացն, որ լաւն են : այլ ես
առաւել ևս ճանապարհ ցուցանեմ ձեզ :

ԳԼ.

---

(18) Ոմանք. 'ի նոցանէ 'ի մարմնին : (19) Ոմանք. Ապա եթէ էր .. ուր էր մարմինն : (20) Ոմանք. Բազում են : (21) Ոմանք. Եթէ չես ... գլուխ ոտս, եթէ : (23) Ոմանք. Թէ անարգագոյնք են ... պարկեշտութիւն ունիցին : (24) Ոմանք. Իսկ պարկեշտութիւնք մեր չեն ինչ պիտոյ : (25) Ոմանք. Հոգասցեն ան : (26) Ոմանք. Փառաւորի ինչ մի : (27) Ոմանք. Մարմին քնի էք .. անդամոց նորա : (28) Ոմանք. Եդ ած յեկեղե .. զառաքեալսն ... շնորհս բժշկութե : (29) Ոմանք ոչ ունին զմի թէ. Միթէ ամենեքին զօրութիւնք իցեն : (30) Ոմանք. 'ի լեզուս խօսիցին .. թարգմանեսցեն : (31) Ոմանք. Նախանձաւոր լերուք, որ լաւ են :

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եթէ զլեզուս մարդկան խօսիցիմ և զհրեշտակաց, Եղ
և սէր ոչ ունիցիմ, եղէ ես իբրև զպղինձ որ հըն-
2 չէ, կամ իբրև զծնծղայս որ ղաւղանջեն: * Եւ եթէ
ունիցիմ զմարգարէութիւն, և գիտիցեմ զխորհուրդս ամ.
և զամ գիտութիւն. և եթէ ունիցիմ զամ հաւատս՝ մին-
չև զլերինս փոփոխելոյ, և սէր ոչ ունիցիմ, ոչինչ եմ:
3 * Եւ եթէ շամփրեցից զամ ինչս իմ աղքատաց, և մատ-
նեցից զմարմին իմ յայրումն, և սէր ոչ ունիցիմ, ո-
4 չինչ օգտիմ: * Սէր՝ երկայնամիտ է, քաղցրանայ. սէր
5 ոչ նախանձի, ոչ ամբարտաւանի, ոչ հպարտանայ. * ոչ
յանդգնի, ոչ խնդրէ զիւր, ոչ գրգռի, ոչ խորհի զչար.
6 * ոչ խնդայ ընդ անիրաւութիւն, այլ խնդայ ընդ ճշմա-
7 րտութիւն. * Ամ տանէ. ամ հաւատայ. ամենայնի յու-
8 սայ. ամ համբերէ: * Սէր՝ ոչ երբէք անկանի. եթէ
մարգարէութիւնք են՝ խափանեսցին. եթէ լեզուք՝ լռես-
9 ցեն. եթէ գիտութիւն՝ խափանեսցի: * Քանզի մասն ի
10 մասնէ գիտեմք, և մասն ի մասնէ մարգարէանամք: * Այլ
յորժամ եկեսցէ կատարումն, մասն ի մասնէ խափա-
11 նեսցի: * Մինչ տղայն էի՝ իբրև զտղայ խօսէի, իբ- զկ
րև զտղայ խորհէի, իբրև զտղայ համարէի. այլ յոր-
12 ժամ եղէ այր, զտղայութիւնն ի բաց խափանեցի: * Այժմ
տեսանեմք իբրև ընդ հայելի օրինակաւ, այլ յայնժամ
դէմ յանդիման. այժմ ճանաչեմ մասն ի մասնէ,
այլ յայնժամ գիտասցեմ՝ որպէս և նոյն ծանեայ զիս:
13 * Բայց արդ՝ մնան հաւատք, յոյս, սէր, այսոքիկ երե-
քեան. և մեծ քան զամ՝ սէր է:

ԳԼ. ԺԴ.

1 Զհետ երթայք սիրոյ, և նախանձաւոր լերուք հո-
գևորացն, առաւել զի և զի մարգարէանայ-
2 ցէք: * Զի որ խօսի ի լեզուս՝ ոչ ընդ մարդկան խօ-
սի, այլ ընդ Այ. զի ոչ ոք է որ լսէ, բայց հոգւով խօ-
սի

Գլ. ԺԳ. (1) Ոմանք. Եղէ որպ պղինձ.. կամ որպ զծնծղայս որ ղաւղանջեն: (2) Ոմանք. Մարգարէութ.. և զամ գիտութիս (3) Ոմանք. Զմարմին իմ յայրել": (4) Բոլ. Ոչ ամբարտաւանի: (5) Ոմանք. Ոչ խնդրէ զիւրն: (6) Ոմանք. Ընդ ստուգութեան: (8) Ոմանք. Մարգարէութիւն լռեսցեն.. լեզուք, լռեսցին, եթէ գիտութիւնք խափանեսցին: (10) Ոմանք. Կատարումն: (11) Ոմանք. Զտղայութիւն ի բաց խա": (12) Ոմանք. Այժմ տեսանեմ իբ": (13) Ոմանք. Բայց մնան... քան զամ սէր է:
Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք. Հոգևորացն առաւել: (2) Ոմանք.

Digitized by Google

սի խորհուրդս: * Իսկ որ մարգարէանայն, մարդկան 3
խօսի շինուած և մխիթարութիւն և սփոփանս: * Որ խօ- 4
սի 'ի լեզուս, զանձն իւր շինէ. և որ մարգարէանայ,
զեկեղեցին շինէ: * Կամիմ զի ամենեքին դուք 'ի լե- 5
զուս խօսիցիք, առաւել զի մարգարէանայցէք. զի լաւ
է որ մարգարէանայն, քան զայն որ 'ի լեզուսն խօսի-
ցի. բայց եթէ թարգմանեսցէ, զի եկեղեցին շինուած
ժջ առնուցու: * Բայց այժմ եղբարք, եթէ եկից առ ձեզ 6
'ի լեզուս խօսելով. զի՞նչ օգուտ լինիցիմ ձեզ, եթէ ոչ
խօսիցիմ, կամ յայտնութեամբ, կամ գիտութեամբ, կամ մար-
գարէութեամբ, կամ վարդապետութեամբ: * Այնպէս՝ որպէս 7
անշունչքն ձայն տայցեն, եթէ փող և եթէ քնար: Զի
եթէ քնարութիւն ինչ բարբառոյն չտայցեն, զիա՞րդ ծա-
նիցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել: * Քան- 8
զի եթէ խառնաձայն արձակեսցէ փողն, ո՞վ պատրաս-
տեսցի 'ի պատերազմ: * Նոյնպէս և դուք՝ եթէ լե- 9
զուօք ոչ նշանաւորեսջիք զբանն, զիա՞րդ ծանիցի խօս-
քըն. զի լինիցիք այնուհետև իբրև ընդ օդս խօսեցեալք:
* Զի այնչափ ազգք ձայնից են յաշխարհի, և ոչինչ 10
է՝ անձայն: * Իսկ արդ՝ եթէ ոչ գիտասցեմ զզօրութիւն 11
ձայնին, լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խուժ, և նա
որ խօսիցին ընդ իս՝ խուժ: * Նոյնպէս և դուք՝ քան- 12
զի նախանձորդք էք հոգևորացն, վասն շինածոյ եկեղեց-
ւոյն, խնդրեցէք զի առաւել ևս իցէք: * Վասն որոյ որ 13
խօսին 'ի լեզուս, աղօթս արասցէ՝ զի և թարգմանես-
ցէ: * Եթէ կամ յաղօթս լեզուաւ, հոգին իմ կայ յա- 14
ղօթս. այլ միտք իմ անպտուղ են: * Իսկ արդ՝ զի՞նչ 15
իցէ. կացից յաղօթս և հոգւով. կացից յաղօթս և մ-
տօք. սաղմոս ասացից հոգւով, սաղմոս ասացից և մ-
տօք: * Ապա թէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով, որ կայ- 16
ցէ 'ի տեղւոջ տգիտին, զիա՞րդ ասիցէ 'ի քում գոհու-
թեանդ՝ զամէնն. քանզի զոր ասեսդ՝ նա ոչ գիտէ: * Զի 17
դու

Խօսի 'ի խորհուրդս: (3) Ոմանք. Շինուած և խաղաղութիւն
և սփո"· (3) Ոսկան. Խօսի 'ի շինուած և սփոփ": (4) Ոմանք.
Իսկ որ խօսի 'ի լե"... որ մարգարէանայն: (4) Ոսկան.
Իսկ որ մարգարէանայ: (5) Ոմանք. Առաւել՝ զի և մար-
գա"... 'ի լեզուս խօսիցի. բայց եթէ թարգմանիցէ:
(7) Ոմանք. Եւ եթէ քնարութիւն: (8) Ոմանք. Արձակեսցէ
փողն, ո՞վ պատրաստեսցի (10) Ոմանք. Եւ ոչինչ անձայն
է: (11) Ոմանք. Որ խօսին. կամ. խօսիցիմ ընդ իս խուժ:
(12) Ոմանք. Քզի նախանձաւորք էք.. վն շինուա-
ծոյ: (13) Ոմանք. Զի թարգմանեսցէ: (15) Ոմանք. Յա-
ղօթս հոգւով: (16) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ՝ թէ օրհնես-
ցես... 'ի քում գոհութեան զամէնն:

Digitized by Google

18 դու բարւոք գոհանաս, այլ ընկերն ոչ շինի։ * Գոհա- ԺԲ
նամ զԱյ, վասն ամենեցուն ձեր՝ առաւել լեզուաւ
19 խօսիմ։ * այլ 'ի մէջ եկեղեցւոյն կամիմ բանս հինգ՝
միտօք խօսել, զի և զայլս խրատեցից, քան զբիւր բանս
20 լեզուաւ։ * Եղբարք մի՛ տղայք լինիք մտօք, այլ 'ի
չարեաց տղայացարո՛ւք, և մտօք կատարեալք լինիջիք։
21 * քանզի և յօրէնսն գրեալ է, եթէ յօտար լեզուս՝ և
'ի շրթունս օտարաց խօսեցայց ընդ ժողովրդեանս
22 ընդ այսմիկ, ասէ Տէր, և ոչ այնուհետև լուիցեն ինձ։ * Ա-
պա ուրեմն լեզուքս նշանակէ վասն են. ոչ հաւատա-
ցելոց, այլ անհաւատից. իսկ մարգարէութիւն, ոչ ան-
23 հաւատից՝ այլ հաւատացելոց։ * Ապա թէ գայցէ ե-
կեղեցին ամ 'ի մի վայր, և ամենեքին 'ի լեզուս խօսի-
ցին, և մտանիցեն անգէտք ապիկարք կամ անհաւատք. ոչ
24 ապաքէն ասիցեն եթէ զի՞ մոլիքդ։ * Իսկ եթէ ամենեքեան մար-
գարէանայցեն, և մտանիցէ ոք անգէտ, անհաւատ կամ
ապիկար, յանդիմանի յամենեցունց, և քննի յամենե-
25 ցունց, * և գաղտնիք սրտի նորա յայտնի լինին։ և ա-
պա անկեալ 'ի վերայ երեսաց՝ երկիր պագանիցէ այ,
26 և խոստովան լինիցի՝ թէ արդարև այ է 'ի ձեզ։ * Եւ ԺԴ
արդ՝ զի՞նչ իցէ եղբարք. յորժամ 'ի մի վայր ժողովի-
ցիք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ, եթէ սաղմոս ունիցի,
եթէ վարդապետութիւն ունիցի, եթէ յայտնութիւն ու-
նիցի, եթէ լեզուս ունիցի, եթէ թարգմանութիւն ու-
27 նիցի, ամ 'ի շինած լինիցի։ * Եթէ 'ի լեզուս ոք խօ-
սիցի, երկուք. և եթէ նա առաւել, երեք, և ապա մի
28 ըստ միոջէ. և մին թարգմանեսցէ։ * ապա թէ չիցէ ոք
որ թարգմանիցէ, լուռ լիցի յեկեղեցւոջն. ընդ միտս
29 իւր՝ և ընդ այ խօսեսցի։ * Բայց մարգարէք երկու
30 կամ երեք խօսեսցին, և այլքն քննեսցեն։ * ապա թէ
այլ

(18) Ոսկան. Զայ իմոյ վն ձեր։ (18) Ոմանք. Լեզուաւք խօ-
սել։ (19) Ոմանք. 'Ի մէջ եկեղեցւոյ.. խրատեցից քան
զբիւր բանս լեզուով։ (20) Ոմանք. Մի լինիք տղայք... կա-
տարեալ լինիցիք։ (21) Ոմանք. Եւ յօրէնսն գր"... և այն-
պէս ոչ լուի"։ (21) Ոսկան յաւելու. Լուիցեն ինձ ասէ Տր։
(23) Ոմանք. Ապա եթէ գայցէ ամ եկեղե"... և ամե-
նեքեան 'ի լեզուս... մտանիցէ.. ապէս. թէ զի՞ մո"։
(24) Ոմանք. Եթէ ամենեքին։ (25) Ոմանք. Յայտնի լի-
նի... 'ի վր երեսաց. իւրոց.. և խոստովան լինի։
(26) Ոմանք. Եթէ սաղմոս ունի. թէ վարդա"... 'ի շինու-
ած լինիցի։ (27) Ոմանք. Խօսեսցի երկուք, և թէ նա
առաւել երեք... թարգմանիցէ։ (28) Ոմանք. Ապա
եթէ չիցէ.. լուռ լիցին։ (29) Ոմանք. Երկուք կամ
երեք։ (30) Ոմանք. Ապա եթէ այլ.. նստիցէ։

Digitized by Google

այլ ումեք որ նստիցին՝ յայտնեսցի, առաջինն լռեսցէ:
* Քանզի կարօղ էք ամենեքեան մի ըստ միոջէ մարգարէ- 31
անալ. զի ամենեքեան ուսանիցեն, եւ ամենեքեան
մխիթարեսցին: * Քանզի եւ ոգիք մարգարէից, 32
մարգարէից հնազանդեսցին: * զի ոչ եթէ խռովութեան է 33
Ած, այլ խաղաղութեան՝ որպէս յամ եկեղեցիս սրբոց: * Կա- 34
նայք՝ յամ եկեղեցիս, լռեսցեն. զի ոչ հրաման է նոցա
խօսել, այլ հնազանդ լինել. որպէս եւ օրէնքն ասեն:
* Ապա եթէ ուսանել ինչ կամիցին, 'ի տան զարս իւ- 35
րեանց հարցանիցեն. քանզի անպատշաճ է կնոջ մարգարէ-
անալ յեկեղեցւոջ խօսել: * Եթէ 'ի ձէնջ բանն Այ ել. եւ 36
կամ առ ձեզ միայն եհաս: * Իսկ եթէ ոք համարի- 37
ցի մարգարէ լինել, կամ հոգեւոր, գիտասցէ զոր գր-
եմ առ ձեզ, թէ Տն պատուիրանք են: * Ապա թէ 38
ոք անգիտանայցէ, անգիտասցի: * Այսուհետեւ եղ- 39
բարք, նախանձաւորք լերուք մարգարէանալ, եւ զխօսելն
լեզուաց մի արգելուք: * Եւ ամ ինչ ձեր պարկեշտու- 40

ԺԵ

թեամբ եւ ըստ կարգի լինիցի:

ԳԼ. ԺԵ.

Ց ուցանեմ ձեզ եղբարք՝ զաւետարանն զոր աւ- 1
ետարանեցի ձեզ. զոր եւ ընկալարուք, յոր եւ հաս-
տատեալ իսկ էք. * որով եւ կեցջիք իսկ. որով բանիւ աւե- 2
տարանեցի թէ ունիցիք. բայց եթէ 'ի զուր ինչ հա-
ւատացէք: * Զի ես ձեզ զառաջինսն աւանդեցի, զոր 3
եւ ես ընկալայ. թէ Քս մեռաւ վասն մեղաց մերոց ըստ
գրոց, * եւ զի թաղեցաւ, թէ եւ յարեաւ յաւուր եր- 4
րորդի՝ ըստ գրոց. * եւ թէ երեւեցաւ Կեփայի, եւ ա- 5
պա երկոտասանիցն: * Ապա երեւեցաւ աւելի քան 6
զհինգ հարիւր եղբարց միանգամայն. յորոց բազումք կան
մինչեւ ցայժմ, եւ ոմանք ննջեցին: * Եւ ապա երեւեցաւ 7
Յակոբայ, ապա առաքելոցն ամենեցուն: * Յետ ամե- 8
նայնի

(31) Ոմանք· Ամենեքին մի ըստ: (32) Ոմանք· Եւ հոգիք իւրեանց մարգարէիցն. մարգարէից հնազանդեսցին: (33) Ոմանք· Որպէս եւ յամ եկեղ'': (35) Ոմանք· Ապա թէ ուսան'': (36) Ոմանք· Եւ կամ թէ առ ձեզ: (37) Ոմանք· Իսկ եթէ ոք համարիցի մարգ'': (38) Ոմանք· Ապա եթէ ոք ապէ'': (38) Ցանկոյն [illegible]· Ապա թէ ոչ ապիկար'':
ԳԼ. ԺԵ. (2) Այ շնորհք գրչագրեալք համաձայնին ընդ այս. Որով աւետարանեցի: (2) Ոմանք յաւելուածով· Աւետարանեցի ձեզ թէ.. 'ի զուր ինչ հաւատացէք: (3) Ոմանք· Եւ զի թաղեցաւ, եւ եթէ զի մեռաւ: (5) Ոմանք, Թէ եւ երեւեցաւ.. եւ ապա երկոտասանիցն: Որք ասեն ըստ գրչագրեալսն. Եւ ապա մետասանիցն: (8) Ոմանք· Երեւեցաւ ինձ:

Digitized by Google

յետոյ քան զամենեսին՝ իբրեւ անարգի միոջ՝ երեւեցաւ
9 և ինձ։ * Զի ես իսկ եմ տրուպն առաքելոց. որ չեմ
իսկ արժանի թե կոչեցայց առաքեալ. զի հալածեցի
10 զեկեղեցին Այ։ * Այլ շնորհօքն Այ, եմ զինչ և իցեմ.
և շնորհքն նր որ յիս՝ ընդունայն ինչ ոչ եղեն. այլ ա-
ռաւել քան զնոսա ամենեսին վաստակեցի. և ոչ եթէ
11 ես՝ այլ շնորհքն Այ որ ընդ իս։ * Արդ՝ եթէ ես, և
եթէ նոքա՝ այսպէս քարոզեմք, և դուք այսպէս հա-
12 ւատացէք։ * Ապա եթէ քս քարոզի թէ 'ի մեռելոց
յարուցեալ է, զիարդ ասեն ոմանք 'ի ձէնջ՝ եթէ յա-
13 րութիւն մեռելոց չիք։ * եթէ յարութիւն մեռելոց չիք.
14 ապա և քս՝ չէ յարուցեալ։ * և եթէ քս չիցէ յարու-
ցեալ, ընդունայն է քարոզութիւն մեր. ընդունայն են
15 և հաւատքն ձեր. * և գտանիցիմք սուտ վկայք Այ.
զի վկայեցաք զԱյ՝ եթէ յարոյց զքս. զոր ոչն արդեւք
16 յարոյց՝ եթէ մեռեալք ոչ յառնիցեն։ * Իսկ եթէ մե-
17 ռեալք ոչ յառնեն, ապա և քս՝ չէ յարուցեալ։ * և
եթէ քս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն են հաւատքն ձեր.
18 և տակաւին 'ի նմին 'ի մեղս կայցէք։ * Իսկ արդ՝ որ
19 ննջեցինն 'ի քս, կորեանն արդեւք։ * եթէ այսու կե-
նօք միայն յուսացեալ եմք 'ի քս, ապա ողորմելի եմք
20 քան զամ մարդիկ։ * Այլ արդ՝ քս յարուցեալ է 'ի
21 մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց. * քանզի մար-
22 դով եղև մահ, և մարդով յարութիւն մեռելոց։ * որպէս
ադամաւ ամենեքին մեռանին, նոյնպէս և քրիստիւ ա-
23 մենեքին կենդանասցին. * իւրաքանչիւր յիւրում կար-
24 գի. նախ՝ քս, և ապա քրիստոնեայքն 'ի գալստեան նր. * և
ապա կատարած։ Յորժամ տացէ 'ի ձեռս զԹագաւո-
րութիւնն Այ և Հօր. յորժամ խափանեսցէ զամ իշխա-
25 նութիւնս, և զամ պետութիւն և զօրութիւն. * զի պարտ
է նմա թագաւորել, մինչև եդիցէ զամ թշնամիս 'ի ներ-
26 քոյ ոտից իւրոց։ * յետին թշնամին խափանի՝ մահ.
և

---

(10) Ոմանք. Եւ շնորհքն նր։ (11) Օրինակ գ. Այսպէս քա-րոզեմք։ (12) Ոմանք. Ապա թէ քս քարոզի եթէ։ (14) Ո-մանք. Ընդունայն եղեն և հաւ"։ (15) Ոմանք. Եւ գտա-նիցիմք սուտ... թէ յարոյց... ոչ յառնեն։ (17) Օրինակ գ. Են և հաւատքն ձեր։ (17) Ոմանք. 'ի նմին մեղս կայք։ (18) Ոմանք. Որ ննջեցինն 'ի։ (19) Ոմանք. Կենօք միայն։ (19) Յայլս չիք. 'ի քս, ապա ողորմելի եմք։ (20) Բազմք. Պտուղ ննջեցելոց։ (21) Օրինակ մի. Քանզի մարդով յարութի. եղև մահ։ (22) Ոմանք. Ամենեքեան մեռան"... ամենեքեան կեցցեն"։ (23) Ոմանք. Քրիստոնեայքն 'ի գալ"։ (24) Ոմանք. Տացէ 'ի ձեռս զԹագաւոր... պետութիւն և զօրութիւն։ (26) Ոմանք. Խափանի մահն։

Digitized by Google

ւ զամ՟ ինչ հնազանդ արար ՚ի ներքոյ ոտից նորա ։ * Այլ 27
յորժամ ասիցէ, թէ հնազանդեալ է նմա ամ՟, յայտ
է՝ թէ բաց յայնմանէ որ հնազանդեցոյց նմա զամ՟ ։
* այլ յորժամ հնազանդեսցի նմա ամ՟, յայնժամ և ինքն 28
որդի հնազանդեսցի այնմ, որ հնազանդեցոյց նմա զամ՟.
զի եղիցի ած ամ՟ յամ՟ ։ * Այլ թէ ոչ, զի՞նչ գոր- 29
ծիցեն որ մկրտիցին ՚ի վս մեռելոց, եթէ արդարև մե-
ռեալք ոչ յառնիցեն ։ ընդէ՞ր իսկ բնաւ մկրտին ՚ի վս
նց. * ընդէ՞ր և մեք վտանգիմք յամ ժամ, * և հանապազ 30
մեռանիմք. ՚ի պարծանս ձեր եղբարք, զոր 31
ունիմ ՚ի քս յս ՚ի տր մեր ։ * Եթէ ըստ մարդոյ ՚ի գա- 32
զանամարտի եղեալ էի յեփեսոս, զի՞նչ օգուտ էր ինձ,
եթէ մեռեալք ոչ յառնեն ։ կերիցուք արբցուք, քան-
զի վաղիւ մեռանիմք ։ * Մի խաբիք. ապականեն բա- 33
րս քաղցունս բանք չարք ։ * Սթափեցարուք արդա- 34
րութբ, և մի մեղանչէք. զի զգիտութիւն այ ոչ ունին ո-
մանք ։ առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ ։ * Այլ ասիցէ ոք, 35
զիա՞րդ յառնեն մեռեալք, կամ որպիսի՞ մարմնով գայ-
ցեն ։ * Անմիտ, դու զոր սերմանես, ոչ կենդանա- 36
նայ՝ եթէ ոչ մեռանիցի ։ * և զոր սերմանեսն ; ոչ ըզ- 37
նոյն մարմին որ ծնանելոցն իցէ՝ սերմանես, այլ հատ
մերկ. եթէ ցորենոյ իցէ, և եթէ այլոց սերմանեաց ։
* և ած տայ նմա մարմին՝ ոպ և կամի. և իւրաքան- 38
չիւր սերմանեացն զիւր մարմին. * Ոչ ամ՟ մարմին՝ նոյն 39
մարմին է. այլ՝ այլ մարմին է մարդկան, և այլ մար-
մին անասնոց, այլ մարմին թռչնոց՝ և այլ մարմին ձը-
կանց ։ * և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրա- 40
ւորք.

---

(27) Ոմանք. Եթէ հնազ՟... թէ բայց ։ (28) Ոմանք. Ցած յամ՟ ։ (29) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնեն ։ (31) Օրինակ մի. Զոր ունիմք առաւելապէս ՚ի քս յս ։ (32) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնէին ։ (32) Ոմանք. Ըստ մարդոյ գազանամարտիկ եղեալ էի ։ (32) Յայս բան. Կերիցուք արբցուք". ամ Գրչագիրք համաձայն նշանակէին ՚ի լուսանցս. Գուշակէին լակոնացի առասպել, զոր յիշէ և եսայի ։ (33) Իսկ յայս. Ապականեն զբարս". ՚ի լուսանցս. Բերուած նշանակի. Մենանդրի արտագրարի. զոր այլք ոմանք աղքատոյն նա ասեն. Մենանդրի երգապարի, կամ, երգչի խրատ ։ (33) Ոմանք. Զբարս քաղցունս ։ (34) Օրինակ մի. Այլ սթափեցարուք արդարութբ... զի զգիտութիւն այ ։ (36) Ոմանք. Թէ ոչ նախ մեռանիցի ։ (37) Ոմանք. Զոր ծնանելոցն ։ (37) Բազմ. Այլոց սերմանեաց ։ Եւ ոմանք. սերմանց ։ (38) Ոմանք. Սերմանեացն զիւր մարմինն ։ (39) Ոմանք. Ամ՟ մարմին ոչ զնոյն մարմին է... Մարմին ձկանցն. Ոմ. ձկանն ։ (40) Ա՟ ոմանս ՟ին. Այլ այլ փառք ։ (40) Ա՟

Digitized by Google

ւոյինք • այլ՝ այլ փառք երկնաւորացն են, եւ այլ փառք
41 երկրաւորաց: * Այլ փառք արեգական, եւ այլ փառք
լուսնի, այլ փառք աստեղաց, եւ աստղ քան զաստղ
42 առաւել է փառօք: * Նոյնպէս եւ յարութիւն մեռելոց•
սերմանի ապականութեամբ՝ եւ յառնէ առանց ապակա-
43 նուե՝ • * սերմանի անարգութեամբ՝ եւ յառնէ փառօք•
44 սերմանի տկարութեամբ՝ եւ յառնէ զօրութեամբ • * սերմա-
նի մարմին շնչաւոր՝ եւ յառնէ մարմին հոգեւոր: Եթէ
45 գոյ մարմին շնչաւոր, գոյ եւ հոգեւոր: * Այսպէս եւ
գրեալ է, եղեւ մարդն առաջին Ադամ շունչ կենդա-
46 նի • երկրորդ Ադամ՝ ի հոգի կենդանարար: * Բայց
ոչ նախ հոգեւորն, այլ շնչաւորն, եւ ապա հոգեւորն:
47 * Առաջին մարդն յերկրէ, հողեղէն • իսկ երկրորդ
48 մարդն՝ տր. յերկնից: * Որպէս հողեղէնն, նոյնպէս եւ հո-
ղեղէնքս, եւ որպէս երկնաւորն, նոյնպէս եւ երկնաւորքն:
49 * Եւ որպէս զգեցաք զպատկեր հողեղինին • զգեցցուք
50 եւ զպատկեր երկնաւորին: * Բայց զայս ասեմ եղբարք. զի
եթէ մարմին եւ արիւն զարքայութիւն այ ժառանգել
ոչ կարեն • եւ ոչ ապականութիւն զանապականութիւն ժա-
51 ռանգէ: * Այդ՝ խորհուրդ մի ասեմ ձեզ • ամենե-
քեան ննջեսցուք, այլ ոչ եթէ ամենեքեան: Նորոգես-
52 ցուք * յանկարծակի յական թօթափել՝ ի փող յետին•
քանզի փող հարկանի, եւ մեռեալք յարիցեն առանց
53 ապականութեան, եւ մեք նորոգեսցուք: * Զի պարտ է
ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն,
54 եւ մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն: * Այլ
յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութիւն, եւ
ապականութիւնս զանապականութիւն, յայնժամ եղիցի բանն
55 որ գրեալ է • եթէ ընկլաւ մահ յաղթութեամբ: * Ո՞ւր
է մահ յաղթութիւն քո, ո՞ւր է դժոխք խայթոցքն քո:
* խայ-

ոմանք ունին • երկնաւորաց են: (41) Ոմանք • Արեգա-
կան են: (41) Ոմանք • Եւ այլ փառք աստեղ": (42) Ո-
մանք • Նոյնպէս եւ 'ի յարութեան մե": (45) Ոսկան • Որպէս
եւ գրեալ է: (45) Ոմանք • Ադամ 'ի շունչ կենդանի, երկ-
րորդն Ադամ: (47) Ոմանք • իսկ երկրորդն տր: (48) Ո-
մանք • Որպ եւ հողեղէնն... նոյնպէս եւ երկրաւորքս:
(49) Ոմանք • Զգեցաք զմարմին հողեղինին • զգեց": (50) Ո-
մանք • Զարքայութ այ: (51) Ոմանք • Այլ ոչ ամենեքին
նոր": Ոսկ ոսկան Նէճ. այսպէս ընթեռնու • Նորոգեսցուք: Յան-
կարծակի յա": (52) Ոմանք • 'ի փողն յետին... եւ մեռ-
եալքն յառնիցեն ա": (54) Ոսկան • Եւ մահկանացուս
զանապականս": (54) Ոմանք • Յայնժամ լիցի բանն...
մահ 'ի յաղթութե քո • կմ, մահ 'ի յաղթութե: (55) Ոմանք •
Ո՞ւր են դժոխք խայթոցք քո:

* խոցն մահու՝ մեղք են, եւ զօրութիւն մեղաց՝ օրէնք։ 56
* Այլ շնորհք նմա՝ որ ետ մեզ յաղթութիւն 'ի ձեռն 57
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ * Այսուհետեւ եղբարք իմ սիրե- 58
լիք, հաստատունք եղերուք, անշարժ կացէք, առաւել
լինելով 'ի գործ Տեառն յամենայն ժամ. գիտասջիք՝ զի վաս-
տակք ձեր ոչ են ընդունայն առաջի Տեառն։

ԳԼ. ԺԶ.

Այլ վասն հանգանակին որ 'ի սուրբսն է, որպէս պատուիրեցի ե- 1
կեղեցեացն Գաղատացւոց, նոյնպէս եւ դուք
առնիջիք * ըստ իւրաքանչիւր միաշաբաթուցն։ իւրա- 2
քանչիւրոք 'ի ձէնջ անձին իւրում գանձեսցէ որ ինչ
եւ աջողեսցի։ * զի մի յորժամ գայցեմ, յայնժամ հա- 3
նգանակք լինիցին։ Այլ յորժամ եկից, զոր միանգամ ընտ-
րեսջիք թղթովք դոցին առաքեցից տանել զշնորհս ձեր
յԵրուսաղէմ։ * Ապա թէ արժան իցէ եւ ինձ երթալ, 4
ընդ իս երթիցեն։ * Այլ եկից առ ձեզ՝ յորժամ 'ի 5
Մակեդոնիա անցանիցեմ։ քանզի երթեւեկ չրջեցայց ընդ
Մակեդոնիա, * թէ դէպ լիցի, առ ձեզ մնացից՝ եւ 6
կամ ձմերեցից. զի դուք յուղարկեսջիք զիս՝ ուր եւ եր-
թալոց իցեմ։ * զի ոչ կամիմ զձեզ այժմ 'ի հարեւան- 7
ցի տեսանել. այլ ունիմ ժամանակ ինչ առնել առ
ձեզ, եթէ Տէր հրամայեսցէ։ * Բայց այժմ լինիմ յԵ- 8
փեսոս մինչեւ ցպենտեկոստէ. * զի դուռն բացեալ է 9
ինձ մեծ եւ կարեւոր, եւ հակառակորդք բազում են։
* Արդ՝ եթէ եկեսցէ Տիմոթէոս, տեսջիք զի առանց ահի 10
երկեւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ Տեառն գործէ, որպէս
եւ ես. * մի ոք զնա անարգեսցէ։ եւ յուղարկեսջիք 11
զնա խաղաղութեամբ, զի եկեսցէ առ իս։ քանզի ակն ու-
նիմ նմա եղբարբքս հանդերձ։ * Այլ վասն Ապողոսի 12
եղ-

---

(57) Ոմանք. Մեզ յաղթութիւն։ (58) Ոմանք. Հաստատուն եղերուք... 'ի գործս Տեառն... առաջի նորա։

Գլ. ԺԶ. (1) Օրինակ մի. Եկեղեցեացն գաղատացւոց... Նոյնպէս եւ դուք լինիջիք։ (2) Ոմանք. Իւրաքանչիւր միաշաբաթիցն... որ ինչ յաջողեսցի։ (3) Օրինակ մի։ Հանգանակք ինչ լինիցին։ (3) Բազումք. Ընտրեսջիք թղթովք։ Ուր օրինակ մի. Ընտրեսցի թղթովք։ (5) Ոմանք. Բայց յորժամ չրջեցայց 'ի Մակեդոնիա։ (6) Ոմանք. Թէ դէպ լինիցի... մնացից՝ կամ ձմերեցից, զի եւ դուք յուղարկե-ցջիք... ուր երթալոց եմ։ (7) Ոմանք. Բազի... զձեզ հա-րեւանցի տես"։ (8) Ոմանք. Լինիցիմ յԵփեսոս։ (8) Բազումք. Մինչեւ ցպենտեկոստէ։ (9) Ոմանք. Բաց է ինձ։ (9) Ոմ-անք. Եւ հակառակօղք բազ՛։ (10) Ոմանք. Գործեաց՝ որպէս եւ ես։ (12) Ոմանք. Կամիմ իմ զի այժմ. յորժամ

Digitized by Google

եղբօր՝ յոյժ աղաչեցի զնա, զի եկեսցէ առ ձեզ եղ-
բարբք հանդերձ. եւ արդեւք՝ ոչ էին կամք զի այժմ
13 եկեսցէ. այլ եկեսցէ յորժամ եւ պարապեսցէ։ * Հըս-
կեցէք, հաստատուն կացէք 'ի հաւատս. ժրացարուք.
14 զօրացարուք։ * Ամ ինչ ձեր սիրով լիցի։ * Աղաչեմ
15 զձեզ եղբարք. գիտէք զտունն Ստեփանեայ եւ Փորտու-
նատեայ, որ են պտուղ Աքայեցւոց, եւ 'ի պաշտօն սրբոց
16 կարգեցին զանձինս. * զի եւ դուք հնազանդ լինիցիք
այնպիսեացն. եւ ամի՝ որ գործակից իցէ եւ վաստա-
17 կակից։ * Ուրախ եմ 'ի գալ Ստեփանեայ, եւ Փոր-
տունատեայ, եւ Աքայիկոսի, զի զձեր պակասութիւն նոքա
18 լցին. * քանզի հանգուցին զհոգի իմ՝ եւ զձեր. արդ՝
19 ծանիջիք զայնպիսիսն։ * Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն
Ասիացւոց։ Ողջոյն շատ տան ձեզ 'ի տր՝ Ակիւղաս, եւ
Պրիսկա, հանդերձ տանն իւրեանց եկեղեցեաւն։
20 * Ողջոյն տան ձեզ եղբարք ամենեքին։ * Ողջոյն
21 տուք միմեանց 'ի համբոյր սրբութեան։ * Ողջոյնդ այդ՝
22 իմով ձեռամբ Պաւղոսի է. Եթէ ոք ոչ սիրէ զտր յս,
23 եղիցի նզովեալ, մարանաթա։ * Շնորհք տն մերոյ
24 յսի քսի ընդ ձեզ։ * Եւ սէրն իմ ընդ ամենեսին ձեզ
'ի քս յս։ ամէն։

Առ Կորնթացիս առաջին թուղթն՝ գրեցաւ 'ի Փիլիպպեայ, 'ի ձեռն Ստեփանեայ եւ Փորտունատեայ եւ Աքայիկոսի։ Տունք. ...։

պարապեսցի։ (14) Ոմանք. Սիրով լինիցի։ Ոսկ. օրինակ մի. սիրով եղիցի։ (15) Օրինակ մի. Գիտէք զտունն Ստե"փ, որ են պտուղք Աք'.. զանձինս իւրեանց։ (16) Ոմանք. Եւ ամ որ գործակից է եւ վաստա"։ (17) Օրինակ մի. 'ի գալն Ստեփաննի.. եւ Աքայիկոսի։ (17) Ոմանք. Պակասութիւնդ դորա լցին։ (18) Ոմանք. Զոգի իմ... ծանիջիք զայդպիսիսդ։ (19) Ոմանք. Տայ ձեզ 'ի տր.. եւ Պրիսկիղայ։ Ոսկ ոմն. Տան ձեզ ակիւղաս եւ պրիս։ (20) Ոմանք. Ձեզ եղբարք ամենեքեան։ (21) Ոմանք. Եթէ ոչ ոք սիրէ... մարանաթայ։ (24) Օրինակ մի. Եւ Է սէրն իմ Է ամե"։
* 'Ի վախճանի՝ օրինակ մի. Թուղթ առաջին... եւ Աքայիկոս։ Ոսկ եւ օրինակ մի. Գրեցաւ յԵփեսոս։

ՆԱ

ան խորհրդոց: *Իսկ որ մարգարէանայն, մարդկան 3
խօսի շինութիւն և մխիթարութիւն և սփոփումն: *Որ խօ- 4
սի 'ի լեզուս, զանձն իւր շինէ. և որ մարգարէանայ,
զեկեղեցին շինէ: *Կամիմ զի ամենեքին դուք 'ի լե- 5
զուս խօսիցիք, առաւել զի մարգարէանայցէք. զի լաւ
է որ մարգարէանայն, քան զայն որ 'ի լեզուսն խօսէ-
ցի. բայց եթէ թարգմանեսցէ, զի եկեղեցին շինութիւն
ԺԶ առնուցու: *Բայց այժմ եղբարք, եթէ եկից առ ձեզ 6
'ի լեզուս խօսելով. զինչ օգուտ լինիցիմ ձեզ, եթէ ոչ
խօսիցիմ, կամ յայտնութեամբ, կամ գիտութեամբ, կամ մար-
գարէութեամբ, կամ վարդապետութեամբ: *Այնպէս՝ որպէս 7
անշունչքն ձայն տայցեն, եթէ փող և եթէ քնար: զի
եթէ զնուագութիւն բարբառոյն չտայցեն, զիա՞րդ ծա-
նուցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնարին հնչել: *Քանզի 8
զի եթէ խառնաձայն արձակեսցէ փողն, ո՞վ պատրաստ-
եսցի 'ի պատերազմ: *Նոյնպէս և դուք՝ եթէ լե- 9
զուօք ոչ նշանակեսցէք զբանն, զիա՞րդ ծանիցէ խօ-
սեցեալն. զի լինիցիք այնուհետև իբրև ընդ օդս խօսեցեալք:
*Զի այնչափ ազգք ձայնից են յաշխարհի, և ոչինչ 10
է՝ անձայն: *Իսկ արդ՝ եթէ ոչ գիտիցեմ զզօրութիւն 11
ձայնին, լինիցիմ այնմ որ խօսիցին ընդ իս խուժ, և նա
որ խօսիցի ընդ իս՝ խուժ: *Նոյնպէս և դուք՝ քանզի 12
զի նախանձորդք էք հոգևորացն, վասն շինութեան եկեղեց-
ւոյն, խնդրեցէք զի առաւել ևս իցէք: *Վասն որոյ որ 13
խօսին 'ի լեզուս, աղօթս արասցէ՝ զի և թարգմանես-
ցէ: *Եթէ կամ յաղօթս լեզուաւ, հոգին իմ կայ յա- 14
ղօթս. այլ միտք իմ անպտուղ են: *Իսկ արդ՝ զինչ 15
իցէ. կացից յաղօթս և հոգւով. կացից յաղօթս և մը-
տօք. սաղմոս ասացից հոգւով, սաղմոս ասացից և մը-
տօք: *Ապա թէ ոչ՝ եթէ օրհնեսցես հոգւով, որ կայ- 16
ցէ 'ի տեղւոջ տգիտին, զիա՞րդ ասիցէ 'ի քում գոհու-
թեանդ՝ զամէնն. քանզի զոր ասենդ՝ նա ոչ գիտէ: *Զի 17

դու

Խօսի 'ի խորհուրդս: (3) Ոմանք. Շինութիւն և խաղաղութիւն և սփո": (3) Ոսկան. Խօսի 'ի շինութիւն և սփոփ": (4) Ոմանք. Իսկ որ խօսի 'ի լե"... որ մարգարէանայն: (4) Ոսկան. Իսկ որ մարգարէանայ: (5) Ոմանք. Առաւել՝ զի և մարգա"... 'ի լեզուս խօսիցի. բայց եթէ թարգմանիցէ: (7) Ոմանք. Եւ եթէ քնարուն: (8) Ոմանք. Արձակեսցէ փողն, ո՞վ պատրաստեսցի (10) Ոմանք. Եւ ոչինչ անձայն է: (11) Ոմանք. Որ խօսին. կամ. խօսեցիմ ընդ իս խուժ: (12) Ոմանք. Քանզի նախանձաւորք էք.. վն շինուածոյ: (13) Ոմանք. Զի թարգմանեսցէ: (15) Ոմանք. Յաղօթս հոգւով: (16) Ոմանք. Ապա եթէ ոչ թէ օրհնեսցես... 'ի քում գոհութեանն զամէնն:

18 դու բարւոք գոհանաս, այլ ընկերն ոչ շինի : * Գոհա- ՂԲ
նամ զԱյ, վասն ամենեցուն ձեր՝ առաւել լեզուաւ
19 խօսիմ : * այլ 'ի մէջ եկեղեցւոյն կամիմ բանս հինգ՝
մտօք խօսել, զի և զայլս խրատեցից, քան զբիւր բանս
20 լեզուաւ : * Եղբարք մի՛ տղայք լինիք մտօք, այլ 'ի
չարեաց տղայացարո՛ւք, և մտօք կատարեալք լինիջիք :
21 * քանզի և յօրէնս գրեալ է, եթէ յօտար լեզուս՝ և
'ի շրթունս օտարաց խօսեցայց ընդ ժողովրդեանս
22 ընդ այդմիկ, սակայն և ոչ այնպէս լուիցեն ինձ : * Ա-
պա ուրեմն լեզուքս նշանակի վասն են . ոչ հաւատա-
ցելոց, այլ անհաւատից . իսկ մարգարէութիւն, ոչ ան-
23 հաւատից՝ այլ հաւատացելոց : * Ապա թէ գայցէ և՛
կեղեցին ամ 'ի մի վայր, և ամենեքին 'ի լեզուս խօսի-
ցին, և մտանիցեն անգէտք ոմանք կամ անհաւատք . ոչ
24 ասիցեն եթէ զի՞ մոլիք . * Իսկ եթէ ամենեքեան մար-
գարէանայցեն, և մտանիցէ ոք անգէտ, անհաւատ կա՛մ
ոմն, յանդիմանի յամենեցունց, և քննի յամենե-
25 ցունց, * և գաղտնիք սրտի նո՛ր յայտնի լինին : և ա-
պա անկեալ 'ի վերայ երեսաց՝ երկիր պագանիցէ Այ,
26 և խոստովան լինիցի՝ թէ արդարև Ած է 'ի ձեզ : * Իւ- ՂԳ
արդ՝ զի՞նչ իցէ եղբարք . յորժամ 'ի մի վայր ժողովի-
ջիք, իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ, եթէ սաղմոս ունիցի,
եթէ վարդապետութիւն ունիցի, եթէ յայտնութիւն՝ ու-
նիցի, եթէ լեզուս ունիցի, եթէ թարգմանութիւն ու-
27 նիցի, ամ 'ի շինած լինիցի : * Եթէ 'ի լեզուս ոք խօ-
սիցի, երկո՛ւք . և եթէ եւս աւելի, երեք, և ապա մի
28 ըստ միոջէ . և մին թարգմանեսցէ : * ապա թէ չիցէ ոք
որ թարգմանիցէ, լո՛ւռ լիցի յեկեղեցւոջն . ընդ միտս
29 իւր՝ և ընդ Այ խօսեսցի : * Բայց մարգարէք երկո՛ւ
30 կամ երեք խօսեսցին, և այլքն քննեսցեն : * ապա թէ
այլ

---

(18) Ոսկան. Զայ իմոյ վն ձեր : (18) Ոմանք. Լեզուաւք խօ-
սել : (19) Ոմանք. 'Ի մէջ եկեղեցւոյ . . խրատեցից քան
բիւր բանս լեզուով : (20) Ոմանք. Մի՛ լինիք տղայք . . . կա-
տարեալ լինիցիք : (21) Ոմանք. Եւ յօրէնսն գր" . . . և այն-
պէս ոչ լուի" : (21) Ոսկան յաւելու . Լուիցեն ինձ ասէ Տր :
(23) Ոմանք. Ապա եթէ գայցէ ամ եկեղ" . . . և ամե-
նեքեան 'ի լեզուս . . . մտանիցէ . . տգէտ . թէ զի՞ մո" :
(24) Ոմանք . Եթէ ամենեքին : (25) Ոմանք . Յայտնի լի-
նի . . . 'ի վր երեսաց . իւրոց . . և խոստովան լինի :
(26) Ոմանք. Եթէ սաղմոս ունի . թէ վարդա" . . . 'ի շի-
նած լինիցի : (27) Ոմանք. Խօսեսցի երկուք, և թէ եւս
առաւել երեք . . . թարգմանիցէ : (28) Ոմանք . Ապա
եթէ չիցէ . . լուռ լիցի : (29) Ոմանք . Երկուք կամ
երեք : (30) Ոմանք. Ապա եթէ այլ . . նստիցեն :

Digitized by Google

[illegible]
[illegible] 31
[illegible]
[illegible] 32
[illegible] 33
[illegible] 34
[illegible]
[illegible]
[illegible] 35
[illegible]
[illegible] 36
[illegible] 37
[illegible]
[illegible] 38
[illegible] 39
[illegible]
[illegible] 40
ԺԲ [illegible]

ԳԼ. ԺԲ.

Թ [illegible] 1
[illegible]
[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3
[illegible]
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible]
[illegible] 7
[illegible] 8
[illegible]

(31) [illegible] (32) [illegible] (33) [illegible] (35) [illegible] (36) [illegible] (37) [illegible] (38) [illegible] (38) [illegible]

ԳԼ. ԺԲ. (2) [illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (5) [illegible] (8) [illegible]

յետոյ քան զամենեսեանսն՝ իբրեւ անդարձի միոջ՝ երեւեցաւ
9 եւ ինձ․ * զի ես իսկ եմ տրուպն առաքելոց․ որ չեմ
իսկ արժանի թէ կոչեցայց առաքեալ․ զի հալածեցի
10 զեկեղեցին Այ։ * այլ շնորհօքն Այ, եմ զինչ եւ իցեմ․
եւ շնորհքն նր որ յիս՝ ընդունայն ինչ ոչ եղեն․ այլ ա-
առաւել քան զնոսա ամենեսեան վաստակեցի․ եւ ոչ եթէ
11 ես՝ այլ շնորհքն Այ որ ընդ իս։ * արդ՝ եթէ ես, եւ
եթէ նոքա՝ այսպէս քարոզեցաք, եւ դուք այսպէս հա-
12 ւատացէք։ * Արդ եթէ Քս քարոզի թէ 'ի մեռելոց
յարուցեալ է, զիարդ ասեն ոմանք 'ի ձէնջ՝ եթէ յա-
13 րութիւն մեռելոց չիք։ * եթէ յարութիւն մեռելոց չիք․
14 ապա եւ Քս չէ յարուցեալ։ * եւ եթէ Քս չիցէ յարու-
ցեալ, ընդունայն է քարոզութիւն մեր․ ընդունայն են
15 եւ հաւատքն ձեր․ * եւ գտանիցիմք սուտ վկայք Այ․
զի վկայեցաք զԱյ՝ եթէ յարոյց զՔս․ զոր ոչն յարոյց,
16 յարոյց՝ եթէ մեռեալք ոչ յառնիցեն։ * Իսկ եթէ մե-
17 ռեալք ոչ յառնեն, ապա եւ Քս չէ յարուցեալ։ * եւ
եթէ Քս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն են հաւատքն ձեր․
18 եւ տակաւին 'ի նմին 'ի մեղս կայցէք։ * Իսկ արդ՝ որ
19 ննջեցինն 'ի Քս, կորեան արդեւք։ * եթէ այսու կե-
նօքս միայն յուսացեալ եմք 'ի Քս, ապա ողորմելի եմք
20 քան զամ. մարդիկ։ * Այլ արդ՝ Քս յարուցեալ է 'ի ղ գ
21 մեռելոց, առաջին պտուղ ննջեցելոց․ * քանզի 'ի մար-
22 դոյ եղեւ մահ, եւ մարդով յարութիւն մեռելոց։ * որպէս
ադամաւ ամենեքին մեռանին, նոյնպէս եւ Քսիւ ա-
23 մենեքին կենդանասցին․ * իւրաքանչիւր յիւրում կար-
24 գի․ նախ՝ Քս, եւ ապա Քսիւքն 'ի գալստեան նր․ * եւ
ապա կատարած։ Յորժամ տացէ 'ի ձեռս զԹագաւո-
րութիւն Այ եւ Հօր․ յորժամ խափանեսցէ զամ իշխա-
25 նութիւնս, եւ զամ պետութիւն եւ զօրութիւն։ * զի պարտ
է նմ Թագաւորել, մինչեւ դիցէ զամ թշնամիս 'ի ներ-
26 քոյ ոտից իւրոց։ * յետին թշնամին խափանի՝ մահ․
եւ

---

(10) Ոմանք․ Եւ շնորհքն նր։ (11) Օրինակ Գ․ Այսպէս քարո-
զեցաք։ (12) Ոմանք․ Արդ թէ Քս քարոզի եթէ։ (14) Ո-
մանք․ Ընդունայն եղեն եւ հաւ"։ (15) Ոմանք․ Եւ գտա-
նիցիմք սուտ․․ թէ յարոյց․․․ ոչ յառնեն։ (17) Օրինակ
Գ․ Են եւ հաւատքն ձեր։ (17) Ոմանք․ 'Ի նմին մեղս
կայք։ (18) Ոմանք․ Որ ննջեցին 'ի։ (19) Ոմանք․ Կենօք
միայն։ (19) Յայլս գիրս․ 'Ի Քս, ապա ողորմելի եմք։
(20) Բազմք․ Պտուղ ննջեցելոց։ (21) Օրինակ Գ․ Քանզի
մարդով յարութիւն եղեւ մահ։ (22) Ոմանք․ Ամենեքեան
մեռան"․․․ ամենեքեան կենդանասցին"։ (23) Ոմանք․ Քրիստոսին
'ի գալ"։ (24) Ոմանք․ Տացէ 'ի ձեռս զԹագաւոր․․․ պետ-
ութիւնս եւ զօրութիւնս։ (26) Ոմանք․ Խափանի մահն։

Digitized by Google

և զամենայն ինչ հնազանդ արար ՚ի ներքոյ ոտից նորա։ * Այլ 27
յորժամ ասիցէ, թէ հնազանդեալ է նմա ամ, յայտ
է՝ թէ բաց յայնմանէ որ հնազանդեցոյց նմա զամ։
* այլ յորժամ հնազանդեսցի նմա ամ, յայնժամ և ինքն 28
որդի հնազանդեսցի այնմ, որ հնազանդեցոյց նմա զամ.
զի եղիցի ած ամ յամի։ * Ապա թէ ոչ, զի՞նչ գոր- 29
ծիցեն որ մկրտիցին վս մեռելոց, եթէ արդարև մե-
ռեալք ոչ յառնիցեն։ ընդէ՞ր իսկ բնաւ մկրտին վս
նց. * ընդէ՞ր և մեք վտանգիմք յամ ժամ, * և հանապազ 30
մեռանիմք. ՚ի պարծանս ձեր եղբարք, զոր 31
ունիմ ՚ի քս յս ՚ի տր մեր։ * Եթէ ըստ մարդոյ ՚ի գա- 32
զանամարտիկ լեալ եմ յեփեսոս, զի՞նչ օգուտ է ինձ,
եթէ մեռեալք ոչ յառնեն։ կերիցուք արբցուք, քան-
զի վաղիւ մեռանիմք։ * Մի խաբիք. ապականեն ըզ- 33
զի բարս քաղցունս բանք չարք։ * Սթափեցարուք արդա- 34
րութբ, և մի մեղանչէք. զի զգիտութիւն այ ոչ ունին ո-
մանք։ առ ամօթոյ ձերոյ ասեմ։ * Այլ ասիցէ ոք, 35
զիա՞րդ յառնեն մեռեալք, կամ որպիսի մարմնով գայ-
ցեն։ * Անմիտ, դու զոր սերմանեսն, ոչ կենդանա- 36
նայ՝ եթէ ոչ մեռանիցի։ * և զոր սերմանեսդ, ոչ ըզ- 37
նոյն մարմին որ ծնանելոցն իցէ՝ սերմանես, այլ հատս
մերկ. եթէ ցորենոյ իցէ, և եթէ այլոց սերմանեաց։
* և ած տայ նմա մարմին՝ որպէս և կամի. և իւրաքան- 38
չիւր սերմանեացն զիւր մարմինն. * Ո՛չ ամ մարմին՝ նոյն 39
մարմին է. այլ՝ այլ մարմին է մարդկան, և այլ մար-
մին անասնոց, այլ մարմին թռչնոց՝ և այլ մարմին ձը-
կանց։ * և մարմինք երկնաւորք, և մարմինք երկրա- 40
ւորք.

(27) Ոմանք. Եթէ հնազ՛... թէ բայց։ (28) Ոմանք. Յամ յամի։ (29) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնեն։ (31) Օրինակ մի. Զոր ունիմք առաւելապէս ՚ի քս յս։ (32) Ոմանք. Մեռեալք ոչ յառնիցեն։ (32) Ոմանք. Վս մարդոյ գազանամարտիկ լեալ եմ։ (32) Յայս բան. Կերիցուք արբցուք՛. ամ Գրչագիրք համօրէն նշանակեն ՚ի լուսանցս. Գունեցի [illegible] բանաստեղծի [illegible], զոր յեղկ և եսայի։ (33) Իսկ յայս. Ապականեն զբա՛. ՚ի լուսանցս. [illegible] նշանակի. Մենանդրի արտագրեալ. զոր այլք ոմանք [illegible]. Մենանդրի երգագրի, կամ, երգչի [illegible]։ (33) Ոմանք. Զբարս քաղցունս։ (34) Օրինակ մի. Այլ սթափեցարուք արդարութբ... զի զգիտութիւն այ։ (36) Ոմանք. Թէ ոչ նախ մեռանիցի։ (37) Ոմանք. Զոր ծնանելոցն։ (37) Բազում. Այլոց սերմանեաց։ և ոմանք. սերմանց։ (38) Ոմանք. Սերմանեացն զիւր մարմինն։ (39) Ոմանք. Ոչ ամ մարմին ոչ զնոյն մարմին է... Մարմին ձկանցն. [illegible]. ձկանց։ (40) Ա[illegible] ոմանս [illegible]. Այլ այլ փառք։ (40) Ա[illegible]

Digitized by Google

ւորք․ այլ՝ այլ փառք երկնաւորացն են, և այլ փառք
41 երկրաւորաց ։ * այլ փառք արեգական, և այլ փառք
լուսնի, այլ փառք աստեղաց, և աստղ քան զաստղ
42 առաւել է փառօք։ * Նոյնպէս և յարութիւն մեռելոց․
սերմանի ապականութեամբ՝ և յառնէ անապակա-
43 նութեամբ․ * սերմանի անարգութեամբ՝ և յառնէ փառօք․
44 սերմանի տկարութեամբ՝ և յառնէ զօրութեամբ․ * սերմա-
նի մարմին շնչաւոր՝ և յառնէ մարմին հոգևոր։ Եթէ
45 գոյ մարմին շնչաւոր, գոյ և հոգևոր։ * Այսպէս և
գրեալ է, եղև մարդն առաջին Ադամ շունչ կենդա-
46 նի․ երկրորդ Ադամ՝ ի հոգի կենդանարար։ * Բայց
ոչ նախ հոգևորն, այլ շնչաւորն, և ապա հոգևորն։
47 * Առաջին մարդն յերկրէ, հողեղէն․ իսկ երկրորդ
48 մարդն՝ Տէր, յերկնից։ * Որպէս հողեղէնն, նոյնպէս և հո-
ղեղէնքս, և որպէս երկնաւորն, նոյնպէս և երկնաւորքն։
49 * Եւ որպէս զգեցաք զպատկեր հողեղինին․ զգեցցուք
50 և զպատկեր երկնաւորին։ * Բայց զայս ասեմ եղբարք, ԶԶ
եթէ մարմին և արիւն զարքայութիւն Այ ժառանգել
ոչ կարեն․ և ոչ ապականութիւն զանապականութիւն ժա-
51 ռանգէ։ * Ահա խորհուրդ մի ասեմ ձեզ․ ամենե-
քեան ննջեսցուք, այլ ոչ եթէ ամենեքեան։ նորոգես-
52 ցուք * յանկարծակի յական թօթափել՝ ի փող յետին․
քանզի փող հարկանի, և մեռեալք յարիցեն առանց
53 ապականութեան, և մեք նորոգեսցուք։ * Զի պարտ է
ապականութեանս այսմիկ զգենուլ զանապականութիւն,
54 և մահկանացուիս այսմիկ զգենուլ զանմահութիւն։ * Այլ
յորժամ մահկանացուս այս զգեցցի զանմահութիւն, և
ապականութիւնս զանապականութիւն, յայնժամ եղիցի բանն
55 որ գրեցաւ․ եթէ ընկլաւ մահ յաղթութիւն քո։ * Ո՞ւր
է մահ յաղթութիւն քո․ ո՞ւր է դժոխք խայթոցքն քո։
* Խայ-

ունելով Յոյն․ Երկնաւորաց են։ (41) Ոմանք․ Արեգա-
կան են։ (41) Ոմանք․ Եւ այլ փառք աստեղ"։ (42) Ո-
մանք․ Նոյնպէս և ՚ի յարութեան մե"։ (45) Ոսկան․ Որպէս
և գրեալ է։ (45) Ոմանք․ Ադամ ՚ի շունչ կենդանի, երկ-
րորդն Ադամ։ (47) Ոմանք․ Իսկ երկրորդն Տէր։ (48) Ո-
մանք․ Որպէս և հողեղէնն ․․․ նոյնպէս և երկրաւորքս։
(49) Ոմանք․ Զգեցցուք զմարմին հողեղինին․ զգեց"։ (50) Ո-
մանք․ Զարքայութիւն Այ։ (51) Ոմանք․ Այլ ոչ ամենեքին
նոր"։ Որք ունին Նէէ այսպէս ընթեռնուն․ Նորոգեսցուք։ Յան-
կարծակի յա"։ (52) Ոմանք․ ՚Ի փողն յետին ․․․ և մեռ-
եալքն յառնիցեն ա"։ (54) Ոսկան․ Եւ ապականացուս
զանապական"։ (54) Ոմանք․ Յայնժամ լցցի բանն ․․․
մահ ՚ի յաղթութեան քո․ Կմ, մահ ՚ի յաղթութեան։ (55) Ոմանք․
Ո՞ւր են դժոխք խայթոցք քո։

* խայթոց մահու՝ մեղք են, և զօրութիւն մեղաց՝ օրէնք։ 56
* Այլ շնորհք այն՝ որ ետ մեզ զյաղթութիւն 'ի ձեռն 57
տն մերոյ յնի քնի։ * Այսուհետև եղբարք իմ սիրե- 58
լիք, հաստատունք եղերուք, անշարժք կացէք, առաւել
լերուք 'ի գործ տն յամ ժամ. գիտասջիք՝ զի վաս-
տակքն ձեր ոչ են ընդունայն առաջի տն։

ԳԼ. ԺԶ.

Այլ վս հանգանակին որ 'ի սուրբսն է, ոպ պատուէր ե- 1
տու եկեղեցեացն գաղատացւոց, նոյնպէս և դուք
արասջիք։ * ըստ իւրաքանչիւր միաշաբաթուցն։ իւրա- 2
քանչիւրոք 'ի ձէնջ առ անձին իւրում գանձեսցէ որ ինչ
և աջողեսցի։ * զի մի յորժամ գայցեմ, յայնժամ հան- 3
գանակք լինիցին։ այլ յորժամ եկից, զոր միանգամ ընտ-
րեսջիք թղթովք, զնոսին առաքեցից տանել զշնորհս ձեր
յԵրուսաղէմ։ * ապա թէ արժան իցէ և ինձ երթալ, 4
ընդ իս երթիցեն։ * Այլ եկից առ ձեզ՝ յորժամ 'ի 5
մակեդոնիա անցանիցեմ։ քանզի իբրև շրջեցայց ընդ
մակեդոնիա, * թէ դէպ լիցի, առ ձեզ մնացից՝ և 6
կամ ձմերեցից. զի դուք յուղարկեսջիք զիս՝ ուր և եր-
թալոցն իցեմ։ * զի ոչ կամիմ զձեզ այժմ 'ի հարևան- 7
ցի տեսանել. այլ ակն ունիմ ժամանակ ինչ աւանել առ
ձեզ, եթէ տր հրամայեսցէ։ * Բայց այժմ լինիմ յԵ- 8
փեսոս մինչև ցպենտեկոստէ. * զի դուռն բացեալ է 9
ինձ մեծ և կարևոր, և հակառակորդք բազում են։
* Արդ՝ եթէ եկեսցէ Տիմոթէոս, տեսջիք զի առանց ա- 10
հի երկիւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ տն գործէ, ոպ
և ես. * մի ոք զնա անարգեսցէ։ և յուղարկեսջիք 11
զնա խաղաղութբ, զի եկեսցէ առ իս. քանզի ակն ու-
նիմ նմա եղբարցս հանդերձ։ * Այլ վս Ապողոսի 12
եղ-

---

(57) Ոմանք. Մեզ յաղթութիւն։ (58) Ոմանք. Հաստատունք եղերուք... 'ի գործս տն... առաջի նր։
Գլ. ԺԶ. (1) Օրինակ մի. Եկեղեցւոյն գաղատացւոյ... նոյնպէս և դուք լինիջիք։ (2) Ոմանք. Իւրաքանչիւր միաշաբաթիցն... որ ինչ յաջողեսցի։ (3) Օրինակ մի. Հաւաքք ինչ լինիցին։ (3) Բազումք. Ընտրեցէք թղթովք։ Ուր օրինակ մի. Ընտրեցի թղթովք։ (5) Ոմանք. Բայց յորժամ շրջեցայց 'ի մակեդոնիա։ (6) Ոմանք. Թէ դէպ լինիցի... մնացից՝ կամ ձմերեցից, զի և դուք յղարկեսջիք... ուր երթալոց եմ։ (7) Ոմանք. Բազումք... զձեզ հարևանցի տե՛։ (8) Ոմանք. Լինիցիմ յեփեսոս։ (8) Բազումք. Մինչև ցպենտեկոստէ։ (9) Ոմանք. Բաց է ինձ։ (9) Ոմանք. Եւ հակառակօղք բզմ։ (10) Ոմանք. Գործեաց՝ ոպ և ես։ (12) Ոմանք. Կամք իմ զի այժմ.. յորժամ

Digitized by Google

եղբօրէ՝ յոյժ աղաչեցի զնա, զի եկեսցէ առ ձեզ եղ-
բարբք հանդերձ. և արդեւք ո՛չ էր իւր կամք զի այժմ
13 եկեսցէ. այլ եկեսցէ յորժամ և պարապեսցէ: * Զգու-
շացարուք. հաստատուն կացէք 'ի հաւատս. ժրացարուք.
14 զօրացարուք: * Ամ իւրքն ձեր սիրով լիցի: * Աղաչեմ
15 զձեզ եղբարք. գիտէք զտունն Ստեփանեայ և Փորտու-
նատեայ, որ են պտուղ աքայեցւոց, և 'ի պաշտօն սրբոց
16 կարգեցին զանձինս. * զի և դուք հնազանդ լինիցիք
այնպիսեացն. և ամ որ գործակից իցէ և վաստա-
17 կեսցի: * Ուրախ եմ 'ի գալ Ստեփանեայ, և Փոր-
տունատեայ, և աքայիկոսի. զի զձեր պակասութիւն նոքա
18 լցին. * քանզի հանգուցին զհոգի իմ՝ և զձեր. արդ՝
19 ծանիջիք զայնպիսիսն: * Ողջոյն տան ձեզ եկեղեցիքն
ասիացւոց: Ողջոյն շատ տան ձեզ 'ի տր՝ ակիւղաս, և
պրիսկղա. հանդերձ տանուին եկեղեցեաւն իւրեանց:
20 * Ողջոյն տան ձեզ եղբարք ամենեքին: * Ողջոյն
21 տուք միմեանց 'ի համբոյր սրբութեան: * Ողջոյնդ այդ՝
22 իմով ձեռամբ պաւղոսի է. եթէ ոք ո՛չ սիրէ զտր յս,
23 եղիցի նզովեալ, մարանաթայ: * Շնորհք տն մերոյ
24 յսի քսի ընդ ձեզ: * և սէրն իմ ընդ ամենեսին ձեզ
'ի քս յս: ամէն:

Առ Կորնթացիս առաջին թուղթն՝ գրեցաւ 'ի փիլիպպեայ, 'ի ձեռն ստեփանեայ և փորտունատեայ և աքայիկոսի: Տունք. [illegible]:

պարապեսցի: (14) Ոմանք. Սիրով լինիցի: Ուր օրինակ
ք. սիրով եղիցի: (15) Օրինակ մ. Գիտէք զտունն ստե՞.
որ են պտուղք աք՞.. զանձինս իւրեանց: (16) Ոմանք.
Եւ ամ որ գործակից է և վաստա՞: (17) Օրինակ մ.
'ի գալն ստեփանն.. և աքայիկոսի: (17) Ոմանք. Պակա-
սութիւն զորս լցին. (18) Ոմանք. Զհոգի իմ... ծանի-
չիք զայդպիսիսդ: (19) Ոմանք. Տայ ձեզ 'ի տր.. և
պրիսկղայ: Ուր ուրեք. Տան ձեզ ակիւղաս և պրիս.
(20) Ոմանք. Ձեզ եղբարք ամենեքեան: (21) Ոմանք. Եւ-
թէ ոչ ոք սիրէ... մարանաթայ: (24) Օրինակ մ. Եւ
Է սէրն իմ Է ամե":
* 'Ի Վախճանի՝ օրինակ մ. Թուղթ առաջին... և աքայիկո-
սի: Ուր և օրինակ մ. Գրեցաւ յեփեսոսէ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Կորնթացիս Երկրորդ Թղթոյն ․

Ո այս քաղաքն առաւելեալ 'ի մակեդոնեաց ․ և է պայծառա[illegible] թղթիս այս ։ Ընկալեալ կորնթացիքն զառաջին թուղթն ․ և ապաշխարեալք 'ի վր մեղացն որ արար պոռնիկն ․ և գրեցեալ յորժամ ծանեան զապաշխարութիւն ․ խնդրեն 'ի մեզ զպատճառ հածանման ։ և որք խայթին 'ի վր մերոյ օրինացն , զանհնազանդութեան սին յայտնելով զշնորհսն քնի ․ և ճանապարհ զհատուցանել յորդւոց այս պարծելին ։ Եւ զի որ առ սքան հաւատոյն ապականէ հաւատ , և յառաջադրել ընդդէմ որ հալածեն 'ի վր զառ օրինացն ․ և յետ այսորիկ արժանաւորէ զնա աղաղակելով և աղաչանօք և հրաման տայ ընդունել ։ Եւ 'ի նոյն կարգադրելով զի օրինացն՝ մի ունել զինքն ըստ գրոյ օրինացն մտաց ․ այլ այս գրեաց զհոգին յայտնել ․ զի ոչ է կայրապար օրէնքն , այլ անկի զհանճար հոգւոյն սէր ։ Յետ այսորիկ 'ի գաղատեանն քնի նոր արարած եղև , և ոչ ոք ըստ հնոյն կարէ կեալ , այլ 'ի նոր արարածս անձինքն նորոգել , և զարդարել 'ի [illegible] ։ Ընդունին զնա և զի զպատճառսն , և նախ ապաշխարեցին յորդորէ զնա առաքելութ 'ի նոյն ․ և զինքն յայտնէ պատճառ նորա որ առ եղէսս պարծին ․ առնէ առ անձինքեան որք ծախսեցին 'ի քն և զսէրն յայտնեցուց եղեւ , և շնորհալից իւր 'ի զբօսխոյն և յերրորդ երկինս ։ Յետ այսորիկ զպատուէրն զի հեռանել՝ այլ զգեստուց թշնամեացն և զհաւատն կարգէ զնոսա ։

Գլուխք առ Կորնթացիս Բ․ Թղթոյն ։

ԱՅ քանի բերմունս զի կայ եւ զի կորնթացւոցն , և զի առաջ առաքելոցն ։ Եւ յայնց պարծանաց մասին յաւագ առնել զի ոչ շնորհացն և զի բարւոք առաքինութէ , ըստ բարւոք մտաց և պատերազմաց , և անընդունելի լինելոյ ․ և զի առաքինի առաքելու է , և զի սուտ առաքելոցն անհարկանակաւ է և չարաւ ։

Ա․ Գոհանայ զի ոչ զինակցութեանն , յոր յորդորէ աղաւնական լինել

Բ․ Վն սիրոյն առ նա և խնայելոյ 'ի սրբութիւնն , քննել և սրբեցուցանելովն օգնել գործեր ․ ոչ այնմ որում զի պատճառեն ասացեալ , և ապա շնորհել հրամայեաց ։

Գ․ Վն նորոյ ուխտին շնորհն 'ի հոգևոր ուխտս , զի որոյ ընդ ծառայեցուցանելով առն ։

Դ․ Վն ըստ հոգւոյն պատարագման , և ուխտին քահանայն որ ըստ օրէնացն ։ Ե․ Վն ուխտին հնոյ , և կարգաւոր կենաց , զի խորանին ձանաւրեցի ։ Զ․ Վն մարմնոյ փխարոււ , և նորին թշնամեաց և սանգամ զգենլոյ ։ Է․ Վն նորոյ ուխտիրուէ և եղբայրուէ ըստ քնի ։ Ը․ Ընդունելութեն կորնթացւոցն հնազանդութե , և սիրոյ , որ ուրախ առնէր զնա ։

Թ․ Յօժարեցուց զասու սրբոցն պաւլոյ , և պատուէ այսոցիկ որ

Փնտռելն երից բաժնն առանձինս ։ Է. Յաղագս են պատուոյ առա-
քելութեան, եւ այլոց եղէւորց առ նոսա ։
Ը. Պատմութիւն են երկրորդ աշխատութեանց եւ յաջողութեան, եւ ընթեր-
ցողն որ եղեն առ նա, եւ են չանկանեալ կորնթացւոց ՚ի հրա-
մայելս խափանելոյն ։ Թ. Յորդորեալ երք հանգանանական հանգամանութիւն ընդ-
դէմ ։ Ժ. Յանդիմանութիւն այնոցիկ ։ ԺԱ. Վա բուրք յեանցն
աշխատութեն, որ որն պատուական է, եւ նմա օգնութիւն ծերակիրն ։
ԺԲ. Պատուարութիւն բերող հանդերձեալ փառացելոյն առ նա ։

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ ։

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ-
սուսի քսի կամօքն այ, եւ Տիմոթէոս եղ-
բայր · եկեղեցւոյդ այ որ է ՚ի Կորնթոս՝
սրբովքդ ամենեքումբք՝ որ են յամենայն Աքայեց-
2 ւոց ։ * Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղաղութիւն՝ յայ Հօրէ
3 մերմէ, եւ ՚ի Տեառնէ յսէ քսէ ։ * Օրհնեալ է այ եւ Հայր Ա
Տեառն մերոյ յսի քսի · Հայր գթութեանց, եւ այ ամենայն մխի-
4 թարութեան · * որ մխիթարէն զմեզ յամենայն նեղութիւնս մեր ·
առ ՚ի կարող լինել մեզ մխիթարել զայնոսիկ, որ յամենայն
նեղութիւնս իցեն, մխիթարութեամբն որով մեք մխիթա-
5 րեալ եմք յայ ։ * Զի որպէս առաւելեալ են չարչարանքն քի ՚ի մեզ,
նոյնպէս եւ ՚ի ձեռն քի առաւել լինի եւ մխիթարու-
6 թիւն մեր ։ * Զի եթէ նեղիմք, վասն ձերոյ մխիթարու-
թեան եւ փրկութեան, եւ եթէ մխիթարիմք, վասն ձերոյ մխի-
թա-

*. ՚Ի Վերնագրին՝ ոմանք. Առ Կորնթացիսն թուղթ երկրորդ ։ Եւ ոմանք. Թուղթ երկր. առ Կորնթացիս ։

Գլ. Ա. (1) Օրինակ մի. Յսի քսի կամօքն այ, եւ Տիմոթէոս եղբայր ։ (1) Ոմանք. Ամենեքումբք ։ (2) Ոմանք. Յայ ՚ի Հօրէ մեր ։ (3) Ոմանք. Ամ մխիթարութեանց ։ (4) Ոմանք. Որ մխիթարէ ։ (5) Ոմանք. ՚Ի ձեռն քի առաւել լինի մխիթարութիւն մեր ։ (6) Ոսկան առեալ ՚ի լատինականէն յաւելու. Մխիթարութեան. կամ փաղաւեցիմք վասն ձերոյ փաղաւեցութեան եւ փրկութեան, որ յաղթահարեալ ։ (6) Ոմանք. Որ

Digitized by Google

Թատուէ․ որ յանդիմանեալն է համբերութեամբ, նոյնին չար-
չարանաց, զոր և մեքն չարչարիմք․ * և յոյսն մեր հաս- 7
տատուն է վասն ձեր․ քանզի գիտեմք՝ եթէ որպէս կցորդ-
ք եմք չարչարանացն, նոյնպէս և մխիթարութեան։ * Քանզի 8
զի ոչ կամիմ՝ անգէտ լինել ձեզ եղբարք՝ վասն նեղութեան
մերոյ եղելոյ յԱսիա․ զի առաւել քան զկար մեր ծան-
րացաք, մինչև անյոյս լինելոյ մեզ և ՚ի կենաց։ * Այլ 9
անձամբ յանձին զվճիռ մահու ընկալաք․ զի մի յան-
ձինս ապաստան իցեմք, այլ յԱծ որ յարուցանէ զմե-
ռեալս․ * որ յայնպիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ՝ 10
և փրկեսցէ․ * քանզի յուսացեալ եմք, եթէ առաւել 11
փրկեսցէ օգնականութեամբ աղօթից ձերոց վասն մեր։ Զի
՚ի բազմադիմաց շնորհացն որ ՚ի մեզ, բազմօք յանձնակա-
ԵԳ ցեն գոհութիւն վասն մեր։ * Քանզի պարծանք մեր այս 12
են․ վկայութիւն մտաց մերոց․ զի սրբութեամբ և ուղղութեամբ
ԱՅ, և ոչ մարմնեղէն իմաստութեամբ, այլ շնորհօքն ԱՅ շըր-
ջեցաք յաշխարհի․ բայց առաւել և առ ձեզ։ * Քանզի 13
զի ոչ եթէ այլ ինչ գրեմք առ ձեզ, այլ զոր ըն-
թեռնուցուք՝ և գիտակ լինիջիք․ քանզի յուսամ․ թէ
մինչև ՚ի վախճան գիտասջիք․ * որպէս և խոստովանեալ եղէք 14
մեզ մասամբ ՚ի շատէ․ զի պարծանք ձեր եմք՝ որպէս և դուք
մեր, յաւուրն Տեառն մերոյ յՍի Քի։ * Եւ յայս ապաստա- 15
նաւ, կամէի նախ առ ձեզ գալ․ զի զօրաւորական շնորհա-
ընդունելի լինիջիք․ * և ՚ի ձէնջ անցանել ՚ի Մակեդոնիա․ և 16
դարձեալ ՚ի Մակեդոնիայ գալ առ ձեզ, և ՚ի ձէնջ
յուղարկել ՚ի Հրէաստան։ * Իսկ եթէ զայս խորհեցայ՝ 17
մի թէ՝ թեթեւութեամբ ինչ գնացի․ և կամ զոր խորհեցայ․
ըստ մարմնոյ ինչ խորհեցայ, այլ զի եղիցի յիս այն հա-
մանէ, այոն այո, և ոչն՝ ոչ։ * Հաւատարիմ է ԱՅ․ 18
զի

յանդիմանեալն է ՚ի մեզ համբ․․․ նոյնի չարչարանացն, զոր
և մեք չարչա": (7) Ոմանք․ Թէ որպ կցորդք էք։ (8) Ո-
մանք․ Ոչ կամիմ զձեզ։ և ոմանք․ անգէտ լինել զձեզ
եղբարք՝ վն նեղութե․․ քան զկարն մեր․․ լինել մեզ
՚ի կենացս։ (9) Ոմանք․ Ապաստանեցաք, այլ յԱծ որ
յարուցեալ է զմեռ": (11) Ոմանք․ Յուսացեալ եմ․․․
շնորհացն որ են ՚ի մեզ։ (11) Օրինակ մի․ Զի բազմա-
դիմի շնորհացն որ ՚ի մեզ՝ բազմօքն յանձնակալեցէք գո-
հութիւն վն մեր։ (12) Ոմանք․ Վկայութիւն մտաց։ (12) Յա-
ըստուածային ուղղութեան․ Յաշխարհի, բայց առաւել ևս առ ձեզ։
(13) Ոմանք․ Գրեմք առ ձեզ․․ և գիտակ իսկ լինիջիք․․
եթէ մինչ ՚ի վախճանն։ (14) Ոմանք․ Խոստովանեալ էք․․ յաւուրն
Տն մերոյ յի։ (15) Ոմանք․ Շնորհս ընդունիցիք։ (16) Ո-
մանք․ Եւ ՚ի Մակեդոնիոյ դարձ առ․ (16) Ոմանք․ Յուղար-
կեալ ՚ի Հրէ։ (17) Ոմանք․ Եւ կամ զոր խորհիմ․․․

Digitized by Google

19 զի բանն մեր որ առ ձեզ եհաս՝ ոչ է այո, եւ ոչ։ * Քան-
զի որդին Այ յի քս, որ 'ի ձեզ մեւք քարոզեցաւ, ինեւ
եւ սիղուանոսիւ եւ տիմոթէոսիւ, ոչ եղեւ այո եւ ոչ. այլ
20 այոն 'ի նմին եղեւ։ * Զի որչափ աւետիքն Այ են 'ի նմին
այոն. վն որոյ եւ նովիմբ ամէնն մեւք 'ի փառս Այ։
21 * Այլ որ հաստատեացն զմեզ ձեւք հանդերձ 'ի քս, Ա
22 եւ օծ զմեզ, Այծ է. * որ եւ կնքեաց զմեզ, եւ ետ զառ-
23 հաւատչեայ հոգւոյն 'ի սիրտս մեր։ * Այլ ես վկայ զԱ
զԱծ կոչեմ անձին իմոյ, զի վն խնայելոյ 'ի ձեզ՝ ոչ
եւս եկի 'ի կորնթոս. * զի ոչ եթէ տիրեմք հաւատոյդ ձեր,
այլ գործակիցք եմք խնդութեան ձերոյ. քանզի հաւա-
տովք հաստատեալ կայք։

ԳԼ. Բ.

1 Բայց զայս եդի ընդ միտ, զի մի՛ միւսանգամ տրտ-
2 մութեամբ եկից առ ձեզ։ * Զի եթէ ես տրտմեցու-
ցանեմ զձեզ. եւ ո՞վ է որ ուրախ առնիցէ զիս, եթէ
3 ոչ որ տրտմեցեալն յինէն։ * Եւ զայս գրեցի, զի մի յոր-
ժամ գայցեմ տրտմութիւն ինչ կրեցեմ, ուստի արժա-
նիք էցէ ինձ ուրախ լինել. յուսացեալ եմ 'ի ձեզ ա-
4 մենեսին, զի իմ ուրախութիւն՝ ձեր ամենեցուն է։ * Զի
'ի բազում վշտաց եւ 'ի նեղութենէ սրտի գրեցի առ ձեզ բազում
արտասուօք. ոչ զի տրտմեսջիք, այլ զի զսէրն իմ գի-
5 տասջիք, զոր ունիմ առաւելապէս առ ձեզ։ * Ապա
թէ ոք տրտմեցոյց, ոչ եթէ զիս տրտմեցոյց, այլ փոքր
6 'ի շատէ, զի մի ծանրացայց ամենեցուն ձեզ։ * Բաւա
է այնպիսւոյն պատուհասն այն, որ 'ի բազմաց անտի
7 է։ * Այլ յուշկաւ նմին հակառակ, մանաւանդ շնոր-
հել ձեզ նմա՝ եւ մխիթարել. զի մի յառաւել տրտ-
8 մութենէն ընկղմեսցի այնպիսին։ * Վն որոյ աղաչեմ զզ-
9 ձեզ, հաստատել 'ի նա զսէրն։ * Վասն այնորիկ իսկ
եւ

կողմանկէն՝ այոյն այոյ, եւ ոչն։ (19) Ոմանք. Այլ այոյն
'ի։ (20) Ոմանք. Այ են 'ի նմին եւ այոյն... եւ նովին
եւ մեւք ամէնն 'ի փառս։ (21) Ոմանք. Որ հաստատեացն
զմեզ.. եւ որ օծ զմեզ։ (23) Ոմանք. Տիրեմք ձեզ հա-
ւատովքս.. խնդութեան ձերոյ։
ԳԼ. Բ. (2) Ոմանք. Ուրախ առնէ զձեզ. եթէ ոչ որ
տրտմիցէնն։ (2) Ոսկան. Տրտմեցի յինէն։ (3) Բղձ. Ար-
ժանք էցէ ինձ։ Ուր ոմանք. Արժան է ինձ ու"։ (3) Ո-
մանք. Եւ զայս զի գրեցի, զի... իմ ուրախութիւն ձեր։
(4) Ոմանք. Ոչ զի տրտմիջիք... առաւել եմ առ ձեզ։
(5) Ոմանք. Ապա եթէ... ծանրացայց ձեզ։ (6) Ոմանք.
Պատուհասն որ 'ի բազմ"։ (7) Ոմանք. Հակառակ նմին...
ընկղմեցի։ (9) Ոմանք. Հաւատակ իցեմք։

Digitized by Google

եւ գրեցի. զի զփորձ առից զձեր, եթէ յամենայնի հնազանդ
իցէք: * Զի եթէ ումեք շնորհիցէք՝ եւ ես. քանզի եւ 10
ես եթէ շնորհեցի, զոր ինչ շնորհեցի՝ վն ձեր ՚ի
դէմս քսի. * Զի մի զրկեսցիմք ՚ի սատանայէ. քանզի 11
չեմք ինչ անտեղեակ խորհրդոց նորա:

Գ * Այլ իբրեւ հասի ես ՚ի տրովադա յաւետարանն քսի, 12
գէ եւ դուռն բացեալ էր ինձ ՚ի տր, * ոչ եղեւ հանգիստ հոգ- 13
ւոյ իմում. քանզի ոչ գտի ես անդ զտիտոս զեղբայր
իմ. այլ հրաժարեալ ՚ի նոցանէ՝ գնացի ՚ի մակեդով-
նիա: * Այլ այ շնորհքն որ յամենի հաւանեալ հարկանէ 14
զմեզ ՚ի քս յս, եւ զհոտ գիտութեան իւրոյ յայտնի առ-
նէ մեւք յամ տեղիս: * Զի հոտ անոյշ եմք քսի առ այ՝ 15
՚ի մէջ փրկելոցն, եւ ՚ի մէջ կորուսելոցն. * ոմանց հոտ մահ- 16
հուանեաց ՚ի մահ, եւ ոմանց հոտ կենդանութէ ՚ի կեանս. եւ
առ այս ո՞ բաւական իցէ: * Քանզի ոչ եմք իբրեւ զայլսն, 17
որ վաճառականս լինին բանին այ. այլ իբրեւ ՚ի հաստա-
տուէ, այլ իբրեւ յայ առաջի այ ՚ի քս խօսիմք:

ԳԼ. Գ.

Սկսանիմք այսուհետեւ վերստին զանձինս ընծայե- 1
ցուցանել. թէպէտ եւ ոչ պիտոյ իցեն մեզ, որպէս
ոմանց թուղթք ընծայութե առ ձեզ, կամ ՚ի ձէնջ: * Այլ 2
թուղթք մեր դուք էք՝ գրեալ ՚ի սիրտս մեր, ծանու-
ցեալ եւ ընթերցեալ յամ մարդկանէ * յայտնեալք, 3
զի էք թուղթք քսի, պաշտեցեալ ՚ի մէնջ. եւ գրեալ
ոչ մելանաւ, այլ հոգւովն այ կենդանւոյ. ոչ ՚ի տախտակս
քարեղէնս, այլ ՚ի տախտակս սրտի մարմնեղէնս:

Դ * Յոյս մի այսպիսի ունիմք ՚ի ձեռն քսի առ այ. * Իբր 4
դդ ոչ եթէ անձամբ բաւական եմք խորհել ինչ իբրեւ ՚ի 5
մէնջ. այլ բաւականութիւն մեր՝ յայ է, * որ եւ բաւա- 6
կանս արար զմեզ՝ պաշտօնեայս նորոյ կտակարանացս,
ոչ գրով, այլ հոգւով. զի գիրն սպանանէ, այլ հոգին
կե-

---

(10) Այս ոմանց պէսի. Զի եթէ ումեք: (13) Օրինակ մի. Հանգիստ հոգւոյ իմոյ . . . անդ զտիմոթէոս զեղ" . . գնաց ՚ի մա": (14) Օրինակ մի. Յայտնի առնեմք ընդ ամ երկիր: (16) Ոմանք. ՚Ի մահուանէ ՚ի մահ. եւ ոմանց ՚ի կենաց ՚ի կեանս . . ո բաւական է: (17) Ոմանք. Զայլս, որ վաճառականք են . . այլ ամ յայ:

ԳԼ. Գ. (1) Ոսկան. Ընծայեցուցանել ձեզ: (1) Ոմանք. Զանձինս վերստին ըն" . . . թուղթքն ընծայ": (3) Օրինակ մի. Պաշտեալք ՚ի մէնջ . . . ոչ մարմնով, այլ հոգւով: (4) Ոմանք. ՚Ի ձեռն յսի քսի առ: (5) Ոմանք. Իբրեւ ոչ եթէ անձամբ . . իբրեւ թէ ՚ի մէնջ: (6) Ոսկան. Որով բաւականս արար: (6) Ոմանք. Նորոյ կտակարա-

Digitized by Google

7 կեցուցանէ: * Զի եթէ պաշտօն մահու գրով դրոշ-
մեալ 'ի տախտակին քարեղէնս, եղև փառօք, զի մի կա-
րասցեն հայել որդիքն Իլի յերեսն Մովսիսի, վս փա-
8 ռաց երեսաց նր՝ որ խափանելոցն էր. * որչափ եւս
9 առաւել պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառօք: * Զի եթէ
պաշտօն դատապարտութեն փառօք էր, որչափ եւս ա-
10 ռաւել պաշտօն արդարութեն փառօք: * քանզի ոչ եթէ
փառաւորեալ փառաւորեալն յայսմ մասին, վս առաւե-
11 լութե փառացն: * Զի եթէ որ խափանելոցն էր՝ այն
փառօք էր, որչափ եւս առաւել որ մնալոցն է՝ փառօք
12 իցէ: * Եւ արդ՝ զի ունիմք այսպիսի յոյս, բազում
13 համարձակութբ վարեսցուք. * և ոչ որպէս Մովսէս արկա- Ա
նէր քող 'ի վր երեսաց իւրոց, վս չհայելոյ որդւոցն
14 Իլի 'ի վախճան խափանելոցն: * Այլ կուրացան միտք
նց. քանզի մինչև ցայսօր ժամանակի, նոյն քող ձգեալ
կայ 'ի վերայ ընթերցուածոց հին կտակարանացն. և
15 ոչ վերանայ. զի քնիւ խափանելոց է: * Այլ մինչև
ցայսօր յորժամ ընթեռնուն զՄովսէս, նոյն առագաստ
16 կայ 'ի վերայ սրտից նց: * այլ յորժամ դարձցին առ
17 Տր, ապա վերասցի առագաստն: * Զի Տր հոգին է. ԺԲ
18 ուր հոգի Տն է, անդ ազատութի է: * Բայց մեք ա-
մենեցուն բացաերեսօք զփառսն Տն իբրև ընդ հայե-
լի տեսանեմք, 'ի նոյն պատկեր նորոգեմք՝ փառաց 'ի փա-
ռս. որպէս և 'ի Տն հոգւոյ:

ԳԼ. Դ.

1 Վասն այսորիկ ունիմք զպաշտօնս զայս, որպէս և գը- Ե
2 թացաք զողորմութի, և ոչ ձանձրանամք. * այլ հրա-
ժարեցաք 'ի գաղտնեաց ամօթոյն. զի մի գնասցուք
խորամանկութբ, և մի նենգեսցուք զբանն Այ. այլ յայտ-
նու-

նացն... այլ և հոգւոյն. զի գիրն սպանանէ՝ և հոգին կե": (7) Ոմանք. Պաշտօնն մահու դրոշմեալ... յերեսան Մովսէսի: (8) Օրինակ մի. Պաշտօն հոգւոցն: (9) Ոմանք. Առաւել պաշտօն հոգւոյն եղիցի փառօք: (11) Ոմանք. Զի եթէ խափանելոց էր.. որ կալոցն էր այն փառօք էր": Ուր և ոմանք. որ մնալոցն է՝ փառ": (12) Օրինակ մի յաւելու. Վարեսցուք [illegible]: (13) Ոմանք. Ոչ Մովսէսն որ արկանէր քող 'ի վր... խափանելոյն: (14) Ոմանք. Քնի քնիւ խափանելոց էր: (15) Օրինակ մի. Այլ մինչ ցայսօր յորժամ ընթեռնուցուն զՄով՝: (17) Ոմանք. Զի ուր հոգին Տն է: (18) Օրինակ մի. Բաց երեսօք զփառս Տն... 'ի նոյն կերպարան նո": (18) Ոմանք. Որպէս և 'ի Տն հոգւոյ: Ուր օրինակ մի. որպ և 'ի Տնէ հոգ":
ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Վս այնորիկ ունիմք: (2) Ոմանք.

Digitized by Google

նութեն ճշմարտութեն ընծայեցուցանեմք զանձինս մեր
առ ամ միտս մարդկան առաջի այ: * Ապա թէ իցէ 3
եւ ծածկեալ աւետարանն մեր, 'ի մէջ կորուսելոցն է
ծածկեալ. * որոց աստուած աշխարհիս այսորիկ կու- 4
րացոյց զմիտս անհաւատիցն, զի մի ծագեսցէ 'ի նո
լուսաւորութիւն աւետարանի փառացն քի. որ է պատ-
կեր աներեւութին այ: * զի ոչ եթէ զանձինս քարո- 5
զեմք, այլ զքս յս զտր, եւ զմեզ ծառայս ձեր վն քի:
* Զի այ որ ասաց 'ի խաւարէ լոյս ծագել. որ եւ ծա- 6
գեաց լոյս 'ի սիրտս մեր 'ի լուսաւորութիւն գիտութեն
փառացն այ 'ի դէմս յսի քի:
Ջ * Այսուհետեւ ունիմք զգանձս զայս յամանս խեցե- 7
ղէնս. զի առաւելութն զօրութեն իցէ յայ, եւ ոչ 'ի մէնջ:
* յամենայնի նեղեալք, այլ ոչ նուաղեալք. կարօտ- 8
եալք, այլ ոչ տարակուսեալք. * հալածեալք, այլ ոչ 9
լքեալք. չարչարեալք, այլ ոչ սատակեալք: * յամ 10
ժամ զմահն յսի 'ի մարմինս մեր կրեսցուք, զի եւ կեան-
քըն յսի 'ի մարմինս մեր յայտնեսցին: * Քանզի միշտ 11
մեք որ կենդանիքս եմք, 'ի մահ մատնիմք վն յսի. զի
եւ կեանքն յսի յայտնի լիցին 'ի մահկանացու մարմինս
մեր: * այսուհետեւ մահ 'ի մեզ զօրանայ, եւ կեանք 12
'ի ձեզ: * Արդ' ունիմք զնոյն հոգի հաւատոց, որպէս 13
գրեալ է. հաւատացի' վն որոյ եւ խօսեցայ: եւ մեք հա-
ւատամք' վն որոյ եւ խօսիմք իսկ: * Զայս գիտեմք 14
եթէ որ յարոյց զյս, եւ զմեզ ընդ յսի յարուսցէ, եւ
յանդիման կացուսցէ ձեզ հանդերձ: * քանզի ամ 15
ինչ վն ձեր է. զի շնորհք յաճախեալք 'ի բազմաց գոհ-
ութէ առատ, առաւելեսցին 'ի փառս այ: * Վասն ո- 16
րոյ եւ ոչ ձանձրանամք. այլ թէպէտ եւ արտաքինն մարդ-
դըս մեր ապականի, այլ ներքինն մարդս մեր նորոգի
օրըստօրէ. * զի առժամայն յաճախութե թեթեւ նեղու- 17

թեա

Այլ յայտնութ ճշմարտուեն ընծայեցուցաք: (3) Ոմանք. Ապա եթէ իցէ: (4) Ոմանք. Նորոց այս աշխար'': (4) Ոմանք. Կուրացոյց զմիտս անհաւ'': (5) Ոմանք. Այլ զյն քն զտր: Ոմք ունին յաւելուա' զտր մեր: (6) Ոմանք. 'Ի խաւարի լոյս ծա''... զլուսաւորութն գիտուէ.. 'ի դէմս քի: (8) Ոմանք. Կարօտացեալք' այլ ոչ: (10) Ոմանք. Զմահն քի 'ի մար''... կեանքն քի 'ի մահկանացու մարմինս մեր յայտ'': (11) Ոմանք. Յայտնեսցին 'ի մահկանացու: (13) Ոմանք. Զնոյն հոգի հաւատոյ: (14) Ոմանք. Թէ որ յարոյց: (15) Ոմանք. Զի ամ ինչ վն.. զի շնորհքն.. 'ի գոհութէ անտի' առաւելասցին 'ի փա'': (15) Յօրէ. նակին. Այս ինչ վն ձեր... գոհութէ անտի: (16) Բ:ջն. Ներքին մարդն մեր: (17) Ոմանք. Նեղութեն մեր. կամ,

Ըստ մերոյ 'ի յաւիտենական առաւելութիւն, զմեծու-
18 թեն փառացն գործէ 'ի մեզ: *Քանզի ոչ դիտեմք զե-
րեւելիսս, այլ զաներեւոյթսն. զի երեւելիքս առժամա-
նակ մի են, և աներեւոյթքն յաւիտենականք:

ԳԼ. Ե.

1 Քանզի գիտեմք՝ զի եթէ երկրաւոր տաճարս շին-
ուածոյս մերոյ քակեսցի, շինուած յԱյ ունիմք, տա-
ճար առանց ձեռագործի յաւիտենական՝ յերկինս:
2 *Եւ ընդ այս տառապանիմք՝ քանզի զբնակութիւն երկնից
3 փափագեմք զգենուլ. *միայն թէ յարժամ զգենու-
4 ցուք, ոչ մերկ գտանիցուք մեք: *Քանզի որ եմք ընդ
յարկաւս ընդ այսուիկ, տառապանիմք ծանրացեալք. զի
ոչ կամիմք մերկանալ, այլ զայն 'ի վերայ այսր զգենուլ.
5 զի ընկղմեսցի մահկանացուս 'ի կենդանութենէ: *Այլ
որ յաջողեցն մեզ 'ի այն, Ած է. որ ետ մեզ զառհա-
6 ւատչեայ Հոգւոյն: *Ապա՝ համարձակիմք յամ ժամ, ԴԿ
և գիտեմք եթէ որչափ յամեմք 'ի մարմնի աստ, օտա-
7 րանամք 'ի Տեառնէ: *զի հաւատովք գնամք, և ոչ կար-
8 ծեօք: *Այլ համարձակիմք, և առաւել ևս հաճեալ
9 եմք ելանել 'ի մարմնոյ աստի՝ և մտանել առ Տէր: *Վն
այսորիկ և աշխատանամք. զի եթէ յամեսցեմք՝ և եթէ ելա-
10 նիցեմք, հաճոյ և եթէ իցեմք նմա: *Քանզի ամենե-
ցուն մեզ յանդիման լինել կայ առաջի ատենին Քի.
զի ընկալցի իւրաքանչիւր իւրով մարմնով, զոր ինչ
գործեաց յառաջ՝ եթէ բարի, և եթէ չար:
11 *Իսկ արդ զահ Տն գիտելով չափ, զմարդիկն ինչ զմիաս- Ի
հաճեմք. սակայն առաջի Այ յայտնեալ եմք. բայց ես
12 յուսամ և 'ի ձեր միտս յայտնի լինել: *Իբր ոչ եթէ
միւսանգամ զանձինս ինչ ընծայեցուցանեմք ձեզ, այլ
պատճառս տամք ձեզ պարծանաց վն մեր. զի ունի-

ցիք

մերում. . 'ի յաւիտենականն առաւե": (18) Ոմանք. Ոչ դիտեմք զերեւելիսդ, այլ զաներեւոյթն:

Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Գիտեմք եթէ երկրաւոր . . մերոյ քակտեսցի, շինուած յԱյ ու": (2) Ոմանք. Զբնակութիւն երկնից փափագեմք զգե": (3) Օրինակ Գ. Մի միայն թէ յորժամ: (4) Ոմանք. Ընդ հարկաւս այսուիկ . . քանզի ոչ կամիմք: (5) Ոմանք. Յաջողեցն զմեզ 'ի այն . . . հոգւոյն 'ի մեզ: (6) Ոմանք. Թէ որչափ յամեմք 'ի մարմնի օտա": (9) Ոմանք. Վն որոյ առաստա". . զի թէ յամի": (10) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոք իւրով մարմնովն . . գործեաց եթէ բարի: (11) Ոմանք. Զահն Տն գիտելով չափ, զմարդկան միտս . . միասին յայտնի լինել: (12) Ոմանք. Զանձինս ընծայեցուցանել ձեզ . . տամ ձեզ":

Digitized by Google

ցիք առ այնոսիկ որ առ ոչինչ պարծեսցին, և ոչ սրտի
անիւք։ * Զի եթէ տառապեցաք ինչ՝ այն Այ է. և եթէ 13
զգաստանամք, այն ձեր է։ * Զի սէրն Քի տագնապէ 14
զմեզ, քննեալ զայս. զի եթէ մին փոխանակ ամենեցուն
մեռաւ, ապա ուրեմն ամենեքեան մեռեալ են. * և 15
՚ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն իցեն,
մի անձանց իցեն կենդանիք, այլ նմին որ ՚ի վերայ նո-
ցին մեռաւ, և յարեաւ։ * Այսուհետև մեք ոչ զոք 16
գիտեմք մարմնով. զի թէպէտ և գիտէաք մարմնով
զՔս, այլ արդ ոչ ևս ճանաչեմք զնա։ * Բայց եթէ 17
ինչ ՚ի Քս նոր արարած իցէ. զի հինն անց, և արդ նոր
եղև։ * Այլ ամ ինչ յԱյ՝ որ հաշտեցոյց զմեզ ընդ 18
ԺԶ իւր ՚ի ձեռն Քի. և ետ մեզ զպաշտօնն հաշտութեան։
* Եւ քանզի Այ էր, Քիւ զաշխարհս հաշտեցուցա- 19
նել ընդ իւր, և չհամարել նց զյանցանս իւրեանց, և եդ
՚ի մեզ զբանն հաշտութեան։ * Արդ՝ վս Քի պատգամա- 20
ւորեմք որպէս և Այ բարեխօսութ մեւք։ աղաչեմք վս
Քի՝ հաշտեցարուք ընդ Այ։ * Զի զայն՝ որ ոչն գի- 21
տէր զմեղս, վս մեր մեղս արար. զի մեք եղիցուք նո-
վաւ արդարութիւն Այ։

Գլ. Զ.

Գործակիցք եմք ձեր՝ և աղաչեմք. մի ընդունայն 1
զշնորհսն Այ ընդունել ձեզ։ * Զի ՚ի ժամանակի 2
ընդունելութ՝ ասէ, լուայ քեզ, և յաւուր փրկութ
օգնեցի քեզ։ Ահաւասիկ ժամանակ ընդունելի. ա-
հա օր փրկութեան։ * Մի և մի իւիք տայցեք պատճառս, 3
զի մի արատեսցի պաշտօնն. * այլ յամենայնի ընծայեցու- 4
ցեք զանձինս ձեր իբրև զպաշտօնեայս Այ՝ համբերութ
բազմաւ, ՚ի նեղութիւնս, ՚ի վիշտս, ՚ի չարչարանս, * ՚ի 5
գանս, ՚ի բանտս, ՚ի խռովութիւնս, յաշխատութիւնս, ՚ի
հսկ-

զի ոչ անձինս սիրեսցեք։ (13) Ոմանք. Աղանցանք ինչ՝ այն Այ, և թէ։ (14) Ոմանք. Զի եթէ մինն փոխանակ ամենեցուն մեռանիցի, ապա։ (15) Ոմանք յաւելուն. Մեռաւ Քս. զի։ (15) Ոմանք. Որ կենդանիք իցեն ... այնմ որ ՚ի վս ամենեցուն մեռաւ։ (16) Ոմանք. Այսուհետև և մեք.. զի թէպէտ և գիտեմք մարմնով զՔս։ (17) Ոմանք. Բայց եթէ ՚ի Քս նոր արարած ինչ իցէ։ (17) Ոմանք յաւելուն. Նոր եղև ամ։ (18) Ոմանք. Այլ զամ ինչ յԱյ։ (19) Ոմանք. Եւ ոչ համարել նց։ (20) Ոմանք. Եւ արդ վասն Քի.. որպէս և ամ Այ բարեխօս".. աղաչեմ վս Քի հաշտ"։ (21) Ոմանք. Զի այն որ ոչն գիտէր մեղս։
Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Գործակից եմ ձեր.. զշնորհսն Այ ընդու"։ (3) Ոմանք. Մի և մի իւիք. չամ, իբրք տայցեք

Digitized by Google

6 հսկմամբ, 'ի պահս, * 'ի սրբութեան, 'ի գիտութեան, յեր-
կայնմտութեան, 'ի քաղցրութեան, 'ի Հոգին սուրբ, 'ի սէր ան-
7 կեղծաւորութեան, * 'ի բանս ճշմարտութեան, 'ի զօ-
րութեան այ. զինուք արդարութեան՝ որ ընդ աջմէ և
8 ընդ ահեկէ են. * փառօք և անարգութեամբ, գովութեամբ և
պարսաւանօք, իբրև մոլորք՝ և ճշմարիտք. իբրև ան-
9 ծանօթք՝ և ծանուցեալք, * իբրև մեռանիցեալք՝ և
խոնարհեալք կենդանի եմք, իբրև խրատեալք՝ և ոչ մա-
10 հապարտեալք. * իբրև տրտմեալք, և հանապազ ու-
րախ եմք. իբրև աղքատք՝ և զբազումս մեծացուցա-
11 նեմք. իբրև ոչինչ ունիցիմք, և զամ ինչ ունիմք: * Բե-
րանս մեր բացեալ են առ ձեզ՝ Կորնթացիք. և սիրտս
12 մեր ընդարձակեալ է: * ոչ ինչ նեղիք 'ի մեզ, բայց նե-
13 ղիք 'ի գութս ձեր նեղեցիք. * արդ՝ զնոյն հատուցումն
իբրև ընդ որդւոց ասեմ. ընդարձակեցարուք և դուք.
14 * և մի լինիք լծակիցք անհաւատից: Քանզի զի՞նչ հա-
ղորդութիւն է արդարութեան ընդ անօրէնութեան. և կամ զի՞նչ
15 հաղորդութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի. * և կամ զի՞նչ
միաբանութիւն է Քրիստոսի ընդ Բելիարայ. կամ զի՞նչ բաժին
16 կայ հաւատացելոյն ընդ անհաւատին. * կամ զի՞նչ
նմանութիւն է տաճարի այ՝ մեհենաց: Այսուհետև դուք
տաճար այ կենդանւոյ էք. որպէս ասաց այ, թէ բնա-
կեցայց 'ի նոսա, և գնացից 'ի նոսա. և եղէց նոցա այ, և նոքա
17 եղիցին իմ ժողովուրդ: * Վասն որոյ ելէք 'ի միջոյ նոցա և
18 մեկնեցարուք, ասէ Տր. և 'ի պղծոյ մի մերձենայք. * և
ես ընդունելոց զձեզ. և ես եղէց ձեզ 'ի հայր, և դուք եղի-
ջիք ինձ յուստերս և 'ի դստերս, ասէ Տէր ամենակալ:

ԳԼ. Է.

1 Արդ որովհետև զայս աւետիս ունիմք սիրելիք, սրբե-
սցուք զանձինս մեր յամենայն պղծութենէ մարմնոյ և
2 հոգւոյ. կատարեսցուք զսրբութիւն ահիւն այ: * Տա-
րայք մեզ, զի ոչ ումեք մեղաք, և ոչ զոք եղծաք, և
ոչ

պահս": (6) Ոմանք. 'Ի սրբութեան, 'ի գիտութեան ... 'ի քաղց-
րութեան, 'ի հեզութեան, 'ի հոգին սբ: (8) Յօրինակին գրեալ է՝ Փա-
ռօք և անարգանօք. գով": (8) Ոմանք յաւելուն. Եւ անար-
գութեամբ զօրութեամբ, գով".. իբր անծա": (10) Ոմանք. Իբրև
ոչ ինչ ունիմք, և զամ ինչ ունիցիմք: (14) Ոմանք. Ան-
հաւատից... ընդ անօրէնութեան; և կամ զի՞նչ հաւա":
Ոմանք. Ընդ անիրաւութեան: (16) Ոմանք. Տաճարի այ
և մեհենաց... այլ և ասաց Տր... նց յամ, և նք ե-
ղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: (17) Ոմանք. Եւ 'ի պղծոյ մի:
(18) Ոմանք. Եւ եղէց ձեզ 'ի հայր:
Գլ. Է. (1) Ոմանք յաւելուն. Հոգւոյ և մարմնոյ.. զսր-

Digitized by Google

ոչ զոք զրկեցաք: * Ո՛չ եթէ 'ի դատապարտութիւն ինչ 3
ասեմ. քանզի յառաջ իսկ ասացի, եթէ 'ի սիրտ մե-
րում կայք՝ 'ի կեալ և 'ի մեռանել ընդ ձեզ:
Ը * Բազում համարձակութիւն է իմ առ ձեզ. բազում 4
գ կ պարծանք են իմ վն ձեր. լի եմ մխիթարութբ. առա-
ւելեալ եմ ուրախութբ յամ նեղութիւնս մեր: * Քանզի 5
յորժամ հասաք մեք 'ի Մակեդոնիա, և ոչ միով իւիք
հանգիստ գտաւ մարմնոյ մերում, այլ յամն նեղեալք.
քանզի արտաքոյ մարտք՝ և 'ի ներքոյ արհաւիրք: * Այլ 6
որ մխիթարէն զխոնարհս, մխիթարեաց զմեզ այծ 'ի
գալստեանն Տիտոսի: * ոչ միայն 'ի գալստեան նորա, 7
այլ և 'ի մխիթարութեն զոր մխիթարեցաւ նա 'ի ձեզ,
'ի պատմել մեզ զանձուկն ձեր, զողբումն ձեր, զնա-
խանձն ձեր վն իմ, մինչև առաւել ուրախ լինել ինձ:
* Զի թէ և տրտմեցուցի զձեզ թղթովն՝ ոչ զղջանամ, 8
թէպէտ և զղջացեալ էի: քանզի տեսանեմ՝ զի թուղ-
թն այն թէ առ ժամանակ մի տրտմեցոյց զձեզ. * արդ 9
ուրախ եմ, ոչ զի տրտմեցայք՝ այլ զի յապաշխարութիւն
տրտմեցարուք. քանզի տրտմեցայք ըստ այ. զի
մի իւիք զրկեսջիք 'ի մէնջ. * Զի որ ըստ այն տրտմու- 10
թիւն է, ապաշխարութի 'ի փրկութիւն անզղջանալի
գործէ. իսկ աշխարհի տրտմութի՝ մահ գործէ: * Արդ 11
նոյն իսկ որ ըստ այն տրտմեցարուք, որչափ ինչ փոյթ
գործեաց 'ի ձեզ, կամ աղերս, կամ սաստ, կամ եր-
կիւղ, կամ անձուկ, կամ նախանձ, կամ վրէժխնդ-
րութի. քանզի յամի ընծայեցուցէք զանձինս ձեր՝ սուրբ
լինել յիրիդ յայդմիկ: * Ապա ուրեմն՝ թէ և գրե- 12
ցի ես առ ձեզ, ոչ վն այնորիկ որ զրկեացն, և ոչ վն
այնորիկ որ զրկեցաւն. այլ վն յայտնի լինելոյ փու-
թոյն ձերոյ որ վն մեր՝ առ ձեզ առաջի այ: * Վասն 13
այնորիկ մխիթարեալ եմք 'ի վերայ մխիթարութեն մե-
րոյ. առաւել ևս խնդացաք 'ի վերայ խնդութեն Տի-
տոսի. քանզի հանգուցեալ էր հոգի նր 'ի ձէնջ ամե-
նեցունց: * զի զինչ և պարծեցայ առ նմա վն ձեր, ոչ 14

ամօթ

թութիւն անձանց մերոց ահիւն այ: (3) Օրինակ մի. Ոչ ա-
սեմք.. եթէ կալ, և 'ի սրտի մերում կէայք, և 'ի մե": (4) Ոմանք. Առաւել ես լի եմ մխիթարութբ յամ: (5) Ո-
մանք. Հանգիստ գտաք մարմնոյս մե": (7) Ոմանք. Այլ
և մխիթարութեն... մինչ առաւել ուրախ: (8) Ոմանք.
Զի թէ տրտմեցուցի... թէ և առ ժմկ մի: (9) Ոմանք.
Արդ՝ 'ի ձեզ ուրախ եմ: (10) Ոմանք. Զի որ ըստ այն տրտմու":
(11) Ոմանք. Որ ըստ այ արար": (12) Ոմանք. Վն այնորիկ
որ զրկ": (12) Ոսկան. Փութոյն մերոյ, զոր ունիմք վն
ձեր առաջի այ: (14) Ոմանք. Առ տիտոսի պարծանք:

Digitized by Google

ամաչեցի. այլ որպէս զամ ճշմարտութբ խօսեցաք ընդ
ձեզ, նոյնպէս և պարծանքն մեր առ տիտոս ճշմարիտ
15 եղեն։ * Ղա՝ և գութք նորա առաւել ևս են 'ի ձեզ.
քանզի յիշեցուցանէր մեզ զամենեցուն զձեր հնազանդու
թիւն. թէ որպ ահիւ և դողութբ ընկալարուք զնա։
16 * Եւ ուրախ եմ, զի յամէ համարձակ եմ առ ձեզ։

ԳԼ. Ը.

1 Ծանուցանեմ ձեզ եղբարք զշնորհսն այ, որ տուեալ Թ
2 են եկեղեցեացն մակեդոնացւոց. * զի մեծամ գր
համբերութիւն նեղութ՝ առաւելութիւն խնդութեն նոցա, և
ծանր աղքատութիւն նց առաւել եղև 'ի մեծութե առ
3 ատութե նոցա։ * զի ըստ կարի նց վկայեմ, և առաւել
4 քան զկար. * ինքնակամ բազում աղաչանօք աղաչէին զմեզ
շնորհսն, և զհաղորդութե պաշտամանն որ 'ի սուրբսն
5 առնլ ցմեզ։ * Ոչ որչափ ակն ունէաք, այլ և զանձինս
6 ևս ետուն, նախ՝ տն և ապա մեզ կամօքն այ. * աղաչ
ել զտիտոս, զի որպ սկսաւ յառաջագոյն, նոյնպէս
7 և կատարեսցէ 'ի ձեզ և զայդ ևս շնորհս։ * Այլ որպ
յամէ առաւել էք հաւատովք, և բանիւ, և գիտութբ,
և ամ փութով, և որ 'ի մէնջ 'ի ձեզ սէրն է, զի և
8 յայդմ ևս շնորհի առաւել լինիցիք։ * ոչ որպ հրամանաւ
ասելոյ ասեմ. այլ վս այլոց փութոյ, և վս ձերոյ սի
9 րոյ զմտերմութիւն փորձեմ։ * քանզի գիտէք զշնորհսն
տն մերոյ յսի քսի. զի վս ձեր աղքատացաւ, որ մե
ծատունն էր, զի դուք նորա աղքատութբն մեծասջիք։
10 * Եւ խրատ մի յայսմիկ տամ. զի այդ իսկ յօգուտ է
ձեզ. որք ոչ միայն զառնելն, այլ՝ և զկամելն յառա
11 ջագոյն սկսայք 'ի հերուն հետէ։ * Բայց արդ՝ և զառ
նելն իսկ կատարեցէք. զի որպ յօժարութիւն 'ի կամելց
12 է, նոյնպէս և առնելն ըստ գոյիցն. * զի եթէ յօժա
րութիւն առաջի կայ, ըստ գոյիցն ընդունելի է, և ոչ ե
13 թէ ըստ չգոյիցն։ * Զի ոչ եթէ այլոց հանգիստ կա
մե

(15) Ոմանք. Զամեցն ձեր հնազանդութեն։
Գլ. Ը. (2) Ոմանք. Նեղութեն առաւե".. աղքատութե
նոցա ...'ի մեծութե առատութե։ (4) Ոմանք. Աղա
չէցին զշնորհսն և զհա".. առալ մեզ։ (6) Ոմանք. Յառաջա
գոյն կատարեսցէ ... ևս շնորհս։ (7) Ոմանք. 'Ի ձէնջ 'ի
ձեզ սէրն է. զի և այդմ ևս .. լինիջիք։ (8) Ոմանք. Ոչ
իբրև հրամանաւ տալով ասեմ։ (9) Ոմանք. Գիտէք դուք
զշն".. որ վս մեր աղքատացաւ որ մեծատունն է. զի։
(10) Ոմանք. Տամ ձեզ. զի այն։ (10) Այլք. Այն իսկ
օգուտ է ձեզ, որք։ Ուր ունին. Օգուտ ձեզ է։ (12) Ը
նկալ ա. Յօժարութեն առաջի կայցէ։ (13) Ոմանք.

Digitized by Google

գցիմ, եւ ձեզ նեղութիւն: * այլ հաւասարութեամբ յայս- 14
մում ժամանակիս, ձեր առաւելութիւնդ 'ի նոցա պակա-
սութիւն. զի եւ նոցա առաւելութիւն եղիցի 'ի ձերում պա-
կասութեանդ. զի եղիցի հաւասարութիւն, որպէս եւ գրեալ
է. * Թէ որ բազումն առ՝ ոչ առաւելաւ. եւ որ սա- 15
գգ կաւն՝ ոչ նուազեցաւ: * Բայց շնորհք այ՝ որ ետ 16
զնոյն փոյթ վն ձեր 'ի սիրտ տիտոսի. * զի զաղաչանսն 17
ընկալաւ, եւ փութացաւ յօժարագոյնս դիմեաց գալ
առ ձեզ: * Եւ առաքեցաք ընդ նմա զեղբայրն, որոյ գո- 18
վութիւն յաւետարանին անդ է՝ ընդ ամ եկեղեցիս: * Եւ 19
ոչ այսչափ միայն, այլ եւ ձեռնադրեալ յեկեղեցեաց
անտի, ուղեկից մեր եղեւ 'ի շնորհս յայսոսիկ, որ
պաշտին 'ի մէնջ 'ի փառս տն, եւ 'ի մեր յօժարութիւն:
* Բայց զայս խորշեմք իսկ, թէ գուցէ արատ ինչ ոք 20
դնիցէ 'ի հաստատութեանս յայսմիկ՝ որ պաշտեցաւս 'ի
մէնջ: * Քանզի խորհիմք զբարիս՝ ոչ միայն առաջի 21
տն, այլ եւ առաջի մարդկան: * Եւ առաքեցաք ը նս 22
զեղբայրն մեր՝ զոր ընտրեցաք 'ի բազում իրս, բազում
անգամ փոյթ գոլ. եւ առաւել եւս այժմ պնդա-
գոյն յուսով մեծաւ 'ի ձեզ: * Բայց եթէ վն տիտո- 23
սի ինչ բանք են, իմ հաւասար է, եւ ձեր գործակից:
եւ եթէ եղբարք մեր առաքեալք են եկեղեցւոյ, եւ փառք
քի: * Եւ արդ՝ զհանդէս սիրոյ ձերոյ՝ եւ զմերոյ 24
պարծանացս վասն ձեր, 'ի դոսա ցուցջիք յանդիման
ամենայն եկեղեցեաց:

Գլ: Թ.

գդ Այլ վասն պաշտամանն որ 'ի սուրբսն է, աւելորդ է 1
ինձ եւ գրել առ ձեզ: * զի գիտեմ զյօժարութիւն 2
ձեր, զոր վն ձեր պարծեցեալ եմ 'ի մէջ մակեդոնացւո-
ցն, թէ աքայեցիքն 'ի հերուանն հետէ պատրաստ են.
եւ ձեր նախանձն զբազումս յորդորեաց: * Եւ առաքե- 3
ցաք

Հանդիստ կամիմ: (14) Ոմանք. Ձեր առաւելութիւն 'ի նց պակասութեան: (15) Ոմանք. Եւ որ սակաւն առ՝ ոչ: (16) Ոմանք. Շնորհքն այ որ.. 'ի սիրտս տիտոսի: (17) Ոմանք. Եւ փութացեալ յօժ": (18) Յայս համար 'ի լուսն". մերուսն նշանակի համեմատ Բարսեղ ՌԷ՝ Ձզուկայ ա-ւէ: (19) Ոմանք. Ուղեհակից մեր ... որ պաշտեսն 'ի մէնջ: (20) Բզմք. Արատ ոք ինչ դնի": (22) Օրինակ մի. Եւ առաքեմք ընդ նմա զեղբայրն զոր ընտրե": (23) Ոմանք. Վն տիտոսի բանք իցեն ... եւ ձեզ գործակից: (24) Ոմանք. Պարծանացն որ վն.. ամ եկեղեցեացդ: Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Ինձ գրել առ ձեզ: (2) Ոմանք. Պատրաստ ք են: (3) Ոմանք. Զեղբարսդ. զի մի.. ընդունայ-

Digitized by Google

յղեմ զեղբարսն, զի մի պարծանքն մեր որ վասն ձեր՝ ընդու-
նայն լինիցին 'ի մասինս յայսմիկ. այլ որպէս ասէի իցէք.
4 պատրաստագոյնք գտանիցիք. * գուցէ յորժամ գայ-
ցեն ընդ մեզ Մակեդոնացիքն, և գտանիցեն զձեզ ան-
պատրաստս, և ամաչեսցուք մեք. զի մի ասասցուք՝ թէ
5 դուք, 'ի մասինս յայսմիկ պարծանաց: * Արդ՝ կա-
րևոր համարեցայ աղաչել զեղբարսն, զի յառաջագոյն
եկեսցեն առ ձեզ, և յառաջագոյն պատրաստեսցեն զյա-
ռաջագոյն խոստացեալ օրհնութիւն ձեր 'ի պատրաստութ
ունել. այնպէս իբրև զօրհնութիւն, և մի իբրև զագահու-
6 թիւն: * Քանզի զայդ որ սերմանէ ճշգելով՝ ճշգելով և
հնձեսցէ. և որ սերմանէ առատութեամբ՝ առատութեամբ և
7 հնձեսցէ, * իւրաքանչիւր որպէս և յօժարեսցի ըստ սր-
տիւ, մի առ հարկի և տրտմութ. քանզի զուրախ զու-
8 արթատուս սիրէ ած: * Այլ կարօղ է ած զամ
շնորհս առաւելուլ 'ի ձեզ. զի յամենայնի յամ ժամ
զամ բաւականութիւն ընկալեալ, առաւելուցուք յամ
9 գործս բարութեան, * որպէս և գրեալ է. սփռեաց և ետ
10 աղքատաց՝ արդարութիւն նր մնայ յաւիտեան: * Այլ զն
այն որ պարգևէ սերմն սերմանահանաց՝ և հաց 'ի կե-
րակուր, պարգևեսցէ և բազմացուսցէ զսերմանիս ձեր:
11 և աճեցուսցէ զարդիւնս արդարութեան ձերոյ. * յամի
մեծացեալք ամ առատութ, որ յարինեն մեզ գոհու-
12 թիւն այ: * Զի պաշտօն հարկիս այսորիկ՝ ոչ միայն առ
'ի լնուլ զպակասութիւն սրբոց է, այլ առաւելուլ բազ-
13 մօք գոհութիւն այ. * հանդիսիւ պաշտամանս այսորիկ,
փառաւորել զած 'ի վր հնազանդութեան խոստովանութեան
ձերոյ յաւետարանն քսի. և առատութեան հաղորդու-
թեան

նայն լիցի: Ն. ոմանք. լինիցին 'ի մասինս... ասէ իսկ՝
պատրաստագոյն գտանիցիք: (4) Ոմանք. Գայցեն առ
մեզ... ասասցուք ձեզ թէ դուք: (5) Ոմանք. Յառա-
ջագոյն իսկ եկեսցէ առ ձեզ: (5) Բզմ. Եւ յառաջա-
գոյն պատրաստեսցեն զյառաջագոյն խոստ": (6) Ա. ոմա-
նաց ձեռ. Քանզի զայդ որ սերմանէ: (6) Ոմանք. Ճշգրտե-
լով՝ ճշգրտելով և հն": (7) Ոմանք. Որպէս և յօժարիցի: Ն.
ոմանք. յօժարեսցէ: (7) Ոսկան. Զտուրս զուարթա-
տուս սէ": (8) Ոմանք. Զամ շնորհն.. բաւականութիւն
կալեալ առաւելուցուք 'ի գործս բար": (9) Ոմանք. Եւ
ետ. անանկաց՝ ար": (10) Ոմանք. Որ պարգևէն սերմն
սերմանողի. կամ. սերմանողաց.. և հաց 'ի կերակուր.
որդւոց մարդկան, պար"... զսերմանիսն ձեր: (11) Ո-
մանք. Զմեզ գոհութէ: (12) Ոմանք. Այլ և առաւե-
լուլ.. գոհութիւնս այ: (13) Ոմանք. Յաւետարանս քսի...
հաղորդութէ 'ի նոսա և յամենեսեան:

Digitized by Google

թեան 'ի նմա և յամենեսին: * և նոցա աղօթիւք վն ձեր կարօտեալք 14
անձկացեալ են առ ձեզ վն առաւել շնորհացն այ՝ որ 'ի
ձեզ: * Այլ շնորհք այ 'ի վր անպատում պարգևացն նորա: 15

Գլ. Ժ.

Ժ Այլ ես ինքն պաւղոս աղաչեմ զձեզ. հեզութեամբ և հան- 1
դարտութեամբն քսի, որ յանդիման ձեզ իբրև տնա-
նկեալ վիճեալ 'ի միջի ձերում. բայց 'ի հեռուստ համար-
ձակիմ առ ձեզ: * Աղաչեմ, զի մի 'ի մօտոյ և եթ հա- 2
մարձակիցիմ վստահութբ. կամ համարեցիմ յանդգնել
'ի վերայ ոմանց, որ կարծեն զմեզ եթէ ըստ մարմնոյ
գնայցեմք: * զի թէպէտ և մարմնով գնամք, այլ ոչ 3
եթէ ըստ մարմնոյ զինուորիմք: * Զի զէն զինուորու- 4
թեան մերոյ ոչ է մարմնաւոր, այլ զօրաւոր յայ, առ
'ի քակելոյ զամրութս. զխորհուրդս քակեմք, * և զամ 5
բարձրութն համբարձեալ 'ի վերայ գիտութեանն այ. և
գերեմք զամ միտս 'ի հնազանդութն քսի. * և 'ի պատ- 6
րաստի ունիմք խնդրել զվրէժ յամ անհնազանդութե,
ՁՂ յորժամ ձեր ես հնազանդութն՝դ կատարեսցի: * Ըստ 7
երեսաքանչիւր երեսաց դիտեսջիք: եթէ որ վստահ յան-
ձին իցէ քսի լինել, զայս խորհեսցի դարձեալ 'ի միտս
իւր. թէ որպէս նայն քսի է, նոյնպէս և մեք: * զի: 8
թէ առաւել ես պարծեցայց վն իշխանութեա մերոյ՝
զոր ետ մեզ տր, 'ի շինել՝ և ոչ 'ի քակել զձեզ, ոչինչ
ամաչեցից: * զի մի թուեցայց իբրև ահ ինչ արկա- 9
նել ձեզ թղթովքս: * Ասիցեն, թուղթքս ծանունք 10
են և սաստիկք. բայց տեսիլ մարմնոյ տկար, և բանն
արհամարհեալ. * զայս խորհեսցի այնպիսին, զի որ- 11
պիսիք եմք բանիւք թղթովք 'ի հեռուստ, նոյնպիսիք
և 'ի մօտոյ արդեամբք: * Քանզի ոչ իշխեմք կշռել և 12
հա-

(14) Ոմանք. Եւ նոցա աղօթս վն ձեր. Ջղջի անձկացեալ
են առ ձեզ... շնորհացն այ որ են 'ի ձեզ: (15) Ոմանք.
Այլ շնորհքն այ... պարգևաց նր:
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք. Հեզութբն և... յանդիմանն ձեր՝
իբրև: (2) Ոմանք. Համարեցիմ յանդգնելով... որ կար-
ծեմն զմեզ թէ ըս: (3) Ոմանք. Զի թէպէտ և ըս մարմ-
նոյ գն": (4) Օրինակ մի. Այլ հզօր յայ, առ 'ի քակել
զամրութս: (5) Ոմանք. 'Ի հնազանդութին քսի: (6) Բազմ.
Զվրէժ ամ անհնա": Ուր օրինակ մի. Զամ անհնա"...
ես հնազանդութն կատա": (7) Օրինակ մի. Վստահ յանձն
քսի լինել... նոյնպէս և մեք: (8) Ոմանք. Վն իշխա-
նութեն մերոյ: (10) Ոմանք. Ասիցեն, թուղթ քս ծա-
նունք... բայց տեսիլ մարմնոյ տկար է, և: (12) Ոմանք.
Զի ոչ իշխեմք: (12) Ոմանք. Եւ 'ի կշռել զս անձամբս զան-

Digitized by Google

համեմատեսցուք զանձինս ընդ այնոցիկ. որ զանձինս իւր-
եանց ձեզ ընծայեցուցանեն. այլ անձամբ յանձինս՝
զանձինս չափեն. եւ 'ի նոյն համեմատեն անձամբ յանձինս, ոչ առ-
13 նեն 'ի միտ. * Այլ մեք ոչ եթէ յանչափս ինչ պար-
ծեսցուք. այլ ըստ չափոյ կանոնին, զոր բաժանեաց
14 մեզ Աստուած չափով՝ հասանել մինչեւ առ ձեզ. * Քանզի ոչ ե-
թէ հասեալ ինչ չիցեմք 'ի ձեզ, եւ ձգեցուցանիցեմք
զանձինս. քանզի մինչեւ առ ձեզ հասաք աւետարանաւն
15 Քրիստոսի. * Եւ ոչ յանչափս ինչ պարծիցիմք օտար վաստա-
կովք. բայց յոյս ունիմք աճելոյ հաւատոցն ձերոց,
այսպէս 'ի ձեզ մեծանալոյ, ըստ կանոնին մերոյ՝ յա-
16 ռաւելուած. * 'Ի կողմն եւս քան զձեզ աւետարանել. ոչ
17 օտար կանոնաւ 'ի պատրաստականսն ինչ պարծել։ * Զի
18 որ պարծիցի՝ 'ի Տէր պարծեսցի։ * Զի ոչ եթէ որ ք Կ
զանձն իւր ընծայեցուցանէ, նա է ընտրեալ. այլ զոր
Տէրն ընծայեցուցանէ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Երանի եթէ ներէիք փոքր մի իմում անզգամու-
2 թեանս. այլ եւ ներեցէք իսկ։ * Նախանձեցուցանեմ
զձեզ 'ի նախանձն Այ. քանզի խօսեցայ զձեզ առն միում,
3 կոյս մի սուրբ յանդիմանել Քրիստոսի։ * Բայց
երկնչիմ, գուցէ որպէս օձն խաբեաց զԵւա խորամանկութեամբ՝
իւրով՝ ապականեսցին միտք ձեր 'ի միամտութենէն որ 'ի
4 Քրիստոս. * Զի եթէ որ գայցէն՝ այլ Յիսուս քարոզիցէ զոր
մեք ոչ քարոզեցաք, կամ այլ հոգի առնուցուք՝ զոր
ոչ առէք, կամ աւետարան այլ՝ զոր ոչ ընկալարուք,
5 բարւոք առնէիք ներէիք։ * Բայց ես այսպէս համարիմ,
եթէ ոչինչ իւիք պակասեալ իցեմ քան զգլխաւոր առաքեալսն։
6 * Թէպէտ եւ տգէտ եմ բանիւ, այլ ոչ եթէ գի-
տութեամբ. այլ յամենայնի յայտնեցաք զանձինս ամենեւին
7 առ ձեզ։ * Եւ եթէ մեղայ ինչ զանձն խոնարհեցուցի, զի դուք
բարձրասջիք. զի ձրի
զա-

ձինս: (13) Ոմանք. Առաւ չափու ... Առ չափու: (14) Ո-
մանք. Եւս ձգեցուցանեմք զանձ": (17) Ոմանք. Զի որ
պարծիցի 'ի Տէր պարծի": (18) Յօրինակին. Որ զանձինս իւր
ընծայեցն": (18) Այլ օրինակ ունի. Զանձն իւր ընէ":
Գլ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Զի խօսեցայ զձեզ առն: (3) Ո-
մանք. Այլ երկնչիմ, գուցէ իբրեւ օձն խաբ"... խորա-
մանկութեամբ իւրով ապականեսցին: (4) Ոմանք. Զի թէ
որ գայ"... զոր մեք ոչ քար"... զոր ոչն առէք: (5) Ո-
մանք. Թէ ոչ իւիք պակաս գտայ քան զգլխաւ: (6) Օրի-
նակ մի. Զի թէպէտ եւ տգ"... այլ ոչ գիտութեամբ. առ-
նայն յայտնեցաք զանձինս:

Digitized by Google

զաւետարանն այ աւետարանեցի ձեզ: * զայլ եկեղե_ 8
ցիս կողոպտեցի, առեալ թոշակ 'ի ձէր սպասաւորութեանդ.
* Եւ յորժամ եկի առ ձեզ. թէպէտ եւ պակասեցայ 9
ինչ, ոչ զոք 'ի ձէնջ ծանրացուցի, զի զպակասութիւն
իմ լցին եղբարքն եկեալք 'ի Մակեդոնիացւոց. եւ յա_
մենայնի առանց ծանրանալոյ ձեզ զանձն իմ պահե_
ցի՝ եւ պահեցից: * զի գոյ յիս ճշմարտութիւն քի: 10
բ դ Զի պարծանքս այս ոչ արգելցին յինէն 'ի կողմանս
աքայեցւոց: * Ընդէ՞ր. իբրու թէ ոչ սիրեցի զձեզ. 11
զայն այ գիտէ. * զոր առնեմս՝ եւ արարից. զի հա_ 12
տեցից զպատճառս այնոցիկ՝ որ զպատճառսն կամիցին.
զի որով պարծին, եւ նոքա իբրեւ զմեզ գտանիցին:
* Զի այնպիսիքն սուտ առաքեալք, մշակք նենգաւորք, 13
կերպարանեալք 'ի կերպարանս առաքելոց քի: * եւ չէ 14
ինչ զարմանք. քանզի եւ ինքն սատանայ կերպարանի
'ի հրեշտակ լուսոյ. * եւ ոչինչ է մեծ՝ թէ եւ պաշտօ_ 15
նեայք նր կերպարանին իբրեւ զպաշտօնեայս արդա_
րութե. որոց կատարածն եղիցի ըստ գործոց իւրեանց:
* Դարձեալ ասեմ. մի ոք համարեսցի զիս անզգամ. 16
ապա թէ ոչ, գոնէ՝ իբրեւ զանզգամ ընկալարուք զիս,
զի եւ ես փոքր մի ինչ պարծեցայց: * եւ զոր խօսիմս, ոչ 17
եթէ ըստ տն ինչ խօսիմ. այլ իբրեւ անզգամութբ՝ ըստ
կարգի այդց պարծանաց: * Եւ քանզի բազումք պար_ 18
ծին ըստ մարմնոյ, ապա եւ ես պարծեցայց: * քաղցրու_ 19
թբ անսայք անմտացն՝ ձեր իմաստունքդ: * քանզի 20
դուք անսայք. եթէ ոք խածէ՛ զձեզ, եթէ ոք ծառայե_
ցուցանէ՛, եթէ ոք ուտէ՛ զձեր, եթէ ոք առնու ինչ,
եթէ ոք հպարտանայ, եթէ ոք զձեզ յերեսս հար_
կանէ: * ըստ անարգանաց ասեմ, իբրեւ թէ մեք տը_ 21
կարացաք. յոր ինչ ոք համարձակիցի. անզ_
գամութբ ասեմ, համարձակիմ եւ ես: * Եբրայեցիք 22
իցեն, եւ ես. իսրայելացիք իցեն. եւ ես. զաւակ աբրահա_
մու իցեն, եւ ես. * պաշտօնեայք քի՞ իցեն, յանդգ_ 23
նա_

(8) Օրինակ մի. Կողոպտեցի ոչ առեալ զթո՛: (9) Ոմանք. Զպակասութի իմ. . . պարհեցի. եւ պարհեցից: (10) Ոմանք. Քանզի գոյ իսկ ճշ՛: (12) Ոմանք. Առնեմն արարից. . զպատճառս այնոցիկ՝ որ զպատճառս կամիցին, զի որով պարծիցինն: (15) Ոմանք. իբրեւ պաշտօնեայք: (17) 'Ի բազ՛ս գիրս. Ըստ տն ինչ խօսիմ: (18) 'Ի բազ՛ս գիրս. Ըստ մարմնոյ, որպէս եւ ես: (19) Այլք. Մտադիւր իմն անսայք: (20) Ոմանք. Թէ ոք խածէ: (21) Ոմանք. Յոր ինչ ոք համարձակեսցի: (22) Ոսկան. Զաւակք աբրա՛: (23) Ոմանք. Եւ ես յանդգնագոյն ա՛: (23) Յօրինակին. Եթէ բանիւ, աւելի քան:

Digitized by Google

անզգոյնս ասացից՝ թէ առաւել եմ ես: եթէ վաստա-
կօք՝ առաւել, եթէ զանիւք՝ եւս առաւել, եթէ բան-
տիւ՝ աւելի քան զնա, եթէ մահուամբք՝ բազում ան-
24 գամ: * 'ի հրէից, հնգիցս՝ քառասուն միով պակաս
25 առի. * երիցս ձաղկեցայ. միանգամ քարկոծ եղէ.
երիցս նաւաբեկ եղէ. զտիւ եւ զգիշեր յանդունդս տա-
26 ռապեցայ. * 'ի ճանապարհս բազում անգամ: Վտանգս 'ի
գետոց, վտանգս յաւազակաց, վտանգս յազգէ, վտանգս 'ի
հեթանոսաց, վտանգս 'ի քաղաքի, վտանգս յանապատի,
27 վտանգս 'ի ծովու, վտանգս 'ի սուտ եղբարց: * 'ի ջանս
եւ 'ի վաստակս. 'ի տքնութիւնս բազում անգամ, 'ի քաղց եւ
'ի ծարաւ. 'ի պահս բազում անգամ. 'ի ցուրտ եւ 'ի մեր-
28 կութեան: * Թող զայլ նեղութիւնսն. եւ զի հանապազ
խուժանն 'ի վերայ իմ կուտէր, եւ հոգք ամենայն ե-
29 կեղեցեաց: * Ո՞ հիւանդանայ, եւ ոչ ես հիւանդանամ.
30 ո՞ գայթագղի, եւ ոչ ես տապանամ: * Եթէ պարծել
31 ինչ պարտ իցէ, զտկարութեան պարծեցայց: * Այ եւ
Հայր Տն մերոյ Յի Քի՝ որ է օրհնեալ յաւիտեանս,
32 գի ոչ ստեմ: * 'Ի Դամասկոս ազգապետն արետայ ար-
33 քայի պահէր զքաղաքն դամասկացւոց ունել զիս. * եւ
ընդ պատուհանն վանդակաւ կախեցայ ընդ պարիսպն,
եւ փախեայ 'ի ձեռաց նորա:

ՃՂ

Գլ. ԺԲ.

1 Պարծել ինչ պարտ իցէ. այլ օգնէ ինչ ոչ:
2 Բայց եկից 'ի տեսիլս եւ յայտնութիւնս Տն: * գի-
տեմ այր մի 'ի Քս յառաջ քան զչորեքտասան ամ. եթէ
մարմնով՝ ոչ գիտեմ, եւ եթէ առանց մարմնոյ՝ ոչ գի-
տեմ, Այ գիտէ. յափշտակեալ զայնպիսին մինչեւ յեր-
3 րորդ երկինս: * եւ գիտեմ զայնպիսի այր. եթէ մարմ-
նով եւ եթէ առանց մարմնոյ՝ ոչ գիտեմ. Այ գիտէ,
* զի

Ոմանք. Եթէ բանտիւք: (26) 'Ի լուս''. նշանակի ց, 'ի վէ տ բառին' 'ի գետոց. Թէպէտ անհարկեւոր առնել՝ 'ի գե-ցոց: որոյ իմաստն անյայտ է: (26) Ոմանք. Վտանգս 'ի քաղա-քէ: (27) Ոմանք. Եւ 'ի մերկութե: (28) Ոմանք. Նեղու-թիւս... եկեղեցեացն: (29) Ոմանք. Եւ ես ոչ հիւանդ'': (31) Ոմանք. Այ հայր Տն մե՛: (31) Ոսկան յաւելու. Յսի Քսի գիտէ: (31) Ոմանք. Յաւիտեանս ամէն: (32) Ոմանք. Արետ արքայի: Ոսկ 'ի լուս''. Տմ Գըլ... հաւաքեալ մե-քում նշանակէն. Անէր հերոդի էր արետաս այս: (33) Ո-մանք. Կախեալ Է պարիսպն փախեայ:

Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. 'Ի տեսիլս եւ 'ի յայտնութիւնս: (2) Ոս-կան. Գիտեմ զայր մի... մինչեւ յերրորդ երկինս: (2) Ո-մանք. Յափշտակեալ զայնպիսին:

Digitized by Google

* զի յափշտակեցաւ 'ի դրախտն. և լուաւ բանս ան- 4
ճառս, զոր ոչ է պարտ մարդոյ խօսել: * Վասն այն- 5
պիսւոյն պարծեցայց. այլ վն անձին ինչ ոչ պարծե-
ցայց. բայց եթէ 'ի տկարութիւնս: * Զի եթէ և կամիցիմ 6
պարծել, ոչ եղէց անզգամ. քանզի զարդարն ասեմ:
այլ խնայեմ, գուցէ ոք համարիցի յիս աւելի, քան
զոր տեսանիցէ յիս՝ կամ լսիցէ յինէն: * Եւ զի մի 7
առաւելութեամբ յայտնութեանցն հպարտացայց, տուաւ ինձ
խայթոց մարմնոյ, հրեշտակ սատանայ՝ կոփել զիս. զի մի
հպարտացայց: * Եւ վն այնորիկ երիցս անգամ աղա- 8
չեցի զՏր՝ զի 'ի բաց արասցէ յինէն. * Եւ ասէ ցիս. 9
շատ է քեզ շնորհք իմ, զի զօրութիւն իմ 'ի տկարութեան
կատարի: Եւ արդ՝ լաւ ևս լիցի ինձ պարծել 'ի տկա-
Գ Գ րութիւնս, զի բնակեսցէ յիս զօրութիւն Քի: * Վասն որոյ 10
հաճեալ եմ ընդ տկարութիւնս, ընդ թշնամանս, ընդ վիշ-
տըս, ընդ հալածանս, և ընդ նեղութիւնս վն Քի. զի
յորժամ տկարանամ, յայնժամ զօրանամ: * Եղէ 11
անզգամ, քանզի դուք ստիպեցէք. զի ինձ պարտ էր
'ի ձէնջ վկայութիւն առնուլ, թէ ոչինչ պակաս գտայ
քան զլաւ առաքեալսն. զի թէպէտ և ես ոչինչ եմ.
* Սակայն նշանք առաքելոյ գործեցան 'ի ձեզ, ամ համ- 12
բերութեամբ, նշանօք և արուեստիւք՝ և զօրութեամբք: * Եւ 13
արդ զի՞նչ իցէ, որով պակաս գտայք քան զայլ եկե-
ղեցիս. բայց եթէ այնու, զի ես զձեզ ոչ ծանրացա-
ցի. շնորհեցէք ինձ զզրկանդ զայդ: * Ահաւասիկ այս 14
երիցս անգամ պատրաստեալ եմ գալ առ ձեզ. և ձեզ
բեռն ինչ ոչ եղէց. զի ոչ խնդրեմ ինչ զձեր, այլ ըզ-
ձեզ. քանզի ոչ պարտին որդիք հարց գանձել, այլ
հարք որդւոց: * Բայց ես մտադիւրութեամբ ծախեցից և 15
ծախեցայց վն անձանց ձերոց. զի թէպէտ և յառա-
ւել սիրոյն զձեզ սակաւ սիրիցեմ: * Այլ գրեթէ 16
ես

(4) Ոմանք. Բանսն անճառս, զոր: (5) Յօրինակին. Բայց եթէ 'ի տկարութիւնս: (6) Ոմանք. Զի թէ և կամիցիմ... համարեսցի ինչ յիս աւելի: (7) Ոմանք. Առաւելութեամբն հպարտ": (7) Օրինակ մի. Հրեշտակ սատանայ: (8) Ոմանք. Երիցս աղաչեցի: (9) Ոմանք. 'Ի տկարութիւն կատարի": (10) Յօրինակին գրեալ. Հաճեալ եմ ընդ: (11) Յօրինակին. Դուք ստիպեցէք. զի ինձ: Ոսկան. Ստիպեցիք զիս. զի: (11) Օրինակ մի. Թէ ոչ պակաս գտայ քան զայլ առա". թէպէտ և ես ոչ ունիմ (12) Ոմանք. Նշանք առաքելոց: (13) Ոմանք. Պակաս գտայ քան... զձեզ ինչ ոչ ծանր": (14) Ոմանք. Զի և ձեր բեռն ինչ ոչ եղէ: (14) Ոմանք. Քանզի ոչ խնդրեմ: (16) Ոմանք. Էի, և խելօք կալայ:

Digitized by Google

Եւ ես ոչինչ ծանրացայ ձեզ. այլ քանզի խորագէտ էի,
17 խնելօք կալայ զձեզ։ * մի թէ որովք առաքեցին առ ձեզ,
18 նոքօք ինչ ագահեցի 'ի ձէնջ։ * Աղաչեցի զտիտոս՝ և
առաքեցի ընդ նմա զեղբայրն։ մի թէ ագահեաց ինչ
զձեր տիտոս։ ոչ նովի՞ն ոգւով գնացաք. ոչ նովի՞ն
19 շաւղօք շրջեցաք։ * Դարձեալ՝ համարիցիք եթէ յա- Գ.Ղ.
ղագս անձանց ինչ ձեզ պատասխանեմք. առաջի այ 'ի քս խօ-
20 սիմք, զի այն ինչ սիրելիք. վն ձերոյ շինութեան է։ * այլ
երկնչիմ, գուցէ եկեալ՝ ոչ որպիսիս կամիցիմն գտա-
նիցեմ զձեզ, և ես՝ գտանիցիմ ձեզ՝ որպ և դուք ոչ
կամիցիք։ Գուցէ դարձեալ՝ հեռ, նախանձ, սրտմտու-
թիւնք, գրգռութիւնք, չարախօսութիւնք, քսութիւնք, հպար-
21 տութիւնք, ամբարտաւանութիւնք, խռովութիւնք։ * Գու-
ցէ դարձեալ յորժամ գայցեմ՝ նկուն ինչ առնիցէ
զիս այս իմ առ ձեզ. և սուգ առնուցում զբազ-
մաց յառաջագոյն մեղուցելոց, և ոչ ապաշխարե-
լոց՝ 'ի վերայ պղծութեան, և պոռնկութեան, և գիջու-
թեանն՝ զոր գործեցին։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Այս երիցս անգամ գամ առ ձեզ. զի 'ի բերանոյ եր-
2 կուց և երից վկայից հաստատեսցի ամ բան։ * յա-
ռաջ ասացի, և դարձեալ կանխաւ ասեմ, յանդիման
երկիցս անգամ. և այժմ 'ի բացուստ գրեմ յառաջա-
գոյն յանցուցելոցն՝ և այլոցն ամենեցուն. զի եթէ
3 եկից դարձեալ՝ ոչ խնայեցից։ * Եթէ զփորձ ինչ խնդ-
րէք զքի, որ խօսի ընդ ձեզ խօսի. որ հզօրացեալն
4 է 'ի ձեզ, և ոչ տկարացեալ։ * զի թէպէտ և խաչեցաւ
'ի մարմնոյ տկարութենէ, այլ կենդանի է զօրութեամբն այ։
և մեք թէպէտ և տկարանայցեմք ընդ նմա, այլ կենդա-
նի

---

(17) Ոմանք. Առաքեցի առ ձեզ, նոքօք ագահեցի՞ ինչ 'ի ձէնջ։ (18) Ոմանք. Եւ աղաչեցի.. հոգւով գնա"։ (19) Ոմանք. Վն ձեր փրկութեան և շինութեան է։ (20) 'Ի լուսո". Ոչ որպ ես կամիմ". Համաձայն յոյն բնագ. 'ի քնաք"։ (20) Ոմանք. Ոչ որպ կամիցիմ գտա"... նախանձ, սրտմտութիւնք, գրգռ"։ Ուր օրինակ մի. Գրգռութիւնք, ատութիւն, խռովութիւն։ (20) Ոսկան յաւելու. Որպիսի և դուք ոչ... խռովութիւնք եղեն 'ի մէջ ձեր։ (21) Ոմանք. 'Ի վերայ գիջութեան և պղծութեան և պոռն"։

Գլ. ԺԳ. (1) Յոմանս պակաս. Երից վկայից հաստա"։ (2) Ոմանք. Յանդիման երիցս.. գրեմ վն յառա".. դարձեալ ոչ անխնայեցից։ (3) Ոմանք. Զքսէ, որ խնե ընդ ձեզ։ (4) Ոմանք. Այլ և կենդանի է զօ"։ (4) Ոմանք յաւելուն. Նմա զօրութեն այյ 'ի ձեզ։

Digitized by Google

ԳԿ նի կեցցուք ընդ նմա զօրութեամբ այ ։ * Փորձեցէք զան- 5
ձինս ձեր, եթէ կայցէք ՚ի նմին հաւատս. քննեցէք զան-
ձինս, եթէ ոչ գիտէք զանձինս, զի քս յս ՚ի ձեզ է.
բայց եթէ անպիտանք իցէք ։ * Այլ ակն ունիմ թէ 6
գիտիցէք. զի մեք ոչ եմք անպիտանք ։ * Այլ խընդ- 7
րեմք յայ՝ զի մի ինչ արասցէ ձեզ չար ։ ոչ զի մեք ըն-
տիրք երեւեսցուք, այլ զի դուք զբարիս գործիցէք.
և մեք անպիտանք գտանիցեմք ։ * զի ոչ կարեմք ինչ 8
հակառակ կալ ճշմարտութեան. այլ վերակացու եմք
ճշմարտութեան ։ * Խնդամ եմք՝ յորժամ մեք տկարանայ- 9
ցեմք, և դուք զօրաւորք իցէք. զայս իսկ և աղօթս
առնեմք զձեր հաստատութենէդ ։ * վասն այնորիկ զայս 10
՚ի հեռուստ գրեմ. զի մի յորժամ եկից՝ սաստկութեամբ
վարեցայց՝ ըստ իշխանութեանս, զոր ետ ինձ տր ՚ի շի-
նել՝ և ոչ ՚ի քակել ։ * Այսուհետև եղբարք, ուրախ լե- 11
րուք, հաստատուն կացէք, մխիթարեցարուք, միաբան
լերուք. խաղաղութիւն արարէք. և ած խաղաղութեան և
սիրոյ՝ եղիցի ընդ ձեզ ։ * Ողջոյն տուք միմեանց ՚ի համ- 12
բոյր սրբութեան ։ Ողջոյն տան ձեզ սուրբք ամ ։ * Շնոր- 13
հքն տն մերոյ յսի քսի, և սէրն այ, և հաղորդութիւն
հոգւոյն սրբոյ, ընդ ձեզ ամենեսին, ամէն ։

Առ Կորնթացիս երկրորդ՝ գրեցաւ ՚ի Փիլիպեայ, ՚ի ձեռն Տի-
տոսի և ղուկասու ։ Տուն. ՇԴ ։

---

(5) Ոմանք. Եթէ կայք ՚ի նոյն . . . եթէ ոչ գիտիցէք . . . եթէ անպիտանք իցէք ։ (6) Ոմանք. Բայց ակն ունիմ եթէ գիտի՛՛ ։ (7) Բազում. Եւ մեք անպիտանք իցեմք ։ (10) Ոմանք. ՚ի հեռուստ գրեմք ։ (13) Օրինակ մի. Եւ խաղաղութիւն հոգւոյն սրբոյ ։ (13) ՚Ի բազմս գիրս. Ընդ ձեզ ամենեսին. ամէն ։

* ՚Ի վախճանի ոմանք. Երկրորդ թուղթ՝ գրեցաւ . . . տի-տոսի և ղուկեայ ։

* ՚Ի Գրչագիր օրինակաց ոմանք յայսմ վայրի չէր երկրորդ թղթոյս կորնթացւոց, յորէն զթուղթ մի կորնթացւոց առ պաւղոս. և պաւղոսի առ նոսա, մակագրեալ Թուղթ երրորդ առ կորնթացիսն. զորս օրինակն մեր ընդ այլոց բազմաց դնէ ՚ի վախճանի երեքտասան թղթոց առաքելոյն. ըստ որում և մեք առնեմք կարգել ՚ի յաւելուած մասինս ։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Գաղատացիս Թղթոյն :

Զայս առաքէ 'ի Հռովմայ առ որս տեսեալ էր և գիտէր, և աշակերտեալ էր . և է պատճառ թղթիս՝ այս : Ուսեալ էին բարւոք քաղաքացիքն յառաքելոյ, և հաստատեալ էին ընտանեգոյն քի . և ընթացակիցք էին առաքելոյս, հրապուրեցան յոմանց թլփատել : զայս ոմ յոմանց լուեալ առաքելոյն գրէ առ նս : Եւ յառաջագոյն վկայէ նոցա՝ յաղագս որոց ունէին զհաստատուն ընտանացեալք քի ուխտին, մեղադրէ թէ յեմարութէ գործեցին, և այսպանէ զնս : յետ այսորիկ ա՛ւ ընդունի զբերանն ըստ հաւատոցն աբրահամու . և ցուցանէ յօրինացն, և 'ի կանանցն աբրահամու առաւել օրինակի, զի փնչ 'ի դէմ ծառայակից ազատութեն, և այժմ դադարեալ է վն քի գալստեանն : Եւ այսպէս եցոյց զի ա՛ նորէնք յանցանիցն . այլ մանաւանդ ունել 'ի քն զհաւատս, և գիտել, եթէ որ 'ի քն ընդ կեցցէ զմարմին որ 'ի մարմնի : Եւ այսպէս դադարեալ ուղղակի զբերանն յայտնեալ . կատարէ զթուղթն :

Գլուխք առ Գաղատացիս Թղթոյն :

ա . Յետ ողջունին՝ պատմութիւն իւրոյ 'ի հրէութեն փոխելոյ ընդ յայտնութեն :

բ . Վն արդարելոցն Այ 'ի հաւատոց անտի կենացն լինելոյ :

գ . Վն Կեփայի դիմադարձ լինելոյ, և թէ 'ի հաւատոցն՝ և ո՛չ յօրինացն է փրկութիւն :

դ . Թէ 'ի հաւատոցն է որդիութիւն՝ և ո՛չ յօրինաց անտի :

ե . Թէ և աբրահամ 'ի հաւատոցն արդարացաւ՝ ո՛չ մերոյ օրինակէ :

զ . Թէ և օրէնքն ո՛չ արդարացուցանեն, այլ յանդիմանեն և անէծս 'ի վր դնեն՝ զոր քն լուծանէ :

է . Թէ ո՛չ յօրինաց անտի, այլ յաւետեացն են բարութիք, և օրէնքն յառաջագոյն կարծիք են յանդիմանութեն :

ը . Թէ ընդ արարածովք էին՝ որք ընդ օրինօքն էին :

թ . Թէ յաղագս կնոջն աբրահամու և 'ի բանն որդին օրինակ երկուց՝ մի՛ պարտ ծառայել օրինացն :

ժ . Թէ կոչումն մեր մի՛ ընդ ազատութեամբ և ընդ օրինօք՝ վն քի լարլարանացն :

ժա . Հաստատութիւն գրոյն ըստ հոգւոյն ազատութեն :

ժբ . Հրաժեշտ յայտնյանէ որք 'ի թլփատութեն յգեն . և յօժարութե 'ի նոր կեանս ըստ հոգւոյն :

Digitized by Google

ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա.

գգ ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՈՉ 1
'ի մարդկանէ և ոչ 'ի ձեռն մարդոյ, այլ
'ի ձեռն յՒի քՒի, և այ հօր՝ որ յարոյց
զնա 'ի մեռելոց. * և որ ընդ իս են եղ- 2
բարք ամենեքին, եկեղեցեացդ գաղատացւոց։ * Շը- 3
նորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ 'ի հօրէ, և 'ի տնէ
մերմէ յՒէ քՒէ. * որ ետ զանձն իւր վասն մեղաց 4
մերոց, զի զմեզ փրկեսցէ յաշխարհէս աստի չարէ,
ըստ կամացն այ և հօր մերոյ. * որում փառք յաւի- 5
տեանս. ամէն։ * Զարմանամ՝ զի այդպէս վաղվաղակի 6
փոփոխիք յայնմանէ որ կոչեացն զձեզ 'ի շնորհսն քՒի՝
յայլ աւետարան. * որ ոչ գոյ այլ. բայց եթէ իցեն 7
ոմանք որ խռովեցուցանիցեն զձեզ, և կամիցին շըր-
ջել զաւետարանն քՒի։ * Այլ թէ մեք, կամ հրեշ- 8
տակ յերկնից աւետարանեսցէ ձեզ աւելի քան զոր
աւետարանեցաքն ձեզ, նզովեալ լիցի։ * որպէս յա- 9
ռաջագոյն ասացաք՝ և արդ դարձեալ ասեմ, եթէ
ոք աւետարանեսցէ ձեզ աւելի քան զոր առէքն, նը-
զովեալ լիցի։ * Արդ՝ մարդկան հաճոյ լինիցիմ, թէ 10
այ. կամ խնդրիցեմ մարդկան հաճոյ լինել։ եթէ առա-
ւելին մարդկան հաճոյ լինէի, ապա քՒի ծառայ ոչ էի։
Ա * Ցուցանեմ ձեզ եղբարք զաւետարանն, որ աւետա- 11
րա-

գղ

---

* Յօրինակի միում սփանոր 'ի վերնագրին՝ եւ 'ի յաւելուս ոմանց զանց արարեալ էր գրել՝ Թուղթ. զոր մեք յաւելեալն միայնակ եղաք ըստ պատշաճի։

Գլ. ա. (2) Ոմանք. Եղբարք ամենեքեան, եկեղեցւոյդ գաղ"։ (3) Ոմանք. Յայ հօրէ մերմէ՝ եւ 'ի տնէ յՒէ քէ։ (4) Ոմանք. Այ եւ հօր մերում։ (5) Ոմանք յաւելուն. Յաւիտեանս յաւիտենից՝ ամէն։ (6) Ոմանք. Զարմանամք զի ... 'ի շնորհսն քի։ (7) Ոմանք. Որ խռովեցուցանեն զձեզ, եւ կամին շր"։ (8) Ոմանք. Այլ եթէ մեք. ձ աւետարանեմք ձեզ։ (9) Յօրինակին գրեալ էր. Եւ արդ դարձեալ։ (9) Ոմանք. Դարձեալ ասեմք ... նզովեալ եղիցի։ (10) Ոմանք. Եւ եթէ առաւելին։ (11) Ոմանք. Քէի եւ ես ոչ 'ի մար"։

12 բանեցաւ յինէն. զի ոչ է ըստ մարդոյ. * քանզի և ոչ
ես ՚ի մարդոյ առի, և ոչ ուսայ յումեքէ, այլ ՚ի յայտ-
13 նութեան՝ յՆի քՍի: * Քանզի լուեալ իսկ է ձեր զիմ
գնացսն որ երբեմն ՚ի հրէութեան անդ, զի անչափ հա-
14 լածէի զեկեղեցին այ, և աւար հարկանէի զնա: * և
յառաջադէմ էի ՚ի հրէութեան՝ քան զբազում հասակակիցս
իմ որ յազգին իմում էին. առաւել նախանձախնդիր
15 էի իմոց հայրենի աւանդութեանցն: * Այլ յորժամ
հաճեցաւ ած, որ ընտրեաց զիս յորովայնէ մօր իմոյ, և
16 կոչեաց ՚ի ձեռն շնորհաց իւրոց, * յայտնել զորդին
իւր ինև, զի աւետարանեցից զնա ՚ի հեթանոսս: անդ-
էն վաղվաղակի ոչինչ զգացուցի մարմնոյ և արեան.
17 * և ոչ ելի յԵմ առ որ յառաջագոյն քան զիս առա-
քեալսն էին. այլ չոգայ յԱրաբիա, և դարձեալ դար-
18 ձայ ՚ի Դամասկոս: * Ապա յետ երից ամաց ելի յԵմ
տեսանել զՊետրոս. և եղէ առ նմ աւուրս հնգետա-
19 սան: * Զայլ ոք յառաքելոց անտի ոչ տեսի, բայց միայն
20 զՅակովբոս. զեղբայրն տն: * Այլ զոր գրեմս առ ձեզ.
21 ահաւասիկ առաջի այ, զի ոչ ստեմ: * Ապա եկի ՚ի
22 կողմանս Ասորւոց և Կիւլիկեցւոց: * և յանծանօթս
էի երեսօք եկեղեցեացն՝ որ ՚ի Թլփատութէ անտի էին
23 ՚ի քս: * Բայց զի լսելով լուեալ էր, թէ որ հալածէրն
զմեզ յայնժամ, արդ աւետարանէ զհաւատսն՝ զոր եր-
24 բեմն խախտէր: * և փառաւոր առնէին ինև զած:

ԳԼ. Բ.

1 Ապա յետ ամաց չորեքտասանից, միւս անգամ ելի Բ
2 յԵմ ընդ Բառնաբայ, առեալ Է իս և զՏիտոս: * և ե. կ.
ելի ըստ յայտնութեն, և զգացուցի նց զաւետարանն՝
զոր քարոզէի ՚ի հեթանոսս, առանձինն այնոցիկ՝ որ
կարծեալքն էին, գուցէ ընդունայն ինչ ընթացեալ
3 իցեմ, կամ ընթանայցեմ: * Այլ և ոչ Տիտոս որ ընդ
4 իս ՚ի հեթանոսաց էր, բռնադատեցաւ թլփատել. * այլ
վն սպրդողաց սուտ եղբարցն, որք սպրդեցին մտա-
նել դիտել զազատութիւն մեր՝ զոր ունիմք ՚ի քս յս.
զի

(13) Ոմանք. Զիմ գնացս, որ.. ՚ի հրէութե անդր: (15) Ո-
մանք. Եւ կոչեաց զիս ՚ի ձե": (16) Ոմանք. Արդէն վաղ զի
ոչ զգացոյ": (16) Ովկան. Ոչ ինչ առի համբաւանս մարմ-
նոյ և արե": (18) Ոմանք. Եւ եղէ առ նմ աւուրս: (20) Ո-
մանք. Այլ որ գրեմ առ: (22) Ոմանք. Եւ անծանօթ
էի երեսե": (23) Օրինակ Գ. Երբեմն խախտանէր:
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Ամաց չորեքտասանից... Է իս զՏի-
տոս: (2) Ոմանք. Զոր քարոզեցի ՚ի հեթ": (3) Ոմանք. Որ
՚ի հեթանոսաց Է իս. էր: (4) Յօրինակին. Մտանել դի-

Digitized by Google

զի զմեզ ծառայեցուսցեն ։ * որոց և ոչ առժամանակ 5
մի անսացաք հնազանդութեան․ զի ճշմարտութիւն աւե-
տարանին հաստատեսցի առ ձեզ ։ * Բայց ի կարծե- 6
լոցն եթէ իցեն ինչ, որպիսիք ոք երբեմն էին, ոչ ինչ
ինձ փոյթ․ քանզի ած ակն մարդկան ոչ առնու․ զի
ինձ կարծեցեալքն այնպիսի ինչ ոչ զգացուցին․ * այլ ընդ- 7
դէմ հակառակն, իբրև տեսին եթէ հաւատացեալ
է ինձ աւետարանն անթլփատութեան, որպէս պետրոսի 'ի
թլփատութեան ։ * զի որ յաջողեացն պետրոսի յառա- 8
քելութիւն թլփատութեան, յաջողեաց և ինձ 'ի հեթա-
նոսս ։ * Իբրև ծանեան զշնորհսն որ տուեալ էին ինձ, 9
յակովբոս, և կեփաս, և յոհաննէս, որ կարծեալ սիւն-
քն էին, ձեռն ետուն հաւանութեան ինձ և բառնաբայ․
զի մեք 'ի հեթանոսս, և նոքա 'ի թլփատութիւն․ * բայց 10
միայն զի զաղքատսն յիշեսցուք․ զոր և ես փութա-
ցայ զնոյն առնել ։

Գ * Այլ յորժամ եկն կեփաս յանտիոք, ընդդէմ դառ- 11
ԵԴ ձայ նմա․ քանզի դատ իբրև ստգտեալ իսկ էր ։ * քան- 12
զի մինչև եկեալ էին ոմանք առ 'ի յակովբայ, ընդ
հեթանոսս ուտէր անխտիր․ իսկ իբրև եկին, զատա-
նէր՝ և որոշէր զանձն, երկուցեալ յայնցանէ որ 'ի
թլփատութենէ անտի էին ։ * և կեղծաւորեցան ընդ նմա 13
և այլ հրեայքն․ մինչև բառնաբաս անգամ խոնարհե-
ցաւ 'ի նոցա կեղծաւորութիւն ։ * Այլ իբրև տեսի, 14
թէ ոչ ուղիղ գնան 'ի ճշմարտութիւն աւետարանին, ա-
սեմ ցկեփաս առաջի ամենեցուն, եթէ դու որ հրեայդ
ես՝ հեթանոսաբար և ոչ հրէաբար կեաս, զիարդ ստի-
պես հեթանոսաց լինել հրէաբար ։ * զի մեք բուն հը- 15
րեայք եմք, և ոչ 'ի հեթանոսաց մեղաւորք ։ * Զայս 16
գիտեմք, եթէ ոչ արդարանայ մարդ 'ի գործոց օրէ-
նաց, եթէ ոչ 'ի հաւատոցն յսի քսի․ և մեք 'ի քս յս
հաւատացաք, զի արդարասցուք 'ի հաւատոցն քսի, և
ոչ 'ի գործոց օրինաց․ զի 'ի գործոց օրինաց ոչ ար-
դարասցի ամենայն մարմին ։

* իսկ

մեւզա" ։ (4) Ոմանք․ Զմեզ ծառայեցուցանեն ։ (5) Ոմանք․ Հաստատեսցի 'ի ձեզ ։ (6) Ոմանք․ Բայց զկարծեցեալսն թէ իցեն․․ որպիսիք երբեմն էիք, ինձ չէ փոյթ ։ (7) Ոմանք․ Որպէս և պետրոսին թլփա" ։ (8) Ոմանք․ Զի զոր յաջող" ։ (9) Օրինակ մ․ Եւ իբրև տեսին զշնորհս ։ (9) Ոմանք․ Որ կարծեալք սիւնք էին ։ (11) Ոմանք․ Ընդդէմ դարձան նմա ։ (12) Ոմանք․ Քանզի մինչև եկեալ ։ (13) Ոմանք․ Եւ այլ հրէայքն ը նմա ։ (14) Ոմանք․ Եթէ ոչ ուղիղ գան 'ի ճշ" ․․․ հեթանոսաբար կեաս և ոչ․․․ լինել հրէերէն ։ (16) Ոմանք․ Օրինայն ոչ արդարանայ

17 * Կամ եթէ մինչ խնդրելովն արդարանալ 'ի Քս, և գը- Դ
տանիցիմք մեղաւորք. ապաքէն Քս մեղաց պաշտօ-
18 նեայ եղև. քաւ լիցի։ * Զի եթէ զոր քակեցին, ըզ-
նոյն միւսանգամ շինիցեմ. ապա յանցաւոր զանձն իմ
19 ես ինձէն երևեցուցանեմ։ * զի ես օրինօք օրինացն
20 մեռայ, զի Այ կեցից, և ընդ Քսի 'ի խաչ ելից։ * և
կենդանի եմ այսուհետև, ոչ ես՝ այլ կենդանի է յիս
Քս։ Այլ որ այժմս կեամ մարմնով, հաւատովք որդ- Եզ
ւոյն Այ կեամ. որ սիրեացն զիս, և մատնեաց զանձն
21 վս իմ։ * և ես ոչ անարգեմ զշնորհսն Այ։ զի եթէ յօ-
րինաց անտի էր արդարութի, ապա Քս զուր մեռաւ։

Գլ. Գ.

1 Ո՛վ անմիտ գաղատացիք, ո՞ նախանձ արար զձեզ. ո-
րոց գրեթէ առաջի աչաց յՍ Քս գրեցաւ 'ի խաչ
2 ելեալ։ * Զայս միայն կամիմ ուսանել 'ի ձէնջ. 'ի գոր-
ծոց օրինաց զհոգին ընկալարո՞ւք՝ թէ 'ի լրոյ հաւա-
3 տոց։ * այդչափ անմի՞տ էք. սկսեալ հոգւո՛վ և արդ
4 մարմնո՞վ վախճանիք։ * և այնչափ անցք անցի՞ն ընդ
5 ձեզ զուր, եթէ իցէ զուր։ * Իսկ արդ՝ որ բաշխեաց
'ի ձեզ զհոգին, և աշխատեաց 'ի ձեզ զզօրութիս. 'ի գոր-
ծոց օրինաց է՝ եթէ 'ի լրոյ հաւատոց։
6 * Որպէս աբրահամ հաւատաց յԱծ՝ և համարեցաւ նմ. Ե
7 յարդարութի։ * գիտասջի՞ք արդեւք. զի որք 'ի հաւա-
8 տոց անտի են, նոքա են որդիք աբրահամու։ * Յա-
ռաջագոյն գիտէր գիր, եթէ 'ի հաւատո՛ց անտի ար-
դարացուցանէ Ած զհեթանոսս, յառաջագոյն խոստա-
ցաւ Ած աբրահամու. թէ 'ի քեզ օրհնեսցին ամենայն
9 ազգք։ * Այսուհետև որք 'ի հաւատոց անտի են,
օրհնին ընդ հաւատացելոյն աբրահամու։

* Զի

տամ։ (17) Ոմանք. Կամ արդ մինչ խնդ"... և գտանիցիմք մեք մեղաւո"։ (18) Ոսկան. Զոր քակեցի։ (18) Ոմանք. Զանձն ես ինձէն։ (19) Ոմանք. Զի Այ կեցից։ (20) Ոմանք. Որդւոյն Այ կամ.. զանձն իւր վս մեր։ (21) Ոմանք. Անտի է արդարութի։

Գլ. Գ. (1) Ոսկան յաւելու. Արար զձեզ՝ ոչ հնազանդիլ ճշմարտութեն, որոց գրե"։ (1) Ոմանք. Գրեցաւ Քս յՍ։ (2) Բազմք. Եթէ 'ի լրոյ հաւա"։ (3) Ոմանք. Անմիտք էք։ (4) Ոմանք. Ընդ ձեզ 'ի զուր։ (5) Ոմանք. Որ բաշխեաց... և յաջողեաց 'ի ձեզ զօրութի.. օրինաց էր թէ 'ի լրոյն հաւա"։ (6) Ոմանք յաւելուն. Որպէս և գրեալ է. Եթէ աբրահամ հաւատաց յԱծ։ (7) Ոմանք. Գիտասջիք արդեւք.. 'ի հաւատոյ անտի են։ (8) 'Ի բազմ. օրին. Խոստացաւ Ած աբրահամու"։ (9) Ոմանք. Օրհնեսցին. Է հաւա"։

Digitized by Google

Գ * Զի որ միանգամ 'ի գործոց օրինացն են, ընդ անէ- 10
ծիւք են. քանզի գրեալ է, Թէ անիծեալ ամ մարդ,
որ ոչ կացցէ յամ գրեալսն 'ի գիրս օրինաց՝ առնել
զամ: * Զի օրինօքն ոչ ոք արդարանայ առաջի այ, այն 11
ԿԸ յայտ իսկ է. զի արդարն՝ աւէ 'ի հաւատոց կեցցէ:
* բայց օրէնքն չեն 'ի հաւատոց, այլ որ արասցէ զայն՝ 12
կեցցէ 'ի նոսին: * Քս գնեաց զմեզ յանիծից օրինացն, 13
եղեալ վս մեր անէծք. զի գրեալ է, Թէ անիծեալ
ամ որ կախեալ կայցէ զփայտէ. * զի 'ի հեթանոսս օրհ- 14
նութիւն աբրահամու եկեսցէ 'ի քս յս. զի մեք զաւե-
տիս հոգւոյն սիրոյ ընկալցուք հաւատովք:
Ե * Ըստ մարդկութեն՝ ասեմ, եղբարք. ապաքէն զմարդ- 15
կան հաստատեալ կտակ՝ ոչոք կարէ անարգել, և ոչ
այլ հրաման 'ի վ րա ածէր առ: * Իսկ աբրահամու խոս- 16
տացան աւետիքն, և զաւակի նորա. և ոչ ասէ զաւա-
կաց՝ իբրև բազմաց, այլ իբրև զմիոյ, Թէ և զաւակի
քում, որ է քս: * Բայց զայս ասեմ, զկտակն յառա- 17
ջագոյն հաստատեալ յայ 'ի քս. օրէնքն որ յետ չորե-
արիւր և երեսուն ամի եղեն, ոչ կարեն խափանել առ
'ի խափանելոյ զաւետիսն: * Եթէ յօրինաց անտի է 18
ժառանգութիւն. ապա ոչ ես յաւետեացն: բայց աբրա-
համու աւետեօք շնորհեաց այ: * Իսկ զի՞նչ եղեն օ- 19
րէնք: յանցուածոց վս յաւելան, մինչև եկեսցէ զա-
ւակն որում խոստացեալն էր, կարգեալ հրեշտակօք
'ի ձեռն միջնորդի: * Իսկ միջնորդ՝ միոյ ուրուք ոչ է, 20
բայց այ մի է: * Իսկ արդ՝ օրէնքն հակառա՞կ իցեն ի- 21
ցեն աւետեացն այ. քաւ լիցի: զի եթէ տուեալ էին
օրէնքն՝ որ կարող էին կենդանի առնել. ապա հաս-
տատ յօրինաց անտի է արդարութիւն: * Այլ փակե- 22
ցին գիրք զամենեսին ընդ մեղօք, զի աւետիքն 'ի հա-
ւատոց անտի յսի քսի տացին հաւատացելոց: * մինչ 23
չև

(10) Ոմանք. Անիծեալ է ամ... ոչ կայցէ յամ 'ի գրեալսն օրինացն: (11) Յօմանս պէսս. Արդարն աւէ 'ի: (12) Ոմանք. Չեն 'ի հաւատոց անտի: (13) Ոմանք. Եթէ անիծեալ է ամ... կախեալ կայցէ: (14) Ոմանք. Հոգւոյն սիրոյ առցուք հաւատ": (16) Ոմանք. Իբրև զբազմաց... Թէ 'ի զաւակի քում որ է": (17) Ոմանք. Հաստատեալ յայ 'ի քս յս: (17) 'Ի չորս". այսր համարոյ Գրեթէ ամ Գրչագիրք համաձայն մերումս նշանակէին զայս. Աբրահամ ՃԼԵ. մինչև 'ի Ձ. ամ: և իսահակ կ. յակոբ ՃՃ. յովսեփ ՁԺ. յեգիպտոս ՃԻԵ. միանգամայն ՆԼ: (18) Ոմանք. Եւ ժառանգութիւն... աւետեօքն շնորհ": (19) Ոմանք. Իցեն օրէնքն: (21) Ոմանք. Զի Թէ տուեալ էին... անտի էր արդարութիւն: (23) Ոմանք. Ընդ օրինօքն փակեալ:

չէ՛ հաւատքն եկեալ էին, ընդ օրինօք փակեալ պահէաք ՝ի հանդերձեալ հաւատսն որ յայտնելոց էին ՝ի մեզ։
24 * Այլ օրէնքն դաստիարակ եղեն մեզ ՝ի Քն Յն, զի
25 ՝ի հաւատոցն արդարասցուք։ * այլ իբրեւ եկին հա-
26 ւատքն, ոչ եւս ընդ դաստիարակաւ եմք։ * քանզի ա-
27 մենեքին որդիք այ էք, հաւատովք ՝ի Յն Քն։ * Որք
միանգամ ՝ի Քն մկրտեցարուք, զՔն զգեցեալ էք. չիք
28 խտիր, * ոչ հրէի, եւ ոչ հեթանոսի. ոչ ծառայի, եւ
ոչ ազատի. ոչ արուի, եւ ոչ իգի. զի ամենեքեան դուք
29 մի էք ՝ի Քն Յն։ * Այլ եթէ դուք Քնի էք, ուրեմն
աբրահամու զաւակ էք, ըստ աւետեացն՝ ժառանգք։

ԳԼ. Դ.

1 Այս ասեմ. ցորքան ժամանակս ժառանգն տղայ Ը
է, չէ ինչ առաւել քան զծառայն. թէպէտ եւ Դ Է
2 տէր իցէ ամենեցուն. * այլ ընդ հոգաբարձուօք է՝ եւ
ընդ գաւառապետօք՝ մինչեւ ՝ի ժամանակակէտ հօրն։
3 * Նոյնպէս եւ մեք մինչ տղայքն էաք, ընդ տարերբք աշ-
4 խարհիս ՝ի ծառայութե՛ կայաք։ * Այլ իբրեւ եկն
լրումն ժամանակին, առաքեաց ած զորդին իւր՝ որ ե-
5 ղեւ ՝ի կնոջէ, եւ եմուտ ընդ օրինօք. * զի զնս որ ընդ
օրինօքն իցեն, գնեսցէ. զի մեք զորդեգրութե՛ ընկալ-
6 ցուք։ * Եւ զի էք դուք որդիք, առաքեաց ած զհո-
գի որդւոյն իւրոյ ՝ի սիրտս մեր, որ աղաղակէ աբ-
7 բա՛ հայր։ * այսուհետեւ չե՛ս ծառայ, այլ որդի. եւ
8 եթէ որդի, եւ ժառանգ այ։ * Այլ յայնժամ մինչ ոչ
գիտէիք զած, ծառայէիք այնոցիկ՝ որ ոչն էին ՝ի բնէ
9 աստուածք։ * այլ այժմիկ ծանեայք զած, մանաւանդ
թէ ծանուցայք իսկ յայ, զիա՞րդ դառնայք միւսան-
գամ ՝ի տարերս տկարս եւ յաղքատս, որոց միւսան-
10 գամ զանձինս ծառայեցուցանել կամիք։ * Զաւուրս
11 խորէք, եւ զամիս, եւ զժամանակս՝ եւ զտարիս։ * Երկն-
չիմ

---

(26) Օրինակ մ. Զի ամենեքեան որդիք այ եմք հաւա-
տովք ՝ի Քն Յն։ (27) Ոմանք. Որ միանգամ։ (29) Ոմանք.
Այլ թէ դուք... զաւակք էք ըստ։
Գլ. Դ. (1) Ոսկան. Չէ ինչ աւելի քան։ (3) Ոմանք.
Ընդ տարերբ աշխարհիս ՝ի ծառայութե կա՛՛։ (4) Ոմանք.
Լրումն ժմին.., զորդի իւր։ (5) Ոմանք. Զի զորս ընդ
օրի՛՛.. եւ զի մեք։ (6) Ոմանք. Զոգի որդւոյ ՝ի սիրտս
մեր, որով աղաղակէ. կամ, որ աղաղակեմք աբբա։
(8) Ալւ. Մինչ ոչն գիտէիք։ (8) Ոմանք. Ծառայ էիք..
որ ոչ էին։ (9) Ոմանք. Այլ այժմ ծանեայք զած...
միւսանգամ անդրէն ՝ի տարերսն ՝ի տկարս, եւ... որոց
միանգամ զանձինս ընծայեցուցանել կամիք։ (11) Ոմանք.

չիմ ՛ի ձէնջ, զուցէ թէ ՛ի զուր ինչ վաստակեցի ՛ի ձեզ։
* Եղերո՛ւք իբրեւ զիս, քանզի եւ ես իբրեւ զձեզ էի։ 12
Եղբա՛րք՝ աղաչեմ զձեզ, չիք ինչ ձեր մեղուցեալ առ
իս։ * Գիտէք դուք՝ զի տկարութեամբ մարմնոյ աւետա- 13
րանեցի ձեզ զառաջինն. եւ զփորձանսն որ ՛ի մարմնի
իմում էին, * ոչ անարգեցէք՝ եւ ոչ անգոսնեցէք. այլ 14
իբրեւ զհրեշտակ Այ ընկալարուք զիս, իբրեւ զՔս Յս։
* Իսկ արդ՝ ո՞ւր է երանութիւն ձեր։ Վկայ եմ ձեզ, 15
եթէ հնա՛ր ինչ էր՝ զաչս ձեր հանէիք եւ տայիք ինձ։
* Արդ՝ զի՞մ թշնամի իմն եղէ ձեզ, զի զստոյգն խօսե- 16
ցայ։ * Այլ նախանձեցուցանեն զձեզ ոչ ՛ի բարի. եւ 17
արգելուլ կամին զձեզ, զի նոցա նախանձաւո՛րք լինի-
ցիք։ * Բայց լաւ է նախանձաւոր լինել ՛ի բարիս յամ 18
ժամ, եւ ոչ միայն յորժամ ՛ի ձերում միջի իցեմ։ * Որ- 19
դեակք իմ, զորս դարձեալ վերստին երկնեմ, մինչեւ
նկարեսցի Քս ՛ի ձեզ։ * Կամէի այժմ գալ առ ձեզ, եւ 20
փոխել զբարբառ իմ. զի տարակուսեալ եմ ես վն ձեր։

ԴԴ

Թ * Ասէք ինձ՝ որ ը օրինօքն կամիք լինել, չիցէ՞ ըն- 21
թերցեալ ձեր զօրէնս։ * Զի գրեալ է՝ թէ Աբրահա- 22
մու երկու որդիք էին, մի՝ յաղախնոյ անտի, եւ մի՝ յա-
զատէն։ * Այլ որ յաղախնոյն էր՝ ըստ մարմնոյ ծնեալ 23
էր, եւ որ յազատէն՝ ըստ աւետեացն. * որ է առակ 24
օրինակի. Զի այս ինքն են՝ երկու կտակարանք, մի՝
՛ի լեռնէ Սինեայ ՛ի ծառայութիւն ծնեալ, որ էր Հա-
գա՛ր։ * Քանզի Հագար՝ լեառն Սինայ է յԱրաբիա. հա- 25
ւասա՛ր է այժմ Երուսաղեմի. զի ծառայէ որդւովքն
իւրովք հանդերձ։ * Այլ վերինն Երուսաղեմ ազատ 26
է, որ է մայր մեր ամենեցուն։ * Զի գրեա՛լ է. Ուրա՛խ 27
լեր ամուլ որ ոչ ծնանէիր, գոչեա՛ եւ աղաղակեա՛ որ ոչդ
երկնէիր. զի բազո՛ւմ են որդիք ամլին դ առաւել քան
զարամբւոյն։ * Այլ մեք եղբարք՝ ըստ Իսահակայ ա- 28
ւե-

Զուցէ ՛ի զուր ինչ վաստակեցի ձեզ։ (13) Ոմանք. Գի-
տէք իսկ զի տկարութեամբ։ (14) Ոմանք. Իբրեւ զՅս Քս։
(15) Ոմանք. Զի թէ հնար ինչ է՝ զաչս։ (16) Ոմանք.
Այլ զի թշնամի։ (19) Օրինակ մի. Մինչեւ նկարեսցի
Քս։ (21) Ոսկան. Ասացէք ինձ։ (21) Օրինակ մի.
Որ ը օրինօքն կամիցիք լինել։ (22) Օրինակ մի. Զի գրեալ
է եղբարք՝ եթէ .. մինն յաղախնոյ։ (24) Ոմանք. Որ են
առակ օրինաց"։ Ուր ՛ի լուսանցս". [illegible] Գրչագրաց համաձայն թա-
րգմանս նշանակի. Որ է այլաբանութի։ (24) Ոմանք. Սինեայ
՛ի ծառայութի ծնեալ։ (25) Ոսկան. Քզի Սինա լեառն
է յԱրաբիայ՝ հաւասար է այժմ։ (25) Ոմանք. Քզի Հա-
գարն ... զի ծառայէ որդւովք իւրովք։ (26) Յօմանս
գիրս. Մայր. մեր ամէն։ (27) Ոմանք. Որ եւ գրեալ է.

Digitized by Google

29 ւետեացն որդիք եմք ։ * այլ որպէս յայնժամ որ ըստ
մարմնոյն ծնեալ էր, հալածէր զայն որ ըստ հոգւոյն,
30 նոյնպէս և այժմ։ * այլ զի՞նչ ասէ գիր. ’ի բաց հան
զաղախինն և զորդի նր̃. զի մի՛ ժառանգեսցէ որդի ա-
31 ղախնոյն՝ ընդ որդւոյն ազատի ։ * Վասն որոյ եղբարք՝
չեմք որդիք աղախնոյն, այլ ազատին. ազատութեամբ ո-
րով Ք̃ս զմեզ ազատեաց ։

ԳԼ. Ե.

1 Պինդ կացէք ազատութեամբ, և մի՛ միւսանգամ ընդ լը-
ծով ծառայութեան մտանիցէք ։
2 * Ահաւասիկ ես Պաւղոս ասեմ ձեզ. զի եթէ թլփա- Ժ
3 տիք, Ք̃ս ինչ ձեզ ոչ օգնէ ։ * վկայեմ ամ̃ մարդոյ՝ որ Զ Ղ
թլփատիցի, թէ պարտական է զամ̃ օրէնսն կատարել ։
4 * Խափանեցայք ’ի Ք̃սէ, որ օրինօքն արդարանայք.
5 և անկեալ էք ’ի շնորհաց անտի ։ * զի մեք հոգւովն՝
6 ’ի հաւատոց յուսոյն արդարութեան ակն ունիմք ։ * զի
’ի Ք̃ս Յ̃ս՝ ոչ թլփատութիւն ինչ կարող է, և ոչ անթլփա-
7 տութիւն. այլ հաւատք սիրով աշխատեալք ։ * Բարւոք
ընթանայիք, ո՞ կասեցոյց զձեզ ճշմարտութեանն չհաւա-
8 նել ։ * զի այն հրապոյրք՝ ոչ յայնմանէ են որ կոչեացն
9 զձեզ ։ * փոքր մի խմոր զամենայն զանգուածն խմորէ ։
10 * Այլ ես յուսացեալ եմ ’ի ձեզ Տ̃ր՝ թէ ոչ այլ ազգ
ինչ խորհիցիք ։ և որ խռովեցուցանէ զձեզ, կրեսցէ
11 զդատաստան՝ ով ոք և իցէ ։ * Այլ ես եղբարք՝ եթէ թլ-
փատութիւն քարոզէի, ընդէ՞ր տակաւին հալածիմ ։ ապա
12 ուրեմն խափանեալ իցէ գայթակղութիւն խաչին ։ * Երա-
նի թէ մոտակոտուր իսկ լինէին, որ զձեզն խռովեցու-
13 ցանեն ։ * զի դուք յազատութիւն կոչեցեալ էք ։
Եղբարք, միայն զի ազատութիւն ձեր ոչ լինիցի ’ի պատ- ԺԱ
14 ճառս մարմնոյ. այլ սիրով ծառայեցէք միմեանց ։ * զի
ամ̃ օրէնք ’ի մի բան կատարին. ’ի սիրեսցես զընկեր
քո

ու" ։ (29) Ոմանք. Ծնեալն էր ։ (30) Բզմք. Եւ զորդի
դորա .. որդի աղախնոյդ ընդ որդւոյ ազատին ։
Գլ. Ե. (1) Ոմանք. Ծառայութեան մտանիցէք ։ (2) Ոմանք.
Զի թէ թլ" .. ձեզ ինչ ոչ օգ" ։ (5) Ոմանք. Զի մեք հոգ-
ւովն ’ի հա" ։ (6) Ոմանք. Քրի ’ի Ք̃ս Յ̃ս ոչ թլ" ... սի-
րով աշխատեալ ։ (7) Ոմանք. Ոչ հաւանել ։ (8) Ոսկան. Ոչ
յայնմանէ էին որ ։ (9) Ոմանք. Զի փոքր մի խմոր ։ (10) Ո-
մանք. Խռովեցուցանեն զձեզ, կրեսցէ դատաստանս ով ոք ։
(11) Ոմանք. Թլփատութիւն քարոզեցի, ըն" ... խափան-
իցէ գայթ" ։ (12) Ոմանք. Իսկ լեալ էին որ զձեզն ։
(13) Ոսկան ընդ այս միայն օրինակի ընթերցանս. Կոչեցեալ էք
եղբարք. միայն զի ։ (14) Ոմանք. Զի սիրեսցես զըն" ։

Digitized by Google

քո իբրեւ զանձն քո : * Ապա թէ զմիմեանս խածատէ- 15
ցէք՝ եւ ուտիցէք. զգոյշ լերուք՝ գուցէ ՚ի միմեանց սա-
էգ տակիցիք : * Բայց զայս ասեմ. Հոգւով գնացէք, եւ 16
զցանկութիւն մարմնոյ մի կատարէք : * Զի մարմին ցան- 17
կայ հակառակ Հոգւոյ, եւ Հոգի հակառակ մարմնոյ.
եւ զի սոքա միմեանց հակառակ են, մի զոր կամիցիքն՝
զայն առնիցէք : * Իսկ եթէ Հոգւով վարիք, ապա չէք 18
ընդ օրինօք : * Զի յայտնի են գործք մարմնոյ. այս ինքն 19
են, շնութիւն, պոռնկութիւն, պղծութիւն, գիջութիւն, * կռապաշ- 20
տութիւն, կախարդութիւն, թշնամութիւն, հեռ, նախանձ,
բարկութիւն, հակառակութիւնք, երկպառակութիւնք, հեր-
ձուածք, * չարակնութիւն, սպանութիւնք, արբեցութիւնք, 21
անառակութիւնք, եւ որ ինչ սոյնպիսի նմանն են : զոր յա-
ռաջագոյն իսկ ասեմ ձեզ, ոպ եւ կանխաւն ասէի, թէ
որ զայսպիսիս ինչ գործեն, զարքայութիւն Այ ոչ ժառան-
գեն : * Իսկ պտուղ Հոգւոյն այս է. սէր, խնդութիւն, 22
խաղաղութիւն, երկայնմտութիւն. * քաղցրութիւն, բարութիւն, 23
հաւատք, հեզութիւն, ժուժկալութիւն : զայսպիսեաց ա-
ռաւ օրէնքն չեն հակառակ : * Իսկ որ Քրիստոսին են, ըզ- 24
մարմինս իւրեանց ՚ի խաչ հանին կարեօքն եւ ցանկութեամբ
հանդերձ : * Եթէ կեամք Հոգւով, ընդ Հոգւոյն եւ գնա- 25
ասցուք : * Եւ մի լիցուք սնապարծք՝ միմեանց ձայն 26
տալով, եւ ընդ միմեանս նախանձելով :

ԳԼ. Զ.

էդ Եղբարք, եթէ յանկարծ ըմբռնեսցի ոք ՚ի մեղս ինչ 1
եւ իցէ յանցանս, դուք որ հոգեւորդ էք՝ հաստա-
տեսջիք զայնպիսին հոգւով հեզութեան. զգոյշ լինիցիք
անձանց, զի մի եւ դուք փորձիցիք : * զմիմեանց բեռն 2
բարձէք, եւ այնպէս կատարեսջիք զօրէնսն Քի : * Եթէ 3
հա-

(15) Ոմանք. Ապա եթէ զմի" : (16) Ոմանք. Ասեմ եղբարք, Հոգւով : (18) Ոմանք. Իսկ եթէ մարմնով վարիք : (19) Ոմանք. Մարմնոյն. այսինքն է... գիջութիւն, պղծութիւն : (20) Ոմանք. Թշնամութիւնք, հեռ : (21) ԱՅ Գրչագիրք համաձայնին ի բանս ՚ի լուսանց. այսր համարոյ նշանակէն : Աստանիկեցի է կանոնս : (21) Ոմանք. Որպէս կանխաւն ա"... Այ ժառանգել ոչ կարեն : (23) Ոսկան յաւելու. Համբերութիւն, հանդարտութիւն, հեզութիւն, ժուժկալութիւն, Հնազանդութիւն. այսպիսեաց առ" : (24) Ոմանք. ՚Ի խաչ հանեցին կարեօք : (26) Ոմանք. Ձայն տալոյ, եւ ը միմեանս նախանձելոյ :

Գլ. Զ. (1) Օրինակ մի. Ըմբռնեսցի մարդ ոք ՚ի մեղս : (1) Ոմանք. Հոգեւորքդ էք.. զայնպիսին հոգ".. զգոյշ լինիջիք ան".. փորձիջիք : (2) Ոսկան յաւելու. Կատարեցէք մի ըստ միոջէ զօր" : (3) Ոմանք. Եթէ ոք համարեսցի :

Digitized by Google

համարիցի ոք լինել ինչ՝ և չիցէ, զանձն իւր խաբէ ։
4 * զգործ իւր կշռեսցէ իւրաքանչիւրոք, և ապա առ
անձին իւրում միայն պարծանս տացէ, և մի առ ըն_
5 կերաւն ։ * զի իւրաքանչիւր ոք՝ զիւր բեռն բառնա_
6 լոց է ։ * Հաղորդումն արասցէ աշակերտն վարդապե_
7 տին՝ յամ բարութիւս ։ * Մի խաբիք, ած ոչ արհա_
8 մարհի ։ * զի զոր ինչ սերմանէ մարդ, զնոյն և հնձես_
ցէ ։ որ սերմանէ 'ի մարմին իւր, 'ի մարմնոյ անտի հըն_
ձեսցէ զապականութիւն ։ և որ սերմանէ 'ի հոգին, 'ի
9 հոգւոյ անտի հնձեսցէ զկեանսն յաւիտենից ։ * Այլ
զբարիս գործել մի ձանձրասցուք, զի 'ի ժամանակի
10 իւրում հնձեսցուք առանց լքանելոյ ։ * Այսուհետև
մինչդեռ ժամանակս 'ի ձեռս է, գործեսցուք զբարիս
առ ամենեսեան, մանաւանդ առ ընտանիս հաւատոյ ։
11 * Տեսէք՝ որպիսի գրով գրեցի առ ձեզ իմով ձեռամբ ։ ժԲ
12 * զի որ միանգամ կամին բարեմարդիկ լինել մարմ_
նով, նոքա ստիպեն զձեզ թլփատել ։ միայն՝ զի մի զխա_
13 չին Քի զհետ երթայցեն ։ * քանզի և որ թլփատեալքն
իսկ են, նոքա զօրէնսն ոչ պահեն ։ այլ կամին զի դուք
14 թլփատեսջիք, զի ձերով մարմնովդ պարծեսցին ։ * Այլ ԼԶ
ինձ՝ քաւ լիցի պարծել, բայց միայն 'ի խաչն Տն մե_
րոյ Յի Քի ։ որով ինձ աշխարհ 'ի խաչ ելեալ է, և
15 ես աշխարհի ։ * Զի ոչ թլփատութիւն ինչ է, և ոչ ան_
16 թլփատութիւն ։ այլ նոր արարած ։ * և որ միանգամ
այսմ կանոնի միաբան լինին, խաղաղութիւն 'ի վերայ նց
17 և ողորմութիւն, և 'ի վերայ Իսրայելին այ ։ * Այսու_
հետև աշխատ ոք զիս մի արասցէ ։ զի ես զչարչարանս
18 Քի 'ի մարմնի իմում կրեմ ։ * Շնորհք Տն մերոյ Յի
Քի ընդ ոգւոյդ ձերում եղբարք ։ ամէն ։

Առ Գաղատացիս՝ Գրեցաւ 'ի Հռոմէ ։ Տուն . ճղէ ։

---

(4) Ոմանք . Իւրաքանչիւրաք 'ի ձեռնջ, և ա'' ... պարծանս տայցէ ։ (8) Ոմանք . Զնոյն և հնձէ . . 'ի մարմնին իւր ապականութի ... զկեանս յաւիտենականս ։ (9) Ոմանք . Մի ձանձրանայք, զի ։ (10) Ոմանք . Գործեսցուք զբարի ... առ ընտանիս հաւատոյ ։ (11) Ոմանք . Գրեցի ձեզ իմով ձե'' ։ (12) Ոսկան . Զի մի զհետ խաչին Քի եր'' ։ (13) Ոմանք . Քանզի որ թլփատեալքն ... դուք թլփատիջիք ։ (15) Օրինակ մի ընդ ոսկանայ յաւելու . Զի 'ի Քս Յս ոչ թլփատութի ինչ ... նոր արարած ։ (16) Ոմանք . Այսմ կանոնի միաբանեսցին, խա'' ։ (17) Ցոմանս պկս . Զչարչարանս Քի 'ի (18) Ոմանք . Ընդ հոգւոյդ ձերում ։

ՆԱ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Եփեսացիս Թղթոյն:

Զայս առաքէ 'ի Հռովմայ, ուր եւ ո՛չ էր տեսեալ զնոսա. և ո՛չ է պարզաբար թղթիս՝ այսու: Եփեսացիքն հաւատացեալք էին 'ի Տէր մեր յն քն, և ընկալեալք էին հաւատոյն որ 'ի նա, և առն սուրբս ամենեին զսէր. և կամէին 'ի պատուիրանս հաստատել: Լուեալ յոմանց առաքելովն՝ գրեաց առ նս զայս թուղթս՝ զգուշացուցանէ. և յառաջին ցուցանէ մի երբեք նոր կարծել զՏէր խորհուրդս. այլ խոստացանէ յառաջ քան զաշխարհս լինել աշխարհի է առ՝ հաճոյն այս. է եւ քն Տէր մեր շարժառիթ, և զՏէր նշոյց: Յետ այսորիկ վասն կոչմանն հեթանոսաց ասէ, զի ցուցէ արժանաւոր զնս հաւատոյն: և յայտնէ եւ կոչումն մեր էլն, ո՛չ 'ի մարդկանէ՝ այլ 'ի յէ, որ է որդի այ. և յայտմանէ ուսանիք եթէ ո՛չ մարդապաշտ են հաւատացեալքն 'ի քն, այլ ճշմարիտ աստուածպաշտք: Ուսանիք և զնոսին եւ Տէր այսորիկ առաքելովն քարոզել զաւետարանն, և զի Տէր ա՛յսր զգուշանայ: Յետ այսորիկ ներբողական բանիւք զսէր և զխաղաղութիւն, զհաւատս և զմանկունս, զկեանս և զծառայս՝ հաստատէ 'ի թուղթս. և զամենեքեան ըստ ամի յարդարէ ընդդէմ բանսարկուաց և դիւաց նր, առ նոսա ասէ պատերազմել, և բարւոք հաստատել և կնքել զնոսա ամենեցուն ընդդէմ ապաշխարութեան փոխման. և այսպէս կատարէ զթուղթս:

Գլուխք առ Եփեսացիս Թղթոյն:

Ա. Վն քնի ընտրութեան մերոյ, և նորընծայութեան և կատարմանն:

Բ. Աղօթք Տր գիտութեան քնի ընծայեցելոցն 'ի մեզ բարութեանց:

Գ. Վն հեթանոսաց և հրէից ընտանութեան ընդ այ 'ի ձեռն քնի յառաջ ըստ շնորհացն:

Դ. Վն փառելոյ նմա ամենեցուն խորհրդոցն 'ի լաւատորութեան հեթանոսաց, և յանդիմանութիւն' դիւաց:

Ե. Աղօթք Տր եկեղեցւոյ՝ 'ի զօրութիւն և 'ի սէրն այ:

Զ. Խրատ Տր ներքոյ միաբանութեան. թէպէտ և շնորհքն Տր զանազանս շնորհից բաժանելով իցեն:

Է. Վն զգաստութեան և արդարութեան՝ որ աստուածպաշտ առնէ զմեզ:

Ը. Վն արժանաւոր կենաց որբութեան, և գործոյ հաւատին յանդիմանելոյ. և մի միայն բանիւ՝ այլ և հոգւով լինելոյ, սաղմոսիւք՝ և մի գինւով:

Թ. Պատուէր ընտանեկան պարտուցից իշխանութեանց, և իշխանաց ընդ քնի:

Ժ. 'Ի կերպարանս վառելոյ վասն ընդ քնի զօրութեան:

Digitized by Google

ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ։

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- ըէ
սուսի քսի կամօքն այ, սրբոց որ են յԵ-
2 փեսոս, և հաւատացելոց 'ի քս։ * Շը-
նորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ Հօ-
րէ մերմէ և 'ի տնէ յսէ քսէ։
3 * Օրհնեալ է այ և հայր տն մերոյ յսի քսի. որ օրհ- Ա
նեաց զմեզ ամ հոգևոր օրհնութբ յերկնաւորս 'ի քս։
4 * որպէս ընտրեաց զմեզ նովաւ յառաջ քան զլինելն աշ-
խարհի, լինել մեզ սուրբս և անարատս առաջի նր
5 սիրով։ * Յառաջագոյն սահմանեաց զմեզ յորդեգրու-
թիւն 'ի ձեռն յսի քսի, 'ի նոյն ըստ հաճութեն' կամաց
6 իւրոց, * 'ի գովեստ փառաց շնորհաց իւրոց. որով
7 զուարճացոյց զմեզ սիրելեաւն։ * որով ունիմք ըզ-
փրկութի 'ի ձեռն արեան նր, զթողութի մեղաց ըստ
8 մեծութեն շնորհաց իւրոց. * որ առաւելաւ 'ի մեզ ամ
9 իմաստութբ և գիտութբ։ * Եցոյց մեզ զխորհուրդս
կամաց իւրոց, ըստ հաճութեն իւրում. զոր յառաջա-
10 դրոյն եդ նովաւ, * 'ի տնտեսութի լրման ժամանակաց.
բովանդակել զամ քսիւ որ ինչ յերկինս' և որ ինչ յեր-
11 կրի, 'ի նմին։ * Որով և վիճակեցաք յառաջագոյն հը-
րաւիրեալք, ըստ յառաջադրութեն այ. որ զամ յաջո-
12 ղէ ըստ խորհրդոց կամաց իւրոց. * լինել մեզ 'ի գո-
վեստ փառաց նորա' յառաջագոյն յուսացելոցս 'ի քս։
13 * Որով և դուք իբրև լուարուք զբանն ճշմարտութե,
զաւետարանն փրկութեն ձերոյ, որով հաւատացեալ
14 կնքեցայք հոգւոյն նբյ աւետեաց. * որ է առհաւատ-
չեայ

---

* 'Ի Վերնագրի' ոմանք. Թուղթ առ Եփեսացիսն։ Եւ ոմանք. Թուղթ Եփեսացւոց։

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Հաւատացելոց որ են 'ի քս յս։ (4) Ոմանք. Զլինել աշխարհի։ (7) Ոմանք. Շնորհացն իւրոց։ (9) Ոմանք. Զխորհուրդ կամաց իւրոց ըստ հաճութե իւրոյ։ (10) Ոմն. 'Ի տնտեսութեն լրման։ (10) Ոմանք. Բովանդակեալ զամ։ (11) Ոմանք. Որով վիճակեն"... ըստ առաջադրութենն։ (13) Ոմանք. Որով իբրև դուք լուայ"... որով և հաւա"։ (14) Ոմանք. 'Ի գովեստ փա-

Digitized by Google

չեայ ժառանգութեան մերոյ ի փրկութիւն նուաճելութեան,
ի գովեստ փառաց նորա:
Բ * Վն այնորիկ և ես լուեալ զհաւատսն ձեր որ ի 15
ԸԴ Տր Յս, և զսէրն որ ընդ ամ սուրբս, * ոչ դադարեմ 16
ի գոհանալոյ վն ձեր՝ յիշել զձեզ յաղօթս. * զի Ած 17
Տն մերոյ Յսի Քսի, Հայրն փառաց՝ տացէ ձեզ զհոգին
իմաստութեան և յայտնութեան՝ գիտութեամբ նորա. * Լու- 18
սաւոր առնել զաչս սրտից, առ ի գիտելոյ մեզ՝ զինչ
է յոյս կոչման նր, և զինչ է մեծութիւն փառաց ժա-
ռանգութեան նր ի սուրբս. * և զինչ է առաւելութիւն 19
մեծութեան զօրութեան նր ի մեզ հաւատացեալս: ըստ ազդե-
ցութեան կարողութեան զօրութեան իւրոյ, * զոր յաղթեաց 20
ի Քս: Զի յարոյց զնա ի մեռելոց. և նստոյց ընդ աջ-
մէ իւրմէ յերկինս, * ի վերոյ քան զամ իշխանութիւն, 21
և պետութիւն, և զօրութիւն, և տէրութիւն, և քան զամ անուան
անուանեալս. ոչ միայն յաշխարհիս յայսմիկ, այլ և ի
հանդերձելումն: * և զամ ինչ հնազանդ արար ի ներ- 22
քոյ ոտից նր: Եւ զնա ետ գլուխ ի վերայ ամենայն
իրիք եկեղեցւոյ, * որ է մարմին նորա, լրումն՝ որ 23
զամենայն յամենայնի լնու:

ԳԼ. Բ.

Գ Եւ զձեզ որ մեռեալն էիք ի մեղս ձեր և յանցանս, 1
* յորս երբեմն գնայիք ըստ յաւիտենից աշխարհիս 2
այսորիկ, ըստ իշխանին իշխանութեան օդոյս այսորիկ, որ
այժմս ներգործէ յորդիսն ապստամբութեան. * յորս 3
և մեք ամենեքեան շրջեաք երբեմն, ի ցանկութեան մարմ-
նոյ մերոյ, և առնէաք զկամս մարմնոյ և զմտաց, և էաք
ԸԶ որդիք բարկութեան բնութեամբ որպէս և այլքն: * Այլ Ած 4
որ մեծն է ողորմութեամբ, վն բազում սիրոյն իւրոյ զոր
սիրեացն զմեզ. * մինչդեռ մեռեալն էաք ի մեղս մեր, 5
կեն-

աւաց: (15) Օրինակ. Վն այսորիկ և ես.. զձեր որ ի Տր մեր Յս: (16) Օրինակ. Զձեզ յաղօթս իմ: (17) Օրինակ. Եւ յայտնութեամբ գիտութեան: (18) Օրինակ. Լու ի գիտել մեզ... և զինչ մեծութիւն փառաց ժառանգութեան նր որ ի սուրբս: (19) Օրինակ. Զօրութեան նր: (21) Օրինակ. Իշխանութեանց և պետութեանց... և ի վր ամ անուանելոց, ոչ մի՛: (22) Օրինակ. Զի զամ հնա՛... ոտից իւրոց.. և զնա ետ գլուխ ի վր ամ իրիք եկեղեց:
Գլ. Բ. (1) Օրինակ. Եւ զձեզ երբեմն մեռեալսն էիք: (2) Օրինակ. Յոր երբեմն գնա՛... օդոյս այսորս, որ այժմ. (3) Օրինակ. Ի ցանկութիւնս մարմ՛... մարմնոյ և մտաց... բարկ. զայլսն: (4) Օրինակ. Այլ Ածն որ մեծն: (5) Օրինակ մի. Մինչդեռ մեղաւորք էաք ի մեղս...:

Digitized by Google

կենդանիս արար զմեզ 'ի Քս. քանզի շնորհօք ապրե-
6 ցայք. * ընդ նմին յարոյց, և ընդ նմին նստոյց յերկ-
7 նաւորս 'ի Քս Յս։ * զի ցուցցէ 'ի յաւիտեանսն որ գա-
լոցն են' զառաւել մեծութն շնորհացն իւրոց' քաղցրութ.
8 'ի մեզ 'ի Քս Յս։ * Զի շնորհօք նր էք փրկեալք 'ի ձեռն
9 հաւատոյն։ և այս' ոչ 'ի ձէնջ, այլ Այ պարգև է. * ոչ
10 'ի գործոց, զի մի ոք պարծեսցի։ * զի նորա արարած
եմք, հաստատեալք Քսիւ Յսիւ 'ի գործս բարութ. յորս
յառաջագոյն պատրաստեաց Ած. զի 'ի նոյն գնասցուք։
11 * Վասն որոյ և դուք յիշեցէք, զի երբեմն հեթանոսք
էիք մարմնով. որ կոչեցեալն էին անթլփատութին' յա-
նուանեալ թլփատութէ անտի մարմնաւոր ձեռագոր-
12 ծին. * զի էիք 'ի ժամանակին յայնմիկ առանց Քսի,
և օտարացեալք յուխտից աւետեացն, և յոյս ինչ ոչ ու-
13 նէիք' և անած էիք յաշխարհի։ * Իսկ այժմ 'ի ձեռն
Յսի Քսի, դուք' որ երբեմն հեռաւորքն էիք, մերձա-
14 ւորք եղերուք արեամբն Քսի։ * Զի նա է խաղաղու-
թի մեր, որ արար զերկոսեան մի. և զմիջնորմ ցան-
15 կոյն քակեալ, զթշնամութի 'ի մարմնի իւրում. * և
զօրէնս պատուիրանացն' հրամանօքն խափանեաց. զի
զերկոսին հաստատեսցէ ինքեամբ 'ի մի նոր մարդ, և
16 արասցէ խաղաղութի. * և հաշտեսցուսցէ զերկոսին
միով մարմնով ընդ Այ խաչիւն իւրով։ Քանդէ. սպան
17 զթշնամութի յանձին իւրում, * և եկն աւետարանեաց
խաղաղութի ձեզ հեռաւորաց, և խաղաղութի մերձաւո-
18 րաց. * զի նովաւ ունիմք զնուաճումն երկոքին միով
19 հոգւով առ Հայր։ * Արդ այսուհետև ոչ էք օտարք
և

շնորհօքն այլ"։ (7) Ոմանք. 'Ի յաւիտեանսն որ գալոցն։ (8) Ոմանք. Զի շնորհօքն նր... ոչ է 'ի մէնջ, այլ յԱյ պարգև է։ Ուր օրինակ մի. Այլ Ած պարգևէ։ (9) Ոմանք. Եւ ոչ 'ի գործոց։ (10) Ոմանք. Արարածք եմք, հաստատեալ Յի Քի 'ի գործս արդարութ, յորս յառաջագոյն հաստատեաց Ած զի 'ի նոյնս գն"։ (11) Ոմանք. Եւ դուք եղբարք յիշ"... որ կոչեցեալ են անթլփատութ 'ի յանուանեալ թլ"։ (12) Գրչագիր նոր օրինակ մի միայն յաւելու. Առանց Քսի, և օտարացեալք յաստուածպետենէն Քսի. և օտար"։ Ըստ որում դնէ և ոմանք. Եւ օտարացեալ էիք յԱյ"։ (12) Օրինակ մի. Յուխտին յաւիտեանսն։ (13) Ոմանք. Իսկ այժմիկ 'ի ձեռն.. հեռաւորքն էիք։ (14) Ոմանք. Զերկոսին մի, և զմիջնորմն ցան".. զթշնամութին 'ի։ (15) Ոմանք. Զի երկոսինն հաս". ինքեամբ 'ի նոր մարդն։ (16) Ոմանք. Զթշնամութի 'ի մարմնի իւրում։ (17) Ոմանք. Ձեզ խաղաղութ։ (19) Յոմանս պկսի. Արդ այսուհետև ոչ։

Digitized by Google

և պանդուխտք, այլ քաղաքակիցք սրբոց, և ընտանիք
այ. * շինեալք 'ի վերայ հիման առաքելոց և մար_ 20
գարէից. որոյ է գլուխ անկեանն յս քս. * յորում 21
ամենայն շինուածն յօդեալ և պատշաճեալ աճէ 'ի տա_
ճար սուրբ տր։ * յորում և դուք ընդ նմին շինիք 22
վՁ 'ի բնակութիւն այ հոգւով։

ԳԼ. Գ.

Դ Վասն այսորիկ ես պաւղոս կապեալ յսի քսի, վս 1
ձեր հեթանոսաց։ * Թէպէտ լուեալ իցէ ձեր 2
զտնտեսութիւն շնորհացն այ, որ տուեալ են ինձ 'ի ձեզ.
* Զի ըստ յայտնութեան՝ ցուցաւ ինձ խորհուրդն. որպէս 3
յառաջագոյն գրեցի առ ձեզ սակաւուք. * առ 'ի կա_ 4
րող լինելոյ ընթեռնուլ և 'ի միտ առնուլ՝ զիմաստու_
թիւն իմ 'ի խորհրդեանն քսի։ * Զի այլոց ազգաց ոչ 5
ցուցաւ որդւոց մարդկան. որպէս և այժմ յայտնեցաւ
սրբոց իւրոց՝ առաքելոց և մարգարէից՝ հոգւովն. * լի_ 6
նել հեթանոսաց ժառանգակիցս՝ և մարմնակիցս, և
հաղորդս աւետեացն 'ի քս յս՝ աւետարանաւն, * որոյ 7
եղէ ես պաւղոս սպասաւոր, ըստ պարգևաց շնորհացն
այ որ տուան ինձ, ըստ յաջողուած զօրութեան նր։ * Ինձ որ 8
նուաստս եմ քան զամ սրբոց՝ տուաւ շնորհքս այս 'ի հեթա_
նոսս, աւետարանել զանքննելին մեծութիւն քսի. * և 9
լուսաւոր առնել զամենեսեան, թէ զի՞նչ է տնտեսու_
թիւն խորհրդոյն, որ ծածկեալ էր յամ յաւիտենից՝
առ այ որ զամ ինչ արար։ * Զի յայտնեսցի արդ իշ_ 10
խանութեանց և պետութեանց՝ որ յերկինս են, 'ի ձեռն ե_
կեղեցւոյ՝ բազմապատիկ իմաստութիւն այ. * ըստ յա_ 11
ռաջադրութեան յաւիտենիցն՝ զոր արար 'ի ձեռն տն մե_
րոյ յսի քսի։ * որով ունիմք զհամարձակութիւն և զմեր_ 12
ձաւորութիւն յուսով 'ի ձեռն հաւատոց նորա։ * Վասն 13
որոյ աղաչեմ մի ձանձրանալ 'ի նեղութիւնս մերում,
որ վասն ձեր է. որ է փառք մեր։
Ե * Վասն այսորիկ ծնկեմ ծունր առ հայր տն մերոյ յսի 14
քսի.

(20) Օրինակ. Որոյ է. յՏ, որ է գլուխ.. քս յս։ (22) Օրինակ. Ընդ նմա շինիք.. այ հոգւոյն։
ԳԼ. Գ. (2) Օրինակ. Լուեալ է ձեր։ (3) Օրինակ. Ըստ յայտնութեացն ցու".. որպէս և յառաջագոյն։ (4) Օրինակ. Զիմաստութիւն զիմ 'ի խոր"։ Ոմն օրինակ մի. Զիմաստութիւն զիմ խորհրդեանն։ (5) Օրինակ. Որպէս այժմ յայտ"։ (7) 'Ի բազում օրինակս. Ես պաւղոս սպաս"։ (9) Օրինակ. Եթէ զինչ է.. խորհրդոյն քի.. յաւիտենիցն առ այ։ (10) Օրինակ. Իշխանութեացն և այլն".. իմաստութիւն քսի։ (13) Օրինակ. Որ է փառք ձեր։ (14) Օրինակ. Վն այնորիկ ծնեմ։

Digitized by Google

15 քսի. * ուստի ամ նահապետութիւն յերկինս և յերկ-
16 րի անուանի. * զի տացէ ձեզ ըստ մեծութեան փառաց
իւրոց, հաստատել զօրութբ ի ձեռն հոգւոյն իւրոյ, ի
17 ներքին մարդն. * բնակել քսի հաւատովք ի սիրտս
18 ձեր. սիրով արմատացեալք, և հաստատեալք: * Զի
կարող լինիջիք հասանել ընդ ամ սուրբս, զինչ է լայ-
նութիւն և երկայնութիւն, և բարձրութիւն և խորութիւն.
19 * ճանաչել զառաւելութիւն գիտութեան սիրոյն քսի. զի
20 լցջիք ամ լրութեամբն այ: * Այլ այնմ որ կարողն է ա-
ռաւել քան զամ ինչ առնել յաճախութբ, քան զոր
խնդրեմքն և իմանամք. ըստ զօրութեանն որ յաջողեալն
21 է ի մեզ: * Նմա փառք յեկեղեցւոջն և ի քս յս, յա-
մենայն ազգս յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն:

ԳԼ. Դ.

1 Արդ՝ աղաչեմ զձեզ ես որ կապեալս եմ ի Տր, ար- 2
2 ժանի գնալ կոչմանն յոր կոչեցարուք: * ամ խո-
նարհութբ, և հեզութբ, և երկայնմտութբ՝ անսալ
3 միմեանց սիրով: * փութալ պահել զմիաբանութիւն հոգ-
4 ւոյն յօդիւ խաղաղութեան: * մի մարմին՝ և մի հոգի.
5 որպ և կոչեցարուք ի մի յոյս կոչման ձերոյ: * Մի է
6 Տր, մի հաւատք, մի մկրտութիւն: * մի ած, և հայր ա-
մենեցուն, որ ի վերայ ամենայնի, և ընդ ամենեսին,
7 և յամենեսին ի մեզ: * Այլ իւրաքանչիւր ումեք ի
մէնջ տուեալ են շնորհք ըստ չափոյ պարգևացն քսի:
8 * վասն որոյ և ասէ. Ել ի բարձունս՝ գերեաց զգե-
9 րութիւն, և ետ պարգևս մարդկան: * Որ ելն զինչ է,
10 եթէ ոչ զի էջ նախ ի ստորին կողմ երկրի: * որ էջն,
նոյն է՝ և որ ելն ի վերոյ քան զամ երկինս, զի լցցէ
11 զամ: * Եւ նա ետ զոմանս առաքեալս, զոմանս մար-
գարէս, զոմանս աւետարանիչս, զոմանս հովիւս և վար-
12 դապետս. * ի հաստատութիւն սրբոց, ի գործ պաշ-
տաման

---

(16) Ոմանք. Հաստատեալ զօրութբ: (17) Ոմանք. Սի-
րովք արմատ": (18) Ոմանք. Կարօղ լինիցիք հա": (19) Ո-
մանք. Գիտութեան սիրոյն.. ամ գիտութբն այ: (21) Ո-
մանք. Յեկեղեցւոջ և ի քս:
ԳԼ. Դ. (2) Ոմանք. Հեզութբ, երկայնմտ": (3) Ոմանք.
Յօդիւ խաղաղութեանն: (5) Ոմանք. Զի մի է Տր, և մի
հաւտք: (6) Օրինակ մի. Եւ հայր ամեցն, որ ի վր ամեցն
և ի վր ամի, և ընդ ամենեսին ի մեզ: (7) Ոմանք. Տուեալ
է շնորհ ըստ չափու: (9) Ոմանք. Կողմն երկրի: (9)(10) Յօ-
րինակին այսպէս ունէր յԵփրեմեան համառօտ ասացն. Եթէ
ոչ զի էջ նախ: ի ստորին կողմ երկրի որ էջն, նոյն է
և որ ելն ի վերոյ քան: (12) Ոմանք. Առ ի հաստա-

Digitized by Google

պաշտաման, 'ի շինուած մարմնոյն քնի․ * մինչև հասցուք 13
ամենեքեան 'ի մի միաբանութիւն հաւատոց՝ և գիտութեան
որդւոյն այ․ յայր կատարեալ, 'ի չափ հասակի կատար_
ածին քնի։ * Զի մի՛ յայսմհետէ իցեմք տղայք խռո_ 14
վեալք և տատանեալք յամ հողմոց վարդապետութեան,
խաբէութեամբ մարդկան․ խորամանգութեամբ 'ի խաբէու_
թեն մոլորութեան։ * այլ ճշմարտեալք սիրով աճեցուս_ 15
ցուք 'ի նա զամ, որ է գլուխն քս․ * ուստի ամ մար_ 16
մինն յօդեալ և պատշաճեալ ամ խաղալեօք տարաբե_
րութեան՝ ըստ ազդեցութեան՝ չափով ըստ իւրաքանչիւր մասին՝
զաճումն մարմնոյ գործէ՝ 'ի շինուած անձին իւրոյ սիրով։
Ե * Արդ՝ զայս ասեմ և ուխտեմ 'ի տր․ մի ևս ձեզ ըն_ 17
նոյն օրինակ գնալ, որպէս և այլ հեթանոսք գնան՝ ու_
նայնութը մտաց իւրեանց․ * որոց խաւարեալ են միտք 18
իւրեանց, և օտարացեալ են 'ի կենաց անտի այ, վասն
տգիտութեանն որ է 'ի նոսա, վասն կուրութեան՝ սրտից իւ_
րեանց։ * որք զանձինս իւրեանց գլորեալ հատին., և 19
մատնեցին զանձինս գիջութեան, 'ի գործս ամ պղծութե
ագահութեամբ։ * Այլ դուք՝ ոչ այսպէս ուսարուք զքս։ 20
* Թէպէտ և լուարուք զնմանէ և նովաւ ուսայք, որ 21
է ճշմարտութիւն յսի․ * 'ի բաց մերկանալ 'ի ձէնջ ըստ 22
առաջին գնացիցն զմարդն հին, զապականեալն ցան_
կութիւք՝ խաբէութեան։ * և նորոգել հոգւովն մտաց 23
ձերոց․ * և զգենուլ զնոր մարդն՝ որ ըստ այ հաս_ 24
տատեալ է, արդարութը և սրբութը ճշմարտութեան։
* Վասն որոյ 'ի բաց ընկեցէք զստութի․ խօսեցարուք 25
զճշմարտութի իւրաքանչիւր ընդ ընկերի իւրում․ զի
եմք միմեանց անդամք։ * բարկանայք՝ և մի՛ մեղան_ 26
չէք․ արեգակն 'ի վերայ բարկութե ձերոյ մի՛ մտցէ։
* և մի՛ տայք տեղի սատանայի։ * Որ գողանայրն, մի՛ 27
ևս գողասցի, այլ մանաւանդ վաստակեսցէ գործել 28
ձեռօք իւրովք զբարիս․ զի բաւական իցէ տալ ում
պիտոյ իցէ։ * Ամենայն բան աղտեղ 'ի բերանոյ ձեր_ 29
մէ մի՛ ելցէ․ այլ որ ինչ բարին է, 'ի շինած պիտոյից․
զի տացէ շնորհս այնոցիկ որ լսենն։ * և մի՛ տրտմե_ 30

ցուց

տութեն որ" . . . 'ի շինած մարմ"։ (13) Օրինակ․ Եւ 'ի գիտութեն որդւոյն։ (14) Օրինակ․ Իցեմք տղայք խռ"։ (15) Օրինակ․ Աճեսցուք 'ի նա զամ։ Այլ ոմանք․ 'ի նմա ամենայն։ (16) Օրինակ․ Տարբերութե ըստ ազդե" . . . մարմնոյ գործոյ 'ի շինուած։ (18) Օրինակ․ Վն տգիտութե․․ վն կուրութեն։ (19) Օրինակ․ Զանձինս 'ի պղծութե։ (23) Օրինակ․ Հոգւով մտաց։ (25) Օրինակ․ Իւրաքանչիւր ընկերի։ (28) Օրինակ․ Վաստակեսցի ձեռօք իւրովք գործել․ բաւական լիցի տալ։ (29) Օրինակ․ Բարին իցէ։

Digitized by Google

ցուցանէք զհոգին սբ այ, որով կնքեցարուք յաւուրն
31 փրկութեան։ * Ամենայն դառնութիւն, եւ բարկութիւն, եւ
սրտմտութիւն, եւ աղաղակ, եւ հայհոյութիւն բարձցի ՚ի
32 ձէնջ ամենայն չարութեամբ հանդերձ։ * Լերուք ընդ
միմեանս քաղցունք՝ գթածք. շնորհել միմեանց, որպէս
եւ ած քսիւ շնորհեաց մեզ։

ԳԼ. Ե.

1 Նմանօղք եղերուք այ, իբրեւ որդիք սիրելիք. * եւ
2 գնացէք սիրով՝ որպէս եւ քս սիրեաց զմեզ, եւ մատ-
նեաց զանձն իւր վս մեր, պատարագ եւ զենումն այ
՚ի հոտ անուշից։

3 * Այլ պոռնկութիւն եւ ամ պղծութիւն, կամ ագահութիւն, Ը
եւ մի անուանեսցի իսկ ՚ի միջի ձերում, որպէս եւ վայելէ սրբ-
4 ոց. * եւ զաղրութիւն, կամ խօսք յիմարութեան, կամ խեղ-
կատակութիւն, որ ոչ վայելէ. այլ մանաւանդ գոհու-
5 թիւն։ * Զայս ատեղեկացեալ գիտասջիք. թէ ամ պոռ-
նիկ, կամ պիղծ, կամ ագահ, որ է կռապաշտ՝ ոչ
6 ունի ժառանգութիւն յարքայութեանն քի եւ այ։ * Մի
ոք զձեզ խաբեսցէ բանիւք սնոտեօք. զի վս այսորիկ
իսկ գայ բարկութիւն այ ՚ի վերայ որդւոցն անհնազանդու-
7 թեան։ * Մի այսուհետեւ լինիք բաժանորդք նց։ * Զի
8 թէպէտ եւ երբեմն էիք խաւար, արդ՝ լոյս էք ՚ի տր,
9 իբրեւ զորդիս լուսոյ գնասջիք. * զի պտուղ լուսոյ ամ
10 բարութեամբ է՝ եւ արդարութեամբ՝ եւ ճշմարտութեամբ։ * Փոր-
11 ձեցէք՝ զինչ է հաճոյ տն. * եւ մի հաղորդ լինիք ան-
պտղութեան գործոցն խաւարի. այլ մանաւանդ յանդիմա-
12 նեցէք։ * զի որ ՚ի ծածուկ ինչ գործի ՚ի նոցանէ, գարշ
13 եւ խօսել աղտեղի է։ * այլ ամ ինչ յանդիմանեալ ՚ի
լուսոյ՝ յայտնի լինի. զի ամ ինչ որ յայտնի է՝ լոյս է։
14 * Վս որոյ եւ ասէ. արի որ ննջեսդ, եւ կանգնեաց ՚ի մե-
15 ռելոց, եւ լուսաւորեսցէ զքեզ քս։ * Տեսջիք ոպ ճշմար- թե կ
16 տիւ գնայցէք. մի իբրեւ անիմաստք, * այլ իբրեւ իմաս-
տունք. գնեցէք զժամանակս, զի աւուրքս չարութե-
ան են։

՚ի չքնաւոր․ (31) Ոմանք․ Բարձցի ՚ի ձէնջ ամ։
ԳԼ․ Ե․ (1) Բազում․ Եղերուք նմանօղք այ։ (2) Օրինակ
․ք․ Այլ հօր ՚ի հոտ ա՛՛։ (3) Ոմանք․ Որ վայելէ է սր՛՛։
(4) Ոմանք․ Որ ոչ վայելէ սրբոց, այլ․ (5) Ոմանք․ Քանզի
եւ այս․ կամ, այն։ (6) Ոմանք․ Զի վս այնորիկ գայ բար-
կութիւն։ (9) Ոմանք․ Ամ բարութե է․ (10) Ոմանք․ Հաճ-
ոյն է տն․ (12) Ոմանք․ Որ ՚ի ծածուկն ինչ․․ գարշ եւ աղ-
տեղի խօսել ա՛՛։ (14) Այլ․ Եւ լուսատու լիցի քեզ քս։
(15) Ոմանք․ Որպէս իմաստնաբար գնասջիք։ (16) Օրինակ
․ք․ Գնեցէք զժամս, զի աւուրքս չարութեան են։

Digitized by Google

են: * Վն այնորիկ մի լինիք անմիտք, այլ իմացարուք 17
զինչ են կամք տն̄: * Եւ մի արբենայք գինւով, յո- 18
րում գեղխութիւն է. այլ մանաւանդ լցարուք Հոգւով.
* խօսել 'ի սիրտս ձեր սաղմոսիւք և օրհնութեամբք, և 19
երգովք հոգևորօք. երգել և սաղմոսել 'ի սիրտս ձեր
տն̄: * Գոհացարուք յամ ժամ 'ի վերայ ամենայնի, 20
յանուն տն̄ մերոյ յս̄ի քս̄ի՝ Հօրն և այ̄. * Հնազանդ 21
լերուք միմեանց երկիւղիւն քս̄ի:
Թ * Կանայք՝ իւրեանց արանց հնազանդ լիցին իբրև տն̄. 22
* զի այր է գլուխ կնոջ, ոպ̄ և քս̄ գլուխ է եկեղեց- 23
ւոյ. և ինքն է փրկիչ մարմնոյ: * այլ ոպ̄ եկեղեցին 24
հնազանդ լինի քս̄ի, նոյնպէս և կանայք իւրեանց ա-
րանց յամի: * Արք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր. ոպ̄ և 25
քս̄ սիրեաց զեկեղեցի, և զանձն իւր մատնեաց վասն
նորա. * զի զնա սրբեսցէ սրբութբ̄ աւազանին բանիւ. 26
* զի կացուսցէ ինքն իւր յանդիման փառաւոր զեկե- 27
ղեցի, զի մի ունիցի ինչ արատ, կմ̄ աղտեղութի, կամ
այլ ինչ յայսպիսեաց. այլ զի իցէ սուրբ և անարատ:
* Նոյնպէս պարտին արք սիրել զիւրեանց կանայս, իբ- 28
րև զիւրեանց մարմինս: որ սիրէ զկին իւր, զանձն իւր
սիրէ: * զի ոչ ոք երբէք ատեաց զանձն իւր, այլ սնու- 29
ցանէ և դարմանէ զնա, ոպ̄ և քս̄ զեկեղեցի. * զի ան- 30
դամք եմք մարմնոյ նորա, 'ի մարմնոյ նորա և յոսկե-
րաց նորա: * Վասն այսորիկ թողցէ այր զհայր և զմ- 31
այր իւր, և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եղիցին
երկոքեին 'ի մարմին մի: * Խորհուրդս այս՝ մեծ է, 32
բայց ես ասեմ խնկ 'ի քս̄, և յեկեղեցի: * այլ և դուք 33
նոյնպէս մի ըստ միոջէ. զի իւրաքանչիւրքը զիւր կին՝
այնպէս սիրեսցէ՝ իբրև զիւր անձն. և կին երկնչիցի
յառնէ իւրմէ:

ԳԼ.

(17) Ոմանք. Վն այսորիկ մի լինիք անխելամտք.. զինչ կամք են այ̄: (18) Ոմանք. Լցարուք հոգւովն: Ուր ա- յլ. Հոգւով սրբով: (19) Այլ. Երգել և սաղմոս ա- սել 'ի սիր": (21) Ոմանք. Երկիւղին քս̄ի: (22) Ոմանք. Հնազանդք լինիցին: (23) Յօրինակին. Գլուխ կնոջ: (24) Ոմանք. Ոպ̄ եկեղեցի հնա".. արանցն յամի: (25) Ո- մանք. Մատնեաց զանձն իւր: (27) Ոմանք. Արատ ինչ.. կամ այլ զինչ յայնպիսեաց անօտի, այլ զի: (28) Ոմանք. Զիւրեանց մարմին: (29) Ոմանք. Զի ոչ ոք ատէ զանձն իւր: (30) Յոմանս գիրս. Մարմնոյ նր̄ 'ի մարմնոյ նր̄: Ուր և ոմանք. Եմք 'ի մարմնոյ նր̄, և ոսկր յոսկերաց նորա: (31) Ոմանք. Վն այնորիկ թողցէ.. զհայր իւր և զմայր: (32) Յոմանս գիրս. Ասեմ խնկ 'ի քս̄: (33) Ոմանք. Մի ըստ միոջէ իւրաքանչ". զիւր կինն.. և կինն երկնչիցի:

Digitized by Google

ԳԼ. Զ.

1 Որդիք՝ հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց 'ի Տր. զի Թ դ
2 այն է արժան: * Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր.
3 որ է առաջին պատուիրան յաւետիւն. * զի քեզ բա-
րի եղիցի, և երկայնակեաց լինիցիս 'ի վերայ երկրի:
4 * Հարք՝ մի՛ զայրացուցանէք զորդիս ձեր, այլ սնու-
5 ցանիջիք զնոսա խրատու և ուսմամբ Տն: * Ծառայք՝
հնազանդ լերուք տերանց ձերոց մարմնաւորաց, ահիւ
և դողութեամբ և միամտութբ սրտից ձերոց՝ որպէս
6 և քսի: * Մի՛ առ ականէ ծառայել իբրև մարդահա-
7 ճոյք. այլ իբրև ծառայք քսի առնել զկամս այ. * սըր-
տի մտօք ծառայել իբրև Տն, և մի՛ իբրև մարդկան:
8 * գիտասջի՛ք թէ իւրաքանչիւրոք՝ որ զինչ առնէ ըզ-
բարին, զնոյն ընդունի 'ի Տնէ՝ եթէ ծառայ և եթէ
9 ազատ: * Եւ դուք տեարք՝ զնոյն առնիջիք առ նոսա.
ներելով առնել զսպառնալեաց. գիտասջի՛ք՝ թէ և նց
և ձեր Տր գոյ յերկինս. և ակնառութիւն ոչ գոյ առաջի նր:
10 * Այսուհետև զօրացարո՛ւք Տերամբ, և կարողութ զօ- ժ
11 րութն նր: * և զգեցարո՛ւք զսպառազինութն այ. զի
12 կարող լինիջիք կալ ընդդէմ հնարից սատանայի: * Զի
ոչ է մեզ պատերազմ ընդ մարմնոյ և ընդ արեան. այլ
ընդ իշխանութիս և ընդ պետութիս, և ընդ աշխարհա-
կալս խաւարիս այսորիկ՝ ընդ այսս չարութն որ 'ի ներ-
13 քոյ երկնից: * Վասն այսորիկ առէք զսպառազինու- Թ է
թին այ, զի կարօղ լինիցիք 'ի դիմի հարկանել չարին
14 յաւուրն չարութն: * Եւ իբրև զամ ինչ կատարիցէք.
հաստատուն կացէք. զտեղի կալջիք, պնդեալ զմէջս
ձեր ճշմարտութբ, և զգեցեալ զզրահսն արդարութն,
* և

Գլ. Զ. (1) Ոմանք. Զի այնպէս է արժան: (2) Ոմանք. Առաջին պատուիրան յօրէնսն: (3) Ոմանք. Բարի լինիցի, և երկայնակեաց եղիցիս 'ի վր: (6) Ոմանք. Որք մարդահաճոյք. այլ իբրև քսի ծառայք: (8) Օրինակ մի. Գիտասջիք զի իւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ: (8) Ոմանք. Եթէ իւրաքանչիւրոք զոր ինչ և առնիցէ զբարին, զնոյն և ընդունի. կամ, ընդունի և 'ի Տնէ: (9) Ոմանք. Գիտասջիք զի և նց: Ն. ոմանք. Եթէ նց և ձեր Տր: (11) Ոմանք. Սպառազինութին այ: (11) Օրինակ մի. Ընդդէմ հնարից քանսարկուին: (12) Ոմանք. Ոչ է մեզ մարտ պատերազմի ընդ.. և ընդ այսս չարութն: (12) Ոսկան. Որք են 'ի ներքոյ երկ": (13) Ոմանք. Վն այնորիկ առէք զսպառազինութին այ, զի կարող լինիջիք... յաւուր չա": (14) Ոմանք. Հաստատուն կացէք... պնդել զմէջս.. զգեցեալ զզրահ զարդարութի:

Digitized by Google

* և ագուցեալ զոտս պատրաստութեամբ աւետարանին 15
խաղաղութեան: * Եւ 'ի վերայ ամենայնի առէք զվահանն 16
հաւատոց. որով կարող լինիջիք զամենայն նետս մա–
խլս չարին շիջուցանել: * և առէք զսաղաւարտն փրր– 17
կութեան, և զսուսերն հոգւոյն՝ որ է բանն Այ. * ամե– 18
նայն աղօթիւք և խնդրուածովք՝ աղօթս արարէք յա–
մենայն ժամանակի հոգւով: և 'ի նոյն արթնիջիք ամե–
նայն ժուժկալութեամբ՝ և խնդրուածովք՝ վասն ամենայն
սրբոց: * Եւ վասն իմ. զի ինձ տացի բան 'ի բանալ 19
բերանոյ իմոյ, համարձակութեամբ ցուցանել զխորհուրդս
աւետարանին. * վասն որոյ պատգամաւորեմ կապա– 20
նօքս. զի նովին համարձակեսցիմ որպէս և պարտ է–
ցէ ինձ խօսել: * Բայց զի գիտասջիք և դուք զինէն 21
զինչ գործիցեմ. զամենայն ինչ ցուցցէ ձեզ Տիւքի–
կոս սիրելի եղբայր՝ և հաւատարիմ պաշտօնեայ 'ի Տր:
* զոր առաքեցի առ ձեզ վասն նորին. զի գիտասջիք զմեզ 22
զմէնջ, և մխիթարեսջիք: * Խաղաղութիւն ընդ եղբարս, 23
և սէր հաւատովքն հանդերձ յԱյ 'ի Հօրէ՝ և 'ի Տնէ
յՍէ Քէ: * Շնորհք ընդ ամենեսին՝ որք սիրեն զՏր 24
մեր յՍ Քս անեղծութեամբ:

Առ Եփեսացիս գրեցաւ 'ի Հռովմէ ի ձեռն Տիւքիկոսի:
Տունք․ յԺԵ:

---

(15) Ոմանք. Աւետարանին խաղաղութիւ: (16) Ոմանք. 'ի վՐ այս ամե առէք զվահանն հաւատոյ: (17) Ոմանք. Եւ զսուսերն հոգ": (18) Ոմանք. Եւ 'ի նոյն արթնիջիք: (19) Ոմանք. Զխորհուրդ. կամ, զխորհուրդն աւետ": (20) Ոմանք. Որպէս պարտ իցէ խօսել ինձ: (21) Ոմանք. Զինչ գործեմ... Տիւքիկոս սի": (22) Այլ. Զմէնջ, և մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր: (23) Ոմանք. Յայ Հօրէ՝ և 'ի Տնէ: (24) Ոմանք յաւելուն. Անեղծութեամբ. ամէն:

ՆԱ–

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Փիլիպպեցիս թղթոյն։

Զայս առաքեաց 'ի Հռովմէ․ զի փութացեալ էր զնոսա և զօր_ Եպափրոդիտեաւ․ և է պատճառ թղթոյս՝ այս։ Առաքեցին Փիլիպպեցիքն պաշտօնս պատուոյ․ ոմանք եկեալ և պղծեալ զնո_ նա անարգալից, պատճառս առնելով զհրեութեան օրէնս և զթլփատութիւն, և ասէին առանց որոյ ոչ կարէք արդարանալ։ Լսեալ առաքելոյն, և գրէ առ փիլիպպեցիսն, և նախ ընդունի զհաստատութիւն նոցա, և ցուցանէ թէ յիշատակէ զնոսա։ յետ այսորիկ ցուցանէ եթէ որպէս պատահմամբ արգել 'ի Հռովմ․ և ոմանք ծանօթա_ ցան 'ի կապ նորին քաղաքն, և նախանձու չարծանէին։ Յետ այսո_ րիկ զատ զորէս զԹէոդ․ յայտնեաց նոցա և զերկինս մարմնաւորս, զի ունէր՝ և մահ եղև վասն մեր։ Յետ այսոր զխնդալ ուրախութիւն և զհնազանդել օրինաց ընկերին առնէ, եթէ դա_ տարեալ է թլփատութիւն, առ յետս պատահման և առէ, եթէ այս են պակասութիւն է առ քն․ զի որոյ և վարդապետէ մի նա թլփատել․ և 'ի նոյն նոյին ընդդիմանաց Մեղադրանօք՝ և առէ թէ թշնամիք են խաչին Քի․ և ընդունի զփիլիպպեցիսն, զի որոյ նմին հաւատք եղեն, և դարձուցեալ զնոսա 'ի ամբողջութիւն իւրո_ ցեանց․ կապակէ զԹովդին։

Գլուխք առ Փիլիպպեցիս Թղթոյն։

Ա․ Գոհութիւն վասն փիլիպպեցւոցն առաքինութեան, և աղօթք 'ի կատարման նոցա։

Բ․ Պատմութիւն իւրոց պատերազմաց նահատակութեան և յաղթութեան։

Գ․ Խրատ ըստ Աստուածպաշտութեան՝ և միաբանութեան կենաց։

Դ․ Վասն Տիմոթէոսի և Եպափրոդիտեայ՝ զորս առ նոսայն առաքելոց։

Ե․ Վասն հաւատոյ վարուց՝ և ոչ ըստ մարմնոյ, որ է նմանութիւն մահուան նորա։

Զ․ Խրատ առաքինեաց ոմանց՝ և հաւատարմաց ամենեցուն։

Է․ Ընդունելութիւն ողորմութեան որ առաքեցաւ նմա։

Digitized by Google

ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ:

ԳԼ. Ա.

ձկ ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՏԻՄՈԹԷՈՍ 1
ծառայք Յսի Քսի՝ ամենայն սրբոց 'ի Քս
Յս, որ են 'ի կողմանս Փիլիպպեցւոց, եւ
պիսկոպոսակցօք եւ սարկաւագօք: * Շնորհք ընդ ձեզ 2
եւ խաղաղութիւն՝ յԱյ Հօրէ մերմէ, եւ 'ի Տեառնէ Յսէ Քսէ:
Ա * Գոհանամ զԱյ իմոյ 'ի վերայ ամենայն յիշատակաց 3
ձերոց: * յամենայն ժամ, յամենայն խնդրուածս իմ՝ 4
վասն ձեր ամենեցուն առնել աղօթս խնդութեամբ. * վս 5
հաղորդութեան ձերոյ ընդ աւետարանին, յօրէ յառաջն-
մէ մինչեւ ցայժմ: * Վստահ եմ յայդ, թէ որ սկսաւն 6
'ի ձեզ զգործս բարեաց՝ կատարեսցէ մինչեւ յօրն Յսի
Քսի. * որպէս իրաւ իսկ թուի ինձ խորհել զայս վս 7
ձեր ամենեցուն. վս ունելոյ ինձ զձեզ 'ի սրտի 'ի կա-
պանս իմում, եւ 'ի պատասխանատուութեան իմում, եւ 'ի
հաստատութեան աւետարանին. կցորդս ինձ շնորհաց ըզ-
ձեզ ամենեսին լինել: * Վկայ է ինձ Այ, որպ անձ- 8
կացեալ եմ առ ձեզ ամենեսին գթովքն Քսի Յսի: * Եւ 9
զայն աղօթս առնեմ. զի սէրն ձեր եւս քան զեւս առա-
ւել լիցի 'ի գիտութեան եւ յամ իմաստութեան. * ընտրել 10
ձեզ զլաւն, զի իցէք հաստատունք եւ առանց գայթագ-
ղութեան 'ի յաւուրն Քսի. * լցեալ պտղովք արդարու- 11
թեան 'ի ձեռն Յսի Քսի, 'ի փառս եւ 'ի գովեստ Այ:
Բ ձգ * Կամիմ թէ գիտիցէք եղբարք. զի որ ինչ վասն իմ 12
էր,

---

* 'Ի վերնագրին՝ ոմանք. Թուղթ առ Փիլիպպեցիս: Իսկ. ու-նին.: Առ Փիլիպպեցիսն:
ԳԼ. Ա. (1) Ոմանք. Պաւղոս առաքեալ, եւ Տիմոթէոս ծառայ Յի Քի, առ սրբոց որ 'ի Քս Յս.. եպիսկոպոսունք եւ սարկաւագունք: Եւ ոմանք. Համագործ եպիսկոպօք եւ սարկաւագօք: (6) Ոմանք. Վստահ եմ յայս, թէ: (7) Ոմանք. 'Ի կապանս իմ, եւ 'ի պատասխանատուութիւն աւետ"... շնորհացն զձեզ զամենեսեան: (8) Ոմանք. Վկայէ ինձ Այ առ ձեզ յամենին: (9) Ոմանք. Եւ զայս աղօթս.. առաւել լիցին 'ի գիտութիւն.. իմաստութիւն: (10) Ոմանք. Ի յաւուրն Քսի: (12) Ոմանք. Կամիմ զի գիտիցէք:

Digitized by Google

եր, եւս քան զեւս 'ի յառաջադիմութիւն աւետարանին
13 եկն • * մինչեւ կապանաց իմոց յայտնի լինել 'ի Քս, յամ
14 հրապարակիս, եւ առ այլս ամենեսեան • * եւ առ բազ
մ եղբարս 'ի Տր • որ վստահ են կապանօքս իմովք, առա
ւել եւս համարձակել՝ առանց երկիւղի զբանն Այ խօ
15 սել : * Ոմանք առ նախանձու եւ հակառակութեն, եւ
16 ոմանք մտադիւրութբ՝ իսկ զՔս քարոզեն • * եւ ոմանք
'ի սիրոյ, քանզի գիտեն եթէ 'ի պատասխանատուութեն ա
17 ւետարանին կամ • * եւ ոմանք առ հեռութեն զՔս պատ
մեն, այլ ոչ սրբութբ • քանզի համարին նեղութիւն յա
18 րուցանել 'ի վերայ կապանաց իմոց : * Բայց այս զինչ
է • որով օրինակաւ եւ իցէ, եթէ պատճառանօք՝ եւ ե
թէ ճշմարտութբ, Քս պատմի • եւ ընդ այս խնդամ՝
19 այլ եւ ուրախ եւս եղէց : * զի գիտեմ եթէ այս պահէ
ինձ փրկութեն 'ի ձերոց խնդրուածոց, եւ 'ի պարգեւաց
20 հոգւոյն Յսի Քսի, * ըստ ակնկալութեան եւ յուսոյն իմոյ •
զի մի՛ իւիք յամօթ եղէց • այլ ամ համարձակութբ՝ որ
պէս յամ ժամ • եւ այժմ մեծասցի Քս 'ի մարմնի իմում, ե
21 թէ կենօք՝ եւ եթէ մահու : * Զի ինձ կեանք Քս է, եւ
22 մեռանել շահ : * ապա եթէ կեանքս մարմնոյ՝ այս ինձ
պտուղ գործոյ է • եւ զինչ ընտրեցից, զայն ոչ գիտեմ :
23 * Նեղեալ եմ յերկոցունց՝ զցանկալին, ելանել եւ ընդ
24 Քսի լինել, առաւել լաւ համարիմ • * եւ կալ մնալ ա
25 ռէն 'ի մարմնի, կարեւոր եւս վն ձեր : * Եւ զայս յու
սացեալ գիտեմ, եթէ կացից՝ եւ մնացից ամենեցուն
26 ձեզ, 'ի ձեր զարգանալ եւ խրախ լինել 'ի հաւատս : * զի
պարծանք ձեր առաւել լինիցին 'ի Քս Յս ինեւ 'ի միւսան
գամ գալստեան իմում առ ձեզ : ԺԸ
27 * Միայն թէ արժանի աւետարանին Քի գնայցէք : զի ե Գ
թէ գայցեմ, եւ տեսանիցեմ զձեզ • եւ եթէ հեռի իցեմ,
եւ լսիցեմ զձէնջ • զի հաստատուն կայցէք 'ի մի հոգի,
եւ

---

(13) Ոմանք • Յամ հրապարակս, եւ առ այլս ամենին : (14) Ոմանք • Կապանօք իմովք առաւել համար" : Ուր ոմանք • Համարձակեալք ա" : (16) Ոմանք • 'Ի պատասխանատուութեան աւե" : (18) Ոմանք • Բայց այս ինչ է • • խնդամ եւ ուրախ եղէց : (19) Բազումք • Պահի ինձ 'ի փրկութեն : (20) Ոմանք • Որպէս եւ յամ ժամ : (21) Ոմանք • Եւ մեռանելն ինձ շահ : (22) Օրինակ մի • Ապա թէ կեանք մարմնոյս օգուտ գործեացէ : եւ զինչ խնդրեցից՝ զայն ոչ գիտեմ : (23) Ոմանք • Նեղեալ եմ առ յերկոց" : (24) Ոմանք • Եւ կալ եւ մնալ : (26) Ոմանք • Առաւել լիցին . . . եւ 'ի միւսանգամ 'ի գալստեան : (27) Ոմանք • Միայն եթէ ար" • • զի թէ գայցեմ : (27) Ոսկան յաւելու • Աւետարանին Քսի գնացց" : (27) Օրինակ մի • Եւ միով շնչիւ նահատակիցէք :

Digitized by Google

և միով շնչով համախոհ լինիցիք 'ի հաւատս աւետարա_
նին . * Եւ մի զանգիտիցիք ։ և մի իւիք 'ի հակառակորդաց_ 28
ցն ամենայն . որ է նոցա հանդէս կորստեան , և ձերոյ՝
փրկութեան ։ * Եւս այդ՝ յԱյ է , որ ձեզ շնորհեցաւ վասն 29
Քի , ոչ միայն 'ի նա հաւատալ՝ այլ և վասն նորա չար_
չարիլ . * զնոյն պատերազմ ունել՝ զոր յինէն տեսէք , 30
և այժմ լսէք յինէն ։

ԳԼ. Բ.

Արդ՝ եթէ մխիթարութիւն ինչ իցէ 'ի Քս , եթէ սփո_ 1
փութիւն սիրոյ , եթէ հաղորդութիւն հոգւոյ , եթէ գը_
թութիւն և ողորմութիւն . * լցէք զխնդութիւն իմ . զնոյն 2
խորհիցիք , զնոյն սէր յանձին ունիցիք , համաշունչք , միա_
խորհուրդք . * մի ինչ ըստ գրգռութեան , և մի ինչ ըստ 3
սնափառութեան . այլ խոնարհութեամբ զմիմեանս լաւ հա_
մարել առաւել քան զանձինս . * մի զանձանց և եթ 4
դիտել , այլ իւրաքանչիւրոք զընկերին . * Զնոյն խոր_ 5
հեսջիք իւրաքանչիւրոք 'ի ձեզ , որ և 'ի Քս Յս . * որ 6
'ի կերպարանս Այ է , ոչինչ յափշտակութիւն համարե_
ցաւ զլինել զհաւասար Այ . * այլ զանձն ունայնացոյց 7
զկերպարանս ծառայի առեալ՝ 'ի նմանութեան մարդկան
եղեալ , և կերպարանօք գտեալ իբրև զմարդ ։ * Խոնարհե_ 8
ցոյց զանձն , լեալ հնազանդ մահու չափ , և մահու_
խաչին ։ * Վասն որոյ և Այ զնա առաւել բարձրացոյց . 9
և շնորհեաց նմա անուն՝ որ 'ի վեր է քան զամ անուն ։
* զի յանուն Յի Քի ամ ծունր կրկնեսցի , երկնաւո_ 10
րաց և երկրաւորաց , և սանդարամետականաց . * Եւ 11
ամ լեզու խոստովան լիցի , թէ Տր է Յս Քս 'ի փառս
ճզ Այ Հօր ։ * Արդ սիրելիք իմ , որպէս յամ հնա_ 12
զանդեցարուք , մի միայն 'ի գալստեան իմում , այլ ա_
ռաւել ևս այժմ՝ յորժամ հեռի եմ 'ի ձէնջ , ահիւ
և դողութ զանձանց փրկութիւն գործեցէք ։ * զի Այ է 13
որ

---

(29) Ոմանք . Արդ յԱյ է , որ ձեզ շնորհեցաւ ոչ միայն 'ի նա . . չարչարել , և նախատինս յանձն առնուլ ։ (30) Օրինակ մի . Զնոյն պատերազմ կրել ։
Գլ . Բ . (1) Ոմանք . Գթութի և ողորմութիւնք ։ (2) Ոմանք . Զխնդութի իմ . . . զնոյն սէր յանձին ունիցիք , համաշունչք իցէք ։ (2) Ոմանք . Զի զնոյն խորհիցիք ։ (3) Ոմանք . Ընդ միմեանս լաւ համարել քան զանձն ։ (4) Ոմանք . Զանձանց և եթ խնդրիցէք ։ (6 Ոմանք . Որ 'ի կերպարանս Այ ։ (6) Ոմանք . 'ի կերպարանս Այ էր ։ (8) Ոմանք . Զանձն լինել հնազ ։ (11) Ոմանք . Եթէ Տր Յս Քս է ։ (12) Ոմանք . Առաւել ևս և այժմ ։ (13) Յօրինակին . Փրկութիւն գործիցէք ։ (13) Ոմանք . Որ յաջողէ 'ի ձեզ . զի

Digitized by Google

որ յաջողէ 'ի մեզ զկամելն և զառնելն վն հաճութեն ։
14 * Զամ ինչ գործեցէք առանց տրտնջելոյ և քըթմնջե-
15 լոյ ։ * զի եղիջիք անբիծք և անարատք՝ որդիք այ, ան-
մեղք 'ի մէջ կամակոր և խոտորեալ ազգին ։ յորոց մէ-
16 ջի երևեցիք իբրև լուսաւորք յաշխարհի ։ * զբանն կե-
նաց ունել յանձինս՝ 'ի պարծանս ինձ յաւուրն քի ։
զի ոչ ընդունայն ինչ ընթացայ, և ոչ ընդունայն վաս-
17 տակեցի ։ * Այլ թէպէտ և նուիրիմ 'ի վերայ պատա-
րագի և պաշտաման հաւատոցն ձերոց, խնդամ և ու-
18 րախակից եմ ամենեցուն ձեր ։ * Նոյնպէս և դուք խըն-
դասջիք՝ և ուրախակից եղերուք ինձ ։
19 * Բայց յուսամ 'ի տր յս, զտիմոթէոս վաղվաղակի առ- Դ
աքել առ ձեզ ։ զի և ինձ սիրտ դնել լինիցի, յոր-
20 ժամ գիտիցեմ ինչ զձէնջ ։ * զի ոչ զոք ունիմ հաւա-
21 շունչ, եթէ ընտանեբար հոգայցէ վն ձեր ։ * զի ամե-
22 նեքին զանձանց խնդրեն, և ոչ զյսի քի ։ * Բայց զը-
փորձ նր գիտէք և դուք ։ զի իբրև որդի հօր ծառայ-
23 եաց ընդ իս յաւետարանին ։ * զնա՝ զնա ակնունիմ
24 արձակել, մինչ նոյնհետայն զանձնէ տեսանիցեմ ։ * այլ
յուսացեալ եմ 'ի տր՝ թէ և ես իսկ ընդ հուպ եկից ։
25 * Բայց չաւ համարեցայ զեպափրոդիտոս զեղբայր և
զգործակից և զինուորակից իմ, զձեր առաքեալ, և
26 զպաշտօնեայ պիտոյից՝ առաքել առ ձեզ ։ * քանզի
զի և ինքն իսկ յոյժ անձկացեալ է տեսանել զամե-
նեսին զձեզ ։ և հոգայր, զի ձեր լուեալ էր թէ հիւան-
27 դացաւ ։ * և արդարև հիւանդացաւ մերձ 'ի մահ ։ այլ ած
ողորմեցաւ նմա ։ ոչ նմա միայն, այլ և ինձ ։ զի մի տրտ-
28 մութիւն 'ի վերայ տրտմութեան կրիցեմ ։ * Արդ՝ փու-
թապէս յղեցի զնա, զի տեսեալ զնա միւսանգամ ու-
29 րախ լինիցիք ։ և ես առանց տրտմութեան՝ եղէց ։ * Ըն-
կալջիք զնա 'ի տր ամ խնդութեամբ, և զայնպիսիսն ա-
30 պատուականս ունիջիք ։ * զի վն գործոյն քի մինչև 'ի
մահ մերձեցաւ, զանձն գործեալ, զի լցցէ
զձեր պակասութիւն իմոյ պաշտամանն ։ ՂԸ

ԳԼ.

յաջողէ ձեզ զկա" ։ (15) Ոմանք ․ Եղիջիք անբիծք ․․ և
խոտորելոյ յազգին ։ (16) Ոմանք ․ Զբանս կենաց ու" ․․․
ընդունայն ինչ վաստակ" ։ (19) Ոմանք ․ Բայց ես յուսամ
'ի ․․ վաղվաղակի առաքել առ ձեզ ։ (21) Ոմանք ․ Զի
ամենեքեան ։ (22) Ոսկան ․ Նր գիտացէք և դուք ։ (22) Օ-
րինակ մի ․ Ծառայեաց ինձ յաւետարա" ։ (23) Ոմանք ․ Զն
և նոյն հետայն զանձնէն ։ (24) Ոմանք ․ Այլ յուսամ 'ի
տր՝ թէ և ։ (25) Ոմանք ․ Եւ զինուորակից ։ (27) Ոմանք ․
հիւանդացաւ մինչև 'ի մահ ։ (28) Ոմանք ․ Ուրախ լինիջիք ․
(30) Ոմանք ․ Վն գործոյն քի մինչ 'ի մահ մեր" ։

Digitized by Google

ԳԼ. Գ.

Ե Այսուհետեւ եղբարք իմ, ուրախ լերուք 'ի Տէր. զ- 1
նոյն գրել առ ձեզ՝ ինձ ոչ ձանձրալի է, և ձեզ
կայուն զգուշալի: * Զգոյշ լերուք 'ի շանց անտի. զգ- 2
գոյշ լերուք 'ի չար մշակաց անտի. զգոյշ լերուք 'ի
կրճատութենէ անտի: * զի Թլփատութիւնն մեք եմք, որ 3
Հոգւովն Այ պաշտեմք, և պարծիմք 'ի Քս Յս, և ոչ 'ի
մարմին պանծացեալ եմք: * Թէպէտ և ես իսկ զնոյն 4
վստահութիւն ունիմ և 'ի մարմնի, եթէ ոք համարիցի ապ-
աւէն վստահ լինել 'ի մարմին, առաւել ևս ես. * Թլ- 5
փատութիւն ութօրեայ. յազգէ Իլի, 'ի ցեղէ Բենիամինի.
Եբրայեցի յԵբրայեցւոյ. ըստ օրինացն փարիսեցի.
* ըստ նախանձայոյզ լինելոյ՝ հալածէի զեկեղեցին. 6
Ըստ արդարութեան օրինացն լեալ անարատ: * Այլ որ 7
ինչ ինձ շահն էր, զայն վնաս համարիմ վն Քի: * այլ 8
և համարիմ իսկ զամ վնաս՝ վն առաւել գիտութեան
Յսի Քսի Տն մերոյ: վն որոյ զամն զրկեցայ՝ և համա-
րիմ կղկղանս, զի զՔս շահեցայց, * և գտայց 'ի նմա. 9
Իբրև ոչ եթէ զիմ ինչ արդարութիւն որ յօրինաց ան-
տի է ունիցիմ, այլ զհաւատոցն Քսի, որ յԱյ արդա-
րութիւն է. * հաւատովք ճանաչել զնա, և զզօրութիւն 10
յարութեան նր, և զհաղորդութիւն չարչարանաց նր, կեր-
պարանակից լինել մահու նր. * Թէ ոպ հասից 'ի մե- 11
ռելոցն յարութիւն: * Իբր ոչ եթէ արդէն առեալ իցէ, 12
կամ արդէն կատարեալ իցեմ. զհետ մտանեմ եմ թէ
հասից. մանաւանդ թէ ըմբռնեալ իսկ իցեմ 'ի Քսէ
Յսէ: * Եղբարք՝ ես ոչ համարիմ զանձն իմ թէ հա- 13
սեալ իցեմ. բայց մի ինչ է, զի զառ 'ի յետոյսն մոռա-
ցեալ է, և 'ի յառաջադէմսն նկրտեալ եմ. * առ նշ- 14
դեալ

ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Ինձ ոչ ինչ դանդաղ": Ոմն ոմանք. Ինձ ինչ ոչ դանդաղ": (2) Ոմանք. Զգոյշ լերուք 'ի շանցն. լերուք.. լերուք: (3) Ոմանք. Թլփատութիւն մեք եմք: (3) Ոսկան. Որք հոգւով զԱծ պաշտեմք: (4) Ոմանք. Ունիմ 'ի մարմնի: (6) Ոմանք. Նախանձայոյզն լի": (6) Ոսկան 'ի լուսն". Զեկեղեցին Այ: (7) Ոսկան. Շահն է, զայն: (7) Ոմանք. Համարէի վն Քսի: (8) Ոսկան. Յսի Քսի Տն իմոյ: (9) Ոմանք. Իբր ոչ եթէ զիմ արդարութիւն ինչ. որ յօրինաց անտի ունիցիմ.. որ յԱյ արդարութենէն: (9) Ոսկան. Զհաւատոցն Քսի Յսի: (10) Ոմանք. Մահուան նր: (11) Ոսկան. 'Ի մեռելոցն յարութեան: (12) Ոսկան. Արդէն առեալ իցեմ: (13) Օրինակ մի. Զառ 'ի յետոյն մոռացեալ և յառաջադէմսն նկրտեալ եմ: Ոմն այլ օրի-նակ մի. Նկրտիմ: (13) Ոսկան. Մոռացեալ եմ, և 'ի

Digitized by Google

15 գնալ ընթանամ ՚ի վերին կոչմանն այ, ՚ի քս յս ։ * Ա-
ւասիկ որ միանգամ կատարեալքդ եք, զայս խոր-
հեսցարուք. եւ եթէ այլ ազգ ինչ խորհիցիք, սակայն
16 եւ զայն այ ձեզ յայտնեսցէ ։ * Բայց յոր ժամանե-
ցաքս՝ զնոյն խորհել, եւ նմին կանոնի միաբան լինել ։
17 * Նմանօղք ինձ եղիջիք եղբարք, եւ դիտեսջիք զայն-
պիսիսն որ այնպէս գնայցեն, որպէս ունիք զմեզ ձեզ
18 օրինակ ։ * Զի բազումք գնան, զորոց բազում անգամ
ասէի ձեզ. բայց արդ՝ եւ լալով իսկ ասեմ զթշնամեաց
19 խաչին քսի. * որոց կատարածն կորուստ է. որոց այ
որովայնն իւրեանց է, եւ փառք ամօթն իւրեանց, որք
20 զերկրաւորս եւ եթ խորհին ։ * Այլ մեր առաքինու-
թիւն յերկինս է, ուստի եւ փրկչին ակն ունիմք՝ տն յսի
21 քսի. * որ նորոգեսցէ զմարմին խոնարհութեան մերոյ, կեր-
պարանակից լինել մարմնոյ փառաց նր, ըստ զօրութե-
ան՝ ՚ի կարող լինելոյ հնազանդեցուցանել ԶԾ իւրեւ զամ ։

ԳԼ. Դ.

1 Այսուհետեւ եղբարք իմ սիրելիք եւ անձկալիք, ու- Զ
րախութիւն իմ եւ պսակ. այսպէս հաստատուն կա-
2 ցէք ՚ի տր՝ սիրելիք ։ * զԵւոդիա աղաչեմ, եւ զՍիւնտիքէ
3 աղաչեմ զնոյն խորհել ՚ի տր ։ * Այո աղաչեմ եւ ըզ-
քեզ՝ մտերիմ իմ եւ լծակից, եւ դու օգնական լինի-
ջիր նոցա՝ որք յաւետարանին նահատակեցան ընդ իս
Կղեմայ հանդերձ, եւ այլովք գործակցօք իմովք. ո-
4 րոց անուանքն ՚ի դպրութեան կենաց ։ * Ուրախ լերուք
՚ի տր յամ ժամ. դարձեալ ասեմ՝ ուրախ լերուք ։
5 * Հեզութիւն ձեր յայտնի լիցի ամ մարդկան. տր մերձ
6 է ։ * Մի ինչ հոգայք. այլ ամ աղօթիւք եւ խնդրուա-
ծովք, գոհութբ, խնդրուածք ձեր յայտնի լիցին
7 առ այ ։ * եւ խաղաղութիւն այ՝ որ ՚ի վեր է քան զամ
միտս,

յառաջադէմն նկրտեմ ։ (15) Ոմանք. Զայս խորհես-
ցուք. կՅ, խորհեսջիք... այ մեզ յայտնեսցէ ։ (16) Ո-
մանք. Կանոնի միաբանել ։ (17) Ոմանք. Եւ դիտեսջիք
զայնպիսիսն... որպէս եւ ունիք զմեզ ։ (19) Ոմանք. Եւ
փառքն ամօ".. որք եւ զերկրաւորս ։ (20) Ոմանք. Առա-
քինութիւն մեր".. ուստի փրկչին ։ (21) Ոմանք. Որ նո-
րոգեսցէ զմար".. փառացն իւրոց.. ընդ իւր եւ զամ. կՅ,
ԶԾ իւրեւ եւ զամ ։ (21) ՚Ի լուս" . Փառաց իւրոց. հանդե-
յոյն եղանակ ՚ի բնոջ" ։

ԳԼ. Դ. (3) Ոմանք. Եւ լծակից իմ... ՚ի դպրութեան կե-
նաց ։ (3) Ոսկան. Որոց անուանքն են ՚ի դպ" ։ Ուր օրի-
նակ մ. Անուանքն գրեալ են ՚ի դպ" ։ (5) Ոմանք. Հե-
զութիւն ձեր ։ (7) Ոմանք. Եւ խաղաղութիւն այ ։

Digitized by Google

ակ միտս, պահեսցէ զսիրտս ձեր եւ զմիտս ՚ի քս յս: * Այլ 8
սուհետեւ եղբարք՝ որ ինչ ճշմարտութիւն է, որ ինչ պար-
կեշտութիւն, որ ինչ արդարութիւն, որ ինչ սրբութիւն, որ ինչ
սիրուն, որ ինչ համբաւ բարեաց, որ ինչ քաջութիւն, որ
ինչ գովութիւն, զայն խորհեսջիք. * զոր ուսարուքն եւ ըն- 9
կալարուք, եւ լուարուք եւ տեսէք յիս, զայն արարէք.
եւ այծ խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ:
Ե * Ուրախ եղէ ես ՚ի տր յոյժ. զի եւ գուցէ զմտաւ ա- 10
ծէք հոգալ ինչ վս իմ, որպէս եւ հոգայիքն. բայց բար-
բարեէք իմն էր: * Եթէ ոչ առ կարօտութեան ինչ ասեմ. զի 11
ես ուսայ՝ որովք կարեմ բաւական լինել: * Գիտեմ 12
նուաղել, գիտեմ առաւելուլ. յամենայնի ամենեւին
խելամուտ եմ, եւ յագել, եւ քաղցնուլ. եւ առաւելուլ,
եւ նուազել: * յամենայնի կարող եմ, այնու՝ որ զօ- 13
րացոյցն զիս: * բայց բարւոք արարէք զի կցորդ եղե- 14
րուք ինձ ՚ի նեղութեան: * Գիտէք եւ դուք փիլիպպե- 15
ցիք, զի ՚ի սկզբան աւետարանին իբրեւ ելի ես ՚ի մա-
կեդոնիա. եւ ոչ մի եկեղեցի հաղորդեցաւ ինձ յաղագս
տալոյ եւ առնլոյ, բայց միայն դուք. * զի եւ ՚ի թե- 16
սաղոնիկէ՝ միանգամ եւ երկիցս զպէտս իմ տարայք ըն-
դէլ: * Ոչ եթէ խնդրեմ զտուրսն, այլ խնդրեմ 17
զպտուղն որ յաճախէ ՚ի բան ձեր: * Այլ իմ ամենայն 18
զամ, եւ առաւելեալ եմ. ընկալայ՝ եւ լի եմ ՚ի ձեռան
եպափրոդիտեայ, որ է ՚ի ձէնջ հոտ անուշից, պատա-
րագ ընդունելի հաճոյ այ: * Իսկ այծ իմ լի արասցէ 19
զամ պէտս ձեր, ըստ իւրում մեծութեանն փառօք ՚ի քս
յս: * Այլ այ եւ հօր մերում փառք յաւիտեանս յա- 20
ւիտենից. ամէն: * Ողջոյն տայջիք ամ սրբոց՝ ՚ի քս յս: 21
* Ողջոյն տան ձեզ որ ընդ իս են եղբարք: * Ողջոյն 22
տան ձեզ ամենայն սուրբք. մանաւանդ որ ՚ի տա- 23
նէ կայսեր են: * Շնորհք տն յսի ընդ ոգւոյդ ձե- 24
րում. ամէն:

Առ Փիլիպպեցիս՝ գրեցաւ ՚ի Հռոմէ ՚ի ձեռն Եպափրոդիտեայ:
Տունք: ՃԷ:

---

(8) Ոմանք. Զայն խորհեսջիք: (9) Ոմանք. Զոր եւ ուսա-
րուքն: (10) Ոմանք. Բարբարեէքիմն է: (11) Ոմանք. Եթէ
ոչ եթէ առ կա": (12) Ոմանք. Եւ յագել եւ քաղցնուլ:
(16) Ոմանք. ՚Ի թեսաղոնիկէ միան": (18) ՚Ի բազում օրինակս.
Որ է ՚ի ձէնջ: (21) Ոսկան. Ամէն որք ՚ի քս: (22) Ոմանք.
Որ ընդ իս են: (23) Ոմանք. Որ ՚ի տանէս կայսեր:
(24) Ոմանք. Տն յսի քսի ընդ ոգւոյդ:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Կողոսացիս Թղթոյն.

Ոչ այս առաքէ 'ի հռոմ, մինչ ո՛չ էր տեսեալ զնա, այլ լուեալ զհաւատն նոցա. և է պարծանս թղթոյս՝ այս: Կողոսացիքն խոր- հէին ուրեմն յիմաստութիւն հեթանոսաց 'ի հաստատել որ 'ի քս, և յօրէնական կերակուրս և 'ի թլփատութիւն: զայս ամ լուեալ առաք- եալն՝ գրէ զթուղթս զգուշանալ նոցա: Եւ նախ փոխանակ զնոյ, նշանակէ [illegible] 'ի խաւարէն զերծեալ և եկեալ 'ի լոյսն ճշմարիտ. և 'ի քն յոր հաստատեցին, զարարիչ է ամ և բան, որով ամ եղև. և եթէ [illegible] անդրանիկ արա- րածոց և անդրանիկ 'ի մեռելոց. [illegible] և կենդանացուցանէ զամ: [illegible] [illegible] առաքելութեան: Յայտնէ և զի [illegible] և զի նորին [illegible], և զի [illegible] որ 'ի նմանէ [illegible] [illegible] ընդ թլփատութեան: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի նոցանէ [illegible] ընթերցցին, և զոր առ Լաւոդիկեցիսն՝ նոցա ընթեռնուլ:

Գլուխք առ Կողոսացիս Թղթոյն:

ա. Գոհանայ զի հաւատոցն ընդունելին լինել ամ յառաջ:

բ. Աղօթէ զի նոցա 'ի խոհեմ իմաստութեան, և յօժարութեան համ- բերութեան. հանդերձ փոխան զի ընդունելութեան որդւոյ:

գ. Վասն քն- արարածոց, և նորոգութեան, որ լինի ամն հաշ- տութիւն է:

դ. Վն հեթանոսաց ծառայութեան որ մարմնով քն և յարութեամբ՝ 'ի վերայ հաւատոյն:

ե. Վն նորոյ [illegible], որ [illegible] [illegible]:

զ. Վն [illegible] [illegible], որ [illegible] [illegible]:

է. [illegible] [illegible]՝ և [illegible] [illegible]:

ը. [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible], որ [illegible]:

թ. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]:

ժ. Առ [illegible] [illegible]: ի. Յաղագս և [illegible]:

լ. [illegible] և [illegible]:

ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա

ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- 1
սուսի Քրիստոսի, կամօքն Աստուծոյ, եւ Տիմոթէոս եղ-
բայր. * առ կողոսացիս սուրբս եւ հաւա- 2
տացեալս եղբարս 'ի Քրիստոս։ * Շնորհք ընդ ձեզ եւ խաղա- 3
ղութիւն յԱստուծոյ Հօրէ մերմէ։
Ա Գոհանամ զԱստուծոյ եւ զՀօրէ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յամենայն ժամ
վասն ձեր աղօթս առնեմ. * իբրեւ լուաք զհաւատոյն ձեր՝ 4
որ 'ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր, եւ զսէրն որ ընդ ամենայն սուրբս ու-
նիք։ * վասն յուսոյն որ պահի ձեզ յերկինս. զորմէ 5
լուարուք բանիւն ճշմարտութեան՝ աւետարանին, * որ 6
եհաս առ ձեզ. որպէս ընդ ամենայն աշխարհ աճէ եւ պտղա-
բերէ, որպէս եւ 'ի ձերում միջի. յօրէ յորմէ լուա-
րուք եւ ծանեայք զշնորհսն Աստուծոյ ճշմարտութեամբ. * որպէս 7
եւ ուսարուք յԵպափրեայ սիրելւոյ, ծառայակցէ մեր-
մէ, որ է հաւատարիմ վասն ձեր՝ պաշտօնեայ Քրիստոսի. * որ 8
եւ պատմեաց մեզ զձեր սէրն հոգւով։
Բ * Վասն այսորիկ եւ մեք յօրէ յորմէ լուաք, ոչ դադա- 9
րեմք վասն ձեր աղօթս առնել, եւ խնդրուածս մատու-
ցանել. զի լցջիք գիտութեամբ կամաց նորա, ամենայն իմաս-
տութեամբ եւ հոգեւոր հանճարով. * գնալ ձեզ արժանի 10
Տեառն յամենայն հաճոյս, յամենայն գործս բարութեան, պտղաբերել
եւ աճեցուցանել գիտութեամբն Աստուծոյ. * ամենայն զօրութեամբ զօ- 11
րացեալք ըստ զօրութեան փառաց նորա. յամենայն համբերու-
թիւն

---

* 'Ի վերնագրին՝ ոմանք. Թուղթ առ կողոսացիս։
Գլ. Ա. (2) Ոմանք. Հաւատացելոց եղբարս 'ի Տէր։
(3) Ոմանք յաւելուն. Հօրէ մերմէ. և 'ի Տեառնէ յի քէ։ գո-
հանամ։ (3) Ոմանք. Գոհանամք զԱստուծոյ . . . աղօթս առնել։
Իսկ ոսկան. Առնելով։ (4) Ոմանք. Ձեր 'ի Տէր մեր քս յս։
(5) Ոմանք. Զորմէ յառաջագոյն լուարուք . . ճշմարտութեան
աւետարանաւն։ (6) Ոմանք. Զշնորհսն Աստուծոյ։ (7) Ոմանք.
Իւր ծառայակցէ։ (8) Ոմանք. Մեզ զսէրն ձեր։ (9) Ո-
մանք. Վասն այսորիկ և մեք . . կամացն նորա։ (10) Յօրինա-
կին ընկեր. Տն յամն հաճոյս, յամն գործ"։ (10) Ոմանք. Յամ-
հաճոյն, կմ. ամ հաճոյս, և յամն գործս բա"։ (11) Ոսկան.

12 թեն եւ երկայնմտութեն · ուրախութբ՛ * գոհանալ ընդ- ած
Հօրէ, որ կոչեաց զմեզ 'ի մասն վիճակի սրբոցն 'ի
13 լոյս · * որ փրկեաց զմեզ յիշխանութենէ խաւարի, եւ
փոխեաց զմեզ յարքայութիւն որդւոյն իւրոյ սիրելւոյ ։
14 * որով ունիմք զփրկութիւն արեամբն նորա, եւ զթո-
ղութիւն մեղաց մարմնովն նորա ։
15 * Որ է պատկեր աներեւութին այ, անդրանիկ ամ Գ
16 արարածոց ։ * զի նովաւ հաստատեցաւ ամ, որ ինչ
յերկինս՝ եւ որ ինչ յերկրի, որ երեւին՝ եւ որ ոչն ե-
րեւին · եթէ աթոռք, եթէ տէրութիւնք, եթէ պետու-
թիւնք, եթէ իշխանութիւնք · ամ ինչ նովաւ՝ եւ 'ի նոյն
17 հաստատեցաւ ։ * եւ նա է յառաջ քան զամ, եւ ամ ինչ
18 նովաւ եկաց բովանդակ ։ * Եւ նա է գլուխ մարմնոյ
եկեղեցւոյ · որ է սկիզբն, անդրանիկ 'ի մեռելոց · զի
19 եղիցի ինքն յամի յառաջացեալ ։ * զի 'ի նմա հաճեցաւ
20 ամ լրումն ածութեան բնակել · * եւ նովաւ հաշտեցու-
ցանել զամ 'ի նոյն ։ արար խաղաղութի արեամբ խա-
չին իւրոյ, որ ինչ յերկրի՝ եւ որ ինչ յերկինս ։
21 * Եւ զձեզ՝ որ երբեմն օտարացեալքն էիք, եւ թշնա- Դ
22 միք խորհրդովք 'ի գործսն չարութե · * այժմ աւա-
սիկ հաշտեցոյց անդամովք մարմնոյ իւրոյ, 'ի ձեռն
մահուան իւրոյ յանդիման կացուցանել զձեզ սուրբս՝ եւ
23 անբիծս՝ եւ անարատս առաջի նր · * եթէ կայցէք 'ի
հաւատսն արմատացեալք, եւ հաստատեալք, եւ ան-
շարժք 'ի յուսոյ աւետարանին, զոր լուարուք քարո-
զելոյ ընդ ամենայն արարածս 'ի ներքոյ երկնից · որոյ
եղէ ես պաւղոս պաշտօնեայ ։
24 * Եւ արդ՝ ուրախ եմ 'ի չարչարանս իմ վս ձեր · եւ Ե
լնում զպակասութի նեղութեցն քսի 'ի մարմնի իմում, ած
25 վս մարմնոյ նր, որ է եկեղեցի · * որոյ եղէ ես պաւ-
ղոս պաշտօնեայ, ըստ տնտեսութեն այ որ տուեալ է
26 ինձ 'ի ձեզ, կատարել զբանն այ · * զխորհուրդն որ ծած-
կեալ էր 'ի յաւիտենից եւ յազգաց · որ այժմ յայտ-
27 նեցաւ սրբոց իւրոց ։ * Որոց կամեցաւ ած ցուցանել,
թէ

Յամ համբերութե եւ երկայնմտութե ուրա"։ (11)(12) Ո-
մանք · Եղբարք՝ ուրախութբ գոհացարուք զհօրէ ։ Եւ
ոմանք · գոհանալովն զհօրէ ։ Ուր ոսկան յաւելու՝ զայ հօրէ ։
(12) Բ՟ձ՟ · Որ կոչեաց զձեզ 'ի մա"։ (18) Ոմանք · Եւ անդ-
րանիկ մեռելոց ։ (20) Ոմանք · Որ ինչ յերկինս · · յերկ-
րի ։ (21) Ոմանք · Օտարացեալքն էիք ։ (22) Ոմանք · Այժմ
աւասիկ հաշ" · · 'ի ձեռն մահուն իւրոյ · · առաջի նր սի-
րով ։ (24) Ոմանք · Իմ որ վս ձեր ։ (24) Ոսկան · Նեղութեն
քսի ։ (25) Ոմանք · Տնտեսութե այ, որ տուեալ են ինձ ։
(26) Ոմանք · Եւ յաւիտենից եւ ։ (27) Ոմանք · Եթէ զինչ

Digitized by Google

թէ զի՛նչ է մեծութիւն փառաց խորհրդոյն նր 'ի հե-
թանոսս. որ է Քս 'ի ձեզ, յոյսն փառաց. * զոր 28
մեքն քարոզեմք. եւ խրատեմք զամենայն մարդ, եւ ու-
սուցանեմք զամենայն մարդ ամենայն իմաստ-
ութեամբ. զի կացուսցուք զամենայն մարդ կատարեալ
'ի Քս Յս. * յոր եւ աշխատիմ պատերազմեալ ըստ ազ- 29
դեցութեան նորա, որ ազդեցեալ է յիս զօրութեամբ:

ԳԼ. Բ.

Զ Կամիմ զի գիտիցէք դուք՝ որպիսի ջանս ունիմ 1
յաղագս ձեր՝ եւ վս Լաւոդիկեցւոցն, եւ որոց չե-
ւեն տեսեալ զերեսս իմ մարմնով: * զի մխիթարես- 2
ցին սիրտք նց՝ տեղեկացեալք սիրով. եւ յամ մեծու-
թիւն լրութեան իմաստութե՝ 'ի գիտութիւն խորհրդոյն այ 'ի
Քս Յս. * յորում ամ գանձք իմաստութեան եւ գիտու- 3
թեան ծածկեալ կան: * Այլ զայս ասեմ, զի մի ոք զձեզ 4
ձեզ զառանցուցանէ պատիր բանիւք: * զի թէպէտ եւ 5
մարմնով հեռի եմ, այլ հոգւով ընդ ձեզ եմ. խնդամ՝
եւ տեսանեմ զկարգն ձեր, եւ զհաստատութիւն հաւա-
տոյն ձերոյ որ 'ի Քս Յս: * Արդ՝ որպէս ընկալարուք 6
զՔս Յս զՏր, նովին գնասջիք, * արմատացեալք՝ եւ 7
շինեալք 'ի նա, եւ հաստատեալք 'ի հաւատս, որպէս ուսա-
րուքն՝ առաւելեալք 'ի նմին գոհութեամբ: * Զգոյշ լե- 8
բուք, մի ոք իցէ որ զձեզ կողոպտիցէ փիլիսոփայու-
թեամբ՝ եւ սնոտի խաբէութեամբ, ըստ մարդկան աւան-
դութեան՝ եւ ըստ տարերց աշխարհիս, եւ ոչ ըստ Քի.
* զի 'ի նմա բնակէ ամ լրութիւն աստուածութեան մարմնապէս: 9
* եւ էք դուք նովաւ լցեալք. որ է գլուխ ամենայն 10
իշխանութեան եւ պետութեան:
* Որով թլփատեցարուք թլփատութեամբ անձեռագործ 11
թլփատութեամբ, 'ի մերկանալ զանգամս մարմնոյ թլփա-
տութեամբն Քի: * թաղեցայք ընդ նմին 'ի մկրտութեանն, 12
որով

է.. խորհրդոց նր: (28) Ոմանք. Զի կեցուսցուք զամ: (29) Ոմանք. Ըստ յաղթութեան նր որ յաղթեալն է: Գլ. Բ. (1) Բոլոր. Ծգնութիւն ունիմ: (1) Ոմանք. Ոչ իցէ. խոմ. չեւեն տեսեալ: (2) Ոմանք. Տեղեկացեալ սիրով ամ մեծութիւն լրութեն իմաստութեն, 'ի գիտութիւն խորհրդոյն այ հօր 'ի Քս: (2) Ոսկան. 'Ի գիտութիւն խորհրդոյն այ հօր 'ի Քս Յս: (3) Օրինակ մի. Յորում ամենայն գանձ: (3) Յօրինակին Ոսկանեան. Իմաստութեն եւ գիտութեն ծածկ: (4) Ոմանք. Զառանցեցուցանէ: (5) Ոմանք. Զի եթէ թէպէտ.. հեռի եմ 'ի ձէնջ, հոգւով մերձ եմ 'ի ձեզ, կմ, ընդ ձեզ: (6) Ոմանք. ԶՔս Յս զՏր: (8) Ոմանք. Ըստ Քի յիս: (10) Ոմանք. Ամ իշխանութեց եւ պետութեց: (12) Ոմանք.

Digitized by Google

թաղով և ընդ նմին յարեայք հաւատովք՝ այ ազդեցու-
13 թեանն, որ յարոյց զնա 'ի մեռելոց ։ * Եւ զձեզ որ եր-
բեմն մեռեալքն էիք 'ի մեղս՝ և յանթլփատութեան մարմ-
նոյ ձերոյ, կենդանացոյց յանձին իւրում. շնորհեաց
14 մեզ զամենայն յանցանս մեր. * և ջնջեաց զձեռագիր մե-
րոյ հակառակութեան հրամանօքն իւրովք ։ որ կայր մեզ
հակառակ, եբարձ զայն 'ի միջոյ՝ և բեւեռեաց ընդ խա-
15 չափայտին ։ * մերկեաց զիշխանութիւնս և զպետութիւնս.
յայտ յանդիմանս խայտառակեաց նշաւակեալ զնս յան-
16 ձին իւրում 'ի յաղթութեան իւրում ։ * Մի՛ ոք այսուհետե-
ւս զձեզ դատեսցի ուտելով կամ ըմպելով, կամ մա-
17 սամբք տօնից, կամ ամսամտիւք կամ շաբաթուք. * որ
են ստուերք հանդերձելոցն. այլ մարմինն քի է ։
18 * Մի՛ ոք զձեզ խաբեսցէ, որ կամիցի խոնարհութեամբ Ը
և կրօնիւք հրեշտակաց. զոր չեցէ՛ տեսեալ զհետ
վարել՝ տարապարտ հպարտացեալ 'ի մտաց մարմնոյ
19 իւրոյ. * և ոչ ունիցի զգլուխն քի, ուստի ամ մար-
մինն յօդիւք և խաղաղեօք տարաբերեալ և խառնեալ՝
20 աճէ զաճումն այ ։ * Եթէ մեռայք ընդ քի 'ի տա-
րերց աշխարհիս, զի՞ եւս իբրև կենդանիս ատենէ յաշ-
21 խարհի կրօնաւորիք ։ * մի՛ մերձենար, մի՛ ճաշակեր,
22 մի՛ հուպ լինիր. * որ է ամենայն ինչ 'ի պէտս ապա-
կանութեան, ըստ պատուիրանաց և վարդապետութեան
23 մարդկան. * որ յիմաստութիւն իմն համարէ, ինք-
նակամ կրօնիւքն և խոնարհութեամբ, և անխնայութեամբ մարմ-
նոյ. և ոչ 'ի պատիւ ինչ լրութեան մարմնոյ ։

ԳԼ. Գ.

1 Եթէ յարերուք ընդ քի, ապա զվերինն խնդրեցէք.
2 ուր քն նստի ընդ աջմէ այ. * զվերինն խորհե-
ցա-

Ընդ նմին մկրտութեան ։ Ն. օրինակ. մկրտութեամբ 'ի մահն..
ը՞ նմին յարեայք հաւատովք այ ազդեցութեամբ ։ (13) Օ-
րինակ. Մեռեալքն էիք 'ի մեղս և յանթլփատութեան ։ (14) Օ-
րինակ. Եւ բեւեռեաց զնա ը՞ խաչ՞ ։ (15) Օրինակ. Մեր-
կաց զիշ՞.. խայտառակեաց նշաւակեաց.. 'ի յարութեան
իւ՞ ։ (16) Օրինակ. Մի՛ ոք զձեզ դատեսցի.. կամ ըմպե-
լովք.. կմ՛ ամսամտօք կմ՛ շաբաթիւք ։ (18) Օրինակ. Որ
կամեսցի... զորս հետ վարեալ ։ (19) Օրինակ. Զգլուխն
զքն... և խաղաղիւք ։ (19) Օրինակ. Տարբերեալ և խառ՞ ։
(22) Օրինակ. Ըստ պատուիրանի և վար՞ ։ (23) Օրինակ. Որ
յիմաստութեան իմն համարեալ են ։ (23) Օրինակ 4. Յի-
մաստութեան իմն համարէ... և անխնայութ մարմ՞ ։
(23) Յօրինակ միում. Լրութեան մարմնոյ ։
ԳԼ. Գ. (1) Օրինակ. Եթէ յարեայք ընդ քի ։

Digitized by Google

ցարուք, մի զայս որ յերկրի աստ է: * Քանզի մեռա- 3
րուք, եւ կեանքն ձեր ծածկեալ են ընդ Քսի յԱծ: * Յորժամ 4
Քս յայտնեսցի կեանքն ձեր, յայնժամ եւ դուք
ընդ նմա յայտնեսջիք փառօք:

Թ * Սպանէք այսուհետեւ զանդամս ձեր զերկրաւորս. 'ի 5
բաց ընկեցէք զպոռնկութիւն, զպղծութիւն, զախտ, զցան-
կութիւն չարեաց, եւ զագահութիւն՝ որ է կռապաշտու-
թիւն. * վասն որոյ գայ բարկութիւն Այ 'ի վերայ որդւոցն 6
անհաւանութեան, * որովք եւ դուք երբեմն գնայիք՝ մինչ 7
կենդանիքն էիք 'ի նոսա: * Այլ՝ 'ի բաց թօթափեցէք 8
եւ դուք զայն ամ. զբարկութիւն, զսրտմտութիւն, զչա-
րութիւն, զհայհոյութիւն, զնենգխօսականութիւն 'ի բերանոց
ձերոց: * Մի ստէք միմեանց. մերկացարուք զհին մար- 9
դըն գործովքն իւրովք. * եւ զգեցարուք զնորն նո- 10
րոգեալ 'ի գիտութիւն, ըստ պատկերի արարչին իւրոյ.
* ուր ոչ է հրեայ, եւ ոչ հեթանոս, թլփատութիւն, եւ 11
անթլփատութիւն, խուժ, դուժ, սկիւթացի, ծառայ,
ազատ. այլ ամ եւ յամենայնի Քս: * Զգեցարուք այ- 12
սուհետեւ իբրեւ ընտրեալք Այ՝ սուրբք եւ սիրեցեալք,
զգթութ, զողորմութիւն, զքաղցրութիւն, զխոնարհութիւն,
զհեզութիւն, զերկայնմտութիւն, * ներել միմեանց, ժոյ- 13
ժել իրերաց, եթէ ուրուք զումեքէ տրտունջ ինչ ի-
ցէ. որպէս եւ Տր Քսիւ շնորհեաց ձեզ, նոյնպէս եւ դուք:
* Եւ 'ի վերայ ամենայնի զսէրն, որ է զօդ կատար- 14
մանն. * եւ խաղաղութիւն Քսի հաստատեսցի 'ի սիրտս 15
աւե ձեր; յոր եւ կոչեցարուքն միով մարմնով: Եւ գոհա-
ցօղք լինիջիք. * զի բանն Քսի բնակեսցէ 'ի ձեզ առա- 16
ռապէս. ամենայն իմաստութբ ուսուցանել եւ խրատել
զմիմեանս. սաղմոսիւք եւ օրհնութեամբք, եւ երգովք հո-
գեւորօք՝ եւ շնորհօք օրհնել 'ի սիրտս ձեր զԱծ: * Եւ 17
զամենայն զոր եւ առնիցէք բանիւք եւ արդեամբք, զա-
մենայն յանուն Տն յՍի արասջիք: գոհացօղք լինի-
ջիք զԱյ եւ զհօրէ նովաւ:

* Կա-

(3) Ոմանք. Ընդ Քսիւ յԱծ: (5) Ոմանք. Զպոռնկութիւն եւ զպղծութիւն եւ զախտ, եւ զցանկութիւն: (6) Օրինակ մի. 'ի վր որդւոցն անհաւանութեան: (7) Ոմանք. Որով եւ դուք կենդանիք էիք: (9) Ոմանք. Մերկացուք զհին: (10) Ոմանք. Նորոգել 'ի գիտութիւն: (11) Ոմանք. Ուր ոչ է հրեայ, եւ: (13) Ոմանք. Եթէ ոք զումեքէ տրտունջ ինչ ունիցի, որպէս եւ Տր Քսիւ շնորհեաց ձեզ: (14) Յոմն. Եւ 'ի վր այս ամի: (14) Ոմանք. Որ է զարդ կատարմանն: (15) Ոմանք. Եւ խաղաղութիւն Այ հաստատ".. կոչեցարուք միով: (16) Ոմանք. Եւ օրհնութբ եւ եր".. օրհնել զԱծ 'ի սիրտս: (17) Ոմանք. Բանիւք եւ գործովք:

Digitized by Google

18 * Կանայք՝ հնազանդ լերուք արանց ձերոց. որպէս և
19 և վայել է 'ի Տր։ * Արք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր, և
20 մի դառնացուցանէք զնոսա։ * Որդիք՝ հնազանդ լե-
րուք ծնողաց ձերոց յամենայնի, զի այն է հաճոյ ա-
21 ռաջի Տն։ * Հարք՝ մի զայրացուցանէք զորդիս ձեր,
22 զի մի արտմեսցին։ * Ծառայք՝ հնազանդ լերուք տե-
րանց ձերոց յամենայնի. մի առ ականէ ծառայութե իբ-
րեւ մարդահաճոյք. այլ միամտութեամբ սրտի երկնչել 'ի
23 Տնէ։ * Զոր ինչ առնիցէք՝ սրտի մտօք գործեսջիք իբ-
24 րեւ Տն, և ոչ իբրեւ մարդկան։ * Գիտասջիք զի 'ի
Տնէ առնուցուք զհատուցումն ժառանգութեան ձե-
25 րոյ. քանզի Տն Քի ծառայէք։ * Իսկ անիրաւն ըն-
կալցի ըստ իւրում անիրաւութեանն. զի չիք ակնա-
ռութին առաջի Այ։

Գլ. Դ.

1 Տեարք՝ զիրաւունս և զհաւասարութիւն ծառայից ձե-
րոց շնորհեցէք. գիտասջիք զի և ձեր Տր գոյ յեր-
2 կինս։ * Աղօթից առէք կացէք. տքնել 'ի նմին գո-
3 հութեամբ։ * Աղօթս արարէք միանգամայն և վասն մեր.
զի Ած բացցէ մեզ դուռն բանին, խօսել զխորհուրդն
4 Քի, վս որոյ և կապեալս կամ. * զի յայտնի արա-
5 րից զնա որպէս արժան իցէ ինձ խօսել։ * Իմաստու-
թե՛ք գնասջիք առ արտաքինսն, գնոց առեալ զժամա-
6 նակս։ * Եւ բանն ձեր յամ ժամ լի շնորհօք Տն, իբ-
րեւ աղիւ համեմեալ լիցի. գիտել ոպ արժան իցէ ձեզ
7 իւրաքանչիւրումեք՝ տալ պատասխանի։ * Այլ որ ինչ
զինէն իցէ, ցուցցէ ձեզ զամ Տիւքիկոս սիրելի եղ-
բայր՝ և հաւատարիմ պաշտօնեայ՝ և ծառայակից 'ի Տր.
8 * զոր առաքեցի առ ձեզ զմին իրի, զի գիտասջիք զվս
9 մեր. և մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր. * ընդ Ոնեսիմաւ հաւ-

զերձ

զնսա։ (18) Ոմանք. Տերանց ձերոց, որպէս վայել է 'ի Տր։ (21) Ոմանք. Զի մի արտմիցին։ (22) Ոմանք. Առ ականէ ծառայել իբրեւ.. սրտիւ. կամ, սրտիւք. երկնչել։ (23) Ոմանք. Եւ ոչ ոպ մարդկան։ (24) Ոմանք. Քնի Տն յիս ծառայ էք։ (25) Ոմանք. Ըստ իւրումն անիրաւութեան, քզի չիք։

Գլ. Դ. (2) Ոմանք. Տքնեալք 'ի նոյն գոհ՛՛։ (3) Ոմանք. Դուռն բանի խօսել մեզ զխորհ՛՛։ (4) Ոմանք. Զի յայտնել արարից զնա, ոպ և արժան իցէ ինձ խօ՛՛։ (5) Բզ. Գնոյ առեալ զժամա՛՛։ (6) Ոմանք. Եւ բան ձեր... լի շնորհօքն՝ իբրեւ.. գիտել և ոպ արժան է։ (7) Ոմանք. Զինէն է, ցուցցէ։ (9) Ոմանք. Որ 'ի ձէնջ։ և զամենայն ինչ ցուցցեն ձեզ՝ զոր ինչ աստ։

Digitized by Google

գերիձ եղբարբ հաւատարմաւ եւ սիրելեաւ՝ որ է ՚ի ձէնջ.
զամ ինչ ցուցցեն ձեզ՝ որ ինչ աստ է: * Ողջոյն տայ 10
ձեզ Արիստարքոս գերեկից իմ, եւ Մարկոս եղբօրոր-
դի Բառնաբայ. վս որոյ առէք պատուէր, եթէ եկես-
ցէ առ ձեզ՝ ընկալջիք զնա. * Եւ Յեսու որ անուա- 11
նեալն է Յուստոս, որք են ՚ի թլփատութենէ անտի: զի
դոքա միայն գործակից եղեն ինձ յարքայութեանն այ,
որք եւ եղեն իսկ ինձ մխիթարութիւն: * Ողջոյն տայ ձեզ 12
Եպափրաս՝ որ ՚ի ձէնջ ծառայ յի քի է. յամ ժամ
պատերազմեալ վասն ձեր յաղօթս, զի կայցէք կատա-
րեալք եւ լցեալք յամ կամս այ: * Վկայեմ նմա, զի 13
բազում աշխատութիւն ունի վս ձեր, եւ վս Լաւոդիկեց-
ւոցն, եւ վս այնոցիկ՝ որ յԵրապաւլեան եղեն: * Ող- 14
ջոյն տայ ձեզ Ղուկաս բժիշկ՝ եւ սիրելի, եւ Դեմաս: * Ող- 15
ջոյն տայջիք եղբարց՝ որ են ՚ի Լաւոդիկեայ, եւ Նիմփայ,
եւ որ առ նմին եկեղեցին է նմա: * Եւ յորժամ ընթեռ- 16
նուցու առ ձեզ թուղթս, արասջիք զի եւ ՚ի Լաւոդի-
կեցւոց եկեղեցւոջն ընթերցցի. եւ զառ ՚ի Լաւոդիկեց-
ւոցն՝ զի եւ դուք ընթեռնուցուք: * Եւ ասասջիք ցԱր- 17
քիպպոս. զգոյշ լեր սպասաւորութեանդ, զոր ընկա-
լար ՚ի Տէր, զի զայդ կատարեսցես: * Ողջոյնս՝ ձե- 18
ռին իմոյ Պաւղոսի է: յուշ լիցին ձեզ կապանքս իմ:

Շնորհք ընդ ձեզ:

Առ Կողոսացիս՝ գրեցաւ ՚ի Հռովմէ ՚ի ձեռն Տիւքիկոսի եւ Ո-
նեսիմոսի: Տունք: ՃԶ:

---

(10) Ոմանք. Եթէ գայցէ առ ձեզ. ընկ'': (11) Ոմանք. Եւ յիսուս, որ անու''.. յուստոս.. զի նոքա միայն եղեն ինձ գործա''. յարքայութիւն այ: (11) Ոսկան. Անուանեցեայս'': (12) Ոմանք. Եպափրեայ, որ է ՚ի ձէնջ ծառայ քսի յսի.. յամ կամսն: (13) Բազմք. Յերապաւլեան են: (14) Ոմանք. Բժիշկ. եւ սիրելի. դեմաս: (15) Ոմանք. Որ են ՚ի Լաւոդիկեա եւ Նիմփայ.. եկեղեցւոյն է նորա: (16) Ա՟ գրչագիրք համաձայն Պրուսի ՚ի լաւո''. այսը համարոց նշանակին: Զաւաղինոյ թղթին. կամ, թղթոյն որ առ աւեմոթէոս առնէ: (17) Ոմանք. Յարքիպպոս: (18) Ոմանք յաւելուած. Շնորհք ընդ ձեզ. ամէն:

* ՚Ի վախճանի՝ ոմանք. ՚ի ձեռն Տիւքիկոսի եւ Ոնեսիմոսի.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Թեսաղոնիկեցիս Առաջին Թղթոյն.

Զայս առաքէ յաթենայ՝ փութով յառաջագոյն նշեալ ասցա, և ըլլեալ անդ նոքա. և է պարծանս թղթոյս՝ այս. Առաքեալն բազմ կիրս կրեաց 'ի Բերիա, և 'ի Փիլիպպս ժողովրդեան, և 'ի կորնթոս. և զի փորձէր անյայտ գինչ թեսաղոնիկեցւոցն՝ երկեաւ զի մի լուիցեն թեսաղոնիկեցիքն եթէ փորձեցաւ 'ի փորձողէն՝ և վայթագեղեցին. Լուեալ եթէ և որք զնացին՝ կարծէին եթէ 'ի կորուսեալ ընկէին, առաքեաց զտիմոթէոս նախ առ նոսա, 'ի ձեռն այնր և գրեաց զայս: Եւ նախ՝ հաստատէ զնա 'ի հաւատս, զի մի զարթեսցին երբեք ի վշտացն, և մի յօժարն խորհեսցին 'ի հրէութիւն. զի նոքա էին սպանողք. փրկութեան զօրհնեալ. և ներվում ամենից առաջնեալ. բազմ անգամ գովէ զնոսա, այսու՝ զի ոչ առին 'ի նմանէ պահէին: Գրէ և զնեղելոցն մխիթարութիւն նոցա. և վարդապետէ զի մի ծանրասցին ընդ այն. զի ոչ է մահն կորուստ, այլ ճանապարհ յարութեան: Յետ այսորիկ և վասն ժամանակաց նոցա վարդապետէ. զի անհնար է զայս գիտել. այլ հանապազ պատրաստ լինել, և մի յանձինս կարծել առաւել զայս. այլ գիտասցուք ասէ զփոխումն այսպիսի. զի որ խաչեալք են, և որք գտանին յառաջին յայնմ՝ ոչ ժամանեն ննջեցելոցն յարութեն. այլ 'ի միասին ընդ այնոսիկ խոստովան լինին: Վարդապետէ այսուհետև և օրինակ ածէ նոցա առաքելական 'ի սովորականն հանապազ նոցա, և ուրախ լինել ընդ յաղագս. և աղօթէ և գոհանայ ընդ նոցա դիմէ. երդմնեցուցանէ զնոսա ընթեռնուլ զթուղթս զայս առ եղբարց. և այսպէս կատարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս Ա. Թղթոյն.

Ա. Գոհութիւն վասն թեսաղոնիկեցւոցն 'ի վերայ արժանաւոր պատերազմաց առաքելոցն:

Բ. Անյայտ նորա և խնդութիւն 'ի վերայ նոցա, և հաստ թէ ոչ յաղագս կատարելոյ լինելոյն:

Գ. Աղօթք առ Աստուած, և գի է զգալիքեանն խորոց առ նա, և անձամբ և հաւատարմութեամբ թեսաղոնիկեցւոց մնալն 'ի փառս տեառն մերոյ:

Դ. Խորագ ցածուն և արդարութեան յորդորութիւն եղբայրսիրութեան, խորաքանչիւր ասէ, զիւր գործ գործելոյ:

Ե. Վարդապետութիւն վասն մահու լածելոյ առ ննջեցեալսն և քննելոյ 'ի յայտնութեան նորա:

Զ. Վա յանկարծակաս գալստեանն նորա, թէ ոչ պատրաստական գտանել պարտ է, ձայնիւ, հաւատովք, յուսով, սիրով, պատերազմով, խաղաղութեամբ, երկայնմտութեամբ, առատաձեռնութեամբ:

Է. Աղօթք վասն սրբութեան հոգւոյն ընդելն և մարմնոյ:

ՆԱ

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ
ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

բկ ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍԻՂՈՒԱ- 1
նոս, և տիմոթէոս. եկեղեցւոյդ Թեսա-
ղոնիկեցւոց՝ յԱծ հայր մեր, և 'ի տր
յս քս: *Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի. 2
Ա Գոհանամք զԱյ յամենայն ժամ վասն ձեր ամենեցուն՝
յիշատակ առնել յաղօթս մեր անդադար. *յիշել ըզ- 3
ձեր գործն հաւատոց, և զվաստակ սիրոյ՝ և զհամբե-
րութե յուսոյ տն մերոյ յսի քսի՝ առաջի այ և հօր մե-
րոյ: * Գիտեմք եղբարք սիրեցեալք յԱյ՝ զընտրութին 4
ձեր. *զի աւետարանն մեր՝ ոչ եղև առ ձեզ միայն բա- 5
նիւ, այլ և զօրութբ՝ և հոգւովն սրբով, և լրութբ
բազմաւ. որպէս և գիտէք իսկ, թէ որպիսիք եղեաք 'ի
միջի ձերում վասն ձեր: *Եւ դուք նմանեցարուք մեզ՝ 6
և տն, ընկալեալք զբանն 'ի բազում նեղութե՝ խնդու-
թբ հոգւոյն սբյ. *լինել ձեզ օրինակ ամենայն հա- 7
ւատացելոց որ են 'ի մակեդոնիա՝ և յաքայիա: *Զի 8
'ի ձէնջ հնչեաց բանն այ. ոչ միայն 'ի մակեդոնիա և
յաքայիա, այլ յամ տեղիս հաւատքն ձեր որ առ ած
են սփռեցան. զի այսուհետև ոչինչ է պիտոյ մեզ և խօ-
սել ինչ: *զի նոքին իսկ պատմեն վս մեր, թէ որպէս 9
եղև մեզ մուտ առ ձեզ. և ո՞րպ դարձայք առ ած 'ի
կռոց անտի, ծառայել այ կենդանւոյ և ճշմարտի.
*և ակն ունել որդւոյ նորա յերկնից, զոր յարոյց 10
'ի

ԳԼ. Ա. (1) Ոմանք. Պաւղոս և սիղուանոս: (2) Օրինակ մի. Եւ խաղաղութի բազմասցի: (3) Ոմանք. Եւ զվաստակն սիրոյ. և զհամբերութի յուսոյ տն մե... և հօր մեր: (4) Օրինակ մի. Յայ՝ զանձանսութին ձեր: (5) Ոմանք. Միայն բանիւք.. և թէ որպիսի եղաք: (6) Ոմանք. Եւ դուք նմանողք մեզ..'ի բազում նեղութե: Օրինակն. Մեզ եղէք և տն: (8) Ոմանք. Այլ և յամ տեղիս հաւատք ձեր առ ած... ոչ ինչ պիտոյ է մեզ: Եւ ոմանք. Ոչ է պիտոյ մեզ և խօսել իսկ ինչ: (9) Ոմանք. Պատմեն վս ձեր. եթէ ոմ.. որպէս և դարձայք: (10) Ոմանք. Որդւոյն նր յերկնից.. որ փրկելոց է.. 'ի

Digitized by Google

'Ի մեկնելոյ՝ զՅիսուս, որ փրկելոցն է զմեզ 'ի բարկութենէ
անտի որ գալոցն է:

ԳԼ. Բ.

1 Դուք ինքնին գիտէք եղբարք զմուտն մեր առ ձեզ. բ գ
2 զի ոչ ընդունայն ինչ եղև. * այլ յառաջագոյն
չարչարեալք և թշնամանեալք, որպէս և դուք իսկ գի-
տէք 'ի մէջ Փիլիպեցւոց համարձակեցաք Աստուծով մերով՝
պատմել ձեզ զաւետարանն Աստուծոյ մեծաւ պատերազմաւ:
3 * Զի մխիթարութիւն մեր ոչ 'ի մոլորութենէ է, և ոչ 'ի
4 պղծութենէ, և ոչ նենգութեամբ. * այլ որպէս ընտրեցաք յԱստուծոյ
հաւատարիմ լինել աւետարանին, նոյնպէս և խօսիմք.
ոչ իբրև մարդկան հաճոյ լինել, այլ Աստուծոյ որ քննէ զսր-
5 տերս մեր: * Զի ոչ երբէք բանիւք շողոքորթութեան եղեաք
առ ձեզ, որպէս և դուք իսկ գիտէք. և ոչ 'ի պատ-
6 ճառս ագահութեան, որպէս և Աստուած վկայ է. * և ոչ խնդրե-
7 ցաք զփառս 'ի մարդկանէ, ոչ 'ի ձէնջ՝ և ոչ յայլոց: * Կա-
րող էաք որպէս Քրիստոսի առաքեալս ծանրանալ, այլ եղեաք
հեզք 'ի միջի ձերում. որպէս դայեակ մի որ սնուցանիցէ
8 զմանկունս. * Նոյնպէս և մեք գթայաք 'ի ձեզ: Հաճոյ
թուէր մեզ տալ ձեզ ոչ միայն զաւետարանն Աստուծոյ, այլ
9 և զանձինս մեր. քանզի սիրելիք մեր եղերուք: * Յի-
շեցէք եղբարք՝ զվաստակն մեր և զջան. զի զգիշեր և
զցերեկ գործեաք մի ծանրանալոյ ումեք 'ի ձէնջ. և
10 քարոզեցաք ձեզ զաւետարանն Աստուծոյ: * դուք ինքնին վը-
կայք՝ և Աստուած, որպէս սրբութեամբ և արդարութեամբ և անբծութեամբ՝
11 ձեզ հաւատացելոցդ եղեաք. * որպէս և գիտէք իսկ. զի
12 զիւրաքանչիւրոք 'ի ձէնջ՝ իբրև հայր զորդիս՝ * մխի-
թարեաք և սփոփեաք, և գնեաք վկայութեամբ գնալ ձեզ
արժանաւորս Աստուծոյ, որ կոչեացն զձեզ յիւր արքայութիւն
13 և 'ի փառս: * Վասն այնորիկ և մեք գոհանամք զԱստուծոյ
անդադար, զի առեալ զլուր բանին Աստուծոյ առ 'ի մէնջ՝
ըն-

բարկութենէն որ: Ոսկ. ունի. Որ փրկեաց զմեզ 'ի բար": Գլ. Բ. (2) Ոմանք. 'Ի մէջ Փիլիպեցւոցն: (3) Ոմանք. Մխիթարութիւն ձեր ոչ: (4) Ոմանք. Որ քննէն զսիրտս: (5) Ոմանք. Եղաք առ ձեզ: (6) Բազումք. Եւ ոչ խնդրեցաք փառս: (7) Ոմանք. Էաք իբրև Քրիստոսի առաքեալս... որ սնուցանէ զման": (8) Ոմանք. Գթայաք. Ոսկ. օրինակ մի. գթացեալք 'ի ձեզ: (9) Ոմանք. Յիշէք եղբարք զվաստակս"... և քարոզէաք 'ի ձեզ զա": (9) Օրինակ մի. Գործէաք առ 'ի չծանրանալոյ... և քարոզէաք զարքայութիւն Աստուծոյ: (11) Ոմանք. Որպէս հայր զորդիս: (12) Ոմանք. Արժանաւորս առաջի Աստուծոյ, որ և կոչեաց: (13) Ոմանք. Այլ իբրև Հրեշտակս.. որ և աջողեալ է 'ի:

Digitized by Google

ընկալարուք, ոչ իբրեւ զբան մարդկան, այլ որպէս
ճշմարտիւ զբան Այ. որ եւ յաջողեալ իսկ է 'ի ձեզ հա-
ւատացելոցդ: * Զի դուք նմանօղք եղերուք եղբարք՝ 14
եկեղեցեացն Այ՝ որ են 'ի Հրէաստանի 'ի քս յս. զի զնո-
յն չարչարանս չարչարեցայք եւ դուք 'ի ձերոց ազ-
գականաց, որպէս եւ նոքայն 'ի Հրէից. * որք եւ զտէրն յս 15
սպանին եւ զմարգարէսն, եւ զմեզ հալածեցին, եւ Այ
յաճոյ եղեն. եւ ամ մարդկան հակառակ եղեն. * եւ 16
արգելուին զմեզ խօսել հեթանոսաց զի ապրեսցին. զի
կատարեսցեն զմեղս իւրեանց յամ ժամ. քանզի հաս
եհաս է 'ի վերայ նոցա բարկութի մինչեւ 'ի սպառ:
Բ * Այլ մեք եղբարք՝ թափուրք եւ որբ մնացաք 'ի ձէնջ 17
բզ առ ժամանակ մի, երեսօք՝ եւ ոչ սրտիւք. առաւել եւս
փութացաք տեսանել զերեսս ձեր մեծաւ ցանկութբ:
* Վասն այսորիկ կամեցաք գալ առ ձեզ ես պօղոս՝ 18
միանգամ եւ երկիցս, եւ խափանեաց զմեզ սատանայ:
* Քանզի ով է մեր յոյս, կամ խնդութի, կամ պսակ 19
պարծանաց մերոց, եթէ ոչ դուք 'ի տր՝ առաջի տն
մերոյ յսի քսի 'ի նորա գալստեանն: * զի դուք էք 20
փառք մեր եւ խնդութի:

ԳԼ. Գ.

Վասն որոյ ոչ եւս ունելով ժոյժ, զի բարւոք թուե- 1
ցաւ մեզ միայն մնալ յաթէնս: * եւ առաքեցաք 2
զտիմոթէոս զեղբայր մեր եւ զգործակից աւետարա-
նին Այ, եւ հօրն քսի, հաստատել զձեզ՝ եւ մխիթարել
վէ վս հաւատոցն ձերոց: * Զի մի տատանեսջիք 'ի նե- 3
ղութիւնս յայսոսիկ. քանզի դուք ինքնին իսկ գիտէք,
զի 'ի սմին կամք: * քանզի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ յա- 4
ռաջագոյն ասէաք ձեզ, թէ նեղութիւնք հասանելոց են
'ի վերայ մեր. որպէս եւ եղեւ իսկ՝ եւ գիտացէք: * Վասն 5
այսորիկ եւ ես զի ոչ ունէի ժոյժ՝ առաքեցի գիտել զհա-
ւատսն ձեր. գուցէ արդեւք փորձեաց եւ զձեզ փոր-
ձիչն, եւ ընդունայն լինիցի վաստակն մեր: * Բայց արդ՝ 6
իբրեւ եկն տիմոթէոս 'ի ձէնջ առ մեզ, եւ ետ մեզ աւե-
տարան հաւատոցն ձերոց, եւ զսիրոյ, զի ունիք 'ի մտի
զմե-

(14) Ոմանք. Նմանօղ եղերուք եղ՛՛.. եւ նոքա 'ի Հրէից:
(16) Ոմանք. Եւ արգելուին զմեզ... զմեղսն իւրեանց:
(19) Ոմանք. Եթէ ոչ եւ դուք 'ի տր:
Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Ոչ ունելով ժոյժ.. մնալ միայն: (4) Ո-
մանք. Որպէս եղեւ իսկ՝ եւ գի՛՛: (5) Ոմանք. Վս այսորիկ եւ
ես զի ոչ եւս ունէի.. փորձեսցէ զձեզ փոր՛՛... Ընդու-
նայն լիցի ջանն: (6) Ոմանք. Հաւատոցն ձերոց եւ զսի-
րոյ, զի ունէիք 'ի ... յամ ժամ. ցանկացեալ էք:

Digitized by Google

զյիշատակս մեր բարեաց յամ ժամ. եւ ցանկայցեք
7 եք տեսանել զմեզ՝ որպ եւ մեք զձեզ. * Վասն այսորիկ
մխիթարեցաք 'ի ձեզ եղբարք՝ 'ի վերայ ամ վշտաց եւ
8 նեղութեանց մերոց, 'ի ձեռն հաւատոցն ձերոց. * զի
այժմ՝ կենդանի եմք՝ եթէ դուք հաստատուն կայցէք
9 'ի Տր : * Զի՞նչ կարեմք գոհութիւն մատուցանել այ վս
ձեր, 'ի վերայ ամ խնդութեանն զոր խնդամք վասն ձեր
10 առաջի այ մերոյ. * զցայգ եւ զցերեկ առաւել եւս աղաչեմ՝ տեսանել զերեսս ձեր, եւ հաստատել զպակասութիւն հաւատոցն ձերոց :
11 * Այլ ինքն այ եւ հայր մեր՝ եւ տր մեր յս քս՝ ուղ. Գ
12 ղեսցէ զճանապարհս մեր առ ձեզ : * եւ զձեզ ինքն տր Յ
բազմապատկեսցէ եւ առաւելցուսցէ սիրով ընդ մի-
13 միեանս եւ առ ամենեսին՝ որպ եւ մեք 'ի ձեզ. * հաստա-
տել զսիրտս ձեր անարատս 'ի սրբութիւն առաջի այ եւ
հօր մերոյ՝ 'ի գալստեանն տն մերոյ յսի քսի՝ հան-
դերձ ամենայն սրբովք իւրովք :

ԳԼ. Դ.

1 Այսուհետեւ եղբարք՝ աղաչեմ զձեզ, եւ մխիթարեմ Դ
'ի Տր յս. զի որպ ընկալարուք 'ի մէնջ, թէ որպէս գ կ
պարտ իցէ ձեզ գնալ՝ եւ հաճոյ լինել այ. որպէս եւ
գնայք իսկ, զի եւս քան զեւս յաւելուցուք 'ի նոյն :
2 * Եւ գիտէք՝ թէ որպիսի պատուիրանս տուաք ձեզ
3 'ի Տր յս : * զի այս են կամք այ, սրբութիւն ձեր. 'ի
4 բաց լինել ձեզ 'ի պոռնկութենէ, * գիտել իւրաքանչիւ-
րումեք 'ի ձէնջ զիւր անօթն ստանալ սրբութեամբ եւ պատ-
5 ուով. * մի 'ի ցասս ցանկութեան՝ որպէս եւ այլ հեթա-
6 նոսք որ ոչ գիտեն զԱծ : * Մի ի զանցանել եւ զրկել
յիրիք յայդմիկ զեղբայր իւր. քանզի վրէժխնդիր է
Տր 'ի վերայ ամի այդորիկ. որպ յառաջագոյն ասացաք
7 ձեզ, եւ եդաք վկայութիւն : * քանզի ոչ կոչեաց զմեզ
Ած

(7) Ոմանք. Վն այսորիկ եւ մխիթարեցաք . . . եւ նեղութեանց մերոց 'ի ձեռն հաւտոց ձե" : (8) Յօրինակին գրեալ էր. Կենդանի եմք եթէ : (9) Ոմանք. Խնդութեան զոր խն" : (9) Յօրինակին գրեալ էր. Առաջի այ մերոյ : (10) Բազումք. Աղաչէաք տեսանել : (13) Ոմանք. 'Ի սրբութեան առաջի այ : (13) Ոմանք յաւելուն. Սրբովք իւրովք. ամէն :

Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ եւ մխիթարեմք . . . եթէ որպ . . . որպ եւ գնայքդ : (2) Օրինակ մի. Որպ պատուիրանս տուաք ձեզ : (3) Ոմանք. Կամքն այ՝ սրբութիւն ձեր : (3) Օրինակ մի. Ձեզ 'ի յամ պոռնկութենէ : (4) Ոմանք. Գիտել իւրաքանչիւրոք 'ի : (6) Ոմանք. Մի ի զանց անել եւ զրկել . . որպ յառաջագոյնն ասա" :

Digitized by Google

ած 'ի պղծութիւն այլ 'ի սրբութիւն։ * Այսուհետեւ որ ա- 8
նարգէ, ոչ զմարդ անարգէ, այլ զԱծ՝ որ եւ ետ զհո-
գին իւր 'ի ձեզ։ * Այլ վասն եղբայրսիրութեան՝ չէ ինչ 9
պիտոյ գրել առ ձեզ. զի դուք ինքնին իսկ Աստուա-
ծուսոյցք էք՝ առ 'ի զմիմեանս սիրելոյ։ * քանզի եւ առնէք 10
իսկ զայդ յամ եղբարս, որ են յամ Մակեդո-
նացւոց։ Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ առաւել եւս 'ա-
ռաւելուլ եւ աշխատանալ. հանդարտել, * եւ գործել 11
զիւրաքանչիւր. եւ գործել ձեռաց ձերոց, որպէս եւ պա-
տուիրեցաք ձեզ, զի գնասջիք պարկեշտութեամբ առ ար-
տաքինսն, եւ մի իւիք կարօտեալ լինիջիք։

Ե * Ոչ կամիմ եղբարք՝ եթէ անգէտ իցէք վասն ննջեցե- 12
լոցն. զի մի տրտմիջիք որպէս եւ այլքն որոց ոչ գոյ յոյս։
* Եթէ հաւատամք՝ եթէ յՍ մեռաւ եւ յարեաւ. նոյն- 13
պէս եւ Ած զննջեցեալսն 'ի ձեռն յՍի ածցէ ընդ նմա։
* Բայց զայս ասեմք ձեզ բանիւ Տն, եթէ մեք որ կենդա- 14
նիքս եմք մնացեալքս 'ի գալստեան Տն ոչ ժամանեմք
ննջեցելոցն։ * զի ինքն Տր հրամանաւ 'ի ձայն հրեշ- 15
տակապետի, եւ 'ի փող Այ իջանէ յերկնից. եւ մեռեալք
'ի քս յարիցեն յառաջագոյն։ * Ապա եւ մեք որ կեն- 16
դանիս մնացեալս իցեմք՝ նոքօք հանդերձ յափշտակես-
ցուք ամպովք ընդ առաջ Տն յօդս. եւ այնուհետեւ յամ
ժամ ընդ Տն լինիցիմք։ * Այսուհետեւ մխիթարեցէք 17
զմիմեանս բանիւքս այսոքիւք։

ԳԼ. Ե.

Զ ԴԴ Այլ վասն ժամուց եւ ժամանակաց եղբարք՝ չէ ինչ 1
պիտոյ գրել առ ձեզ։ * զի դուք ինքնին իսկ ստոյգ 2
գիտէք, թէ օր Տն իբրեւ գող գիշերի՝ այնպէս հասա-
նէ։ * Յորժամ ասիցեն թէ խաղաղութիւն եւ շինութիւն է, 3
յայնժամ յանկարծակի հասցէ նց սատակումն՝ որպէս
եւ

(8) Ոսկան յաւելու. Այսուհետեւ որ զՏէր անարգէ ... զհո-
գին իւր սուրբ 'ի ձեզ։ (8) Ոմանք. Որ եւ ետ զհոգին սբ։ (9) Ո-
մանք. Էք առ միմեանս սիրոյ։ (10) Ոմանք. Առնէք իսկ
զնոյն յամ.. աղաչեմք զձեզ եղ".. եւս յաւելուլ եւ ա-
ռա"։ (11) Ոմանք. Ձեռաց իւրոց, որպէս պատուիրեցաք։
(12) Ոսկան. Ոչ կամիմք եղբարք.. վասն ննջեցելոց։ (12) Ո-
մանք. Զի մի տրտմիջիք, որպէս եւ այլքն ո"։ (13) Օրինակ
մի. 'Ի ձեռն քսի ածցէ։ (14) Ոմանք. Զայս ասեմ ձեզ բա-
նիւ, եթէ.. մնացեալ եմք 'ի գալստեան Տն։ (14) Օ-
րինակ մի. Բայց զայս գիտասջիք ձեզ բա"։ (15) Ոսկան. Զի
ինքնին Տր հրամանաւ եւ 'ի ձայն հրեշ"։
ԳԼ. Ե. (2) Ոմանք. Ինքնին ստոյգ գիտէք զի օրն Տն
իբրեւ գող 'ի գիշերի այնպէս հասանիցէ։ (3) Ոմանք.

Digitized by Google

4 Եւ երկն յղւոյ, և մի ապրեսցեն: * Այլ դուք եղ-
բարք՝ ոչ էք 'ի խաւարի, եթէ օրն ձեր իբրև զգող 'ի
5 վերայ հասանիցէ • * զի ամենեքին դուք որդիք լու-
սոյ էք, և որդիք տուընջեան: չեմք գիշերոյ՝ չեմք խա-
6 ւարի • * ապա մի զքնով անկանիցիմք՝ որպէս և այլքն •
7 այլ արթունք և զուարթունք եղիցուք • * Զի որ ննջեն-
ջենն՝ գիշերի ննջեն, և որ արբենանն՝ գիշերի արբե-
8 նան: * այլ մեք որ տուընջեան եմք, արթունք եղի-
ցուք, և զգեցցուք զզրահն հաւատոյ և սիրոյ, և զսա-
9 ղաւարտն յուսոյն փրկութեան: * Զի ոչ եդ ըզ-
մեզ այծ 'ի բարկութիւն, այլ 'ի փրկութիւն կենդանութեան 'ի
10 ձեռն տն մերոյ յսի քսի • * որ մեռաւն վն մեր • զի
եթէ արթունք իցեմք՝ և եթէ ննջիցեմք, նովաւ հան-
11 դերձ կեցցուք: * վն որոյ մխիթարեցէք զմիմեանս,
12 և շինեցէք զմիմեանս՝ որպէս և առնէքդ իսկ: * Աղաչեմ
զձեզ եղբարք՝ ծանուցէք զվաստակաւորս և զվերակա-
13 ցուս ձեր 'ի տր, և զխրատիչս ձեր: * և համարեցա-
րուք զնս առաւելիս սիրոյ՝ վն գործոյ նոցա:
14 Խաղաղութիւն արարէք ընդ միմեանս • * Աղաչեմ զձեզ
եղբարք՝ խրատեցէք զանհանգիստս, մխիթարեցէք զկար-
ճամիտս, պատսպարան լերուք տկարաց, երկայնամիտ
15 լերուք առ ամենեսին: * Զգոյշ լերուք՝ գուցէ ոք չա-
րի չար հատուցանիցէ • այլ յամ ժամ զբարիս զհետ
16 երթայք՝ առ միմեանս և առ ամենեսին: * Յամ ժամ
17 ուրախ լերուք: * անդադար աղօթս արարէք: * յա-
18 մենայնի գոհացարուք • զի այս են կամք այ քսի յսի
19 'ի ձեզ: * Զհոգին մի շիջուցանէք: * զմարգարէու-
20 թիւս մի արհամարհէք: * զամենայն ինչ փորձեցէք,
21 զբարին ընկալարուք: * յամ իրաց չարաց 'ի բաց կա-
22 ցէք: * Եւ ինքն այծ խաղաղութեան սուրբս արասցէ ըզ-
23 ձեզ համօրէնս: և բովանդակ ձեր ոգի, և շունչ, և
մար-

Հասանէ նոցա սատակումն, որպէս երկն յղ": (4) Ոմանք. Եթէ օրն ձեր իբրև զգող հասանէ 'ի վր: (5) Ոմանք. Չեմք գիշերւոյ: (6) Ոմանք. Մի զքնով անկանիցիք: (7) Ոմանք. Ննջենն.. 'ի խաւարի ննջեն, և որ արբենան՝ գիշերի ար": (8) Ոմանք. Զզրահն հաւատոց և սիրոյ... յուսոյ և փրկութեն: (9) Ոսկան. Զի ոչ եդ զմեզ: (10) Ոմանք. Զի եթէ արթ": (12) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ.. զվաստակաւորսն: (13) Օրինակ մի յաւելու. Եւ համարեսցուք զնս.. առաւել յաճախութեն սիրոյ, վն գործոյն նց: (14) Ոմանք. Աղաչեմք զձեզ եղ": (15) Ոմանք. Գուցէ ումեք չարի չար հատուցանէք: (18) Ոմանք. Կամքն այ քսի յսի որ 'ի ձեզ: (21) Ոմանք. Զհոգին ընկալարուք: (23) Ոմանք. Խաղա-

Digitized by Google

մարմին՝ անարատ 'ի գալստեան Տն մերոյ Յսի Քսի պա-
հեսցի։ * Հաւատարիմ է՝ որ կոչեացն զձեզ, որ և ա- 24
րասցէ զնոյն։ * Ե՛ղբարք՝ աղօթս արարէք և 'ի մեր 25
վր։ * Ողջոյն տայջիք եղբարց ամենեցուն 'ի համբոյր 26
սրբութեն։ * Երդմնեցուցանեմ զձեզ 'ի Տր, ընթեռ- 27
նուլ զթուղթդ առաջի ամենայն եղբարց սրբոց։ * Շնոր- 28
հք Տն մերոյ Յսի Քսի ընդ ձեզ։

Առ Թեսաղոնիկեցիս առաջին թուղթ՝ գրեցաւ յաթենայ։
Տուն. ձղէ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Թեսաղոնիկեցիս Երկրորդ Թղթոյն։

Զայս առաքեաց 'ի Հռոմէ. և է պատճառ թղթոյս՝ այս։ Ոմանք 'ի Թեսաղոնիկեցւոցն անգործք և անկարգաւ վարէին, և զեղբարցն յափշտակէին, և վասն գալստեանն Տն անհաստատք էին։ զայս Տմ որք լուան՝ պատճառէին առաքելոյս, և զոր 'ի հոգւոյն լուաւ. և յորժամ զայս Տմ լուաւ առաքեալն, գրեաց ըզթուղթս։ Եւ նախ ընծայէ զհաւատս նոցա՝ մխիթարութեամբն. և նոքօք պարծէր 'ի եկեղեցիս զոր ունէր Տն քն. և մխիթարէ զնս՝ 'ի մէջ առնելով զարդարութիւն այ 'ի վերայ նոցին որք զնոսին անիրաւէին։ Յետ այսորիկ Տն գալստեանն յիշէին վարդապետէ, մի տալով զնոսա հաստատութեանն, մի խոսել բանիւ նոցա և մի հոգւով, և մի ... գրով նորին, մի նենգել կամ օտարացուցանել զնա. զի թէ նախ ոչ եկեսցէ ապստամբութիւն խառնակեալն, և յետ այսորիկ հակառակորդ որդի կորստեան, որ գայ առաջեսուկաւ և նշանօք սուտ՝ գործակցութեն սատանայի առնել նշանս։ Յետ այսորիկ զնոսա Տն՝ զօրանալ և զինքն առնել զառանցութիւն՝ զդ վարդապետեցան 'ի նմանէ։ Պատուիրէ ու և մի հաղորդութիւն առնել ընդ անկարգսն, այլ խրատել զնս. որք են 'ի գործս խորհուրդ։ պատուիրեաց նոցա և ամենեցուն՝ մի լսել բանից նոցա, այլ 'ի վերայ նոցին ժողովել, և աղօթս արարեալ խաղաղութեն՝ կատարեաց զթուղթն, և զողջոյնն յիւրմէ ձեռին գրեալ, որ էր նշան յամ թուղթս պատուիրէ։

Գլուխք առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. թղթոյն։

Ա. Գոհանայ զԱծ Թեսաղոնիկեցւոցն հաւատոց և սիրոյ և համբերութեն.

զուժն սուրբ պահեսցէ զձեզ. համօրէնս և բովանդակս զձեր հոգի, և զշունչ և զմարմինս.. 'ի գալստեան Տն։ (24) Ոմանք. Հաւատարիմ է Տր որ։ (28) Ոմանք. Ընդ ձեզ ամենեսին։ (28) Ոսկան. Ընդ ձեզ. ամէն։

Digitized by Google

գալուն, նոցա ՚ի պատիժս՝ և նեղելոցն ՚ի փառաւորութիւն. և աղօթք վասն կատարելոյ կոչմանն նոցա ՚ի փառս Տեառն։

Բ. Վասն վախճանին՝ յորժամ նշանն առաջնոց է ՚ի յանդիմանութիւն հրէից՝ որք ո՛չ հաւատացին ՚ի Քս։

Գ. Գոհութիւն վասն կոչմանն։ Եւ Ցուցանէ յօժարութիւն մխիթա-րութե. Դ. Աղօթք առ Քս և առ Հն հաստատութե նոցա։

Ե. Աղաչանք խնդրուածոյ վն իւր և վն գործոյն։ Եւ Ցու-ցանէ աղօթք վասն նոցա ՚ի սէրն Այ։

Զ. Յօժարեցութիւն գործոյն, և հրաժեշտ վարուց յառաւելեալցն ձեռագործել լինել։

Է. Աղօթք վասն խաղաղութեն որ յԱյ։

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԵՒ ՍԻՂՈՒԱՆՈՍ և Տիմոթէոս՝ եկեղեցւոյդ Թեսաղո-դէկ
նիկեցւոց՝ յԱծ հայր մեր, և ՚ի Տէր ՅՍ ՔՍ։
2 * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի յԱյ հօրէ մերմէ,
և ՚ի Տեառնէ ՅՍէ ՔՍէ։
3 * Գոհանալ պարտիմք զԱյ յամ ժամ վն ձեր եղբարք՝ Ա
որպէս և արժան իսկ է. զի եւս քան զեւս աճէն հա-
ւատքդ ձեր, և յաճախէ սէր իւրաքանչիւր ձեր ամե-
4 նեցուն առ միմեանս։ * Որպէս և մեզ ձեւք պարծել
յեկեղեցիսն Այ՝ վասն համբերութե ձերոյ և հաւա-
տոց՝ յամ հալածանս ձեր և ՚ի նեղութիս, որում դուքն
5 համբերէք. * յօրինակ արդար դատաստանին Այ. ար-
ժանի լինել ձեզ արքայութեն Այ, վասն որոյ և ըղ-
6 ձգնութեանդ կրէք. * եթէ պարտ է առաջի Այ՝ հա-
7 տուցանել նեղչացն ձերոց նեղութի. * և ձեզ նեղե-
լոցդ

*՚Ի Վենետկի տպագրին՝ անուն. Առ Թեսաղոնիկեցիս Թուղթ երկր։ Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Սիղուանոս։ (3) Ոմանք. Հաւատք ձեր... ամենեցուն ձեր։ (4) Ոմանք. Որպէս և մեք ձեւք.. յեկեղեցիս Այ։ (4) Ոմանք. Որոց դուքն համ՛՛։ (5) Ոմանք. Արքայութե Այ.. և ճգնութեանդ կրէք։ (6) Ոմանք. Թէ պարտ է։ (7) Ոմանք. ՚Ի յայտնութեն Տն

Digitized by Google

լոցդ հանգիստ ընդ մեզ՝ 'ի յայտնութեն տն մերոյ յնի,
յերկնից հրեշտակօք զօրութե իւրոյ. * 'ի բոց հրոյ 8
տալով վրէժս յայնցանէ՝ որք ոչ ճանաչեն զած, և
որ ոչ հնազանդին աւետարանին տն մերոյ յնի: * Որք 9
տայցեն վրէժս 'ի սատակումն. յաւիտենից՝ յերեսաց
տն՝ և 'ի փառաց զօրութե նր. * յորժամ գայցէ փառա- 10
ւոր լինել 'ի մէջ սրբոց իւրոց, և սքանչելի 'ի մէջ ամ
հաւատացելոց: զի հաւատարիմ եղև վկայութին մեր 'ի
վերայ ձեր յաւուր յայնմիկ: * Յոր և աղօթս առ- 11
նեմք վասն ձեր յամենայն ժամ. զի զձեզ արժանիս
արասցէ կոչմանն ձերում ած, մինչև լցցէ զամենայն
հաճութի բարութե, և զգործս հաւատոցն զօրութբ:
* զի փառաւորեսցի անուն տն մերոյ յնի քի 'ի ձեզ, 12
և դուք 'ի նմ, ըստ շնորհացն այ մերոյ և տն յնի քի:

ԳԼ. Բ.

Բ
ԳԴ

Մաղթեմ զձեզ եղբարք՝ վասն գալստեանն տն մերոյ 1
յնի քի, և մերոյ ժողովելոյն առ նա. * Մի վաղ- 2
վաղակի խռովել ձեզ 'ի մտաց՝ և մի զարհուրել, մի
հոգւով, և մի բանիւ, և մի թղթովք՝ իբրև թէ 'ի
մէնջ. ոպ թէ եկեալ հասեալ իցէ օր տն: * Մի ոք 3
զձեզ խաբեսցէ՝ և մի իւիք իրօք. զի եթէ ոչ նախ ե-
կեսցէ ապստամբութիւն, և յայտնեսցի մարդն անօրէ-
նութե՝ որդին կորստեան, * հակառակորդն հպար- 4
տացեալ 'ի վերայ ամենայնի՝ որ անուանեալ իցէ ած՝
կամ պաշտօն. մինչև նստել նմա 'ի տաճարին այ, և
ցուցանել զանձն՝ թէ ած իցէ: * Ոչ յիշէցէք՝ զի մինչ 5
առ ձեզն իսկ էի՝ ասէի զայս: * և արդ գիտէք ինք- 6
նին գիտէք զայն, որ ունին յայտնել նմա յիւրում ժա-
մանակի: * զի խորհուրդն անօրէնութե արդէն իսկ 7
զօրանայ. բայց յայնժամ, մինչ 'ի միջոյ բարձցի որ այժ-
մըդ ունի: * և ապա յայտնեսցի անօրէնն: զոր տր 8
յն

յնի: (8) Ոմանք. Վրէժս 'ի նոցանէ որք. . և ոչ հնա''.
տն մերոյ յնի քի: (9) Ոմանք. Որք տացեն վր''. . յե-
րեսաց ահի տն՝ և 'ի: (10) Ոմանք. Վկայութի մեր. . յա-
ւուրն յայնմիկ: (11) Ոսկան յաւելու. Ած մեր. մինչև լցցէ
զամ զհաճութի: (12) Ոմանք. Փառաւորեսցի անուն:
Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Աղաչեմ զձեզ. . վն գալստեանն
տն: (2) Ոմանք. Եւ մի թղթովլ. . . իցէ օրն տն: (3) Ո-
մանք. Զի թէ ոչ նախ: (4) Ոմանք. Նստեալ նմ 'ի տա-
ճարին, և. . եթէ ած իցէ: (5) Ոմանք. Ոչ յիշէք՝ զի
մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ ասէաք: (6) Ոսկան. Որ ունի
յայտնիլ յիւ'': (7) Ոմանք. Բայց ցայն ժամ՝ մինչև 'ի մի-
ջոյ: (8) Ոմանք. Հոգւով բերանով իւ''. . . գալստեան իւ'':

Digitized by Google

յն՝ սատակեսցէ հոգւով բերանոյ իւրոյ, և խափանես-
9 ցէ յայտնութեամբ գալստեանն իւրոյ: * Որոյ գալուստն
ըստ ազդեցութեան՝ սատանայի է, ամ զօրութեամբ և նշ-
10 չանօք և արուեստիւք ստովք, * և ամ պատրանօք անի-
րաւութեան 'ի վերայ կորուսելոցն. փոխանակ զի ըզ-
սէրն ճշմարտութեան ոչ ընկալան՝ զի ապրեսցին ; և վն
այնորիկ առաքեսցէ նց Աճ ազդեցութիւն մոլորութեան՝
11 հաւատալ նց ստութեան: * զի դատապարտեսցին ա-
մենեքեան որ ոչ հաւատացին ճշմարտութեան ; այլ հա-
ճեցան ընդ անօրէնութիւն:
12 * Այլ մեք պարտիմք գոհանալ զԱյ յամ ժամ՝ վասն Գ.
ձեր եղբարք սիրեցեալք 'ի Տնէ. զի ընտրեաց զձեզ
Աճ խնդրական 'ի փրկութի՝ սրբութեամբ հոգւոյն, և հա-
13 ւատովքն ճշմարտութեան. * յոր և կոչեաց զձեզ աւե-
տարանաւն մերով 'ի փրկութի՝ փառացն Տն մերոյ յիսու
14 քսի: * Արդ՝ ապա եղբարք հաստատուն կացէք՝ և
ունիջիք կալարուք զաւանդութիւն՝ զոր ուսարուք, ե-
15 թէ բանիւ, և եթէ թղթով մերով: * Այլ ինքն Տր
մեր յս քս, և Աճ հայր մեր, որ սիրեաց զմեզ՝ և ետ
մեզ մխիթարութի յաւիտենից՝ և յոյս բարեաց շնոր-
16 հօք, * մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր, և հաստատեսցէ
յամենայն բանս և 'ի գործս բարութե:

ԳԼ. Գ.

1 Այսուհետև եղբարք՝ աղօթս արարէք 'ի վերայ մեր, զ
ի բանն Տն ընթասցէ. և փառաւորեսցի յամ դ ղ
2 տեղիս՝ որպէս և առ ձեզ. * զի ապրեսցուք յանօրի-
նաց և յանզգամաց մարդկանց. զի ոչ ամենեցուն են հա-
3 ւատք: * Այլ հաւատարիմ է Տր, որ և հաստատես-
4 ցէ զձեզ, և պահեսցէ 'ի չարէ անտի: * Վստահ եմք
'ի ձեզ տէրամբ, թէ զոր պատուիրեցաքն ձեզ, և առ-
5 նէք՝ և առնիցէք: * այլ Տր ուղղեսցէ զսիրտս ձեր 'ի
սէրն այ՝ և 'ի համբերութիւն քսի:

* Պատ-

---

(10) Ոմանք. Ապրեսցեն. վասն այնորիկ: (11) Ոմանք. Հաճեցան ընդ անիրաւութիւն: (12) Ոմանք. Սրբութե հոգւոյն, հաւատովք ճշմարտութեամբ: (13) Ոմանք. Աւետարանաւ մերով: (14) Ոմանք. Զաւանդութիւն զոր.. և եթէ Թղթովք մերովք: (15) Ոմանք. Եւ Աճ և հայր մեր: Գլ. Գ. (1) Ոմանք. Եւ 'ի մեր վն... և փառաւոր լիցի.. և առ ձեզ: (2) Օրինակ մի. Յանօրինաց և յապառամբաց մարդկանց. (3) Ոմանք. Այլ և հաւատարիմ է Աճ որ հաստատեսցէ զձեզ, և պահեսցէ զձեզ 'ի: (4) Ոմանք. Վստահ եմ 'ի ձեզ Տր՝ եթէ զոր.. ձեզ, առնէք և: (5) Ոմանք. Ուղղեսցէ զձեզ 'ի.. և 'ի համբերութե

Digitized by Google

Ե * Պատուիրեմ ձեզ եղբարք՝ յանուն Տն մերոյ Յսի 6
Քսի, խորշել ձեզ յամ եղբօրէ՝ որ ստահակաբար գնայ-
ցէ, եւ ոչ ըստ աւանդութեանն զոր ընկալարուք ՚ի մէնջ։
* Զի դուք ինքնին գիտէք՝ թէ ո՞րպէս պարտ է ձեզ նմա- 7
նել մեզ. զի ոչ երբէք ստահակեցաք առ ձեզ. * եւ 8
ոչ ձրի զուրուք հաց կերաք. այլ ջանիւ եւ վաստակով
զցայգ եւ զցերեկ գործեաք՝ մի ծանրանալոյ ումեք ՚ի
ձէնջ։ * ոչ եթէ չունէաք իշխանութիւն. այլ զի զան- 9
ձինս օրինակ տացուք ձեզ նմանօղս լինել մեզ։ * Քան- 10
զի մինչ առ ձեզն իսկ էաք՝ զայս պատուիրէաք ձեզ,
թէ որ ոչն կամիցի գործել՝ եւ կերիցէ մի։ * Լուաք՝ 11
ընդ էր զոմանս ՚ի ձէնջ՝ թէ ստահակութեամբ գնան.
գործ ինչ ոչ գործեն, այլ յաւելացեալք հետաքրքիրք
շրջին։ * այնպիսեացն պատուէր տամք՝ եւ աղաչեմք ՚ի 12
Տէր յս քս, զի հանդարտութեամբ գործեսցեն՝ եւ զիւր-
եանց հաց կերիցեն։ * այլ դուք եղբարք՝ մի ձանձրա- 13
նայք զբարիս գործել։ * Ապա եթէ ոչ ոք հնազանդե- 14
սցի բանից մերոց թղթովս այսուիկ, զնա՛ նշա-
նակեսջիք զնա. եւ մի խառնակեսջիք ընդ նմա, զի
պատկառեսցէ։ * Բայց մի իբրեւ զթշնամի համարես- 15
ջիք, այլ խրատեսջիք իբրեւ զեղբայր։
Զ * Եւ ինքն Տէր խաղաղութեան, տացէ ձեզ խաղաղութիւն 16
յամենայնի ժամ յամենայն կերպ։ Տր ը ամենեսին ընդ
ձեզ։ * Ողջոյն՝ իմով ձեռամբ Պաւղոսի է, որ է նշան 17
նամակ յամենայն թղթս այսպէս գրեմ։ * Շնորհք 18
Տն մերոյ յսի քսի ընդ ամենեսին ձեզ։

Առ Թեսաղոնիկեցիս երկրորդ Գրեցաւ յաթենայ։ Տուն. ՁԷ։

Ձեռ. (6) Ոմանք. Ստահակաւ գնայցեն։ (7) Ոմանք. Եթէ որպէս պարտ իցէ ձեզ նմա"։ (7) Այլք. Եւ ոչ երբէք ստա"։ (9) Ոմանք. Ոչ թէ չունէաք... նմանողք լինել մեզ։ (10) Բոմք. Քանզի մինչդեռ առ ձեզ։ (10) Ոմանք. Եթէ որ ոչ.. գործել, կերիցէ մի։ (11) Բազմ. Յաւելացեալ հետաքրքիր շրջին։ (12) Ոմանք. Պատուէր տամ եւ աղաչեմ ՚ի Տէր յս, զի.. գործիցեն։ (14) Ոմանք. Ապա թէ ոք ոչ հնա"... Եւ մի խառնեսջիք ը։ (15) Օրինակ դ. Համարիցիք. այլ մխիթարեսջիք իբրեւ։ (18) Ոմանք յաւելուն. Ընդ ամենսին ձեզ. ամէն։

* Այս թուղթս՝ ըստ հեղինակին հնագոյն եւ բազմաց օրինակաց՝ առաքեալ յետ երկրորդ Թեսաղոնիկեցւոց չորրորդն ընթացին առ Եբրայեցիս. եւ ապա առ Տիմոթէոս առաջին. եւ այլն. առաքելոյ զերեփառան թուղթն առաջնոյն թղթոյն նինանի։ Ըստ այսմ ըստ չորրորդ չափանշանացն հաւաք յետոյ է թող զթուղթն առ Եբրայեցիս։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Եբրայեցւոց Թղթոյն։

Օ այս առաքելոյ յիշատակս. և է պատճառ թղթոյս՝ այս։ Զի որք հրեայք էին՝ խանգնէին զօրէնս և զպատուէրս. զի այսուրիկ առաքելովն զանազան որ վարդապետ հեթանոսաց էր, և առ հեթանոսս առաքեցաւ քարոզել զաւետարանն. գրեալ յաղագս հեթանոսաց, գրեաց առ և որք ՚ի թլփատութենէն էին հաւատացելոց Եբրայեցւոցն խրատական թուղթ՝ զի զկրթութիւնն քրիստոսի և զի զդադարելոյ ստուերական օրինացն։ Եւ նախ ցուցանէ զմարգարէս զի այսուրիկ առաքելոյ, զի զի ծնեալն առաքելութեան. և յետ նոցա ինքն էին։ Ծառայս առէ զմարգարէսն, և զարքայութեան նշ գաւառականն. զորս քրիստոս ՚ի որդի ած. որով զած էլ. և զի այս որդիս մարդ էլ. որ ինքն մարմնով զգործարանեալ մեծեաց զմահն. և ո՛չ արեամբ ցլուց և նոխազաց. այլ արեամբ քրիստոսի էլ քրիստոսի մարդկան։ Ցուցանէ և զայս եթէ օրէնքն ու զոք կատարեցոյց, այլ զստուերս ունէր հանդերձելոց բարութեանց, և ո՛չ հանգստեան ծառայութեան. այլ հաղորդս առնել զմեզ զանճառնելեան առաւօտն հանգստեան։ Պատուիրէ ցուցանէ՝ զի քահանայապետութիւն պատուարագն եղաւ ՚ի յահարոնէ մինչև ՚ի քրիստոս որոյ է փոխ մելքիսեդեկ. և ո՛չ ՚ի ղևեայ։ Համառօտ արդարութիւն հարցն մեր նշանակէ, և ո՛չ ՚ի գործոց օրինաց. և տուեալ ՚ի ուխտականն տուեալ և զարս, և ընդունի զոգոյ կեանս քրիստոսի զհամբերութիւն. և ՚ի պատուել զեկեղեցական կարգ զթագն։

Գլուխք առ Եբրայեցւոց Թղթոյն։

Եբրայեցւոց թուղթս՝ թուի թէ լինի պաւղոսի զի նկարագրին՝ և վասն ո՛չ ՚ի գլուխն կարգելոյ զեւր անուանն՝ որպէս և յայլ թուղթսն, և վասն առելոյն թէ մեք զեկաց կարգացաք առաւել հեղգացեալք յայնպիսի փրկութենէ, որ սկիզբն առ խօսելոյ ՚ի տեառնէ, և ՚ի լսելեաց այնոցիկ որ լուանն ՚ի մեզ հաստատեցաւ վկայութիւն այ՝ նշանօք և արուեստիւք։ Փոխելոյ նկարագրի թղթոյս յայտնի էն պատճառք, զի առ Եբրայեցիսն նոյին բարբառով գրեալ, յետոյ առեալ թարգմանեցաւ, ասեն թէ ՚ի ղուկասէ, և այլք թէ ՚ի կղեմայ. զորոյ և զնկարագիրն իւր ոճ ածէ։ Բայց չգրելոյ զանունն ՚ի թղթի առաջ, պատճառն ՚ի դէպ էր, զի հեթանոսաց առաքեալ էր պաւղոս և ո՛չ հրէից. քանզի յետն փոխեալ էր զերկրորդ և այլոց առաքելոցն հաւատոյ, զի ինքն բաժանեալ հանդերձ ՚ի հեթանոսս, և զերկրորդն ՚ի թլփատութենէ։ Եւ արդ՝ քանզի հաւատոյ էր քարոզութիւն, և թւէր էին որ ՚ի հրէից անտի էին, ա՛յլ թէ ապաքինութիւն ինչ առաւելութեան պաւղոս, յերկուս ծանուցելոյ զի զմխիթարութիւն պաւղոսի թուղթս և առ Եբրայեցիսն, և ՚ի գրելն առ նա, զանուն իւր կարգել ՚ի գլուխ թղթոյն ըստ օրէն։ Բայց հիւսէ և յառաջ յաղագս թուղթս

 թէ

Digitized by Google

Թէ զաւազակս, գրեալն թէ և կենաց իմոց ողորմեցիք եղերուք. և
աւելորդ՝ թէ առաւել ևս աղօթս արարէք զի կարգաւորակի զպատուհա-
րեցայց յետ։ և բա̄մ ևս այլ են որ ցուցանեն մեզ թէ ներէ Թովմաս.
ո̄չ և ինքն իսկ ընթերցասցէն յառաջ մատուցանել աստուածանէ։
ա. Ածխօսութ քէ՝ քահանայն հօր, և իշխանութ, որ ՚ի մերայ
ամենեցուն հանդերձ սրբութն զոր յեկեղեցի արար. ասէ մերայա-
նդրեն յերկնաւոր քահան։ բ. Թէ ո՛չ հարկաւոր էն քահանայք
քէ, այլ մ̄ծեղէն և արարչականք. զի որոյ ո՛չ ապքէն յաւելուածի
ոսր հարկաւորքն են՝ այլ ՚ի հանդերձեալ ակնարհին։
գ. Թէ մարմնացեալ բոց խնամոց և բոց լուսաւորութեանց կերպ լի-
նելոյ՝ և բոց ընդանութեն ընդ մեզ, վասն քրիստոնէ մարդկան՝
մահուամբն խորով ընդ խոր ընդանեցուցանելոյ։
դ. Թէ հաստատուն զարդ է քէ ոչ մխիթարն հաստատութն. քանզի
բոց առաւելութք այնպէս՝ ոչ մյ ստ մարդ։ ա̄. Յորժամ թէ
երկնէլ զարդ է յաստուածոց փառաւորութ։
ե. Նախանձոր օրհնութ քահանայ յաստուածեայ ՚ի գաւառաց
հանգիստ։ զ. Ահ դաստիարակն և փառաւորութ ծնողաց բոց
քահանայութ, որով լուսաւորեալ եղև մեզ մարդոցն։
է. Սոսկ՝ ոչ փափաքն խորհրդոց ներքնոյ վարդապետութ։
ա̄. Յորժամ յօժարեցուցէ սա ՚ի յանձանս, ոչ թէ նեղէ երկրորդ
ոխակն։ ը. Մխիթարութ գոհութեան հանդերձ։
թ. Թէ հաստատուն էն առաքինոյ մյ. և նոյնպէս երգմամբք հանդերձ։
ժ. Վասն մեղուցելոցն որ չքէ օրհնութն ունէր՝ աստուածք և քա-
ղաքաւ, և կենօք, և մահուամբ, և քահանայութ։ ա̄. Յորժամ
թէ և քան զերրորդ նախանձոր եղև։
ժ. Թէ դատարելոց է տեառն քահանայութն, քանզի երկրա-
ւոր էր, և հաստատելոց է երկնաւորն որ քէն է. յայսմ ասէ
ո՛չ բոց մարմնոյ, և ո՛չ բոց մարմնաւոր օրհնակի։
ժա. Առաւելութ երկրորդ ուխտին քան զառաջնոյն՝ քաւութ
և սրբութ։ ժբ. Վ̄ս արեանն քէ որով նոր ուխտ է. զի այն
իսկ ծածկոյթ սրբութ է ՚ի մկրտութեանս. և որ ոչն արեամբ ա-
նասնոց՝ որ բա̄մ անգամ մաքրէին։
ժգ. Վկայութք Տ̄ն մայն սրբութեն, և նուաճութք որ ստ
մծ։ ա̄. Յորժամ յօժարեցուցէ բոց հաստատեցն ճանապարհ գործելոյ։
ժդ. Յօժարեցուցէ քաւթոյ առ երկիւղէ մեղեալ դատաստանին։
ժե. Վ̄ս զէարատ ոխակն ՚ի բարեաց խափարան փանելոյ։
ժզ. Վասն հաստատոց որ զաստուծոյն քահանայ եղեալ։
ժէ. Վասն համբերութ ընդ քէ հեծոյն վարելոյ։
ժը. Վ̄ս զգաստութ մինչ ՚ի ժամանակս տանջանէն, յորժ նեղ-
ելոյ մ̄ծ, ո̄չ զխաւան որ ո՛չ եկեղի փեղի աղաւնեաց։
ժթ. Թէ ահագինք են քան առ մոլորեալն հանդերձեալսն.
և բազում քաւթոյ արժանաւոր աչքմունս։
ի. Վ̄ս եղբայրսիրութ և օտարասիրութ։ ա̄. Յորժամ Տ̄ն զգաստ-
ութ։ իա. Վ̄ս բաժանանութ։ իբ. Վ̄ս նմանօղ լինելոյ հարցն։
իգ. Վ̄ս մի մարմնաւոր կալ բոց օրհնացն, այլ հոգեւոր բոց քէ
աստուածութեն։ իդ. Ազգք առ մծ վասն յաստուածն յա-
սուածութիւն և փրկութեան։ ԱՌ

ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ
ԹՈՒՂԹ ։

ԳԼ. Ա.

1 ԲԱԶՈՒՄ ՄԱՍԱՄԲՔ. ԵՒ Ա
բազում օրինակօք կանխաւ խօսեցաւ ած ընդ
2 ընդ հարսն մեր մարգարէիւք. * 'ի վախ-
ճան աւուրցս այսոցիկ՝ խօսեցաւ ընդ մեզ
որդւովն, զոր եդ ժառանգ ամենայնի. որով և զյա-
3 ւիտեանսն արար ։ * Որ էր լոյս փառաց՝ և նկարագիր
էութեան նորա. որ կրէ զամենայն բանիւ զօրութե իւ-
րոյ. սրբութի մեղաց մերոց արարեալ, նստաւ ընդ աջ-
4 մէ մեծութեան 'ի բարձունս ։ * Այնչափ առաւել ե-
ղեալ քան զհրեշտակս, որչափ լաւ ևս քան զնոսա ա-
5 նուն ժառանգեաց ։ * Քանզի ցո՞ երբէք ասաց 'ի հրեշ-
տակաց. որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ զքեզ. և դար-
ձեալ՝ թէ ես եղէց նմա 'ի հայր, և նա եղիցի ինձ յորդի ։
6 * Այլ յորժամ միւսանգամ մուծցէ զանդրանիկն յաշ- Բ
խարհ, ասէ. երկիր պագցեն նմա ամենայն հրեշտակք
7 այ ։ * Այլ առ հրեշտակսն ասէ. որ արար զհրեշտակս
8 իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր բոց հրոյ ։ * Իսկ ցոր-
դին ասէ. աթոռ քո ած յաւիտեանս յաւիտենից. գա-
9 ւազան ուղղութեան գաւազան արքայութեան քոյ ։ * Սի-
րեցեր զարդարութիւն, և ատեցեր զանօրէնութիւն. վասն
այսորիկ օծ զքեզ ած ած քո իւղով ուրախութեան՝ ա-
10 ռաւել քան զընկերս քո ։ * Եւ դու տր իսկզբանէ զեր-
կիր հաստատեցեր. և գործք ձեռաց քոց երկինք են ։
11 * Նոքա կորիցեն՝ և դու կաս և մնաս. ամենեքեան իբ-
12 րև զհանդերձ մաշեսցին, * իբրև զվերարկու. գալարես-
ցես

---

* 'Ի վերնագրին՝ ոմանք. Թուղթ առ Եբրայեցիսն ։
Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Ընդ հարս մեր ։ (2) Ոմանք. Զյա-
ւիտեանս արար ։ (3) Ա՛յ գրչագիրք համաձայն մերումս 'ի
լոյս". 'ի Նէ՛ Որ կրէ. նշանակէն. զարմանալէ. խնամէ, առ-
ծէ. առաջնորդէ ։ (3) Ոմանք. Զօրութ իւրով... մե-
ծութե 'ի ։ (5) Ոմանք. Եւ ես այսօր.. Նմա հայր ։ (7) Ո-
մանք. Իւր 'ի հոգիս.. իւր 'ի բոց հրոյ ։ (8) Ոմանք. Գա-
ւազան զօրութե, գաւազան արքայ" ։ (11) Ոմանք. Ամենին
իբրև ։ (12) Ոմանք. Եւ իբրև զվերարկուս.. իբրև զհանդ

Digitized by Google

ցես զնմ իբրև զհանդերձ, և գալարեսցին. բայց դու
նոյն իսկ ես՝ և ամք քո ոչ պակասեսցեն: * Ցո՞ր եր- 13
բէք ասաց 'ի հրեշտակաց. Նիստ ընդ աջմէ իմմէ, մին-
չև եդից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց: * Ոչ 14
ապաքէն ամենեքեան հոգիք են հարկաւորք՝ որ առա-
քին 'ի սպասաւորութիւն վասն այնոցիկ՝ որ ժառանգե-
լոց են զփրկութիւն:

ԳԼ. Բ.

ե.գ Վասն այսորիկ պարտ է մեզ առաւել ևս ուշնդիր 1
լինել բանիցն լսելեաց, զի մի երբէք նուաղես-
ցուք: * Զի եթէ որ 'ի ձեռն հրեշտակաց խօսեցաւ 2
բանն, հաստատուն եղև. և ամենայն յանցաւորութիւն
և անհնազանդութիւն ընկալաւ զարժանի պատուհասն.
* մեք՝ զիարդ ապրեսցուք հեղգացեալք յայնպիսի 3
փրկութենէ, որ սկիզբն առ խօսելոյ 'ի Տեառնէ. և 'ի ձեռն
այնոցիկ որ լուանն՝ 'ի մեզ հաստատեցաւ. * վկայելով 4
յայտ նշանօք և արուեստիւք, և պէսպէս զօրութեամբք, և
մասամբք հոգւոյն սրբոյ՝ ըստ իւրոց կամաց: * զի ոչ 5
եթէ հրեշտակաց հնազանդեցոյց զհանդերձեալ աշ-
խարհն, վասն որոյ և մեքս խօսիմք: * Վկայեաց ոք ու- 6
րեք՝ և ասէ. զի՞նչ է մարդ՝ եթէ յիշեցեր զնա, կամ
որդի մարդոյ՝ թէ այց արարեր նմա: * Փոքր մի խո- 7
նարհ արարեր զնա քան զհրեշտակս. փառօք և պա-
տուով պսակեցեր զնա. և կացուցեր զնա 'ի վերայ ձե-
ռակերտաց քոց: * զամ ինչ հնազանդ արարեր 'ի ներ- 8
քոյ ոտից նորա: Արդ՝ 'ի հնազանդեցուցանելն զամ,
ոչինչ եթող անհնազանդ 'ի նմանէ. բայց այժմ ոչ ևս
տեսանեմք հնազանդեալ նմա զամենայն:
Գ * Այլ զփոքր մի խոնարհեալն քան զհրեշտակս, տե- 9
սանեմք զՅս՝ վն չարչարանաց մահուն, փառօք և պա-
տուով

զերձս... և ամք քո ոչ պակասեսցեն: Ոսկ օրինակ. Քո ոչ
անցանեն: (13) Ոմանք. Ցո՞ր ոք երբէք: (14) Ոմանք. Ոչ
ամէքին հո"... ժառանգելոց են:

Գլ. Բ. (1) Բռ̃ք. Վն այնորիկ պարտ: (2) Ոմանք. Զի
թէ որ 'ի... բանն, հաւաստարիմ եղև, և ամ յանցա-
ւորութիւն: (3) Ոմանք. Հեղգացեալքս յայն": (4) Ոմանք.
Եւ մասամբ հոգւոյն՝ ըստ իւրոյ կամացն: (5) Ոմանք.
Աշխարհս, վն մեք խօսիմքս: (6) Ոմանք. Վկայեաց ու-
րեք և ասէ.. զի յիշես դու զնա... այց ինչ արարեր
դու: (7) Ոմանք. Փոքր ինչ խոնարհ... 'ի վր ամ ձե-
ռաց": (8) Ոմանք. 'Ի հնազանդեցուցանել նմա զամ...
հնազանդել նմա զամ: (9) Ոմանք. Այլ զփոքրն մի խո-
նարհ"... վն մեր ամենեցուն զմահ: Ոսկ օրինակ մի ընդ

Digitized by Google

տուով պսակեալ. զի շնորհօքն այ վն ամենեցուն ըզ-
10 մահ ճաշակեսցէ ։ * Զի վայել էր իսկ նմա, վն որոյ
ամ՝ և որով ամ, բզմ որդիս 'ի փառս ածել՝ և զա-
11 ռաջնորդ փրկութե նց չարչարանօք կատարել ։ * Զի ՎՁ
որ սրբէն և որ սրբին, 'ի միոջէ են ամենեքեան. վն
որոյ ոչ ամօթ համարի եղբարս անուանել զնս, և ա-
12 սէ. * պատմեցից զանուն քո եղբարց իմոց, և 'ի մէջ
13 եկեղեցւոյ օրհնեցից զքեզ ։ * և դարձեալ՝ թէ ես
եղէց յուսացեալ 'ի նա ։ և դարձեալ՝ ահաւասիկ ես
14 և մանկունք իմ զոր ետ ինձած ։ * Արդ՝ որովհետև
մանկունք հաղորդեցին արեան և մարմնոյ, և ինքն իսկ
մերձաւորութբ կցորդ եղև նոցունց. զի մահուն ի-
րով խափանեսցէ զայն որ զիշխանութի մահուն ունէր,
15 այսինքն է՝ զսատանայ. * և ազատեսցէ զայնոսիկ
որ մահուն երկիւղիւ հանապազ կէին վտարանդեալք
16 'ի ծառայութի ։ * Քանզի ոչ երբեք զհրեշտակաց բուռն
հարկանէ. այլ զզաւակէն աբրահամու բուռն հարկա-
17 նէ ։ * ուստի պարտ իսկ էր նմա ամենայնիւ եղբարց
նմանել. զի ողորմած լինիցի, և հաւատարիմ քա-
հանայապետ յածակոյս կողմանէ անուի, առ 'ի քա-
18 ւելոյ զմեղս ժողովրդեանն ։ * Զի որով ինքն չարչա-
րեցաւ՝ զփորձ առեալ, կարօղ է և փորձանաւորացն
օգնական լինել ։

ԳԼ. Գ.

1 Ուստի եղբարք սուրբք՝ երկնաւոր կոչմանն բաժա- Դ
նորդք, նայեցարուք ընդ առաքեալն և ընդ քահա-
2 նայապետ խոստովանութե մերոյ ընդ յս քս. * որ հա-
ւատարիմ է արարչին իւրոյ, որպէս և մովսէս յամ տան
3 նորա ։ * զի առաւել ևս փառաց քան զմովսէս արժա-
նի եղև. որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան զտունն՝
4 տանն առնելին ։ * զի ամ տուն կազմի յումեքէ կազմի.
իսկ

ռոչանոյ. Այլ փոքր մի խոնարհեալ ։ (10) Ոմանք. Փըր-
կութեն նց ։ (12) Ոմանք. Իմոց. 'ի մէջ եկեղ" ։ (14) Ո-
մանք. Հաղորդեսցին արեանն և... այսինքն՝ սատա-
նայ ։ (15) Ոմանք. Մահուն երկիւղին հանապազ իսկ
կէին վտարանդեալք 'ի ծառայութե ։ (16) Ոմանք. Զի
ոչ երբեք ։ (16) Ա՜ Գրչագիրք համաձայն մերումս 'ի չոա".
'ի Հէ՝ Բռուռն հարկանէ. նշանակէն. մեղադիր լինի. բառ-
բառէ. պարտաւորէ ։ (17) Ոմանք. Պարտ էր նմա...
ողորմած լիցի ։ (18) Ոմանք. Փորձանաւորացս ։
ԳԼ. Գ. (1) Ոմանք. Ընդ առաքեալ... մերոյ յս քս ։
(2) Ոմանք. Որպէս մովսէս յամ 'ի տան ։ (3) Ոմանք. Որչափ
ևս առաւել... տանն առնելի ։ (4) Ոմանք. Յամ և

Digitized by Google

իսկ որ զամենայն արար, ա՛ծ է։ * Մովսէս՝ հաւա_ 5
տարիմ է յամ տան նր՝ իբրև ծառայ, առ՝ ի վկայու_
թէ՝ բանից ասացելոց։ * այլ քս իբրև որդի՝ ի վերայ 6
տան իւրոյ. որոյ տունն՝ մեք իսկ եմք. միայն թէ զհա_
համարձակութիւն և զպարծանս յուսոյն՝ մինչև ՝ի վախ_
ճան հաստատուն ունիցիմք։ * Վս որոյ որպէս ասէ 7
Հոգին Սբ. այսօր եթէ ձայնի նր լուիջիք. * մի խստա_ 8
ցուցանէք զսիրտս ձեր իբրև ՝ի դառնութեն՝ յաւուրն
փորձութեն յանապատի. * ուր փորձեցին զիս հարքն 9
ձեր. քննեցին զիս՝ և տեսին զգործս իմ զքառասուն
ամ. * Վս որոյ ատելի եղէ ազգին այնմիկ, և ա_ 10
սացի. միշտ մոլորեալ են սրտիւք. և նոքա ոչ ծանեան
զճանապարհս իմ. * որպէս երդուայ ՝ի բարկութեան 11
Ե գ իմում թէ մտցեն ՝ի հանգիստ իմ։ * Տեսէք եղբարք՝ 12
գուցէ երբէք լինիցի յումեք ՝ի ձէնջ սիրտ չար անհա_
ւատութեան՝ ապստամբ լինել յԱյ կենդանւոյ։ * այլ 13
մխիթարեցէք զմիմեանս զօր հանապազ՝ մինչդեռ այս_
օրդ անուանի կոյ. զի մի ոք խստասցի ՝ի ձէնջ՝ խաբէ_
ութեամբ մեղաց։ * Քանզի բաժանորդք եղեալ եմք քի. միայն 14
թէ՝ զսկիզբն հաստատութեն մինչև ՝ի վախճան անսասան
կալցուք. * յասելն, այսօր եթէ ձայնի նր լուիջիք՝ մի 15
խստացուցանէք զսիրտս ձեր իբրև ՝ի դառնութեն։
* Քանզի ոմանք լուան՝ և դառնացուցին, այլ ոչ ա_ 16
մենեքեան որ ելեալ էին յեգիպտոսէ ՝ի ձեռն մովսէ_
սի։ * Յումմէ՞ ատեցաւ զքառասուն ամն. ոչ ա_ 17
պաքէն յանցուցելոցն. որոց ոսկերքն անկան յանապա_
տի անդ։ * Որո՞ւմ երդուաւ չմտանել ՝ի հանգիստ իւր ; 18
եթէ ոչ անհաւանելեացն։ * և տեսանեմք, զի ոչ կարա_ 19
ցին մտանել՝ վս անհաւատութեան։

ԳԼ. Դ.

Երկիցուք այսուհետև, գուցէ ՝ի թողուլ զաւետիսն՝ 1
՝ի մտանելոյ ՝ի հանգիստ նր, գտանիցի ոք ՝ի ձէնջ
նուա_

կազմի.. որ զամ արար։ (5) Ոմանք. Առ ՝ի վկայութիւն բանիցն։ (6) Ոմանք. իսկ քս իբրև որդի.. միայն եթէ զհամ"։ (10) ՝ի լսա"՝ի Հէ՞ ատեղեկացայ. նշանակի. դառնեցայ։ (12) Ոմանք. Յումեքէ՝ ՝ի ձէնջ սիրտ։ Եւ ոմանք. ումեք՝ի։ (13) Ոմանք. Անուանի կոյ. մի ոք։ (14) Օրինակ մի. Եղաք քի.. սկիզբն համարձակութեն մինչև։ (14) Ոմանք. Մինչև զվախճան։ (15) Ոմանք. Թէ ձայնի.. ոսն ՝ի դառնութեն։ (16) Օրինակ մի. Այլ ոչ ամենեքեան որ ելանէին յեգ"։ (17) Ոմանք. Յորմէ՞ ատեցաւ զքառասուն ամ, ոչ ապաքէն ՝ի յանցուցելոց։ ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. ՝ի հանգիստ նր։

Digitized by Google

2 նուաղեսջիք: * քանզի եւ մեք աւետարանեալք՝ ոպ և նո-
քայն. այլ նոցա ոչինչ օգնեաց լուր բանին՝ չխառնելոյն
3 'ի հնազանդութեն հաւատոց: * Այլ մեք մտանեմք 'ի
հանգիստն, որք հաւատացաքս՝ ոպ և ասացն., Թէ ոպ
երդուայ 'ի բարկութեն իմում, Թէ մտցեն 'ի հանգիստ
իմ. Թէպէտ և արդիւնքն իսկզբանէ աշխարհի լինեալ
4 էին: * քանզի ասաց ուրեք վն աւուրն եւթներորդի
այսպէս. և հանգեաւ ած յաւուրն եւթներորդի յամ
5 գործոց իւրոց. * և աստ՝ դարձեալ ասէ՝ Թէ մտցեն
6 'ի հանգիստ իմ: * Եւ արդ՝ քանզի արգելեալն մնանք.
մտանել 'ի նա, և որք յառաջագոյն աւետարանեցանն
7 էին՝ չմտին վն անհաւատութեն: * դարձեալ այլ օր սահ-
մանէ՝ զայսօրն 'ի դաւիթ, և ասէ՝ յետ այնչափ ժա-
մանակաց, ոպ յառաջագոյն ասաց, այսօր եթէ ձայ-
8 նի նր լուիցէք՝ մի խստացուցանիցէք զսիրտս ձեր: * զի
եթէ զնա յիսուս հանգուցեալ էր, ապա վասն այլոյ
9 աւուր ոչ խօսէր յետ այնորիկ: * Արդ ուրեմն նուա-
10 զեալ է շաբաթացումն ժողովրդեանն այ: * զի որ ե-
մտա 'ի հանգիստն նր, և նա հանգեաւ յիւրոց գոր-
ծոց անտի. որպէս և ած յիւրայոցն: ԼԸ
11 * Փութասցուք այսուհետև մտանել յայն հանգիստ. Զ
զի մի ոք ընդ նովին օրինակաւ անհաւանութեն անկա-
12 նիցի: * զի կենդանի է բանն այ՝ և ազդու՝ և հատու-
քան զամ սուր երկսայրի, և անցանէ մինչև ցորոշումն
շնչոյ՝ և ոգւոյ՝ և յօդից՝ և ուղղոյ. և քննիչ է մտաց՝
13 և խորհրդոց սրտից: * Եւ չիք արարած աներևոյթ
յերեսաց նորա. այլ ամ ինչ մերկապարանոց կայ ա-
14 ռաջի աչաց նր՝ զորմէ մեր բանքս են: * Ունիմք այ-
սուհետև քահանայապետ մեծ՝ անցեալ ընդ երկինս,
15 զյս որդին այ. պինդ կալցուք զխոստովանութիւն: * քան-
զի ոչ եթէ ունիմք քահանայապետ, որ չիցէ կարող չար-
չարակից լինել տկարութեն մերոյ. այլ փորձ է ամե-
նայ-

(2) Օրինակ մ. Բանին՝ չեղելոյն 'ի հնա": (3) Ոմանք. Որք հաւատացաք...'ի բարկութեն իմոյ: (6) Ոմանք. Եւ որք յառաջագոյնն աւե"..վն անհաւատութեն: (7) Օրինակ մ. Դարձեալ այլ ուր սահմանէ զայս օրն 'ի դաւիթ, և: (7) Ոմանք. Ոպ յառաջագոյնն ա": (8) Ոմանք. Յեսովայ հանգուցեալ: Այլ ոմանք. յեսուեայ: (10) Ոմանք. Ոպ ած յիւրանոցն: (11) Ոմանք. Անհաւատութեն անկանիցի: Այլ օրինակ մ. անհնազանդութեն անկա": (12) Ոմանք. Քանզի կենդանի է...և յօդից և ուղղոց...և 'ի խորհրդոց սր": (14) Ոմանք. Զյս զորդին այ..զխոստովանութիւն: (15) Ոմանք. Որ ոչ իցէ կարող..տկարութեցս մերոց:

Digitized by Google

ԴԿ ամենայնիւ, ըստ նմանութեան, առանց մեղաց ։ * Մատի- 16
ցուք այսուհետեւ համարձակութեամբ առ աթոռ
շնորհացն նր • զի ընկալցուք ողորմութիւն, և գտցուք
շնորհս ՚ի դէպ ժամանակի՝ օգնականութեան ։

ԳԼ. Ե.

Զի ամենայն քահանայապետ ՚ի մարդկանէ առեալ, 1
վասն մարդկան կայ յաղագս Այ • զի
մատուսցէ պատարագս, և զոհս վն մեղաց ։ * Չափաւոր 2
չարչարակից կարող է լինել՝ տգիտաց և մոլորելոց •
քանզի և ինքն իսկ տկարութեամբ պատեալ է ։ * Վասն 3
այնորիկ հարկ է՝ որպէս վն ժողովրդեանն, նոյնպէս և վն
անձին մատուցանել պատարագս վասն մեղաց ։ * Եւ 4
ոչ եթէ անձամբ ոք առնու պատիւ • այլ կոչեցեալն
յԱյ՝ որպէս և Ահարոն ։ * Նոյնպէս և Քս, ոչ եթէ ան- 5
ձին ինչ շուք եդ լինե՛լ քահանայապետ • այլ որ խօսե-
ցաւն առ նա, թէ որդի իմ ես դու, ես այսօր ծնայ
զքեզ ։ * որպէս և ՚ի միւսումն ասէ • դու ես քահանայ 6
յաւիտեան ըստ կարգին Մելքիսեդեկի ։ * Որ յաւուրս 7
մարմնոյ իւրոյ՝ աղօթս և պաղատանս առ այն որ կա-
րողն էր ապրեցուցանել զնա, ուժգին գոչմամբ և ար-
տասուօք մատուցանէր • և լսելի՛ լինէր առ լաւութեն ։
* Թէպէտ և որդի է, ուսաւ ՚ի չարչարանաց անտի ըզ- 8
հնազանդութիւն ։ * Եւ իբրև կատարեցաւ՝ եղև ամ 9
հնազանդելոց իւրոց պատճառ փրկութեն յաւիտենից •
* և անուանեցաւ յԱյ քահանայապետ յաւիտենից ըստ 10
կարգին Մելքիսեդեկի ։
Ե * Վասն որոյ՝ բազում են մեզ բանք, և դժուարապատում 11
ԴԴ ՚ի մեկնել • քանզի խօթամիտք եղերուք լսելեօք ։ * Փո- 12
խանակ զի պարտ էր ձեզ լինել վարդապետս վն ժա-
մանակին ։ դարձեալ պիտոյ է ձեզ ուսանել՝ թէ զինչ
են նշանագիրք սկզբան բանիցն Այ • և եղերուք կա-
րօտք կաթին, և ոչ հաստատուն կերակրոյ ։ * Զի ամ 13
որ

---

(16) Ոմանք • Շնորհաց նր • • գտցուք զշնորհս ։
ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք • Եւ զոհս վն մեղաց ։ (2) Ոսկան • Չափու չարչարս" ։ (2) Օրինակ մի • Տգիտաց և մոլորելոց ։ (3) Ոմանք • Որպէս և վն ժողովրդ" • • վն անձինն պատարագ մատուցանել ։ (4) Ոմանք • Որպ Ահարոնն ։ (5) Ոմանք • Եթէ որդի իմ • • և ես այ" ։ (6) Ոմանք • Թէ դու ես քահանայապետ յաւիտեան ։ (7) Ոմանք յաւելուն • Աղերսուցանել զնա ՚ի մահուանէ, ուժ" ։ (8) Ոմանք • Զի թէպէտ ։ (9) Ոմանք • Ամ հնազանդելոցն • • • փրկութ յաւի" ։ (12) Օրինակ մի • Եւ արդ՝ կամիմ զձեզ ուսուցանել, եթէ զինչ • • խիկզբան բանիցն Այ ։ (13) Ոմանք • Զի տղայ է ։

Digitized by Google

որ կաթնկեր է՝ տգէտ է բանին արդարութեան, քանզի
14 տղայ է։ * Այլ կատարելոց է հաստատուն կերակուր․
որոց՝ վասն ՚ի շրջիլն հասանելոյ, ճաշակելեօքն կիրթ
են ընտրութեան բարւոյ և չարի։

Գլ. Զ.

1 Վասն որոյ թողեալ զբան սկզբանն Քրիստոսի, ՚ի կատա-
րելութիւն եկեսցուք․ մի միւսանգամ հիմն արկանել
ապաշխարութեան՝ ՚ի մեռելոց գործոց անտի, և հաւա-
2 տոյն որ յԱստուած, * և մկրտութեանցն վարդապետութեան, և
ձեռնադրութեան՝ ձեռաց, և յարութեան՝ մեռելոց, և դա-
3 տաստանին յաւիտենից։ * Եւ արդ՝ արասցուք զայն՝
4 եթէ Աստուած հրամայեսցէ։ * Քանզի անհնար է միանգամ
մկրտելոցն, որ ճաշակեցին յերկնաւոր պարգևացն,
5 և հաղորդք եղեն Հոգւոյն Սրբոյ․ * և զգեղեցիկ բանին
Աստուծոյ ճաշակեցին, և զզօրութիւնս հանդերձելոյ
6 աշխարհին, * և կործանեսցին․ միւսանգամ նորոգել
յապաշխարութիւն․ և վերստին ՚ի խաչ հանել անձանց
7 զՈրդին Աստուծոյ, և դարձեալ խայտառակել։ * Քանզի եր-
կիր որ ըմպիցէ զանձրև բազում անգամ եկեալ ՚ի վերայ
նորա, և ծնանիցի արդիւնս շայեկանս նոցա՝ վասն որոյ գոր-
8 ծեցին, ընդունի զօրհնութիւն յԱստուծոյ։ * Իսկ որ բերէ փուշ
և տատասկ, անպիտան է՝ և մերձ յանէծս․ և վախճան
9 նորա յայրումն։ * Բայց հաստատեալ եմ վասն ձեր սիրե- ՂՂ
լիք՝ ՚ի լաւ անդր, և որ լինի է փրկութեան։ զի թէպէտ
10 և այսպէս խօսիմք․ * ոչ եթէ անիրաւ ինչ է Աստուած՝ մո-
ռանալ զգործս ձեր՝ և զսէրն զոր ցուցէք յանուն նորա․
11 զի պաշտեցիք զսուրբսն՝ և պաշտէք․ * և մեք ըղձա-
նամք, զի իւրաքանչիւրոք ՚ի ձէնջ զնոյն փոյթ ցուցա-
12 նիցէ ՚ի հաստատութիւն յուսոյն մինչև ցվախճան․ * զի
մի հեւանդամիտք լինիցիք։
Նմանօղք եղերուք այնոցիկ որ հաւատովքն և երկայն- Ը
մտու-

---

(14) Ոմանք․ Կերակուրն … բարւոյն և չարի։ (14) Օրինակ մի․ Կրթեալ ընտրութեան։
Գլ․ Զ․ (1) Բազումք․ Արկանել հիմն ա՟։ (2) Ոմանք․ Վարդապետութեան․․ րութեան․․ ութեան։ (3) Ոմանք․ Եթէ Տէր հրամայեսցէ։ (4) Ոմանք․ Անհնարին է միւսանգամ։ (5) Ոմանք․ Ճաշակս ճաշակեցին, և զօրութիւնս։ (6) Ոմանք․ Եւ կործանիցին միւ՟։ (7) Ոմանք․ Վասն որոյ գործիցին, ըն՟․․ զօրհնութիւն յԱստուծոյ։ (8) Ոսկան․ Զփուշ և զտատ՟․․ և մերձ է յանէծս։ (8) Ոմանք․ Նորա այրումն։ (9) Յօրինակին ՚ի նոր․ Եւ որ լինի է փրկ՟։ (10) Ոսկան․ Եւ զսէր զոր ցուցանէք յանուն։ (10) Յօրինակին․ Պաշտեցիք ըզսուրբսն։ (11) Ոսկան․ Եւ մեք ըղձամք։

Digitized by Google

մտութեան ժառանգեցին զաւետիսն: * Զի Աբրահամու 13
խոստացեալ զաւետիսն Ած՝ քանզի յոյժ ոք ՚ի մեծ ոչ
գոյր երդնուլ, * յանձն իւր երդուաւ, եւ ասէ. Այո՛ 14
օրհնելով օրհնեցից զքեզ. եւ բազմացուցանելով բազ-
մացուցից: * Եւ այնպէս երկայնամիտ եղեալ՝ եհաս 15
աւետեացն: * Այլ մարդիկ որ ինչ ՚ի վեր է քան 16
զինքեանս՝ յայն երդնուն. եւ ամ հակառակութեանց
վճիռ ՚ի հաստատութիւն, երդումն է: * Որով առա- 17
ւել եւս կամեցեալ Ած՝ ցուցանել ժառանգաւորաց ա-
ւետեացն զհաստատութիւն խորհրդոյն իւրոյ, միջնոր-
դեաց երդմամբ: * Զի երկու անփոփոխելի իրօք՝ 18
որովք անհնար իցէ ստել Այ, հաստատո՛ւն մխիթա-
րութիւն ունիցիմք. որք ապաստանն եղեաք բռնան հար-
կանել զհանդերձեալ յուսոյն. * զոր իբրեւ զխարիսխ 19
հաստատուն եւ անշարժ ունիցիմք անձանց մերոց. որ
եւ մտանիցէ ՚ի ներքին կողմն վարագուրին, * ուր կա- 20
րապետն մեր յռ՛ եմուտ Յս մեր, ըստ կարգին Մելքի-
սեդեկի, եղեւ քահանայապետ յաւիտենից:

ԳԼ. Է.

Թ. ա Քանզի այս Մելքիսեդեկ՝ Թագաւոր էր Սաղիմայ, 1
քահանայ Այ բարձրելոյ. որ եւ ընդառաջ ա-
բրահամու, յորժամ դարձեալ գայր ՚ի կոտորածէ թա-
գաւորացն՝ եւ օրհնեաց զնա. * որում եւ տասանորդս 2
յամենայն ետ Աբրահամ. նախ՝ թարգմանի թագաւոր ար-
դարութեան, ապա՝ թագաւոր Սաղիմայ՝ որ է թագաւոր
խաղաղութեան. * անհայր՝ անմայր՝ չհամարեալ յազգս, 3
որոյ ոչ սկիզբն աւուրց, եւ ոչ կատարած կենաց. նը-
մանեալ որդւոյն Այ՝ կայ մնայ քահանայ մշտնջենաւոր:
* Արդ՝ տեսէք որպիսի ոք էր սա. որում եւ Աբրա- 4
համ տասանորդս ետ յաւարէ անտի՝ նահապետն: * Եւ 5
որք յորդւոցն Ղեւեայ զքահանայութիւն առնուն, պատ-
ուէր ունին տասանորդել զժողովուրդն՝ ըստ օրինացն.
այ-

(13) Ոմանք. Խոստացեալ էր զաւետ'': (14) Ոմանք. Բազ-
մացուցից զքեզ: Եւ ոմանք. բազմացուցից զզաւակ քո:
(15) Ոմանք. Եւ այնչափ երկայնամիտ եղեալ: (16) Ոսկան.
Եւ ամենայն հակառակութեանց վճռի հաստատութիւն երդումն
է: (17) Ոմանք. Առաւել եւս: (18) Ոմանք. Որովք անհը-
նարին է... ապաստան եղաք: (19) Ոմանք. ՚ի ներքին
կողմ վա'': (20) Ոմանք. Ուր կ̃պետն մեր յս:
ԳԼ. Է. (1) Ոմանք. Էր շաղեմայ: (2) Ոմանք. Եւ տա-
սանորդսն ետ յամէ ար''... եւ ապա թագաւոր շաղե-
մայ: (3) Ոմանք. Չհամարեալ յազգս... որդւոյ Այ:
(4) Ոմանք. Որպիսի ոք է սա: (5) Ոմանք. Եւ որ յոր'':

Digitized by Google

ա՛յսինքն է՝ զեղբարս իւրեանց․ թէպէտ և ելեալ ի
6 ցեն յերանացն Աբրահամու: * Իսկ չհամարեալն յազգա
՚ի նոցանէ՝ տասանորդեաց զԱբրահամ․ և զնա որ զա֊
7 ւետիսն ընկալեալ էր՝ օրհնեաց: * զի առանց ամ հա֊
8 կառակութեն, նուաղն ՚ի լաւէն անտի օրհնեսցի: * Եւ
աստ մեռանողք մարդիք մահկանացուք տասանորդս առնուն․ բայց
անդ վկայեցաւ թէ կենդանի է: և ո՛պ բանից կարգ
9 է ասել․ * թէ Աբրահամաւ և Ղեւի իսկ որ զտասանորդ֊
10 սն առնոյր, տասանորդեցաւ: * զի դեռ ևս յերանս հօր
իւրոյ էր՝ յորժամ ընդառաջ եղև նմա Մելքիսեդեկ:
11 * Իսկ արդ՝ եթէ կատարումն ՚ի ձեռն ղեւտացւոց քա֊
հանայութեն էր, քանզի ժողովուրդն յայն օրէնս դրե֊
ցաւ, զի՞նչ պիտոյ էր ըստ կարգին Մելքիսեդեկի այ֊
լում քահանայի յառնել, և ոչ ասել՝ եթէ ըստ կար֊
12 գին Ահարոնի: * Այլ ՚ի փոփոխել քահանայութեն,
13 հարկ էր և օրինացն փոփոխումն լինել: * զի զորմէ
այսպէսն ասի, յայլմէ ազգէ կալաւ հաղորդութի, յոր֊
14 մէ ո՛չ ոք երբէք եղև հաղորդ սեղանոյն: * Արդ՝ յայտ
իսկ է, թէ յազգէ յուդայ ծագեաց տր մեր․ յորմէ
15 ազգէ վն քահանայից մովսէս ինչ ո՛չ ճառեաց: * Եւ
ևս առաւել յայտ է՝ թէ ըստ նմանութե՛ Մելքիսեդե֊
16 կի՝ յառնելոց է այլ քահանայ․ * որ ո՛չ ըստ մարմնա֊
ւո՛ր պատուիրանին եղև, այլ ըստ զօրութե՛ կենացն ան֊
17 վախճանից: * քանզի վկայեցաւ, թէ դո՛ւ ես քահա֊
18 նայ յաւիտեան ըստ կարգին Մելքիսեդեկի: * Արհա֊
մարհութի լինէր առաջին պատուիրանին, վն նորին
19 տկարութեն և անշահութե․ * քանզի ո՛չինչ կատարումն
գործեցին օրէնքն, և մուտ աղնուական յուսոյն՝ որով
20 մերձենամք առ ած: * և այնչափ, զի ո՛չ առանց երդ֊
ման․ զի են ոմանք՝ որ առանց երդման են կացեալ
21 քահանայք: * Բայց սա՝ երդմամբ, ՚ի ձեռն այնորիկ
որ ասացն ՚ի նա․ երդուաւ տր՝ և ո՛չ ևս զղջասցի,
22 դու ես քահանայ յաւիտեան: * և այնչափ լաւագո՛յն
ուխ֊

---

(6) Ոմանք․ Իսկ չհամարեալն յազ": (6) Այլք․ Որոյ զա֊ւետիսն ըն": (9) Ոմանք․ Որ և զտասանորդսն: (10) Ո֊մանք․ Ընդ առաջն եղև նմա: (11) Ոմանք․ ՚Ի ձեռն ղեւտական քհնյութեցն․․․ յայն օրէնս դրեցաւ․․․ ա֊սել թէ ըստ: (12) Ոմանք․ ՚Ի փոփոխել քհնյիցն: (13) Ո֊մանք․ Այսպէսն ասէ: (14) Ոմանք․ Մովսէս ոչինչ ճա֊ռեաց: (15) Ոմանք․ Յառնելոց էր այլ: Որ ոչ․․․ Յայտ֊նելոց է այլ: (17) Ոմանք․ Եթէ դու ես քա": (18) Ո֊մանք․ Արհամարհութիւն լինէր․․․ տկարութե և անշ": (21) Ոմանք․ Որ ասացաւն ՚ի նա․․․ թէ դու ես քա": (22) Ոմանք․ Եւ այնչափ առաւելագոյն ուխ":

Digitized by Google

ուխտի եղեւ երաշխաւոր յս: * Եւ բազմեն կացեալ 23
քահանայք, վն մահու արգելլինելոյ 'ի մշտնջենաւո-
րել: * Իսկ սա՝ վն յաւիտեան կելոյ՝ առանց անցա- 24
նելոյ ունի զքահանայութիւն: * ուստի եւ կենդանի 25
առնել համօրէն կարող է՝ զմատուցեալսն նովաւ առ
ած. քանզի միշտ կենդանի է՝ լինել բարեխօս վն նց:
ա * Զի այսպիսի իսկ եւ վայել էր մեզ քահանայապետ, 26
սբ, անմեղ, անարատ, զատեալ 'ի մեղաւորաց. եւ բարձ-
րացեալ քան զերկինս. * որում ոչ հանապազ հարկ է 27
'ըստ այլոց քահանայապետից, նախ՝ վն իւրեանց մե-
ղացն պատարագս մատուցանել, եւ ապա վն ժողովր-
դեանն: Իսկ սա՝ զայն միանգամայն կատարեաց, զի
զանձն իւր մատոյց պատարագ: * օրէնքն զմարդիկ 28
կացուցանեն քահանայապետս զգածեալս տկարութբ.
իսկ բանն երդման յետ օրինացն՝ զորդի որ յաւիտեան
կատարեալ է:

ԳԼ. Ը.

Եւ բանից գլուխ խօսիցս, այսպիսի ունիմք քահա- 1
նայապետ, որ նստաւ ընդ աջմէ մեծութեն աթո-
ռոյն յերկինս; * սրբութեցն պաշտօնեայ, եւ խորանին 2
ճշմարտութե՝ զոր տրն կանգնեաց՝ եւ ոչ մարդ: * Զի 3
ամ քահանայապետ վն մատուցանելոյ զզոհս եւ զպա-
տարագս կայ. ուստի հարկ է եւ նմա ունել զոր մա-
տուցանիցէ: * Զի թէ էր յերկրէ, թերեւս չէր իսկ 4
քահանայ. զի գոյին որ մատուցանէին ըստ օրինացն
պատարագ. * որք առակաւ եւ օրինակաւ պաշտէին 5
երկնաւորացն. ըստ եւ հրամայեցաւ մովսիսի՝ յորժամ
գործելոց էր զխորանն ժամուն. տեսջիր՝ ասէ, արա-
ցես զամ ըստ օրինակին որ ցուցաւ քեզ 'ի լերինն:
* Բայց արդ՝ առաւելագոյն եւս պաշտաման եհաս յս, 6
որչափ լաւագոյն եւս ուխտի է միջնորդ՝ որ 'ի յառաւ-
ելել աւետիսն օրինադրեցաւ:

* Զի

(24) Բղմ. Վն յաւիտեան կալոյ: (25) Ոմանք. Զմա-
տուցեալսն նո՛՛: (26) Ոմանք. Վն զի այնպէս վայել էր:
Որ ունին. Զի այնպիսի իսկ: (27) Ոմանք. Զայն միան-
գամ կատարեաց: (28) Ոմանք. Քհնյապետս զգացեալ
տկարութբ.. կատարեալն է յաւիտեան:
Գլ. Ը. (1) Բղմ. Այնպիսի ունիմք քա՛՛.. Մեծութե
աթո՛՛: (2) Օրինակ մի. Որ բարութեցն պաշտօնեայ...
զոր տրն կարգեաց: (3) Ոմանք. Զոհս եւ պտրգս կայ,
ուստի եւ հարկ է նմ: (3) Բղմ. Ունել ինչ զոր: (4) Ո-
մանք. Զի եթէ էր յերկրի: (6) Ոմանք. Առաւելագոյն
պաշտա՛՛.. որչափ եւ լաւագոյն եւս... որ յառաւել ա-

Digitized by Google

7 * Զի եթէ առաջինն անարատ էր, ապա երկրորդին ԺԱ
8 տեղի ոչ խնդրէր: * Նա՛ աւասիկ բամբասէ զնո՛ և
ասէ. աՀաւասիկ աւուրք եկեսցեն՝ ասէ Տր, և կա-
տարեցից 'ի վերայ տանն Իէլի և 'ի վերայ տանն Յու-
9 դայ՝ ուխտ նոր. * ոչ ըստ ուխտին զոր եդի ընդ Հարս
նց՝ յաւուրն յորում առի 'ի ձեռն՝ Հանել զնս յերկ-
րէն եգիպտացւոց. և զի նոքա ոչ կացին յուխտին ի-
մում, և ես անփոյթ արարի զնոցանէ՝ ասէ Տր ամե-
10 նակալ: * Այլ այս է ուխտն զոր եդից տանն Իէլի
յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ Տր. տաց զօրէնս իմ 'ի
միտս նց, և 'ի սիրտս նց գրեցից զնս. և եղէց նց Ած,
11 և նոքա եղիցին ինձ 'ի ժողովուրդ: * Եւ ոչ ևս ու-
սուցանիցեն իւրաքանչիւր զքաղաքակից իւր, և իւրա-
քանչիւր զեղբայր իւր, և ասիցեն թէ ծանիր զՏր.
զի ամենեքին ծանիցեն զիս 'ի փոքրկանց մինչև ցմեծա-
12 մեծս նց: * զի քաւիչ եղէց անօրէնութեանց նց. և ըզ-
13 մեղս նց՝ և զանօրէնութիս այլ ոչ ևս յիշեցից: * Արդ՝
ասելովն նոր, Հնացոյց զառաջինն. և որ Հնանայն և
ծերանայ՝ մերձ է յապականութիւն: ԺԲ

ԳԼ. Թ.

1 Ունէր ուրեմն և առաջինն՝ իրաւունս պաշտաման
2 յայնժամ զաշխարհական սրբութիւն: * Զի խո-
րանն առաջին Հանդերձեցաւ այսպէս. յորում աշտա-
նակն, և սեղանն, և Հացն նուիրաց՝ որ սրբութիւն կո-
3 չէր: * և յետ երկրորդ վարագուրին խորանն որ կո-
4 չէր սրբութիւն սրբութեանց. * յորում կայր բուրվառն ոս-
կի, և տապանակն կտակարանաց պատեալ ներքոյ և արտա-
քոյ ոսկւով. յորում սափորն ոսկի լի մանանայիւ,
և գաւազանն ԱՀարոնի որ ծաղկեցաւ, և տախտակք
5 կտակարանացն. * և 'ի վերայ նր քրովբէքն փառաց՝
որ Հովանի ունէին 'ի վերայ քաւութեանն. վս որոյ՝ ոչ
է

ւեն": (7) Ոսկան. Ապա երկրորդն տեղի ոչ: (8) Ոմանք. Նա աւանիկ բամ": (9) Ոմանք. Յաւուր յորում... եգիպտացւոց. զի նք: (10) Բզմք. Եդից տանն Իէլի: (10) Ոմանք. Ինձ ժողովուրդ: (11) Ոմանք. Մինչև 'ի մեծամեծս: (12) 'Ի լուս". Եղէց անիրաւութեանց նց. կամաչյան ոմանց 'ի բնաբ":

ԳԼ. Թ. (1) Ոսկան. Եւ առաջին իրաւունս պաշտամանն: (1) Ոմանք. Եւ առաջին յիրաւունս.. զաշխարհականն սրբութի: (2) Ոմանք. Հանդերձեցաւ այնպս... և Հացն նուիրանաց: (2) Ոսկան. Յորում էին աշտա"... նուիրանաց որ սրբութի կո": (5) Ոմանք. Եւ 'ի վր նց քերոբ"... 'ի վր քաւութե. վս որոյ և ոչ:

Digitized by Google

է այժմ ասել մի ըստ միոջէ։ * Եւ այնմ իբրեւ այն- 6
պէս հանդերձեալ կայր, յառաջին խորանն յամենայն
ժամ մտանէին քահանայքն զպաշտամունսն կատարել.
* բայց յերկրորդն՝ միանգամ 'ի տարւոջն քահանայա- 7
պետն. եւ զայն ոչ առանց արեան, զոր մատուցանէր
վս իւր, եւ վս ժողովրդեանն անգիտութե։ * Զայս 8
ցուցեալ հոգւոյն սբյ՝ մինչչեւ յայտնեալ էր ճանապար-
հի սրբութեցն. քանզի դեռ առաջինն խորանն ունէր
զհաստատութի. * որ է առակ ժամանակին որ առա- 9
ջի կայր. յորում պատարագքն եւ զոհք մատչէին, որք
ոչ կարէին ըստ միտս կատարել զպաշտօնեայսն. բայց
միայն կերակրովք եւ ըմպելեօք, * եւ պէսպէս մկրտու- 10
թեբք՝ մարմնոյ արդարութեքն. որ մինչեւ 'ի ժամանակս
ուղղութեն 'ի վերայ կային։

ԺԲ * Այլ քս եկեալ քահանայապետ հանդերձելոցն բա- 11
րեաց, մեծաւն եւ կատարելով՝ եւ անձեռագործ խո-
րանաւն, այս ինքն է՝ որ ոչ յայսց արարածոց, * եւ 12
ոչ արեամբ նոխազաց եւ զուարակաց. այլ իւրով ա-
րեամբն եմուտ միանգամ 'ի սրբութիւն յաւիտենա-
կանս գտեալ զփրկութի։ * Զի եթէ արիւն ցլուցն 13
եւ նոխազաց՝ եւ մոխիր երնջոցն ցանեալ՝ զպղծեալսն
սրբէր առ 'ի մարմնոյ սրբութե. * որչափ եւս առաւել 14
արիւնն քսի, որ 'ի ձեռն հոգւոյն յաւիտենականի մա-
տոյց զանձն անարատ պատարագ այ, սրբեսցէ զխիղճ
մտաց ձերոց 'ի մեռելոտի գործոց անտի՝ պաշտել զած
կենդանի։ * Եւ վս այնորիկ նորոյ ուխտիս է միջնորդ. 15
զի յորժամ մահ լինիցի 'ի փրկութե վս առաջին ուխտին
յանցանաց, զաւետիս առցեն հրաւիրեալքն 'ի ժառան-
գութիւն յաւիտենից։ * Քանզի ուր կտակ է, հարկ է զմահ 16
'ի մէջ բերել զկտակագրին։ * զի կտակ՝ յետ մահու 17
հաստատուն է։ ապա թէ ոչ՝ զիա՞րդ իցէ հաստատուն,
մինչ կտակագիրն կենդանի է։ * ուստի եւ ոչ առա- 18
ջինն առանց արեան նորոգէր։ * Քանզի իբրեւ պատ- 19
մեցաւ ամ պատուիրանք օրինացն 'ի մովսիսէ ժողովր-
դեանն,

---

(6) Օրինակ մի. Քահանայք զպաշտօնսն։ (7) Ոմանք. Ժողովրդեանն անգիտութեց։ (8) Ոմանք. Ճանապարհ սրբութե։ (9) Ոմանք. Որ էր առակ ... եւ զոհքն մատչէին։ (9) Այլք. Կատարել զպաշտամունսն։ (10) Ոմանք. Մկրտութիւնք մարմնոյ արդարութիւնք, որ։ (11) Ոմանք. Եկեալ քահանայապետն .. եւ կատարելեաւն ... խորանաւն, որ է՝ ոչ յայսցանէ արարածս"։ (12) Օրինակ մի. Եմուտ միանգամայն 'ի։ (13) Բազում. Զի թէ արիւն ցլ"։ (14) Ոմանք. Զի սրբեսցէ։ (15) Ոմանք. Զաւետիսն առցեն .. 'ի ժառանգութիւն յաւի"։ (17) Ոմանք. Յետ մահուանն հաս"։ (19) Օրինակ մի.

Digitized by Google

դեանն, առեալ զարիւն ցլուցն եւ նոխազացն, ջրով՝
եւ բրդով՝ կարմրով՝ եւ զոպայիւ, զկտակարանօքն իսկ
20 եւ զամ ժողովրդեամբն սրսկեաց, * եւ ասէ. այս է
21 արիւն կտակին՝ զոր պատուիրեաց ձեզ ած։ * Եւ ըզ-
խորանն, եւ զամ կահիւ սպասուն նոյնպէս սրսկեաց
22 զարիւնն։ * Եւ գրեթէ ամ ինչ արեամբն սրբէր ըստ
օրինացն. եւ առանց հեղման արեան չլինէր թողութի։
23 * Ապա հարկ էր օրինակացն՝ այնպիսեօքն սրբել.
եւ բուն իսկ երկնաւորացն՝ առաւել եւս պատարագօք
24 քան զնոյնս։ * Զի ոչ եթէ ՚ի ձեռագործ սրբութիւն
եմուտ Քս՝ յօրինակս ճշմարտութեն. այլ ՚ի բուն իսկ
25 յերկինս, յանդիմանել երեսաց այ վս մեր։ * Ո՛չ
զի բազում անգամ մատուցանիցէ զանձն պատարագ՝ որպէս
քահանայապետն որ մտանէր ՚ի սրբութիւն սրբութեանցն
26 ամի ամի արեամբ օտարաւ. * ապա թէ ոչ՝ պարտ էր
նմա բազում անգամ չարչարել իսկզբանէ աշխարհի. բայց
արդ՝ առաւել, միանգամ ՚ի կատարած յաւիտեանց՝
յանարգութի մեղաց իւրով պատարագաւն յայտնեալ է։
27 * Եւ զոր օրինակ կայ մնայ մարդկան միանգամ մե-
28 ռանել, եւ յետ այնորիկ դատաստան. * Նոյնպէս եւ
Քս միանգամ մատուցեալ պատարագ առ ՚ի բառ-
նալոյ զմեղս բազմաց. իսկ յերկրորդումն առանց մե-
ղաց յայտնեսցի այնոցիկ՝ որ ակն ունիցին նմա հա-
ւատովք ՚ի փրկութի։

Գլ. Ժ.

1 Բանզի զստուեր հանդերձելոց բարեացն ունէին բ
օրէնքն, եւ ոչ զնոյն կերպարանս իրացն. ամի ա-
մի զնոյն պատարագս մատուցանեն ցանդ, որք ոչ են
2 կարօղ զմատուցեալսն կատարել. * ապա թէ ոչ՝ դա-
դարէին ՚ի մատուցանելոյ, վս եւ ոչ մի ինչ այնուհե-
տեւ խիղճ մեղաց ունելոյ՝ պաշտօնէիցն միանգամ սըր-
բե-

Կարմրաւ եւ զո"։ (21) Ոմանք. Եւ զխորանաւն իսկ, եւ զամ կահիւն։ (23) Ոմանք. Երկնաւորքն՝ առաւել. (24) Ոմանք. Յօրինակս ճշմարտութեցն։ (25) Ոմանք. ՚Ի սրբութիս սրբութեց.. արեամբն օտա"։ (26) Ոմանք. Պարտ իսկ էր նմա...՚ի կատարած յաւիտենականս,...մեղաց միով պատարագաւն յայտ"։ (26) Ոսկան. Պատարագաւն յայտնեցաւ։ Եւ զոր"։ (28) Ոմանք. Նոյն եւ Քս միան"... ակն ունին նմա հա"։

Գլ. Ժ. (1) Ոսկան. Կերպարան իրացն։ (1) Ոմանք. Ցանկ։ (1)(2) Երկու նոր օրինակք. Զմատուցիչսն կատարել։ Իսկ ապա թէ ոչ... մի ինչ այսուհետեւ։ (2) Ոմանք. Պաշտօնէից մի անգամ սրբեցելոցն.

Digitized by Google

բեցելոց. * այլ անդէն 'ի նմին 'ի յիշատակս մեղացն 3
հայցին ամի ամի : * քանզի ոչ կարէր արիւն նոխազացն 4
և ցլուցն բառնալ զմեղս :
ԺԳ * Վն որոյ 'ի մտանել իւրում յաշխարհ՝ ասէ. զզոհս և 5
զպատարագս ոչ կամեցար, բայց մարմին հաստատեցեր
ինձ. * ընդ ողջակէզս և ընդ վն մեղացն ոչ հաճեցար: * յայն- 6
ժամ ասացի՝ թէ ահաւասիկ եկի. 'ի գլուխ գրոց գրեալ 7
է վն իմ, առնել զկամս քո ած : * Վերագոյնն ասէ, թէ 8
ընդ զոհս, և ընդ պատարագս, և ընդ ողջակէզս, և ընդ
վն մեղացն ոչ հաճեցար, և ոչ կամեցար, որք ըստ օրէ-
նացն մատչէին : * ապա ասէ՝ ահաւասիկ գամ առնել 9
զկամս քո ած : Մերժէ զառաջինն, զի զերկրորդն հաս-
տատեսցէ : * որով կամօքն և մեք սրբեցաք՝ 'ի ձեռն պա- 10
տարագի մարմնոյն յսի քսի միանգամ : * Եւ ամ քա- 11
հանայապետ կայ հանապազօրդ 'ի պաշտաման. և ըզ-
նոյն պատարագս մատուցանէ բազում անգամ, որք ոչ
երբեք կարող են բառնալ զմեղս : * իսկ սա՝ զմին վն 12
մեղաց մատոյց պատարագ. և մշտնջենաւոր նստաւ ընդ
աջմէ ածյ : * և այսուհետև ակն ունի՝ մինչև դիցեն 13
թշնամիք իւր 'ի ներքոյ ոտից իւրոց : * քանզի միով 14
պատարագաւ կատարեաց զսրբեալսն 'ի մշտնջենա-
ւորս : * Այլ վկայէ մեզ և հոգին սբ՝ յետ ասելոյ յա- 15
ռաջագոյն, * թէ այս է ուխտն՝ զոր եդից ընդ հարս 16
նց, յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ տր. տաց զօրէնս իմ
'ի միտս նոցա, և 'ի խորհուրդս նոցա գրեցից զնոսա :
* ապա ասէ՝ թէ զմեղս նց և զանօրէնութիւս նոցա՝ 17
այլ ոչ ևս յիշեցից : * իսկ ուր թողութի է, ոչ ևս 18
ԺԴ պէտոյ է վն մեղաց պատարագ : * Ունիմք այսուհե- 19
տև եղբարք՝ համարձակութի 'ի մուտս սրբութեցն ա-
րեամբն յսի. * զոր նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ 20
և կենդանի 'ի ձեռն վարագուրին, այսինքն է՝ մարմ-
նոյն իւրոյ. * և քահանայ մեծ 'ի վերայ տանն ածյ. * մա- 21
տիցուք ճշմարիտ սրտիւք, լրութ՝ հաւատոց, լուա- 22
ցեալ զսիրտս 'ի խղճէ չարեաց՝ և մկրտեալ զմարմին 'ի
ջուրն սրբութե : * պինդ կալցուք զխոստովանութի 23
անշարժ յուսոյն, զի հաւատարիմ է որ խոստացաւն :

* Եւ

(4) Ոմանք. Ցլուց և նոխազաց : (7) Ոմանք. Ասացի՝ ե-
թէ ահաւ'' : (10) Ոմանք. Որով կամօքն և : (14) Ոմանք.
կատարեաց զսրբեալս : (15) Ոմանք. Յետ ասելոյն :
(16) Բզմք. Եւ թէ այս է ուխտն ... տաց զօրէնս իմ 'ի
սիրտս նց : (17) Ոմանք. Եւ զանօրէնութիս այլ ոչ:
(19) Ոմանք. 'ի մուտս սրբութե ար'' : (20) Օրինակ մի
ընդ ուղղոյ. Որ նորոգեաց մեզ : (20) Ոմանք. Մարմնոյ
իւրոյ : (22) Ոմանք. Ճշմարիտ սրտիւ ... և մկրտել ըզ-

Digitized by Google

24 * Եւ զգուշասցուք միմեանց յորդորմամբք սիրոյ և ԺԴ
25 գործոց բարեաց· * և մի՛ թողցուք զժողովս միմեանց,
որպէս սովո՛ր են ոմանք· այլ մխիթարեսցուք, և այնչափ
26 ևս առաւել՝ որչափ տեսանիցէք զօրն մերձեալ: * Զի
կամակար մեղք եթէ յանցանիցեմք յետ ընդունելու-
թեան գիտութեան ճշմարտութեան՝ այնուհետև ո՛չ ևս պիտոյ
27 է վա՛ս մեղաց պատարագ· * այլ ահեղ ակնկալութիւն
դատաստանին, և նախանձ հրոյն որ ուտիցէ զհակա-
28 ռակորդսն: * Արհամարհեալ ուրուք զօրէնսն Մով-
սիսի, առանց ողորմութեան՝ առ երկուք կամ երիւք
29 վկայիւք մեռանէր· * իսկ ո՛րչափ սաստիկ պատժոց
արժանի համարիցիք զայն, որ զՈրդին Այ առ ոտն ե-
հար· և զարիւն Նորո՛յ ուխտին խառնակ համարեցաւ՝
որով սրբեցաւն, և զՀոգին շնորհաց թշնամանեաց:
30 * Այլ գիտեմք զայն որ ասացն· իմ են վրէժխնդ-
րութիւնք և ես հատուցից՝ ասէ Տր· և դարձեալ՝ թէ,
31 դատի Տր զժողովուրդ իւր: * Ահ մեծ է անկանել
'ի ձեռս Այ կենդանւոյ:
32 * Արդ՝ յիշեցէք զաւո՛ւրսն զառաջինս, յորս լուսա- ԺԵ
ւորեալք բազո՛ւմ ճգանց և չարչարանաց համբերէք·
33 * մերթ՝ 'ի նախատինս և 'ի նեղութիւնս խայտառակեալք,
մերթ կցո՛րդք այնպիսեաց վաստակաւորացն լինել:
34 * քանզի և ընդ կապեալս չարչարեցարուք, և զյափշ-
տակութիւն ընչից ձերոց խնդութեամբ ընկալարուք· քան-
զի գիտէիք թէ լաւագո՛յն ևս ստացուածս ունիք ան-
35 ձանց յերկինս, ուր կայն և մնան: * Արդ մի՛ մեր-
ժէք ի ձէնջ զհամարձակութիւն ձեր, յորում կայ մե-
36 ծամեծ վարձուց հատուցումն· * պիտո՛յ է ձեզ համբե-
րութիւն· զի զկամս Այ արարեալ հասջիք աւետեացն:
37 * զի փոքր մի ևս քան որչափ, որ գալոցն իցէ՝ ե-
կես-

մարմինս 'ի ջուր սո": (24) Ոմանք· Եւ զգուշացարուք միմեանց: (25) Ոմանք· Եւ մի՛ թողուցուք... որպէս և սովոր են.. այլ մխիթարեցարուք այնչափ առաւել՝ որչափ տեսանէք զօրն: (26) Ոմանք· Յանցանիցէ ոք յետ ընդունելութեան և գիտ": (28) Ոսկան· Առանց իրիք ողոր": (28) Ոմանք· Առանց ողորմութեան՝ առ երկու կամ երեք վկ": (29) Ոսկան· Իսկ արդ որչափ սաստ": (29) Համարիցիք զայն... որով և սրբեցաւն: (30) Ոմանք· Այլ գիտեմ.. իմ է վրէժխնդրութիւն... և դարձեալ եթէ՝ դատի Տր զժողովուրդս իւր: (32) Ոմանք· Յոր լուսաւ"... և չարչարանացն համբերեցէք: (33) Ոմանք· Մերթ 'ի նախատանս: (33) Ոսկան· 'Ի նախատինս, և մերթ 'ի նե": (34) Ոմանք· Գիտէիք եթէ լա": (37) Ոմանք· Որչափ գալոցն է՝ եկեսցէ:

Digitized by Google

կեսցէ և ոչ յամեսցէ ։ * զի արդարն իմ 'ի հաւատոց 38
կեցցէ. և եթէ յերկմիտս ոք լիցի, ոչ հաճեսցի ընդ
նա անձն իմ ։ * Բայց մեք ոչ եմք երկմտութեան՝ եմք 39
'ի կորուստ. այլ հաւատովք 'ի փրկութիւն հոգւոց ։

ԳԼ. ԺԱ.

ԺՁ Զինչ են հաւատք, եթէ ոչ յուսացելոց իրաց հաս- 1
տատութիւն, և յանդիմանութիւն՝ որոց ոչն երևին ։
* զի նովաւ վկայեցան առաջինքն ։ * Հաւատովք ի- 2
մանամք հաստատեալ զյաւիտեանս բանիւն այ, յանե- 3
րևութից զերևելիս եղեալ ։ * Հաւատովք լաւ պա- 4
տարագս հաբէլ քան զկայէն մատուցանէր այ, որով
վկայեցաւ իսկ արդար լինել. զի 'ի վերայ պատարա-
գացն եղև վկայութիւն նմա յայ. զի թէպէտ և մեռաւ
'ի նմին, սակայն տակաւին խօսի ։ * Հաւատովք ե- 5
նովք փոխեցաւ, զի մի զմահ ճաշակեսցէ. և ոչ ու-
րեք գտանէր, քանզի փոխեաց զնա այ. և յառաջ քան
զփոխելն նր՝ վկայեցաւ հաճոյ լինել այ ։ * Բայց ա- 6
ռանց հաւատոց՝ անհնար է հաճոյ լինել. այլ հաւա-
տալ արժան է այնմ որ մերձենայ առ այ՝ թէ է այ.
և որ խնդրեն զնա՝ լինի պարգևատու ։ * Հաւատովք 7
առեալ հրաման նոյէ՝ վս չևս երևելեացն՝ զգուշ հա-
րեալ կազմէր զտապանն 'ի փրկութիւն տան իւրոյ. ո-
րով դատեցաւ զաշխարհ. և հաւատոցն արդարութեան
եղև ժառանգաւոր ։ * Հաւատովք՝ որ աբրահամն կո- 8
չեցաւ՝ ունկնդիր եղև ելանել 'ի տեղին զոր առնելոց
էր 'ի ժառանգութիւն. ել գնաց՝ և ոչ գիտէր յով եր-
թիցէ ։ * Հաւատովք պանդխտեցաւ յերկիրն աւե- 9
տեաց՝ իբրև յօտարութեան. խորանօք բնակեաց սահա-
կաւ և յակովբաւ հանդերձ՝ ժառանգակցօք նոյին ա-
ւե-

---

(38) Յօրինակի միում՝ և յայլ ձեռագիր գրչագրի գրեալ էր այսու եղանակաւ. Արդարն 'ի մի հաւատոց ։ Որ և օրինակի մի. Արդարն 'ի հւտոց ։ (38) Ոսկան. Եթէ երկմտեսցէ ոք լիցէ ։ (39) Ոսկան. Մեք ոչ եմք երկ" ։

ԳԼ. ԺԱ. (2) Ոսկան. Քանզի նովաւ ։ (3) Ոսկան. Հաստատել զյաւէ" ։ (3) Օրինակ մի յաւելու. Հաստատեալ արարածոց զյաւ" ։ (4) Ոսկան. Լաւ պտրգ. հաբէլ.. եղև նմա վկայութի ։ (5) Ոսկան. Ճաշակեսցէ զմահ... զփոխել նր ։ (6) Ոսկան յաւելու. Հաճոյ լինել այ ։ (6) Ոսկան. Եթէ է այ, և որոց խնդրեն զնա ։ (7) Ոսկան. Տանն իւրոյ, որով դատեցաւն ։ (8) Ոսկան. Զոր առնելոց էր 'ի ժառանգութէ... յով երթիցէ ։ (9) Ոսկան. Յերկիրն աւետ".. խորանօք բնակեցաւ.. և յակոբաւ հանդերձ ժառանգակցովք նոյին աւետեացն ։

Digitized by Google

10 ւնտնեաց ։ * քանզի ակն ունէր հիմնաւորք հաստատելոյ
11 քաղաքին, որոյ ճարտարապետ և արարիչ ա՟ծ է։ * Հա-
ւատովք և ինքն Սառա՝ որ ամուլն էր, զօրութիւն առնե-
լոյ զաւակի ի յղութիւն ընդունէր, և ՚ի տարաժամ
հասակի ծնանէր. քանզի հաւատարիմ համարեցաւ զայն
12 որ խոստացաւն ։ * Վասն որոյ և ՚ի միոջէն ծնանէին,
և այն ՚ի յանցեալ ժամանակի, իբրև զաստեղս երկնից
բազմութեամբ, և իբրև զաւազ առ ափն ծովու անթիւ թու-
13 ոյ ։ * Ըստ հաւատոց մեռան ամենեքին սոքա, և չև ևս
ընկալեալ զաւետիսն. այլ ՚ի հեռուստ տեսին զնոսա՝
և ցնծացան, և խոստովան եղեն՝ եթէ օտարք և պան-
14 դուխտք են յերկրի։ * զի որք զայնպիսին խօսին, յայտ
15 առնեն՝ եթէ զաւառ իւր խնդրեն ։ * զի եթէ զայն
յիշէին ուստի ելինն, գոյր ժամանակ դառնալոյ անդ-
16 րէն ։ * Նա՝ աւանիկ ազնուագունի իմն ցանկացեալ
են, այս ինքն է՝ երկնաւորին. վասն որոյ ոչ ամօթ հա-
մարի ա՟ծ, կոչել նոցա ա՟ծ. քանզի պատրաստեաց նոցա
17 քաղաք ։ * Հաւատովք մատոյց Աբրահամ ՚ի փորձութեան
իւրում զԻսահակ պատարագ. և զմիամօրն մատուցա-
18 նէր, որոյ զաւետիսն ընկալեալ էր. * որում ասացաւն,
19 թէ Իսահակաւ կոչեսցի քեզ զաւակ. * եդ ՚ի մտի իւ-
րում, թէ և ՚ի մեռելոց կարօղ է յարուցանել ա՟ծ. ուս-
20 տի և յառակս իսկ ընկալաւ զնա ։ * Հաւատովք վասն
հանդերձելոց իրաց՝ օրհնեաց Իսահակ զՅակոբ և զԵ-
21 սաւ ։ * Հաւատովք Յակոբ ՚ի մեռանելն իւրում, զիւ-
րաքանչիւրոք յորդւոցն Յովսեփու օրհնեաց, և եր-
22 կիր եպագ ՚ի ծայր գաւազանի իւրոյ ։ * Հաւատովք
Յովսէփ ՚ի վախճանել իւրում յիշեաց զելս որդւոցն
23 Իսրայէլի, և վասն ոսկերաց իւրոց պատուիրեաց ։ * Հա-
ւատովք՝ զՄովսէս իբրև ծնաւ, թաքուցին ամիս ե-
րիս ՚ի հարց իւրոց. քանզի տեսին կայտառ զմանուկն,
24 և ոչ զանգիտեցին ՚ի հրամանէ թագաւորին ։ * Հաւա-
տովք

(11) Ոսկան. Որ ամուլն կոչեցեալ էր, զզօրութիւն առնե-
լոյ ։ (11) Ոմանք. Առնելոյ սերմն որդ''... զայն որ
խոստ'' ։ (12) Ոմանք. Եւ այն յանցեալ ։ (13) Ոմանք. Եւ
չև էր ընկալեալ զաւե''.. տեսին զնա և ցնծացան..
թէ օտարք.. են յերկիր ։ (14) Ոմանք. Զի որ զայնպի-
սիս խօ''... թէ զգաւառ ։ (15) Ոմանք. Անդրէն դառ-
նալոյ ։ (16) Ոմանք. Ազնուական իմն... ոչ համարի ա-
մօթ ա՟ծ ։ (19) Ոմանք. Թէ ՚ի մեռելոց ... և յառակս
ընկալաւ ։ (20) Ոմանք. Զյակոբ և զեսաւ ։ (21) Ոմանք.
Զիւրաքանչիւր յորդւոցն յովսեփայ ։ (22) Ոմանք. ՚Ի
վախճանելն իւ'' ։ (23) Օրինակ մի. Թաքուցին ամիս ։
(24) Այլ գրչագիրք հանդերձ համաձայնութեամբ ՚ի լատ''. այսպէս հանդերձ նշա-

Digitized by Google

տովք Մովսէս իբրև մեծացաւ՝ ուրացաւ կոչել որդի
դստերն փարաւոնի ։ * Լաւ համարեցաւ չարչարել ընդ 25
ժողովրդեանն Այ, քան առ ժամանակ մի վայելել 'ի
մեղս ։ * Կարևոր համարեցաւ զնախատինսն Քի, քան 26
զմեծութիւն գանձուցն Եգիպտացւոց ․ զի հայեցեալ անդ
ուներ 'ի վարձուցն հատուցմանն ։ * Հաւատովք թողոյր 27
զերկիրն Եգիպտացւոց, և ոչ երկնչէր 'ի ցասմանէ թա-
գաւորին ․ զի զաներևոյթն իբրև զտեսեալ համբե-
րութբ համարեցաւ ։ * Հաւատովք արար զզատիկն և 28
զհեղումն արեանն ․ զի մի սատակիչն անդրանկաց մե-
ձեռնայցէ 'ի նոսա ։ * Հաւատովք անցին ընդ ծովն կար- 29
միր՝ իբրև ընդ ցամաք երկիր ․ զորոյ զփորձ առեալ
Եգիպտացւոցն՝ ընկղմեցան ։ * Հաւատովք պարիսպքն 30
Երիքովի անկան, շուրջ եկեալ զնոքօք զեւթն օր ։ * Հա- 31
ւատովք Ռախաբ պոռնիկն ոչ կորեաւ ընդ անհաւատսն,
որոյ ընկալեալ էր զլրտեսսն խաղաղութբ ։ * Եւ արդ՝ 32
զի՞նչ ևս ասացից ․ զի չէ բաւական ժամանակս պատ-
մելոյ, վասն Գեդէոնի, Բարակայ, Սամփսոնի, Յեփ-
թայեայ, Դաւթի, և Սամուէլի, և այլոց մարգարէիցն ․
* Որք հաւատովք պարտեցին զթագաւորութիւնս ․ գոր- 33
ծեցին զարդարութիւն ․ հասին աւետեաց ․ խցին զբե-
րանս առիւծուց ․ * շիջուցին զզօրութիւն հրոյ ․ ապրե- 34
ցան 'ի բերանոյ սրոյ ․ զօրացան 'ի տկարութենէ ․ եղեն
զօրաւորք 'ի պատերազմի ․ առին զբանակս օտարաց ։
* Ընկալան կանայք 'ի յարութենէ զմեռեալս իւրեանց ։ 35
Այլք կոշկոճեցան՝ և չևս ընկալեալ զփրկութիւն, զի
լաւագոյն յարութեանն հասանիցեն ։ * Եւ կէսքն զաղ- 36
ջանաց և զգանից զփորձ առին, զկապանաց և զբան-
տից ։ * Քարկոծեցան, սղոցեցան, փորձեցան ․ սպան- 37
մամբ սրոյ մեռան ․ շրջեցան լաշկամաշկօք՝ և մորթովք
այծենեօք ։ Կարօտեալք, նեղեալք, չարչարեալք ․
* զորս

Նոյնն ․ Թերմոնթէս ․ կՏ, Թերմոնթիս է անուն դստերն փարաւոնի ։ (26) Օրինակ ․ Քանզի հայեցեալ ։ (27) Օրինակ ․ Քզի զաներև'' ․ ․ իբրև տեսեալ ։ (28) Օրինակ ․ Սատակիչ անդրանկացն ։ (30) Օրինակ ․ Որ շուրջ եկեալ ։ (31) Օրինակ ․ Ռախաբ պոռնիկն ․ ․ ․ զլրտեսսն խաղա'' ։ (32) Օրինակ ․ Զինչ ասացից ․ ․ Յեփթայի ։ (33) Ամ Գիրք համաձայն Եբրայեցւ՝ սկսեալ յայսր համարոյ մինչև ց 38 ․ 'ի լուսն'' ․ Նշանակէն զանուանս նահապետացն և զմարգարէից՝ [illegible] հոգւոյն բանի ։ (33) Օրինակ ․ Գործեցին զար-դարութիւն ։ (35) Օրինակ ․ Եւ չև ևս ընկալեալ զփրկ'' ։ (36) Յօրինակին ․ Եւ զգանից փորձ ա'' ։ (36) Օրինակ ․ Եւ զկապանաց ։ (37) Օրինակ ․ Լեշկամաշկօք ։ Եւ օրինակ ․ Լաշկ-մաշկօք ։ Այլ Բզի [illegible] համաձայն Եբրայեցւ, [illegible] [illegible] ։

Digitized by Google

38 * զորս ոչ արժէ աշխարհս. յանապատս մոլորեալք, եւ
39 'ի լերինս, եւ յայրս, եւ 'ի փապարս երկրի: * Եւ սոքա
ամենեքին վկայեալք 'ի հաւատոցն, չեւ ես ընկալան զաւ_
40 ետիսն: * Այ վասն մեր լաւագոյն համարեալ, զի մի
առանց մեր կատարեսցին:

ԳԼ. ԺԲ.

1 Այսուհետեւ եւ մեք' որ այսչափ շուրջ զմեւք մածեալ ԺԵ
ունիմք զբազմութիւն վկայից, զհպարտութիւն զամ
'ի բաց ընկեսցուք եւ զմեղս կարեւորս. համբերութեամբ
2 ընթասցուք 'ի պատերազմ որ առաջի կայ մեզ: * Հայ_
եսցուք 'ի զօրագլուխն հաւատոց' եւ 'ի կատարիչն յս.
որ փոխանակ ուրախութեանն որ նմա առաջի կայր, յանձն
առ զխաչն, արհամարհեաց զամօթն, նստաւ ընդ աջ_
3 մէ աթոռոյն այ: * Ա՛ղէ' ածէք զմտաւ, որ զայսպի_
սի համբերութիւն' 'ի մեղաւորաց հակառակութիւն անձին
կրեաց. զի մի աշխատք լինիցիք անձամբք ձեռովք' եւ
4 լքանիցիք: * զի չեւ ես արեամբ չափ պատերազմեալ ք'
5 հակառակ կացէք մեղացն, * եւ մոռացարուք զմխիթա_
րութիւն' որ ընդ ձեզ իբրեւ ընդ որդեակս խօսի: Որ_ Գ
դեակ իմ' մի լքանիր 'ի խրատուն տն. եւ մի վհատիցիս
6 յանդիմանեալ 'ի նմանէ: * զի զոր սիրէ տր' խրատէ,
7 տանջէ զամ որդի զոր ընդունի: * 'Ի խրատու համբե_
րութիւն կայք, իբրեւ յորդիս մատուցեալ է 'ի ձեզ ած.
8 ո՞ր որդի է' զոր ոչ խրատիցէ հայր: * զի եթէ առանց
խրատու լինիցիք, որով ամենեքին բաժանորդք եղեն.
9 ապա խորթք էք' եւ ոչ որդիք: * Զի եթէ 'ի մարմնա_
ւոր հարցն մերոց զոր ունիմք խրատիչս' պատկառեմք,
ո՞րչափ եւս առաւել հնազանդեսցուք հօրն հոգւոց' եւ
10 կեցցուք: * զի սոքա առ սակաւ ժամանակս ըստ կա_
մաց իւրեանց խրատէին. իսկ նա' վս օգտի, առ 'ի ըն_
11 դունելոյ զսրբութեն նր: * Ամենայն խրատ առ ժամա_
նակն

---

(38) Ոմանք. Ոչ արժէ աշխարհ.. մոլորեալք 'ի լե_
րինս եւ 'ի յայրս եւ 'ի փա": (39) Ոմանք. Չեւ ես ընկա_
լեալ զաւե": (39)(40) Ոմանք. Զաւետիսն այ: Վս մեր:
Գլ. ԺԲ. (1) Ոմանք. Այսուհետեւ մեք... եւ զմեղսն
կարեւորս... 'ի պնդրգմն, կամ, 'ի պտրզմ: (2) Ոմանք.
Հայեցարուք 'ի զօրագլուխ հաւատոյն: (2) Ոսկան.
Փոխանակ մխիթարութեն որ նմա: (3) Ոմանք. Աշխատ
լինիցիք: (5) Ոմանք. Եւ մի լուծանիցիս յանդիմանեալ:
(7) Ոմանք. Համբերութեամբ կայք: (8) Ոմանք. Խորթ ի_
ցէք: (9) Ոմանք. Զի թէ 'ի մարմնա": (10) Ոմանք. Առ
'ի յընդունելոյ: (11) Ոմանք. Խրատ ոչ առ ժմկն ու_
րախութեն թուի, այլ տրտմութեն.. կրթեալոցն հատուցա_

նակն ոչ ուրախութեան թուի՝ այլ տրտմութեան. բայց
յետոյ պտուղ խաղաղութեան նոցա կրթեցելոցն հա-
տուցանէ յարդարութեան: * Վասն որոյ զձեռս լքեալս 12
և զծունկս կթոտս՝ հաստատեցէք. * և զշաւիղս ուղիղս 13
արարէք ոտից ձերոց, զի մի որ կաղն իցէ գլորիցի,
այլ մանաւանդ բժշկեսցի: * Զխաղաղութեան զհետ եր- 14
թայք ընդ ամենեսին՝ և զսրբութեան. առանց որոյ ոչ ոք
տեսանիցէ զՏր:

ԺԸ * Զգոյշ լերուք, գուցէ ոք յետնեալ գտանիցի ՚ի շնոր- 15
հացն Այ: մի ոք արմատ դառնութեան ՚ի վեր երևեալ նե-
ղիցէ, և նովաւ բազումք պղծիցին: * Մի ոք պոռնիկ և 16
պիղծ իբրև զԵսաւ. որ ընդ միոյ կերակրոյ զանդրան-
կութիւն վաճառեաց: * գիտէք՝ զի թէպէտ և յետոյ 17
կամեցաւ ժառանգել զօրհնութիւն, խոտան գտաւ.
զի և ապաշխարութեան տեղի ոչ եգիտ. թէպէտ և ար-
տասուօք խնդրեաց զնա:

ԺԹ * Զի ոչ էք մատուցեալ առ լեառն շօշափելի, որ հրոյն 18
Գ վառեալ էր, և միգով, և մառախղով, և խաւարաւ,
և մրրկով. * առ փողն հնչէր և բարբառ պատգամացն. 19
ուստի որք լուանն՝ հրաժարեցին, զի մի կրկնեսցի առ
նոսա բանն: * քանզի ոչ հանդարտէին հրամանին. թէ- 20
պէտ և գազան մերձենայր ՚ի լեառնն՝ քարկոծ լինէր:
* և այնպէս ահագին էր տեսիլն, զի և Մովսէս ասէր, 21
թէ զահի հարեալ եմ և դողամ: * Այլ մատուցեալ 22
էք ՚ի սիոն լեառն, և ՚ի քաղաք Այ կենդանւոյ յԵրմ՝
յերկինս, և ՚ի բիւրաւոր բանակս հրեշտակաց, * և 23
յեկեղեցիս անդրանկաց գրելոց յերկինս, և առ դա-
տաւորն ամենեցուն Այ, և յոգիս արդարոց կատարե-
լոց. * և ՚ի Նորոց կտակարանաց միջնորդն Յս, և ՚ի հե- 24
ղմունս արեան նորա՝ որ առաւել խօսի քան զհաբելին:
* Զգոյշ լերուք՝ գուցէ հրաժարիցէք յայնմանէ որ 25
խօսեցաւն. զի եթէ նքա ոչ կարացին զերծանել, հրա-
ժարեալք յայնմանէ՝ որ յերկրին հրաման տայր. որչափ
ևս առաւել մեք՝ եթէ յերկնաւորէն թիկունս դար-
ձու-

նէ արդարութե: (13) Ոմանք. Ուղիղ արարէք... գլո-
րիցէ: (14) Այլք. Զհետ երթայք ընդ ամենեսին. կմ,
առ ամենսին: (14) Ոմանք. Ոչ ոք տեսանէ զՏր: (16) Ո-
մանք. Պոռնիկ կամ պիղծ... զանդրանկութիւն վա":
(17) Ոմանք. Ժառանգել զանդրանկութիւն.. զի ապաշխա-
րութե: (18) Ոմանք. Առ լեառնն: (20) Ոմանք. Մեր-
ձենայր ՚ի լեառն: (21) Ոմանք. Եթէ զահի հար": (22) Ո-
մանք. Այ կենդանւոյն: (23) Ոմանք. Անդրանկաց կա-
տարելոց յեր"... ամէնից Այ: (24) Ոմանք. Արեանն
նքա: (25) Ոմանք. Զի թէ նոքա... թէ յերկնաւո"..

Digitized by Google

26 ձուցանիցեմք ։ * Որոյ ձայնն զերկիր շարժեաց յայն֊
ժամ. և այժմ խոստացեալ է՝ և ասէ. միւսանգամ շար֊
27 ժեցից ոչ միայն զերկիր՝ այլ և զերկինս ։ * այլ միւսան֊
գամն յայտ առնէ զշարժելոցն՝ իբրև զեղելոց փոփո֊
28 խումն, զի հաստատունն կացցեն անշարժքն ։ * Վասն
որոյ թագաւորութիւն անշարժ ընկալեալ, ունինք կալ֊
ցուք զշնորհսն, որով պաշտեմք զԱ̃ծ հաճութե̃ք՝ ահիւ
29 և դողութե̃ք. * քանզի Ա̃ծ մեր հուր ծախիչ է ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եղբայրսիրութիւն հաստատեսցի առ ձեզ ։ * զօտար֊ Ի
2 սիրութիւն մի մոռանայք. զի այնու ոմանք յանգէտս
3 ընկալան զհրեշտակս ։ * Յուշ լիցին ձեզ կապեալքն,
ո̃պ թէ դուք ը̃ նո̃ կապեալք իցէք. և չարչարեալքն,
4 ո̃պ թէ և դուք իսկ մարմնաւորք էք ։ * Պատուական
է ամուսնութիւն ամենեւին, և սուրբ անկողինք. բայց
5 զշունս և զպոռնիկս դատի Ա̃ծ ։ * Բարք՝ անարծաթա֊
սէրք լինիցին, բաւական համարել որչափ ինչ՝ ի ձեռս
իցէ. քանզի ինքն իսկ ասաց. ոչ թողից զքեզ՝ և ոչ ը̃
6 վայր հարից. * ո̃պ համարձակ լիցուք ասել. Տ̃ր է իմ
7 օգնական՝ և ոչ երկեայց զի արասցէ ինձ մարդ ։ * Յի֊
շեցէք զառաջնորդս ձեր որ խօսեցան ձեզ զբանն Ա̃յ.
հայեցեալք յելս գնացից նց̃, նմանօղք եղերուք հա֊
8 ւատոցն ։ * Յս̃ Քս̃ երէկ և այսօր, նոյն և յաւիտեանս ։
9 * Յուսմունս պէսպէսս և յօտարաձայնս մի դանդաչէք.
զի լաւ է շնորհօք հաստատել զսիրտս, և ոչ կերակ֊
րովք. որովք ոչ ինչ օգտեցան որք այնպէսն գնացին ։
10 * Ունիմք մեք սեղան, ուստի ոչ ունին իշխանութիւն ճա֊ ԻԱ
11 շակել, որք պաշտեն զպաշտօն խորանին ։ * Զի որոց Ե
անասնոց մատչէր արիւնն՝ ի սրբութիւնն՝ վ̃ն մեղաց՝ ի
ձեռն քահանայապետին, նոցուն մարմինք այրէին ար֊
12 տաքոյ բանակին ։ * Վ̃ն որոյ և Յս̃՝ զի սրբեսցէ իւրով

ա֊

դարձուցանեմք ։ (27) Ոմանք. Իբրև զեղելոցն ։ (28) Ո֊
մանք. Զա̃ծ հաճութե̃ք ։ (29) Օրինակ մի. Հուր ծախիցէ ։
Գլ. ԺԳ. (2) Ոսկան. Զօտարասիրութի ։ (3) Ոմանք. Թէ
և դուք ը̃ նո̃ կապեալ իցէք.. ո̃պ և դուք իսկ մարմ֊
նաւոր էք ։ (4) Ոսկան զանց առնէ. Ամուսնութի ամենեւին,
և սուրբ անկողինք ։ այլ՝ ի լուս". նշանակէ՝ Ա̃մու ։ (5) Ո֊
մանք. Անարծաթասէր.. բաւական համարեալ որչափ
և՝ ի ձեռս իցէ.. ոչ թողից զձեզ ։ (6) Ոմանք. Ո̃պ զի
համար"... և ես ոչ երկեայց ։ (7) Ոմանք. Զառաջ֊
նորդսն որ խօ" ։ (8) Ոմանք. Նոյն յաւիտեան ։ (9) Ոմանք.
Պէսպէս և օտարաձայնս... որ այնպէսն գնացեն ։
(11) Ոմանք. Անասնոցն մատչէր... նոցին մարմինք այ֊

Digitized by Google

արեամբն զժողովուրդն, արտաքոյ դրանն չարչարե-
ցաւ: *Արդ՝ եկայք ելցուք առ նա արտաքոյ բանա- 13
կին, առեալ յանձն զնախատինս նր̃: *քանզի ոչ եթէ 14
ունիմք քաղաք որ աստէն մնալոց է, այլ զհանդերձ-
եալն խնդրեմք: *Արդ՝ 'ի ձեռն նր̃ մատուսցուք պա- 15
տարագ օրհնութե̃ յամ̃ ժամ̃ այ̃. այս ինքն է՝ զպտուղ
շրթանց խոստովանելոց յանուն նր̃: *Զբարերարութի̃ 16
եւ զհաղորդութի̃ մի̃ մոռանայք, զի ընդ այնպիսի պա-
տարագս հաճի ած̃: *Ունկնդիր լերուք առաջնորդաց 17
ձերոց, եւ հպատակ կացէք նց̃. զի նք̃ տքնին վս̃ ոգւոց
ձերոց՝ որպէս թէ համարս տալոց իցեն զ̃ ձեր. զի խնդ-
ութե̃՝ արասցեն զայն՝ եւ մի̃ յոգւոց հանելով. զի այն
կիր ոչ յօգուտ ձեր է: *Աղօթս արարէք վս̃ մեր. զի հաւա- 18
տամք գիտեմք՝ եթէ բարւոք միտս ունիմք. յամի կա-
միմք բարւոք գնացս ցուցանել: *Եւ առաւել աղաչեմ՝ 19
զի զայն առնիցէք, զի վաղագոյն պատսպարեցայց ձեզ:
ԻԲ *Իսկ ած̃ խաղաղութե̃՝ որ եհան 'ի մեռելոց զհովիւն 20
հօտից՝ զմեծն արեամբ յաւիտենական ուխտին զտ̃ր մեր
յս̃, *հաստատեսցէ զձեզ 'ի գործս բարութե̃՝ առնել 21
զկամս նր̃. եւ արասցէ 'ի մեզ զհաճոյսն առաջի նր̃
'ի ձեռն յս̃ի քս̃ի. որում փառք յաւիտեանս. ամէն:
*Աղաչեմ զձեզ եղբարք, անսալ բանիս մխիթարու- 22
թե̃. քանզի սակաւուք գրեցի առ ձեզ: *Եւ ծանուցէք 23
զեղբայրն մեր զտիմոթէոս, զարձակեալն առ ձեզ. ը̃
որում, եթէ վաղագոյն գայցէ՝ տեսից զձեզ: *Ողջոյն 24
տայցէք ամ̃ առաջնորդաց ձերոց, եւ ամ̃ սրբոց: Ողջոյն
տան ձեզ՝ որ 'ի կողմանս իտալիացւոց են: *Շնորհք 25
ընդ ամենեսին ձեզ:

Առ Եբրայեցիս՝ գրեցաւ յԻտալիայ 'ի ձեռն Տիմոթեայ:
Տունք. ՃԾԳ:

րէին: (14) Ոմանք. Մնալոց իցէ: (15) Ոմանք. Պատա-
րագս օրհնութե̃ ... խոստովանելոյ յանուն: Ոմն ու-
նին. Խոստովանողաց յանուն: (16) Ոմանք. Պատա-
րագսն հա'': (17) Ոմանք. Նոքա տքնէին վս̃ ... համար
տալոց են ընդ: (19) Ոմանք. Իսկ առաւել աղաչեմք ...
զի լաւագոյն պատսպա'': (20) Ոմանք յաւելուն. Զտ̃ր մեր
յս̃ քս̃: (21) Ոմանք. Զձեզ յամենայն գործս բարութե̃:
(22) Բազումք. Սակաւուք գրեցի ձեզ: (24) Ոմանք. Որ 'ի
կողմանց իտալացւոց իցեն: (25) Ոմանք յաւելուն. Ամե-
նեսին ձեզ. ամէն:

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Տիմոթէոս Առաջին թղթոյն ։

Զայս առաքէ 'ի Մակեդոնիայ, և է պարզաբանութիւնս' այս ։ Յեփեսոս ոմանք 'ի հրէութենէ ելեալք․ և ուսուցանել օրէնս վարդապետութեան ընդդիմանային պարզաբանելով փրկութեան․ զայս լուեալ առաքելոյն յղեաց զՏիմոթէոս անդ մնալ առ 'ի յանդիմանել զնոսա․ Գրէ և զթուղթս, և յառաջագոյն պատուիրէ Տիմոթէի գիտել զոր 'ի Քն զհաւատս ։ Վարդապետէ նմա և զի օրինացն, առ 'ի յարգելուլ զորս արտաքոյ ուղիղ վարդապետութեան խօսէին ։ Սաստէ և նոյն ինքն նոցին, հիմնեալ և աղէտս ... որք նաւակոծեցան 'ի հաւատս, զոր մատնեաց սատանայի զի խրատեսցին չհայհոյել ։ Զայս պատուիրեալ նորա և սահմանեալ զկանոն, կանոն եկեղեցական, զի աղօթից․ որպէս և կամ ո՛վ և կամ զի ո՛րում աղօթել․ զի կանանց ոչ պէտ ուսուցանել, մանաւանդ յեկեղեցի, և մի վարդապետել ։ զի եպիսկոպոսաց և երիցանց և սարկաւագաց, որպէս և որոց կայցեն․ և որք են ընդ յետ այսմ եկեղեցւոյն, թէ զորպէս ամաց պարտ է այրի անուանել, և որք որով կուլին և ոչ զվրիպեսցեն ։ Խրատէ զՏիմոթէոս անսխալ մնալ, և մի աղտեղանէ լինել ։ պատուիրէ և զի մեծատանց մի ամբարտաւանել, և մի յուսալ 'ի ճոխութիւն ։ Յետ այսորիկ ասէ զի վարդապետաց որ աղխամբին․ զհետ չար վարդապետութեն գիտել զժամանակն յորում լինին ոմանք խոտորեալ 'ի հաւատոցն ։ Վարդապետէ նոցա և վասն որճութեն կերակրոց, և պատուիրէ խորշել յորոց եղծողն էին, որով ոմանք և յանցաւորք եղեն հաւատոցն․ կապարեալ զխոստն ։

Գլուխք առ Տիմոթէոս Ա․ թղթոյն ։

Ա․ Վն յայլ ուսումն առաքելութեն, որ անխարդախն ասէ առ 'ի յառաքելական հարցէն ։ Բ․ Վն իւրոյ ընտրութեն լինելոյ առաքելութեան 'ի հալածչէ' ըստ շնորհացն Քի ։

Գ․ Աղօթելոյ վասն հաւատոց և մաքրութեան ողորմութեամբ, առանց որոյ չկայ փրկութիւն կայր 'ի վերայ ։

Դ․ Վն աղօթից 'ի վերայ ամենեցուն, և թէ ամենայն տուրք անմեղութե' առանց խռովութեն պարկեշտութե ։

Ե․ Վն վարդապետաց՝ թէ որպէս օրէն է լինել, և ո՛չ կանանց վասն բնութեն եւ վասն ցաւոցն որ 'ի պարտականաց անտի մորին, զոր լուծանէ ծննդեան Քի, և հաւատ նոցա և վարք ։

Զ․ Վն առաքինութե եպիսկոպոսի ։ Է․ Յորժամ վասն սարկաւագաց որպէս և կանանց ։ Ը․ Վն ... եղէն մարմնաւորն ։ Թ․ Յորժամ ... հերձուածոցն վտանգաց որ լինելոց իցեն ։

Ժ․ Վն պարկեշտութե ... յաւուրն ։

ԺԱ․ Վն խնամոց այրին և եկեղեցւոյ ։

ԺԲ․ Վն պարգևաց առ ... մերձենալոյ ։

ԺԳ․

ԺԱ. Վս այրեաց հասակի եւ չարեաց, եւ դատման փախչելոյ:
ԺԲ. Վս երիցանց պատուոյ:
ԺԳ. Վս 'ի ձեռնադրութենէն զգուշանալոյ:
ԺԴ. Թէ չէ ինչ գործ որ թաքչիցի:
ԺԵ. Վս ծառայից հնազանդութե:
ԺԶ. Հակառակ շահաւորացն ուսոցն վարդապետաց:
ԺԷ. Պատուէր աշխարհին Վս սուրբ հնազանդութե մինչեւ ցխոյման:
ԺԸ. Մեծատանց առաջնորդութե 'ի չեանան ճշմարիտ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ 1
սուսի Քսի, ըստ հրամանի փրկչին մերոյ
Այ, եւ յՍի Քսի յուսոյն մերոյ. * Տիմո. 2
թեայ որդւոյ սիրելւոյ հաւատովք: Շնորհք, ողոր.
մութի, խաղաղութի՝ յԱյ հօրէ՝ եւ 'ի Տնէ մերմէ յՍէ Քսէ:
Ա * Որպէս աղաչեցի զքեզ կալ յեփեսոս, մինչ երթայի 3
'ի մակեդոնիա. զի պատուիրեսցես ոմանց չլինել
օտարուսմունս, * եւ չհայել յառասպելս եւ 'ի տոհմա. 4
թիւս անչափս. որ մանաւանդ խնդիրս յուզեն, եւ
ոչ զշինուածս Այ հաւատովք: * Քանզի գլուխ պա. 5
տուիրանին՝ սէր է, 'ի Սրբ սրտէ, եւ 'ի մտաց բարեաց.
եւ յանկեղծաւոր հաւատոց: * յորոց ոմանք վրիպեցեալ 6
խոտորեցան 'ի յունայնութե բանից: * կամին լինել վար. 7
դապետք օրինաց. իմացեալք ոչ իմանան զինչ խօսին,
եւ ոչ վս որոց պնդեալն են: * Գիտեմք՝ եթէ բարւոք 8
են օրէնք, եթէ ոք զնո օրինօք կիրասցէ: * բայց զայս 9
գիտասցէ՝ զի 'ի վր արդարոց օրէնք ոչ կան, այլ 'ի
վր անօրինաց եւ անհնազանդից, ամպարշտաց եւ մե.
ղաւորաց, անսրբից եւ պղծոց, զհայր եւ զմայր անար.
գա.

---

* 'Ի Վերնագրին ոմանք. Առ Տիմոթ". Թուղթ առաջին: Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Եւ Քսի յՍի յոյս": (2) Ոմանք. Սիրելւոյ որդւոյ: (3) Ոսկան. Մինչ երթայի 'ի մա": (3) Օրինակ մի. Տացես նոց չլինել: (7) Ոմանք. Եւ իմացեալք ոչ ի"... վս որոյ պնդեալ են: (8) Ոմանք. Թէ բարւոք

Digitized by Google

10 գողոց, մարդասպանաց, * պոռնկաց, արուագիտաց,
մարդագողաց, ստից, ստերդմանց. և եթէ այլ ինչ
11 իցէ հակառակ ողջամիտ վարդապետութեանս. * որ
ըստ աւետարանի փառաց երանելւոյն այ է, որում
եղէ ես հաւատարիմ: ԺԸ
12 * Շնորհ ունիմ այնմիկ՝ որ զօրացոյցն զիս 'ի քս յս 'ի Բ
տր մեր. զի հաւատարիմ համարեցաւ կարգել 'ի սպա_
13 սաւորութիւն. * որ յառաջագոյն հայհոյիչն էի՝ և հալա_
ծիչ և թշնամանիչ. այլ գտի ողորմութիւն, զի զայն յան_
14 գիտութեան՝ և յանհաւատութեան գործէի: * և առաւել
եղեն շնորհք տն մերոյ հաւատովքն և սիրովն որ 'ի քս
15 յս: * Հաւատարիմ է բանս, և ամ ընդունելութեան
արժանի է. զի յս քս եկն յաշխարհ փրկել զմեղաւորս,
16 որոց գլուխն եմ ես: * այլ վն այնորիկ գտի ողորմու_
թիւն, զի նախ յիս ցուցցէ յս քս զամ երկայնմտութիւն, յօ_
րինակ այնոցիկ որ հաւատալոցն իցեն 'ի նա՝ 'ի կեանսն
17 յաւիտենից: * Այլ թագաւորին յաւիտենից՝ անեղ_
ծի և աներևութի, միայն այ՝ փառք, և պատիւ յաւի_
տեանս յաւիտենից. ամէն:
18 * Զայս պատուէրս աւանդեմ քեզ որդեակ իմ Տի_ Գ
մոթէոս, ըստ կանխելոց 'ի քեզ մարգարէութեանց. զի
19 զու զինուորիցես նոքօք զգեղեցիկ զինուորութիւն. * ու_
նիցիս հաւատս՝ սրբովք մտօք. զոր ոմանց մերժեալ
20 յանձանց իւրեանց՝ նաւաբեկեցան 'ի հաւատսն. * ո_
րոց սակի են Հիմենէոս՝ և Աղեքսանդրոս. զորս մատնե_
ցի սատանայի, զի խրատեսցին չհայհոյել:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ արդ՝ աղաչեմ նախ քան զամ, առնել աղօթս, Դ
խնդրուածս, պաղատանս, գոհութիւնս վասն ամ
2 մարդկան. * մանաւանդ վն թագաւորաց և ամ իշխա_
նաց: զի խաղաղութիւն՝ և հանդարտութիւն վարեսցուք
3 զկեանս մեր, ամ աստուածպաշտութիւն և՝ սրբութիւն: * Զի
այն է բարի և ընդունելի առաջի փրկչին մերոյ այ.
4 * որ զամ մարդիկ կամի զի կեցցեն՝ և 'ի գիտութիւն ճշմար_
տու_

են օ''... օրինօքն կիրասցէ: (11) Ոմանք. Ըստ աւետա_
րանին.. որոյ եղէ ես հա'': (13) Ոմանք. Եւ յանհաւա_
տութեան գոր'': (14) Ոմանք. Շնորհքն տն մերոյ: (14) Յօ_
րինակին. Եւ սիրոյ որ 'ի քս: (15) Ա. [illegible]. Արժանի է: (15) Ոմանք. Զի քս յս... որոց գլուխն:
(17) Օրինակ մի. Միայնոյն: և այլ օրինակ մի. Մերոյն
այ: (19) Ոմանք. Սրբոք մտօք: (19) Ոմանք. Զորոց ո_
մանց մերժ'': (20) Ոմանք. Հումենոս՝ և:
ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Գոհութիւնս պաղատ'': (4) Ոմանք.

Digitized by Google

տութեան եկեսցեն։ * Զի մի է Աստուած, և մի միջնորդ Աստուծոյ և 5
մարդկան՝ մարդն Յիսուս Քրիստոս. * որ ետ զանձն փրկանս ընդ 6
ամենեցուն, վկայութիւն ժամանակաց իւրոց, * յոր և- 7
կայ ես քարոզ և առաքեալ։ Ճշմարիտ ասեմ ՚ի Քրիստոս և
ոչ ստեմ, եղէ վարդապետ հեթանոսաց հաւատովք և
ճշմարտութեամբ։ * Կամիմ զի արք կայցեն յաղօթս յամենայն 8
տեղիս. բառնայցեն զսուրբ ձեռս ՚ի վեր առանց բարկու-
թեան և երկմտութեան։ * Նոյնպէս և կանայք ՚ի զարդ 9
խոնարհութեան, ամօթխածութեամբ և զգաստութեամբ զարդա-
րել զանձինս. մի ՚ի հիւսս ոսկեմանս ընդելուզելովք
մարգարտով, կամ ՚ի հանդերձս պաճուճեալս. * այլ 10
որպէս վայել է կանանց՝ զաստուածպաշտութիւն յանձն առե-
լոց գործովք բարութեան։
Ե * Կին մարդ՝ ցածութեամբ ուսցի, ամենայն հնազանդութեամբ։ 11
* այլ ուսուցանել կնոջ մարդոյ ոչ հրամայեմ, և ոչ 12
ձեռնարկու լինել քան զայր մարդ. այլ ՚ի լռութեան կալ։
* զի Ադամ նախ ստեղծաւ՝ և ապա Եւա։ * և Ադամ 13
ոչ պատրեցաւ՝ այլ կինն պատրեցաւ և յանցեաւ. 14
* բայց կեցցէ վասն որդեծնութեանն, եթէ կայցեն ՚ի հա- 15
ւատս և ՚ի սէր, և ՚ի սրբութեան պարկեշտութեամբ։

ԳԼ. Գ.

Զ Հաւատարիմ է բանս. եթէ ոք եպիսկոպոսութեան 1
ցանկայ, բարւոյ գործոյ ցանկայ։ * Պարտ է ե- 2
պիսկոպոսին անարատ լինել, միոյ կնոջ այր, հեզ,
զգաստ, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսուցիչ։ * մի թշնամա- 3
նող, մի հարկանող, այլ հանդարտ. մի կռուող, մի ար-
ծաթասէր. * զի իւրում տանն բարւոք վերակա- 4
ցու լինել կարասցէ. որդեակս ունիցի որ ՚ի հնազանդութեան
կայցեն ամենայն պարկեշտութեամբ։ * Ապա թէ ոք իւրում 5
տանն վերակացու չգիտիցէ լինել, զեկեղեցւոյն
Աստուծոյ խնամակալ լինիցի։ * Մի նորահաւատ, զի մի հպ- 6
արտացեալ ՚ի դատաստանս սատանայի անկանիցի։
* այլ

Զամ մարդ կամի... ճշմարտութեան եկեալ"։ (5) Ոմանք. Քանզի մի է Աստուած ... մարդն Յիսուս Քրիստոս։ (6) Ոսկան. Վկայութիւն ժամանակաց"։ (7) Յօրինակին դիտեալ իբրեւ կարգեցայ ես քարոզ։ (7) Ոմանք. Ճշմարտութեամբ չիք, զճշմարիտն ասեմ ՚ի Քրիստոս։ (8) Ոմանք. կայցեն յաղ"... ձեռս իւրեանց ՚ի վեր։ (9) Օրինակ մի ՚ի հիւս ոսկեհուռս ընդել"։ (15) Ոմանք. Կացցէ վասն որդեծն"... եթէ կացցեն ՚ի հաւ"... պարկեշտութեամբ։ (15) Ոսկան. Եւ ՚ի սրբութեան պարկ"։

Գլ. Գ. (1) Ոմանք. զՀաւատարիմ է՝ յարեն ՚ի նախընթացն։ (2) Ոմանք յաւելուն. Բայց պարտ է ... արբեցող, հեզ, զգաստ։ (5) Ոմանք. Ապա եթէ ոք իւ"... եկեղեցւոյն Աստուծոյ խնամ"։

Digitized by Google

7 * այլ պարտ է նմա վկայութիւն բարի և յարտաքնոցն
ունել. զի մի՛ ՚ի նախատինս անկանիցի՝ և յորոգայթս
8 սատանայի ։ * Նոյնպէս և զսարկաւագունս պարկեշտս.
9 մի՛ երկբանս, մի՛ գինեսէրս, մի՛ զաւշաքաղս. * այլ ու֊
10 նեցին զխորհուրդս հաւատոցն սուրբ մտաւք ։ * Եւ նոքա
նախ փորձեսցին, և ապա ՚ի պաշտօնն մատիցեն, զի
11 անարատք իցեն ։ * Նոյնպէս և կանայք նց պարկեշտք.
12 մի՛ չարախաւսք. հեզք՝ հաւատարիմք յամենի ։ * Սարկա֊
ւագ լինիցին միոյ կնոջ այրք. որոց որդւոց իւրեանց
բարւոք վերակացու լինել իցեն, և տանց իւրեանց.
13 * զի որ բարւոքն պաշտիցեն, աստիճան բարի ան֊
ձանց իւրեանց շահին, և բազում համարձակութիւն ՚ի
հաւատսն՝ որ ՚ի քս յս ։ ԺԼ
14 * Զայս գրեմ առ քեզ, զի ակնունիմ՝ ՚ի մաւտոյ գալ ։ Ե
15 * ապա թէ յամեցից, զի գիտասցես, թէ ոնց պարտ
իցէ քեզ ՚ի տան այ շրջել. որ է եկեղեցի այ կենդան֊
16 ւոյ, սիւն և հաստատութիւն ճշմարտութե ։ * Եւ յայտնի
իսկ մեծ է խորհուրդն աստուածպաշտութե. որ երևեցաւ
մարմնով, արդարացաւ հոգւով, յայտնեցաւ հրեշտա֊
կաց, քարոզեցաւ ՚ի հեթանոսս, հաւատարիմ եղև
յաշխարհի, և վերացաւ փառաւք ։

Գլ. Դ.

1 Այլ հոգին յայտնապէս ասէ, թէ ՚ի ժամանակս ԱԶ
յետինս՝ քակեսցին ոմանք ՚ի հաւատոցն. և հայ֊
եսցին յոգիս մոլորութե, և ՚ի վարդապետութիւնս դե֊
2 ւաց՝ * կեղծաւորութբ. ստախաւսք, խարանեալք իւր֊
3 եանց խղճիւն մտաց. * որ արգելուցուն յամուսնա֊
նալոյ, և մեկնիցեն ՚ի կերակրոց՝ զոր ած հաստատեաց
՚ի վայելել հաւատացելոց, և որք հասեալ իցեն ՚ի ճշ֊
4 մարտութեանն այ ։ * զի ամ արարածք այ բարիք են, և
չիք ինչ խոտան. մանաւանդ որ գոհութբ ընդունի֊
ցին.

(7) Ոմանք. Զի մի՛ ՚ի նախատանս և յորոգայթ սատա֊նայի անկանիցի ։ (9) Ոմանք. Զխորհուրդ հաւատ" ։ (10) Ո֊մանք. Փորձիցին.. ՚ի պաշտօն մտ" ։ (12) Ոմանք. Սար֊կաւագք լինիցին ։ Ուր ոմն. Սարկաւագունք լի".. որք որդւոց իւրեանց ։ (12) Յօրինակին գրէր. Արք, որոց որդւոց իւ" ։ (15) Ոմանք. Ապա եթէ յա՛.. թէ ոնց պարտ է քեզ ։ (16) Ոմանք. Խորհուրդ աստուածպաշտութե ։ Գլ. Դ. (1) Ոմանք. Քակտեսցին ոմանք ՚ի.. ՚ի վարդա֊պետութե դիւ" ։ (2) Ոմանք. Հարեալք իւրեանց խղճիւ ։ (3) Ոմանք. Արգելուն յամուսնանալ". և մեկնին ՚ի կե" ։ (3) Ուրիշն. Եւ այնոցիկ որք հասեալք իցեն ՚ի ճշմ" ։ (4) Ոմանք. Եւ չիք ՚ի նմա խո" ։ Ուր ոմն. ՚ի նմ խո" ։

Digitized by Google

ցին. * զի սրբի բանիւն Ա՟յ՝ և աղօթիւք: * Զայս խրատ 5
տուեալ եղբարց, բարւոք պաշտօնեայ լինիցիս Ք՟ի 6
Յ՟ի, սնանիցիս բանիւք հաւատոց, և բարւոք վար-
դապետութբն, զորոյ զհետ իսկ եկեր: * Այլ 'ի պիղծ 7
բանից՝ և յառասպելաց պառաւանց հրաժարեսջիր:

Ը Բայց կրթեա՛ զանձն քո յԱ՟ծպաշտութի՛. * զի մարմնոյ 8
կրթութիւն առ սակաւ ինչ օգտակար է. իսկ Ա՟ծպաշ-
տութիւն առ ա՟մ ինչ օգտակար է, և զաւետիս կենաց
ունի՝ զարդիս և զհանդերձելոյն: * Հաւատարիմ է 9
բանս՝ և ա՟մ ընդունելութեան արժանի է: * զի 'ի սոյն իսկ 10
վաստակիմք՝ և նախատինս յանձն առնումք. զի յուսա-
ցեալ եմք յԱ՟ծ կենդանի, որ է փրկիչ ամենայն մարդ-
կան, մանաւանդ հաւատացելոց:

Թ * Պատուէր տուջիր զայդ՝ և ուսուսցանիջի՛ր. * զի մի 11
ԲԿ ոք զքո մանկութիւնդ արհամարհիցէ: Այլ օրինակ լե- 12
նիջիր հաւատացելոց, բանիւք, գնացիւք, սիրով, հա-
ւատովք, սրբութբ. * մինչև գամ ես: միտ դիր ընթեր- 13
ցուածոց մխիթարութե վարդապետութե: * մի անփոյթ 14
առներ զշնորհացդ որ 'ի քեզ են, որ տուաւ քեզ մար-
գարէութբ 'ի ձեռնադրութէ երիցութե: * Յա՛յդ խոր- 15
հեաց՝ և 'ի դո՛յն կանխեսջիր. զի քո յառաջադիմութի
ամենեցո՛ւն յայտնի լիցի: * զգո՛յշ լինիջիր անձին և 16
վարդապետութեդ՝ և 'ի դմին յամեսջիր: զայդ եթէ
առնիցես՝ և զանձն ապրեցուսցես, և զայնոսիկ որ
քեզն լսիցեն:

ԳԼ. Ե.

Ծ Ծերոյն մի՛ պատուհասիցես, այլ մխիթարեսջի՛ր իբ- 1
րև զհայր, զերիտասարդս իբրև զեղբարս, * զպ- 2
առաւունս իբրև զմայրս, զմանկամարդս իբրև զք-
որս, ամենայն սրբութբ:

ԾԱ * Զայրիս պատուեա՛ որ ստոյգ այրիքն իցեն: * ապա 3
թէ ոք այրի՝ որդիս և թոռունս ունիցի, ուսանի- 4
ցեն՝

---

(6) Ոմանք. Վարդապետութբ զորոյ զհետն: (8) Ոմանք. Առ սակաւիկ ինչ... առ ա՟մ ինչ օգուտ է... և ըզհանդերձելոցն: (9) Ա— ոսկանայ տպին. Արժանի է: (10) Բ՟ գրչ. Վաստակեմք, և նա": (12) Օրինակ մ. Մի ոք իցէ որ զքոմանկ"... սիրովք. հաւատով: (13) Ոմանք. Մխիթարութե և վար": (15) Ոմանք. Կանխեսջիր... յառաջադիմութիւնդ յամի յայտնի լինիցի: (16) Յոմանս տպին. Առնիցես՝ և զանձն:

ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Մի պատուհասեսցես: (3) Ոսկան. Այրիքն իցեն: (4) Յօրինակին. Ուսուցանիցեն՝ նախ իւ": (4) Ոսկան. Բարիս առնել: (4) Ոմանք. Եւ զփոխարէնս

Digitized by Google

ցեն՝ նախ իւրեանց տանց բարի առնել, և զփոխա-
րէնսն հատուցանել ծնողացն. զի այն է բարի՝ և ըն-
5 դունելի առաջի Այ: * Իսկ որ ճշմարտիւ այրին իցէ,
և մենացեալ յուսացեալ յԱծ, և կանխեալ յաղօթս և
6 'ի խնդրուածս զցայգ և զցերեկ: * Իսկ գիրգ այրին՝
7 կենդանւոյն մեռեալ է: * զայս պատուիրեա՝ զի անա-
8 րատք իցեն: * Իսկ եթէ ոք իւրոց, և մանաւանդ և
ընտանեաց խնամ ոչ տանիցի, 'ի հաւատոյն ուրա-
9 ցեալ է, և չար ևս քան զանհաւատսն է: * Այրի՝ Կ̄
այրիս անուանեսցի, որ չիցէ պակաս 'ի վաթսնամե-
10 նից, միոյ առն կին լեալ, * և 'ի գործս բարիս վկայ-
եալ. եթէ մանկունս սնուցեալ իցէ, եթէ հիւրս
ընկալեալ իցէ, եթէ զսրբոց զոտս լուացեալ իցէ, ե-
թէ նեղելոց բաւական լեալ իցէ, եթէ զամ գործոց
11 բարեաց զհետ երթեալ իցէ: * Այլ 'ի մանկամարդաց
այրեացն հրաժարեա, զի յորժամ խայտան զՔիւ, ա-
12 մուսնանալ կամին. * Իսկ զդատաստանս ընդունին,
13 զի զառաջին հաւատսն արհամարհեցին: * միանգա-
մայն և դատարկանձունք ուսանին, շրջօղք տանէ 'ի
տուն: և ոչ միայն դատարկք, այլ և փաղքուք և հե-
14 տաքրքիրք. և խօսին՝ որ ինչ ոչ է պիտոյ: * Կամիմ ըզ-
մանկամարդացդ՝ ամուսնանալ, որդիս ծնանել, տանա-
րարս լինել, և մի ինչ պատճառս տալ հակառակո-
15 ղին՝ 'ի հայհոյութե՛ աղագս: * զի արդէն իսկ ոմանք
16 խոտորեցան զկնի սատանայի: * Եթէ ոք հաւատացեալ՝
այրիս ունիցի՝ բաւական լիցի նց, և մի ծանրասցի ե-
կեղեցւոյն. զի ճշմարիտ այրեացն բաւական լինիցի:
17 * Որ բարւոք վերակացու լինին երիցունք, կրկին պա- ԺԲ
տուոյ արժանի եղիցին. մանաւանդ որ աշխատիցին ԲԴ
18 բանիւ, և վարդապետութի: * քանզի ասէ գիր. մի կա-
պեսցես զցռուկ եզին կալոտւոյ. և արժանի է մշակն
19 վարձու իւրոյ: * Զերիցու չարախօսութի՛ մի ընդու-
20 նիցիս, բայց եթէ երկուք՝ և երիւք վկայիւք: * Իսկ
որ մեղանչենն՝ առաջի ամենեցուն յանդիմանեա, զի և
21 այլքն երկիցեն: * Վկայութի դնեմ առաջի Այ և Յսի
Քսի՝ և ընտրելոց հրեշտակաց, զի զայդ պահեսցես
ա-

հա՛։ (5) Ոմանք. Որ ճշմարիտ այրին իցէ, և մնացեալ
յու՛։ (8) Ոմանք. 'ի հաւատոյն ուրա՛։ (9) Ոսկան. Եւ
այրի Կ̄ այրիս... որ ոչ իցէ պակաս։ (10) Ոմանք. Ե-
թէ սրբոց զոտս... ամ գործոց։ (11) Ոմանք. Հրա-
ժարեաց։ (13) Ոմանք. խօսին որ ոչինչ է պիտոյ։ (14) Ոս-
կան. Կամիմ մանկամարդացդ։ (14) Ոմանք. Հայհոյութե
աղագս։ (17) Ոմանք. Վերակացու լինիցին ե՛... աշ-
խատիցին բանիւք և։ (19) Ոմանք. Երկուք կա՛ երիւք։

Digitized by Google

առանց մտաւհաճութեան. մի ինչ առնել աչառանօք:
ԺԳ * Ձեռս վաղվաղակի յուրուք վր մի դնիցես, և մի 22
կցորդ լինիցիս մեղաց օտարաց. զանձն քո սուրբ պա-
հեսջիր: * Այսուհետև՝ մի ջուր ևեթ ըմպիցես, այլ 23
սակաւիկ մի և գինի խառնեսջիր, վասն ստամոքսին՝ և
սաստիկ հիւանդութեանց:
ԺԴ * Են մարդք՝ որոց մեղքն յայտնի են, և յառաջագոյն 24
հասանել ՚ի դատաստան, և են՝ որոց զհետ երթան:
* Նոյնպէս և բարի գործքն՝ յայտնի են. և որ այլազգ- 25
են ինչ իցեն՝ թաքչել ոչ կարեն:

ԳԼ. Զ.

ԺԵ Որ միանգամ է ընդ լծով ծառայութեան իցեն, զիւրաքան- 1
չիւր տեարս պատուոյ արժանիս համարեսցին. զի
մի անուանն այ և վարդապետութեան հայհոյեսցի: * Իսկ 2
որ հաւատացեալ տեարս ունիցին, մի արհամարհես-
ցեն, զի եղբարք են. այլ առաւել ծառայեսցեն, զի հա-
ւատացեալք են և սիրելիք. որք զբարերարութիւն յան-
ձին ունիցին: զայս ուսուցանիջիր՝ և մխիթարեսջիր:
ԺԶ * Իսկ եթէ ոք այլազգ ինչ ուսուցանիցէ, և ոչ ան- 3
սայցէ ողջմտութեան բանից Տն մերոյ Յսի Քսի, և ըստ
ածպաշտութեան վարդապետութեան. * այնպիսին հպար- 4
տացեալ է, և ոչինչ ոչ գիտէ. այլ տառապի ՚ի խնդիրս
և ՚ի բանս հակառակութեան. ուստի լինին նախանձ, հեռ,
հայհոյութիւնք, կարծիք չարեաց, * խարդախութիւնք ա- 5
պականելոց մտաց մարդկան, և օտարացելոց ՚ի ճշ-
մարտութենէ անտի, որք շահավաճառ համարին զած-
պաշտութիւն. բայց դու՝ մերժեսջիր յայնպիսեաց անտի:
ԺԷ * Այլ շահավաճառ մեծ ածպաշտութիւն է՝ բաւակա- 6
նութբ՝ հանդերձ: * զի ոչ բերաք ինչ յաշխարհս, և ոչ 7
առնել ինչ կարասցուք: * այլ ունիմք կերակուր և 8
հանդերձս, և այնու շատասցուք: * Իսկ որք կամին 9
մեծանալ՝ անկանին ՚ի փորձութիւն, և յորոգայթ, և ՚ի
բազում ցանկութիւնս անմիտս և վնասակարս. որք ընկղմեն
զմարդ

---

(23) Ոմանք. Սակաւ մի գինի խառն".. և սաստիկ սաստիկ հիւ": (25) Յօրինակին. Թաքչել ոչ կարեն:
ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. Պատուոյ արժանի: (1) Ոմանք. Անուանն այ և վրդպտութե: (2) Ոմանք. Մի՛ արհամարհես-ցեն՝ զի եղբարքն են... զբարերարութիւնս յանձինս ու-նի": (3) Օրինակ մի. Ողջմտութեան բա": (4) Ոմանք. Եւ ոչ ինչ գիտէ... ուստի լինին նա": (4) Ոմանք. ՚ի խնդիրս և ՚ի.. հայհոյութե, հեղկութիւնք, կարծիք: (5) Ոմանք. Որ շահավաճա".. զածպաշտութիւն: (7) Ոմանք. Զի ոչինչ բե-րաք յաշխարհս: (9) Ոմանք. Որ կամին մեծանալ:

10 զմարդիկ ՚ի սատակումն և ՚ի կորուստ։ * Զի արմատ
ամենայն չարեաց՝ արծաթսիրութիւն է. որում ոմանց
ցանկացեալ վրիպեցան ՚ի հաւատոյն, և զանձինս ար-
կին ընդ բազում ցաւովք։
11 * Այլ դու՝ ով մարդ այ՝ փախիր յայսցանէ, և երթ ԺԷ
զհետ արդարութեան, զածպաշտութեան. զհաւատոյ. զսի-
12 րոյ, զհամբերութեան, զհեզութեան։ * Եւ մարտիր զբարւոք
մարտն հաւատոյ, և բուռն հար զկենացն յաւիտենա-
կանաց յոր կոչեցարն, և դաւանեցեր զբարւոք դաւա-
13 նութիւն առաջի բազում վկայից։ * Պատուիրեմ քեզ առա-
ջի այ՝ որ կենդանի առնէ զամ, և յսի քսի, որ վկայեաց
առաջի պոնտացւոյ պիղատոսի զբարւոք դաւանութիւն.
14 * պահել քեզ զպատուիրանն, անբիծ՝ անարատ, մինչև
15 ՚ի յայտնութիւն տն մերոյ յսի քսի. * զոր յիւր ժամա-
նակս ցուցցէ երանելին, և միայն հզօր, Թագաւոր
16 Թագաւորաց, և տէր տերանց. * որ միայն ունի զան-
մահութիւն՝ բնակեալ ՚ի լոյս անմատոյց. զոր ոչ ոք եստես
՚ի մարդկանէ, և ոչ տեսանել կարող է. որում պա-
տիւ և զօրութիւն յաւիտենական. ամէն։
17 * Մեծատանց որ են յայսմ աշխարհի, պատուէր տու- ԺԸ
ջիր՝ մի հպարտանալ և մի յուսալ ՚ի մեծութիւն սնոտի,
այլ յած՝ որ տայ մեզ զամ առատապէս ՚ի վայելել.
18 * զբարիս գործել, մեծանալ գործովք բարեաց, ՚ա-
19 ռատս, սիրելիս, հաղորդս լինել. * գանձել անձանց
հիմն բարի ՚ի հանդերձեալսն. զի բուռն հարկանի-
20 ցեն զճշմարիտ կենացն։ * Ով տիմոթէէ՝ պահեա զա-
ւանդդ՝ խոտորեալ ՚ի պղծոց և ՚ի նորաձայն բանից,
և ՚ի հակառակութեաց, և ՚ի մոլարանման գիտութենէ.
21 * զոր ոմանց յանձն առեալ՝ վրիպեցան ՚ի հաւատոց
անտի։ Շնորհք ընդ քեզ։

Առ Տիմոթէոս առաջին եղաւ՝ գրեցաւ ՚ի լաւոդիկէայ, որ
է մայր փռիւգիայ պակատիանացւոց։ Տուն. ՄԼ։

---

(11) Ոսկան. Աստուածպաշտ". հաւատ". սիրոյ, եւն։ (12) Ոմանք.
Զբարիոք մարտն հա"... յորս կոչե"... դաւանութիւն առա"։
(13) Օրինակ մի. Քեզ այսօր առաջի այ։ (13) Ոմանք.
Եւ քսի յսի որ։ (14) Ոմանք. Անբիծ և անարատ մին-
չև յայտնութեան։ (15) Ոմանք. Յիւրում ժամի ցուցանէ..
Հզօրն, Թգրն Թա". և Տրն տե"։ (16) Ոմանք. Բնա-
կեալն ՚ի լոյս։ (17) Ոմանք. ՚ի մեծութիւն սնոտիս։ (19) Ո-
մանք. Զհիմն բարի։ (20) Ոմանք. Խոտորել ՚ի պղ"։
(21) Ոմանք. Զոր ոմանք յանձն.. վրիպեցան ՚ի հաւա-
տոյն։ Շնորհք ընդ ձեզ։ (21) Ոսկան յաւելու. Ընդ
քեզ. ամէն։

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիմոթէոս Երկրորդ Թղթոյն:

Զայս թուղթս գրեալ առաքէ 'ի Հռովմայ. և է պատճառ թղթոյս՝ այս: Որք հաղորդակիցք էին պաւղոսի՝ թողին զնա, խորհեցաւ առաքելոյն գալ Տիմոթէի առ նա, գրեաց զթուղթն, և նշանակէ յիշատակել զնորին թարգմանութիւն, և զնախախնա_ղաց նորին զհաւատս: Յետ այնորիկ պատմէ՝ թէ որք էին յաւելոց Փիգեղոս և Երմոգենէս՝ դարձուցին զանձինս 'ի նմանէ. փախեաւ զխնդրեալն նորա Ոնեսիփորոս 'ի գնալն 'ի Հռոմ՝ ընկալաւ, և հնազ առ նմա: Պատուիրէ և նմին յանձն առնուլ զչարչարանս: 'Ի մէջ առնու և զոր Հիմենոս և Փիլետոս՝ յարութեան ամբոխութիւն. քանզի յամօթ եղեն և յանդգամութ գործ, ասելով թէ յարութիւն մեռելոց այժմ է եղեալ, և զոմանս դարձուցեալ. մանաւանդ և 'ի յետին 'ի մէջ նոցա, զչարաչարութիւնս զնա 'ի վերջաւորութեան: Ծա_նուցանէ թէ եկեսցէ ժամանակ յորում լինին մարդիկ անձնասէրք, բանսարկուք, անողորմք. յորժամ փեռանիցեն զայս ամ՝ զգուշացուց զժողովն զի մի լինիցին խոլան նոցա յայս ասորեստէ. զի 'ի մոլար վարդապետութեան զէջն դարձուցանեն: Եւ նշանակէ զժա_մանակ գալստեան իւր. և ևս յուսացուցանէ և վկայէ, պատուի_րեալ նմա գալ առ ինքն փութով: պատուիրեալ նմա փանել զփե_լոնն և զմագաղաթն: յաղէքսանդրոս դարբնէ անձնապահ լինել, զի բազում չարիս եցոյց նմա, և այսպէս կնքէ զթուղթն:

Գլուխք առ Տիմոթէոս Բ. Թղթոյն:

ա. Գովութիւն Տիմոթէոսի հաւատոյն, և յօժարեցութիւն համբե_րութեան՝ ըստ աւետարանութեան շնորհօք:

բ. Յորում և ինքն իւր առէ ծառայակալ լինել յորժամ վշտանայցէ:

գ. Վս պատգամ փառաւորութեան մեծեղէն կրօնից:

դ. Վս անհոգ յաղթ կեանս լինելոյ առաքինութե՝ յաղագս աշ_խարհութե կերակրոց:

ե. Վասն 'ի քս հաւատոցն և համբերութե յաւելուլ ըստ աւետա_րանաւոր պատուոյ:

զ. Վս ուղիղ վարդապետութե, և վասն որոց որքոց և խաղաղակա_նաց, և ընդդէմ հակառակորդացն:

է. Կանխասացութի վասն չարեաց մարդկան յանձնիշելոյ՝ և յան_դիմանելոյ խաբէութէն:

ը. Յօժարեցութի իւր նմանօղս լինելոյ հակառակ անզգամացն Աղեքսանդրութէն սյ. և վասն նորայնոցն, որոց հակառակ հրա_մայէ կալ՝ Տիմոթէոսի:

թ. Վս իւրոյ հանդերձեալ վախճանին 'ի ժամու յառաջիկայս:

Digitized by Google

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

1 ՊԱՒՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ՅԻ- գէ
սուսի Քսի կամօքն Այ, ըստ աւետեաց կե-
2 նացն որ ի Քս Յս. * Տիմոթեայ որդւոյ
սիրելւոյ, շնորհք ողորմութիւն, և խաղա-
ղութիւն յԱյ Հօրէ՝ և ի Քսէ Յսէ Տնէ մերմէ։
3 * Շնորհս ունիմ Այ զոր պաշտեմ ի նախնեաց միօք Ա
սրբովք, իբրև զի անպակաս ունիմ զքէն յիշատակ
4 յաղօթս իմ։ զցայգ և զցերեկ * ցանկացեալ եմ տե-
սանել զքեզ, յիշատակեալ զարտասուսն քո, զի լցայց
5 ուրախութը. * զմտաւ ածեալ զանկեղծ հաւատսն որ
են ի քեզ. որ յառաջագոյն բնակեցաւ ի հանւոյ քում
Լաւոդեայ, և ի մօր քում Եւնիկեայ. հաստատեալ եմ
6 թէ և ի քեզ է։ * Վասն որոյ յիշեցուցանեմ քեզ ար-
ծարծել զշնորհսն Այ՝ որ են ի քեզ ի ձեռնադրութենէ
7 իմմէ։ * Զի ոչ ետ մեզ Այ հոգի վհատութեան, այլ զօ-
8 րութեան, և սիրոյ, և զգաստութեան։ * Մի այսուհետև
ամօթ համարեսցիս զվկայութիւն Տն մերոյ, և մի զիս
զկապեալ նորա. այլ կցորդ լեր չարչարանաց աւետա-
9 րանին՝ ըստ զօրութեան Այ, * որ փրկեացն զմեզ, և կոչեաց
ի կոչումն սուրբ. ոչ ըստ գործոց մերոց, այլ ըստ իւ-
րում յառաջադրութեան, և շնորհացն որ տուաւ մեզ ի
10 Քս Յս՝ յառաջ քան զժամանակս յաւիտենից։ * Բայց գդ
յայտնեցաւ այժմիկ՝ յերևել փրկչին մերոյ Յսի Քսի.
որ խափանեաց զմահ՝ և լուսաւոր արար զկեանս և
11 զանեղծութիւն ի ձեռն աւետարանին. * որոյ եղայ ես
12 քարոզ և առաքեալ՝ և վարդապետ հեթանոսաց։ * Վն
որոյ

---

* Ի վերնագրի ոմանք. Թուղթ առ Տիմոթէոս երկրորդ։
Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Պաւղոս կապեալ Յսի Քսի։ (4) Ո-
մանք. Յիշատակել զար"։ (5) Ոմանք. Զմտաւ ածել...
ի հանւոյ քում Լաւոդիա և ի մօր քո Եւնիկեայ, և
հաստատ"։ (8) Ոմանք. Զկապեալն Տր։ (9) Ոմանք. Փրկեաց
զմեզ... և շնորհաց, որ... զժամն յաւ"։ (11) Ոմանք.
Յորոյ եղէ ես պաշտաւոր և առաքեալ։ (12) Բազմք.

Digitized by Google

որոյ և զայս չարչարանս կրեմ, այլ ոչինչ ամօթ հա-
մարիմ. քանզի գիտեմ յոր հաւատացեալն եմ. և հաս-
տատեալ եմ, թէ կարող է զաւանդն իմ պահել յա-
ւուրն յայն: * Ունիցիս օրինակ ողջամտութեան բանիցն 13
զորս յինէն լուար, հաւատովք և սիրով որ 'ի Քս Յս:
* Զբարւոք աւանդն պահեսջիր 'ի ձեռն Հոգւոյն սրբոյ 14
'ի մեզ բնակելոյ:
Բ * Զայս գիտասջիր՝ զի մեկնեցան 'ի մէնջ ամենեքին՝ 15
որ են յԱսիա, որոց ասկէ են Փիգեղոս և Հերմոգե-
նէս: * Տացէ Տր ողորմութիւն տանն Ոնեսիփորայ. զի 16
բազում անգամ հանգոյց զիս, և զկապանս իմ ոչ ա-
մօթ համարեցաւ. * այլ իբրև եկն 'ի Հռովմ, անդա- 17
դադար խնդրեաց զիս՝ և եգիտ: * Տացէ նմա Տր ողոր- 18
մութիւն գտանել 'ի Տնէ յաւուրն յայնմիկ. և որչափ
ինչ սպասաւորեաց յԵփեսոս առաւել քան զիս, զայն դու
ինքնին քաջ գիտես:

ԳԼ. Բ.

Այլ դու որդեակ իմ զօրացիր շնորհօքն՝ որ 'ի Քս 1
Յս: * Եւ զոր լուար յինէն բազում վկայիւք. զայն 2
աւանդեսցես հաւատարիմ մարդկանց, որք բաւական
իցեն և զայլս ուսուցանել:
Գ * Վշտակից լեր իբրև զբարւոք զինուոր Քի Յի: 3
ՃՂ * Ո՛չ ոք զինուորեալ ատակէն ընդ կենցաղս աշխարհիս պա- 4
րապի, եթէ զօրավարին հաճոյ լինիցի: * Եւ եթէ մար- 5
տիկ ոք իցէ՝ ոչ պսակի եթէ ոչ ըստ օրինին մարտիցէ:
* Եւ հողագործին աշխատելոյ, պարտ է նախ 'ի պտղոյն 6
վայելել: * Իմաց զինչ ասեմս. տացէ քեզ Տր իմաս- 7
տութիւն՝ յամենայնի:
Դ * Յիշեա՛ զՔս Յս յարուցեալ 'ի մեռելոց՝ 'ի զաւակէ 8
Դաւթի, ըստ աւետարանին իմում. * յորում չարչա- 9
րիմ կապանօք չափ իբրև զչարագործ. այլ բանն Այ
ոչ եթէ կապեալ իցէ: * Վասն այնորիկ ամն համբե- 10
րեմ վն ընտրելոցն, զի և նք փրկութեան հասանիցեն՝
որ

Պահել յաւուրն յայն: (13) Ոմանք. Եւ սիրով 'ի Քս Յս:
(14) Ոմանք. Աւանդդ պահեսջիր: (15) Ոմանք. Փիգե-
ղոս և Հերմոն": (18) Ոմանք. Յաւուր յայնմիկ, և որ ինչ
յեփեսոս: (18) Ոմանք. Ինքնին իսկ քաջ գի":
Գլ. Բ. (2) Ոմանք. Եւ զայլսն ուսու": (3) Ոմանք. Զի-
նուոր Յսի Քսի: (4) Ոմանք. Թէ զօրա".. լիցի: (7) Ո-
մանք. Իմա՛ զինչ ասեմս: (8) Ոմանք. Զյս Քս զյարու-
ցեալն 'ի մեռելոց: (8) Ոմանք. Աւետարանիս իմոյ:
(9) Ոմանք. Չարչարիմս կապա": (10) Ոմանք. Համբե-
րեմք վն.. փրկութեան հասանիցեն 'ի Քս:

Digitized by Google

11 որ ՚ի Քս Յս երկնաւոր փառօքն հանդերձ: * Հաւա-
տարիմ է բանս. զի եթէ ընդ նմա մեռաք, ընդ նմին և
12 կեցցուք. * եթէ համբերեմք, ընդ նմին և թագաւորես-
13 ցուք. և եթէ ուրանամք՝ և նա ուրասցի զմեզ. * և
եթէ չհաւատամք, նա հաւատարիմ մնայ, ուրանալ
զանձն իւր ոչ կարէ:
14 * Զայս յուշ արասջիր՝ վկայութիւն եդեալ առաջի Այ. Ե
մի բանակռուիլ լինել յոչինչ պէտս ՚ի կործանումն լսո-
15 ղաց: * Փութասջիր զանձն քո ընտիր կացուցանել ա- կէր
ռաջի Այ, մշակ առանց ամօթոյ. ուղիղ համառօտել
16 զբանն ճշմարտութեան: * Այլ ՚ի պղծոց և ՚ի ունայն
խօսից մերժեսջիր. զի առաւել յառաջ դայցեն յամ-
17 պարշտութիւն. * և բանք նց իբրև զքաղցկեղ ճարակ
18 գտանիցեն. որոց աստի են Հիմենոս՝ և Փիլետոս. * որք
վրիպեցան ՚ի ճշմարտութենէն, և ասեն՝ եթէ յարութիւն
մեռելոց արդէն իսկ եղեալ է. և կործանեն զհաւատս
19 ոմանց: * այլ հաստատութիւն հիմն Այ կայ և ունի զկը-
նքես զայս, թէ ծանեաւ Տր զայնոսիկ՝ որ Իւրն են.
և ՚ի բաց լիցի յանիրաւութենէ՝ ամ որ անուանէ զանունն
20 Տն: * Այլ ՚ի տան մեծի ոչ միայն են անօթք ոսկե-
ղէնք և արծաթեղէնք, այլ և փայտեղէնք և խեցե-
ղէնք. են որ ՚ի պատուի են, և են որ յանարգութիւն:
21 * եթէ ոք սրբեսցէ զանձն իւր յայնպիսեաց անտի,
եղիցի անօթ պատուական, սրբեալ և պիտանի Տն
իւրում՝ յամենայն գործս բարութեան պատրաստեալ:
22 * Այլ յերիտասարդական ցանկութեանց փախիր. և
երթ զհետ արդարութեան, զհաւատոյ, զսիրոյ, զխա-
ղաղութեան, զսրբութեան, ընդ այնոսիկ որ կարդան զանունն
23 Տն սուրբ սրտիւք: * Այլ ՚ի յիմար և յանխրատ խնդ-
րոց հրաժարեա. գիտասջիր՝ թէ անտի ծնանին կռիւք:
24 * բայց ծառայի Տն ոչ է պարտ կռուել, այլ հեզ լի-
25 նել առ ամենեսեան, ուսուցիչ, անոխակալ: * հան-
դար-

(11) Ոմանք. Զի թէ ընդ նմին: (12) Ոմանք. Եւ ե-
թէ համբերե": (13) Ոմանք. Եւ թէ չհաւա": (13) Օրէ-
նակ մի. Ուրանալ զինքն ոչ կարէ: (15) Բ.Ձ.Տ. Փութա-
ջիր զանձն քո: (16) Ոմանք. ՚Ի պիղծ և ՚ի ունայն: (16) Օ-
րինակ մի. Յառաջադայցեն յամբա": (17) Ոմանք. Հիւմե-
նոս և Փիղիտոս: Ն օրինակ մի. Հումերոս և Փիլիտոս:
(18) Ոմանք. ՚Ի ճշմարտութէ, և ասեն թէ յա": (19) Ո-
մանք. Եթէ ծանեաւ Տր.. և ՚ի բաց լինի յանիրաւութէ
անտի: (20) Ոմանք. Մեծի ոչ են միայն: (22) Ոմանք.
Ցանկութեանց փախիր... սուրբ սրտիւ: (23) Ոմանք.
Այլ յիմար... հրաժարեաց, գիտասցիր զի անտի:
(24) Ոմանք. Առ ամենեսին: (25) Ոմանք. Խրատել զհա-

Digitized by Google

դարտութեամբ խրատել զհակառակօղսն․ թերևս տացէ
նոցա Տր ապաշխարութիւն՝ ՚ի գիտութիւն ճշմարտու֊
թեան․ * և սթափեսցին յորոգայթից սատանայի, որ֊ 26
սացեալք ՚ի նմանէ ՚ի նորա կամսն։

ԳԼ․ Գ․

Զ կէր Զայս գիտասջիր, եթէ յաւուրս յետինս եկեսցեն 1
ժամանակք չարք․ * զի եղիցին մարդիկ անձնա֊ 2
սէրք, արծաթասէրք, հպարտք, ամբարտաւանք, հայ֊
հոյիչք, անհաւանք ծնողաց, անշնորհք, անսուրբք,
* աննուէրք, անգութք, բանսարկուք, անժոյժք, 3
վէսք, անբարեսէրք, * մատնիչք, յանդգունք, ամ֊ 4
պարհաւանք․ ցանկասէրք՝ մանաւանդ քան Այ սէրք․
* որ ունիցին զկերպարանս Այ պաշտութեան, և ՚ի զօ֊ 5
րութենէ անտի նր ուրացեալ իցեն․ և խորշեսջիր ՚ի նո֊
ցանէ։ * զի ՚ի նոցանէ են՝ որ մտանեն տանէ ՚ի տուն, 6
և գերեն զկանայս չեզջակուտեալս մեղօք, վարեալս
՚ի պէսպէս ցանկութիւնս․ * որ յամ ժամ ուսանիցին, և 7
երբէք ՚ի գիտութիւն ճշմարտութեան ոչ հասանեն։ * Այլ 8
ըստ յանէսն և յամբրէս հակառակ կացին մովսիսի․ նոյն֊
պէս և սոքա հակառակ կան ճշմարտութեան․ մարդք
ապականեալք մտօք, անպիտանք ՚ի հաւատս։ * այլ 9
ոչ երբէք գայցեն յառաջ ՚ի լաւ անդր․ քանզի անմտ֊
ութիւն սոցա յայտնի լիցի ամենեցուն, որպէս և նո֊
ցայն իսկ եղև։
Է * Այլ դու զհետ եկիր վարդապետութեան իմոյ, առաջ֊ 10
նորդութեան, յօժարութեան, հաւատոյ, երկայնմտութեան,
սիրոյ, համբերութեան, * հալածանաց, չարչարանաց․ 11
որպիսիք եղեն ինձ յանտիոք, և ՚ի յիկոնիոն, և ՚ի լիւստ֊
րաս․ որպիսի հալածանաց համբերի, և յամե փրկեաց
զիս

կռկորդսն։ (25) Օրինակ մի․ Տր Այ տայց՛․ ՚ի գիտութեան խմաստութեան։ (26) Ոմանք․ Որսացեալքն ՚ի նմա ՚ի նր կամս։ ԳԼ․ Գ․ (1) Ոմանք․ Գիտասջիք թէ յա՛․․ եղիցին ժմք։ (2) Ոմանք․ Անշնորհք, անսուրբք։ (4) Ոմանք․ Ամբարհաւանք։ (5) Ոմանք․ Ուրացեալք են, և խորշիջիր ՚ի նցնէ։ (6) Բռնք․ Քանզի ՚ի նցէ են։ (6) Ոմանք․ Վարեալք ՚ի պէսպէս։ (7) Ոմանք․ Եւ երբեմն ՚ի գիտութ ճշմարտութ։ (8) Ոմանք․ Նոյնպէս և նք հակա՛։ (9) Ոմանք․ Յառաջ գայցեն ՚ի լաւ․․․ անմտութ նց յայտնի լինիցի ամե՛։ (10) Օրինակ մի․ Զհետ եկ վարդա՛։ (11) Ոմանք․ Եւ յիկոնիոն և ՚ի լիւստրոս․․ հալածանաց համբերէի․ կչ, և համբերեցի, և յամի փրկեաց։ Ուր ասէ․ Եւ ՚ի լիւստրայ։ Յայս համար՝ Այ գրչագիրք համաձայն մերումս ՚ի լաա՛․ նշանակեն՝ Զթեկղի չարչարանսն աստ։

Digitized by Google

12 զիս Տր։ * Եւ ամենեքին որ կամիցին աստուածպաշտութեամբ
13 կեալ ՚ի Քս Յս, ՚ի հալածանս կացցեն։ * այլ մարդք
չարք և կախարդք, յառաջ եկեսցեն ՚ի չար անդր. մո-
14 լորեալք՝ և մոլորեցուցանիցեն։ * Այլ դու՝ հաստա-
տուն կաց յոր ուսարդ, և հաւատարիմ եղեր. գիտես
15 ուստի ուսար. * զի ՚ի մանկութենէ զգիրս սուրբս
գիտես, որ կարող են իմաստուն առնել զքեզ ՚ի փրկ-
16 կութիւն՝ ՚ի ձեռն հաւատոյն որ ՚ի Քս Յս։ * Ամենայն Դ. Ձ.
գիրք աստուածաշունչք և օգտակարք, ՚ի վարդապետութի-
ւն՝ և ՚ի յանդիմանութիւն, և յուղղութիւն, և ՚ի խրատ
17 արդարութեան. * զի կատարեալ իցէ մարդն Այ, յամե-
նայն գործս բարութեան հաստատեալ։

ԳԼ. Դ.

1 Այս վկայութեան զնեմ առաջի Այ, և Յսի Քսի, որ Ը
դատելոց է զկենդանիս և զմեռեալս ՚ի յայտ-
2 նութեան իւրում և յարքայութեան. * և դու քարոզեա զբ-
բանն, հաս ՚ի վերայ ժամու և տարաժամու, յանդիմա-
նեա, սաստեա, մխիթարեա, ամ երկայնմտութեամբ և
3 վարդապետութեամբ։ * Քանզի եկեսցէ ժամանակ՝ զի ողջ-
մտութեան վարդապետութեան ոչ անսայցեն. այլ ըստ իւ-
րաքանչիւր ցանկութեանց կուտեսցեն իւրեանց վարդա-
4 պետս՝ ըստ մարմաջելոյ լսելեաց իւրեանց. * և ՚ի ճշմար-
տութենէ անտի դարձուցանիցեն զլսելիս՝ և յառասպելս
5 կործանեսցին։ * Այլ դու՝ զուարթ կաց յամենայնի, ճգն-
նեաց, զգործս աւետարանչի գործեա. զպաշտօնդ քո
կատարեալ կալ։
6 * Զի ես՝ այսուհետև նուիրեալ եմ, և ժամանակ գալ- Թ
7 ստեան իմոյ հասեալ կայ։ * զպատերազմ պատե-
րազմեցայ, զընթացսն կատարեցի, զհաւատսն պահե-
8 ցի։ * Այսուհետև կայ մնայ ինձ արդարութեան պսակն,
զոր հատուսցէ ինձ Տր յաւուր յայնմիկ արդարն դա-
տաւոր. ոչ միայն ինձ, այլ և ամենեցուն որ սիրեցին
զյայտնութիւն նր։ Փութասջիր գալ առ իս վաղվաղա- Ղ. Հ.
կի.

---

(12) Ոմանք. Եւ ամենեքեան.. կալ ՚ի Քս Յս, ՚ի հալածանս կայցեն։ (14) Ոմանք. Յորս ուսարդ.. ուստի ուսարդ։ (15) Ոմանք. Որ կարողն են իմաս՛։ (16) Ոմանք. Եւ յանդիմանութիւն։ (17) Ոմանք. Զի կատարեալ լիցի։
ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ Քսի Յսի որ դատելոցն է.. ՚ի յայտնութեան իւ՛։ (3) Օրինակ մի. Ըստ մարմնաւորելոյ լսելեաց։ (4) Ոմանք. Դարձուցանեն զլս՛։ (5) Ոմանք. Յամե՛ ճգնեա. զգործ աւետարանչին.. զպաշտօն քո։ (8) Ոմանք. Կայ և մնայ ինձ.. ինձ յաւուրն յայնմիկ արդար դատաւորն։ (8) Ոսկան. Եւ ոչ միայն ինձ։

Digitized by Google

կի · * զի Դեմաս եթող զիս՝ և սիրեաց զաշխարհս, և 9
գնաց 'ի Թեսաղոնիկէ · * Կրեսկէս՝ 'ի Գաղատիա, Տի- 10
տոս 'ի Դաղմատիա · * Ղուկաս միայն է ընդ իս : Զմար- 11
կոս առեալ ընդ քեզ ածիցես, զի է ինձ պիտանի 'ի
սպասաւորութիւն : * Զտիւքիկոս առաքեցի յԵփեսոս : 12
* Զփելոնն թողի 'ի Տրովադայ առ Կարպոսի : յոր- 13
ժամ գայցես՝ բերջիր և զգիրսն, մանաւանդ զմա-
գաղաթսն : * Աղեքսանդրոս բազում չարչարանս եցոյց ինձ · 14
հատուսցէ նմա Տէր ըստ գործոց նորա : * յորմէ և դու անձ- 15
նապահ լինիջիր · զի յոյժ հակառակ եկաց բանից մե-
րոց : * Յառաջնում ատենին, ոչ ոք ինձ 'ի թիկունս ե- 16
կաց, այլ ամենեքին թողին զիս · մի համարեսցի նոցա
այն : * Այլ Տէր օգնեաց ինձ և զօրացոյց զիս, զի ինև 17
քարոզութիւնն հաստատեսցի, և լուիցեն ամ հեթա-
նոսք · և ապրեցայ ես 'ի բերանոյ առիւծուն : * Փր- 18
կեսցէ զիս Տէր յամ գործոց չարեաց, և զերծուսցէ
զիս յարքայութիւն իւր որ յերկինս է : որում փառք յա-
ւիտեանս յաւիտենից · ամէն : * Ողջոյն տուջիր Պրիս- 19
կեայ և Ակիւղեայ, և Ոնեսիփորայ տանն : * Երաստոս 20
մնաց 'ի Կորնթոս : զՏրոփիմոս թողի 'ի Միլետոս հի-
ւանդացեալ : * Փութասջիր յառաջ քան զձմեռն գալ : 21
Ողջոյն տան քեզ Եւբուղոս և Պուդէս և Լինոս և
Կղաւդիա, և եղբարք ամենեքեան : * Տր յս քս ընդ 22
հոգւոյդ քում : Շնորհք ընդ քեզ :

Առ Տիմոթէոս երկրորդ թուղթ, որ էր եկեղեցւոյն Եփեսացւոց եպիսկոպոս առաջին ձեռնադրեալ · Գրեցաւ 'ի Հռոմէ՝ յորժամ երկրորդ անգամ եկաց յատենին [illegible] առաջի Ներոնի կայսեր հռոմայ · Տուն · ՃԿ :

---

(9) Ոմանք · Եւ սիրեաց զաշխարհս : (10) Յօրինակին · Կրեսկէս 'ի Գաղղիա" : (13) Բազմք · Առ Կարպոսի : Եւ ոմանք · Կարպոսիւ : Յոյս համար ընդ Գրչագիրս համաձայնեալ [illegible] շտա" · Նշանակին · Մատեանք էին հրէից գալարեալք · զայնմանէ ասէ : (14) Ոմանց յաւելու · Աղեքսանդրոս դարբին բազում չար" : (14) Ոմանք · Տէր լուցէ գործս նորա : Եւ ոմանք · Տէր զգործս նորա : (15) Ոմանք · Բանից իմոց : (16) Ոմանք · Յառաջնումն ատենի : (16) Յօրինակին [illegible] Ապրեցայ ես 'ի բե" : (18) Ոմանք · Եւ փրկեսցէ · · գործոց չարաց : (19) Բազմք · Եւ Ոնեսիփորայ : (21) Յօրինակին · Կղաւդիա, և եղբարք ա" : (22) Ոմանց յաւելու · Ընդ քեզ : ամէն :

* 'Ի վախճանի ոմանց · Առաջին ձեռնադրեալ եպիս- կոպոս յառա" · · · կայսեր Հռոմայ :

ՆԱ

Digitized by Google

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Տիտոս Թղթոյն:

Ո[illegible] այս առաքելոյ 'ի Նիկոպօլէ, ուր անդ ձմերեաց. և է պատճառ թղթոյս այս: 'Ի կրետէ եթող զՏիտոս, զի հաստատեսցէ յամ քաղաքս քահանայս. բայց զի որք անդ կային ոմանք էին պատճառել զօրէնսն, որով ընդդէմ կային ծառայից: Լուեալ զայս և գրէ. և նախ' զահանայ զորոց վասն նորա երկրպագութիւն: Նշանակէ և զորս 'ի ներքս սնեալ զհասարակն. զի փոխոյ լինել, այլ առաջնորդն պատուական. և պատուիրէ ըստ իւր զայս, հաստատել քահանայս, և զնոսին ուսուցանել' մերժել և զմտ խորհս նոցա. և ասացէ 'ի նոսա զի մեղադրելին, որք հակառակին էին ողջամիտ հաւատոյն. մանաւանդ և որք 'ի թլփատութենէ: Տեսանէ զերեխայսն զի անգործք էին, և պատուէր նոցին ասացել: Վարդապետէ նոցա զամենայն կերակուրս զի մաքուր է մաքրոցն: և թէ մերժել լինելոյ պատուիրանին, զի վայելչագոյն խնամարկութեան զաւզկութեան: Առհասարակ թէ որպէս ծառայքն լինիցին մտերիմ իւրեանց տերանցն: Եւ 'ի խորհրդոյն յայտնեցուցանէ' եթէ քրիստոն շնորհ ո՛չ 'ի գործոց մերոց արդարութեան, այլ ըստ իւր մարդասիրութեան: և պատուիրէ զերես նոցին խոտան ընթացողը. և երբեմ պարգևեալ մեղաց զայս: Եւ յորժամ առաքեցէ զարտեմաս զի եկեսցէ առ նա, պատուիրէ. և զի խորհին սուրբ 'ի բարի գործս կալ. և այսպէս կատարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Տիտոս Թղթոյն:

Ա. Վա՛ս վարդապետաց եկեղեցեաց 'ի քաղաքս' և յանդիմանութիւն անհնազանդից:

Բ. Հաւատալ ոչ մարմնաւոր օրէնութեան Իրաւացեաց լինել, և վասն հոգևոր ուսուցմանութեան:

Գ. Խրատք' զորս պարտ է խրատել ըստ իւրաքանչիւր հասակաց:

Դ. Վա՛ս ծառայից, զի և նոքա ընդ ընդհանուր արժանաւորութեան ծառայեսցեն:

Ե. Վա՛ս իշխանաց արժանաւոր հնազանդութեան ըստ օրէ հեթանոսաց:

Զ. Խրատ առ 'ի խորշելոյ 'ի հերձուածողական քննողաց:

Digitized by Google

ԱՌ ՏԻՏՈՍ ԹՈՒՂԹ.

ԳԼ. Ա.

կեր ՊԱՒՂՈՍ ԾԱՌԱՅ ԱՍՏՈՒ- 1
ծոյ, և առաքեալ յի՛ի քի՛ի, ըստ հաւատոց
ընտրելոցն այ, և ՚ի գիտութիւն ճշմարտու-
թեան, որ ընդ աստուածպաշտութեանն է. * յուսով 2
կենացն յաւիտենից, զոր խոստացաւ անսուտն այ յա-
ռաջ քան զժամանակս յաւիտենից. * բայց յայտնեաց 3
իւրովք ժամանակօք զբանն իւր քարոզութեամբ, որոյ է-
ղէ ես հաւատարիմ, ըստ հրամանի փրկչին մերոյ այ:
* Տիտոսի որդւոյ սիրելւոյ ըստ հասարակաց հաւա- 4
տոց, շնորհք, և խաղաղութիւն յայ ՚ի հօրէ՝ և ՚ի քի՛է
յի՛է փրկչէ մերմէ:
Ա * Վասն այնորիկ թողի զքեզ ՚ի կրետէ, զի որ ինչ 5
մնացեալ պակաս իցէ՝ ուղղեսցես, և կացուսցես ըստ
քաղաքաց երիցունս, որպէս և ես քեզ պատուիրեցի:
* Եթէ ոք անարատ իցէ, միոյ կնոջ այր, որդեակս ու- 6
նիցի հաւատացեալս, և ոչ յամբաստանութեան անառա-
կութեան, կամ անհնազանդս: * Զի պարտ է եպիսկո- 7
պոսին անարատ լինել, որպէս և այ տնտեսի. մի յան-
դուգն, մի բարկացող, մի թշնամանող, մի հարկանող,
մի զաւշաքաղ. * այլ՝ հիւրասէր, բարեսէր, ցած, ար- 8
դար, սուրբ, ժուժկալ. * վերակացու լինել, հաւա- 9
տարիմ բանին վարդապետութեան. զի կարող իցէ և մխի-
թարել ողջմտութեամբ վարդապետութեանն, և զհակա-
ռակորդսն կշտամբել:
Բ * Քանզի բազումք են անհնազանդք, զրախօսք, և մտա- 10
խաբք. մանաւանդ որ ՚ի թլփատութենէ անտի են. * զորս 11
պարտ է ըմբերանել. որք զամ տունս կործանեն, և
ուսուցանեն՝ զոր ոչ է արժան, վասն զաւշաքաղութեան:

Ա

---

* ՚Ի վերնագրի ումանք. Թուղթ առ Տիտոս:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Հաւատոցն ընտրելոց այ, և գի-տութիւն. և ընդ աստուածպաշտ": (2) Ոմանք. Զոր խոստա-ցաւն.. զժամանակին յաւ": (4) Ոմանք. Յայ հօրէ, և ՚ի տնէ յէ քէ փրկ՛: (5) Ոմանք. Վն այսորիկ լսկ.. ՚ի կրետէ: (8) Ոմանք յաւելուն. Բարեսէր, հեզ, ցած: (10) Յօրինակին. Անհնազանդ, զրա": (10) Ոմանք. Պարտ է մեզ ընբերանել.. զոր ոչ է արժան:

ԼԴ

Digitized by Google

12 ∗ Ասաց ոմն ՚ի նոցանէ՝ իւրեանց իսկ մարգարէ. Կը- ԿՀ
րետացիք հանապազստախօսք, չարաճճիք, դատարկա-
13 պորտք: ∗ Եւ սոյն է վկայութիւնս այս: վն որոյ կըշ-
տամբեսցես զնոսա խստագոյնս, զի առողջասցին ՚ի հա-
14 ւատս. ∗ Եւ մի հայեսցին ՚ի հրէական առասպելս. և
՚ի պատուէրս մարդկան դարձելոց ՚ի ճշմարտութենէ:
15 ∗ Ամենայն ինչ սուրբ է սրբոց, այլ պղծոց և ան-
հաւատից՝ ոչինչ է սուրբ. այլ պղծեալ են միտք և խոր-
16 հուրդք նց: ∗ Խոստանան գիտել զԱծ, և գործովք
իւրեանց ուրանան. պիղծք և անհաւանք, և յամենայն
գործս բարեաց անպիտանք:

ԳԼ. Բ.

1 Այլ դու խօսեաց որ ինչ վայելէ ողջամիտ վարդա-
պետութեանց:
2 ∗ Ծերոց զգաստս լինել, պարկեշտս, ցածունս, ող- Գ
ջամիտս ՚ի հաւատս, ՚ի սէր, ՚ի համբերութե, ՚ի ժուժ-
3 կալութե: ∗ Պառաւանց նոյնպէս ՚ի զգաստութե, ՚ի
սուրբ վայելչութե, մի՛ բանսարկուս, մի գինեմոլս, այլ
4 բարեխրատս. ∗ Զի զգաստացուսցեն զմանկամարդսն՝
5 այրասէրս լինել, որդեսէրս, ∗ ցածունս, սուրբս,
անարատս, բարեգործս, հնազանդս իւրեանց արանց.
6 զի մի բանն Այ և վարդապետութիւն՝ հայհոյեսցի: ∗ Զե-
7 րիտասարդս նոյնպէս աղաչեսջի՛ր՝ ցածունս լինել: ∗ Ա-
մենեցուն զանձն օրինակ կացուցանել՝ գործոց բարու-
թե, վարդապետութե զանեղծութի՛ ունել, զսրբութի՛,
8 զպարկեշտութի, ∗ զբանն ողջմտութե, անպարսաւ լի-
նել, զի որ հակառակորդն իցէ՝ յամօթ լիցի, և մի ինչ
ունիցի ասել զմէնջ չարութի:
9 ∗ Ծառայից՝ իւրեանց տերանցն հնազանդ լինել՝ և Դ
10 հաճոյս յամենայնի, մի հակառակօղս, ∗ մի հատուս.
այլ զամ հաւատս ցուցանել բարութի, զի զվարդա-
պետութի փրկչին մերոյ Այ զարդարեսցեն յամենայնի: ԿԸ
11 ∗ Քանզի երևեցաւ շնորհն Այ փրկիչ ամ մարդկան.
∗ որ

(12) Յայս համար՝ Եղծ Գրչագիրք հանդերձեալն Մարաջս Ն ըստ". Նշանակէ. Յեպեմինդոսէ հարցկէ ըզձունի: Եւ ոմանք. ՚Ի պեմինդեայ կրետացւոց հարցկի հրաման: (15) Բ. Ձեռ. Բայց պղծոցն և ան": (16) Այլք. Պիղծք և անհաւանք: ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Վարդապետութեան: (2) Ոմանք. Զգաստ լինել... ՚ի համբերութի, ՚ի ժուժկալութի: (3) Ոմանք. ՚Ի զգաստութեան, և ՚ի ս͞ք վայելչութե: (4) Ոմանք. Զգաստացուցանիցեն.. այրասէրս լինել: (5) Օրինակ մի. Սուրբս, անարատս, բարեգ": (7) Ոմանք. Զանեղծութիւն ունել: (8) Ոմանք. Զբանն ողջմտութե, անպարսաւանս լինել.

Digitized by Google

* որ խրատէն զմեզ, զի ուրացցուք զամպարշտութիւն, 12
և զաշխարհական ցանկութիւնս: զգաստութեամբ, և արդա-
րութեամբ, և աստուածպաշտութեամբ կեցցուք յաշխարհի. * և 13
ակնկալցուք երանելի յուսոյն, և յայտնութեան փառաց
մեծին Այ՝ և փրկչին մերոյ Յսի Քսի. * որ ետ զանձն 14
զիւր վասն մեր. զի փրկեսցէ զմեզ յամ անօրէնութենէ, և սրբե-
սցէ իւր ժողովուրդ սեպհական՝ նախանձաւոր գոր-
ծոց բարութեան: * Զայդ խօսեաց՝ և մխիթարեա և 15
յանդիմանեա ամենայն հրամանաւ. զի մի ոք իցէ որ
զքեզ արհամարհիցէ:

ԳԼ. Գ.

Ե ՂԸ Յուշ արասջիր նոցա, իշխանութեանց և պետութեանց 1
հնազանդ լինել՝ և հաւանել. և ամ գործոց
բարութեան պատրաստ գտանել: * Մի զոք հայհոյել, անկ- 2
ռիւս լինել, հեզս, զամ ցածութիւն առ ամենայն մար-
դիկ ցուցանել: * Զի էաք երբեմն և մեք անմիտք, 3
անհաւանք, մոլորեալք. ծառայեալք ցանկութեանց և
ազգի ազգի անառակութեանց. չարութեամբ և նախանձու շր-
ջեաք, ատելիք՝ և զմիմեանս ատեցեալք: * Իսկ յոր- 4
ժամ քաղցրութիւն և մարդասիրութիւն փրկչին մերոյ Այ
յայտնեցաւ, * ոչ ի գործոց արդարութեան զոր արա- 5
րաք մեք, այլ ըստ իւրում ողորմութեան ապրեցոյց զմ-
եզ ի ձեռն աւազանին միւսանգամ ծննդեանն, և նո-
րոգութեամբն հոգւոյն սրբոյ. * զոր եհեղ ի մեզ առա- 6
տապէս ի ձեռն Յսի Քսի փրկչին մերոյ. * զի արդարա- 7
ցեալք շնորհօքն՝ նորին ժառանգաւորք յուսով լի-
նիցիմք յաւիտենականին կենաց: * Հաւատարիմ է բանս, և 8
ի սոյն կամիմ զքեզ հաստատուն լինել. զի փոյթ ա-
րասցեն բարեաց գործոց վերակացու լինել հաւատա-
ցեալքն

զի որ հակառակորդն է, յա՛՛.. զմէնջ ասել չարութիւն:
(12) Ոմանք. Որ խրատէ զմեզ, զի ուրացցուք զամպարշտութիւն, և զաշխարհական ցանկութիւն.. կեցցուք յաշխարհի: (13) Յոմանս ո՛չ է. Փրկչին մերոյ Յսի: (14) Ոմանք. Որ ետ զանձն իւր վ՛՛.. գործոց բարութեանց: (15) Ոմանք. Խօսեաց, մխիթարեա:
ԳԼ. Գ. (2) Ոմանք. Անկռիւ լինել.. առ ամ մարդ ցու՛՛: (3) Ոմանք. Էաք էաք և մեք երբեմն ան՛՛.. չարութեամբ և նախան՛՛.. ատեցեալք զմիմեանս: (4) Ոմանք. Քաղցրութիւն ի մարդա՛՛: (5) Ոմանք. Իւրում ողորմութեամբն.. աւազանին վերստին ծննդեանն՝ և նորոգման հոգւոյն: (7) Ոմանք. Շնորհօք լիցուք ժա՛՛.. կենացն յաւիտենից: (8) Ոմանք. Արասցեն գործոց բարեաց հաւատացելոցն յԱծ, զի այն է:

Digitized by Google

ցեալքն յԱծ. զի այն է բարի և օգտակար մարդկան:
9 * Այլ յիմարութեան խնդիրս՝ և զազգահամարութիւնս, և զը- Զ
հէս, և զօրինական կռիւս 'ի բաց մերժեսջիր. զի ա-
10 նօգուտք են՝ և սնոտիք: * Յաւանէ հերձուածողէ յետ
11 միանգամ և երկիցս խրատելոյ՝ հրաժարեսջիր. * գի-
տասջիր զի թիւրեալ է այնպիսին, և մեղանչէ ան-
12 ձամբ զանձն դատապարտեալ: * Այլ յորժամ յղեցից
առ քեզ զԱրտեմայ, կամ զՏիւքիկոս, փութասջիր գալ
առ իս 'ի Նիկոպօլիս. զի անդ եդի 'ի մտի ձմերել:
13 * և զԶենոն՝ զօրէնսգէտն զայիր՝ և զԱպօղոս՝ փու-
14 թով առաքեսջիր, զի մի ինչ պակասիցէ նց: * Ուս-
ցին և մերքն եւս՝ բարեաց գործոց վերակացուք լինել
15 'ի պէտս կարեւորս. զի մի անպտուղք լինիցին: * Ող-
ջոյն տան քեզ որ ԸՆ իս են ամենեքին: Ողջոյն տուր սիրե-
լեաց մերոց հաւատովք: Շնորհք ԸՆ ձեզ ամենեսին:

Առ Տիտոս կրետացւոց եկեղեցւոյն առաջին ձեռնադրելոյ եպիս-
կոպոս, գրեցաւ 'ի Նիկոպօլսէ Մակեդոնացւոց: Տունք. ղէ:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Առ Փիլիմոն թղթոյն:

Այս թուղթս առաքի 'ի Հռովմէ. և է պատճառ թղթոյս՝
Ոնեսիմոս ծառայ Փիլիմոնի փախեաւ, և եկն առ
առաքեալն. և ձեռնեալ 'ի նմանէ՝ եղև առ նմա աշխատ 'ի պաշ-
տօնն: Վս այսորիկ գրէ առ Փիլիմոն վս նր զայս թուղթ. վասն
ցեալ 'ի նա զՈնեսիմոս, զի զծառայութեան ահեւ զնա ընդունեսցի,
ոչ իբրև զծառայ՝ այլ իբրև զեղբայր: Պատուիրէ և յայտ ըն-
դունել նմա օտարելոյ. և զի 'ի գալն իւր պատրաստեսցէ նմա օ-
թեվանս. և այսպէս կատարէ զթուղթն:

Գլուխք առ Փիլիմոն թղթոյն:

Ա. Գոհանալն Փիլիմոնի, և գովութիւն վասն նորին:
Բ. Յանձնարարութիւն Ոնեսիմայ ծառայի փախուցելոյ, և պատուէր
վասն նորին ընկալելոյ 'ի յիւրն հաւատոյն:

---

(9) Ոմանք. Կռիւսն 'ի բաց.. անօգուտք են, սնոտիք:
(10) Օրինակ մի. Եւ երկիցս խրատելոյ՝ հրաժարեսջիր:
(11) Ոմանք. Զանձն դատապարտէ: (12) Ոմանք. Զար-
տեմոն, կամ զՏիւքիկոս.. 'ի Նիկոպօլիս: (13) Ոմանք. Պա-
կասեսցէ նց: (15) Օրինակ մի ընդ ամենայն յաւելու. Ընդ
ձեզ ամենեսին. ամէն:

Digitized by Google

ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ,
ԵՒ ԱՌ ԱՐՔԻՊՊՈՍ ՍԱՐԿԱՒԱԳ.
ԵՒ ԱՌ ԱՊՓԻԱՍ։

ՊԱՒՂՈՍ ԿԱՊԵԱԼ ՅԻ- 1
սուսի Քրիստոսի, եւ Տիմոթէոս եղբայր. Փի-
լիմոնի սիրելւոյ՝ եւ գործակցի մերոյ,
* եւ Ապփեայ քեռ, եւ Արքիպպեայ զինուորակցի մե- 2
րոյ, եւ տանն քո եկեղեցւոյդ. * Շնորհք ընդ ձեզ եւ 3
խաղաղութիւն յԱյ Հօրէ մերմէ՝ եւ ՚ի Տեառնէ յՅէ Քսէ։
Ա * Գոհանամ զԱյ իմոյ յամենայն ժամ, յիշատակ առնելով յաղօթս 4
իմ վասն քո, * իբրեւ լուեալ զքո հաւատսն եւ զսէր, 5
զոր ունիս առ Տէր յՅս՝ եւ առ ամենայն սուրբս։ * Զի 6
հաղորդութիւն հաւատոցն քոց՝ ազդօղ լինիցի, գիտու-
թեամբ ամենայն բարութեան, որ ՚ի ձեզ է ՚ի Քս յՅս։ * Խնդու- 7
թիւն յոյժ ընկալայ, եւ մխիթարութիւն ՚ի վերայ սիրոյն
քո. զի գութք սրբոց՝ քեւ հանգուցեալ են եղբայր։
Բ * Վասն որոյ բազում համարձակութիւն ունիմ ՚ի Քս, 8
հրամայել քեզ զարժանն * վս սիրոյ։ մանաւանդ 9
թէ աղաչեմ իսկ այնպիսի լինել՝ որպէս եւ Պաւղոս ծե-
րացեալ, արդ՝ եւ կապեալ եւս յՅի Քսի։ * Աղաչեմ 10
զքեզ վասն որդւոյ իմոյ՝ զոր ծնայ ՚ի կապանս իմ, զՈ-
նեսիմոս. * որ երբեմն անպիտան էր քեզ. բայց արդ՝ 11
քեզ եւ ինձ պիտանի. * զոր յղեցի առ քեզ։ եւ դու՝ 12
զդա ընկալջիր, այսինքն է՝ զիմ աղիս։ * Զոր կա- 13
մէի առ իս արգելուլ, զի ընդ քո ունիցի ինձ սպաս
՚ի կապանս աւետարանին. * բայց առանց քո կամաց 14
ոչինչ կամեցայ առնել, զի մի բարիքդ քո ՚ի հարկէ լի-
նի-

---

* Այս գրեալքս՝ համաձայնք ձեռագրաց ունին զվերնագիրս, բայց յա-
ւելուածս. որ դնէ այս. Առ Փիլիմոն։ Բայց ներքոյ օրինակք գրեն.
Արքիպպոս սարկաւագուն. եւ առ Ապփիա. Թուղթ։
(1) Օրինակ մի. Պաւղոս առաքեալ յՅի.. Փիլիմոնի սի-
րելւոյ"։ Այլք ունին. Փիլիմոնի։ (4) Ոմանք. Յիշատակել
յաղ"։ (5) Ոմանք. Զհաւատն քո եւ զսէրն զոր։ (6) Ոմանք.
Ամ բարութեանց. կամ, բարուցն։ (7) Ոմանք. Ընկալայ,
եւ ուրախութիւն ՚ի վր սիրոյն քո.. քեւ են հանգ"։ (8) Օ-
րինակ մի. Ունիս ՚ի Քս։ (9) Ոմանք. Վս սիրոյն... այն-
պէս լինել։ (12) Օրինակ մի. Զոր առաքեցի քեզ։ եւ դու
զնա ըն".. աղիս։ (13) Ոմանք. Զոր կամեցայ առ իս։
(14) Ոմանք. Զոչինչ կամէ"... բարիքն քո.. լինիցի,

15 նիցեն, այլ կամաւ. * Եւ թերեւս վասն այնորիկ մեկ֊
նեցաւ առ ժամանակ մի, զի յաւիտենական ունիցիս զդա.
16 * մի եւս իբրեւ զծառայ, այլ 'ի վեր քան զծառայ, իբ֊
րեւ զեղբայր սիրելի. եթէ ինձ այսպէս, որչափ եւս ա֊
17 ռաւել քեզ մարմնով՝ եւ Տէր: * Եթէ զիս քեզ հաղորդ
18 համարեսցիս, ընկալ զդա իբրեւ զիս: * Եւ եթէ յան֊
ցեաւ ինչ իցէ՝ կամ պարտիցի, զայն ինձ համարեսջիր:
19 * Ես Պաւղոս գրեցի իմով ձեռամբ. ես հատուցից,
զի մի ասիցեմ քեզ՝ թէ. դու զանձն քո ինձ պարտիս:
20 * այո եղբայր՝ ես քո փոխանակ եղէց 'ի Տէր. հանգո
21 զաղիս իմ 'ի Քս: * Յուսացեալ 'ի հնազանդութիւն
քո գրեցի առ քեզ. քանզի գիտեմ թէ առաւել եւս
22 քան զոր ասեմդ՝ առնիցես: * Միանգամայն եւ պատ֊
րաստեսջիր ինձ վանս. քանզի յուսամ թէ աղօթիւք
ձերովք շնորհեցայց ձեզ: * Ողջոյն տայ ձեզ Եպափրաս
24 գերեկից իմ 'ի Քս Յս. * եւ Մարկոս, եւ Արիստարքոս,
25 եւ Դեմաս, եւ Ղուկաս՝ գործակիցք իմ: * Շնորհք
Տն Յսի ընդ ոգւոյդ ձերում:

Առ Փիլիմոնի եւ Ապփիա [illegible] Ոնեսիմոսեայ. եւ առ Արքիպպոս [illegible] [illegible] եկեղեցւոյն, գրեցաւ 'ի Հռովմէ 'ի ձեռն Ոնեսիմոսի ծառայի: Տունք. ԼԷ:

այլ կամաւ [illegible]: (16) Ոմանք. Քեզ՝ եւ մարմնով եւ Տէր. (17) Ոմանք. Եւ եթէ.. հաղորդ համարիս, կ՛, համա֊րեսցես: (18) Ոմանք. Եւ եթէ յանցուցեալ ինչ: (19) Ո֊մանք. Ես հատուցից քեզ.. եթէ եւ դու զանձն: (20) Ո֊մանք. Քո փոխան եղէց: (21) Օրինակ մի. Յուսացեալ եմ 'ի հնազանդութիւն քո, եւ գրեցի զայդ, զի գիտեմ թէ առաւել քան զոր ասեմն առնես: (21) Ոմանք. Գի֊տեմ եթէ... զոր ասեմքս առնիցես: (22) Ոմանք. Յու֊սացեալ եմ եթէ աղօթիւք: (25) Ոմանք յաւելուն. Տն [illegible] յՍի Քի.. ոգւոյդ ձերում. ամէն: * 'Ի վախճանի ոմանք. Եւ առ Ապփիա.. եւ առ Արքիպպոս:

* Առաջին յառաջք [illegible] Թղթոյս [illegible] այլ [illegible] [illegible] Եւթաղեայ. ըստ որս եւ այն է. Ընդօրինակեցան գիրքս այս ընդ կեսարացւոց օրինակաց, որ կան յարկեղս դրոց սրբոյն պամփիլեայ՝ իւրովք ձեռօք գրեալ:

* Որպէս ծանուցաք 'ի վեր անդր, օրինակս մեր [illegible] Թղթոյս Փիլիմոնի [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]:

Digitized by Google

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Յայտնութեան Յովհաննու :

Սիրոյ աշակերտին յովհաննու է գիրս՝ որ կոչի յայտնութիւն . [illegible]

[illegible]

Գլուխք Յայտնութեան Յովհաննու :

Ա. Յայտնութիւն [illegible] յովհաննու առաքելոյ, որ եղեւ [illegible] 'ի [illegible] :

[illegible]

Digitized by Google

Բ. Զի երեւէր այր 'ի մէջ ոսկի ճրագարանացն զգեցեալ պճղնաւոր ։
Գ. Թէ զինչ գրեաց առ հրեշտակն Եփեսացւոց եկեղեցւոյն ։
Դ. Զինչ է առ հրեշտակն Զմիւռնացւոց եկեղեցւոյն ։
Ե. Զինչ առ Պերգամոյ եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
Զ. Զինչ է առ Թիւատիրացւոց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
Է. Զինչ է առ Սարդիացւոց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
Ը. Զինչ է առ Փիլադելփեաց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
Թ. Զինչ է առ Լաւոդիկեցւոց եկեղեցւոյն հրեշտակն ։
Ժ. Վս̃ երեւելոյ նմա դրանցն երկնից եւ ձայն եւ լոյս երկնայնոյն ։
ԺԱ. Վս̃ գրոցն կնքելոյ, զոր ոչ կարաց բանալ յերկնայնոց ։
ԺԲ. Վասն կնքեալ գառինն, եւ որ 'ի կարգին է ։
ԺԳ. Լուծման առաջին կնքոյն ։
ԺԴ. Լուծման երկրորդ կնքոյն. եւ որ 'ի կարգին ։
ԺԵ. Լուծման երրորդ կնքոյն ։
ԺԶ. Լուծման չորրորդ կնքոյն, յորում եւ պատիժ ամպարշտաց ։
ԺԷ. Լուծման հինգ կնքոյն, եւ մարտիրոսն առ Ած̃ կոչումն ։
ԺԸ. Լուծման վեց կնքոյն, եւ հարուածն որ 'ի վախճանին ։
ԺԹ. Վասն փրկելոյն 'ի հարուածոց չորս հրեշտակացն, ՃԽԴ. հազարացն ։
Ի. Վս̃ անթիւ բազմութեան հեթանոսաց պայծառազգեստից առաջի Աթռ̃
ԻԱ. Լուծման եւթն կնքոյն, եւ բերուած խնկոյ աղօթից Ս̃րբոց ։
ԻԲ. Հարկանել զփողն առաջնոյ հրեշտակին, եւ թէ հուր եւ կարկուտ եւ արեան հեղեալ յերկիր ։
ԻԳ. Երկրորդին հարկանել տապալեցան որք 'ի ծովու շնչաւորք ։
ԻԴ. Երրորդին փողին տապալեցան ջուրք եւ գետք ։
ԻԵ. Չորրորդին փողել՝ խաւարեցան աստեղք ։
ԻԶ. Հինգերորդին փողելն՝ եւ մարախ բազմաձեւեր ։
ԻԷ. Վասն վեցերորդ հրեշտակին որ լուծանէ զԴ. 'ի վ̃րայ եփրա-
տայ զհրեշտակն ։
ԻԸ. Վասն հրեշտակին որ զգեցեալ զամպն եւ զծիածանին, եւ ըզ-
վախճան նշանակէր ։
ԻԹ. Զի զգրքոյն առ աւետարանիչն 'ի հրեշտակէն ։
Լ. Վասն Ենովքայ եւ Եղիայի ։
ԼԱ. Զի սպանեալ սուրբքն 'ի Նեռանէն՝ դարձեալ յառնեն ։
ԼԲ. Վասն եւթներորդ փողոյն հարման. եւ զի գովքն Ս̃րբոց զՍ̃րբ-
ոցն 'ի հանդերձեալ դատաստանին ։
ԼԳ. Վս̃ խռովութեան եկեղեցւոյ, որ խուսափանէ եւ որ 'ի յերկան նշանին ։
ԼԴ. Վասն յերկինս պատերազմին Ս̃րբոց հրեշտակին ընդ դեւս, եւ կոր-
ծանման սատանայի ։
ԼԵ. Զի ոչ դադարէ Սատանան 'ի հալածելոյ զեկեղեցի ։
ԼԶ. Վասն գազանին եւ տասն եղջերն, եւ եւթն գլխոյ նորին ։
ԼԷ. Վասն այլոյ մարգարէին ։ ԼԸ. Վասն անուան Նեռինն ։
ԼԹ. Վասն գառինն, եւ որոց ընդ նմա ՃԽԴ. հազարացն ։
Խ. Վասն հրեշտակին՝ որ երաշխաւոր լինէր հանդերձելոյ դա-
տաստանին ։
ԽԱ. Վասն հրեշտակին որ զանկումն բաբելոնի քարոզէր ։

ԽԲ. Զգաւազանաչափութիւնն հրեշտակին ընդունելն զնեան ։
ԽԳ. Զի նորեալն յամպս հնչէ զձայն երկիր գերընդանալ ։
ԽԴ. Վասն հրեշտակին՝ որ կթէր զչառանէնի այգին ։
ԽԵ. Վասն եւթն հրեշտակացն որ հարուածեն զմարդիկն նախ քան զպղնձման , եւ վասն տապանկեայ ծածկոյն ։
ԽԶ. Զի յառաջին ոսկեապատակին հեղմանն՝ եհաս հարուածք ամ_ պարզապոց ։
ԽԷ. Յերկրորդին՝ հարուածք 'ի ծովայինս ։
ԽԸ. Յերրորդին՝ գետք յարեան դարձան ։
ԽԹ. Չորրորդին՝ փանշին մարդիկ խորշակաւ ։
Ծ. Հինգն՝ զթագաւորութիւն գազանին խաւարեցուցանէ ։
ԾԱ. Վեցն՝ ճանապարհ տայ 'ի վերայ եփրատայ արեւելից թա_ գաւորացն ։
ԾԲ. Յեւթն՝ կարկուտ եւ շարժ 'ի վերայ մարդկան ։
ԾԳ. Եղոյց հրեշտակն աւետարանելով զաւանդին քաղաքն , եւ ըն_ կալուածն եւթն գլխոյ եւ տասն եղջերն ։
ԾԴ. Զի մեկնեաց հրեշտակն զխորհուրդ գազանին ։
ԾԵ. Վա՞ հրեշտակին որ զանկանելն բաբելոնի յայտնէր , եւ երկ_ նային ձայնն ճախուէլ ասէ 'ի քաղաքէն . եւ զի անցանէն վայել_ չութիւն քաղաքին ։
ԾԶ. Օրհնութեանն ՙեք երեքին աւելորդ 'ի կործանելն բա_ բելոնի ։
ԾԷ. Վա՞ խորհրդաւոր հարսանեաց գառինն եւ ընթրեաց ։
ԾԸ. Տեսանէ աւետարանիչն զԲան յերկինս բազմութ հրեշտակօք ։
ԾԹ. Զի 'ի գեհենն արկան նենգն եւ որք ընդ նմա ։
Կ. Զի կապեցաւ սատանայ 'ի խաւարութեան քան մինչ յղանգումն , եւ վասն հազար ամին ։
ԿԱ. Վասն պատերազմին բազմախաղաց անսայթաք զի խոտա_ վանդակացն ։
ԿԲ. Զի՞նչ առաջին յարութիւն , կամ զի՞նչ երկրորդ մահն ։
ԿԳ. Վասն գոգայ եւ մագոգայ ։
ԿԴ. Վասն նստելոյն յաթոռն , եւ համարակալաց յարուցն եւ դա_ տաստանին ։
ԿԵ. Վասն նոր երկնի եւ երկրի , եւ վերջինն ԵՄ ։
ԿԶ. Վասն աստուածային այնր որ յաթոռն նստէր ։
ԿԷ. Վասն հրեշտակին որ ցուցանէր նմա զնոր քաղաքն դրամբքն չափելով ։
ԿԸ. Վասն մաքուր գետոյն որ յաթոռոյն արտաքս հոսեցաւ ։
ԿԹ. Զի Աստուած է մարգարէիցն Տէր եւ Տէր հրեշտակաց ։
Հ. Զի արժանահաւատ է բանն աստուածոյս ։
ՀԱ. Զի ո՛չ հրամայեցաւ նմա կնքել . այլ քարոզել զգրեանս ։
ՀԲ. Զի եկեղեցի եւ որ 'ի նմա հոգին ընդունին զԳԻ յայտնու_ թեանս , եւ վասն անիծիցն որոց յաւելուած 'ի գիրս մատենին ։

ՑԱՑՏ

Digitized by Google

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ
ՍՐԲՈՅՆ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻ.

ԳԼ. Ա.

1 ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅԻ-
սուսի Քսի, 'ի ձեռն որոյ նա ած ցու-
ցանել ծառայից իւրոց՝ որ ինչ լինե-
լոց է վաղվաղակի. և նշանակեաց ա-
ռաքելով 'ի ձեռն հրեշտակի իւրոյ առ
2 ծառայ իւր յովհաննէս: * Որ վկայեաց զվկայութիւնբա-
նին այ, և զվկայութիւն յսի քսի զոր ետես. որ էր, և
3 որ լինելոցն էր յետ այնորիկ: * Երանի որ կարդա-
ցէ կամ լուիցէ զբանս մարգարէութեանս, և պահեսցէ
զոր 'ի սմա գրեալ է. զի ժամանակս մերձեալ է:
4 * 'Ի յովհաննէ առ եւթն եկեղեցիսն՝ որ են յասիայ,
շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ՝ յէէն՝ և որ էն՝
և որ գալոցն է, և յեւթն զօրութեանց հոգւոյն՝ որ է
5 առաջի աթոռոյն իւրոյ. * և յսէ քսէ հաւատարիմ
վկայէն, որ է անդրանիկ 'ի մեռելոց, և իշխան թա-
գաւորութեանց երկրի. որ սիրեաց զմեզ, և ելոյծ զկա-
6 պանս մեղաց մերոց արեամբն իւրով. * և արար ըզ-
մեզ

---

* 'Ի Մակագրին՝ ոմանք դնեն համառօտիւ. Յայտնութիւն սրբոյ յովհաննու ածաբանի:

Գլ. Ա. (1) Ոմանք. Որ լինելոց է... առ յովհաննէս ծռյ իւր: (2) Ոմանք. Վկայեաց զբանէն այ, և զվկայ-ութիւն Յի.. և որ էր: (3) Ոմանք. Երանի որ ընթեռ-նու զբանս մրգրէութեանս այսորիկ, և որ լսէ և պահէ. զոր ինչ 'ի սմա գրեալ է: (4) Ոմանք. Յովհաննէս առ եւթն.. որ յասիա... և խաղաղութի յէէն: (4) Ոսկան. Եւ եւթն հոգւոյն զօրութէ՝ որ է: (5) Ոմանք. Եւ 'ի յսէ քսէ... որ սիրեացն: (5) Ոմանք. Անդրանիկ 'ի մեռե-լոց: (6) Ոմանք. Իւրոյ. Նմա փառք և զօրութի յաւի

Digitized by Google

մեզ թագաւորս և քահանայս այ և հօր իւրոյ. որում
փառք և զօրութիւն՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն: * Ահաւասիկ գալոց է ընդ ամպս. և 7
տեսցեն զնա ամենայն աչք, և տեսցեն զնա ծագք
երկրի, և որք խոցեցին զնա՝ ամենեքեան յերկրի, և
կոծեսցին 'ի վերայ նր. այո՝ ամէն: * Ես եմ այբ, 8
և ես եմ քէ, ասէ տր այ, որ էն՝ և որ է՝ և որ գա-
լոցն է՝ ամենակալ: * Ես յովհաննէս եղբայրս ձեր և 9
հաւասարակից նեղութեան՝ և արքայութեան՝ և համբե-
րութեան որ 'ի քս յս. եղէ ես 'ի կղզւոջն որ անուանեալ
կոչի պատմոս՝ վն բանին և վն վկայութեան յսի քսի:
Բ * Եւ եղև յիս հոգի 'ի կիւրակէի աւուր, և լուայ 10
զձայն զհետ իմ զմեծ իբրև զձայն փողոյ՝ որ ասէր ցիս.
Ես եմ ալփա և օվ. առաջին և վերջին. * զոր տե- 11
սանես՝ գրեա 'ի գիրս, և տո՛ւր տանել յեւթն եկեղե-
ցիս՝ որ յեփեսոս, և 'ի զմիւռնիա, և 'ի պերգամոն,
և 'ի թիւատիրա, և 'ի սարդիկէ, և 'ի փիլադելփեա,
և 'ի լաւոդիկեա: * Եւ դարձայ տեսանել զձայնն՝ որ 12
խօսէր ընդ իս. և 'ի դառնալն իմում տեսի եւթն ճրագա-
րանս ոսկիս: * և 'ի մէջ եւթն ճրագարանացն նման 13
որդւոյ մարդոյ, զգեցեալ պատմուճան պճղնաւոր,
և գօտեւորեալ առ ստեամբքն գօտի ոսկեղէն. * և գը- 14
լուխ նր և հերքն իբրև զասր սպիտակ՝ և իբր զձիւն.
և աչք նր իբր բոց հրոյ. * և ոտք նր նմանեալ պղնձոյ 15
ծխեցելոյ 'ի մէջ հնոցի հրաշէկ. և ձայն նր իբրև զձայն
ջուրց

տեանս յաւիտենից: Ահաւ" : (7) Ոմանք. Ընդ ամպս երկնից, և տեսցեն զնա ամ աչք, և որք խոցեցինն, և կոծեսցին 'ի վր նր ամ ազգք երկրի, այո ամէն: (7) Բ։ոմն. Զնա ամ աչք: (8) 'Ի լատ". Ես եմ ալփայ և օվ. զոր ոմանք ասեն 'ի բնաբանէն, և սոքա 'ի լատ". գրեն այբ և քէ: (8) Ոմանք յաւելուն պատճառ երկեալ ասեն այսպէս. Ես եմ α, և ω, առաջին և վերջին, ասէ տր: (8) Ոմանք. Է՝ տր ամենակալ: (9) Ոմանք. Հաւասարակից վշտաց և արքայութե... ես 'ի կղզին որ կոչի պատմոս, վն բանին այ, և վկայութե: (10)(11) Ոմանք. Յաւուր կիւրակէի, և լուայ զկնի իմ ձայն մեծ իբրև զփողոյ ասելով. զոր տեսանես: (11) Ոմանք. Տանել առ եւթն եկեղեցիսն. յեփեսոս, և 'ի զմիւռ".. և 'ի թիւատիր, և 'ի սարդիս, և 'ի: (11) Ոմանք յաւելուն. Եկեղեցիսն որք են յասիա. յեփեսոս: (12) Ոմանք. Որ խօսէր ընդ իս... 'ի դառնալն իմ տե": (13) Ոմանք. Նման որդւոց մարդոց, զգեցեալ պճղնաւոր: (14) Ոմանք. Եւ հեր ոտ զասր... իբրև զբոց հրոյ: (14) Յօրինակին. Եւ ոտ զձեռն: (15) Ոմանք. Նր նման պղնձի ծխելոյ:

Digitized by Google

16 Ջուրց բազմաց : * Եւ ունէր յաջոյ ձեռին իւրում
աստեղս եւթն , և 'ի բերանոյ նր ելանէր սուր երկ-
բերանեան . և երեսք նր իբրև զարեգակն Ճառագայ-
17 թեամբ երևէին : * Եւ իբրև տեսի զնա՝ անկայ առ
ոտս նր իբրև մեռեալ . և եդ 'ի վերայ իմ զաջ իւր՝
և ասէ ցիս . մի երկնչիր , ես եմ առաջին , և ես եմ
18 յետին . * և ես եմ կենդանի՝ և էի ննջեալ որ մեռայ , և
եմ կենդանի . այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից . ամէն : Եւ ունիմ զփականս մահու և դժոխոց :
19 * գրեա զոր տեսանես՝ որ են , և որ յառաջ՝ և որ հան-
20 դերձեալ է լինել այս : * Զխորհուրդ եւթն աստե-
ղացդ՝ զոր տեսեր յաջու իմ , և զեւթն ճրագարանս
ոսկիս . եւթն աստեղքն՝ հրեշտակք եւթն եկեղեցեացն
են , և ճրագարանքն եւթն՝ եւթն եկեղեցիքն են :

ԳԼ. Բ.

1 Առ հրեշտակ եփեսացւոց եկեղեցւոյն գրեա . այսպէս Գ
ասէ կալողն՝ որ ունի զաստեղս եւթն յաջոյ
ձեռին իւրում , և շրջի 'ի մէջ եւթն աշտանակի ոսկ-
2 ւոյ : * Գիտեմ զգործս քո , և զվաստակս քո և զհամ-
բերութիւն քո . և զի ոչ բառնաս զչարս , և փորձեցեր՝
որ ասեն զինքեանս առաքեալս՝ և ոչ են , և հերքե-
3 ցես՝ և սուտս : * Եւ համբերեցեր , և վաստակեր վասն
4 անուան իմոյ՝ և աշխատեցար : * Այլ ունիմ առ քեզ ,
5 զի զսէրն քո զառաջին թողեր : * յիշեա այժմ ուստի
անկ-

---

(16) Այսինքն . Եւ ունէր յաջ իւր աստեղս եւթն , և 'ի բերանոյ նր սուր երկսայրի սրեալ ելանէր , և երեսք նր . . . երևէր : (17) Այսինքն . Նր ոտք զմեռեալ . . . և ասէ . մի երկնչիր , ես եմ առաջին՝ և ես եմ վախճան : (18) Այսինքն . Եւ ես եմ որ մեռայն , և աշխատութիւն կենդանի եմ յաւիտեանս յաւիտենից , և ունիմ : (19) Այսինքն . Զոր տեսանես , որ են և որ հանդերձեալ է լինել յետ այնորիկ : (20) Այսինքն . Եւթն աստեղն զոր տեսեր յաջոյ իմ , և զեւթն ճրագարանացն , եւթն աստեղքն եւթն եկեղեցեացն հրեշտակք են , և եւթն աշտանակքն եւթն եկեղեցիքն են :

Գլ . Բ . (1) Այսինքն . Առ հրեշտակս . . . այսպէս ասէ որ ունի զեւթն աստեղս յաջ իւր . . եւթն աշտանակաց ոսկւոյ : (2) Այսինքն . Տեսի զգործս քո , և զվաստակ և զհամբերութիւն , և զի ոչ կարես բառնալ զչարսն . և փորձեցեր զի ասեն զանձինս առաքեալս գոլ , և ոչ են . և գտեր 'զնս սուտս , և բարձեր զնս : Որ ասէ . Փորձեցեր զնս որք ասեն : (3) Այլ ածանց . . . Եւ վաստակեր վն իմ " : (4) Այսինքն . Զսէր քո զառաջինն :

անկեարն՝ և ապաշխարեա, և զառաջին գործսն քո արա․
ապա թէ ոչ՝ գամ ես վաղվաղակի, և շարժեցից զաշ-
տապանակս քո 'ի տեղւոջէ իւրմէ՝ եթէ ոչ ապաշխարես-
ցես։ * Այլ զայս ունիս՝ զի ատեցեր զգործսն նի- 6
կողայոսի, զոր ես ատեմ։ * Որ ունի ականջս լսե- 7
լոյ՝ լուիցէ զինչ ասէ Հոգին Սբ առ եկեղեցիս․ որ
յաղթէն՝ տաց նմա ուտել 'ի փայտէն կենաց որ է 'ի
մէջ դրախտին այ։

Դ * Եւ առ հրեշտակն զմիւռնացւոց եկեղեցւոյն գրեա․ 8
այսպէս ասէ անըսկիզբըն և անվախճանն, որ եղև մե-
ռեալ՝ և կենդանացաւ։ * Տեսի զգործս քո՝ և զնե- 9
ղութիւն և զաղքատութիւն, այլ աղքատութիւն քո՝ մեծու-
թիւն եղիցի․ և զհայհոյութիւն՝ որ ասէին զինքեանս հը-
րեայս գոլ, և չէին իսկ, այլ ժողովք սատանայի։ * Մի 10
երկնչիր՝ յոր որոց կամիս չարչարել․ ահա հանդերձէ
բանսարկուն արկանել 'ի ձէնջ 'ի բանտ, զի փորձիցիք,
և ունիցիք նեղութիւն աւուրս տասն․ լեր հաւատարիմ
մինչև 'ի մահ, և տաց քեզ զպսակն կենաց։ * Որ ու- 11
նի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ Հոգին Սբ ասէ առ եկե-
ղեցիս․ որ յաղթէ, ոչ անիրաւի յերկրորդ մահուանէն։

Ե * Եւ առ հրեշտակն՝ որ 'ի պերգամոնյ եկեղեցին, գրեա․ 12
այսպէս ասէ՝ որ ունի զսուսերն երկսայրի սրեալ։ * Տե- 13
սի զգործս քո, և զի բնակեալ ես ուր աթոռն է սա-
տանայի․ և ունիս զանուն իմ, և ոչ ուրացար զհա-
ւատս իմ յաւուրս յորում անթիպաս վկայն իմ հաւա-
տարիմ եղև․ զի վկայ է իմ հաւատարիմ ձմ հաւատա-
ցեալ, որ սպանաւ 'ի ձէնջ որ կայք՝ ուր սատանայ է
բնակեալ։ * Այլ ունիմ առ քեզ սակաւ․ զի կայ առ 14
քեզ վարդապետութիւն բաղաամու, որ ուսոյց զբա-
ղակ դնել գայթագղութիւն առաջի որդւոցն իսրայէլի,
ուտել նոցա զոհեալ՝ և պոռնկել։ * այսպէս և դու՝ 15
ունիս զվարդապետութիւն նիկողայեցւոց՝ զոր ես ա-
տեմ։

---

(5) Օրինակ մի ըստ ոսկանայ․ Զաշտանակս քո 'ի տեղւոջէ։
Իսկ այլք ամենայն հնագոյն ձեռագիրք ունին՝ զաշտապանակս քո։
(6) Ոսկան․ Զոր և ես ատեմ։ (7) Ոմանք․ Հոգին առ ե-
կե"․ ․ յաղթէ, տաց։ (8) Օրինակ մի․ Անսկիզբն և ան-
կատարածն, որ ե"։ (9) Ոմանք․ Եւ չեն իսկ, այլ ժո"։
Ոսկ ոսկան․ Եւ ոչ են, այլ ժողովք սա"։ (10) Ոմանք․
Ահա հանդերձեալ է բան"։ (10) Ոսկան․ Եւ ունի-
ցիք զնեղութիւն։ (11) Ոմանք․ Որ ունի ունկն լսելոյ․․
Հոգին ասէ։ (12) Ոսկան․ 'Ի պերգամայ եկեղեցւոյն։
(13) Ոմանք․ Եւ ուր բնակեալ ես, որ ա"։ (14) Ոմանք․
Ունիմ ասել առ քեզ․․․ բաղաամայ որ ուսոյցն։
(15) Ոմանք․ Զոր ես ատեմ։

Digitized by Google

16 տեառն : * Արդ՝ ապաշխարեա՛, ապա թէ ոչ՝ գամ
վաղվաղակի, և պատերազմեցայց ընդ նոսա սրով բե-
17 րանոյ իմոյ : * Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ
Հոգին ասէ առ եկեղեցիս. որ յաղթէ՝ տաց նմա ու-
տել 'ի մանանայէն թաքուցելոյ, և տաց նմա զգիրն
սրբութեան. և գրեալ անուն նոր 'ի գիրն, զոր ոչ ոք գի-
տէ, բայց միայն որ առնուն :
18 * Եւ առ հրեշտակն որ 'ի Թիւատրոյ եկեղեցւոյն՝ գրեա՛. Ջ
այսպէս ասէ որդին Այ, որոյ աչքն իբր են իբրև բո-
19 ցոյ հրոյ, և ոտք նորա նման պղնձոյ ծխելոյ : * Տեսի
զգործս քո, և զսէր, և զհաւատս, և զպաշտօն քո. համ-
բերութիւն. զի բազում է վաստակ քո վերջինն քան զա-
20 ռաջինն : * այլ ասեմ առ քեզ բազում. զի թողեր ըզ-
կինն զյեզաբէլ. որ ասէր զինքն մարգարէ, և ուսու-
ցանէր մոլորութիւն՝ զծառայս իմ՝ պոռնկել և ուտել
21 զզոհեալ : * և ետու նոցա ժամանակ ապաշխարել ըզ-
22 պոռնկութենէն իւրեանց՝ և ոչ ապաշխարեցին : * Ա-
հաւասիկ ես արկանեմ զնա 'ի հնոց, և զգործակիցս
իւր ընդ որս շնացան՝ 'ի նեղութիւնս մեծամեծս. եթէ
23 ոչ ապաշխարեսցեն 'ի գործոց իւրեանց : * և զորդիս
նոցա սպանից մահուամբ. և ծանիցեն ամ եկեղեցիք՝
թէ ես եմ որ քննեմ զերիկամունս և զսիրտս.
24 և տամ ձեզ իւրաքանչիւր ըստ գործոց իւրեանց : * Այլ
ձեզ ասեմ որք 'ի Թիւատիր էք, և ոչ ունիք զվարդա-
պետութիւն զայս. որ ոչ ծանեայք զխորս սատանայի
25 զոր խօսին. ոչ արկից զձեզ ծանրութիւն : * այլ զոր
26 ունիք պահեսջիք մինչև ես գամ : * Եւ որ յաղթէ՝ և
պահէ զգործս իմ մինչև ցվախճան, տաց նմա իշխա-
27 նութիւն 'ի վերայ ազգաց : * և հովուեսցէ զնոսա գաւա-
զանաւ երկաթեաւ, և իբրև զանօթ բրուտի փշրեսցէ
28 զնս : * որպէս և ես ընկալայ 'ի հօրէ իմմէ, և տաց
29 նոցա զաստղն առաւօտուն : * Որ ունի ականջս՝ լուի-
ցէ զինչ Հոգին ասէ առ եկեղեցիս :

ԳԼ. Գ.

1 Եւ առ հրեշտակ սարդիացւոց եկեղեցւոյն գրեա՛. Ի
այսպէս ասէ՝ որ ունի զեւթն հոգիսն Այ՝ և զեւթն
աս-

(17) Ոմանք. Որ ունի ականջս՝ լուիցէ : (17) Յօրինակին.
Ասէ առ եկեղեցին : (21) Ոմանք. Ապաշխարելոյ զպոռն-
կութե : (24) Ոսկան. Զխորհուրդս սատանայի զոր : (24) Ո-
մանք. խօսին, սակայն ոչ արկից զձեզ այլ ծանրութե :
(26) Ոմանք. Եւ որ պահէ զգործս : (28) Ոսկան. Եւ տաց
նմա զաստղն : (29) Ոսկան. Ականջս լսելոյ, լուիցէ :
Գլ. Գ. (1) Ոսկան. Եւ առ հրեշտակս սարդիկեցւոց

Digitized by Google

աստեղս. Գիտեմ զգործս քո, զի անուն կենդանւոյ ու-
նիս՝ և մեռեալ ես։ * Լեր արթուն, և հաստատեա 2
զմնացեալսն՝ զի հանդերձեալ են մեռանել. քանզի ոչ
գտի զգործս քո կատարեալ առաջի Այ։ * Արդեւք 3
յիշեա՛ թէ որպէս լուար, և պահեա՛, և ապաշխա-
րեա՛. ապա թէ ոչ զուարթնանաս՝ եկից որպէս գող.
և ոչ ոք իմանայ զգալուստ իմ առ քեզ։ * Ունիս սա- 4
կաւ մի զանուանս սարդիկեցւոցն, որք ոչ աղտեղացուցին
զհանդերձս իւրեանց. և շրջին ՚ի սպիտակս՝ որպէս
արժանի եղեն։ * Որ յաղթէ՝ սպիտակս զգեցցի պատ- 5
մուճանս. և ոչ ջնջեցից զանուն նր ՚ի դպրութենէն կենաց.
և խոստովանեցայց զանուն նր առաջի Հօր իմոյ՝ և ա-
ռաջի հրեշտակաց։ * Որ ունի ականջս լսելոյ՝ լուի- 6
ցէ զինչ ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։
Ը * Եւ առ հրեշտակն Փիլադելփեայ եկեղեցւոյն գրեա. 7
Այսպէս ասէ սուրբն, ճշմարիտն, որ ունի զփականս Դաւ-
թի. բանայ՝ և ոչ ոք է որ փակէ, և փակէ՝ և ոչ ոք
է որ բանայ։ * Գիտեմ զգործս քո. ահա ետու առա- 8
ջի քո դուռն բացեալ, զոր ոչ ոք կարէ փակել. զի
սակաւիկ ունիս զօրութիւն, և պահեցեր զբանս իմ, և
ոչ ուրացար զանուն իմ։ * Ահաւասիկ ես տամ քեզ 9
ի ժողովրդենէ սատանայի, որք ասեն զինքեանս հրեայս գոլ՝
և ոչ են, այլ ստեն. արարից զնոսա՝ զի եկեսցեն և
երկիր պագցեն առաջի ոտից քոց, և ծանիցեն զի ես
սիրեցի զքեզ։ * Զի պահեցեր զբան համբերութեան ի- 10
մոյ, և ես պահեցից զքեզ ՚ի ժամ փորձութեան այն. որ
հանդերձեալ է գալ յամենայն աշխարհ փորձել զբը-
նակեալս յերեսս երկրի։ * Ահա գամ վաղվաղակի, 11
կալ զոր ունիսդ՝ զի մի ոք առցէ զպսակ քո։ * Որ 12
յաղթէ՝ արարից զնա սիւն տաճարի Այ իմոյ, և ար-
տաքս այլ մի ելցէ. և գրեցից ՚ի վերայ նր զանուն Այ ի-
մոյ, և զանուն քաղաքի Այ իմոյ՝ զնորն երուսաղէմի, որ
իջանելոց է յերկնից յԱյ իմոյ. և անուն նր նոր։ * Որ 13
ունի ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։
* Եւ

ե՛։ (3) Ոմանք. Պահեա և ապաշխարեա։ (4) Ոմանք. Որ ունիս սակաւ մի։ (4) Օրինակին. Զանուն սարդացւոցն։ Այլ ոմանք. Սարդիկեցւոցն։ (5) Ոմանք. Խոստովանեցայց զան՛ւ։ (5) Ոմանք. Հրեշտակաց նր։ (6) Ոմանք. Ականջս՝ լուիցէ։ (7) Ոմանք. Առ հրեշտակն եկեղեցւոյն Փիլադելփեայ գրեա՛։ (7) Ոմանք. Սուրբ և ճշմարիտն։ (7) Բնաւին. Բանայ, և ոչ ոք է։ (8) Ոմանք. Զի սակաւ զօրութիւն ունիս, և պահեցեր զբանս իմ։ Այլ ոմանք. Զի սակաւ է զօրութիւն քո։ (12) Ոմանք. Յերկնից յԱյ իմոյ, և անուն իմ նոր։

14 * Եւ առ հրեշտակն լաւոդիկեցւոց եկեղեցւոյն գրեա. Թէ
այսպէս ասէ ամէնն՝ վկայն հաւատարիմ և ճշմարիտ,
15 սկիզբն սկզբան արարածոց Այ։ * Գիտեմ զգործս քո՝
զի ոչ ցուրտ ես՝ և ոչ ջերմ. պարտ էր քեզ ցուրտ լի-
16 նել՝ և կամ ջերմ։ * Այլ դու գաղջ ես՝ և ոչ ջերմ և
ոչ ցուրտ, հանդերձեալ եմ փսխել 'ի բերանոյ իմմէ։
17 * Զի ասես. մեծատուն եմ՝ և մեծացայ, և ոչ ինչ
կարօտ եմ. և ոչ գիտես՝ եթէ դու ես ողորմելին և
18 Թշուառ, և աղքատ, մերկ և կոյր։ * Արդ՝ ես խորհըր-
դականից եղեց քեզ, առ գնեա յինէն ոսկի փորձեալ 'ի
հրոյ՝ զի մեծասցիս, և հանդերձս սպիտակս՝ զի զգե-
ցցիս, զի մի երեւեսցի ամօթալի մերկութիւն քոյ.
19 և դի՛ր դեղ յաչս քո՝ զի տեսցես։ * Ես՝ զոր սիրեմ,
յանդիմանեմ և խրատեմ. նախանձեաց այժմ, և ապաշ-
20 խարեա։ * Ահաւասիկ կամ ես առ դրուրս և բախեմ.
եթէ ոք լուիցէ ձայնի իմում՝ և բանայցէ զդրունս,
մտից առ նա՝ և ընթրիս արարից առ նա, և նա ընդ
21 իս։ * Որ յաղթէ՝ տաց նմա նստել ընդ իս յաթոռ
իմ, որպէս և ես յաղթեցի՝ և նստայ յաթոռ հօր ի-
22 մոյ։ * Որ ունիցի ականջս՝ լուիցէ զինչ ասէ հոգին
առ եկեղեցիս։

ԳԼ. Դ.

1 Եւ յետ այսր ամի տեսի՝ և ահա դրուռն երկնից բա- Ժ
ցեալ էին, և ձայն փողոյն առաջնոյ զոր լուայ՝
խօսէր ընդ իս և ասէր. Ել այսր՝ և ցուցից քեզ զինչ
2 լինելոց է յապա ժամանակս։ * Եւ ժամանեալ յիս
3 հոգին. և տեսի աթոռ մի՝ զի կայր յերկինս։ * Եւ 'ի
վերայ աթոռոյն նստեալ նման տեսլեան ականց, յասպ-
4 իսոյ և սարդիոնի։ * Եւ քահանայք շուրջ զաթոռովն՝
նմանք տեսլեան զմրըխտի. և շուրջ զաթոռովն՝ ա-
թոռք քսան և չորք, և 'ի վ̃ր աթոռոցն նստէին քսան
և չորք երիցունք՝ զգեցեալ հանդերձս սպիտակս, և
'ի

(14) Ոսկան. Եւ առ հրեշտակն լա''... և ճշմարիտ, որ է սկիզբն արարածոց։ (17) Ոմանք. Եւ ոչ ինչ կարօտ եմ։ (20) Ոսկան. Առ դուրս քո և բաղխեմ''։ (20) Ոմանք. Եւ բանայ զդրունս։ (21) Ոսկան. Յաթոռս իմ։ (21) Ոմանք. Որպէս ես յաղթեցի։ (22) Ոմանք. Որ ունի ականջս լսելոյ լուիցէ, զինչ հոգին ասէ։
ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք. Եւ յետ այսորիկ տեսի... փողոյն զոր լուայ զառաջինն խօ''... լինելոց է առ յապայն։ (2) Ոմանք. Եւ վաղվաղակի եղէ ես հոգւով, և ահա աթոռ անդ յերկինս։ (3) Ոմանք. Եւ յաթոռն նստեալ նմանութիւն տեսութե ականց յասպ''։ (4) Ոմանք. Պսակս

Digitized by Google

'ի գլուխս իւրեանց պսակս ոսկիս: * Եւ յաթոռոյ ան- 5
տի ելանէին փայլատակմունք և ձայնք և որոտմունք.
և եւթն լամբարք հրոյ բորբոքելոց առաջի աթոռոյն,
որ են եւթն հոգիքն Այ: * Եւ էր առաջի աթոռոյն 6
ծով ապակեղէն՝ նման սառնապակւոյ սառին, և 'ի մէջ
աթոռոյն չորք կենդանիք՝ և լի էին աչօք առաջոյ և
յետոյ: * Եւ էր կենդանին առաջին նման առիւծու, 7
և երկրորդ կենդանին նման զուարակի, և երրորդ կեն-
դանին երեսս մարդոյ, և չորրորդ կենդանին նման
արծուոյ թռուցելոյ: * Եւ չորից կենդանեացն էին 8
միոյ միոյ 'ի նոցանէ վեց թևք շուրջանակի, և 'ի ներ-
քոյ լի էին աչօք, ոչ հանգչէին՝ ոչ զտիւ և ոչ զգի-
շեր՝ ասելով. Սբ Սբ Սբ, Սբ Սբ Սբ, Սբ Սբ Սբ, Տր ած
ամենակալ՝ որ էն և էն, և որ գալոց ես: * Եւ յոր- 9
ժամ տային կենդանիքն փառս և պատիւ և գոհութիւն
նստելոյն 'ի վերայ աթոռոյն՝ կենդանւոյն յաւիտեանս
յաւիտենից: * և գնէին զպսակս իւրեանց առաջի ա- 10
թոռոյն ասելով. * արժանի ես Տր ած մեր Սբ՝ առ- 11
նուլ փառս և պատիւ և զօրութիւն, զի դու ստեղծեր զամ.
և 'ի կամս քո ստեղծան՝ և կան հաստատուն:

ԳԼ. Ե.

ԺԱ Եւ տեսի 'ի ձեռս աջոյ՝ որ նստէր 'ի վերայ աթո- 1
ռոյն գիրք՝ գրեալ ներքոյ և արտաքոյ, և կնքեալ
եւթն կնքով: * Եւ տեսի հրեշտակ մի զօրաւոր՝ զի 2
քարոզէր 'ի ձայն մեծ. ով է արժանի բանալ զգիրքս՝
և

ոսկեղէնս: (6) Ոմանք. Եւ առաջի աթո''.. ապակեղէն
'ի նմանութիւն սառի''.. և 'ի մէջ աթոռոյն և շուրջ զա-
թոռովն չորք կենդանիք լի աչօք յետոյ և առաջոյ:
(7) Ոմանք. Ունէր երեսս: (8) Ոմանք. Վեց թևք շուրջ
լցեալ աչօք. և ոչ հանգչէին ..յասելոյ, ևն: (8) Ոմ-
նան ձայն ըստ լատինականին ունի Երիցս Սբ, առ ոմն գրչա-
գիրս համաձայն ընթերցուածոյն օրինակաց յունաց դնէին իններս
Սբ: (9) Ոմանք. Կենդանիքն զպատիւ և զգոհութիւն...
յաւիտենից, ամէն: (10) Ոմանք յաւելու. * Անկանէին
փառս և չորք Երիցսունքն առաջի նստելոյն յաթոռն և երկիր պա-
գանէին կենդանւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. և դնելով զպսա-
կս իւրեանց''. որ պակասի յոմն գրչագիրս մեր: (10) Ոմանք.
Եւ դնելով զպսա''.. աթոռոյն՝ ասէին: (11) Ոմանք. Ար-
ժան է քեզ Տր ած.. զփառս և զպատիւ.. զի դու
ստացար զամ, և 'ի քո կամացդ. ստեղ'':
ԳԼ. Ե. (1) Ոմանք. Եւ տեսի յաջու ձեռին որ նստէր
յաթոռն զի ունէր գիրք գրեալ: (2) Ոմանք. Ձայնիւ
մեծաւ և ասէր, ով է որ''.. զգիրքդ.. զկնիքս դորա:

Digitized by Google

3 և լուծանել զկնիքս նր̃ ։ * Եւ ոչ ոք կարէր՝ ոչ ՚ի յերկինս
և ոչ յերկիր, և ոչ ՚ի ներքոյ երկրի՝ բանալ զգիրքն,
4 զի ոչ տեսանել զնա ։ * Եւ ես լայի ուժգին՝ զի ոչ ոք գը-
5 տաւ արժանի բանալ զգիրքն և հայել ՚ի նա ։ * Եւ մի
յերիցանցն ասէ ցիս ․ մի լար, ահաւասիկ յաղթեաց
առեւծն յազգէն յուդայ յարմատոյն դաւթի՝ բանալ
զգիրքն՝ և լուծանել զեւթն կնիքսն նորա ։
6 * Եւ տեսի ՚ի մէջ աթոռոյն և ՚ի մէջ չորից կենդա- ԺԲ
նեացն, և ՚ի մէջ երիցանցն՝ գառն կայր զենեալ, որ
ունէր եւթն եղջեւրս, և աչս եւթն՝ որ են եւթն հո-
7 գիքն այ̃ ․ որ են առաքեալ ընդ ամ̃ երկիր ։ * Եւ եկն
ընկալաւ յաջոյ ձեռանէ նր̃՝ որ նստէր ՚ի վերայ աթո-
8 ռոյն ։ * Եւ յորժամ առ զգիրն, չորք կենդանիքն և
քսան և չորք երիցունքն անկանէին առաջի գառինն ․
և ունէին իւրաքանչիւր քնար՝ և բուրվառ ոսկի լի
9 խնկով, որ է աղօթք սրբոց ։ * Եւ օրհնէին Երգս նորս
և ասէին ․ արժանի ես առնուլ զգիրդ՝ և բանալ զկ-
նիքս դորա, զի զենար՝ և գնեցեր զմեզ այ̃ արեամբդ
քով՝ յամ̃ ազգաց և ՚ի լեզուաց և ՚ի ժողովրդոց հեթա-
10 նոսաց ։ * Եւ արարեր զսոսա այ̃ մերոյ թագաւորս և
11 քահանայս՝ թագաւորել ՚ի վերայ երկրի ։ * Եւ տե-
սի և լուայ զձայն հրեշտակաց բազմաց՝ որք կային
շուրջ զաթոռովն և զչորիւք կենդանեօքն և զքահա-
նայիւքն ․ և էր թիւն նց̃՝ բեւրք բեւրուց՝ և հազարք
12 հազարաց ․ * ասէին ձայնիւ մեծաւ ․ արժան է գառինդ
զենեալ առնուլ զմեծութիւն և զիմաստութիւն և զզօրութիւն և
13 զպատիւ և զփառս և զօրհնութիւն ։ * Եւ ամ̃ արարածք՝
որ են յերկինս և երկրի, և ՚ի ծովու և որ ՚ի նս̃՝ լուայ
զի ասէին ․ որ նստի յաթոռն՝ և գառինն՝ օրհնեալ բարձ-
րացեալ և փառաւորեալ յաւիտեանս յաւիտենից ։
* Եւ

---

(3) Ոմանք ․ Ոչ յերկինս և ոչ յերկրի ։ (3) Ոսկան ․ Բա-
նալ զգիրն, և ոչ նայել ՚ի նա ։ (4) Ոմանք ․ Եւ ողբային
բազումք զի ոչ ոք գտաւ արժանի բանալ զգիրքն և ըն-
թեռնուլ զնա, կամ տեսանել զնա ։ (5) Ոմանք ․ Եւ մի
ոմն յերիցանցն ասէ, մի ողբայք, ահաւ"․․ բանալ զգ-
իրքն և զեւթն ։ (6) Ոմանք ․ Եւ ՚ի մէջ աթոռոյն և
չորեց կեն"․․․ զենեալ, որոյ եւթն եղ"․․ այ̃ առա-
քեալ Է ։ (7) Ոսկան ․ Եւ եկն և կալաւ յաջոյ ։ (8) Ոս-
կան ․ Յորժամ էառ զգիրսն ․․․ որք են աղօթք սր" ։
(9) Ոմանք ․ Առնուլ զգիրսդ ․․․ և ՚ի ժողովրդոց հե-
թանոս" ։ (10) Ոմանք ․ Քհ̃նյս և Թգ̃ւրս Թագաւոր" ։ (12) Ո-
մանք ․ Եւ ասէին ձայնիւ մեծաւ, արժանի է ։ Ոսկ ոս-
կան ․ Որք ասէին ։ (13) Ոսկան ․ Եւ որք ՚ի ծովու ։ (14) Ո-
մանք յաւելուն ․ Նորա, և երկէր պագանէին նմա ։

Digitized by Google

* Եւ չորք կենդանիքն ասէին, ամէն. եւ երիցունքն ան- 14
կանէին առաջի նորա եւ երկիր պագանէին:

ԳԼ. Զ.

ԺԳ Եւ տեսի զի եբաց զմին 'ի կնքոցն, եւ լուայ 'ի միոյ 1
'ի չորից կենդանեացն իբրեւ զձայն որոտման՝ զի
ասէր՝ Թէ գամ: * Եւ տեսի՝ եւ ահա ձի սպիտակ, եւ 2
որ հեծեալն էր 'ի նմա՝ ունէր աղեղն. եւ տուաւ նմա
պսակ, եւ ել յաղթող զի յաղթեսցէ:
ԺԴ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երկրորդ, լուայ յերկրորդ 3
կենդանւոյն՝ զի ասէր, գամ: * Եւ ել այլ ձի կարմիր. 4
եւ որ հեծեալն էր 'ի վերայ նր՝ տուաւ նմա առնուլ
զխաղաղութի յերկրէ, զի զմիմեանս զենցեն. եւ տուաւ
նմա սուր մի մեծ:
ԺԵ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն երրորդ, լուայ յերրորդ 5
կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ Թէ գամ. եւ տեսի՝ եւ ահա ձի
սեաւ, եւ որ նստեալն էր 'ի վերայ նր՝ ունէր կշիռս 'ի
ձեռին իւրում: * Եւ լուայ ձայն 'ի միջոյ չորից կենդա- 6
նեացն. կապիճ մի ցորեան դենարի միոյ, եւ երեք կա-
պիճ գարի դենարի միոյ. եւ ձէթ եւ գինի մի՛ վնասեսցես:
ԺԶ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն չորրորդ, լուայ ձայն 'ի 7
չորրորդ կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ Թէ գամ: * Եւ տե- 8
սի՝ եւ ահա ձի չլորտոս (որ է պաւաղլախ): եւ որ նստէրն
'ի վր նր՝ ունէր զմահ, եւ դժոխք երթային զհետ նր.
եւ տուաւ նմա իշխանութի չորրորդ մասին աշխարհի սա-
տակել սրով եւ սովով եւ մահուամբ՝ եւ գազանօք երկրի:
ԺԷ * Եւ յորժամ եբաց զկնիքն հինգերորդ՝ տեսի 'ի ներ- 9
քոյ սեղանոյն զհոգիս ամ մարդկան կնքեալ վն բա-
նին այ՝ եւ վն վկայութե նր զոր ունէին: * Որք ասէին 10
ձայնիւ մեծաւ. մինչեւ յե՞րբ տէր սբ եւ ճշմարիտ՝ ոչ դա-
տիս եւ խնդրես զվրէժ արեան մերոյ 'ի բնակչաց եր-
կրի: * Եւ տուաւ նց արկանելիս սպիտակս, եւ աս- 11
ցաւ նց զի հանգիցեն փոքր մի ժամանակ, մինչեւ լցցին
ծառ-

---

(14) Ոսկան յաւելու. Եւ փառն եւ չորք երիցունքն անկան՚՚.. երկիր պագանէին. կենդանւոյն յաւիտեանս յաւիտենից:
ԳԼ. Զ. (1) Օրինակ մի. Զի եբաց գառն զմին Է կնքոցն: (1) Ոմանք. Ասէր. գամ: (3) Ոսկան. Ասէր, գամ եւ տես. (4) Ոմանք.. Հեծեալն էր 'ի նմա... սուր մեծ: (5) Ոմանք. Ասէր գամ: Ուր Ոսկան. գամ եւ տես... ունէր կշիռս 'ի: (7) Ոսկան. Գամ եւ տես: (8) Ոմանք զանգա- նէն գնել 'ի բնաբանի, այլ 'ի լուսանցս նշե նշանակէն զբա- ցատրութի չլորտոսին, այլազգի բարբառոյ՝ պաւաղլախ, կամ, պօղլախ: (9) Ոմանք. Ամ մարդկան զենեալ վն: (10) Ոմանք. Որք ասէին 'ի ձայն մեծ: (11) Ոմանք. Փոքր մի

Digitized by Google

ծառայակիցք նոցա և եղբարք նոցա՝ որք հանդերձեալ
են կատարել իբրև զնոսա ։
12 * Եւ տեսի յորժամ եբաց զվեցերորդ՝ եղև շարժ- ԺԸ
ժումն մեծ, և արեգակն եղև սև իբրև զկապերտ
13 այծեայ, և լուսինն բոլորովին եղև արիւն ։ * և աս-
տեղք երկնից թօթափեցան ՚ի յերկիր, որպէս տերև
14 թզենւոյ զի ուժգին շարժիցի ՚ի հողմոյ ։ * և երկին
իբրև զմագաղաթեայ գիրս գալարեր ։ և ամ լերինք
15 և կղզիք ՚ի տեղւոյ իւրեանց շարժեցան ։ * Եւ թագա-
ւորք երկրի և իշխանք՝ հազարապետք և մեծամեծք
և զօրաւորք՝ և ամ ծառայք, և ամ ազատք՝ թաքու-
16 ցին զինքեանս յայրս և ՚ի ծերպս վիմաց ։ * և ասեն
լերանց՝ թէ անկերուք ՚ի վերայ մեր, և ցբլուրս՝ թէ
17 ծածկեցէք զմեզ ։ * զի եկն օր մեծ բարկութեն նորա ։
և ով կարէ կալ առաջի նորա ։

Գլ. Է.

1 Եւ յետ այնորիկ տեսի՝ չորս հրեշտակս զի կային ՚ի ԺԹ
չորս անկիւնս երկրի ։ և ունէին զչորս հողմս երկ-
րի՝ զի մի՛ շնչեսցէ հողմ ՚ի վերայ երկրի, և մի՛ ՚ի ծո-
2 վու՝ և մի՛ ՚ի ծառս ։ * Եւ տեսի այլ հրեշտակ զի ել
յարևելից, և ունէր զկնիք ած կենդանւոյ, և աղա-
ղակեաց ձայնիւ մեծաւ առ չորս հրեշտակսն՝ որոց ա-
3 ռեալ էր իշխանութի ապականել զերկիր և զծով ։ * և
ասէր ։ մի՛ մեղանչէք երկրի՝ մի՛ ծովու՝ մի՛ ծառոց, գա-
4 ղարեցէք մինչև կնքեսցուք զծառայս ած իմոյ ։ * Եւ լուայ
զթիւ կնքելոցն՝ հարիւր քառասուն և չորք հազար՝
5 կնքեալք յամ ազգէ որդւոցն Իէլի ։ * Յազգէն յուդայ՝ եր-
կոտասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն ռուբինի՝ երկո-
տասան հազար կնքեալ ։ Յազգէն գադայ՝ երկոտասան
6 հազար կնքեալ ։ * Յազգէն ասերայ՝ երկոտասան հա-
զար կնքեալ ։ Յազգէն նեփթաղիմայ՝ երկոտասան
հազար կնքեալ ։ Յազգէն մանասէի՝ երկոտասան հա-
7 զար կնքեալ ։ * Յազգէն շմաւոնի՝ երկոտասան հազար
կնք-

Ձեռ ։ (12) Յօրինակին ։ Զկնիքն վեցերորդն ։ (12) Ոս-
կան ։ Եւ ահա շարժումն մեծ եղև ։ (12) Ոսկան ։ Զկա-
պերտ այծեաց ։ (12) Բ ձե ։ իբրև արիւն ։ (13) Ոսկան ։
Ուժգին հնչեսցի ՚ի հողմոյ ։ (14) Ոսկան ։ Եւ երկինք
իբրև ։ (16) Ոսկան յաւելու ։ Զմեզ յերեսաց նստելոյն ՚ի վե
աթոռոյն, և ՚ի բարկութենէ գառինն ։ Զի եկն ։
Գլ. Է ։ (3) Ոսկան յաւելու ։ Եւ ասէ մի՛ մեղ՛՛ ... զծառայս
ած իմոյ ՚ի ճակատս նոցա ։ (3) Ոսկան ։ Եւ մի՛ ծառոց ։ (4) Ո-
սկան ։ կնքելոցն զի էին հարիւր և քառա՛՛ ։ (4) Ոսկան ։
կնքեալք յամ ազգէ որդ՛՛ ։ (5)(6)(7)(8) Ոսկան ։ կնքեալք ։

Digitized by Google

կնքեալ ։ Յազգէն Ղևեայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։
Յազգէն Իսաքարայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։
* Յազգէն Զաբուղոնի՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։ 8
Յազգէն Յովսեփու՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։ Յազ-
գէն Բենիամինի՝ երկոտասան հազար կնքեալ ։
Ի * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ և ահա ժողովուրդ բազում 9
որոց ոչ գոյր թիւ, յամ՟ հեթանոսաց և յամ՟ ազգաց
և յամ՟ լեզուաց և յամ՟ ժողովրդոց, որք կային առա-
ջի աթոռոյն և առաջի գառինն՝ արկեալ զիւրեամբք
հանդերձս սպիտակս, և արմաւենիս ՚ի ձեռս իւրեանց ։
* աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէին ․ փրկութիւն այ՟ 10
մերոյ՝ որ նստի ՚ի վերայ աթոռոյն, և գառինն ։ * Եւ 11
ամ՟ հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, և զերիցամբքն,
և զչորիւք կենդանեօքն, և անկանէին յերեսս առաջի
աթոռոյն՝ և երկիր պագանէին այ՟, * ասելով ․ ամ՟ն ․ 12
օրհնութիւն և փառք և իմաստութիւն և գոհութիւն և պա-
տիւ և զօրութիւն և շնորհք տն՟ այ՟ մերոյ՝ յաւիտեանս
յաւիտենից ․ ամ՟ն ։ * Եւ ասէ ցիս մի յերիցանց ան- 13
ւի ․ սոքա որ զգեցեալ են զհանդերձս սպիտակս՝ ովք
են, և կամ ուստի՞ գան ։ * Եւ ասացի ցնա ․ տ՟ր՝ դու 14
գիտես ։ և ասէ ցիս ․ սոքա են որ գան ՚ի վշտաց մե-
ծաց, և լուացին զպարկանելիս իւրեանց՝ և սպիտա-
կացուցին արեամբ գառինն ։ * Վասն այնորիկ են ա- 15
ռաջի աթոռոյն այ՟՝ և պաշտեն զնա զտիւ և զգիշեր
՚ի տաճարի նորա ․ և որ նստի ՚ի վերայ աթոռոյն՝ բնա-
կեսցէ ՚ի նոսա ։ * ոչ քաղցիցեն, և ոչ ծարաւեսցեն, 16
և ոչըք մեղիցէ նոցա՝ ոչ արեգակն և ոչ տօթ ։ * և գառնն 17
՚ի միջոյ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա, և առա-
նորդեսցէ նոցա ՚ի կենաց աղբեւր ջրոյ կենդանւոյ ․
քանզի եհան այ՟ զամ՟ արտասուս յերեսաց նոցա ։

ԳԼ․ Ը․

ԻԱ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղև լռու- 1
թիւն յերկինս՝ որչ՟ կէս ժամու ։ * և տեսի հրեշ- 2
տակս եւթն, որ առաջի այ՟ կային ․ և տուաւ նոցա
եւթն փողս ։ * Եւ այլ հրեշտակ եկն եկաց առ սե- 3
ղանն, և ունէր խնկանոց ոսկի ․ և տուաւ նմա խունկ
բազում, զի մատուսցէ զաղօթս ամ՟ սրբոց ՚ի վերայ ոս-
կեղէն սեղանոյ առաջի աթոռոյն ։ * և ել ծուխ խնկ- 4
կոցն՝

---

(8) Յօրինակին Գիւտէր ․ Յազգէն յովսեփու երկոտասն հզր կնքեալ ։
(9) Ոմանք ․ Ոչ գոյր թիւս ։ (11) Ոսկան ․ կենդանեօքն,
անկանէին ։ (13) Ոմանք ․ Որ զգեցեալ են ։ (16) Ոմանք ․
Եւ ոչ ծարաւեսցին ։ (17) Ոմանք ․ Արտասուս յաչաց նց՟ ։
Գլ․ Ը․ (3) Ոմանք ․ Եկն և եկաց առ ։ (3) Ոսկան ․ Առա

Digitized by Google

կոցն՝ աղօթք սրբոց 'ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի
5 այ : * և էառ հրեշտակն զխնկանոցն 'ի հրոյ սեղանոյն ,
և արկ զնա յերկիր · և եղև որոտմունք և ձայնք և փայ-
6 լատակունք և շարժումն մեծ : * և եւթն հրեշտակքն
որ ունէին եւթն փողս՝ պատրաստեցին զինքեանս առ
'ի հարկանել :
7 * Եւ առաջին հրեշտակն եհար զփողն , և եղև կար- ԻԲ
կուտ և հուր , և արեամբ խառնեալ՝ և անկաւ յերկիր ,
և զերրորդ մասն երկրի այրեաց , և զերրորդ մասն ծա-
ռոց այրեաց , և զամենայն դալար խոտոյ այրեաց :
8 * Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց , և իբրև զլեառն ԻԳ
մի մեծ հրդեհեալ անկաւ 'ի ծով , և եղև երրորդ մասն
9 ծովու արիւն · * և սատակեցաւ երրորդ մասն ղաւ-
ղակաց , և որ ունէր շունչ կենդանի՝ ապականեցաւ :
10 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց , և անկաւ յերկնից ԻԴ
աստղ մի մեծ՝ բորբոքեալ իբրև զլամբար , և անկաւ
11 յերրորդ մասն գետոց և աղբերաց · * և էր անուն աս-
տեղն դառնութիւն · և բազումք մեռան 'ի դառնութենէ ջուրցն :
12 * Եւ չորրորդ հրեշտակն փողեաց , և վիրաւորէր եր- ԻԵ
րորդ մասն արեգական՝ և երրորդ մասն լուսնի՝ և
երրորդ մասն աստեղաց · և խաւարէր երրորդ մասն
13 նոցա , և երրորդ մասն գիշերոյ նոյնպէս : * Եւ տե-
սի՝ և լուայ ձայն հրեշտակի թռուցելոյ 'ի մէջ երկ-
նից՝ զի ասէր 'ի ձայն մեծ , վայ վայ վայ՝ որ բնակեալ
են յերկրի · յորժամ լինիցի ձայն երեցն եւս փողոց , զոր
կամիցին հրեշտակքն հարկանել :

ԳԼ. Թ.

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէր · և տեսի զի աստղ ԻԶ
մի անկաւ յերկնից , և տուաւ նմա բանալի գբոյն
2 անդընդոց · * և ելանէր ծուխ 'ի գբոյն որպէս զծուխ հը-
3 նոցի մեծի · և խաւարեցաւ արեգակն և օդք : * Եւ
'ի գբոյն ելանէին մարախք 'ի յերկիր · և տուաւ նոցա
իշխան-

ջի աթոռոյն այ : (6) Յօրինակին · Ունէին եւթփողս :
(7) Ոսկան · Եւ ամ դալարի խոտ այրեցաւ : Այս հա-
տուած բանի չկայ առ մեզ : (9) Ոմանք · Երրդ մասն ղաւ-
ղակաց : (9) Ոսկան յաւելու · Ապականեցաւ , և երրդ
մասն նաւաց ընկղմեցաւ : (12) Ոմանք · Եւ չորրդ հրեշտակն
հարկանէր , և վիրաւ" : (12) Յօրինակին · Եւ խաւարէր
երրդ մասն նց : (12) Ոսկան · Մասն նց , և աւուր ոչ
լուսաւորէր մասն երրդ և գիշերոյ նոյնպէս : (13) Ո-
մանք · Լցի ձայն եւ երեքն փո" :
Գլ. Թ. (1) Ոմանք · Աստղ մի անկանէր յերկնից : (3) Ո-
մանք · Մարախ յերկիր ... խայթոց կարծի :

Digitized by Google

իշխանութիւն իբրև զխայթոցս կարճի . * Եւ տուաւ նց̃ 4
զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկրի, և մի՛ ամ̃ ծառոց . բայց
միայն մարդկա՛յ երկրայնոց, որ ոչ ունիցին զկնիք 'ի վր̃
ճակատու իւրեանց : * Եւ տուաւ նց̃ հրաման՝ զի մի՛ 5
սպանանիցեն զնս̃, այլ չարչարեսցեն զնս̃ ամիսս հինգ .
և չարչարանք նոցա իբրև զխայթոցս կարճի՝ որ հար-
կանիցէ զմարդ : * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ խնդրեսցեն 6
մարդիկ զմահ՝ և մի՛ գտցեն . և ցանկան մեռանել՝ և
փախիցէ 'ի նոցանէ մահ : * Եւ նմանութիւն մարախոյն՝ 7
նմանութի ձիոյ պատրաստելոյ 'ի պատերազմ . և 'ի վր̃
գլխոց նոցա իբրև զպսակ՝ նմանեա՛լ ոսկւոյ . և երեսք
նց̃ իբրև զերեսս մարդոյ . * Եւ հերք նոցա իբրև ըզ- 8
հե՛րս կնոջ . և ատամունք նց̃ իբրև զառիւծու : * Եւ 9
ունէին զրահս՝ իբրև զզրա՛հս երկաթի . և ձայն թևոց
նց̃ իբրև զձա՛յն կառավար ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն
'ի պատերազմ : * Եւ ունին ագիս ըստ նմանութե̃ կար- 10
ճի . և խայթո՛ց յագիս նոցա . և ունէին իշխանութի̃
չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ : * Եւ ունէին թագա- 11
ւոր 'ի վերայ իւրեանց զհրեշտակն զծովոց . և անուն
նորա եբրայեցերէն աղբադոն, որ կոչի 'ի հա՛յ բար-
բառ՝ կորուստ : * Ահաւասիկ վայ մի էանց, և վա՛յք 12
երկուք գալո՛ց են :

ԻԷ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն . և լուա՛յ 13
ձայն՝ 'ի չորից կենդանեաց որ էին առաջի սեղանոյն
ոսկւոյ . * զի ասէ՛ր ցհրեշտակն վեցերորդ որ ունէր ըզ- 14
փողն . լո՛յծ զչորս հրեշտակսն զկապեալս 'ի վերայ գե-
տո՛յն եփրատայ : * Եւ լուծան չորս հրեշտակքն պատ- 15
րաստեալք 'ի ժամ և յօր և յամիս և 'ի տարի, զի սպան-
ցեն զերրորդ մասն մարդկան : * Եւ համարք հեծելոց 16
զօրացն նց̃՝ բևրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց լուայ
զթիւ նց̃ : * Եւ տեսի ձիս 'ի տեսլեանն, և հեծեալս 17
'ի նս̃՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, և յակինթս հրդե-
հեալս ծծմբով . և գլուխք ձիոցն իբրև զգլուխս ա-
ռիւծուց . և 'ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր՝ և ծուխ
և

---

(4) Ոմանք . Մարդկան երկրայնոց . . Ճակատուց իւրեա'' : (6) Ոսկան . Եւ ոչ գտցեն . և ցանկասցին մեռանել : (7) Ոսկան . 'Ի նմանութի ձիոյ . . իբրև զպսակս : (8) Ոմանք . Իբրև զառիւծուց : (9) Ոմանք . Իբրև զզրահս երկաթիս : (9) Ոսկան . Կառավարաց ձիոց : (10) Ոմանք . Եւ ունէին ագիս : (10) Ոսկան . Նմանութե կարճաց : (11) Ոսկան . Եւ ունէին զթագաւոր 'ի վր̃ : (11) Ոմանք . Աղգաբոնն, որ կո'' : (12) Ոմանք . Երկու գալոց են : (13) Ոմանք . Որ են առաջի սե'' : (14) Ոսկան . Գետոյն մեծի եփրա'' : (15) Ոմանք . Լուծան չորք հրեշ'' :

Digitized by Google

18 և ծծումբ ։ * Եւ 'ի հարուածոցս յայսցանէ մեռաւ եր֊
րորդ մասն մարդկան՝ 'ի հրոյն և 'ի ծխոյն և 'ի ծծըմ֊
19 բոյն, որ ելանէր 'ի բերանոյ նց · * զի իշխանութիւն 'ի
բերանս է նց և յագիս նց, և ագիք նց նմանուն օձի ·
20 և ունէին գլուխս՝ որով սատակէին զնոսա ։ * Եւ
այլք 'ի մարդկանէ որ ոչ մեռան 'ի հարուածոցս յայս֊
ցանէ, ոչ ապաշխարեցին և ոչ դարձան 'ի գործոց ձե֊
ռաց իւրեանց, յերկրպագութենէ դիւաց և կռոց՝ յոս֊
կեղինաց և յարծաթեղինաց՝ և 'ի պղնձոյ և 'ի քարէ
և 'ի փայտէ, որք ոչ տեսանել կարեն՝ և ոչ լսել և ոչ
21 գնալ · * և ոչ ապաշխարեցին 'ի մարդասպանութենէ՝
և 'ի դեղատուութենէ, և 'ի պոռնկութենէ, և 'ի գողու֊
թենէ իւրեանց ։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկ֊ ԻԲ
նից՝ և զգեցեալ էր ամպ, և ծիածան 'ի գլուխ նր ·
և երեսք նր իբրև զարեգակն, և ոտք նր որպէս սիւն
2 հրոյ ։ * Եւ ունէր 'ի ձեռին իւրում գրքոյկ մի բա֊
ցեալ · և եդ զոտն իւր զաջ 'ի վերայ ծովու, և զձախն
3 'ի վերայ երկրի ։ * և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ գո֊
չեաց իբրև զառեւծ · և յորժամ աղաղակեաց՝ խօսե֊
4 ցան եւթն որոտմունք յիւրեանց ձայնս ։ * Եւ յորժամ
խօսեցան եւթն որոտմունքն՝ կամէի գրել · և լուայ
ձայն յերկնից՝ զի ասէր, կնքեա զոր խօսեցան եւթն
5 որոտմունքն՝ և մի գրեր ։ * Եւ հրեշտակն զոր տեսի՝
որ եդ զոտն իւր 'ի վերայ ծովու և զմեւսն 'ի ցամա֊
6 քի, համբարձ զձեռն իւր զաջ յերկինս · * և երդուաւ
'ի կենդանին յաւիտենից, որ հաստատեաց զերկինս՝
և որ 'ի նմա, և զերկիր և որ 'ի նմա · զի ոչ եւս կայ
7 այլ ժամանակ · * այլ յաւուրս ձայնի եւթներորդ
հրեշտակին՝ յորժամ հարցէ զփողն, կատարեսցի խոր֊
հուրդն այ՝ որ աւետարանեցաւ 'ի ծառայից իւրոց
մարգարէից ։

* Եւ

---

(19) Ոսկան · 'Ի բերանս նց է ։ (20) Յօրինակին գրչեր · Եւ
այլք 'ի մարդկանէ որ ։ (20) Ոսկան · Եւ ոչ ապաշխա՛՛ . . . և
'ի պղնձոց և 'ի քա՛՛ ։ (21) Ոմանք · Եւ 'ի դեղատուութենէ ։
Գլ. Ժ. (1) Ոմանք · Իբրև զսիւն հրոյ ։ (2) Ոսկան · Գր֊
կոյկ մի ։ (3) Ոմանք · Եւ գոչեաց իբրև . . . յիւրեանց
ձայնսն ։ (5) Ոսկան · Եւ զհրեշտակն զոր տե՛՛ ։ (5) Ո֊
մանք · Եւ զմիւսն 'ի վր ցամաքի ։ (6) Ոմանք · Զերկինս,
և զորս 'ի նմա, և զերկիր և զոր 'ի նմ ։ Որ ոսկան · Եւ
զերկիր և զորս 'ի նմ է ։ (7) Ոմանք · Եւթներորդի հրեշ֊
տակին յորժամ հարկանէ զփողն ։ (7) Ոսկան · Որ աւե֊

Digitized by Google

ԺԹ * Եւ ձայնն զոր լուայ յերկնից՝ դարձեալ խօսեցաւ 8
ընդ իս՝ եւ ասէ. Երթ առ զգրքոյն՝ զոր ունի հրեշ-
տակն բացեալ ՚ի ձեռին իւրում, եւ կայ ՚ի վերայ ծովու
եւ ցամաքի: * Եւ ես երթեալ առ հրեշտակն՝ խնդ- 9
րեցի ՚ի նմանէ. եւ ասէ ցիս, առ զայս՝ եւ կեր զդա,
եւ դառնացուսցէ զորովայն քո. այլ ՚ի բերան քո է քաղցր
իբրեւ զմեղր: * Եւ առի զգրքոյն բացեալ ՚ի հրեշ- 10
տակէն՝ եւ կերայ զնա. եւ էր ՚ի բերան իմ ոպ̃ մեղր. եւ
յորժամ կերայ, դառնացաւ յորովայն իմ: * Եւ ասէ 11
ցիս. Հասանէ քեզ դարձեալ մարգարէանալ ՚ի ժողո-
վուրդս՝ եւ ՚ի լեզուս եւ ՚ի թագաւորս երկրի:

ԳԼ. ԺԱ.

Եւ տուաւ ինձ եղէգն նման գաւազանի. եւ կայր 1
հրեշտակն՝ եւ ասէր ցիս. արի եւ չափեա զտաճարն
Այ̃ եւ զսեղանն՝ եւ զերկրպագուսն որ ՚ի նմա: * Եւ 2
զգաւիթն որ արտաքոյ տաճարին՝ թող զնա՝ եւ մի չա-
փեր. զի տուեալ է զնա հեթանոսաց. եւ զքաղաքն սր̃
կոխեսցեն ամիսս քառասուն եւ երկուս:
Ի * Եւ տաց երկուց վկայից իմոց՝ եւ մարգարէասցեն ա- 3
ւուրս հազար երկերիւր եւ վաթսուն՝ զգեցեալ քուրձ:
* Սոքա են երկու ձիթենիքն՝ եւ երկու ճրագք, որ 4
կան առաջի Տն̃ յերկրի: * Եւ որք կամիցին վնասել 5
նց̃, հուր ելցէ ՚ի բերանոյ նոցա՝ եւ կերիցէ զթշնամիս
նց̃. եւ որք կամիցին մեղանչել նց̃՝ այսպէս սպանանել-
ցին: * Սոքա ունին իշխանութիւն փակել զերկինս՝ զի 6
մի անձրեւեսցէ զաւուրս մարգարէութե̃ նոցա. եւ ունին
իշխանութի̃ ՚ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնս̃ յարիւն,
եւ հարկանել զերկիր յամ̃ հարուածս՝ քանիցս անգամ
եւ կամիցին: * Եւ յորժամ կատարեսցեն զամ̃ աւուրս 7
վկայութե̃ իւրեանց, յայնժամ գազանն որ ելանէ յանդն-
դոց՝ տացէ ընդ նս̃ պատերազմ, եւ յաղթեսցէ նց̃
եւ սպանցէ զնս̃: * Եւ դի նոցա անկեալ կայցէ ՚ի մէջ 8
հրապարակաց քաղաքին նց̃ մեծի, որ անուանեալ կո-
չի

տապանակաց ՚ի ձեռն ծովին իւրոյ մարգ՛՛: (8) Ոմանք. Եւ
ձայն զոր լու՛՛... զգրքոյկան զոր: (9) Ոսկան. ՚ի բերան
քո եղիցի քաղցր: (10) Ոմանք. Եւ կեր զնա... որո-
վայն իմ: (11) Ոմանք յաւելուն. ՚ի ժողովուրդս, եւ ՚ի հե-
թանոսս եւ ՚ի լեզուս:

Գլ. ԺԱ. (2) Ոսկան. Որ է արտաքոյ տա՛՛... տուեալ
է նա հեթա՛՛: (2) Ոմանք. Քառասուն եւ երկու: (4) Ո-
մանք. Առ̃ ՚ի յերկրի: (5) Ոմանք. Կամեսցին վնասել..
՚ի բերանոց նց̃: (6) Ոմանք. Մի անձրեւեսցի աւուրս:
(8) Ոսկան. Եւ դիք նց̃ անկեալք կայցեն ՚ի մէջ: (8) Ո-

չէ զատ հոգւոյն սոդոմ և եգիպտոս. ուր և Տէրն նոցա
9 խաչեցաւ: * Եւ տեսցեն զնա ամ ցեղք և ժողովուրդք՝
և ամենայն լեզուք և հեթանոսք. զի դի Նց անկեալ
կայցէ զերիս աւուրս, և ոչ տացեն թաղել 'ի գերեզ-
10 մանս զոսկերս Նց: * Եւ որ բնակեալ են յերկրի՝ ու-
րախ լինին և խնդան 'ի վերայ նոցա, մինչև ընծայս և
պատարագս տանել միմեանց. վասն զի սոքա երկոքեան
մարգարէքս չարչարեսցեն զբնակիչս երկրի:
11 * Եւ յետ երից աւուրց և կիսոյ՝ հոգի կենդանի յԱյ ԼԱ
մտցէ 'ի նոսա. և յարիցեն կացցեն 'ի վերայ ոտից իւր-
եանց. և ահ և երկեւղ մեծ անկաւ 'ի վերայ ամենե-
12 ցուն՝ որ տեսանէինն զնս: * Եւ լուայ զձայն մեծ՝ որ
ասէր ընդ նոսա. վերացարուք ելէք աստ. և վերացան ելին
յերկինս ամպով. և տեսին զնս թշնամիք իւրեանց:
13 * և 'ի ժամուն յայնմիկ շարժումն մեծ եղև. և տասնե-
րորդ մասն քաղաքին ընկղմեցաւ, և մեռան 'ի շարժմա-
նէն արք եւթն հազար. և յետ այնորիկ ահ մեծ եղև յա-
14 մենեսեան, և փառս տային Այ երկնաւորի: * Ահաւա-
սիկ վայն երկրորդ էանց, և վայն երրորդ գալոց է
վաղվաղակի:
15 * Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկանէր ըզ- ԼԲ
փողն, եղև ձայն յերկինս՝ և ասէ. եղև թագաւորու-
թիւն ամ աշխարհաց Տն մերոյ՝ և Քի իւրոյ. և թա-
16 գաւորեսցէ 'ի յաւիտեանս յաւիտենից: * Եւ
քսան և չորս երիցունքն որ նստէին յաթոռս իւրեանց
առաջի Այ, անկանէին 'ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ և
17 երկիր պագանէին Այ, և ասէին. * գոհանամք ըզ-
քէն Տր Այ ամենակալ՝ որ էն և էս, և առեր զզօ-
18 րութիւն քո մեծ, և թագաւորեցեր: * և հեթանոսք բար-
կացան, և եկն բարկութիւն քո, և ժամանակ մեռելոց՝
զի դատեսցին. և տաս վարձս ծառայից քոց մարգա-
րէից, և սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝ փոքունց
և մեծամեծաց, և ապականես զապականիչս երկրի:
19 * Եւ բացաւ տաճարն Այ որ յերկինս, և երևեցաւ ԼԳ
տապանակն Այ 'ի տաճարն իւր. և եղեն փայլատակ-
մունք

մանք. Քղքի Նց: (9) Բռմն. Եւ տեսցեն զնս Ամ: (9) Ոմ-
նան. Զի դիք Նց անկեալք կայցեն զերիս աւուրս և
կէս, և ոչ տայցեն թղ'': (10) Բռմն. Պտրգս տան տա-
նել: (11) Ոմանք. Անցուն որ տեսին զնս: (12) Ոմանք.
Եւ ելին յերկինս ամպովք.. Թշնամիք Նց: (15) Յո-
մանս այլս. Եւ Քի իւ'': (15) Ոսկան յաւելու. Յա-
ւիտենից. ամէն: (17) Ոսկան յաւելու. Եւ ես, և որ գա-
լոց էս, և առեր: (19) Ոսկան. Տապանակն Այ որ 'ի
տաճարի Նր, և եղեն ... և որոտմունք:

մունք եւ ձայնք եւ որոտմունք եւ շարժումն, եւ կար-
կուտ մեծամեծ:

Գլ. ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս․ կին մի արկեալ 1
զիւրեւ զարեգակն, եւ լուսին ՚ի ներքոյ ոտից նր․
եւ ՚ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղաց յերկոտասա-
նից: * Եւ էր յղի․ եւ ճչէր յերկնելն, եւ բազում վշտօք 2
մերձ էր ՚ի ծնանել: * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ եւ ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ եւ եղջեւրք տասն․ եւ ՚ի վերայ գլխոյ
նր եւթն խոյրք: * Եւ տուտն նորա քարշէր զերրորդ 4
մասն աստեղաց երկնից, եւ արկ զնս յերկիր․ եւ վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդին իւր՝ կլցէ զնա վիշապն:
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել 5
զամ հեթանոս գաւազանաւ երկաթեաւ․ եւ յափշտա-
կեցաւ որդին նորա առ ած, եւ առ աթոռ նորա: * Եւ 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր անդ նմա պատ-
րաստեալ տղ, զի կերակրեսցեն անդ աւուրս հազար
երկերիւր եւ վաթսուն:
ԼԴ * Եւ եղեւ պատերազմ յերկինս, միքայէլ եւ հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապին․ եւ վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք: * Եւ ոչ կարացին կալ ընդդէմ, եւ ան- 8
գի ոչ գտաւ նոցա յերկինս: * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բէեղզեբուղ եւ սա-
տանայ, որ մոլորեցոյց զամ աշխարհս երկրի․ եւ հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան: * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր․ արդ եղեւ զօրութիւն եւ փրկութիւն
եւ արքայութիւն այ մերոյ, եւ իշխանութիւն օծելոյ նր․ զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր զը-
նոցանէ առաջի այ՝ զտիւ եւ զգիշեր: * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, եւ բանիւ վկայութեան նր․
եւ ոչ հաճեցան ընդ վիշապին մինչեւ ՚ի մահ: * Վն այսո- 12
րիկ ուրախ լիջիք երկինք՝ եւ ամ որ բնակեալ էք ՚ի
նմա: Վայ երկրի եւ ծովու, զի անկաւ բանսարկուն
առ

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Արկեալ զիւրեւ: (1) Ոմանք. Պսակ յաստեղաց երկոտասանից: (3) Ոմանք. ՚Ի վր գլխոյ նր: (5) Ոմանք. Ծնաւ կինն որդի արու: (5) Ոսկան. Հանդերձեալ էր: (5) Յօրինակին պակաս. Եւ առ աթոռ նր: (10) Ոմանք. Որ չարախօսէրն: (10) Ոսկան. Այ ՚ի տուէ եւ ՚ի գիշերի: (11) Ոսկան. Ընդ վիշապին: (12) Ոսկան. Աքեան ոյք բնակեալ էք ՚ի նմա: (12) Ոմանք. Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամ:

Digitized by Google

առ ձեզ ; որ ունի զցասումն բազում . և կացցէ սա-
սակաւ մի ժամանակս :
13 * Եւ յորժամ ետես վիշապն թէ անկաւ յերկիր , ըղ- ԼԵ
14 հետ եղև կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու : * Եւ տուաւ
կնոջն երկու թևք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա-
պատ 'ի տեղի իւր . ուր կերակրէր անդ՝ ժամանակ և
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին : * և
եհեղ օձն 'ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մեսցէ զնա : * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն , և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 'ի բերանոյ իւրմէ : * Եւ ցասուցաւ վիշապն ընդ կնոջն ,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պա-
հէին զպատուիրանս այ , և ունէին զվկայութիւն յի :
18 * Եւ կայց 'ի վերայ աւազոյ ծովու :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի ելանէր 'ի ծովէն գազան , և ունէր գը- ԼԶ
լուխս եւթն՝ և եղջերս տասն , և 'ի վերայ եղջե-
րաց նր տասն խոյր , և 'ի վերայ գլխոյ նր անուն հայ-
2 հոյութե : * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընծու , և
ոտք նր իբրև զարջոյ , և բերան նր ոպ զառիւծու .
և ետ նմա վիշապն զզօրութի իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութի մեծ : * և մի 'ի գլխոց նր վիրաւորեալ
էր 'ի մահ . և վէր մահուան նր ողջանայր : Եւ զար-
մացաւ ամ երկիր ընդ գազանն , զի ետ նմա վիշապն
4 զթագաւորութի իւր : * և երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութիւն գազանին , և ասէին . ով իցէ նման
գազանիս . կամ ով կարիցէ պատերազմել ընդ դմա :
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս , և ըղ-
հայհոյութի . և տուաւ նմա իշխանութի զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու : * Եւ եբաց զբերան իւր հայհոյ-
ութք առ ած , և հայհոյեաց զանուն նր և զխորանն
7 նր , և զերկնայինն խորանն : * Եւ տուաւ նմ իշխանու-
թի 'ի վերայ ամ ազգաց և լեզուաց և ժողովրդոց :
8 * զի երկրպագեսցեն նմա ամ որ բնակեալ են ընդ
երեսս

---

(14) Ոսկան . Եւ տուեալ կնոջն : (14) Ոմանք . Որ կերակ-րէր անդ : (17) Ոսկան յաւելու . Յսի քսի : (18) Օրինակ Գ. Եւ կացի 'ի վր աւազոյ ծովու . և տեսի :

ԳԼ. ԺԳ. (2) Ոմանք . Ընձու : (2) Ոսկան . Զիշխանութի իւր մեծ : (3) Ոսկան . Մահու նր ող : (4) Ոմանք . Ընդ դմա : Որ ոսկան . գազանին . . . ը նմա : (6)(7) Ոսկան . Եւ զխորան նր , և զայնոսիկ որք յերկինս բնակեն : Եւ տուաւ նմա պատերազմիլ ը սրբս և յաղթել նց . և տուաւ նմա իշխանութի : (8) Ոմանք . Զի երկրպագ-

Digitized by Google

կնքեալ։ Յազգէն Ղևեայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
Յազգէն Իսաքարայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
* Յազգէն Զաբուղոնի՝ երկոտասան հազար կնքեալ։ 8
Յազգէն Յովսեփու՝ երկոտասան հազար կնքեալ։ Յազ-
գէն Բենիամինի՝ երկոտասան հազար կնքեալ։
Ի * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝ և ահա ժողովուրդ բազում 9
որոց ոչ գոյր թիւ, յամ հեթանոսաց և յամ ազգաց
և յամ լեզուաց և յամ ժողովրդոց, որք կային առա-
ջի աթոռոյն և առաջի գառինն՝ արկեալ զիւրեամբք
հանդերձս սպիտակս, և արմաւենիս ՚ի ձեռս իւրեանց։
* աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէին. փրկութիւն այ 10
մերոյ՝ որ նստի ՚ի վերայ աթոռոյն, և գառինն։ * Եւ 11
ամ հրեշտակք կային շուրջ զաթոռովն, և զերիցամբքն,
և զչորիւք կենդանեօքն, և անկանէին յերեսս առաջի
աթոռոյն՝ և երկիր պագանէին այ, * ասելով. ամէն. 12
օրհնութիւն և փառք և իմաստութիւն և գոհութիւն և պա-
տիւ և զօրութիւն և շնորհք ան այ մերոյ՝ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն։ * Եւ ասէ ցիս մի յերիցանց ան- 13
տի. սոքա որ զգեցեալս են զհանդերձս սպիտակս՝ ո՞յք
են, և կամ ուստի՞ գան։ * Եւ ասացի ցնա. տէր՝ դու 14
գիտես։ Եւ ասէ ցիս. սոքա են որ գան ՚ի վշտաց մե-
ծաց, և լուացին զարկանելիս իւրեանց՝ և սպիտա-
կացուցին արեամբ գառինն։ * Վասն այնորիկ են ա- 15
ռաջի աթոռոյն այ՝ և պաշտեն զնա զտիւ և զգիշեր
՚ի տաճարի նորա. և որ նստի ՚ի վերայ աթոռոյն՝ բնա-
կեսցէ ՚ի նոսա։ * ոչ քաղցիցեն, և ոչ ծարաւեսցեն, 16
և ոչ ևս մերձեսցէ նց՝ ոչ արեգակն և ոչ տօթ։ * և գառնն 17
՚ի մէջ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա, և առաջ-
նորդեսցէ նոցա ՚ի կենաց աղբեւր ջրոյ կենդանւոյ.
քանզի եհան ած զամ արտասուր յերեսաց նոցա։

ԳԼ. Ը.

ԻԱ Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եւթներորդ՝ եղև լռու- 1
թիւն յերկինս՝ որպէս կէս ժամու։ * և տեսի հրեշ- 2
տակս եւթն, որ առաջի այ կային. և տուաւ նոցա
եւթն փողս։ * Եւ այլ հրեշտակ եկն եկաց առ սե- 3
ղանն, և ունէր խնկանոց ոսկի. և տուաւ նմա խունկ
բազում, զի մատուսցէ զաղօթս ամ սրբոց ՚ի վերայ ոս-
կեղէն սեղանոյ առաջի աթոռոյն։ * և ել ծուխ խըն- 4
կոցն՝

(8) Յօրինակին Զիւնէր. Յազգէն յովսեփու երկոտասան հազար կնքեալ։ (9) Ոմանք. Ոչ գոյր թիւս։ (11) Ոսկան. կենդանեացն, անկանէին։ (13) Ոմանք. Որ զգեցեալ են։ (16) Ոմանք. Եւ ոչ ծարաւեսցին։ (17) Ոմանք. Արտասուս յաչաց նց։ ԳԼ. Է. (3) Ոմանք. Եկն և եկաց առ։ (3) Ոսկան. Առ

Digitized by Google

կոցն՝ աղօթք սրբոցն 'ի ձեռաց հրեշտակացն առաջի
5 այ։ * Եւ ելից հրեշտակն զխնկամանոցն 'ի հրոյ սեղանոյն,
և արկ զնա յերկիր. և եղև որոտմունք և ձայնք և փայ-
6 լատակմունք և շարժումն մեծ։ * Եւ եւթն հրեշտակքն
որ ունէին եւթն փողս՝ պատրաստեցին զինքեանս առ
'ի հարկանել։
7 * Եւ առաջին հրեշտակն եհար զփողն, և եղև կար- ԻԲ
կուտ և հուր, և արիւն խառնեալ՝ և անկաւ յերկիր,
և զերրորդ մասն երկրի այրեաց, և զերրորդ մասն ծա-
ռոց այրեաց, և զամենայն դալար խոտոյ այրեաց։
8 * Եւ երկրորդ հրեշտակն փողեաց, և իբրև զլեառն ԻԳ
մի մեծ հրդեհեալ անկաւ 'ի ծով, և եղև երրորդ մասն
9 ծովուն արիւն. * և սատակեցաւ երրորդ մասն լաւ-
ղակաց, և որ ունէր շունչ կենդանի՝ ապականեցաւ։
10 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց, և անկաւ յերկնից ԻԴ
աստղ մի մեծ՝ բորբոքեալ իբրև զլամբար, և անկաւ
11 յերրորդ մասն գետոց և աղբերաց. * և էր անուն աս-
տեղն դառնութիւն. և բազում մեռան 'ի դառնութենէ ջուրցն։
12 * Եւ չորրորդ հրեշտակն փողեաց, և վիրաւորեցաւ եր- ԻԵ
րորդ մասն արեգականն՝ և երրորդ մասն լուսնի՝ և
երրորդ մասն աստեղաց. և խաւարեցաւ երրորդ մասն
13 նոցա, և երրորդ մասն գիշերւոյ նոյնպէս։ * Եւ տե-
սի՝ և լուայ ձայն հրեշտակի թռուցելոյ 'ի մէջ երկ-
նից՝ զի ասէր 'ի ձայն մեծ, վայ վայ վայ՝ որ բնակեալ
են յերկրի. յորժամ լինիցի ձայն երիցն եռ փողոց, զոր
կամիցին հրեշտակքն հարկանել։

ԳԼ. Թ.

Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէր. և տեսի զի աստղ ԻԶ
մի անկաւ յերկնից, և տուաւ նմա բանալի գբոյն
անդնդոց. * և ելանէր ծուխ 'ի գբոյն որպէս զծուխ հը-
նոցի մեծի. և խաւարեցաւ արեգակն և օդք։ * Եւ
'ի գբոյն ելանէր մարախ 'ի յերկիր. և տուաւ նոցա
իշխա-

ջի աթոռոյն այ։ (6) Յօրինակին. Ունէին եւթփողս։ (7) Ոսկան. Եւ զամ դալարի խոտ այրեցաւ։ Այս հատուած բանի չիք առ ոմանս։ (9) Ոմանք. Երրորդ մասն զաւղակաց։ (9) Ոսկան յաւելու. Ապականեցաւ, և երրորդ մասն նաւաց ընկղմեցաւ։ (12) Ոմանք. Եւ չորրորդ հրեշտակն հարկանէր, և վիրաւ"։ (12) Յօրինակին. Եւ խաւարէր երրորդ մասն նց։ (12) Ոսկան. Մասն նց, և աւուր ոչ լուսաւորէր մասն երրորդ և գիշերոյ նոյնպէս։ (13) Ոմանք. Լիցի ձայն եռ երիցն փո"։

Գլ. Թ. (1) Ոմանք. Աստղ մի անկանէր յերկնից։ (3) Ոմանք. Մարախ յերկիր... խայթոց կարճի։

Digitized by Google

թշնամութեան իբրեւ զխայթոցս կարճի. * Եւ ասացաւ նմա 4
զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկրի, եւ մի՛ ամ ծառոց. բայց
միայն մարդոյ երկրայնոյ, որ ոչ ունիցին զկնիք 'ի վ͞ր
ճակատու իւրեանց: * Եւ տուաւ նմա հրաման՝ զի մի՛ 5
սպանանիցեն զնս, այլ չարչարեսցեն զնս ամիսս հինգ.
եւ չարչարանք նոցա իբրեւ զխայթոցս կարճի՝ որ հար֊
կանիցէ զմարդ: * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ խնդրեսցեն 6
մարդիկ զմահ՝ եւ մի՛ գտցեն. եւ ցանկան մեռանել՝ եւ
փախիցէ 'ի նոցանէ մահ: * Եւ նմանութիւն մարախոյն՝ 7
նմանութիւն ձիոյ պատրաստելոյ 'ի պատերազմ. եւ 'ի վ͞ր
գլխոց նոցա իբրեւ զպսակ՝ նմանեալ ոսկւոյ. եւ երեսք
նց իբրեւ զերեսս մարդոյ. * Եւ հերք նոցա իբրեւ ըզ֊ 8
հերս կնոջ. եւ ատամունք նց իբրեւ զառիւծու: * Եւ 9
ունէին զրահս՝ իբրեւ զզրահս երկաթի. եւ ձայն թեւոց
նց իբրեւ զձայն կառավարի ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն
'ի պատերազմ: * Եւ ունէին ագիս ըստ նմանութեան կար֊ 10
ճի. եւ խայթոց յագիս նոցա. եւ ունէին իշխանութիւն
չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ: * Եւ ունէին թագա֊ 11
ւոր 'ի վերայ իւրեանց զհրեշտակն գժոխոց. եւ անուն
նորա եբրայեցերէն աղբադոն, որ կոչի 'ի հոյն բար֊
բառ՝ կորուստ: * Ահաւասիկ վայ մի եանց, եւ վայք 12
երկուք գալոց են:

ԻԵ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարկանէր զփողն. եւ լուայ 13
ձայն՝ 'ի չորից կենդանեացն որ էին առաջի սեղանոյն
նոյ. * զի ասէր ցհրեշտակն վեցերորդ որ ունէր ըզ֊ 14
փողն. լո՛յծ զչորս հրեշտակսն զկապեալս 'ի վերայ գե֊
տոյն եփրատայ: * Եւ լուծան չորս հրեշտակքն պատ֊ 15
րաստեալք 'ի ժամ եւ յօր եւ յամիս եւ 'ի տարի, զի սպան֊
ցեն զերրորդ մասն մարդկան: * Եւ համարք հեծելոց 16
զօրացն նց՝ բեւրք բիւրուց՝ եւ հազարք հազարաց լուայ
զթիւ նց: * Եւ տեսի ձիս 'ի տեսլեանն, եւ հեծեալս 17
'ի նս՝ որք ունէին զրահս հրեղէնս, եւ յակինթս հրդե֊
հեալս ծծմբով. եւ գլուխք ձիոցն իբրեւ զգլուխս ա֊
ռիւծուց. եւ 'ի բերանոյ նոցա հուր ելանէր՝ եւ ծուխ
եւ

(4) Ոմանք. Մարդկան երկրայնոց.. ճակատուց իւրեանց": (6) Ոսկան. Եւ ոչ գտցեն. եւ ցանկասցին մեռանել: (7) Ոսկան. 'ի նմանութիւն ձիոյ.. իբրեւ զպսակս: (8) Ոմանք. Իբրեւ զառիւծուց: (9) Ոմանք. իբրեւ զրահս երկաթիս: (9) Ոսկան. Կառավարաց ձիոց: (10) Ոմանք. Եւ ունէին ագիս: (10) Ոսկան. 'ի նմանութեան կարճեաց: (11) Ոսկան. Եւ ունէին զթագաւոր 'ի վ͞ր: (11) Ոմանք. Աղգաբոնն, որ կո": (12) Ոմանք. Երկու գալոց են: (13) Ոմանք. Որ էին առաջի սե": (14) Ոսկան. Գետոյն մեծի եփրատ": (15) Ոմանք. Լուծան չորք հրեշ":

Digitized by Google

18 և ծծումբ։ * Եւ 'ի հարուածոցս յայսցանէ մեռան եր-
րորդ մասն մարդկան՝ 'ի հրոյն և 'ի ծխոյն և 'ի ծծըմ-
19 բոյն, որ ելանէր 'ի բերանոյ նց. * զի իշխանութիւն 'ի
բերանս է նց և յագիս նց, և ագիք նց նմանութիւն օձի.
20 և ունէին գլուխս՝ որով սասանէին զանիրաւս։ * Եւ
այլք 'ի մարդկանէ որ ոչ մեռան 'ի հարուածոցս յայս-
ցանէ, ոչ ապաշխարեցին և ոչ դարձան 'ի գործոց ձե-
ռաց իւրեանց, յերկրպագութէ դիւաց և կռոց՝ յոս-
կեղինաց և յարծաթեղինաց՝ և 'ի պղնձոյ և 'ի քարէ
և 'ի փայտէ, որք ոչ տեսանել կարեն՝ և ոչ լսել և ոչ
21 գնալ. * և ոչ ապաշխարեցին 'ի մարդասպանութէ՝
և 'ի դեղատուութէ, և 'ի պոռնկութէ, և 'ի գողու-
թէ իւրեանց։

ԳԼ. Ժ.

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջանէր յերկ- ԻԲ
նից՝ և զգեցեալ էր ամպ, և ծիածան 'ի գլուխ նր.
և երեսք նր իբրև զարեգակն, և ոտք նր որպէս սիւն
2 հրոյ։ * Եւ ունէր 'ի ձեռին իւրում գրկոյք մի բա-
ցեալ. և եդ զոտն իւր զաջ 'ի վերայ ծովու, և զձախն
3 'ի վերայ երկրի։ * և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ գո-
չեաց իբրև զառեւծ. և յորժամ աղաղակեաց՝ խօսե-
4 ցան եւթն որոտմունք յիւրեանց ձայնս։ * Եւ յորժամ
խօսեցան եւթն որոտմունքն՝ կամէի գրել. և լուայ
ձայն յերկնից՝ զի ասէր, կնքեա՛ զոր խօսեցան եւթն
5 որոտմունքն՝ և մի՛ գրեր։ * Եւ հրեշտակն զոր տեսի՝
որ եդ զոտն իւր 'ի վերայ ծովու և զմեւսն 'ի ցամա-
6 քի, համբարձ զձեռն իւր զաջ յերկինս. * և երդուաւ
'ի կենդանին յաւիտեանից, որ հաստատեաց զերկինս՝
և որ 'ի նմա, և զերկիր և որ 'ի նմա. զի ոչ եւս կայ
7 այլ ժամանակ. * այլ յաւուրս ձայնի եւթներորդ
հրեշտակին՝ յորժամ հարցէ զփողն, կատարեսցի խոր-
հուրդն այ՝ որ աւետարանեցաւ 'ի ծառայից իւրոց
մարգարէից։

* Եւ

---

(19) Ոսկան. 'ի բերանս նց է։ (20) Յօրինակին գրչէր. Եւ
այլք 'ի մարդկանէ որ։ (20) Ոսկան. Եւ ոչ ապաշխա՛... և
'ի պղնձոց և 'ի քա՛։ (21) Ոմանք. Եւ 'ի դեղատուութէ։
ԳԼ. Ժ. (1) Ոմանք. Իբրև զսիւն հրոյ։ (2) Ոսկան. Գըր-
կոյկ մի։ (3) Ոմանք. Եւ գոչեաց իբրև... յիւրեանց
ձայնսն։ (5) Ոսկան. Եւ զհրեշտակն զոր տե՛։ (5) Ո-
մանք. Եւ զմիւսն 'ի վր ցամաքի։ (6) Ոմանք. Զերկինս,
և զորս 'ի նմա, և զերկիր և զոր 'ի նմ։ Ոսկ ոսկան. Եւ
զերկիր և զորս 'ի նմ է։ (7) Ոմանք. Եւթներորդի հրեշ-
տակին յորժամ հարկանէ զփողն։ (7) Ոսկան. Որ աւե-

Digitized by Google

ԻԹ * Եւ ձայնն զոր լուայ յերկնից՝ դարձեալ խօսեցաւ 8
ընդ իս՝ և ասէ. Երթ առ զգրքոյկն՝ զոր ունի հրեշ-
տակն բացեալ ՚ի ձեռին իւրում, և կայ ՚ի վր ծովու
և ցամաքի: * Եւ ես երթեալ առ հրեշտակն՝ խնդ- 9
րեցի ՚ի նմանէ. և ասէ ցիս, առ զսա՝ և կեր զդոյն.
և դառնասցի յորովայն քո. այլ ՚ի բերան քո է քաղցր
իբրև զմեղր: * Եւ առի զգրքոյկն բացեալ ՚ի հրեշ- 10
տակէն՝ և կլայ զնա. և էր ՚ի բերան իմ ոպ մեղր. և
յորժամ կերայ, դառնացաւ յորովայն իմ: * Եւ ասէ 11
ցիս. Հասանէ քեզ դարձեալ մարգարէանալ ՚ի ժողո-
վուրդս՝ և ՚ի լեզուս և ՚ի թագաւորս երկրի:

ԳԼ. ԺԱ.

Եւ տուաւ ինձ եղէգն նման գաւազանի. և կայր 1
հրեշտակն՝ և ասէր ցիս. արի և չափեա զտաճարն
Այ և զսեղանն՝ և զերկրպագուսն որ ՚ի նմա: * Եւ 2
զգաւիթն որ արտաքոյ տաճարին՝ թող զնա՝ և մի չա-
փեր. զի տուեալ է զնա հեթանոսաց. և զքաղաքն սր
կոխեսցեն ամիս քառասուն և երկու:
Լ * Եւ տաց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգարէասցեն ա- 3
ւուրս հազար երկերիւր և վաթսուն՝ զգեցեալ քուրձ:
* Սոքա են երկու ձիթենիքն՝ և երկու ճրագք, որ 4
կան առաջի Տն յերկրի: * Եւ որք կամիցին վնասել 5
նց, հուր ելցէ ՚ի բերանոյ նոցա՝ և կերիցէ զթշնամիս
նց. և որք կամիցին մեղանչել նց՝ այսպէս սատակես-
ցին: * Սոքա ունին իշխանութիւն փակել զերկինս՝ զի 6
մի տեղասցէ զաւուրս մարգարէութեան նոցա. և ունին
իշխանութիւն ՚ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնս յարիւն.
և հարկանել զերկիր յամ հարուածս՝ քանիցս անգամ
և կամիցին: * Եւ յորժամ կատարեսցեն զամ աւուրս 7
վկայութեան իւրեանց, յայնժամ գազանն որ ելանէ յան-
դնդոց՝ տացէ ընդ նս պատերազմ, և յաղթեսցէ նց
և սպանցէ զնս: * Եւ դի նոցա անկեալ կայցէ ՚ի մէջ 8
հրապարակաց քաղաքին նց մեծի, որ անուանեալ կո-
չի

տարանեաց ՚ի ձեռն ծառայից իւրոց մարգ": (8) Ոմանք. Եւ
ձայն զոր լու"... զգրքոյկան զոր: (9) Ոմանք. ՚Ի բերան
քո եղիցի քաղցր: (10) Ոմանք. Եւ կլի զնա... որո-
վայն իմ: (11) Ոմանք յաւելուն. ՚Ի ժողովուրդս, նւ ՚ի հե-
թանոսս և ՚ի լեզուս:
Գլ. ԺԱ. (2) Ոմանք. Որ է արտաքոյ տա"... տուեալ
է նա հեթա": (2) Ոմանք. Քառասուն և երկու: (4) Ո-
մանք. Այ ՚ի յերկրի: (5) Ոմանք. Կամեսցին վնասել..
՚ի բերանոց նց: (6) Ոմանք. Մի տեղասցի աւուրս:
(8) Ոմանք. Եւ դիք նց անկեալք կայցեն ՚ի մէջ: (8) Ո-

զի ըստ հոգւոյն սոդոմ և եգիպտոս. ուր և Տէրն նոցա
9 խաչեցաւ: * Եւ տեսցեն զնս տմ ցեղք և ժողովուրդք՝
և ամենայն լեզուք և հեթանոսք, զի դի նց անկեալ
կայցէ զերիս աւուրս, և ոչ տացեն թաղել 'ի գերեզ-
10 մանս զմարմինս նց: * Եւ որ բնակեալ են յերկրի՝ ու-
րախ լինին և խնդան 'ի վերայ նոցա, մինչև ընծայս և
պատարագս տանել միմեանց. վասն զի սոքա երկոքին
մարգարէքս չարչարեցին զբնակիչս երկրի:
11 * Եւ յետ երից աւուրց և կիսոյ՝ հոգի կենդանի յԱյ ԼԱ
մտեալ 'ի նոսա. և յարիցեն կացցեն 'ի վերայ ոտից իւ-
րեանց. և ահ և երկեւղ մեծ անկաւ 'ի վերայ ամենե-
12 ցուն՝ որ տեսանէինն զնս: * Եւ լուայ զձայն մեծ՝ որ
ասէր ցնոսա. վերացիք ելէք աստ. և վերացան ելին
յերկինս ամպովք. և տեսին զնս թշնամիք իւրեանց:
13 * և 'ի ժամուն յայնմիկ շարժումն մեծ եղև. և տասնե-
րորդ մասն քաղաքին ընկղմեցաւ, և մեռան 'ի շարժմա-
նէն արք եւթն հազար. և յետ այնորիկ ահ մեծ եղև յա-
14 մենեսեան, և փառս տային Այ երկնաւորի: * Ահաւա-
սիկ վայն երկրորդ էանց, և վայն երրորդ գալոց է
վաղվաղակի:
15 * Եւ յորժամ եւթներորդ հրեշտակն հարկանէր ըզ- ԼԲ
փողն, եղև ձայն յերկինս՝ և ասէ. եղև թագաւորու-
թին տմ աշխարհաց Տն մերոյ՝ և յՔի քնի իւրոյ. և թա-
16 գաւորեսցէ 'ի վ̅ր̅ ամի յաւիտեանս յաւիտենից: * Եւ
քսան և չորս երիցունքն որ նստէին յաթոռս իւրեանց
առաջի Այ, անկանէին 'ի վերայ երեսաց իւրեանց՝ և
17 երկիր պագանէին Այ, և ասէին. * Գոհանամք ըզ-
քէն Տր Այ ամենակալ՝ որ էն և էիր, և առեր զզօ-
18 րութին քո մեծ, և թագաւորեցեր: * և հեթանոսք բար-
կացան, և եկն բարկութի քո, և ժամանակ մեռելոց՝
զի դատեսցին. և տալ վարձս ծառայից քոց մարգա-
րէից, և սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝ փոքունց
և մեծամեծաց, և ապականել զապականիչս երկրի:
19 * Եւ բացաւ տաճարն Այ որ յերկինս, և երևեցաւ ԼԳ
տապանակն Այ 'ի տաճարն իւր. և եղեն փայլատակ-
մունք

Ժանփ. Քղ. Քի նց: (9) Բղձփ. Եւ տեսցեն զնս տմ: (9) Ու-
կան. Զի դիք նց անկեալք կայցեն զերիս աւուրս և
կէս, և ոչ տայցեն թա'': (10) Բղձփ. Պարգս տան առ-
նել: (11) Ոմանք. Այլցուն որ տեսանէին զնս: (12) Ոմանք.
Եւ ելին յերկինս ամպովք.. թշնամիք նց: (15) Յո-
մանս գ̅ր̅ոց. Եւ յՔի քրի իւ'': (15) Ուսկան յաւելու. Յա-
ւիտենից. ամէն: (17) Ուսկան յաւելու. Եւ էս, և որ գա-
լոց ես, և առեր: (19) Ուսկան. Տապանակն Այ որ 'ի
տաճարի նր, և եղեն... և որոտմունք:

Digitized by Google

մունք եւ ձայնք եւ որոտմունք եւ շարժումն, եւ կար-
կուտ մեծամեծ:

Գլ. ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս. կին մի արկեալ 1
զիւրեւ զարեգակն, եւ լուսին ՚ի ներքոյ ոտից նր·
եւ ՚ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղաց յերկոտասա-
նից: * եւ էր յղի. եւ ճչէր յերկնելն, եւ բազում վշտօք 2
մերձ էր ՚ի ծնանել: * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ եւ ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ եւ եղջեւրք տասն. եւ ՚ի վերայ գլխոյ
նր եւթն խոյրք: * եւ ագին նորա քարշէր զերրորդ 4
մասն աստեղաց երկնից, եւ արկ զնս յերկիր. եւ վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ զնա վիշապն:
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել 5
զամ հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեաւ. եւ յափշտա-
կեցաւ որդի նորա առ ած, եւ առ աթոռ նորա: * Եւ 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր տեղի նմա պատ-
րաստեալ յայ, զի կերակրեսցեն անդ աւուրս հազար
երկերիւր եւ վաթսուն:
ԼԴ * Եւ եղեւ պատերազմ յերկինս, միքայէլ եւ հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապին. եւ վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք: * եւ ոչ կարացին կալ ընդդէմ, եւ տե- 8
ղի ոչ գտաւ նոցա յերկինս: * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բէեղզեբուղ եւ սա-
տանայ, որ մոլորեցոյց զամ տիեզերս երկրի. եւ հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան: * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր. արդ եղեւ զօրութիւն եւ փրկութիւն
եւ արքայութիւն այ մերոյ, եւ իշխանութիւն օծելոյ նր. զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր ըզ-
նոցանէ առաջի այ՝ զտիւ եւ զգիշեր: * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, եւ բանիւ վկայութեան նր.
եւ ոչ հաւանեցան ընդ վիշապն մինչեւ ՚ի մահ: * Վն այսո- 12
րիկ ուրախ լերուք երկինք՝ եւ ամ որ բնակեալ էք ՚ի
նմա: Վայ երկրի եւ ծովու, զի անկաւ բանսարկուն
առ

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Արկեալ զիւրեւ: (1) Ո. Պսակ յաստեղաց երկոտասանից: (3) Ոմանք. ՚ի գլխոց նր: (5) Ոմանք. Ծնաւ կինն որդի արու: (5) Ոսկան. Հանդերձեալ էր: (5) Յօրինակին չիք. Եւ առ աթոռ նր: (10) Ոմանք. Որ չարախօսէրն: (10) Ոսկան. Այ ՚ի տուէ եւ ՚ի գիշերի: (11) Ոսկան. Ընդ վիշապին: (12) Ոսկան. Ամենայն որք բնակեալ էք ՚ի նմա: (12) Ոմանք. Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամ:

Digitized by Google

առ ձեզ ; որ ունի զցասումն բազում . և կացցէ առ
սակաւ մի ժամանակս :
13 * Եւ յորժամ ետես վիշապն թէ անկաւ յերկիր, ըզ- Լե
14 հետ երթ կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու : * Եւ տուան
կնոջն երկու թևք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա-
պատ 'ի տեղի իւր . ուր կերակրեսցի անդ՝ ժամանակս և
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին : * և
եհեղ օձն 'ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մեսցէ զնա : * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 'ի բերանոյ իւրմէ : * Եւ ցասեաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պա-
հէին զպատուիրանս այ, և ունէին զվկայութիւն յի :
18 * Եւ կայ 'ի վերայ աւազոյ ծովու :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի ելանէր 'ի ծովէն գազան, և ունէր գը- ԼԶ
լուխս եւթն՝ և եղջեւրս տասն, և 'ի վերայ եղջե-
րաց նր տասն խոյր, և 'ի վերայ գլխոց նր անուն հայ-
2 հոյութն : * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընծու, և
ոտք նր իբրև զարջու, և բերան նր որպ զառիւծու .
և ետ նմա վիշապն զզօրութի իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութի մեծ : * և մի 'ի գլխոց նր վիրաւորեալ
էր 'ի մահ . և վէր մահուան նր ողջանայր : Եւ զար-
մացաւ ամ երկիր ընդ գազանն, զի ետ նմա վիշապն
4 զթագաւորութի իւր : * և երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութին գազանին, և ասէին . ով իցէ նման
գազանիս . կամ ով կարիցէ պատերազմել ընդ դմա :
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս, և ըզ-
հայհոյութի . և տուաւ նմա իշխանութի զամիս քա-
6 ռասուն և երկու : * Եւ եբաց զբերան իւր հա[...]
ութի առ այ, և հայհոյեաց զանուն նր և [...]
7 նր, և զերկնային խորանն : * Եւ տու[...]
թի 'ի վերայ ամ ազգաց և յե[...]
8 * զի երկրպագեսցեն նմ[...]

---

(14) Ոմանք . Եւ [...]
րէր անդ : (17) [...]
Վ . Եւ կացի 'ի [...]
Գլ . ԺԳ . (2) [...]
իւր մեծ : (3) Ո[...]
դմա : Որ ոմանք [...]
Եւ զխորան նր [...]
Եւ տուաւ նմա [...]
և տուաւ նմա [...]

[...] իբրև
[...] Ձայն իւ
[...] (3) Ոմանք .
[...] յերկ" : (3) Ո-
[...] իւր և երթայցէ :
[...] աթոռոյն այ : (6) Ո-
[...] զամ հե" : (9) Ո-
[...] կմ պատկերի նր . . .

Digitized by Google

երեսս երկրի. որոց ոչ են գրեալ անուանք նոցա 'ի
դպրութեն կենաց գառինն զենլոյ իսկզբանէ աշխար-
հի: * Այք ունին ականջս լսելոյ՝ լուիցեն: * Զի են 9
ոմանք՝ որք 'ի գերութեն վարեսցին, և են ոմանք՝ որ 10
սրով մեռցին, և են ոմանք՝ որ անձամբ զանձինս սպա-
նանեն. աստ է համբերութիւն և հաւատ սրբոց:
ԼԷ * Եւ տեսի այլ գազան զի ելանէր յերկրէ, և ունէր 11
եղջերս երկու՝ նման գառինն, և խօսէր իբրև զվի-
շապն: * և զիշխանութիւն զամ զառաջնոյ գազանին գոր- 12
ծէր առաջի նորա: և առնէր զերկիր և զամ բնակիչս
նր՝ զի երկիր պագանիցեն գազանին առաջնոյ՝ մինչ-
ողջացի վէր մահու նր: * և առնէր նշանս բազումս, 13
և տայր հրոյ իջանել յերկնից յերկիր՝ առաջի մարդ-
կան, * և մոլորեցուցանէր զորս բնակեալ են յերկիր 14
նշանօքն, որ տուեալ են 'ի ձեռս նր՝ առնել առաջի
գազանին: ասեն ցնա բնակիչք երկրի. արա՛ զպատկեր
գազանին, որ 'ի վիրաց սրոյն եկեաց: * Եւ տուաւ 15
նմա իշխանութիւն, զի տացէ հոգի պատկերի գազանին,
և զի խօսեսցի պատկերն. և երկիր պագցեն նմա ամ
բնակիչք երկրի. և որ ոչ պագցէ երկիր պատկերի գա-
զանին, սպանցէ զնա: * Եւ արասցէ զամ՝ փոքունս 16
և զմեծամեծս և զմեծատունս և զաղքատս և զազատս
և զծառայս, զի տացէ նց դրոշմ յաջու ձեռին՝ և 'ի
վերայ ճակատու նոցա: * և ոչ ոք կարասցէ գնել 17
և վաճառել՝ եթէ ոչ ունիցի զդրոշմ գրոյն՝ և զանուն
գազանին և զթիւ անուան նորա:
ԼԸ * Աստ է իմաստութիւն. որ ունի միտս՝ համարեսցի 18
զթիւ գազանին. թիւ եղեալն մարդոյ, և թիւ ան-
ուան նր՝ է այս. վեց հարիւր վաթսուն և վեց:

ԳԼ

ցեն նմ ամենեքեան որ . . . 'ի դպրութեն կե": (8) Ոսկան. Գառինն զենելոյ: (10) Ոսկան. 'Ի գերութեն վարես": (10) Ոմանք. Զանձինս սպանանիցեն: (13) Յօրինակին. Եւ առնէ նշանս: (13) Ոմանք. Յերկնից 'ի յերկիր: (14) Ոսկան. Բնակեալ են յերկրի: (14) 'Ի լուս". Որ 'ի վերայ սրոյն եկաց: համաձայն ամենց 'ի բնաբ": (15) Ոմանք. Եւ որ ոչն պագցէ: (15) Ոսկան. Սպանցեն զնա: (16) Ոսկան. Եւ զծառայս ունել զդրոշմ յաջոյ ձե": (16) Ոմանք. Ճակատուց նց: (18) Ոմանք. Որ ունիցի միտս . . . և թիւ նր է այս: (18) 'Ի բազում գրչագիրս մեր բնաբս՝ վեց հարիւր վաթսուն և վեց, համագրով Գրիգորեայ՝ ոժզ. իսկ յարգեալ յանուանս օրինակն մեր նաև նշանագիրս իւրեանց նախաւոր այսպիսի ձևով [illegible]. զոր ընդօրինակողն բացայայտ ցուցանեն զնոյն ընթերցուածս՝ ճկզ:

Գլ. ԺԴ.

1 Եւ տեսի՝ եւ ահա գառն կայր 'ի վերայ լերինն Սիով- ԼԹ
նի. եւ ընդ նմա հարիւր քառասուն եւ չորս հազարք,
որ ունէին զանուն նորա, եւ անուն հօր նորա գրեալ
2 'ի վերայ ճակատուց նոցա։ * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝
իբրեւ զձայն ջուրց բազմաց՝ եւ ձայն որոտման մեծի. եւ
լուայ իբրեւ զձայն քնարահարաց, զի հարկանէին ըղ-
3 քնարս իւրեանց։ * եւ երգէին զերգս նորս առաջի ա-
թոռոյն՝ եւ առաջի չորից կենդանեացն՝ եւ առաջի ե-
րիցանցն. եւ ոչոք կարէ ուսանել զերգս նյ։ բայց միայն
հարիւր քառասուն եւ չորս հազարքն, որք ազատեալ
4 են յերկրէ։ * Սոքա են՝ որք ընդ կանանս ոչ խառնա-
կեցան, եւ են կուսանք. սոքա զհետ երթան գառինն
ուր եւ երթիցէ. սոքա ընտրեցան 'ի մարդկանէ առա-
5 ջին այ եւ գառինն։ * եւ 'ի բերան նոցա ոչ գտաւ սուտ,
զի անբիծք են։

6 * Եւ տեսի այլ հրեշտակ թռուցեալ 'ի մէջ երկնից. Խ
եւ ունէր աւետիս յաւիտենական՝ աւետարանել ամ
7 ազգաց, եւ լեզուաց որ բնակեալ են յերկրի։ * եւ ա-
սէր 'ի ձայն մեծ. երկերուք յայ՝ եւ տուք փառս նմա,
զի եկն ժամ դատաստանի նորա. եւ երկիր պագէք ա-
րարչին երկնի եւ երկրի եւ ծովու եւ աղբերաց ջուրց։
8 * Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա եւ ա- ԽԱ
սէր. անկաւ անկաւ բաբելոն մեծն՝ 'ի գինւոյ արբե-
ցութէ՝ 'ի ցասմանէ՝ 'ի պոռնկութէ իւրմէ, որ արբե-
ցոյց զամենայն հեթանոսս։
9 * Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նց՝ եւ 'ի ձայն ԽԲ
մեծ ասէր. ով որ երկրպագեաց գազանին եւ պատկե-
րի նորա, եւ կամ զդրոշմ նշանի նորա առ 'ի ճակատ
10 իւր, եւ կամ 'ի վերայ աջու ձեռին իւրոյ, * այնպի-
սին արբցէ 'ի բաժակէ ցասմանն այ՝ արկելոյ յանա-
պակէ բարկութե բաժակին. եւ տանջեսցի հրով եւ ծծըմ-
11 բով առաջի այ եւ գառինն։ * եւ ծուխ նոցա ելցէ յա-
ւիտեանս յաւիտենից. եւ ոչ ունին հանգիստ՝ որք եր-
կիր պագին գազանին 'ի տուէ եւ 'ի գիշերի. եւ որք եր-
կիր

Գլ. ԺԴ. (1) Ոսկան. Եւ զանուն հօր։ (2) Ոմանք. Իբրեւ զձայն ջուրց .. զձայն զքնարաց"։ (2) Ոսկան. Զձայն իբրեւ զքնարաց". զի հարկանիցեն զքնարս։ (3) Ոմանք. Զերգս նորա առաջի ... զատեալք են յերկ"։ (3) Ոսկան. Աթոռոյն այ եւ ա"։ (4) Ոմանք. Ուր եւ երթայցէ։ (5) Ոսկան յաւելու. Անբիծք են առաջի աթոռոյն այ։ (6) Ոմանք. Յերկիր։ (8) Ոսկան. Որ արբոյց զամ հե"։ (9) Ոմանք. Եւ ասէր 'ի ձայն մեծ ... եւ կմ պատկերի նր...

Digitized by Google

կեն գազանին պատկերին, և առնուն զդրոշմ և զանուան
նորա: * Եւ համբերութիւն սրբոցն աստ է. այս որք 12
պահեն զպատուիրանս Այ. և զհաւատս Յի: * Եւ 13
լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր ցիս. գրեա, երանի մե-
ռելոցն որք 'ի Տր ննջեցին այսուհետև վաղվաղակի. զայս
ասէ Հոգին, զանզի հանգեան յաշխատութէ իւրեանց.
բայց միայն գործք իւրեանց շրջան զհետ նոցա:
ԽԳ * Եւ տեսի՝ և ահա ամպ սպիտակ, և 'ի վերայ ամ- 14
պոյն նստէր նման որդւոյ մարդոյ, և 'ի գլխն իւր
պսակ ոսկի, և 'ի ձեռին իւրում ունէր գերանդի սրը-
եալ: * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկնից., աղաղա- 15
կէր 'ի ձայն մեծ՝ և ասէր. որ նստիսդ 'ի վերայ ամ-
պոյդ՝ առաքեա զգերանդիդ քո՝ և հնձեա, զի եկն ժա-
մանակ հնձոց, և հասեալ են հունձք երկրի:
ԽԴ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր 'ի տաճարէն որ յերկինս, 17
և ունէր և նա գերանդի սրեալ: * Եւ այլ հրեշտակ 18
ելանէր 'ի սեղանոյն, որ ունէր իշխանութի 'ի վերայ
հրոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ
ունէր զգերանդին սրեալ՝ և ասէր. կթեա զողկոյզս
այգւոյ երկրէ, զի հասեալ է խաղողդ 'ի դմա: * Եւ 19
արկ հրեշտակն զգերանդի իւր յերկիր, և կթէր զը-
խաղող նորա, և արկանէր 'ի հնձանն Այ 'ի մեծ: * Եւ 20
կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին, և ելանէր 'ի հըն-
ձանէն արիւն մինչև 'ի սանձս ձիոյն. և երկայնութի
նորա հազար և վեց հարիւր ասպարէս:

ԳԼ. ԺԵ.

ԽԵ Եւ տեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի. հրեշտակս եւ- 1
թըն՝ որք ունէին եւթն վէրս զկնի. զի նոքօք կա-
տարէր բարկութի Այ: * Եւ տեսի իբր ծով ապակե- 2
ղէն

աջոյ ձեռին իւրում: (13) Ոսկան. Զի միայն գործք իւ": (14) Ոսկան. Եւ 'ի գլուխ նր այս": (15) Օրինակ մի յաւելու. Հունձք երկրի: Եւ այլ որ նստէր 'ի վր ամպոյն՝ զգերանդին իւր յերկիր, և հնձեր զմն բնակիչս երկրի: Զոր ոսկան ևս ունի այսպէս. հմր. (16) Եւ առաքեաց որ նստէրն 'ի վր ամպոյն զգերանդի իւր, և հնձեցաւ երկիր: (17) Եւ այլ հրեշ": (18) Ոմանք. Հրեշտակ ել 'ի սեղա"... զողկոյզս այգւոյ երկրի: (18) Ոսկան յաւելու. Եւ ասէր, առաքեա զգերանդիդ քո սուր և կթեա զող": (19) Ոմանք. Եւ կթէր զխաղողն 'ի նմա և արկանէր 'ի հնձանն Այ: (20) Ոսկան. 'Ի սանձս ձիոյն.. հազար հարիւր և վեց ասպարէզ:

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոմանք յաւելուն. Նշան յերկինս մեծ... բարկութեան Այ: (2) Ոմանք. Եւ ապակեայ նր, և Թա-

Digitized by Google

զինն խառնեալ հրով. և որք յաղթեցին գազանին՝ և
թուոյ անուան նո՛ր՝ և պատկերի նո՛ր՝ և դրոշմի նորա,
նոքա կային ՚ի վերայ ծովուն ապակեղինի. և ունէին
3 զքնարս Այ. * և երգէին զերգս մովսիսի ծառայի Այ,
և զերգս գառինն՝ ասելով. Թէ մեծամեծ և սքանչե_
լի են գործք քո՛ Տէր Աստուած ամենակալ, արդար՝ և ճշմա_
րիտ են ճանապարհք քո, թագաւո՛ր ամ հեթանոսաց:
4 * և ո՞վ ոք ոչ երկիցէ՝ և փառաւորեսցէ զՏր անուն
քո. զի դու միայն Սբ, և արժանի երկրպագելոյ. զի
ամ հեթանոսք եկեսցեն և երկի՛ր պագցեն առաջի քո
5 Տր, յորժամ արդարութի՛ք քո յայտնեսցի: * Եւ յետ
այսորիկ տեսի՝ և բացաւ տաճարն խորանին վկայու_
6 թե՛՝ որ էր ՚ի յերկինս: * և ելանէին եւթն հրեշտա_
կքն՝ որ ունէին եւթն հարուածս, և զգեցեալ էին ՚ի
տաճարին կտաւս մաքուրս՝ և պայծառս. և գօտե_
ւորեալ էին առ ստեամբք իւրեանց գօտիս ոսկեղէնս:
7 * Եւ ՚ի չորից կենդանեացն տուաւ եւթն հրեշտակացն՝
եւթն սկաւառակս լի ցասմամբն Այ կենդանւոյն յա_
8 ւիտեանս յաւիտենից: * Եւ լցաւ տաճարն ծխով փա_
ռացն Այ՝ և զօրութեան նորա. և ո՛չ ոք կարէր մտա_
նել ՚ի տաճարն՝ մինչև կատարեսցին եւթն հարուածքն
յեւթն հրեշտակացն:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ լուայ ձայն մեծ ՚ի տաճարէն՝ զի ասէր ցեւթն
հրեշտակսն, երթայք հեղէք զեւթն սկաւառակսդ
ցասմամբն Այ յերկիր:
2 * Եւ գնաց առաջին հրեշտակն, և եհեղ զսկաւառակ ԽԶ
իւր ՚ի յերկիր, և եղև հարուածք չարաչար ՚ի վե՛ր մարդ_
կան, որ ունէին զդրոշմ գազանին, և երկիր պագին
պատկերի նորա:
3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ՚ի ԽԷ
ծով, և դարձան ջուրքն յարիւն մեռելոյ. և ամենայն
շունչ կենդանի որ էր ՚ի ծովու՝ սատակեցաւ:
4 * Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ՚ի ԽԸ
գե_

ոյ: (3) Ոսկան. Զերգս մովսէսի ծառայի Այ... մեծա_մեծք և սքանչելիք են: (3) ՚Ի լուս՛՛. Արդարև ճշմա_րիտ: (3) Ոմանք. Եւ ճշմարտութի՛ է ճանապարհք քո: (4) Ոմանք. Փառաւորեսցէ զՏր անուն քո... միայն ես Սբ: (5) Ոմանք. Որ է յերկինս: (6) Ոմանք. ՚Ի տաճա_րէն՝ կտաւս: (8) Ոմանք. Եւ զօրութե՛ն նր:
ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոմանք. Ցասմանն Այ: (2) Ոսկան. Եղեն հարուածք չարաչարք ՚ի... զդրոշմն գա՛՛: (2) Ոմանք. ՚Ի վե՛ր մարդկանն.. պատկերին նր:

Digitized by Google

գետս՝ և յաղբերս ջուրց, և եղև արիւն։ * Եւ լուայ 5
'ի հրեշտակէն՝ զի ասէր. արդար ես՝ որ էնն և էս, և
սուրբ 'ի գործս քո՝ զի այսպէս դատեցար. * Վն զի 6
զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէիցն հեղին առաքա_
քինչք. վն այնորիկ արիւն ես ըմպել նց. ը արժան_
ւոյն։ * Եւ լուայ 'ի սեղանոյ անտի զի ասէր. այո՝ տէր Ած 7
ամենակալ, արդար և ճշմարիտ են դատաստանք քո։

ԽԹ. * Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր_ 8
մէ 'ի վերայ արեգական։ * Եւ տուաւ նմա խորշակա_ 9
հար առնել զմարդիկ հրով. և տապացան մարդիկ 'ի
տօթոյ մեծ, և հայհոյեցին զԱծ՝ որ ունի իշխանութիւն
'ի վերայ հարուածոցս այսոցիկ. և ոչ ապաշխարեցին
'ի փառս Այ։

Ծ. * Եւ հինգերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր_ 10
մէ 'ի վերայ աթոռոյ գազանին, և եղև թագաւորու_
թիւն նր խաւարեալ. և ծամէին զլեզուս իւրեանց յախ_
տէ ցաւոցն, * և հայհոյեցին զԱծ երկնից 'ի ցաւոց 11
իւրեանց՝ և յախտէ դառնութեան, և ոչ ապաշխարե_
ցին 'ի գործոց իւրեանց։

ԾԱ. * Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր_ 12
մէ 'ի վերայ գետոյն մեծի եփրատայ, և ցամաքեցան
ջուրք նր, զի պատրաստեսցի ճանապարհ թագաւո_
րի ելիցն արևու։ * Եւ տեսի՝ զի ելանէր 'ի բերա_ 13
նոյ վիշապին՝ և 'ի բերանոյ գազանին՝ և 'ի բերանոյ
սուտ մարգարէին ոգիք երեք անսուրբք իբրև զգորտս։
* Քանզի նոքա են՝ ոգիք դիւականք որք առնէին զնշ_ 14
շանս՝ և երթային առ թագաւորս ամ երկրի՝ ժողո_
վել զնս 'ի պատերազմ, յօրն մեծ Այն ամենակալի։ Քան_
զի այսպէս ասաց Տր. * Ահա՝ գամ իբրև զգող, երա_ 15
նի որ լիցին արթունք, և պահեսցեն զհանդերձս իւր_
եանց. զի մի մերկ շրջեսցին, և երևեսցին ամօթանք
իւրեանց։ * Եւ ժողովեցից զնոսա 'ի տեղի մի, որ կոչի 16
եբրայեցերէն արմագեդոն։

ԾԲ. * Եւ եւթներորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր_ 17
մէ 'ի վերայ օդոյ. և ել ձայն մեծ յերկնից՝ և յաթո_
ռոյն՝ ասելով. եղև։ * Եւ եղեն փայլատակմունք և 18
ձայնք և որոտմունք. և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի
չէր

---

(5) Ոսկ. 'ի հրեշտակէն որ ասէր. . և է սուրբ 'ի գործս։ (7) Ոմանք. Եւ լուայ ձայն 'ի սեղանոյն զի ասէր։ (10) Ոմանք. 'ի յախտէ ցաւոցն։ (11) Ոմանք. Եւ հայհոյեցին զԱծ երկնից 'ի ցաւոցն իւ''։ (12) Ոսկ. Յելիցն արևու։ (14) Ոմանք. Առ ամ թգրս երկ''. . . Տն Այ ամենակալի։ (15) Ոմանք. Մերկս շրջեսցին։ (16) Ոմանք. Եւ ժողովեցէին զնս 'ի տե''։ (16) Ոսկ. Արմագեդոն։

Digitized by Google

չէ եղեալ իսկզբանէ՝ յորմէհետէ եղեւ մարդ 'ի վերայ
19 երկրի՝ այնպիսի շարժումն մեծ ։ * Եւ եղեւ քաղաքն
մեծ յերիս մասն, և քաղաքք ազգացն անկան ։ և բա_
բելոն մեծ յիշեցաւ առաջի այ, տալ նմա զբաժակն
20 գինւոյ ցասման բարկութե նր ։ * Եւ ամ կղզիք փա_
21 խեան, և լերինք 'ի միջոյ բարձան ։ * և կարկուտ մեծ
իբրև կշիռ տաղանդոյ միոյ իջանէր յերկնից 'ի վր մարդ_
կան. և հայհոյեցին մարդիկ զած յերկինս՝ վս հարուա_
ծոյ կարկտին, զի մեծ էր հարուածն և սաստիկ ։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Եւ եկն մի ոմն յեւթն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւ_ ԾԳ.
թըն սկաւառակսն. խօսեցաւ ընդ իս՝ և ասէ. Եկ
այսր և ցուցից քեզ զդատաստանս մեծ պոռնկին՝ որ
2 նստի 'ի վերայ ջուրց բազմաց ։ * ընդ որում պոռն_
կեցան թագաւորք երկրի, և արբեցան բնակիչք երկ_
3 րի 'ի գինւոյ արբեցութե պոռնկութե նր ։ * Եւ տա_
րաւ զիս յանապատ հոգւով. և տեսի կին մի՝ զի
նստէր 'ի վերայ կարմիր գազանի, և լի էր անուամբ
հայհոյութե. և գազանն զոր տեսի՝ ունէր գլուխս
4 եւթն և եղջեւրս տասն ։ * Եւ կինն զգեցեալ էր ծի_
րանիս և կարմիրս, և զարդարեալ ոսկւով և մարգար_
տով և ակամբք պատուականօք, ունելով բաժակ ոս_
կի 'ի ձեռին իւրում, և լի էր գարշելի և անմաքուր պո_
5 ռնկութ ։ * և 'ի ճակատն նր գրեալ անուն՝ խորհրդով.
մեծն բաբելոն՝ մայր պոռնկաց և գարշելեաց երկրի ։
6 * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարենէ սրբոց՝ և յա_ ԾԳ.
րենէ ամ վկայիցն. և զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զար_
7 մացումն մեծ ։ * Եւ ասէ ցիս հրեշտակն. ընդէ՞ր զար_
մացար, ես ասացից քեզ զխորհուրդս կնոջն, և գա_
զանին որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի զեւթն գլուխն՝
8 և տասն եղջեւր ։ * Եւ գազանդ զոր տեսեր՝ որ էր,
և չէր, և հանդերձեալ է ելանել 'ի դժոխոց՝ և 'ի կո_
րուստ

---

(19) Ոմանք. Յերիս մասունս... և բաբելոնն մեծն յիշէ՛՛ ։ (21) Ոմանք. Կշիռ տաղանդէ միոջ.. վասն հարուածոց կարկտի ։

Գլ. ԺԷ. (1) Ոսկան. Զդատաստան մեծ ։ (3) Ոմանք. Յանապատ հոգւով ։ (3) Ոսկան յաւելու. Հայհոյութե բերան նր ։ (5) Ոսկան. Անուն. խորհուրդ. բաբելոն մեծ՝ մայր պոռնկութեց և գարշութեց երկրի ։ (6) Ոմանք. 'Ի յարենէ սրբոցն ։ (6) Ոսկան. Վկայիցն քի.. տեսեալ զնա զարմացմամբ մեծաւ ։ (7) Ոմանք. Եւ զգազանին.. զեւթն գլուխս և տասն եղջեւրս ։ (8) Ոսկան. Որոց ոչ են գրեալք ։ (8) Ոմանք. Անուանք իւրեանց

Digitized by Google

մունք եւ ձայնք եւ որոտմունք եւ շարժումն, եւ կար-
կուտ մեծամեծ։

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս. կին մի արկեալ 1
զիւրեւ զարեգակն, եւ լուսին 'ի ներքոյ ոտից նորա.
եւ 'ի վերայ գլխոյ նորա պսակ աստեղաց երկոտասա-
նից։ * Եւ էր յղի. եւ ճչէր յերկնելն, եւ բազում վշտօք 2
մերձ էր 'ի ծնանել։ * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յեր- 3
կինս՝ եւ ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն, որոյ էին
գլուխք եւթն՝ եւ եղջիւրք տասն. եւ 'ի վերայ գլխոյ
նորա եւթն խոյրք։ * Եւ ագին նորա քարշէր զերրորդ- 4
մասն աստեղաց երկնից, եւ արկ զնա յերկիր. եւ վի-
շապն կայր առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծնանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ զնա վիշապն։
* Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հանդերձեալ է հովուել 5
զամենայն հեթանոսս գաւազանաւ երկաթեաւ. եւ յափշտա-
կեցաւ որդի նորա առ Աստուած, եւ առ աթոռ նորա։ * Եւ 6
կինն փախեաւ յանապատ՝ ուր էր անդ նմա պատ-
րաստեալ յԱստուծոյ, զի կերակրեսցեն անդ աւուրս հազար
երկերիւր եւ վաթսուն։
ԼԴ * Եւ եղեւ պատերազմ յերկինս, Միքայէլ եւ հրեշտակք 7
իւր կռուէին ընդ վիշապին. եւ վիշապն պատերազմէր
զօրօք իւրովք։ * Եւ ոչ կարացին կալ ընդդէմ, եւ տե- 8
ղի ոչ գտաւ նոցա յերկինս։ * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ 9
օձն առաջին, որ անուանեալ կոչի բէեղզեբուղ եւ սա-
տանայ, որ մոլորեցոյց զամենայն աշխարհս երկրի. եւ հրեշ-
տակք նորա ընդ նմա անկան։ * Եւ լուայ ձայն մեծ 10
յերկնից՝ որ ասէր. արդ եղեւ զօրութիւն եւ փրկութիւն
եւ արքայութիւն Աստուծոյ մերոյ, եւ իշխանութիւն օծելոյ նորա. զի
անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց, որ չարախօսէր ըզ-
նոցանէ առաջի Աստուծոյ՝ զտիւ եւ զգիշեր։ * Եւ նոքա յաղ- 11
թեցին նմա արեամբ գառինն, եւ բանիւ վկայութեան նորա.
եւ ոչ հաւանեցան ընդ վիշապն մինչեւ 'ի մահ։ * Վասն այսո- 12
րիկ ուրախ լիցին երկինք՝ եւ ամենայն որ բնակեալ են 'ի
նմա։ Վայ երկրի եւ ծովու, զի անկաւ բանսարկուն
առ

Գլ. ԺԲ. (1) Ոսկան. Արկեալ զիւրեւ։ (1) Ոմանք. Պսակ յաստեղաց երկոտասանից։ (3) Ոմանք. 'Ի վերայ գլխոց նորա։ (5) Ոմանք. Ծնաւ կինն որդի արու։ (5) Ոսկան. Հանդերձեալ էր։ (5) Յօրինակին ջնջեր. Եւ առ աթոռ նորա։ (10) Ոմանք. Որ չարախօսէրն։ (10) Ոսկան. Առ Աստուծոյ 'ի տուէ եւ 'ի գիշերի։ (11) Ոսկան. Ընդ վիշապին։ (12) Ոսկան. Ամենայն որք բնակեալ էք 'ի նմա։ (12) Ոմանք. Եւ կայցէ առ սակաւ մի ժամ։

Digitized by Google

տա ձեզ, որ ունի զցասումն բազում. և կացցէ՛ սա-
կաւ մի ժամանակս:
13 * Եւ յորժամ ետես վիշապն թէ անկաւ յերկիր, ըղ- ԼԵ
14 հետ 'եղև կնոջն որ ծնաւ զմանուկն արու: * Եւ տուաւ
կնոջն երկու թեւք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յանա-
պատ 'ի տեղի իւր. ուր կերակրէր անդ՝ ժամանակ և
15 ժամանակս և կէս ժամանակի՝ յերեսաց օձին: * Եւ
եհեղ օձն 'ի բերանոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղ-
16 մեսցէ զնա: * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց եր-
կիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր եհեղ վիշապն
17 'ի բերանոյ իւրմէ: * Եւ ցասեաւ վիշապն ընդ կնոջն,
և գնաց պատերազմել ընդ այլ զաւակս նորա որք պա-
հէին զպատուիրանս այ, և ունէին զվկայութիւն յի:
18 * Եւ կայց 'ի վերայ աւազոյ ծովու:

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ տեսի զի ելանէր 'ի ծովէն գազան, և ունէր գը- ԼԶ
լուխս եւթն՝ և եղջեւրս տասն, և 'ի վերայ եղջե-
րաց նր տասն խոյր, և 'ի վերայ գլխոց նր անուն հայ-
2 հոյութե: * Եւ գազանն զոր տեսի՝ նման ընձու, և
ոտք նր իբրև զարջոյ, և բերան նր ոպ զառիւծու.
և ետ նմա վիշապն զզօրութի իւր՝ և զաթոռ իւր և
3 զիշխանութի մեծ: * և մի 'ի գլխոց նր վիրաւորեալ
էր 'ի մահ. և վէր մահուան նր ողջանայր: Եւ զար-
մացաւ ամ երկիր ընդ գազանն, զի ետ նմա վիշապն
4 զթագաւորութի իւր: * և երկիր պագին վիշապին՝
որ ետ զիշխանութիւնն գազանին, և ասէին. ով իցէ նման
գազանիս. կամ ով կարիցէ պատերազմել ընդ դա:
5 * Եւ տուաւ նմա բերան խօսել զմեծամեծս, և ըղ-
հայհոյութի. և տուաւ նմա իշխանութի զամիսս քա-
6 ռասուն և երկու: * Եւ եբաց զբերան իւր հայհոյ-
ութե առ այ, և հայհոյեաց զանուն նր և զխորանն
7 նր, և զերկնայինն խորանն: * Եւ տուաւ նմ իշխանու-
թի 'ի վերայ ամ ազգաց և լեզուաց և ժողովրդոց:
8 * զի երկրպագեսցեն նմա ամ որ բնակեալ են ընդ
երեսս

(14) Ոսկան. Եւ տուեան կնոջն: (14) Ոմանք. Ուր կերակ-
րէր անդ: (17) Ոսկան յաւելու. Յսի Քսի: (18) Օրինակ
Գ. Եւ կացի 'ի վր աւազոյ ծովու. և տեսի:
Գլ. ԺԳ. (2) Ոմանք. Ընձու: (2) Ոսկան. Զիշխանութի
իւր մեծ: (3) Ոսկան. Մահու նր ող'': (4) Ոմանք. Ընդ
դմա: Այլ ոսկան. գազանին... Է նմա: (6)(7) Ոսկան.
Եւ զխորան նր, և զայնոսիկ որք յերկինս բնակեն:
Եւ տուաւ նմա պատերազմել Է սրբս և յաղթել նց.
և տուաւ նմա իշխանութի: (8) Ոմանք. Զի երկրպագ-

Digitized by Google

երեսս երկրի. որոց ոչ են գրեալ անուանք նոցա 'ի
դպրութեան կենաց գառինն զենլոյ իսկզբանէ աշխար-
հի : * Ոյք ունիցին ականջս լսելոյ՝ լուիցեն : * Զի են 9
ոմանք՝ որք 'ի գերութիւն վարեսցին, և են ոմանք՝ որ 10
սրով մեռցին, և են ոմանք՝ որ անձամբ զանձինս սպա-
նանեն. աստ է համբերութիւն և հաւատ սրբոց :
ԼԷ * Եւ տեսի այլ գազան զի ելանէր յերկրէ, և ունէր 11
եղջեւրս երկու՝ նման գառին, և խօսէր իբրև զվի-
շապն : * Եւ զիշխանութիւն զամ զառաջնոյ գազանին գոր- 12
ծէր առաջի նորա : և առնէր զերկիր և զամ բնակիչս
նր՝ զի երկիր պագանիցեն գազանին առաջնոյ՝ մինչ
ողջացի վէր մահու նր : * Եւ առնէր նշանս բազումս, 13
և տայր հրոյ իջանել յերկնից յերկիր՝ առաջի մարդ-
կան, * և մոլորեցուցանէր զորս բնակեալ են յերկիր 14
նշանօքն, որ տուեալ են 'ի ձեռս նր՝ առնել առաջի
գազանին : ասէր ցնա բնակիչսք երկրի. առնել զպատկեր
գազանին, որ 'ի վերայ սրոյն եկեաց : * Եւ տուաւ 15
նմա իշխանութիւն, զի տացէ հոգի պատկերի գազանին,
և զի խօսեսցի պատկերն. և երկիր պագցեն նմա զամ
բնակիչք երկրի. և որ ոչ պագցէ երկիր պատկերի գա-
զանին, սպանցէ զնա : * Եւ արասցէ զամ՝ փոքունս 16
և զմեծամեծս և զմեծատունս և զաղքատս և զազատս
և զծառայս, զի տացէ նց դրոշմ յաջու ձեռին՝ և 'ի
վերայ ճակատու նոցա : * Եւ ոչ ոք կարասցէ գնել 17
և վաճառել՝ եթէ ոչ ունիցի զդրոշմ գրոյն՝ և զանուն
գազանին և զթիւ անուան նորա :
ԼԸ * Աստ է իմաստութիւն. որ ունի միտս՝ համարեսցի 18
զթիւ գազանին. թիւ եղեալն մարդոյ, և թիւ ան-
ուան նր՝ է այս. վեց հարիւր վաթսուն և վեց :

ԳԼ.

ցեն նմ ամէնեան որ ... 'ի դպրութեան կե'' : (8) Ոսկան. Գառինն զենելոյ : (10) Ոսկան. 'Ի գերութիւն վարես'' : (10) Ոմանք. Զանձինս սպանանիցեն : (13) Յօրինակին. Եւ առնէ նշանս : (13) Ոմանք. Յերկնից 'ի յերկիր : (14) Ոսկան. Բնակեալ են յերկրի : (14) 'Ի լուս'' . Որ 'ի վերայ սրոյն եկաց : համաձայն ոմանց 'ի բնաբ'' : (15) Ոմանք. Եւ որ ոչն պագցէ : (15) Ոսկան. Սպանցեն զնա : (16) Ոսկան. Եւ զծառայս ունել զդրոշմ յաջոյ ձե'' : (16) Ոմանք. Ճակատուց նց : (18) Ոմանք. Որ ունիցի միտս ... և թիւ նր է այս : (18) 'Ի բազում գրչագիրս մեր բնաբ'' վեց հարիւր վաթսուն և վեց, թուագրով գրեն այսպէս՝ ՈԿԶ. զոր յարմարեալ յանդիման օրինակս մեր նոյն նշանագիրս իւր մասնաւոր այսպիսի ձևով [illegible] . զոր ընդօրինակողն թարգմանողաց յիշատակագրեալ փոխեալ շարագրութ՝ ՃԺԶ.

ԳԼ. ԺԴ.

1 Եւ տեսի՝ եւ ահա գառն կայր ՚ի վերայ լերինն Սիով- ԼԹ
նի. եւ ընդ նմա հարեւր քառասուն եւ չորս հազարք՝
որ ունէին զանուն նորա, եւ անուն Հօր նորա գրեալ
2 ՚ի վերայ ճակատուց նոցա։ * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝
որպէս զձայն ջուրց բազմաց՝ եւ ձայն որոտման մեծի. եւ
լուայ իբրեւ զձայն քնարահարաց, զի հարկանէին ըզ-
3 քնարս իւրեանց։ * Եւ երգէին զերգս նորս առաջի ա-
թոռոյն՝ եւ առաջի չորից կենդանեացն՝ եւ առաջի ե-
րիցանցն. եւ ոչ ոք կարէր ուսանել զերգս նն̃։ բայց միայն
հարեւր քառասուն եւ չորս հազարքն, որք գնեալ
4 են յերկրէ։ * Սոքա են՝ որք ընդ կանայս ոչ խառնա-
կեցան, եւ են կուսանք. սոքա զհետ երթան գառինն
ուր եւ երթիցէ. սոքա գնեցան ՚ի մարդկանէ առա-
5 ջին Այ̃ եւ գառինն։ * Եւ ՚ի բերան նոցա ոչ գտաւ սուտ,
զի անբիծք են։
6 * Եւ տեսի այլ հրեշտակ թռուցեալ ՚ի մէջ երկնից. Խ
եւ ունէր աւետիս յաւիտենական՝ աւետարանել ամ̃
7 ազգաց, եւ լեզուաց որ բնակեալ են յերկրի։ * Եւ ա-
սէր ՚ի ձայն մեծ. Երկերուք յԱյ̃՝ եւ տուք փառս նմա,
զի եկն ժամ դատաստանի նորա. եւ երկիր պագէք ա-
րարչին երկնի եւ երկրի եւ ծովու եւ աղբերաց ջուրց։
8 * Եւ այլ հրեշտակ երկրորդ գայր զհետ նորա եւ ա- ԽԱ
սէր. անկաւ անկաւ բաբելոն մեծն՝ ՚ի գինւոյ արբե-
ցութէ՝ ՚ի ցասմանէ՝ ՚ի պոռնկութէ իւրմէ, որ արբե-
ցոյց զամենայն հեթանոսս։
9 * Եւ այլ հրեշտակ երրորդ գայր զհետ նց̃՝ եւ ՚ի ձայն ԽԲ
մեծ ասէր. ով ոք երկրպագեաց գազանին եւ պատկե-
րի նորա, եւ կամ զդրոշմ նշանի նորա առ ՚ի ճակատ
10 իւր, եւ կամ ՚ի վերայ աջոյ ձեռին իւրոյ, * այնպի-
սին արբցէ ՚ի բաժակէ ցասմանն Այ̃՝ արկելոյ յանա-
պակէ բարկութ̃ բաժակին. եւ տանջեսցի հրով եւ ծծըմ-
11 բով առաջի Այ̃ եւ գառինն։ * Եւ ծուխ նոցա ելցէ յա-
ւիտեանս յաւիտենից. եւ ոչ ունին հանգիստ՝ որք եր-
կիր պագին գազանին ՚ի տուէ եւ ՚ի գիշերի. եւ որք եր-
կիր

Գլ. ԺԴ. (1) Ոսկան. Եւ զանուն Հօր։ (2) Ոմանք. Իբրեւ զձայն ջուրց .. զձայն զքնարաց"։ (2) Ոսկան. Զձայն իբրեւ զքնարաց". զի հարկանէիցեն զքնարս։ (3) Ոմանք. Զերգս նորա առաջի ... գնեալք են յերկ"։ (3) Ոսկան. Աթոռոյն Այ̃ եւ ա"։ (4) Ոմանք. Ուր եւ երթայցէ։ (5) Ոսկան յաւելու. Անբիծք են առաջի աթոռոյն Այ̃։ (6) Ոմանք. Յերկիր։ (8) Ոսկան. Որ արբոյց զամ̃ հե"։ (9) Ոմանք. Եւ ասէր ՚ի ձայն մեծ ... եւ կմ̃ պատկերի նր̃ ...

Digitized by Google

կեր պագին պատկերին, և առնուն զդրոշմ և զանուան
նորա։ * Եւ համբերութիւն սրբոցն աստ է. այս որք 12
պահեն զպատուիրանս Այ. և զհաւատս յՍի։ * Եւ 13
լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր ցիս. գրեա, երանի մե-
ռելոցն որք 'ի Տր ննջեցին այսուհետեւ վաղվաղակի. զայս
ասէ հոգին, քանզի հանգեան յաշխատութէ իւրեանց.
բայց միայն գործք իւրեանց չոգան զհետ նոցա։
ԽԳ * Եւ տեսի՝ և ահա ամպ սպիտակ, և 'ի վերայ ամպ- 14
ոյն նստէր նման որդւոյ մարդոյ, և 'ի գլխա իւր
պսակ ոսկի, և 'ի ձեռին իւրում ունէր գերանդի սրը-
եալ։ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկնից, աղաղա- 15
կէր 'ի ձայն մեծ՝ և ասէր. որ նստիդ 'ի վերայ ամ-
պոյդ՝ առաքեա զգերանդիդ քո՝ և հնձեա, զի եկն ժա-
մանակ հնձոց, և հասուցեալ են հունձք երկրի։
ԽԴ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր 'ի տաճարէն որ յերկինս, 17
և ունէր և նա գերանդի սրեալ։ * Եւ այլ հրեշտակ 18
ելանէր 'ի սեղանոյն, որ ունէր իշխանութի 'ի վերայ
հրոյ, և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ
ունէր զգերանդին սրեալ՝ և ասէր. կթեա զողկոյզս
այգւոյ երկրի, զի հասեալ է խաղողդ 'ի դմա։ * Եւ 19
արկ հրեշտակն զգերանդի իւր յերկիր, և կթէր զխա-
խաղող նորա, և արկանէր 'ի հնձանն Այ 'ի մեծ։ * Եւ 20
կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին, և ելանէր 'ի հըն-
ձանէն արիւն մինչև 'ի սանձս ձիոյն. և երկայնութի
նորա հազար և վեց հարիւր ասպարէս։

Գլ. ԺԵ.

ԽԵ Եւ տեսի այլ նշան մեծ և սքանչելի. հրեշտակս եւ- 1
թըն՝ որք ունէին եւթն վէրս զկնի. զի նոքօք կա-
տարէր բարկութիւն Այ։ * Եւ տեսի իբր ծով ապակե- 2
ղէն

աջոյ ձեռին իւրում։ (13) Ոսկան. Զի միայն գործք իւ"։ (14) Ոսկան. Եւ 'ի գլուխ նր այս"։ (15) Օրինակ մի յաւելու. Հունձք երկրի։ Եւ որ նստէր 'ի վր ամպոյն՝ արկ գերանդին իւր յերկիր, և հնձեաց զամ բնակիչս երկրի։ Զոր Ոսկան նա անդ այստեղ. հմր. (16) Եւ առաքեաց որ նստէրն 'ի վր ամպոյն զգերանդին իւր, և հնձեցաւ երկիր։ (17) Եւ այլ հրեշ"։ (18) Ոմանք. Հրեշտակ ել 'ի սեղա"... զողկոյզս այգւոյ երկրի։ (18) Ոսկան յաւելու. Եւ ասէր, առաքեա զգերանդին քո սուր և կթեա զող"։ (19) Ոմանք. Եւ կթէր զխաղողն 'ի նմա և արկանէր 'ի հնձանն Այ։ (20) Ոսկան. 'ի սանձս ձիոյն.. հազար հարիւր և վեց ասպարէզ։

Գլ. ԺԵ. (1) Ոմանք յաւելուն. Նշան յերկինս մեծ... բարկութիւնն Այ։ (2) Ոմանք. Եւ պատկերի նր, և թիւ-

զերծ խառնեալ հրով. և որք յաղթեցին գազանին՝ և
թուոյ անուան նր՝ և պատկերի նր՝ և դրոշմի նորա,
նոքա կային 'ի վերայ ծովուն ապակեղինի. և ունէին
3 զքնարս այ. * և երգէին զերգս Մովսիսի ծառայի այ,
և զերգս գառինն՝ ասելով. Մեծամեծ և սքանչե-
լի են գործք քո՝ տր այ ամենակալ, արդար՝ և ճշմա-
րիտ են ճանապարհք քո, թագաւոր ամ հեթանոսաց:
4 * և ով ոք ոչ երկիցէ՝ և փառաւորեսցէ զտր անուն
քո. զի դու միայն սբ, և արժանի երկրպագելոյ. զի
ամ հեթանոսք եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի քո
5 տր, յորժամ արդարութի քո յայտնեսցի: * Եւ յետ
այսորիկ տեսի՝ և բացաւ տաճարն խորանին վկայու-
6 թե՝ որ էր 'ի յերկինս: * և ելանէին եւթն հրեշտա-
կքն՝ որ ունէին եւթն հարուածս, և զգեցեալ էին 'ի
տաճարին կտաւս մաքուրս՝ և պայծառս. և գօտե-
ւորեալք էին առ ստեամբք իւրեանց գօտիս ոսկեղէնս:
7 * Եւ 'ի չորից կենդանեացն տուաւ եւթն հրեշտակացն՝
եւթն սկաւառակս լի ցասմամբն այ կենդանւոյն յա-
8 ւիտեանս յաւիտենից: * Եւ լցաւ տաճարն ծխով փա-
ռացն այ՝ և զօրութեան նորա. և ոչ ոք կարէ մտա-
նել 'ի տաճարն՝ մինչև կատարեսցին եւթն հարուածքն
յեւթն հրեշտակացն:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Եւ լուայ ձայն մեծ 'ի տաճարէն՝ զի ասէր ցեւթն
հրեշտակսն, երթայք հեղէք զեւթն սկաւառակսդ
ցասմամբն այ յերկիր:
2 * Եւ գնաց առաջինն հրեշտակն, և եհեղ զսկաւառակ ԽՍԶ
իւր յերկիր, և եղև հարուածք չարաչար 'ի վր մարդ-
կան, որ ունէին զդրոշմ գազանին, և երկիր պագին
պատկերի նորա:
3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր 'ի ԽՍԷ
ծով, և դարձան ջուրքն յարեան մեռելոյ. և ամենայն
շունչ կենդանի որ էր 'ի ծովու՝ սատակեցաւ:
4 * Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր 'ի ԽՍԸ
գե-

դյ: (3) Ոսկան. Զերգս Մովսէսի ծառայի այ... Մեծա-
մեծք և սքանչելիք են: (3) 'Ի լուս՛՛. Արդարև ճշմա-
րիտ: (3) Ոմանք. Եւ ճշմարտութի է ճանապարհք քո:
(4) Ոմանք. Փառաւորեսցէ զտր անուն քո... միայն ես
սբ: (5) Ոմանք. Որ է յերկինս: (6) Ոմանք. 'Ի տաճա-
րէն՝ կտաւս: (8) Ոմանք. Եւ զօրութն նր:
Գլ. ԺԶ. (1) Ոմանք. Ցասմանն այ: (2) Ոսկան. Եղեն
հարուածք չարաչարք 'ի ... զդրոշմն գա՛՛: (2) Ոմանք.
'Ի վր մարդկանն.. պատկերին նր:

Digitized by Google

գետս՝ և յաղբիւրս ջուրց, և եղև արիւն։ * Եւ լուայ 5
'ի հրեշտակէն՝ զի ասէր. արդա՛ր ես՝ որ էինն և ես, և
սո՛ւրբ 'ի գործս քո՝ զի այսպէս դատեցար. * Վ՟ն զի 6
զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէիցն հեղին ամպա_
րիշտք. Վ՟ն այնորիկ արիւն ետ ըմպել նց՟ Է՟ արժան_
ւոյն։ * Եւ լուա՛յ 'ի սեղանոյ անտի զի ասէր. այո՛ Տ՟ր Ա՟Ծ 7
ամենակալ, արդա՛ր և ճշմարիտ են դատաստանք քո։

ԽԹ * Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր_ 8
մէ 'ի վերայ արեգական։ * և տուաւ նմա խորշակա_ 9
հա՛ր առնել զմարդիկ հրով. և տապացան մարդիկ 'ի
տօթոյ մեծ, և հայհոյեցին զԱ՟Ծ՝ որ ունի իշխանութի
'ի վերայ հարուածոցս այսոցիկ. և ո՛չ ապաշխարեցին
'ի փառս նմ՟ա։

Ծ * Եւ հինգերորդ հրեշտակն եհեղ 'ի սկաւառակէ իւր_ 10
մէ 'ի վերայ աթոռոյ գազանին, և եղև թագաւորու_
թի՟ն նր՟ա խաւարեալ. և ծամէին զլեզուս իւրեանց յախ_
տէ ցաւոցն, * և հայհոյեցին զԱ՟Ծ երկնից 'ի ցաւոց 11
իւրեանց՝ և յախտէ դառնութենէ, և ո՛չ ապաշխարե_
ցին 'ի գործոց իւրեանց։

ԾԱ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհե՛ղ 'ի սկաւառակէ՛ իւր_ 12
մէ 'ի վերայ գետոյն մեծի Եփրատայ, և ցամաքեցան
ջուրք նր՟ա, զի պատրաստեսցի ճանապարհ թագաւո_
րի ելիցն արևու։ * Եւ տեսի՝ զի ելանէր 'ի բերա_ 13
նոյ վիշապին՝ և 'ի բերանոյ գազանին՝ և 'ի բերանոյ
սուտ մարգարէին ոգիք երեք անսուրբք իբրև գորտս։
* Քանզի նոքա են՝ ոգիք դիւականք որք առնէին զնշ_ 14
շանս՝ և ելթային առ թագաւորս ամ՟ երկրի՝ ժողո_
վել զնս՟ 'ի պատերազմ, յօրն մեծ Տ՟ն ամենակալի։ քան_
զի այսպէս ասաց Տ՟ր. * ահա՛ գամ իբրև զգող, երա_ 15
նի որ խցեն արթունք, և պահեսցեն զհանդերձս իւր_
եանց. զի մի՛ մերկ շրջեսցին, և երևեսցին ամօթանք
իւրեանց։ * և ժողովեցից զնոսա 'ի տեղի մի, որ կոչի 16
եբրայեցերէն արմագեդոն։

ԾԲ * Եւ եօթներորդ հրեշտակն եհե՛ղ 'ի սկաւառակէ իւր_ 17
մէ 'ի վերայ օդոյ. և ել ձա՛յն մեծ յերկնից՝ և յաթո_
ռոյն՝ ասելով. եղև։ * Եւ եղեն փայլատակմունք և 18
ձայնք և որոտմունք. և եղև շարժումն մեծ՝ որպիսի
չէր

(5) Ոսկան. 'ի հրեշտակէն որ ասէր. . և է սուրբ 'ի գործս։ (7) Ոմանք. Եւ լուայ ձայն 'ի սեղանոյն զի ասէր։ (10) Ոմանք. 'ի յախտէ ցաւոցն։ (11) Ոմանք. Եւ հայհոյէին զԱ՟Ծ երկնից 'ի ցաւոցն իւ՟՟։ (12) Ոսկան. Յելիցն արևու։ (14) Ոմանք. Առ ամ՟ թագս երկ՟՟. . . Տ՟ն Ա՟Յ ամենակալի։ (15) Ոմանք. Մերկս շրջիցին։ (16) Ոմանք. Եւ ժողովեցին զնս՟ 'ի տե՟՟։ (16) Ոսկան. Արմագեդոն.

Digitized by Google

ջից եղեալ ի սկզբանէ՝ յորմէհետէ եղև մարդ ՛ի վերայ
19 երկրի՝ այնպիսի շարժումն մեծ ։ * Եւ եղև քաղաքն
մեծ յերիս մասն, և քաղաքք ազգացն անկան. և բա՟
բելոն մեծ յիշեցաւ առաջի այ, տալ նմա զբաժակն
20 գինւոյ ցասման բարկութե նր ։ * Եւ ամ կղզիք փա՟
21 խեան, և լերինք ՛ի միջոյ բարձան ։ * և կարկուտ մեծ
իբրև կշիռ տաղանդոյ միոյ իջանէր յերկնից ՛ի վր մարդ՟
կան. և հայհոյեցին մարդիկ զած յերկինս՝ վս հարուա՟
ծոյ կարկտին, զի մեծ էր հարուածն և սաստիկ ։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Եւ եկն մի ոմն յեւթն հրեշտակացն՝ որք ունէին զեւ՟ ԾԳ.
թըն սկաւառակսն. խօսեցաւ ընդ իս՝ և ասէ. եկ
այսր և ցուցից քեզ զդատաստանս մեծ պոռնկին՝ որ
2 նստի ՛ի վերայ ջուրց բազմաց ։ * ընդ որում պոռն՟
կեցան թագաւորք երկրի, և արբեցան բնակիչք երկ՟
3 րի ՛ի գինւոյ արբեցութե պոռնկութե նր ։ * Եւ տա՟
րաւ զիս յանապատ հոգւովն. և տեսի կին մի՝ զի
նստէր ՛ի վերայ կարմիր գազանի, և լի էր անուամբ
հայհոյութե. և գազանն զոր տեսի՝ ունէր գլուխս
4 եւթն և եղջիւրս տասն ։ * Եւ կինն զգեցեալ էր ծի՟
րանիս և կարմիրս, և զարդարեալ ոսկւով և մարգար՟
տով և ակամբք պատուականօք, ունելով բաժակ ոս՟
կի ՛ի ձեռին իւրում, և լի էր գարշելի և անմաքուր պո՟
5 ռնկութբ ։ * և ՛ի ճակատն նր գրեալ անուն՝ խորհրդով.
մեծն բաբելոն՝ մայր պոռնկաց և գարշելեաց երկրի ։
6 * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարենէ սրբոց՝ և յա՟ ԾԴ.
րենէ ամ վկայիցն. և զարմացայ՝ տեսեալ զնա՝ զար՟
7 մացումն մեծ ։ * Եւ ասէ ցիս հրեշտակն. ընդէ՞ր զար՟
մացար, ես ասացից քեզ զխորհուրդս կնոջն, և գա՟
զանին որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի զեւթն գլուխն՝
8 և տասն եղջեւր ։ * Եւ գազանդ զոր տեսեր՝ որ էր,
և չէր, և հանդերձեալ է ելանել ՛ի դժոխոց՝ և ՛ի կո՟

րուստ

(19) Ոմանք. Յերիս մասունս... և բաբելոնն մեծն յիշե"։ (21) Ոմանք. Կշիռ տաղանդի միոյ.. վասն հա՟րուածոց կարկտի ։

Գլ. ԺԷ. (1) Ոսկան. Զդատաստան մեծ ։ (3) Ոմանք. Յանապատ հոգւով ։ (3) Ոսկան յաւելու. Հայհոյութե բերան նր ։ (5) Ոսկան. Անուն. խորհուրդ. բաբիլոն մեծ՝ մայր պոռնկուեց և գարշութեց երկրի ։ (6) Ոմանք. ՛Ի յարենէ սրբոցն ։ (6) Ոսկան. Վկայիցն քի.. տեսեալ զնա զարմացմամբ մեծաւ ։ (7) Ոմանք. Եւ զգազանին.. զեւթն գլուխս և տասն եղջեւրս ։ (8) Ոսկան. Որոց ոչ են գրեալք ։ (8) Ոմանք. Անուանք իւրեանց

Digitized by Google

՚րուստ երթալ ։ և զարմասցին ամենեքեան որ բնակեալ
են ՚ի վերայ երկրի • որոց ոչ էր գրեալ անուանք նց
՚ի գիր կենաց իսկզբանէ աշխարհի • զոր տեսանէին ըզ֊
գազանն, զի էր՝ և չէ, և մերձ է ։ * Աստ է իմաս֊ 9
տութիւն որ ունի միտս ։ և եւթն գլուխն՝ եւթն լե֊
րինք են, ուր կինն նստեալ էր ՚ի վերայ նր • և նոքին
թագաւորք են եւթն • և թագաւորքն եւթն գոլով ։
* հինգն անկան, և մին եկաց, և միւսն ոչ է եկեալ • 10
և յորժամ գայ՝ սակաւ ինչ մի ժամանակ ունի ։ * և գա֊ 11
զանն՝ որ էր՝ և չէ, և նա ութերորդ է • և է յեւթանց
անտի, և ՚ի կորուստ երթալոց է ։ * Եւ տասն եղ֊ 12
ջեւրն զոր տեսեր՝ տասն թագաւորք են • որոց չև ևս
է առեալ զթագաւորութիւն, այլ առնուն՝ և կան իշխանք
՚ի մի ժամ • և առնուն նոքա զիշխանութիւն ընդ գազա֊
նին ։ * Սոքա մի կամս ունին, և զզօրութիւն և զիշխա֊ 13
նութիւն գազանին տան ։ * և ընդ գառինն պատերազ֊ 14
մին • և գառնն յաղթէ նց, զի տր է նց, և թագա֊
ւոր թագաւորաց • և որք ընդ նմա՝ կոչեցեալք են,
ընտրեալք և հաւատացեալք ։ * Եւ ասաց ցիս • և ըզ֊ 15
ջուրսն զոր տեսեր՝ ուր նստէր պոռնիկն, ժողովուրդք
են, և բազմութիւնք և ազգք և լեզուք ։ * և տասն եղ֊ 16
ջեւրքն՝ զոր տեսեր գազանին, նոքա ատեսցեն զպոռ֊
նիկն՝ և աւերեսցեն զնա, և զմարմինս նորա կերիցեն՝ և
այրեսցեն զնա հրով ։ * Քանզի այ եդ ՚ի սիրտս նոցա 17
առ ՚ի լինել նոցա մի կամս, և տալ զթագաւորութիւն
գազանին՝ մինչև կատարեսցին բանն այ ։ * Եւ կինն 18
զոր տեսեր՝ է քաղաքն մեծ, որ ունի զթագաւորու֊
թիւն ՚ի վերայ թագաւորութեանց երկրի ։

ԳԼ. ԺԸ։

ԾԵ Եւ յետ այսորիկ տեսի այլ հրեշտակ իջեալ յերկ֊ 1
նից՝ որ ունէր իշխանութիւն մեծ, և երկիր լուսա֊
ւորեցաւ ՚ի փառաց նր ։ * և աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ՝ 2
ասելով • անկաւ բաբելոն մեծն, որ եղեալ էր բնա֊
կութիւն դիւաց, և արգել ամ այսոց պղծոց, և բանտ
պահպանութեան ամ ոգւոց անմաքրից և ատեցելոց ։ * Վի 3
զի

՚ի գիր ։ (9) Ոմանք • Միտս ։ եւթն գլ՟ ։ (10) Ոմանք • Եւ
միւսն եկաց . . . սակաւ մի ժմկ ։ (13) Ոսկան • Եւ զիշխա֊
նութիւն իւրեանց գազա՟ ։ (14) Ոսկան • Եւ գառնն յաղ֊
թեսցէ ։ (15) Ոմանք • Եւ ասէ ցիս, և զջուրսն ։ Ուր Ոս֊
կան • Ջուրքն զորս ետե՟ ։ (17) Ոմանք • Քանզի եառ այ ՚ի
սիրտս . . նց ՚ի մի կամս ։
Գլ • ԺԸ • (1) Ոմանք • Եւ երկիրս լուսաւ՟ ։ (2) Ոմանք •
Մեծ՝ ասելով • անկաւ բաբելոնն մեծ ։ Ուր Ոսկան • Ա.

զի՛ 'ի բարկութենէ գինւոյ պոռնկութեան նորա արբին ամ
ազգք. և թագաւորք երկրի՝ որ ընդ նմա պոռնկեցան.
և վաճառականք երկրի՝ 'ի նորա զօրութենէ յօրանալոյ մե-
4 ծացան: * Եւ լուայ ձայն յերկնից զի ասէր. ելէ՛ք 'ի
միջոյ դորա՝ ժողովուրդ իմ, զի մի՛ հաղորդ լիցիք մե-
5 ղաց դորա, և մի՛ զհարուածս դորա ընդունիցիք. * զի
հասին կցեցան մեղք դորա մինչև յերկինս. և յիշեաց
6 Աճ զանիրաւութիւնս դորա: * և հատուցանէ՛ք դմա՝
ապ և հատոյցն մեզ, և առցէ դա երկպատիկ ըստ գոր-
ծոց իւրոց. և ըմպանակին որով խառնեացն՝ խառնեցէ՛ք
7 դմա կրկին: * և որչափ փառաւորեաց զինքն և խայ-
տաց, այնչափ հատուցէ՛ք սմա սուգ. զի 'ի սրտի իւ-
րում ասէր՝ թէ յամ ժամ նստայց ես թագուհի՝ և
8 այրի ո՛չ եւս եղէց: * Վասն այնորիկ 'ի միում աւուր
եկեսցեն 'ի վերայ դորա հարուածք՝ մահ, և սուգ,
և սով, և 'ի հուր այրեսցի. զի հզօր է Տր Աճ՝ որ
9 դատեցաւն զդա. * և լայցեն՝ և կոծեսցին 'ի վերայ
դորա թագաւորք երկրի՝ որք ընդ դմա պոռնկեցան և
խաղացին. և հեծեսցեն յորժամ տեսցեն զծուխ կիզ-
10 ման տանջանաց դորա՝ * 'ի հեռաստանէ կայցեն վա՛
երկիւղի տանջանաց դորա՝ և ասասցեն. վա՜յ քաղա-
քիդ մեծի բաբելոնի. քաղաքդ հզօր՝ զի 'ի միում ժա-
11 մու եկին հասին դատաստանք քո: * Եւ վաճառականք
երկրի ողբասցեն և սգասցեն 'ի վերայ քո, զի. ըզ-
12 բեռն նց ոչ ո՛ք գնէ: * և շահք որ 'ի քէն՝ ո՛չ եւս ե-
ցէ, ոսկւոյ և արծաթոյ և ականց պատուականաց՝ և
մարգարտոյ և բեհեզոյ և ծիրանւոյ և ոսկեթելի և որ-
դան, և ամ փայտ խնկոյ՝ և ամ անօթ փղոսկրեայ, և
ամ անօթ 'ի փայտէ պատուականէ և 'ի պղնձոյ և յեր-
13 կաթոյ և 'ի կճոյ. * և կինամոմոն, և ամ խունկ, և
եւղ և կնդրուկ, և գինի և ձէթ, և նաշիհ և ցորեան,
և առացուածք ամ, արջառ և ոչխար. և երիվարաց
և կառաց՝ որ վայել է մարմնոց և ոգւոց մարդկան:

* և

կատ անկաւ բաբելոն": (4) Այլ օրինակ գրեն. Դորա, և մի՛ զհարուածս դորա ընդունիջիք: (5) Ոսկան. Քզ՟ի հասին մեղք նց մին"... և յիշեաց Տր զանօրէնութիւն նց: (7) 'Ի լուսն". Եւ խայտաց, այնչափ հատուցէք դմա: (7) Ոսկան յաւելու. Ոչ եւս եղեց. և սուգ ոչ տեսից: (8) Ոսկան. Դատեցաւն զնա: (9) Ոսկան. Եւ լացցեն և կոծեսցին թգւք երկրի 'ի վր դորա... կիզման դորա: (10) Ոսկան. 'Ի հեռաստանէ կացցեն: (10) Ոսկան. Վայ վայ քաղա": (11) Ոսկան. Զի զբեռինս նց ոչ ոք է որ գնէ: (12) Ոսկան. Եւ շահ որ 'ի քէն: (12) Ոսկան. Փայտ խնկոց: (13) Ոսկան. Եւ արջառ և ոչխար, երիվարաց և կա"։

Digitized by Google

* Եւ ամ ցանկութիւն անձին քոյ գնաց 'ի քէն, եւ ամ 14
լուսափայլ վայելչութիւն, պարարտն եւ գէրն եւ սպի-
տակն գնաց 'ի քէն, եւ ոչ եւս գտցես զայդ: * Եւ ամ 15
վաճառականք այսոցիկ մեծացեալք 'ի քէն 'ի բաց կաց-
ցեն վն երկիւղի տանջանաց քոց լալով՝ եւ սուգ ա-
ռնելով, * ասասցեն. վայ վայ քաղաք մեծ, որ զգեցեալ 16
էիր բեհեզս եւ ծիրանիս եւ որդան, ոսկեզօծս՝ եւ քա-
րինս պատուականս՝ եւ մարգարիտս. * զի 'ի միում 17
ժամու աւերեցաւ այնչափ մեծութիւն քո. եւ ամ նա-
ւավար՝ եւ ամ որ 'ի տեղիս տեղիս նաւէն, եւ նաւորդք,
եւ որք միանգամ նաւավարս գործեն՝ 'ի հեռաստանէ
կայցեն լալով, * եւ աղաղակեսցեն՝ տեսանելով զծուխ 18
հրդեհին նր, ասելով. ո՞ նման է քաղաքիս այսմիկ մեծի:
* Եւ արկցեն հող 'ի վերայ գլխոց իւրեանց, եւ գո- 19
չեսցեն ձայնիւ մեծաւ՝ լալով եւ ողբալով ասասցեն.
վայ վայ քաղաք մեծ, ուրով մեծացան ամենեքեան՝
որք ունէին նաւս 'ի ծովու՝ վասն պատուականութեն
քոյ. զի 'ի միում ժամու աւերեցար կործանեցար:
* Ուրախ լերուք 'ի վերայ նորա երկինք՝ եւ դք առա- 20
քեալք եւ մարգարէք. զի դատեաց ած զդատաստան
ձեր 'ի նմանէ: * Եւ առ հրեշտակն հզօր՝ քար մի իբ- 21
րեւ զերկան մեծ, եւ ընկէց 'ի ծով՝ ասելով. այսպէս
յարձակմամբ անկցի բաբելոն քաղաք մեծ, եւ այլ ոչ
եւս գտցի: * Եւ ձայն քնարերգաց եւ երաժշտականաց 22
արուեստականաց՝ եւ փողահարաց՝ եւ թմբկի, այլ ոչ
եւս լուիցի 'ի քեզ: * Եւ լոյս ճրագի եւ ձայն երկանի՝ 23
այլ ոչ եւս երեւեսցի 'ի քեզ. եւ ձայն փեսայի եւ ձայն
հարսին՝ այլ ոչ եւս լուիցի 'ի քեզ. եւ ոչ վաճառականք
քո փառաւորք եւ մեծամեծք երկրի, որ զուարճացեալ
էին 'ի քեզ. վն զի կախարդութբ դեղատուութե քոյ
մոլորեցան ամենայն ազգք: * Եւ 'ի քեզ ամենայն ա- 24
րիւն մարգարէից եւ սրբոց գտաւ, եւ ամենայն զե-
լոց յերկրին կենդանեաց:

ԳԼ.

---

(14) Ոմանք. Եւ ոչ եւս այլ գտցես: (15) Ոմանք. Եւ սուգ առնելով ա՛՛: (16) Ոսկան. Եւ ասասցեն. վայ: (16) Ոմանք. Եւ զօսկեզօծս: (17) Ոմանք. 'Ի միում ժամու աւերեցաւ այսչափ մե՛՛... նաւորդն նաւավարք.. կացցեն լալով: (18) Ոսկան. Եւ ասելով: (19) Ոսկան. մեծանացին որք ունէին զնաւս 'ի ծովս: (20) Ոսկան. Զի դատեաց ... ձեր 'ի նմանէ: (21) Ոսկան. Եւ էառ հրեշտակ մի հզօր զքար: (21) Ոմանք. Քար մի մեծ իբրեւ զերկան, եւ ընկէց: (23) Ոմանք. Փեսայի եւ հարսին ոչ եւս լուիցի 'ի քեզ... դեղատուութէ քո. մոլորեցան ամենայն ազգինք:

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԹ.

1 Եւ յետ այնորիկ լուայ ձայն մեծ բազմութեան յեր-
կինս՝ ասելով. ալէլուիա, փրկութիւն և փառք և
2 պատիւ և զօրութիւն այ մերում. * զի ճշմարիտ և ար-
դար են դատաստանք նորա. զի դատեաց զպոռնիկն մեծ
'ի պոռնկութեան իւրում, և խնդրեաց զվրէժ արեան ծա-
3 ռայից իւրոց 'ի ձեռաց նորա: * Եւ կրկին անգամ օրհ-
նեցին՝ և ասացին, ալէլուիա. և ծուխ նորա ելանէր
4 յաւիտեանս յաւիտենից: * և անկան քսան և չորք ե-
րիցունքն՝ և չորք կենդանիքն, և երկիր պագին այ՝
որ նստէրն յաթոռ փառաց, ասելով. ամէն՝ ալէլուիա:
5 * Եւ ձայն յաթոռոյն ելանէր՝ ասելով. օրհնեցէք
զած մեր ծառայք նորա, և որք երկնչիք 'ի նմանէ՝ փո-
6 քունք և մեծամեծք: * և լուայ ձայն բազմութեան մե-
ծի՝ իբրև զձայն ջուրց բազմաց, և իբրև զձայն հզօր
որոտմանց, ասելով զարձեալ. ալէլուիա, զի թա-
7 գաւորեաց տր ած ամենակալ: * Խնդասցուք՝ և տացուք փառս
նմա, զի եկին հարսանիք գառինն:
8 Եւ կինն հարսն նորա պատրաստեաց զինքն. * և տուաւ
նմա զգենուլ բեհեզս սպիտակս սուրբս և լուսափայլս.
9 որ է բեհեզն արդարութիւն սրբոցն: * Եւ մի յերի-
ցանցն ասէր ցիս: գրեա՛ զայդ, երանելիք են ամենե-
քեան՝ որ կոչեցեալ են յընթրիս հարսանեաց գառինն:
10 * Եւ ես անկեալ առաջի ոտից նորա, երկիր պագի
նմա: և ասէ ցիս. անսա՛ մի անկանիր առաջի իմ, քան-
զի և ես ծառայակից քո եմ, և եղբարց քոց՝ որք ու-
նին զվկայութիւն յսի քսի. ածն այ միայն երկրպագեա.
քանզի հաստատութիւն յսի է տեսիլդ, և հոգի մար-
գարէութեանց. զի վկայութիւն յսի է՝ հոգւովն սրբով՝
որ 'ի մարգարէսն էր:
11 * Եւ տեսի զերկինս բացեալ, և ահա ձի. սպիտակ,
որ հեծեալն էր 'ի նմա՝ հաւատարիմ և ճշմարիտ, և
12 արդարութեամբ դատի՝ և պատերազմի: * և աչք նորա
բոց հրոյ, և 'ի վերայ գլխոյ նր պսակս բազումս. և
ու-

Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Եւ յետ այսորիկ լուայ: (1) Ոս-
կան. ԱՅ մերոյ: (4) Ոմանք. Քսան և չորս երէ՛... և
երկրպագեցին այ որ .. յաթոռն: (5) Ոմանք. Զած մեր
ամ ծա": (6) Ոմանք. Հզօր որոտմանց .. ած մեր ամե-
նա": Ոսկան. Տր ած մեր. ա": (7) Ոմանք. Խնդասցուք
և ցնծասցուք, և տացուք: (7) Ոսկան. Եւ կին նր պատրաստ":
(9) Ոմանք. Ասէ ցիս. գրեա: (10) Ոսկան. Ոտից նր,
զի երկրպագից նմ: և ասէ ցիս: (10) Ոմանք. Յսի է,
և հոգւովն սրբով: (11) Ոմանք. Եւ որ հեծեալն էր:

Digitized by Google

ունէր անուն գրեալ, զոր ոչ ոք գիտէ՝ բայց միայն ին_
քըն: * Եւ արկեալ զիւրև հանդերձ ներկեալ արեամբ. 13
և կոչէր անուն նր̃ բանն այ̃: * Եւ զօրավարք երկնից՝ 14
և զօրք երկնից զհետ երթային նր̃ ձիովք՝ զգեցեալք
բեհեզս սուրբս և սպիտակս: * Եւ 'ի բերանոյ նորա 15
ելանէր սուր սրեալ. զի նովաւ հարցէ զազգս. և նա
հովուեսցէ զնս̃ գաւազանաւ երկաթեաւ. և նա կոխես_
ցէ զհնձան գինւոյ՝ ցասման բարկութ̃ այ̃ ամենակա_
լի: * Եւ ունէր 'ի վերայ պատմուճանի իւրոյ, և 'ի վր̃ 16
անդամոց իւրոց գիր գրեալ. Թագաւոր թագաւորաց,
և տր̃ տերանց:

Ծժթ * Եւ տեսի այլ հրեշտակ՝ որ կայր 'ի վերայ արեգա_ 17
կան, զի աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ առ հաւուց թռու_
ցելոց ընդ մէջ երկնից՝ ասելով. Եկայք ժողովեցա_
րուք յընթրիս մեծին այ̃. * Եւ կերիջիք զմարմինս թա_ 18
գաւորաց, և զմարմինս երիվարաց՝ և առ հեծելոց 'ի
նոսա, և զմարմինս ազատաց և ծառայից՝ մեծի և փո_
քու: * Եւ տեսի զգազանն՝ և զթագաւորս երկրի՝ 19
և զզօրս նց̃ ժողովեալս առնել պատերազմ ընդ այնմ,
որ հեծեալն էր 'ի ձին սպիտակ՝ և ը̃ զօրս նր̃: * Եւ 20
ըմբռնեցաւ գազանն, և որ ընդ նմա սուտ մարգարէն,
որ առնէր զնշանս առաջի նր̃, և զորս մոլորեցոյց և
նա առնուլ զդրոշմ գազանին՝ և զերկրպագուս պատ_
կերի նր̃. և կենդանւոյն արկին զնս̃ 'ի լիճ հրոյ այրե_
ցելոյ ծծմբով. * Եւ այլքն մեռան 'ի սրոյ հեծելոյն 21
'ի վերայ ձիոյն՝ յորոյ բերանոյ ելանէր սուրն. և ամ̃
թռչունք յագեցան 'ի մարմնոց նոցա:

ԳԼ. Ի.

Կ Եւ տեսի այլ հրեշտակ զի իջանէր յերկնից. և ու_ 1
նէր զփականս դժոխոց, և շղթայս մեծ 'ի ձեռին
իւրում. * Եւ ըմբռնեաց զվիշապն զառաջին, որ է բան_ 2
սարկուն և սատանայ, և կապեաց զնա հազար ամ:
* Եւ արկ զնա յանդունդս դժոխոց, և փակեաց և կնի_ 3
քեաց զնա՝ զի այլ մի ևս մոլորեցուսցէ զազգս, մին_
չև կատարեսցի հազար ամն. և յետ այնորիկ պարտ է
լուծանել նմա սակաւ մի ժամանակ:

* Եւ

(13) Ոմանք. Արկեալ զիւրեաւ հանդ": (14) Ոսկան յա_
ռելու. Ձիովք սպիտակօք: (17) Ոսկան. Եւ ժողովեցա_
րուք: (18) Ոմանք յաւելուն. Թգ̃րաց, և զմարմինս հզօրաց:
և զմարմինս երիվա": (20) Ոմանք. Եւ ընդ նմ̃ սուտ:
(20) Յօրինակին. Արկին զնա 'ի լիճ:
ԳԼ. Ի. (2) Ոմանք. Զվիշապն զօձն առաջին... զնա
հազար ամ: (3) Ոմանք. Լուծանիլ նմա սակաւ ժա_

4 * Եւ տեսի աթոռս, եւ նստան 'ի վերայ նց. եւ դա- ԿԱ
տաւորութիւն տուաւ նց՝ ընտրել զհոգիս չարչարելոցն
վասն վկայութեանն յի՝ եւ վասն բանին այ. եւ զորս ոչ
երկեր պատկերին գազանին, եւ ոչ առին զդրոշմ նորա 'ի
ճակատս իւրեանց՝ եւ ոչ 'ի վերայ աջոյ ձեռին իւր-
եանց. եւ կեցին՝ եւ թագաւորեցին ը քի հազար ամ:
5 * Եւ յետ այսորիկ 'ի մեռելոց ոչ ոք եկաց, մինչեւ 'ի ԿԲ
6 կատարել հազարն ամին: այս է յարութիւն առաջին: * Եր-
անելի սրբոցն, որք ունին բաժին 'ի յարութեան առաջ-
նում. 'ի վերայ սոցա երկրորդ մահն ոչ ունի իշխա-
նութիւն. այլ եղիցին քահանայք այ՝ եւ տն յի քի.
եւ թագաւորեսցեն ընդ նմա հազար ամ:
7 * Եւ յետ հազար ամին լուծցի սատանայ՝ եւ հանցէ ԿԳ
'ի բանտէ անտի. ելցէ եւ մոլորեցուսցէ զազգս ամ է
չորս կողմանս երկրի. եւ զգոգ եւ զմագոգ տացէ 'ի ձեռս՝
ժողովել նոցա զնոս զօրս 'ի պատերազմ. որոց թիւ նց
8 իբրեւ զաւազ ծովու: * Եւ ելցեն 'ի լայնութիւն երկրի,
եւ պատեսցեն շուրջ զբանակս սրբոցն, եւ զքաղաքն
9 սիրելոյ: * Եւ էջցէ հուր յերկնից առ 'ի յայ՝ եւ կե-
րիցէ զնս, եւ զզօրագլուխն նց զսատանայ՝ որ մոլո-
րեցուցց զնս. եւ արկցէ զնս 'ի ծովն հրոյ եւ ծծըմբոյ
10 ուր էր գազանն՝ * եւ սուտ մարգարէն: եւ չարչարես-
ցին զտիւ եւ զգիշեր:
11 * Եւ տեսի աթոռ սպիտակ մեծ, եւ 'ի վերայ նր նս- ԿԴ
տեալ՝ յորոյ երեսացն երկնչէին եւ փախչէին երկինք եւ
12 երկիր, եւ տեղի ոչ գտաւ նց: * Եւ տեսի զմեռեալս
մեծամեծս եւ զփոքունս որ կային առաջի աթոռոյն.
եւ գրեանք բանային. եւ այլ գիրք բացաւ կենաց, եւ
դատեցան մեռեալք 'ի գրելոցն՝ ըստ գործոց իւրեանց:
13 * Եւ ետ ծով զմեռեալս իւր, եւ մահ եւ դժոխք զիւր-
եանց մեռեալս. եւ դատեցան իւրաքանչիւր ըստ գոր-
14 ծոց իւրեանց: * մահ՝ եւ դժոխք մատնեցան 'ի լիճ հը-
15 րոյն: * Եւ որ ոչ ոք գտաւ 'ի գիրն կենաց գրեալ՝ ար-
կաւ 'ի լիճ հրոյն:

ԳԼ.

մանակս: (4) Ոմանք. Զդրոշմն նր ... ը քի մինչեւ 'ի հազար ամ: (6) Ոմանք. Երկրորդ մահն ոչ: (6) Յօրինակին. Ընդ նմա հազար ամ: (7) Ոմանք. Որոց թիւ նոցա իբր": (8) Ոմանք. 'Ի լայնութիւնս երկ": (8) Ոմանք. Պատեսցեն զբանակս սրբոցն եւ զքաղաքն սիրելի: (9) Ոմանք. 'Ի յերկնից առ յայ. եւ կերիցէ զնս. եւ արկցէ զնս: (12) Ոմանք. Զմեծամեծս եւ: (14) Ոմանք յաւելուն. Եւ մահ եւ դժոխք մատնեցան 'ի լիճն հրոյ. այս է մահն երկրորդ: (15) Ոմանք. Եւ որ ոք ոչ գտաւ 'ի:

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԱ.

ԿԵ Եւ տեսի երկին նոր՝ եւ երկիր նոր․ քանզի առա- 1
ջինն երկինք եւ երկիր անցին․ եւ ծով ոչ գոյր: * Եւ 2
զքաղաքն սբ զնորն Երէմ տեսի՝ զի իջանէր յԱյ եւ յերկ-
նից՝ զարդարեալ եւ պատրաստեալ որպէս հարսն՝ առն
իւրոյ: * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր․ ահաւա- 3
սիկ խորանն Այ ՚ի մէջ մարդկան, եւ բնակեսցէ ընդ նս:
եւ նոքա ժողովուրդ նմա․ եւ սա Ած նց: * Եւ ջնջեսցէ 4
զամ արտասուս յաչաց նց․ եւ մահ ոչ եւս գոյ, ոչ սուգ՝
եւ ոչ աղաղակ, ոչ ցաւք՝ եւ ոչ աշխատութիւնք ոչ եւս գոյ,
զի առաջինն անցին:
ԿԶ * Եւ ասաց ցիս՝ որ նստէր ՚ի վերայ աթոռոյն․ ահա- 5
ւասիկ առնեմ զամ նոր․ եւ ասաց ցիս․, գրեա՛․ այս
բանք ճշմարիտ եւ հաւատարիմք: * Եւ ասէ ցիս․ Ե- 6
ղէ՛ ես այբն եւ ով, սկիզբն եւ կատարած․ ես ծարա-
ւելոցն տաց յաղբերէ ջրոյ կենաց ձրի: * Որ յաղթէ, 7
ժառանգեսցէ զայս ամ․ եւ ես եղէց նց Ած, եւ նոքա
եղիցին ինձ որդիք: * Եւ ծուլացն եւ անհաւատից՝ սպա- 8
նողաց եւ պոռնկաց՝ եւ կախարդաց եւ կռապաշտից՝ եւ
գերղատուաց, եւ ամենայն ստոց՝ ամպարշտաց, որոց
բաժինն իւրեանց ՚ի լճին այրեցելոյ հրով եւ ծծմբով․
որ է մահն երկրորդ:
ԿԷ * Եւ եկն առ իս մի յեւթն հրեշտակացն, որք ունէին 9
զեւթն սկաւառակսն լցեալս եւթն վախճանաւ կա-
տարածովք, խօսեցաւ ընդ իս եւ ասէ․ եկ՝ ցուցից քեզ
զհարսնն եւ զկին գառինն: * Եւ առ տարաւ զիս ՚ի լե- 10
առն մի բարձր եւ մեծ՝ հոգւովն, եւ եցոյց ինձ զքա-
ղաքն մեծ եւ սբ՝ Երէմ, զի իջեալ էր յերկնից առ ՚ի յԱյ,
* Եւ ունէր զփառս Այ: Եւ էր ՚ի նման լուսաւորութե 11
նմանեալ ականց պատուականաց՝ քար յասպիս սառ-
նատեսակ եւ կենդանի: * Եւ էին պարիսպք նր մեծ 12
եւ բարձր, եւ ունէր դրունս երկոտասան․ եւ յերկոտա-
սան դրունսն երկոտասան հրեշտակս, եւ անուանք իւ-
րաքանչիւրոցն ՚ի վր դրանցն գրեալ էին՝ ըբ երկոտա-
սանն

Գլ․ իա․ (1) Ոսկան․ Առաջին երկին եւ եր՛՛: (2) Ոմանք․ Ոպ եւ հարսն առն: (3) Ոսկան․ Զձայն մեծ յերկնից որ ա՛՛: (4) Ոսկան․ Ոչ աշխատութիւնք եւս գոյ: (5) Ոմանք․ Նստէրն ՚ի վր․․․ եւ ասէ ցիս․ գրեա՛: (5) Ոսկան․ Ճշմարիտք են եւ հաւ՛՛: (6) ՚Ի լուս՛՛․ Նշանակի՝ այբ եւ քէ: (9) Ոսկան․ Մի յեօթանից հրեշտա՛՛․․․ վախճանովք կատարելովք: (10) Ոմանք․ Եւ մեծ՝ հոգւով․․․ զի իջեալ յերկնից առ յԱյ: (11) Ոսկան․ Եւ ՚ի նման լուսաւ՛՛: (12) Ոմանք․ Իւրաքանչիւր ՚ի վր դր՛՛:

Digitized by Google

13 սան ցեղիցն Իլի ։ * Յարեւելից կողմանէ դրունք երեք
և՚ի հիւսիսոյ կողմանէ դրունք երեք, և՚ի հարա_
ւոյ կողմանէ դրունք երեք, և յարեւմտից կողմանէ
14 դրունք երեք ։ * Եւ պարիսպք քաղաքին՝ ունէր հիմ_
մունս երկոտասան, և՚ի նոսա երկոտասան անուանք՝
15 երկոտասան առաքելոց գառինն ։ * Եւ որ խօսէրն ը
իս՝ ունէր եղէգն ոսկի՚ի ձեռին իւրում, զի չափեսցէ
16 զքաղաքն՝ և զդրունս նր՝ և զպարիսպս նր ։ * Եւ էր
քաղաքն քառակուսի. և որչափ երկայնութիւն նր՝ նոյն
չափ և լայնութիւն՝ և բարձրութիւն՝ հաւասար ։ և էր չափ
երկայնութեան նր՝ երկոտասան հազար ասպարէզս. և
17 լայնութիւն նր և բարձրութիւն միաչափ՝ կիւլաւս ։ * Եւ
չափեաց զպարիսպն նր հարիւր և քառասուն և չորս
18 ասպարէզս. չափ մարդոյ՝ որ է հրեշտակի ։ * և էր շի_
նուած պարսպաց քաղաքին յասպիս. և քաղաքն էր
19 ոսկի մաքուր՝ նման ոք և սպիտակ ապակւոյ ։ * Եւ
հիմունք քաղաքին յամ ականց պատուականաց. հիմն
առաջին՝ յասպիս, երկրորդն՝ շափիղա, եր_
20 րորդն՝ պղնձագոյն, չորրորդն՝ զմրուխտ, * հինգե_
րորդն՝ եղնգնաքար, վեցերորդն՝ սարդիոն, եւթնե_
րորդն՝ ոսկեքար, ութերորդն՝ բիւրեղ, իններորդն՝
տպազիոն, տասներորդն՝ քրիսոպրասոս, մետասանն՝
21 յակինթ, երկոտասանն՝ ամեթոս ։ * Եւ էին երկոտա_
սան դրունքն յերկոտասան մարգարտաց՝ միաձև. և իւ_
րաքանչիւրոյն դրունքն էին մի մի դուռն՚ի միոյ միոյ
մարգարտէ. և ընդարձակութիւն քաղաքին ոսկի մաքուր՝
22 որ զապակի պայծառ ։ * և տաճար ոչ տեսի՚ի նմա,
քանզի տր ած ամենակալ տաճար էր՚ի նմա՝ և գառնն ։
23 * Եւ քաղաքին չէին պէտք արեգական և լուսնի, զի
լուսաւորեսցեն զնա. քանզի փառքն այ լուսաւորէին
24 զնա յամ ժամ. և ճրագ՚ի նր գառնն ։ * և գնասցեն հե_
թանոսք՚ի լոյս նր. և թագաւորք երկրի լուսազգեցոյց
25 լինէին՚ի փառաց նր ։ * Եւ դրունք նր ոչ փակէին՚ի
տուէ և՚ի գիշերի, այլ բաց կային հանապազորդ.
26 և գիշեր՝ ոչ ևս լինէր՚ի նմա. * այլ փառք և պատիւ
27 ազգաց ։ * և ոչ մտցէ անդ ամենայն չարակամ՝ և պիղծ
և

---

(14) Բշմ. Եւ պարիսպ քաղաքին ։ (16) Ոմանք. Լայ_
նութիւն և բարձրութիւն... հազար ասպարէզ ։ (19) Օ_
րինակ մ. Եւ էր հիմունք քա՛ ։ (20) Ոմանք. Եղէնգնա_
քար... բիւրեղ ։ (20) ՚Ի լուս՝՝. Քրիւսոպրասսաւս ։ Լա_
ճախոյն ամանց ։ այլ մեզ Գրչագիրք ունին Լամբենսոփ Ճշգրտեալ՝ ։
(20) Ոմանք. Քրիսոպրա. մետասաներորդն յակինդ եր_
կոտասաներորդն ամեթօս ։ (21) Ոմանք. ՚Ի միոյ միոյ մար_
գարտոյ ։ (26) Ոմանք. Եւ պատիւ ազգաց՚ի նմա ։

Digitized by Google

սուրբ, բայց միայն որ գրեալ են 'ի գրքումս կե- նաց գառինն ։

Գլ. ԻԲ.

ԿԸ Եւ եցոյց ինձ մաքուր գետ կենդանի ջրոյ՝ սպիտա- 1
տեսանել, որ ելանէր յաթոռոյն Այ եւ գառինն ։
* Եւ զնայր 'ի մէջ հրապարակաց քաղաքին. եւ զեզերբ 2
գետոյն աստի եւ անտի ծառ կենաց՝ որ բերէր պտուղս
երկոտասան. ըստ միոյ միոյ ամսոց տային զպտուղս իւ-
րեանց. եւ տերեւ ծառոյն՝ էր բժշկութիւն հեթանոսաց ։
* Եւ նզովք անդ՝ ոչ եւս եղիցին. եւ աթոռն Այ եւ գառինն 3
նր էր 'ի նմա. եւ ծառայք նր պաշտէին զնա. * եւ տե- 4
սանէին զերեսս նր. եւ անուն նր գրեալ էր 'ի ճա-
կատս նց ։ * եւ գիշեր ոչ անդ, եւ չէր ինչ անդ պէտք 5
ճրագի եւ լուսոյ արեգական. զի ՏՐ ԱԾ լուսաւորէր
զնս. եւ թագաւորեսցեն յաւիտեանս յաւիտենից ։
ԿԹ * Եւ ասէ ցիս. այս բանք հաւատարիմ է եւ ճշմարիտ. 6
եւ ՏՐ ԱԾ մարգարէից սրբոց՝ առաքեաց զհրեշտակ իւր՝
ծառայից իւրում ցուցանել զոր լինելոց է փութապէ-
նէ ։ * Երանի որ պահէ զբան մարգարէութեան գրոյս ։ 7
Հ * Եւ ես յովհաննէս լուայ՝ եւ տեսի զայս ամ. եւ յոր- 8
ժամ լուայ եւ տեսի, անկայ եւ երկիր պագի հրեշտա-
կին՝ որ ցուցանէր ինձ զայս ամ ։ * Եւ ասէ ցիս. մի 9
անկանիր առաջի իմ՝ եւ երկիր պագաներ. քանզի եւ
ես ծառայակից քո եմ եւ եղբարց քոց՝ որ պահեսցեն
զբան մարգարէութեան գրոյս այսորիկ. Այ երկիր պագ ։
ՀԱ * Եւ ասէ ցիս դարձեալ. մի կնքեր զբանս մարգա- 10
րէական գրոցս այսմիկ. քանզի ժամանակս մերձ է ։
* Որ ամպարշտելոցն է՝ ամպարշտեսցի, եւ որ աղտե- 11
ղանալոցն է՝ աղտեղասցի, եւ որ արդարանալոցն է՝ ար-
դարասցի, եւ որ սրբելոցն է՝ սրբեսցի ։ * Ահա՝ գամ 12
վաղվաղակի՝ եւ վարձք իմ ԸՆԴ իս, հատուցանել իւրա-
քանչ

Գլ. ԻԲ. (2) Օրինակ. Եւ զնայր ընդ մէջ.. եւ զեզերբք գետոյն.. ծառս կենաց, որք բերէին պտ".. միոյ ամսոյ... եւ տերեւ ծառոցն էր ։ (5) Ոսկան. Գիշեր ոչ էր անդ, եւ ոչ եղեն անդ պէտք ։ (5) Օրինակ. Եւ չէին անդ պէտք ։ (6) Ոսկան. Հաւատարիմք են եւ ճշմարիտք... որ լինելոց է ։ (7) Օրինակ յաւելուած. * Ահա գամ վաղվաղակի Երանի որ պահէ ։ (7) Ոսկան. Մարգարէութեան այսորիկ ։ (8) Ոսկան. Ես յօհաննէս ։ (9) Օրինակ. Ծառայակից եմ քո ։ (9) Ոսկան. Որք պահէին զբան ։ (10) Ոսկան. Մրգարէական գրոյս այսորիկ ։ (12) Օրինակ. Ահա ես գամ վաղ" ։ (12) Ոսկան. Ընդ իս է.. իւրաքանչիւր զգործս իւրեանց ։

Digitized by Google

13 քանչիւր ըստ գործս իւրեանց : * Ես եմ ալփա եւ ով,
14 սկիզբն եւ կատարած, առաջին եւ վերջին : * Երանե-
լիք են՝ որ պահեն զպատուիրանս նորա. Նոքա ունին
իշխանութիւն ուտել ՚ի փայտէն կենաց՝ եւ մտանել ընդ
15 դրունս քաղաքին : * Այլ ելցեն արտաքս շունք, եւ
դեղատուք, պոռնիկք, եւ կռապաշտք, եւ ամենեքեան
որ սիրեն զստութիւն :
16 * Ես յս առաքեցի զհրեշտակ իմ վկայել զայս ձեզ ե- Կբ
կեղեցեացդ. Ես արմատ եւ ազգ ՚ի տանէ Դաւթայ, եւ աստղ
17 պայծառ առաւօտին : * Եւ հոգի՝ եւ փեսայն՝ որ գա-
լոցն եմ. եւ որ լսէ՝ ասելով թէ եկ, եւ որ ծարաւի է-
ցէ՝ եկեսցէ, եւ որ ոք կամի առնուլ զջուրն կենաց ձրի :
18 * Վկայեմ եւ ես ամի՝ որ լսէ զբանս մարգարէութեան
գրոցս այսմիկ. թէ ոք յաւելցէ ՚ի սա՝ յաւելցէ ած
՚ի վր նր զհարուածս գրեալս ՚ի գիրս յայս :
19 * Եւ եթէ ոք պակասեցուսցէ ՚ի բանից մարգարէութեան
գրոցս այսմիկ՝ պակասեցուսցէ եւ հատցէ ած զբաժին
նր ՚ի ծառոյն կենաց, եւ ՚ի քաղաքէն սրբոյ՝ որ գրեալ
20 է ՚ի գիրս յայս : * Ասաց՝ որ վկայեացն զայս. գամ ես
21 վաղվաղակի. ամէն : Եկն տր յս քս : * Շնորհք տն
մրոյ յսի քսի ՚ի վերայ ամ սրբոց : Ամէն :

---

(13) ՚Ի լուս՞. ՚Ի Ա՝ ալփա եւ ով. Նշանակի. այբ եւ քէ : (15) Ոմանք. Եւ պոռնիկք.. ոյք սիրեն զստ՞: (16) Ոմանք. Ես եմ յարմատոյ եւ ՚ի սերմէ Դաւթայ: (16) Ոսկան. ՚ի սերմէ Դաւթի.. առաւօտու: (17) Ոսկան յաւելու. Գալոցն եմ. եւ հարսնն ասեն՝ եկ: եւ որ լսէ ասասցէ թէ եկ: (17) Ոմանք. Ծարաւի է: (18) Ոմանք. Վկայեմ ես: (18) Ոսկան. Գրոցս այսորիկ: (19) Ոմանք. Գրոցս այսմիկ... եւ ՚ի քաղաքէն սրբոյ: (20) Ոսկան. Ասէ որ վկայեաց զայսոսիկ... եկ տր յս: (20) Ոմանք. Տր մեր յս քս: (21) Ոմանք. Տն յսի քսի:

* ՚Ի վախճանի Գրոցս յայտնութեան բնմն յաւելն զՀամեմատութիւն յովհ. աւետարանի. զորմէ զանց արարեալ օրինակս մեր՝ զնե արտաքսեալ բան ներքոյ լուսագրութեանց : Յորում ցուցեալ նախնեացն ՚ի վերայ մութեան Հարց՝ թէ ընկալեալ է Գիրս այս յեկեղեցւոյ ՚ի կարգ սրբոյ գրոցն նորոց կտակարանաց, յարէ, * Որոց եղեալ եւ Քն ընթացակից՝ ՚ի սբ եկեղեցւոյ մանկունս աւանդեցաք զայն ՚ի դասակարգութեան աստուածային մատենից, ոչ արդարեւ աստուածային յայտնութեան, եւ սքանչելեաց արարչա վերուստ եբերեալ ՚ի հեռաւորացն է մաղ ունող ներքոյ նախնեացն, ըստ որ եւ ընդունելութեան նութեան սորին, ածի յեկեղեցւոյ հայոց || : Որ եւ յառաջ ընթացեալ բանիւն՝ ասկարէլ արարեալ առ ողջ թարգմանութեան :

ԿԱՏԱՐԵՑԱՒ ՉՈՐՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ՄԱՏԵՆԻՍ

Յորում պարունակի Նոր կտակարան․ սկսեալ ՚ի Մատթէոսէ աւետարանչէն մինչև ցՅայտնութիւն։

որ է

ՎԱԽՃԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ․

Digitized by Google

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ
ՀՆԱՑՈՒՆՑ ՄԱՏԵՆԻՑ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ.

Քաջ վերստին խոստմամբ 'ի նախաբանութեան սորա՝ և յընթացս ծանօթութեց, տարածօր 'ի վախճանի պայղամ վարչաց ամփոփել աստուածաշնչին, ոչ միայն զնորոգեալ գրուածս 'ի հարկէ գրոցս ատակի եղեալ գաղափարի, զորոց յետ լրացուցանելոյ վայրենաշնչական եմք. այլ և զոր միանգամ գտաք յայլ օրինակս վերաբերեալս առ նոյն նպատակ։ Վասն որոյ 'ի սոսա զատուցին փեղջին ըստ արժանւոյն ունիմք զայլ գրոյն Սիրաքայ. զոր ունէին երեք նորագիր օրինակք 'ի թուղթակցութե մատենին՝ յետ գրոյն իմաստութե դասեալ. և արտաքոյ 'ի քանի մի աստուածային գրչագիրս. որպէս ցուցեալ եմք 'ի յառաջաբանին։

Երկրորդ հարկեցաք զԳիրսն Եզրի երրորդ, որ ըստ լատինականին համարի Եզրասու չորրդ. զոր և ունէին երեք նորագիր օրինակք. մի՝ չորրդն. հինգերրդն, և եւթներրդն, յետ երկից Եզրի գրեալ. ուստի ատանց յառաջաբանի և ցանկէ գլխոց։ որով՝ և այլևս համգամանօք զարագրութե ոճոյն, յայտնապէս երևէր յետոյ ուրեմն թարգմանեալ՝ և մուծեալ 'ի կանոն գրոյն. այլ թէ յորմէ օրինակէ և երբ կամ յոյր ձեռն, չունիմ ասել ստուգիւ։ Քանզի հարցեալ մեր թարգմանել զնոյն զայս ըստ լատինականին, զոր թարգմանեաց ոմանն, այնպէս զանազանութիւ գտանեմք 'ի նմա. միանգամայն ուրեք չլինել իսկ և իսկ նմա համեմատութե. թէպէտ և այնու անի՞ զանազանք ըստ հարց զհամաձայնութե գլխոց և բանից լատինականին առընթեր նշանակել. զոր և եղեւ 'ի վերջացուցեալ օրինակացն ածուեալ էին աստեղ, և անհարթաթ թողեալ։

Երրորդ՝ ոչ եր դարձուցեալ արդեօք յայս յաւելուած ու-

րոյն

բոյն դնել և զօրհնութիւն սաղմոսարանին . զոր Գրիգորիս
Գաղափարս Տէր Աւետ ունէր յարեալ ՚ի վախճան խորաչան-
չէւր հանդնդոյ սաղմոսին . որդ ծանուցեալ եմք անդանօր :
այլ պատրաստած լուսաւորութեան մարմնոյ նախանձի դեղ վար-
պետ հրեշտակէ քանից ՚ի վերայ յաւելուլ, ՚ի սակս դաւղեան
ջեայ փարթեբութեան որ կրանին ՚ինն : Եւ ջանիւ ՚ի հա-
մարէ նոցին էր և Աղօթից ժամանակի Թէրին, ըայն և եթ
ընթրեալ հարկեցաւ, որ պահանէր յայլ Գրիգորիս մարմնիս:
Զորէդ յաւելուած ՚ի դեղ վարկաց ասնել ըԹուղին իշ-
րնթացող աս պաղոս ասաջեալ, հանդերձ պտխնեանե-
րին ասաջելոյ : Քանզի այս Թուղթ կրանէին կրէԹէ յամ
Գրիգորէ. օրինակս մարմնիս, ՚ի քաղաքս որդ և ՚ի Սպասմ
՚ի վախճան չորեքպատան Թղթոյն . և յօժմնա ՚ի ՔՆԻ ածք.
ըշնի եւէր հորընԹացողն : Յայսմ պղծամբ Թերթս համար
ձայնեալ օմանց Մուծին պեղիոսին Թուղթս ՚ի հարկս ձայն
ընԹերցուածոց յետ առաջնորդացն ղաքանԹա՝ յառաջս փե-
փոխ. Թղթոյն . որդ փխանի ՚ի ձայնն կրեալ ՚ի սուրբ Թ.
՚իԹիքն . ըդէ . և յայլ նորագիր օրինակ ինչ : Թեպետ և առ
Եսրոդացի մարմնակերպս անգիտ եղեալ յանուանան օգնԹեան
գրքի՝ անծանօԹ Թուոյ ՚ի նոյանէ ՚ի քաղաքս դպրս, Քրիստ զա-
ռաջինն ասդ դասին վերջինս անգղիացի՝ հանդիպեալ ՚ի
ուղղրեշԹ անհատար Թիւ օրինակի սորա, ՚ի հայկական քաղ-
քաղաց ՚ի լուսին Թարգմանեալ հրատարակեաց յամին 1715.
ըստ և զտպագրապէս հարծիս լուծողեայ՝ եԹէ ԹԷ ՚ի հայոց
անդէ հնարեալ ինչ իցէ, մարԹ է փոխանել առ փափրէհեալ ՚ի
հաւատ". անցայս գրոց նոյ հրաւէ": Աւելորդ պեղինէ եւր-
ջին վերաքննեան եղեգորդ յանկ չիղն՝ յայլ հարդարելագոյն կա-
ղափարէ վերսսին Թարգմանեալ ՚ի նորին քաղաքաս, ըդէ՝ ՚ի
յունական և ՚ի լատինական ընդ հայկական քնակրի՝ յարեալ
՚ի դպրոմագրուԹե. խմբեմացուցն փարագրելին ՚ի լոնդոնեան
յամին 1736. ԹԷոր ՚ինմա ևս ոչ պահանջն վերջացեալ :
Հինգերորդ՝ հարկեցաւ ըՀանգիստն յօդնադասու ասաջելոյ .
այս է՝ վերջին քան հասցէ նր . զոր քաց ՚ի Պետրոս՝ քաղաքս
յարեալ ուսեալն զինի յայսպես ԹԷ : Այս և գրոցած իս-
հաճանէ անդէ այնչափ ծանուցեալ ՚ի յարգի եղեւ առ Պետ՝
Քրիստ ոչ Պետրոս յընԹերցուածս Ճառիցն և ճաշոցն առ-
նուլ, այլ և եւրն հաստատարիմ պարգամ ՚ի վճռոյութե ա-
ծան քանձ նր ՚ի վարդապետաց, և ժամանակս Ալեքսանդրի

քան 'ի լամբրոնացւոյն ։ Զարմանք են՝ եթէ չեմարդ և ող-րէն յոռնաչան օրհնագիրնն, որք և նախընթացինն, անյայտ եղեն 'ի գլոյ, որով և այն այս ոչ էին 'ի ծանօթութեան մատենագրաց եւրոպացւոց ։

Այլ և 'ի յառաջաբանս և 'ի ցանկս գործոց և թղթոց առաքելոց՝ շարադրեալ այնոքիւք զորս միանգամ եդաք՝ ու-րաբեալս, որք հարծի՝ ոգւոյն յեւթաղեայ անտի, թողաք ըն-թեռլանդակութիւս համ շարացայախ ընթերցուածոց և վկայ-ութեց՝ յղէս հարի էին երկարաձգութեն, ինքելով զայս յաւե-լուած մասեննս յորդորական բանիւն այսու՝ որ մակա-գրի՝ Աղերս եւթաղեայ․ զոր և ամ գրչագիրք ընդ մերումս օրինակի յաւելեն 'ի վախճան թղթոյն հաթուղթեաց ։ Քանզի և այս գրուած բանի այնքան պատրուեալ՝ յաճախեցաւ առ-մերս, մինչ զի նաև պարզամիտ ոմանք իմ առեալ է-դաւ 'ի ճաշու ընթերցուածս պատարագին՝ 'ի հարպարաւու յուդայի թղթոյն, որ պաշտի 'ի նախընթաց շաբաթ ղեկե-տեչոպտէին․ որք է ոչ ամենեւ 'ի գրչագիր ճաշոցս և 'ի տօ-նացոյցս ։ և յետպայաբեն անկարեհրդաքարն, որ թուի՝ ձեռնադրեալ եղև 'ի յեպանց 'ի բուն օր զենտեչոպէին՝ իբր եթէ ընթերցուած չէին գործոյն, բարուրուն ունին այ-սօր պարագիր ճաշոցս և տօնացոյցս ։

Յառաջիկայ յաւելուածս մարթ էր թերևս դասել և զՄահ վերջոսան մարգարէից․ զոր ունէին գրչագիրք մեր յառաջաբան թուրմանչեար նոցին մարգարէութեց, և զայլ ևս գրուածս ինչ․ զորովք զանց արարաք 'ի հարկի անդ, որ և զնկատ երեսոսում նահապետաց՝ հանդերձ պարսմունքն յաւելեալոյ կեղեցիան և ստանեթն․ զորս յառաջինբերն եռ-հաք 'ի վերոյիշարաւեալ գրչագրաց․ Մանաւանդ զօրադրեալ երեւարայկութէ մասեննս՝ որպէս տեսցաք, յայլ տեղաւոշակոյն աւետիս հաւանեցուցանէ զմեզ թողուլ զայնոսիկ՝ առանձին պատկերուէ 'ի լոյս ընծայելոյ․ ո՛չ ինչ երաշխաւոր լինե-լով այսու նոյին ճշմարտութէ, այլ միայն պատճառս էին պաւոմ միոց ստասնեակոց, որոց համար էին հետևո-ղութեն նախնի մատենագրութեց ։

ԳԻՐՔ

Digitized by Google

ԳԻՐՔ ՍԻՐԱՔԱՅ

Որ կոչեցաւ Յեսու։

ԳԼ. Ա.

Ամենայն իմաստութիւն 'ի տնէ է. կայ եւ 1
մնայ ընդ նմա յաւիտեան։ * Զաւազ 2
ծովու՝ եւ զկաթիլս անձրեւաց եւ զաւուրս
յաւիտենից ո՞ թուեսցէ երբէք։ * Զբարձ- 3
րութիւնս երկնից եւ զլայնութիւնս երկրի, եւ զանդընդոց
իմաստութեան՝ զայն ո՞ քննեսցէ։ * Յառաջ քան զամ 4
հաստատեցաւ իմաստութիւն՝ զգօնութիւն եւ հանճար յաւի-
տենից էին։ * Աղբիւր իմաստութեան 'ի բանն յաւիտենե- 5
ցան։ * Մի է իմաստութիւն ահեղ յոյժ՝ որ նստի 'ի վր̃ 8
աթոռոց զօրութեան իւրոյ։ * Ինքն տր̃ հաստատեաց զնա, 9
* եւ սփռեաց զնա յարարածս իւր, եւ յամ մարմինս ըստ 10
պարգեւաց իւրոց։ * Երկիւղ տն̃ փառք եւ պարծանք, 11
եւ ցնծութիւն եւ ուրախութիւն պսակ։ * Երկիւղ տն̃ ու- 12
րախ առնէ զսիրտ՝ եւ շնորհս եւ խնդութիւն եւ երկայն
աւուրս մատուցանէ։ * Որ երկնչի 'ի տնէ՝ բարւոք գտցէ 13
'ի վախճանի, եւ յաւուր կատարածի իւրոյ օրհնեսցի։
* Սկիզբն զգօնութեան երկնչել 'ի տնէ։ ընդ հաւատա- 16
ցեալս յարգանդի ստեղծաւ. եւ 'ի վր̃ զաւակի նց̃ հա-
ւատարիմ ողորմութիւն լինէր։ * Կատար իմաստութեան 20
երկնչել 'ի տնէ, եւ լցուցանէ զնս̃ յարմտեաց իւրոց.
* եւ զամ տունս նց̃ լի առնէ ցանկալեօք իւրովք։ * Պսակ 21
զգօնութեան երկիւղ տն̃, զուարճացուցանել խաղաղութեամբ եւ 22
ողջութ̃ հանդերձ։ * Ինքն հայեցաւ եւ համարեցոյց 23
զնա. * զհանճար եւ զիմաստութիւն անձրեւեաց նր̃ 24
բարձրացոյց։ * Արմատք իմաստութեան երկնչել 'ի տնէ. 25
եւ շառաւիղք նորա երկայնակեաց ժամանակաց։ * Ոչ է 28
մարթ՝ եթէ արդարասցի ցասումն ասրբաղարութեան,
զի մի չեթ բարկութեան կործանումն անձին իւրում լի-
նիցի։ * Առ ժամանակ մի պնդի կալ է համբերողի. 29

Գրչ. ա. (2) Ոմանք. Ո՞ թուեսցէ երբէք։ (13) Ոմանք. Եւ յաւուրս կատարման"։ (20) Ոմանք. Պարար իմաստութեան երկն"։ (25) Ոմանք. Երկայնակեաց ժամանակի։

Digitized by Google

0 և մինչև 'ի վախճան 'ի մէջ կայ նմա ուրախութեան. * և
առ ժամանակ մի ունել զսիրտ և պահել զբան իւր,
և բազումք շրթունք պատմեսցեն զգօնութիւն իմաստու-
1 թեան նր: * 'Ի գանձս իմաստութեան նր առակք զգօնու-
2 թեան: * Անարգ. Թուի յաչս անիրաւին աստուածպաշտութիւն:
3 * Դու ո՞վ որդեակ ցանկաս իմաստութեան՝ և պահեա
զնա, և տէր սփռեսցէ 'ի քեզ զհանճար և զիմաստու-
4 թիւն: * Զի զգօնութիւն իմաստութեան երկիւղ տն է, * և
5 հաճոյ նմա հաւատք և հեզութիւն: * Մի անհնազանդ
6 լինիր յերկիւղ տն, և մի գնար դու առ նա 'ի միտս
7 երկմիտս: * Եւ մի կեղծաւորիր առաջի մարդկան, և
շրթանց քոց զգոյշ լինիջիր:

ԳԼ. Բ.

1 Որդեակ իմ եթէ մերձենաս ծառայել տն՝ պատրաս-
2 տեա զանձն քո 'ի փորձութիւն: * Ուղիղ արա
զսիրտ քո. և զմիտս քո հաստատեա համբերութեամբ: 'Ի
3 ժամանակի յորժամ փորձանք հասանիցեն, * մերձ լեր
'ի տր՝ և մի անհաւատար, զի բարձրասցիս 'ի վախճա-
4 նի: * Ամենայն փորձութիւնք որ գան քեզ՝ ուրախութեամբ ըն-
կալ, և 'ի ցաւս տառապանաց գոհութեամբ երկայնամիտ
5 լիցիս: * Զի 'ի հուր փորձի ոսկի, իսկ մարդ փորձի
6 'ի բովս խոնարհութեան: * Հաւատա 'ի տր և օգնեսցէ
քեզ: Ուղիղ կալ զճանապարհս քո և յուսասջիր 'ի նա:
7 * Երկիւղածք տն սպասեցէք ողորմութեան նր, և մի խո-
8 տորիք, զի մի կործանեսջիք: * Երկիւղածք տն ակն-
կալարուք բարեաց, և ողորմութեան և ուրախութեանց յաւի-
11 տենից: * Հայեցարուք յազգս առաջինս և տեսէք, ո՞վ
12 հաւատաց 'ի տր՝ և յամօթ եղև. * և ո՞վ է որ եկաց յա-
հի նր՝ և նա եթող զնա. և կամ ո՞վ է որ կարդաց առ
13 նա՝ և յապաղեաց, * զի գթած և ողորմած է տր, և
14 թողու զմեղս, և փրկէ 'ի ժամանակի նեղութեան: * Վայ
սրտից վատաց և ձեռաց լքելոց, և մեղաւորի՝ որ հա-
15 ռաւ ելցէ 'ի վր երկուց ճանապարհաց. * վն այնորիկ
16 մի ապրեսցին: * Վայ որ կորուսեալ է զհամբերութիւն.
17 * Թէ զինչ հասցէ նմա յաւուր 'զայցելութեան' տն: * Եր-
18 կիւղածք տն հնազանդ լիցին բանից նր. և որ սիրեն
19 զնա՝ պահեն զպատուիրանս նորա: * Երկիւղածք տն
խնդրեսցեն զհաճոյս նր, և որ սիրեն զնա լցցին յօրէ-
20 նաց նր: * Երկիւղածք տն պատրաստեսցեն զսիրտս
իւրեանց, և առաջի տն խոնարհեցուսցեն զանձինս իւր-
եանց:

Գլ. Բ. (1) Ոմանք. Յտն փորձութիւն: (5) Ոմանք. Եւ մարդ փորձի: (14) Ոմանք. Եւ ձեռաց լքացելոց. և մեղաւո-րաց: (17) Ոմանք. Եւ թէ զինչ հաս":

եանց, * և տառապեսցեն. անկցուք մեք ՚ի ձեռս Տն, և ոչ 22
՚ի ձեռս մարդկան. * զի որպէս մեծութիւն նր՝ այնպէս և 23
ողորմութիւն, և որպէս անուն նր՝ այնպիսի և գործք:

ԳԼ. Գ.

Ինձ հօրս լուարուք որդեակք, և զայս արարէք զի 1
ապրեսջիք: * Զի Տր փառաւորեաց զհայր ՚ի վր 3
որդւոյ, և զիրաւունս հօր հաստատեաց յորդիս: * Որ 4
պատուէ զհայր՝ քաւէ զմեղս, և անձին իւրում գան-
ձէ գանձս: * Փառաւոր առնէ զմայր իւր՝ * որ պա- 5
տուէ զնա, և ուրախ լիցի յորդիս իւր: * Մեծարեա՛ 6
դու զհայր քո, * զի ծաղկեսցէ ՚ի վր քո օրհնութիւն 9
նր: * Օրհնութիւն հօր հաստատէ զտունս որդւոց՝ և ա- 10
նէծք մօր խախտեն ՚ի հիմանէ: * Որդեակ՝ մի մեծա- 11
բեր ՚ի վր հօր անարգանաց, զի չէ քեզ փառք ՚ի վր 12
անարգանաց նր: * Զի փառք մարդոյ ՚ի վր մեծարա- 13
նաց հօր իւրոյ. և նախատինք որդւոյ՝ անարգանք մօր:
* Որդեակ՝ զօրավիգն լեր ծերութեան հօր քո. և մի 14
տրտմեցուցաներ զնա ՚ի կեանս իւր: * Հայհոյիչ է՝ 18
որ թողու զհայր, և անիծեալ է ՚ի Տնէ՝ որ ցասուցա-
նէ զմայր: * Որդեակ իմ, զկեանս քո հեզութեամբ անցո, 19
և ընդունելի մարդոյ սիրելի լիցիս: * Որչափ մեծ ի- 20
ցես՝ խոնարհ կալջիր զանձն քո, զի առաջի Տն գտցես
շնորհս: * Մեծ է զօրութիւն Տն՝ և փառաւորեսցի ՚ի 21
խոնարհաց իւրոց: * Որդեակ իմ՝ որ մեծ է քան զք- 22
քեզ, զայն մի՛ քններ. այլ որ ինչ հրամայեցաւ քեզ՝
զայն խորհեաց: * Որ ինչ աւելին է քն զպէտս քո՝ զայն 24
մի՛ զններ. * և մի՛ մոլորեսցիս կարծեօք, զի զբազում 26
հանճարեղաց խորհուրդս կարծօղ միտք գայթակղեցու-
ցին: * Որ սիրէ զչար՝ ՚ի նմին տառապեսցի: * Միտք 27
խիստ ծանրասցին ցաւօք: * Ոչ է ինչ բժշկութիւն առան- 29
ձնացելոց ամբարտաւանութեան, զի զարմատ զառանունն ար- 30
կեալ յանձն իւր: * Միտ իմաստնոյ խորհեսցի յառակս, 31
և ունկն լսելեաց ցանկասցի իմաստուն: * Զճարակեալ 33
հուր՝ ջուր շիջուցանէ, և զմեղս բազում քաւեն ո-
ղորմութիւնք. * և ՚ի ժամանակի կործանման նր գտցէ 34
ձեռնկալութիւն:

ԳԼ.

Գլ. Գ. (2) Ոմանք. Լուարուք որդիք: (5)(6) Ոմանք. Որ պատուէ զմայր իւր. և ուրախ եղիցի: (22) Ոմանք. Այլ զոր ինչ հրամ՛: (24) Ոմանք. Որ առաւել է քան: (30) Ոմանք. Զարմատս զառանուն: (33) Ոմանք. Շիջուցանէ ջուր: (34) Ոմանք. Գտցեն ձեռնկալութիւն:

Digitized by Google

ԳԼ. Դ.

1 Որդեակ մի զլանար զկեանս աղքատաց. * և մի զան-
2 ձինս քաղցելոյ տրտմեցուցաներ: Մի՛ զայրացու-
3 ցաներ զմարդ 'ի տկարութեան իւրում: * Զսիրտ տա-
ռապելոյ մի զայրացուցաներ. մի յապաղեր զտուրս կա-
4 րօտելոյն: * Մի՛ անտես առներ զծառայ 'ի նեղութե.
5 մի դարձուցաներ զերեսս քո յաղքատաց: * Մի՛ տար
6 տեղի անիծանել զքեզ, * զի յորժամ դառնացեալ
մտօք անիծանիցէ զքեզ, վաղվաղակի լուիցէ աղօթից նր̃
որ արար զնա: * Որդեակ՝ սիրելի արա զանձն քո ժո-
ղովրդեան, * և առաջի իշխանի խոնարհեցո զգլուխ
քո. և խօսեաց առաջի նր̃ հեզութ̃բ 'ի խաղաղութի:
* Փրկեա զզրկեալս 'ի ձեռաց զրկողաց, և մի զայրա-
նար 'ի դատաստանի: * Լեր իբրև զհայր որբոց, * և
եղիցիս որդի բարձրելոյն: * Որդեակ՝ իմաստութի
զորդիս բարձրացոյց, * և որ սիրեն զնա՝ սիրեն զ-
կեանս. և որ կանխէ առ նա՝ լցցի ամ̃ բարութ̃բ: * Որ
ընդունի զնա՝ ժառանգէ զփառս, և ուր մտանէ՝ օրհ-
նէ զնա տր̃. * և որ նմա լսէ՝ դատի զհեթանոսս: * Ե-
թէ հաւատասցես՝ ժառանգեսցես զնա, և 'ի ժառան-
գութեն քում եղիցին ստացուածք նր̃: * Պահեսցէ զժա-
մանակին իրս, և երկիր 'ի չարէ. * և մի կրեր ամօթ
յանձն քո. * զի է ամօթ՝ որ ածէ մեղս, և է ամօթ՝
որ ածէ զփառս և զուրախութի: * Որդեակ՝ մի ակն
առնուր յանձին քում, * զի մի ամաչեսցես 'ի կործա-
ման քում: * Մի՛ արգելուր զբան 'ի ժամանակի փրկ-
կութե: Մի՛ թագուցաներ զիմաստութի քո. * զի բան
յայտնէ զիմաստութե, և խրատ իմաստութե 'ի խօսս
լեզուի: * Մի՛ դառնար ընդդէմ ճշմարտութեն՝ մի և մի
իւիք: Զոր ոչ գիտես և հարցանեն ցքեզ, դու մի ա-
մօթ համարիր զչգիտելն. * և վն̃ մեղաց քոց մի ամա-
չեր խոստովանել: * Որդեակ՝ մի ակն առնուր 'ի հզօ-
րէ, * և մինչև 'ի մահ մարտիր վասն ճշմարտութե,
և տր̃ ած̃ քո օգնեսցէ քեզ: * Մի՛ շուտախօս լինիր՝
և խօթասիրտ և լքեալ 'ի գործս քո: * Մի՛ առանձին
առիւծանար 'ի տան քում, և օձտող 'ի մէջ ծառայից
քոց: * Մի՛ լիցիս յօժար յառնուլն ձեռօք, և 'ի տալն
կարկամեալ:

ԳԼ.

ԻՀ. Է. (3) Ոմանք. Եւ զսիրտ տառապելոց: (8) Ոմանք. Եւ առաջի իշխանաց: (16) Ոմանք. Դատեսցէ զհեթանոսս: (17) Ոմանք. Ստացուածք նր̃ քեզ: (34) Ոմանք. Մի՛ շատախօս լինիր:

Digitized by Google

Գլ. Ե.

Մու 'ի վր̄ ընչից քոց մի՛ ծանրանար ։ * Մի՛ երթայց 1
զհետ անձին և զօրութեան քո, և մի՛ հպարտանար 2
'ի գանձս քո ։ Մի՛ լիներ յանձնապաստան՝ և ասեր, ե-
թէ բաւական են ինչք իմ ։ * Մի՛ ասեր, թէ չար իմն 3
ամ առնէ, զի ո՞ր խնդրեսցէ զվրէժս 'ի քէն ։ * Մի՛ ա- 4
սեր, թէ չար գործեցի մեղայ, արդ զի՞նչ եղև ինձ.
զի Տր̄ երկայնամիտ է * վս̄ դարձի քո և քաւութեան. 5
* զի ողորմութիւն և բարկութիւն 'ի ձեռին նր̄ է, և 'ի մե- 7
ղաւորս յագեցուցանէ զարտմութիւն իւր ։ * Ո՛րդեակ՝ 8
մի՛ յապաղիցես դառնալ 'ի մեղաց առ Տր̄, * զի մի՛ ա- 9
մեղս քո սատակեսցիս ։ * Մի՛ յանիրաւ գանձս յուսար, 10
զի ոչ օգնեսցեն քեզ յաւուր բարկութեան ։ * Մի՛ տա- 11
տիմ շաւիղս ագներ զգնացս քո ։ զի այս մեղաւորի բա-
ժին և երկլեզու մարդոյ է ։ * Խորհուրդ բարի հաստա- 12
տեսցի 'ի միտս քո, և նոյն բան կացցէ 'ի բերան քո ։
* Լե՛ր դու երագ լսելեօք, և երկայնամիտ 'ի պատասխա- 13
խանիս ։ * Եթէ իմաստութիւն եկեսցէ 'ի քեզ՝ տո՛ւր պա- 14
տասխանի ընկերին քում, ապա թէ ոչ՝ ափ եդեալ լե-
ցիս ։ * Փառք և անարգանք 'ի ձեռս լեզուի, և կոր- 15
ծանումն մարդոյ 'ի ձեռն անարգ լեզուի իւրում ։ * Մի՛ 16
փորեր լինել բանսարկու, և լեզուաւ մի՛ դայթակղեր ։
* Խրատ, ամօթ, և անարգանք են 'ի վր̄ գայթա- 17
ղութեան, և քան զայս 'ի վր̄ երկլեզու լեզուի ։

Գլ. Զ.

Անուն վատ՝ ամօթ և անարգանք ժառանգէ, և 1
մարդ մեղաւոր զերկլեզուն ։ * Մի՛ հպարտանար 2
յանձին քո խորհուրդ՝ * զի մի՛ տապականիցես զտե- 3
րևս քո, և անարգեսցիս իբրև զփայտ անպտուղ ։
* Անձն չար կորուսանէ զստացիչս իւր, և ծաղր 4
լիցի անձն իւր թշնամեաց իւրոց ։ * Քաղցրախօս մարդ՝ 5
բազում բարեկամս առնէ, և լեզու քաղցր՝ 'ի բազմաց
յաճախ առնու գովութիւն ։ * Ո՛րդեակ՝ բազում եղի- 6
ցին բարեկամք քո, բայց 'ի հազարաց եղիցի քեզ մի խոր-
հրդակից ։ * Եթէ ստանաս քեզ բարեկամ՝ 'ի ժամա- 7
նակի նեղութեան ստացիր, բայց մի՛ փութով հաւա-
տար 'ի նա. * զի են բարեկամք ըստ իւրոյ ժամանակի, բայց 8
յաւուր բարկութեան ոչ ինչ են ։ * և է բարեկամ որ լի- 9
նի

Գլ. Ե. (7) Ոմանք. Եւ 'ի մեղս յագեցուցանէ ։ (8) Ո-
մանք. Մի՛ յապաղեր դառնալ ։ (9) Ոմանք. Այլ մեղս քո
մեռանիցիս ։ (17) Ոմանք. Խրատ անամօթ և անարգ՝ ։
Գլ. Զ. (4) Ոմանք. Ջամբիչ իւր ։

Digitized by Google

նի 'ի ատելի թշնամանս, և առ կաց զթշնամանութիւն իւր
10 յայտնէ նախատանել զքեզ ։ * Բարեկամ հաղորդ սեղա-
11 նոյ՝ ոչ մնասցէ քեզ 'ի նեղութեան ։ * և բարեաց քոց լիցի
12 բաժանորդ՝ ոպ և դու ։ * և թէ նեղութիւն հասանէ քեզ՝
ապստամբ լիցի զքէն, և յերեսաց քոց թագուն չըլի ։
13 * Զատ կաց 'ի թշնամեաց քոց, և 'ի սուտակապաստ
14 բարեկամէ և յերկիւղէ զգոյշ լեր ։ * Բարեկամ հաւ-
ատարիմ՝ աշտարակ ամուր, և որ եգիտ զնա՝ եգիտ
15 գանձ ։ * Հաւատարիմ բարեկամի չիք գինք, * և որ
17 'ի տեառնէ երկնչի՝ բարեկամ բարի յաջողի նմա, զի ոպ
18 և նա է՝ նոյնպէս և բարեկամն ։ * Որդեակ՝ 'ի մանկ-
կութենէ քում ընտրեա զիմաստութիւն, և մինչև 'ի ծերու-
21 թիւն գտանես զհանճար ։ * Եւ զի դժուարին է հան-
23 ճար անզգամաց, զի ոչ կարեն նմա հասու լինել ։ * Զգօ-
նութիւն ըստ անուան իւրում կայ, և յայտնի բազմաց ոչ
24 է ։ * Լուր ինձ որդեակ, և ընկալ զխրատ իմ, և մի
25 լքանիր 'ի բաց 'ի հանճարոյ իմմէ ։ * Արկ դու զոտս քո
27 'ի կապս նորա, և զանուր նր զպարանոցաւ քո ։ * Ցամ-
մենայն մտօք դու առ նա, և յամ զօրութեան պահեա
28 զճանապարհս նր ։ * Խնդրեա դու և քններ և յայտ-
29 նեսցի 'ի քեզ, * և 'ի վախճանի գտցես զհանգիստ նր ։
30 * Եւ կապանք իմաստութեան եղիցին քեզ ապաստանս
32 զօրութեան, և անուրք նր 'ի զարդ ոսկւոյ ։ * և պսակ
33 ցնծութեան դիցես 'ի գլուխ քո ։ * Որդեակ՝ եթէ կամիս
35 խրատեալ լինել՝ * 'ի մէջ ծերոց կացցես, և որ իմաս-
տունն է՝ 'ի նա մերձեսցիս ։ Զոր ինչ զպատգամս այ
կամիցիս դու լսել, և առակք իմաստութեան 'ի քէն մի անց-
35 ցեն ։ * Եթէ զոք 'ի հանճարեղաց գտցես, առաւօտ կան-
37 խեա առ նա ։ * Խորհեա դու 'ի հրամանս տն, և նա
հաստատեսցէ զսիրտ քո, և զիմաստութեան ցանկութիւն
տացէ քեզ ։

ԳԼ. Է.

Որդեակ՝ մի չար գործեր, և չար ոչ հասցէ քեզ ։ * Յա-
նիրաւութեանց 'ի բաց լեր, և նք մերժեսցին 'ի քէն ։ * Յա-
կոսս անիրաւ մի սերմաներ, զի մի հնձեսցես եւթնա-
պատիկ չար 'ի նմանէ ։ * Իշխանութիւն 'ի տնէ մի խնդ-
րեր, եթէ ոչ գնասցես ը կամաց նր ։ Զաթոռ փառաց
'ի թագաւորէ մի խնդրեր, եթէ հպատակ հնազանդ
ոչ իցես կամաց նր ։ * Առաջի թագաւորաց ձև բա-
նից մի առներ ։ * Իմաստուն մի զքեզ կարծեր, եթէ ոչ
կա-

(11) Օրինակ. Լինի ժամանակորդ ոպ դու ։ (14) Օրինակ. Աշտարակ հզօր ։ (28) Օրինակ. Ընտրեա դու և քններ ։ ԳԼ. Է. (4) Օրինակ. Հպատակ զինչ ոչ իցես հրամանաց

Digitized by Google

կարես կործել զիրաւն յանիրաւէն ։ Մի՛ զանդգնեսցիր
զուլերեսաց իշխանին, զի մի՛ գնիցես գայթագղութիւն
յերեսուն ։ * 'Ի բազմութեն քաղաքաց մի՛ յանցաներ, 7
և յամբոխ զանձն քո մի՛ տացես ։ * Յաղօթս քո կար- 9
ճամիտ մի՛ լինիր, և ողորմութեն մի՛ յապաղեր տանել ։
Զաշխատութիւնս ծոյ մի՛ յամեր տանել, * և զմարդ 12
'ի դառնութեն սրտի նր մի՛ ծիծաղիր ։ Զի որ խոնարհ
հեցուցանէ՝ նոյն և բարձր առնէ ։ * Ո՛րդեակ՝ յերդրպաս 13
և 'ի բարեկամս ստութեն մի՛ սերմաներ ։ * 'Ի մէջ ծե- 15
րոց մի՛ ձոխաներ, և յաւխտի քում զբանս մի՛ կրկներ ։
* Ըստ արդարս զանձն քո մի՛ ունիր, և առ մեղաւորս 17
անզերզն զքեզ մի՛ համարիր ։ * Դժնդակ աշխատութեանց և 19
մշակութեանց՝ յաւիտենից հուրն և որդն անմահ ։ * Որդ- 20
եակ՝ զբարեկամս ընդ կաշառոյ մի՛ փոխանակեր, և զեղ-
բայր հարազատ ընդ ոսկւոյ ոսկեզոյ ։ * Մի՛ մերժեր 21
'ի բարեկամէ և 'ի հանձարեղ կնոջէ, զի լաւ է շնորհքն
քան զոսկի ։ * Զծառայ ճշմարիտ որ վաստակիցէ քեզ՝ 22
մի՛ զայրացուցանես ։ Եւ զվարձկան որ տուեալ իցէ զանձն
իւր 'ի վր քո՝ մի՛ զզուեր ։ * Զծառայ ժիր սիրեա՛ զգու, 23
և յազատութենէ կարօտ զնա մի՛ առնես ։ * Գրաստ քո 24
իցէ պիտանի՝ խնամ տար նմա և դարմանեա՛ ։ * Ու- 25
ստերք իցեն քո՝ խրատեա՛, և զպարանոց նց խոնարհեցո՛ ։
* Դստերք իցեն քո՝ զգոյշ կաց, և մի՛ զգուեր զնն և 26
համարձակեցուցաներ ։ * Առն իմաստնոյ տուր զնա, 27
և քո գործ մեծ գտանի կատարեալ ։ * Եթէ ըստ կա- 28
մաց քոց իցէ կին՝ մի՛ հաներ զնա 'ի քէն, և զքեզ 'ի նմա
մի՛ հաւատար՝ եթէ նա զքեզ ատիցէ ։ * Ո՛րդեակ՝ ըղ- 29
հայր քո պատուեսջիր յամ զօրութեէ, և զմօր երկունս
մի՛ մոռանար ։ * Հատո՛ նց ընդ նք քեզ, զի նոքօք ծնար ։ 30
* Երկի՛ր 'ի տնէ յամ սրտէ քումմէ, և մեծարեա՛ զքա- 31
հանայս նր ։ * Սիրեա՛ զարարիչն քո, և զպաշտօնեայս 32
նր մի՛ արհամարհեր ։ * Պատուեա՛ զքահանայս, և տո՛ւր 33
զմասն նց զերախայրսն և զերկրպագութեան ճարպոյն ։
* Բազուկ արա՛ աղքատաց, զի օրհնութին քո կատարեալ 36
լիցի ։ * 'Ի վր մեռելոց մի՛ կարօտ առներ զշնորհս 38
քո ։ * և վախճան քո յուշ լիցի քեզ ։ 40

Գլ. Ը.

Մի՛ հակառակիր ընդ առն հզօրի, գուցէ անկցիս 'ի 1
ձեռս նորա ։ * Ընդ մեծատան մի՛ հակառակիր, 2
* զի ոսկի և մեծութիւն թիւրեաց զմիտս թագաւորաց ։ 3
* Ընդ առն լեզուանւոյ մի՛ կռուիր, զի 'ի վր հրոյ փայտ 4
դէ-

նր ։ (9) Այլնք. Մի՛ յապաղեր առնել ։ (29) Այլնք. Պա-
տուեա՛ յամ ։ (38) Այլնք. 'Ի վերայ մեռելոյ ։

Digitized by Google

5 գիտես: * Ընդ առն անմտի մի խաղար՝ զուցէ զնախ-
6 նիս քո նախատէ: * Որ դարձեալ իցէ 'ի մեղաց՝ մի զնա
7 նախատեր, զի և մեք ը̄ մեղաց պարտաւոր եմք: * 'Ի ծե-
14 րութեան զմարդ մի անարգեր, զի և քո ծերանալ է: * Որդ-
եակ՝ ընդ առն թշնամանողի զբերան քո մի բանար, զի
15 իբրև զդարանակալ արշաւեսցէ 'ի վր̄ քո: * Առն հզօ-
րի փոխ մի տար, և թէ տաս՝ համարեա՛ թէ կորուսեր:
16 * Առն հարստի երաշխաւոր մի լինիցես, ապա թէ ոչ
17 տուժել հոգասջիր: * Ընդ դէմ դատաւորի ատեան մի
18 կար՝ զի մի ը̄ փառաց նր̄ դատեսցեն զքեզ: * Ճանա-
պարհ ը̄ համարձակէ մարդոյ մի երթար, զի մի զամ ինչ
'ի վր̄ քո ծանրացուսցէ. զի նա զորս ասնէ՝ ը̄ կամս իւր
19 առնէ, և դու յանմտութեն նր̄ կորնչիս: * Մի գնա
մեն ը̄ առն բարկացողի, և մի կացիր ը̄ նմա. զի յաչս
20 նր̄ թեթև թուի արիւն: * Որդեակ՝ 'ի խորհուրդ մի
մտաներ ը̄ առն մորոսի, զի յիմքն ոչ կարէ պահել ըզ-
21 բանս քո: * Օտարաց առաջի զգաղտնի գործ մի գոր-
22 ծեր, զի զպատահումն քո 'ի նչէ ոչ գիտես: * Զսիրտ
քո ամ՝ մարդոյ մի տարածաներ, զի մի սպասաւորութեանց
շնորհս վարկանիցեն քեզ:

ԳԼ. Թ.

2 Որդեակ՝ 'ի կին մարդ զանձն քո մի համարձակեր,
3 զի մի հասցէ 'ի վր̄ զօրութն̄ քո: * Յերեսս կնոջ
4 պոռնկի մի լինիր՝ զի մի յորոգայթս նր̄ անկցիս: * Ա-
կանայս երգեցիկս մի կանխիր, զի մի ըմբռնիցիս 'ի ցաւս:
5 * Ընդ կոյս մի աշխուր՝ զի մի գայթագղեսցիս 'ի գեղ
6 նր̄: * Զանձն քո պոռնկութն̄ մի մատներ, զի մի ըզ-
7 ժառանգութն̄ քո կորուսցես: * Ընդ փողոցս քաղա-
քաց մի շրջիր, և 'ի գնացս ճանապարհաց նր̄ մի մոլո-
րիր: * Որդեակ՝ ը̄ ամուսնական կնոջ ամենևին մի ընդելա-
նար, և ը̄ նմա 'ի գինի մի հանդամանակիր, * զի մի սիրտ
քո խոտորեսցի, և անձամբ կործանեսցիս: * Զբարե-
կամ հին մի թողուր, զուցէ որ նորն է՝ չիցէ նմա հա-
ւասար: * Նոր գինի բարեկամ նոր, եթէ հնասցի՝ ու-
րախութն̄ արբջիր: * Ընդ փառս առն մեղաւորի մի
նախանձիր: զի զկատարած նր̄ ոչ գիտես: * Ընդ հա-
ճոյս ամբարշտաց մի միաբանիր, զի ոչ արդարասցիս:
* Որոյ 'ի ձեռս իւր է իշխանութի սպանանելոյ՝ հեռի
լեր 'ի նմանէ, և եթէ մերձենաս՝ մի մեղանչեր: * Զօ-
րութն̄ քում չափ առ՝ և ը̄ կարի քում կշռեա՛ զբանս
քո

Գլ. Թ. (3) Ոմանք. Պոռնկի մի աշխուր . . յորոգայթ նր̄:
4) Ոմանք. Մի կանխիր զի յորոգայթ նց̄ մի անկցիս:
5) Ոմանք. Ընդ ցնկոյս մի նայիր: (18) Ոմանք. Եւ թէ մերձ:

Digitized by Google

քո. և զմերձաւորս, և զխորհուրդս քո ը̄ հանճարեղս
արասջիր: * Արդարք եղիցին հացակիցք քո, և եր- 22
կիւղածք Տն պարծանք քո: * 'Ի ձեռարուեստ ձեռաց 24
գովեսցին գործք, և որ իմաստուն է բանիւք, առաջ-
նորդն ժողովրդեան, ահեղ է 'ի մէջ ընկերաց:

ԳԼ. Ժ.

Դատաւոր իմաստուն խրատէ ժողովրդեան, * ը̄ հրա- 1
մանի նր̄ և հարկահանքն: * Թագաւոր անխրատ 2
կորուսանէ զզօրս. քաղաք շինեսցի յիմաստութե̄ իշխա- 3
նաց: * Իշխանութիւն երկրի 'ի ձեռս այ, և զպիտանին 4
յարուսցէ 'ի ժամանակի: * 'Ի ձեռս այ է առնն աջո- 5
ղուն, և 'ի վր̄ երեսաց դպրաց դիցէ զփառս իւր: * Ըն- 6
կերի վասն ամ յանցանաց մի ոխնիցես: Ատեցեալ 'ի
ստութէ̄ և 'ի մեղաց հեռասցիս: * Ամբարտաւանու- 7
թիւն ատելի է այ և մարդկան: * Թագաւորութիւն ազ- 8
գէ յազգ փոխի, և վս̄ անիրաւութե̄ և հպարտութե̄
կորնչին: * Թագաւոր այսօր է՝ և վաղիւ մեռանի: 11
* Ամբարտաւանութիւն սկիզբն՝ հեռանալ 'ի Տնէ. զի 14
յարարչէն խոտորեցաւ սիրտ նր̄: * Զաթոռս ամբար- 17
տաւանից կործանեսցէ Տր̄: * Զարմատս հեթանոսաց 18
խլեաց Տր̄, և փոխանակ նց̄ անկեաց զհանդարտս, և
զբարեպաշտս: * Ամբարտաւանութիւն ոչ է̄ մարդկան 22
ստեղծաւ. վս̄ այնորիկ զօրացոյց Տր զբարկուե̄ և կոր-
ծանեաց զնա: * Ո՞ր է պատուական զաւակ մարդկան, 23
երկիւղածաց Տն զաւակ պատուական: զաւակ անարգ
է որ անցանէ զպատուիրանաւ ծնողաց: * 'Ի մէջ եղ- 24
բարց երէցն է պատուական, իսկ որ 'ի Տնէ երկնչի՝
պատուական է քան զնա: * Փառաւորին մեծին և աղ- 25
քատին պարծանք՝ երկիւղ Տն: * Զայր աղքատ և ի- 26
մաստուն անարգել չէ պարտ: * Հզօրն և իշխանն պա- 27
տուեսցի: * Որդեակ՝ անձին քում հեզութե̄ շնորհ 31
դիր. * զի որ անձամբ յանձն մեղանչէ՝ ո՞վ արդարա- 32
ցուսցէ զնա: Որ զկեանս իւր. անարգէ՝ ո՞վ մեծարէ
զնա: * Մեծն 'ի մեծութե̄ փառաւորի, և աղքատն 'ի 33
հանճար իւր:

ԳԼ.

(24) Ոմանք. 'Ի ճարտարութե̄ ձեռաց գովեսցի գործ, և որ իմաստուն ձեռօք առաջնորդէ ժողովրդեան, օրհնեալ է 'ի մէջ:
ԳԼ. Ժ. (4) Ոմանք. Իշխանութիւնք 'ի ձեռս այ.. յարուցանէ: (22) Ոմանք. Եւ կործանեաց զնա: (23) Ոմանք. Որ անցանէ զպատուիրանս ծնողաց: (24) Ոմանք. Եւ որ 'ի Տնէ երկնչի:

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԱ.

1 Իմաստութիւն խոնարհաց զգլուխս բարձր
2 առնէ, և նստուցանէ ընդ իշխանս: * Ընդ գեղ մար-
3 դոյ մի՛ զովեսնար, և զայր յականէ մի՛ խոտեր: * 'Ի
4 թռչունս փոքր է մեղու, և պտուղ նր̄ գեղեցիկ: * Գե-
ղեցկագոյն հան·դերձիւք մի՛ պարծիր, և յաւուր փա-
5 ռաց մի՛ հպարտանար: * Բազում իշխանք անկան 'ի գե-
տին, և որում ակն ոչ ոք ունէր՝ կապեցաւ նմա թագ:
7 * Հարց նախ՝ և մի՛ բամբասեր. իմա՛ և ապա խօսեա:
8 * Զիրս որ ոչ գիտես՝ մի՛ զրուցեր, և 'ի մէջ բանից մի՛
10 անկանիր: * Որդեակ՝ մի՛ բազմօք անկանիր 'ի գործ,
զի թէ յաճախես՝ ոչ կարես բաւել. և թէ զհետ եր-
11 թաս՝ չհասանիցես, և թէ խոյս տաս՝ չապրիս: * Զի է
ոք որ ջանայ՝ վաստակէ, և առաւել ևս կարօտ գտա-
12 նի: * Եւ է ոք նուաղեալ 'ի զօրութենէ, և լի աղքա-
13 տութբ̄, և տկար և կարօտ օգնականի. * և յանկար-
ծակի հայեցաւ 'ի նա տր̄ բարութբ̄, կանգնեաց զնա
14 'ի տկարութենէ. և բարձրացոյց զգլուխ նր̄: * Կեանք
և մահ, բարի և չար, մեծութի̄ և աղքատութի̄, առաջի
15 Ածյ հաւասար են: * Սէր և իմաստութի̄ և ճանապարհ
16 գործոց բարեաց 'ի նմանէ է: * Մոլորութի̄ և խա-
ւար ընդ մեղաւորս հաստատեցաւ: Չարութի̄ ընդ նոսին
17 հնանայ՝ որ փնտռն չարութբ̄: * Պարգևք տն̄ 'ի վր̄ ար-
18 դարոց հաստատեսցին: * Մեծութի̄ է՝ որ 'ի պնդութէ̄
19 լինի: և այն է մասն նր̄, * յորժամ ասիցէ 'ի բարուէ̄
20 իմմէ կերայց և արբից. * և ոչ գիտէ զպատահումն իւր,
22 զի թողուցու զայն օտարաց՝ և ինքն մեռանիցի: * Որդե-
ակ՝ ընդ գործս ամբարշտաց մի՛ զարմանար, զի եղծանե-
23 լեալ զեղծանելին տանիս: Այլ հաւատա 'ի տր̄՝ * զի
27 դիւրին է յաչս տն̄ մեծ առնել զաղքատն: * Մի յա-
ւուրս չարեաց մոռանար զբարի, և մի յաւուրս բար-
29 եաց մոռանար զչար: * Մոռացուցանէ վիշտք զփափկու-
թի̄ և զգեղ: և յայտնութի̄ գործոց կատարած մարդոյ:
30 * Մի ուրեք երաներ յառաջ քան զվախճան՝ զի որդ-
31 ւոյ մարդոյ մարթեսցես ստանուլ զչափ նր̄: * Մի զամ-
մարդ 'ի տուն քո ածանիր, զի դարանք սատանայի պատ-
32 րաստեն 'ի նմա նենգութի̄: * Զայր իմաստուն և զող-
ջախոհ յամ ժամ սիրեսցես. զի ամբարշտութեանն որոգա-
և

Գլ. ԺԱ. (1) Ոմանք. Իմաստութի̄, զգլուխս խոնար-
հաց բարձր առնէ: (10) Ոմանք. Մի անկանիր 'ի բազում
գործ. զի թէ յաճախեն ոչ արդարանաս: (11) Ոմանք.
Կարօտ լինի: (30) Ոմանք. Մարթես ստանալ: (31) Ո-
մանք. Պատրաստեն 'ի նմանէ նենգ":

Digitized by Google

և նենգաւոր խորէ զչէտ դիտէ զնենգութիւն, զի բազ-
մադիմի է չարիք նորա։ * Որպէս շուն՝ զի ուր մտանէ յափշ- 33
տակէ, նոյնպէս և անօրէնն ուր հասանէ՝ աւարակէ և
խռովէ։ * 'Ի փոքր մրոյ վառի հուր, նոյնպէս և ան- 34
օրէնն 'ի փոքր ինչ իրաց հնարէ զարիւն հեղուլ [illegible]։
* 'Ի չարագործէ զգո՛յշ լեր՝ գուցէ 'ի բամբասանս ան- 35
ցէ զքեզ։

ԳԼ. ԺԲ.

Որդեակ՝ ընտրութիւն արա բարի մարդկան, զի 'ի նմա- 1
նէ շնորհս բարեաց գտցես։ * Բարի արա բարեաց՝ 2
զի փոխարէն լիցի քեզ. և թէ 'ի նմանէ ոչ՝ առ Աստուծոյ 'ի
բարձրելոյն։ * Բարի արա խոնարհին՝ և մի ձեռնտու 5
ամբարշտին * զի մի կրկին չար փոխարէն բարեացն 'ի 7
նմանէ գտցես։ Այլ և բարձրեալն ատեաց զմեղաւորս,
և ամբարշտի հատուցանէ հատուցումն։ * 'Ի մէջ բա- 8
րեաց բարեկամ ոչ երևի, և 'ի մէջ չարեաց թշնամի ոչ
թագչի։ * Մի հաւատար թշնամեաց քո յաւիտեան՝ զի 10
որպէս պղինձ զուռնողաց ձեռս ժանգոտէ։ * Զգո՛յշ լեր՝ 11
զանձն քո պահեա 'ի նմանէ, և եղիցիս դու անձին քում
որպէս հայելի ընթերալ։ * Յաջմէ քո մի նստուցաներ զնա՝ 12
զի մի խնդրեսցէ զաթոռ քո. և յետոյ յիշեսցես զբանս
իմ։ * Զի զթովիչ օձահար՝ ո՛վ ողորմեսցէ. և կամ զայն 13
որ մտանէ զձեռն իւր 'ի բերան գազանաց. նոյնպէս և որ
մերձենայ յանօրէնն՝ թաթաւի 'ի մեղս նորա։ * և թէ առ- 14
ժամ մի խոյս տայ գործոյն, կամակիցն ոչ համբերէ։
* Նոյնպէս թշնամի քաղցր է շրթամբք, և 'ի սրտի իւ- 15
րում խորհի կործանել զքեզ։ * Մղէ զարտասուս ա- 16
ռաջի քո, այլ թէ ժամ գտանէ՝ արեամբ քո ոչ յագի։
* Եթէ քեզ չար դիպի՝ առաջի քո յար գտանիցես զնա։ 17
կարծիս տայ օգնել քեզ, * և շարժէ զգլուխ իւր՝ թէ 18
նոր գտից ժամանակ կործանել զբարեկամս։ * Եւ զե- 19
րեսս իւր շրջէ յոգւոց հանելով, այլ ոչ եւ տեսանել
զքեզ կենդանի։

ԳԼ. ԺԳ.

Որ որ մերձենայ 'ի ձիւթ՝ շաղախի. և որ հաւատայ 1
այնպիսւոյն՝ ապականի։ * Որդեակ՝ ծանր ինչ 2
քան զքեզ 'ի վեր մի՛ առնուր, և որ մեծատուն է և
հզօր՝ ընդ նմա մի՛ հաղորդակիր։ * Զի՞նչ հաւասար է 3
պղինձ ընդ կաւանօթի, զի 'ի բախել առ իրեարս՝ 'ի կաթ-
սայ-

(34) Ոմանք. 'Ի փոքր բանէ ինչ իրաց։
Գլ. ԺԲ. (10) Ոմանք. Ժանգոտէ։ (12) Ոմանք. Յաջմէ
քումմէ։ (13) Ոմանք. Այնպէս որ.. և թաթաւի։

Digitized by Google

4 սայէն մեծորի կոսն ։ * Մեծն զրկէ զաղքատն՝ և դառ-
ձաւալ մնայէ ․ 'ի մեծէն աղքատն զրկի , և 'ի նմանէ սա-
0 սանի ։ * Զգոյշ լեր մի՛ մոլորիցիս , և յուրախութեան մի՛
1 կորանիցես ։ * Յորժամ ուրախութեան միջի եցես՝ չա-
2 րաց դիպիչ կաց , զի չարին ընդ բարին շոյա խառնի ։ * Ե-
թէ հանդիպեսցիս չարաց մարդոց՝ և կոչեսցեն զքեզ
'ի խրախութի , հեռացիր 'ի նոցանէ՝ և մի՛ հասցեն քեզ ։
3 * Մի՛ անձամբ 'ի ներքս անկանիր՝ զի մի՛ կործանես-
1 ցիս , * և բազմաժողով խօսից նոցա մի՛ հաւատար , զի 'ի
բազում խօսից փորձէ քննէ՝ և ծիծաղի զքեզ ։ * Որդե-
եալ՝ որ ոչ պահեսցէ զբանս բարեկամի՝ անխնայ է ․
* զի սիրէ անասունն զնմանիս իւր , և մարդ զհաւա-
սար իւր ։ * Ազգ յազգ երթայ , և մարդ 'ի նմանիս
իւր ։ * Գայլոյ ընդ գառին զի՞նչ նմանութի , սոյնպէս
չիք մեղաւորի ընդ արդարոյ ։ * Բորենի ընդ շան զի՞նչ
հաւասարութի , սոյնպէս չիք խաղաղութի աղքատաց
ընդ մեծատան ։ * Որս առիւծու յանապատի՝ էշ վայ-
րենի , սոյնպէս ճարակք մեծատանց՝ աղքատք ։ * Գարշ
է ամբարտաւանն 'ի խոնարհէն , սոյնպէս մեծատունն
յաղքատէն ։ * Եթէ շարժի մեծն՝ 'ի բարեկամաց իւ-
րոց հաստատի , իսկ աղքատն յիւրոց բարեկամաց ան-
կանի ։ * Եթէ յանցանէ մեծն՝ օգնականք նմա բազում
են , և թէ անարժան խօսի՝ արդարացուցանեն զնա ։
։ Եւ եթէ յանցանէ աղքատն՝ յարուցեալ 'ի վ[երայ] պա-
տուհասակոծ առնեն զնա , և եթէ իմաստուն բան խօ-
սի՝ ծիծաղին և չտան թոյլ նմա ։ * Խօսեցաւ մեծն՝ և
ամէն լռեցին , և բարձրացուցին զբանն նր մինչև յամպս ։
Բայց զայս գիտասջիր՝ զի սոցա և նոյնպէս հատուցումն կայ՝
մր ։ * Մեծութի բարի է՝ ուր ոչ գոն մեղք , և աղքա-
տութի չար 'ի բերան ամբարշտաց ։ * Եթէ չար և եթէ
բարի՝ * դէմք մարդոյ ցուցանեն զուարթութեն և զտրտմութին ։

ԳԼ. ԺԴ.

Որ ոչ գայթագղեցաւ բերանով՝ * երանի նմա ․ և որ
անձամբ զանձն ոչ վերակեաց 'ի յուսոյ ան իւրոյ ․
Մեծութի առն կարճամտի ոչ վայելէ , և նախան-
ձա մարդոյ ընդէ՞ր է մեծութի ։ * Որ անձին չար է՝
ո՞ւմ բարի ոչ լինի ։ * Զի՞նչ չար քան զայն որ նա-
խանձի ընդ անձն իւր , * և 'ի վախճանի յայտնեսցի չա-
րութի նր ։ * Ակն ագահի մասամբ ոչ յագի , * զի անի-
րաւութի զպյրացուցանէ 'ի վ[երայ] անձանց ցամաքեցուցանէ
զանձն ։

․ ԺԳ․ (23) Ոմանք․ Էշ վայրի ։ (25) Ոմանք․ Յիւրոց բարեկամաց անկանի ։ (27) Եւ թէ իբրև յանցանէ ։

․ ԺԴ ։ (10) Ոմանք․ Զաւրուն զպյրացեալ ։

Digitized by Google

զանձն ։ * Որդեակ՝ մինչդեռ ձեռնհաս ես՝ բարիք զնա 11
է անձին քում ․ * յիշեա զի մահ ոչ յամեսցէ ։ * Ընդ 12
բարեկամս քո բարի գնա, և ըստ կարի ձեռնտու լեր 13
նմ մինչչեւ մեռեալ իցես ։ * Յաւուրց բարեաց մի՛ նուա- 14
զիր, և մասն իմաստութն մի՛ անցցէ զքև ։ * Յառաջ 16
քան զմահ զարդարութն գործեա ․ * և յառ և 'ի տուր 17
անարատ և ՝ըք պահեա զանձն քո ։ * Իբրև զձորձս մա- 18
շի ամ մարմին, և 'ի դժոխս չիք դիւրութիւն, զի ուխտ
մահու իսկզբանէ է ։ * Որպ զտերև 'ի վ՟ե վարսաւոր 19
ծառոց, է՛ որ թօթափի՝ և է՛ որ բուսանի ․ նոյնպէս
և մարդիկ՝ է՛ որ ծնանի, և է՛ որ մեռանի ։ * Ամենայն 20
գործ անցանէ, և որ գործէ զնա՝ ընդ նմին գնասցէ ։
* Երանեալ է այր՝ որ իմաստութ՟ խորհի, և 'ի խոր- 21
հուրդս հանճարոյ իւրոյ խօսի ։

ԳԼ․ ԺԵ․

Որդեակ զմարդն իսկզբանէ յանձնիշխան կացոյց եւ- 14
տեղծ նա, * զհուր և զջուր եդ առաջի, զի յոր 17
կամեսցի մխեսցէ զձեռս իւր ․ * զի առաջի մարդոյ է 18
մահ և կեանք ։ * Տ՟ր հզօր է զօրութ՟ տեսանէ զամ, և 19
ինքն ոչ տեսանի ։ * Ումեք նա ոչ հրամայեաց ամբարշ- 21
տել, և զանօրէնութիւն 'ի մէջ մարդկան ոչ կամեցաւ ․
զի և զանուն իւր ՝ըք 'ի սէտ հաստատեաց ։ * Զի լաւ 3
է մին արդար որ առնէ զկամս ՟ծյ, քան բիւր անօրէնն ։

ԳԼ․ ԺԶ․

Որդեակ՝ մի՛ ցանկար բազմութեան անպիտան որդւոց ։ 1
եթէ առ նմ երկիւղ ՟ծյ ոչ է, * զկեանս քո մի՛ հա- 4
ւատար 'ի նմ, և մի՛ զմտաւ հոգայ քո, այլ դու առ
յաւանդ պահեսցի ․ * և լաւ հնազանդեալքեր լինել անոր- 4
դի, քան սատակել որդւոց ամբարշտաց ։ * 'Ի ժողովս մե- 7
ղաւորաց հուր բորբոքեսցի, և յազգ անօրէն բարկու-
թիւն վառեսցի ։ * Զայր 'ի գործս իւր դատեսցի ․ * զի 13
մեղաւորն 'ի յափշտակութիւն իւրում ոչ ապրեսցի, և 14
արդարոյն 'ի համբերութն իւրում ոչ մնասցի ։ * 'Ի պատ- 9
դխտութիս զօրաւոյ խնայեաց ․ * և զվեցհարիւր հա- 11
զարսն սատակեաց, * զի 'ի նմանէ է արդարութիւն և 12
ողորմութիւն ։ Քաւել կարօղ է, * և կշտամբանս բազ- 13
մապատիկս հատուցանել ։ * Ամենայն ողորմած ատր- 15
մութիւն տացէ, զի հատուցանողն արդար ըստ գործոց
դատեսցի ։ Զանիրաւ փարաւոնի ՝ըք խստացոյց ․ զի 'ի
ներ․

---

(19) Ոմանք ․ Որպ և մարդիկ ։ (21) Եւ 'ի խորհուրդս ճանապարհի իւրոյ ։
ԳԼ․ ԺԶ․ (14) Ոմանք․ Ոչ ապաւեսցի ։ (15) Ոմանք․ Զանիրաւ

Digitized by Google

նորքոյ երկնից երեւեցին գործք նր։ Որդեակ՝ ամ ա-
րարածոց յայտնի է ողորմութի նր, մինչ զի զլոյս և
16 զխաւար բաշխեաց 'ի մէջ մարդկան։ * Մի ասիցես՝
17 'ի տեառնէ թագուցայց, և զիս 'ի բարձանց ո՞վ յիշեսցէ. * և
18 կա՞մ զի՞նչ է անձն իմ 'ի մէջ այսչափ արարածոց։ * Զայս
գիտասջի՞ր՝ զի երկինք և երկնից երկինք, և երկիր ամ
19 անդընդոց հաստատութբ, * միանգամայն 'ի հայել նր
դողացեալ շարժի. զի բազմ են գործք նր կամել մի-
ային, որ 'ի ծածուկ են սքանչելեաք. ով զի և զարժա-
նապէս օրհնութին յիւրմէ օրհնի, զի 'ի մերմէ նուաստ
24 օրհնութեէս՝ ոչ թերանայ և ոչ լիանայ։ * Որդեակ՝
25 լուր ինձ, և ընկալ զխրատ իմ. * զի յայտնեցից * ըղ-
26 գործս ամն իսկզբանէ արարածոց իւրոց։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Տր յերկրէ ստեղծ զմարդն, * թիւ աւուրց և չափ
2 ժամանակաց ետ նց. * ըստ կարի և ըստ զօրութ
3 նց զգեցոյց զնս։ * Զահ և զերկիւղ նց եդ 'ի վր ամ
4 մսեղեաց, տիրել ամ գազանաց երկրի՝ և թռչնոց երկ-
5 նից։ * Կատարեալ զգայարանօք՝ և բանաւորութբ զար-
6 դարեաց զնս։ * Զբարի և զչար ծանոյց նց, * և եցոյց
7 զմեծութի գործոց իւրոց. * զի պատմեսցեն զփառս
8 նր, և օրհնեսցեն զանուն սբ նր։ * Յաւել 'ի նս զհան-
9 ճար արուեստից, * և ուխտ յաւիտենից կացոյց ընդ
10 նս։ * Զսքանչելիս փառաց տեսին աչք նց, և զպար-
11 հուրելի խօսս նր լուան ականջք նց։ * Եւ պատուէր
12 ետ նց զգո՛յշ լինել յամ չարէ, և պահել զպատուիրանն
ըղձալի։ Զորն զչարութի ուսոյց նց, և զամծ և զսէրն
արարչական ետ արհամարհել նոցա։ Եւ զեւթնեակ
շնորհսն հան 'ի նոցանէ, և եւթն յանցանօք ելից զնս.
և յերկրէ ուսաւ առաւ՝ զնոյն անիծից երկիր ժառան-
գեցին. և յետ այնորիկ մեղս ազգէ ազգի ուսոյց նց,
մինչև ջրով ջնջել զյիշատակ նց։ Եւ որդւոցն քանանու
դարձեալ դարձան 'ի չարութի միաշուրթն լեզուաւ
3 մինչև յաշտարակն վաղափուլ։ * և տր բաժանեաց լե-
4 զուս և ազգս, * և իւրաքանչիւր ազգի կացոյց առաջ-
5 նորդս։ * Եւ յետ բազմահաւաք ամաց՝ առ բաժին իւր
6 զիսրայէլ, * և աչք նր պահէր զճանապարհս նց, * և
7 անօրէնութիք նց ոչ ծածկեցաւ 'ի նմանէ, զի և մեղք
8 ամ մարդոյ գրեալ է առաջի նր. * և արդարութի մար-
0 դոյ և շնորհք կնքեալ է առաջի նր։ * Սակայն մեղա-
8 ւորաց դարձ ապաշխարութ շնորհեաց. * և յանկարծ
9 իբրև զբիւ ական * զարթիցէ, և հատուցէ զհատու-
ցումն։

---

(19) Զի 'ի մերմէ նուաստութենէս ոչ թերանայ։

ցաւեն: Որպէսն՝ այր անզգամ մեղաւորեալ. մեռոց՝ մեռեալ
բաւեն խօսի: * Արդ ողորմ ողորմած քո եւ բարձրելոյն՝ եւ 21
թողու զմեղս քո. * եւ յանիրաւութենէ դարձիր՝ եւ ա- 23
տեա զպղծութիւն: * Փախստական կենդանեաց զբարձրելոյն 24
'ի դժոխս ով օրհնեսցէ: * Որ հանգիցեն նմա խոստովա- 25
նութիւն. * 'ի մեռոց մեռելոյն, իբրեւ 'ի չեղելոյ կորնչի 26
խոստովանութիւն: * Կենդանիք եւ ողջ յամ ժամ օրհնես- 27
ցեն զՏէր. * զի ոչ է մարթ ամ լաւութեն լինել 'ի 29
մարդ. զի չէ անմահ որդի մարդոյ՝ * այլ հող եւ մո- 31
խիր: * Զի՞նչ լուսաւորագոյն քան զարեգակն, սա 30
կայ եւ նա նուազի:

ԳԼ. ԺԸ.

Որ կենդանին յաւիտենից է՝ արար զամ: Տէր միայն 1
անպատմելի եւ արդար. * զի ո՞ կարասցէ քննել 3
զմեծութիւն նորա, * եւ զզօրութիւն եւ զողորմութիւնս նորա ո՞ կա- 4
րիցէ պատմել: * Զի յորժամ պատրաստեսցի մարդ 6
պատմել զսքանչելիսն, յայնժամ սկիզբն լիցի պատմել
զզարմանալիսն: * Թիւ աւուրց մարդոյ թերեւս հա- 8
րիւր ամ, սակայն իբրեւ կաթ մի 'ի ծովէ՝ եւ խիճ մի յա-
ւազէ. այսպէս հարիւր ամն 'ի թիւս ժամանակաց:
Զի հազար ամն յայսմ աշխարհի՝ իբրեւ զմի որ ոչ են
յաշխարհն արդարոց: * Զի վասն այսր զողորմութիւն իւր 9
'ի վ(երայ) նոցա, զի սիրեցին զնա եւ զհրամանս նորա. * վ(ասն) այ- 10
նորիկ բազմացոյց զքաղցրութիւն իւր: * Զի գութ մար- 12
դոյ 'ի վ(երայ) ընկերի իւրոյ, եւ գութ Տ(եառ)ն 'ի վ(երայ) ամ մար-
մնոց: * Կշտամբէ խրատէ եւ ուսուցանէ, եւ դարձու- 13
ցանէ իբրեւ հովիւ զհօտ իւր: * Որ անսայ եւ փութայ 14
յիրաւունս նորա՝ ողորմի նոցա; զի իւր են դատաստանք:
* Որդեակ՝ բարեաց բամբասանս մի տար, եւ մի յամ 15
տուրս արտմութիւն բանից: * Տապ տօթոյ զովարթա- 16
ցուցանէ զցօղ, այսպէս լաւ բան ուրախ առնէ քան
զտուրս: * Անբան նախատէ այր անմիտ: * Ուսանիցիր 18
նախ՝ եւ ապա խօսեսջիր: Մինչեւ քո ընդ թշնամիս 19
մարտուցեալ իցէ, խնդրեա՛ քեզ օգնական. * եւ յա- 20
ռաջ քան զախտանալն՝ զգուշասցիր բժշկաց: Յառաջ
քան 'ի դատաստան մտանել քննեսջիր զանձն քո, * եւ 21
'ի խոնարհ կալ զանձն քո: Եւ 'ի ժամանակի յանցա-
նաց դարձ յապաշխարութեան: * 'ի ժամ մահու մի մնար 22
արդարանալ: Եւ զուխտ քո զոր եդեալ իցես՝ մի յա-
մեր, պատրաստեաց հատուցանել * եւ զոր մի փորձեր: 23
* Յիշեա՛ զցասումն յաւուր կատարածի, եւ 'ի ժամանա- 24

կէ

ԳԼ. ԺԸ. (10) Ոմանք. Վ(ասն) այսորիկ բազ(մացոյց): (20) Ոմանք. Զգուշասջիր բժշկաց: (22) Ոմանք. Մի յապաղեր:

Digitized by Google

25 կեր հաստատեսցես 'ի գործուցանել Երեսաց : * 'Ի լիու-
թեան ժամանակի զսով յիշեսջիր, և յաւուր մեծութեան
26 զաղքատութիւն : * զի յայգուէ մինչև յերեկոյ փոփոխի
27 ժամանակ, և ամ ինչ արագաթև է առաջի ան : * Այր
իմաստուն յամի հեռացանդէ, և 'ի ժամ մեղաց զգու-
28 շասցի : * Ամենայն իմաստուն ծանեաւ զհանճար՝ * և
29 զառակս հաստատուն 'ի մտաց իւրոց բղխեաց : * Որդ-
31 եամկ զհեշտութիւն ցանկութեան մի՛ բաշխեր յանձն քո,
32 և ատենհատ լիցիս թշնամեաց : * Ընդ փափկութե մի՛ ու-
33 րախ լինիր, և մի՛ կապիր ընդ նմա : * Եւ հանգանա-
կօք մի փոխով մի՛ աղքատանար :

ԳԼ. ԺԹ.

1 Որ է և մշակ արբշիռ ոչ հասցէ 'ի մեծութիւն : Որ ա-
նարգէ զսակաւն՝ առ փոքր փոքր կործանեսցի :
2 * Կանայք և գինի կործանեն զիմաստունս : յանդուգն
4 յանձն՝ սատակեսցի : * Որ վաղվաղակի է 'ի հաւատալ՝
թեթև է սրտիւ ; և որ յանցանէ՝ յանձն իւր մեղան-
5 չէ : * Որ լիրբ է մտօք՝ ըստգիւտ լիցի բազմաց : * 'Ի
7 բարեկամին և 'ի թշնամին մի՛ յօժարեր երկրորդել բը-
8 բանս : * Եթէ մեղք ոչ իցեն 'ի ներքս՝ բնաւ և յայտներ
9 մի՛, * զի լուաւ նա՝ և զգուշացաւ 'ի քէն : * Լուար
10 ինչ բան՝ մեռցի 'ի սրտի քում, պի՛նդ կաց՝ ոչ հերձու
12 և եղանէ արտաքս : * Իբրև նետ հարեալ 'ի մարմին
13 մարդոյ, այսպէս բան 'ի որտի անմտի : * Յանդիմանն
արա զբարեկամն՝ թերևս չիցէ ինչ յանցուցեալ, ա-
պա թէ իցէ մեղուցեալ, դարձեալ զգուշասցի՝ զի բա-
15 րեկամութիւն հաստատեսցի : * Բազում են բանսար-
17 կութիւնք, և դու ամ բանից մի՛ հաւատար : * Է՛ ոք որ
գլթէ՝ և ոչ մտօք, զի ո՞վ է՝ որ ոչ յանցեաւ մտօք կամ
18 լեզուաւ : * Ամենայն իմաստութիւն երկիւղ ան : * Չէ
19 իմաստութիւն խրատ չարեաց, և ո՛չ 'ի խորհուրդ մեղա-
ւորաց իմաստութիւն : * Լաւ է պակասամիտն երկիւ-
ղած, քան որ լի է մտօք, և յանդգնի անցանել ըստ
օրէնս : * Է՛ խորագիտութիւն ճշմարիտ, և լի է ապի-
րատութե՛ և անիրաւութե՛ : * Եւ է որ կորուսանէ
զշնորհս՝ զի յայտնի արասցէ զիրաւունս : Եւ է խորա-
մանկ խոնարհ՝ շրջի 'ի ծածուկ, և փոր նորա լի է
նենգութե՛ : * Մարդ յակնէ իսկ երևի, և 'ի պատա-
հել երեսաց ճանաչի իմաստութի՛ : * Հանդերձ մար-
դոյ և ծաղր երեսաց և քայլ ոտից պատմէ զնմանէ :

* Է՛

Գլ. ԺԹ. (1) Ոմանք. Որ անարգէ զսակաւս : (17) Ո-մանք. Որ ոչ յանցեաւ լեզուաւ իւրով : (21) Ոմանք. Պակասամիտ մի ան երկիւղած :

Digitized by Google

* Է՛ յանդգնութիւն՝ որ ոչ է բարի. և է լռութիւն որ 28
է իմաստութիւն:

ԳԼ. Ի.

Իբրև զի կարի լաւ է յանդիմանել քան ցասնուլ: 1
* Եւ որ տանէ զգաստ բանութք, այնպէս է՝ * որ- 3
պէս ներքինի ցանկայ կուսի կուսութեան: * Է՛ որ 'ի 4
շատախօսութենէ ատելի լինի ամենեցուն. * և են՝ որ ոչ 5
գոն բանք 'ի բերան: Են որ լուռ են, զի գիտեն զժա- 6
մանակ բանից: * Այր իմաստուն լռեսցէ մինչև 'ի ժա- 7
մանակ, և որ անզգամ է և ամբարիշտ՝ յառաջ վարե-
ցի: * Որ յաճախէ զբան իւր՝ արհամարհեսցի, և որ 8
ատելի լիցի՝ անչափ սաստկանայ: * Է՛ յաջողութիւն 'ի 9
վերայ չարեաց մարդոյ, և են գիւտք 'ի պակասութիւն:
* Են տուրք՝ որ ոչինչ օգնեն, և են տուրք՝ որ հատու- 10
ցումն կրկնակի ունի: * Է՛ պակասութիւն՝ որ վա փառաց 11
է, և են՝ որ վա խոնարհութեան: Են՝ որ զգուշեն 'ի վեր
բարձին. * և են՝ որ գնեն զմեծն փոքու, և են՝ որ 12
տուժին եւս եւթնպատիկ: * Որ իմաստուն է բանիւքն 13
զանձն սիրելի առնէ: Շնորհք մորոսաց ամաչեսցեն:
* Անզգամաց տուրք օգուտ ոչ լիցի, զի աչք նշ փոխ- 14
մոյն 'ի բազմն նային. * սակաւ ինչ տայ՝ և մեծամեծս 15
նախատէ, և իբրև քարոզ բանայ զբերան իւր: * Մո- 17
րոսն այսպէս ասէ՝ չիք իմ բարեկամ, և շնորհք բա-
րեաց ոչ գոյ ինձ: * Լաւ է գողից գայթագղել՝ քան 'ի 18
լեզուէ: այսպէս չարեաց կործանումն վաղվաղակի
հասցէ: * Առասպել տարաժամ այր անշնորհք: * 'Ի 21
բերանոյ առն անմտի անարգին առակք. զի ոչ տայ 22
զնա 'ի ժամու: * Է՛ որ 'ի մեղաց արգելեալ է վա աղ- 23
քատութեան, և 'ի հանգստեան իւրում ոչ զղջանայ: * Է՛ որ 24
կորուսանէ զանձն վա ամօթոյ, և կորնչի յակնառու-
թեան իւրում: * Է՛ որ ամօթ յանձն առնու վա բարեկամի, 25
և 'ի տարապարտուց ստացաւ զնա իւր թշնամի: * Չար 26
բիծ 'ի մարդ ստութիւն: * Այլ է գողութիւն, և այլ է 27
ստութիւն, և երկոքեան զկորուստ ժառանգեսցեն: * Ա- 28
նարգանք անձին մարդոյ՝ բանք ստոյ իւրոյ, և ամօթ
նորին կանխեսցէ 'ի նմին: Որդեակ՝ պահեա զբանս իմ,
և խելամուտ լեր 'ի գման 'ի տուէ և 'ի գիշերի, զի և
որդի հարազատ և ժառանգ մեծազգի որ զխոնարհեսցի
զմեծամեծութիւն ոչ նորոգէ և յառաջ բերէ՝ ամօթ մեծ
է նախատինք է նա հաւուց իւրոց, և անէծք նարգաց:

Բանք

Գլ. Ի. (14) Ոմանք. 'ի բազումս հային: (17) Ոմանք. Մորոսն այնպէս ասէ: (21) Ոմանք. Այր անշնորհք:

Digitized by Google

Բանք առակաց. [illegible]:

29 * Որ բանիւք իմաստուն է՝ առաջնորդեսցէ նմա, և
31 իմաստուն մարդ հաճոյ լիցի մեծամեծաց: * Պատա-
րագք և կաշառք կուրացուցանեն զաչս իմաստնոց.
և իբրև դայլ՝ ի բերան հարեալ անդրէն դարձուցա-
32 նէ: * Իմաստութի̃ ծածկեալ գանձ աներևոյթ, և արդ՝
33 յերկոցունց զինչ օգուտ: * Լաւ է մարդ որ ծածկէ
զմոլորութի̃ իւր, քան որ ծածկէ զիմաստութի̃:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Որդեակ՝ փախիր ՚ի մեղաց՝ ո̃պ յերեսաց օձի, զի թէ
2 մերձենաս՝ հարկանէ զքեզ: * Ամենայն անօրէ-
4 նութի̃ ո̃պ սուր երկսայրի է՝ և հարուածոց նր̃ չիք
5 բժշկութի̃: * Սպառնալիք և պատուհասք աւերեսցեն
զմեծութի̃, սոյնպէս և տունք ամբարտաւանից կոր-
6 ծանեսցին: * Աղօթք աղքատաց մերձ է առ ա̃ծ, և
7 նր̃ իրաւունք փութապէս ելանեն: * Եւ որ ատէ զյան-
դիմանութի̃ ՚ի ճանապարհս մեղաւորաց գտանի. զի
որ երկնչի ՚ի տէ̃՝ դառնայ վաղվաղակի սրտիւ իւրով:
8 * ՚Ի հեռաստանէ յայտնի է հզօրն լեզուաւ իւրով:
9 իսկ զդայթաքելն նր̃ գիտէ իմաստունն: * Եւ որ շի-
նէ զտուն իւր ընչիւք օտարաց, այնպէս է՝ ո̃պ առնէ
10 ոք քարինս շեղջակոյտ: * զի ժողով անօրինաց խծուծ
11 կուտեալ է, և կատարած նց̃ բոց հրոյ: * Մեղաւո-
րաց ճանապարհք ողորկ և հորդեալ քարաքաւ, բայց
12 վախճան նց̃ կորուստ ՚ի դժոխս: * Իսկ որ պահէ զօ-
13 րէնս՝ խորհրդոց իւրոց հասու լինի, * և վախճան եր-
14 կիւղի ա̃ծ իմաստութի̃: * Մարդ որ ոչ է խորագէտ՝
15 ոչ խրատի, * զի է խորագիտութի̃ որ յաճախէ ՚ի դառ-
16 նութի̃. * և իմաստնոյ գիտութի̃ ո̃պ հեղեղ յորդես-
17 ցէ, և ո̃պ բղխումն աղբեր: * Սիրտ անմտի ո̃պ աման
18 ջախջախեալ, զի զգիտութի̃ ամենևին ոչ ընդունի: * Ի-
մաստունն իբրև լսէ զբան հանճարեղին՝ գովէ զնա և
յանդի ՚ի նա: անազգորդն իբրև լսէ տհաճ լինի,
դարձուցանէ զերեսս՝ և զայն յետս ընկենու: * Ճա-
ռանից առն մոլորի՝ բեռն ընկեցեալ ՚ի ճանապարհի,
* և իբրև կապանք յոտս անմտաց իմաստութի̃: * Մո-
րոսն ՚ի ծիծաղելն իւրում բարձրացուցանէ զձայն.
իսկ խորագէտն հազիւ է̃ քիմն ժպտի: * Իբրև զարդ
ոսկի է իմաստնոյ խրատ, և ո̃պ ապարանջան յաջոյ ձե-
ռին

(29) Ոմանք. Առաջնորդեսցեն նմա: (31) Ոմանք. Դայլ
ընդ բերան հարեալ:
՚Ի Լ. իա. (10) Ոմանք. Եւ կատարումն նց̃ բոց:

Digitized by Google

ռինն իւր։ * Անմտութիւն է մարդոյ կալ առ դրուրս՝ և անձին 27
դնել 'ի ներքս, և որ իմաստուն է՝ ծանր թուի նմա
այս և անարգանք։ * Առն անմտի սիրտ 'ի բերան իւր 29
է, և բանք իմաստնոյ կշիռ կացցէ 'ի բերան և 'ի սիրտ։
* Անիծանէ ամբարիշտն զսատանայ՝ և ոչ իմանայ թէ 30
անիծանէ զանձն իւր։ * Զանձն իւր աղծէ քսուն, և 31
'ի բնակութեն իւրում ատեցեալ լինի։

ԳԼ. ԻԲ.

Ս ատն քարիւ շաղախելով հարաւ, և ամ ոք կոծէ 1
զ'ի վր անմտութեն նր։ * Ցեխով շաղախեալ վատ, և 2
որ բուռն հարկանէ զնմանէ՝ թօթափէ զձեռս։ * Հայ- 3
ամօթ են ծնունդք անխրատք։ Եւ դուստր ծնանի
նուազութե. * Եւ կին անզգամ զհայր և զմայր յամօթ 5
առնէ։ * Երգք տրտմութեն իբրև պատգամք առա- 6
ժամք։ իմաստութե և խրատ յամ ժամ իմաստնոց է.
* Եւ որ զխեցի ոք կարկատէ, այսպէս է՝ և որ ուսու- 7
ցանէ զմորոսն։ * Որ պատմէ զբան այնմ որ ոչ ան- 8
սայ՝ այսպէս է՝ որ զարթուցանէ զքնած 'ի խոր քնոյ։
* Որ պատմէ զիմաստութե՝ առն անմտի, և խնդրէ 'ի 9
նմանէ բան՝ ասէ, զի՞ են, և կամ զի՞նչ ասացեր։ * Լաց 10
'ի վր մեռելոյ՝ զի պակասեաց 'ի լուսոյ, և 'ի վր մո-
րոսի լաց՝ զի պակասեաց յիմաստութէ։ * Սակաւ իմն լաց 11
'ի վր մեռելոյն՝ զի հանգեաւ. * և մորոսին կեանք 12
չար են քան զմահ։ * Սուգ մեռելոյ զեւթն օր, և 13
ամբարշտին և անմտին՝ ամ աւուրք իւր։ * Ընդ առն 14
անմտի և անզգամի զբանս քո մի յաճախեր։ ընդ անմ-
տին 'ի ճանապարհ մի երթար. * Խոտորեա՛ 'ի նմանէ 16
և գտցես հանգիստ. ապա թէ ոչ՝ շաղախեսցիս 'ի մահ-
նր, և կամ նա յարեան քում։ * Զի՞նչ ծանր քան զկա- 17
պար, զի՞նչ է անուն նր՝ բայց մորոս։ * Աւազ և աղ 18
և շանթք երկաթոյ դիւր է կրել՝ քան զմարդ անմիտ։
* Եւ զոր օրինակ պահանկակապ չինուած 'ի ժամա- 19
նակի շարժման ոչ կործանեսցի, * սոյնպէս սիրտ հաս- 20
տատուն՝ 'ի վր խորհրդոց իմաստութեն 'ի ժամանակի
խռովութե ոչ դողասցի։ * Որ շգով զակն հարկանէ զար- 24
տասուս իջուցանէ, այսպէս որ զայրացուցանէ զբար-
յայտնէ զսիրտ իւր. * և որ նախատէ զբարեկամ՝ քա- 25
կէ զբարեկամութե։ * Եթէ սուր հանիցես 'ի վր բարե- 26
կամի՝ զյոյս քո 'ի նմանէ մի հատաներ, զի գոյ անդ-
րէն դարձ։ * Մի նախատիցես զնա և մի զանգիտե- 27
ցես, զի գոյ տեղի հաշտութե։ բայց մի զխորհուրդ
նր յրուեսցես, զի այն է որ քակէ զբարեկամութե։
* Հա-

Գլ. ԻԲ. (19) Ոմանք. Պաշանակաց չինուած։

28 * Հաւատարիմ լինիր դու յաղքատութեան ընկերին՝ զի 'ի
29 բարիս նորա ուրախ լինիցիս ։ * Յառաջ քան զկայծա-
կունս ծուխ և բոց ․ այսպէս յառաջ քան զարիւն՝ կագ
33 և հակառակութիւն ։ * Ո՛ տացէ ինձ պահապան բերա-
նոյ, և 'ի վերայ շրթանց իմոց կնիք հաւատարիմ, զի
մի անկեայց 'ի նմանէ ։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Տէր հայր կենաց իմոց՝ և տէր իմ, մի թողուր զիս 'ի
2 խորհուրդս նց ։ * Եւ 'ի վերայ խորհրդոց իմոց ո՞
կացուսցէ խրատ սաստից, և 'ի վերայ սրտի իմոյ հանճար
3 իմաստութեան ․ * զի մի յանցանեսցեն տգիտութիւնք իմ,
և մեղք իմ 'ի վերայ իմ մի բազմասցին ․ և մի է ոտնիւք
4 գտայց անկեալ թշնամեաց իմոց ։ * Տէր հայր և տէր կե-
5 նաց իմոց, զբարձրութիւն աչաց ինձ մի տար, * և զցան-
6 կութիւն աչաց և սրտի հեռացո յինէն ։ * Պէտք մարմնոյ
և ցանկութիւն գիջութեան ինձ մի յաղթեսցէ, և բանս ան-
7 ձին ժպրհութեան ինձ մի պատրաստեր ։ * Զխրատ իմաս-
տութեան լուարուք, և որ պահեսցէ զնա՝ մի կործա-
8 նեսցի շրթամբք ։ * Հպարտն և հայհոյիչն և անօրէնն
9 կործանեսցին ։ * Զբերան քո մի ընդելացուսցես յեր-
0 դումն՝ զի կործանումն մեծ է 'ի նմանէ ։ * Եւ յանուն
1 սրբոյն երդմամբ մի սովորիր, * զի որ յանցանէ երդնուլ՝
3 'ի մեղաց ոչ ազատի ․ * զի թէ ստիցէ՝ մեղք նր 'ի վերայ
4 նր, և թէ անցցէ ընդ երդումն՝ կրկին մեղաս ․ * և թէ
'ի տարապարտուց երդուաւ՝ սակայն ոչ արդարանայ ։
5 * Զի են բանք երդման՝ որ հաւասար են մահու, մի
6 գտցին այսուքիկ 'ի ժառանգութեան արդարոց ։ * և 'ի
7 մէջս անօրինաց մի գնասցես, * և զբերան քո մի սո-
վորեցուսցես յերդումն ընդ նմա, * զի մի յետոյ բացցես
1 զանձն, և զօր ծնողեան քո նզովեսցես ։ * Երկու իրք
են որ յանցանեն 'ի մեղս, և երրորդն հասուցանէ զբար-
կութիւն ։ * Բարկ անձն իբրև զհուր՝ զի այրէ և ոչ շի-
ջանի, մինչև կլանէ ինչ ․ * և մարդ պոռնիկ անդամոց
մարմնոյն՝ ոչ դադարէ, մինչև հուր բորբոքի ․ * զի մար-
մին նր քաղցր է, և 'ի չարեաց ոչ դադարէ մինչև մեռա-
ցի ։ * Զի ասէր 'ի կենդանութեան իւրում, * թէ ես
յումմէ երկնչիմ, * և զմեղս իմ բարձրեալն ոչ յի-
շեսցէ ։ * Ո՛չ գիտաց՝ թէ աչք տն տեսանեն զչարութիւնս,
և զվախճան նր նա սահմանեաց ․ * 'ի մէջ քաղաքաց
պատուհասեսցի այնպիսին, * և ուր անին ոչ ունիցի՝
կալցին զնա ։ * Այնպէս կին որ թողու զայր իւր, և
ստանայ ժառանգ յօտարէ ․ * Նախ՝ յօրէնս բարձրե-
լոյն

Գլ․ ԻԳ․ (6) Ոմանք․ Եւ 'ի բանս անձին ժպրհութեան ։

լոյն անարգեաց, երկրորդ անգամ՝ յայր իւր մեղաւ,
երրորդ անգամ՝ շնութեամբ պոռնկեցաւ։ * Զայնպիսին 34
յատեան մատուսցեն, և որդւոցն հանդերձ դատա-
պարտեսցեն. * զի արմատք որդւոցն մի հաստատես- 35
ցին, և ոստք նց պտուղ մի բերցեն. * զի յիշատակ նց 36
յանէծս հասցէ՝ և մի ջնջեսցի. * զի ծանիցեն մնաց- 37
եալքն՝ թէ չիք ինչ լաւ՝ քան զերկիւղ տն, և չիք այլ
քաղցր՝ քան զհայել ՚ի պատուիրանս տն։

ԳԼ. ԻԴ.

Օրհնութիւն իմաստութեան։

Իմաստութիւն գովեսցէ զանձն իւր. * բացցէ զբե- 1
րան իւր յեկեղեցիս, և առաջի զօրաց նր պար- 2
ծեսցի։ * Ես ՚ի բերանոյ անտի բարձրելոյն ելի, * և 5
իբրև զմէգ ծածկեցի զերկիր։ * Ես ՚ի բարձունս բնա- 6
կեցի, և աթոռ իմ իբրև զսիւն ամպոյ։ * Շրջեցայ ես 7
զծագօք երկրի, և զանդունդս խորոց կոխեցի։ * Շրջե- 8
ցայ ես ՚ի վ՟ ալեաց ծովու՝ և ընդ ամ երկիր, * և զամ 9
ազգս ստացայ։ * Եւ յետ այսր ամի հանգիստ խնդրե- 10
ցի։ Եւ արդ՝ յոր ժառանգութե հանգեայց ես։ * Եւ 11
առէ ցիս տր, ՚ի մէջ յակոբու բնակեսցես դու, և իէլ 13
ժառանգութե քո. * ՚ի սրբութե նր պաշտեցից, * և 14
՚ի սիոն հաստատեցայ ՚ի սիրեցեալն իմ քաղաք, նմա իշ- 15
րև զիս։ Եւ հանգեայ ես յերուսաղէմ իշխանութե իմ,
և եմ ՚ի նմա։ * Եւ հաստատեցայ ՚ի մէջ ելի՝ ՚ի վիճակի 16
ժառանգութեն տն։ * Իբրև նոճ բարձր ՚ի լերինն լի- 17
բանանու։ Եւ իբրև սարդ ՚ի լերինն հերմոնի։ * Եւ 18
իբրև վարդենի նորատունկ յերիքով։ * Եւ իբրև ձի- 19
թենի վայելուչ ՚ի դաշտի։ Եւ իբրև սօսս ՚ի գնացս
ջուրց բարձրացայ։ * Հոտ արձակեցի իբրև զկինամոմն, 20
և իբրև զմուռս ընտիրս արձակեցի հոտ անուշութե։
* Եւ իբրև բեւեկնի արմատացուցի զոստս իմ։ Ոստք 22
իմ ոստք փառաց և շնորհաց։ * Մատիք առ իս որ ցան- 26
կայք ինև, և ՚ի պտղոց արմատեաց իմոց լցջիք։ * Յի- 27
շատակ իմ աղբէ յազգ. * և որ ըմպեն յինէն՝ դար- 29
ձեալ փափագեսցեն յիս։ * Այս ամ գիրք կտակա- 32
րանաց տյ բարձրելոյ, * գիտութի ճշմարտութե ՚ի 35
վ՟ մեր՝ իբրև զգեղոյն * որ լնու իմաստութբ զփիսոն, 36
և

---

(37) Ոմանք. Եւ չիք ինչ քաղցր քան։
ԳԼ. ԻԴ. (14) Ոմանք. Առաջի նր պաշտեցայց։ (19) Ոմանք. Ջուրց բաղմաց։ (20) Ոմանք յաւելուն. Զկինամոմն. և իբրև պղպեղատոն բուրեցի հոտ անուշ. և իբրև։ (22) Ոմանք. Արմատացուցի զոստս իմ։

Digitized by Google

37 և իբրև զյորդանան յաւուրս հնձոց, * և իբրև դդե_
38 հոն յաւուրս կթոց: * Ո՛չ առաջինք հաստատել կարա_
39 ցին, իսկ յետինք և ոչ զվերջին իմացան: * Զի 'ի ծո_
վէ բազմացաւ իմաստութիւն նր, և խորհուրդ նր յան_
41 դընդոց բազմաց: * Եւ իբրև զջրմուղ 'ի գետոյ, և
43 իբրև զվտակ՝ զի յորդէ մտանել 'ի դրախտ: * Եւ ահա
եղև ինձ ջրմուղն իբրև գետ, և գետն եղև ինձ իբ_
46 րև ծով: * Սփռեցից զվարդապետութիւն իմ իբրև ըղ_
մարգարէութիւն, և թողեցից զնա ազգացն յաւիտենից:
47 * Ահա տեսէք զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի, այլ
ամենեցուն որ խնդրեն զնա:

ԳԼ. ԻԵ.

Իմաստութիւն խրատական:

3 Երեք են զոր տեսեալ անձն իմ, և գարշեցայ յոյժ 'ի
4 կենաց նոցա: Զհպարտ աղքատ, և զմեծատուն
6 սուտ՝ զալևոր պոռնիկ և պակասեալ 'ի մտաց: * Իբ_
7 րև զի գեղեցիկ է ծերոց իմաստութիւն * և միտք և հան_
8 ճար փառաւորաց: * Իմաստութիւն ծերոց պսակ, և պար_
9 ծանք նց երկիւղ: * Երանեցի ինն խորհրդոց սրտիւ
10 իմով: * մարդոյ զուարճացելոյ յորդիս, և կենդանւ_
11 ոյն տեսցէ զանկումն թշնամեաց: * և որ կայցէ ընդ
կնոջ իմաստնոյ, և որ ոչ լծեաց զեզն և զէշ 'ի միասին:
և որ լեզուաւ իւրով ոչ գայթագղեաց, և անարժանի
12 ուրուք ոչ ծառայեաց: * Եւ երանեալ է այն որ ե_
գիտ զիմաստութիւն, և ոչ կործանեաց զնա աղքատու_
13 թիւն և անանկութիւն: * Որ զիմաստութիւն եգիտ՝ մեծ է,
14 այլ այնպէս ոչ է՝ որպէս * երկիւղ տն: * Բաւական հար ըղ_
15 նմանէ որդեակ՝ զի չիք ինչ նման նմա: * Ընկալ զամ_
17 ցաւ՝ և մի զվէրս սրտի: Ամ չարիք չար են, բայց չա_
22 րութիւն կնոջ վերագոյն: * Գլուխ չար քան զօձի չիք,
26 և չկայ թշնամութիւն չար քան զկնոջ: * Վիճակ չարեաց
27 եկեսցէ նա, և ժառանգութիւն ամբարշտաց: * Իբրև զառ_
'ի վեր աւազի առ ոտս ծերոց, այսպէս լեզուանի կին
28 առն հեզոյ: * Մի՛ պատրիր 'ի գեղ կնոջ, և մի՛ իղձա_
33 նար դու 'ի լկնելն նր: * 'Ի կնոջէ սկիզբն մեղաց, և
վա նր համօրէն մեռանիմք:

ԳԼ. ԻԶ.

1 Կնոջ իմաստնոյ երանեալ է այր իւր, և թիւ աւուրց
3 իւրոց կրկին: * Կին իմաստուն բաժին բարեաց,
և

---

(41) Ոմանք. Եւ իբրև .. 'ի գետոց:
Գլ. իե. (9) Ոմանք. Երանեցին ինձ խորհրդով:

Digitized by Google

և մեռան երկիւղածաց: * Ցերեկ յայտնեալ է զանգիտանաց 5
սիրտ իմ. * Բարկութիւն քաղաքի 'ի ժողովոց բազմաց. 6
* քսուն ստորասպարտուց՝ քան զմահ չար. * տանջանք 7
լեզուի նմի բաւական: * Կին գինեմէր բարկութիւն մեծ, 9
և զանարգանս իւր ծածկել ոչ կարէ: * Պոռնկութիւն 11
կնոջ յաչս և յօնս իւր ծանիցի: * 'Ի վերայ անամօթի 12
դստեր հաստատեա զզուշութիւն: * Զի եթէ ծարա- 13
ւի ոք բանայ զբերան՝ և յամ ջրոյ ըմպել խնդրէ: այս- 15
պէս է կին պոռնիկ. ամ մարդոյ բանայ զսէր իւր:
* Պարգևք 'ի տեառնէ կին ցածուն, * և չիք գինք նմա: Կին՝ 17
բարեկացոյ և լեզուանի եթէ փող յորդորիչ պատերազ- 18
մի համարեալ է: * 'Ի վ՟ր երկուցս այսոցիկ տրտմե- 25
ցաւ սիրտ իմ, և 'ի վ՟ր երրորդին՝ ցասումն եկին ինձ:
* Զայր քաջ՝ զի տկարասցի վ՟ն աղքատութ՟ն: Եւ այրք և 26
մաստուճք՝ եթէ անարգեսցին յանձնաց: * Եւ այր ար- 27
դար որ դառնայցէ 'ի մեղս յետ բազում ժամանակաց: * Զի 28
ոչ ապրեցուցանէ զանձն իւր 'ի մեղաց վաճառականն:

ԳԼ. ԻԷ.

Ոի բազումք մեղան վ՟ն յաւելութ՟ն: * Եւ եթէ ոչ 1
[illegible]ղահէ տն բուռն հարցեն, արագ արագ կործա- 4
նեսցին տունք նց: * Զանօթս կաւեղէնս թրծէ հնոց, 6
և մարդոյ փորձութ՟ն 'ի խորհուրդս իւր: * զի եթէ 7
զբեր ծառոյ երևեսցի պտուղ նր. այնպէս բանք խոր-
հրդոց 'ի սիրտ մարդոյ: * Եթէ զհետ արդարութ՟ն եր- 9
թիցես՝ վաղ հասանես նմա, և զգենուս զնա իբրև զպատ-
մուճան փառաց: * Ա՟մ թռչուն առ իւր նմանիսն գը- 10
նայ, և ճշմարտութ՟ն առ այնս որ գործեն զարդարու-
թ՟ն: * Ճառք արդարոց յամ ժամ իմաստութ՟ն: * Սպա- 12
սեսջիր ժամանակի 'ի մէջ անմտաց, բայց 'ի մէջ խոր- 13
հրդականաց կանխեսջիր: * Ճառք յիմարաց ձանձրոյթ, 14
և ծաղր նց զբօսութ՟ն մեղաց: * Իսկ որ 'ի վ՟ր հա- 17
նէ զխորհուրդս՝ զհաւատս իւր կորուսանէ: * Զբա- 18
րեկամ քո սիրեա և հաւատարիմ գտ 'ի նմա: * Ապա 19
թէ ցուցես զխորհուրդ նորա, զհետ նորին մի եր-
թար: * զի ո՟պ կորուսանէ մարդ զթշնամիս իւր, այն- 20
պէս կորուսեր դու զբարեկամութ՟ն նր, * և այլ ոչ 21
կարասցես ըմբռնել զնա: * Մի երթար զհետ նր զի 22
հեռացաւ 'ի քէն. * զի խորհուրդ նր յայտնեցաւ, և 24
յոյսն սիրոյ հատաւ 'ի մնաց: * Քաղցրացուցանէ ըղ- 26
բան իւր առաջի քո՝ և բանիւ զարմացուսցէ զքեզ. և
յետոյ ծռեսցէ զբերան իւր, և բանից քոց եղեսցեն

գէ-

Գլ. ԻԶ. (5) Ոմանք. Յայտնեալ զարհուրեցայ սիրտ:
(11) Ոմանք. Բարկութիւն մեծ է:

Digitized by Google

28 դիցէ ։ * Հարուածք նենգաւորի առաւել են քան ըզ-
29 վէր ։ * Որ ընկենու հոր հատանէ՝ ինքն լցցէ զնա ։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Որ խնդրէ խրատուածս 'ի Տեառնէ՝ գտցէ վրէժխնդրութիւն ։
2 * Զնեղս ընկերի քո թող, և ապա թողցին քեզ
3 մեղք քո ։ * Զի եթէ ոխս ընկերին պահեսցես, զիարդ
6 'ի Տեառնէ խնդրեսցես թողութիւն ։ * Յիշեա զվախճան քո,
7 և դադարեա 'ի թշնամութենէ ։ * Զմտաւ ած զմահ ա-
9 պականութեան, և պահեա զպատուիրանս ։ * Ա՛ծ ըզ-
մտաւ զուխտ բարձրելոյն, և թող 'ի բաց զանմտութիւն
10 քո ։ * Հեռացի՛ 'ի քէն զմարտ և զկռիւ, և նուազես-
11 ցին 'ի քէն մեղք ։ * Այր բարկացող բորբոքէ զմարտ,
և այր մեղաւոր խռովէ զբարեկամս, զի 'ի մէջ խա-
14 ղաղութեան արկանէ բանսարկութիւն ։ * Եթէ փչես 'ի
կայծակն՝ բորբոքի նա, և եթէ թքանես 'ի վր՝ շիջու-
ցանես զնա ․ և սոքա երկոքեան 'ի բերանոյ քումմէ ելա-
15 նեն ։ * Զքսու և զերկլեզուն առհասարակ նզովեսջիք,
16 զի զբազումս 'ի խաղաղութե սատակեցին ։ * Լեզու ե-
17 րեքդէմի արար հալածականս զմողովս յազգաց, * և ըզ-
քաղաքս հզօրս կործանեաց, և զապարանս մեծամեծս
20 քակեաց ։ * Որ զայնմանիկ լեզու սիրէ՝ ոչ գտանէ խա-
22 ղաղութիւն, և ոչ կարէ բնակել 'ի խաղաղութեն ։ * Բա-
զումք են որ անկեալ են 'ի սուր սուսերի, այլ ոչ այն-
25 պէս որպէս անկեալքն 'ի ձեռն լեզուի ։ * Մահ չարաչար
26 մահ նր, և լաւ են դժոխք քան զնա ։ * Զարդարս նա
մի յաղթահարեսցէ, և 'ի հուր նր նոքա մի այրեսցին ։
27 * Որք թողին զՏր՝ նք անկցին 'ի ձեռս նր ․ 'ի վր նց
28 անկցի իբրև խնձ ապականիչ նոցա ։ * Որդեակ՝ ըզ-
գո՛յշ լեր, պատեցո՛ զանձն քո, և դիր դուռն բերանոյ
29 քո ։ * Զարծաթ և զոսկի քո ծրարեա, և բանից քոց
30 առնիջիր շափ և կշիռ ։ Բերանոյ քո կացո դուռն ։ * Եւ
զգո՛յշ լեր զի մի գայթակղեսցիս լեզուաւ քո ։

ԳԼ. ԻԹ.

1 Որ առնէ զողորմութիւն՝ փոխ տայ ընկերի, և որ սփոփէ
4 ձեռամբն՝ պահէ զպատուիրանս ։ * Բազումք են որ
զփոխն իբրև զգիւտ համարեցան, և չան մեծ հաստա-
5 կին փոխատուաց իւրեանց ։ * Յառնունուլն համբուրեն
զձեռս, և յայլոյ իրաց զեւր ձայնին յեղուեն արկանէ,
* Եւ

ԳԼ. ԻԷ. (26) Ոմանք․ Եւ յեստոյ ծանուսցէ զբան իւր ։
(29) Ոմանք․ Յինքն լցցէ զնա ։
ԳԼ. ԻԸ. (22) Ոմանք․ 'Ի ձեռս լեզուի ։ (27) Ոմանք․ Որք
թողին զնա ․․․ 'ի վր նր առաքեսցի իբրև խնձ ։

Digitized by Google

* և 'ի ժամանակի հատուցմանն յապաղէ զժամանակն՝ 6
և բանս տայ ձանձրալիս · * և եթէ կարէ տագնապե- 7
ցէ՝ զկէսն թէ վճարէ, և նա 'ի միտս համարի եթէ գիւ-
տ գտի : * զանէծս և բամբասանս տրիանէ 'ի վր նր · * և 9
ստանայ զնա իւր թշնամի տարապարտուց · * և փոխա- 8
նակ մեծարանաց անարգանս : * Յաղագս պատուիրա- 9
նին օգնական լեր աղքատի, և յողորմութէ մի ունայն 12
զնա արձակեր : * Կորո՛ զարծաթ վն եղբօր և բարե- 13
կամի, և մի ժանգահարեսցի ընդ կորուստ վիմանս : 14
* Զգանձս տուր չքաւորաց Ա. պատուիրանին, * և պատու- 17
պան լիցի քեզ յերեսաց թշնամւոյն : * Այր բարե- 19
րար երաշխաւոր լիցի բարեկամի · * և զշնորհս երաշ- 20
խաւորութեն նր մի մոռանար, զի նա եդ զանձն փո-
խանակ քո : * Երաշխաւորութիւն զբազումս կորոյս՝ և 24
եհան 'ի բարւոյ : * և մոլորեցոյց զնոսա յազգս օտարս : 25
* Յերաշխաւորութե մեղաւորք մի անկցին, և չարա- 26
յօժարն մնասցէ 'ի դատաստանն նորա : * Սկիզբն կենաց 28
մարդկան՝ ջուր, հուր, հաց, և հանդերձ, և տուն որ
ծածկէ զանարգանս : * Լաւ են կեանք աղքատին ընդ 29
յարկաւ փայտեղէն, քան զերանես մեծամեծս յօտար
աշխարհս : * Զմեծն և զփոքրն յանձնէ մի փորձեր : 30
* Կեանք չար է փոխել տանէ 'ի տուն, և ուր պանդխտ- 31
անեսցես՝ ոչ գտցես համարձակութի · * Թեպէտ ջամբեսցես 32
և վասնակերս՝ անօգուտ է, և 'ի վր այսր ամի չարչարանս
լսես, * եթէ եկ եւ 'ի տանէ այստի · պատրաստեսցես ըն- 34
թրեաց յորում եմ, զի եղբայր սիրելի և բարեկամ ե-
կեալ է : * այս ծանր է մարդոյ լսել՝ որոյ միտք իւր 35
ուր իւր է · զի պախարակեսցես զնա կենդանւոյն, և ըն-
տանապատանաց կեանս նր մնան առաջ բազմաց :

ԳԼ. Լ

Բան խրատական յաղագս Բարեկամաց և որդւոց :

Որ սիրէ զորդի՝ յաճախեսցէ 'ի վր նր գան : * Որ 1
խրատէ զորդի՝ շահեսցի զնա, և 'ի մէջ բարեկամաց 2
փառաւորեսցի : * Որ ուսուցանէ զորդի՝ նախանձա- 3
բեկ առնէ զթշնամիս, և առաջի բարեկամաց ցնծաս-
ցէ : * Մեռաւ հայր նր՝ և չէ՛ մեռեալ, զի նման իւր 4
եթող յաջորդ իւր : * Եսես նա զկեանս իւր՝ և ուրախ 5
եղև, և 'ի վախճանի իւրում ոչ տրտմեցաւ : * Առա- 6
ջի թշնամեաց եթող վրէժխնդիր, և առ բարեկամս շը-
նորհս հատուցանեաց : * Խնամէ զորդի՝ և պատեսցէ ըն- 7
վէր նր : * Ձի թերավարժ՝ ելանէ խիստ, և որդի ընդ- 8
ոստ

ԳԼ. ԻԹ. (5) Ոմանք. Հաւատարմութեն զձեռս, և յայլ" :

Digitized by Google

9 արձակ՝ եղանի ըստ խրատ ։ * Մի ատեաբեկեցուցաներ
10 զնա ընկեր՝ զի մի տրտմիցես. * և մի քծնիր ընդ նմա,
զի մի մրուր տացէ նա քեզ. և 'ի վախճանի զանալից
11 ատենէ ։ * 'Ի մանկութեան զորդի քո մի համարձակեցու-
ցաներ, և զմեղս տղայութեան նր մի ընդ վայր համա-
12 րիր ։ * Մինչդեռ տղայ իցէ՝ զպարանոց նր խոնար-
13 հեցո, * զի մի յանդգնութեան նորա անկցիս ։ * Լաւ է
14 աղքատ հզօր յարբանեկեալ ուժով ը կարի, քան մեծն
15 չարչարեալ 'ի մարմին իւր ։ * Ողջութիւն և բժշկու-
թեան քան զոսկի լաւ է, և քան զմեծութիւն բազում.

Բան խրատական յաղագս կերակրոց ։

16 Ո՛չ է մեծութիւն լաւ քան զմարմնոյ ողջութիւն, և չիք
17 այլ ուրախութիւն սրտի ։ * Մահ լաւ է քան զկեանս
18 դառնութեան ։ * Եւ ոչ խորտիկք յորինեալ դնելով 'ի վերայ
19 գերեզմանի, * այնպէս են ողջակէզք և զոհք կռոց ա-
ռաջի ։ Զի որ զայս արասցէ՝ աչօք տեսանէ զի ոչ ու-
20 տէն, * և նա լայ և յոգոց հանէ ։ * ոչ ներքինի զի
21 գիրկս արկանէ կուսին՝ և ոչ յագի ։ * Տրտմութեան մի տար
22 զանձն քո, և 'ի խորհուրդս մի նեղեր զքեզ ։ * Կեանք
23 մարդոյ ուրախութիւն սրտի ։ * Զուարթութիւն 'ի բազում ա-
24 ւուրս 'ի քէն, * զի չիք ինչ օգուտ 'ի տրտմութենէ ։ * Սրա
25 մտութիւն և նախանձ նուազեն յաւուրց ։ և յառաջ քան
26 զժամանակ հասուցանէ հոգք զծերութիւն ։

ԳԼ. ԼԳ.

16 Եւ ես ոչ ծառայ զհետ կթողաց՝ * և լցայ օրհ-
17 նութեամբ տն իբրև զհնձան կթողի ։ * Հայեցարուք
18 և տեսէք՝ զի ոչ ես ինձ միայն վաստակեցի, այլ ամենայն
19 որ խնդրեն զիմաստութիւն ։ * Լուարուք ինձ իշխանք
20 ժողովրդոց, և առաջնորդք՝ ունկնդիր լերուք ։ * Մի
տայք իշխանութիւն կնոջ և որդւոց՝ եղբօր և բարեկա-
21 մի 'ի կենդանութեան ձերում ։ * Մինչ դեռ կենդանի
22 ես՝ մի փոխանակեր զքեզ ամ մարդոյ ։ * Լաւ է քեզ
զի որդիքն քո ղբև գայցեն, քան թէ դու հայիցես 'ի
23 ձեռս նց ։ * Յամ գործս մի լինիր առաւել, և մի տար
25 բամբասանս փառաց քոց ։ * Բեռն և խեան՝ և բռնա
26 իշոյ, հաց և գան՝ և գործ ծառայի ։ * Զայրացեր նմա
27 գանիւ, և գտցես հանգիստ ։ * Լուծ և փոկ զպարա-
28 նոց անհնարստաւանից խոնարհեցուցանեն, * և ծառայ
չարագործ տանջանք և կապանք ։ 'Ի գործ հացն զնա

զի

ԳԼ. Լ. (14) Ոմանք. Զարգանել 'ի ։ * Ոմանք. Բան խրատու յաղագս կե՛՛ ։ (19) Ոմանք ։ Զի ուտէ ։
ԳԼ. ԼԳ. (25) Բնգն. Եւ բռնա իշու ։

Digitized by Google

զի մի յուղղայցէ 'ի մարմին իւր ։ * Եւ առանց իրաւանց 30
մի ինչ գործեր , * այլ ընկալջիր զնա իբրև զանձն քո ։ 31

Գլ. ԼԴ.

Ունայնութիւնք և հնարք և երազք * զմիտս անմտաց 5
զարթուցանեն ։ * Զի բազումս խաբեցին յերա- 6
զոց , և անկան 'ի յուսոյ իւրեանց ։ * Օրէնք առանց սուտ- 7
թեան կատարեսցին , և իմաստութիւն հաւատարմաց կատա- 8
րեալ լիցի ։ * Այր հանճարեղ ծանեաւ բազում 9
բանս , և իմաստութիւն առաքեսցէ 'ի նմանէ ։

Յաղագս անօգուտ պատարագաց ։

Ողջակէզ յաղթութենէ՝ պատարագ արհամարհեալ , 21
* զի ոչ ընդունի բարձրեալն զպատարագս ամբարշտ- 23
աց ։ և ոչ 'ի բազմութիւն ողջակիզաց նոցա քաւէ զմեղս
նոցա ։ * Որ մատուցանէ ողջակէզս յընչից աղքատաց , 24
այնպէս է՝ որպէս զենու որք զորդի յանդիման հօր ։ * Հաց 25
կարօտութեան կեանք աղքատաց , և որ զրկէ զնոսա՝ ա-
րեան նոցա 'ի գլուխ նոցա ։ * Սպանող է ընկերի իւ- 26
րում որ հատանէ զկեանս նորա ։ * ընդ արիւնահեղս համա- 27
րեսցի՝ որ հատանէ զվարձկանի վարձ ։ * Զի՞նչ օգուտ 28
գործեն , բայց աշխատութիւն , * զի մին օրհնէ՝ և միւսն 29
անիծանէ , ո՞յր ձայնի լուիցէ Տէր ։ * այնպէս է մարդ՝ որ 31
պահէ վասն մեղաց , և դարձեալ գնայ անդրէն 'ի նոյն ։

Գլ. ԼԵ.

Որ պահէ զօրէնս՝ յաճախէ 'ի պատուիրանս ։ * և որ 1
առնէ զողորմութիւն՝ նուիրէ Տեառն օրհնութիւն ։ * Հա- 3
ճոյ է Տեառն մեկնել 'ի չարէ , * և փրկութիւն մեղաց՝ մեկնել 4
'ի զեղծենէ ։ * Պատարագ արդարոյ ընդունելի 5
է , և յիշատակ պատարագաց նորա մի մոռասցի ։ * Պաշ- 9
տեա զՏէր յաչս առատութեան , և մի զձեռս առներ ըն- 10
դունել ձեռաց քոց ։ * Յամ տուրս քո զուարթ կալ 11
զերեսս , և ուրախութեամբ պաշտեա զպատարագս ։ * Մի 15
հայիր 'ի պատարագս անօրինաց , զի Տէր ինքն դատա-
ւոր է , և ոչ է ակնառութիւն առաջի նորա ։ * Զաղօթս 16
զրկելոյն լսէ վաղվաղակի , * և ոչ արհամարհէ զայրին 17
և զորբն՝ յորժամ սփռէ զաղօթս իւր առաջի նորա ։ * և 23
զհասակս անողորմից խորտակեսցէ ։ և զբազմութիւն ամ-
բարշտաց ընկեցէ ։ * Իբրև զի գեղեցիկ է ողոր- 26
մութիւն 'ի ժամանակս նեղութեան՝ որպէս ամպք 'ի ժա-
մանակս երաշտութեան ։

Գլ. ԼԴ. (29) Ոմանք. Այր՝ որում ձայնի լսէ Տէր ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԼԶ.

Յաղագս հայցողական խնդրուածոյ:

1 Ողորմեա՛ց մեզ տէր ած ամի, և հայեա՛ց 'ի մեզ: * Արկ
2 զահ քո 'ի վ̄ր ամ հեթանոսաց: * ամբարձ զձեռն
3 քո 'ի վ̄ր ազգաց օտարաց: * Զի ծանիցեն զքեզ՝ ոռ
5 և մեք ծանեաք, զի ոչ է այլ ած բաց 'ի քէն տէր: * Նոր-
6 ձո՛ զսքանչելիս՝ * և փառաւորեա՛ զաջ քո: * Զարթո՛
7 զսրտմտութիւս քո, և հեղ՝ զբարկութիւն քո, * բարձ
8 զհակառակորդն՝ և ջնջեա՛ զթշնամի: * Ճեպ տուր ժա-
9 մանակի, և յիշեա՛ զդատաստան: * 'Ի բարկութեն հրոյ
10 սատակեսցի թշնամին: Եւ որ չարչարեն զժողովուրդ-
11 քո՛ գտցեն զկորուստ ապականութեան: * Խորտակեա՛
12 զգլուխս չար իշխանաց, որք ասեն՝ չի՛ք այլ ոք բաց 'ի
13 մէնջ: * Ժողովեա՛ զցրուեալ ազգս յակոբայ՝ զի քո են
տէր, և զքեզ օրհնեսցեն:

ԳԼ. ԼԷ.

Յաղագս շնորհաց հոգւոյ:

1 Տրտմութիւն մեծ՝ մաշէ զոսկերս, * և հոգք տրտմու-
2 թեան՝ մերժէ զննջել: Հիւանդութիւն ծանր արթուն
3 առնէ 'ի քնոյ: * Զանազան մեծն ժողովել ինչս, և 'ի
4 հանգստեան իւրում յագեցաւ փափկութե: * Զա-
նազան աղքատն 'ի նուազել կենաց իւրոց, և 'ի հան-
5 գստեան իւրում կարօտեալ գտաւ: * Որ սիրէ զոս-
կի՝ ոչ արդարասցի, և որ երթայ զհետ անօրէնութե՝
6 ապականեսցի: * Բազումք 'ի կորուստ մատնեցան վս
8 ոսկւոյ, և եղև կորուստ նց առաջի նոցա, * Երանի
մեծատան որ գտանի անարատ, և զհետ ոսկւոյ ոչ մո-
14 լորեսցի: * Ամն մարդոյ չար է, * արդ՝ յինչ և հաս-
16 եսցի նա՝ մի ձգեր զձեռն քո: * Խորհեա՛ դու բարի
18 անձին քում, զնոյն կամեաց և ընկերին: Զի եթէ դու
բարի կամիս քեզ՝ և այլոց չար, ժամանակ առցէ քեզ
տր եւթնպատիկ չար, զի դու ընկերին բարի ոչ կա-
մեցար: Ա՛ռն անմտի և հաց քաղեփի միտս մի դներ,
և խրատու իմաստութե հաւանեա՛: Որ իմաստուն է
և խաղաղարար յամենայն ժամ ցանկայ տեսանել զնա:
Մարդ որ յաղմուկ սովորէ՝ սատանայի նմանէ, զի սա-
տանայ բարի ոչ լինի՝ և ոչ մարդն այն խաղաղարար:
Հան

Գլ. ԼԶ. (8) Ոմանք. Զարթո՛ զողորմութիւս քո:
* Ոմանք. Ոգւոց. կա՟ հոգւոց:
Գլ. ԼԷ. (18) Ոմանք. Քաղլեփի, միտս մի դներ:

Digitized by Google

Հա՛ն զնա 'ի միջոյ՝ և խաղաղացիր 'ի նմանէ, զի մի՛ այլք
որ չգիտէին զնեղն՝ գիտասցեն, և զքեզ ոչ պարտաւորես-
ցեն, և հալածեսցեն զնա քաղաքէ 'ի քաղաք. մինչև վախ-
ճանի նմա ուր ոչ գիտէ: Որդեակ՝ մա՛ն անձնոյ հան-
գստեցայ ես՝ և շատ տագնապեցայ 'ի նմանէ, զի էր
ծառայ սիրուն և հաւատարիմ, և զառնութիւն խօսէր
բերան նր. և զխօսս անձին իմոյ՝ և զընկերի արդա-
ամուսնոյ՝ պատմէր առաջի թշնամեաց յայտնի և 'ի հրա-
պարակս: Իմաստուն բանիւք խրատեցի զնա, և ոչ
լուաւ, հատուցի նմա զան՝ և հաւանեցաւ: Լաւ է
ման մորոսի քեր գլխոյն, քան քարձս փետրազգեստ, զի
իմաստութիւն ոչ խրատի. մի՛ յապաղեր առ նմա զօգուտ
նորա. զի թէ վաղ և անագան՝ այսու խրատեսցի նա:
* Լո՛ւր ինձ որդեակ՝ և մի՛ անարգեր զիս, և 'ի վախ-
ճանի գտցես զբանս իմ:

Յաղագս աշխատանաց գործոց, և այլոց խրատուց:

Լե՛ր դու կայտառ 'ի գործս քո, և հիւանդութիւն քեզ 27
ոչ հասցէ: * Լե՛ր հացիւ առատ՝ և գովեսցեն զք- 28
քեզ մարդիկ հաւատարիմ: Ամենայն մարդ՝ մարդ է,
բայց դու ընտրեա՛ զպիտանին՝ որ 'ի ժամանակի նե-
ղութեան օգնեսցէ քեզ. և զհաց քո լիով տո՛ւր նմա, և
լե՛ր կարօտելոց սեղան, և օրհնութիւն քո 'ի նչէ հաս-
ցէ յամ տեղիս: * Առ գինւով մի՛ զայրանար, զի բազումք 30
կորեան 'ի գինւոյ: * Դառնութիւն սրտի՝ գինի անչափ: 38
ցնծութիւն և ուրախութիւն սրտի՝ գինի սակաւ: * Մի՛ 41
նշաւակեր զընկեր քո 'ի գինարբուս, * և բանս նախա- 42
տանաց մի՛ ասեր ընդ նմա, զի մի՛ գինւով չարիք՝ մեր-
ձեսցեն 'ի ձեզ՝ և սատակեսցիք 'ի միմեանց:

ԳԼ. ԼԲ.

Որդեակ՝ թէ գլուխ իցես բազմաց՝ մի՛ հպարտանար 1
'ի վ͞ր ն͞ց. լե՛ր դու իբրև զմի 'ի նոցանէ, * և հա- 2
նապազ խնամեա՛ զն͞ս; և ն͞ք զանձինս իւրեանց 'ի մօտ
դիցեն 'ի վ͞ր քո: Եւ զպարգևս խոստմանս քո մի՛ սպա-
կասեցուցաներ 'ի նոցանէ. * Հող տուր ն͞ց 'ի ներքուստ, 3
և զուրախութիւն ն͞ց քեզ համարեա՛: * Խօսեա՛ դու իբ- 4
րև ծեր՝ զի վայել է քեզ հաստատութիւն իմաստութեան:

ԳԼ. ԼԳ.

Եւ զխոյժութիւն պատասխանեաց յառաջ պատրաստ- 4
եա՛ զի ամենեցուն լսելի լիցի:

Յա-

Գլ. լա. (42) Ոմանք. Եւ սատակեսցիք 'ի միմեանց:

Digitized by Google

Յաղագս անմիտ մարդոյ, և պէսպէս խրատուց:

5 Որդեակ՝ անխիւ տայլք է. զուլժ մորոսայ, և երբեմն սեան
5 շեղջ խորհուրդ նոյ: * Հակառակ է չարին բարութ, այլ
կեանք մահու: Եթէ հնար իցէ մարդոյ՝ զչարն տանե-
ցէ, և ողորմութեան տացէ անձին իւրում 'ի ժամ մահու:

ԳԼ. ԼԷ.

9 'Ի նենգաւոր խորհրդակցաց պահեսցես զանձն քո: * և
7 ընդ այնոսիկ մի՛ խորհիր դու, որ ընդ ակամբ նայե-
ցին 'ի քեզ, այլ և 'ի նախանձաւորաց քոց թագուսջիր
զբանս քո: Մի՛ ընդ առն ամբարշտի՝ վն ածպաշտութեան,
և մի՛ ընդ առն անիրաւի՝ վն արդարութեան: * Մի՛ ընդ
առն վատասրտի՝ վն պատերազմի, և մի՛ ընդ առն վաճա-
3 ռականի՝ վն վաճառուց փոփոխելոյ: * Մի՛ ընդ առն չա-
րակնի՝ վն գոհութեան, մի՛ ընդ առն անողորմի՝ վն գթոյ,
և մի՛ ընդ առն վատի՝ վն ամ գործոյ: * Մի՛ ընդ առն
վարձկանի՝ վն վարձուց իւրոց, մի՛ ընդ վատ ծառայի՝
վն մեծագործ հրամանի. ընդ այնոսիկ մի՛ խառներ զխ-
որհուրդս քո: * Այլ ընդ առն ածպաշտի արա-
ցես զխորհուրդս քո. մանաւանդ եթէ ատուգեալ գի-
տասցես՝ թէ զպատուիրանս ած պահեալ է: * Եթէ
ոչ գտցես այսպէս՝ հաստատեա դու 'ի քեզ զխորհուրդս
սրտի քում, զի ոչ գոյ քեզ հաւատարիմ քան զնա: * Եւ
'ի վր այսր ամի զբարձրեալն աղաչեսջիր, զի ուղղես-
ցէ ճշմարտութբ զճանապարհս քո: * Սկիզբն ամ գոր-
ծոյ՝ բանք են, և առաջին քան զամ գործ՝ խորհուրդ:
* Շաւիղք առակաց 'ի սիրտ, զի չորք առաջք ծագեն
'ի նմանէ, բարի և չար՝ կեանք և մահ: * Գոյ այր խո-
րագէտ բազմաց խրատիչ, և անձին իւրում անպիտան:
* Է՛ որ ճարտարաբան լինի բանիւք՝ * և յամ իմաս-
տութէ պակասեալ գտանի, զի չէ՛ տուեալ նմա շնորհք
'ի տնէ: * և իմաստութի՝ յանձն իւր է, և պտուղ ի-
մաստութե իւրոյ 'ի բերան իւր հաւատարիմ: * Այր
իմաստուն լցցի օրհնութբ, և երանեսցեն նմա բզմք՝
որ հային ընդ նա. * և անուն նր կեցցէ յաւիտեան:
* Որդեակ՝ մի՛ ագահեր դու յամենայն փափկութիս
քո, և մի՛ շռայլեր դու 'ի պէսպէս խորտիկս, * զի 'ի
բազում խորտկաց մահուն ցաւք: * Յագահութէ
բազումք մեռան. իսկ որ զգոյշ լինի անձին իւրոյ՝
յաւելու 'ի կեանս:

ԳԼ.

ԳԼ. ԼԷ. (14) Օրինակ. Ընդ այսոսիկ մի խառ.": (15) Օ-
րինակ. Արասցես զխորհուրդ քո:

Digitized by Google

ԳԼ. ԼԸ.

Պատուեա՛ զբժիշկ 'ի պէտս անձին քո, զի և նա յԱյ 1
արարեալ է։ * Բայց բժշկութիւն 'ի բարձրելոյն է։ 2
* Եւ՝ ժամանակ՝ զի 'ի ձեռս նոցա է բժշկութիւն քեզ. 15
* զի և նոքա զՏէր աղաչեսցեն՝ զի յաջողեսցէ զգործ նոց։ 14
* 'Ի վր մեռելոյ հեղ արտօսր՝ և մի արհամարհեր ըղ- 16
զնր հրամանի նր. * և կաց 'ի սուգ օր մի կամ երկուս, 18
և մխիթարեսջիր 'ի տրտմութենէ։ * Զի 'ի տրտմութենէ 19
բազում անգամ և մահ լինի, և տրտմութիւն սրտի խո-
նարհեցուցանէ 'ի զօրութենէ։ * Մի տաց սիրտ 'ի քեն զյիշա- 21
տակն, * և մի մոռանար՝ զի դարձ քո անհնարին է. * զի 22
նա այսօր՝ և դու վաղիւն երթայցես։ * 'Ի հանգստեան 23
մեռելոյն հանգո նմա զյիշատակ նորա։ 24

Յաղագս արուեստից ճարտարաց և իմաստից

Ո՜րչափ իմաստնանայ այր մտախոհ. և կամ պարծի 26
'ի փայտ խթանի իւրոյ։ Եւ այս է գործ նորա, եզինս
վարել՝ և անդէն մնալ առ նոսա։ Պատգամք նր 'ի մէջ
որդւոց ցլուց։ * և տքնութիւն նորա 'ի մէջ զուարակաց, 27
և սիրտ նորա զանկեալ զակօսիւք։ * Այնպէս ամ 28
հիւսն և ճարտարապետ, որ գիշերն զքանդակեալ պատ-
կերս, և սանդղամանեն զխերազարանս. միտք իւր տայցէ
նմանութեան պատկերի, և տքնութիւն իւր գործ կատարել։
* Այնպէս դարբին առ սալ՝ և զննէ զշանթս դատարկ 29
երկաթոյ. * մրրիկ հրոյ հալէ զմարմին նորա, և ձայն 30
ուռան խլացուցանէ զականջս նր։ * Միտս նր տայցէ 31
կատարումն գործոց իւրոց։ * Այնպէս և բրուտ՝ 32
որ նստի 'ի վր գործոյ իւրոյ, և ամփոփեալ է ոտիւք
իւրովք շարժէ զանիւն. որ հանապազ 'ի հոգս կայ վր
գործոյ իւրոյ, և յարգի է ամ բանն։ * Կատարեալ 34
է սիրտ նր առողջութե, և տքնութիւն նր սրբէ զբով նր։
* Ամենեքեան սոքա 'ի ձեռս իւրեանց յուսացան, և է 35
մատնացան 'ի գործս իւրեանց. * և առանց սոցա ոչ 36
շինեսցին քաղաքք բնակչօք իւրեանց։ * Բայց յատեան 37
դատաւորաց մի նստցին, * և զիրաւունս և զիրաս 38
մի յայտնեսցեն։ * այլ աղօթք նց 'ի գործ ճարտարու- 39
թեան իւրեանց։

ԳԼ. ԼԹ.

Յաղագս իմաստութեան և պէսպէս իրաց։

Իմաստութիւն զամենայն խոր բան քննեսցէ, և մար- 1
գարէութիւն անէսլ արասցէ։ * Զպատգամս անուա- 2
նի

Digitized by Google

3 Զառակաց պահեսցէ, * և յառակս օրինաց նոցա շրջ-
6 ջեսցի : * Զմիտս իւր տացէ կանխել առ Տէր, և առա-
7 ջի բարձրելոյն * բացցէ զբերան իւր, և քաւեսցին մեղք
10 նր̅ : * Զբանս անձամբ քննեսցէ, * և զխրատ վարդա-
11 պետական յայտնեսցէ, և հանապազ յօրէնս կտակա-
12 րանաց տն̅ պարծեսցի : * Զիմաստութիւն նր̅ ստեսցեն
բազումք, և յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեսցեն զնա :
13 * և անուն նր̅ կեցցէ՝ և մի՛ ջնջեսցի յիշատակ նորա :
17 * Լուարուք ինձ որդիք սրբք՝ և բղխեցէք զծաղիկս վար-
19 դի տնկեալ 'ի գնացս ջուրց : * Օրհնեցէք զՏր̅ յամ-
20 գործս նորա, * յերգս շրթանց՝ և 'ի քնարս ձայնից :
19 * Տուք անուան նորա մեծվայելչութիւն . * զի յաւիտե-
25 նից մինչև յաւիտեանս հայեցաւ, և ոչինչ է զարմանա-
27 լի յաչս նորա : * Օրհնութիւն նորա իբրև գետք ծաւա-
28 լեցան, * այնպէս բարկութիւն նորա զհեթանոսս ժա-
31 ռանգեսցէ : * Սկիզբն ամ̅ պիտոյից մարդկան՝ ջուր
և հաց, հուր՝ և երկաթ, կաթն և մեղր, գինի և ձէթ .
32 յարկ և ձորձ . * Այս ամ̅ բարեգործաց 'ի բարիս՝ և
34 անօրինաց 'ի չարիս : * Զօրամտութեան ապարջին կար-
35 ծեսցեն * հուր և կարկուտ՝ սով և մահ : * և այս 'ի
36 վրէժխնդրութիւն և 'ի սատակումն ամբարշտաց : * Ահա
38 զայս ամ̅ խորհեցայ 'ի միտս իմ, և գրով տուարի զամ̅ :

ԳԼ. Խ.

1 Ոխագս կատակածաց և ծառայու տուեալ է 'ի մարդ-
կ... դկէկ, բայց յօրէնս Տեառ և 'ի պատուդանս բերանոյ :
Զի և ծանր լուծ եդ 'ի վր̅ ադամային ծննդոցս : Զի
յեւանել մարդոյ յարգանդէ մօր իւրոյ՝ փութով դարձ-
ցի առ մայրն ամենեցուն :

Յաղագս անպիտան նախանձու, և պէսպէս խրատուց :

2 Խորհուրդ չարութեան մինչև յօր կատարածի . * 'ի փառ-
3 աւորէ որ նստի յաթոռ փառաց՝ և մինչև ցայն որ
4 նստի փոխանակ բարձի 'ի վր̅ մոխրոյ : * Նախանձ և
5 դրդութիւն և խռովութիւն և սխութիւն * երկծանէ զգի-
18 տութիւն 'ի քուն գիշերոյ : * Կեանք բաւականաց 'ի
19 գործս ձեռաց բարեաց : * Ի շինուած քաղաքաց զա-
նուն քո հաստատեն : և քան զայսս զերկոսին լաւ հա-
20 մարեալ է կին անարատ : * Գինի և երգ արուեստա-
կանաց ուրախ առնեն զսիրտ, և քան զերկոսին զու-
սա

Գլ. ԼԹ. (3) Ոմանք. Օրինակաց նր̅ շրջեսցի : (27) Ո-
մանք. Իբրև զգետ ծա" : (31) Ոմանք. Խաղող գինւոյ .
և յարկ և ձորձ, և ձէթ :
Գլ. Խ. (1) Ի խաղս կատա" :

Digitized by Google

սա ունի խնամածութիւն։ * 'Ի շնորհս և 'ի գեղեցկութիւն 22
ցանկայ ակն, * և քան զամենայն զերկիւղն՝ կին զուարթ։ 23
* Արծաթ և ոսկի * բարձրացուցանեն յոյժ. բայց 25
քան զամենայն զերկիւղն երկիւղ Տն։ 26

ԳԼ. ԽԱ.

Յաղագս մահու, և պղծոյն խորհրդոց։

Ո՜վ մահ՝ որպէս դառն է յիշատակ քո մարդոյ խա- 1
ղաղացելոյ 'ի մէջ ստացուածոց իւրոց։ * Ո՜վ մահ՝ 3
զի քաղցր են պատուիրանք քո, կարօտելոյ առն, և
նուաղելոյ 'ի զօրութենէ։ * Այս պատուիրանք 'ի Տնէ 5
ամ մարմնոց։ * Իսկ որդք՝ զի՞ յապաղես 'ի կամաց բարձ- 6
րելոյն։ * Գարշ և պիղծ են ծնունդք մեղաւորաց։ 8
* Որդւոց մեղաւորաց կորիցէ ժառանգութիւն։ * Ըն- 9
դհայր ամբարշտի և որդիք բամբասեն։ * Վա՜յ ձեզ մար- 10
դիկ ամբարշտիք՝ որ թողէք զօրէնս Այ բարձրելոյն։ 11
* Խրատ խաղաղութեան պահեա՛ որդեակ, * և անուն 17
բարի յաւիտենական։ 16

ԳԼ. ԽԲ.

Առաջի ամենեցուն կենդանեաց փորձ և ընտիր զաւշէր։ 8
* Դուստր հօր 'ի ծածուկ տքնութիւն է։ * 'Ի մէջ 9
ըմբռնողին զատեր հաստատեսցէ պատահմանութիւն. * և 'ի 11
մէջ կանանց մի յաճախեր. * զի 'ի հանդերձից ելանէ 12
ցեց, և 'ի կանանց չարիք։ * Լաւ է չարութիւն առն՝ քան 13
զբարերարութիւն կնոջ։ Գեղեցկութեան պիղծ կնոջ 'ի յամօթ իւր 14
ծածկեցի. և կին անօթնամօ 'ի նախատինս։

Յաղագս արարչական հրամանի Տն, և պէսպէս խորհրդոց։

Յիշեցի զգործս Տն, և որ ինչ տեսի պատմեցից։ 'Ի 15
հրամանս բանին Տն գործք իւր, և եղեն կամքն նր և կա-
տարեցան։ * Գիտաց Տր զամ միտս, և հայեցաւ 'ի 19
նշանս յաւիտենից. Յայտնէ զծածուկս զաղտնեաց, * և 20
ոչ ծածկեցաւ 'ի նմանէ ոչ բան և ոչ խորհուրդ. * և 23
ամ զգործս իւր ցանկալիք են։ * Հաստատեաց նա ըն- 26
բարին, և ո՞վ յագեսցի տեսանել զփառս նր։

ԳԼ. ԽԳ.

'Ի հաստատութենէ երկնից * զարդ են աստեղք, և զաշ- 9
խարհս լուսաւորէ Տր 'ի բարձանց։ * Հայեա՛ց յա- 10
ղեղն որ յամպս՝ և օրհնեա զարարիչ նորա, զի գե- 12
ղե-

ԳԼ. ԽԱ. (8) Ոմանք. Պիղծք են։
ԳԼ. ԽԲ. (15) Ոմանք. Եւ կատարեցան։

Լթ

Digitized by Google

13 զնշէնն 'ի լոյս փառաւորութեան իւրոյ: * Ձեռք բարձ-
17 րելոյն՝ հաստատեաց զխորանս երկնից: * 'Ի հայել նո-
18 րա լերինք հալեւոյին, և 'ի կամս նորա հնչէ հարաւ: * Ձայն
որոտալոյ իւրոյ կշտամբէ զերկիրն, և մրրիկ հիւսիս-
19 այ նորա կուտէ զհողմս: * Եւ իբրև զթռչունս թռու-
ցեալ արկանէ աարափ. և իբրև զժողովս բանակաց մա-
20 րախոյ գնէ զնա յերկիր: * Գեղեցկութեան սպիտակութեան
նորա խորհէ զաչս, և ընդ բերել նր զարմանայ սիրտ:
21 * Եւ զեղեամն իբրև զաղ ցանեալ յերկիր: Եւ իբրև
26 սառուցանէ՝ առնէ իբրև զոեգ նիզակաց: * Եւ որ ի-
ջանեն յանդունդս նաւուք 'ի ծով. պատմեն զվտանգու-
թիւն նր: Եւ մեք 'ի լուր ականջաց մերոց զարմանամք:
31 * Ահարկու տր մեծ և ահեղ յոյժ: * 'Ի փառաւո-
32 րել զտր բարձր արարէք զբարբառ ձեր՝ որչափ և ի-
36 ցէ կար ձեր: * Զի շատ ևս քան զայս կան ծածկեալ
խորհուրդք՝ և սքանչելիք: Զի սակաւ ինչ տեսաք
մեք 'ի գործոց նորա, և պաշտօնէից իւրոց տուեալ
է իմաստութիւն:

Կատարեցաւ բանք սիրաքայ:

ԽՕՍՔ ՍԻՐԱՔԱՅ:

Մտօք հնազանդ և որկոր պարկեշտ՝ փառք են մարդոյ. իսկ աղահքն նման են անօթոյ ծակի որ ոչ լնու: Այր նախանձոտ յիւրոյ մտացն այրեսցի. իսկ պարզամիտքն նման են մրտենոյ որ յարաժամ կանաչի: Հարստանիք և ուրախութիւն նախանձոտի և կեղծաւորի լալիս լինի նմա: Յորժամ կերիցէ այր չար և կեղծաւոր մեղր՝ զդառնութին առցէ զհամ: Հալին և հալին արք ամբարիշտք 'ի մէտս իւրեանց: Այր նիրազ և գուշթեալէա և ունիցի զանձս բազում, և ականս պատուականս, այնպիսին աղքատ է. և բաժին յընչից իւրոց՝ խոզան մի հասցէ նմա թռչակ. և 'ի զուր ծովածուփ լինիցի: Իսկ առատաձեռնից գովասացիկքն բզմ են քան զաւազ ծովու, և սիրտ նր մի արտմեսցի: Իսկ ընդվայրածախքն և բազից առատաձեռաքն փութով եզ-

---

Գրչ. խգ. (18) Ոմանք. Որոտալոյ նր կշտամ՛՛: (36) Ոմանք. Քան զեւս կան ծածկեալ:

* Այսքէն աստորինեալ թմ՛ օրինակք զգիրս սիրաքայ՝ ոմանք յաւելցուան և այլ զմրբ բանս, նշանակեալ 'ի վերնագրին. Կարծեմ որդւոյ կատարելոյն սիմէոնի: յորս զաւաղանուհս գրեաց՝ առ նոստաղութե անուխալ օրինակաց նահանջինք ոտղղագրել:

Երջանիկ են։ Դրամոյ միոյ ծախք 'ի պատուհասն ժամու քաղցր տակոյ ունի զօրութիւն։ և որ յանդգնաբար ծախիցէ հազար դահեկան՝ դատի մի ողորմած հանդերձեալի։ Ձեռնտու մարդասիրաց և կերծաւորացն ոչ առաւելեալ կարծիցեն, այլ եթէ զրանիւր խորշականաց լինել։ Զօրութիւն հանգստեան և ընծայաց՝ յայտ են, բայց որ զխաւարութիւն անձանց իւրեանց և զպանդխտութիւն արդարութեան, և զպատերազմն՝ է մեղս իւրեանց, այն է առաւել ուժ և զօրութիւն։ Որ աղքատ են ընչիւք՝ 'ի ծառայից և յազատաց իւրեանց անարգեալ լինին, և 'ի հրապարակս ոչ ընդունելին զպատիւ, և 'ի դրունս թագաւորաց ոչ մտանելին։ Դուստր անզգամ, նա առաւ քաշել զհայր իւր՝ և անարգել և այպանել. իսկ պարկեշտն լաւ է քան զեւթն որդի։ Զայր անպատրոյն և զպանծալից ոչ յանդուգն՝ յորժամ մեծանալ առաւելցէ զխնդիր իւր։ Ըմբռնեն ցոփ և լեզու հպարտ ոչ ճանաչէ զպատույ խաղաղութեան և արդարութեան. լեզու ողորմ և շուրթն քաղցր՝ զմեծ պարգեւաց ունի զանձն. Խորհուրդ անկեալ 'ի փորձանս, այնպէս է՝ որպէս կրակ 'ի կերպասի։ Որ ծիծաղելով գործէ զչարիս՝ նմանեալ է ընդդարպասելոյն ծաղկոյն. Անկատարելոյն նման է քաղցր որ դառնացուցանէ զկերակուրն, և մեծաս առնէ ընտանեացն. նոյնպէս և չարիք մարդոյ որ վարին նովաւ։ Ո՞չ ոք խնդայ ընդ մահ մարդոյ՝ բայց միայն յանդգնականն որ ընդ խնդութիւն լինի։ Եթէ դնիցես առանձնականաց գործիք, և արդարոց որդւոյթ. իսկ մեղաւոր յետոյ ձեռաց ընկղմեսցի։ Մեղս և արդարութեան ողջմտութեամբ արծաթ ոչ գործեսցի, և եթէ զհայր և զմայր տարք են 'ի մեռեալս։ Վասն ոչ տարցէ 'ի կատար զգործ պատերազմի. իսկ քաղցր թէպէտ և տեսի զխաղաղութիւն ոչ տեսանելոյ։ Զգեղ պատուական առաքինական բարկութի։ Նման է պանծալի թմբրել գայլոյ։ Զխրատուն արմատն դառն տացին, և զպտուղն քաղցր. բայց թէ կամիս իմաստուն լինել՝ ծանիր զծնանողն։ Որք զերդումն կամօք համարին՝ յանդուգն խորս ընկղմեսցին. և վայ որ անդժանեան ընդ այն կամօք։ Յոր կողմն դարձցի այր ծծանէր և իրաւարար՝ առն քաղցր ծաղկեսցի երեսաց նոր։ Վա՛յ դնեսցես զերա նախանձութիւն, զի նմանեցաւ նա հովանոյ մարդոյ. և որ ըղձեմ երկթայ ցանկութեանց անձին, նա առայ փրկանս հոգւոյն իւրոյ։ (Ահա 'ի լեզուին կատարի դղրուկն. և ջարդին ծնօտքն։) Անմտին երկաթ և ողջմտի տալ ընտիր թուեսցի. և անձնահաճքն առնել անմեղեսցին։ Լեզու յանդիմանական և ժանդ՝ զխաւարութիւն ձեռաց արհամարհել տայ. իսկ լեզուք ճշմարիտք՝ 'ի հրապարակս ոչ լռեսցին։ Երեսաց տուա միայն թէ միա դէ-

ցեա՝

ցեա՝ յայտնի սաստութեան ։ Եթէ մոցես յեկեղեցի, լեզու
շան մեռելոտոյ և լեզու սուտ շունին 'ի հրապարակս ։
Որ իմաստունն է՝ կէ կնիք անլուծանելի ։ Ննդաւորն
թեպէտ և աղատ իցէ՝ պոռնկորդի իցէ ։ Ծառայ միա-
միտ՝ աղատ անդին ։ Հարաւային հողմն ոչ դայցէ ներ-
դաւորին գարնանն ։ Այր ոխակալ նման է հրոյ՝ ստա-
ճար բորբոքութեան ։ Որդի անհնազանդ՝ նա տայ սիրել
զորդի աղախնոյ ։ Որդիք ննդաւորաց թեպէտ և միա-
միտք իցեն՝ զխարդութիւն ոչ ժառանգեն ։ Որ նստի ընդ ի-
մաստունս՝ գովլի յիմաստնոց. իսկ որ կցորդ լինի անմտ-
աց՝ դիւրաւ անմտասցի ։ Որ թողու զորդի իւր գնալ
ըստ կամս անձին իւրոյ՝ նա ստեայ զնա ։ 'Ի տանէ անօ-
րինաց խորշին արդարք, և ոչ լուծանեն զչարաց իւր-
եանց. իսկ անօրէնք յազեցին 'ի տանէ մեղաւորաց ։
Ճանապարհք որ թուի միոյն ուղիղ, և բազմաց թիւր,
եղուկ որ գնայ ընդ նա ։ Եթէ ոք ծիծաղեսցի յան-
դուգն՝ թողցէ մասն ինչ լալոյ ։ Ջայր սպարզամիտ ած
ոք խաբէ ։ Ով յուղես արկզաց գանձից քոց կշռոց ա-
մուրս, յուղեա և խաղաղութիւն խորհրդականցի քո, և պա-
տուեա զնա ։ Մեղք մահապարտք թափին 'ի բժշկաց ճար-
տարաց, և կաշառատուաց անձինք անբժշկելի եղիցին ։
Ով հալի այծեամն առաջի առիւծոյ, այնպէս և մեղք
առաջի ողորմութեան ։ Որ ոտն հարկանէ ընկերին՝ մի մո-
ռասցի զգարծ փոխարինի նր ։ Թշնամւոյ քո մի յաճա-
խեր թշնամութի, այլ թողցես սակս սիրելութեան նր ։
Սիրելւոյ քո և բարեկամի զնամ գանձս խորհրդոյ քոց
մի բացցես ։ Մեծ պատրաստութի լինի 'ի հրապարակս
'ի լուռ մարդոյ, դնեն ունկն առ հնարկ ամենեքեան յոր-
ժամ խօսեսցին ։ Ջի եթէ խօսելն ընդ արծաթոյ համա-
րեսցի, լուռ կալն ընդ ոսկոյ է ։ Ոչ է պարտ յարել 'ի
տուն բողանոց ։ Ո՛չ դադարէ պատճառ գնել զան այր
անմիտ և ամբարիշտ ։ Լաւ է իմաստութի թշնամի քան
զանմիտ սիրելի ։ Եթէ շօշափեսցի շուք, կամ ըմբռնես-
ցի արև, ապա և օգտեսցի ապաշաւանք անցեալ գոր-
ծոց ։ Որ ապստամբէ 'ի տնէ նոյ, որ ճանաչէ զնա յա-
րուցէ նմա կափիչ՝ որ ոչ ճանաչէ զոր ած ։ Հարքաց-
կոտ սիրելիք անհաստատ թշնամիք, բազմաց խորհր-
դովք ճապաղեղք ։ Մի յաճախեսցես զզուշացուցա-
նել զայր թագաւոր, զի մի զկատակած բերիցէ զքեն
քարի ։ Փախիչ այր դուռն և կոծելի 'ի գեղջէ՝ որ յանցա
ճանապարհաց է. իսկ որ տունն է՝ ոչ միայն հացիւ,
այլև բանիւք անուշիւք ընդունի զհիւրսն ։ Լեզու սուր
ծառայէ մարդոյ որչափ լռէ. իսկ յորժամ խօսիս զան-
պատշաճն՝ ծառայ եղեր նմ ։ Լեզու գաղան ընտանի
է 'ի բերան մարդոյ. իսկ յորժամ արձակէ զնա՝ ուտէ
զինքն ։ Այն անմիտ հազար բանն ոչ տանէ արդիւնս

Digitized by Google

կէս բանի · իսկ իմաստնոյն կէս բանն կատարէ զհամարար-
բանից ։ Ով երկմտարաց որոգայթ են առ ՚ի կալ պա-
զեալք · այսպէս ոչ օգտի զդահս և սաղաւարտս եթէ
ագանիցի ընդ կնոջ լեզուանոյ և անզգամի ։ Եթէ ճա-
նաչել կամիս զանձնահաճն և զանմիտս՝ այսպէս ծա-
նիր · փոյթ առ ՚ի բարկանալ և տալ պարգևս ուր չէն
արժանի, և չմեկնել զթշնամին ՚ի սիրելոյն, և ոչ պա-
հել զբանս ՚ի սրտի, և շատախօս լինել յանպատշաճ
ժամու, և վստահանալ յամ մարդ ։ Երկու իրք երեւան
մրդեակ զհետ մեռելոյն ցգերեզմանն, միացերան և
վերջանանցք նր ։ Իսկ որ մնացէ Է իւր՝ այս միասցէ առ
իւր, գործքն բարի կմ չար · իսկ երկուքն դառնան ՚ի
տեղիս իւրեանց, և մեռեալն ոչ օգտի ՚ի նցէ ։ Նման
է մարդ ծառոյ · որպէս ջուր օգտէ ծառոյ՝ նոյնպէս
և աղօթք մարդոյ յանձին ։ Ով ճիւղք փառք ծառոց,
նոյնպէս և պահք անձին մարդոյ ։ Ով տերև կանաչ
պայծառութիւն է ծառոց · նոյնպէս և աղքատսիրութիւն
մարդոյ · արդ՝ եթէ մի պակաս գտանի յայսցանէ՝ ծառն
ոչ առնու արմատ · նոյնպէս և մարդ եթէ այսպիսի
իր ինչ ոչ գործէ՝ ոչ ասի նմա մարդ կատարեալ ։ Մէ
է պարտ առն խորհրդականի զամ գիշերն նկրել · որպէս
իշխանութիւն և պէտք յանձին է ։

ԵԶՐ ԵՐՐՈՐԴ ·

Գլ· Ա· Ես Սաղաթիէլ՝ որ և Եզր կոչեցայ, և ՚ի բաբելոն 1
յամին երեսներորդի կայի յանկողնի իմում, * և 2
զմտաւ ածէի վն աւերածոյն սիոնի, և վն շինածոյն
բաբելոնի, * և անդէն իսկ պաշտեալ լինէի ՚ի հոգւոյն իմ, 3
և սկսայ ասել ցբարձրեալն զբանս ահագինս ։ * Եւ 4
ասացի, աստ՛ տր ած իմ, դու արարեր զերկինս և զեր-
կիր և զամ որ ՚ի նս ։ * և յետ այնորիկ ստեղծեր անա- 5
պական ձեռօք քովք զմարդն, և փչեցեր ՚ի նմա շունչ
կենդանի, և է առաջի քո · * և եդեր ՚ի դրախտին փափ- 6
կութեան զոր տնկեաց աջ քո * որում պատուէր ետուր 7
գի ծանիցեն թէ քո գործ է ։ Եւ նա էանց զայնիւ, և
պատարեցաւ ։ վն որոյ յիրաւի որոշեցեր վաղվաղակի վն
նր զմահ, և ամենեցուն որ ՚ի նմանէ ազգ էին, * որք 8
և անցին զօրինօք ուրբոց քոց հրամանաց · զի եղեն ազգ
և

---

* Զգուշացուցանէ պարզեցուցիչն ընթերցողս որք զանց առնէին
նշանակեալ, զոր համարեցաք աւելորդագոյնս ՚ի նս գրել երբեմն ։

Digitized by Google

ապքինք, և առնէր ՚ի նոցանէ, որ ոչ գոյ թիւ. * անէր
վերայ նոցա զբարկութիւն և կորուսեր զնա։ * Խնայե-
ցեր ՚ի ծառայս քո նոյ։ և վասն նորա յորդորեսն նորա
մ սաստկան բարով. և եգիտ շնորհս առաջի քո. * Եւ
արձեալ ՚ի զաւակէ նր բազմացուցեր զմարդիկ. և
նոյնպէս ամբարշտեցան առաջի քո։ և եղին անօ-
րէնութիւնս կարեւանց, և զհետ գնացին անօրէնութեան։
Գտաւ այր մի ՚ի նմա որում անուն էր աբրահամ. * զոր
ընտրեցեր և հանեցեր ԶԷ նա միայն, * և եդիր ԶԷ նմա
ուխտ բազմացուցանել զզաւակ նորա իբրև զաստեղս
երկնից բազմութ. և իբրև զաւազ առ ափն ծովու ան-
թիւ. և այնպէս ետուր նմա որդի ըստ աւետեաց, և սա-
հակայ զյակոբ. * և յակոբայ այլոց մետասանիւքն հան-
դերձ զյովսէփ, և վասն յիմաստեայ տարար զհայրն յե-
գիպտոս և կերակրեցեր զնա ամս բազում. * Եւ յետ
յնորիկ հաներ զնա ՚ի ձեռն ծառային քում մովսէսի։
տարար զնա յեգիպտոսէ ՚ի յանապատն. և կերակ-
րեցեր զնա ամս քառասուն, և յետ այնորիկ տարար զնա
յերկիրն զոր խոստացար ծառային քո աբրահամու։
Ետուր նմա օրէնս, և ոչ պահեցին. և ետուր նմա դա-
տաստան դատել և խրատել զնա յօրէնս քո ամս բազում.
մինչև ցասմունել մարգարէն՝ որ կարգայր զանուն քո։
յանդգնել կայր և մնայր ՚ի նմա ախտ. * Մերժեցան օրէնք
քո ՚ի սրտից նց, մինչև կացուցեր ՚ի վերայ նց իշխան ըզդա-
ւիթ ծառայն քո։ * Ցոյց և ասացեր դարձեալ շի-
նել զէմ. և ՚ի նմա մատուցանել քեզ պատարագս. յետ
որ յարուցեր զորդի նր զսողոմոն. որում հրամայեցեր
շինել զտաճարն ՚ի տեսիլ գիշերոյն։ և ՚ի նմա առնել
ամ ժողովրդեանն զաղօթս, և մատուցանել զպատա-
րագս։ * Եւ իբրև այն լինէր, մեղաւ ժողովուրդն որ
ի քաղաքին բնակեալ էր * և վս նր մատնեցաւ քա-
ղաքն ՚ի ձեռս հեթանոսաց. որ շուրջ զնովաւն էին։ Իսկ
մինչդեռ էաք յերկրին մերում, ասէի ՚ի սրտի իմում,
* միթէ լաւագոյն ինչ գործեն որ ՚ի բաբելոն բնակեալն
են. և վս այնորիկ արհամարհեցաւ սիրտն. * զի իբրև
եկի այսր, տեսի ամբարշտութիւն բազում որ ոչ գոյ թիւ։
և ապստամբս բազում յոյժ տեսեալ անձն իմ, այս ահա ե-
րեսուն ամ. վս այնորիկ զարմացեալ է սիրտ իմ, * Ըզ-
մանաւ անցեալ թէ որպէս նորա անօրինաց, և խնայե-
ցեր յամբարշտաց, և կորուսեր զժողովուրդսն քո. և
խնայեցեր ՚ի թշնամիսն քո։ * մի եթէ լաւագոյն ինչ
գործեաց բաբելոն քան զսիոն. * և կամ այլազգի ոք
ծանեաւ զքեզ քան զիսրայէլ. և կամ որ ազգ հաւատաց ուխ-
տի քում իբրև յակոբ. * որոց վարձուցն ոչ երևեցաւ և
չքեալ չքեցայ ԶԷ ազգս և դանի զնա յղփացեալս, որք
ոչ յիշեցին պատուիրանս քո։ * Արդ այժմ եթէ կշռես

Digitized by Google

ցես 'ի կշիռս զմեր անօրէնութիւնս և զհեթանոսաց, գտցի
'ի կշիռս կշռոցն՝ եթէ յոր կոյս հակեսցէ. * Երբ ոչ մեղ- 35
քան բնակիչք երկրիս այսպիսիկ առաջի քո. որ ազգ պա-
հեաց զպատուիրանս քո * Թերևս ուրեք նուազաքանս 36
գտանիցես ազգ, և ոչ ուրեք:

Գլ. Եւ յետ խորհելոյն իմոյ զայս՝ առաքեցաւ առ իս հրե- 1
Դ. շտակ մի՝ որոյ անունն էր նր̃ Ուրիէլ, * խօսել սկսաւ 2
ը̅ իս և ասէ. ափշեալ է սիրտ քո յայսմ կեանս, առ 'ի
կամել քեզ հասու լինել ճանապարհի բարձրելոյն:
* Եւ ասեմ. աղաչեմ զքեզ խելամուտ արա զիս: Եւ 3
պատասխանի և ասէ ցիս, առաքեցայ՝ առակս երիս դնել
առաջի քո, և ճանապարհս երիս ցուցանել քեզ, * յո- 4
րոց եթէ զմին պատմեսցես ինձ. և ես քեզ ասացից զմի ո-
րոց փափագեալդ ես գիտել: * Ետու պատասխանի և ա- 5
սեմ; ասա տր̃ իմ: Եւ ասաց ցիս. երթ կշռեա դու ինձ
զկշիռս հրոյ, և կամ զծանրութիւն հողմոյ. և կամ ընդ-
կրուննկ դարձո զօրն անցեալ: * Ետու պատասխանի և ասա- 6
ցի. ով 'ի մարդկանէ կարէ առնել զայդ, զի ես արա-
րից: * Եւ ասաց ցիս, ապա եթէ էր իմ հարցեալ ըզ- 7
քեզ՝ քանի՛ շտեմարանք են 'ի սիրտ ծովու, կամ քա-
նի՛ առաջք երակին երակաց խորոց. կամ քանի՛ շաւիղք
են 'ի վր̃ հաստատութեան. կամ քանի՛ ելք են դժոխոց,
կամ քանի՛ մուտք են դրախտին: * Այժմ եթէ ասէ- 8
ցես ինձ՝ 'ի ծով ոչ իջի, և ոչ իսկզբանէ եղէ ընդ ան-
դունդս. և ոչ ելի 'ի վերոյ քան զերկինս. և ոչ իջի 'ի
դրունս դժոխոց. ոչ մտի 'ի դրախտն. * այժմ ոչ հար- 9
ցից քեզ զայդ. այլ վս̃ հրոյ, և հողմոյ, և տուընջեան,
որոց սովորն ես; և յորոց ոչ կարես հեռի լինել. * զի 10
որ ինչ ը̅ քեզ սնեալն են ոչ կարես ճանաչել. * զիարդ 11
կարես այնչափ ճանապարհաց բարձրելոյն հասու լի-
նել. զի անհաս է ճանապարհ բարձրելոյն. ապականե-
նացու ես, և յապականելի կեանս բնակեալ ես՝ ոչ կա-
րես ճանաչել զճանապարհս անապականին: * Ետու 12
պատասխանի և ասացի ցնա: Լաւագոյն էր մեզ եթէ ոչ էաք
ծնեալ, քան եթէ կեցեալ ամբարշտութ̃ և 'ի տանջանս
մտեալ, և չիմանալ եթէ ընդէր գայթակղիմք: * Ետ 13
պատասխանի և ասէ ցիս. լուր առակին. չոգաւ գնաց անտա-
ռին փայտն 'ի դաշտն. խորհեցաւ, * և ասէ ցընկերս 14
իւր. եկայք երթիցուք տացուք պատերազմ ը̅ ծովու.
զի հեռասցէ մերժեսցի առաջի մեր, զի արասցուք 'ի
նմա այլ անտառս: * դարձեալ ալիք ծովուն խորհե- 15
ցան երթեալ կռուել ը̅ անտառ դաշտին՝ պատերազ-
մել, իւրեանց այլ տեղի. * եկն հուրն և այրեաց զան- 16
տառն. * նոյնպէս և աւազն եկաց ը̅դէմ, և արգել 17
զալիսն: * Արդ եթէ էիր դատաւոր՝ զո՞ 'ի նց̃է ար- 18
դարացուցանէիր, և կամ դարձեալ զո՞վ պարտաւո-
րէիր:

Digitized by Google

ր ը ։ * Աղաչեն զերկնաւորն, զի 'ի նմանէ խորհուրդ
հեցան • Զգի երկիր տուեալ անաստուածից • իսկ անգի
աղօթմուն զգէմ ունել ալեացն ։ * Եւ ասաց ցիս •
ւորք գտանեցար • Տէր զոր ասացի քեզ այս ոչ գտա_
ցաք • * որպէս երկիր տուեալ անաստուածոց, և անդ_
ւապաշտ ալեացն • այնպէս և որ յերկրի են՝ տու_
ւ են զերկրպագութիւն գիտել • և որ յերկինս են զերկ_
րին Ճանաչել ։ * Եւ ասացի ես, խնդրեմ 'ի քէն
, իսկ Տէր տուան ինձ այնպիսի միտք զայնպիսին
ել զմտաւ * զի ոչ՛ինչ յօգուտ է ինձ հարցանել որ
ինչ է քան զմա • այլ լաւ է մեզ զայն գիտենալ՝ որ
մեզ հանապազորդ անցանելն միտք • Աւրդ՝ Տէր ինէ
անեցաւ 'ի ձեռս հեթանոսաց • և զոր ած սիրեր ըզ_
ւէգն, մատնեցաւ 'ի ձեռս անբարշտաց • և մոռացան
ինք հարցն մերոց • և գրեալ կտակարանքն ոչ ուրեք
ւանեն • * և կամք ասա իբրև զմարախ որոց ոչ գտո
ենք, ոչ հրամանք, ոչ կտակարանք • և գնամք յաշ_
խարհէս՝ չեղեալք արժանի քո ողորմութեդ • * զի՞նչ
ալեսցի ընկալցուք մեք, յորս կոչեցաւ անուն տր՛ 'ի
մեր ։ * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս • այժմ մինչդեռ
են ես անտանելս, անդր երթեալ՝ զարմասցիս • Զգի
ւթեաց այս աշխարհս անցանել՝ * առ 'ի չհանդար_
ել բնաւին զիւրոյ ժամանակի զչար • վն զի մարդիկ
խարհես այսորիկ լի են անօրէնութեմբ • * վնյ և անդ_
ն 'ի վր նչ կալք • զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ 'ի վր
հանդէք • և ոչ արդարոցն հասցէ օր բարկութե, որ
որոշեալ են պատուղք ։ * Աղէ ած զմտաւ, զի եթէ
նկաւ յանցուածն ադամայ այնչափ չար գործեաց, ա_
ւեցեալ յայնմհետէ չարն 'ի վր երկրի՝ ո՞րչ կորուսանողք
հարկինն պատրաստին ։ * Պատասխանի ետու և ասեմ • մին_
ւ ցե՞րբ իցէ այս ։ * Եւ ասաց ցիս • չես իմաստնա_
ցն քան զբարձրեալն, թէ արասցես վաղվաղակի հա_
սանել զհատուածն • զի դու փութաս վն քո միայն • իսկ
բարձրեալն երկայնամիտ է վն բազմաց ։ * Քնզի վն նր
հարցեցին 'ի բարձրելոյն անձինք արդարոց՝ և ասեն •
մինչև յերբ եմք աստ, երբ եկեսցէ հասցէ վարձք ժա_
մանակեաց մերոյ ։ * Եւ պատասխանի տր նց՝ և ասէ • համ_
բերեցէք մինչև լցցի սահմանեալ ժամանակն • * Զգի
ափով չափեաց զամս • և կշռով կշռեաց զյաւիտեանս_
յանսն ։ և թուով թուեաց զժամանակս • մի շարժեսց_
ցէ, և մի զարթուսցէ մինչև հասցէ սահմանեալ ժամա_
նակն ։ * Ետու պատասխանի և ասեմ • խնդրեմ 'ի քէն տր՝
'ի բազում գթութեն բարձրելոյն, զի համբերէ վն մեր
անօրէնեացս, առ 'ի չածելոյ զհատուածն • * այլ եր_
կայնամիտ է վն մեր զարդարոց առ 'ի վայելել նց զբա_
րիս զոր խոստացեալ է նց ։ Ետ պատասխանի և ասէ • այդ_

Digitized by Google

պէս իսկ է որպ ասացերդ • բայց եկեսցէ 'ի ժամու իւ-
րում • զի որպ կին մարդ ոչ կարասցէ յառաջ քան զհաս-
մանեալ ժամանակն ծնանել, եթէ ոչ լինիցորդ. ամիսն
լցցի • * որպ կին փութայ 'ի հասանել ժամանակին տա- 42
լոյ յերկանց, և 'ի վշտէ ծննդոցն • նոյնպէս շտեմա-
րանք երկրի փութան հատուցանել զաւանդն՝ որ հա-
տուցանելոյն է նմա • * արդ յորժամ եկեսցէ ժամա- 43
նակն, տեսցես և ծանիցես • զի որոց ցանկացեալն ես
դիտել: * Եւ խնդրեցի 'ի նմէն, և ասեմ: Աղաչեմ 44
զքեզ Տէր, եթէ գտի շնորհս առաջի քո • և եթէ ար-
ժանի եմ, * յայտնեա ինձ զի ժամանակին, եթէ աւե- 45
լի անցեալ է, կամ կացցէ: * Եւ ասաց ցիս • կա՛ց յա- 47
ջակողմն կոյս, և ցուցից քեզ զմեկնութիւն առակին:
* և կացի: Եւ եցոյց հնոց բորբոքեալ՝ և եղև յորժամ 48
վախճանեցաւ բոցն, և ելանէր ծուխ • * և յետ այ- 49
րի միոյ եկն ամպ ջրալից, և արկ անձրև սաստիկ յոյժ:
և յետ անցանելոյ անձրևին ցօղ: * Եւ ասաց ցիս • 'ի 50
միտ առ զայս • որպ յաճախէ հուրն քան զծուխն, և անձ-
րևն քան ցօղն • այնպէս յաճախէ անցեալ մասն ժամա-
նակի: * Դարձեալ աղաչեցի զնա և ասեմ • ո՞ 'ի միջոյ 51
կենդանի իցէ արդեօք • կամ ով 'ի միջոյ իցէ արդեօք
յաւուրսն յայնս • և կամ զինչ նշան իցէ ժամանակացն
այնոցիկ: * Եա պատասխանի և ասէ ցիս, զի նշանացն կարեմ 52
քեզ ասել, իսկ զի կենաց ձերոց ոչ առաքեցայ ասել քեզ:

Գլ. Ե.

* Վասն զի շնորհացն • ահաւասիկ աւուրք գան • և յա- 1
ւուրսն յայնս զարմասցին մարդիկ զարմանալիս մեծա-
մեծս, զօղեսցէ յուղղութէ հաւատոց ճշմարտութիւն • * և 2
յետ բազմանալոյ յամբարշտութեն, եղիցին ոմանք 'ի վր
երկրի խօսել, կամ կորստականք տուէ և տառապեալք՝
այլայլեալք՝ ոմանք մոլորեալք 'ի կեղծաւորութէ արքանէ
պաշտամանն ըմբռնեալք անժուժկալութէ • * և եղիցի 3
անհանդիստ և անճանապարհ և անապատ այս երկիր
նախ յառաջ զոր դու տեսանես • * Թէ տացէ Տր, տես- 4
ցես զարմանալիս: յետ երրորդ տեսլեանն եղիցի եր-
կիր ամբոխեալ, և երևեսցի արեգակն 'ի գիշերի և լու-
սին 'ի տուընջեան, * և 'ի փայտէ արիւն կաթեսցէ, 5
և 'ի քարէ բարբառ լուիցեն, ժողովուրդք ընդ ժողո-
վուրդս հարցին և բանասցին նշանագործք, զօրասցին
առասպելաբանք: * Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ ծով 6
բղխ անդամ տեղիս փոխեսցէ, և վեհք եղիցին • և օդք
փոխեսցին, և թռչունք երկնից տեղափոխեսցին • * և 7
սոդոմայեցւոց ծովն ձկունս եւացուսցէ • * և հուր 8
բղխ անդամ առաքեսցէ • և նշան 'ի կանանց ծնցի • * և
'ի ջուրս քաղցրունս աղութէ գտցի: Մարտիցեն մար-
դիկ ը̄ միմեանս, որդիք ը̄ հարս, և հարք ը̄ որդիս • մարք
ը̄ դստերս հակառակք ը̄ միմեանս, եղբարք ը̄ եղբարս •

ակ

Digitized by Google

րժէլեք Է ծանօթս · ազգ Է ազգս · ժողովուրդք ընդ
ողովուրդս · քահանայք Է քահանայս · և Թաքուսցեն
որդւոր զպատուիրանս բարձրելոյն · * և հզօրացեալ
նն ստութիւն և մերժեսցի իմաստութիւն սրբոց · և յետ
նորիկ խնդրեսցեն և ոչ գտցի · զի բազմասցին անօ_
ւնք , և յաճախեսցէ ստութիւն · և հալածեսցին հարք
, և նուաղեսցին ուղիղք , * և հարցէ երկիր զմեր_
ձաւորս իւր՝ և ասասցէ · միթէ ոք գնացէ 'ի վ[եր]ա քո
ունէր զհաւատս , և խօսէր զճշմարտութիւն : կամ գոր_
ծէր զարդարութիւն , կամ ունէր զանօրէնութիւն , կամ 'ի
ազում անկանէր ճշմարտութիւն · կամ ունէր զողորմու_
թիւն , կամ ունէր զյափշտակութիւն , կամ խնդրէր զբարձ_
րալն ամ սրտիւ իւրով , կամ սիրէր ոք սրբութ[իւ]ն ըն_
ր զընկեր իւր : Տացէ պատասխանի և ասասցէ · եթէ ոչ
գտանի առ իս այսպիսի , * ըստ այնմ ժամանակաց
կն կալցին մարդիկ առնուլ ինչ 'ի բարձրելոյն , խընդ_
րեսցեն և ոչ առցեն · վաստակեսցեն աշխատանօք և ոչ
ւնդիցեն · ճաշեսցեն և ոչ վայելեսցեն 'ի գործոց ձե_
ռաց իւրեանց · գնասցեն , և ոչ ուղղեսցեն ճանապարհք
_րեանց · ըմբռնեսցեն 'ի վախճան ժամանակաց · 'ի
աւոց և 'ի տրտմութենէ և 'ի հեծութենէ · քզի ոչ միայն
ոխեսցեն զօրէնսն , այլև զնոյն և ս զբարձրեալն 'ի վ[եր]
րկրի որչափ 'ի նմ[ա] էր · վ[ասն] այնորիկ եկեսցէ 'ի վ[եր]այ նոցա
ր , և թագաւորեսցէ յաւէտն բարձրեալն , և եկեա_
է փոխեսցէ զնոսա · և ցուցցէ յիւրմէ զփառս բարձ_
րեալն 'ի նմ[ա] · յայնժամ հատուսցէ նոցա զտանջանս , որ[ոց]
խարհեցանն ամբարշտաւանութ[եամբ] , և անարգեսցէ զն[ոսա]
ոյնպէս : * Զայս զնշանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ ·
Թէ դարձեալ միւսանգամ պահօք և արտասուօք խընդ_
րեսցես 'ի բարձրելոյն իբրև զաւուրս եւթն , և լուի_
ցես քան զայս մեծամեծս : * Եւ իբրև զարթեայ՝ և
ուեալ զայս 'ի մտի ունէի , և յերկեղէն եղծան կեր_
պարանք մարմնոյ իմոյ · և զօրութիւն իմ հեռացաւ յի_
նէն , և մերձեցաւ անձն իմ 'ի նուաղել · Ածի զմտաւ
ասեմ, եթէ ոչ ոք կարէ ապրել 'ի մէնջ , և մեա_
իմ ոտ զանասունս , յորս ոչ գոյ 'ի նմ[ա] իմաստութիւն և
ռանջին 'ի տանջանան յաւիտենից : Զայս իմ յոյժ ըղ_
ձաու ածեալ հոգայի : * Եկն դարձեալ ուրիէլ հրեշ_
տակ՝ և զօրացոյց զիս , և հաստատեալ կացոյց զիս 'ի
վ[եր]այ ոտից իմոց , և ասաց ցիս · մի՛ տրտմիր , զի ցուցաւ
քեզ յառաջ քան զժամանակն զոր առնելոց է բարձ_
րեալն յաւուրսն վախճանին · գտեր շնորհս յԱյ : * Եւ
յետ այսորիկ եկն առ իս փանուէլ , որ էր առաջնորդ
ժողովրդեանն , և ասէ ցիս · ընդէ՞ր այդպէս այլայ_
լաւ գոյն երեսաց քոց · * ոչ գիտես եթէ Իէլ քեզ
յանձնեաց յայամ աշխարհի պանդխտութեան մերոյ :

* յոտն

Digitized by Google

պէս խակ է որ ասաց[...]
րաւոն. զի որ կին մա[...]
մանեաւ ժամանակն
ցցի. * որ կին փա[...]
բեւ յերկրին, և
րանք եկիրէ փա[...]
ուցանելոյն
Նակն, ակացե[...]
գիտել: * [...]
ղբեղ որ,
ժանի եմ
լի անցէ
Քաղաք
* և կ
վամ
ըի
և

...ոց եւթն.
...որ բերղ զորթ.
...ուղել. * և յամ թաղմ...
...ամնեաց՝ զաչխար, * և յամ բաղ...
...որդանան զետ. յամ քաղաքաց՝ ըն-
* և յամ ընակութեց երկրի՝ զերկիր 27
և յամ ժողովրդոց երկրի՝ ընտրեցեր զար
դարանման. և յամէ ընտրեալք առ 'ի քեն.
զոր չտրտեցեր ցանկալի ժողովրդեանն.: * Եւ 28
ր իմ երկայնամիտ է, որ ոչ յեղէս զմեզ. և ընդեր
մատնեցեր զժողովուրդս քո 'ի ձեռս անօրինաց ազգէ.
յորոց կոչեցեալ էր անուն քո. և զոր սիրեցեր զա-
ւակ այնպէս ցրուեցեր ի հեթանոսս. * և կորուսան 29
քարեր ոչ զհող երկրի 'ի ներքոյ ոտից նր. * և ամե- 30
նայն ատեցեր զժողովուրդն քո մինչար. գործոց նոցա-
նյորա էր զնա 'ի ձեռաց քոց խրատել: * Եւ եղև իբ- 31
րև խօսէի ընդ նմա սոյն սամ. առաքեցաւ առ իս հրեշ-
տակն, որ յառաջ խօսեցաւ ընդ իս յանցանելն 'ի գիշե-
րին, * և ասէ ցիս. լուր ինձ և ուսնիցիր լուր. և հայ- 32
եաց և յաւելից առել առաջի քո: * Եւ ես ասացի 33
և ասեմ. խօսեաց տր իմ. զի լուիցէ ծառայ քո: Եւ
ասէ ցիս. ընդ էր այդպէս զարմացաւ սիրտ քո խորհել
կարգապահ խորհուրդս. մի եթէ դու առաւել եւս քան
զբարձրեալն սիրեցեր զինէ, * Եւ ասացի. ոչ տր, այլ 34
առ վշտի խօսեցայ. քանզի պահանջեն յինէն հանապազ
երիկամունք իմ, և խնդրել հասու լինել շաւղաց բարձ-
րելոյն, և քննել զմասն մի 'ի դատաստանաց նր: * Եւ 35
ասէ ցիս. որ 'ի վեր քան զքեզն է մի քններ, և զծած-
կեալն յորդւոց 'ի մարդկանէ մի զններ. որ ինչ առա-
ջաւն քեզ, զայն պահեա առ քեզ. և մի քններ զձա-
նապարհս բարձրելոյն, զի մի մոլորեսցես 'ի նմանէն. զի
ոչ է պիտոյ քեզ մն դատանեաց: Եւ ասացի. տր ընդ
էր ծնայ, և ոչ եղև ինձ գերեզման արգանդ մօր ի-
մոյ. զի ոչ տեսեալ էր իմ զկորուստն յակոբայ և զբը-
մանչն

Digitized by Google

[illegible] ցան ․ որպէս այս անխրատ
գիտասցէ ։ Եւ պատասխանի և
ացէ և արասցէ և ուսուց
[illegible] ստամպարանաց է , և ան
[illegible] ձան Թեբեհիւսարք ․ զի
[illegible] ացի ցնա ․ մի եկեսցէ
[illegible] պաշտօնէ նր ։ Եւ ա
[illegible] ակաւ ժամանակի 'ի
[illegible] ւսցէ զծանկեալսն ,
[illegible] և արասցեն իւր
[illegible] ին անօրէնուԹք ․
[illegible] հարԹել ըզ
[illegible] եԹէ և զամանս
[illegible] բարձրելոյն
[illegible] ացէ զհոգին
[illegible] ուսցէ որք
[illegible] յայնժամ
[illegible] ոչինչ զ
[illegible] պատ
[illegible] ինէք ․
[illegible] մանի
[illegible] ն ․
[illegible] ն

[illegible] զկեա․
[illegible] մ զկերպար․
[illegible] զբոյնս , կամ զհա [illegible]
մ զխնդրուԹի զեռանց [illegible]
նանց Թշնամի նն ․ կամ զմն [illegible]
չել հողմոց ․ և անձրևի զու [illegible]
իւա և զչիԹս անձրևաց , և զայլ [illegible]
ղեկս ։ * Բայց դու ինձ զախեալ [illegible]
, և ասա ․ դու ինձ որ 'ի նմա արգելեալ [illegible]
ն հոգւոյն ․ և կամ ցոյց ինձ զկերպարանս [illegible]
մ զՀոգւոյ զաւտկեր , և յայնժամ հատուս ընդ [illegible]
ց բարձրելոյն , և ծանիցես զխնդրուԹի ձանա [illegible]
ց նր ։ * Եւ պարմացեալ ը բանս ը այնոսիկ , և
ցի , ով տր տր ․ և մի 'ի մարդկանէ կարէ զայդ դի-
լ կամ տանել , եԹէ ոչ այն որ ը մարդկան չէ ի-
ակուԹի ։ * Եւ ասէ ցիս ․ ով ոչ կարես 'ի նոցանէն
ինչ տանել կամ առնել ․ նոյնպէս ոչ կարասցես զի-
տուԹի բարձրելոյն քննել , և գիտել զզօրուԹ ճա-
նապարհաց նր , և կամ զանձնել զդատաստանս նր ․ կամ
տնձան սիրոյ նր՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց ․
կամ աւ 'ի նմանէ զպարգևն՝ զոր ակն ոչ եբես , և
նկն ոչ լուաւ , և 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ ․ և ոչ
ասաւ երբեք ամ․մարդ՝ զոր պատրաստեաց ած սիրե-
աց իւրոց ։ * Պատասխանի ետու և ասեմ ․ աՀա զայս ով
ասցեր ցիս ․ որ սրբուԹը ծառայեցին , և որք լինելոց նմա
ձեց , խոստացեալ է ․ մեք զինչ գործեսցուք մեղա-
ւորքս ․ զի անօրինեցաք յառաջքան զգիտելն զայս ․ և
յա երԹամք մեք անդ ուստիք և ասեք ։ * Եւ ասէ
ս , ապաւ 'ի նմանէն իրաւունք նր , ով ոչ նուազի 'ի
զդուԹ նր , նոյնպէս ոչ յառաջանայ յարդարուԹն նր ։
Մարձեալ յանէլի և ասացի ցնա ․ ոչ կարէ տանել
ղեւք , որք անցին , և որք կան ․ որք լինելոցն են
ն միանգամայն ․ զի վաղվաղակի անցցէ այս աշխարհս ,
եկեսցէ զատաստան ․ և իւրաքանչիւրոք գիտասցէ
եԹէ .

Digitized by Google

ցես 'ի կշիռս զմեր անօրէնութիւնս և զհեթանոսաց, գտցի
'ի կշիռս կշռոցն՝ եթէ յոր կոյս հակեսցէ . * Երբ ոչ մի 35
զմն բնակիչք երկրիս այսպիսի առաջի քո . մի ազգ պա-
հեաց զպատուիրանս քո * Թերևս ուրեք նուազագոյնս 36
գտանիցես ազգ, և ոչ ուրեք :

Գլ. Եւ յետ խորհելոյն իմոյ զայս՝ առաքեցաւ առ իս հրե- 1
Դ. շտակ մի՝ որոյ անուն էր նր Ուրիէլ, * խօսել սկսաւ 2
ը̅ իս և ասէ . ափշեալ է սիրտ քո յայդմ կեանս, առ 'ի
կամել քեզ հասու լինել ճանապարհի բարձրելոյն :
* Եւ ասեմ . աղաչեմ զքեզ խելամուտ արա զիս : Եւ 3
պատասխանի և ասէ ցիս, առաքեցայ՝ առակս երիս դնել
առաջի քո, և ճանապարհս երիս ցուցանել քեզ . * յո- 4
րոց եթէ զմին պատմեսցես ինձ . և ես քեզ ասացից զմի ո-
րոց փափագեալդ ես գիտել : * Եւ տու պատասխանի և ա- 5
սեմ, ասա տէր իմ : Եւ ասաց ցիս եթէ կշռեսցես դու ինձ
զկշիռս հրոյ, և կամ զծանրութիւն հողմոյ . և կամ ընդ
կրունկ դարձո զօրն անցեալ : * Եւ տու պատասխանի և ասա- 6
ցի . մի 'ի մարդկանէ կարէ առնել զայդ, զի ես արա-
րից : * Եւ ասաց ցիս, ապա եթէ էր իմ հարցեալ ըզ- 7
քեզ՝ քանի՞ շտեմարանք են 'ի սիրտ ծովու, կամ քա-
նի՞ առաջք երևին երակաց խորոց . կամ քանի՞ շաւիղք
են 'ի վր̅ հաստատութեան . կամ քանի՞ ելք են դժոխոց,
կամ քանի՞ մուտք են դրախտին : * Այլ եթէ ասա- 8
ցես ինձ՝ 'ի ծով ոչ իջի, և ոչ իսկզբանէ եղէ ընդ ան-
դունդս . և ոչ ելի 'ի վերոյ քան զերկինս . և ոչ իջի 'ի
դրունս դժոխոց . ոչ մտի 'ի դրախտն . * այժմ ոչ հար- 9
ցից քեզ զայդ . այլ վս̅ հրոյ, և հողմոյ, և տուընջեան,
որոց սովորն ես ; և յորոց ոչ կարես հեռի լինել . * զի 10
որ ինչ ը̅ քեզ սնեալն են ոչ կարես ճանաչել . * զիարդ 11
կարես այնչափ ճանապարհաց բարձրելոյն հասու լի-
նել . զի անհաս է ճանապարհ բարձրելոյն . ապական-
նացու ես, և յապականելի կեանս բնակեալ ես՝ ոչ կա-
րես ճանաչել զճանապարհս անապականին : * Եւ տու 12
պատասխանի և ասացի ցնա : Լաւագոյն էր մեզ եթէ ոչ էաք
ծնեալ, քան եթէ կեցեալ ամբարշտութ̅ և 'ի տանջանս
մտեալ, և չիմանալ եթէ ընդէր պայթակղիմք : * Եւ 13
պատասխանի և ասէ ցիս . լուր առակին . չոգաւ գնաց անտա-
ռին փայտն 'ի դաշտն . խորհեցաւ, * և ասէ ցընկերս 14
իւր . եկայք երթիցուք տացուք պատերազմ ը̅ ծովու .
զի հեռացեալ մերժեսցի առաջի մեր, զի արասցուք 'ի
նմա այլ անտառս : * դարձեալ ալիք ծովուն խորհե- 15
ցան երթեալ կռուեալ ը̅ անտառ դաշտին՝ պատրաս-
տել իւրեանց այլ տեղի . * եկն հուրն և այրեաց զան- 16
տառն . * նոյնպէս և աւազն եկաց ը̅դէմ, և արգել 17
զալիսն : * Արդ եթէ էիր դատաւոր՝ զո՞ 'ի նցէ ար- 18
դարացուցանէիր, և կամ դարձեալ զո՞վ պարտաւո-
րէիր :

Digitized by Google

ր ։ * Ասացի զհրեշտակն, զի՛ 'ի նմանէ էր խորհուրդ-
հեցան. Զի զի երկիր տուաւ անտառաց. իսկ անդն-
դոյ ծովուն զզետեղ ունել ալեացն ։ * Եւ ասաց ցիս.
ւղիղ դատեցեր. Ընդէ՞ր զոր ասացեր քեզ ասա ոչ զդա-
տար. * որպէս երկիր տուաւ անտառաց, և տեղ-
ւոյ ալեացն. այնպէս և որ յերկրի են՝ տու-
եալ են զերկրաւորս գիտել. և որ յերկինս են զերկ-
նայինն ճանաչել ։ * Եւ ասացի ես, խնդրեմ 'ի քէն
իսկ ընդէ՞ր տուաւ ինձ իմաստնականի միտք զայնպիսիսն
րել զմտաւ * զի ոչ ինչ յօգուտ է ինձ հարցանել որ
եր է քան զմեզ. այլ լաւ է մեզ զայն գիտենալ՝ որ
ըզ հանապազօր անցանեն մերովք ։ Ասա՝ ընդէ՞ր Իէլ
տնեցաւ 'ի ձեռս հեթանոսաց. և զոր դու սիրեցեր ըզ-
գն, մատնեցաւ 'ի ձեռս ամբարշտաց. և մոռացան
եք հարցն մերոց. և գրեալ կտակարանքն ոչ ուրեք
անին. * և կամք ասա իբրև զմարախ որոց ոչ գոն
եք, ոչ հրամանք, ոչ կտակարանք. և գնամք յաշ-
խարհէս՝ չեղեալք արժանի քո ողորմութեան. * զի՞նչ
առնելոց ընկալցուք մեք, յորս կոչեցաւ անուն նր̃ 'ի
մեր ։ * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս. այժմ մինչդեռ
կեն ես՝ տեսանես, անդր երթեալ՝ զարմասցիս. Զի
թեաց այս աշխարհս անցանել՝ * առ 'ի չհանդար-
տ բառնալ զիւրոյ ժամանակի զչար. վն̃ զի մարդիկ
աշխարհիս այսորիկ լի են անօրէնութ̃. * վն̃ և անց-
'ի վր̃ նց̃ կալք. զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ 'ի վր̃
հունձք. և ոչ արդարոցն հասցէ օր բարկութ̃, որ
ուեց են պտուղք ։ * Աղէ ած զմտաւ, զի եթէ
յան յանցուածն ադամայ այնչափ չար գործեաց, ա-
ռեալ յայնմհետէ չարն 'ի վր̃ երկրի՝ մն̃ կորուստ որք
[illegible] ։ * Պատասխանի ետու և ասեմ. մին-
չերբ եղէ այս ։ * Եւ ասաց ցիս. չես իմաստնա-
ն քան զբարձրեալն, թէ արագացես վաղվաղակի հա-
սել զկատարածն. զի դու փութաս վն̃ քո միայն. իսկ
բարձրեալն երկայնամիտ է վն̃ բազմաց ։ * Քն̃զի վն̃ նր̃
հարցեցին 'ի բարձրելոյն անձինք արդարոց՝ և ասեն.
չև յե՞րբ եմք աստ, երբ եկեսցէ հասցէ վարձք ժա-
մանակիս մերոյ ։ * Եւ պատասխանի ետ նց̃՝ և ասէ. համ-
բերեցէք մինչև լցցի սահմանեալ ժամանակն. * Զի
իով չափեաց զամս. և կշռով կշռեաց զյաւիտեա-
նսն. և թուով թուեաց զժամանակս. մի շարժե-
, և մի զարթուսցէ մինչև հասցէ սահմանեալ ժամա-
նն ։ * Եւ ես պատասխանի և ասեմ. խնդրեմ 'ի քէն տր̃՝
ամենակալ գթութ̃ բարձրելոյն, զի համբերէ վն̃ մեր
որ ինչս, առ 'ի չածելոյ զկատարածն. * այլ եր-
կայնամտէ վն̃ մեր զարդարսն առ 'ի վայելել նց̃ զբա-
ս զոր խոստացեալ է նց̃ ։ Եւ պատասխանի և ասէ. այդ-

Digitized by Google

պէս իսկ է ինձ ասացեր դու. բայց եկեսցէ 'ի ժամն իւ-
րում. զի ոչ կին մարդ ոչ կարասցէ յառաջ քան զժա-
մանեալ ժամանակն ծնանել, եթէ ոչ լինելոցդ ասեմ
լցցի. * ոչ կին փութայ 'ի հասանել ժամանակին առ- 42
բել յերկանց, և 'ի վշտէ ծննդոցն. նոյնպէս շտեմա-
րանք երկրի փութան հասուցանել զաւանդն՝ որ հա-
ւատացանելոցն է նմա. * արդ յորժամ եկեսցէ ժամա- 43
նակն, տեսցես և ծանիցես. զի որոց ցանկացեալն ես
գիտել: * Եւ խնդրեցի 'ի նմէն, և ասեմ: Աղաչեմ 44
զքեզ տէր, եթէ գտի շնորհս առաջի քո. և եթէ ար-
ժանի եմ, * յայտնեա ինձ զի ժամանակին, եթէ աւե- 45
լի անցեալ է, կամ կայցէ: * Եւ ասաց ցիս. կաց յա- 47
ջակողմն կոյս, և ցուցից քեզ զխորհրդարանս առակին:
* և կացի: Եւ եցոյց հնոց բորբոքեալ՝ և եղև յորժամ 48
վախճանեցաւ բոցն, և ելանէր ծուխ. * և յետ վե- 49
րի միոջ եկն ամպ ջրալից, և արկ անձրև սաստիկ յոյժ:
և յետ անցանելոյ անձրևին ցօղ: * Եւ ասաց ցիս. 'ի 50
մէջ առ զայս. ոչ յաճախէ հուրն քան զծուխն, և անձ-
րևն քան ցօղն. այնպէս յաճախէ անցեալ մասն ժամա-
նակի: * Դարձեալ աղաչեցի զնա և ասեմ. ո՞ 'ի մէջ 51
կենդանի իցէ արդեւք. կամ ոչ 'ի մէջ իցէ արդեւք
յաւուրսն յայնս. և կամ զինչ նշան իցէ ժամանակացն
այնոցիկ: * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս, զի նշանացն կարեմ 52
քեզ ասել, իսկ զի կենաց ձերոց ոչ առաքեցայ ասել քեզ:
Գլ. Ե. * Լուր զի շնորհացն. ահաւասիկ աւուրք գան. և յա- 1
ւուրն յայնս զարմասցին մարդիկ զարմանալիս մեծա-
մեծս, զօրեսցէ յուղղութէ հաւատոց ճշմարտութիւն. * և 2
յետ բազմանալոյ յանիրաւութեան, եղիցին ոմանք 'ի մէջ
երկրի խօսել, կամ կորստանօք ասու՟ և տառապելեօք՝
այլայլելով՝ ոմանք մոլորեալք 'ի կեղծաւորութէ արքա-
պաշտամանն ըմբռնեալք անժուժկալութէ. * և եղիցի 3
անհանգիստ և անճանապարհ և անապատ այս երկիր
նախ յառաջ զոր դու տեսանես. * Թէ տացէ Տր, տես- 4
ցես զարմանալիս: յետ երրորդ տեսլեանն եղիցի եր-
կիր ամբոխեալ, և երևեսցի արեգակն 'ի գիշերի և լու-
սին 'ի տուընջեան, * և 'ի փայտէ արիւն կաթեսցէ, 5
և 'ի քարէ բարբառ լուիցեն, ժողովուրդք ընդ ժողո-
վուրդս հարցեն և բանասցին նշանագործք, զօրասցեն
առասպելաբանութիւնք: * Եւ 'ի ժամանակին յայնմիկ ծով 6
բզմ անգամ տեղիս փոխեսցէ, և վէմք եղիցին. և օդք
փոխեսցին, և թռչունք երկնից տեղափոխեսցին. * և 7
սոդոմայեցւոց ծովն ձկունս եռացուսցէ. * և հուր 8
բզմ անգամ առաքեսցէ. և նշան 'ի կանանց ծնցի, * և
'ի ջուրս քաղցրութեան աղուտ գտցի: Մարտիցեն մար-
դիկ ընդ միմեանս, որդիք ընդ հարս, և հարք ընդ որդիս. մարք
ընդ դստերս հակառակք ընդ միմեանս, եղբարք ընդ եղբարս.

ու

Digitized by Google

սիրելիք ՃԷ ծանօթս · ազգ ՃԷ ազգս · ժողովուրդք ընդ ժողովուրդս · քահանայք ՃԷ քահանայս · և Թաքուցին զարդար զպատուիրանս բարձրելոյն · * և հզօրացոյց 'ի նս ստութի և մերժեցի իմաստութի սրբոց · և յետ այնորիկ խնդրեսցեն և ոչ գտցի · զի բազմացին անօրէնք, և յաճախեսցէ ստութի · և հպարտացեալ հարք նց, և նուազեսցին ուղիղք, * և հարցէ երկիր զմերձաւորս իւր՝ և ասասցէ · միթէ ոք գնացէ 'ի վր քո որ ունէր զհաւատս · և խնդրէր զճշմարտութի : կամ գործէր զարդարութի, կամ ատէր զանօրէնութի, կամ 'ի կողմ անկանէր ճշմարտութե · կամ առնէր զողորմութի, կամ ատէր զյափշտակութի, կամ խնդրէր զբարձրեալն ամ սրտիւ իւրով, կամ սիրէր ոք որդւոց ընկեր զընկեր իւր : Տացէ պատասխանի և ասասցէ · եթէ ոչ ոք գտանի առ իս այսպիսի, * ըստ այնմ ժամանակաց ակն կալցին մարդիկ առնուլ ինչ 'ի բարձրելոյն, խնդրեսցեն և ոչ առցեն · վաստակեսցեն աշխատանօք և ոչ հանդիպեսցեն · ջանասցեն և ոչ վայելեսցեն 'ի գործոց ձեռաց իւրեանց, գնասցեն, և ոչ ուղղեսցեն ճանապարհք իւրեանց · ըմբռնեսցեն 'ի վախճան ժամանակաց · 'ի ցաւոց և 'ի տրտմութե և 'ի հեծութեց · Քզի ոչ միայն փոխեսցին զօրէնսն, այլ և զնոյն եւս զբարձրեալն 'ի վր երկրի որչափ 'ի նմ էր · զմ այնորիկ եհեղեաց 'ի վր նց չար, և Թագաւորեսցէ յաւիտենի բարձրեալն, և եկեացէ փոխեսցէ զնոսա · և ցուցցէ յիւրմէ զփառս բարձրեալն 'ի նս · յայնժամ հաստատեսցէ նց զաւանդանս, որ և խորհեցանն ամբարտաւանութ, և անարգեսցէ զնս նոյնպէս : * Զայս զնշանս հրամայեցաւ ինձ ասել քեզ · թէ դարձեալ միւանգամ պահօք և արտասուօք խնդրեսցես 'ի բարձրելոյն իբրև զաւուրս եւթն, և լուիցես քան զայս մեծամեծս : * Եւ իբրև զարթեայ՝ և լուեալ զայս 'ի մինի ունէի, և յերկեղէն եղծան կերպարանք մարմնոյ իմոյ · և զօրութի իմ հեռացաւ յինէն, և մերձեցաւ անձն իմ 'ի նուաղել · Ածի զմտաւ և ասեմ, եթէ ոչ ոք կարէ ապրել 'ի մէնջ ; և մեռանիմ ընդ զանաստուածս, յորս ոչ գոյ 'ի նս իմաստութի և տանջին 'ի տանջանսն յաւիտենից : Զայս իմ յոյժ ըղձաւ անձեալ հոգւոյն : * Եկն դարձեալ ուրիէլ հրեշտակն՝ և զօրացոյց զիս, և հաստատեալ կացոյց զիս 'ի վր ոտից իմոց, և ասաց ցիս · մի տրտմիր, զի ցուցաւ քեզ յառաջ քան զժամանակն զոր ասնելոց է բարձրեալն յաւուրսն վախճանին · գտեր շնորհս յայս : * Եւ յետ այսորիկ եկն առ իս փանուէլ, որ էր առաջնորդ ժողովրդեանն, և ասէ ցիս · ընդէ՞ր այդպէս տգեղացաւ գոյն երեսաց քոց · * ոչ գիտես եթէ լինել քեզ յանձնեաց յայսմ աշխարհիս պանդխտութեանս մերոյ :

* յոտն

Digitized by Google

* յաւուր կաց և ճաշակեաց հաց՝ զի մի վախճանեսցիս 18
և թողուցուս զմեզ. այլ համբերեա զհօտ իւր 'ի ձեռաց գայլա-
կաց չարաց: * Եւ ես ասացի ցնա. 'ի բաց երթ յինէն, 19
և մի մերձենար յիս ցեւթն օր. և գնաց յինէն ըստ բա-
նին: * Եւ ես լալով և ողբալով պատմէի զմեղս իմ, 20
և պահեցի զեւթն օր, այլ և հրամայեաց ինձ հրեշ-
տակն: * Եւ եղև յետ լնլոյ եւթն աւուրցն՝ դարձեալ 21
խորհուրդք սրտի իմոյ աշխատէին զիս յոյժ: * Ընկալաւ 22
սիրտ իմ զհոգի իմաստութեան. և սկսայ խօսել առաջի
բարձրելոյն զբանս զայս: * Եւ ասացի. ով Տէր՝ դու 23
ես. որ կամօք բարձրելոյն, զամ արարեր և պատրաս-
տեցեր. և իմաստութբ քով զամ վարես, և հաստատեցա-
նես իւրաքանչիւր ըստ ձեռնասպարհաց իւրեանց. և ամ
յամ նիւթոց փայտից ընտրեցեր քեզ զորթ մի. * և 24
յամ ծաղկանց՝ զշուշան մի. * և յամ թռչնոց՝ ա- 26
ղաւնի, և յամ չորքոտանեաց՝ զոչխար. * և յամ բազ- 25
մութե ջրոց՝ զյորդանան գետ. յամ քաղաքաց՝ ըզ-
սիոն քաղաք. * և յամ բնակութեց երկրի՝ զերկիրն 27
սրբութե. և յամ ժողովրդոց երկրի՝ ընտրեցեր զզա-
ւակն աբրահամու. և յորոց ընտրեալքդ առ 'ի քէն զօ-
րէնք զոր շնորհեցեր ցանկալի ժողովրդեանն: * Եւ 28
Տէր իմ երկայնամիտ է, որ ոչ յիշես զմեղս. և ընդէր
մատնեցեր զժողովուրդս քո 'ի ձեռս անօրինաց ազգի.
յորոց կոչեցեալ էր անուն քո. և զոր սիրեցեր զա-
ւակ այնուհետև ցրուեցեր ընդ հեթանոսս. * և կոխան ա- 29
րարեր այլոց զհող երկրի 'ի ներքոյ ոտից նց. * և առա- 30
ւել ատեցեր զժողովուրդն քո քան զամ չար գործոց նոցա.
պատշաճ էր զնս 'ի ձեռաց քոց խրատել: * Եւ եղև իբ- 31
րև խօսէի ընդ նմա զայս ամ. առաքեցաւ առ իս հրեշ-
տակն, որ յառաջ խօսեցաւ ընդ իս յանցանելն 'ի գիշե-
րին, * և ասէ ցիս. լո՛ւր ինձ և ունկնդիր լեր. և հաս- 32
տեաց, և յաւելից ասել առաջի քո: * Եւ ես ասացի. խօսեաց 33
և ասեմ. խօսեաց Տր իմ. զի լուիցէ ծառայ քո: Եւ
ասէ ցիս. ընդէ՞ր այդպէս զարմացաւ սիրտ քո խորհել
վասն այսորիկ խորհուրդս. մի եթէ դու առաւել ես քան
զբարձրեալն սիրեցեր զիէլ. * Եւ ես ասացի. ոչ Տր. այլ 34
առ վշտի խօսեցայ. քանզի պահանջեն յինէն հանապազ
երիկամունք իմ, և խնդրեն հասու լինել շաւղաց բարձ-
րելոյն, և ջանալ զմասն մի 'ի դատաստանաց նր: * Եւ 35
ասէ ցիս. որ 'ի վեր քան զքեզն է մի քններ, և զծած-
կեալն յորդւոց 'ի մարդկանէ մի զններ. որ ինչ առա-
ջաւն քեզ, զայն պահեա առ քեզ. և մի քններ զխոր-
հուրդս բարձրելոյն, զի մի վրիպեսցես 'ի նմանէն. զի
ոչ է պիտոյ քեզ մն դատաստանաց. Եւ ասացի. ապա ընդ-
է՞ր ծնայ, և ոչ եղև ինձ գերեզման արգանդ մօր իմ-
մոյ. զի ոչ տեսանել էր իմ զկորուստն յակոբայ և զը-
մահն

մանկն էիր, և զքնութիւն հետամտութեանս որ ոչ հասանիցեն զանձն
Եւ ասաց ցիս. մի բանակագասուր գիտել զանդգէտսն, ա-
հա ասացից քեզ բան մի՝ եթէ ասասցես ինձ։ * Եւ ա-
սացի. ասա ինձ զթիւ ծնելոցն և զմեռելոցն. պատմեա
ինձ զպայծառութիւն ծաղկաց և զպաղմունս ձկանց, կամ ըզ-
բարձրութիւն երկնից. կամ զշաւիղս աստեղաց. կամ
զընթացս արեգական, կամ զգնացս աստեղաց. կամ
զկերպարանս հաստատութեան. կամ զընդարձակութիւն երկ-
րի, կամ զխորութիւն հողոյ։ Համարեա դու ինձ ըզ-
թիւ մազոց մարմնոյ քոյ, կամ զքթթել աչաց քո, կամ
զլուսոյ զզօրութիւն, կամ զհաստատելոյ զպատրաստութիւն,
կամ զձևացն զզաշտութեան. կամ զխաղալ երակաց, կամ
զմտաց զգացմունս զգետս, կամ զձայն զայծեա զանելոյ, կամ
զծով, կամ զկերպարանս, կամ զգոյնս, կամ զիմաս-
տութիւն զգայնս, կամ զհաւուց թռչնոց զիմաստութիւն։
կամ զընթացութիւն զեռնոց որ 'ի ցամաքի, և որ 'ի ջուրս
միմեանց թշնամի են. կամ զընթացս առուաց ուստի. կամ
զշնչել հողմոց. և ամփոփեալ դու ինձ զառաքած և ըզ-
ափիւռ և զշիթս անձրևաց, և դալարացո զցամաքեալ
ծաղիկս։ * Բայց դու ինձ զախեալ չանձնարանս երկ-
նի, և մատո դու ինձ որ 'ի նմա արգելեալ և փակեալ
կան հողմք. և կամ ցոյց ինձ զկերպարանս հողմոյ, և
կամ զհոգւոյ զանուկս, և յայնժամ հասու լիցիս չա-
փոյ բարձրելոյն, և ծանիցես զընթացութիւն հանապար-
հաց նր։ * Եւ զարմացեալ ընդ բանս ընդ այնոսիկ, և ա-
սացի. ով տր տր. և ով 'ի մարդկանէ կարէ զայդ գի-
տել կամ առնել, եթէ ոչ այն որ ընդ մարդկան չէ իւր
բնակութիւն։ * Եւ ասէ ցիս. որպէս ոչ կարես 'ի նոցանէն
մի ինչ առնել կամ ասել. նոյնպէս ոչ կարասցես զի-
մաստութիւն բարձրելոյն քննել, և գիտել զզօրութիւն հա-
նապարհաց նր, և կամ դատել զդատաստանս նր. կամ
զլախտան սիրոյ նր՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց իւրոց.
և կամ առ 'ի նմանէ զպարգևն՝ զոր ակն ոչ ետես, և
ունկն ոչ լուաւ, և 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ. և ոչ
լինաւ երբէք ամ մարդ՝ զոր պատրաստեաց ած սիրե-
լեաց իւրոց։ * Վասն այնորիկ եւ ասեմ. ահա զայս որ
ասացեր ցիս. որ սրբութբ ծառայեցին, և որք լինին նմա
հաճոյ, խոստացեալ է. մեք զի՞նչ գործեսցուք մեղա-
ւորքս. զի անօրինեցաք յառաջքան զգիտելն զայս. և
ահա երթամք մեք անդ ուստի եկաք։ * Եւ ասէ
ցիս, պատկ 'ի նմանէն իրաւունք նր, որպէս ոչ նուաղէ 'ի
հեղգութէ նր, նոյնպէս ոչ յառաջանայ յարագութէ նր։
* Դարձեալ յաւելի և ասացի ցնա. ոչ կարէ առնել
արդեօք, որք անցին, և որք կան. որք լինելոցն ե-
գեն միանգամայն. զի վաղվաղակի անցցէ այս աշխարհս,
և եկեսցէ դատաստան. և իւրաքանչիւրոք գիտասցէ
եթէ

եթէ զի՞նչ է պատրաստեալ նմա ։ * Եւ պատասխանի հարեալ 44
ասէին և ասէ ցիս ․ գիտեմ զի որոշեաց բարձրեալն է
ժամանակի , և 'ի ժամանակի առնել որ ինչ լինելոց
իցէ ․ և ոչ կարեն փութալ առաջարանքն , որպէս սահմա-
նեալ է բարձրելոյն ․ քանզի ոչ իսկ յանձն առնուցու զնմ
միանգամայն , * Եւ ես ասացի պատասխանի , եթէ զիա՞րդ դա- 45
տոց բարձրելոյն դարձուցանել զնմ զմարդկեղէն ա-
րարածս ․ զի եթէ առաջ բարձրելոյն , զամենն միանգա-
մայն յարուցանէ զոր և գտցէ յայնմ ժամանակի՝ զեկեալս
զանձիս մեռեալք հանդերձ ․ և յայժմ յարիցեն ․ և նո-
րոգեսցէ զամենն ․ և ընկալցի զամենն յայնմ աշխարհն ․ և
համբարեսցէ ․ ընդէ՞ր այժմ այս աշխարհս ոչ կարաց ըն-
դունել զամենն միանգամայն ։ * Եւ ասաց ցիս ․ հարց 46
դու ցարգանդ կնոջ՝ և ասա ցնա ․ զի եթէ ծնանելոց
իցես տասն անգամ , ընդէ՞ր զամենն միանգամայն ոչ ծնա-
նիս , այլ մի ըստ միոջէ ։ * և ասացի ցնա ․ եթէ ոչ կա- 47
րասցէ զայն առնել ։ * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս ․ նոյն- 48
պէս և երկիր ոչ կարէ զայս առնել , քանզի արգանդի
նման է ․ և որոշել ժամանակաց ․ և հրամայեալ է 'ի
հնազանդութիւն կալ ․ * զի որպ մանուկ ոչ կարէ ծնա- 49
նել ․ և ոչ յորժամ պառաւ է՝ կարէ ծնանել ․ նոյնպէս
և ոչ երկիր յառաջ քան զժամանակն կարէ առնել ։ * Ե- 50
ւս պատասխանի և ասեմ ցնա ․ որովհետև զաւ ճանապարհս ա-
ռաջի քո , հարցից քեզ բան մի և ես ․ զի եթէ արգա-
նդ արգանդ է երկիր և 'ի նմանէ եմք ․ յայնժամ մա-
նուկ էր եթէ ծեր ։ * Եւ ասէ ցիս ․ հարց զծնօղն , * և 51
ասա եթէ ընդէր զորս ծնաւ ոչ են նմանք առաջնոցն ․ 52
այլ նուազք են հասակաւ և ակարք զօրութ ․ * և ա- 53
սասցէ ցքեզ արգանդն ․ թէ այլ զօրութիւն էր որ 'ի ման-
կութեան ծնանէի , և այլ որ 'ի ծերութեան ․ * Խորհեցիր 54
և դու թէ ակարք էք դուք քան զառաջինսն ․ * և որ 55
յետ ձեր լինելոց են քան զձեզ ․ իբրև թէ 'ի ծերու-
թեան իցէ երկիր , և անցեալ է մանկութիւն իւր ։ Եւ տու
պատասխանի և ասեմ զհրեշտակն ․ խնդրեմ 'ի քէն տէր ․ մի
դարձուցանէր զերեսս քո յինէն ․ որ հարցանեմ զքեզ
վասն բազմաց ․ զայս հրամայեաց ինձ ուսանել 'ի քէն տէր
որոց կամիս հարցանել ։

Գլ․ Եւ ասէ ցիս ․ հարց որում յանկանցեալ է անձն քո ․ և 1
Է․ ես պատմեցից քեզ՝ զոր պարտ է քեզ գիտել ։ Եւ ա-
սեմ ես ․ աղաչեմ զքեզ , լուր ինձ երկայնմտութ , հարցն
մեր երկայնմտութեան հաւատացին ․ քանզի յայտնի ցու-
ցանէր զնշան նշ ․ ենովքայ , նոյի , աբրահամու , իսահա-
կայ , յակոբայ , մովսէսի , ահարոնի , և այլ արդարոցն նշ ․ և
զետ ասցս ամցն ունէր ժողովուրդն զդէր օրինացն ․ և
'ի նմա ուսուցանէին առնել զկամս բարձրելոյն ։ Իսկ
այժմ ոչ բարձրեալն յայտնի խօսի , և ոչ ... փոփոխեցան

ա-

Digitized by Google

տատոն · և կատակարանքն այրեցան · մրրկէս այս անխրատ·
ժողովս զկամս բարձրելոյն գիտասցէ ։ Եւ պատասխանի և
տուէ ցիս · բարձրեալն եկեսցէ և տրասցէ և ուսուս-
ցէ · բայց ժողովուրդս այս խստապարանոց է, և ան-
Թլփատ սրտիւ · և մինչև ցվախճան Թերահաւատք · զի
եկեսցէ 'ի վր նոցա չար ։ Եւ ասացի ցնա · մեզ եկեսցէ
բարձրեալն · և կամ յերբ լիցի գալուստ նր ։ Եւ ա-
սէ · նախ յառաջ եկեսցէ, յետ սակաւ ժամանակի 'ի
կերպարանս որդւոյ մարդոյ · և ուսուսցէ զծածկեալսն,
և անարգեսցեն զնա · և ուրասցեն, և տրասցեն իւր-
եանց չար, և յետ այնորիկ բազմասցին անօրէնութիւնք ·
և մոլորեցուսցէ զնա հոգին մոլորութեն՝ հարթել ըզ-
կերպիւս բարկութ, և առնել նշանս, որպ եթէ և զամենա
'ի սուրբն մոլորեցուցանել · և յետ այնորիկ բարձրեալն
եկեսցէ 'ի տեսիլ փառաց, և գազազեցուսցէ զհոգին
մոլորութեն, և Թագաւորեսցէ նա · և հատուսցէ ըստ
սրբութեն, և ամբարշտաց զանօրէնութեն ։ և յայնժամ
տմ անօրէն ազգ ժողովրդեանն կործեսցին, և ոչինչ գ-
գուստ լիցի նց, քանզի ուրացան 'ի նմանէ ։ Ահա պատ-
մեցի քեզ զխորհուրդս տմ · եղիցի քեզ իբրև զինեք ·
մի այնորիկ ահա պատուիրեմ քեզ ունել քեզ 'ի միտ
մինչև 'ի լինել ժամուցն · քզի պատրաստեաց բարձրեալն ·
և յառաջ քան զլինել բնութեն երկրի · և յառաջ քան
զկշռել զելս աշխարհիս այսորիկ, և յառաջ քան զբազ-
մութեն ազգաց, և յառաջ քան զգոչել ձայնի որոտմանց ·
2 * և յառաջ քան զլուսաւորականն զկարգս աստեղաց,
3 և յառաջ քան զհաստատել զյատակս դրախտին · * և
յառաջ քան զերևել գեղեցկութեն նր · և յառաջ քան
զօրանալ սաստկութեն շարժմանցն նր · և յառաջ քան
4 զգումարել զանԹիւ զգունդս հրեշտակաց · * և յառաջ
քան զպարպարեալ հաստատութե երկնից · և յառաջ քան
5 զառնել զհիմն երկրի զհաստատութե ցամաքի · * և յա-
ռաջ քան զմտաւածել զաշխարհս տմ · և յառաջ քան
զկնքել զվարձս հաստուցման, որք զճշմարտութի հաւա-
11 տոցն պահեցին ։ * Եւ տաս պատասխանի և ասեմ · որովհետև
12 տե գտի շնորհս առաջի քո, * ցոյց ինձ զնշանն որ լի-
13 նելոցն է 'ի վախճան ժամանակաց ։ * Եւ ասէ ցիս · ո-
րովհետև խուզես և քննես զճանապարհս բարձրելոյն ·
17 տուր կաց 'ի վր ոտից քոց ։ * և յարեայ կացի · և ասէ
13 ցիս · * եթէ լուիցես զձայն գոչման, * և եթէ շար-
14 ժեսցի տեղին յորում դուն կայցես · * մի երկնչիցիս,
15 զի 'ի գլուխ ելանելոց է առ 'ի նմանէն բանն · * դողաս-
16 ցէ երկիր, և շարժիցէ առ 'ի խօսելն ը քեզ ։ Եւ յետ
խօսելոյն ինձ զայս՝ ահա փառքն տն լուսաւորեցին ըզ-
17 տեղին յորում կայի, * և անդէն ձայն եղև խօսելոյ՝
և բարբառ նր՝ իբրև զձայն ամբոխի յոյժ · կամ որպ ըզ-

Digitized by Google

[illegible] հասանելոց քաղաքաց [illegible] ի մէջ ըն-
թանալցէ ։ Եւ ասաց ցիս. * Ահաւասիկ եկեսցեն ա- 18
ւուրք յորում կամեցայց այց առնել բնակչաց երկրի.
* [illegible] զանիրաւութիւն ամբարշտաց, և զանօրէնութիւն ա- 19
նօրինաց. և զուարացուցանել [illegible]. և որով [illegible]
[illegible] [illegible] իմ. և յորժամ լցցին
[illegible] [illegible] [illegible]. * Եւ յորժամ կամեցայց [illegible] 20
[illegible] [illegible] այսր [illegible] մերոց, այս նշան
եղիցի [illegible]. [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] անօրէնութիւն, և [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]
[illegible]. և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
և [illegible] [illegible] [illegible]։ [illegible]
[illegible] եղիցին ՚ի տեղիս տեղիս [illegible] և շարժմունք
և [illegible]. և եղիցի նշան յերկնից. հուր [illegible]
յօգս երևեսցի. և յերկիր եղիցին նշանք բազումք ՚ի
տեղիս տեղիս. * Եւ մանկունք [illegible] [illegible]. և 21
որ յղիքն են, [illegible] ծնցին և կեցցեն և [illegible].
* Եւ յանկարծակի ՚ի տեղիս [illegible] [illegible] [illegible] 22
[illegible] [illegible] [illegible]. * Եւ յարիցեն քաղաքք ՚ի մի [illegible] 24
[illegible], որպէս ՚ի մի օրինակ, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]. և եկեսցէ յայտնի [illegible]
[illegible], [illegible] եկեսցէ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] և զօրութիւն, և [illegible] [illegible]
[illegible], և [illegible]. և որք [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible], և յետ այնր նշանացն եղիցի այս ՚ի [illegible]
քաղաքս և ՚ի գիւղս և ՚ի գաւառս, և [illegible]
[illegible]. և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] մինչև ՚ի ժա-
մանակս երիս ։ * Եւ յետ [illegible] նշանացս այսո- 25
ցիկ ՚ի մի երկրի, [illegible] [illegible], և յայնժամ երևես-
ցի [illegible] իմ, * և [illegible] [illegible] ՚ի բար- 26
ձունս [illegible] [illegible] իմ. և [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] իմ, եկեսցէ և [illegible] և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ։ յայնժամ դարձցին [illegible] [illegible]
[illegible] աշխարհիս այսորիկ յայլ բարիս. * [illegible] և 27
[illegible] չարն, և անցցէ [illegible]. և [illegible] լցցի [illegible]
[illegible]. * [illegible] հաւատք, յայտնեսցի 28
[illegible] որ կայր [illegible] մինչև ցայժմ, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. կորիցէ սուտն, և երևեսցի [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. և [illegible]
եկեսցէ հասցէ կատարած աշխարհիս ։ * [illegible] ա- 29
սաց ցիս՝ [illegible] [illegible] [illegible] երևեցան [illegible]
[illegible], և [illegible] յորում կայի [illegible] [illegible] [illegible].
և

և սկսայ խռովել, և ոչ կարէի հանդուրժել փառացն. և ըմբռնեաց զիս երկիւղ. եկն հրեշտակն և զօրացոյց զիս: * և ասաց ցիս, մի երկնչիր և մի զարհուրիր. երանի է քեզ՝ զի գտեր շնորհս 'ի հզօրէն. * գիտացի զուղղութիւն սրտի քո, և զսրբութիւն անձին քո, զոր ունէիր 'ի մանկութենէ քումմէ. * և դու այնորիկ արժանի եղեր բարբառոյն իմ, և խորհրդոյն ընդերկար ժամանակաց. * պահեա դու այլ ևս աւուրս եւթն, և յայտնեսցէ քեզ աւելի ևս քան զայս: * Եւ եղև յետ այսորիկ և պահեցի զեւթն օր. * և դարձեալ սիրտ իմ խռովէր՝ և սկսայ ասել առաջի բարձրելոյն. * և ասացի. Տէր Տէր իմ, դու արարեր զերկինս և զերկիր և զամ որ 'ի նմա. * դու հրամայեցեր ծագել լուսոյ, որոշեցեր 'ի խաւարէ, և կոչեցեր զնա տիւ, և որ խաւարէրն * ի բազմութենէ ջուրցն յերկրի՝ դու բաժանեցեր և որոշեցեր զերկիր ուրոյն մեկուսի. մասն մի ջրոյն յանդունդս 'ի ներքինսն որոշեցեր՝ հաստատեալ զերկիր 'ի վերայ նորա. և մասն մի 'ի վերոյ քան զերկինս կացուցեր, որոյ 'ի ներքոյ նմանութեն ձեղուան ձգեցեր, սահմանեցեր զհաստատութիւն. և որ մնացեալն էր ժողովս ջուրց, աւազով պարսպեցեր և արգելեր. քանզի յառաջ էին խառնակ ի միմեանս, յորոյ վերայ հոգին շրջէր, և խաւար ունէր այնչափ. և չև ևս էր երկեր, քանզի բարբառ մարդոյ չև ևս էր. հրամայեցեր մատուցանել ճառագայթից լուսոյ, որով երևեսցին գործք քո զարմանալիք: * Իսկ յերկրորդումն աւուր զհաստատութիւն երկնից անջրպետեցեր, և բարձրացուցեր 'ի արձունս. և հրամայեցեր ջրոցն ներքնոց՝ մասին միոյ անջրպետել 'ի միմեանց. զի մասն մի նորա 'ի վեր ամբարձեսցի, և մասն մի նորա 'ի խոնարհ մնասցէ: * Եւ դարձեալ յերրորդում աւուրն որ մնայ. զերկիր հաստատեցեր՝ բղխել 'ի նմանէ զբանջար սերմանեաց և բղղխելս խոտոց, և զտունկ ծառոց պտղաբերս. * և բղխեաց զազգի ազգի բազմութիւն՝ զսերմանիս 'ի կեակուր զօրութեց. և զխոտս անոյշ 'ի քաղցրութենէ քմաց. զպտուղս ծառոց յանոյշ ճաշակս: * Եւ 'ի չորրորդում աւուրն հրամայեցեր արեգական լինել, լուսաւորել, և սնուցանել զաճումն և զբղխումն երկրի. նոյնպէս և զլուսին լուսաւորել զխաւար գիշերոյ, և մեկնել զփոփոխմունս ժամուց և զընթացս ժամանակաց: Իսկ 'ի հինգերորդումն աւուր ասացեր երկրի բղխել զեռունս կայտառ շունչ կենդանի, և թռչունս ազգի ազգիս: և եղև բազմութիւն կերպարանաց կարգել գեղեցիկ գունովք, և ազգի ազգի տեսլեամբք առ ընտրութեն. * սոյնպէս և ծով բղխեաց բազմութիւն ձկանց. մեծամեծս 'ի նմին 'ի վայելել կերակրով յագման. և

զմա

Digitized by Google

զհանդերձեալն առ 'ի յանձանս : * Եւ զարմանալ 'ի վերայ 53
բարգաւաճ առաւելն բանիւ հրամանաւ քով բղխեաց եր-
կիր զերբերդանիս, զաղղանս և զԹռչունս : * և յետ այդ 54
զմեծն ռեհրուանականն ձեռօք ստեղծեր զմարդն, և 'ի նմանէ
քաղաքի անկեցեր զդրախտն, և եդիր զնա 'ի նմա բնա·
և ուր ոք որդւոյ խոյրոմ զնամ ինչ առաջին արարեր նմա
'ի վայելել, և 'ի քաղցրուԹե և 'ի փափկանս այնպես
նամ կերպարանօք զարդարեցեր զդրախտն, իբրև ժա-
ռանգորդի 'ի ձեռս եւսուր զոր 'ի հողոյն ստեղծեր, և
ճոխ կենդանացուցեր· և 'ի կողից նր զկին նր ստեղ-
ծեր ընկեր Է նմա· և խոստանց յարդարանաւ ողջի
մարդկան, զարդարեցեր զնա կամօք աղատուԹ, և յա-
ժարուԹե, իշխան և Թագաւոր 'ի վր ամ որ 'ի քեն
եղեալ էին 'ի վր երկրի կացուցեր զնա· այլ և յերկրա
ւոր սպասաւորէն ոչ արարեր զնա կարօտ, և իբրև ըղ-
ձկրս պատուոյ և ընտրուԹ եւսուր նմա պատուեցական·
զոր ընկէց 'ի ձեռաց՝ և եղ 'ի դրախտէն փափկուԹե,
օտարացաւ յանապականուԹենէն, և արժանի եղև աշ-
խատուԹե, և սպառնացեալ հրամանացն 'ի ձեռն մա-
հու մահանեցաւ· հող էր և 'ի հող դարձաւ, և 'ի նմանէ
ամէն մեք մարդիկ սերմանեցաք : * Զայս ամ առաջի 55
առաջին քո, * զի առացեր զհեԹանոսաց Թէ չէին ինչ և 56
յոչինչ համարեցան· և նմանեալ են փշրեալ աղտեղոյ՝
և չԹոց անձրևաց յանօգուտ· * զիմարդ իշխեն հեԹա- 57
նոսք ժողովրդեան քում ընտրելոյ, և զծառայի քո ա-
բահամու կոխել զգաւառ * և զժողովուրդ քո զոր ընտ- 58
րեցեր· և կոչեցեր ընտրեալ զոր անուանեցեր սեփհա-
կան· որում խոստացար տալ 'ի վիճակ ժառանգուԹ
զերկիրն բարեաց և զաւետեաց, և մատնեցեր 'ի ձեռս
անպիտան հեԹանոսաց զժողովուրդն և զերկիրն խոստա-
մանց : * Զի եԹէ ժողովրդեան քում խոստացար տալ, 59
զիմարդ հեԹանոսք որ ոչ ընկալան զօրէնս, առնեն զնա
'ի վիճակ ժառանգուԹե· և մեք 'ի պանդխտուԹ զկեր
վարեալք հնազանդիմք Է նոցօք, և իշխեն 'ի վր մեր :
Գլ. Եւ եղև իբրև կատարեցի զբանս զայսոսիկ, առաքեցաւ 1
Է. առ իս հրեշտակն այն որ յառաջն խօսեցաւ Է իս, * և 2
ասէ ցիս· Եզրա՛ արի և լո՛ւր զոր խօսելոց եմ Է քեզ:
* յարեայ և կացի և ասեմ, խօսեաց: Եւ ասէ ցիս· 3
ծով եԹէ կայցէ յընդարձակի անդունդ· * և մուտն իւր 4
իցէ 'ի նեղ, զի եղիցի նա նեղ գետոյ նման· * եԹէ 5
ոք կամիցի մտանել 'ի ծովն և տիրել 'ի վր նր, արդ
քէն եԹէ ոչ նախ Է նեղն անցանիցէ՝ զիմարդ կարասա-
ցէ մտանել 'ի լայնուԹ նր· * և կամ դարձեալ յասան 6
քաղաք մի զարդարեալ, և գեղեցկացուցեալ ամ բա-
րեօք· * և մուտ նր իցէ 'ի նեղ, և նուրբ, և գահաւ- 7
ւանդակ· իբրու Թէ յաջմէ կողման իցէ հուր, և 'ի

խ ձախն

Digitized by Google

ձախմէ ջուր խոր յոյժ, * և Ճանապարհ մի միայն ընդ
մէջն անցանիցէ հրոյն և ջրոյն. մի ինչ այլում ամենե-
ցունց ամեն, բայց միայն շաւիղ առին մարդոյ. * Եթէ
ոչ որ կամիցի զնա ժառանգել, անցանիցէ նախ ընդ
մէջն. ոչ կարէ ըմբռնել զժառանգութիւն: * Ես ևս
ասացի, թէ օգտակար է: Ես պատմեմ և ասէ ցիս. ը
մին օրինակի ասացի քեզ մասն ժառանգութեան. * զի մի
մարդկան արար ած պատուիրանս զայս և ելից զնա ամ
արուք, և ես 'նո օրէնս. զի որով վարեսցին և թա-
գաւորեսցեն թագաւորութեան բարի և գթած և ամբիծ.
ակ նոքա ոչ պահեցին, այլ մերժեցին զնա. և բարձրեալն
դ 'ի մանէ մերժել զնա, որ ապստամբ եղեն 'ի նմանէ.
մի այսորիկ մաւր աշխարհիս այսորիկ խոտ են և
ժուարին և լի տառապանօք. * զի թէ նախ մտցեն
նեղ և ընդ նուրբ շաւիղ աշխարհիս այսորիկ. * և
ետալ զոր չերկայնմտեցեն, ոչ ընկալցին զպատրաստեալ
մ բարիսն որ յառաջ քան զաշխարհս էր: * Բայց դու
շփոթիր զի մահկանացու ես. * և մի խռովիր զի ա-
ականելոց ես, այլ հայեաց առ մտաւորն, և դիր 'ի
ո քում որ առ յապայն լինելոց իցէ: * Ես ևս ա-
ացի. ապա ուրեմն արդարք ժառանգեսցեն զբարիս. և
այնորիկ բարեացն համբերեսցեն մտանել ը նեղ և ընդ
ուրբ Ճանապարհն. * իսկ որ ամբարիշտ են և որք ուխ
եալս իւրեանց ոչ անցուցանեն, և զփորձ նեղութե
գիտէին, 'ի մշտնջենաւոր բարութեանց հեռացան:
Ես ասէ ցիս, և ես քեզ ասեմ, եթէ ոչ ես դու լաւա-
գոյն զբարձրեալն, և ոչ քաջ քան զած, և ոչ մար-
դասէր քան զնա: * կորիցեն ամենեքեան որ անցանեն
յապստամբութիւն, քան թէ արհամարհեսցեն օրէնքն
ած: * պատուիրելով պատուիրեաց ած մարդկան թէ
ինչ արասցեն և կեցցեն, եթէ զի՞նչ պահեսցեն և մի
անցեալցին: * իսկ նոքա յամէ հրաժարեցին. և 'ի մի
որ ածն ասացին թէ ոչ բարձրեալն է, և ոչ հաստա-
տեն բարեաց և չարեաց գործոց. զճանապարհս իւր-
եանց խոտորեցին. * և զօրէնս նո մերժեցին. և ըզ-
խոստմունս նո անարգեցին, և ուրացան զուխտ նո, և 'ի
նոնց որոց նո թերահաւատեցին, և զընտրեալս նո
համարհեցին, * և մի այսորիկ լռեր դու եզր. ունայ-
նութեն ունայնից ելլութեն լինոց. * ահա եկեսցէ ժա-
մանակ յորում եղիցի նշանն որ յառաջն ասացաւ քեզ.
յանեսցի քաղաքն որ այժմ ոչ երեւի, և ամ ծնունդ
մի երկրի ասպեսցի. * և ամ որ գտցի անբիծ ան-
զփառս բարձրելոյն * յայնժամ երեւեսցի օծեալն
յայտնի մարդկան, և ուրախ արասցէ զմնացեալսն
հաւատս և 'ի համբերութեն, * և ամէն կանգնես-
ոչ թագաւորն են յերկրի ձայնիւ ամն. * և կայցեն

Digitized by Google

առաջի հզօր դատաւորին, և եկեսցեն հասցեն կատարածք
որ ոչ երևին. * և անցցէ ապականութիւն և փարատես_ 34
ցէ ողորմութիւն, և պարապեսցեն գթութիւնք, և խափա_
նեսցին դրունք ապաշխարութեան, յինքն ամփոփեա_
ցի երկայնմտութիւն, և հաւատք ցուցցեն զպտուղ իւր_
եանց: * Եւ յետ գործոց վարձքն երևեսցին և արդարութիւն 35
ծաղկեսցէ. և յայնժամ երևեսցի տեղի հանգստեան
սրբոց, և Ճշմարիտ դրախտն փափկութեան, և գեհեն յան_
դիման սոցին բոցք հրոյ և տանջանք յաւիտենից, և
որդն անմահ, զոր պատրաստեալն է ամբարշտաց և ա_
նօրինաց: և յայնժամ ասիցէ բարձրեալն ցժողովուրդս.
տեսէք զտեղին հանգստեան ձերոյ զոր պատրաստեալն
էր ձեզ ի սկզբանէ արարածոց՝ մինչև յաւիտեան. և հան_
գերուք, և խայտացէք իբրև զորթս արձակեալ ՚ի կապ_
պոյ: Եւ ասասցէ ցամբարիշտն և ցանօրէնսն. տեսա_
ջիք և իմացջիք զիս որում ոչն ծառայեցէք, և կամ
յորմէ ուրացայքն. և կամ զոր օրէնս արհամարհեցէք.
հայեցարուք որ առաջի կայ ձեզ պատրաստեալ արդա_
րոցն փափկութիւն, և ձեզ ամբարշտաց հուրն և տան_
ջանք յաւիտենից: Եւ եղիցի օրն դատաստանին այսպի_
սի, ոչ արեգակն կայցէ լուսատու. և ոչ լուսին, և
ոչ աստեղք պայծառացեալ, և ոչ ամպք հովանաւորք,
և ոչ որոտումն նշանաւոր ժամանակաց, և ոչ հողմ զո_
վացիկ, և ջուր ՚ի ծարաւ հանգստեան, և ոչ հողմ քաղց_
րախառն. և ոչ երեկոյ ՚ի հանգիստ վաստակոց, և ոչ գի_
շեր ՚ի դադարել աշխատութեանց, և ոչ աջողութիւն գոր_
ծոց ՚ի յօժարութի. և ոչ հասարակօր ՚ի ճաշակումն կե_
րակրոց. ոչ ձմեռն ՚ի գործ երկրի պատրաստութե. ոչ
՚ի գարուն ՚ի ծնունդ երկրի պտղաբերութե. ոչ յամառն
տօթ, և ոչ աշուն ՚ի խնամ աճել պտղոյ (հասնոյ). ոչ
կարկուտ ՚ի բռնութիւն օդոց, և ոչ անձրև յաճախումն ծա_
ռոց, ոչ ցօղ ՚ի մխիթարութի անկոց, և ոչ առաւօտ որ
նշանակէ զլոյս առընթեռն, և ոչ ղամբար գիշերոյ խա_
ւարի յայտնիչ, բայց միայն պայծառ փառաց արդարոցն
ուրախութի: Իսկ ամբարշտացն հուրն անշէջ, և աղջա_
մուղջ յաւիտենից, և տանջանք մշտնջենաւորք, այս է
դատաստանն: Եւ ասէ պատասխանի՝ յոգւոց հանեալ և ա_
սեմ. երանի է նց որ սակաւ ժամանակս համբերեցին
վս բարձրութե փառացն, և եղուկ մեզ՝ որ առ սակաւ
ժամանակս արարաք զկամս մարմնոյ մերոյ, և ՚ի տան_
ջանս յաւիտենից մտանեմք, և յանշէջ հուրն տանջիցիմք հա_
նապազ. լաւ էր թէ չէաք իսկ ծնեալ: Ով ՚ի մարդկե_
ղէն կենդանեացս ոչ մեղաւ. և կամ ով ՚ի ծնելոցն ոչ
անց զհրամանաւ նր. ում տեսանեմս՝ սակաւուց է այն
աշխարհ յուրախութի. և բազմաց ՚ի տանջանս, զի ա_
մենեքեան առ հասարակ անօրէնութիւնք թաթաւեալ եմք.

գնա_

Digitized by Google

փնացաք զճանապարհս կորըստեան և զշաւիղս մահու ,
և հեռացաք 'ի ճշմարտութենէ կենացն ։ Եւս պատասխանի
և ասէ ցիս ․ դու ասացեր թէ սակաւք են արդարքն ,
և բազմք են ամբարիշտք ․ և արդ լո՛ւր առ այս ․ ակունս
պատուականս թէ ունիցիս՝ առաւելն զժամ ինչ ընդ նց
արժանաւորութենն պատրաստեսցես զնիւթն , միթէ որ
անարժանն իցէ՝ նց նման համարեսցիս , և կամ նմանն
կապարոյ , և կամ խեցւոյ , և կամ այլ իմիք նման ։ Եւ
ասացի ոչ ։ և ասէ ցիս ․ ասա՛ դու ցերկիր ․ ընդէ՞ր ոչ
բխեցին շատ ծնանիս , նոյնպէս և զոսկին ոչ բղխես ։
և նա պատասխանի տացէ՝ քեզ և ասիցէ ․ քանզի յաճախ է
խեցին քան զերկաթն , և երկաթն քան զկապարն , և
կապարն քան զպղինձն , և պղինձ քան զարծաթն , և
արծաթն քան զոսկին , և ոսկին քան զականս պատուա-
կանս ․ ընտրեա՛ այսուհետև , և տե՛ս թէ ո՛ր պատուա-
կան է և ցանկալի ։ և ասացի թէ ո՛վ որ ոչ գիտէ
թէ սակաւն և նուաղն է ցանկալի ։ Եւ ասէ ցիս , թէ
ոչ մարդկան թուի նուաղն՝ պատուական և ցանկա-
լի , նոյնպէս և բարձրելոյն սակաւ արդարքն պատուա-
կան են ․ և ուրախ լինի 'ի վր սակաւուցն , որ փառա-
ւորեցին զանուն նր 'ի վր երկրի , և 'ի ձեռն նց անուն
նր օրհնի և գովի ․ վն այնորիկ ծաղկեսցեն արդարքն ,
և փառաւորեսցին առաջի նր ։ Իսկ բազմամբոխն անիր-
րաւ՝ մրրկի նմանեսցէ , և պատրաստեալ է հրոյն բոր-
բոքելոյ ․ եղիցին երեւք նց յամօթ և յանարգանս ։ Եւ
զայս մինչդեռ խօսէր ը իս , ես հանի յոգւոց և խռո-
վէի , և նուաղէր յիս հոգի իմ , և ասէի ․ ո՛վ երկիր ըն-
դէ՞ր ծնար զմարդն , զի 'ի տանջանս յաւիտենից մատ-
նեսցաւ ․ վն այսորիկ սգասցէ ազգ մարդկան , և ցնծայ
գազան վայրի , և կոծեսցին ամ ծնունդք բանաւորաց ,
և ուրախ լինիցին ամ չորքոտանիք ․ յոյժ լաւ է նց քան
մեզ , զի ոչ յարութ ակն ունին , և ոչ դատաստանաց
մնան ։ մեզ զի՞նչ օգուտ է եթէ 'ի դատաստան մտա-
նեմք և 'ի տանջանս անդադարս ․ երանի՜ թէ չէր մեզ
յարութիւն , զի յաւիտենից տանջանացն ապրէաք ։ Եւ
զայս մինչդեռ զմտաւ ածէի , և ասէ ցիս ․ իսկզբանէ
արարածոց յառաջ քան զմարդն լինելոյ 'ի վր երեսաց
երկրի , յառաջագէտն բարձրեալ յառաջագոյն պատ-
րաստեաց զանզի փափկութեն , և զտանջանաց ․ իմաց
այսուհետև զի ունէին օրէնս որով կայէին ապրել՝
և ոչ պահեցին , այլ արհամարհեցին ․ զի՞նչ պատասխանի
ունիցին առ յաւուրն վախճանի ։ զի այնչափ ժամա-
նակս երկայնամտեաց բարձրեալն ․ և նք արհամար-
հեցին կորուսին զանձինս իւրեանց ։ Եւ պատասխանի
և ասեմ ցհրեշտակն ․ խնդրեմ 'ի քէն տր՝ ասա՛ ինձ ,
եթէ յետ մահու յորժամ պահանջի 'ի մէնջ զիւրաքան-

Digitized by Google

չիւր զոգիս մեր ․ երթայցեմք 'ի տեղի տանջանաց ․ Ե-
թէ յանդգնութեան լինիցիմք մինչև ցօր դատաստանին ․
եթէ յայսմ հետէ մտանիցեմք 'ի տանջանս։ Եւ պատասխանի
և ասէ ․ տասցես և զայս քեզ ․ դու մի հաշուեր զքեզ
ընդ մահապարտսն ․ զի քեզ և նմանողաց քոց պատրաս-
տեալ է գանձն լի բարեօք , որոյ չյայտնեցին քեզ ․ մին-
չև 'ի վախճան ժամանակաց ։ Լուր այսուհետև վասն ա-
րոց հարցերդ , այսպէս է բանն ․ զի յորժամ հրաման
մահու ելանէ յաստուծոյ քան զմարդոյն ոգիս հանելոյ , ան-
դէն վաղվաղակի բաժանի շունչն 'ի մարմնոյն , և եր-
թայ 'ի տեղի որոշմանն իւրոյ ․ և եթէ իցէ լի գործովք
բարեօք , և պահեալ զպատուիրանս բարձրելոյն ․ և յո-
րում ժամանակի եր յապականականն 'ի ֆինական մար-
մնոյն բնութեան , ծառայեաց ամբծութ 'ի հաստատու-
թեամ ժամու վշտաց ․ նա ցնծայ և ուրախ լինի 'ի հան-
գըստեանն յեւթնեկեան ճանապարհին։ Առաջին ճա-
նապարհն՝ որ բզմ աշխատութ ծզնեցաւ առ նմ մեզս։
Երկրորդ ճանապարհն՝ տեսեալ զպատրաստականն ըղ-
մեղացն զտանջանսն։ Երրորդ ճանապարհն՝ վկայութեն
զոր վկայէ նմ ած , եթէ մեծ հաւատովք պահեաց զօ-
տուեալ նմա օրէնքն։ Չորրորդ ճանապարհն՝ յորում
յայտնեն նմա պատրաստեալ բարիքն , եթէ որք ը հրեշ-
տակս 'ի բաղում խաղաղութեան պատուաստեալ պահի։
Հինգերորդ ճանանապարհն՝ փառաւորեալ է ուրա-
խութ , զի մերկացաւ զապականութիւն ․ և այնուհետև
ը հրեշտակս հաշուի ժառանգել զանվախճան լոյսն։
Վեցերորդ ճանապարհն՝ յորում ցուցանի թէ որք ե-
րեսք իւր լուսաւորին իբրև զարեգակն , և ոչ այնու-
հետև ապականութ մթանան։ Եօթներորդ ճանապար-
հըն՝ որ 'ի վեր է քան զամ ճանապարհս , յորում պար-
ծի վստահութ և համարձակութ , ոչ տմռչելով և կամ
պատկառելով , այլ ցնծալով փութայ տեսանել զերեսս
այն ․ որք ծառայեաց ամբծութ 'ի կենդանութեան , որով
և փառաւորելոցն է ․ և ընդունելոց է զվարձս հատուց-
մանն։ այս են ճանապարհք հոգւոցն արդարոցն։ Իսկ
ամբարշտացն հոգիք , և որք ոչն պահեցին զպատուի-
րանն բարձրելոյն , և արհամարհեցին զօրէնս նր , և
զարշեցան 'ի ծառայից նր․ նք ոչ մտցեն յաւիտեան 'ի
տեղի հանգստեան ․ այլ վաղվաղակի որոշեալ հոգիքն
'ի մարմնոյն տրտմութ և վշտօք ընդ եւթն ճանապարհս
մտցեն 'ի տանջանսն յաւիտենից։ Առաջին ճանապարհն՝
զի թողին զօրէնս և փոխեցին զհրամանս բարձրելոյն։
Երկրորդ ճանապարհն , զի ոչ կամեցան դառնալ և ա-
պաշխարել մինչդեռ յայսմ աշխարհի էին։ Երրորդ ճա-
նապարհն՝ յորում նեղին տեսանելով զարդարսն 'ի
հանգիստն , և զինւրեանց տանջանսն։ Չորրորդ ճանա-
պարհ

պարգեւն՝ որ կայ և մնայ 'ի վախճան ժամանակաց 'ի մշ-
տընջենաւոր հուրն: Հինգերորդ ճանապարհն՝ յորում
տեսանեն զայլոց հանգիստ հաճոյ բարձրելոյն, և պաշ-
պանեալ 'ի հրեշտակաց սպասաւորութե և յանդորրու-
թե յոյժ: Վեցերորդ ճանապարհն՝ որ տեսանեն յայնմ
հետէ զպատրաստեալ արքայութիւն նոցա՝ և զիւրեանց
անձանցն ամենեւին զկորուսանն: Եւթներորդ ճանապար-
հըն՝ որ է քան զամ ճանապարհս 'ի վեր, յորում հա-
լին և մաշին ամօթով և անարգանօք, և պաշարեալ են
իմաստութ և երկեղիւ. իբրև տեսանեն զճանապարհս
բարձրելոյն որոյ առաջի մեղան կենդանիքն 'ի մարմնի,
և առաջի արդարոցն տանջելոց են: Ետու պատասխանի և
ասեմ. տացի՞ ժամանակ հոգւոց առ 'ի տեսանել թէ
ո՞ր տանջիցին յետ հրաժարելոյ նց 'ի մարմնոյ անտի:
Եւ ասէ ցիս. տացի ժամանակ, ոչ անդորրութե՝ այլ
տանջանաց. զի 'ի տեղիս խոշտանգանաց արգելեալ են
մեղաւորաց ոգիք, և պահին 'ի տանջանս ահաւոր հրեշ-
տակաց մինչև յօրն յանդիմանութե և դատաստանաց
և հատուցման բարւոյ և չարի: Ասացի. խնդրեմ 'ի
քէն՝ ներեա ինձ և զայս հարցանել. և արդ՝ յաւուրն
դատաստանի կարիցեն արդարքն հրաժարեցուցանել
զամբարիշտն, և կմ տանել յաղաչանս վն նց, ոմ հարք
վն որդւոց, և կամ որդիք վն հարց. և կամ եղբարք
վն եղբարց, կամ ազգ վն ազգի, և կամ սիրելիք վն
սիրելեաց: Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. մի՛ ոք խաբեսցի
յայսմ. զի յաւուրն դատաստանի անաչառութե լինի,
և ամ ճշմարտութե կնքեսցի. զի զոր օրինակ ոչ ոք զոր
առաքեսցէ զոմն 'ի մեռանել ընդ նր, կամ 'ի քուն կալ,
կամ հիւանդանալ, կամ յուտել, և կամ յըմպել, նոյն-
պէս և ոչ այն ժամ ոք կարասցէ վն ուրուք պաղատել.
և կամ զոք հրաժարեցուցանել 'ի տանջանաց. իւրաքան-
36 չիւր իւրեանց գործքն բարեխօսեն: *Ետու պատասխանի
և ասեմ. զիարդ գտանեմք, զի եթէ աբրահամ աղաչ-
եաց զած վն սոդոմայ և վն տան նր, և մովսէս վասն
38 հարցն մերոց. որ մեռան յաւուրս նր, *և դաւիթ վն
հարուածոց ժողովրդեանն, և սողոմոն վն սրբութե,
39 *և եղիա վն գալոյ անձրեւին, և եղիսէ վն կենաց մե-
40 ռելոյն, *և եզեկիա վն ժողովրդեանն յաւուրս սե-
նեքերիմայ, և վն իւրոյ առողջութե, և այլք վն այ-
41 լոց, *զի թէ յորժամ ապականութի զարգանայր և ա-
նիրաւութի աճէր, խնդրեցին արդարքն վն ամբարշ-
տացն յայ, և ընկալան. ընդէ՞ր յայնժամ այս ոչ լինի:
42 *Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. յայսմ աշխարհի եթէ խընդ-
րեսցեն արդարք՝ առցեն. քանզի յօգուտ է նց աղաչ-
43 աւորութե վն որոյ բարեխօսեն. *զի յաշխարհս այս
կատարածն է, և ոչ փառաց: Իսկ յայնմ աշխարհի՝ կե-

Digitized by Google

նաց․ յորում անցանէ կարգ ապաշխարութեան, * և վախ- 44
ճանեալ է ապականութիւն, և լուծեալ է աղքատութիւն,
և խափանեալ են հաւատք, և զարգանայ արդարութիւն,
և ծագէ ճշմարտութիւն, * ոչ ոք կարէ ողորմել, որ վն 45
իւրոց յանցանաց գործոցն է 'ի տանջանս և 'ի դատաս-
տանի։ * Եւ ասացի ցնա․ ոչ իսկզբանէ իսկ ասացի 46
զայս, եթէ լաւ էր՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ 'ի վ̃ր երկրի,
քան թէ վաղվաղակի կորուսեալ․ * զի՞նչ օգուտ իցէ 47
մարդոյն, եթէ հասեալ իցէ 'ի բազում ժամանակս, և
կեանքն տրտմութ̃ լցեն, և յետ մեռանելոյն՝ ակնունի-
ցի տանջանաց․ * մեզ զի՞նչ օգուտ իցէ մեղաւորաց, 49
եթէ խոստացեալ իցէ յարութիւն յետ մահու․ և մեք
արժանի մահու գործս գործեցաք․ * զի՞նչ օգուտ ի- 50
ցէ մեզ, եթէ արդարոցն պատրաստեալ իցեն անճառ
բարիքն, և մեզ մեղաւորացս ամօթ․ * զի՞նչ օգուտ ի- 51
ցէ մեղաւորացս, եթէ շտեմարանք բարեաց արդարոց
են, և մեք մոլորեալք եմք չարեօք․ * զի՞նչ հաղոր- 52
դութիւն իցէ մեր ը̃ յուսոյն բարեաց որ գանձեալն է
բարեաց․ մեք ը̃ դժուար ճանապարհ գնացաք․ * զի՞ 53
օգնէ մեզ, եթէ երկնաւոր դրախտն պատրաստեալ
իցէ անքծացն, որոյ պտուղն անթառամ է․ յորում կայ
փափկութիւն և ցնծութիւն անվախճան, * թէ մեք ոչ մտա- 55
նիցեմք․ * և յորժամ արդարոցն երեսք լուսաւորես- 54
ցին իբրև զարեգակն, և մեր երեսք մթասցին իբրև
զգիշեր աղջամղջին․ արդարև իսկ ոչ երբեք ածաք ըզ-
միտ 'ի կենդանութեան եթէ զի՞նչ ունիցիմք յետ մահուան
կրել։ * Ո՞վ ադամ զի՞նչ գործեցեր․ դու միայն մե- 48
ղար, և քեզ միայնոյ չեղև վիշտ, այլ առ հասարակ
ամ̃ցն որ 'ի քէն ծնան։ * Ետ պատասխանի և ասէ, աշխա- 57
տեսցին յերկրի մերժել զչարն, զի մի՛ կրեսցեն զայն
զոր ասացին․ այլ մերժելով զչարն՝ ընկալցին զբարիս։
առ մարդկանէ * ընտրել զկեանս և զմահ։ քանզի մով- 59
սէս ասաց զայս նց, * և նք ոչ հաւատացին նմա, և 60
ամ̃ցն յետ նր մարգարէից, և ած որ խօսեցաւ ը̃ նս։
* Ետու պատասխանի և ասեմ․ գիտեմ և այդպէս հաւա- 62
տամ, եթէ յողորմել ողորմած է բարձրեալն, * և 'ի 63
գթալ գթած է՝ որք դառնան առ նա․ * երկայնամիտ 64
է որք մեղանչենն․ * և պարգևիչ, քանզի յօժար է և 65
'ի շնորհել և 'ի թողուլ զյանցանսն, զի՞նչ չափ իցէ բարձ-
րելոյն․ եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք զոր արար․ և
տակաւ ոգիք միայն մի՛ կորիցեն․ * գիտեմ զի բազում- 66
ողորմ է․ * եթէ ոչ ողորմեսցի, ոչ կարէ ապրել ամ̃ 67
մարդ․ * նոյնպէս և շնորհիչ է, եթէ ոչ շնորհեսցէ և 68
թեթևացուսցէ զմեղս մեր իւրով մարդասիրութեամբ․ ոչ
կարասցէ ամ̃ մարմին ապրել։ * Դատաւոր է որ յան- 69
դիմանէ և դատէ, և յետ յանդիմանութեան չմեղադրէ․

զի

Digitized by Google

զի թէ ոչ մերժարիցէ և տանջիցէ զբազմութեան ստահա-
կութն, ոչ ոք մնասցէ յամ բաժինս է արտաքս քան զտա-
կաւն. և ուր իցէ ողորմութիւն նր զոր խոստացաւն,
կամ գթութի, կմ քաղցրութի, կամ մարդասիրութի.
ամ օգուտ իցէ այն, եթէ ոչ տառապելոյ մեղաւո-
րացն: Մինչ վս այնորիկ ստեղծ զայնչափ ոգիս՝ զի
կորուսցէ, քաւ լիցի, ոչ գիտութ լի է. չգիտիցէ թէ
զինչ գործիցէ մարդն՝ յառաջ քան զծնանելն նր. և
ամի նա գիտակ է յառաջ քան զլինելն նր:
1 Երա պատասխանի և ասէ ցիս, որ՝ի վեր է քան զքեզ Դու-
մի խօսիր զայն, և մի կերծաւորիր առաջի նր. որ Ը-
հրամայեալ է քեզ զայն խմաց: Զայս աշխարհս վասն
բազմաց արար, եւ զայն վս սակաւուց. զի թէ-
պէտ և յառաջգիտութի ան՝ի նմանէն բազում է,
այլ զինքնակամ կամսն շնորհեաց մարդկան՝ զգոր-
ծոյն գիտութի. զի գիտասցեն զոր գործեննն՝ թէ ոչ
տանջեն. ընդէր որք զնոյն մարմին ունէին, և զնոյն
ախտ շարժմանցն, և արդարոցն ոչ նմանեցին, ոչ
միայն զնոցա ճանապարհն ոչ գնացին, այլ և արհա-
մարհեցին զնոսա, և գարշեցան՝ի վարուց նց. վասն
այնորիկ բարձրեալն սակաւս պահեաց յայն յաշխարհ:
2 *Ասացից քեզ և առակ մի, և պատասխանի տուր ինձ.
թէ խնդրեցես զերկիր տալ քեզ երկիր որ բղխէ տե-
սիլս պատուականս և մեծագինս. և տացէ քեզ երկիր
որ առնէ տեսիլս ազգի ազգի, ով զպատուականն սա-
կաւ, և զանարգն կրկին. ոչ նստիցես ընտրիցես քեզ
3 զպատուականն, և զանարգն՝ի բաց ընկենուցուս: *Ի-
մացայ պատուհեան եթէ ճշմարիտ է օրինակդ. և ա-
4 սացի թէ ուղիղ է, *և սկսայ ասել Է միտս իմ. ո՛վ
անձն իմ վայելեա՛ ով և կամիս. և ցածո զմիտս եր-
5 կիր զի լուիցես, *և երթիցես ուր ոչ կամիցիս: զի
ոչ եթէ քեզ տուեալ է կամ պատրաստեալ՝ բարիքն
վայելչութե. բայց զայս միայն սակաւ ժամանակս կե-
6 նաց: *Եւ եդի՝ի մտի դարձեալ ասել բանս ինչ առա-
ջի բարձրելոյն, եթէ ով տացէ մեզ սերմանիս արդ-
եանց, յորում լինիցի մեզ պտուղ. և կամ ով բերի-
ցէ ամ տեղի ապականեալ՝ արդիւնս բարեաց գործոց՝
7 և ապրեսցէ, թէպէտ և ոչ տայցէ: *Գործ եմք ձե-
ռաց նր, և վս այնորիկ արժանի եմք ողորմութե նր,
8 *զի առա կենդանացուցանէ զմեզ. յայտ է յորոց յար-
գանդին ստեղծու հանապազ զմարդն. և տայ կենդա-
նութի և կերակուր, նոյնպէս և անտեսութե ազգի
ազգի սերմանցն գինւով և ձիթով, հրով և ջրով. ին-
նամսեայ ժամանակաւ՝ի քնուե յարգանդի մօրն ծնա-
9 նի զմանուկն, խնամաւք մատակարարէ նմա *և ըզ-
գուշութ պահէ զնա. և յորժամ հատուցանէ և տայ

'ի ժամանակի իւրում զաղայն, * զոր նա հրամայեսցէ 10
ծնանել, 'ի գիրկ [illegible] * մինչև ց ժամանակ [illegible], և 11
յետ այնորիկ վարել նման իւրում իմաստութբ, և կե-
րակրել մերովք պտղոյ իւրոյ. * և խրատէ զնա իւրովք 12
օրինակօք. և տոյ սակաւ սակաւ աճեցուցանել 'ի նմ
զիմաստութի և զգիտութի նմ չարեաց և բարեաց. և
որ չէն նոյնպէս. * և յետ այսր ամի մեռուցանէ զնա. 13
այնպէս ունի իշխանութի 'ի վե գործոց իւրոց. * եթէ 14
ապա թէ կորուսցէ զնա յայնչափ ժամանակս ստեղ-
ծեալ և ծնեալ աշխատութբ և ցաւօք և վտանգօք,
սնուցեալ, և խրատեալ գիւրին կարգօք. զինչ օգուտ
իցէ: * Եւ մինչդեռ զայս խորհէի, բացի զբերանս իմ 15
և սկսայ աղաչել զբարձրեալն՝ և ասէի. Տէր Տր, եթէ
զքո քում գործոց ողորմես, և քում արարածոց. և
օգնական լեր քում ստացուածոց, և ասելի ես քում
ժողովրդեանն. վն որոյ ես սգամս, և ժառանգութե
քում, վն որոյ ես տրտմեալ եմ. * և աղգիս Իսրլի. վն 16
որոյ ես սգամ, և զաւակի աբրահամու. վն որոյ ես
խռովեալ եմ, հայիս 'ի մեզ, և հաշուիս զմեզ. և զյան-
ցանս մեր. * զի լուայ ես զանխնայութե մեծ, զոր առ 18
յապայն լինելոց իցէ. * վն այնորիկ արարիչ ամենե- 19
[illegible] բարձրեալ՝ լուր ձայնի իմում, և ունկն դիր
բանից իմոց զոր խօսիմս առաջի քո, յաղօթս կալ ա-
ռաջի քո:

Աղօթք Մարգարէին Եզրասայ.

Տէր բնակեալդ ես յաւիտեան, որոյ աչք զամ ինչ հա-
ւասարապէս տեսանեն և քննեն, և վերնայարկք քո
յօդս: * որոյ աթոռ անճառ, և փառք անպատում. 21
զորով շուրջ կան բազմութիք զօրաց հրեշտակաց՝ երկ-
կիւղիւ պաշտեալ, * և հրամանաւ նր և բանիւ զօրքն 22
'ի հուր դարձուցանէ. * որոյ բանն անշարժ և հզօր, 23
զամ յօրինէ ըստ իւրաքանչիւր կարգի, որոյ հրամանն
սաստիկ, և կարգն ահաւոր, որոյ հայեցն ցամաքեցու-
ցանէ զանդունդս, և բանն սպառնալեաց՝ պատառէ
զլերինս. զամ զոր կամի յոչնչէ ստեղծու, և զեղեալսն
զօրութբ փոխէ. որոյ ճշմարտութին վկայէ: * Լուր ձայ- 24
նի ծառայի քո, և ունկնդիր խնդրուածոց պաղատանաց
քում, անսա բանից իմոց. * մինչդեռ կենդանիս եմ 25
խօսեցայց. * մի հայիր 'ի գլորումն. որք ունին կամս 26
պաշտել զհրամանս քո, յաղթեալ են 'ի խորհրդոց չա-
րին: այլ ողորմեաց իբրև բարերար և փրկիչ. և խոր-
հեաց և հաստատեաց իբրև զգթարմանիչ, որ զսա միայն
ես տեառնց մեղաց, այլ խնդրեմ 'ի քեն, մի հայիր յան-
ցանս ժողովրդեանն քո, այլ որք ունին ծառայեցին
քեզ ճշմարտութբ, * խնայեա, մի հաստատեցաներ ըստ 27
գործ.

Digitized by Google

գործս խուժանաց անօրինաց, այլ մի՛ այնոցիկ որք եր-
կիւղիւ պահեցին զուխտ քո՝ խնայեսցես, * և մի՛ անհեր
զմնաս մի՛ այնոցիկ՝ ոյք գնացին չարութեամբ առաջի քո.
այլ յիշեա՛ որք՝ կամօք զերկեղ քո ծանեան, * և մի՛ կա-
միր կորուսանել՝ որք զբարսն խուժանաց անասնոց նմա-
նեցուցին, այլ հայեաց գթութեամբ ՛ի ծառայս քո՝ որ ՛ի
փառս քո յուսացեալ են: * Զի մեք և որ յառաջ քան
զմեզ արժանի մահու կամաց գործեցաք, դու տէր մար-
դասէր, վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար,
* զի թէպէտ և մեք ոչ ուղղելի բարուք գործովք էաք,
և ոչինչ ըստ կամաց քոց արարաք, այլ զհետ մարմնոյ
աղծութեան գնացաք, դու գթացիր ողորմել. յայնժամ
կոչեսջիր ողորմած, * Քզի սրբովք քովք կամօք զոր-
ծեցին սրբութեամբ, ոչ են կարօտ ողորմութեան. զի խուժանաց
գործոց ունին զվարձս հատուցմանն. * Զինչ ունէք մեք
մարդիկ, զի բարկացիս մեզ ստուգութեամբ: * ոչ ոք է
՛ի վերայ երկրի ծնեալ՝ որ ոչ մեղաւ. * յայսմ ծանիցի քո
գթութիւնդ, յորժամ ողորմեսցիս և ներեսցես մեզ. և
թողցես զամբարշտութիւնս մեր, որք ոչ ունին զհետ
բարեաց գործոց: * Եւ պատասխանի ինձ տէր, և ա-
սէ ցիս, եթէ դառնալով դարձցին առ իս մեղաւորք
յամենայն սրտէ խուժանաց. * ոչ խորհեցայց ըստ առաջին մե-
ղաց նոցա հատուցանել. այլ ՛ի փախձան ելից հոգւոց
նոցա, ոչ գտից՝ և դատեցայց. և այնպէս ուրախ եղէց
ի նոսա, որ դառնան ՛ի բարի գործս. * ոչ ուրախ ի-
ցեմ յարդարս իմ: * Նմանեցո զիս միամիտ մշակի. ոչ
մշակ վարէ անկէ՝ որչափ և կամի և յօժարէ. և ըստ
ժամանակի իւրաքանչիւր խնամ տանի, ոչ պարտ է.
Թէպէտ լինիցի ՛ի նմէ ումեք տկարանալ և մերձենալ
յապականութիւն, որոց ՛ի դէպ զհոգաբարձութիւն տանէ.
և եթէ հոգաբարձութիւն յաղթէ, ուրախութեամբ ուրախ
լինի. զի որ տկարանալն կամէր՝ զօրացաւ. ապա թէ
ոչ ինչ օգտեսցի ՛ի դէպ ժամանակի, հոգաբարձութիւն ՛ի
ւաց եղիցի ըն տրտմութեամբ, այսպէս եղիցին ՛ի վերայ երկրի.
երկայնամիտ լինիցի ՛ի վերայ նոցա բարձրեալն. զի թէ զդ-
ձացին ըստ այն զոր օրինեցանն, գործեցին զբարիս.
ապա թէ ոչ տանջեսցին: * Պատասխանի ետու և ասեմ.
րով հետև միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո,
աղաչեմ զքեզ ասա ինձ ծառայի քում. * սերմանիք
մշակին, եթէ ոչ առցեն չափով զանձրեւն չորանայ.
նոյնպէս և մարդ որում դու ոչ ողորմեսցիս՝ ոչ կա-
րէ ապրել. * մի՛ այսօրիկ խնայեա տէր ՛ի ժողովուրդ-
քո, և ողորմեա ժառանգութեան քում, քոց ստացուա-
ծոց և գործոց ձեռաց քոց ողորմեսցիս: * Եւ պատասխանի
ասէ ցիս. * Թշուառութեամբ թշուառացին մարդիկ՝
որ բնակեալն են յայսմ աշխարհի. փոխանակ զի ըն

ամ-

առաջի հզօր դատաւորին, և եկեսցեն հասցեն կեանքն
որ ոչ երևին. * և անցցէ ապականութիւն և զազրու- 34
ցէ ուղղութիւն, և պարապեսցեն դժնէիք, և խափա-
նեսցին դրունք ապաշխարութեան, յինքն ամփոփե-
ցի երկայնմտութիւն, և հաւատք ցուցցեն զզօրութիւն իւր-
եանց: * Եւ յետ գործոց վարձք եկեսցեն և արդարութիւն 35
ծաղկեսցէ. և յայնժամ երևեսցի տեղի հանգստեան
սրբոցն, և ճշմարիտ դրախտն փափկութեան, և գեհեն յան-
դիման սոցին բոլոք հրոյ և տանջանք յաւիտենից, և
որդն անմահ, զոր պատրաստեալն է ամբարշտաց և ա-
նօրինաց: և յայնժամ ասիցէ բարձրեալն ցարդարսն.
տեսէք զտեղին հանգստեան ձերոյ զոր պատրաստեալն
էր ձեզ ի սկզբանէ արարածոց՝ մնացէք այսուհետև և հան-
գերուք, և խայտացէք ի բարւ զորեաս արձակեալ ի կապ-
սոյ: Եւ ասասցէ ցամբարիշտսն և ցանօրէնսն. տեսա-
ջիք և խնամոջիք զիս որում ոչն ծառայեցէք, և կամ
յորմէ ուրացայքն. և կամ զոր օրէնս արհամարհեցէք,
հայեցարուք որ առաջի կայ ձեզ պատրաստեալ արդա-
րոցն փափկութիւն, և ձեզ ամբարշտաց հուրն և տան-
ջանք յաւիտենից: Եւ եղիցի օրն դատաստանի այսպի-
սի, ոչ արեգակն կացցէ լուսատու՝ և ոչ լուսին, և
ոչ աստեղք պայծառացեալ, և ոչ ամպք հովանաւորք,
և ոչ որոտումն նշանաւոր ժամանակաց, և ոչ հողմ զօ-
րացեալ, և ջուր ի ծարաւ հանգստեան, և ոչ հողմ քաղց-
րախառն. և ոչ երեկոյ ի հանգիստ վաստակոց, և ոչ գի-
շեր ի դադարել աշխատութեանց, և ոչ աղօթութիւն զար-
ծոց ի յօժարութիւն. և ոչ հասարակօր ի նշանաւորութիւն կե-
րակրոց. ոչ ձմեռն ի գործ երկրի պատրաստութեան. ոչ
ի գարուն ի ծնունդ երկրի պարարտութեան. ոչ յամառն
տօթ, և ոչ աշուն ի խնամ անել պտղոյ (հասնոյ). ոչ
կարկուտ ի բռնութիւն օդոց, և ոչ անձրև յաճումն ծա-
ռոց, ոչ ցօղ ի մխիթարութիւն անկոց, և ոչ առաւօտ որ
նշանակէ զլոյս առընթերեան, և ոչ ղամբար փլչերոյ խա-
ւարի յոյանէլ, բայց միայն պսակ փառաց արդարոցն
ուրախութիւն: Իսկ ամբարշտացն՝ հուրն անշէջ, և աղջա-
մուղջ յաւիտենից, և տանջանք մշտնջենաւորք, այս է
դատաստանն: Եւ տուր պատասխանի՝ յոգւոց հանեալ և ա-
սեմ. երանի է նմա որ սակաւ ժամանակս համբերեսցէ
մի բարձրութեան փառացն, և եղուկ մեզ՝ որ առ սակաւ
ժամանակս արարաք զկամս մարմնոյ մերոյ, և ի տան-
ջանս յաւիտենից մտանեմք, և յանշէջ հուրն տանջիմք հա-
նապազ. լաւ էր թէ չէաք իսկ ծնեալ: Ով ի մարդկե-
ղէն կենդանեացս ոչ մեղաւ. և կամ ով ի ծնելոցն ոչ
անց զհրամանաւ նո. ուստի տեսանեմս՝ սակաւուց է այն
աշխարհ յուրախութիւն. և բազմաց ի տանջանս, զի ա-
մենեքեան առ հասարակ անօրէնութեք թաթաւեալ եմք.
գնա-

Digitized by Google

գնացաք զճանապարհս կորըստեան և զչարիս մահու, և՝ հեռացաք 'ի ճշմարտութենէ կենացն։ Ետ պատասխանի և ասէ ցիս. դու ասացեր թէ սակաւք են արդարք, և բազմք են ամբարիշտք. և արդ լո՛ւր առ այս. ակամս պատուականս թէ ունիցիս՝ ասա՛ ինձ զա՛մ իւիչ ը̅ նշ̅ արժանաւորութենն պատրաստեսցես զնիւթն, միթէ ոչ անարժանին էցէ՝ նշ̅ նմին համարեսցիս, և կամ նման կապարոյ, և կամ խեցւոյ, և կամ այլ իւիք նման։ Եւ ասացի ո՛չ։ և ասէ ցիս. ասա՛ դու ցերկիր. ընդէ՞ր ո՛չ զխեցին շատ ծնանիս, նոյնպէս և զոսկին ո՛չ բղխես։ և նա պատասխանի տացէ՝ քեզ և ասիցէ. քանզի յաճախ է խեցին քան զերկաթն, և երկաթն քան զկապարն, և կապարն քան զպղինձն, և պղինձ քան զարծաթն, և արծաթն քան զոսկին, և ոսկին քան զականս պատուականս. ընտրեա՛ այսուհետև, և տե՛ս թէ ո՛ր պատուական է և ցանկալի։ և ասացի թէ ո՛վ ոք ո՛չ գիտէ թէ սակաւն և նուազն է ցանկալի։ Եւ ասէ ցիս, թէ ո՛չ մարդկան թուի նուազն՝ պատուական և ցանկալի, նոյնպէս և բարձրելոյն սակաւ արդարք պատուական են. և ուրախ լինի 'ի վ̅ր սակաւուցն, որ փառաւորեցին զանուն նր̅ 'ի վ̅ր երկրի, և 'ի ձեռն նշ̅ անուն նր̅ օրհնի և գովի. վս̅ այնորիկ ծաղկեսցեն արդարքն, և փառաւորեսցին առաջի ա̅յ։ իսկ բազմամբոխն անխըրրատ՝ մրրկի նմանեսցէ, և պատրաստեալ է հրոյն բորբոքելոյ. եղիցին երեւք նշ̅ յամօթ և յանարգանս։ Եւ զայս մինչդեռ խօսէր ը̅ իս, ես հանի յոգւոց և խռովէի, և նուաղէր յիս հոգի իմ, և ասէի. ո՛վ երկիր ընդէ՞ր ծնար զմարդն, զի 'ի տանջանս յաւիտենից մատնեցաւ. վս̅ այսորիկ սգասցէ ազգ մարդկան, և ցնծայ գազան վայրի, և կոծեսցին ա̅մ ծնունդք բանաւորաց, և ուրախ լինիցին ա̅մ չորքոտանիք. յոյժ լաւ է նշ̅ քան մեզ, զի ո՛չ յարութի̅ ակն ունին, և ո՛չ դատաստանաց ահեան։ մեզ զի՞ նչ օգուտ է եթէ 'ի դատաստան մտանեմք և 'ի տանջանս անդադարս. երանի թէ չէ՛ր մեզ յարութի̅, զի յաւիտենից տանջանացն ապրէաք։ Եւ զայս մինչդեռ զմտաւ ածէի, և ասէ ցիս. իսկզբանէ արարածոց յառաջ քան զմարդն լինելոյ 'ի վ̅ր երեսաց երկրի, յառաջագէտն բարձրեալ յառաջագոյն պատրաստեաց զանեղծ փափկութի̅, և զտանջանաց. խմա՛ց այսուհետև զի ունէին օրէնս որով կարէին ապրել՝ և ո՛չ պահեցին, այլ արհամարհեցին. զի՞ նչ պատասխանի ունիցին առ յաւուրն վախճանի։ զի այնչափ ժամանակս երկայնամտեաց բարձրեալն. և նք̅ արհամարհելով կորուսին զանձինս իւրեանց։ Ետու պատասխանի և ասեմ ցհրեշտակն տ̅ն. խնդրեմ 'ի քէն տ̅ր՝ ասա՛ ինձ, եթէ յետ մահու յորժամ պահանջի 'ի մէնջ զիւրաքան-

Digitized by Google

չեւր զոգիս մեր · երթայցեմք 'ի տեղի տանջանաց · եւ թէ յանդորրութեան լինիցիմք մինչեւ ցօր դատաստանին · եթէ յայսմ հետէ մատնիցեմք 'ի տանջանս: Եա աղաւթեմ եւ ասէ · ասացից եւ զայս քեզ · դու մի հաշուիր զքեզ ը մահապարտան · զի քեզ եւ նմանողաց քոց պատրաստեալ է գանձն լի բարեօք, որ ոչ յայտնեսցին քեզ, մինչեւ 'ի վախճան ժամանակաց : Լուր այսուհետեւ մի ա-րոց հարցերդ, այսպէս է բանն · զի յորժամ հրաման մահու ելանէ յաստուծոյ քան զմարդոյն ոգիս հանելոյ, անդէն վաղվաղակի բաժանի շունչն 'ի մարմնոյն, եւ երթայ 'ի տեղի որոշմանն իւրոյ · եւ եթէ իցէ լի գործովք բարեօք, եւ պահեալ զպատուիրանս բարձրելոյն · եւ յորում ժամանակի ել յապականական 'ի քննական մարմնոյն բնութենէ, ծառայեաց ամբծութեամբ 'ի հաստատութեն յամ ժամու վշտաց · նա ցնծայ եւ ուրախ լինի 'ի հանգըստեանն յաւիտենական ճանապարհին : Առաջին ճանապարհն՝ որ բազում աշխատութեամբ ճգնեցաւ առ ած մեղս: Երկրորդ ճանապարհն՝ տեսեալ զպատրաստականն ընմեղացն զտանջանսն: Երրորդ ճանապարհն՝ վկայութեն զոր վկայէ նմ ած, եթէ մեծ հաւատովք պահեաց որ տուան նմա օրէնքն : Չորրորդ ճանապարհն՝ յորում յայտնեսցին նմա պատրաստեալ բարիքն, եթէ ոչ ը հրեշտակս 'ի բազում խաղաղութեան պատրաստեալ պահի: Հինգերորդ ճանանապարհն՝ փառաւորեալ է ուրախութեամբ, զի մերկացաւ զապականութենէ · եւ այնուհետեւ ը հրեշտակս հաշուի ժառանգել զանվախճան լոյսն: Վեցերերորդ ճանապարհն՝ յորում ցուցանի թէ ոչ երեսք իւր լուսաւորին իբրեւ զարեգակն, եւ ոչ այնուհետեւ ապականութեամբ մթանան: Եւթներորդ ճանապարհըն՝ որ 'ի վեր է քան զամ ճանապարհս, յորում պարծի վստահութեամբ եւ համարձակութեամբ, ոչ ամաչելով եւ կամ պատկառելով, այլ ցնծալով փութայ տեսանել զերեսս նոյ · ոյր ծառայեաց ամբծութեամբ 'ի կենդանութեանն, որով եւ փառաւորելոցն է · եւ ընդունելոց է զվարձս հատուցմանն: այս են ճանապարհք հոգւոցն արդարոց : Իսկ ամբարշտացն հոգիք, եւ որք ոչն պահեցին զպատուիրանն բարձրելոյն, եւ արհամարհեցին զօրէնս նր, եւ զարշեցան 'ի ծառայից նր. նք ոչ մտցեն յաւիտեան 'ի տեղի հանգստեան. այլ վաղվաղակի որոշեալ հոգիքն 'ի մարմնոյն տրտմութեամբ եւ վշտօք ընդ եւթն ճանապարհ մտցեն 'ի տանջանսն յաւիտենից: Առաջին ճանապարհն՝ զի թողին զօրէնսն եւ փոխեցին զհրամանս բարձրելոյն : Երկրորդ ճանապարհն, զի ոչ կամեցան դառնալ եւ ապաշխարել մինչ ցեռ յայսմ աշխարհի էին : Երրորդ ճանապարհն՝ յորում նեղին տեսանելով զարդարսն 'ի հանգիստն, եւ զիւրեանց տանջանսն : Չորրորդ ճանա-

պարհ

պարգն՝ որ կայ և մնայ 'ի վախճան ժամանակաց 'ի մըշ-
տընջենաւոր հուրն։ Հինգերորդ ճանապարհն՝ յորում
տեսանեն զայլոց հանգիստ հաճոյ բարձրելոյն, և պահ-
պանեալ 'ի հրեշտակաց սպասաւորութե և յանբծու-
թե յոյժ։ Վեցերորդ ճանապարհն՝ որ տեսանեն յայնմ
հետէ զպատրաստեալ արքայութիւն սոցա՝ և զիւրեանց
անձանցն ամենեւին զկորուսանն։ Եւթներորդ ճանապար-
հըն՝ որ է քան զամ ճանապարհս 'ի վեր, յորում հա-
շին և մաշին ամօթով և անարգանօք, և պաշարեալ են
խմաստութեք և երկեղիւ. իբրև տեսանեն զճանապարհս
բարձրելոյն որոյ առաջի մեղան կենդանիքն 'ի մարմնի,
և առաջի արդարոցն ամաչելոց են։ Ետու պատասխանի և
ասեմ. տացի ժամանակ հոգւոց առ 'ի տեսանել թէ
ոմ տանջիցին յետ հրաժարելոյ նց 'ի մարմնոյ անտի։
Եւ ասէ ցիս. տացի ժամանակ, ոչ անդորրութե՝ այլ
տանջանաց. զի 'ի տեղիս խոշտանգանաց արգելեալ են
մեղաւորաց ոգիք, և պահին 'ի տանջանս ահաւոր հրեշ-
տակաց մինչև յօրն յանդիմանութե և դատաստանաց
և հատուցման բարւոյ և չարի։ Ասացի. խնդրեմ 'ի
քէն՝ ներեա ինձ և զայս հարցանել. և արդ՝ յաւուրն
դատաստանի կարիցեն արդարքն հրաժարեցուցանել
զամբարիշտն, և կմ տանել յաղաչանս վն նց, ոմ հարք
վն որդւոց, և կամ որդիք վն հարց. և կամ եղբարք
վն եղբարց, կամ ազգ վն ազգի, և կամ սիրելիք վն
սիրելեաց։ Եւ պատասխանի և ասէ ցիս. մի ոք խաբեսցի
յայսմ. զի յաւուրն դատաստանի անաչառութե լինի.
և ամ ճշմարտութե կնքեսցի. զի զոր օրինակ ոչ ոք զոր
առաքեսցէ զոմն 'ի մեռանել ընդ նր, կամ 'ի քուն կալ,
կամ հիւանդանալ, կամ յուտել, և կամ յըմպել, նոյն-
պէս և ոչ այն ժամ ոք կարասցէ վն ուրուք պաղատել.
և կամ զոք հրաժարեցուցանել 'ի տանջանաց. իւրաքան-
6 չիւր իւրեանց գործքն բարեխօսեն։ * Ետու պատասխանի
և ասեմ. զիարդ գտանեմք, զի եթէ աբրահամ աղաչ-
եաց զամ վն սոդոմայ և վն տան նր, և մովսէս վասն
8 հարցն մերոց. որ մեռան յաւուրս նր, * և դաւիթ վն
հարուածոց ժողովրդեանն, և սողոմոն վն սրբութե,
9 * և եղիա վն գալոյ անձրեւին, և եղիսէ վն կենաց մե-
0 ռելոյն, * և եզեկիայ վն ժողովրդեանն յաւուրս սե-
նեքերիմայ, և վն իւրոյ առողջութե, և այլք վն այ-
1 լոց, * զի թէ յորժամ ապականութի զարգանայր և ա-
նիրաւութի աճէր, խնդրեցին արդարքն վն ամբարշ-
տացն յայ, և ընկալան. ընդէր յայնժամ այս ոչ լինի։
2 * Եւ պատասխանի և ասէ ցիս. յայսմ աշխարհի եթէ խընդ-
րեսցեն արդարքն՝ առցեն. քանզի յօգուտ է նց ապաշ-
3 խարութե վն որոյ բարեխօսեն. * զի յաշխարհս այս
կատարածան է, և ոչ փառաց։ Իսկ յայնմ աշխարհի՝ կե-
նաց,

Digitized by Google

նաց. յորում անցանէ կարգ աշխարհութեն, * և վախ- 44
ճանեալ է ապականութիւն, և լուծեալ է աղքատութիւն,
և խափանեալ են հաւատք, և զարգանայ արդարութիւն,
և ծագէ ճշմարտութիւն, * ոչ ոք կարէ ողորմել, որ վս 45
իւրոց յանցանաց գործոցն է 'ի տանջանս և 'ի դատաստա-
տանի: * Եւ ասացի ցնա. ոչ խնդրանէ իսկ ասացի 46
զայս, եթէ լաւ էր՝ եթէ չէր իսկ ծնեալ 'ի վր երկրի,
քան թէ վաղվաղակի կորուսեալ. * զի՞նչ օգուտ իցէ 47
մարդոյն, եթէ համբեալ իցէ 'ի բազում ժամանակս, և
կեանքն տրտմութ իցեն, և յետ մեռանելոյն՝ ակնունի-
ցի տանջանաց. * մեզ զի՞նչ օգուտ իցէ մեղաւորաց, 49
եթէ խոստացեալ իցէ յարութիւն յետ մահու. և մեք
արժանի մահու գործս գործեցաք. * զի՞նչ օգուտ ի- 50
ցէ մեզ, եթէ արդարոցն պատրաստեալ իցեն անճառ
բարիքն, և մեզ մեղաւորացս ամօթ. * զի՞նչ օգուտ ի- 51
ցէ մեղաւորացս, եթէ չտեսանեմք բարեաց արդարոց
են, և մեք մոլորեալք եմք չարեօք. * զի՞նչ հաղոր- 52
դութիւն իցէ մեր ընդ լուսոյն բարեաց որ գանձեալն է
բարեաց. մեք ընդ դժուար ճանապարհ գնացաք. * զի՞ 53
առնէ մեզ, եթէ երկնաւոր դրախտն պատրաստեալ
իցէ անքծացն, որոյ պտուղն անթառամ է. յորում կայ
փափկութիւն և ցնծութիւն անվախճան, * թէ մեք ոչ մտա- 55
նիցեմք. * և յորժամ արդարոցն երեսք լուսաւորես- 54
ցին իբրև զարեգակն, և մեր երեսք մթասցին իբրև
զգիշեր աղջամղջին. արդարև իսկ ոչ երբէք ածաք զ-
մտաւ 'ի կենդանութեն եթէ զի՞նչ ունիցիմք յետ մահուն
կրել: * Ո՞վ ադամ զի՞նչ գործեցեր. դու միայն մե- 48
ղար, և քեզ միայնոյ չեղև վիշտ, այլ առ հասարակ
ամենայն որ 'ի քէն ծնան: * Ետ պատասխանի և ասէ, աշխա- 57
տեսցին յերկրի մերժել զչարն, զի մի կրեսցեն զայն
զոր ասացին. այլ մերժելով զչարն՝ ընկալցին զբարիս:
առ մարդկանէ * ընտրել զկեանս և զմահ: քանզի մով- 59
սէս ասաց զայս նց, * և նք ոչ հաւատացին նմա, և 60
ամենայն յետ նր մարգարէից, և ինձ որ խօսեցայ ընդ նս:
* Ետու պատասխանի և ասեմ. գիտեմ և այդպէս համա- 61
րամ, եթէ յողորմել ողորմած է բարձրեալն, * և 'ի 63
գթալ գթած է՝ որք դառնան առ նա. * երկայնամիտ 64
է որք մեղանչեն. * և պարգևիչ, քանզի յօժար է և 65
'ի շնորհել և 'ի թողուլ զյանցանսն, զի՞նչ չահ իցէ բարձ-
րեալոյն. եթէ կորիցեն այնչափ ոգիք զոր տեսար, և
սակաւ ոգիք միայն մի կորիցեն. * գիտեմ զի բազում- 66
ողորմ է. * եթէ ոչ ողորմեսցի, ոչ կարէ ապրել ամ 67
մարդ. * Նոյնպէս և շնորհիչ է, եթէ ոչ շնորհեսցէ և 68
թեթևացուսցէ զմեղս մեր իւրով մարդասիրութեն. ոչ
կարասցէ ամ մարմին ապրել: * Դատաւոր է որ յան- 69
դիմանէ և դատէ, և յետ յանդիմանութեն չմեղադրէ.

զի

Digitized by Google

զի թէ ոչ մեղադրիցէ և տանջիցէ զբազմութիւն սատանա-
յութե, ոչ ոք մնասցէ յամէ բազմուէ արտաքս քան զսա-
կաւսն · և ուր իցէ ողորմութիւն նր զոր խոստացաւն,
կամ գթութիւն, կմ քաղցրութիւն, կամ մարդասիրութի ·
ժամ օգնութ իցէ այն, եթէ ոչ տառապեալ մեղաւո-
րացն ։ Մինչ թէ վն այնորիկ առեալ զայնչափ ոգիս՝ զի
կորուսցէ, քաւ լիցի՝ ոչ գիտութբ լի է, չգիտիցէ թէ
զինչ գործիցէ մարդն՝ յառաջ քան զծնանելն նր · և
ամի նա գիտակ է յառաջ քան զլինելն նր ։
1 Եւ պատասխանի և ասէ ցիս, որ'ի վեր է քան զքեզ Գր·
մի խօսիր զայն, և մի կեղծաւորիր առաջի Տյ · որ Է·
հրամայեալ է քեզ զայն խմնց ։ Զայս աշխարհս վասն
բազմաց արար, և ոչ զայն վն սակաւուց · զի թէ-
պէտ և յառաջգիտութի նը 'ի նմանէն բաղում է,
այլ զինքնակամ կամսն շնորհեաց մարդկան՝ զզօրու-
թոյն գիտութի, զի գիտասցեն զոր գործեսցեն՝ թէ ոչ
տանջին · ընդէ՞ր որք զնոյն մարմին ունին, և զնոյն
անտ չարժամանցն, և արդարոցն ոչ նմանեցին, ոչ
միայն զնոցա ճանապարհն ոչ գնացին, այլ և արհա-
մարհեցին զնոսա, և գարշեցան 'ի վարուց նց · վասն
այնորիկ բարձրեալն սակաւս պահեաց յայն յաշխարհ ։
2 *Ասացից քեզ և առակ մի, և պատասխանի տուր ինձ·
թէ խնդրեսցես զերկիր տալ քեզ երկիր որ բղխէ ան-
սիլս պատուականս և մետաղնի · և տացէ քեզ երկիր
որ առնէ անսիլս ազգի ազգի, ոսկի զպատուականն սա-
կաւ, և զանարգն կրկին · ոչ նատիցես ընտրիցես քեզ
3 զպատուականն, և զանարգն 'ի բաց ընկենուցուս ։ *Եւ
մնացեալ այսուհետև եթէ ճշմարիտ է օրինակդ · և ա-
4 սացի թէ ուղիղ է, *և սկսայ ասել ը մտս իմ · ով
անձն իմ վայելեա ոտ և կամիս · և ցածո զմիտս եր-
5 կիր զի լուիցես, *և երթիցես ուր ոչ կամիցիս ։ զի
ոչ եթէ քեզ տուեալ է կամ պատրաստեալ՝ բարիքն
վայելչուէ · բայց զայս միայն սակաւ ժամանակս կե-
6 նաց ։ *և եդի 'ի մտի դարձեալ ասել բանս ինչ առա-
ջի բարձրելոյն, եթէ ոչ տացէ մեզ սերմանիս արդ-
եանց, յորում լինիցի մեզ պտուղ · և կամ ոչ բերի-
ցէ ամ տեղի ապականեալ՝ որդիւնս բարեաց գործոց՝
7 և ապրեսցէ, թէպէտ և ոչ տայցէ ։ *Գործ եմք ձե-
ռաց նր, և վն այնորիկ արժանի եմք ողորմութե նր,
8 *զի առա կենդանացուցանէ զմեզ · յայտ է յորոց յար-
գանդին ստեղծու հանապազ զմարդն · և տայ կենդա-
նութի և կերակուր, նոյնպէս և անտեսութբ ազգի
ազգի սերմանցն գինւով և ձիթով, հրով և ջրով, ին-
նամսեայ ժամանակաւ 'ի քնուէ յարգանդի մօրն ծնա-
9 նի զմանուկն, իմաստութբ մատակարարէ նմա *և ըզ-
գուշութբ պահէ զնա · և յորժամ հատուցանէ և տայ

Digitized by Google

՚ի ժամանակի իւրում զաղայն, * զոր նա հրամայեսցէ 10
ծնանել, ՚ի գիրկ պկաթին * մինչև ց ժամանակ մի. և 11
յետ այնորիկ վարել նմա իւրով իմաստութեամբ, և կե-
րակրել ընդ ընթացս պտղոյ իւրոյ. * և խրատէ զնա իւրովք 12
օրինակօք. և առ սակաւ սակաւ աճեցուցանել ՚ի նմ
զիմաստութիւն և զգիտութիւն եմ չարեաց և բարեաց. և
որ չէին նոյնպէս: * և յետ այսր ամի մեռուցանէ զնա. 13
այնպէս ունի իշխանութիւն ՚ի վ[երայ] գործոց իւրոց. * Իսկ 14
արդ թէ կորուսցէ զնա յայնչափ ժամանակս սնուց-
ֆեալ և ծնեալ աշխատութեամբ և ցաւօք և վտանգօք,
սնուցեալ, և խրատեալ գիւրին կարգօք, զինչ օգուտ
իցէ: * Եւ մինչդեռ զայս խորհէի, բացի զբերան իմ 15
և սկսայ աղաչել զբարձրեալն՝ և ասէի. Տէր Տէր, Եթէ
զԱծ քում գործոց ողորմես, և քում արարածոց. և
օգնական լեր քում ստացուածոց, և ասելի ես քում.
ժողովրդեանն. վս որոյ ես սգամս, և ժառանգութե
քում, վս որոյ ես տրտմեալ եմ, * և ազգիս Իսրլի. վս 16
որոյ ես սգամ, և զաւակի աբրահամու, վս որոյ ես
խռովեալ եմ, հայիս ՚ի մեզ, և հաշուիս զմեզ. և զյան-
ցանս մեր. * զի լուայ ես զանհնարինն մեծ, զոր առ 18
յաղագայն լինելոց իցէ. * վս այնորիկ աղաչեմ Տէր 19
կայնամիտ բարձրեալ՝ լուր ձայնի իմում, և ունկն դիր
բանից իմոց զոր խօսիմս առաջի քո, յաղօթս կալ առ-
աջի քո:

Աղօթք Մարգարէին Եզրայ:

Ով բնակեալդ ես յաւիտեան, որոյ աչք զամ ինչ հա- 20
ւասարեալ տեսանեն և քննեն, և վերնայարկք իւր
յօդս: * որոյ աթոռ անճառ, և փառք անպատում. 21
զորով շուրջ կան բազմութիւնք զօրաց հրեշտակաց՝ եր-
կիւղիւ պաշտեալ, * և հրամանաւ նորա և բանիւ զգեստ 22
՚ի հուր դարձուցանէ. * որոյ բանն անշարժ և հզօր, 23
զԱծ յայտնէ Ը իւրաքանչիւր կարգի, որոյ հրամանն
սաստիկ, և կարգն ահաւոր, որոյ հայեցն ցամաքեցու-
ցանէ զանդունդս, և բանն սպառնալեաց՝ պատառէ
զլերինս. զԱծ զոր կամի յօժնէ սահմանօն, և զերդեալն
զօրութ փակէ. որոյ ճշմարտութիւն վկայէ: * Լուր ձայ- 24
նի ծառայի քո, և ունկնդիր խնդրուածոց պաշտօնէի
քում, անսա բանից իմոց. * մինչդեռ կենդանիս եմ 25
խօսեցայց. * մի հայիր ՚ի գլորումն. որք ունին կամս 26
պահել զհրամանս քո, յաղթեալ են ՚ի խորհրդոց չա-
րեն: այլ ողորմեաց իբրև բարերար և փրկիչ. և խո-
նարհեաւ և հաստատեաւ իբրև զզարմանալիս, որ զառ մեծային
ես ասանց մեղաց, այժմ խնդրեմ ՚ի քէն, մի հայիր յան-
ցանս ժողովրդեան քո, այլ որք ուղիղն ծառայեցին
քեզ ճշմարտութեամբ, * խնայեա, մի հաստատեսցանէր բա- 27
գոր.

գործս խորհրդոց անօրինաց, այլ վն այնոցիկ որք եր-
կիւղիւ պահեցին զուխտ քո՝ խնայեա, * և մի ածեր
զմտաւ վն այնոցիկ՝ ոյք գնացին չարութբ առաջի քո.
այլ յիշեա՛ զորս կամօք զերկեղ քո ծանեան, * և մի կա-
միր կորուսանել՝ զորս զբարուն խորհրդոց անասնոցն նմա-
նեցուցին, այլ հայեաց զգթութբ 'ի ծառայս քո՝ որ 'ի
փառս քո յուսացեալ են: * Զի մեք և որ յառաջ քան
զմեզ արժանի մահու կամօք գործեցաք, դու տր մար-
դասէր, վասն մեր մեղաւորաց երկայնամիտ կոչեցար.
* զի թէպէտ և մեք Է որպիսի բարուք գործովք եաք.
և ոչինչ ըստ կամաց քոց արարաք, այլ զհետ մարմնոյ
աղտութե գնացաք, դու գթասցիս ողորմել. յայնժամ
կոչեսջիր ողորմած, * Քզի որք սրբովք քովք կամօք գոր-
ծեցին սրբութբ, ոչ են կարօտ ողորմութե. զի խորհրդոց
գործոց ունին զվարձս հատուցմանն. * Զինչ եմք մեք
մարդիկ, զի բարկասցիս մեզ սաստութբ: * ոչ ոք է
5 'ի վր երկրի ծնեալ՝ որ ոչ մեղաւ. * յայսմ ծանիցի քո
գթութիւնդ, յորժամ ողորմեսցիս և ներեսցես մեզ. և
թողցես զամբարշտութիւս մեր, որք ոչ ունին զհիւթ
7 բարեաց գործոց: * Եւ պատասխանի լինէ տր, և ա-
սէ ցիս, եթէ դառնալով դարձցին առ իս մեղաւորք
8 յամ սրտէ խորհրդոց. * ոչ խորհեցայց ըստ առաջին մե-
ղաց նց հատուցանել. այլ 'ի վախճանն ելից հոգւոց
նց, ըստ գնոյն՝ և դատեցայց. և այնպէս ուրախ եղէց
9 'ի նս, որ դառնան 'ի բարի գործս. * ըստ ուրախ 'ի-
1 ցեմ յարդարս իմ: * Նմանեցո՛ զիս միամիտ մշակի. ըստ
մշակ վարէ անդէ՝ որչափ և կամի և յօժարէ. և ըստ
ժամանակի խորաքանչիւր խնամ տանի, ըստ պարտ է.
թէպէտ լինիցի 'ի նցէ ունիմք տկարանալ և մերձենալ
յապականութե, որոց 'ի դէպ զհոգաբարձութե տանէ.
և եթէ հոգաբարձութբն յաղթէ, ուրախութբ ուրախ
լինի. զի որ տկարանալն կամէր՝ զօրացաւ. ապա թէ
ոչ ինչ օգտիցի 'ի դէպ ժամանակի, հոգաբարձութե 'ի
բացեղեցի լի տրտմութբ, այսպէս եղիցին 'ի վր երկրի.
երկայնամիտ լինիցի 'ի վր նց բարձրեալն. զի թէ զըղ-
ջասցին Է այն զոր օրինեցանն, գործեսցին զբարիս.
2 ապա թէ ոչ տանջեսցին: * Պատասխանի ետու և ասեմ.
որով հետև միանգամ ներեցեր ինձ խօսել առաջի քո,
3 աղաչեմ զքեզ ասա ինձ ծառայի քում. * սերմանիք
մշակին, եթէ ոչ առցեն զափով զանձրևն զորանոյ,
14 * նոյնպէս և մարդ որում դու ոչ ողորմեսցիս՝ ոչ կա-
15 րէ ապրել. * վն այսորիկ խնայեա տր 'ի ժողովուրդ
քո, և ողորմեաց ժառանգութե քում, քոյ ստացուա-
16 ծոյ և գործոց ձեռաց քոց ողորմեսցիս: * Եւ պատասխանի
0 և ասէ ցիս. * Թշուառութբ թշուառասցին մարդիկ՝
որ բնակեալքն են յայսմ աշխարհի. փոխանակ զի բազ-
ամ-

Digitized by Google

ամբարշտութեան դնայցեն. և մի հանդերձեալ ժամին ոչ
դատաւ 'ի նմա ումեք զխոստութի: * Այլ դու մի քո անձ 51
զմտաւ, և մի փառաւորեսցիս որ քեզ նման՝ հոգայ. * զի բաց 52
կայ քեզ ճշմարիտ դրախտն, և տնկեալ ծառն ճշմա-
րիտ դրախտին. և պատրաստեալ են կեանքն՝ հանդեր-
ձեալ փափկութեան, շինեալ է քաղաքն, յօրինեալ է հան-
գիստն, պատճառեալ է բարութիւն, կնքեալ է 'ի ձէնջ
* հիւանդութիւն, խափանեալ է 'ի ձէնջ մահ. յամօթ 53
եղեն դժոխք. հալածեալ է 'ի ձէնջ ապականութի.
* անցանեալ է 'ի ձէնջ ամ աշխատութի. յայտնեալ են 54
ձեզ գանձք անմահութե: * Մի ևս աւելորդ մի կորուսելոց 55
ժողովրդեանն, * զի այն ձեզ պատրաստեալ է՝ այլ մե- 59
րազոյնն ասացի. նոյնպէս և նոյ պատրաստութիւն հանդեր-
ձեալ են և տանջանքն: * Եւ արարի զմարդն զի պա- 60
հեսցէ զհրամանս իմ, և խորշեսցի 'ի մահուանէն յա-
ւիտենից, նոքա յամ ժամու հանապազ գանձեսցեն
զիս, * մի այսուհետեւ դատաստան իմ հասատուն է: Եւ 61
խօսեցայ ը տն և ասացի. աղաչեմ զքեզ տէր՝ խօսեցայ
ը թշուառական ժողովրդեանն, զի լուիցեն 'ի քէն՝ և
հաւատասցեն. երկիցեն և դարձցին՝ և մի կորիցեն.
այլ ապրեսցին: զի եթէ այլ ոք խօսեսցի, թերեւս ոչ
հաւատասցեն յայսմ 'ի մարդկանէ: Եւ պատասխանի տր
և ասէ, ես յամ ժամ ծառայից իմոց որ հաճոյ են ինձ՝
երևեցուցի զանձն իմ, և խօսեցայ ը սրբազանս իմ.
իսկ այլոցն 'ի ձեռն մարդկան ծանուցի զիս. Եւ եմ
տր որ քննեմ զսիրտս և զերիկամունս, և ճանաչեմ
զմարդն. որ յառաջ քան զծնանելն նոցա յորովայնէ. Եւ
գիտեմ եթէ խօսեցայց ը նա յանդիման՝ նոքա ոչ հնա-
զանդեսցին, այլ առաւել ևս սատամբակեսցին ամա-
բարշտելով: Եւ տուր պատասխանի տն և ասեմ. խնդրեմ 'ի քէն
բարձրեալ, ընդէ՞ր ոչ տուար մեզ այնպիսի սիրտ, զի
գիտասցուք միայն զբարի, և զայն միայն արասցուք,
և նմ միայն ցանկասցուք, և զնա միայն գտցուք.
այլ յորժամ առաք զչարին գիտութիւն՝ ը այն կամիմք
զոր գուն ասես. ընդէ՞ր իսկ բնաւ ստեղծեր զմարդն,
զի զայն ունիցիմք և նովաւ մեղանչիցեմք: Եւ պատասխանի
ինձ տր և ասէ. ես արարի զմարդն զի մի կորիցէ,
այլ զի զայս կեանս պատուով կեցցէ. և զայն կեանս
ժառանգեսցէ, և հանգոյն հրեշտակաց իմոց ետու նմ
զիմաստութի, գիտել եթէ զինչ է բարին, կամ զինչ
է չարն. և պատուեցի զնա, և ետու նմա զիշխանութի
առնել զոր և կամիցի. և հնազանդ արարի նմա զամ
որ 'ի ներքոյ երկնից, զի իշխեսցէ նց. ետու օրէնս և
պատուիրանս զի ասա մարթասցեն կեալ, և կամ ամ
զանմահ բարիսն ստասցին: Իսկ նա զայնպիսի իշխա-
նութի յինէն առ. զոր բարւոք ստեղծեալ էր՝ ոչ բար-
ւոք

Digitized by Google

ւոյք 'ի կեր արկ՝ և մեղաւ • ոչ եթէ յաւել ինչ ստեղծի ;
այլ զնա՛ զոր արարն բարի յոյժ , խրատանչիւր որ ե-
ղեն՝ 'ի պէտս խորհրդոց եղեն ։ զի ոչ եղև երկաթ , ոչ
զի սպանցէ , այլ զի զերկիր գործիցէ , և 'ի պէտս
մարդկան եղիցի • իսկ մարդիկ ոչ յոր ստեղծան 'ի նմին
կացին , այլ որ ոչն գործեցաւ բարուք՝ յայն ձեռնա-
մուխ եղեն • նոյնպէս և զայլ ինչ բարուք եղեալ՝ 'ի
չար փոխեցին ։ Ո՛չ այսուհետև որ բարուքն ստեղծիցէ
պատճառք , այլ որ ոչն վայելեաց բարուք՝ թշնամա-
նեաց զարարիչն նոցունց • վն այնորիկ կան մնան նոցա
տանջանքն • զի որք յինէն եղեալքն իցեն՝ անձնեցուն
պարտ է նոքօք աստուածորդեալ գիտացեն զիս ։ Նա և
որ ոչն վայելեաց 'ի նոցանէն ծանեաւ զիս ։ զազգարեա
63 այսուհետև , և մի ինչ հոգար վն նց ։ * Եղաւ պատմինի
և ասեմ , խնդրեմ 'ի քէն Տր՝ ոչ պահես զոխս , ոչ ունի
ժոյժ անձն իմ չհատուցանել զքեզ • վն այսորիկ լռեր
ծառայի քում • վն այսորիկ յանձախեցեր ինձ զբազմութի
նշանացն • և ոչ տացեր ինձ՝ թէ Տրբ իցէ կամ յո-
րժամ ժամու ։
1 Ես պատմինի և ասէ ցիս Տր • շափելով նշանակեալ գուգը-
զգալուստ նշանացն, և իցէ՝ յորժամ տեսցես եթէ մերձ է •
2 իցէ նմ ու 'ի կատարել • * յայնժամ իմասցիր զկատա-
րածն , պարտ է նախ լինել որ տացանն նշանքն , և այն-
3 պէս դալ կատարածին ։ * Եղիցի 'ի մերձենալ ժամա-
նակին՝ խռովութի ժողովրդոց ; շարժմունք տեղեաց
հեթանոսաց , նենգութի առաջնորդաց , տատանումն
սէզս , հալածանք քահանայից • խաորութիւն նա հաւա-
տոց , և երկմտութի ժողովրդեանն • շփոթ հեթանո-
սաց , նեղութի քաղաքի , բորբոքումն հրոյ 'ի տեղիս
տեղիս • սասանութի բաղում • որոշումն ազգի ազգի
քաղաքաց և գիւղից • առաւելումն մոլորութեց յայսոց
8 պղծոց ։ յայնժամ իմասցիս եթէ մերձ է վախճան • * և
որ յայնժամ գտցի ինձ սրտանի , նա ապրեսցի , և տես-
ցէ զփրկութի իմ • և զերկիր նոր , և զառհմանս իմ •
9 զոր սրբեցի յառաջ քան զյաւիտեանս ։ * Եւ յայնժամ
տեսցեն արհամարհողք , և կործեսցին և զարմասցին ,
որ այժմ տեսանեն զճանապարհս իմ • վն այնորիկ կոյ
և մնայ նց պատրաստեալ դատաստանն • փոխանակ զի
ոչ ծանեան զերպանս օրինացն իմոց ; պահել զնա որ
13 'ի նմա գրեալն է ։ * Բայց դու մի խառներ զքեզ ը
14 այնպիսեան , զոր բազ հրոյն այրեալ է ։ * Եւ տաւ պատմինի
15 և ասեմ • * Տր բազում անգամ ասացի եթէ բազումք
են կորուսեալք , և 'ոմանք են ապրեալք , և նոքա
բազում աշխատութ • ով կարասցէ զգուշութի պատրաստ-
ել այնպէս , ուր և քո օրէնքն հրամայեն ։ Ես պատմինի
Տր և ասէ , ոչինչ 'ի վեր քան զմարդն հրամայեցի , և
ոչ

Digitized by Google

ոչ անհնար․ բայց ամենայն քեզ համբաւաւորիւք, թէ ոչ զա-
կամիս պատուել 'ի ծառայէ քումմէ, զզգուշութեամբ և զա-
նոյ կենդանութեան, և որ քեզ չար թուի, զառ մի ընկեցի-
քում առնէր․ և ոչ կամիս երախտաւոր լինել, եթէ
սիրեսցես զնոյն, և զու արարչէր․ զի եթէ զայս կերել
յերկրորէ քումմէ քեզ թիւր թուեսցի, և զու նմա ա-
բարշէր․ զի զձերդ ձեռք խսկ պատուիրեսցի։ զի ոչ և
կամքն են, նոյնպէս և գործքն․ և ոչ գործքն են, նոյն-
պէս և վարձքն։ Կորիցէ անհնգամն և անմիտ ազգ, և
ապրեսցին պատուականքն և մաքրաբարոյքն․ զի ոչ կա-
միմ Ե բազմանալ ամբարշտաց՝ ոչ փափագեմ ամենաւուց
և սրբոց։ այսպէս եղիցի, և այս կացցէ, և այսպէս
սահմանեալ է յինէն, և ոչինչ 'ի նոցանէն մնացէ մին-
չև եղիցի զատաստան, և վախճան բանից իմոց։ Եւ
իբրև զադարեաց Տր 'ի խօսելոյ Է իս, և տեսանէի ըղ-
փառս բարձրելոյն բեւրապատիկ լուսաւորագոյն քան
զարեգակն․ յայնժամ զեա ես ունէր զիս ահ և դո-
ղումն, յայնժամ 'ի փառացն զայր առ իս հրեշտակն որ
յառաջնումն խօսեցաւ Է իս, և զօրացոյց զիս, և զար-
ձոյց զզարմանս իմ յիս։ Եւ պատուէր ետ ինձ և ասէ․
մի երկնչիր և մի զողար, զի պատեր մեծ շնորհս առա-
ջի Տյ․ * պահեա դու այլևս սուրբս եւթն, * երթալ 23
'ի դաշտն ուր ոչ զուցէ տուն կամ յարկ, և ոչ այլ ինչ․ 24
բայց միայն ծաղիկք․ և մի ինչ ճաշակեսցես, և բայց
միայն 'ի ծաղկաց դաշտին, ուր դուն կցես։ * և խնդ- 25
րեա 'ի բարձրելոյն աւուրց ձանձրանալոյ․ և յետ այ-
նորիկ եկից ես առ քեզ։ * Եւ գնացի ես Ը բանի Տր 26
'ի դաշտ՝ 'ի տեղին որ անուանեալ կոչի Արդադ․ և նստ-
այ անդ 'ի մէջ ծաղկացն, և ճաշակէի անտի, և լինէր
ճաշակն նոյ ինձ 'ի քաղցրութիւն, և յագումն, և 'ի կա-
րողութիւն զօրութեան իմոյ։ * Եւ եղև յետ աւուրց՝ մինչ 27
բազմեալ կայի ես 'ի մէջ խոտոյն, և դարձեալ խռովէր
յիս սիրտ իմ որ զառաջինն․ * և բացաւ բերան իմ 28
և սկսայ խօսել առաջի բարձրելոյն՝ և ասել։ * Ով 29
Տր Տր՝ որ ամենայն հոգւոց արարիչ ես, յայտնեալ
յայտնեցար հարցն մերոց յերկիրն յանապատ, յոր-
ժամ ելանէին յեգիպտոսէ անցանելով Է անապատն
անջուր և անպտուղ․ և ասացեր ցնա, * թէ լուարուք 30
որդիք Իղի, և ունկնդիր լերուք բանից իմոց զաւա-
կըդ յակոբայ․ * ահաւասիկ ես սերմանեմ զօրէնս իմ, 31
եթէ արասցէ պտուղ փառաւորեսցոյց 'ի ձեզ․ իսկ հար-
քըն մեր ոչ պահեցին զօրէնս քո, մն այնորիկ կորեան։
* Նոյնպէս և մեք որ ընկալաք զօրէնս քո՝ յանցեաք և 36
անօրինեցաք։ * բայց օրէնքն քո ոչ կորեան․ այլ մնա- 37
ցին 'ի փառս իւրեանց։ * Եւ մինչդեռ զայս Է խօսէ- 38
սէի, համբարձի զաչս իմ և տեսի յաջմէ կողմանէ․ և
ահա

Digitized by Google

ահա կին մի կոծէր և ցաւէր և լայր մեծաբարբառ յոյժ ;
պատառեալ զհանդերձս իւր , և արկեալ մոխիր ըզ-
39 գլխով իւրով . * և թողուի զառաջին զխոհանս իմ յորում
էին , զմտաւ ածեալ զարմանայի , թէ յայսպիսում տեղ-
ւոջ կին մարդ երևեցաւ , դարձեալ առ նա ասէի ցնա
40 * թէ ընդէ՞ր լաս և ընդէ՞ր կոծիս դառնապէս : Եւ նա
41 պատասխանի և ասէ ցիս * Թո՛յլ տուր ինձ տէր՝ զի լացից
զիս՝ և յաւելլից յաշխարել . զի յոյժ դառնացեալ եմ
42 յոգի իմ , և լի եմ տառապանօք : * Եւ ասեմ ցնա .
43 զի եղև առ ինձ : և ասէ . * ամուլ եղէ ես աղախինս քո ,
44 և ոչ ծնայ զերեսուն ամ կեցեալ ընդ առն իմում . * և
ես հանապազ օր և ժամ յերեսուն յամսն յայն խնդրէի
45 'ի բարձրելոյն 'ի տուէ և 'ի գիշերի . * և եղև յետ ե-
րեսուն ամի , և լուաւ ինձ աղախնոյ քում . և հայեցաւ
'ի տառապանս իմ , և ետ ինձ որդի , և ուրախ եղաք
'ի նա՝ ես և այր իմ , և ամ քաղաքացիքս իմ , և փա-
46 ռաւորեցաք զԱծ : * և սնուցաք զնա աշխատութբ բազ-
47 մաւ : * և եղև յորժամ աճեաց և զարգացաւ , և կա-
մէաք առնուլ նմ կին , և առնէաք օր ուրախութ ::
1 Եւ եղև իբրև եկին որդին յառագաստ իւր , անկաւ դիլ .
2 և մեռաւ . * և անցուցաք զլոյսն , և յարուցաք փոխա-
նակ մեծ ուրախութեան սուգ անչափ , և յարեան ամ
քաղաքակիցքն իմ մխիթարել զիս , և յետ բա-
զում մխիթարելոյ զիս՝ դադարեցի մինչև 'ի վաղիւ
3 անդր գիշերոյն . * և եղև իբրև դադարեցին ամէն 'ի
մխիթարելոյ զիս , լռեցի և ես , և յարեայ գիշերի և
փախեայ , և եկի այսր , որպ տեսանես զիս յայսմ դաշ-
4 տի : * զմտաւ ածեալ մի ևս դառնալ 'ի քաղաքն , այլ
աստէն դադարել . մի ուտել և մի ըմպել , այլ միշտ
5 սգալ և պահել մինչև մեռայց : * Եւ թողեալ զբանս
իմ յորում էի : Եւ տուի պատասխանի ցասմամբ՝ կնոջն և
6 ասեմ . * զոր իմանաւորդ լաւ ինչ իմանաս քան զամ կա-
7 նայս . ոչ տեսանես զսուգս մեր , * որ եհաս 'ի մ Սիո-
նի , որ է մայր մեր ամէն . հեծելով հեծէ նէմ , և տըր-
տում է , և տառապեալ յոյժ . և արդ ոչ սգաս առա-
8 ւել յոյժ . * զի ամէն 'ի տրտմութեն և 'ի զղջման և 'ի
9 սուգ եմք . այլ տրտում ես մի միոյ որդւոյ քո . * Հարց
ցերկիր , և նա տացէ քեզ , թէ պարտ է նմ սգալ .
զի այնչափ ծնեալ 'ի նմանէն բազմութ յառաջնոյն
11 դարձան . * արդ ում արժան է սգալ . որ այնչափ
բազմութ կորայս . եթէ քեզ մի միոյն ողբալ . եթէ ա-
12 տացես՝ * եթէ ոչ է նման արգանդ երկրին իմ սուգս ,
զի ես զպտուղ արգանդին իմոյ կորուսի զոր ցաւօք
13 ծնայ . * իսկ երկիր ըստ ճանապարհաց իւրոց գնայց ,
մերժեցաւ և գնայ մտաւոր սուգ նմ՝ որպ և եկն : և
14 ես քեզ ասացից , * թէ որպ աշխատութ ծնեալ է , նոյն-
պէս

Digitized by Google

պէս և երկիր ետ զմարդն ի սկզբանէ արարչին իւրում:
* Արդ այսուհետև կալ զքո զանձն քո, և առաքի- 15
նութեամբ համբերեա՛ վշտացն որ եկին քեզ. * զի և քո 16
որդին յարիցէ 'ի ժամանակի իւրում, և դու 'ի կա-
նայս անուանեսցիս. * Դարձ այսուհետև անդրէն 'ի 17
քաղաքդ առ այր քո: Եւ ասէ ցիս, * Ոչ արարից. զայդ, 18
և ոչ մտից 'ի քաղաքդ, այլ աստէն մեռայց: * Եւ յաւելի 19
խօսել ընդ նմա և ասացի, * Մի՛ առներ զայդ իրս. այլ 20
հաւանեաց մի՛ տառապանաւն սիոնի, և մխիթարեա՛ց ընդ
քաղաքին Եմի. * Նայեաց տեսանել և 'ի նա, զի սրբութի- 21
մեր աւերականեալ է, և սեղանն կործանեալ է. * և 22
օրհնութիւնքն դադարեալ են, և պարծանքն մեր քակ-
տեալ են. և լոյս ճրագին անցեալ է. և տապանակն
կտակարանաց մերոց 'ի գերութիւն վարեալ է, և սրբութ
մեր պղծեալ են. և անուն որ կոչեցեալ է 'ի վերայ մեր
յանուանէ տառապացեալ եմք. և ազատք մեր թշնամա-
նեալ են, և քահանայք մեր այրեցեալ են, և ղևտացիք
մեր 'ի ծառայութիւն անկեալ են, և կանայք մեր բռնա-
դատեցան. և հզօրք մեր 'ի պարտութիւն մատնեցան, * և 23
քան զամ ոք առաւել անարգեցաւ սիոն, իբրև զանօթ
անպիտան, և լուծաւ 'ի փառաց իւրոց, և մեք մատ-
նեցաք 'ի ձեռս թշնամեաց մերոց: * Բայց դու թօթա- 24
փեա՛ 'ի քէն զբազմութիւն տրտմութեանդ, և 'ի բաց ընկեա՛
'ի քէն զյաճախութիւն ցաւոցդ, զի հաշտեսցի ընդ քեզ
հզօրն, և հանգուսցէ զքեզ 'ի ցաւոց քոց և 'ի վաստա-
կոց: * Եւ եղև իբրև խօսէի ընդ նմա, պայծառացեալ 25
երեսք նորա յոյժ, և տեսիլ նորա լինէր իբրև զփայլակն,
և կերպարանք իւր այնպիսի ահաւորք առ մերձաւորս
իւր. և սիրտ իմ յոյժ զարհուրեալ էր, զմտաւ ածեալ
ասէի՝ թէ զի՞նչ իցէ այս. * Եւ նա յանկարծակի մեծա- 26
բարբառ աղաղակեաց ահիւ, և դղրդեաց առ 'ի շարժել
երկիր 'ի ձայնէն. տեսանէի, * և ահա ոչ ևս երևէր 27
կին կինն, այլ քաղաք շինեալ 'ի հարուստ հիմանց. զար-
հուրեցի՝ և աղաղակէի մեծաբարբառ և ասէի, * Ո՞ւր 28
իցէ ուրիէլ հրեշտակն որ յառաջինում աւուրն եկն
առ իս, զի նա արար ինձ գալ յայս տեղի զարմանա-
լեաց, և եղեն ինձ խնդրուածք իմ, և զխախճան 'ի թշ-
նամանս յղեաց: * Եւ զայս մինչդեռ խօսէի, եկն հրեշ- 29
տակն՝ և ետես զիս, * և ահա անկեալ դնէի իբրև զ- 30
մեռեալ, և իմաստութիւն իմ եղծանէր. և կալեալ զաջոյ
ձեռանէ իմմէ, և զօրացոյց զիս և հաստատեաց զիս 'ի
վերայ ոտից իմոց, և ասէ ցիս. * Զի՞ եղև քեզ. ընդէ՞ր խռո- 31
վեցար, և կամ ընդէ՞ր եղծաւ իմաստութիւն քո, և միտք
սրտի քո: * Եւ ասացի թէ ընդէ՞ր թողեր զիս, զի ես 32
արարի ըստ բանի քում, և ելի 'ի տեղիս յայս. և ահա
տեսի որում ոչ կարեմ հասու լինել: Եւ ասէ ցիս.

* Կաց

Digitized by Google

…ցից իբրև զմարդ, և խօսեցայց ընդ քեզ։ և ասացի. խօսեաց տր, բայց միայն մի թողուր զիս զի մի ընդունայն մեռայց։ * տեսի՛ զոր ոչ էր տեսանել, և լուայ՛ զոր ոչ գիտէի, * բայց միայն միտք իմ մոլորեալ են, անձն իմ տարակուսեալ է. * արդ խնդրեմ 'ի քէն զառաւօտ ծառայի քում, վն որ խնդրելեացս այսոցիկ տո պատասխանի և տուր ցիս, * լուր ինձ՝ և ուսուցից քեզ, խտ որոց երկնչիսդ, վն այնորիկ բարձրեալն յայտնեաց քեզ զբազում խորհուրդս. * զի տեսեալ զուղղութի քո, զի էր անձանձրոյթ տրտմեալ ես վն ժողովրդեանն, և յոյժ ողբաս 'ի վն սիոնի. * այս իրք են։ * Կինն որ երևեցաւ քեզ փոքր մի յառաջագոյն, որ ողբո՛ւր. և սկսար մխիթարել զնա. * արդ այսուհետև ոչ ես 'ի կերպարան կնոջ տեսցես, այլ երևեցաւ քեզ քաղաք շինեալ. * և զի պատմէր քեզ վն տրտմութե՛ որդւոյ իւրոյ. այս կին այն սիոն է՝ զոր տեսանէիր, զոր այժմ տեսանես քաղաք շինեալ. և զի ասացն ցքեզ. ամուլ եղէ ես ամս երեսուն, զի ամս բազումս ունէր յայսմ աշխարհի. և յորժամ եղեն և շինեցաւ, մատուցաւ 'ի նմ պատարագ. * և յետ այնորիկ շինեաց սողոմոն զքաղաքն և զտաճարն, և մատոյց 'ի նմա պատարագս։ Եւ որ էր յորժամ ամուլն ծնաւ * աշխատութ, այն բնակութի նմի էր. * և յորժամ ասաց ցքեզ, եթէ որդին իմ իբրև եմուտ յառագաստ իւր և մեռաւ, այսպահէր տրտմութի յոյժ, այն որ լինէր փլուրումն նմի. * տեսեր զի ողբայր 'ի վն որդւոյն իւրոյ՝ և սկսար մխիթարել վն տրտմութեցն որ հասեալ էին նմա։ * Իբրև տեսեալ բարձրեալն եթէ յոյժ սրտէ հոգաս վն նր. եցոյց քեզ զլուսաւորութի փառաց նր, և զգեղեցկութի վայելչութե նր. * վն այսորիկ ասացի քեզ՝ զի մնասցես 'ի դաշտին ուր տունն չինէր. * գիտէի թէ բարձրեալն կամի ցուցանել քեզ զայս ամ, * և վն այնորիկ ասացի քեզ գալ 'ի տեղիս յայս, ուր ոչ էր շինուած հիման. * ուր ոչ կարէր գործ շինուածոց մարդկան, 'ի տեղւոջն ուր ցուցանելոցն էր քեզ զքաղաքն բարձրելոյ։ * բայց դու մի երկնչիր, և մի զարհուրեսցի սիրտ քո, այլ մուտ և տես զպայծառութի քաղաքին, և կամ զմեծութի շինուածոյն, որչափ ակն քո բաւական է տեսանել։ * և յետ այսորիկ լուիցես որչափ բաւական իցէ քո լսելեաց ականջաց. * զի դու երանելի եղեր քան զբազումս. և հաճոյ եղեր բարձրելոյն որպէս սակաւք. * Մնա դու աստ զվաղուեան գիշերն ամեն. * և ցուցից քեզ որչափ բարձրեալն 'ի տեսիլ երազոյ ցուցցէ քեզ՝ որ լինելոցն իցէ 'ի վն բնակչաց երկրի յաւուրս վախճանի։ * Եւ մնա՛ 'ի տուն զերկուս գիշերսն որպէս և հրամայեաց ինձ հրեշտակն տն։

Digitized by Google

Գլ· Եւ եղեւ յերկրորդում գիշերին, ահա ելանէր 'ի ծովէ 1
Ժա· արծուի, որոյ էին թեւքն երկոտասան, և գլուխք ե-
րեք· * և համբառնայր զթեւս իւր և թռչէր ը̅ ամ̅ եր- 2
կիր, և ամ̅ հողմք երկնից շնչէին՝ և առ նա ժողովէին·
* և տեսանէի 'ի թեւոցն նր̅, այլ թեւ բուսանել· և այն 3
լինէր փոքրիկ թեւս և մանունս· * իսկ գլուխք արծ- 4
ւոյն 'ի լռութեան կային, և միջին գլուխն մեծ էր քան
զայլսն, բայց սակայն և նա 'ի լռութեան դադարեալ էր
ը̅ նս̅· * և ահա համբառնայր զթեւս իւր տիրել երկ- 5
րի և բնակչաց նր̅ :* Եւ տեսանէի զի հնազանդէր նմա 6
ամ̅ ինչ որ 'ի ներքոյ երկնից, և ոչ ոք ընդդէմ դառ-
նայր նմա յարարածոց որ 'ի ներքոյ երկնից: * և տե- 7
սանէի զի յառնէր արծուին և կայր 'ի վր̅ ոտից իւրոց,
և ասէր, * միանգամայն զամենեսեան կամիցիք արթուն 8
կալ· այլ 'ի քուն մնասցէ իւրաքանչիւր 'ի տեղւոջ իւ-
րում, և 'ի ժամանակի իւրում զարթիցէ, * և գլուխքն 9
'ի վախճան պահեսցին· * և տեսի և ահա ոչ ելանէր 10
բարբառ 'ի գլխոյ նր̅, այլ 'ի միջոյ մարմնոյ նր̅: * և 11
թուեցի զաւելորդ թեւս նր̅, և այն է ութ·· * և տե- 12
սի յաջմէ կողմանէ նր̅, զի կանգնէր թեւ մի, և իշխէր
'ի վր̅ ամ̅ երկրի: * Եւ իբրեւ այն լինէր, հասանէր նմա 13
վախճան· զի ամենեւին մի երեւեցի տեղի նր̅: և երկ-
րորդն յառնէր և տիրէր, և ունէր զբազում ժամա-
նակս, * և յետ տիրելոյն հասանէր վախճան նր̅· զի 14
կորիցէ իբրեւ զառաջինն: * Եւ լինէր բարբառ ը̅ նմ̅ և 15
ասէր, * լո՛ւր դու զաւետիս քո որ այնչափ ժաման- 16
նակս կալար զերկիր յառաջ քան զքո կորնչել· * ոչ 17
ոք յետ քո կալցի յայնչափ ժամանակս իբրեւ զքեզ· այլ
ոչ զկէս քո· * և յարեաւ երրորդն, և կալաւ զիշխա- 18
նութիւն· և կորեաւ իբրեւ զառաջինն * և նա: և այն- 19
պէս ունէր իշխանութիւն թեւոցն ամենեցուն· և զա-
ձեալ կորնչել: * և տեսի զամ̅ թեւսն, և զայն 'ի ժա- 20
մու իւրում կանգնեալ յաջմէ կողմանէ ունել զիշխա-
նութիւն· ունէր 'ի նոցանէն և վաղվաղակի կորնչէր·
* և ոմն 'ի նոցանէ կանգնէր և չկարէր ունել զիշխա- 21
նութիւն: * Եւ յետ այնորիկ տեսանէի, զի երկոտասա- 22
նեքին թեւքն կորնչէին, և երկու աւելորդ թեւոցն,
* և ոչինչ մնայր յանդամս արծուոյն· բայց միայն յերից 23
գլխոցն ղօղելոց· * և վեց թեւն յորոց բաժանեցին եր- 24
կուքն, և երթային դադարէին առ գլխոյն յաջմէ կող-
մանէ, և չորքն մնացին 'ի տեղւոջ իւրեանց: * Եւ տե- 25
սանէի զի չորք թեւքն խորհէին կանգնել և տիրել·
* և ապա տեսանէի զմին, որ թէպէտ և կանգնեցաւ, 26
վաղվաղակի կորեաւ· * և տեսանէի· և ահա երկուքն 28
մնային 'ի նոցանէ, որ խորհէին առաւել լինել և տի-
րել: * Եւ մինչդեռ զայս խորհէին, մի 'ի գլխոց անտի 29

Digitized by Google

զինչ որ էին նմանապէս. * և ապա զերկուսին գլ-
խոյն առանձին Է թևք, * և դառնայցէ գլուխն մարմնոյն
մտադրեմ. և տեսի զաւելորդ թևսն որ կամէին տի-
րել. * և այն գլուխն տիրէր ամ երկրի. և հնազանդե-
ցուցանէր զբնակիչս նր աշխարհին բազմաւ, և բռնա-
ւոր իշխանութեամբ երկրի քան զթևսն բռնութիւն։ * Եւ
եմտեսի յետ այնորիկ զգլուխն միջին կորուսեալ իբրև
Ձևան. * Մնացին երկու գլուխքն, և նք տիրէին երկ-
րի, տանջանօք և բնակչաց նր. * տեսանէի և ահա զի
կլանէր զգլուխն, և ապականեսցէ որ յաջմէն էր զձախա-
կողմն։ * Եւ լուայ բարբառ որ ասէր ցիս. հայեաց առ
աջեւ քո, և տես զինչ տեսանես։ * տեսի և ահա ա-
ռիւծ կարթեցեալ յանտառէ գոչէր և մռնչէր, և ա-
ռաքէր ՚ի բարբառ մարդոյ. և լսէի, զի ասէր յարծ-
ւին. * Լուր ինձ և խօսեցայց ընդ քեզ. այսպէս ասէ
արարիչն. * ոչ դու մնացեր ՚ի չորից կենդանեացն
որ ասացի տիրել ՚ի մէջ երկրի իմոյ, զի ՚ի ձեռն նոցա ե-
կեսցէ վախճան ժամանակաց. * և դու չորրորդ եկիր
յաղթեցեր նց, և բռնացար միշտ վտանգաւ բազ-
մաւ, վարեցեր զաշխարհս այսչափ ժամանակս նեն-
գութբ, * և դատեցար զերկիր ոչ ճշմարտութբ, * յափշ-
տակեցեր զհեզս, և վրդովեցեր խոնարհաց, ատեցեր
զճշմարիտն, և սիրեցեր զսուտն, աւերեցեր զամրութ
զպտղաբերաց, և քակեցեր զպարիսպ որ ոչ յանցեան
քեզ. * և ելին թշնամանք քո առ բարձրեալն, և ամ-
բարտաւանութիւն քո առ հզօրն. * և հայեցաւ բարձ-
րեալն ՚ի ժամանակս իւր, և ահա կատարեալ էին, * և զի
այնորիկ կորնչելով կորիցես դու արծուի, և թևք քո
անպիտանք, և գլուխք քո չար, և մագիլք քո գձուձ-
ք, և ամ մարմին քո ապիրատ. * զի հանգիցէ եր-
կիր. և թեթևասցի ամ աշխարհս ազատեալ ՚ի քումմէ
բռնութենէ. ակնունել դատաստանի, և ողորմութե որ
արարչին։

Եւ եղև յորժամ խօսեցաւ առիւծն զբանս զայս ընդ Գլ.
արծուոյն. * և ահա որ մնացեալ էր գլուխն՝ կորեաւ, ԺԲ.
և երկու թևքն որ ընդ նմա էին՝ կանգնեցան և փոխէին
առ ՚ի տիրել. և էր խռովութե նց վտանգաւորութբ և չփո-
ձութբ լի. * և տեսի նք և կորնչէին. և ամ մարմին
արծուոյն կիզոյր. և ապշէր երկիր յոյժ։ Եւ ես ՚ի շատ
զարմանալոյն և ՚ի բազմ երկիւղէ զարթեայ՝ և ասացի
յանձն իմ, * ապաքէն դու արարեր ինձ քննել զճա-
նապարհս բարձրելոյն. * և ահա լուծեալ է անձն իմ,
հոգի իմ, և տկար եմ յոյժ, և ոչ կայ յիս զօրութե ՚ի
բազմ երկեղէն զոր երկեայ ՚ի գիշերիս յայսմիկ։ * արդ ա-
ղաչեմ զբարձրեալն զի զօրացուսցէ զիս մինչև ՚ի վախ-
ճան։ * և ասեմ՛ տէր տէր իմ եթէ դու շնորհս յայս քո,

Digitized by Google

Թէ արդարև երանեցայ բնաւ անդամ 'ի քէն, և թէ
արդարև եւ խնդիր իմ առաջի երեսաց քոց՝ * զօրացո 8
զիս, և յայտնեա ծառայի քո զպատգամս և զիրս, և
զմեկնութիւն ահաւոր երազոյն զոր տեսի․ զի լիով մխի-
թարեսցես զանձն իմ․ * որովհետև արժանի արարեր 9
ցուցանել ինձ զաւուրց վախճանն․ և զժամանակաց կա-
տարած ։ Եւ ասէ ցիս․ * այս է մեկնութիւն երազոյդ՝ 10
* զոր տեսեր․ արծուին որ ելանէր 'ի ծովէն՝ չորրորդ 11
թագաւորութիւն է որ յայտնեցաւ եղբօր քում դանիէ-
լի․ * այլ ոչ յայտնեցաւ նմա այսպէս՝ որպէս և քեզ յայտ- 12
նեմ քեզ ։ * Ահա աւուրք եկեսցեն՝ և յարիցէ թագա- 13
ւորութիւն 'ի վր երկրի, և եղիցի ահեղ քան զամենայն թա-
գաւորս որ յառաջագոյն էին, * և առաջի նր թագա- 14
ւորեսցեն 'ի նմա թագաւորք երկոտասան մի ըստ մի-
ոջէ ։ * իսկ երկրորդն 'ի թագաւորացն աւելի ժամա- 15
նակս կալցի քան զերկոտասանսն․ * այս է մեկնութիւն 16
երկոտասան թևոցն զոր տեսեր ։ * Եւ որպէս լուար 17
ձայնին որ խօսէր, որ ոչ 'ի գլխոյն բարբառէր, այլ
'ի միջոյ մարմնոյն նորոյ․ * այդ բանն է որ 'ի միջի ժա- 18
մանակի այնր արքայութեան, եղիցին որոշմունք ոչ սա-
կաւք, մերձեսցի 'ի կործանել և ոչ անկցի երբէք, այլ
կանգնեսցի կացցէ յառաջին իշխանութիւն ։ * և զի տե- 19
սեր զաւելորդ թևսն ընդ մէջ բուսեալ շուրջ զութն թևոցն
նր, * այս այն բան է․ յարիցեն 'ի նմանէ ութ թա- 20
գաւորք, որոց եղիցին ժամանակք թեթևք, և ժամք
փութով․ երկու 'ի նոցանէն կորիցեն * 'ի մերձենալ 21
ժամանակին, և 'ի հասանել իշխանութեան նր․ չորքն պա-
հեսցեն 'ի ժամանակն, յորժամ կամեսցի մերձենալ ժա-
մն կատարած ժամանակին․ երկուքն 'ի վախճան պա-
հեսցին ։ * Եւ զի տեսեր 'ի նմա երիս գլուխս լռեալս 22
և դադարեալս, * այս այն բան է, 'ի վախճանի նր յա- 23
րուսցէ բարձրեալն երիս թագաւորս, և նորոգեսցեն
բազում ինչ․ խրատեսցեն զերկիր, * և զբնակիչս նր իշ- 24
խանութբ բազմաւ, քան զամ որ յառաջն եղեալ
էին․ վասն որոյ անուանեցան նք գլուխք արծուոյն․
* նք եղիցին գլուխ թագաւորութե իւրեանց, և լցցեն 25
զվախճան նր ։ * Եւ զի տեսեր զգլուխն մեծ լինելով 26
և կորուսեալ, մին 'ի նոցանէն վախճանեսցի չարչարա-
նօք, * և երկուքն որ մնայցեն՝ զնս սուր կերիցէ․ * և 27
ընդ նոսին և ինքն միանգամայն 'ի վախճանի 'ի սուր 28
անկցի ։ * Եւ զի տեսեր զերկուս աւելորդ թևսն փո- 29
խեալ 'ի գլուխն յաջակողմն կոյս, * այս այն բանքն են՝ 30
զորս պահեաց բարձրեալն 'ի վախճան նր, որոց իշխա-
նութիւն նր անարգ և լի խռովութբ․ * որ հայեցար է 31
առիւծն, և տեսեր ելեալ 'ի մայրեաց, սթափեալ և զար-
թուցեալ 'ի քնոյ․ մռնչելով խօսէր․ ը արծուոյն և յան-

Digitized by Google

դիմանէր զանիրաւութիւնս նր, ընդ ամ բանիցն զոր լ-
32 ուարն : * Այս է օծեալն, զոր պահեաց բարձրեալն
'ի ժամանակս վախճանի յաղագս գալոյն . Նա ինքն ծա-
գեսցէ և եկեսցէ և խօսեսցի ընդ նմա, և զամբարշտու-
թիւնս յանդիմանեսցէ, և վն անիրաւութեան նր խօսեսցի,
33 և դիցէ առաջի նր վնասս, * և ածցէ զնա յիւր դա-
տաստանն կենդանի : և յորժամ յանդիմանեսցէ զնա,
34 յայնժամ կորուսցէ զնա : * և զմնացեալ ժողովրդեանն
նր փրկեսցէ գթութբ, և զմնացեալսն 'ի սահմանս նր
փախեսցէ, և ուրախ արասցէ զնս մինչև եկեսցէ վախ-
ճան դատաստանին, վասն որոյ խօսեցաւ ինկզբանն :
35 * Այս է զոր տեսերն, և այս է մեկնութիւն նր . * դու
36 միայն արժանի եղեր գիտել զխորհուրդս բարձրելոյն .
37 * գրեա զայդ 'ի գիրս զոր տեսեր, և դիր զդա յան-
38 քոյթ տեղւոջ, * և ուսուսցես զիմաստունս ժողովր-
դեան քո զդս . և դիցես զնա 'ի դէպ տեղւոջ, և լու-
սաւորեսցես նոքօք զիմաստունս և զերկեղածս իմ .
զորոց գիտես զսիրտս թէ ընդունին զնա՝ առ 'ի պահել
39 զխորհուրդս զայս : * Բայց դու կաց և այս աստէն,
այլ ևս աւուրս եւթն, զի ցուցից քեզ զայն զոր կամի
40 բարձրեալն յայտնել քեզ : * Եւ գնաց հրեշտակն յինէն,
և եղև իբրև լուաւ ժողովուրդն, եթէ էանց եւթն
օրն, ես չև ևս դարձեալ էի 'ի քաղաքն, ժողովեցաւ
ամ ժողովուրդն 'ի փոքուանց մինչև ցմեծամեծս . և ե-
41 կին առ իս, և ասեն . * զի՞նչ մեղաք քեզ և կամ զի՞նչ
յանցեաք : զի այսպէս լքեր թողեր զմեզ, և աստէն
42 նստեր յայսմ տեղւոջ . * դու միայն մնացեր մեզ յամ
մարգարէից իբրև ողկոյզ կթոց, և իբրև ճրագ յաղ-
ջամղջին տեղւոջ, իբրև նաւահանգիստ մի միայն փրկու-
43 թեան . * ոչ է բաւական չարս որ եհաս 'ի վր մեր,
44 * այլ և դու ևս զմեզ լքեր թողեր . որչափ լաւ էր մեզ
45 կիզուլ և այրիլ 'ի հուր ընդ սիոնի . * զի եր մեզ լաւ-
քան զհէին մեռեալս նր : և յասել նց զայս լացին մե-
46 ծաբարբառ : * Եւ ետու պատասխանի և ասեմ ցնս . քաջալե-
47 րեաց տունդ յակոբայ, * զի կայ յիշատակ մեր առա-
ջին բարձրելոյն . և հզօրն ոչ մոռացաւ զմեզ իսպառ .
48 * այլ ես ոչ թողի զձեզ, այլ եկի 'ի տեղիս յայս՝ աղա-
չել զմր վն աւերածոյն սիոնի, և խնդրել զողորմութն
49 վն տառապանաց մերոց : * և արդ երթիցեն իւրա-
քանչիւրոք 'ի ձէնջ 'ի տուն իւր, և ես եկից առ ձեզ
50 յետ այսոց աւուրց : * Եւ գնաց ժողովուրդն 'ի քա-
51 ղաքն՝ ոպ ասացի նց . * և ես նստայ 'ի դաշտին զեւթն
օր, ոպ և հրամայեաց ինձ հրեշտակն այն . և ուտէի
'ի ծաղկանց և 'ի բանջարոց դաշտին, և եղև ինձ 'ի
կերակուր այն զաւուրսն : Գլ.
1 Եւ դարձեալ տեսանէի 'ի տեսլեան գիշերոյ, * և տե- ԺԳ.

Digitized by Google

տեսանէի ՝ի ծովէ կողմանէ հողմ մեծ՝ զի շարժէր զամ 2
ալիս նր. * և հանէր ինքն հողմ ՝ի սրտէ ծովուն ՝ի 3
նմանութի մարդոյ, և ընթանայր և թռչէր ը նմ մարդն
ամպովք հանդերձ. և ուր զերեսս իւր դարձուցա-
նէր՝ դողայր յորս հայէրն, * և ուր հասանէր բարբառ 4
բերանոյ նր, հալէին և մաշէին ամենեքեան որ լսէին
զձայն նր, որպ հալի մոմ յորժամ մերձեսցի ՝ի հուրն:
* Եւ տեսանէի յետ այնորիկ՝ ժողով լինէր բազմութ 5
մարդկան ՝ի չորից կողմանց երկրի, որոց ոչ էր թիւ,
զի մարտիցեն ը մարդոյն որ ելանէր ՝ի ծովէ անտի.
* և տեսանէի թէ որպ կուփէր իւր զլեառն մեծ և թռա- 6
նէր ՝ի նա. * և ես խնդրէի գտանել զերկիրն և զտե- 7
ղին ուր փորեցաւ, և ոչ կարացի: * Եւ յետ այնորիկ 8
տեսի և այս՝ ամենեքեան ժողովեցան առ նա մարտն-
չել ընդ նմա. երկնչէին յոյժ, բայց սակայն կռուէին
կռուելով. * և յորժամ ետես զբազմութ դիմել գալ 9
հասանել բազմութիւն ՝ի վր, ոչ համբառնայր զձեռն
իւր առնուլ զզէն ՝ի վեր, և ոչ այլ ինչ անօթ պատե-
րազմի, բայց միայն տեսի ՝ի պատերազմին, * զի որպ 10
բոց հրոյ ըղխէր ՝ի բերանոյ նորա, և ՝ի շրթանց իւրոց
իբրև զփայլական լուսոյ, * և յարձակէր յարձակելով 11
՝ի վր պատրաստ բազմութն կռուել, և կիզոյր յան-
կարծակի զամենեսեան առհասարակ, առ ՝ի չգտանել
բնաւ ամենևին յայնչափ ՝ի բազմութէ, բայց միայն ա-
ճիւն մոխրոյ և հոտ ծխոյ տեսի, և զարմացայ ՝ի միտս
իմ: * Եւ յետ այսորիկ տեսի այր մի զի իջանէր ՝ի լեռ- 12
նէ միոջէ, և կոչէր առ ինքն այլ ևս բազմութի խա-
ղաղութե. * և գային առ նա տեսանել բզմք ՝ի մարդ- 13
կանէ, ոմանք ՝ի նոցանէն ուրախութբ էին, և ոմանք
տրտմութբ, և ոմանք ՝ի նոցանէ կապեալս ածէին, և
ես ՝ի բազմութէ ահեղունն զարթեայ և աղաչեցի զբարձ-
րեալն, և ասեմ, * դու տր ինքնին ցուցեր ծառայիս 14
քում զսքանչելիս քո զայս, և արժանի համարեցար
զիս ընդունել զխնդրուածս իմ. * արդ և այժմ յայտ- 15
նեա ինձ զայսր երազոյ մեկնութի, * որպ կարծեմ մտօք 16
իմովք, եթէ այս իցեն որք մնասցեն յաւուրսն յայնս,
ապա երանի են մնացեալքն յաւուրսն յայնս: * տեսա- 19
նեմ վիշտս մեծամեծս և առասպելս բազումս, որպ և
նշանակէ երազս այս. * արդ ապաքէն օգուտ էր հա- 20
սանել ՝ի ժամանակն յայն, եթէ անցանել իբրև զամպ,
և մի տեսանել որ հասանելոցն իցէ վախճան ժամա-
նակի: Եւա պատասխանի հրեշտակն և ասէ ցիս, * ասացից 21
քեզ և զայս երազոյ մեկնութի, այլ և զոր մնացելոցն,
* և զոր որոց խօսեցաւ նա առ ՝ի վախճան ժամանա- 22
կաց, այս բանք են. * Երանի իցէ այնոցիկ որ հասա- 23
նիցեն յաւուրսն յայնոսիկ, և որ պահիցեն ՝ի համբե-

րու

Digitized by Google

թութիւն կենդանութեան և զմտաւորութիւն և զողորմութիւն .
24 * զխոնարհ այսուհետև զի ասացեալ երանեցան մեա-
25 ղաւքն քանզի փանցեալն ։ * իսկ մեկնութեն երագոյն այս
26 է ։ զայն զոր ասէսէր որ եղանէր 'ի ծովէ անտի , * այն
է զոր պահպանեսցէ բարձրեալն յետ բազում ժամանակաց .
և 'ի ձեռն նորա փրկեսցէ զարարածս իւր . և նա զար-
27 ձուսցէ զմնացեալսն . * և զի ասէր զի եղանէր չուեղ
28 հրոյ . * և զի ոչ ունէր 'ի ձեռին զէն , և ոչ կայ ինչ
պատերազմի , և զի յաղթեաց բազմութեան յարձակելոցն
29 ծեր գայլին կուսակալ է նմա , այս այն բան է . * զի ա-
հա աւուրք եկեսցեն յորժամ կամեսցի փրկել բարձ-
30 րեալն որ 'ի վերայ երկրի . * հասցեն զարմանք 'ի վերայ ամ
31 բնակչաց երկրի . * խորհեսցին ընդ միմեանս տալ պա-
տերազմի , տեղի ընդ տեղւոյ , ազգ ընդ ազգի , Թագաւո-
րութիւն ընդ Թագաւորութեան , ժողովուրդք ընդ ժողովրդոց ,
աշխարհք ընդ աշխարհաց , քահանայք ընդ քահանայս ,
և հաւատք պաշտաման բաժանեսցին յիւրաքանչիւր
32 կողմանց . * և եղիցի լինել նշանացս այսոցիկ , զոր ես
յառաջ ասացի . երևեսցի բարձրեալն զօրութեամբ մեծաւ .
սա է այրն այն զոր ասէր երևեալ 'ի ծովէ անտի . և
փչեսցեն 'ի հեթանոսաց զպատկերս աղծութեան իւր-
33 եանց ։ * և յորժամ լուիցեն զնմանէ , հեռասցին չարւ
34 ընդ միմեանս պատերազմ . * և ժողովեսցին միանգամայն
բազմութիւն այնչափ յոյժ բնակչաց երկրի , ծառայել նմ
հաւատովք ։ և սա 'ի մերձենալ վախճանին քակտես-
ցին 'ի միմեանց . այս է բազմութիւն զոր ասէր , որ կա-
35 մէր գալ և տալ պատերազմ ընդ նմա , * այլ նա կացցէ
36 'ի վերայ լերինն գլխոյ որ է սիոն , * զի 'ի սիոնէ եկես-
37 ցէ , և երևեսցի ամ պատրաստականաց , * և յանդիմա-
նեսցէ զամբարշտութիւնս այլոց , և զչարաչար գործս նոցա ,
38 և ցուցցէ նոցա զպատուհասն որով զատեսցի զնա ։ * և
39 յետ այնորիկ առանց աշխատութեան կորուսցէ զնա ։ * Եւ
զի ասէր զնա , զի ժողովէր այլ բազմութիւն խաղաղութեան
40 * նոքա են , որ յանարգ հեթանոսաց ժողովեալ վարե-
ցան , և 'ի զուգակէն աբրահամու խառնեցան ընդ նոսա .
այս է բազմութիւն ժողովեալ և խաղաղական . և որք
համբերեցին 'ի նոցանէ՝ ցուցցէ նոցա բարձրեալն աւելի
նշանս . և պաշտպանեսցէ նոցա ։ Եւ ասացի՝ Թէ երանե-
լի է այնմ ազգի , քան այժմու ժողովրդեանս ։ և ասէ
ցիս . այսպէս եղիցի ամ ասացն , և մեկնեսցուք քեզ ։
51 * Եւ ասեմ ցնա . տէր և զայս եւս յայտնեա ինձ . ընդէր
52 ասացեր մարդ յայս եկեալ զալ 'ի ծովէ անտի ։ * Եւ ա-
սէ ցիս . որպէս ոչ ոք կարէ տեսանել , կամ քննել , կամ
գիտել զանդունդս խորոց . այնպէս այժմ ոչ ոք կա-
րասցէ 'ի վերայ երկրի ճանաչել , կամ գիտել զխորհուրդս
բարձրելոյն , եթէ ոչ 'ի ժամանակի փառաւոր յայտ-
նութե

Digitized by Google

նուէ նդ: * այս է մեկնութիւն երազոյն զոր տեսեր: և 53
վասն այնորիկ քեզ միայնոյ յայտնեցաւ այս յերկրի.
* Թողեալ զքո հոգս որ հոգաբարձու եղեր մերոց ան_ 54
անն, և զիմ օրինացն. խնդրեցեր դու զի ժողովրդ_
եանն նր, և աղաչեցեր. * զի զկեանս քո վարեցեր ի_ 55
մաստութիւն և գիտութիւն. * վասն այնորիկ եցոյց քեզ զայս 56
ամն, զի յետ այլ երից աւուրց ասացից քեզ. և երևե_
ցին քեզ զարմանալիքս: * Եւ իբրև շրջեցայ գնացի ՝ի 57
տեղւոջ դաշտին, և փառաւորեցի զմեծազօրն ած. * զի 58
այնպէս զարմանալի և ապաշխարօղ է. և ոչ որ հասանէ բնէ
զամէնայն մարդկան. և կացի անդ երիս աւուրս:
Գլ. Եւ եղև յետ երրորդ աւուրն, ես նստէի ՝ի ներքոյ
ԺԴ. կաղնւոյ միոյ, * և այլ ձայն յանդիման իմ ՝ի մորեն_ 2
ւոյ ելանէր բարբառ, և ասէր ցիս. եզրա եզրա: և
ասացի. ահաւասիկ եմ ես: իբրև զայս ասէի յոտն
կացի ՝ի վերայ ոտից իմոց. և ասէ ցիս. * երևեցայ երևե_ 3
ցայ ՝ի մորենւոյս, և խօսեցայ ը մովսէսի. յորժամ
ժողովուրդն ծառայէր յեգիպտոս. * և առաքեցի զնա 4
և հանի զժողովուրդն իմ յեգիպտոսէ. և ածի զնա ՝ի
լեառն սինայ. և կալայ զնա աւուրս բազումս. * և ցուցի 5
նմա բազում սքանչելիս. և յայտնեցի նմա զխորհուրդս
ժամուց. և ծանուցի նմա զվախճան ժամանակաց. և
պատուէր ետու նմա ասել * զբանս համարձակութեան 6
յայտնի. և չէ ինչ որ ծածկեալ է. * և այժմ քեզ 7
ասեմ * զխորհուրդս զայս զոր յառաջ ծածկեցի: և 8
զերազս զոր տեսեր, և զմեկնութիւն զոր իմացար, ՝ի
միտ քում պահեա. * զի դու համբարձցիս ՝ի մարդկա_ 9
նէ, և ընդ իս լինիցիս այսուհետև, և որ քեզ նման
ոք իցէ մինչև ՝ի կատարումն ժամանակաց. * հրաման 13
տուր այժմ տան քո, և մխիթարեա զտառա_
պեալս նը, և խրատեա զժողովուրդ քո, և խնամա_
նոցա զիմաստունս նոցա. * հրաժարեա դու այսուհետև 14
ան յապականական կենցաղս, և մերժեա ՝ի քէն զշփո_
թեալ միտս, և հեռացո ՝ի քէն զմարդկեղէն ծանօթու_
թիւն, և ՝ի բաց ընկեա ՝ի քէն զհոգս, և զդժուարական
միտս. և փութա փոխել յայսմ երկրէ, * զոր այժմ 15
տեսեր զզաւհեալն չարիս. դարձեալ ես քան զայս տես_
ցես * զի որչափ կեանքս այս անցանեն, նուազեալ բազ_ 16
մանան չարիք ՝ի վր երկրի. * հեռացաւ յոյժ ճշմար_ 17
տութիւն որ առ ած, և որ առ մարդիկս էր, մերձեա_
ցի սրտմտութիւն և տանջանքն. ահաւասիկ փութայ առ_
ծուին զայն զոր տեսեր ՝ի տեսլեանն: * Եւ ետու պատասխանի 18
և ասեմ. խօսեցայց սակաւուիկ միւս ես առաջի քո տր.
* ահա երթամ ուր և հրամայեցեր ինձ, և խրատեցից 19
զկենդանիս ժողովուրդն: իսկ որ միւսանգամն ծնան_
ցինն ո՞վ խրատեսցէ. * զի կայ աշխարհս ՝ի խաւարի, 20
և

21 և բնակիչք աշխարհի առանց լուսոյ. * Զի օրէնք քո այ-
րեցան. և ոչ ոք յետ այսորիկ ծանիցէ զգործս զոր-
ծեալս քոց. և ոչ զպատուիրանս քո զոր պատուի-
22 րեցեր։ * Զի եթէ գտի շնորհս առաջի քո, արկ յիս
զհոգի Սուրբ, զի գրեցից զամ որ եղև ի սկզբանէ յայսմ
աշխարհի. և որ ինչ էր գրեալ յօրէնս քո, թերևս
կարասցեն մարդիկ զշաւիղս գտանել զանձինս. և որք
23 կամին կեալ ՝ի վերջնում ժամանակին։ * Եւ պատասխանի
ետ ինձ և ասէ. գնա ժողովեա զժողովուրդն, և ա-
սասցես ցնոսա. զի մի խնդրեսցեն զքեզ աւուրս քառա-
24 սուն։ * և դու պատրաստեա քեզ տախտակս բազումս,
և առ ը՛ քեզ զդաբրիան և զսարեաբրիան և զշելեմիան, և
զեղկանան և զեթեան. զնոսա հնգեսեան, զի պատրաստ-
25 ագոյնք են ՝ի գրել։ * և եկեսցես ՝ի կարգի, և վառեցից
բորբոքեսցից ՝ի սրտի քում ճրագ իմաստութեան որ ոչ
26 անցցէ մինչև ՝ի կատարել զոր գրելոցն իցես։ * և յոր-
ժամ զայս կատարեսցես, է ինչ ՝ի նոցանէն զոր յայտ-
նեսցես. և է ինչ զոր գաղտնի ՝ի ծածուկ իմաստնոց
27 ուսուսցես։ վաղիւ յայսմ ժամու սկսիր գրել։ * Եւ
գնացի՝ որպէս հրամայեաց ինձ տէր. և ժողովեցի զամ ժո-
28 ղովուրդն, և ասացի ցնոսա։ * Լուր իսրայէլ զբանս զայս
29 զիմ. * պանդխտութեամբ պանդխտեցան հարքն մեր յե-
30 գիպտոս ՝ի նախնումն, և փրկեցան անտի. * և ընկալան
օրէնս կենաց զոր ոչ պահեցին, զորով և դուք անցէք.
31 * և տուաւ ձեզ երկիրն ՝ի ժառանգութիւն, և յերկ-
րի ձերում դուք և հարքն ձեր անօրինեցայք. և ոչ
պահեցէք զճանապարհս զոր պատուիրեաց ձեզ բարձ-
32 րեալն. * և արդար դատաւորն է, և զերծ հան ՝ի ձէնջ
33 ՝ի ժամանակի զպարգևեալն, * և արդ՝ դուք աստ էք
34 և եղբարք ձեր ներքսագոյն քան զձեզ են. * Թէ գնի-
ցէք ՝ի միտ ձերում և խրատեսջիք, և հնազանդեցու-
35 ցէք զսիրտս ձեր, կենդանիք պահեսջիք։ * Զի դատաս-
տանն յետ մահու եկեսցէ, յորժամ դարձեալ կենդա-
36 նասցուք. յայնժամ արդարոցն անուն յայտնեսցի, * և
առ իս ոք մի մերձեսցի այսուհետև, և մի խնդրեսցէ
37 ոք զիս մինչև ցքառասուն օր։ * Եւ առի ը՛ իս զհնգե-
սեան արսն զոր հրամայեաց ինձ, և գնացի ՝ի դաշտն
38 և եղէ անդ։ * և եղև ՝ի վաղիւ անդր, և ահա ձայն
բարբառոյ կոչեաց զիս և ասէ. Եզրաս Եզրաս, բաց զբե-
39 րան քո և կո՛ւլ զոր ես քեզ տամ։ * և բացի զբերան
իմ, և ահա բաժակ մի տուաւ ինձ, և գոյն նր էր ջրոյ,
40 * և առի արբի. իբրև արբի, սիրտ իմ բխեաց զիմաս-
տութիւն, և միտք իմ յաւելին զշանձար, և հոգի իմ
41 բխեաց զյիշատակս, * և բացաւ բերան իմ և ոչ փա-
42 կեցաւ. * և բարձրեալն ետ զիմաստութիւն հնգեցունց
արանցն, և գրեցին փոխանակաւ զասացեալ նշանն

Digitized by Google

զերով. զորս ոչ գիտէին. և նմայ անդ ամուրս՝ քա-
ռաքուն, և նշ՛ ի մունջեան գրեին, * և՛ ի գիշերի հաւ 43
ուտէին. և ես՛ ի սուէ խօսէի, և՛ ի գիշերի դադա-
րէի. * և գրեցին՛ ի քառասուն աւուրն գիրս իննսուն 44
և չորս։ *Եւ եղև յետ լնուլ քառասուն աւուրն՝ խօսե- 45
ցաւ։ Է՛ իս Բարձրեալն և ասէ, զառաջինսն զոր գրեցեր
յայտ դիցես, և կարդասցեն զնա արժանիք. * և զերկ- 46
րորդն պահեսցես առ յուսուցանել զիմաստունս ժո-
ղովրդեանն. * զի՛ ի նմ են առակք իմաստութեան, և 47
աղբիւր հանճարոյ և գիտութեան։ Եւ արարի այնպէս.
յամին չորրորդի շաբաթին ամաց. յետ ամաց հինգ
հազար արարածոց աշխարհի, և երկուց ամսոց ա-
ւուրց. և ինքն եղև վերացաւ և համբարձաւ ՚ի գունդ
նմանողաց իւրոց Է ամս և Է արդարս։ Գրեցի զայս
ամ. և յորջորջեցայ դպիր բարձրելոյն։ որում փառք
յաւիտեանս. Ամէն։

ԱՂՕԹՔ

ՄԱՆԱՍԷԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻ։

ՏԷՐ ամենակալ՝ Ած աբրահամու սահակայ յա-
կոբայ զաւակի նոցա արդարոց.
Որ արարեր զերկինս և զերկիր՝ և զամենայն
զարդ նոցա։
Կապեցեր զծով բանիւ հրամանաւ քով, փակեցեր
զանդունդս, կնքեցեր ահաւոր և փառաւորեալ անուամբ
քով։
Որ ամենայն ինչ սարսեալ և դողայ յերեսաց զօ-
րութեան քո։
Անբաւ է մեծվայելչութիւն փառաց սրբութեան քոյ. սաս-
տիկ է բարկութիւն սպառնալեաց քոց ՚ի վերայ մեղա-
ւորաց, անչափ և անքննին են ողորմութիւնք աւե-
տեաց քոց։
Դու Տէր բարձրեալ երկայնամիտ բազմողորմ, և
զղջանաս ՚ի վերայ չարեաց մարդկան։
Դու Տէր ոչ եդիր ապաշխարութիւն արդարոց,
աբրահամու սահակայ յակոբայ, որք ոչ մեղան քեզ։
Այլ եդիր ապաշխարութիւն ինձ մեղաւորիս. զի
մեղայ աւելի քան զաւազ ծովու, և բազմա-
ցան անօրէնութիւնք իմ։
Չեմ արժանի հայել և տեսանել զբարձրութիւնս
երկ-

երկնից ՚ի բազմութենէ անօրէնութեան իմոյ։
Կորացեալ եմ ես ՚ի բեռնութենէ կապանաց երկաթեաց․
և ոչ գոյ ինձ հանգիստ։
Բարկացուցի զբարկութիւն քո, և զչար առաջի քո արա-
րի, կանգնեցի պատկերս և բազմացուցի գայթակղութիւնս։
Եւ արդ խոնարհեցուցանեմ զծունր սրտի իմոյ, և
խնդրեմ ՚ի քաղցրութենէ քումմէ։
Մեղայ տէր, մեղայ, և զանօրէնութիւնս իմ ես ինքնին
գիտեմ։
Աղաչեմ և խնդրեմ ՚ի քէն, թող ինձ տէր, թող ինձ, և
մի կորուսաներ զիս ընդ անօրէնութիւնս իմ։
Մի յաւիտեան բարկանար ինձ, և մի պահեր զչարիս
իմ, և մի դատապարտեսցես զիս ընդ այնոսիկ, որ ներքինն
՚ի ներքոյ երկրի չարեաց։
Զի դու ես տէր աստուած ապաշխարողաց ես, և յիս ցուցես զամե-
նայն բարերարութիւնս քո՝ որ անարժանս եմ։
Կեցուսցես զիս ըստ բազում ողորմութեան քում, և
օրհնեցից զքեզ զամենայն աւուրս կենաց իմոց։
Զի քեզ օրհնեն ամենայն զօրութիւնք երկնից․ և
քո են փառք յաւիտեանս․ Ամէն։

ԹՈՒՂԹ

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ԿՈՐՆԹԱՑԻՈՑՆ ԱՌ ՍՈՒՐԲ Ա- ՌԱՔԵԱԼՆ ՊԱՒՂՈՍ

Ստեփաննոս և որք ընդ նմ երիցունք, դաւնոս եւ- 1
բուղոս, Թէոփիլոս և քսինոն, առ պաւղոս հայր
մեր և աւետարանիչ, և հաւատարիմ վարդապետ 'ի
քն յն, ողջոյն: * Արք ոմանք երկու եկին 'ի կորըն- 2
թոս, սիմոն անուն և կղէոբոս, որք կործանեցին քաջ
քաջ զոմանց հաւատս, հրապուրօղս, և ապականեալ
բանիւք: * յորոց բանից վերայ դու ինքնին պարտիս 3
հասանել. * զի մեք 'ի քէն ոչ երբէք լուաք զայնպիսի 4
բանս, և ոչ յայլոցն առաքելոց. * այլ այսչափ գի- 5
տեմք որ ինչ 'ի քէն լուաք, և որ ինչ 'ի նոցանէն լուաք
հաստատուն պահեմք: * Բայց յայսմիկ յորժ ողորմե- 6
ցաւ տր, զի մինչ դու իսկ մարմնով է մեզ ես, միւ-
անգամ լուիցուք: * Արդ՝ կամ գրեա դու առ մեզ. 7
և կամ ինքնին դու առ մեզ վաղվաղակի եկեսջիր.
* մեք հաւատամք 'ի տր՝ թէ ող յայտնութն ցուցաւ 8
թէոդոնեայ, եթէ փրկեաց զքեզ տր 'ի ձեռաց անօրէ-
նին: * Եւ են բանք մոլորութե պղծոցն. զոր ասենն 9
և ուսուցանենն, այսպէս. * Չէ պարտ ասեն զմար- 10
գարէսն ընդունել. * և ոչ ած ասեն ամենակալ. 11
* և

---

* Զեռագրական փանց հանդերձ Նուատհանմարով՝ համաձայն անգ-
ղիական պարագրութեն նորագտեալ 'ի գիտութե:

* Ոմանք. Թուղթ ստեփաննոս երիցուէ առ պաւղոս առաքեալն 'ի կորնթացւոց: (1) Ոմանք. Երիցունքն՝ նաւմենոս, եւբուղոս, Թէոփիլոս, և նոմեսոն, առ պաւղոս եղբայր. ողջոյն: (2) Ոմանք. Արք ոմանք եկին.. և կղոբէոս, որք սասանեն քաջ քաջ.. հրապուրող և ապակ": (4) Ոմանք. Մեք ոչ 'ի քէն լուաք զայսպիսի բանս: (5) Ոմանք. Բայց այսչափ գիտեմք թէ զոր 'ի քէն ընկալաք, և զոր 'ի նցէ՝ հաստատուն պահեցաք: (6) Ոմանք. Բայց յայսմ յորժ ողորմեցաւ մեզ տր. զի մինչդեռ մարմնով ես.. միւսանգամ 'ի քէն լուիցուք": (7) Ոմանք. Արդ՝ փութով վաղվաղակի գրեսջիր առ մեզ զառայցն, և կամ դու ինքնին իսկ առ մեզ: (8) Ոմանք. 'Ի տր եթէ այսպէս յայտնութն ցուցաւ, և նովաւ փրկեաց զմեզ տր 'ի ձեռաց ա": (9) Ոմանք. Իսկ են բանք նց մոլորութե.. զի ասեն այսպէս: (10) Ոմանք. Եթէ ոչ է պարտ զմարգարէսն ընթեռնուլ: (11) Ոմանք. Եւ ոչ զած:

Digitized by Google

2 * և ոչ անէն յարուէ մարմնոց մեռելոց. * և ոչ զմարդն
3 անէն ընաւ ստեղծեալ յայ. * և ոչ 'ի կուսէն մարիա_
4 մայ ծնեալ անէն զյն քն մարմնովն. * և ոչ զաշխարհս
5 արարած անէն այ, այլ հրեշտակի ուրուեմն: * Արդ՝
6 փոյթ յանձին կալջիր հասանել առ մեզ. * զի աստանց
7 գայթագղութեն կայցէ քաղաքս կորնթացւոց. * և նց
8 յիմարութեան յայտ յանդիմանութբ անեցուն խայ_
տառակեալ մերժեսցին: Ողջ լեր:
9 Առին, տարան զթուղթն սարկաւագք 'ի քաղաքն փի_
լիպեցւոց թերեպտոս և տիքոս. զի երբեւ առ զայն
թուղթն պաւղոս՝ թէպէտ և ինքն 'ի կապանս էր վն
ստատոնիկեայ ապոփողանի կնոջ, երբեւ մոռանալ նմ
զկապանսն, և սուգ առնուլ նմ վն բանիցն զոր լուաւ:
և ասէ լալով. երբեւ թէ լաւ էր ինձ եթէ վախճանեալ
էի և ընդ տն էի, քան թէ աստէն նովին մարմնով,
և զայսպիսի բանս և զաղէտս լսեմ զսուտ վարդապե_
տութեն, զի տրտմութն 'ի տրտմութե վերայ հասանէ
առաջիկ: Եւ յայդչափ տարակուսանաց վերայ կալ 'ի
կապանս, և տեսանել զայդ աղէտ սատանայի, առ որս
ընթացեալ սատանայի և մեքենայից նր, գործել հնա_
րս զչարիս: Եւ այսպէս բազում չարչարանօք անէր
պաւղոս թղթոյն պատասխանի:

1 Պաւղոս հաւանաւոր յսի քսի առ եղբարս կորնթա_
2 ցիս, 'ի բղմ վշտակէ աստի ողջոյն: * Ես ոչինչ հա_
րի զարմացեալ եմ՝ եթէ այդչափ վաղվաղակի ընթա_
3 նան հրապոյրք չարին: * Այլ զի տր յս վաղվաղակի
արասցէ զգալուստ իւր վն այնորիկ՝ որ փախուցեն և
անար_

---

(12) Օրինակ. Եւ ոչ յարուէ անէն մարմնոյ: (13) Օրինակ. Եւ ոչ ընաւ զմրդն: (14) Օրինակ. Ծնել անէն .. մարմնով: (15) Արարած անէն յայ: (16) Օրինակ. Արդ եղբայր փոյթ: (17) Օրինակ. Կացցէ քղքս: (18) Մերժեսցի. ողջ լեր 'ի տր: (19) Օրինակ. Սրկաւագունն .. թերեպոս և տեքոս: երբեւ առել պաւղոսի զթուղթն, թէպ" .. վն ստատոնիկեայ ա" .. և սուգ առեալ վն բա" .. և ասէր լալով. լաւ էր ինձ յոջգոյն վախճանել, և ընդ .. քի լի աստէն նովին մարմնով եմ, և այսպիսի բանս աղետից լսեմ զվդպութ. տրտմութն 'ի վր տրտմութե հասա" .. զայդ աղէտս, ընթանալ մեքենայից սատանայի: Եւ այսպէս:

(1) Օրինակ՝ հարգեն նշանագիրն այսպէս. Պաւղոսի թուղթ 'ի բանդից առ կորնթացիս ընթերցմունք: (1) Օրինակ. 'Ի բազում խոցերոյ վշտաղակէս, ողջոյն: (2) Օրինակ. Ոչինչ զարմացեալ թէ այդպես վաղվաղ: (3) Օրինակ. Անօրգեն զաղատագաւմս նր ..

Digitized by Google

անարգեն զՏէրամանս Տ՟ր : * Այլ ես [illegible] զայն 4
ուսուցի ձեզ, որ ես ինքնին ընկալայ յառաջնոց ա-
ռաքելոցն, որ զմ՟մ ժամանակս ընդ տ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի
շրջէին : * Եւ արդ՝ առեմ, զի տ՟ր յ՟ս ք՟ս ՚ի մարխամայ 5
կուսէ ծնաւ, որ էր ՚ի զաւակէն դաւթի, * ըստ ա- 6
ւետեաց հոգւոյն սրբոյ. առ ՚ի հօրէ ՚ի յերկնից առա-
քելոյ ՚ի նմա. * զի յաշխարհս մանեացի յ՟ս, և ազատես- 7
ցէ զմ՟մ մարմին խորով մարմնովն. զի զմեզ ՚ի մեռելոց
յարուսցէ. * ո՛չ եցոյց զանձն օրինակ : * Եւ զի յայտ- 8
նեսցի զի մարդն ՚ի հօրէ առեղծաւ. * մ՟ն այնորիկ մարդն 9
՚ի կորստեանն խուռումն անխնդիր ոչ մնաց, * այլ խընդ- 10
րեցաւ, զի ՚ի ձեռն որդեգրութեն կենդանասցի : * Բ՟զի 11
մծ որ մմ՟ մրն է, հայր մ՟ն մերոյ յ՟ի ք՟ի. որ արար 12
զերկինս և զերկիր, առաքեաց նախ ՚ի հրեայսն զմար-
դարէսն. * զի ՚ի մեղաց անտի նոցա զն՟ն կորզեսցէ, և 13
հանցէ յարդարութեն իւր : * Զի կամէր նա փրկել 14
զառւնն հլի, բաշխեաց արկ նա յոգւոյ անտի ՚ի մ՟ր
մարգարէիցն. * որ զանմոլարն մծպաշտութե՟ և զծը- 15
նունդն ք՟ի քարոզեսցեն ժամանակօք բ՟զմօք : * Իսկ 16
որ անօրէն իշխանն էր իբրև մծանալ կամեցաւ, ձեռն
արկանէր ՚ի նոսա. * և զամենայն մարդիկ մեղօք կա- 17
պէր. * քանզի և դատաստանք աշխարհի մերձեալ էին : 18
* Ած ամենակալ իբրև արդարացուցանել կամեցաւ, 19
և ոչ կամեցաւ խոտել զիւր սաեղծուածն, * իբրև ե- 20
ւես չարչարեալ, ողորմեցաւ. * և առաքեաց ՚ի վախ- 21
ճան ժամանակաց զհոգին մ՟ք ՚ի կոյսն, յառաջագոյն
նկատեալ մարգարէիւք : * Որ իբրև սրտի մտօք հա- 22
ւատաց, եղև արժանի յղանալ և ծնանել զմ՟ր մեր յ՟ս
ք՟ս : * Զի կորստական մարմնովն, որով հպարտացեալ 23
յար :

---

(4) Ոմանք. Զայն ինչ ուսուցի ձեզ, զոր ես.. առա-
քելոց անտի... ընդ մ՟ն շրջեցան : (5) Ոմանք. Որ է
՚ի զաւակէ : (6) Ոմանք. Առ ՚ի յերկնից ՚ի հօրէ առա-
քելոյ ՚ի նա : (7) Ոմանք. Զի աշխարհս մխիթարեսցի
յ՟ս : (8) Ոմանք. Ո՛չ և եցոյց զանձն իւր օրի՛ : (9) Ո-
մանք. Յայտնի լիցի զի : (10) Ոմանք. Վ՟ն որոյ և ՚ի կորըս-
տեանն խռովումն մ՟դն անխափ ոչ : (11) Ոմանք. Կենդա-
նացուսցէ : (12) Ոմանք. Առաքեաց նա առ հրեայսն՝
մարգա՛ : (13) Ոմանք. Անտի կորզեսցէ զն՟ն .. ՚ի յար-
դա՛ : (14) Ոմանք. Եւ արկ նա ՚ի հոգւոյ անտի իւրոյ
՚ի մ՟ր : (16)(17) Ոմանք. Ձեռն արկանէր. եւ զն՟ն և
զմ՟մ մարմին մեղ՛ : (19) Ոմանք. Ոչ կամեցաւ : (21) Ո-
մանք. Առաքեաց նա ՚ի վախ՛... յառաջագոյն նկարել մար-
գարէից : (22) Ոմանք. Իբրև տր մտօք հաւատաց, ար-
ժանի եղև : (23) Ոմանք. Յոր հպարտացեալ :

Digitized by Google

յարոյց՝ զմեռեալս ձայնիւ նորա մարմնովն կենդանացուցեալ յանդ-
ԻԴ գիմանեացն։ * Եթէ չէր եկեալ նա։ Զի 'ի մարմին անդր
չէր քո յ... կեանց և փրկեաց զհոգեւորական մար-
ԻԵ մինն։ և ձգեաց զնա 'ի կենդանեան յաւիտենից՝ ի ձեռն հա-
ԻԶ ւատոցն։ * Զի արդարութեան աւանդեաց նա իւր մարմին
ԻԷ անդր զինելոյ ժառանգականացն աստուածութեան։ * յոր
ԻԸ և մեքն եղեն հաւատացեալք՝ աղաւաղեալք։ * Արդ դու-
ռնաւորքն եթէ ոչ են նոքա որդիք արդարութեան. այլ բար-
ԻԹ կութեան։ * զի զողորմածութիւն ոչ կարծեն յանձանց բար-
Լ կանց, * և ասեն եթէ ոչ են երկինք և երկիր և ամե-
ԼԱ նայն որ 'ի նոսա հաստատեցան Հօրն։ * Այլ նոքա անի-
ԼԲ ծեալք են զօձին ունելով առօսին։ * բայց դուք՝ զօրութեամբ
նոյ 'ի բաց մերժեցարուք 'ի նոցանէ. և զխրատ վարդապետութեան
ԼԳ նոցա 'ի ձեռն 'ի բաց հալածեցէք։ * Զի ոչ էք դուք որ-
դիք անհնազանդութեան, այլ սիրելիք սիրեցելոյն եկե-
ԼԴ ղեցւոյ։ * վասն որոյ ժամանակ յարութեան քարոզեցաւ-
ԼԵ րեք ամենեցուն։ * Բայց որ ասեն՝ չիք յարութիւն մարմ-
նոյ. նոցա չիք յաւիտենից 'ի կենաց յաւիտենից.
ԼԶ * այլ 'ի դատապարտութեան։ Զի 'ի դատաստան յարու-
ԼԷ ցեն թերահաւատ մարմնով։ * զի զմարմինն զոր ուրանան
եթէ չիք յարութիւն, նոյ մի լիցի յարութիւն. զի այնպի-
ԼԸ սիքն 'ի յարութեան ուրացեալք դատին։ * Դա և
դուք այլք կորնթացիք գիտէք զցորենոյ սերմանեն,
ԼԹ և զայլոց սերմանեաց. * զի հատ մի մերկ անկանի յեր-
Խ կիր. և անդ 'ի խոնարհ նախ ապականի. * և ապա յառ-
ԽԱ նէ կամօքն նորին զնոյն մարմին զգեցեալ։ * և ոչ ե-
թէ

---

(24) Ոմանք. Եթէ չէր տեղ. զի 'ի մարմին անդր ... և ձգեաց զնա 'ի կենդանեան յաւիտենից։ (25) Ոմանք. Իւր մարմին։ (26) Ոմանք. Իբրև հաւատացեալքն, այս"։ (27) Ոմանք. Արդ գիտասջիք ... այլ որդիք բարկութեան։ (28) Ոմանք. Ոչ ողորմութեան զօրութիւն ոչ կայ"։ (29) Ոմանք. Որ ասեն եթէ ոչ երկինք և ոչ երկիր.. այլ Հօր ամէ։ (30) Ոմանք. Անիծեալ զանձին նոցին։ (31) Ոմանք. Այլ դուք զօր"։ (32) Ոմանք. Զի մի եղիջիք որդիք անհնազանդիցն. այլ սիրելիք էք դուք սիրել".. եկեղեցւոյ այ։ (33) Ոմանք. Վասյ և ժամ։ (34) Ոմանք. Արդ որ ասեն.. նք ոչ են յառնելոց։ (35) Ոմանք. Այլ 'ի դատապարտութեան և 'ի դատաստան յարիցեն թերահաւատ մար"։ (36) Ոմանք. Որ ասէ թէ չիք.. նո մի լիցի յարութիւն կենաց. զի այնպիսի յարութեան, ուրացեալ դատին։ (37) Ոմանք. Բայց արդ և դուք կորնթացիք. ապա գիտիցէք զսերմանս ցորենոյ սերմանս և զայլոց սերմանեաց։ (38) Ոմանք. Զի հատ մի ոչ մերկ անկանի յերկիր, և անդէն 'ի խոն"։ (39) Ոմանք. 'ի նոյն մարմին, և զգեցեաւ։ (40) Ոմանք. Եւ

որոց պատուիրանապահացն էք։ Արդ՝ մի՛ տրտմեսջիք ՚ի մահու բարեկամացն ձեր, զի մեռեալք են [illegible], այլ [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], անապականութեամբ, ըստ [illegible]. [illegible], [illegible] ՚ի մէջ [illegible] զոր [illegible] և [illegible] ասացն՝ Ամէն եկ յս։ Արդ՝ [illegible] ըլցի ՚ի [illegible] կրօնաւորութեան մերում. [illegible] ՚ի [illegible] մեր. [illegible] մեր. [illegible] հոգ ըլցի ՚ի ծուծկալութեան մերում. հանճարեսցի ՚ի [illegible] թեան մերում. փայլեսցի ՚ի [illegible] մերում. բերկրեսցի ՚ի սիրելեաց մերում [illegible]։

Գ. Զայս այժմ խօսիմ ընդ ձեզ եղբարք. փութասջիք ՚ի յարատեւեալ գործս ձեր, առաջին քան կատարեսցի ՚ի մէր։ Քանզի զինչ այլ ունիցիմ ասել ձեզ, ունիք զգի ձերոյ զպարտականին. ունիք զպատերազմողութիւն զատուցս. ունիք զանհրաժեշտ զգալուստ նր։ Զի թէ ոչ ես մեզ լիցէք՝ զոր յանդիմանութեան գործեցէք, թողցէ ձեզ տծ։ Այսպէս թէ մի զբանագիտութեան [illegible], և ՚ի [illegible] ողորմութիւն գտանել, և նոյնպէս մարիք. և զպատուիրանս հանդերձեսցէ ձեզ. և ոչ ընկալցիք ՚ի նմա [illegible]։

Դ. Եւ զայս ասացեր առ նա, յաղօթս եկեղ [illegible]։ Ո՛ որ զգաստս զայս հրամայեցեր բերանով հաւատացելոց յն։ Ո՛ որ զնշմարիտ ծագիս զայս յանձնառութեան ծագմանց քո յօդեցեր։ Ո՛ որ սերմանեցեր զկենդանութեան բանս քո զայսոսիկ։ Ո՛ որ միայնդ ես խնամակալ քոց ծառայից. և բժիշկ որ հոգւոյ բժշկես։ Ո՛ որ միայնդ ես բարերար և անյիշաչար։ Ո՛ որ միայն զթածն ես և մարդասէր։ Ո՛ որ միայն փրկիչ և արդար։ Ո՛ որ միշտ ես և յաւիտենական, և տմ ուրեք մերձ ես տծ իմ յն. դու քո ով պարգեւօք ծածկես զամենեսեան որ ՚ի քեզ յուսան։ Ո՛ որ գիտես զչարախօսութիւն մերոյ նմ ուրեք ըղձմնքենայս և զգրութիւն։

Ե. Եւ այս խնդրեաց հայց՝ և գոհացաւ այսպէս. Զո՛ր օրհնութիւն կամ զո՛ր պատարագ կամ զո՛ր գոհութիւն ՚ի ընկալնել հայցիս անուանեսցուք, այլ միայն զքեզ յս քս։ Փառաւորեմք զքո զօր ասասցեալ հօր անուն։ Փա-

---

պատա"։ Ոմանք. Զերում, խնդացէ ՚ի մէջ կեանս ձեր ..՚ի ծուծկալութեան ձերում ... ձերում ... ՚ի սիրելեն ձեր զնա։

Գ. Տղ. Փութացէք առաջինկայ ... կատարել ՚ի մեր։ Ոմանք. Յանջինկայ գործն ... կտրել ՚ի մեզ։ Ոմանք. Զինչ այլ ինչ ունիցիմ ... ընկալջիք մասն կամ որոր" ՚ի նմին։

Դ. Ոմանք. Քոյին հրամանք յն ... զկենդանարար բանս քո։ Բղձ. Ո՛ որ միայն ողորմածդ ես և մարդասէր։ Ոմանք. Ծածկես զամենեան որք ... մերոյ զնմ ուրեք զմեքենայս։

Ե. Տղ. Հայցիս մատուցուք քեզ. այլ միայն զքեզ տր

Digitized by Google

փառաւորեմք զմեծա զօրան քո: փառաւորեմք զյա-րութիւն քո՝ որ յուցցաւ մեզ: փառաւորեմք զճանապարհն քո: փառաւորեմք զսերմն քո· զբանն· զշնորհն· զհա-ւատսն· զաղն· զանհաս մարգարիտն· զգանձն· զա-բուրն· զուռկանն· զմեծութիւն՝ որ վն մեր կոչեցար որդի մարդոյ· զճշմարտութիւն· զհանգիստն· զգիտու-թիւն· զզօրութիւն· զպատուիրանն· զհամարձակութիւն· զազատութիւն· զառ 'ի քեզ փախուստն: Զի դու ես տր՝ արմատ անմահութեան· և աղբեւր անապականութեան, և հիմն յաւիտենից· անուանեալ զայս ամ վն մեր: Որպէսզի մեք կոչեցեալ զքեզ այսուքիւք, գիտասցուք զմե-ծութիւն քո, որ է անտես՝ 'ի մէնջ 'ի ժամանակիս յայս-միկ· որ սրբոց միայն է տեսանելի· և 'ի միայնոյ 'ի քում մարդն կերպարանեալ:

Զ· Եւ բեկեալ զհացն կարկառ նց· և 'ի վր իւրաքան-չիւր եղբօր աղօթս առնելով, արժանի լինել շնորհացն տն և այլ գոհութեան: և ճաշակել նր նոյնպէս, և ասա-ցեալ թէ՝ և ինձ մասն եղիցի ընդ ձեզ, և խաղաղութի ընդ ձեզ սիրելիք իմ: Եւ առեալ ցփեւռոս· առ ընդ քեզ երկուս յեղբարցդ՝ հանդերձ երկու որդամք, և փոր-ատօք, և եկ զկնի իմ: Եւ բերեալ առանց յապա-ղելոյ արար զոր հրամայեաց նմա ծառայն այ յովհան-նէս: Եւ ելեալ երանելին յովհաննէս 'ի տանէն գնայր առաջի դրացն· հրամայեալ բազմութեան մեկուսանալ 'ի նմանէ· և հասեալ 'ի շիրիմ ինչ եղբօր մերոյ՝ ասաց ցպատանիսն· բրեցէք որդեակք: և նոքա բրեցին: Իսկ նա սաստկէր զնն և ասէր· խորագոյն լիցի բրածդ: Եւ նա 'ի բրելն նց խօսէր ընդ նս զբանն կենաց, և յորդորէր զեկեղեցին ընդ նմ 'ի տանէն, շինելով և հաստատելով զնս 'ի մեծութին այ· և աղօթս առնելով 'ի վր իւրաքանչիւր ուրուք անձանց: Իսկ մեք ոչինչ իմանայաք ամենևին:

Է· Եւ իբրև կատարեցին զբրածն պատանիքն շուրջանա-կաւ,

յն անուանեալսդ: Օրինակ· Զյարութի քո զոր ցուցեր քն մեզ: Բ. Օր· Զանխոս մարգարիտն: Տող· Զմեծութին, զխոնարհութին՝ որ վն մեր ... և հիմն յաւիտենից: Անուանեալ այսու ամե վն ... և միայնոյ 'ի քում մարդն կերպարանեցելոյն:

Զ· Տող· Կարկառեաց նց· 'ի վր ·· առ 'ի արժա՛ ... և այլոցն գոհութի ճաշակեալ նց: Եւ ասաց ցնեզ, թէ և ինձ մասն ընդ ձեզ լիցի սիրելիք իմ, և խաղաղութի տն ընդ ձեզ: Օրինակ· Հրամայեաց բազմաց մեկու՛: Տող· Եղբօր ուրումն: Օրինակ· Զնս առաւել և ասէր: Տող· Շինել և հաստատել զմեծութին տն 'ի միսս նց:

Է· Տող· Շուրջանակի՝ որպ և նա կամէր· մերկանայր

Digitized by Google

կաւ, մերկանայր երանելին զհանդերձն, զոր զգեցեալն
էր, և սոսանայր խորև զանկողին. ինչ 'ի խորուն բրա-
ծին. և միայն նափորտամբն կացեալ համբարձ զձեռս
իւր 'ի վեր, և յաղօթս կայր այսպէս: Ո՛ր ընտրե-
ցեր զմեզ յառաքելութիւն հեթանոսաց: Ո՛ր առաքե-
ցեր զմեզ յաշխարհս՝ այս: Ո՛ր ցուցեր զքեզ 'ի ձեռն
մարգարէիցն քոց: Ո՛ր ոչ դադարեցեր երբէք. այլ
միշտ կեցուցեր զկարօտեալսն: Ո՛ր 'ի ձեռն ամենայն
բնութեց զքեզ ծանուցեր: Ո՛ր և անասնոց անգամ
քարոզեցար: Ո՛ր զանապատս և զվայրենիս հողմն զգօն
և հանդարտ արարեր: Ո՛ր ծարաւելոյն նմ՝ քոյով
բանիւ զքեզ խոկ ետուր: Ո՛ր մեռելոյն նմա առաջ
յայտնեցար: Ո՛ր ընկղմելոյն նմա յանօրէնութեան առաջ-
օրէնք ցուցար: Ո՛ր հերքելոյն նմ. բնաւէին 'ի սատա-
նայէ՝ ընծայեցար փրկիչ: Ո՛ր յաղթեցեր հակառա-
կորդին՝ 'ի քեզ ապաւինելոցն: Ո՛ր ետուր նմա զքո
ձեռնդ, և յարուցեր զնա 'ի գժոխական խրաց: Ո՛ր
ոչ թողեր զնա 'ի մարմնի կրօնաւորել: Ո՛ր ցուցեր
նմա զթշնամին իւր: Ո՛ր զյաղթութիւն սուրբ արարեր՝
այս իմ՝ յո: Ո՛ր հայրդ ես որոց 'ի վեր քան զերկինս,
և այս երկրաւորաց: Ո՛ր օրէնքդ ես եթերականաց,
և օդականաց ընթացք. երկրաւորաց պահապան. և
երկիւղ սանդարամետականաց: Ընկալ և զքոյոյ յով-
հաննու զհոգիս, թէպէտ արժանի եղելոյ 'ի քէն:
ՃԷ. Ո՛ր զիս պահեցեր մինչև 'ի ժամանակս յայս՝ ան-
մերձ 'ի խառնակութէ կանանց: Ո՛ր և զհայելին իմ 'ի
կին մարդ՝ ծանր գրեցեր: Ո՛ր յառաժամանակեայ կե-
նացս փրկեցեր զիս, և 'ի մշտնջենաւորն առաջնորդե-
ցեր: Ո՛ր 'ի մարմնաւոր աղտեղութէ որոշեցեր զիս:
Ո՛ր 'ի պառն մահուանէ զերծուցեր զիս, և 'ի քեզ
միայն հաստատեցեր: Ո՛ր զծածուկ ախտ ոգւոյ ի-
մոյ սանձեցեր՝, և զյայտնի գործս նորին խափանե-
ցեր:

յիւրմէ երանելին: Ոմանք. Եւ սարսանայր խորև զան-
կողին ինչ: Տպ. Զգեցեալ էր: Եւ միայն նափորտամբն
կայր 'ի խորուն բրածին: Համբարձ: Ոմանք. Համբառ-
ձեալ զձեռս: Տպ. Ո՛ր ոչ դադարիս երբէք: Ոմանք. Կե-
ցուցանես զկարօտեալսն: որ ծարաւելոյն նմ՝ առաջ-
յայտնեցար: Ո՛ր մեռելոյն քով բանիւ զքեզ խոկ ե-
տուր: Տպ. Ընկղմելոյն յանօրէնութե առաջօրէն ցու-
ցար: Ոմանք. 'ի սատանայէ՝ ծանուցար փրկիչ: Տպ. Հա-
կառակորդին տալով զօգնութիւն 'ի քեզ ապաւինի'' . . .
զթշնամիսն իւր:
Է. Տպ. Անփորձ 'ի խառնա'' . . պատրանացս փրկեցեր
զիս, և 'ի մշտնջենական կեանս տար'':

Digitized by Google

ցեր։ Ո՛ որ նկղեցեր և հալածեցեր զխոնարհարարն որ յիս։ Ո՛ որ անբիծ զՏնկղէն իմ որ առ քեզ հաստատեցեր։ Ո՛ որ առանց սայթաքելոյ պահեցեր զշաւիղս իմ որ՚ի քեզ։ Ո՛ որ աներկմիտ ետուր զհաւատս իմ որ՚ի քեզ։ Ո՛ որ զՏէր գիտութիւն որ՚ի քեզ սահմանեցեր ինձ։ Ո՛ որ գործոց իւրաքանչիւր վարձս հատուցանես։ Ո՛ որ եդիր յայժմ իմում, մի ինչ ստացուած պատուականն քան զքեզ համարել։

Բ. Եւ արդ Տէր յս քս, զմատակարարութիւն զոր ընկալայ՚ի քէն կատարեցի․ արժանաւորեա զիս քում հանգստեանդ, զքո զողորմութիւն շնորհելով ինձ, որ է անփախուստ և անճառ փրկութիւն։ Եւ՚ի գալս իմում առ քեզ, ընկրկեսցի հուրն։ վանեսցի խաւարն։ տկարասցի վիհն։ համբասցի հնոցն։ շիջցի գեհենն։ ամաչեսցեն հրեշտակք շարին։ երկեսցեն դևք։ զմիեսցին իշխանք։ զօրութիւնք նր ընկճեսցին։ աջակողմանքն կայցեն։ ձախակողմանքն մի մնասցեն։ Բանսարկուն պապանձեսցի․ սատանայ զարհուրեսցի․ սրտմտութիւն նր տաշորեսցի․ մոլորութիւն նր սուղեսցի․ տանջանարանք նր պատկառեսցին․ յարձակմունք նր կապտեսցին․ մանկունք նր շարշարեսցին․ և ամ արմատ նր տապակեսցի, և սպասցի մինչև իսպառ։

Գ. Եւ տուր ինձ զճանապարհս իմ որ առ քեզ՝ անվրդովք և անընդդատ վճարել․ առնուլ զայն զոր խոստացարն այնոցիկ որ սրբութբ կեցին, և պարկեշտութբ սիրեցին զքեզ։ Եւ տեսա կնքեալ զամ զինքն, և ասացեալ՝ թէ դու ըեր ընդ իս տր իմ յս քս։ և կոչնեցաւ ՚ի խորշափոխն, ուր զհանդերձն իւր տարածեաց։ Եւ ասացեալ ցմեզ․ խաղաղութիւն ընդ ձեզ եղբարք։ և մինչդեռ մեք ուրախ էաք և լալաք, աւանդեաց զհոգին ՚ի ձեռն տն՝ տր առաքելոյն և աւետարանչին յովհաննէս։ Եւ յոր փառք, և քոր պատիւ, և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից․ Ամէն։

Ոճաւք․ Իւրաքանչիւր արժանեաց՝ վարձս հատուցեր։ Տպ․ Իւրաքանչիւր գործոց արժանաւոր վարձս հատուցանես,․․ ստացուած առաւել համարել քք զքեզ։

Բ․ Տպ․ Անճառ փրկութիւն։ Ոճաւք․ Եւ արդ՚ի գալս իմ առ քեզ․․․ խամրասցի հնոցն։ Ոճաւք․ Սատանայ կործանեսցի։ Ոճաւք․ Տանջանք նր խափանեսցին․ յարձակմունք նր տկարասցին։

Գ․ Տպ․ Կնքել զինքն՝ ասաց, դու ըեր ՐԷ իս․․․ Եւ ասաց ցմեզ խաղաղութիւն ընդ ձեզ եղբարք իմ։ Ոճաւք․ Զհոգին իւր երանելին յոհաննէս՚ի ձեռս տն մերոյ յոր քոր, որում փառք յաւիտեանս․ Ամէն։

Digitized by Google

ԱՂԵՐՍ ԵԻԹԱՂԻ։

Մենայն ուրեք եմ իւրեք ժամանակ է, ամէն գայ հասանէ յաստիս, և դարձեալ մասանցամ անդրէն դադարէ։ Բայց յաղթօղն կարեաց միայն տամ յաղթէ։ Մի լինիր ամբարտաւան՝ յորժամ ՚ի ցանկալի փառաւորութիս իցես, և մի դձուձ՝ յորժամ ՚ի թշուառութի հասանիցես։ Զի եթէ այսպէս զէչխան ունիցիս, արդար կշռիչ կենաց աշխարհիս լինիցիս։ Քզի ոչ ՚ի պարզ, և ոչ ՚ի յօգուածոյս ՚ի մնաստկարութիս անկաք. այլ ՚ի բզմս և յանհնարինս և ՚ի պէսպէս գառնութիս. և չէք ոք որ այնց մխիթար լինիցի մեզ։ Ցնամ կատածելոց բարուեց մանգամայն վրիպեցաք՝ յաշխարհէ և ՚ի կենաց, և ՚ի մեծուէ. և միայն օգնական չարեաց զանմտուին գտի։ Եւ արդ՝ ջզի բզմ վշտօք պատեցար ով անձն, մի վհատիր յաշխատութիս. այլ համբեր ով սիրելի, իբրև զլաւ ինչ ամեալ զմտաւ եթէ ոչ զոր կամի ոք և խորհի՝ զայն առնէ, այլ զոր ոչն խնդրէ ոք և փախչի՝ զայն կրէ. այլ ամենեղէն սահմանն տամ յաղթել խակայ։ Այսոց ածե, ասաց մեզ այսպէս. պարեակաս գչուխ մի. եթէ յոյսք առ կենդանեաւք, ան յոյսք մեռանելոյ։ Եթէ այնպէս իցէ, պարտ է համբերել վշտաց, և տանել առաքինութե կարեաց։ Զի ոչ ոք է ինչ՝ և չէ ինչ ՚ի կեանս երկրածնաց, և ոչինչ ՚ի նմին հաստատութե իբրաց մարդկան կայ. այլ իբրև զանիւ շրջի տամ և ընթանայ։ Եւ արդ՝ են թախծեալ մտօք ընդ այսոր տամ, զրեմ անձամբ անձին խմուեմ և առ սնունդ հօր իմոյ զբզմ թշուառութի իմ։ Վայ է ինձ յորժամ ածեմ զմտաւ զփոփոխմունս։ զնամ ինչ մարդկան իբրև զմարդկան ատեսանեմ. և մի միայն հաւատարիմ յոյս թողի ինձ զայս եւեթ զմարդասիրութին։

* Ոմանք. Միայն յոմն յաղթէ։ Ոմանք. Արդարակշռիչ կենաց Ձի։ Ոմանք. Ցնամ կարծեաց բարուեցս.. յՁէ և ՚ի փառաց և ՚ի մեծութէ... բզմ վշտօք պարատեցար ով անձն։ Ոմանք. Թշուառութիս իմ...իբրև զմարդ ատեսանեմ։

ՎԱԽՃԱՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾՈՑ։

Ցուցակ վրիպակաց առաջնեկայ տպագրութեն ժամփենիս :

'Ի Հատորն Ա :

Սխալ.	Ուղիղ.
Ծնն. Ի. 15. Երկիրդ առաջի :	Երկիրդ իմ առաջի :
ԻԵ. 16. Եւ ուլենիան ա" :	Եւ զուլենիան ազգայ :
Ել. 107. ԺԵ. Նախնքեն վայե" :	Նա խնքեն է վայե" :
Ելից. Ի. 20. Արդ՝ կոչեցէք :	Արդ՝ կոչեցէք :
Գ. 10. Ցերեկէ և յե" :	Ցերեկէ և յե" :
Ջ. 14. Աարոն և քար" : 'Ի ծան". Սարսուռ և քար" :	Սարսուռ և քար" : 'Ի ծան" : Աարոն և քար" :
Ժ. 26. Տն մերում :	Տն մոյ մերում :
Ժ. 'Ի ծան" (15) Այլ. Երկրին եգիպտացւոց" :	(15) Ոմանք. Յամ երկրին եգիպտացւոց" :
Ղեւտ. ԺԷ. 22. 'Ի նչէ և ըղձորեակդ, որ ինչ :	'Ի նչէ զՁորեակդ, և որ ինչ :
Թուոց. Ջ. 25. Ջերդ. * և րևեցուցէ :	Ջերդ, * և երևեցուցէ :
Թ. 7. Մէ յայտնեացուք 'ի :	Մէ յետնեացուք 'ի :
ԺՋ. 'Ի ծան". 49. Վն կորխոյ :	Վն կորխոյ :
ԻԱ. 19. 'Ի մանայելէ :	'Ի մանայելէ :
ԻԹ. 9. Եւ զոհ նր նա" :	Եւ զոհ նց նա" :
ԻԹ. 39. Եւ զփրկութն ձեր :	Եւ զփրկութին ձեր :
Երկր. օրին. Գ. 10. Թէ եկեղեցացւոյ : Ուր 'Ի ծան" : Թէ եկեղեցացւոյ :	Թէ եկեղեցացուն. . 'Ի ծան. Թէ եկեղեցացին :
Ե. 21. Եւ ամենայնի զինչ :	Եւ մի ամենայնի զինչ :
ԺԹ. 9. Ճանապարհ նր :	Ճանապարհս նր :
Յես. Է. 19. Զգեաց զձեռն :	Զգեաց զձեռնն :
Ժ. 42. Զերկիր նր ան :	Զերկիր նց ան :
ԺԳ. 5. Երկրին արաքա :	Երկիրն արաքա :
ԺԵ. Եւ մովադա :	Եւ մովզադա :
ԺԹ. 7. Թեեր, և աաան :	Եթեր և աաան :
ԺԹ. 15. Եւ ընդ սերմոն :	Եւ ընդ սեմրոն :
ԻԱ. 32. Էլիշ. Եւ զատուցեալն :	Էլիշ. Եւ զզատուցեալն :
ԻԳ. 24. Ջի կայ ձեռ և :	Ջի կայ ձեր և :
Դատ. Ե. 'Ի ծան". (30) Երանգոյն գոյն :	Երանգոյն գոյն :
	. . . .
Զ. 26. Հանգեա յաղձակեղ :	Հանգեա յողձակեղ :
ԺԹ. 30. Երկրէն եգիպտ" :	Յերկրէն եգիպտ" :
Հռով". Գ. 9. Զամ ինչ եղե :	Զամ ինչա եղե :

'Ի

'Ի Հատորն Բ.

Ծ. Թագ. Բ. 'Ի ծան". (9) Զու-խս ուխտաւոր":	Զուխտս ուխտաւոր":
Է. 13. Յաւելլին 'ի վր:	Յաւելլին ելանել 'ի վր
Ժ. 18. Արքայի եգիպ":	Արքային եգիպ":
ԺԹ. 20. Կայր 'ի վր նր:	Կայր 'ի վր նց:
ԻԶ. 'Ի ծան". (15) Եւ դաւ":	(15) Ոմանք. Եւ դաւ":
Գ. Թագ. Է. 40. Եւ տաշտան:	Եւ զտաշտան:
ԺԶ. 7. Եւ վր տան նր:	Եւ 'ի վր տան նր:
Դ. Թագ. Ե. 'Ի ծան". (26) Գոլ Թողիս զուարը:	(26) Ոմանք. Գոլթողիս զուարը:
Ա. Մնաց. Ա. 13. Եւ քանանան:	Եւ քանան:
Բ. 26. Սերուգ:	Սերուք:
Ե. 49. Զհայրն բաղայ:	Զհայրն բաաղայ:
Զ. 12. Եղբօրն եղեսեղնի.	Եղբօրն եղեսեղանի:
Ի. 'Ի ծան" (14) Հիսաւնք:	Հիւսաւնք:
ԺԶ. 'Ի ծան. (3) Պատար մի:	Պատառ մի:
Ա. Եզր. Ա. 29. Ասախփայ:	Ախփայ:
Է. Եզր. Բ. 61. Որդի ակուս:	Որդիք ակուս:
Նեեմ. 'Ի Ցանկ". Որդւոյ Աքաղիա:	Որդւոյ Աքաղիայ:
Բ. 16. Քահանայյին:	Քահանայիցն:
Է. 5. Եւ ժողովուրդն 'ի:	Եւ զժողովուրդն 'ի:
Եսթեր. ԺԶ. 6. Զարկամուտ:	Զարակամուտ:
Տոբ. Է. 16. Մուհակօք:	Մուրհակօք:
Նախադր". Ա. Մակ. Եջ. 532.	
ՀԳր. ԺԶ. Յայս. բազբեդես.. կաղնաւլ:	Յայս. և բազբեդես.. կաւլուլ:
Բ. Մակ. Բ. 'Ի ծան. (5) Ոմանք Որ անուանեալ է ա":	(5) Յօրինակին. Անուանեալ է աւարքան: Որք ոմանք. աւարտեան:
Թ. 1. Ցերկնիրն հրէ":	Ցերկրէն հրէ":
Է. Մակ. ԺԶ. 'Ի ծան". (14) փախստականն:	Փախստական:
Գ. Մակ. Ա. 11. Ընթացս յաղգնութն:	Ընթացս յանգգնաւն:

'Ի Հատորն Գ.

Սաղ. Ճ. 'Ի ծան". (11)(12) Յի":	(10)(11) Ոմանք. Յի":
ՃԵ. 'Ի ծան". (6) Միեղջեւրուն... զքոյ 'ի:	Միեղջերուին (7) Ոմանք. Զքոյ 'ի:
ՃԹ. 'Ի ծան". (3) Եւ են 'ի ցուցանել:	Եւ են 'ի կեցուցանել:
Առակ. ԺԶ. ծան" (12) Լիք:	Յաւել ծան": (12) Ոմանք. Իշխանութն նր:

Ա

Digitized by Google

Առակ. իա. 6. Կրուածէ գանձս:	Կուտէ զգանձս:
Իմաստ. ժբ. 'ի ծանօթու''. (7) Ծնողք մանկացն:	Ծնողք մանկանցն:
	. . . .
ժթ. 17. Ձանիւք:	Ձայնիւք:
Եզեկ. 325. ԻԷ. Երին պահապա_ պանք:	Երին պահապանք:
	. . . .
Եսայ. Է. 11. 'Ի տն այ քումմէ:	'Ի տնէ այ քումմէ:
ԼԶ. 10. Անրգ' յարեաց:	Անրգ' յարեայց:
ԼԸ. 8. Զաստանեքումբք.. զատանեքումբք:	Զաստանեքումբք.. զատա_ նեքումբք:
ԾԶ. 5. Եւ նա վերօրքն:	Եւ նա վերօքն:
Միք. Ա. 16. Իբր զարծուոյ:	Իբրև զարծուոյ:
Զ. 'ի ծան''. (2) Հունք եր'':	Հիմունք եր'':
Երեմ. ԼԶ. 35. Որդւոյն ենով'':	Որդւոցն ենով'':
ԽԶ. 14. 'Ի մադգող:	'Ի մակգող:
Դան. Ա. ծան''. (1) Նէփ:	Յաւել ծան''. (1) Յօրէնա_ կին. Կիւրոսի արքայ:
. . . .	
Գ. 10. Եւ նուապարանաց:	Եւ զնուապարանաց:
Գ. 17. 'Ի ձեռաց քոյ:	'Ի ձեռաց քոց:
Է. 13. 'Ի հինաւուցն:	'Ի հինաւուրցն:
Ը. 9. Եւ միջէ:	Եւ 'ի միջէ:
Եզ. 698. Յերկրորդ եղա_ նելն յեմ:	Յերրորդ եղանելն:
	. . . .

'Ի Հատորն Գ:

Մատթ. Ձ. 'ի ծանօթ''. (1) Եւ բժշկել զձմ:	(1) Եւ բժշկել զձմ:
	. . . .
ԺԳ. 'ի ծան. (13) Ոռնան. Վճ այդորիկ:	(13) Ոմանք. Վճ այդորիկ:
	. . . .
ԺԸ. 'ի ծան''. (8) Յօրինակին. Երկու ձեռս և երկու ոտս'':	(8) Յօրինակին. Երկու ձեռս և երկուս ոտս'':
Մարկ. ԺԳ. 'ի ծան''. (23) Ոմանք. Դոհացաւ եմ:	(23) Ոմանք. Գոհացաւ և եմ:
Ղուկ. Բ. 8. Որ պահէին:	Որք պահէին: 'ի ծան''. (8) Ոմանք. Որ պահէին:
. . . .	
ԺԱ. 'ի ծան''. (23) Ոմանք. Որ ոչ է ընդ իս:	(23) Ոմանք. Որ ոչ ընդ իմ է:
ԻԱ. 'ի ծան''. (36) Ոմանք. Որ լինելոց է:	Յամէ որ լինելոց է:
	. . . .
Եզ. 236. 'ի Վերնագ''. Յառաջաբան գործոց առաք'':	Յառաջաբան գրոց գործոց առաք'':
Անդ. Ընթեցեալ:	Ընթերցեալ:
Գործ. Գ. 'ի ծան''. (25) Խորհեցան սնոտիս:	Խորհեցան 'ի սնոտիս:
	. . . .
ԺԳ. 10. Սատանայի. Թշնամ'':	Սատանայի, և Թշնամ'':
Ուր 'ի ծան''. Եւ Թշնամի:	Ուր 'ի ծան''. Թշնամի:

Գործ.

Digitized by Google

Գործ. ԺԶ. 'Ի ծան''. (43) Ոմանք. Եւ իւրն արժան'':	իւրն արժան'':
	. . . .
ԺԵ. 'Ի ծան''. (5) Ոմանք Հաւատոյ'':	(5) Ոմանք. 'Ի հերձուածոցն փով''. հաւատոյ'':
ԺԵ. ծան''. (6) ըստ:	Յաւել ծան''. (6) Յօրինակին. Փաղաքշեցան առաքեալքն:
. . . .	
. . . .	
ԺԶ. 8. Անցեալ ըստ միսիա:	Անցեալ ընդ միսիա:
ԺԶ. 24. Բանտապանն. զոտս նոյ:	Բանտապանն. և զոտս նոյ:
ԻԵ. ծան''. (42) ըստ:	Յաւել ծան (42) Յօրինակին գրեալ էր. Մի ոք լուծցէ:
. . . .	
. . . .	
Յով. 'Ի Սկզբ''. Առաքելոյն Յակոբայ:	Առաքելոյն Յակովբայ:
	. . . .
Ա. Գլուխ. Ա. ծան''. (1) ըստ:	Յաւել ծան''. (1) Յօրինակին. Մեզ համբերէք հաւատոց:
. . . .	
. . . .	
Ա. 7. Եւ անձապաշտութիւն:	Եւ անձնապաշտութիւն:
Ժ. Յովհ. Ե. 'Ի ծան''. (18) Ոմանք. Յայս է ծնեալ:	. . . .
	Յայս ծնեալ է:
Հռով. Գ. 2. 'Ի նմին կեցցեմք:	'Ի նմին կեցեմք:
ԺԳ. 11. Հերոդգիոնայ:	Հերոդգիոնեայ:
Եբր. 402. Է. Պատաշաճիցն անելոյ:	Պատշաճիցն անելոյ:
	. . . .
Ե. Կորն. Ժ. 22. Կնքեաց զմեզ:	Կնքեացն զմեզ:
Ե. ծան''. (11) ըստ:	Յաւել ծան''. (11) Յօրինակին գրեալ էր. Բայց եւ յուսամ:
. . . .	
. . . .	
Զ. 'Ի ծան''. (8) Յօրինակին գրեալ էր. Փառօք և անարգանօք: գամ'':	(8) Յօրինակին. Փառօք և անարգութեամբ:
	. . . .
Եփես. Ե. 'Ի ծան''. (21) Ոմանք. Երկիւղին Քի:	(21) Ոմանք. Յերկիւղն Քի: Ուր օրինակ մի. Երկիւղին այ:
. . . .	
Փիլիպ. Գ. 18. Յանայն ժա'':	Յամենայն ժա'':
Ա. Թեսաղ. Դ. 'Ի ծան''. (8) Յօրինակին գրեալ էր. Կենդանի էմք եթէ:	(8) Յօրինակին. Կենդանի եմ եթէ:
	. . . .
Եբր. 536. Է. Քուժակալ լի'':	Քուժկալ լի'':
550. Եւ նոր նմա:	Եւ նորին նմա:
551. Ժ. Թիւատերացւոց:	Թիւատրացւոց:
Յայտ. Ե. 13. Յերկինս և երկրի:	Յերկինս և յերկրի:
	. . . .
ԻԱ. 27. Եւ պիղծ սուտն է:	Եւ պիղծ և սուտն է:

Digitized by Google